

Promemoria

Genomförande av direktivet om inrättande av en kodex för elektronisk kommunikation

Promemorians huvudsakliga innehåll

I promemorian föreslås en ny lag som ersätter den nuvarande lagen om elektronisk kommunikation. Den nya lagen genomför EU:s direktiv om inrättande av en kodex för elektronisk kommunikation.

Lagen syftar till att enskilda och myndigheter ska få tillgång till säkra och effektiva elektroniska kommunikationer för alla när det gäller urvalet av elektroniska kommunikationstjänster samt deras pris, kvalitet och kapacitet. Vissa bestämmelser i lagen föreslås vara tillämpliga på nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster, dvs. tjänster som t.ex. meddelandetjänster i internetbaserade appar eller knutna till sociala medier.

Anmälningsplikten behålls. Nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster omfattas inte av anmälningsplikten.

Som huvudregel ska det även fortsättningsvis krävas tillstånd för att få använda radiosändare. Tillstånd ska kunna meddelas för alternativ användning av harmoniserat frekvensutrymme. Det regleras vad ett inbjudningsförfarande ska syfta till när det finns ett begränsat antal tillstånd att ansöka om och vad en allmän inbjudan till ansökan i sådana fall ska innehålla. Tillstånd i harmoniserat frekvensutrymme avsett för trådlösa bredbandstjänster ska som huvudregel gälla i minst 20 år. Bestämmelserna om tillstånd att använda radiosändare förs med vissa justeringar i övrigt i huvudsak över till den nya lagen.

Bestämmelserna om nummer förs över i huvudsak oförändrade till den nya lagen. Det ska finnas en nummerserie av icke-geografiska nummer som får användas för att tillhandahålla tjänster inom hela EU och som särskilt kommer att ha betydelse för tillhandahållare av maskin till maskin-tjänster.

Bestämmelser om samtrafik och om förhandsreglering av marknader som har sådana särdrag att det är motiverat att identifiera företag som har betydande inflytande på en marknad (SMP-företag) och att ålägga särskilda skyldigheter behålls i huvudsak oförändrade. Om tillträdesskyldigheter ska införas ska i första hand tillträde till infrastruktur för anläggning av nät, exempelvis kanalisation, övervägas. Om Europeiska kommissionen har bestämt en unionsomfattande termineringstaxa får någon marknadsanalys på marknaderna för terminering inte genomföras.

Åtaganden av SMP-företag om att erbjuda saminvestering i ett accessnät får under vissa förhållanden godtas. Särskilda skyldigheter avseende nätet får då åläggas endast om det finns särskilda skäl. Även andra åtaganden som

har påverkan på konkurrenssituationen får i vissa fall godtas. Beslut om godtagande av saminvesteringserbjudanden förutsätter Europeiska kommissionens godkännande. Ett SMP-företag som enbart bedriver grossistverksamhet ges regleringslättnader om det inte finns särskilda skäl.

Bestämmelsen om tillträde till ledningar inuti byggnader behålls med vissa justeringar. Om det finns särskilda skäl får också skyldigheter om tillträde till ytterligare nätdelar, längre bort från slutanvändaren, beslutas. Som huvudregel är en sådan utvidgad tillträdesskyldighet utesluten för ett företag som enbart bedriver grossistverksamhet och som tillhandahåller tillträde till ett fibernät på icke-diskriminerande villkor. Om nätet är finansierat med allmänna medel får en utvidgad skyldighet dock beslutas. Beslut om utvidgat tillträde till nät närmast slutanvändaren förutsätter Europeiska kommissionens godkännande.

Möjligheten att utse ett företag att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster behålls. De samhällsomfattande tjänsterna begränsas till att omfatta en adekvat internetanslutning via bredband och talkommunikationstjänster.

Slutanvändarrättigheterna är fullharmoniserade inom EU. Bestämmelserna om tjänster till slutanvändare förs över till den nya lagen med vissa ändringar. Regleringen är mer detaljerad i fråga om t.ex. informationskrav i samband med att avtal ingås, förfarandet vid nummerportering och situationer när ett avtal av olika skäl upphör eller förlängs. Mikroföretag, små företag och organisationer som drivs utan vinstsyfte omfattas som utgångspunkt också av bestämmelser med konsumentskydd. Mikroföretag som endast tillhandahåller nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster undantas från regleringen. I övrigt varierar bestämmelsernas tillämpningsområde för olika typer av elektroniska kommunikationstjänster. Nya bestämmelser införs om bl.a. förbud mot diskriminerande krav eller villkor, en funktion för kostnads kontroll, en längre tidsfrist för att kunna säga upp ett avtal vid villkorsändringar, byte av tillhandahållare av internetanslutningstjänster och paketerbjudanden.

Den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst ska vidta tekniska och organisatoriska åtgärder för att hantera risker som hotar säkerheten i nät och tjänster och rapportera säkerhetsincidenter. Bestämmelserna om integritetsskydd och lagring av trafikuppgifter m.m. för brottsbekämpande ändamål förs över till den nya lagen.

Skyldigheten att tillhandahålla en myndighet uppgifter utökas något. Tillsynsmyndigheten ska i vissa fall kunna begära in uppgifter från andra företag inom sektorn för elektronisk kommunikation eller nära anknutna sektorer än företag som omfattas av den nya lagen.

Bestämmelserna om tillsyn, avgifter, straff och överklagande förs i huvudsak över till den nya lagen. Det införs sanktionsavgifter för vissa överträdelser.

Vissa ändringar föreslås också i lagen om standarder för sändning av TV-signaler. Dessutom föreslås vissa följdändringar.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 21 december 2020.

Innehållsförteckning

1	Lagtext	11
1.1	Förslag till lag om elektronisk kommunikation.....	11
1.2	Förslag till lag om införande av lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation	63
1.3	Förslag till lag om ändring i rättegångsbalken.....	66
1.4	Förslag till lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk.....	67
1.5	Förslag till lag om ändring i patentlagen (1967:837)	68
1.6	Förslag till lag om ändring i mönsterskyddslagen (1970:485)	69
1.7	Förslag till lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar	70
1.8	Förslag till lag om ändring i lagen (1981:1104) om verksamheten hos vissa regionala alarmeringscentraler	72
1.9	Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1685) om skydd för kretsmönster för halvledarprodukter	73
1.10	Förslag till lag om ändring i växtförädlarrättslagen (1997:306)	74
1.11	Förslag till lag om ändring i lagen (1998:31) om standarder för sändning av radio- och TV-signaler	75
1.12	Förslag till lag om ändring i lagen (2006:449) om skydd för störningskänslig forskning.....	77
1.13	Förslag till lag om ändring i marknadsföringslagen (2008:486)	78
1.14	Förslag till lag om ändring i lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet	79
1.15	Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)	80
1.16	Förslag till lag om ändring i luftfartslagen (2010:500)	82
1.17	Förslag till lag om ändring i radio- och tv-lagen (2010:696)	83
1.18	Förslag till lag om ändring i lagen (2010:751) om betaltjänster	84
1.19	Förslag till lag om ändring i varumärkeslagen (2010:1877)	85
1.20	Förslag till lag om ändring i lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet.....	86
1.21	Förslag till lag om ändring i lagen (2013:315) om intelligenta transportsystem vid vägtransporter.....	87
1.22	Förslag till lag om ändring radioutrustningslagen (2016:392)	88
1.23	Förslag till lag om ändring i lagen (2016:534) om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät.....	90

1.24	Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1145) om offentlig upphandling	92
1.25	Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner	93
1.26	Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1306) med kompletterande bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning	94
1.27	Förslag till lag om ändring i lagen (2018:1174) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster	95
1.28	Förslag till lag om ändring i lagen (2018:1653) om företagsnamn	96
2	Ärendet.....	97
3	EU-direktivet om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation.....	98
4	Rättsliga utgångspunkter.....	100
4.1	Yttrandefrihetsgrundlagen.....	100
4.2	Lagen om elektronisk kommunikation.....	102
4.3	Radio- och tv-lagen	105
4.4	Lagen om standarder för sändning av radio- och TV-signaler	106
4.5	Marknadsföringslagen	107
5	En ny lag om elektronisk kommunikation	107
6	Lagens syfte	108
7	Lagens tillämpningsområde	113
8	Marknadsinträde	117
8.1	Anmälan av verksamhet	117
8.2	Innehållet i en anmälan.....	121
8.3	Bekräftelse på anmäld verksamhet.....	121
8.4	Erkännande av operatör och registrering av maritima avräkningsorgan	122
9	Harmonisering av regleringsuppgifter	123
10	Standarder	123
11	Strategisk planering och samordning av radiospektrumpolitiken	124
12	Förvaltning av radiofrekvenser	127
12.1	Utgångspunkter för genomförandet.....	127
12.2	Tillgängliggörande av harmoniserat frekvensutrymme.....	129
12.3	Rätt att använda radiosändare.....	131
12.3.1	Krav på tillstånd att använda radiosändare....	131
12.3.2	Tillståndsprövning.....	134
12.3.3	Alternativ användning av harmoniserat frekvensutrymme.....	136
12.3.4	Begränsning av antalet tillstånd inom ett visst frekvensutrymme.....	137

	12.3.5	Inbjudningsförfarande	138
	12.3.6	Sakkunnigbedömning	140
	12.3.7	Gemensamt tillståndsförfarande med annan medlemsstat.....	141
	12.3.8	Handläggningstid.....	142
	12.3.9	Offentliggörande av samrådsförfaranden	142
12.4		Tillståndsvillkor.....	143
	12.4.1	Allmänna tillståndsvillkor	143
	12.4.2	Villkor vid internationell harmonisering av tilldelning av radiofrekvenser	146
	12.4.3	Villkor som inte är teknik- och tjänsteneutrala.....	147
12.5		Tillståndstid.....	148
	12.5.1	Hur tillståndstiden ska bestämmas.....	148
	12.5.2	Förlängning av tillståndstid	149
	12.5.3	Tillståndstid i harmoniserat frekvensutrymme avsett för trådlösa bredbandstjänster	150
	12.5.4	Anpassning av tillståndstid.....	152
	12.5.5	Förnyelse av tillstånd att använda radiosändare.....	153
12.6		Åtgärder mot störningar	155
12.7		Överlåtelse och uthyrning av tillstånd att använda radiosändare.....	156
13		Trådlösa lokala nät	158
	13.1	Tillgång till trådlösa lokala nät.....	158
	13.2	Ibruktage och drift av trådlösa accesspunkter med kort räckvidd.....	162
	13.3	Tillträde till fysisk infrastruktur för att montera trådlösa accesspunkter med kort räckvidd.....	165
	13.4	Tekniska föreskrifter om elektromagnetiska fält.....	172
14		Nummer	172
	14.1	Allmänt om nummer- och adressresurser	172
	14.2	Nummerplaner.....	173
	14.3	Tillstånd att använda nummer	175
	14.4	Tillgång till nummer och tjänster	182
	14.5	Övriga bestämmelser om nummer.....	183
15		Samtrafik och tillträde.....	185
	15.1	Rättigheter och skyldigheter för företag.....	185
	15.2	Skyldighet om samtrafik och interoperabilitet.....	186
	15.3	Fastställande av marknader	190
	15.4	Marknadsanalys, identifiering av företag med betydande inflytande och åläggande av skyldigheter (SMP-beslut)	193
	15.5	Definitionen av operatör.....	200
	15.6	Referenserbjudande	200
	15.7	Icke-diskriminering	202
	15.8	Särredovisning.....	203
	15.9	Tillträde	203

15.10	Kostnadstäckning och priskontroll	207
15.11	Termineringstaxor	210
15.12	Tillträde till infrastruktur för anläggning av nät	211
15.13	Åtaganden beträffande saminvestering i nya nätelement med mycket hög kapacitet.....	214
15.14	Funktionell separation	218
15.15	Frivillig funktionell separation	220
15.16	Bindande åtaganden i andra fall än i fråga om saminvesteringar.....	222
15.17	Företag som endast bedriver grossistverksamhet	227
15.18	Övergång från äldre infrastruktur	229
15.19	Tillträde till nät närmast slutanvändaren	232
15.20	Skyldigheter att lämna tillträde för användning av radiofrekvenser.....	239
15.21	Samråd i fråga om beslut om samtrafik och tillträde.....	242
15.22	Ledningsrätt.....	248
15.23	Samlokalisering och gemensamt utnyttjande	249
15.24	Särskilt om förhållandet till YGL.....	251
16	Samhällsomfattande tjänster	251
16.1	Samhällsomfattande tjänster och tillgång till bredband i Sverige.....	251
16.2	Genomförande av EU-direktivet	254
17	Slutanvändares rättigheter.....	261
17.1	Utgångspunkter	261
17.1.1	Principen om fullharmonisering	261
17.1.2	Tillämpningsområdet varierar för olika typer av elektroniska kommunikationstjänster	261
17.1.3	Regler till förmån för konsumenter och andra slutanvändare	262
17.2	Definitioner	263
17.3	Diskriminerande krav eller villkor	265
17.4	Garantier till skydd av grundläggande rättigheter	267
17.5	Undantag för vissa mikroföretag	269
17.6	Informationskrav i samband med avtal	269
17.7	Insyn, jämförelse av erbjudanden och offentliggörande av information.....	274
17.8	Tjänstekvalitet	278
17.9	Bindningstid, uppsägning av avtal m.m.	278
17.9.1	Avtalets bindningstid.....	278
17.9.2	Ändring av avtal	281
17.9.3	Uppsägning av avtal	283
17.9.4	Påföljder vid fel.....	285
17.9.5	Kompensation vid uppsägning av avtalet i förtid.....	286
17.9.6	Operatörslåst terminalutrustning	288
17.10	Kontroll av utgifter m.m.....	289
17.10.1	Utgångspunkter	289
17.10.2	Specificerad faktura.....	290

17.10.3	Selektiva spärrar för samtal och meddelanden.....	291
17.10.4	System för förhandsbetalning.....	292
17.10.5	Betalning av anslutningsavgifter som är fördelad över tiden.....	293
17.10.6	Åtgärder vid utebliven betalning.....	294
17.10.7	Andra former av kostnadskontroll.....	295
17.10.8	Råd om taxor.....	299
17.10.9	Avstängning av tredjepartsfakturerings.....	300
17.10.10	Nummerpresentation.....	301
17.10.11	Vidarebefordran av e-postmeddelanden eller tillgång till e-postmeddelanden när ett avtal med en internetleverantör har sagts upp.....	301
17.11	Byte av tillhandahållare och nummerportabilitet.....	302
17.12	Paketerbjudanden.....	308
17.13	Tjänsters tillgänglighet vid extraordinära händelser i fredstid.....	310
17.14	Nödkommunikation och det gemensamma europeiska nödnumret.....	312
17.15	System för varning till allmänheten.....	317
17.16	Slutanvändare med funktionsnedsättning.....	318
17.17	Abonentupplysning.....	320
17.18	Samråd.....	321
18	Säkerhet och integritet.....	322
18.1	Säkerhet i nät och tjänster.....	322
18.2	Kontroll av säkerhetsarbetet.....	326
18.3	Manipulation av nummerpresentation.....	328
18.4	Incidentrapportering.....	329
18.5	Behandling av trafikuppgifter och integritetsskydd.....	331
18.5.1	Genomförandet av e-dataskyddsdirektivet ...	331
18.5.2	Lagring och annan behandling av trafikuppgifter för brottsbekämpande ändamål.....	332
18.5.3	Andra bestämmelser om behandling av uppgifter.....	332
19	Uppgiftsskyldighet.....	334
19.1	Företags skyldighet att lämna uppgifter.....	334
19.2	Myndigheters uppgiftslämnande.....	337
19.3	Inhämtning av uppgifter för Berec och Berec-byrån.....	338
19.4	Offentliggörande av information.....	339
19.5	Särredovisning och ekonomisk rapportering.....	340
20	Tillsyn.....	342
20.1	Tillsynens omfattning.....	342
20.2	Uppgifter som behövs för tillsynen.....	342
20.3	Tillsynsförfarandet och tillsynsåtgärder.....	344
20.4	Ändring och återkallelse av tillstånd.....	345
20.5	Tillsyn över vissa EU-rättsakter.....	348
20.6	Lösning av tvister.....	350

20.7	Gränsöverskridande tvister	353
20.8	Alternativ tvistlösning	354
21	Sanktionsavgifter	355
21.1	EU-direktivets bestämmelser om sanktioner	355
21.2	Nuvarande sanktionssystem och tidigare överväganden	356
21.3	Utökade sanktionsmöjligheter	356
21.4	Sanktionsavgift ska tas ut för vissa överträdelser	361
21.5	Sanktionsavgiftens storlek	365
21.6	Hur sanktionsavgiften ska bestämmas i det enskilda fallet	366
21.7	Hinder mot sanktionsavgift	366
21.8	Bestämmelser om förfarandet	367
22	Avgifter	368
22.1	Handläggningsavgifter och årliga avgifter	368
22.2	Avgifter för radiofrekvenser och nummer	370
23	Överklagande och handläggning i domstol	371
24	Myndighetsfrågor	373
24.1	PTS bör vara nationell regleringsmyndighet	373
24.2	Myndighetens ställning	375
24.3	Årlig rapportering	379
24.4	Samarbete med Europeiska kommissionen och Berec	379
24.5	Samarbete mellan nationella myndigheter	380
24.6	Geografisk kartläggning av anläggning av nät	381
25	Vissa tv- och radiorelaterade frågor	384
25.1	System för villkorad tillgång	384
25.2	Tillämpningsprogram (API:er) och elektroniska programguider (EPG:er)	385
25.3	Interoperabilitet för bilradiomottagare, radiomottagare och digital tv-utrustning	386
25.3.1	Utgångspunkter	386
25.3.2	Interoperabilitet för digital tv-utrustning	386
25.3.3	Interoperabilitet för bilradiomottagare	388
25.3.4	Interoperabilitet för andra radiomottagare	389
25.4	Ändringar i lagen (1998:31) om standarder för sändning av radio- och TV-signaler	390
25.5	Vidaresändningsplikt ("must carry")	392
26	Följändringar	393
27	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	396
27.1	Ikraftträdande	396
27.2	Övergångsbestämmelser	396
28	Konsekvenser	400
28.1	Förslagets omfattning	400
28.2	Marknaden för elektroniska kommunikationer	400
28.3	Konsekvenser av förslagen	401

28.3.1	Lagens tillämpningsområde, anmälan och avgifter.....	401
28.3.2	Förvaltning av radiofrekvenser.....	403
28.3.3	Trådlösa lokala nätverk	404
28.3.4	Nummer	405
28.3.5	Samtrafik och tillträde	406
28.3.6	Samhällsomfattande tjänster.....	411
28.3.7	Slutanvändares rättigheter	411
28.3.8	Säkerhet och integritet	415
28.3.9	Vissa tv- och radiorelaterade frågor	416
28.3.10	Förvaltningsmyndigheter och domstolar	416
28.3.11	Kommuner och landsting samt den kommunala självstyrelsen.....	418
28.3.12	Sammanfattande konsekvensbedömning.....	419
29	Författningskommentar	420
29.1	Förslaget till lag om elektronisk kommunikation	420
29.2	Förslaget till lag om införande av lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation	519
29.3	Förslaget till lag om ändring i rättegångsbalken.....	523
29.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk.....	523
29.5	Förslaget till lag om ändring i patentlagen (1967:837).....	523
29.6	Förslaget till lag om ändring i mönsterskyddslagen (1970:485).....	524
29.7	Förslaget till lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar	524
29.8	Förslaget till lag om ändring i lagen (1981:1104) om verksamheten hos vissa regionala alarmeringscentraler	525
29.9	Förslaget till lag om ändring i lagen (1992:1685) om skydd för kretsmönster för halvledarprodukter	526
29.10	Förslaget till lag om ändring i växtförädlarrättslagen (1997:306).....	526
29.11	Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:31) om standarder för sändning av radio- och TV-signaler	527
29.12	Förslaget till lag om ändring i lagen (2006:449) om skydd för störningskänslig forskning.....	528
29.13	Förslaget till lag om ändring i marknadsföringslagen (2008:486)	528
29.14	Förslaget till lag om ändring i lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet	529
29.15	Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)	529
29.16	Förslaget till lag om ändring i luftfartslagen (2010:500).....	530
29.17	Förslaget till lag om ändring i radio- och tv-lagen (2010:696)	530
29.18	Förslaget till lag om ändring i lagen (2010:751) om betaltjänster	531

29.19	Förslaget till lag om ändring i varumärkeslagen (2010:1877)	531
29.20	Förslaget till lag om ändring i lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet.....	532
29.21	Förslaget till lag om ändring i lagen (2013:315) om intelligenta transportsystem vid vägtransporter.....	532
29.22	Förslaget till lag om ändring i radioutrustningslagen (2016:392)	533
29.23	Förslaget till lag om ändring i lagen (2016:534) om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät	534
29.24	Förslaget till lag om ändring i lagen (2016:1145) om offentlig upphandling	535
29.25	Förslaget till lag om ändring i lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner	536
29.26	Förslaget till lag om ändring i lagen (2016:1306) med kompletterande bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning	536
29.27	Förslaget till lag om ändring i lagen (2018:1174) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster	537
29.28	Förslaget till lag om ändring i lagen (2018:1653) om företagsnamn	538
Bilaga 1	Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation	
Bilaga 2	Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1971 om inrättande av Organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation (Berec) och Byrån för stöd till Berec (Berec-byrån), om ändring av förordning (EU) 2015/2120 och om upphävande av förordning (EG) nr 1211/2009	

1 Lagtext

1.1 Förslag till lag om elektronisk kommunikation

Härigenom föreskrivs¹ följande.

1 kap. Allmänna bestämmelser

Inledande bestämmelser

1 § Denna lag syftar till att enskilda och myndigheter ska få tillgång till säkra och effektiva elektroniska kommunikationer och största möjliga utbyte för alla när det gäller urvalet av elektroniska kommunikationstjänster samt deras pris, kvalitet och kapacitet.

Syftet ska uppnås främst genom att konkurrens, innovation och internationell harmonisering på området främjas samtidigt som säkerheten i nät och tjänster upprätthålls. Samhällsomfattande tjänster ska dock alltid finnas tillgängliga på för alla likvärdiga villkor i hela landet till överkomliga priser.

Vid lagens tillämpning ska särskilt elektroniska kommunikationers betydelse för yttrandefrihet och informationsfrihet samt för allmän säkerhet, totalförsvaret och Sveriges säkerhet i övrigt beaktas.

2 § Den myndighet som regeringen bestämmer (tillsynsmyndigheten) ska ta emot anmälningar, pröva ansökningar, besluta om skyldigheter och i övrigt pröva frågor och handlägga ärenden samt utöva tillsyn enligt lagen och enligt föreskrifter meddelade i anslutning till lagen.

Lagens tillämpningsområde

3 § Lagen gäller elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster med tillhörande faciliteter och tjänster samt annan radioanvändning.

Lagen är inte tillämplig på innehåll som överförs i elektroniska kommunikationsnät med hjälp av elektroniska kommunikationstjänster.

4 § Bestämmelserna i lagen ersätter inte föreskrifter om prövning enligt annan lag.

5 § Förutom i denna lag finns det i radio- och tv-lagen (2010:696) bestämmelser om sändningar av ljudradio- och tv-program som är riktade till allmänheten och avsedda att tas emot med tekniska hjälpmedel.

Bestämmelser om radioutrustning finns i radioutrustningslagen (2016:392).

Uttryck i lagen

6 § I denna lag avses med

allmänt elektroniskt kommunikationsnät: elektroniskt kommunikationsnät som helt eller huvudsakligen används för att tillhandahålla allmänt

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 av den 11 december 2018 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation.

tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster och som stöder informationsöverföring mellan nätanslutningspunkter,

användare: den som använder eller efterfrågar en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst,

elektronisk kommunikationstjänst: tjänst som vanligen tillhandahålls i elektroniska kommunikationsnät mot ersättning och som, med undantag för tjänster i form av tillhandahållande av innehåll som överförs med hjälp av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster eller utövande av redaktionellt ansvar över sådant innehåll, utgör en

1. internetanslutningstjänst enligt artikel 2.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/2120 av den 25 november 2015 om åtgärder rörande en öppen internetanslutning och om ändring av direktiv 2002/22/EG om samhällsomfattande tjänster och användares rättigheter avseende elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster och förordning (EU) nr 531/2012 om roaming i allmänna mobilnät i unionen,

2. interpersonell kommunikationstjänst, eller

3. tjänst som helt eller huvudsakligen utgörs av överföring av signaler, såsom överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin till maskin-tjänster eller för rundradio,

elektroniskt kommunikationsnät: system för överföring och i tillämpliga fall utrustning för koppling eller dirigerings samt passiva nätdelar och andra resurser som medger överföring av signaler, via tråd eller radiovågor, på optisk väg eller via andra elektromagnetiska överföringsmedier oberoende av vilken typ av information som överförs,

företag som uteslutande är verksam i grossistledet: företag som inte bedriver verksamhet på någon slutkundsmarknad, inte är närstående till eller genom ägarintressen kontrollerar ett företag som bedriver verksamhet på någon slutkundsmarknad och inte genom avtal är bundet att exklusivt handla med ett enskilt företag som verkar på någon slutkundsmarknad,

harmoniserat frekvensutrymme: ett frekvensutrymme för vilket harmoniserade villkor för användning har fastställts i en teknisk genomförandeåtgärd i enlighet med artikel 4 i Europaparlamentets och rådets beslut nr 676/2002/EG av den 7 mars 2002 om ett regelverk för radiospektrumpolitiken i Europeiska gemenskapen (radiospektrumbeslut),

interpersonell kommunikationstjänst: en tjänst som vanligen tillhandahålls mot ersättning och som möjliggör direkt interpersonellt och interaktivt informationsutbyte via elektroniska kommunikationsnät mellan ett begränsat antal personer, varigenom de personer som inleder eller deltar i kommunikationen bestämmer vem eller vilka som ska vara mottagare av denna, dock inte en tjänst som möjliggör interpersonell och interaktiv kommunikation enbart som en extrafunktion av mindre betydelse som är direkt kopplad till en annan tjänst,

lokaliseringssuppgift:

1. i ett allmänt mobilnät: behandlad uppgift som anger den geografiska positionen för en slutanvändares terminalutrustning,

2. i ett fast allmänt nät: uppgift om nätanslutningspunktens fysiska adress,

mikroföretag: företag som sysselsätter färre än 10 personer och vars omsättning eller balansomslutning inte överstiger 2 miljoner euro per år; företag ska definieras enligt avdelning I i bilagan till kommissionens rekommendation 2003/361/EG av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag,

nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst: en interpersonell kommunikationstjänst som använder nummer i nationella eller internationella nummerplaner eller som möjliggör kommunikation med nummer i nationella eller internationella nummerplaner,

nummeroberoende interpersonell kommunikationstjänst: en interpersonell kommunikationstjänst som inte använder nummer i nationella eller internationella nummerplaner eller som inte möjliggör kommunikation med nummer i nationella eller internationella nummerplaner,

nätanslutningspunkt: fysisk punkt vid vilken en slutanvändare ansluts till ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät,

nöd kommunikation: kommunikation med samhällets alarmeringstjänst genom en interpersonell kommunikationstjänst,

operatör: den som tillhandahåller eller har gjort en anmälan om tillhandahållande av ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller som tillhandahåller en tillhörande facilitet,

radioanläggning: anordning som möjliggör radiokommunikation eller bestämning av position, hastighet eller andra kännetecken hos ett föremål genom sändning av radiovågor (radiosändare) eller mottagning av radiovågor (radiomottagare),

radiokommunikation: överföring, utsändning eller mottagning av tecken, signaler, skrift, bilder, ljud eller meddelanden av varje slag med hjälp av radiovågor,

radiovågor: elektromagnetiska vågor med frekvenser från 9 kilohertz till 3 000 gigahertz som breder ut sig utan särskilt anordnad ledare,

samtal: förbindelse genom en allmänt tillgänglig interpersonell kommunikationstjänst som möjliggör talkommunikation i båda riktningarna,

samtrafik: fysisk och logisk sammankoppling av allmänna elektroniska kommunikationsnät för att göra det möjligt för användare att kommunicera med varandra eller få tillgång till tjänster som tillhandahålls i näten,

skadlig störning: störning som äventyrar funktionen hos en radionavigationstjänst eller någon annan säkerhetstjänst eller som på något annat sätt allvarligt försämrar, hindrar eller upprepat avbryter en radiokommunikationstjänst som fungerar i enlighet med gällande bestämmelser, inbegripet störning av befintliga eller planerade tjänster på nationellt tilldelade frekvenser,

slutanvändare: användare som inte tillhandahåller allmänna elektroniska kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster,

små företag: företag som sysselsätter färre än 50 personer och vars omsättning eller balansomslutning inte överstiger 10 miljoner euro per år; företag ska definieras enligt avdelning I i bilagan till kommissionens rekommendation 2003/361/EG av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag,

säkerhet i nät och tjänster: elektroniska kommunikationsnäts och kommunikationstjänsters förmåga att vid en viss tillförlitlighetsnivå motstå åtgärder som undergräver tillgängligheten, autenticiteten, riktigheten eller konfidentialiteten hos näten eller tjänsterna, hos lagrade, överförda eller behandlade uppgifter eller hos de närliggande tjänster som erbjuds genom eller är tillgängliga via dessa elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster,

säkerhetsincident: en händelse med en faktisk negativ inverkan på säkerheten i elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster,

talkommunikationstjänst: allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst som innebär möjlighet att ringa upp eller ta emot samtal via ett eller flera nummer inom en nationell eller internationell nummerplan,

tillhörande facilitet: anordning, funktion eller något annat som har samband med en elektronisk kommunikationstjänst eller ett elektroniskt kommunikationsnät, och som möjliggör, stöder eller kan stödja den tjänsten, eller tillhandahållande av tjänster via det nätet eller tjänsten,

trådlösa accesspunkter med kort räckvidd: små trådlösa nätanslutningsutrustningar med låg effekt och kort räckvidd som kan vara utrustade med en eller flera antenner med låg visuell inverkan och som gör det möjligt för användare att få trådlös tillgång till elektroniska kommunikationsnät oberoende av den underliggande nättopologin för mobila eller fasta nät,

trådlösa lokala nät: trådlösa kommunikationssystem med låg effekt och kort räckvidd, med låg risk för störningar på andra sådana system som utnyttjas av andra användare i omedelbar närhet av systemet och vilka på icke-exklusiv grund använder harmoniserat frekvensutrymme,

vertikalt integrerad operatör: en operatör som tillhandahåller tjänster till företag som den konkurrerar med på marknader i efterföljande handelsled.

Kommunikationsverksamhet i krig m.m.

7 § Är Sverige i krig eller krigsfara eller råder det sådana utomordentliga förhållanden som är föranledda av att det är krig utanför Sveriges gränser eller av att Sverige har varit i krig eller krigsfara, får regeringen meddela de föreskrifter om elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster med tillhörande faciliteter och tjänster samt annan radioanvändning som behövs med hänsyn till landets försvar eller säkerhet i övrigt.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om den fredstida planeringen för totalförsvarets behov av elektroniska kommunikationer under sådana förhållanden som anges i första stycket.

8 § Den som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster av särskild betydelse från allmän synpunkt får förpliktas att på visst sätt beakta totalförsvarets behov av elektronisk kommunikation under höjd beredskap.

2 kap. Anmälan av verksamhet

1 § Allmänna elektroniska kommunikationsnät av sådant slag som vanligen tillhandahålls mot ersättning eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster som inte är nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster får endast tillhandahållas efter anmälan till tillsynsmyndigheten.

2 § Verksamhet som enbart består i att överföra signaler via tråd för utsändning till allmänheten av program som avses i 1 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen behöver inte anmälas enligt 1 §.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om ytterligare undantag från anmälningsplikten enligt 1 §.

3 § Den som bedriver verksamhet som är anmälningspliktig enligt 1 § ska tillämpa sådana standarder som Europeiska kommissionen angett som obligatoriska i en förteckning som offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning.

4 § Den som är anmäld enligt 1 § ska utan dröjsmål anmäla om verksamheten upphör.

5 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om erkännande av en operatör enligt bestämmelser som är antagna av den internationella teleunionen.

6 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får besluta om registrering av maritima avräkningsorgan enligt bestämmelser som är antagna av den internationella teleunionen och får meddela de föreskrifter som behövs för registreringen.

3 kap. Rätt att använda radiosändare

Tillstånd att använda radiosändare

1 § För att här i landet eller på ett svenskt fartyg eller luftfartyg utomlands få använda radiosändare krävs tillstånd. Ett tillstånd att använda radiosändare ska avse rätt att använda en viss radiosändare eller att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme.

2 § Om användningen av frekvensutrymme samt villkoren och förfarandet för att bevilja tillstånd att använda radiosändare har harmoniserats i enlighet med internationella avtal som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser antagna med stöd av fördraget om Europeiska unionens funktionsätt, ska den som har beviljats sådant tillstånd anses ha tillstånd enligt 1 §.

3 § Kravet på tillstånd enligt 1 § gäller inte för Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Försvarmakten, Försvarets radioanstalt och Försvarets materielverk, vid verksamhet som verket bedriver på uppdrag av Försvarmakten eller Försvarets radioanstalt.

Efter att ha hört Försvarmakten beslutar den myndighet som regeringen bestämmer om tilldelning av radiofrekvenser för Försvarmakten, Försvarets radioanstalt och Försvarets materielverk samt om de ytterligare villkor som behövs. När det gäller Polismyndigheten och Säkerhetspolisen, beslutar den myndighet som regeringen bestämmer i sådana frågor efter att ha hört de myndigheterna.

4 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från tillståndsplikten enligt 1 §. Föreskrifterna får innehålla villkor om att den radioanläggning där sändaren ingår ska uppfylla bestämda tekniska krav och i övrigt sådana villkor som anges i 12 § första stycket 1–6 och 8, 13 § 1, 2 och 4 och 14 §. Villkor som innebär

en begränsning av vilka elektroniska kommunikationstjänster eller vilka tekniker som får användas får beslutas endast i de fall som anges i 12 § andra och tredje styckena.

Undantag får tidsbegränsas. Då ska 15 § andra stycket tillämpas.

5 § Den som enligt 3 § eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 4 § är undantagen från tillståndsplikt ska vid tillämpningen av lagen anses ha tillstånd enligt 1 §.

Tillståndsförfarandet

6 § Tillstånd att använda radiosändare ska beviljas, om

1. det kan antas att radiofrekvenserna kommer att användas på ett sådant sätt att risk för otillåten skadlig störning inte uppkommer,

2. radioanvändningen utgör en effektiv användning av frekvensutrymmet,

3. det kan antas att radioanvändningen inte kommer att hindra sådan radiokommunikation som är särskilt viktig med hänsyn till den fria åsiktsbildningen,

4. radioanvändningen inte kommer att ta frekvensutrymme i anspråk som behövs för att upprätthålla en rimlig beredskap för utveckling av befintliga och nya radioanvändningar eller frekvensutrymme för vilket radioanvändningen har harmoniserats för annan användning i enlighet med internationella avtal som Sverige har anslutit sig till eller med bestämmelser antagna med stöd av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt,

5. det kan antas att radioanvändningen inte kommer att inkräkta på det frekvensutrymme som behövs för verksamhet som avses i 3 §, och

6. det inte med hänsyn till att sökanden tidigare har fått tillstånd återkallat eller något annat liknande förhållande finns skälig anledning att anta att radioanvändningen kommer att ske i strid med tillståndsvillkoren.

Tillstånd att använda radiosändare för utsändningar som kräver tillstånd enligt någon annan lag eller enligt bestämmelser meddelade med stöd av någon annan lag, får beviljas endast om sådant tillstånd finns.

Om ett tillstånd avser en viss radiosändare ska radiosändaren, tillsammans med avsedd radiomottagare, ha sådana tekniska egenskaper att den uppfyller rimliga krav på en effektiv frekvensanvändning och på möjligheten att verka i den miljö som den är avsedd för.

7 § I ett harmoniserat frekvensutrymme får tillstånd trots 6 § första stycket 4 beviljas för alternativ användning, om

1. det står klart att det inte finns någon efterfrågan på att använda frekvensutrymmet på de harmoniserade villkoren, och

2. radioanvändningen inte hindrar eller försvårar att frekvensutrymmet används på de harmoniserade villkoren i någon annan medlemsstat i Europeiska unionen.

Vid prövningen ska det särskilt beaktas om radioanvändningen kan påverka den harmoniserade användningen av frekvensutrymmet i unionen på lång sikt och tillgången till radioutrustning som kan användas i frekvensutrymmet.

8 § Om tillståndsprövningen inom ett frekvensutrymme bör ske efter ett förfarande med allmän inbjudan till ansökan, får tillstånd i det frekvensutrymmet beviljas endast efter ett sådant förfarande.

9 § Antalet tillstånd som beviljas inom ett frekvensutrymme får begränsas, om det är nödvändigt för att garantera en effektiv användning av radiofrekvenser. Ett beslut att begränsa antalet tillstånd ska omprövas så snart det finns anledning till det.

10 § När antalet tillstånd har begränsats enligt 9 §, ska tillståndsprövningen ske efter allmän inbjudan till ansökan, om det inte finns särskilda skäl mot det eller om radioanvändningen

1. huvudsakligen avser utsändning till allmänheten av program som avses i 1 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen,

2. är avsedd för privat bruk, eller

3. behövs för verksamhet som bedrivs i syfte att tillgodose allmän ordning, säkerhet eller hälsa.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilken radioanvändning som omfattas av undantaget i första stycket 3.

11 § Prövningen enligt 10 § ska ske efter ett jämförande urvalsförfarande, efter ett anbudsförfarande där det pris sökanden är villig att betala för tillståndet ska vara utslagsgivande eller efter en kombination av dessa förfaranden.

Förfarandet ska utformas så att det främjar konkurrens och får därutöver endast syfta till att

1. främja täckning och utbyggnad,

2. säkerställa tjänsters kvalitet,

3. uppnå en effektiv användning av radiofrekvenser, eller

4. främja innovation och näringslivets utveckling.

Av den allmänna inbjudan ska det framgå

1. vilket förfarande som ska användas,

2. förutsättningarna för deltagande i förfarandet,

3. vilka urvalskriterier som ska gälla, och

4. vilka villkor som tillstånd kommer att förenas med.

Villkor

12 § Tillstånd att använda radiosändare får förenas med villkor om

1. det frekvensutrymme som tillståndet avser,

2. vilken eller vilka elektroniska kommunikationstjänster eller slag av elektroniska kommunikationsnät eller tekniker som tillståndet avser,

3. täckning och utbyggnad inom landet,

4. det geografiska område som tillståndet avser,

5. skyldighet för sökanden att dela frekvensutrymme med andra,

6. skyldigheter som följer av tillämpliga internationella avtal i fråga om användning av frekvenser,

7. åtaganden som har gjorts i samband med beviljande av tillstånd enligt 10 och 11 §§, och

8. tekniska krav och annat som krävs för att säkerställa ett faktiskt och effektivt frekvensutnyttjande.

Villkor som innebär en begränsning av vilka elektroniska kommunikationstjänster eller vilka tekniker som får användas, får beslutas endast om det krävs för att

1. undvika skadlig störning,
2. säkerställa ett effektivt frekvensutnyttjande,
3. skydda människors liv eller hälsa,
4. tillgodose det allmännas intresse av att vissa elektroniska kommunikationstjänster finns tillgängliga i vissa delar av landet, eller
5. tillgodose det allmännas intresse av att främja tillhandahållandet av radio- och tv-tjänster för vilka tillstånd beviljats enligt annan lag.

Villkor som innebär att endast en viss elektronisk kommunikationstjänst får tillhandahållas, får beslutas endast om det krävs för att säkerställa verksamhet som bedrivs i syfte att skydda människors liv eller hälsa eller om det annars finns synnerliga skäl för det med hänsyn till ett allmänt intresse.

13 § Ett tillstånd att använda en viss radiosändare får, utöver det som anges i 12 §, förenas med villkor om

1. antennens och i övrigt radiosändarens beskaffenhet,
2. det geografiska område där en mobil radiosändare får användas,
3. var antennen till en fast radiosändare ska vara belägen, och
4. kompetenskrav för den som ska sköta radioanläggningen.

14 § Tillstånd att använda radiosändare i ett frekvensutrymme för vilket radioanvändningen har harmoniserats i enlighet med internationella avtal som Sverige har anslutit sig till, eller med bestämmelser som har antagits med stöd av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, ska förenas med de villkor som följer av avtalet eller bestämmelserna, om inte tillstånd beviljas för alternativ användning med stöd av 7 §.

Tillståndstid

15 § Tillstånd ska beviljas för en bestämd tid. Giltighetstiden för tillståndsvillkor får vara kortare än tillståndstiden.

När giltighetstiden för tillstånd och tillståndsvillkor bestäms ska hänsyn särskilt tas till

1. framtida förändringar i radioanvändningen,
2. den tid som sändaren är avsedd att användas,
3. den tekniska utveckling som kan väntas,
4. den tid som krävs för att uppnå ett rimligt ekonomiskt utbyte av utrustningen, och
5. sådant tillstånd som enligt 6 § andra stycket är en förutsättning för tillstånd att använda radiosändare.

16 § Ett tillstånd att använda radiosändare i harmoniserat frekvensutrymme avsett för trådlösa bredbandstjänster ska beviljas för minst 15 år.

Ett tillstånd som har beviljats för kortare tid än 20 år ska på tillståndshavarens begäran senast två år före giltighetstidens utgång förlängas med skälig tid och så att tillståndstiden sammanlagt blir minst 20 år.

Giltighetstiden får inte förlängas om tillståndshavaren inte följer tillståndsvillkoren eller om en förlängning inte är motiverad med hänsyn till intresset att

1. säkerställa en effektiv användning av radiofrekvenser,
2. främja täckning och utbyggnad inom landet av trådlösa bredbands-tjänster,
3. främja teknikutvecklingen,
4. hindra snedvridning av konkurrensen, eller
5. skydda människors liv, allmän ordning och säkerhet eller försvar.

17 § Tillstånd får beviljas för en kortare tid än som följer av 16 § första stycket, om tillståndet beviljas för

1. provning, försök eller experimentella ändamål,
2. delad användning av radiofrekvenser, eller
3. sådan annan användning som avses i 7 §.

I sådant fall tillämpas inte 16 § andra stycket.

18 § Tillstånd att använda en viss radiosändare ska vid giltighetstidens utgång förlängas med samma tid som tillståndet senast har gällt, dock längst med fem år vid varje tillfälle, om de förutsättningar för att bevilja tillstånd som anges i 6 § är uppfyllda. Förlängning får ske endast om giltighetstiden för tillståndet överstiger sex månader.

Förlängning ska ske med en kortare tid än som anges i första stycket första meningen eller på ändrade villkor, om förutsättningarna för att bevilja tillstånd därigenom kan uppfyllas eller om tillståndshavaren begär det.

Om tillståndet har beviljats för alternativ användning med stöd av 7 § eller om tillståndshavaren begär det, ska giltighetstiden inte förlängas.

19 § Giltighetstiden för tillstånd att använda ett visst frekvensutrymme får förlängas med kortare tid för att tillståndet ska kunna löpa ut samtidigt som tillstånd i ett annat frekvensutrymme.

I övrigt får ett sådant tillstånd endast förlängas enligt 16 § andra stycket.

Amatörradiosändare

20 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får överlämna till fysiska eller juridiska personer att anordna prov och utfärda bevis om att föreskrivna kompetenskrav för användning av amatörradiosändare är uppfyllda samt att tilldela anropssignaler för sådan användning.

Ett beslut om överlämnande får återkallas, om anordnaren eller utfärdaren anordnar prov, utfärdar bevis eller tilldelar anropssignaler i strid med gällande föreskrifter eller på annat sätt visar sig olämplig att fullgöra uppgiften.

Åtgärder mot störningar

21 § Om det uppkommer skadlig störning, ska tillståndshavaren omedelbart se till att störningen upphör eller i möjligaste mån minskar, om inte störningen är tillåten. Detsamma gäller den som använder en radiomottagare som stör användningen av en annan radiomottagare.

22 § Elektriska eller elektroniska anläggningar som, utan att vara radioanläggningar, är avsedda att alstra radiofrekvent energi för kommunikationsändamål i ledning eller för industriellt, vetenskapligt, medicinskt eller något annat liknande ändamål, får användas endast i enlighet med föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Regeringen får meddela föreskrifter om förbud mot att inneha elektriska eller elektroniska anläggningar som inte omfattas av första stycket och som, utan att vara radioanläggningar, är avsedda att sända radiovågor.

Överlåtelse och uthyrning av tillstånd

23 § Tillstånd eller del av tillstånd att använda radiosändare får överlåtas efter medgivande från den myndighet som beviljat tillståndet. Sådant medgivande ska lämnas, om

1. förvärvaren uppfyller de krav som ställts på sökanden i samband med att tillståndet beviljades,

2. det inte finns skäl att anta att överlåtelsen inverkar menligt på konkurrensen,

3. överlåtelsen inte leder till ändrad användning av radiofrekvenserna, om användningen är harmoniserad enligt bestämmelser antagna med stöd av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, och

4. det inte finns något annat särskilt skäl mot det.

Förvärvaren övertar överlåtarens rättigheter och skyldigheter enligt denna lag för tiden efter medgivandet. Vid överlåtelse av del av tillstånd ska den överlåtna delen anses som ett nytt tillstånd.

Vid medgivandet får myndigheten besluta de nya eller ändrade villkoren som behövs på grund av överlåtelsen.

24 § En överlåtelse i strid med 23 § är utan verkan.

25 § Bestämmelserna om överlåtelse av tillstånd eller del av tillstånd i 23 § första stycket och andra stycket första meningen och 24 § ska också tillämpas på uthyrning av tillstånd eller del av tillstånd att använda radiosändare.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från kravet på medgivande vid uthyrning som avser en kortare period eller annars är av begränsad omfattning.

Handläggningstider

26 § I ett ärende om tillstånd att använda radiosändare ska beslut meddelas inom sex veckor från det att en fullständig ansökan kom in till myndigheten. Vid förfaranden med allmän inbjudan till ansökan får handläggningstiden, om det är nödvändigt, förlängas med högst åtta månader.

Dessa handläggningstider gäller inte om annat följer av bestämmelser i internationella överenskommelser som Sverige har anslutit sig till om användning av radiofrekvenser och satellitsamordning.

Samrådsförfaranden

27 § En myndighet ska upprätta ett förslag och ge berörda parter tillfälle att yttra sig över förslaget inom skälig tid, dock minst 30 dagar om det inte finns särskilda skäl mot det, när myndigheten avser att

1. bevilja tillstånd för alternativ användning med stöd av 7 §,
2. begränsa antalet tillstånd enligt 9 §,
3. utfärda en allmän inbjudan till ansökan enligt 10 §, eller
4. besluta tillståndsvillkor som innebär sådana begränsningar som anges i 12 § andra eller tredje stycket.

En myndighet ska upprätta ett förslag och ge berörda parter tillfälle att yttra sig över förslaget inom minst tre månader, när myndigheten avser att meddela beslut enligt 16 § andra stycket.

28 § Resultatet av ett samrådsförfarande enligt 27 § ska göras allmänt tillgängligt, utom när det gäller uppgifter för vilka sekretess gäller enligt lag.

4 kap. Rätt att använda nummer

Nummerplaner

1 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får fastställa nationella nummerplaner för elektronisk kommunikation och meddela föreskrifter om planerna och deras användning.

2 § Den som fastställer nationella nummerplaner ska hålla dem allmänt tillgängliga, utom i fråga om uppgifter för vilka sekretess gäller enligt 15 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

3 § Den som bedriver verksamhet som är anmälningspliktig enligt 2 kap. 1 §, eller tillhandahåller elektroniska kommunikationstjänster i samtrafik med den som bedriver sådan verksamhet, ska följa fastställda nummerplaner.

Tillstånd att använda nummer

4 § Nummer ur en nationell nummerplan får användas endast efter tillstånd. Tillstånd ska avse serier av nummer eller enskilda nummer.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om tilldelning av nummer.

5 § Den som har tilldelats en nummerserie får inte diskriminera andra som tillhandahåller elektroniska kommunikationstjänster i fråga om de nummer som används för att ge tillträde till tjänster i näten.

6 § Tillstånd att använda nummer får förenas med villkor om

1. vilket slags tjänst som numret ska användas för,
2. faktiskt och effektivt utnyttjande av numret,
3. lämplig giltighetstid med förbehåll för eventuella ändringar i den nationella nummerplanen,

4. åtaganden som har gjorts i samband med att tillstånd beviljats enligt 7 §,

5. skyldigheter som följer av tillämpliga internationella avtal i fråga om användning av nummer, och

6. skyldigheter som följer av konsumentskyddsbestämmelser och andra nummerrelaterade bestämmelser i andra medlemsstater i fråga om användning av nummer inom Europeiska unionen.

Nummer av betydande ekonomiskt värde

7 § Tillstånd att använda nummer av betydande ekonomiskt värde får beviljas efter allmän inbjudan till ansökan. Ett sådant tillstånd ska beviljas efter

1. ett jämförande urvalsförfarande,

2. ett anbudsförfarande där det pris sökanden är villig att betala för tillståndet ska vara utslagsgivande,

3. ett förfarande med slumpmässig tilldelning, eller

4. en kombination av förfaranden enligt 1–3.

Den allmänna inbjudan ska innehålla uppgifter om det förfarande som ska användas, förutsättningarna för deltagande och de villkor som tillstånd kommer att förenas med.

En myndighet ska upprätta ett förslag och ge berörda parter tillfälle att yttra sig över förslaget inom skälig tid, dock minst 30 dagar om det inte finns särskilda skäl mot det, när den avser att utfärda en allmän inbjudan till ansökan.

Överlåtelse av tillstånd

8 § Tillstånd eller del av tillstånd att använda nummer får överlåtas efter medgivande från den myndighet som beviljat tillståndet. Sådant medgivande ska lämnas, om

1. förvärvaren uppfyller de krav som ställts på sökanden i samband med att tillståndet beviljades,

2. det inte finns skäl att anta att överlåtelsen inverkar menligt på konkurrensen, och

3. det inte finns något annat särskilt skäl mot det.

Förvärvaren övertar överlåtarens rättigheter och skyldigheter enligt denna lag för tiden efter medgivandet. Vid överlåtelse av del av tillstånd ska den överlåtna delen anses som ett nytt tillstånd.

Vid medgivandet får myndigheten besluta de nya eller ändrade villkoren som behövs på grund av överlåtelsen.

9 § En överlåtelse i strid med 8 § är utan verkan.

Kravet på medgivande i 8 § gäller inte när ett nummer ur en nationell nummerplan, på slutanvändarens begäran, överlämnas till en annan tillhandahållare enligt 7 kap. 18 §.

Handläggningstider

10 § I ett ärende om tillstånd att använda nummer för elektronisk kommunikation ska beslut meddelas inom tre veckor från det att en fullständig ansökan kom in till myndigheten.

Vid ett förfarande med allmän inbjudan till ansökan får handläggnings-tiden, om det är nödvändigt, förlängas med högst tre veckor.

Tillgång till nummer och tjänster

11 § Den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst ska se till att slutanvändare kan nå samtliga nummer som tillhandahålls inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, om det är ekonomiskt genomförbart och den uppringda slutanvändaren inte av kommersiella skäl har valt att begränsa tillgången för uppringande från vissa geografiska områden.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om på vilket sätt skyldigheten ska fullgöras och undantag från skyldigheten.

12 § Konsumentombudsmannen får förplikta den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst att hindra användares tillgång till ett nummer eller till en tjänst via ett nummer vars sifferstruktur saknar geografisk betydelse, om marknadsföringen av numret eller tjänsten är otillbörlig eller om väsentlig information utelämnas vid marknadsföringen.

Beslutet får förenas med skyldighet att hålla inne betalning avseende numret eller tjänsten tills ärendet har avgjorts slutligt. Om beslutet står fast ska innehållna medel snarast betalas tillbaka.

Beslut får inte meddelas utan att den som har vidtagit marknadsföringsåtgärden har fått tillfälle att yttra sig. I brådskande fall får dock beslut omedelbart meddelas att gälla till dess något annat bestäms.

5 kap. Samtrafik och andra former av tillträde

Samtrafik

Skyldighet att förhandla om samtrafik

1 § En operatör av ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät är skyldig att förhandla om samtrafik med den som tillhandahåller eller avser att tillhandahålla allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster.

Tystnadsplikt och sekretess

2 § Den som i samband med förhandling som avses i 1 § får del av uppgifter om ett annat företags affärs- och driftförhållanden får inte obehörigen föra vidare eller utnyttja det han eller hon har fått del av eller tillgång till. I det allmännas verksamhet tillämpas offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Skyldighet om samtrafik och interoperabilitet

3 § Den som kontrollerar tillträde till slutanvändare och som omfattas av anmälningsplikt enligt denna lag får förpliktas att mot marknadsmässig ersättning bedriva samtrafik eller vidta annan åtgärd som krävs för att säkerställa att slutanvändare kan nå varandra.

En sådan förpliktelse får även avse skyldighet att göra tjänster kompatibla med andra operatörers tjänster.

Skyldighet om interoperabilitet för nummeroberoende tjänster

4 § Den som tillhandahåller en nummeroberoende interpersonell kommunikationstjänst med betydande täckningsgrad och antal användare får förpliktas att göra sin tjänst kompatibel med andra tjänster för att säkerställa att slutanvändarna kan nå varandra. Förpliktelsen får förenas med skyldighet att tillämpa särskilda standarder och att offentliggöra information samt med villkor om att informationen får användas av andra.

En skyldighet enligt första stycket får endast åläggas om Europeiska kommissionen enligt artikel 61.2 andra stycket i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 av den 11 december 2018 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation har antagit genomförandebestämmelser som närmare beskriver de skyldigheter som får åläggas.

Fastställande och analys av marknader och betydande inflytande

Fastställande av marknader

5 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska fortlöpande fastställa vilka produkt- och tjänstemarknader som har sådana särdrag att det kan vara motiverat att införa särskilda skyldigheter enligt denna lag. I samband med detta ska marknadernas geografiska omfattning definieras. Vid fastställandet ska hänsyn tas till graden av infrastrukturkonkurrens inom olika områden. Även geografiska kartläggningar av räckvidden för elektroniska kommunikationsnät som kan erbjuda bredband ska beaktas.

Vid fastställandet enligt första stycket ska följande särskilt beaktas:

1. Europeiska kommissionens rekommendation om relevanta produkt- och tjänstemarknader,
2. kommissionens riktlinjer för marknadsanalys och bedömning av ett företags betydande inflytande på marknaden, och
3. i förekommande fall, Berecs riktlinjer om gemensamma tillvägagångssätt beträffande hur den gränsöverskridande efterfrågan kan mötas.

Marknadsanalys

6 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska fortlöpande analysera de marknader som har fastställts enligt 5 § och bedöma om det är motiverat att införa särskilda skyldigheter enligt denna lag. I analysen ska Europeiska kommissionens riktlinjer för marknadsanalys och bedömning av ett företags betydande inflytande på marknaden beaktas. Bedömningen ska särskilt innefatta en analys av om

1. det finns stora och bestående hinder för marknadsinträde,
2. marknadsstrukturen är sådan att den inte utvecklas mot effektiv konkurrens, och
3. den allmänna konkurrensrätten inte kan åtgärda marknadsmisslyckandena.

Identifierande av företag med betydande inflytande

7 § Om det vid en bedömning enligt 6 § konstateras att införandet av särskilda skyldigheter är motiverat på en fastställd marknad, ska företag med betydande inflytande på den marknaden identifieras.

I syfte att skapa effektiv konkurrens för slutanvändarna ska också beslut om en eller flera särskilda skyldigheter enligt 13–21 §§ eller om tillämpning av 10 eller 22 § fattas. En operatör som avses i första stycket får även i andra fall än som anges i detta kapitel åläggas en skyldighet om tillträde, om det finns synnerliga skäl för det och åtgärden godkänns av Europeiska kommissionen.

Om det vid en bedömning enligt 6 § konstateras att det på en fastställd marknad inte är motiverat att införa särskilda skyldigheter, ska beslutade skyldigheter upphävas. Tidpunkten för upphävande av en skyldighet ska bestämmas med hänsyn till berörda parter intressen. Särskilda villkor för övergångsperioden får då föreskrivas.

8 § Ett företag ska anses ha ett betydande inflytande på en fastställd marknad om det, antingen enskilt eller tillsammans med andra, har en ställning av sådan ekonomisk styrka att det i betydande omfattning kan uppträda oberoende av sina konkurrenter, sina kunder och i sista hand av konsumenterna.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om riktlinjer och underlag för bedömningen enligt första stycket.

Gränsöverskridande marknader

9 § För gränsöverskridande marknader som fastställts enligt beslut av Europeiska kommissionen ska åtgärder enligt 6 och 7 §§ beslutas efter samråd med behöriga myndigheter i berörda länder.

Företag som endast bedriver grossistverksamhet

10 § En operatör som är ett sådant företag som avses i 7 § första stycket och som är ett företag som uteslutande är verksamt i grossistledet får åläggas andra skyldigheter än de som avses i 14 och 16 §§ eller skyldighet om rättvis och rimlig prissättning endast om det finns särskilda skäl.

Vid bedömningen av om det finns särskilda skäl ska det beaktas om det finns behov av ytterligare skyldigheter på grund av att villkor som operatören erbjuder medför konkurrensproblem till skada för slutanvändarna.

Operatören ska omgående anmäla ändrade omständigheter som påverkar bedömningen enligt första stycket till tillsynsmyndigheten.

Marknader för röstsamtalsterminering

11 § En marknadsanalys som gäller en marknad för röstsamtalsterminering får genomföras endast under förutsättning att Europeiska kommissionen inte har fastställt någon unionsomfattande termineringstaxa för marknaden enligt artikel 75.1 i direktiv (EU) 2018/1972.

Om en marknadsanalys som avses i första stycket motiverar införande av kostnadsorienterade termineringstaxor ska kriterierna i bilaga 3 till direktiv (EU) 2018/1972, i den ursprungliga lydelsen, tillämpas vid fastställandet.

Upphävande och ändring av beslut utan föregående marknadsanalys

12 § Skyldigheter och villkor som har beslutats enligt detta kapitel eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av kapitlet ska även i andra fall än som avses i 7 § upphävas eller ändras när det är motiverat med hänsyn till syftet med beslutet.

Om det är nödvändigt med hänsyn till förändringar i konkurrenssituationen får även nya särskilda skyldigheter införas.

Tidpunkten för ett beslut enligt första eller andra stycket ska bestämmas med hänsyn till berörda parter intressen.

Särskilda skyldigheter för operatörer med betydande inflytande på en viss marknad

Insyn

13 § En operatör som är ett sådant företag som avses i 7 § första stycket får förpliktas att i ett referenserbjudande eller på annat sätt offentliggöra specificerade uppgifter om

1. redovisning,
2. tekniska specifikationer,
3. nätegenskaper,
4. villkor för tillhandahållande och användning, inbegripet villkor som begränsar tillträde till eller användning av vissa tjänster,
5. prissättning, eller
6. andra förhållanden som behövs för insyn i fråga om samtrafik och andra former av tillträde.

Ett beslut om förpliktelse enligt första stycket ska innehålla besked om vilka uppgifter som ska tillhandahållas, hur detaljerade uppgifterna ska vara samt på vilket sätt de ska offentliggöras. Operatören får förpliktas att ändra en uppgift, om det är nödvändigt för att den ska stämma överens med en skyldighet som har beslutats enligt detta kapitel.

Ett beslut enligt första eller andra stycket får förenas med vite.

Icke-diskriminering

14 § En operatör som är ett sådant företag som avses i 7 § första stycket får förpliktas att tillämpa icke-diskriminerande villkor i sin verksamhet. En sådan skyldighet ska särskilt säkerställa att

1. operatören under likvärdiga omständigheter tillämpar likvärdiga villkor för andra som tillhandahåller likvärdiga tjänster, och
2. de tjänster och den information som operatören erbjuder andra tillhandahålls på samma villkor och med samma kvalitet som gäller för operatörens egna tjänster eller för dotterbolags eller samarbetspartners tjänster.

Särredovisning

15 § En operatör som är ett sådant företag som avses i 7 § första stycket får förpliktas att särredovisa och rapportera specificerad verksamhet med anknytning till samtrafik och andra former av tillträde. En sådan skyldighet kan avse att operatören ska tillämpa en öppen prissättning för andra operatörer och för intern överföring eller tillhandahålla en myndighet sin redovisning, inbegripet uppgifter om intäkter från andra.

Tillträde

16 § En operatör som är ett sådant företag som avses i 7 § första stycket får förpliktas att uppfylla rimliga krav på tillträde till och användning av nät och tillhörande faciliteter i syfte att tillhandahålla elektroniska kommunikationstjänster. En sådan skyldighet kan avse att operatören ska

1. ge en annan operatör tillträde till specificerade nätdelar och tillhörande faciliteter, inbegripet sådant tillträde som krävs för att möjliggöra val och förval av operatör samt erbjudanden om återförsäljning av abonnemang,

2. förlänga ett redan beviljat tillträde till tillhörande faciliteter,

3. erbjuda andra operatörer specificerade tjänster för återförsäljning,

4. bevilja tillträde till tekniska gränssnitt, protokoll och annan nyckel-teknik som är nödvändig för samverkan mellan tjänster,

5. erbjuda samlokalisering eller andra möjligheter till gemensamt utnyttjande av tillhörande faciliteter,

6. erbjuda specificerade tjänster som krävs för att säkerställa samverkan mellan tjänster ända fram till slutanvändarna,

7. erbjuda tillträde till driftstödssystem eller liknande programsystem som krävs för att garantera en sund konkurrens när det gäller tillhandahållande av tjänster,

8. erbjuda tillträde till sådana tjänster som möjliggör, stöder eller kan stödja tillhandahållande av tjänster via elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster,

9. bedriva samtrafik eller i övrigt vidta åtgärder så att nät eller tillhörande faciliteter kan förbindas.

Beslut enligt första stycket får förenas med de villkor som behövs för att säkerställa normal nätdrift. Villkor om att följa särskilda tekniska standarder eller specifikationer får dock endast gälla sådana standarder som Europeiska kommissionen har angett som obligatoriska i en förteckning som offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning.

17 § Vid tillämpning av 16 § ska följande särskilt beaktas:

1. den tekniska och ekonomiska bärkraften för användning och installation av alternativa nätdelar eller tillhörande faciliteter, med hänsyn tagen till marknadsutvecklingen samt art och typ av samtrafik och andra former av tillträde,

2. den förväntade tekniska utvecklingens påverkan på nätens utformning och förvaltning,

3. behovet av att säkerställa teknikneutralitet i syfte att främja utformning och förvaltning av flera nät,

4. den tillgängliga kapaciteten,

5. de risker som en nyinvestering medför för ägaren till nät eller tillhörande faciliteter,

6. behovet av att värna konkurrensen på lång sikt,

7. berörda immateriella rättigheter, och

8. intresset av gränsöverskridande tjänster inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

I samband med tillämpningen av 16 § ska det övervägas om konkurrensen och slutanvändarnas intressen i stället kan främjas genom åläggande av

en skyldighet enligt 18 §. Även åläggande av skyldigheter på närliggande marknader bör övervägas.

Tillträde till infrastruktur för anläggning av nät

18 § En operatör som är ett sådant företag som avses i 7 § första stycket får förpliktas att uppfylla rimliga krav på tillträde till och användning av befintlig infrastruktur för anläggning av nät. En sådan skyldighet får även avse infrastruktur som inte utgör del av den relevanta marknaden som förpliktelsen avser.

Obligatorisk skyldighet om referenserbjudande

19 § En särskild skyldighet som avser tillträde till nätinфраstruktur ska förenas med skyldighet att offentliggöra ett sådant referenserbjudande som anges i 13 §. Erbjudandet ska innehålla de uppgifter som anges i Berecs riktlinjer om minimikriterierna för ett referenserbjudande antagna enligt artikel 69.4 i direktiv (EU) 2018/1972. Beslutet om skyldighet att offentliggöra ett referenserbjudande får förenas med vite.

Prissättning

20 § En operatör som är ett sådant företag som avses i 7 § första stycket får förpliktas att iaktta kostnadstäckning eller tillämpa kostnadsorienterad eller annan prissättning för specificerade typer av samtrafik och andra former av tillträde. Detta får ske om en marknadsanalys enligt 6 § visar att en brist på effektiv konkurrens innebär att operatören kan ta ut överpriser eller använda prispress på ett sätt som missgynnar slutanvändarna.

En förpliktelse enligt första stycket får, i samband med att förpliktelsen åläggs eller senare, förenas med en skyldighet att tillämpa ett visst högsta eller lägsta pris för samtrafik och andra former av tillträde som omfattas av förpliktelsen.

En förpliktelse enligt första stycket kan även avse skyldighet för operatören att tillämpa en viss kostnadsredovisningsmetod. En sådan förpliktelse ska förenas med skyldighet att göra en beskrivning av metoden tillgänglig för allmänheten. Kostnadernas huvudkategorier och reglerna för kostnadsfördelningen ska framgå av beskrivningen. Den som har förpliktats att kostnadsorientera sin prissättning ska, om förpliktelsen inte har förenats med en skyldighet enligt andra stycket, visa att priserna är rättvisa och skäliga med hänsyn till kostnaderna och får åläggas skyldighet att justera sina priser.

21 § Vid tillämpning av 20 § ska hänsyn tas till den investering som gjorts av operatören. En sådan skyldighet som avses i 20 § ska utformas så att operatören får en rimlig avkastning på kapitalinvesteringen.

Godtagande av åtagande om saminvesteringserbjudande

22 § Om en operatör som är ett sådant företag som avses i 7 § första stycket åtar sig att erbjuda en möjlighet till saminvestering i anläggning av delar av ett optiskt fibernät fram till en slutanvändarnas lokaler eller till en basstation, får åtagandet godtas. Ett beslut om att godta ett åtagande är att likställa med en särskild skyldighet. Beslutet ska avse en bestämd tid om

minst sju år. Så länge beslutet gäller får andra särskilda skyldigheter avseende nätdelarna åläggas endast om det finns särskilda skäl.

Vid bedömningen av om det finns särskilda skäl ska det beaktas om nätdelarna har samband med betydande konkurrensproblem som inte kan åtgärdas på annat sätt.

23 § Ett åtagande om möjlighet till saminvestering som avses i 22 § får godtas om

1. anläggningen möjliggör motsvarande tillträde till slutanvändare som tidigare och detta ges på rättvisa och icke-diskriminerande villkor för operatörer som inte deltar samtidigt som incitamenten till saminvestering upprätthålls,

2. minst ett saminvesteringsavtal med en annan operatör har träffats,

3. erbjudandet har offentliggjorts minst sex månader innan anläggningen påbörjas, och

4. erbjudandet uppfyller kriterierna i bilaga 4 till direktiv (EU) 2018/1972, i den ursprungliga lydelsen.

Vid tillämpningen av första stycket ska Berecs riktlinjer antagna enligt artikel 76.4 i direktiv (EU) 2018/1972 beaktas.

Godtagande av åtagande enligt andra avtal än om saminvestering

24 § Ett åtagande av en operatör som är ett sådant företag som avses i 7 § första stycket om att följa villkor för tillträde eller annat avtal som har påverkan på konkurrensituationen får även i andra fall än som avses i 22 § godtas. Ett beslut om att godta åtagandet är att betrakta som en särskild skyldighet. Godtagandet får avse ett åtagande helt eller delvis. Beslutet ska avse en bestämd tid som får vara längre än den tid som följer av 40 §.

Vid bedömningen av om ett åtagande enligt första stycket ska godtas ska det särskilt beaktas om åtagandet framstår som ägnat att möjliggöra hållbar konkurrens på marknader i efterföljande led för att underlätta gemensam anläggning och användning av nät med mycket hög kapacitet i slutanvändarnas intresse.

Funktionell separation

25 § Om det finns synnerliga skäl för det, får en vertikalt integrerad operatör, som med stöd av 7 § andra stycket ålagts en skyldighet att lämna tillträde, förpliktas att organisatoriskt avskilja de verksamheter som har anknytning till beslutet om skyldigheten. Avskiljandet ska ske på ett sådant sätt att verksamheterna bedrivs av en oberoende affärsenhet och särskilt syfta till att säkerställa icke-diskriminering och insyn.

26 § En förpliktelse enligt 25 § får förenas med villkor som syftar till att säkra de avskilda verksamheternas oberoende i förhållande till operatörens egen försäljningsverksamhet i slutkundsledet. Villkoren får innefatta krav på att operatörens inflytande över verksamheterna inskränks genom organisatoriska åtgärder eller på att verksamheterna ska drivas av en separat juridisk person. Villkor om att verksamheterna ska ställas under oberoende ledning får också uppställas.

27 § Ett beslut enligt 25 § får inte fattas utan att ett förslag till beslutet först har godkänts av Europeiska kommissionen.

Anmälan om funktionell separation utan förpliktelse

28 § Om en operatör som avses i 25 § avser att utan förpliktelse enligt samma paragraf avskilja en betydande del av eller samtliga sina tillgångar i accessnätet i syfte att säkerställa icke-diskriminering och insyn, ska operatören minst tre månader i förväg underrätta tillsynsmyndigheten om sin avsikt. Detsamma ska gälla för eventuella ändringar av planerna. När processen är genomförd ska myndigheten underrättas om slutresultatet.

Anmälan och skyldighet att beskriva planerad avveckling

29 § En operatör som med stöd av 7 § andra stycket har ålagts en skyldighet om tillträde ska minst 18 månader i förväg anmäla planer på att avveckla eller byta ut delar av ett nät som omfattas av skyldigheten.

Om det är nödvändigt för att säkerställa konkurrensen och slutanvändarnas rättigheter får operatören som avses i första stycket åläggas en skyldighet att upprätta en detaljerad beskrivning av planerna med avseende på övergångsperioder och villkor samt vilka jämförbara tillträdesprodukter som erbjuds i stället.

Skyldigheter för andra än operatörer med betydande inflytande

Tillträde till ledningar i en byggnad

30 § En operatör, eller någon som äger ledningar i ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät som operatören råder över, får efter ansökan av en annan operatör förpliktas till skäligen ersättning lämna tillträde till ledningarna i en byggnad eller fram till första utlopps- eller förgreningsstället. Förpliktelsen får innefatta skyldighet att lämna tillträde till tillhörande faciliteter.

En skyldighet enligt första stycket får åläggas endast om anläggning av ytterligare infrastruktur bedöms olönsam eller fysiskt ogenomförbar. Skyldigheten får förenas med villkor för tillträdet och de villkor som behövs för att uppnå icke-diskriminering och insyn i tillhandahållandet.

Tillträde till ytterligare nätdelar närmast slutanvändaren

31 § Om det finns särskilda skäl för det får en skyldighet som avses i 30 § även avse nätdelar bortom första utlopps- eller förgreningsstället. Skyldigheten får även avse aktivt och virtuellt tillträde.

Vid bedömningen av om det finns särskilda skäl ska det beaktas om hindren mot anläggning av ytterligare infrastruktur är omfattande och varaktiga och om hindren motverkar effektiv konkurrens och påverkar utfallet för slutanvändarna. Särskild hänsyn ska också tas till om operatören i stället tillhandahåller tillträde till ett nät med mycket hög kapacitet på rättvisa och icke-diskriminerande villkor.

En skyldighet enligt första stycket får inte åläggas om den äventyrar den ekonomiska bärkraften vid utbyggnad av små lokala nät.

32 § En förpliktelse enligt 31 § får inte åläggas en operatör som avses i 10 § som i stället tillhandahåller tillträde till ett nät med mycket hög kapacitet på rättvisa och icke-diskriminerande villkor.

Med undantag från första stycket får en förpliktelse dock åläggas i fråga om ett nät som har finansierats med allmänna medel.

33 § Vid tillämpningen av 30–32 §§ ska Berecs riktlinjer för att främja en konsekvent tillämpning av artikel 61.3 som antagits med stöd av direktiv (EU) 2018/1972 särskilt beaktas.

Tillträde till infrastruktur för mobila tjänster

34 § Om det finns synnerliga skäl för det, får den som har tillstånd att använda radiosändare åläggas att på rättvisa och rimliga villkor ge tillträde till infrastruktur för tillhandahållande av mobila elektroniska kommunikationstjänster. Skyldigheten får innefatta tillträde till aktiv infrastruktur.

Vid bedömningen av om det finns synnerliga skäl ska det beaktas om den geografiska täckningen för slutanvändarna starkt begränsas till följd av att det saknas möjlighet att anlägga nödvändig infrastruktur.

Samlokalisering eller annat gemensamt utnyttjande

35 § En operatör får, efter ansökan av en annan operatör, även i andra fall än enligt 16 § första stycket 5 eller 30–33 §§ förpliktas att mot marknads-mässig ersättning tillhandahålla sökanden samlokalisering eller andra möjligheter till gemensamt utnyttjande av egendom eller annat, om det

1. är av betydelse för att skydda miljön eller för att uppnå mål för fysisk planering, eller

2. krävs för att skydda folkhälsa eller allmän säkerhet.

En förpliktelse enligt första stycket får innefatta en skyldighet för den förpliktade att mot ersättning för uppkomna kostnader genomföra stagnering eller påbyggnad av en mast för elektronisk kommunikation eller andra liknande åtgärder som krävs för att ett tillhandahållande ska kunna ske. Förpliktelsen får inte innebära en skyldighet att byta ut en befintlig mast mot en ny.

Tillträde till infrastruktur för anläggning av ledningar i en byggnad

36 § Den som äger eller annars råder över fysisk infrastruktur för elektronisk kommunikation i en byggnad är skyldig att uppfylla rimliga krav på tillträde till infrastrukturen för anläggning av ett elektroniskt kommunikationsnät med hög kapacitet. Tillträdet ska medges på rättvisa och icke-diskriminerande villkor. Skyldigheten gäller endast om anläggning av ytterligare infrastruktur bedöms olönsam eller fysiskt ogenomförbar.

Skyldigheten gäller inte om tillträde redan ges till ett i byggnaden befintligt elektroniskt kommunikationsnät med hög kapacitet på objektiva, öppet redovisade, proportionella och icke-diskriminerande villkor och slutanvändarna inte kan anses gynnas av ett tillträde till byggnadens fysiska infrastruktur för elektronisk kommunikation.

Samråd inför beslut

Samråd med berörda parter

37 § En myndighet som avser att fatta ett beslut enligt 3, 4, 6, 7, 11, 30, 31, 34 eller 35 § ska upprätta ett förslag och ge berörda parter tillfälle att yttra sig över förslaget inom skälig tid, dock minst 30 dagar om det inte finns särskilda skäl mot det. Detsamma ska gälla för beslut om att fastställa en marknad enligt 5 § som skiljer sig från dem som framgår av Europeiska kommissionens rekommendation.

38 § En myndighet som avser att fatta beslut enligt 22 eller 24 § ska ge berörda parter tillfälle att yttra sig över åtagandet inom skälig tid, dock minst 30 dagar om det inte finns särskilda skäl mot det.

Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om myndighetens begäran om yttrande enligt första stycket.

Samråd i Europeiska unionen

39 § Om ett beslut enligt 3–7, 12, 30, 31 eller 34 § skulle kunna påverka handeln mellan staterna inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, ska ett motiverat förslag till beslut överlämnas till behöriga myndigheter i övriga stater, Organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation och Europeiska kommissionen.

Kommissionen ska också underrättas om en myndighet i enlighet med internationella avtal avser att införa, ändra eller upphäva en skyldighet som beslutats enligt denna lag.

Tidsfrister för marknadsanalys och bistånd med arbetet i vissa fall

40 § Om ett förslag till beslut enligt 7 § ska överlämnas för samråd enligt 39 § första stycket, ska förslaget upprättas och överlämnas inom fem år från det senaste beslut som rör marknaden i fråga eller inom den längre tid om högst ytterligare ett år som Europeiska kommissionen dessförinnan har godkänt.

Om en ny rekommendation som avses i 5 § andra stycket har antagits och rekommendationen rör en marknad som inte tidigare har analyserats, ska förslaget till beslut i stället upprättas och överlämnas inom tre år från offentliggörandet av rekommendationen.

Om förslag till beslut inte kan överlämnas inom den tid som anges i första eller andra stycket och orsaken till detta är att marknadsanalysen enligt 6 § inte har slutförts, ska bistånd med slutförandet begäras från Organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation. Förslaget ska då överlämnas inom sex månader därefter.

Tidsfrister för samrådet och verkan av kommissionens invändningar

41 § Beslut i fall som avses i 39 § får meddelas tidigast en månad efter det att överlämnandet har skett.

Ett beslut får dock meddelas tidigast två månader efter utgången av den tid som anges i första stycket, om Europeiska kommissionen inom den tiden meddelat myndigheten att den överväger att inte godta ett förslag till beslut som

1. innebär att en marknad som ska fastställas enligt 5 § avviker från kommissionens rekommendation, eller

2. avser identifiering av företag enligt 7 § första stycket.

Om kommissionen inom den tid som anges i andra stycket beslutar att inte godta ett sådant förslag som avses där, får beslut inte meddelas. Om kommissionens invändningar kan tillgodoses genom att förslaget ändras, ska samråd enligt 37 § om det nya förslaget inledas inom sex månader från dagen för kommissionens beslut.

Samverkan i Europeiska unionen

42 § Om ett förslag till beslut om skyldigheter enligt 3, 4, 7, 30–32 eller 34 § har överlämnats för samråd enligt 39 § första stycket och Europeiska kommissionen har meddelat att den har invändningar mot åtgärderna i förslaget ska samverkan ske med kommissionen och Organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation i syfte att fastställa vilka åtgärder som är mest effektiva och lämpliga.

I sådant fall får beslut meddelas tidigast fyra månader och senast fem månader efter utgången av den tid som anges i 41 § första stycket. Om det krävs för att ett förnyat samrådsförfarande enligt 37–41 §§ ska kunna genomföras, får tidsfristen förlängas ytterligare.

Om kommissionen inom den tid som anges i andra stycket beslutar att inte godta ett förslag i fråga om godtagande av erbjudande om möjlighet till saminvestering enligt 22 § eller om tillträde till nät närmast slutanvändaren som innefattar tillträde till nätdelar bortom första utlopps- eller förgreningsstället enligt 31 och 32 §§, får beslut inte meddelas. Om kommissionens invändningar kan tillgodoses genom att förslaget ändras, ska samråd enligt 37 § om det nya förslaget inledas inom sex månader från dagen för kommissionens beslut.

Tillfälligt beslut utan samråd

43 § Om det behövs för att säkerställa konkurrensen på en marknad som fastställts enligt 5 § eller för att skydda användarnas intressen och ett beslut om åtgärd inte kan skjutas upp, får beslut, utan iakttagande av samråds-skyldigheten i 37–41 §§, meddelas att gälla i högst sex månader. I sådant fall ska behöriga myndigheter i övriga stater, Europeiska kommissionen och Organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation utan dröjsmål underrättas om beslutet och skälen för det.

Ett beslut om en åtgärd enligt första stycket får inte förlängas utan iakttagande av samråds-skyldigheten i 37–41 §§.

Resultatet av samrådet ska göras allmänt tillgängligt

44 § Resultatet av ett samrådsförfarande enligt 37–41 §§ ska göras allmänt tillgängligt, utom när det gäller uppgifter för vilka sekretess eller tystnadsplikt gäller enligt lag.

Tillträde för montering av trådlösa accesspunkter med kort räckvidd

45 § Statliga myndigheter, kommuner och landsting ska på rättvisa och rimliga villkor på begäran av en operatör medge tillträde till byggnader,

anläggningar och föremål som är tekniskt lämpliga att montera trådlösa accesspunkter med kort räckvidd på eller som behövs för att ansluta sådana accesspunkter till ett stamnät. Det åligger den som medger tillträde att söka sådana tillstånd som krävs för att tillträdet ska kunna realiserats och som operatören själv inte kan söka.

En begäran om tillträde får avslås om tillträdet inte är rimligt med hänsyn till

1. den fysiska infrastrukturens tekniska lämplighet för det avsedda tillträdet,
2. brist på utrymme i den fysiska infrastrukturen,
3. personlig säkerhet och folkhälsa,
4. risk för skada för allmän säkerhet, totalförsvaret eller Sveriges säkerhet i övrigt,
5. risk för att andra tjänster som infrastrukturen används för störs, eller
6. andra liknande omständigheter.

Regeringen får meddela föreskrifter om att vissa myndigheter ska vara undantagna från skyldigheten att medge tillträde.

46 § En begäran om tillträde enligt 45 § ska vara skriftlig och innehålla en tidsplan för anläggandet eller utbyggnaden av trådlösa accesspunkter med kort räckvidd eller anslutningar till stamnät i de delar som är relevanta för tillträdet.

Den som tagit emot en begäran om tillträde ska senast två månader från mottagandet av en fullständig begäran skriftligen meddela operatören om begäran medges eller inte. Meddelandet ska innehålla villkoren för tillträdet eller de omständigheter som det hänvisas till för att avslå begäran.

Skadestånd

47 § Om ett företag som enligt 7 § ska anses ha ett betydande inflytande på en viss marknad uppsåtligen eller av oaktsamhet vidtar en åtgärd som strider mot en skyldighet som beslutats med stöd av samma bestämmelse ska företaget ersätta den skada som därigenom uppkommer. Detsamma gäller den som uppsåtligen eller av oaktsamhet underlåter att vidta en åtgärd som är nödvändig för att följa en sådan skyldighet.

Rätten till sådan ersättning faller bort, om talan inte väcks inom tio år från det att skadan uppkom.

6 kap. Samhällsomfattande tjänster

1 § Om det behövs för att säkerställa tillgång på en fast punkt till en adekvat internetanslutningstjänst eller en talkommunikationstjänst till överkomligt pris, får tillsynsmyndigheten besluta om skyldigheter att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster för att tillgodose varje rimlig begäran från slutanvändare om tillgång till sådana tjänster. Tillsynsmyndigheten får utse ett eller flera företag som ska säkerställa sådan tillgång i hela eller en del av landet.

En sådan skyldighet får inte vara oskäligt betungande för ett utsett företag.

2 § En adekvat internetanslutningstjänst enligt 1 § ska ha kapacitet att leverera en viss angiven lägsta datahastighet som medger funktionell tillgång till internet.

Regeringen får meddela föreskrifter om datahastighet.

3 § En tjänst enligt 1 § får inte tillhandahållas på villkor som innebär att slutanvändarna tvingas att betala för något som inte är nödvändigt för tjänsten.

4 § Den som enligt 1 § ska tillhandahålla en tjänst och som avser att avhända sig en betydande del av eller samtliga sina tillgångar i accessnätet, ska i god tid före åtgärden underrätta tillsynsmyndigheten om sin avsikt.

7 kap. Tjänster till slutanvändare

Undantag för mikroföretag

1 § Bestämmelserna i 2–37 §§ gäller inte för mikroföretag som endast tillhandahåller nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster.

Den som omfattas av undantaget ska innan ett avtal ingås informera slutanvändaren om att bestämmelserna inte gäller.

Information innan ett avtal ingås

2 § Innan ett avtal ingås med en konsument ska den som tillhandahåller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster på ett klart och begripligt sätt lämna information om avtalet och avgiftsfritt tillhandahålla en kortfattad och lättläst sammanfattning av avtalet. Om det inte är tekniskt möjligt att tillhandahålla sammanfattningen innan avtalet ingås, ska den lämnas senare utan dröjsmål. Tillhandahållaren ska tillämpa villkor som innebär att avtalet träder i kraft först när konsumenten har tagit emot sammanfattningen och bekräftat sitt samtycke till avtalet.

Särskilda bestämmelser om information som en näringsidkare ska ge en konsument innan ett avtal ingås finns i 2 kap. 2 § lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler och i 22 a § marknadsföringslagen (2008:486).

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om informationskravet.

3 § Bestämmelserna i 2 § gäller inte överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin till maskin-tjänster.

4 § Bestämmelserna i 2 § detta kapitel, 2 kap. 2 § lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler och i 22 a § marknadsföringslagen (2008:486) ska också tillämpas när ett avtal ingås med slutanvändare som är mikroföretag, små företag eller organisationer som drivs utan vinstsyfte, om de inte uttryckligen har samtyckt till att bestämmelserna frångås.

5 § Informationen enligt 2 § ska vara en del av avtalet som tillhandahållaren endast får ändra om parterna uttryckligen kommer överens om det.

Insyn och offentliggörande av information

6 § Den som tillhandahåller internetanslutningstjänster eller allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster ska för slutanvändarna offentliggöra tydlig, heltäckande och aktuell information om tjänsterna.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om sådan information.

7 § Den som tillhandahåller internetanslutningstjänster eller allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster får förpliktas att för slutanvändarna offentliggöra uttömmande, jämförbar, tillförlitlig, användarvänlig och aktuell information om tjänsternas kvalitet och om vilka åtgärder som har vidtagits för att säkerställa likvärdig tillgång för slutanvändare med funktionsnedsättning. Information om tjänsternas kvalitet ska offentliggöras i den utsträckning som tillhandahållaren utövar kontroll över nätet.

Den som tillhandahåller allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster får också förpliktas att informera konsumenter om huruvida kvaliteten på tjänsterna är beroende av externa faktorer.

Bindningstid

8 § Ett avtal mellan en konsument och den som tillhandahåller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster får inte ha en längre bindningstid än 24 månader.

Första stycket gäller inte nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster eller överföringstjänster för tillhandahållande av maskin till maskin-tjänster.

Första stycket ska också gälla för slutanvändare som är mikroföretag, små företag eller organisationer som drivs utan vinstsyfte, om de inte uttryckligen har samtyckt till att bestämmelserna frångås.

9 § Bestämmelserna i 8 § gäller inte för ett avtal om anläggning av en fysisk anslutning enligt vilket betalning av skulden görs genom avbetalning.

Ett sådant avtal som ingås med en konsument får inte innefatta terminalutrustning och inte heller innehålla villkor som hindrar utövandet av rättigheter enligt 11, 13, 15 eller 16 §.

Andra stycket ska också gälla för slutanvändare som är mikroföretag, små företag eller organisationer som drivs utan vinstsyfte, om de inte uttryckligen har samtyckt till att bestämmelserna frångås.

Ändring och uppsägning av avtal

10 § När det gäller överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin till maskin-tjänster avses med slutanvändare i 11 och 15 §§ endast konsumenter, mikroföretag, små företag och organisationer som drivs utan vinstsyfte.

11 § Om den som tillhandahåller slutanvändare allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster vill ändra avtalet, ska slutanvändaren på ett klart och begripligt sätt underrättas om ändringen minst en månad innan

den träder i kraft. Inom tre månader från underrättelsen får en slutanvändare som inte godtar de nya villkoren säga upp avtalet utan ytterligare kostnad.

Första stycket gäller inte

1. nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster, eller
2. om ändringen av avtalet enbart är till slutanvändarens fördel, av rent administrativ karaktär och inte får några negativa konsekvenser för slutanvändaren eller föreskrivs direkt genom unionsrätt eller nationell rätt.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om på vilket sätt underrättelsen ska lämnas och om innehållet i underrättelsen.

12 § Den som tillhandahåller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster får i avtal med en konsument inte ställa upp villkor som innebär att uppsägningstiden för konsumenten är längre än en månad.

I fråga om avtal med bindningstid får villkoren inte innebära att konsumenten måste säga upp avtalet tidigare än en månad före bindningstidens utgång för att avtalet ska upphöra att gälla vid den tidpunkten.

13 § Den som tillhandahåller elektroniska kommunikationstjänster får i ett avtal med bindningstid som förlängs automatiskt inte ställa upp villkor som innebär att en slutanvändare, efter en sådan förlängning, inte har rätt att när som helst säga upp avtalet med högst en månads uppsägningstid, utan annan kostnad än avgifter för användning av tjänsten under uppsägningstiden.

Första stycket gäller inte nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster eller överföringstjänster för tillhandahållande av maskin till maskin-tjänster.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet att lämna information till slutanvändaren inför en avtalsförlängning och årlig information om prisvillkor.

14 § Den som tillhandahåller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster och som har ingått avtal med en konsument om abonnemang med bindningstid, i kombination med tillhandahållande av terminalutrustning, ska efter att bindningstiden har löpt ut på begäran av konsumenten ta bort operatörlås kostnadsfritt och utan dröjsmål.

Med operatörlås avses sådana begränsningar när det gäller användningen av terminalutrustning som en tillhandahållare har infört eller låtit införa för att hindra att utrustningen används för nyttjande av andra tillhandahållares elektroniska kommunikationstjänster.

Tillhandahållaren ska omedelbart efter bindningstidens utgång på ett tydligt sätt underrätta konsumenten om dennes rätt enligt första stycket.

15 § När en slutanvändare enligt unionsrätten eller nationell rätt har rätt att säga upp ett avtal avseende en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst innan avtalstiden har gått ut får tillhandahållaren endast begära kompensation för subventionerad terminalutrustning som slutanvändaren behåller. Tillhandahållaren ska ta bort operatörlås enligt 14 § andra stycket kostnadsfritt och senast vid betalning av kompensationen.

Första stycket gäller inte nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur kompensationen ska beräknas.

Påföljder vid fel

16 § Om den faktiska prestandan på elektroniska kommunikationstjänster skiljer sig väsentligt från den prestanda som anges i avtalet får en konsument använda sig av de påföljder vid fel som anges i 16 § konsumenttjänstlagen (1985:716).

Första stycket gäller inte internetanslutningstjänster eller nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster.

Byte av tillhandahållare och nummerportabilitet

17 § Den som tillhandahåller internetanslutningstjänster ska se till att en slutanvändare kan byta tillhandahållare utan avbrott i tjänsten i den mån det är tekniskt genomförbart.

Den mottagande tillhandahållaren ska tillhandahålla tjänsten snarast möjligt den dag och inom den tidsram som avtalats med slutanvändaren. Avbrott i tjänsten under bytet får inte överstiga en arbetsdag.

18 § Den som tillhandahåller elektroniska kommunikationstjänster ska se till att en slutanvändare med nummer ur en nationell nummerplan kan behålla sitt nummer vid byte av tillhandahållare. Om slutanvändaren begär det, ska nummer som används för en sådan tjänst överlämnas till en annan tillhandahållare för att den ska tillhandahålla tjänsten. Ett nummer vars sifferstruktur har geografisk betydelse behöver överlämnas endast för tillhandahållande av elektroniska kommunikationstjänster inom samma geografiska område (riktnummerområde).

En slutanvändare har rätt att behålla sitt nummer inom en månad från att avtalet upphört, om inte annat avtalats.

Första stycket gäller inte överlämnande av nummer mellan nät som tillhandahåller tjänster till en fast respektive en mobil nätanslutningspunkt.

19 § Överlämnande av nummer enligt 18 § ska ske snarast möjligt den dag som avtalats med slutanvändaren. Den mottagande tillhandahållaren ska tillhandahålla tjänsten snarast möjligt och senast inom en arbetsdag från och med den dag som avtalats med slutanvändaren. Avbrott i tjänsten under överlämnandet får inte överstiga en arbetsdag.

Vid ett överlämnande övertar den mottagande tillhandahållaren tillståndet att använda det överlämnade numret och de rättigheter och skyldigheter som är knutna till det överlämnade numret för tiden efter överlämnandet.

20 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om på vilket sätt skyldigheterna enligt 17–19 §§ ska fullgöras och om undantag från skyldigheterna samt får, i enskilda fall, medge undantag från skyldigheterna, om det finns särskilda skäl.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får också meddela föreskrifter om att den som tillhandahåller en internetanslutningstjänst tillsammans med en e-postadress ska ge slutanvändare möjlighet att under en skälig tid avgiftsfritt få tillgång till e-postmeddelanden efter att avtalet har sagts upp.

21 § Ersättning för att överlämna nummer enligt 18 § får grundas endast på driftskostnaden för överlämnandet.

Den som har överlämnat ett nummer har endast rätt till ersättning för den driftskostnad som utgörs av ökade trafik kostnader för ett meddelande till numret. Sådan ersättning får tas ut endast från den som den anropande slutanvändaren har ingått avtal med om förmedling av meddelandet.

Den som överlämnar nummer har inte rätt till ersättning från slutanvändaren för överlämnandet.

22 § Den som överlämnar ett nummer enligt 18 § ska till den som tillsynsmyndigheten bestämmer genast lämna de uppgifter som är nödvändiga för dirigering av meddelanden till numret. Andra uppgifter som kan vara direkt eller indirekt hänförliga till en fysisk person än uppgifter om nummer och om den som tillhandahåller berörda allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster får inte lämnas utan samtycke från personen.

Tillsynsmyndigheten får utse någon att i en databas sammanställa sådana uppgifter och lämna dem till den som tillhandahåller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster, i den mån tillhandahållaren behöver uppgifterna för dirigering av kommunikation, och till andra som myndigheten bestämmer. Den utsedda databasoperatören ska i förhållande till den som tillhandahåller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster tillämpa villkor som är konkurrensneutrala och får ta ut den ersättning som är skälig med hänsyn till kostnaderna.

Bestämmelserna i denna lag gäller i tillämpliga delar för databasverksamheten.

23 § Den som tillhandahåller elektroniska kommunikationstjänster ska ersätta en slutanvändare skada som uppkommer genom dröjsmål vid byte av tillhandahållare enligt 17 §, med överlämnande av nummer enligt 18 § eller med tillhandahållande av en tjänst när sådant byte eller överlämnande har skett. Detsamma gäller för skada som uppkommer genom missade service- eller installationstillfällen. Tillhandahållaren ska informera slutanvändaren om dennes rätt till sådan ersättning innan ett avtal ingås.

Första stycket gäller inte om den som tillhandahåller tjänsten visar att dröjsmålet beror på ett hinder utanför dennes kontroll som denne inte skäligen kunde förväntas ha räknat med vid begäran om byte av tillhandahållare eller överlämnande av nummer eller vid bytet eller överlämnandet när det gäller dröjsmål med tillhandahållande av en tjänst, och vars följderna inte heller skäligen kunde ha undvikits eller övervunnits. Beror dröjsmålet på någon som tillhandahållaren har anlitat för att helt eller delvis fullgöra bytet, överlämnandet eller tillhandahållandet, är den som tillhandahåller tjänsten fri från skadeståndsskyldighet endast om också den som har anlitats skulle vara fri enligt första meningen.

Första stycket gäller inte heller i fråga om andra slutanvändare än konsumenter, om det av avtalet följer att slutanvändaren har rätt till skälig ersättning på grund av dröjsmålet.

Slutanvändaren har alltid rätt till ersättning för skada som uppkommit genom missbruk när det gäller byte av tillhandahållare eller överlämnande av nummer.

Paketerbjudanden

24 § När en internetanslutningstjänst eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst tillhandahålls eller säljs till en konsument tillsammans med andra tjänster eller terminalutrustning (paket) gäller bestämmelserna i 6, 8, 9, 11, 13 och 15–17 §§ alla delar av paketet. Det gäller även skyldigheten att tillhandahålla en sammanfattning av avtalet enligt 2 §.

Den som levererar eller tillhandahåller abonnemang med ytterligare tjänster eller terminalutrustning som läggs till en internetanslutningstjänst eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst får inte ställa upp villkor som innebär en förlängning av den ursprungliga avtalstiden för dessa tjänster, om inte konsumenten uttryckligen har samtyckt till det.

Första och andra styckena ska också gälla för slutanvändare som är mikroföretag, små företag eller organisationer som drivs utan vinstsyfte, om de inte uttryckligen har samtyckt till att bestämmelserna frångås.

25 § Om en konsument enligt unionsrätten eller nationell rätt har rätt att i förtid säga upp någon del av paketet på grund av bristande överensstämmelse med avtalet eller underlåtenhet att leverera, ska den rätten omfatta alla delar av paketet.

Kostnadskontroll

26 § Den som tillhandahåller en internetanslutningstjänst eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst ska avgiftsfritt tillhandahålla en slutanvändare specificerade fakturor som gäller användningen av tjänsten, om inte slutanvändaren har begärt att fakturan ska vara ospecificerad.

Samtal som är avgiftsfria för den uppringande slutanvändaren får inte anges på fakturan.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. på vilket sätt skyldigheten ska fullgöras,
2. undantag från skyldigheten, och
3. vilka uppgifter som omfattas av skyldigheten.

27 § Den som tillhandahåller en internetanslutningstjänst eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst som faktureras utifrån förbrukning i volym eller tid ska avgiftsfritt erbjuda konsumenten en funktion för övervakning och kontroll av användningen av respektive tjänst. Innan en fastställd förbrukningsgräns uppnås och när en tjänst är förbrukad ska konsumenten informeras.

En konsument ska i samband med att avtal ingås informeras om sin rätt enligt första stycket.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om på vilket sätt skyldigheten ska fullgöras och om förbrukningsgräns.

28 § Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst ska på begäran av en slutanvändare avgiftsfritt spärra vissa nummer eller typer av utgående samtal eller sms-meddelanden med förhöjd taxa.

En slutanvändare ska i samband med att avtal ingås informeras om sin rätt enligt första stycket och ska under löpande avtalsperiod ha rätt att avgiftsfritt ändra spärren.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om på vilket sätt skyldigheten ska fullgöras och om undantag från skyldigheten.

29 § Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst ska avgiftsfritt ge konsumenten en möjlighet att få tjänsten spärrad vid ett belopp som konsumenten anger på förhand. När fordran mot konsumenten överstiger det angivna beloppet ska tjänsten avgiftsfritt avbrytas, om konsumenten inte begär att tjänsten ändå ska tillhandahållas.

Att tjänsten avbryts ska inte hindra konsumenten från att ringa nödsamtal eller andra avgiftsfria samtal.

En konsument ska i samband med att avtal ingås informeras om sin rätt enligt första stycket och ska under löpande avtalsperiod ha rätt att avgiftsfritt ändra angivet belopp.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om på vilket sätt skyldigheten ska fullgöras och om undantag från skyldigheten.

30 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att den som tillhandahåller en internetanslutningstjänst eller en allmänt tillgänglig interpersonell kommunikationstjänst ska

1. erbjuda konsumenter möjlighet att
 - a) på annat sätt än som anges i 26–29 §§ kontrollera sina kostnader för användningen av tjänsten,
 - b) på förhand betala för användning av tjänsten, och
2. göra det möjligt för slutanvändare att stänga av tredjepartsfakturering.

Åtgärder vid utebliven betalning

31 § Om en slutanvändare inte betalar för tillhandahållandet av en internetanslutningstjänst eller för en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst får tillhandahållandet av tjänsten avbrytas först sedan slutanvändaren uppmanats att betala inom viss skälig tid, med upplysning om att tillhandahållandet annars kan komma att avbrytas. Betalas tjänsten inom angiven tid, får tillhandahållandet inte avbrytas.

Om en slutanvändare vid upprepade tillfällen har betalat för sent, får tillhandahållandet avbrytas omedelbart. Den som tillhandahåller tjänsten

ska i sådant fall genast underrätta slutanvändaren om avbrytandet och under en tid av lägst tio dagar från avbrytandet ge slutanvändaren möjlighet att ringa nödsamtal och andra avgiftsfria samtal och att ha funktionell tillgång till internet.

Gäller utebliven eller upprepad för sen betalning en viss tjänst ska avbrottet begränsas till den tjänsten, om det är tekniskt möjligt och slutanvändaren inte tidigare har fått en betalningsuppmaning eller har vilselett tillhandahållaren.

Nödkommunikation

32 § Den som tillhandahåller en talkommunikationstjänst eller en internetanslutningstjänst i ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät ska se till att tjänsten uppfyller rimliga krav på tillgänglighet vid extraordinära händelser i fredstid.

Den som tillhandahåller en talkommunikationstjänst ska vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa tillgång till alarmeringstjänster utan avbrott och att meddelanden enligt 34 § kan skickas ut utan avbrott.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om på vilket sätt skyldigheterna ska fullgöras och om undantag från skyldigheterna.

33 § Den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst ska

1. medverka till att nödkommunikation kan förmedlas avgiftsfritt för användaren, och
2. avgiftsfritt lämna lokaliseringssuppgifter till den som tar emot nödkommunikation.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. på vilket sätt skyldigheterna ska fullgöras,
2. undantag från skyldigheterna, och
3. i fråga om första stycket 2, vilka uppgifter som omfattas av skyldigheterna och de krav som ska uppfyllas vid tillhandahållandet av uppgifterna.

34 § Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig mobil nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst ska vid en olycka eller en annan allvarlig händelse i samhället avgiftsfritt medverka till att förmedla meddelanden som är av vikt för allmänheten och som ska skydda människor, egendom eller miljö. Meddelandena ska förmedlas till terminalutrustning som använts inom ett angivet geografiskt område som berörs av olyckan eller händelsen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från skyldigheten.

Abonnentupplysning

35 § Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst ska på villkor som är rättvisa, kostnadsorienterade och icke-diskriminerande tillgodose varje rimlig begäran om att lämna ut abonnentuppgifter som inte omfattas av sekretess eller tystnadsplikt enligt lag till den som bedriver eller avser att bedriva abonnentupplysning.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. på vilket sätt skyldigheten ska fullgöras,
2. undantag från skyldigheten, och
3. vilka uppgifter som omfattas av skyldigheten.

36 § Den som kontrollerar tillträde till slutanvändare får åläggas sådana skyldigheter och villkor som avses i 5 kap. 3 § i syfte att slutanvändare ska ha tillgång till upplysningstjänster om telefonabonnemang.

Slutanvändare med funktionsnedsättning

37 § Den som tillhandahåller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster ska ta hänsyn till de behov som slutanvändare med funktionsnedsättning har av att

1. få tillgång till elektroniska kommunikationstjänster, inklusive tillhörande avtalsinformation, i samma utsträckning som flertalet slutanvändare, och

2. kunna dra nytta av ett utbud av företag och tjänster som är likvärdigt med det som flertalet slutanvändare har tillgång till.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om på vilket sätt skyldigheten ska fullgöras.

Användning av trådlösa lokala nät

38 § Den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst får inte begränsa slutanvändares möjligheter att ansluta terminalutrustning till trådlösa lokala nät eller att erbjuda andra slutanvändare anslutning till trådlösa lokala nät.

Diskriminerande krav och villkor

39 § En tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster får inte för tillgång till eller användning av nät eller tjänster ställa upp krav eller allmänna villkor som diskriminerar slutanvändare på grund av nationalitet eller bosättnings- eller etableringsort, om detta inte kan motiveras på objektiva grunder.

Samrådsförfaranden

40 § I ett ärende om slutanvändarrättigheter som gäller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster ska berörda intresseorganisationer ges tillfälle att yttra sig, om det kan ske utan olägenhet.

8 kap. Säkerhet, behandling av trafikuppgifter och integritetsskydd

Uttryck i kapitlet

1 § I detta kapitel avses med

abonment: den som har ingått avtal med en leverantör av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster om tillhandahållande av sådana tjänster,

elektroniskt meddelande: all information som utbyts eller överförs mellan ett begränsat antal parter genom en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst, utom information som överförs som del av sändningar av ljudradio- och tv-program som är riktade till allmänheten via ett elektroniskt kommunikationsnät om denna information inte kan sättas i samband med den enskilda abonnenten eller användaren av informationen,

internetåtkomst: möjlighet till överföring av ip-paket som ger användaren tillgång till internet,

meddelandehantering: utbyte eller överföring av elektroniskt meddelande som inte är samtal och inte heller är information som överförs som del av sändningar av ljudradio- och tv-program,

misslyckad uppringning: uppringning som kopplas fram utan att nå en mottagare,

telefonitjänst: elektronisk kommunikationstjänst som innebär möjlighet att ringa upp eller ta emot samtal via ett eller flera nummer inom en nationell eller internationell nummerplan,

trafikuppgift: uppgift som behandlas i syfte att befordra ett elektroniskt meddelande via ett elektroniskt kommunikationsnät eller för att fakturera detta meddelande.

Uttrycken behandling, personuppgiftsansvarig och samtycke har i kapitlet samma innebörd som i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), här benämnd EU:s dataskyddsförordning.

Förhållande till annan reglering

2 § Bestämmelser om behandling av personuppgifter finns förutom i detta kapitel i EU:s dataskyddsförordning och i lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning samt i föreskrifter som har meddelats i anslutning till den lagen.

Bestämmelserna i EU:s dataskyddsförordning om rättelse, radering, begränsning och skadestånd gäller även vid behandling av personuppgifter enligt denna lag.

I det allmännas verksamhet ska offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) tillämpas i stället för 32–35 §§.

Säkerhet i nät och tjänster

3 § Den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst ska vidta ändamålsenliga och proportionella tekniska och organisatoriska åtgärder för

att på ett lämpligt sätt hantera risker som hotar säkerheten i nät och tjänster. Åtgärderna ska säkerställa en nivå på säkerheten i nät och tjänster som är lämplig i förhållande till risken. Åtgärder ska särskilt vidtas för att förhindra och minimera säkerhetsincidenters påverkan på användare och på andra nät och tjänster.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om säkerhetsåtgärderna.

4 § Tillsynsmyndigheten får, om det finns särskilda skäl, förplikta den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst att på egen bekostnad låta ett oberoende organ utföra en säkerhetsgranskning av hela eller delar av verksamheten och att redovisa resultatet av granskningen för tillsynsmyndigheten.

5 § Den som är skyldig att lagra uppgifter enligt 22 § ska vidta de särskilda tekniska och organisatoriska åtgärder som behövs för att skydda de lagrade uppgifterna vid behandling.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyddsåtgärderna.

Incidentrapportering

6 § Den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst ska utan onödigt dröjsmål till tillsynsmyndigheten rapportera säkerhetsincidenter som har haft en betydande påverkan på nät och tjänster.

Tillsynsmyndigheten får, om det ligger i allmänhetens intresse, förplikta den som tillhandahåller allmänna elektroniska kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster att informera allmänheten om säkerhetsincidenter.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om incidentrapportering.

7 § Den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst ska, om det finns ett särskilt och betydande hot om en incident som avses i 6 §, informera de användare som kan komma att påverkas av hotet om vilka skydds- eller motåtgärder som de kan vidta, och, om det är lämpligt, om själva hotet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om underrättelseskyldigheten.

Behandling av trafikuppgifter

8 § Den som bedriver verksamhet som är anmälningspliktig enligt 2 kap. 1 § ska utplåna eller avidentifiera lagrade eller på annat sätt behandlade trafikuppgifter som avser användare som är fysiska personer eller som avser abonnenter, när uppgifterna inte längre behövs för att överföra ett elektroniskt meddelande. Det gäller dock inte om uppgifterna sparas för sådan behandling som anges i 9, 18, 22 eller 24 §.

9 § Trafikuppgifter som krävs för abonnentfakturerings och betalning av avgifter för samtrafik får behandlas till dess att fordran är betald eller preskription inträtt och det inte längre lagligen går att göra invändningar mot faktureringen eller avgiften.

Om den som uppgifterna rör har samtyckt till det, får den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst behandla de uppgifter som avses i 8 § för att marknadsföra elektroniska kommunikationstjänster eller för att tillhandahålla andra tjänster där uppgifterna behövs, i den utsträckning och under den tid som är nödvändig för tjänsten eller marknadsföringen. Ett samtycke kan när som helst återkallas.

Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst ska informera den uppgiften rör om vilken typ av trafikuppgifter som behandlas och hur länge uppgifterna behandlas för sådana ändamål som anges i första och andra stycket. Informationen ska lämnas innan samtycke inhämtas.

10 § Behandling av trafikuppgifter enligt 8 och 9 §§ får utföras endast av den som fått i uppdrag av den som bedriver verksamhet som är anmälningspliktig att sköta fakturering, trafikstyrning, kundförfrågningar, marknadsföring av elektroniska kommunikationstjänster eller tillhandahållande av andra tjänster där uppgifterna behövs. Behandlingen ska begränsas till vad som är nödvändigt för verksamheten.

11 § Bestämmelserna i 8–10 §§ gäller inte

1. när en myndighet eller en domstol behöver tillgång till sådana uppgifter som avses i 8 § för att lösa tvister,

2. för elektroniska meddelanden som omfattas av beslut om hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation eller hemlig övervakning av elektronisk kommunikation, tekniskt bistånd med sådan avlyssning eller övervakning, inhämtning av uppgifter enligt lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet, eller

3. i den utsträckning uppgifter som avses i 8 § är nödvändiga för att förhindra och avslöja obehörig användning av ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst.

Lokaliseringsuppgifter som inte är trafikuppgifter

12 § Lokaliseringsuppgifter som inte är trafikuppgifter och som rör användare som är fysiska personer eller abonnenter får behandlas endast sedan de har avidentifierats eller användaren eller abonnenten gett sitt samtycke till behandlingen. Behandlingen får endast ske i den utsträckning och under den tid som krävs för tillhandahållandet av en tjänst där uppgifterna behövs.

Innan samtycke lämnas ska den som tillhandahåller tjänsten informera om

1. vilken typ av uppgifter som kommer att behandlas,
2. behandlingens syfte och varaktighet, och
3. huruvida uppgifterna kommer att vidarebefordras.

Användaren eller abonnenten har rätt att när som helst återkalla sitt samtycke.

En användare eller en abonnent ska, trots att samtycke lämnats, på ett enkelt och kostnadsfritt sätt i enskilda fall kunna motsätta sig behandling av uppgifter vid uppkoppling eller överföring av ett elektroniskt meddelande.

13 § Endast den som handlar på uppdrag av den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst, eller av den som tillhandahåller den tjänst där uppgifterna behövs, får behandla uppgifter i enlighet med 12 §.

14 § Lokaliseringsuppgifter som omfattas av beslut om inhämtning av uppgifter enligt 27 kap. rättegångsbalken eller lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet får behandlas utan hinder av 12 och 13 §§.

Meddelanden som är av vikt för allmänheten

15 § Den som enligt 7 kap. 34 § är skyldig att medverka till att förmedla meddelanden som är av vikt för allmänheten får för detta ändamål behandla trafikuppgifter, lokaliseringsuppgifter som inte är trafikuppgifter och uppgifter om abonnemang. Uppgifterna får behandlas endast i den utsträckning och under den tid som är nödvändig för ändamålet. De ska därefter genast utplånas.

Bestämmelserna i 8–10, 17 och 18 §§ gäller inte för behandling enligt första stycket.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om under hur lång tid uppgifterna får behandlas innan de enligt första stycket ska utplånas.

Ospecificerade räkningar

16 § Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst är skyldig att tillhandahålla en abonnent som begär det en ospecificerad räkning.

Nummerpresentation

17 § Den som tillhandahåller nummerpresentation ska erbjuda

1. den anropande abonnenten eller användaren möjlighet att enkelt och kostnadsfritt förhindra nummerpresentation för varje samtal,

2. den anropade abonnenten möjlighet att enkelt och kostnadsfritt vid rimlig användning av funktionen förhindra nummerpresentationen vid inkommande samtal, och

3. den anropade abonnenten möjlighet att, om numret visas innan samtalet etableras, på ett enkelt sätt avvisa inkommande samtal, om skydd mot nummerpresentationen används av den anropande användaren eller abonnenten.

Om presentationen avser det uppkopplade numret, ska den anropade abonnenten erbjudas möjlighet att på ett enkelt sätt och kostnadsfritt förhindra presentationen av det uppkopplade numret för den anropande användaren.

Första stycket 1 ska gälla även för samtal till ett annat land. Första stycket 2 och 3 och andra stycket ska gälla även för inkommande samtal från ett annat land.

Om nummerpresentation eller presentation av ett uppkopplat nummer erbjuds, ska den som tillhandahåller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster informera allmänheten om detta och om de möjligheter som anges i första och andra styckena.

Undantag som gäller nummerpresentation och lokaliseringssuppgifter

18 § Den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst får

1. på begäran av en abonnent temporärt åsidosätta skydd mot nummerpresentation för att kunna identifiera störande samtal samt lagra sådana uppgifter som identifierar den anropande abonnenten och hålla dem tillgängliga för abonnenten på begäran, och

2. för Polismyndigheten, Säkerhetspolisen eller en regional alarmeringscentral som avses i lagen (1981:1104) om verksamheten hos vissa regionala alarmeringscentraler åsidosätta skydd mot nummerpresentation och tillhandahålla en sådan myndighet eller organisation lokaliseringssuppgifter vid nödsamtal, utan samtycke eller trots vägran från abonnenten eller användaren.

Automatisk vidarekoppling

19 § Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig telefonitjänst är skyldig att på begäran av en abonnent på ett enkelt sätt och kostnadsfritt tillhandahålla möjlighet att stoppa automatisk vidarekoppling som görs av tredje part till abonnenten.

Abonnentförteckningar

20 § En abonnent som är en fysisk person ska kostnadsfritt få information om ändamålen med en allmänt tillgänglig abonnentförteckning eller en förteckning ur vilken det går att få uppgifter genom abonnentupplysning, innan personuppgifter om abonnenten tas in i den. Om förteckningen ska finnas i elektronisk form, ska abonnenten informeras om de sökfunktioner som en sådan tjänst möjliggör.

21 § För att behandla personuppgifter om en abonnent som är en fysisk person i en förteckning som avses i 20 § krävs samtycke från denne. Abonnenten ska ha möjlighet att utan kostnad kontrollera uppgifterna och få felaktiga uppgifter rättade samt få uppgifter borttagna ur förteckningen så snart det är möjligt.

Lagring och annan behandling av trafikuppgifter m.m. för brottsbekämpande ändamål

22 §² Den som bedriver verksamhet som är anmälningspliktig enligt 2 kap. 1 § är skyldig att lagra sådana uppgifter som avses i 32 § första stycket 1 och 3 som är nödvändiga för att spåra och identifiera kommunikationskällan, slutmålet för kommunikationen, datum, tidpunkt och varaktighet för kommunikationen, typ av kommunikation, kommunikationsutrustning samt lokalisering av mobil kommunikationsutrustning vid kommunikationens början och slut.

Skyldigheten att lagra uppgifter enligt första stycket omfattar uppgifter som genereras eller behandlas vid telefonitjänst och meddelandehantering via mobil anslutningspunkt samt vid internetåtkomst. Även vid misslyckad uppringning gäller skyldigheten att lagra uppgifter som genereras eller behandlas.

För telefonitjänst gäller lagringsskyldigheten enligt första stycket inte uppgift om nummer som ett samtal styrts till.

Den som är skyldig att lagra uppgifter enligt denna paragraf får uppdra åt någon annan att utföra lagringen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om vilka uppgifter som ska lagras enligt denna paragraf.

23 § Tillsynsmyndigheten får i enskilda fall besluta om undantag från skyldigheten att lagra uppgifter enligt 22 §, om det finns synnerliga skäl för det. Beslutet får förenas med villkor.

Beslutet om undantag får återkallas om villkoren i beslutet inte har följts eller det finns andra särskilda skäl för återkallelse.

24 § Uppgifter som lagrats enligt 22 § får behandlas endast för att lämnas ut enligt 32 § första stycket 2, 27 kap. 19 § rättegångsbalken eller lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet.

25 §³ Uppgifter som avses i 22 § ska lagras enligt följande:

– Uppgifter som genereras eller behandlas vid telefonitjänst och meddelandehantering via mobil nätanslutningspunkt ska lagras i sex månader. Lokaliseringsuppgifter ska dock lagras i endast två månader.

– Uppgifter som genereras eller behandlas vid internetåtkomst ska lagras i tio månader. Om uppgifterna identifierar den utrustning där kommunikationen slutligt avskiljs från den lagringsskyldige till den enskilda abonnenten, ska de dock lagras i endast sex månader.

Lagringstiden räknas från den dag kommunikationen avslutades.

När lagringstiden löpt ut ska den lagringsskyldige genast utplåna uppgifterna. Om en begäran om utlämnande har kommit in innan lagringstiden löpt ut, ska den lagringsskyldige dock fortsätta lagra uppgifterna till dess att de lämnats ut. Efter utlämnandet ska uppgifterna genast utplånas.

² Förslaget motsvarar paragrafens lydelse enligt prop. 2018/19:86.

³ Förslaget motsvarar paragrafens lydelse enligt prop. 2018/19:86.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om lagringstiden enligt första stycket.

26 § Den som är skyldig att lagra uppgifter enligt 22 § har rätt till ersättning för kostnader som uppstår när lagrade uppgifter lämnas ut. Ersättningen ska betalas av den myndighet som har begärt uppgifterna.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om ersättningen.

27 § Den som är skyldig att lagra uppgifter enligt 22 § ska bedriva verksamheten så att uppgifterna utan dröjsmål kan lämnas ut och så att verkställandet av utlämnandet inte röjs. Uppgifterna ska göras tillgängliga på ett sådant sätt att informationen enkelt kan tas om hand.

Förbud mot avlyssning m.m.

28 § Utöver vad som anges i 8–10 och 32 §§ får inte någon annan än berörda användare ta del av eller på annat sätt behandla uppgifter i ett elektroniskt meddelande som överförs i ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller med en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst, eller trafikuppgifter som hör till detta meddelande, om inte en av användarna har samtyckt till behandlingen.

Första stycket utgör inte hinder mot

1. sådan lagring som är automatisk, mellanliggande och tillfällig, om den är nödvändig för överföring av ett elektroniskt meddelande, eller i den utsträckning den är nödvändig för driften av ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst,

2. att andra får tillgång till innehållet i ett elektroniskt meddelande, om innehållet ändå är allmänt tillgängligt, om det sker endast för att effektivisera den fortsatta överföringen till andra mottagare samt om uppgifter om vem som begärt att få informationen utplånas, eller

3. att i radiomottagare avlyssna eller på annat sätt med användande av sådan mottagare få tillgång till ett radiobefordrat elektroniskt meddelande som inte är avsett för den som avlyssnar eller för allmänheten.

29 § Uppgifter får lagras i eller hämtas från en abonnents eller användares terminalutrustning endast om abonnenten eller användaren får tillgång till information om ändamålet med behandlingen och samtycker till den. Detta hindrar inte sådan lagring eller åtkomst som behövs för att överföra ett elektroniskt meddelande via ett elektroniskt kommunikationsnät eller som är nödvändig för att tillhandahålla en tjänst som användaren eller abonnenten uttryckligen har begärt.

Hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation m.m.

30 § En verksamhet ska bedrivas så att beslut om hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation och hemlig övervakning av elektronisk kommunikation kan verkställas och så att verkställandet inte röjs, om verksamheten avser tillhandahållande av

1. ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät som inte enbart är avsett för utsändning till allmänheten av program som avses i 1 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen, eller

2. tjänster inom ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät vilka består av

a) en allmänt tillgänglig telefonitjänst till fast nätanslutningspunkt som medger överföring av lokala, nationella och internationella samtal, telefax och datakommunikation med en viss angiven lägsta datahastighet, som medger funktionell tillgång till internet, eller

b) en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst till mobil nätanslutningspunkt.

Innehållet i och uppgifter om avlyssnade eller övervakade meddelanden ska göras tillgängliga så att informationen enkelt kan tas om hand.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om frågor som avses i första och andra styckena samt får i enskilda fall besluta om undantag från kravet i första stycket.

31 § För att inhämtning av signaler i elektronisk form enligt lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet ska kunna ske, är operatörer som äger tråd i vilka signaler förs över Sveriges gräns skyldiga att överföra dessa till samverkanspunkter. Varje sådan operatör ska anmäla en eller flera samverkanspunkter till den myndighet som regeringen bestämmer. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om samverkanspunkter.

Samtliga operatörer som för signaler i tråd över Sveriges gräns ska till den myndighet som regeringen bestämmer lämna sådan information de innehar som gör det enklare att ta hand om signalerna.

Samtliga operatörer ska utföra uppgifterna enligt första och andra styckena så att verksamheten inte röjs.

Tystnadsplikt

32 § Den som i samband med tillhandahållande av ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst har fått del av eller tillgång till följande uppgifter får inte obehörigen föra vidare eller utnyttja det som han eller hon fått del av eller tillgång till:

1. uppgift om abonnemang,

2. innehållet i ett elektroniskt meddelande, eller

3. annan uppgift som angår ett särskilt elektroniskt meddelande.

Sådan tystnadsplikt gäller inte i förhållande till den som har tagit del i utväxlingen av ett elektroniskt meddelande eller som på annat sätt har sänt eller tagit emot ett sådant meddelande.

Tystnadsplikt i fråga om uppgifter som avses i första stycket 1 och 3 gäller inte heller i förhållande till innehavare av ett abonnemang som använts för ett elektroniskt meddelande.

33 § Tystnadsplikt enligt 32 § första stycket gäller även för uppgift som hänförs till

1. åtgärden att kvarhålla försändelser enligt 27 kap. 9 § rättegångsbalken,

2. angelägenhet som avser användning av hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation eller hemlig övervakning av elektronisk kommunikation enligt 27 kap. 18 eller 19 § rättegångsbalken eller tekniskt bistånd med hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation eller med hemlig övervakning av elektronisk kommunikation enligt 4 kap. 25 b § lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål,

3. angelägenhet som avser inhämtning av signaler i elektronisk form enligt lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet,

4. inhämtning av uppgifter enligt lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet, och

5. begäran om utlämnande av uppgift om abonnemang enligt 34 § första stycket 2.

34 § Den som tillhandahåller ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst och därvid har fått del av eller tillgång till uppgift som avses i 32 § första stycket ska på begäran lämna

1. uppgift som avses i 32 § första stycket 1 till en myndighet som i ett särskilt fall behöver en sådan uppgift för delgivning enligt delgivningslagen (2010:1932), om myndigheten finner att det kan antas att den som söks för delgivning håller sig undan eller att det annars finns synnerliga skäl,

2. uppgift som avses i 32 § första stycket 1 och som gäller misstanke om brott till en åklagarmyndighet, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen eller någon annan myndighet som ska ingripa mot brottet,

3. uppgift som avses i 32 § första stycket 1 och 3 samt uppgift om i vilket geografiskt område en viss elektronisk kommunikationsutrustning finns eller har funnits till Polismyndigheten, om myndigheten finner att uppgiften behövs i samband med efterforskning av personer som har försvunnit under sådana omständigheter att det kan befaras att det finns fara för deras liv eller allvarlig risk för deras hälsa,

4. uppgift som avses i 32 § första stycket 1 till Kronofogdemyndigheten om myndigheten behöver uppgiften i exekutiv verksamhet och myndigheten finner att uppgiften är av väsentlig betydelse för handläggningen av ett ärende,

5. uppgift som avses i 32 § första stycket 1 till Skatteverket, om verket finner att uppgiften är av väsentlig betydelse för handläggningen av ett ärende som avser kontroll av skatt eller avgift eller rätt folkbokföringsort enligt folkbokföringslagen (1991:481),

6. uppgift som avses i 32 § första stycket 1 till Polismyndigheten, om myndigheten finner att uppgiften behövs i samband med underrättelse, efterforskning eller identifiering vid olyckor eller dödsfall eller för att myndigheten ska kunna fullgöra en uppgift som avses i 12 § polislagen (1984:387),

7. uppgift som avses i 32 § första stycket 1 till Polismyndigheten eller en åklagarmyndighet, om myndigheten finner att uppgiften behövs i ett särskilt fall för att myndigheten ska kunna fullgöra underrättelseskyldighet enligt 33 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare,

8. uppgift som avses i 32 § första stycket 1 och 3 till regional alarmningscentral som avses i lagen (1981:1104) om verksamheten hos vissa regionala alarmeringscentraler, och

9. uppgift som avses i 32 § första stycket 1 till Finansinspektionen, om inspektionen finner att uppgiften är av väsentlig betydelse för utredningen av en misstänkt överträdelse av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 596/2014 av den 16 april 2014 om marknadsmissbruk (marknadsmissbruksförordning) och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/6/EG och kommissionens direktiv 2003/124/EG, 2003/125/EG och 2004/72/EG.

Ersättning för att lämna ut andra uppgifter enligt första stycket 8 än lokaliseringsuppgifter ska vara skäligen med hänsyn till kostnaderna för utlämnandet.

35 § Den som i annat fall än som avses i 32 § första stycket och 33 § i radiomottagare har avlyssnat eller på annat sätt med användande av sådan mottagare fått tillgång till ett radiobefordrat meddelande i ett elektroniskt kommunikationsnät som inte är avsett för honom eller henne själv eller för allmänheten får inte obehörigen föra det vidare.

Föreskrifter

36 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får i fråga om behandling av uppgifter för elektronisk kommunikation meddela föreskrifter om

1. vilka uppgifter som får behandlas enligt 9 § första och andra stycket, och

2. de krav som ska ställas på en allmänt tillgänglig telefonitjänst som medger identifiering av det anropande eller uppkopplade telefonnumret eller vidarekoppling.

9 kap. Uppgiftsskyldighet

1 § Den som bedriver annan verksamhet som omfattas av lagen än nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster ska på begäran tillhandahålla en myndighet upplysningar och handlingar som behövs för

1. förfaranden för eller bedömning av framställningar om beviljande av tillstånd eller medgivande enligt 3 kap. 1, 23 och 25 §§ och 4 kap. 4 och 8 §§,

2. offentliggörande av jämförande kvalitets- och prisöversikter över tjänster till nytta för konsumenterna,

3. klart definierade statistiska ändamål, rapporter och studier,

4. marknadsanalys enligt 5 kap. 5 och 6 §§, inbegripet uppgifter om marknader i efterföljande led eller slutkundsmarknader som har förbindelse med eller anknytning till analyserade marknader,

5. beslut om skyldigheter enligt 5 kap.,

6. att säkerställa en effektiv användning och ändamålsenlig förvaltning av radiofrekvenser och nummer,

7. att utvärdera sådan utveckling av nät och tjänster som kan påverka grossisttjänster som gjorts tillgängliga för konkurrenter, täckning och utbyggnad inom landet, uppkopplingsmöjligheter som slutanvändare har och

identifieringen av områden med eftersatt bredbandsutbyggnad enligt geografiska kartläggningar, och

8. genomförande av geografiska kartläggningar av bredbandsutbyggnad.

En operatör som enligt 5 kap. 7 § har betydande inflytande på en marknad i grossistledet ska på begäran tillhandahålla en myndighet redovisningsuppgifter om de marknader i slutkundsledet som är förknippade med den marknaden.

Uppgifter som avses i första stycket 2–8 får inte begäras in före ett marknadsinträde eller som villkor för detta.

2 § Den som bedriver verksamhet som omfattas av lagen ska på begäran tillhandahålla en myndighet upplysningar och handlingar som behövs för att den ska kunna lämna information till Organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation i enlighet med artikel 40 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1971 av den 11 december 2018 om inrättande av Organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation (Berec) och Byrån för stöd till Berec (Berecbyrån), om ändring av förordning (EU) 2015/2120 och om upphävande av förordning (EG) nr 1211/2009.

3 § Den som bedriver verksamhet som omfattas av lagen ska på begäran tillhandahålla Organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation de upplysningar och handlingar som organet behöver för kontroll av att dess yttranden följs.

4 § Information som ska offentliggöras enligt denna lag eller enligt de skyldigheter eller villkor eller de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen ska på begäran lämnas till tillsynsmyndigheten innan den offentliggörs.

5 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får besluta om skyldighet att särredovisa verksamheter som har samband med tillhandahållandet av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster för den som

1. bedriver verksamhet som är anmälningspliktig enligt 2 kap. 1 §, och

2. har särskild eller exklusiv rätt att tillhandahålla andra tjänster än enligt denna lag.

10 kap. Tillsyn

Allmänna bestämmelser

1 § Tillsynsmyndigheten ska ha tillsyn över att lagen och de beslut om skyldigheter eller villkor samt de föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen följs.

Tillsynsmyndigheten ska också ha tillsyn över att rättsakter som har antagits med stöd av följande bestämmelser följs:

1. artiklarna 40.5, 57.2, 75.1, 102.3, 109.8 och 116 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 av den 11 december 2018 om inrättande av en kodex för elektronisk kommunikation, och

2. artikel 4.5 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/58/EG av den 12 juli 2002 om behandling av personuppgifter och integritetsskydd inom sektorn för elektronisk kommunikation (direktiv om integritet och elektronisk kommunikation), i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/136/EG.

2 § Tillsynsmyndigheten har rätt att för tillsynen få tillträde till områden, lokaler och andra utrymmen, dock inte bostäder, där verksamhet som omfattas av denna lag bedrivs.

Tillsynsmyndighetens beslut om åtgärder för tillsynen får verkställas av Kronofogdemyndigheten. Då gäller bestämmelserna i utsökningsbalken om verkställighet av förpliktelser som inte avser betalningsskyldighet, avhysning eller avlägsnande.

Uppgifter som behövs för tillsynen

3 § Tillsynsmyndigheten får förelägga den som bedriver verksamhet som omfattas av lagen att tillhandahålla myndigheten upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen.

Ett sådant föreläggande får förenas med vite.

Om de uppgifter som kan lämnas inte är tillräckliga, har tillsynsmyndigheten rätt att på begäran få sådana uppgifter och handlingar av andra företag som bedriver verksamhet inom sektorn för elektronisk kommunikation eller nära anknutna sektorer.

Tillsynsåtgärder

4 § Om tillsynsmyndigheten har skäl att misstänka att den som bedriver verksamhet enligt denna lag inte följer lagen eller de beslut om skyldigheter eller villkor eller de föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen, inte följer en genomförandeåtgärd som avses i 1 § andra stycket eller inte använder en radiosändare i den utsträckning som villkoren medger, ska myndigheten underrätta den som bedriver verksamheten om detta förhållande och ge denne möjlighet att yttra sig inom skälig tid.

5 § Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden och förbud som behövs för att rättelse av en överträdelse som avses i 4 § ska ske omedelbart eller inom skälig tid. Följs inte ett föreläggande, får tillsynsmyndigheten, efter utgången av den tid som angetts i underrättelsen enligt 4 §,

1. återkalla ett tillstånd, ändra tillståndsvillkor eller besluta att den som åsidosatt en skyldighet helt eller delvis ska upphöra med verksamheten, om inte överträdelsen är av mindre betydelse, eller

2. meddela de ytterligare förelägganden eller förbud som behövs för att lagen eller de beslut om skyldigheter eller villkor eller de föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen ska följas.

Om en radiosändare använts i mindre omfattning än vad tillståndsvillkoren medger, får dock ett sådant tillstånd inte återkallas om särskilda skäl talar mot det eller ändamålet med föreläggandet lika väl kan tillgodoses genom att tillståndsvillkoren ändras.

Förelägganden och förbud får förenas med vite.

6 § Ett tillstånd får återkallas och tillståndsvillkor ändras omedelbart, om

1. ett sådant tillstånd som avses i 3 kap. 6 § andra stycket har upphört att gälla och det inte finns särskilda skäl som talar mot en återkallelse,

2. den som har sökt tillståndet har lämnat oriktiga uppgifter eller inte lämnat uppgifter av betydelse för tillståndet,

3. förändringar inom radiotekniken eller ändringar i radioanvändningen på grund av internationella överenskommelser som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser antagna med stöd av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt har medfört att ett nytt tillstånd med samma villkor inte skulle kunna meddelas,

4. tillstånd har beviljats för alternativ användning av harmoniserat frekvensutrymme med stöd av 3 kap. 7 § och det finns efterfrågan på att använda frekvensutrymmet på de harmoniserade villkoren,

5. tillståndshavaren trots påminnelse inte betalar avgift enligt 13 kap. 1 eller 2 §, eller

6. tillståndshavaren begär att tillståndet ska återkallas.

Tillståndsvillkor får också ändras omedelbart i fall som avses i 3 kap. 23 § eller 4 kap. 8 §.

Ett tillstånd får återkallas enligt första stycket 1–4 endast om ändamålet med återkallelsen inte lika väl kan tillgodoses genom att tillståndsvillkoren ändras.

7 § När ett tillstånd att använda radiosändare har hyrts ut enligt 3 kap. 25 § och det finns skäl att återkalla tillståndet enligt 5 eller 6 § på grund av omständigheter som hänför sig till hyrestagaren, ska återkallelsen i stället avse medgivandet till uthyrning.

8 § En frekvenstilldelning för rundradiosändning får ändras, om det är nödvändigt för att nya användare ska få möjlighet att bedriva sådan verksamhet.

En återkallelse av tillstånd eller ändring av tillståndsvillkor på grund av förändringar inom radiotekniken får beslutas endast om det finns synnerliga skäl med hänsyn till intresset av en effektiv användning av radiofrekvenser. I detta sammanhang ska det särskilt beaktas i vilken utsträckning rimligt ekonomiskt utbyte av utrustningen uppnåtts och vilka effekterna blir på tillståndshavarens verksamhet av en återkallelse eller ändring av tillståndsvillkoren.

9 § Om en överträdelse av denna lag eller av de beslut om skyldigheter eller villkor eller de föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen utgör ett allvarligt hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller folkhälsan eller kan befaras orsaka allvarliga ekonomiska eller operativa problem för tillhandahållare eller användare av elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster, eller andra användare av radiofrekvenser, får tillsynsmyndigheten, i avvaktan på att ärendet avgörs slutligt, omedelbart

1. meddela ett föreläggande att genast följa lagen eller de beslut om skyldigheter eller villkor eller de föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen,

2. återkalla ett tillstånd eller ändra tillståndsvillkoren, eller

3. besluta att en verksamhet helt eller delvis ska upphöra.

Giltighetstiden för ett sådant beslut får vara högst tre månader. Om rättelse inte vidtagits får giltighetstiden förlängas med ytterligare högst tre månader.

Tillsynsmyndighetens beslut får förenas med vite.

10 § En återkallelse av tillstånd eller ändring av tillståndsvillkoren påverkar inte skyldighet att betala ersättning för tillstånd som har meddelats enligt 3 kap. 10 § eller 4 kap. 7 §, om inte annat bestäms i samband med återkallelsen eller villkorsändringen.

11 § I ett ärende om ändring av tillstånd eller villkor för att använda radiosändare eller nummer ska berörda parter och andra som kan ha intresse i saken få tillfälle att yttra sig inom skälig tid innan beslut fattas, dock minst 30 dagar om det inte finns särskilda skäl mot det.

Tillsynsåtgärder enligt vissa EU-rättsakter

12 § Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden och förbud som behövs för fullgörande av de skyldigheter som anges i

1. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 531/2012 av den 13 juni 2012 om roaming i allmänna mobilnät i unionen och i genomförandeakter enligt samma förordning, och

2. artiklarna 3–5a i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/2120 av den 25 november 2015 om åtgärder rörande en öppen internetanslutning och slutkundsavgifter för reglerad kommunikation inom EU och om ändring av direktiv 2002/22/EG och förordning (EU) nr 531/2012.

Tillsynsmyndigheten får förelägga den som bedriver verksamhet som omfattas av lagen att tillhandahålla myndigheten upplysningar och handlingar som behövs för kontroll av att dessa rättsakter följs.

Förelägganden och förbud får förenas med vite.

Lösning av tvister

13 § Uppkommer det en tvist mellan dem som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster eller tillhörande tjänster, eller mellan en sådan aktör och ett företag som drar nytta av en skyldighet i fråga om samtrafik eller andra former av tillträde eller som tillhandahåller tillhörande faciliteter, eller om en överenskommelse om tillträde enligt 5 kap. 36 § inte har nåtts inom två månader från det att en begäran mottagits, får en part hänskjuta tvisten för avgörande av tillsynsmyndigheten, om

1. tvisten har samband med skyldigheter som följer av denna lag eller av föreskrifter, tillståndsvillkor eller beslut om förpliktelser som har meddelats i anslutning till lagen eller som följer av rättsakter som avses i 1 § andra stycket eller 12 § första stycket 1, eller

2. tvisten i övrigt rör villkor för samtrafik eller andra former av tillträde.

Om en operatör och en statlig myndighet, kommun eller landsting inte når en överenskommelse om tillträde enligt 5 kap. 45 § ska, om någon av dem begär det, tvisten prövas av tillsynsmyndigheten.

Myndigheten ska så snart som möjligt besluta i de frågor som tvisten gäller. Beslutet ska meddelas senast fyra månader, eller om tvisten gäller tillämpningen av 5 kap. 35 § senast två månader, från det att begäran kom

in till myndigheten, om inte längre tid är nödvändig med hänsyn till tvistens omfattning eller andra särskilda omständigheter.

14 § Tillsynsmyndigheten får förelägga en part att tillhandahålla myndigheten de uppgifter och handlingar som behövs för att pröva en tvist enligt 13 § och som avser

1. allmänna skyldigheter som gäller enligt denna lag,
2. villkor som har meddelats med stöd av lagen, eller
3. särskilda skyldigheter som har beslutats med stöd av 5 kap. 7 §.

Föreläggandet får förenas med vite. Vid prövning av en ansökan om utdömmande av vite får även vitets lämplighet bedömas.

15 § Om en part hänskjutit en tvist för avgörande enligt 13 § får tillsynsmyndigheten besluta att inte ta upp tvisten för avgörande, om det med hänsyn till den frågeställning som tvisten aktualiserat är lämpligare att den avgörs genom en åtgärd inom ramen för den allmänna tillsynen.

Har myndigheten inte vidtagit någon sådan tillsynsåtgärd inom fyra månader från det att en part hänskjutit tvisten, ska myndigheten på ny ansöka av någon av parterna pröva tvisten enligt vad som anges i 13 §.

16 § Om det med hänsyn till tvistens art är lämpligare, får tillsynsmyndigheten hänskjuta tvisten för medling, i stället för att ta upp tvisten till prövning eller vidta en åtgärd inom ramen för den allmänna tillsynen. Myndigheten ska i sådant fall ge parterna tillfälle att föreslå en lämplig person att vara medlare.

Har medling pågått i fyra månader eller avbrutits dessförinnan utan att parterna kommit överens, ska myndigheten på ny ansöka av någon av parterna pröva tvisten enligt vad som anges i 13 §.

Parterna ska solidariskt betala skälig ersättning till medlare för arbete och utlägg.

17 § Om en tvist som hänskjutits till tillsynsmyndigheten enligt 13 § också har hänskjutits till en eller flera tillsynsmyndigheter i en annan stat inom Europeiska unionen, ska tillsynsmyndigheten, om tvisten påverkar handeln mellan medlemsstaterna i unionen, underrätta Organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation om tvisten. När tillsynsmyndigheten har lämnat en sådan underrättelse får ärendet inte avgöras förrän Organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation har yttrat sig. Om ärendet brådskar med hänsyn till intresset att trygga konkurrensen eller skydda slutanvändarnas intressen får dock beslut meddelas att gälla till dess något annat bestäms.

Tillsynsmyndigheten ska avgöra ärendet inom en månad från yttrandet och ska i sitt beslut beakta innehållet i yttrandet.

11 kap. Sanktionsavgifter

1 § Tillsynsmyndigheten ska ta ut en sanktionsavgift av den som inte

1. tillhandahåller en sammanfattning av avtalet i enlighet med 7 kap. 2 §, föreskrifter som har meddelats med stöd av den paragrafen och genomförandeakter som Europeiska kommissionen har meddelat med stöd av

artikel 102.3 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 av den 11 december 2018 om inrättande av en kodex för elektronisk kommunikation, i den ursprungliga lydelsen,

2. tillämpar villkor som gäller bindningstid och uppsägningstid i enlighet med 7 kap. 8, 12 och 13 §§,

3. uppfyller kraven på byte av tillhandahållare och nummerportabilitet i enlighet med 7 kap. 17–19 §§ och föreskrifter som har meddelats med stöd av 7 kap. 20 §,

4. vidtar åtgärder för att hantera risker som hotar säkerheten i nät och tjänster i enlighet med 8 kap. 3 § och föreskrifter som har meddelats med stöd av den paragrafen,

5. rapporterar om säkerhetsincidenter i enlighet med 8 kap. 6 § och föreskrifter som har meddelats med stöd av den paragrafen,

6. informerar om hot om säkerhetsincidenter i enlighet med 8 kap. 7 §, föreskrifter som har meddelats med stöd av den paragrafen och genomförandeakter som Europeiska kommissionen har meddelat med stöd av artikel 40.5 i direktiv (EU) 2018/1972, i den ursprungliga lydelsen,

7. behandlar uppgifter i ett elektroniskt meddelande eller trafikuppgifter som hör till detta meddelande i enlighet med 8 kap. 28 §,

8. bedriver sin verksamhet så att beslut om hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation kan ske i enlighet med 8 kap. 30 § och föreskrifter som har meddelats i anslutning till den paragrafen,

9. överför signaler till samverkanspunkter i enlighet med 8 kap. 31 § och föreskrifter som har meddelats med stöd av den paragrafen, eller

10. lämnar ut uppgift som rör abonnemang eller annan uppgift som angår ett särskilt elektroniskt meddelande i enlighet med 8 kap. 34 §.

2 § En sanktionsavgift ska bestämmas till lägst 5 000 kronor och högst 10 000 000 kronor.

När avgiftens storlek bestäms ska särskild hänsyn tas till den skada eller risk för skada som uppstått till följd av överträdelsen, om aktören tidigare har begått en överträdelse och de kostnader som aktören har undvikit till följd av överträdelsen.

En sanktionsavgift får efterges helt eller delvis om överträdelsen är ringa eller ursäktlig eller om det annars med hänsyn till omständigheterna skulle vara oskäligt att ta ut avgiften.

3 § En sanktionsavgift får inte beslutas om överträdelsen omfattas av ett föreläggande om vite och överträdelsen ligger till grund för en ansökan om utdömning av vitet.

4 § En sanktionsavgift får endast beslutas om den som avgiften ska tas ut av har fått tillfälle att yttra sig inom två år från det att överträdelsen ägde rum.

Ett beslut om sanktionsavgift ska delges.

5 § En sanktionsavgift ska betalas till tillsynsmyndigheten inom 30 dagar från det att beslutet om att ta ut avgiften har fått laga kraft eller inom den längre tid som anges i beslutet.

Om sanktionsavgiften inte betalas i tid, ska myndigheten lämna den obetalda avgiften för indrivning enligt lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m. Vid indrivning får verkställighet ske enligt utsköningsbalken.

En sanktionsavgift tillfaller staten.

6 § En beslutad sanktionsavgift faller bort till den del beslutet om avgiften inte har verkställts inom fem år från det att beslutet fick laga kraft.

12 kap. Straff

1 § Till böter eller fängelse i högst sex månader ska den dömas som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. använder radiosändare utan tillstånd där sådant tillstånd krävs enligt denna lag eller använder radiosändare i strid med ett tillståndsvillkor, eller
2. bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 3 kap. 22 § andra stycket.

2 § Den som med uppsåt eller av oaktsamhet bryter mot den tystnadsplikt som föreskrivs i 8 kap. 35 § ska dömas till böter. I ringa fall ska det inte dömas till ansvar.

Den som med uppsåt eller av oaktsamhet bryter mot förbud enligt 8 kap. 29 § ska dömas till böter, om gärningen inte är belagd med straff enligt brottsbalken. I ringa fall ska det inte dömas till ansvar.

Bestämmelser om ansvar för den som bryter mot den tystnadsplikt som föreskrivs i 5 kap. 2 § eller 8 kap. 32 eller 33 § finns i brottsbalken.

3 § Radiosändare eller elektriska eller elektroniska anläggningar som har varit föremål för brott enligt 1 § kan förklaras förverkade. Då ska bestämmelserna i 36 kap. brottsbalken tillämpas.

4 § Har någon ålagts att betala konkurrensskadeavgift enligt 3 kap. 5 § konkurrenslagen (2008:579) eller dömts att betala vite enligt 6 kap. 2 § samma lag, får vite enligt denna lag inte dömas ut för samma förfarande.

13 kap. Avgifter

1 § En handläggningsavgift får tas ut av den som

1. anmäler verksamhet enligt 2 kap. 1 §, eller
2. ansöker om tillstånd eller medgivande enligt 3 kap. 1, 23 eller 25 § eller 4 kap. 4 eller 8 §.

En årlig avgift ska betalas av den som

1. bedriver verksamhet som är anmäld enligt 2 kap. 1 §, eller
2. har tillstånd enligt 3 kap. 1 § eller 4 kap. 4 §.

De årliga avgifterna ska sammantaget motsvara de kostnader som en myndighet i övrigt har för sin verksamhet enligt denna lag. Avgifterna ska fördelas med skälig andel på dem som bedriver anmäld verksamhet eller har tillstånd.

2 § Den som bedriver verksamhet som är anmäld enligt 2 kap. 1 § ska betala en avgift för finansiering av åtgärder mot allvarliga fredstida hot och påfrestningar som gäller elektronisk kommunikation. Avgifterna ska fördelas med skälig andel på dem som bedriver anmäld verksamhet.

14 kap. Överklagande och handläggning i domstol

Överklagande

1 § En myndighets beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Kammarrättens beslut i ett mål enligt denna lag får inte överklagas.

2 § Beslut enligt denna lag får överklagas av den som är part i ärendet, om beslutet har gått parten emot, och även av någon annan vars rättigheter påverkas negativt av beslutet.

3 § Beslut enligt 5 kap. 7 § som avser identifiering av företag med betydande inflytande på en marknad får överklagas endast i samband med att beslut att införa, upphäva eller ändra en skyldighet som avses i 5 kap. 7 § överklagas.

Ett beslut enligt 3 kap. 9 § att begränsa antalet tillstånd får överklagas endast i samband med att beslut i fråga om tillstånd att använda radio-sändare överklagas.

4 § Beslut om underrättelse enligt 10 kap. 4 §, beslut om föreläggande enligt 10 kap. 14 § och beslut om att inte ta upp en tvist för avgörande enligt 10 kap. 15 § första stycket får inte överklagas.

5 § Beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen ska gälla omedelbart, om inte annat har bestämts.

Handläggning i domstol

6 § Mål i förvaltningsrätt och kammarrätt som avser överprövning av följande beslut ska handläggas skyndsamt:

1. beslut om särskilda skyldigheter med stöd av 5 kap. 7 §,
2. beslut i ett tillsynsärende enligt 10 kap. 5 §, om tillsynen avsett kontroll av att ett beslut som anges i 1 följs,
3. beslut vid prövning av en tvist enligt 10 kap. 13 §, om tvisten grundar sig på ett beslut som avses i 1, och
4. beslut om identifiering av företag med betydande inflytande på en marknad enligt 5 kap. 7 §.

7 § I mål som avses i 6 § får en part i förvaltningsrätten åberopa en ny omständighet eller ett nytt bevis efter det att fyra månader gått från det att tiden för överklagande gått ut, endast om parten gör sannolikt att parten inte kunnat åberopa omständigheten eller beviset tidigare eller annars haft giltig ursäkt att inte göra det.

I mål som avses i 6 § får en ny omständighet eller ett nytt bevis åberopas först i kammarrätten endast om det finns synnerliga skäl.

Domstolarnas sammansättning

8 § Vid prövningen av mål som avses i 6 § ska förvaltningsrätten bestå av två lagfarna ledamöter och två ekonomiska experter. Om en av de ekonomiska experterna får förhinder sedan handläggningen har påbörjats, är rätten ändå domför.

Första stycket första meningen gäller inte om något annat följer av 18 § lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar.

9 § Vid prövning av mål som avses i 6 § ska kammarrätten bestå av tre lagfarna ledamöter och två ekonomiska experter. Om en av de lagfarna ledamöterna eller en av de ekonomiska experterna får förhinder sedan handläggningen har påbörjats, är rätten ändå domför.

Kammarrätten är domför utan ekonomiska experter i fall som anges i 12 § fjärde stycket lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar och vid prövning av mål som är av enkel beskaffenhet.

I övrigt gäller, även i mål som avses i första stycket, 12 § sjunde–tionde styckena lagen om allmänna förvaltningsdomstolar i fråga om kammarrättens sammansättning. Vid behandlingen av frågor om prövningstillstånd och frågor som behandlas samtidigt med dessa ska dock även en ekonomisk expert ingå i rätten, om inte målet är av enkel beskaffenhet.

10 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer förordnar för viss tid dem som ska tjänstgöra som ekonomiska experter enligt 8 och 9 §§. Inträffar medan en ekonomisk expert deltar i behandlingen av ett mål en omständighet som medför att förordnandet ska upphöra att gälla, ska förordnandet ändå anses fortsätta att gälla i det pågående målet.

Den som ska tjänstgöra som ekonomisk expert ska vara svensk medborgare och får inte vara underårig eller i konkurstillstånd eller ha förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken.

Inhibition

11 § När en domstol enligt 28 § förvaltningsprocesslagen (1971:291) tar ställning till om ett beslut som fattats med stöd av denna lag tills vidare inte ska gälla ska domstolen särskilt beakta det som i 1 kap. 1 § anges om lagens syfte.

Föreskrifter om ikraftträdande av denna lag meddelas i lagen (2020:000) om införande av lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation.

1.2 Förslag till lag om införande av lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation

Härigenom föreskrivs följande.

Allmänna bestämmelser

1 § Lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation och denna lag ska träda i kraft den 21 december 2020.

2 § Genom lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation upphävs
1. lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, och
2. lagen (2003:390) om införande av lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation.

Anmälan

3 § Den som vid ikraftträdandet av lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation är anmäld enligt 2 kap. 1 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation eller ska anses anmäld enligt den lagen, ska anses anmäld enligt 2 kap. 1 § lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation.

Tillstånd för tillhandahållande av mobila teletjänster eller nätkapacitet för sådana tjänster som enligt 5 § andra stycket lagen (2003:390) om införande av lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation ska anses meddelade enligt 3 kap. 1 § den lagen, ska anses beviljade enligt 3 kap. 1 § lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation.

Erkännande av operatör

4 § Beslut om erkännande av operatör som har meddelats med stöd av 2 kap. 5 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation eller motsvarande äldre bestämmelser ska anses meddelade med stöd av 2 kap. 5 § lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation.

Tillstånd att använda radiosändare

5 § Tillstånd som har beviljats enligt 3 kap. 1 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation eller motsvarande bestämmelse i äldre lag, ska anses beviljade enligt 3 kap. 1 § lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation.

Tillståndsvillkor som har meddelats enligt 3 kap. 11 och 11 a §§ lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation eller motsvarande bestämmelser i äldre lag eller som ska anses meddelade enligt 3 kap. 11 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, ska anses meddelade enligt 3 kap. 12–14 §§ lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation.

I fråga om tillstånd att använda radiosändare för viss radioanvändning som har beviljats före den 1 augusti 2010, ska då gällande bestämmelser om krav på tillstånd att använda enskilda radiosändare inom ramen för ett sådant tillstånd tillämpas.

6 § Medgivanden till överlåtelse och uthyrning av tillstånd att använda radiosändare som har lämnats enligt 3 kap. 23 och 24 §§ lagen (2003:389)

om elektronisk kommunikation ska anses lämnade enligt 3 kap. 23 och 25 §§ lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation.

Nummer

7 § Beslut om fastställande av nummerplaner som har meddelats enligt 3 kap. 15 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation eller motsvarande äldre bestämmelser ska anses meddelade enligt 4 kap. 1 § lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation.

8 § Tillstånd att använda nummer som har beviljats enligt 3 kap. 19 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation ska anses beviljade enligt 4 kap. 4 § lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation.

Tillståndsvillkor som har meddelats enligt 3 kap. 21 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation ska anses meddelade enligt 4 kap. 6 § lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation.

Medgivanden till överlåtelse av tillstånd att använda nummer som har lämnats enligt 3 kap. 23 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation ska anses lämnade med stöd av 4 kap. 8 § lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation.

Beslut om skyldigheter

9 § Beslut om skyldigheter som har meddelats enligt lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation ska fortsätta att gälla. Besluten ska anses meddelade med stöd av lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation.

10 § Bestämmelserna i 5 kap. 34 § lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation får endast tillämpas på den som har fått tillståndet att använda radiosändare efter ikraftträdandet av den lagen.

Nummerportabilitet

11 § Beslut att i enskilda fall medge undantag enligt 5 kap. 9 § fjärde stycket lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation eller motsvarande äldre bestämmelser ska anses meddelade enligt 7 kap. 20 § lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation.

12 § Beslut enligt 5 kap. 11 § andra stycket lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation eller motsvarande äldre bestämmelser ska anses meddelade enligt 7 kap. 22 § andra stycket lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation.

Abonnentförteckningar

13 § Sådana personuppgifter om en abonnent som är en fysisk person och som har förts in i en allmänt tillgänglig abonnentförteckning före ikraftträdandet av lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation, får stå kvar i förteckningen tills abonnenten meddelar något annat.

Lagring av trafikuppgifter

14 § Beslut enligt 6 kap. 16 b § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation ska anses meddelade enligt 8 kap. 23 § lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation.

Tillsyn

15 § Förelägganden och förbud som har meddelats med stöd av lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation ska anses meddelade med stöd av lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation.

16 § Bestämmelserna i 10 kap. lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation ska tillämpas på sådana tillstånd som avses i 5 § tredje stycket.

17 § Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om en parts rätt att hänskjuta en tvist för avgörande av tillsynsmyndigheten, om tvisten har samband med skyldigheter som avser tiden före ikraftträdandet av lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation.

Sanktionsavgifter

18 § Bestämmelserna om sanktionsavgift i 11 kap. lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation tillämpas endast på överträdelse som har ägt rum efter ikraftträdandet av den lagen.

1.3 Förslag till lag om ändring i rättegångsbalken

Härigenom föreskrivs att 27 kap. 25 § rättegångsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

27 kap.

25 §¹

När tillstånd till hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation eller hemlig övervakning av elektronisk kommunikation har lämnats, får de tekniska hjälpmedel som behövs för åtgärden användas.

I 6 kap. lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation finns bestämmelser om hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation och hemlig övervakning av elektronisk kommunikation som gäller för den som driver verksamhet som avses i den lagen.

I 8 kap. lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation finns bestämmelser om hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation och hemlig övervakning av elektronisk kommunikation som gäller för den som driver verksamhet som avses i den lagen.

Denna lag träder i kraft den 21 december 2020.

1.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

Härigenom föreskrivs att 53 f § lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

53 f §¹

Den som på grund av bestämmelserna i 53 c § andra stycket 2–5 har förelagts att enligt första stycket samma paragraf lämna information har rätt till skäligen ersättning för kostnader och besvär. Ersättningen ska betalas av den som har framställt yrkandet om informationsföreläggande.

Den som tillhandahåller en elektronisk kommunikationstjänst och som till följd av ett informationsföreläggande har lämnat ut information som avses i 6 kap. 20 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation ska sända en skriftlig underrättelse om detta till den som uppgifterna gäller tidigast efter en månad och senast efter tre månader från det att informationen lämnades ut. Kostnaden för underrättelsen ersätts enligt första stycket.

Den som tillhandahåller en elektronisk kommunikationstjänst och som till följd av ett informationsföreläggande har lämnat ut information som avses i 8 kap. 32 § lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation ska sända en skriftlig underrättelse om detta till den som uppgifterna gäller tidigast efter en månad och senast efter tre månader från det att informationen lämnades ut. Kostnaden för underrättelsen ersätts enligt första stycket.

Denna lag träder i kraft den 21 december 2020.

¹ Senaste lydelse 2009:109.

1.5 Förslag till lag om ändring i patentlagen (1967:837)

Häri genom föreskrivs att 57 f § patentlagen (1967:837)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

57 f §²

Den som på grund av bestämmelserna i 57 c § andra stycket 2–5 har förelagts att enligt första stycket samma paragraf lämna information har rätt till skälig ersättning för kostnader och besvär. Ersättningen ska betalas av den som har framställt yrkandet om informationsföreläggande.

Den som tillhandahåller en elektronisk kommunikationstjänst och som till följd av ett informationsföreläggande har lämnat ut information som avses i 6 kap. 20 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation ska sända en skriftlig underrättelse om detta till den som uppgifterna gäller tidigast efter en månad och senast efter tre månader från det att informationen lämnades ut. Kostnaden för underrättelsen ersätts enligt första stycket.

Den som tillhandahåller en elektronisk kommunikationstjänst och som till följd av ett informationsföreläggande har lämnat ut information som avses i 8 kap. 32 § lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation ska sända en skriftlig underrättelse om detta till den som uppgifterna gäller tidigast efter en månad och senast efter tre månader från det att informationen lämnades ut. Kostnaden för underrättelsen ersätts enligt första stycket.

Denna lag träder i kraft den 21 december 2020.

¹ Lagen omtryckt 1983:433.

² Senaste lydelse 2009:111.

1.6 Förslag till lag om ändring i mönsterskyddslagen (1970:485)

Härigenom föreskrivs att 35 f § mönsterskyddslagen (1970:485) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

35 f §¹

Den som på grund av bestämmelserna i 35 c § andra stycket 2–5 har förelagts att enligt första stycket samma paragraf lämna information har rätt till skälig ersättning för kostnader och besvär. Ersättningen ska betalas av den som har framställt yrkandet om informationsföreläggande.

Den som tillhandahåller en elektronisk kommunikationstjänst och som till följd av ett informationsföreläggande har lämnat ut information som avses i 6 kap. 20 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation ska sända en skriftlig underrättelse om detta till den som uppgifterna gäller tidigast efter en månad och senast efter tre månader från det att informationen lämnades ut. Kostnaden för underrättelsen ersätts enligt första stycket.

Den som tillhandahåller en elektronisk kommunikationstjänst och som till följd av ett informationsföreläggande har lämnat ut information som avses i 8 kap. 32 § lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation ska sända en skriftlig underrättelse om detta till den som uppgifterna gäller tidigast efter en månad och senast efter tre månader från det att informationen lämnades ut. Kostnaden för underrättelsen ersätts enligt första stycket.

Denna lag träder i kraft den 21 december 2020.

¹ Senaste lydelse 2009:112.

1.7 Förslag till lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar

Härigenom föreskrivs att 11, 12, och 17 §§ lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 §²

En kammarrätt får vara indelad i avdelningar. Chef för en avdelning är presidenten eller en lagman.

Bestämmelser om särskild sammansättning av kammarrätten vid behandling av vissa mål finns i fastighetstaxeringslagen (1979:1152), lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation och lagen (2010:1882) om åldersgränser för film som ska visas offentligt. Bestämmelser om särskild sammansättning vid behandling av mål om laglighetsprövning enligt 13 kap. kommunallagen (2017:725) finns i 13 a §.

Bestämmelser om särskild sammansättning av kammarrätten vid behandling av vissa mål finns i fastighetstaxeringslagen (1979:1152), lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation och lagen (2010:1882) om åldersgränser för film som ska visas offentligt. Bestämmelser om särskild sammansättning vid behandling av mål om laglighetsprövning enligt 13 kap. kommunallagen (2017:725) finns i 13 a §.

12 §³

En kammarrätt är domför med tre lagfarna ledamöter. Fler än fyra lagfarna ledamöter får inte ingå i rätten.

När det är särskilt föreskrivet att nämndemän ska ingå i rätten är en kammarrätt domför med tre lagfarna ledamöter och två nämndemän. Fler än fyra lagfarna ledamöter och tre nämndemän får inte ingå i rätten.

Om en av de lagfarna ledamöterna eller en av nämndemännen får förhinder sedan handläggningen har påbörjats, är rätten ändå domför.

En kammarrätt är domför utan nämndemän

1. vid prövning av överklagande av beslut som inte innebär att målet avgörs,

2. vid förordnande om saken i avvaktan på målets avgörande och vid annan åtgärd som endast avser målets beredande, och

3. vid beslut genom vilket domstolen skiljer sig från målet utan att detta har prövats i sak.

Om ett mål som avses i andra stycket handläggs gemensamt med ett annat mål, får nämndemän delta vid handläggningen även av det senare målet.

Bestämmelser om domförhet vid behandling av vissa mål finns i

Bestämmelser om domförhet vid behandling av vissa mål finns i

¹ Lagen omtryckt 1981:1323.

² Senaste lydelse 2017:729.

³ Senaste lydelse 2018:1959.

fastighetstaxeringslagen (1979:1152), lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation och lagen (2010:1882) om åldersgränser för film som ska visas offentligt. Bestämmelser om domförhet vid behandling av mål om laglighetsprövning enligt 13 kap. kommunalagen (2017:725) finns i 13 a §.

fastighetstaxeringslagen (1979:1152), lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation och lagen (2010:1882) om åldersgränser för film som ska visas offentligt. Bestämmelser om domförhet vid behandling av mål om laglighetsprövning enligt 13 kap. kommunalagen (2017:725) finns i 13 a §.

Vid behandling av frågor om prövningstillstånd är kammarrätten domför med två lagfarna ledamöter, om de är ense om slutet. Detsamma gäller vid behandling av andra frågor i mål där prövningstillstånd krävs för prövning av ett överklagande, om frågorna behandlas före eller i samband med frågan om prövningstillstånd. Ett prövningstillstånd som inte är begränsat enligt 34 a § tredje stycket förvaltningsprocesslagen (1971:291) får meddelas av en lagfaren ledamot, om frågan är enkel.

Vid behandling av en fråga om avvissning av ett överklagande på grund av att det har kommit in för sent är kammarrätten domför med två lagfarna ledamöter, om de är ense om slutet.

Vid beslut om avskrivning av ett mål efter en återkallelse är kammarrätten domför med en lagfaren ledamot.

Åtgärder som endast avser beredandet av ett mål får utföras av en lagfaren ledamot i kammarrätten eller, om åtgärderna inte är av sådant slag att de bör förbehållas lagfarna ledamöter, av någon annan som har tillräcklig kunskap och erfarenhet och som är anställd vid en allmän förvaltningsdomstol, en allmän domstol eller en hyresnämnd. Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om detta.

17 §⁴

En förvaltningsrätt är domför med en lagfaren domare och tre nämndemän, om inte annat följer av 17 b eller 18 §. Om en av nämndemännen får förhinder sedan handläggningen har påbörjats, är rätten domför med en lagfaren domare och två nämndemän.

Om det finns skäl för det med hänsyn till målets omfattning eller svårighetsgrad, får antalet lagfarna domare utökas med en utöver vad som följer av första stycket. Detsamma gäller i fråga om antalet nämndemän. Om någon eller några av ledamöterna får förhinder sedan handläggningen har påbörjats gäller första stycket andra meningen i fråga om domförhet.

Bestämmelser om domförhet vid behandling av vissa mål finns, förutom i 18 §, i fastighetstaxeringslagen (1979:1152), lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation och lagen (2010:1882) om åldersgränser för film som ska visas offentligt.

Bestämmelser om domförhet vid behandling av vissa mål finns, förutom i 18 §, i fastighetstaxeringslagen (1979:1152), lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation och lagen (2010:1882) om åldersgränser för film som ska visas offentligt.

Denna lag träder i kraft den 21 december 2020.

⁴ Senaste lydelse 2018:1959.

1.8 Förslag till lag om ändring i lagen (1981:1104) om verksamheten hos vissa regionala alarmeringscentraler

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (1981:1104) om verksamheten hos vissa regionala alarmeringscentraler ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹

Den som svarar för alarmeringscentraler som anges i 1 § får inte utan tillstånd av regeringen spela in telefonsamtal varigenom någon avser att tillkalla eller annars komma i förbindelse med Polismyndigheten, kommunal organisation för räddningstjänst, ambulans eller något annat hjälporgan och som befordras via ett allmänt kommunikationsnät till eller från en sådan central.

Den som svarar för alarmeringscentraler som anges i 1 § får inte utan tillstånd av regeringen spela in telefonsamtal varigenom någon avser att tillkalla eller annars komma i förbindelse med Polismyndigheten, kommunal organisation för räddningstjänst, ambulans eller något annat hjälporgan och som befordras via ett allmänt *elektroniskt* kommunikationsnät till eller från en sådan central.

Tillstånd får även i den utsträckning som krävs för snabba och effektiva hjälpinsatser innefatta rätt att

1. avlyssna och spela in sådana telefonsamtal som avses i första stycket och som har kopplats vidare av en alarmeringscentral till ett hjälporgan,

2. avbryta pågående telefonsamtal för att samtal ska kunna kopplas vidare från en alarmeringscentral till ett hjälporgan.

Denna lag träder i kraft den 21 december 2020.

1.9 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1685) om skydd för kretsmönster för halvledarprodukter

Härigenom föreskrivs att 9 f § lagen (1992:1685) om skydd för kretsmönster för halvledarprodukter ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 f §¹

Den som på grund av bestämmelserna i 9 c § andra stycket 2–5 har förelagts att enligt första stycket samma paragraf lämna information har rätt till skäligen ersättning för kostnader och besvär. Ersättningen ska betalas av den som har framställt yrkandet om informationsföreläggande.

Den som tillhandahåller en elektronisk kommunikationstjänst och som till följd av ett informationsföreläggande har lämnat ut information som avses i 6 kap. 20 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation ska sända en skriftlig underrättelse om detta till den som uppgifterna gäller tidigast efter en månad och senast efter tre månader från det att informationen lämnades ut. Kostnaden för underrättelsen ersätts enligt första stycket.

Den som tillhandahåller en elektronisk kommunikationstjänst och som till följd av ett informationsföreläggande har lämnat ut information som avses i 8 kap. 32 § lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation ska sända en skriftlig underrättelse om detta till den som uppgifterna gäller tidigast efter en månad och senast efter tre månader från det att informationen lämnades ut. Kostnaden för underrättelsen ersätts enligt första stycket.

Denna lag träder i kraft den 21 december 2020.

¹ Senaste lydelse 2009:114.

1.10 Förslag till lag om ändring i växtförädlarrättslagen (1997:306)

Härigenom föreskrivs att 9 kap. 5 d § växtförädlarrättslagen (1997:306) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.

5 §¹

Den som på grund av bestämmelserna i 9 kap. 5 a § andra stycket 2–5 har förelagts att enligt första stycket samma paragraf lämna information har rätt till skälig ersättning för kostnader och besvär. Ersättningen ska betalas av den som har framställt yrkandet om informationsföreläggande.

Den som tillhandahåller en elektronisk kommunikationstjänst och som till följd av ett informationsföreläggande har lämnat ut information som avses i 6 kap. 20 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation ska sända en skriftlig underrättelse om detta till den som uppgifterna gäller tidigast efter en månad och senast efter tre månader från det att informationen lämnades ut. Kostnaden för underrättelsen ersätts enligt första stycket.

Den som tillhandahåller en elektronisk kommunikationstjänst och som till följd av ett informationsföreläggande har lämnat ut information som avses i 8 kap. 32 § lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation ska sända en skriftlig underrättelse om detta till den som uppgifterna gäller tidigast efter en månad och senast efter tre månader från det att informationen lämnades ut. Kostnaden för underrättelsen ersätts enligt första stycket.

Denna lag träder i kraft den 21 december 2020.

1.11 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:31) om standarder för sändning av radio- och TV-signaler

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om lagen (1998:31) om standarder för sändning av TV-signaler²

dels att 3 och 6 §§ ska upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 3 § ska utgå,

dels att nuvarande 4 § ska betecknas 3 §,

dels att rubriken till lagen samt 1, 2 och 15 §§ ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast efter 3 § ska lyda ”Viss utrustning för tv-mottagare” och rubriken närmast före 5 § ska lyda ”Utrustning och tjänster för villkorad tillgång till digitala ljudradio- och tv-tjänster”,

dels att rubriken närmast efter 3 § ska sättas närmast före 3 §,

dels att det ska införas en ny paragraf, 4 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Lag om standarder för sändning av radio- och TV-signaler

Lag om standarder för digital radio och tv

1 §³

Denna lag genomför Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/19/EG av den 7 mars 2002 om tillträde till och samtrafik mellan elektroniska kommunikationsnät och tillhörande faciliteter (tillträdesdirektiv), 2002/21/EG av den 7 mars 2002 om ett gemensamt regelverk för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (ramdirektiv) och 2002/22/EG av den 7 mars 2002 om samhällsomfattande tjänster och användares rättigheter avseende elektroniska kommunikationsnät och kommunikations-

Denna lag genomför artiklarna 62 och 113 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 av den 11 december 2018 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 av den 11 december 2018 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation.

² Senaste lydelse av lagens rubrik 2003:393

3 § 2003:393

6 § 2003:393

rubriken närmast före 5 § 2003:393.

³ Senaste lydelse 2003:393.

*tjänster (direktiv om samhälls-
omfattande tjänster), i de delar de
avser bestämmelser om tillämpning
av standarder för sändning av
ljudradio- och televisionssignaler.*

2 §⁴

I lagen finns bestämmelser om standarder för *TV-tjänster som sänds i bredbandsformat, har hög upplösning eller använder digitala sändningssystem* samt om system för villkorad tillgång till digitala ljudradio- och TV-sändningar till allmänheten.

I lagen finns bestämmelser om standarder för *digitala tv-tjänster* samt om system för villkorad tillgång till digitala ljudradio- och tv-sändningar till allmänheten.

4 §

Den som tillhandahåller digitala tv-tjänster ska se till att slutanvändare avgiftsfritt kan lämna tillbaka digital tv-utrustning, om den inte är kompatibel med andra tillhandahållares digitala tv-tjänster.

15 §⁵

Om en näringsidkare bryter mot någon av bestämmelserna i 3 § *andra stycket*, 5 § första stycket, 7 eller 8 § eller mot föreskrifter som meddelats med stöd av 3 § *första stycket*, 4 §, 5 § *andra stycket* eller 6 § får tillsynsmyndigheten förelägga näringsidkaren att följa bestämmelsen. Sådana förelägganden får förenas med vite.

Innan tillsynsmyndigheten beslutar om ett sådant föreläggande med anledning av en överträdelse av 7 eller 8 § *skall* den samråda med Konkurrensverket.

Om en näringsidkare bryter mot någon av bestämmelserna i 5 § första stycket, 7 eller 8 § eller mot föreskrifter som *har* meddelats med stöd av 4 § *eller* 5 § *andra stycket* får tillsynsmyndigheten förelägga näringsidkaren att följa bestämmelsen. Sådana förelägganden får förenas med vite.

Innan tillsynsmyndigheten beslutar om ett sådant föreläggande med anledning av en överträdelse av 7 eller 8 § *ska* den samråda med Konkurrensverket.

Denna lag träder i kraft den 21 december 2020.

⁴ Senaste lydelse 2003:393.

⁵ Senaste lydelse 2003:393.

1.12 Förslag till lag om ändring i lagen (2006:449) om skydd för störningskänslig forskning

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (2006:449) om skydd för störningskänslig forskning ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §¹

Om forskning som avses i 1 § utsätts för varaktiga eller upprepade störningar från annan verksamhet i närheten, får länsstyrelsen efter ansökan enligt 6 § meddela förbud eller förelägganden mot den störande verksamheten för att skydda forskningen.

Det som sägs i första stycket gäller inte sådan verksamhet som regleras i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation eller lagen (1992:1512) om elektromagnetisk kompatibilitet eller i föreskrifter utfärdade med stöd av dessa lagar. Det som sägs i första stycket gäller inte heller störningar från en verksamhet som bedrivs med tillstånd enligt miljöbalken eller motsvarande bestämmelser i äldre lag.

Det som sägs i första stycket gäller inte sådan verksamhet som regleras i lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation eller lagen (1992:1512) om elektromagnetisk kompatibilitet eller i föreskrifter utfärdade med stöd av dessa lagar. Det som sägs i första stycket gäller inte heller störningar från en verksamhet som bedrivs med tillstånd enligt miljöbalken eller motsvarande bestämmelser i äldre lag.

Om ett beslut enligt första stycket medför att pågående markanvändning inom det berörda området avsevärt försvåras, har områdets ägare och den som har nyttjanderätt, servitut, rätt till elektrisk kraft eller liknande rätt till detta område, rätt till ersättning för skada till följd av beslutet.

Ersättningen ska motsvara skadan med avdrag för vad den berättigade är skyldig att tåla utan ersättning. Ersättningen ska betalas av den som ansökt om skyddet.

I fråga om ersättningen tillämpas i övrigt expropriationslagen (1972:719).

Denna lag träder i kraft den 21 december 2020.

¹ Senaste lydelse 2010:381.

1.13 Förslag till lag om ändring i marknadsföringslagen (2008:486)

Härigenom föreskrivs att 3 § marknadsföringslagen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

I denna lag avses med

affärsbeslut: ett beslut som fattas av en konsument eller en näringsidkare om huruvida, hur och under vilka förutsättningar en produkt ska köpas, om hela eller delar av köpesumman ska betalas, om produkten ska behållas eller överlåtas, eller om en avtalsenlig rättighet i samband med produkten ska utnyttjas, oavsett om konsumenten eller näringsidkaren beslutar att handla eller att avstå från att handla,

elektronisk post: ett adresserat eller på något annat sätt individualiserat elektroniskt meddelande i form av text, röst, ljud eller bild som sänds via ett allmänt kommunikationsnät och som kan lagras i nätet eller i mottagarens terminalutrustning tills mottagaren hämtar det,

elektronisk post: ett adresserat eller på något annat sätt individualiserat elektroniskt meddelande i form av text, röst, ljud eller bild som sänds via ett allmänt *elektroniskt* kommunikationsnät och som kan lagras i nätet eller i mottagarens terminalutrustning tills mottagaren hämtar det,

god marknadsföringssed: god affärssed eller andra vedertagna normer som syftar till att skydda konsumenter och näringsidkare vid marknadsföring av produkter,

Denna lag träder i kraft den 21 december 2020.

1.14 Förslag till lag om ändring i lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet

Härigenom föreskrivs att 12 § lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 §¹

I lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation finns bestämmelser om operatörers skyldighet att överföra signaler för att möjliggöra inhämtning enligt denna lag.

I 8 kap. 31 § lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation finns bestämmelser om operatörers skyldighet att överföra signaler för att möjliggöra inhämtning enligt denna lag.

Endast kontrollmyndigheten ska ha rådighet över signalbärare innehållande sådana signaler som överförs i enlighet med de bestämmelser som avses i första stycket. Myndigheten ska ge signalspaningsmyndigheten tillgång till signalbärare endast i den utsträckning det följer av tillstånd enligt 5 a eller 5 b §.

Denna lag träder i kraft den 21 december 2020.

¹ Senaste lydelse 2009:967.

1.15 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att 17 kap. 4 a § och 44 kap. 4 § och offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

17 kap.

4 a §¹

Sekretess gäller för uppgift som hänför sig till ärende om prövning enligt 3 kap. 8 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation av fråga om tillstånd att använda radiosändare efter allmän inbjudan till ansökan, om det kan antas att syftet med förfarandet motverkas om uppgiften röjs.

Sekretess gäller för uppgift som hänför sig till ärende om prövning enligt 3 kap. 10 § lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation av fråga om tillstånd att använda radiosändare efter allmän inbjudan till ansökan, om det kan antas att syftet med förfarandet motverkas om uppgiften röjs.

44 kap.

4 §²

Rätten enligt 1 kap. 1 och 7 §§ tryckfrihetsförordningen och 1 kap. 1 och 10 §§ yttrandefrihetsgrundlagen att meddela och offentliggöra uppgifter inskränks av den tystnadsplikt som följer av,

1. 2 kap. 14 § första stycket 1 och 3 postlagen (2010:1045),

2. 6 kap. 20 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, när det är fråga om uppgift om innehållet i ett elektroniskt meddelande eller som annars rör ett särskilt sådant meddelande, och

3. 6 kap. 21 § lagen om elektronisk kommunikation, när det är fråga om uppgift om kvarhållande av försändelse på befodringsföretag, om hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation eller hemlig övervakning av elektronisk kommunikation på grund av beslut av domstol, undersökningsledare eller åklagare eller om inhämtning av uppgifter enligt lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunika-

2. 8 kap. 32 § lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation, när det är fråga om uppgift om innehållet i ett elektroniskt meddelande eller som annars rör ett särskilt sådant meddelande, och

3. 8 kap. 33 § lagen om elektronisk kommunikation, när det är fråga om uppgift om kvarhållande av försändelse på befodringsföretag, om hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation eller hemlig övervakning av elektronisk kommunikation på grund av beslut av domstol, undersökningsledare eller åklagare eller om inhämtning av uppgifter enligt lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunika-

¹ Senaste lydelse 2010:498.

² Senaste lydelse 2018:1919.

tion i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet.

tion i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet.

Denna lag träder i kraft den 21 december 2020.

1.16 Förslag till lag om ändring i luftfartslagen (2010:500)

Härigenom föreskrivs att 11 kap. 5 § luftfartslagen (2010:500) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.

5 §

I lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation finns särskilda bestämmelser om användning av radioanläggningar ombord på luftfartyg och inom markorganisationen.

I lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation finns särskilda bestämmelser om användning av radioanläggningar ombord på luftfartyg och inom markorganisationen.

Denna lag träder i kraft den 21 december 2020.

1.17 Förslag till lag om ändring i radio- och tv-lagen (2010:696)

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 2 § och 10 kap. 3 § radio- och tv-lagen (2010:696) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

2 §

För att sända tv och sökbar text-tv med användande av radiovågor krävs tillstånd enligt denna lag om sändningen sker på frekvenserna 87,5–108 megahertz, 174–240 megahertz eller 470–790 megahertz.

Föreskrifter om tillstånd att använda radiosändare finns i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation.

Föreskrifter om tillstånd att använda radiosändare finns i lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation.

10 kap.

3 §

Föreskrifter om tillstånd att använda radiosändare finns i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation.

Föreskrifter om tillstånd att använda radiosändare finns i lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation.

Denna lag träder i kraft den 21 december 2020.

1.18 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:751) om betaltjänster

Häri genom föreskrivs att 1 kap. 4 § lagen (2010:751) om betaltjänster ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

4 §¹

I denna lag betyder

debitera: att medel dras från ett konto,
elektroniskt kommunikationsnät: detsamma som i 1 kap. 7 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation,
elektronisk kommunikationstjänst: detsamma som i 1 kap. 7 § lagen om elektronisk kommunikation,
filial: ett avdelningskontor med självständig förvaltning, varvid även ett utländskt betalningsinstitutets etablering av flera driftställen ska anses som en enda filial,

elektroniskt kommunikationsnät: detsamma som i 1 kap. 6 § lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation,
elektronisk kommunikationstjänst: detsamma som i 1 kap. 6 § lagen om elektronisk kommunikation,

Denna lag träder i kraft den 21 december 2020.

1.19 Förslag till lag om ändring i varumärkeslagen (2010:1877)

Härigenom föreskrivs att 9 kap. 4 § varumärkeslagen (2010:1877) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.

4 §

Den som på grund av 1 § andra stycket 2–5 har förelagts att enligt första stycket samma paragraf lämna information, har rätt till skälig ersättning för kostnader och besvär. Ersättningen ska betalas av den som har framställt yrkandet om informationsföreläggande.

Den som tillhandahåller en elektronisk kommunikationstjänst och som till följd av ett informationsföreläggande har lämnat ut information som avses i 6 kap. 20 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation ska sända en skriftlig underrättelse om detta till den som uppgifterna gäller tidigast efter en månad och senast efter tre månader från det att informationen lämnades ut. Kostnaden för underrättelsen ersätts enligt första stycket.

Den som tillhandahåller en elektronisk kommunikationstjänst och som till följd av ett informationsföreläggande har lämnat ut information som avses i 8 kap. 32 § lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation ska sända en skriftlig underrättelse om detta till den som uppgifterna gäller tidigast efter en månad och senast efter tre månader från det att informationen lämnades ut. Kostnaden för underrättelsen ersätts enligt första stycket.

Denna lag träder i kraft den 21 december 2020.

1.20 Förslag till lag om ändring i lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet

Häri genom föreskrivs att 1 § lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Polismyndigheten, Säkerhetspolisen eller Tullverket får, under de förutsättningar som anges i denna lag, i underrättelseverksamhet i hemlighet från den som enligt lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation tillhandahåller ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst hämta in uppgifter om

Polismyndigheten, Säkerhetspolisen eller Tullverket får, under de förutsättningar som anges i denna lag, i underrättelseverksamhet i hemlighet från den som enligt lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation tillhandahåller ett elektroniskt kommunikationsnät eller en *annan* elektronisk kommunikationstjänst *än en nummeroberoende interpersonell kommunikationstjänst* hämta in uppgifter om

1. meddelanden som i ett elektroniskt kommunikationsnät har överförts till eller från ett telefonnummer eller annan adress,

2. vilka elektroniska kommunikationsutrustningar som har funnits inom ett visst geografiskt område, eller

3. i vilket geografiskt område en viss elektronisk kommunikationsutrustning finns eller har funnits.

Denna lag träder i kraft den 21 december 2020.

1.21 Förslag till lag om ändring i lagen (2013:315) om intelligenta transportsystem vid vägtransporter

Härigenom föreskrivs att 8 § lagen (2013:315) om intelligenta transportsystem vid vägtransporter ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §¹

Bestämmelser om behandling av personuppgifter finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning och vägtrafikdatalagen (2019:369).

I lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation finns bestämmelser om behandling av personuppgifter och integritetsskydd.

I lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation finns bestämmelser om behandling av personuppgifter och integritetsskydd.

I lagen (2010:566) om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen finns bestämmelser om vidareutnyttjande av handlingar hos statliga och kommunala myndigheter.

I produktansvarslagen (1992:18) finns bestämmelser om skadeståndsansvar för produkter med säkerhetsbrister.

Denna lag träder i kraft den 21 december 2020.

¹ Senaste lydelse 2019:377.

1.22 Förslag till lag om ändring radio- utrustningslagen (2016:392)

Härigenom föreskrivs att 1. 3 och 15 §§ radioutrustningslagen (2016:392) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Denna lag genomför Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/53/EU av den 16 april 2014 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om tillhandahållande på marknaden av radioutrustning och om upphävande av direktiv 1999/5/EG.

Lagen innehåller bestämmelser om tillhandahållande av radioutrustning på marknaden och om viss användning av sådan utrustning.

I lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation finns det bestämmelser om användning av radiosändare.

I lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation finns det bestämmelser om tillstånd att använda radiosändare.

3 §

I denna lag betyder

radiovågor: elektromagnetiska vågor med frekvenser under 3 000 GHz som breder ut sig utan särskilt anordnad ledare,

skadlig störning: detsamma som i 1 kap. 7 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation,

skadlig störning: detsamma som i 1 kap. 6 § lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation,

tillhandahållande på marknaden: leverans av radioutrustning för distribution, förbrukning eller användning på unionsmarknaden i samband med kommersiell verksamhet, mot betalning eller kostnadsfritt,

15 §

För att täcka kostnaderna för en marknadskontrollmyndighets uppgifter enligt denna lag ska den som är anmäld enligt 2 kap. 1 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation eller som har tillstånd enligt 3 kap. 1 § samma lag betala en avgift. Avgiften ska betalas enligt grunder som leder till att kostnaderna med skälig andel fördelas på dem som bedriver anmäld verksamhet eller har tillstånd.

För att täcka kostnaderna för en marknadskontrollmyndighets uppgifter enligt denna lag ska den som är anmäld enligt 2 kap. 1 § lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation eller som har tillstånd enligt 3 kap. 1 § samma lag betala en avgift. Avgiften ska betalas enligt grunder som leder till att kostnaderna med skälig andel fördelas på dem som bedriver anmäld verksamhet eller har tillstånd.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om ersättning till den som tillhandahåller en marknadskontrollmyndighet utrustning som ska kontrolleras och om skyldighet att ersätta myndighetens kostnader för sådan kontroll.

Denna lag träder i kraft den 21 december 2020.

1.23 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:534) om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 1 och 2 §§, 2 kap. 1 § och 5 kap. 1 § lagen (2016:534) om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §

Denna lag syftar till att främja utbyggnad av bredbandsnät. Lagen genomför Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/61/EU av den 15 maj 2014 om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation.

Bestämmelser som genomför direktivet finns även i väglagen (1971:948), ledningsrättslagen (1973:1144), lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation och plan- och bygglagen (2010:900).

Bestämmelser som genomför direktivet finns även i väglagen (1971:948), ledningsrättslagen (1973:1144), lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation och plan- och bygglagen (2010:900).

2 §

I denna lag avses med bredbandsnät: elektroniskt kommunikationsnät som kan leverera tjänster för bredbandstillgång med en hastighet av minst 30 Mbit/s, bredbandsutbyggare: den som avser att anlägga eller bygga ut ett bredbandsnät,

fysisk infrastruktur: passiva nätdelar som är avsedda att rymma andra nätdelar utan att själva bli aktiva, såsom kanalisationer, master, tillsynsbrunnar, manhål, kopplingskåp, byggnader, ingångar till byggnader, antenninstallationer, torn och stolpar, och

nätinnehavare: den som tillhandahåller ett allmänt kommunikationsnät eller en infrastruktur avsedd för att tillhandahålla

nätinnehavare: den som tillhandahåller ett allmänt *elektroniskt* kommunikationsnät eller en infrastruktur avsedd för att tillhandahålla

1. en transporttjänst, eller
2. en tjänst för produktion, transport eller distribution av gas, el, uppvärmning eller vatten.

2 kap.

1 §

En nätinnehavare ska på rättvisa och rimliga villkor medge tillträde till fysisk infrastruktur på begäran av en bredbandsutbyggare. Det åligger nätinnehavaren att söka sådana tillstånd som krävs för att tillträdet ska kunna realiserats och som bredbandsutbyggaren själv inte kan söka. Nätinnehavaren får avslå bredbandsutbyggarens begäran om det begärda tillträdet inte är rimligt med hänsyn till

1. den fysiska infrastrukturens tekniska lämplighet för tillträde,

2. brist på utrymme i den fysiska infrastrukturen,
3. personlig säkerhet och folkhälsa,
4. risk för skada för allmän säkerhet, totalförsvaret eller Sveriges säkerhet i övrigt,
5. driftsäkerhet för befintligt nät,
6. risk för att andra tjänster som infrastrukturen används för störs,
7. att nätinnehavaren erbjuder alternativt tillträde på rättvisa och rimliga villkor, eller
8. andra liknande omständigheter.

Första stycket ska inte tillämpas om bredbandsutbyggaren, enligt beslut som har fattats med stöd av 4 kap. 4 och 8 §§ lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, har rätt att begära tillträde till eller användning av den fysiska infrastrukturen. Första stycket ska inte heller tillämpas om nätinnehavaren enligt 4 kap. 14 § samma lag har förpliktats att tillhandahålla bredbandsutbyggaren samlokalisering eller andra möjligheter till gemensamt utnyttjande av den fysiska infrastrukturen.

Första stycket ska inte tillämpas om bredbandsutbyggaren, enligt beslut som har fattats med stöd av 5 kap. 7 och 16 §§ lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation, eller med stöd av 5 kap. 45 § samma lag har rätt att begära tillträde till eller användning av den fysiska infrastrukturen. Första stycket ska inte heller tillämpas om nätinnehavaren enligt 5 kap. 35 § samma lag har förpliktats att tillhandahålla bredbandsutbyggaren samlokalisering eller andra möjligheter till gemensamt utnyttjande av den fysiska infrastrukturen.

5 kap.

1 §

Tillhandahållare av allmänna kommunikationsnät som är anmälda enligt 2 kap. 1 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation ska betala en årlig avgift för tvistlösning och tillsyn enligt denna lag.

Tillhandahållare av allmänna *elektroniska* kommunikationsnät som är anmälda enligt 2 kap. 1 § lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation ska betala en årlig avgift för tvistlösning och tillsyn enligt denna lag.

De avgifter som tas ut ska fördelas med skälig andel mellan dem som är skyldiga att betala avgiften.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter för tvistlösning och tillsyn enligt denna lag.

Denna lag träder i kraft den 21 december 2020.

1.24 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1145) om offentlig upphandling

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 6 § och rubriken närmast före 3 kap. 6 § lagen (2016:1145) om offentlig upphandling ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Allmänt kommunikationsnät och elektronisk kommunikationstjänst

Allmänt *elektroniskt* kommunikationsnät och elektronisk kommunikationstjänst

3 kap.

6 §

Denna lag gäller inte för en upphandling eller en projekttävling som huvudsakligen syftar till att ge en upphandlande myndighet möjlighet att

1. tillhandahålla eller driva ett allmänt kommunikationsnät, eller
1. tillhandahålla eller driva ett allmänt *elektroniskt* kommunikationsnät, eller

2. för allmänheten tillhandahålla en elektronisk kommunikationstjänst.

Allmänt kommunikationsnät och elektronisk kommunikationstjänst har samma betydelse som i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation.

Allmänt *elektroniskt* kommunikationsnät och elektronisk kommunikationstjänst har samma betydelse som i lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation.

Denna lag träder i kraft den 21 december 2020.

1.25 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 4 § och rubriken närmast före 3 kap. 4 § lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Elektronisk kommunikationstjänst

Allmänt elektroniskt kommunikationsnät och elektronisk kommunikationstjänst

3 kap.

4 §

Denna lag gäller inte för koncessioner som huvudsakligen syftar till att ge en upphandlande myndighet möjlighet att

1. tillhandahålla eller driva ett allmänt kommunikationsnät, eller 1. tillhandahålla eller driva ett allmänt *elektroniskt* kommunikationsnät, eller

2. för allmänheten tillhandahålla en elektronisk kommunikationstjänst.

Allmänt kommunikationsnät och elektronisk kommunikationstjänst har samma betydelse som i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation. Allmänt *elektroniskt* kommunikationsnät och elektronisk kommunikationstjänst har samma betydelse som i lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation.

Denna lag träder i kraft den 21 december 2020.

1.26 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1306) med kompletterande bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 11 § lagen (2016:1306) med kompletterande bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

11 §

I 6 kap. 22 § första stycket 9 lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation finns bestämmelser om rätt för Finansinspektionen att få ut uppgifter från den som tillhandahåller ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst.

I 8 kap. 34 § första stycket 9 lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation finns bestämmelser om rätt för Finansinspektionen att få ut uppgifter från den som tillhandahåller ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst.

Denna lag träder i kraft den 21 december 2020.

1.27 Förslag till lag om ändring i lagen (2018:1174) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster

Härigenom föreskrivs att 2 och 5 §§ lagen (2018:1174) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

I lagen avses med

1. nätverk och informationssystem:

a) ett elektroniskt kommunikationsnät enligt 1 kap. 7 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation,

b) en enhet eller en grupp enheter som är sammankopplade eller hör samman med varandra, av vilka en eller flera genom ett program utför automatisk behandling av digitala uppgifter, eller

c) digitala uppgifter som lagras, behandlas, hämtas eller överförs med sådana hjälpmedel som omfattas av a och b för att de ska kunna drifvas, användas, skyddas och underhållas,

5 §

Lagen gäller inte för företag som tillhandahåller allmänna kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster och därför omfattas av kraven i 5 kap. 6 b och c §§ lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation.

Lagen gäller inte för företag som tillhandahåller allmänna *elektroniska* kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster och därför omfattas av kraven i 8 kap. 3 och 6 §§ lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation.

Denna lag träder i kraft den 21 december 2020.

1.28 Förslag till lag om ändring lagen (2018:1653) om företagsnamn

Härigenom föreskrivs att 6 kap. 5 § lagen (2018:1653) om företagsnamn ska ha följande lydelse.

6 kap.

5 §

Den som tillhandahåller en elektronisk kommunikationstjänst och som till följd av ett informationsföreläggande har lämnat ut information som avses i 6 kap. 20 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, ska sända en skriftlig underrättelse om detta till den som uppgifterna gäller tidigast efter en månad och senast tre månader från det att informationen lämnades ut. Kostnaden för underrättelsen ersätts enligt 4 §.

Den som tillhandahåller en elektronisk kommunikationstjänst och som till följd av ett informationsföreläggande har lämnat ut information som avses i 8 kap. 32 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, ska sända en skriftlig underrättelse om detta till den som uppgifterna gäller tidigast efter en månad och senast tre månader från det att informationen lämnades ut. Kostnaden för underrättelsen ersätts enligt 4 §.

Denna lag träder i kraft den 21 december 2020.

2 Ärendet

Den 11 december 2018 antogs Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation (omarbetning), se *bilaga 1*. Direktivet trädde i kraft den 21 december 2018. Medlemsstaterna ska senast den 21 december 2020 anta och offentliggöra de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att genomföra direktivet. Dessa bestämmelser ska tillämpas från och med samma dag. Den 11 december 2018 antogs också Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1971 om inrättande av Organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation (Berec) och Byrån för stöd till Berec (Berecbyrån), om ändring av förordning (EU) 2015/2120 och om upphävande av förordning (EG) nr 1211/2009 (Berec-förordningen), se *bilaga 2*. Förordningen trädde i kraft den 21 december 2018.

Post- och telestyrelsen (PTS) har i rapporten Förstärkta befogenheter för tillsynsmyndigheten på området elektronisk kommunikation (PTS-ER 2018:3) föreslagit att det i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation (LEK), ska införas vissa bestämmelser om sanktionsavgifter, om informationsinhämtning och om underrättelser vid risk för nedstängning av bredbandsförbindelser (dnr I2019/00029/D).

PTS har vidare föreslagit ett förtydligande i LEK när det gäller tillstånd att använda nummer (dnr I2019/00037/D).

I denna promemoria, som har upprättats inom Regeringskansliet, lämnas förslag till hur EU-direktivet ska genomföras. Promemorian innehåller också de lagförslag som PTS förslag föranleder.

Utredningen om radiospektrum i framtiden har i sitt betänkande Frekvenser i samhällets tjänst (SOU 2018:92) föreslagit ett flertal ändringar i LEK när det gäller tillstånd att använda radiosändare. Lagförslagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2021. I lagrådsremissen Skydd för Sveriges säkerhet vid radioanvändning, som regeringen beslutade den 29 augusti 2019, behandlas några av de förslag som utredningen har lämnat (I2019/02306/RS). Bland förslagen i lagrådsremissen finns ändringar i LEK med ikraftträdande den 1 december 2019. Utredningens förslag i övrigt bereds vidare i Regeringskansliet.

Förslagen i denna promemoria utgår från nu gällande lagtext och beteckningar som används i dag. Med hänsyn till förslagen i den nyss nämnda lagrådsremissen och andra lagförslag som bereds i Regeringskansliet kan LEK komma att få ett ändrat innehåll. Förslagen i denna promemoria kan därför behöva anpassas efter det.

3 EU-direktivet om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation

Europaparlamentets och rådets direktiv 2018/1972 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation (EU-direktivet) utgör en omarbetning av och ersätter

- Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/21/EG om ett gemensamt regelverk för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (ramdirektivet),

- Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/19/EG om tillträde till och samtrafik mellan elektroniska kommunikationsnät och tillhörande faciliteter (tillträdesdirektivet),

- Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/20/EG om auktorisation för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (auktorisationsdirektivet), och

- Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/22/EG om samhällsomfattande tjänster och användares rättigheter (USO-direktivet).

Bakgrunden till det nya EU-direktivet är de senaste årens utveckling som innebär att sektorn för elektronisk kommunikation numera är en absolut förutsättning för den digitala ekonomin. Konsumenter och företag förlitar sig alltmer på tjänster för tillgång till data och internet i stället för traditionella telefontjänster, vilket innebär att sektorn behöver kunna möta såväl den ökade efterfrågan på tjänster som socioekonomiska behov samt konkurrera med nya internetbaserade tjänster. Översynen av regelverket riktar in sig på dessa frågor. Sammanfattningsvis syftar de nya reglerna till att uppnå heltäckande och obegränsad uppkoppling på den inre marknaden, främjad konkurrens och ökade valmöjligheter för slutanvändarna, samt en förenklad reglering och regleringsprocess anpassad för snabba förändringar på marknaderna och i den tekniska utvecklingen, allt för att uppnå en mer sammanhållen inre marknad.

Direktivet består av tre delar: ram (allmänna regler för organisationen av sektorn), nät och tjänster.

I del 1 regleras

- direktivets tillämpningsområde och syfte, målen med regleringen och definitioner (artiklarna 1–4),

- nationella regleringsmyndigheter och andra behöriga myndigheter (artiklarna 5–11),

- s.k. allmän auktorisation för tillhandahållande av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster och innebörden av denna (artiklarna 12–19),

- företags uppgiftsskyldighet, geografiska kartläggningar av bredbandsutbyggnad, samrådsförfaranden och tvistlösning (artiklarna 20–27),

- samordning av radiospektrum mellan medlemsstaterna (artikel 28),

- sanktioner, tillsyn och rätt att överklaga (artiklarna 29–31),

- särskilda samrådsförfaranden vid åläggande av särskilda skyldigheter för företag (artiklarna 32–34),

- konsekvent tilldelning av radiospektrum (artiklarna 35–37),

- harmoniseringsförfaranden och standardisering (artiklarna 38 och 39), och
- säkerhet för nät och tjänster (artiklarna 40 och 41).

I del 2 regleras marknadsinträde, nätutbyggnad och tillträde till nät. Efter en inledande artikel om avgifter (artikel 42) finns det bestämmelser om tillträde till mark i form av ledningsrätt samt samlokalisering och gemensamt utnyttjande av nätelement (artiklarna 43 och 44), tillträde till radiospektrum (artiklarna 45–55) och ibruktagande och användning av utrustning för trådlösa lokala nät (artiklarna 56–58). Härfter finns det allmänna bestämmelser om tillträde och samtrafik (artiklarna 59–61), om system för villkorad tillgång (artikel 62), om förfaranden för marknadsanalys och identifiering av företag med betydande inflytande på en marknad (artiklarna 63–67) och om åläggande av skyldigheter för företag med betydande inflytande på en marknad (artiklarna 68–82).

I del 3 regleras samhällsomfattande tjänster (artiklarna 83–92), användning av nummerresurser (artiklarna 93–97) och slutanvändares rättigheter när det gäller elektroniska kommunikationstjänster (artiklarna 98–116).

Mer detaljerade redogörelser för direktivets innehåll ges löpande i de följande avsnitten.

E-dataskyddsdirektivet

Det EU-rättsliga regelverket för elektronisk kommunikation innehåller förutom de fyra direktiv som beskrivs ovan även Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/58/EG om behandling av uppgifter och integritetsskydd inom sektorn för elektronisk kommunikation (e-dataskyddsdirektivet). E-dataskyddsdirektivet innehåller bestämmelser om säkerhet i samband med behandlingen av uppgifter (artikel 4), konfidentialitet vid kommunikation (artikel 5), behandling av trafikuppgifter och andra lokaliseringsuppgifter än trafikuppgifter (artiklarna 6 och 9), specificerade räkningar (artikel 7), nummerpresentation (artiklarna 8 och 10), automatisk vidarekoppling (artikel 11), abonnentförteckningar (artikel 12) och icke begärd kommunikation (artikel 13).

Europeiska kommissionen har lämnat ett förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om respekt för privatlivet och skydd av personuppgifter i samband med elektronisk kommunikation och om upphävande av direktiv 2002/58/EG (förordning om integritet och elektronisk kommunikation) (COM(2017) 10 final). Förslaget gäller behandling av uppgifter från elektronisk kommunikation som utförs i samband med tillhandahållandet och användningen av elektroniska kommunikationstjänster samt information som rör slutanvändares terminalutrustning. Förordningen ska ersätta e-dataskyddsdirektivet och utgöra en specialreglering i förhållande till den allmänna dataskyddsförordningen (EU) 2016/679, den s.k. GDPR. Lagstiftningsförfarandet pågår för närvarande och det är i dagsläget oklart när förordningen kan antas och vilket innehåll den kommer att få.

I artiklarna 40 och 41 i EU-direktivet finns bestämmelser som är avsedda att ersätta artikel 4 i e-dataskyddsdirektivet när den nya förordningen om integritet och elektronisk kommunikation börjar gälla. I övrigt innehåller inte EU-direktivet några motsvarigheter till e-dataskyddsdirektivet.

4 Rättsliga utgångspunkter

4.1 Yttrandefrihetsgrundlagen

Inledning

Enligt 2 kap. 1 § regeringsformen (RF) är var och en gentemot det allmänna tillförsäkrad yttrandefrihet och informationsfrihet. Med detta förstås frihet att i tal, skrift eller bild eller på annat sätt meddela upplysningar samt uttrycka tankar, åsikter och känslor liksom att inhämta och ta emot upplysningar samt att i övrigt ta del av andras yttranden. Dessa friheter ges ett särskilt skydd i tryckfrihetsförordningen (TF) och yttrandefrihetsgrundlagen (YGL).

TF reglerar rätten att yttra sig och sprida information genom framför allt tryckta skrifter. YGL reglerar samma rätt avseende vissa andra medier, såsom ljudradio, tv och liknande överföringar.

Enligt lagen (1994:1219) om den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen) gäller konventionen som lag här i landet med ändringar och tillägg som har gjorts genom ändrings- och tilläggsprotokoll. Enligt 2 kap. 19 § RF får lag eller annan föreskrift inte meddelas i strid med Sveriges åtaganden på grund av konventionen.

Enligt artikel 10 i Europakonventionen ska var och en ha rätt till yttrandefrihet. Denna rätt innefattar åsiktsfrihet samt frihet att ta emot och sprida uppgifter och tankar utan offentlig myndighets inblandning och oberoende av territoriella gränser. Utövandet av yttrandefriheten får dock underkastas sådana formföreskrifter, villkor, inskränkningar eller straffpåföljder som är föreskrivna i lag och som är nödvändiga i ett demokratiskt samhälle med hänsyn till vissa angivna ändamål.

Närmare om yttrandefrihetsgrundlagen

YGL är tillämplig bl.a. på innehållet i radio- och tv-sändningar samt på vissa andra överföringar av ljud, bild eller text som sker med hjälp av elektromagnetiska vågor samt innehållet i offentliga uppspelningar ur en databas. I lagtexten används uttrycket program som sammanfattande beteckning på de olika typerna av överföring. Gemensamt för dessa är att överföringen sker med hjälp av elektromagnetiska vågor.

Gemensamt för de sändningar som enligt huvudregeln om program omfattas av YGL är att de startas av sändaren och inte på beställning av mottagaren (1 kap. 3 §). YGL gäller dock även vissa överföringar som startas av mottagaren. Enligt den s.k. databasregeln är YGL även tillämplig när redaktioner för periodiska skrifter och program, företag för yrkesmässig framställning av sådana skrifter som avses i TF eller tekniska upptagningar eller nyhetsbyråer tillhandahåller allmänheten information ur en databas vars innehåll kan ändras endast av den som driver verksamheten, om tillhandahållandet sker på särskild begäran eller enligt överenskommelse i förväg (1 kap. 4 §). Grundlagsskyddet enligt databasregeln gäller även exempelvis s.k. print on demand, som innebär framställning på kundens begäran av enstaka exemplar av skrifter, bilder och upptagningar genom överföring av information ur en databas, och när informationen ur databasen

tillhandahålls allmänheten genom offentlig uppspelning, exempelvis s.k. digital bio. Därutöver kan även andra aktörer än massmedieföretag få ett frivilligt grundlagsskydd för motsvarande verksamheter. Fysiska och juridiska personer som yttrar sig via internet kan på frivillig väg omfattas av grundlagsbestämmelserna om de utser en ansvarig utgivare och beviljas utgivningsbevis av Myndigheten för press, radio och tv.

YGL bygger, i likhet med TF, på vissa grundläggande principer, bl.a. förbud mot censur och liknande åtgärder och etableringsfrihet.

Förbudet mot censur innebär att krav inte får uppställas på att det som är avsett att framföras i program eller genom tekniska upptagningar först måste granskas av en myndighet eller ett annat allmänt organ (1 kap. 11 §). Det är inte heller tillåtet för myndigheter eller andra allmänna organ att utan stöd i YGL på grund av innehållet förbjuda eller hindra framställning, offentliggörande eller spridning bland allmänheten av ett program eller en teknisk upptagning. Undantag görs dock för rörliga bilder i filmer som ska visas offentligt (1 kap. 12 §). Det allmänna får inte heller utan stöd i YGL, på grund av innehållet förbjuda eller hindra innehav eller användning av sådana tekniska hjälpmedel som behövs för att kunna ta emot program eller för att kunna uppfatta innehållet i tekniska upptagningar. Detsamma gäller förbud mot anläggande av trådnät för sändning av radioprogram (1 kap. 13 §).

Etableringsfriheten innebär att det är tillåtet för var och en att sända program genom tråd (3 kap. 1 §). Något krav på tillstånd för sändning får alltså inte ställas. Med sändning genom tråd avses, till skillnad från sändningar av radiovågor i fri rymd, sändning genom en särskilt anordnad ledare. Exempel på trådnät är telefonnätet för fast telefoni och kabel-tv-nät och andra fiberbaserade nät.

Etableringsfriheten hindrar dock inte att det i lag meddelas föreskrifter om skyldighet för nätinnehavare att ge utrymme för vissa program i den utsträckning det behövs med hänsyn till allmänhetens intresse av tillgång till allsidig upplysning (3 kap. 2 §). Denna vidaresändningsplikt innebär en skyldighet för nätinnehavaren att tillåta utrymme i nätet för vissa sändningar som sker med tillstånd av regeringen, t.ex. Sveriges Television AB:s sändningar, eller från lokala kabelsändarföretag.

Dessutom tillåts lagstiftning om skyldighet för nätinnehavare att ge utrymme för överföringar i den utsträckning det behövs med hänsyn till intresset av konkurrens beträffande sådana överföringar i nätet eller allmänhetens intresse av tillgång till sådana överföringar. Överföringarna kan avse både privat innehåll och sådant massmedialt innehåll som regleras i YGL. Bestämmelsen möjliggör föreskrifter i lag om tillträde till och samtrafik mellan kommunikationsnät.

Vidare är det tillåtet att i lag meddela föreskrifter om skyldighet för den som sänder program i tv eller tillhandahåller sådana program genom överföring ur en databas att göra programmen tillgängliga för personer med funktionsnedsättning genom textning, tolkning, uppläst text eller liknande teknik. Övriga inskränkningar som får göras i etableringsfriheten kan i detta sammanhang utelämnas.

Full etableringsfrihet finns inte på området för sändning av program med hjälp av radiovågor (3 kap. 3 §). Skälet till detta är att bristen på frekvensutrymme inte tillåter fri etablering utan snarare kräver en reglering med tillståndsförfarande för att kunna utnyttja det begränsade frekvensutrymmet.

Det anges dock att det allmänna ska eftersträva att radiofrekvenserna tas i anspråk på ett sätt som leder till vidaste möjliga yttrandefrihet och informationsfrihet. Detta uttrycker en principiell målsättning för såväl normgivning som beslut i enskilda fall, t.ex. vid tillståndsgivning.

När rätten att sända radioprogram enligt 3 kap. 2 och 3 §§ begränsas gäller även föreskrifterna i 2 kap. 21–23 §§ RF om begränsningar av grundläggande fri- och rättigheter (3 kap. 5 § YGL).

4.2 Lagen om elektronisk kommunikation

Allmänna bestämmelser

Genom LEK genomförs i huvudsak den EU-rättsliga regleringen på området för elektronisk kommunikation.

Lagens syfte är att enskilda och myndigheter ska få tillgång till säkra och effektiva elektroniska kommunikationer och största möjliga utbyte när det gäller urvalet av elektroniska kommunikationstjänster samt deras pris och kvalitet (1 kap. 1 §). Syftet ska uppnås främst genom att konkurrensen och den internationella harmoniseringen främjas. Samhällsomfattande tjänster ska dock alltid finnas tillgängliga på för alla likvärdiga villkor i hela landet till överkomliga priser. Vid lagens tillämpning ska särskilt beaktas elektroniska kommunikationens betydelse för yttrandefrihet och informationsfrihet.

Åtgärder som vidtas med stöd av lagen får inte vara mer ingripande än som framstår som rimligt och de ska vara proportionella med hänsyn till lagens syfte och de övriga intressen som lagen ska skydda (1 kap. 2 §).

Lagen gäller elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster med tillhörande installationer och tjänster samt annan radioanvändning (1 kap. 4 §). Lagen är inte tillämplig på innehåll som överförs i elektroniska kommunikationsnät med hjälp av elektroniska kommunikationstjänster. Bestämmelserna i lagen ersätter inte föreskrifter om prövning enligt annan lag (1 kap. 5 §).

Vid all tillämpning av lagen bör det hållas i minnet att det av allmänna rättsgrundsatser följer att i den utsträckning det uppstår en konflikt mellan bestämmelserna i LEK och bestämmelser i YGL eller någon annan grundlag, så har de senare företräde (jfr 11 kap. 14 § och 12 kap. 10 § RF och prop. 2002/03:110 s. 121 och 356).

Anmälan

Allmänna kommunikationsnät av sådant slag som vanligen tillhandahålls mot ersättning och allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster får endast tillhandahållas efter anmälan till tillsynsmyndigheten (2 kap. 1 §). Verksamhet som enbart består i att överföra signaler via tråd för utsändning till allmänheten av program som avses i 1 kap. 2 § YGL behöver dock inte anmälas (2 kap. 2 §).

Rätt att använda radiofrekvenser och nummer

Som huvudregel krävs det tillstånd för att här i landet eller på ett svenskt fartyg eller luftfartyg utomlands få använda en radiosändare. Kravet på tillstånd gäller inte för Polisen, Försvarsmakten, Försvarets radioanstalt och viss verksamhet hos Försvarets materielverk. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får också meddela föreskrifter om undantag från tillståndsplikten (3 kap. 1–5 §§).

Tillstånd ska som huvudregel meddelas om vissa förutsättningar är uppfyllda (3 kap. 6 §). Om antalet tillstånd inom ett frekvensutrymme behöver begränsas finns det dock särskilda regler om hur prövningen ska gå till (3 kap. 7 och 8 §§). Tillstånd får förenas med villkor och gäller för en bestämd tid, som i vissa fall kan förlängas (3 kap. 11–12 b §§).

Om det uppkommer otillåten skadlig störning, ska tillståndshavaren omedelbart se till att störningen upphör eller minskar (3 kap. 13 §).

Tillstånd eller del av tillstånd att använda radiosändare får i vissa fall överlåtas eller hyras ut (3 kap. 23 och 24 §§).

I fråga om nummer fastställs nationella nummerplaner som ska följas av den som bedriver verksamhet som är anmälningspliktig eller tillhandahåller elektroniska kommunikationstjänster i samtrafik med den som bedriver sådan verksamhet (3 kap. 15, 16 och 18 §§). Nummer ur en nationell nummerplan får användas endast efter tillstånd (3 kap. 19 §). Tillstånden får förenas med villkor (3 kap. 21 §). Ett tillstånd får i vissa fall överlåtas (3 kap. 23 §).

Samtrafik och andra former av tillträde

En operatör av ett allmänt kommunikationsnät är skyldig att förhandla om samtrafik, dvs. fysisk och logisk sammankoppling av allmänna kommunikationsnät för att göra det möjligt för användare att kommunicera med varandra eller få tillgång till tjänster som tillhandahålls i näten, med den som tillhandahåller eller avser att tillhandahålla allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster (4 kap. 1 §).

Den som kontrollerar tillträde till slutanvändare får förpliktas att mot marknadsmässig ersättning bedriva samtrafik eller vidta annan åtgärd som krävs för att säkerställa att slutanvändare kan nå varandra (4 kap. 3 §).

En operatör som har ett betydande inflytande på en viss marknad kan åläggas en eller flera särskilda skyldigheter. Sådana skyldigheter kan bl.a. innebära att uppfylla rimliga krav på tillträde, att offentliggöra referenserbjudanden, att tillämpa icke-diskriminerande villkor i sin verksamhet eller att särredovisa och rapportera specificerad verksamhet med anknytning till samtrafik och andra former av tillträde. Förpliktelserna ska syfta till att skapa effektiv konkurrens (4 kap. 5–12 §§).

Operatörer med betydande inflytande på en viss marknad får också åläggas att organisatoriskt separera förvaltning, drift och tillhandahållande av nät, s.k. funktionell separation. En operatör kan frivilligt åta sig en sådan förpliktelse. Ett sådant åtagande likställs med en skyldighet (4 kap. 12 a–c §§).

Operatörer med betydande inflytande på en viss marknad får även i andra fall än som anges i lagen åläggas en skyldighet om tillträde, om det finns synnerliga skäl för det och åtgärden godkänns av Europeiska kommissionen (4 kap. 4 §).

Även andra operatörer än de som har betydande inflytande på en viss marknad får i vissa fall förpliktas att mot marknadsmässig ersättning tillhandahålla sökanden samlokalisering eller andra möjligheter till gemensamt utnyttjande av egendom eller annat (4 kap. 14 §).

En operatör, eller någon som äger ledningar i ett allmänt kommunikationsnät som operatören råder över, får under vissa förutsättningar förpliktas att mot marknadsmässig ersättning tillhandahålla gemensamt utnyttjande av ledningarna i en byggnad eller fram till första utlopps- eller förgreningsstället (4 kap. 13 a §). Vidare ska den som äger eller annars råder över fysisk infrastruktur för elektronisk kommunikation i en byggnad uppfylla rimliga krav på tillträde till infrastrukturen för anläggning av ett elektroniskt kommunikationsnät med hög kapacitet (4 kap. 13 b §).

Tjänster till slutanvändare

Lagen innehåller bestämmelser om vilka tjänster som ska finnas tillgängliga för alla, s.k. samhällsomfattande tjänster. Den som bedöms lämplig för det får bl.a. förpliktas att till överkomligt pris uppfylla rimliga krav på anslutning till det allmänna telefonnätet eller på tillgång till allmänt tillgängliga telefonitjänster till en fast nätanslutningspunkt i stadigvarande bostad eller fast verksamhetsställe åt var och en som begär det (5 kap. 1 och 2 §§).

I lagen anges vilka allmänna skyldigheter den som tillhandahåller allmänna kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster har, bl.a. när det gäller god funktion och teknisk säkerhet, förmedling av nödsamtal och meddelanden av vikt för allmänheten, funktionshindrades behov av särskilda tjänster, kontroll av telefonkostnader och skydd mot obehöriga eller andra oönskade uppringningar och överlämnande av telefonnummer vid byte av tjänstetillhandahållare (5 kap. 6 a–11 §§).

Vidare regleras vilka särskilda rättigheter abonnenter har när det gäller avtalsinnehåll, avtalstider och uppsägningstider, insyn i priser, taxor och villkor, tillgång till information och åtgärder vid utebliven betalning (5 kap. 15–19 §§).

Integritetsskydd

Enligt lagen ska det finnas ett grundskydd för behandling av uppgifter. Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst ska vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att behandlade uppgifter skyddas. Den som tillhandahåller ett allmänt kommunikationsnät ska vidta de åtgärder som är nödvändiga för att upprätthålla detta skydd i nätet. Åtgärderna ska vara ägnade att säkerställa en säkerhetsnivå som, med beaktande av tillgänglig teknik och kostnaderna för att genomföra åtgärderna, är anpassad till risken för integritetsintrång (6 kap. 3 §).

Lagen innehåller vidare bestämmelser om behandling av trafikuppgifter, om lokaliseringssuppgifter som inte är trafikuppgifter och om uppgifter om abonnemang (6 kap. 9–10 b §).

Det finns också bestämmelser om rätt till ospecificerade räkningar, om nummerpresentation, om automatisk vidarekoppling och om abonnentförteckningar (6 kap. 12–15 §).

I 6 kap. finns även bestämmelser om lagring och annan behandling av trafikavgifter för brottsbekämpande ändamål, förbud mot avlyssning, hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation och tystnadsplikt (6 kap. 16 a–24 §§).

Tillsyn

Tillsynsmyndigheten får förelägga den som bedriver verksamhet som omfattas av lagen att tillhandahålla myndigheten upplysningar och handlingar som behövs för kontroll av betalning av avgift och för att de allmänna skyldigheter som gäller enligt lagen och de villkor och skyldigheter som meddelats med stöd av denna ska följas (7 kap. 3 §). För det fall någon inte följer lagen eller de beslut om skyldigheter eller villkor eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen finns det möjlighet att besluta om förelägganden och förbud och om återkallelse av tillstånd eller ändring av tillståndsvillkor eller frekvenstilldelning (7 kap. 4–9 §§).

För lösning av vissa tvister enligt lagen finns ett särskilt tvistlösningsförfarande (7 kap. 10–13 §§).

Det finns också bestämmelser om skadeståndsskyldighet för ett företag med betydande inflytande som inte följer beslut om särskilda skyldigheter och för företag som dröjer med överlämnande av nummer vid byte av tjänstetillhandahållare (7 kap. 13 a och b §§).

Prövning av ärenden

Den som bedriver verksamhet som omfattas av lagen ska på begäran tillhandahålla upplysningar och handlingar som behövs för vissa uppräknade ändamål, bl.a. marknadsanalyser och beslut om särskilda skyldigheter (8 kap. 1 §).

För ärenden om tillstånd att använda radiosändare eller nummer gäller särskilda handläggningstider (8 kap. 2 och 3 §§).

Det anges vidare hur tillsynsmyndigheten ska gå till väga vid marknadsanalyser och när myndigheten fastställer vilka företag som har betydande inflytande på en marknad (8 kap. 5–7 §§).

Vissa beslut enligt lagen ska föregås av särskilda samrådsförfaranden (8 kap. 8–14 a §§).

Tillsynsmyndighetens verksamhet enligt lagen finansieras med avgifter (8 kap. 17 och 18 §§).

Myndighetsbeslut enligt lagen överklagas till allmän förvaltningsdomstol med den begränsningen att kammarrätten är sista instans (8 kap. 19 §). Det gäller särskilda regler om handläggningen i domstol och om domstolarnas sammansättning i mål som rör beslut om särskilda skyldigheter enligt lagen och tillsyns- och tvistlösningsärenden som har samband med sådana beslut (8 kap. 23–28 §§).

4.3 Radio- och tv-lagen

I radio- och tv-lagen (2010:696) finns bestämmelser om tv-sändningar, beställ-tv, sökbar text-tv och ljudradiosändningar. Vissa delar av lagen har

samband med EU-direktivets regler om radiofrekvenser och om s.k. vidare-sändningsplikt.

Regeringen beslutar vilket sändningsutrymme som i olika delar av landet får upplåtas för sådana tv-sändningar liksom sökbar text-tv som kräver tillstånd enligt lagen (4 kap. 1 §). För att sända tv och sökbar text-tv med användning av radiovågor krävs tillstånd om sändningen sker på frekvenserna 87,5–108 MHz, 174–240 MHz eller 470–790 MHz (4 kap. 2 §). Regeringen meddelar tillstånd om sändningsverksamheten finansieras med public service-avgift enligt lagen (2018:1893) om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst. Myndigheten för press, radio och tv meddelar tillstånd i övriga fall (4 kap. 3 §). Ett tillstånd får förenas med villkor och gäller för en bestämd tid (4 kap. 7–12 §§).

Vidaresändningsplikten regleras i 9 kap. Den innebär att innehavare av kabel- och ip-tv-nät är skyldiga att se till att de boende i fastigheter som är anslutna till nätet har möjlighet att kostnadsfritt ta emot upp till fyra program-tjänster. Vidaresändningsplikten gäller sändningar som når ett betydande antal hushåll som använder nätet som sitt huvudsakliga medel att för att ta emot tv-sändningar. I nät som når fler än 100 bostäder ska även en lokal-tv-kanal vidaresändas om det finns en lokal kabelsändarorganisation med förordnande på orten.

För att sända ljudradio med användning av radiovågor krävs tillstånd om sändningen sker på frekvenser under 30 MHz som enligt för Sverige bindande internationella överenskommelser är avsedda för rundradiosändningar eller på frekvenserna 87,5–108 MHz, 174–240 MHz eller 470–790 MHz (10 kap. 1 §). För tillstånden gäller olika bestämmelser beroende på om sändningarna avser närradio, analog eller digital kommersiell radio eller annan ljudradio (11–13 kap.).

Övriga delar av lagen kan utelämnas i detta sammanhang.

4.4 Lagen om standarder för sändning av radio- och TV-signaler

I lagen (1998:31) om standarder för radio- och TV-signaler finns bestämmelser om användning av vissa standarder för tv-tjänster som sänds i bredbildaformat, har hög upplösning eller använder digitala sändningssystem och om standardiserade gränssnitt för tv-mottagare (3 och 4 §§). Det finns också bestämmelser om system för villkorad tillgång till digitala ljudradio- och tv-sändningar till allmänheten, bl.a. när det gäller utformning av konsumentutrustning för att avkoda digitala tv-signaler och när det gäller teknisk funktionsförmåga för att digitala ljudradio- och tv-tjänster som använder villkorad tillgång ska kunna överföras i elektroniska kommunikationsnät (5 och 6 §§). Den som tillhandahåller tjänster för villkorad tillgång till digitala ljudradio- och tv-tjänster ska erbjuda sina tjänster till de programföretag som vill erbjuda åtkomstkontroll (7 §).

Övriga delar av lagen kan utelämnas i detta sammanhang.

4.5 Marknadsföringslagen

Marknadsföringslagen (2008:486) innehåller den grundläggande regleringen av reklam och annan marknadsföring. Lagen har generell räckvidd och gäller för all kommersiell marknadsföring av alla slags varor, tjänster och andra nyttigheter.

Lagen innehåller en bestämmelse som har samband med den EU-rättsliga regleringen på området för elektronisk kommunikation. Enligt 20 a § i lagen får en mottagare av marknadsföring av informationssamhällets tjänster med elektronisk post inte uppmanas att besöka webbplatser vars marknadsföring strider mot lagens krav på reklamidentifiering och på förbud mot att utelämnas väsentlig information i marknadsföringen.

Övriga delar av lagen kan utelämnas i detta sammanhang.

5 En ny lag om elektronisk kommunikation

Förslag: En ny lag om elektronisk kommunikation ska ersätta den nuvarande lagen om elektronisk kommunikation.

Flera bestämmelser i den nuvarande lagen ska överföras till den nya lagen oförändrade eller med enbart språkliga eller andra redaktionella ändringar.

Skälen för förslaget: I denna promemoria föreslås omfattande lagändringar för att genomföra EU-direktivet. Dessutom lämnas förslag på ytterligare lagändringar i vissa avseenden. Om dessa ändringar skulle göras i LEK, skulle ett mycket stort antal paragrafer i flertalet kapitel behöva ändras eller upphävas. Vidare behövs ny reglering i olika avseenden. Lagen har dessutom ändrats vid ett stort antal tillfällen. Lagen skulle därför komma att framstå som väsentligen omarbetad och delvis svåröverskådlig. Det författningstekniskt lämpligaste alternativet bedöms vara att ersätta LEK med en ny lag. Det föreslås därför att LEK upphävs och ersätts av en ny lag om elektronisk kommunikation.

I LEK finns det vissa bestämmelser som inte direkt påverkas av den EU-rättsliga regleringen, bl.a. frågor som avser nationell säkerhet för vilka nationell kompetens gäller. Det gäller t.ex. bestämmelserna i 1 kap. 8 och 9 §§ om kommunikationsverksamhet i krig m.m., om erkännande och registrering av vissa verksamheter i 2 kap. 5 och 6 §§, om försvars- och polismyndigheters användning av radiosändare och tilldelning av frekvenser i 3 kap. 3 §, om användning av amatörradiosändare och om åtgärder mot störningar i 3 kap. 12 c–14 §§, om databasverksamhet vid nummerportering i 5 kap. 11 §, om lagring och annan behandling av trafikuppgifter m.m. för brottsbekämpande ändamål, förbud mot avlyssning m.m., hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation m.m. och tystnadsplikt i 6 kap. 16 a–24 §§, om tillsynens omfattning i 7 kap. 1 § andra stycket 3 och tillsynsmyndighetens befogenheter i 7 kap. 2 §, om skadestånd i 7 kap. 13 a §, om straff m.m. i 7 kap. 14–17 §§, om ändring av beslut i vissa fall i 8 kap. 15 § första stycket och

om handläggning i domstol i 8 kap. 23–28 §§. I 4 kap. 13 b § finns bestämmelser som genomför Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/61/EU om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation (utbyggnadsdirektivet).

Den valda lösningen innebär att vissa av dessa bestämmelser bör överföras till den nya lagen oförändrade eller med endast redaktionella eller språkliga ändringar. De bestämmelser som inte behandlas särskilt i det följande föreslås bli överförda på det sättet till den nya lagen.

6 Lagens syfte

Förslag: Lagen ska syfta till att enskilda och myndigheter ska få tillgång till säkra och effektiva elektroniska kommunikationer och största möjliga utbyte för alla när det gäller urvalet av elektroniska kommunikationstjänster samt deras pris, kvalitet och kapacitet. Syftet ska uppnås främst genom att konkurrens, innovation och internationell harmonisering på området främjas samtidigt som säkerheten i nät och tjänster upprätthålls. Samhällsomfattande tjänster ska dock alltid finnas tillgängliga på för alla likvärdiga villkor i hela landet till överkomliga priser. Vid lagens tillämpning ska särskilt elektroniska kommunikationers betydelse för yttrandefrihet och informationsfrihet samt för allmän säkerhet, totalförsvaret och Sveriges säkerhet i övrigt beaktas.

Paragrafen om att åtgärder som vidtas inte får vara mer ingripande än som framstår som rimligt och ska vara proportionella ska upphävas.

Bedömning: PTS bör bidra till utvecklandet av den inre marknaden genom att samarbeta med gruppen för radiospektrumpolitik i syfte att säkerställa konsekvent tillämpning i alla medlemsstater av det harmoniserade regelverket för elektronisk kommunikation.

Skälen för förslaget och bedömningen

De allmänna målen enligt EU-direktivet

Av artikel 1.1 i EU-direktivet framgår att direktivet inrättar ett harmoniserat ramverk för elektroniska kommunikationstjänster och kommunikationsnät, tillhörande faciliteter, tillhörande tjänster och vissa aspekter av terminalutrustning för att underlätta tillgång till tjänster för slutanvändare med funktionsnedsättning.

I artikel 1.2 anges två mål med direktivet. Det ena målet är att genomföra en inre marknad för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster, vilket ska leda till uppbyggnad och utnyttjande av nät med mycket hög kapacitet, hållbar konkurrens och interoperabilitet för elektroniska kommunikationstjänster, tillgänglighet, säkerhet för nät och tjänster samt nytta för slutanvändare. Det andra målet är att genom effektiv konkurrens och valmöjligheter säkerställa att allmänt tillgängliga tjänster av god kvalitet och till ett överkomligt pris tillhandahålls i hela unionen, att hantera situationer där behoven hos slutanvändare, inbegripet användare med funktionsnedsättning,

inte tillgodoses på ett tillfredsställande sätt av marknaden och att fastställa nödvändiga rättigheter för slutanvändare.

Utifrån dessa mål anges i artikel 3.2 i EU-direktivet vilka allmänna mål medlemsstaterna och deras nationella regleringsmyndigheter och andra behöriga myndigheter ska eftersträva. Målen är inte listade i prioritetsordning.

De nationella regleringsmyndigheterna och andra behöriga myndigheter ska

1. främja konnektivitet och tillträde till och nyttjande av fasta, mobila och trådlösa nät med mycket hög kapacitet, för alla medborgare och företag,

2. främja konkurrens i tillhandahållandet av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster, tillhörande faciliteter och tillhörande tjänster, inbegripet effektiv infrastrukturbaserad konkurrens,

3. bidra till utvecklingen av den inre marknaden genom att

a. avlägsna hinder och främja konvergens i villkoren för, investering i och tillhandahållande av elektroniska kommunikationsnät, elektroniska kommunikationstjänster, tillhörande faciliteter och tillhörande tjänster,

b. utveckla gemensamma regler och förutsebara regleringsstrategier, och

c. understödja ändamålsenlig, effektiv och samordnad användning av radiospektrum, öppen innovation, upprättande och utveckling av transeuropeiska nät, tillhandahållande av, tillgång till och interoperabilitet för alleuropeiska tjänster, och slutanvändares möjlighet att nå varandra,

4. främja unionsmedborgarnas intressen genom att

a. säkerställa konnektivitet och utbredd tillgång till och utbrett utnyttjande av fasta, mobila och trådlösa nät med mycket hög kapacitet och av elektroniska kommunikationstjänster,

b. möjliggöra maximalt utbyte när det gäller urval, pris och kvalitet på grundval av effektiv konkurrens,

c. upprätthålla säkerheten för nät och tjänster,

d. säkerställa en hög och gemensam skyddsnivå för slutanvändare med hjälp av sektorsspecifika regler, och

e. tillgodose behoven, exempelvis av överkomliga priser, hos särskilda samhällsgrupper, i synnerhet slutanvändare med funktionsnedsättning, äldre slutanvändare och slutanvändare med särskilda sociala behov samt av valmöjligheter och likvärdig tillgång för slutanvändare med funktionsnedsättning.

Artikel 3.2 utgör till största delen en omarbetning av målbestämmelserna i artikel 8.2–4 i ramdirektivet. De ändringar som gjorts innebär i huvudsak att innebörden av målsättningarna har utvecklats i vissa avseenden. Vissa ändringar och tillägg har dock gjorts.

Genomförandet av målen

I 1 kap. 1 § LEK anges de grundläggande målen för lagen. Lagen syftar till att enskilda och myndigheter ska få tillgång till säkra och effektiva elektroniska kommunikationer och största möjliga utbyte vad gäller urvalet av elektroniska kommunikationstjänster samt deras pris och kvalitet. Syftet ska uppnås främst genom att konkurrensen och den internationella harmoniseringen på området främjas. Samhällsomfattande tjänster ska dock alltid finnas tillgängliga på för alla likvärdiga villkor i hela landet till överkomliga

priser. Vidare anges att elektroniska kommunikationers betydelse för yttrandefrihet och informationsfrihet särskilt ska beaktas vid lagens tillämpning.

Denna portalparagraf har utformats inom ramen för de allmänna mål som uttrycks i artikel 8 i ramdirektivet (se prop. 2002/03:110 s. 115 och 354). I övrigt har LEK som helhet utformats för att säkerställa mål som anges i ramdirektivet, utan att det ansetts nödvändigt att ordagrant återge direktivtexten.

Den nya lagen bör på samma sätt som LEK inledas med en portalparagraf som på ett övergripande sätt anger målen med lagen utifrån artikel 3.2 i EU-direktivet. De allmänna målen i EU-direktivet motsvarar i stor utsträckning i sak artikel 8.2–4 i ramdirektivet. Mot denna bakgrund bör 1 kap. 1 § LEK föras över till den nya lagen, med de ändringar som behövs med anledning av innehållet i artikel 3.2 i EU-direktivet.

I artikel 3.2 finns det en delvis ny inriktning på utbyggnad och användning av nät med mycket hög kapacitet. Bakgrunden till detta är de hela tiden ökande kraven på de elektroniska kommunikationsnätens kapacitet. Efterfrågan på sådan kapacitet tillgodoses numera genom utbyggnad av optisk fiber och trådlösa nät som kan erbjuda liknande prestanda. Stråvan är att uppnå den högsta kapacitet för nät och tjänster som är ekonomiskt hållbar i ett visst område och uppnå territoriell sammanhållning, i form av ökad konvergens i den tillgängliga kapaciteten i olika områden. Lagen bör därför syfta till att användarna, förutom urval, pris och kvalitet, ska få största möjliga utbyte även när det gäller kapacitet. I detta ligger också att bidra till undanröjandet av hinder för och främjandet av konvergens i villkoren för investeringar som ökar kapaciteten, vilket är ett nytt krav i EU-direktivet.

Det framgår också tydligare att särskilda samhällsgrupper som slutanvändare med funktionsnedsättning, äldre slutanvändare och slutanvändare med särskilda sociala behov ska ha möjlighet att få behov av överkomliga priser, valmöjligheter och likvärdig tillgång tillgodosedda. Det bör därför förtydligas att alla slutanvändare ska ha tillgång till största möjliga utbyte när det gäller urval, pris, kvalitet och kapacitet.

Vidare anges att öppen innovation ska stödjas. Genom utbyggnad av nät med mycket hög kapacitet stöds t.ex. innovation inom innehållsrika internet-tjänster. Även en optimal användning av radiofrekvenser och ökad interoperabilitet mellan kommunikationstjänster har samband med innovation. Att sådana aspekter ska beaktas återkommer på flera ställen i EU-direktivet. Det bör därför anges i lagen att dess syfte ska uppnås inte bara genom främjande av konkurrens och internationell harmonisering, utan också genom främjande av innovation.

Slutligen anges i EU-direktivet att säkerheten för nät och tjänster ska upprätthållas. Detta är en utvidgning i förhållande till skrivningen i ramdirektivet som endast gäller de allmänna kommunikationsnätens integritet och säkerhet. Det kan konstateras att de elektroniska kommunikationsnäten utgör en kritisk infrastruktur för samhällets grundläggande funktioner. Teknikutvecklingen gör det än mer viktigt att nät och tjänster fungerar utan avbrott och med hög säkerhet. Till detta kommer att hoten mot Sverige har breddats och antagit nya former. Det bör därför anges i lagen att säkerheten i nät och tjänster ska upprätthållas.

Allmän säkerhet, totalförsvaret och Sveriges säkerhet i övrigt

Samhället är beroende av tillförlitliga elektroniska kommunikationstjänster som fungerar under alla förhållanden. Elektronisk kommunikation med hög driftsäkerhet och starkt skydd är också av mycket stor vikt för Sveriges säkerhet och möjligheter att hantera olika krisförlopp. I och med den mycket snabba teknikutvecklingen och att allt mer av information och tjänster kommer att tillgängliggöras via elektroniska kommunikationer finns det också skäl att anta att infrastrukturen kommer att vara intressant för antagonistiska aktörer. Säkerhet och funktionalitet i elektroniska kommunikationer måste därför upprätthållas och de brottsbekämpande myndigheternas samt Forsvarsmaktens och totalförsvarets i övrigt behov av radiofrekvenser måste säkerställas. Den nya lagen behöver därför tydligt ge stöd för att beakta säkerhetsintressen vid tillämpningen. Det bör mot denna bakgrund direkt av lagen framgå att elektroniska kommunikationers betydelse för allmän säkerhet, totalförsvaret och Sveriges säkerhet i övrigt ska beaktas vid tillämpning av lagen.

Hur arbetet för att uppfylla målen ska bedrivas

Enligt artikel 32.1 ska de nationella regleringsmyndigheterna ta så stor hänsyn som möjligt till de mål som anges i artikel 3 när de utför sina uppgifter. I artikel 3.4 i EU-direktivet anges exempel på hur de nationella regleringsmyndigheterna och andra behöriga myndigheter ska arbeta för att nå de allmänna målen.

Myndigheterna ska

a. främja förutsägbarhet i lagstiftningen genom att säkerställa en konsekvent regleringsstrategi under lämpliga granskningsperioder, och genom samarbete med varandra, Berec, gruppen för radiospektrumpolitik (RSPG) och Europeiska kommissionen,

b. säkerställa att de som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster inte behandlas olika under lika omständigheter,

c. tillämpa unionsrätten på ett teknikneutralt sätt, i den mån det är möjligt,

d. främja effektiva investeringar och innovation som avser ny och förbättrad infrastruktur, men även se till att tillträdesskyldigheter på lämpligt sätt beaktar den risk som investeringsföretagen ådrar sig, samt tillåta olika samarbetsarrangemang mellan investerare och parter som söker tillträde, samtidigt som konkurrensen på marknaden och principen om icke-diskriminering upprätthålls,

e. ta vederbörlig hänsyn till varierande infrastrukturförhållanden, konkurrensvillkor och slutanvändar- och konsumentförhållanden som råder i olika geografiska områden, inklusive lokal infrastruktur som drivs av enskilda på icke-vinstdrivande basis,

f. införa förhandsskyldigheter endast i den omfattning som är nödvändig för att säkra effektiv och hållbar konkurrens i slutkundernas intresse och lindra eller häva dessa så snart det villkoret har uppfyllts.

Enligt 6 § förordningen (2007:951) med instruktion för Post- och telestyrelsen ska myndigheten bidra till utvecklandet av den inre marknaden genom att samarbeta med andra behöriga myndigheter inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, Europeiska kommissionen och Organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation i syfte att säkerställa konsekvent tillämpning i alla medlemsstater av det

harmoniserade regelverket för elektronisk kommunikation. För att uppfylla kravet i artikel 3.4 a i EU-direktivet bör det läggas till i paragrafen att PTS även ska samarbeta med RSPG.

Kravet på likabehandling i artikel 3.4 b följer av allmänna förvaltningsrättsliga principer och behöver därför inte regleras särskilt. Kravet på teknikneutralitet i artikel 3.4 c uppfylls genom utformningen av lagens bestämmelser om förvaltning av radiofrekvenser och om skyldigheter avseende samtrafik och annat tillträde. Även kraven på beaktande av de faktorer som anges i artikel 3.4 d–f uppfylls genom utformningen av bestämmelserna om skyldigheter avseende samtrafik och tillträde, men också genom tillämpning av proportionalitetsprincipen, se nedan. Sammantaget uppfylls därmed även kravet i artikel 32.1 på att nationella regleringsmyndigheter ska ta så stor hänsyn som möjligt till de mål som anges i artikel 3 när de utför sina uppgifter.

Proportionalitet

Enligt artikel 3.1 första stycket i EU-direktivet ska medlemsstaterna säkerställa att de nationella regleringsmyndigheterna och andra behöriga myndigheter, i samband med att de fullgör sina regleringsuppgifter, vidtar alla rimliga åtgärder som är nödvändiga och proportionella för att uppnå de mål som framgår av artikel 3.2. Artikel 3.1 första stycket i EU-direktivet motsvarar i sak artikel 8.1 första stycket i ramdirektivet.

I 1 kap. 2 § LEK anges att åtgärder som vidtas med stöd av lagen inte får vara mer ingripande än som framstår som rimligt och att åtgärderna ska vara proportionella med hänsyn till lagens syfte och de övriga intressen som anges i 1 §. I lagens förarbeten anges att paragrafen ger uttryck för de allmänna förvaltningsrättsliga proportionalitets- och behovsprinciperna. Trots att proportionalitetsprincipen hade vidsträckt giltighet även utan direkt författningsstöd bedömde regeringen att det var lämpligt att införa en sådan paragraf (se prop. 2002/03:110 s. 116, 355 och 591 f.).

Proportionalitetsprincipen har numera lagfästs i 5 § tredje stycket förvaltningslagen (2017:900). Där anges att en myndighet får ingripa i ett enskilt intresse endast om åtgärden kan antas leda till det avsedda resultatet. Åtgärden får aldrig vara mer långtgående än vad som behövs och får vidtas endast om det avsedda resultatet står i rimligt förhållande till de olägenheter som kan antas uppstå för den som åtgärden riktas mot. Stycket utgör en kodifiering av den allmänna proportionalitetsprincip som utvecklats i svensk praxis. Utvecklingen av proportionalitetsprincipen är sedan 1995 direkt kopplad till EU-rätten och Europakonventionen, men principen har fått ett vidare tillämpningsområde (se t.ex. HFD 2017 ref. 5). Bestämmelsen i förvaltningslagen är avsedd att på ett generellt och mera tydligt sätt markera de åtaganden Sverige har enligt EU-rätten och Europakonventionen (se prop. 2016/17:180 s. 60 f. och 290). De proportionalitetsbedömningar som behöver göras enligt den nya lagen kan fortsättningsvis göras med stöd av 5 § tredje stycket förvaltningslagen. Det finns alltså inte något behov av att föra över 1 kap. 2 § LEK till den nya lagen. Paragrafen bör därför upphävas.

Allmänna principer som ska tillämpas

Av artikel 3.4 andra stycket i EU-direktivet framgår att de nationella regleringsmyndigheterna och andra behöriga myndigheter ska verka på ett opartiskt, objektivt, öppet, icke-diskriminerande och proportionellt sätt. Vidare finns det i ett stort antal artiklar i direktivet krav på att åtgärder, förfaranden, villkor och urvalskriterier och urvalssystem på olika sätt ska vara rättvisa, rimliga, skäliga, opartiska, objektiva, icke-diskriminerande, proportionella, effektiva, transparenta eller öppet redovisade. Det gäller t.ex. artiklarna 6.1, 7.1, 8.1, 13.1, 16.1, 17.1, 18.1, 19.2, 20.1, 21.1, 22.4, 30.5, 42.1, 42.2, 43.1, 44.2, 45.1, 48.2, 49.2, 50.3, 55.6, 57.4, 61.2, 61.5, 68.2, 68.4, 72.2, 73.2, 83.2, 86.2, 86.4, 90.2, 93.1, 94.2, 95, 100.2, 112.2, 114.1 och bilaga 1 del A, bilaga 6 del B och bilaga 7 del B.

Dessa krav bedöms vara uppfyllda genom 5 § andra stycket förvaltningslagen (2017:900) om att en myndighet i sin verksamhet ska vara saklig och opartisk och proportionalitetsprincipen som anges i tredje stycket i samma paragraf samt allmänna förvaltningsrättsliga principer. Ytterligare åtgärder för att genomföra dessa krav bedöms inte behövas.

7 Lagens tillämpningsområde

Förslag: Bestämmelserna om lagens tillämpningsområde och förhållandet till annan lag ska föras över till den nya lagen.

Allmänt elektroniskt kommunikationsnät, elektroniskt kommunikationsnät, elektronisk kommunikationstjänst, interpersonell kommunikationstjänst, nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst, nummeroberoende interpersonell kommunikationstjänst, nätanslutningspunkt och tillhörande facilitet ska definieras i lagen.

Skälen för förslaget

Enligt 1 kap. 4 § LEK gäller lagen elektroniska kommunikationsnät och elektroniska kommunikationstjänster med tillhörande installationer och tjänster samt annan radioanvändning. Med annan radioanvändning avses regler om användning av radioutrustning m.m. som omfattas av lagen, men som inte kan sägas utgöra elektroniska kommunikationsnät, kommunikationstjänster eller tillhörande installationer eller tjänster (se avsnitt 12.1 och prop. 2002/03:110 s. 117 och 355).

I 1 kap. 4 § LEK anges vidare att lagen inte är tillämplig på innehåll som överförs i elektroniska kommunikationsnät med hjälp av elektroniska kommunikationstjänster. Detta innebär bl.a. att innehållet i radio- och tv-program och tjänster som innebär tillhandahållande av tjänster på internet är undantagna från tillämpningsområdet (se prop. 2002/03:110 s. 356).

LEK:s tillämpningsområde enligt 1 kap. 4 § omfattar det tillämpningsområde som EU-direktivet har men även annan radioanvändning. Bestämmelserna i 1 kap. 4 § LEK bör föras över till den nya lagen.

Med stöd av den nya lagen kommer det liksom tidigare att vara möjligt att ålägga någon att vidta åtgärder vars tillåtlighet ska bedömas även enligt

andra regelverk, t.ex. miljöbalken, fastighetsbildningslagen (1970:988), expropriationslagen (1972:719), ledningsrättslagen (1973:1144) och plan- och bygglagen (2010:900). Enligt 1 kap. 5 § LEK ersätter lagens bestämmelser inte föreskrifter om prövning enligt annan lag. Paragrafen har kommit till för att markera att den prövning som ska ske enligt LEK inte kan ersätta prövning enligt annan lag och att det inte är möjligt för den som ska fatta beslut enligt LEK att göra tillåtlighetsprövningar enligt annan lag (se prop. 2002/03:110 s. 118 och 356). En motsvarande bestämmelse bör införas i den nya lagen.

Elektroniskt kommunikationsnät och allmänt elektroniskt kommunikationsnät

I artikel 2.1 i EU-direktivet definieras ett elektroniskt kommunikationsnät som ett system för överföring, oberoende av om det bygger på en permanent infrastruktur eller en centralt administrerad kapacitet eller inte, och i tillämpliga fall utrustning för koppling eller dirigerings samt andra resurser, inbegripet nätelement som inte är aktiva, som medger överföring av signaler via tråd, via radio, på optisk väg eller via andra elektromagnetiska överföringsmedier, däribland satellitnät, fasta nät (kretskopplade och paketkopplade, inbegripet internet) och mobilnät, elnätssystem i den utsträckning dessa används för signalöverföring, nät för radio- och tv-utsändning samt kabel-tv-nät, oberoende av vilken typ av information som överförs.

Definitionen motsvarar i sak artikel 2 a i ramdirektivet. Det har endast förtydligats att det inte spelar någon roll om systemet bygger på en permanent infrastruktur eller en centralt administrativ struktur eller inte, och att ett mobilnät inte behöver vara markbundet. Tillägget om en permanent infrastruktur eller en centralt administrerad kapacitet klargör att även egenanvändning av radiofrekvenser för sådana nät som utslutande utgörs av autonoma system av mobil radioutrustning som är uppkopplad via trådlösa länkar utan någon central förvaltning eller centraliserad operatör och som inte nödvändigtvis ingår i utövandet av någon särskild ekonomisk verksamhet omfattas av uttrycket (se skäl 12 i direktivet).

I 1 kap. 7 § LEK definieras elektroniska kommunikationsnät som system för överföring och i tillämpliga fall utrustning för koppling eller dirigerings samt passiva nätdelar och andra resurser som medger överföring av signaler, via tråd eller radiovågor, på optisk väg eller via andra elektromagnetiska överföringsmedier oberoende av vilken typ av information som överförs. Definitionens lydelse bedöms täcka de förtydliganden som gjorts i EU-direktivet av vilka nät som omfattas. En motsvarande definition bör införas i den nya lagen.

I 1 kap. 7 § LEK definieras allmänt kommunikationsnät som ett elektroniskt kommunikationsnät som helt eller delvis används för att tillhandahålla allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster och som stöder informationsöverföring mellan nätanslutningspunkter. Definitionen överensstämmer med definitionen av allmänt elektroniskt kommunikationsnät i artikel 2.8 i EU-direktivet. Definitionen bör föras över till den nya lagen, med den ändringen att definitionen ska avse allmänt elektroniskt kommunikationsnät. En nätanslutningspunkt är enligt 1 kap. 7 § LEK en fysisk punkt vid vilken en abonnent ansluts till ett allmänt kommunikationsnät. Definitionen överensstämmer i huvudsak med artikel 2.9 i EU-direktivet.

Direktivet använder det vidare ordet slutanvändare i stället för abonnent. Definitionen bör därför föras över till den nya lagen, med den justeringen att abonnent ändras till slutanvändare och att anslutningen ska ske till ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät, jfr ovan.

Elektronisk kommunikationstjänst

I artikel 2.4 i EU-direktivet definieras elektroniska kommunikationstjänster. Definitionen har fått en delvis annan utformning jämfört med motsvarande definition i artikel 2 c i ramdirektivet. Bakgrunden till detta är att de tjänster som används i kommunikationssyfte och de tekniska metoderna för att tillhandahålla dessa tjänster har utvecklats avsevärt på senare år. Numera ersätts ofta traditionell taltelefoni, sms och e-posttjänster med funktionsmässigt likvärdiga onlinetjänster som ip-telefoni, meddelandetjänster och webbaserade e-posttjänster. För en slutanvändare är det inte viktigt om en tillhandahållare själv överför signaler eller om kommunikationen levereras via en internetanslutningstjänst. Definitionen av elektroniska kommunikationstjänster har därför ändrats så att den är funktionellt baserad snarare än baserad på enbart tekniska parametrar (se skäl 15 i direktivet). Överföringen av signaler är fortfarande det centrala momentet för att fastställa vilka tjänster som omfattas av direktivet, men definitionen omfattar även andra tjänster som möjliggör kommunikation.

Den nya definitionen av elektroniska kommunikationstjänster gäller tre delvis överlappande typer av tjänster som vanligen tillhandahålls mot ersättning via elektroniska kommunikationsnät. Dessa tjänster är

1. internetanslutningstjänster enligt definitionen i artikel 2.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/2120 av den 25 november 2015 om åtgärder rörande en öppen internetanslutning och om ändring av direktiv 2002/22/EG om samhällsomfattande tjänster och användares rättigheter avseende elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster och förordning (EU) nr 531/2012 om roaming i allmänna mobilnät i unionen (TSM-förordningen),

2. interpersonella kommunikationstjänster, och

3. tjänster som helt eller huvudsakligen utgörs av överföring av signaler, såsom överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin till maskin-tjänster och för utsändningstjänster.

Liksom tidigare görs undantag för tjänster i form av tillhandahållande av innehåll som överförs med hjälp av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster eller utövande av redaktionellt ansvar över sådant innehåll.

Frågan om vad som utgör en tjänst som helt eller huvudsakligen utgörs av överföring av signaler är inte alltid lätt att avgöra i praktiken. I praxis har tillhandahållandet av ett baspaket via kabel ansetts utgöra en elektronisk kommunikationstjänst i den mån tjänsten i huvudsak omfattar överföring av tv-sändningar genom kabelnätet till konsumenternas mottagare (se dom UPC Nederland, C-518/11, EU:C:2013:709, p. 44 och 47). Överföringen av signaler behöver inte ske i tillhandahållarens nät, utan det väsentliga är om tillhandahållaren är ansvarig gentemot slutanvändarna för den överföring av signaler som säkerställer att användarna tillhandahålls den tjänst som de abonnerar på (se dom UPC DTH, C-475/12, EU:C:2014:285, p. 43).

I artikel 2.2 i TSM-förordningen definieras internetanslutningstjänst som en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst som erbjuder anslutning till internet, och därigenom möjlighet till anslutning mellan praktiskt taget alla ändpunkter på internet, oberoende av vilken nätteknik och terminalutrustning som används.

I artikel 2.5 i EU-direktivet definieras interpersonella kommunikationstjänster som tjänster som vanligen tillhandahålls mot ersättning och som möjliggör direkt interpersonellt och interaktivt informationsutbyte via elektroniska kommunikationsnät mellan ett begränsat antal personer, varigenom de personer som inleder eller deltar i kommunikationen bestämmer vem eller vilka som ska vara mottagare av denna. Den inbegriper inte tjänster som möjliggör sådan kommunikation enbart som en extrafunktion av mindre betydelse som är direkt kopplad till en annan tjänst. Som definitionen är utformad finns det inget krav på att interpersonella kommunikationstjänster helt eller huvudsakligen ska utgöras av överföring av signaler. Det innebär att vissa tjänster som tidigare inte ansetts vara elektroniska kommunikationstjänster i fortsättningen kommer att vara det. Det gäller t.ex. mjukvarutjänster för direkt kommunikation mellan slutanvändares datorer där tjänstetillhandahållaren inte har inflytande eller rådighet över själva överföringen av kommunikationen, om inte tjänsten enbart är en extrafunktion av mindre betydelse som är direkt kopplad till en annan tjänst.

En interpersonell kommunikationstjänst kan vara nummerbaserad eller nummeroberoende.

Av artikel 2.6 följer att en nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst använder allmänt tilldelade nummerresurser i nationella eller internationella nummerplaner eller möjliggör kommunikation med nummer i nationella eller internationella nummerplaner. Dessa tjänster använder alltså telefonnummer baserade på ITU-T:s rekommendation E.164 som specificerar E.164-nummerplanen och som gör det möjligt att ringa och bli uppringd över hela världen.

Av artikel 2.7 följer att en nummeroberoende interpersonell kommunikationstjänst inte använder allmänt tilldelade nummerresurser i nationella eller internationella nummerplaner eller möjliggör kommunikation med ett eller flera nummer i nationella eller internationella nummerplaner. Sådana tjänster använder alltså inte telefonnummer för att ställa upp kommunikationen utan andra identifierare som normalt bara fungerar mellan den aktörens kunder.

I 1 kap. 7 § LEK definieras elektronisk kommunikationstjänst som en tjänst som vanligen tillhandahålls mot ersättning och som helt eller huvudsakligen utgörs av överföring av signaler i elektroniska kommunikationsnät.

Definitionen av elektroniskt kommunikationsnät bör föras över till den nya lagen med de anpassningar som krävs enligt artikel 2.5 i EU-direktivet. Det bör läggas till att internetanslutningstjänster enligt artikel 2.2 i TSM-förordningen och interpersonella kommunikationstjänster utgör elektroniska kommunikationstjänster. Vidare bör det i enlighet med vad som anges i direktivet klargöras att överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin till maskin-tjänster och för utsändningstjänster är exempel på tjänster som helt eller huvudsakligen utgörs av överföring av signaler i elektroniska kommunikationsnät.

Vidare bör uttrycken interpersonell kommunikationstjänst och nummerbaserad respektive nummeroberoende interpersonell kommunikationstjänst definieras särskilt i lagen.

Tillhörande facilitet

I 1 kap. 7 § LEK definieras tillhörande installation som en anordning, funktion eller annat som har samband med en elektronisk kommunikationstjänst eller ett elektroniskt kommunikationsnät, och som möjliggör, stödjer eller kan stödja den tjänsten, eller tillhandahållande av tjänster via det nätet eller tjänsten. Tillhörande installation är benämningen på det som i artikel 2 e i ramdirektivet kallas tillhörande facilitet (se prop. 2002/03:110 s. 361 och prop. 2010/11:115 s. 157). I förarbetena till lagen anges att tillhörande installationer t.ex. kan vara tillhörande tjänster såsom de definieras i artikel 2 ea i ramdirektivet, bl.a. system för villkorad tillgång samt identitets-, lokaliserings- och närvarotjänster. Vidare avses fysisk infrastruktur och andra faciliteter eller komponenter som byggnader, antenner, torn och andra stödkonstruktioner, ledningar, rör, master, inspektionsbrunnar och kopplingskåp. Även kablar ingår enligt artikel 2 e i ramdirektivet i begreppet. Definitionen begränsas inte till sådant som inte utgör delar av den elektroniska kommunikationstjänsten eller kommunikationsnätet som den har samband med. Därmed ingår också t.ex. nätdelar i definitionen (se prop. 2010/11:115 s. 157).

Definitionerna av tillhörande faciliteter och tillhörande tjänster i artikel 2 e och 2 ea i ramdirektivet har utan ändring i sak förts över till artikel 2.10 och 2.11 i EU-direktivet. Definitionen av tillhörande installation i 1 kap. 7 § LEK bör därför föras över till den nya lagen. Av tydlighetskäl bör dock EU-direktivets något bredare beteckning tillhörande facilitet användas. På samma sätt som tidigare bedöms det inte behövas någon särskild definition av vad som avses med tillhörande tjänster utan termen kan ingå som en del av vad som avses med tillhörande facilitet.

8 Marknadsinträde

8.1 Anmälan av verksamhet

Förslag: Bestämmelserna om anmälningsplikt och om undantag från anmälningsplikt ska föras över till den nya lagen, med den ändringen att det inte ska gälla någon anmälningsplikt för tillhandahållande av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster. Uttrycket allmänt elektroniskt kommunikationsnät ska definieras i lagen.

Bedömning: Berec bör utan dröjsmål och på elektronisk väg under rättas om de anmälningar som görs.

Skälen för förslaget och bedömningen

Marknadsinträde och allmän auktorisation

Artikel 12 i EU-direktivet innehåller grundläggande bestämmelser om marknadsinträde för den som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät och elektroniska kommunikationstjänster.

Enligt artikel 12.1 och 12.2 ska medlemsstaterna säkerställa friheten att tillhandahålla elektroniska kommunikationsnät och elektroniska kommunikationstjänster. Ett företag får hindras från att tillhandahålla sådana tjänster endast om det är nödvändigt med hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa. Tillhandahållandet av elektroniska kommunikationsnät och andra elektroniska kommunikationstjänster än nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster får endast underkastas s.k. allmän auktorisation. Detta gäller dock med undantag för direktivets bestämmelser om särskilda skyldigheter som kan åläggas företag när det gäller tillträde, samtrafik och interoperabla tjänster och om nyttjanderätter till radiofrekvenser eller nummer. Bestämmelserna motsvarar i sak artikel 3.1 och 3.2 första stycket första meningen i auktorisationsdirektivet.

Med allmän auktorisation avses det rättsliga ramverk som upprättats för att säkerställa rättigheter för tillhandahållande av elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster och som fastställer sektors-specifika skyldigheter som kan gälla för alla eller vissa typer av elektroniska kommunikationsnät och elektroniska kommunikationstjänster i enlighet med EU-direktivet. Den allmänna auktorisationen utgörs alltså av de generella regler om rättigheter och skyldigheter som gäller för de verksamheter som bedrivs på området (jfr prop. 2002/03:110 s. 120).

Av artikel 15 i EU-direktivet följer att den som omfattas av den allmänna auktorisationen ska ha vissa minimirättigheter. De gäller att tillhandahålla elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster, att kunna ansöka om att få installera faciliteter som behövs och att använda radiofrekvenser och nummerresurser i enlighet med direktivet. Den som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster ska ha rätt att förhandla om samtrafik och få tillträde och samtrafik i enlighet med direktivet samt kunna bli utsedd att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster.

Några särskilda åtgärder för att genomföra EU-direktivets övergripande bestämmelser om allmän auktorisation och om rättigheter som följer av den allmänna auktorisationen är inte nödvändiga. På samma sätt som skett hittills bör lagens bestämmelser om rättigheter och skyldigheter utformas på sådant sätt att de överensstämmer med EU-direktivet i dessa avseenden (jfr prop. 2002/03:110 s. 120).

Anmälan av verksamhet

Enligt artikel 12.3 i EU-direktivet får det krävas att företag som omfattas av allmän auktorisation ska göra en anmälan. Däremot får det inte krävas något beslut eller någon annan administrativ handling från en myndighet innan företag börjar utöva de rättigheter som följer av att anmälan har gjorts. Ett företag får inleda sin verksamhet direkt efter det att anmälan har gjorts. Artikel 12.3 motsvarar i sak artikel 3.2 första stycket andra och tredje meningarna i auktorisationsdirektivet.

I 2 kap. 1 § LEK anges att allmänna kommunikationsnät av sådant slag som vanligen tillhandahålls mot ersättning eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster endast får tillhandahållas efter anmälan till den myndighet som regeringen bestämmer (tillsynsmyndigheten).

Bakgrunden till anmälningskravet är att det finns behov av att kunna utöva offentlig kontroll och tillsyn över dem som bedriver verksamhet som omfattas av lagen, liksom att kunna avgiftsbelägga verksamhetsutövarna

(se prop. 2002/03:110 s. 121). För att få kännedom om vilka aktörer som finns på marknaden och utöva nödvändig tillsyn bör möjligheten att föreskriva en anmälningsplikt utnyttjas även fortsättningsvis.

När det gäller elektroniska kommunikationsnät har anmälningsplikten endast omfattat tillhandahållande av allmänna kommunikationsnät av sådant slag som vanligen tillhandahålls mot ersättning. Det har ansetts saknas skäl att införa en anmälningsplikt för slutna kommunikationsnät (se prop. 2002/03:110 s. 121 f.). Det finns inte skäl att nu göra en annan bedömning.

När det gäller elektroniska kommunikationstjänster har anmälningsplikten hittills omfattat allmänt tillgängliga tjänster (se prop. 2002/03:110 s. 121 f.). Detta bör gälla även fortsättningsvis.

Ingen anmälningsplikt för nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster

EU-direktivet omfattar alla elektroniska kommunikationstjänster. En typ av sådana tjänster är nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster. Av artikel 12.1 följer att det ska råda frihet att tillhandahålla nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster. I skäl 44 i direktivet anges att nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster, till skillnad från andra typer av elektroniska kommunikationstjänster, inte utnyttjar allmänna nummerresurser och inte deltar i något allmänt säkerställt interoperabelt ekosystem. Därför har det inte bedömts lämpligt att låta dessa typer av tjänster omfattas av den allmänna auktorisationsordningen. Mot denna bakgrund bedöms att nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster inte omfattas av de bestämmelser i EU-direktivet som gäller företag som omfattas av allmän auktorisation.

EU-direktivet innehåller alltså inte någon uttrycklig reglering i fråga om anmälningskrav för företag som tillhandahåller nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster. Sådana tjänster utgör informations-samhällets tjänster enligt definitionen i artikel 1.1 b i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535 av den 9 september 2015 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster (jfr bilaga 1 till direktivet). Nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster träffas av bestämmelser som gäller för informationssamhällets tjänster i den mån EU-direktivet eller andra unionsrättsakter inte innehåller mer specifika bestämmelser som gäller sådana tjänster (jfr skäl 10 i EU-direktivet).

Bestämmelser om informationssamhällets tjänster finns i Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/31/EG av den 8 juni 2000 om vissa rättsliga aspekter på informationssamhällets tjänster, särskilt elektronisk handel, på den inre marknaden (e-handelsdirektivet). E-handelsdirektivet syftar till att säkerställa den fria rörligheten för informationssamhällets tjänster mellan medlemsstaterna.

Av artikel 4 i e-handelsdirektivet följer att start och bedrivande av verksamhet som tillhandahållare av informationssamhällets tjänster inte får underkastas bestämmelser om förhandstillstånd eller andra krav som har motsvarande effekt i andra fall än när systemet för tillstånd inte särskilt och uteslutande avser informationssamhällets tjänster eller omfattas av EU-direktivet. Det är alltså inte möjligt att införa något tillståndskrav för nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster eller något

annat krav som har motsvarande effekt. Ett anmälningsskrav för att det ska vara tillåtet att tillhandahålla vissa tjänster bedöms utgöra ett sådant krav med motsvarande effekt som ett tillstånd som är otillåtet. Även om ett anmälningsskrav endast skulle innebära en allmän skyldighet för en verksamhetsutövare att göra en anmälan, dvs. inte utformas som ett förhandskrav för tillhandahållandet av tjänsterna, uppstår frågan om det är möjligt att införa en anmälningssplikt.

I artikel 3.1 och 3.2 i e-handelsdirektivet fastställs den s.k. ursprungslandsprincipen. Den består av två delar. Den första delen, som anges i artikel 3.1, innebär att medlemsstaterna ska se till att tjänstetillhandahållare som är etablerade i det egna landet följer de lagar och regler som gäller där och som omfattas av det s.k. samordnade området. Denna ursprungslandskontroll ska gälla även när tjänstetillhandahållarna riktar sin verksamhet mot en annan medlemsstat. Den andra delen, som anges i artikel 3.2, innebär att de tjänster som uppfyller kraven i ursprungslandet ska få cirkulera fritt inom unionen. Mottagarlandet får därför i princip inte, utom i vissa undantagsfall som anges i artikel 3.4 och som inte bedöms vara tillämpliga när det gäller anmälningssplikt för nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster, underkasta den som tillhandahåller informationssamhällets tjänster krav som är strängare än de som föreskrivs i gällande materiell rätt i den medlemsstat där tjänstetillhandahållaren är etablerad (se dom eDate Advertising m.fl., C-509/09, EU:C:2011:685, p. 67). Av detta följer att det inte är tillåtet att ha ett anmälningsskrav för den som tillhandahåller nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster och som även är etablerad i någon annan medlemsstat i EU där det inte finns någon anmälningssplikt.

Mot denna bakgrund bör tillhandahållande av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster inte omfattas av anmälningssplikt.

Andra undantag från anmälningssplikten

Enligt 2 kap. 2 § LEK är verksamhet som enbart består i att överföra signaler via tråd för utsändning till allmänheten av program som avses i 1 kap. 2 § YGL undantagen från anmälningssplikt eftersom ett anmälningsskrav skulle komma i konflikt med den etableringsfrihet för sådana sändningar som gäller enligt 3 kap. 1 § YGL, se prop. 2002/03:110 s. 124. Dessutom får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om ytterligare undantag från anmälningssplikten. Paragrafen bör föras över till den nya lagen.

Underrättelser om anmälningar

Av artikel 12.4 tredje stycket i EU-direktivet följer att alla anmälningar ska vidarebefordras till Berec. Detta ska ske utan dröjsmål och på elektronisk väg. Underrättelseskyldigheten är ny. Syftet med den är att Berec ska kunna tillhandahålla en databas över de anmälningar som gjorts inom unionen. De bestämmelser som behövs med anledning av underrättelseskyldigheten bör meddelas i förordning.

Avanmälan av verksamhet

Enligt 2 kap. 4 § LEK ska den som är anmäld utan dröjsmål anmäla om verksamheten upphör. Bestämmelsen har inte någon motsvarighet i EU-

direktivet eller den tidigare direktivsregleringen. Möjligheten att kräva en anmälan även när företaget upphör med sin verksamhet, bl.a. för statistiska ändamål, har förutsatts i EU-direktivet, se skäl 59. Paragrafen bör föras över till den nya lagen.

8.2 Innehållet i en anmälan

Bedömning: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör få meddela verkställighetsföreskrifter om innehållet i en anmälan.

Skälen för bedömningen: I artikel 12.4 i EU-direktivet anges vad en anmälan får innehålla. Bestämmelsen motsvarar i huvudsak artikel 3.3 i auktorisationsdirektivet, men uppräknningen har gjorts uttömmande.

Kraven på innehåll i anmälan ska vara begränsade till det minimum av information som behövs för att kunna föra ett register över tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster. Informationen får inte omfatta mer än tillhandahållarens namn, rättsliga status, form, registreringsnummer, adress till det huvudsakliga verksamhetsstället och eventuella filialer samt webbadress, en kontaktperson och dennes kontaktuppgifter, en kortfattad beskrivning av de nät och tjänster som ska tillhandahållas, de berörda medlemsstaterna och beräknat startdatum för verksamheten.

Föreskrifter om vad en anmälan ska innehålla är ett exempel på sådana föreskrifter om verkställighet av lag som regeringen enligt 8 kap. 7 § RF får meddela utan bemyndigande i lag. Detta behöver inte särskilt framgå av lagen (jfr prop. 2002/03:110 s. 363 och 594 f.).

Enligt 4 § förordningen (2003:396) om elektronisk kommunikation (FEK) får PTS bl.a. meddela de verkställighetsföreskrifter som behövs om anmälan. Denna möjlighet bör finnas även fortsättningsvis.

För närvarande finns det inte några föreskrifter om innehållet i en anmälan. I stället tillhandahåller PTS en blankett för detta på sin webbplats.

8.3 Bekräftelse på anmäld verksamhet

Bedömning: PTS bör på begäran inom en vecka skriftligen bekräfta att en anmälan har lämnats in.

Skälen för bedömningen: Enligt artikel 14 i EU-direktivet ska behöriga myndigheter inom en vecka utfärda en standardiserad bekräftelse på att en anmälan har lämnats in. Bestämmelsen motsvarar i sak artikel 9 i auktorisationsdirektivet, som har genomförts i 7 § andra stycket FEK där det anges att PTS ska utfärda sådana intyg. Det bör även fortsättningsvis regleras i förordning att företag har möjlighet att få en sådan skriftlig bekräftelse från PTS.

8.4 Erkännande av operatör och registrering av maritima avräkningsorgan

Förslag: Bestämmelserna om erkännande av en operatör och om registrering av maritima avräkningsorgan enligt bestämmelser antagna av den internationella teleunionen ska föras över till den nya lagen.

Skälen för förslaget: Enligt 2 kap. 5 § LEK får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om erkännande av operatör enligt bestämmelser antagna av Internationella teleunionen (ITU). Bakgrunden till paragrafen beskrivs i prop. 1992/93:200 s. 146 f. Enligt 8 § FEK får PTS besluta om erkännande av operatör och meddela föreskrifter i saken.

Med erkännande av operatör avses status som s.k. Recognized Operating Agency (ROA) enligt vad som närmare anges i punkt 1008 i bilagan till ITU:s konstitution. Historiskt har erkännande av operatör som ROA kunnat påverka tilldelning av nummerresurser enligt ITU:s rekommendationer. Betydelsen av erkännande som ROA har numera minskat. Erkännandet kan dock fortfarande ha viss praktisk betydelse främst i fall en operatör skulle vilja få tilldelning av internationella nummerresurser direkt från ITU. Det finns därför fortfarande behov av att kunna besluta om erkännande av operatör enligt ITU:s bestämmelser. Bestämmelsen i 2 kap. 5 § LEK bör därför föras över till den nya lagen.

Enligt 2 kap. 6 § LEK får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer besluta i fråga om registrering av maritima avräkningsorgan enligt bestämmelser antagna av ITU samt meddela de föreskrifter som behövs för registreringen. Bakgrunden till paragrafen beskrivs närmare i prop. 2002/03:110 s. 125 f. Enligt 9 § FEK får PTS besluta om registrering av maritima avräkningsorgan och meddela föreskrifter i saken. Föreskrifter finns i PTS föreskrifter (PTSFS 2004:4) om registrering och godkännande av maritima avräkningsorgan.

Maritima avräkningsorgan har till uppgift att förenkla för sjöfarten att betala för radiokommunikation som sker över kuststationer. Maritima avräkningsorgan ska registreras hos ITU. Det finns ett fortsatt behov av bestämmelser om registrering av maritima avräkningsorgan och om föreskrifter om sådan registrering. Bestämmelsen i 2 kap. 6 § LEK bör därför föras över till den nya lagen.

9 Harmonisering av regleringsuppgifter

Bedömning: Direktivets bestämmelser om harmonisering av regleringsuppgifter är genomförda i svensk rätt.

Skälen för bedömningen: Enligt artikel 38 i EU-direktivet får Europeiska kommissionen under vissa förutsättningar anta rekommendationer eller beslut för att säkerställa en harmoniserad tillämpning av direktivet och främja att direktivets mål uppnås. Det får ske om kommissionen konstaterar att skillnader i de nationella regleringsmyndigheternas eller andra behöriga myndigheters genomförande av de regleringsuppgifter som finns i direktivet kan skapa hinder för den inre marknaden.

Enligt punkt 2 i artikeln ska medlemsstaterna säkerställa att de nationella regleringsmyndigheterna och andra behöriga myndigheter tar största möjliga hänsyn till de rekommendationer som avses i punkt 1 när de utför sina uppgifter. Om en nationell regleringsmyndighet eller en annan behörig myndighet väljer att inte följa en rekommendation ska den meddela kommissionen detta och motivera sin ståndpunkt. Detta motsvarar i sak artikel 19.2 andra stycket i ramdirektivet.

Enligt 5 § förordningen (2007:951) med instruktion för Post- och telestyrelsen ska myndigheten beakta de rekommendationer som Europeiska kommissionen utfärdar om harmonisering av genomförandet av bestämmelser på området för elektronisk kommunikation. Om myndigheten inte följer en sådan rekommendation, ska myndigheten meddela kommissionen detta och motivera sin ståndpunkt. Artikel 38.2 i EU-direktivet är därmed genomförd.

10 Standarder

Förslag: Bestämmelsen om skyldighet för den som bedriver anmälningspliktig verksamhet att följa obligatoriska standarder ska föras över till den nya lagen.

Bedömning: Direktivets bestämmelser om att främja frivilliga standarder är genomförda i svensk rätt.

Skälen för förslaget och bedömningen: Enligt artikel 39 i EU-direktivet får Europeiska kommissionen upprätta en förteckning över icke obligatoriska standarder eller specifikationer som ska stödja främjandet av ett harmoniserat tillhandahållande av elektroniska kommunikationsnät, elektroniska kommunikationstjänster och tillhörande faciliteter och tjänster, samt offentliggöra förteckningen i Europeiska unionens officiella tidning.

Medlemsstaterna ska främja användningen av sådana standarder eller specifikationer. I avsaknad av offentliggjorda standarder eller specifikationer ska medlemsstaterna främja standarder eller specifikationer som har antagits av de europeiska standardiseringsorganen, eller om även sådana saknas, internationella standarder eller rekommendationer som har antagits

av ITU, Europeiska post- och telesammanslutningen (CEPT), Internationella standardiseringsorganisationen (ISO) och Internationella elektrotekniska kommissionen (IEC).

Om de standarder eller specifikationer som avses inte har tillämpats på tillfredsställande sätt, så att interoperabilitet för tjänsterna inte kan säkerställas i en eller flera medlemsstater, får kommissionen göra tillämpningen av dessa standarder eller specifikationer obligatorisk, i den utsträckning det är absolut nödvändigt för att säkerställa sådan interoperabilitet och öka användarnas valfrihet. Dessa ska då anges som obligatoriska i förteckningen över standarder.

Artikel 39 i EU-direktivet motsvarar i sak artikel 17 i ramdirektivet.

För att säkerställa att obligatoriska standarder följs anges det i 2 kap. 4 § LEK att den som bedriver verksamhet som är anmälningspliktig enligt lagen ska tillämpa sådana standarder som Europeiska kommissionen angett som obligatoriska i en förteckning som offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning (se prop. 2002/03:110 s. 124). Paragrafen bör föras över till den nya lagen.

Enligt 9 § förordningen (2007:951) med instruktion för Post- och telestyrelsen ska myndigheten i förekommande fall beakta nationell och internationell standard när den beslutar om föreskrifter. EU-direktivets krav på främjande av standarder är därmed uppfyllt.

11 Strategisk planering och samordning av radiospektrumpolitiken

Bedömning: Den nationella regleringsmyndigheten bör kunna begära att gruppen för radiospektrumpolitik ska medla i frågor om gränsöverskridande samordning av användningen av radiofrekvenser eller gränsöverskridande skadlig störning.

Skälen för bedömningen

Strategisk planering och samordning av radiospektrumpolitiken

Den tekniska utvecklingen av radioanvändning sker på global nivå. Dessutom stannar inte radiosignaler vid nationsgränser. I och med att varje stat råder över användningen av radiofrekvenser inom sitt eget territorium kan en effektiv användning av radiofrekvenser bäst uppnås genom internationell samordning. Detta kommer till uttryck i artikel 4 i EU-direktivet, som handlar om strategisk planering och samordning av radiospektrumpolitiken.

I punkterna 1 och 2, som med endast redaktionella ändringar motsvarar artikel 8a.1 och 2 i ramdirektivet, fastställs bl.a. att medlemsstaterna ska samarbeta med varandra och med Europeiska kommissionen när det gäller strategisk planering, samordning och harmonisering av användningen av radiofrekvenser i unionen. Samarbetet ska syfta till att optimera användningen av radiofrekvenser och att undvika skadlig störning. Genom sådant samarbete ska medlemsstaterna verka för en samordning av strategierna

för radiospektrumpolitiken och, vid behov, harmoniserade villkor för tillgång till och effektiv användning av radiofrekvenser.

I punkten 3, som är ny, tydliggörs att medlemsstaternas samarbete ska ske bl.a. i gruppen för radiospektrumpolitik (RSPG), som inrättats genom kommissionens beslut nr 2002/622/EG och som bistår och ger Europeiska kommissionen råd i frågor som rör radiospektrum för att stödja utvecklingen av en radiospektrumpolitik i unionen. Medlemsstaterna ska också utbyta erfarenheter i spektrumrelaterade frågor, underlätta samordning mellan sig, samordna sina strategier för tilldelning av radiospektrum och publicera rapporter och yttranden i spektrumrelaterade frågor.

I punkt 4, som i huvudsak motsvarar artikel 8a.3 i ramdirektivet, anges att kommissionen får föreslå att Europaparlamentet och rådet ska inrätta fleråriga program för radiospektrumpolitiken. Dessa program ska ange de politiska riktlinjerna och målen för den strategiska planeringen och harmoniseringen av användningen av radiofrekvenser. Ett sådant program har fastställts i Europaparlamentets och rådets beslut nr 243/2012/EU av den 14 mars 2012 om inrättande av ett flerårigt program för radiospektrumpolitik.

Artikel 4 utgör en viljeinriktning för radiofrekvenspolitiken inom EU och kräver, i likhet med dess tidigare motsvarighet artikel 8a i ramdirektivet, inga genomförandeåtgärder (jfr Ds 2010:19 s. 76 f.). Skyldigheterna uppfylls i stället inom ramen för det internationella samarbetet.

Harmoniseringsarbete

I artikel 45.2 i EU-direktivet anges att medlemsstaterna ska verka för en harmonisering av användningen av radiofrekvenser för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster för att uppnå effektivt resursutnyttjande och konsumentnytta som konkurrens, stordriftsfördelar och interoperabla nät och tjänster. Medlemsstaternas arbete för att främja harmonisering ska ske genom samarbete i enlighet med artikel 4 i direktivet och Europaparlamentets och rådets beslut nr 676/2002/EG av den 7 mars 2002 om ett regelverk för radiospektrumpolitiken i Europeiska gemenskapen (radiospektrumbeslutet). I bestämmelsen finns en exemplifierande uppräknings av vad arbetet ska gå ut på. Medlemsstaterna ska bl.a. eftersträva trådlös bredbandstäckning, underlätta utvecklingen av ny trådlös teknik, främja långsiktiga investeringar genom att säkerställa förutsebarhet och konsekvens vid beslut om nyttjanderätter till radiofrekvenser, hindra skadlig störning, främja delad användning av radiofrekvenser, tilldela radiofrekvenser på ett enkelt sätt som maximerar flexibilitet, delning och effektivitet vid radioanvändning och fastställa regler som rör beslut om nyttjanderätter på ett tydligt och öppet sätt.

Artikel 45.2 i EU-direktivet motsvarar i huvudsak artikel 9.2 i ramdirektivet. Den exemplifierande uppräknings är ny. Exempelen får uppfattas som preciseringar av de mål och principer som ska gälla för frekvensförvaltningen i unionen och hur samarbetet mellan medlemsstaterna ska gå till.

Enligt 1 a § förordningen (2007:951) med instruktion för Post- och telestyrelsen ska de regelverk och rutiner som myndigheten disponerar över vara kostnadseffektiva och enkla för medborgare och företag. Enligt 4 § samma förordning ska myndigheten också bl.a. främja tillgången till säkra och effektiva elektroniska kommunikationer och till ett brett urval av elektroniska kommunikationstjänster, främja utbyggnaden av och följa tillgången

till bredband och mobiltäckning i alla delar av landet, inbegripet att skapa förutsättningar för samverkan mellan myndigheter som kan bidra till utbyggnaden av bredband, svara för att möjligheterna till radiokommunikation och andra användningar av radiovågor utnyttjas effektivt, främja en effektiv konkurrens, upprätta och offentliggöra planer för frekvensfördelning till ledning för radioanvändningen samt offentliggöra information av allmänt intresse om rättigheter, villkor, förfaranden och avgifter som rör radiospektrumanvändningen. Vidare ska myndigheten enligt 5 och 6 §§ i förordningen beakta de rekommendationer som Europeiska kommissionen utfärdar om harmonisering av genomförandet av bestämmelser på området för elektronisk kommunikation och aktivt bidra till utvecklandet av den inre marknaden genom att samarbeta med andra behöriga myndigheter inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, Europeiska kommissionen och Organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation i syfte att säkerställa konsekvent tillämpning i alla medlemsstater av det harmoniserade regelverket för elektronisk kommunikation.

Myndighetens uppgifter motsvarar därmed i huvudsak dem som anges i uppräknningen i artikel 45.2 i EU-direktivet. Kraven på konsekvens och förutsebarhet i tillståndsgivningen beaktas genom att förvaltningslagen (2017:900) och allmänna förvaltningsrättsliga principer ska tillämpas vid handläggningen av ärenden. Bedömningen är att de principer för frekvensförvaltningen som anges i artikel 45.2 redan tillämpas av PTS i myndighetens dagliga arbete. Det behövs därför inga genomförandeåtgärder.

Samordning av frekvensanvändning mellan medlemsstaterna

Användningen av radiofrekvenser tar inte hänsyn till nationella gränser. Det gör det nödvändigt med samordning och koordinering mellan stater och regioner, så att en viss radioanvändning i ett land inte stör radioanvändningen i ett annat land.

I artikel 28.1 i EU-direktivet har det därför införts ett krav på medlemsstaterna och deras behöriga myndigheter att organisera användningen av radiofrekvenser på sådant sätt att ingen annan medlemsstat hindras från att på sitt territorium tillåta användning av harmoniserat frekvensutrymme. Den tillåtna användningen av harmoniserat frekvensutrymme kan särskilt hindras på grund av gränsöverskridande skadlig störning från en annan medlemsstat. Medlemsstaterna ska därför vidta alla åtgärder som krävs för att inte hindra tillåten användning i andra medlemsstater, så länge det inte påverkar deras skyldigheter enligt internationell rätt och relevanta internationella avtal, såsom internationella teleunionens radioreglemente eller regionala radioavtal.

Enligt artikel 28.2 ska medlemsstaterna samarbeta med varandra, och vid behov via RSPG, för att säkerställa att det inte finns sådana hinder och för att lösa eventuella problem eller tvister i samband med gränsöverskridande samordning eller gränsöverskridande skadlig störning när det gäller harmoniserat frekvensutrymme. Dessutom får medlemsstaterna och Europeiska kommissionen enligt artikel 28.3 begära att RSPG medlar för att lösa eventuella problem eller tvister och i lämpliga fall genom ett yttrande lämna förslag till en samordnad lösning. Om detta inte räcker får kommissionen enligt punkt 4 anta genomförandeakter för att slutgiltigt komma till rätta med

gränsöverskridande skadlig störning. Om en sådan rättsakt inte följs riskerar medlemsstaten att ett överträdelseärende inleds.

Dessa bestämmelser tydliggör medlemsstaternas förpliktelser gentemot varandra och skapar en möjlighet för medlemsstaterna och kommissionen att komma till rätta med eventuella problem som kan uppstå om en medlemsstat genom sin radioanvändning på ett skadligt sätt stör eller hindrar användningen av harmoniserat frekvensutrymme i en annan medlemsstat. Detta instrument syftar således till att skapa en god ordning och effektiv användning av harmoniserade radiofrekvenser i hela unionen.

Den nationella regleringsmyndigheten bör kunna begära att RSPG i enlighet med artikel 28.3 ska medla i frågor om gränsöverskridande samordning av användningen av radiofrekvenser eller gränsöverskridande skadlig störning. Detta bör regleras i förordning. Övriga bestämmelser i artikeln om samordning av frekvensanvändning kräver inga genomförandeåtgärder.

12 Förvaltning av radiofrekvenser

12.1 Utgångspunkter för genomförandet

Förslag: Bestämmelserna om rätt att använda radiosändare ska, med de ändringar som behövs till följd av EU-direktivet, överföras till den nya lagen.

Skälen för förslaget: Bestämmelser om rätt att använda radiosändare finns i 3 kap. 1–14, 23 och 24 §§ LEK. Bestämmelserna överfördes till stor del från den tidigare lagen (1993:599) om radiokommunikation (se prop. 2002/03:110 s. 127 f.). De har sedan ändrats vid olika tillfällen, bl.a. för att möta teknik- och marknadsutvecklingen och för att genomföra ändrade EU-direktiv (se t.ex. prop. 2009/10:193 s. 57 f. och prop. 2010/11:115 s. 55 f.). Kapitlets grundläggande struktur har dock i huvudsak behållits.

När en ny lag om elektronisk kommunikation nu införs framstår det som mest lämpligt att, som utgångspunkt, överföra bestämmelserna i 3 kap. 1–14, 23 och 24 §§ LEK till ett nytt kapitel i den nya lagen. EU-direktivets bestämmelser om förvaltningen av radiofrekvenser bör vid behov överföras i nya eller ändrade bestämmelser med beaktande av denna struktur. Den som tillämpar lagen kan därmed i huvudsak utgå från att de bestämmelser som förs över oförändrade från LEK är avsedda att ha samma innebörd som tidigare. Uttalanden i äldre förarbeten samt befintlig rättspraxis som rör sådana bestämmelser kan därför fortsatt ha betydelse vid tillämpningen (jfr prop. 2002/03:110 s. 127 f. och 364 f.).

Ett grundläggande inslag i frekvensförvaltningen är frekvensplanen, där det för varje frekvensband anges vilken användning som är avsedd i det bandet. Det ska även fortsättningsvis finnas en sammanhållen svensk frekvensplan som i form av allmänna råd ges ut av den tillståndsgivande myndigheten, dvs. PTS. Bakgrunden till denna ordning beskrivs i prop. 1992/93:200 s. 187 f. och prop. 2002/03:110 s. 130 f. Den gällande frekvensplanen framgår av PTS allmänna råd (PTSFS 2015:3) om den svenska frekvensplanen.

En viktig utgångspunkt är att LEK:s bestämmelser om rätt att använda radiosändare har ett vidare tillämpningsområde än vad EU-direktivet i allmänhet har. LEK rör förvaltningen av radiofrekvenser i allmänhet och användning av radiosändare för alla ändamål. EU-direktivets bestämmelser rör däremot huvudsakligen förvaltningen av radiofrekvenser för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (se artikel 45 i direktivet). Utanför EU-direktivet faller därmed normalt tillståndsgivning för sådan användning som enkel privat kommunikationsradio, radiostyrning och radiobestämning (radar).

Utänför EU-direktivet faller även medlemsstaternas åtgärder till skydd för nationell säkerhet. Det följer redan av artikel 4.2 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget) att unionen ska respektera medlemsstaternas väsentliga statliga funktioner, särskilt funktioner vars syfte bl.a. är att skydda den nationella säkerheten och att den nationella säkerheten är varje medlemsstats eget ansvar. Av skäl 6 i EU-direktivet framgår bl.a. att direktivet inte påverkar varje medlemsstats möjlighet att vidta nödvändiga åtgärder för att skydda sina väsentliga säkerhetsintressen, skydda allmän ordning och säkerhet samt tillåta att brott utreds, avslöjas och lagförs. Av skäl 108 framgår vidare att verksamhet som sammanhänger med radiospektrumpolitiken i unionen inte bör påverka bl.a. de åtgärder som vidtagits på nationell nivå, i enlighet med unionsrätten, som ett led i arbetet med att nå mål av allmänt intresse, särskilt i fråga om bl.a. offentliga myndigheters och försvarets nätverk samt medlemsstaternas rätt att organisera och använda sitt radiospektrum för allmän ordning, allmän säkerhet och försvaret. I artikel 1.3 c i EU-direktivet anges vidare att direktivet inte påverkar de åtgärder som medlemsstater vidtagit för ändamål som rör allmän ordning och säkerhet samt försvar. Tilldelning av radiofrekvenser till försvars- eller polismyndigheter på det sätt som sker enligt 3 kap. 3 § LEK är ett exempel på ett område som inte omfattas av EU-direktivet.

Mot denna bakgrund kommer genomförandet av EU-direktivets bestämmelser om radiofrekvenser i många fall komma att behöva utformas som specialbestämmelser. De ska tillämpas när det är fråga om radiofrekvenser som särskilt lämpar sig för tillhandahållande av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster. De bestämmelser i EU-direktivet som mer direkt är avsedda att tillämpas vid tillståndsgivningen, dvs. i förhållande till enskilda sökande, ska genomföras i den nya lagen. De bestämmelser som mer innehåller principer och mål för frekvensförvaltningen bör i många fall genomföras i förordning.

Utredningen om radiospektrum i framtiden har i sitt betänkande Frekvenser i samhällets tjänst (SOU 2018:92) föreslagit ett flertal ändringar i LEK när det gäller tillstånd att använda radiosändare. Förslagen syftar bl.a. till att kunna möta framtida radiospektrumbehov så effektivt som möjligt, t.ex. genom att all användning av spektrum ska prissättas och ökat fokus på samhällsekonomisk effektivitet i spektrumförvaltningen, men även till att skydda nationell säkerhet. Lagförslagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2021. I lagrådsremissen Skydd för Sveriges säkerhet vid radioanvändning, som regeringen beslutade den 29 augusti 2019, behandlas några av de förslag som utredningen har lämnat (I2019/02306/RS). Bland förslagen i lagrådsremissen finns ändringar i LEK med ikraftträdande den 1 december 2019. Utredningens förslag i övrigt bereds vidare i Regeringskansliet.

Förslagen i denna promemoria utgår från nu gällande lagtext. Med hänsyn till förslagen i den nyss nämnda lagrådsremissen kan LEK komma att få ett ändrat innehåll. Förslagen i denna promemoria kan därför behöva anpassas efter det.

12.2 Tillgängliggörande av harmoniserat frekvensutrymme

Förslag: Lagen ska innehålla en definition av harmoniserat frekvensutrymme.

Bedömning: Harmoniserat frekvensutrymme för trådlösa bredbandsnät och bredbandstjänster bör som huvudregel vara tillgängliga för användning inom 30 månader från det att en teknisk genomförandeåtgärd har beslutats. Om detta inte är möjligt bör Europeiska kommissionen och behöriga myndigheter i andra medlemsstater informeras.

Skälen för förslaget och bedömningen

Enligt artikel 53 i EU-direktivet ska medlemsstaterna samarbeta för att samordna användningen av harmoniserat radiospektrum för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster. I punkt 1 anges som ett exempel på sådant samarbete att medlemsstaterna fastställer gemensamma tidsfrister för när användningen av harmoniserat radiospektrum ska vara tillåten.

Med harmoniserat radiospektrum menas enligt artikel 2.25 i direktivet radiospektrum för vilket harmoniserade villkor för tillgång och effektiv användning har fastställts genom tekniska genomförandeåtgärder i enlighet med artikel 4 i radiospektrumbeslutet. Uttrycket harmoniserat radiospektrum används i ett flertal bestämmelser i direktivet. Med radiospektrum avses här sammanhängande block av radiofrekvenser. I LEK används termen frekvensutrymme för sådana block (se prop. 2009/10:193 s. 61). Denna terminologi bör behållas. En särskild definition av harmoniserat frekvensutrymme, som motsvarar direktivets uttryck harmoniserat radiospektrum, bör därför införas i den nya lagen.

I artikel 53 finns det särskilda tidsfrister för att tillgängliggöra harmoniserat frekvensutrymme som ska användas för trådlösa bredbandsnät och bredbandstjänster. Enligt punkt 2 ska den harmoniserade användningen av sådant frekvensutrymme tillåtas senast 30 månader efter antagandet av harmoniseringsåtgärden, eller så snart som möjligt efter upphävande av ett beslut som tillåter alternativ användning av frekvensutrymmet. Enligt punkt 3 får tidsfristen förlängas när det är motiverat att begränsa frekvensutrymmets användning med hänsyn till säkerhet för människors liv eller främjande av kulturell och språklig mångfald och mediemångfald, när det finns olösta gränsöverskridande problem med skadlig störning och medlemsstaten har begärt rättsligt, politiskt eller tekniskt stöd av unionen för att lösa tvisten, för att skydda nationell säkerhet och försvar och på grund av force majeure. En förlängning av tidsfristen ska ses över minst vartannat år. Av punkt 4 framgår att tidsfristen även kan förlängas med högst 30 månader om det finns olösta gränsöverskridande problem med skadlig

störning och medlemsstaten har begärt hjälp av RSPG för att lösa tvisten eller om det är svårt att flytta befintliga användare av frekvensutrymmet till annat frekvensutrymme. I artikel 53.5 anges att kommissionen och de andra medlemsstaterna ska informeras när tidsfrister förlängs.

Bestämmelserna i artikel 53 riktar sig till medlemsstaterna och de frekvensförvaltande myndigheterna. Enligt 6 § förordningen (2007:951) med instruktion för Post- och telestyrelsen ska myndigheten aktivt bidra till utvecklandet av den inre marknaden genom att samarbeta med andra behöriga myndigheter inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, Europeiska kommissionen och Organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation i syfte att säkerställa konsekvent tillämpning i alla medlemsstater av det harmoniserade regelverket för elektronisk kommunikation. Det behövs därmed inte någon ytterligare åtgärd för genomförande av den allmänna skyldigheten att samarbeta om användningen eller tillgängliggörande av harmoniserat frekvensutrymme.

Artikel 53.2 aktualiseras när en teknisk genomförandeåtgärd harmoniserat användningen av ett visst frekvensutrymme för trådlösa bredbandsnät och bredbandstjänster. Frekvensutrymmet bör då inom 30 månader från antagandet av genomförandeåtgärden faktiskt göras tillgängligt, antingen genom att tillstånd beviljas efter ansökan eller att det föreskrivs om undantag från tillståndsplikten. Tidsfristen bör kunna förlängas i enlighet med punkt 3 och 4 i artikeln. I sådana fall bör Europeiska kommissionen och behöriga myndigheter i andra medlemsstater informeras om detta. Detta bör regleras i förordning.

Särskilt om frekvensbanden 3,4–3,8 GHz och 24,25–27,5 GHz

Artikel 54 i EU-direktivet behandlar tillgängliggörande av frekvensbanden 3,4–3,8 GHz och 24,25–27,5 GHz. Dessa frekvensband har pekats ut som särskilt prioriterade för utbyggnad av femte generationens mobila bredbandssystem, s.k. 5G, i unionen, se skäl 135 i direktivet.

Medlemsstaterna ska senast vid utgången av 2020 göra tillräckligt stora block i frekvensbandet 3,4–3,8 GHz tillgängliga för användning. Inom samma tidsfrist ska även minst 1 GHz i frekvensbandet 24,25–27,5 GHz göras tillgängligt för användning, om det finns efterfrågan på marknaden och det inte finns betydande hinder för befintliga användare att upphöra med sin användning av frekvensbandet. Tidsfristen kan under vissa förutsättningar förlängas. Den användning som tillåts ska vara i enlighet med de harmoniserade villkor som fastställts genom tekniska genomförandeåtgärder med stöd av radiospektrumbeslutet.

PTS har redan inlett arbetet med att göra frekvensbanden 3,4–3,8 GHz och 24,25–27,5 GHz tillgängliga för användning på det sätt som anges i artikel 54. Inriktningen är att kunna bevilja tillstånd i frekvensbandet 3,4–3,8 GHz under 2019. När det gäller frekvensbandet 24,25–27,5 GHz kommer tillstånd att kunna beviljas först när de tekniska förutsättningarna för 5G-användningen har klargjorts. I detta skede finns det inte anledning att anta annat än att direktivets krav kommer att uppfyllas. Om det skulle behövas kan regeringen ge ett särskilt uppdrag till PTS om arbetet med de aktuella frekvensbanden. I avsnitt 12.3.3 föreslås bl.a. att tillstånd som avser harmoniserat frekvensutrymme ska förenas med de villkor som följer

av harmoniseringsåtgärden. Det bedöms inte behövas någon ytterligare åtgärd för att genomföra artikel 54 i EU-direktivet.

12.3 Rätt att använda radiosändare

12.3.1 Krav på tillstånd att använda radiosändare

Förslag: Bestämmelserna om krav på tillstånd för att använda radiosändare och om undantag från tillståndsplikten ska föras över till den nya lagen.

Bedömning: Föreskrifter om undantag från tillståndsplikt bör meddelas med beaktande av frekvensbands särskilda egenskaper och behovet av att hindra skadlig störning, att skapa förutsättningar för delad användning, att säkerställa kommunikationers eller tjänsters tekniska kvalitet, att säkerställa en effektiv användning av radiofrekvenser och att tillgodoses mål inom sektorn för elektronisk kommunikation eller andra mål av allmänt intresse.

Skälen för förslaget och bedömningen

Grundläggande principer för förvaltningen av radiofrekvenser

I artikel 45.1 i EU-direktivet finns grundläggande regler och principer för förvaltningen av radiofrekvenser för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster. Eftersom radiospektrum är en kollektiv nytthet av stort socialt, ekonomiskt och kulturellt intresse ska medlemsstaterna säkerställa en ändamålsenlig och effektiv användning av radiofrekvenser. Fördelning av frekvensband och utfärdande av allmänna auktorisationer för och beviljande av individuella rättigheter till radiospektrum för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster ska grundas på objektiva, transparenta, konkurrensfrämjande, icke-diskriminerande och proportionella kriterier. Medlemsstaterna ska vidare ta hänsyn till gällande internationella avtal på frekvensområdet.

Dessa principer och målsättningar för frekvensförvaltningen motsvarar i sak artikel 9.1 i ramdirektivet. Det har endast klargjorts att bestämmelsen även omfattar elektroniska kommunikationsnät och att förvaltningen av radiospektrum ska vara konkurrensfrämjande. Även av artikel 52.1 i EU-direktivet följer att beslutsfattande som rör tillstånd att använda radiosändare ska främja effektiv konkurrens och undvika konkurrensnedvridningar.

Enligt 1 kap. 1 § LEK ska lagens grundläggande syften uppnås bl.a. genom att konkurrensen främjas, se avsnitt 6. Det gäller bl.a. vid utformningen av urvalsförfaranden i samband med tillståndsprövning efter allmän inbjudan till ansökan, jfr prop. 2009/10:193 s. 59. I förarbetena till LEK betonas samhällets intresse av ett effektivt resursutnyttjande samt vikten av öppenhet och konkurrens vid tillståndsgivning och fördelning av radiofrekvenser (se prop. 2002/03:110 s. 135 f. och prop. 2009/10:193 s. 59 och 64). Även vid prövning av om en överlåtelse eller uthyrning av tillstånd ska medges ska konkurrenshänsyn tas, se 3 kap. 23 § LEK. Vidare anges i 4 § förordningen (2007:951) med instruktion för Post- och telestyrelsen att myndigheten

bl.a. har till uppgift att svara för att möjligheterna till radiokommunikation och andra användningar av radiovågor utnyttjas effektivt, att främja en effektiv konkurrens och att upprätta och offentliggöra planer för frekvensfördelning till ledning för radioanvändningen samt offentliggöra information av allmänt intresse om rättigheter, villkor, förfaranden och avgifter som rör radiospektrumanvändningen.

Nuvarande frekvensförvaltning och tillståndsgivning bedöms uppfylla de målsättningar som framgår av artiklarna 45.1 och 52.1 i EU-direktivet. Att frekvensförvaltningen ska respektera internationella avtal följer av internationell rätt och är en självklarhet för frekvensförvaltande myndigheter.

Tillståndsplikt och undantag från tillståndsplikten

Artikel 46 i EU-direktivet behandlar auktorisation av användning av radiofrekvenser. Med auktorisation avses såväl individuella nyttjanderätter till radiofrekvenser, dvs. tillstånd att använda radiosändare, som allmän auktorisation, dvs. undantag från tillståndsplikt.

I punkt 1 i artikeln finns mål och principer för tillståndsgivningen. Som huvudregel ska medlemsstaterna tillämpa undantag från tillståndsplikt. Tillstånd för att använda radiosändare får endast krävas när det är nödvändigt för att uppnå en effektiv spektrumanvändning. Detta överensstämmer i huvudsak med principen enligt artikel 5.1 i auktorisationsdirektivet om att undantag från tillståndsplikt ska vara huvudregel och att tillståndsplikt endast ska tillämpas vid behov.

Enligt 3 kap. 1 § LEK krävs det tillstånd för att här i landet eller på ett svenskt fartyg eller luftfartyg utomlands få använda radiosändare. Ett tillstånd att använda radiosändare ska avse rätt att använda en viss radiosändare (sändartillstånd) eller att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme (blocktillstånd). Det finns dock flera undantag från tillståndsplikten.

Enligt 3 kap. 2 § LEK gäller att om användningen av frekvensutrymme samt villkoren och förfarandet för beviljande av tillstånd att använda radiosändare har harmoniserats i enlighet med internationella avtal som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser antagna med stöd av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, ska den som har beviljats sådant tillstånd anses ha tillstånd enligt 1 §. Internationell harmonisering av tilldelning av radiofrekvenser regleras i artikel 36 i EU-direktivet, som i sak motsvarar artikel 8 i auktorisationsdirektivet. Direktivsbestämmelserna tar sikte på två olika fall av internationell harmonisering (se prop. 2002/03:110 s. 137 f., 149 f., 364 och 370). I 3 kap. 2 § LEK regleras det fallet att de företag som ska få tillgång till radiofrekvenser utses enligt ett helt harmoniserat förfarande i enlighet med internationella avtal eller EU-rättsliga bestämmelser. Avsikten är då att uppnå en s.k. one stop shop, där företag kan tilldelas frekvensutrymme direkt på internationell nivå, utan att tillstånd behöver sökas i flera olika stater. Detta kan bli aktuellt främst när det är fråga om tjänster som till sin natur är gränsöverskridande, t.ex. mobila satellittjänster. För detta fall anges att den som har fått ett sådant tillstånd ska anses ha tillstånd enligt lagen. Det andra fallet är att endast harmoniserade villkor för användning av radiofrekvenser bestäms, t.ex. i beslut som antas med stöd av radiospektrumbeslutet. Tillståndsgivningen sker då nationellt. Denna situation behandlas i avsnitt 12.4.2.

Av 3 kap. 3 § LEK framgår att Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Försvarsmakten, Försvarets radioanstalt och, för viss verksamhet, Försvarets materielverk inte behöver tillstånd, utan i stället tilldelas frekvenser i särskild ordning och oberoende av sådana förutsättningar som anges i 3 kap. 6 § LEK (jfr avsnitt 12.3.2).

Vidare finns det i 3 kap. 4 § LEK en generell rätt för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om undantag från tillståndsplikten. Syftet med detta är att kunna ha en rationell tillståndshantering, se prop. 2002/03:110 s. 133. Omfattande sådana föreskrifter finns för närvarande i PTS föreskrifter (PTSFS 2018:3) om undantag från tillståndsplikt för användning av vissa radiosändare. Den som är undantagen från tillståndsplikt enligt dessa föreskrifter ska enligt 3 kap. 5 § LEK anses ha tillstånd vid tillämpningen av lagen

Den nuvarande ordningen enligt LEK att användning av radiosändare som utgångspunkt kräver tillstånd, men att viss radioanvändning undantas från tillståndsplikt direkt i lagen och att PTS får meddela föreskrifter om ytterligare undantag har ansetts vara förenlig med auktorisationsdirektivet (se prop. 2002/03:110 s. 132 och Ds 2010:19 s. 78 f.). Det finns inte skäl att nu göra någon annan bedömning. De grundläggande reglerna om tillstånd att använda radiosändare respektive undantag från tillståndsplikten i 3 kap. 1–5 §§ LEK bör därför föras över till den nya lagen.

I betänkandet Frekvenser i samhällets tjänst (SOU 2018:92) lämnas förslag som syftar till bl.a. samhällsekonomisk effektivitet i spektrumförvaltningen och till att stärka vissa försvars- och säkerhetsmyndigheters ställning vid tilldelning av radiofrekvenser. Se vidare avsnitt 12.1.

Vad som ska beaktas vid överväganden om undantag från tillståndsplikten

Enligt artikel 46.1 i EU-direktivet ska vissa kriterier beaktas vid bedömningen av om det ska gälla tillståndsplikt eller inte i olika frekvensband. Hit hör frekvensbands särskilda egenskaper och behovet av att hindra skadlig störning, skapa förutsättningar för delad användning, säkerställa kommunikationers eller tjänsters tekniska kvalitet, uppfylla mål av allmänt intresse och säkerställa en effektiv användning av radiofrekvenser. Medlemsstaterna ska även överväga att tillämpa kombinationer av enskilda tillstånd och undantag från tillståndsplikt. Beroende på förutsättningarna i det enskilda fallet kan det vara mest ändamålsenligt med undantag från tillståndsplikten, medan det i andra fall är lämpligast med tillståndsplikt. Syftet med direktivbestämmelsen är att bidra till en så flexibel tillgång till och användning av radiofrekvenser som möjligt för att kunna möta den ökande efterfrågan på frekvensutrymme för olika ändamål.

Inom ramen för sitt uppdrag att svara för att möjligheterna till radiokommunikation och andra användningar av radiovågor utnyttjas effektivt ser PTS regelbundet över och uppdaterar föreskrifterna om undantag från tillståndsplikt. Arbetet med utformningen av undantagsföreskrifterna grundas redan i dag på sådana faktorer som anges i artikel 46.1. För att säkerställa ett korrekt genomförande av direktivet bör det dock framgå att undantagsföreskrifter ska meddelas på basis av sådana faktorer. Bestämmelser om detta bör meddelas i förordning med stöd av bemyndigandet att meddela föreskrifter om undantag från tillståndsplikten.

12.3.2 Tillståndsprövning

Förslag: En tillståndsansökan ska kunna avslås om radioanvändningen kommer att ta i anspråk frekvensutrymme för vilket radioanvändningen har harmoniserats för annan användning. Bestämmelserna i övrigt om prövning av ansökningar om tillstånd att använda radiosändare ska föras över till den nya lagen.

Om tillståndsprövningen inom ett visst frekvensutrymme bör beviljas efter ett förfarande med allmän inbjudan till ansökan, ska tillstånd endast få beviljas efter ett sådant förfarande.

Skälen för förslaget

I artikel 48.1–3 i EU-direktivet finns grundläggande bestämmelser om hur tillståndsgivningen ska gå till. Bestämmelserna motsvarar i sak artikel 5.2 första och andra styckena i auktorisationsdirektivet. Tillstånd som avser tillhandahållande av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster ska beviljas på begäran och genom öppna, objektiva, transparenta, icke-diskriminerande och proportionella förfaranden med god insyn. Kravet på öppna förfaranden får dock frångås när tillstånd meddelas för innehållstjänster för radio eller tv. Enligt artikel 48.5 ska det vid tillståndsgivning anges om ett tillstånd kan överlätas eller hyras ut och på vilka villkor detta kan ske.

Enligt 3 kap. 6 § LEK ska tillstånd att använda radiosändare beviljas om ett antal förutsättningar är uppfyllda. Dessa förutsättningar är att

1. det kan antas att radiofrekvenserna kommer att användas på ett sådant sätt att risk för otillåten skadlig störning inte uppkommer,

2. radioanvändningen utgör en effektiv användning av frekvensutrymmet,

3. det kan antas att radioanvändningen inte kommer att hindra sådan radiokommunikation som är särskilt viktig med hänsyn till den fria åsiktsbildningen,

4. radioanvändningen inte kommer att ta i anspråk frekvensutrymme som behövs för att upprätthålla en rimlig beredskap för utveckling av befintliga och nya radioanvändningar eller frekvensutrymme för vilket radioanvändningen har harmoniserats i enlighet med internationella avtal som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser antagna med stöd av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt,

5. det kan antas att radioanvändningen inte kommer att inkräkta på det frekvensutrymme som behövs för verksamhet som avses i 3 §, och

6. det inte med hänsyn till att sökanden tidigare har fått tillstånd återkallat eller något annat liknande förhållande finns skäligen anledning att anta att radioanvändningen kommer att ske i strid med tillståndsvillkoren.

Tillstånd att använda radiosändare för utsändningar som kräver tillstånd enligt annan lag eller enligt bestämmelser meddelade med stöd av annan lag, får meddelas endast om sådant tillstånd finns. Vidare är det en förutsättning för ett sändartillstånd att radiosändaren, tillsammans med avsedd radiomottagare, är så beskaffad i tekniskt hänseende att den uppfyller rimliga krav på en effektiv frekvensanvändning och på möjligheten att verka i den miljö som den är avsedd för.

Det anges för närvarande direkt i lag att tillstånd får överlåtas och hyras ut och på vilka villkor detta ska ske, se 3 kap. 23 och 24 §§. Dessa bestämmelser förs över till den nya lagen, se avsnitt 12.7.

De nu redovisade bestämmelserna bedöms uppfylla kraven i artikel 48.1–3 och 48.5 i EU-direktivet. Bestämmelserna i 3 kap. 6 § LEK bör i huvudsak föras över till den nya lagen.

När det gäller 3 kap. 6 § första stycket 4 LEK bedöms avsikten vara att en ansökan om tillstånd att använda radiosändare i harmoniserat frekvensutrymme ska vara förenlig med den harmoniserade användningen för att tillstånd ska kunna meddelas. Det bör därför tydliggöras i den nya lagen att ansökan kan avslås i de fall ansökan avser en annan användning än den harmoniserade användningen.

Om tillståndsprövningen bör ske efter allmän inbjudan till ansökan ska tillstånd endast få meddelas efter ett sådant förfarande

Den positiva inriktning som 3 kap. 6 § LEK uttrycker, dvs. att tillstånd ska meddelas om förutsättningarna är uppfyllda, kan inte alltid upprätthållas. Om efterfrågan på radiofrekvenser i ett visst frekvensutrymme överstiger tillgången är det inte tillfredsställande vare sig från konkurrenssynpunkt eller med hänsyn till intresset av högsta möjliga frekvenseffektivitet att den som ansöker först blir den som får tillstånd. För att hantera tillståndsgivningen i sådana situationer har det införts bestämmelser i 3 kap. 7 och 8 §§ LEK om att vilka som ska få tillstånd då bestäms efter ett urvalsförfarande efter en allmän inbjudan till ansökan om ett begränsat antal tillstånd (se prop. 1997/98:167 s. 10 f., prop. 2002/03:110 s. 138 f. och prop. 2009/10:193 s. 62 f.).

När det finns anledning att fördela tillstånd i ett visst frekvensutrymme efter allmän inbjudan till ansökan bör inte en separat ansökan om tillstånd i detta frekvensutrymme beviljas. Det har förutsatts att en ansökan i vissa fall skulle kunna avslås med hänvisning till att användningen inte innebär en effektiv användning av frekvensutrymmet eftersom frekvensutrymmet i en överblickbar framtid behövs för annan radioanvändning (se prop. 2002/03:110 s. 136). Om antalet tillstånd har begränsats enligt 3 kap. 7 § LEK, följer av 3 kap. 8 § att prövningen normalt ska ske efter allmän inbjudan till ansökan. Om en ansökan skulle komma in före ett beslut om begränsning av antalet tillstånd och ansökan avser den framtida radioanvändningen, eller om användningen av något annat skäl skulle anses uppfylla kravet på effektiv radioanvändning, framgår det dock inte klart att det finns stöd för att i stället för att genast bevilja ansökan genomföra ett förfarande med allmän inbjudan till ansökan så att fler intressenter kan konkurrera om tillstånd. Ett uttryckligt sådant stöd bör införas. Det bör framgå av lagen att om tillståndsprövningen inom ett visst frekvensutrymme bör ske efter ett förfarande med allmän inbjudan till ansökan, ska tillstånd få beviljas endast efter ett sådant förfarande.

12.3.3 Alternativ användning av harmoniserat frekvensutrymme

Förslag: I ett harmoniserat frekvensutrymme ska tillstånd få beviljas för annan användning än på de harmoniserade villkoren, om det står klart att det inte finns någon efterfrågan på den harmoniserade användningen och radioanvändningen inte hindrar eller försvårar den harmoniserade användningen i någon annan medlemsstat i Europeiska unionen. Vid prövningen ska det särskilt beaktas om radioanvändningen kan påverka den harmoniserade användningen av frekvensutrymmet i unionen på lång sikt och tillgången till radioutrustning som kan användas i frekvensutrymmet.

Berörda parter ska få tillfälle att yttra sig över ett förslag till beslut att tillåta alternativ användning inom skälig tid, dock minst 30 dagar, om det inte finns särskilda skäl mot det.

Bedömning: Europeiska kommissionen och övriga medlemsstater i Europeiska unionen bör underrättas om beslut som rör alternativ användning av harmoniserat frekvensutrymme.

Skälen för förslaget och bedömningen: Medlemsstaterna är skyldiga att se till att harmoniserat frekvensutrymme används i enlighet med de villkor som har fastställts. Det kan dock uppkomma situationer där det i vissa medlemsstater inte finns någon efterfrågan på användningen av ett visst frekvensutrymme på de harmoniserade villkoren. För att medlemsstaterna då inte ska vara förhindrade att använda frekvensutrymmet på något annat sätt har det i artikel 45.3 i EU-direktivet införts en möjlighet att på nationell nivå bevilja tillstånd för annan användning än på de harmoniserade villkoren.

Sådan alternativ användning får endast tillåtas om det efter ett offentligt samråd kan konstateras att det, även vid en framåtblickande bedömning, finns bristande efterfrågan på den harmoniserade användningen. Den alternativa användningen får inte heller hindra eller försvåra den harmoniserade användningen av frekvensutrymmet i en annan medlemsstat inom EU. Vidare ska hänsyn tas till på vilket sätt den alternativa radioanvändningen kan påverka den harmoniserade användningen av frekvensutrymmet i unionen på lång sikt och tillgången till radioutrustning som kan användas i frekvensutrymmet.

Det finns i nuläget ingen möjlighet att tillåta alternativ användning av harmoniserat frekvensutrymme. Det bör därför anges i lagen att tillstånd i harmoniserat frekvensutrymme får beviljas för annan användning än på de harmoniserade villkoren, om det står klart att det inte finns någon efterfrågan på den harmoniserade användningen och radioanvändningen inte hindrar eller försvårar den harmoniserade användningen i någon annan medlemsstat inom EU. Det bör också framgå av lagen att det vid prövningen särskilt ska beaktas om radioanvändningen kan påverka den harmoniserade användningen av frekvensutrymmet i unionen på lång sikt och tillgången till radioutrustning som kan användas i frekvensutrymmet.

Ett beslut om att tillåta alternativ användning ska föregås av samråd enligt artikel 23 i EU-direktivet. Där anges att berörda parter ska ha möjlighet att yttra sig över förslag till åtgärder inom skälig tid, normalt minst 30 dagar. Det bör därför anges i lagen att berörda parter ska få tillfälle att yttra sig över ett förslag till beslut att tillåta alternativ användning inom skälig tid, dock minst 30 dagar om det inte finns särskilda skäl mot det.

I artikel 45.3 anges också att medlemsstaterna ska underrätta Europeiska kommissionen och de övriga medlemsstaterna om beslut som rör alternativ användning av harmoniserat frekvensutrymme. Detta bör regleras i förordning.

Det nu aktuella förslaget om tillstånd till alternativ användning av harmoniserat frekvensutrymme påverkar inte förutsättningarna att tilldela sådant frekvensutrymme till de myndigheter som avses i 3 kap. 3 § LEK (se avsnitt 12.3.1 och författningskommentaren till 3 kap. 3 § LEK).

12.3.4 Begränsning av antalet tillstånd inom ett visst frekvensutrymme

Förslag: Bestämmelserna om begränsning av antalet tillstånd inom ett visst frekvensutrymme ska föras över till den nya lagen.

Skälen för förslaget: I artikel 55 i EU-direktivet finns bestämmelser om fördelning av tillstånd efter förfaranden med allmän inbjudan till ansökan om ett begränsat antal tillstånd (inbjudningsförfarande). En sådan begränsning blir aktuell när det står klart att antalet tillstånd att använda radiosändare i ett visst frekvensutrymme inte är tillräckligt för alla intresserade, dvs. efterfrågan överskrider tillgången. I sådana fall ska inte tillstånd beviljas den som ansöker först, utan tillståndsprövningen ska ske på ett transparent och objektivt sätt så att samtliga intressenter får möjlighet att ansöka.

Av artikel 55.1 följer att en medlemsstat som överväger att begränsa antalet tillstånd att använda radiosändare tydligt ska ange skälen för detta. Vikt ska fästas vid behovet av att ge användarna så stort utbyte som möjligt och underlätta utvecklingen av konkurrens. Alla berörda parter, inbegripet användare och konsumenter, ska ges tillfälle att lägga fram synpunkter på ett förslag inom en skälig tidsfrist, normalt minst 30 dagar. En begränsning ska, beroende på vad som är lämpligt, omprövas med regelbundna intervall eller på rimlig begäran av berörda företag. Bestämmelserna motsvarar i huvudsak artikel 7.1 a, b och e i auktorisationsdirektivet.

Enligt 3 kap. 7 § LEK får antalet tillstånd som beviljas inom ett frekvensutrymme begränsas, om det är nödvändigt för att garantera en effektiv användning av radiofrekvenser. Bestämmelsen blir tillämplig när ett frekvensutrymme inte räcker till för alla som vill ha tillstånd (se prop. 2002/03:110 s. 139 och 367). Det måste alltså råda frekvensbrist för att en begränsning ska få ske. Ett beslut att begränsa antalet tillstånd ska omprövas så snart det finns anledning till det. Att begränsningen av antalet tillstånd sker genom beslut är en följd av direktivets krav på att begränsningarna ska föregås av samråd (se prop. 2002/03:110 s. 139). Av 8 kap. 10 § LEK följer bl.a. att berörda parter ska ges tillfälle att inom skälig tid yttra sig över förslag till beslut enligt 3 kap. 7 § i lagen.

Dessa bestämmelser bör föras över till den nya lagen med det tillägget att det bör anges att skälig tidsfrist ska vara minst 30 dagar om det inte finns särskilda skäl mot det.

12.3.5 Inbjudningsförfarande

Förslag: Bestämmelserna om tillståndsprövning genom ett urvalsförfarande efter allmän inbjudan till ansökan ska i huvudsak föras över till den nya lagen.

Ett urvalsförfarande ska, utöver att främja konkurrens, endast få syfta till att främja täckning, säkerställa tjänsters kvalitet, uppnå effektiv frekvensanvändning eller främja innovation och näringslivets utveckling.

Av en allmän inbjudan till ansökan ska det framgå vilket förfarande som ska användas, förutsättningarna för deltagande i förfarandet, vilka urvalskriterier som ska gälla och vilka villkor som tillståndet kommer att förenas med. Bemyndigandet att meddela föreskrifter om innehållet i en allmän inbjudan och vilket förfarande som ska användas ska upphävas.

Berörda parter ska få möjlighet att inom skälig tid, dock minst 30 dagar om det inte finns särskilda skäl mot det, yttra sig över ett förslag till urvalsförfarande.

Skälen för förslaget

När antalet tillstånd att använda radiosändare begränsats måste ett urval av sökande ske. Hur detta ska gå till framgår av artiklarna 48.4 och 55.2–6 i EU-direktivet, som i väsentliga delar motsvarar artikel 7.1 c och d, 7.2 och 7.3 i auktorisationsdirektivet.

Till en början ska målen med och valet av ett sådant urvalsförfarande fastställas och motiveras. Ett urvalsförfarande kan utformas som ett anbuds-förfarande där den som bjuder högst belopp i pengar får tillstånd (auktion). Det är också möjligt att göra urvalet utifrån andra jämförelser, t.ex. sökandenas utfästelser om att tillhandahålla täckning och utbyggnad. En nyhet i EU-direktivet är att det uttömmande anges vilka syften som får beaktas vid utformningen av urvalsförfaranden. Utöver att främja konkurrens är dessa mål begränsade till att främja täckning, säkerställa tjänsters kvalitet, främja en ändamålsenlig frekvensanvändning samt främja innovation och affärs-utveckling. Resultatet av de eventuella bedömningar av konkurrenssituationen samt den tekniska och ekonomiska situationen på marknaden som ligger till grund för valet av urvalsförfarande ska anges. Urvalsförfarandet ska grundas på objektiva, öppet redovisade, icke-diskriminerande och proportionella kriterier. Beslut om urvalsförfarandet och reglerna för detta ska motiveras och offentliggöras. Även de villkor som tillstånden ska förenas med ska offentliggöras. När urvalsförfarandet har fastställts ska medlemsstaten inbjuda till ansökningar om tillstånd. Därefter ska tillståndsprövningen inledas. Om en sökande inte bedöms ha förmåga att uppfylla de tillståndsvillkor som kommer att uppställas, ska sökanden inte få tillstånd.

Enligt 3 kap. 8 § LEK gäller att när antalet tillstånd har begränsats enligt 7 §, ska tillståndsprövningen som huvudregel ske efter allmän inbjudan till ansökan. Prövningen ska då ske efter ett jämförande urvalsförfarande, efter ett anbuds-förfarande där det pris sökanden är villig att betala för tillståndet ska vara utslagsgivande eller efter en kombination av dessa förfaranden. Det nu sagda gäller dock inte om särskilda skäl föranleder annat eller sådan radioanvändning som huvudsakligen avser utsändning till allmänheten av program som avses i 1 kap. 2 § YGL, är avsedd för privat bruk eller behövs för verksamhet som bedrivs i syfte att tillgodose allmän ordning, säkerhet

eller hälsa. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om innehållet i en allmän inbjudan, vilken radioanvändning som omfattas av undantaget för allmän ordning, säkerhet eller hälsa och om urvalsförfaranden.

Bestämmelserna i 3 kap. 8 § LEK motsvarar i stor utsträckning de krav som följer av artikel 48.4 och 55.2–6 i EU-direktivet. Vidare har möjligheten att undanta radioanvändning som huvudsakligen avser utsändning till allmänheten av program som avses i 1 kap. 2 § YGL stöd i artikel 45.3 i EU-direktivet. Bestämmelserna bör därför i huvudsak föras över till den nya lagen.

Med stöd av 3 kap. 8 § LEK och 19 § FEK har PTS meddelat föreskrifter (PTSFS 2008:1) om spektrumauktioner. Av föreskrifterna framgår att tilldelning av tillstånd att använda radiosändare genom auktion genomförs i enlighet med ett beslut att begränsa antalet tillstånd och utfärda allmän inbjudan till ansökan som fattas inför varje auktion. Det framgår också bl.a. att de villkor som kan komma att förenas med tillstånd att använda radiosändare ska anges.

Av EU-direktivet följer att medlemsstaterna först ska besluta om att ett urvalsförfarande ska genomföras och vilka mål som ska uppnås genom åtgärden. Sedan ska reglerna för förfarandet fastställas. De ska också offentliggöra de villkor som ska knytas till tillstånden. Därefter ska medlemsstaterna bjuda in till ansökningar om tillstånd.

Mot denna bakgrund bör de mål som enligt artikel 55.2 får eftersträvas vid utformningen av ett urvalsförfarande framgå av lagen. Vidare bör det uttryckligen anges i den nya lagen att det av en allmän inbjudan till ansökan ska framgå vilket förfarande som ska användas, förutsättningarna för deltagande i förfarandet och vilka urvalskriterier som ska gälla. Ett urvalsförfarande kan avse såväl rena auktioner som urval enligt andra kriterier än bud i pengar, t.ex. åtaganden om täckning och utbyggnad inom landet (vad som ibland kallas skönhetstävling), och olika kombinationer av sådana kriterier. Det bör även anges i lagen att de villkor som tillstånd kommer att förenas med ska framgå av en allmän inbjudan.

I och med dessa tillägg i lagen behövs det inte längre något bemyndigande att meddela föreskrifter om vilket förfarande som ska användas och om innehållet i en allmän inbjudan. Bemyndigandet bör därför upphävas.

När det gäller de mål som får eftersträvas vid utformningen av ett urvalsförfarande bör det framhållas att användningen av urvalsförfaranden, inklusive auktioner, syftar till att den som värderar den knappa samhällsresurs som radiofrekvenser utgör högst ska få tillgång till frekvenser. Därigenom skapas förutsättningar för en samhällsekonomiskt effektiv resursfördelning (jfr Ds 2001:40 s. 29 f.). Artikel 55.2 i EU-direktivet får tolkas så att auktioner inte får användas som urvalsförfaranden enbart som medel för att ge högsta möjliga intäkter till statsbudgeten (intäktsmaximering). Det är dock ett naturligt inslag i ett auktionsförfarande att budgivarna kommer att bjuda över varandra och att budgivningen upphör först när alla budgivare nått det belopp som de anser sig vara villiga att betala. De beloppen utgör då en rimlig och rättvis värdering av radiofrekvenserna. En budgivning kan alltså under vissa förutsättningar nå höga belopp. Den omständigheten i sig bör inte anses strida mot EU-direktivet. Regleringen innebär att det finns stora möjligheter att anpassa urvalsförfaranden efter omständigheterna i det enskilda fallet på de marknader som berörs. Som direktivet är formulerat

är det en uppgift för den som utformar förfarandet att tydligt och utförligt redovisa skälen för en viss utformning och varför valda lösningar bidrar till en effektiv frekvensanvändning.

I artikel 52.2 första stycket a–c i EU-direktivet anges vissa exempel på åtgärder som får vidtas, bl.a. vid utformningen av ett urvalsförfarande. Det är tillåtet att begränsa mängden radiofrekvenser som ett företag tilldelas. Vidare får frekvensband reserveras för nya aktörer på marknaden, om detta är lämpligt och berättigat med hänsyn till en specifik situation på den nationella marknaden. Det är också tillåtet att hindra företag från att beviljas tillstånd om det bedöms att dessa företag redan har tillgång till så stort frekvensutrymme att det skulle snedvrída konkurrensen att ge dem ännu fler frekvenser. Enligt artikel 52.2 andra stycket ska beslut, med beaktande av marknadsförhållanden och riktmärken, grundas på en noggrann analys, bl.a. av konkurrenspåverkan och investeringsviljan på de berörda marknaderna.

Utformningen av ett urvalsförfarande ska grundas på ingående överväganden om konkurrensvillkoren på marknaden och de effekter som kan väntas uppstå på konkurrenssituationen och investeringsviljan beroende på vilka vägval som görs. Skyldigheten att göra sådana överväganden följer av tillämpningen av den nya lagen och allmänna förvaltningsrättsliga principer och behöver inte regleras särskilt. Begränsningar i mängden radiofrekvenser som ett företag kan få tillgång till, s.k. spektrumtak, har i flera fall använts vid auktioner. Även reservering av visst frekvensutrymme för nya aktörer eller uteslutning av vissa företag från deltagande i ett urvalsförfarande kan bedömas vara lämpliga och proportionella åtgärder i ett särskilt fall. Även andra konkurrensfrämjande åtgärder kan komma i fråga. Det behövs därför inga ytterligare åtgärder för att genomföra artikel 52.2 första stycket a–c.

Samråd

Av artikel 23 i EU-direktivet framgår att när åtgärder ska vidtas enligt direktivet ska berörda parter, utom i vissa undantagsfall, få möjlighet att yttra sig över ett förslag till åtgärd inom skälig tid. Skälig tid ska anses vara 30 dagar, utom under exceptionella omständigheter. Det bör därför införas ett krav i den nya lagen på att berörda parter ska få möjlighet att yttra sig över ett förslag till urvalsförfarande inom skälig tid, dock minst 30 dagar om det inte finns särskilda skäl mot det.

12.3.6 Sakkunnigbedömning

Bedömning: Ett förslag till urvalsförfarande i harmoniserat frekvensutrymme som ska användas för trådlösa bredbandstjänster bör anmälas till RSPG i samband med att berörda parter får möjlighet att yttra sig över förslaget. En sådan anmälan bör få innehålla en begäran om att RSPG anordnar ett forum för sakkunnigbedömning. Det bör också vara möjligt att begära att RSPG antar ett yttrande om förslaget till urvalsförfarande.

Skälen för bedömningen: I artikel 35 i EU-direktivet finns bestämmelser om sakkunnigbedömning av vissa urvalsförfaranden. Syftet är att främja en mer enhetlig användning och utformning av urvalsförfaranden och tillståndsvillkor i sådana fall då användningen av radiofrekvenser har betydande påverkan på konkurrensen. Det rör sig alltså om fall när tillstånd att använda

radiosändare beviljas efter allmän inbjudan till ansökan, dvs. genom en auktion eller annat jämförande urvalsförfarande, s.k. skönhetstävling, eller en kombination av dessa förfaranden.

Av artikel 35 följer att när en nationell myndighet förbereder ett urvalsförfarande för att bevilja tillstånd att använda radiosändare i harmoniserat frekvensutrymme som ska användas för trådlösa bredbandstjänster, ska myndigheten anmäla detta till RSPG. Myndigheten ska vidare ange om och i så fall när den vill att RSPG ska sammankalla ett forum för sakkunnigbedömning. Anmälan ska enligt artikel 23.2 i EU-direktivet ske i samband med att berörda parter får möjlighet att yttra sig över förslag till urvalsförfarande.

Ett forum för sakkunnigbedömning består av RSPG:s medlemmar. Myndigheten ska vid ett sådant forum förklara hur det föreslagna urvalsförfarandet uppfyller målen med EU-regleringen och hur det främjar utvecklingen av den inre marknaden och konkurrensen, maximerar fördelarna för konsumenter samt säkerställer en ändamålsenlig och effektiv användning av radiofrekvenser och stabila och förutsebara investeringsvillkor.

Med sakkunnigbedömning menas att myndigheten, RSPG:s medlemmar och eventuella inbjudna experter vid forumet diskuterar och utbyter åsikter om förslag till åtgärder. Forumet ska underlätta utbyte av erfarenheter och bästa praxis. RSPG kan på begäran av myndigheten anta icke bindande rapporter eller yttranden över föreslagna urvalsförfaranden.

En myndighet behöver inte begära att ett forum för sakkunnigbedömning ska anordnas. Förfarandet är därmed som huvudregel frivilligt för medlemsstaternas myndigheter. Av artikel 35 följer dock att RSPG i undantagsfall kan bestämma att ett forum för sakkunnigbedömning ska sammankallas även utan att en myndighet begär det.

Ett förslag till urvalsförfarande i harmoniserat frekvensutrymme som ska användas för trådlösa bredbandstjänster bör alltså anmälas till RSPG. Detta bör regleras i förordning. Det bör vara upp till myndigheten att i samband med anmälan bedöma om RSPG bör anordna ett forum för sakkunnigbedömning. I sådant fall bör anmälan få innehålla en sådan begäran. Myndigheten bör också kunna begära att RSPG yttrar sig över förslaget. Även det nu nämnda bör regleras i förordning.

Slutligen kan nämnas att RSPG under 2018, på PTS begäran, anordnade ett forum för sakkunnigbedömning av PTS förslag till regler för tilldelning av tillstånd i frekvensbandet 694–790 MHz (700 MHz-bandet).

12.3.7 Gemensamt tillståndsförfarande med annan medlemsstat

Bedömning: Om en marknadsaktör begär att tillstånd i ett visst frekvensutrymme ska beviljas efter ett gemensamt förfarande med en annan medlemsstat i Europeiska unionen och en sådan begäran inte tillgodoses, bör marknadsaktören underrättas om skälen för detta.

Skälen för bedömningen: I artikel 37 i EU-direktivet har det införts nya bestämmelser om att två eller flera medlemsstater får samarbeta med varandra samt med RSPG för att tillsammans fastställa gemensamma aspekter av ett

förfarande för att meddela tillstånd att använda radiosändare. Medlemsstaterna får också gemensamt genomföra förfarandet för att meddela tillstånd. I artikeln ges exempel på vad samarbetet kan gå ut på. Det kan bl.a. röra sig om att tillämpa gemensamma tidsplaner, urvalsförfaranden eller tillståndsvillkor.

Artikel 37 innebär inte någon skyldighet att tillämpa gemensamma förfaranden. Marknadsaktörer kan visserligen vända sig till behöriga myndigheter i olika medlemsstater och visa intresse för ett gemensamt agerande i ett enskilt fall, men det finns inte någon rättighet att få ett sådant önskemål tillgodosett. Om något gemensamt agerande inte sker ska marknadsaktörer som framfört intresse underrättas om skälen för detta. Det bör i förordning införas en bestämmelse om att en sådan underrättelse ska lämnas.

Det har inte funnits några hinder för medlemsstaterna att på olika sätt samarbeta om utformning av tillståndsförfaranden. Genom sin utformning får artikel 37 främst ses som en uppmaning till medlemsstaterna att i ökad utsträckning beakta intresset av en gränsöverskridande samordning av förfaranden för tillståndsgivning.

Det finns inget som hindrar PTS från att vid behov och om det är lämpligt samarbeta med andra europeiska regleringsmyndigheter. Det är t.ex. möjligt att myndigheten tidsmässigt eller på andra sätt kan vilja samordna ett förfarande för tillståndsgivning med andra medlemsstaters motsvarande förfaranden, t.ex. när ett harmoniserat frekvensutrymme görs tillgängligt för användning. Det bedöms därför inte behövas några särskilda genomförandåtgärder för att möjliggöra sådant samarbete som avses i artikel 37.

12.3.8 Handläggningstid

Förslag: Bestämmelserna om handläggningstid i tillståndsärenden ska föras över till den nya lagen.

Skälen för förslaget: Enligt 8 kap. 3 § LEK ska beslut i tillståndsärenden meddelas inom sex veckor efter det att en fullständig ansökan kom in till prövningsmyndigheten. Vid förfaranden med allmän inbjudan till ansökan får handläggningstiden, om det är nödvändigt, förlängas med högst åtta månader. Handläggningstiderna gäller dock inte om annat följer av bestämmelser i internationella överenskommelser som Sverige har anslutit sig till om användning av radiofrekvenser och satellitsamordning.

Paragrafen genomför artiklarna 5.3 och 7.4 i auktorisationsdirektivet, som utan ändring i sak har förts över till artiklarna 48.6 och 55.7 i EU-direktivet. Paragrafen bör föras över till den nya lagen.

12.3.9 Offentliggörande av samrådsförfaranden

Förslag: Bestämmelsen om offentliggörande av samrådsförfaranden ska föras över till den nya lagen.

Skälen för förslaget: Enligt artikel 23.3 i EU-direktivet ska samrådsförfaranden offentliggöras. Direktivsbestämmelsen motsvarar artikel 6 andra stycket i ramdirektivet, som har genomförts i 8 kap. 14 § LEK. Där anges att resultatet av ett samrådsförfarande ska göras allmänt tillgängligt, utom

när det gäller uppgifter för vilka sekretess gäller enligt lag. Paragrafen bör föras över till den nya lagen.

12.4 Tillståndsvillkor

12.4.1 Allmänna tillståndsvillkor

Förslag: Bestämmelserna om villkor i tillstånd att använda radiosändare ska i huvudsak föras över till den nya lagen.

Skälen för förslaget

Syftet med och förfarandet för att fastställa tillståndsvillkor

I artikel 47.1 i EU-direktivet finns bestämmelser som rör syftet med och förfarandet för att fastställa tillståndsvillkor. Bestämmelserna är nya.

Enligt artikel 47.1 ska villkor syfta till att radiofrekvenser används optimalt och på det mest ändamålsenliga och effektiva sättet. Detta överensstämmer med det synsätt som ligger bakom bestämmelserna i 3 kap. LEK om tillståndsplikt, tillståndsprövning och tillståndsvillkor (se t.ex. prop. 1992/93:200 s. 168 f. och 191 f., prop. 2002/03:110 s. 134 f. och prop. 2009/10:193 s. 60 f.). Vidare gäller enligt 4 § 3 förordningen (2007:951) med instruktion för Post- och telestyrelsen att myndigheten ska svara för att möjligheterna till radiokommunikation och andra användningar av radiovågor utnyttjas effektivt. Dessa regler bedöms tillgodose direktivets krav på syftet med tillståndsvillkor.

Tillståndsvillkor ska enligt EU-direktivet fastställas tydligt i förväg. Det gäller även krav på faktisk användning och möjligheten att uppfylla kravet genom överlåtelse eller uthyrning. Krav på faktisk användning av frekvenser ska särskilt ange de parametrar vilkas bristande uppfyllelse kan göra att en behörig myndighet återkallar tillståndet eller vidtar andra åtgärder. Det rör sig här om villkor som innebär att en tillståndshavare måste använda tilldelade frekvenser t.ex. genom att bygga ut fysiska radionät. Sådana villkor kan meddelas med stöd av 3 kap. 11 § första stycket 3, 8 och 9 LEK. Nedan föreslås att dessa bestämmelser ska föras över till den nya lagen. Det ligger i sakens natur att villkor om faktisk användning kommer att förenas med en tidsfrist under vilken utbyggnaden kan ske. Att tidsfristen då anges i de beslutade villkoren är ett grundläggande förvaltningsrättsligt krav.

Enligt punkt 1 ska samråd ske med berörda parter innan tillståndsvillkor meddelas. Detta krav bedöms vara uppfyllt genom reglerna om utredningsansvar, kommunikation och remiss till myndigheter och enskilda i 23, 25 och 26 §§ förvaltningslagen (2017:900). Redan i dag anordnas olika slags samråd med berörda parter inför fastställandet av tillståndsvillkor i samband med tillståndsgivning. Det framgår då vilka villkor som är aktuella.

Villkor som får knytas till tillstånd att använda radiosändare

Av artikel 13.1 i EU-direktivet följer att nyttjanderätter till radiofrekvenser endast får omfattas av vissa villkor. En uttömmande uppräkningslista av dessa villkor finns i avsnitt D i bilaga I till direktivet. Uppräkningen omfattar villkor om

- skyldighet att tillhandahålla en tjänst eller använda en typ av teknik, vilket kan innefatta krav på täckning och tjänstekvalitet,
- faktiskt och effektivt utnyttjande av radiofrekvenser,
- längsta giltighetstid,
- överlåtelse eller uthyrning av tillstånd samt villkor för överlåtelse,
- avgifter för tillstånd,
- åtaganden som gjorts av en tillståndshavare inom ramen för ett tillståndsförfarande,
- skyldigheter att lägga samman eller dela radiofrekvenser eller att ge andra användare tillträde till frekvenser,
- skyldigheter enligt internationella avtal om frekvensanvändning, och
- skyldigheter som avser frekvensanvändning i experimentsyfte.

Det är endast möjligheten att införa villkor om att lägga samman eller dela radiofrekvenser som är ny. I övrigt motsvarar regleringen i sak artikel 6 och avsnitt C i bilaga 1 till auktorisationsdirektivet.

Direktivet anger endast vilka villkor som medlemsstaterna får ställa upp. Det finns ingen skyldighet att utnyttja alla dessa möjligheter. Alla nyttjanderätter behöver inte heller nödvändigtvis innehålla villkor av alla slag. De villkor som ställs upp ska säkerställa en ändamålsenlig och effektiv frekvensanvändning. Vilka villkor som ska gälla för ett visst tillstånd måste därför bedömas utifrån vad som är motiverat och proportionellt med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet.

Av artikel 13.4 följer att tillstånd att använda radiosändare inte får upprepa de villkor som gäller för den allmänna auktorisationen.

Enligt 3 kap. 11 § första stycket LEK får tillstånd att använda radiosändare förenas med villkor om

1. det frekvensutrymme som tillståndet avser,
2. vilken eller vilka elektroniska kommunikationstjänster eller slag av elektroniska kommunikationsnät eller tekniker som tillståndet avser,
3. täckning och utbyggnad inom landet,
4. det geografiska område som tillståndet avser,
5. skyldighet för sökanden att dela frekvensutrymme med annan,
6. sådant som i enlighet med beslut om en harmoniserad användning av radiofrekvenser ska uppställas som villkor när den som ska tilldelas radiofrekvens har utsetts i enlighet med internationella avtal eller bestämmelser antagna med stöd av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt,
7. skyldigheter som följer av tillämpliga internationella avtal i fråga om användning av frekvenser,
8. åtaganden som har gjorts i samband med beviljande av tillstånd efter ett förfarande med allmän inbjudan till ansökan, samt
9. tekniska krav och annat som krävs för att säkerställa ett faktiskt och effektivt frekvensutnyttjande.

Enligt 3 kap. 11 a § LEK får ett tillstånd att använda en viss radiosändare även förenas med villkor om

1. antennen och i övrigt radiosändarens beskaftenhet,
2. det geografiska område där en mobil radiosändare får användas,
3. var antennen till en fast radiosändare ska vara belägen, samt
4. kompetenskrav för den som ska handha radioanläggningen.

Av 3 kap. 4 § LEK följer att föreskrifter om undantag från tillståndsplikt får förenas med villkor om att den radioanläggning där sändaren ingår ska

uppfylla bestämda tekniska krav samt i övrigt sådana villkor som anges i 11 § första stycket 1–7 och 9 samt 11 a § 1, 2 och 4.

De angivna bestämmelserna genomför artikel 6 och avsnitt C i bilaga 1 till auktorisationsdirektivet (se prop. 2002/03:110 s. 146 f. och prop. 2009/10:193 s. 60 f.).

När det gäller den nya punkten om villkor om att lägga samman eller dela radiofrekvenser eller att ge andra användare tillträde till frekvenser, kan detta sägas vara en specificering av möjligheten att ställa villkor för att garantera en effektiv frekvensanvändning. Av 3 kap. 11 § första stycket 5 LEK följer att ett tillstånd att använda radiosändare får förenas med villkor om skyldighet för sökanden att dela frekvensutrymme med annan.

Bestämmelserna i 3 kap. 4 §, 11 § första stycket 1–5 och 7–9 och 11 a §§ LEK bedöms vara förenliga med artikel 13.1 och 13.4 i EU-direktivet och bör föras över till den nya lagen.

Villkor för att underlätta delad användning

Enligt EU-direktivet ska medlemsstaterna främja delad användning av radiofrekvenser. Med delad användning avses att två eller flera aktörer använder samma frekvensband enligt fastställda kriterier eller planer. Av artikel 46.2 följer att beslut som syftar till att åstadkomma delad användning ska ange tydliga villkor för användningen. Villkoren ska underlätta en effektiv användning av radiofrekvenser, konkurrens och innovation. PTS beslut om tillstånd och föreskrifter om undantag från tillståndsplikt får enligt 3 kap. 4 § och 11 § första stycket 5 förenas med villkor om delad användning. Ovan föreslås att dessa bestämmelser ska föras över till den nya lagen. Det bedöms inte behövas några ytterligare åtgärder för att genomföra artikel 46.2.

Vissa särskilda villkor

Enligt artikel 47.2 i EU-direktivet ska behöriga myndigheter kunna utforma tillståndsvillkor som erbjuder tillståndshavare vissa särskilda möjligheter, i syfte att uppnå mål om effektiv frekvensanvändning eller förbättrad täckning. Detta kan avse att tillståndshavare ska dela radiofrekvenser eller passiv eller aktiv infrastruktur som är beroende av radiofrekvenser, ingå kommersiella roamingavtal eller gemensamt bygga upp infrastruktur för tillhandahållande av radiobaserade nät eller tjänster. Vidare anges i artikel 52.2 första stycket a bl.a. att det i berättigade fall får införas villkor om tillhandahållande av tillträde i grossistledet eller nationell eller regional roaming.

Gemensamt för sådana tillståndsvillkor är att de på olika sätt innebär skyldigheter för tillståndshavaren som avser att främja konkurrensen och slutanvändares tillgång till tjänster. Villkor av detta slag kan normalt antas vara betungande för tillståndshavaren, eftersom de minskar möjligheterna att dra fördel av den ensamrätt till frekvensutrymme som ett tillstånd kan innebära.

Av 3 kap. 11 § första stycket 5 LEK följer att tillståndsvillkor kan avse skyldighet för tillståndshavaren att dela frekvensutrymme med annan. I första stycket 8 och 9 anges vidare att tillståndsvillkor kan avse åtaganden som har gjorts i samband med beviljande av tillstånd genom ett urvalsförfarande samt tekniska krav och annat som krävs för att säkerställa ett faktiskt och effektivt frekvensutnyttjande. Med stöd av dessa bestämmelser finns det vida möjligheter att fastställa de villkor som kan behövas för att

främja slutkundernas intresse av prisvärda trådlösa tjänster och god täckning. Det är inte uteslutet att tillståndsvillkor av det slag som anges i artikel 47.2 och 52.2 första stycket a i EU-direktivet skulle kunna föreskrivas om det är motiverat och lämpligt i ett enskilt fall. Någon praxis på området finns dock inte. Med tanke på sådana villkors ingripande karaktär för tillståndshavaren måste det göras en noggrann proportionalitetsbedömning vid införandet av dem. Det bedöms bara kunna komma i fråga om högst avsevärda problem uppstått på marknaden. Mot bakgrund av den hittills mycket positiva utvecklingen på de svenska marknaderna för mobiltelefoni och mobilt bredband torde det i praktiken sällan bli fråga om att vidta denna typ av åtgärder.

Ovan föreslås att 3 kap. 11 § första stycket 5, 8 och 9 LEK ska föras över till den nya lagen. Det bedöms inte behövas några ytterligare åtgärder för att genomföra artikel 47.2 och 52.2 första stycket a.

12.4.2 Villkor vid internationell harmonisering av tilldelning av radiofrekvenser

Förslag: Tillstånd att använda radiosändare i ett frekvensutrymme för vilket radioanvändningen har harmoniserats i enlighet med internationella avtal som Sverige har anslutit sig till, eller med bestämmelser som har antagits med stöd av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, ska förenas med de villkor som följer av avtalet eller bestämmelserna, om inte tillstånd beviljas för annan användning än på de harmoniserade villkoren.

Skälen för förslaget: Som angetts i avsnitt 12.3.1 regleras internationell harmonisering av tilldelning av radiofrekvenser i artikel 36 i EU-direktivet, som i sak motsvarar artikel 8 i auktorisationsdirektivet. Bestämmelserna tar sikte på två olika fall av internationell harmonisering av tilldelning av radiofrekvenser (se prop. 2002/03:110 s. 137 f., 149 f., 364 och 370).

Det ena fallet är att harmoniserade villkor för tilldelning av radiofrekvenser bestäms, t.ex. med stöd av radiospektrumbeslutet. Tillståndsgivningen sker då nationellt. För detta fall anges i 3 kap. 11 § första stycket 6 LEK att ett tillstånd får förenas med villkor om sådant som i enlighet med beslut om en harmoniserad användning av radiofrekvenser ska uppställas som villkor när den som ska tilldelas radiofrekvens har utsetts i enlighet med internationella avtal eller bestämmelser antagna med stöd av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. När användningen av radiofrekvenser har harmoniserats på detta sätt ska tillstånd förenas med villkor i enlighet med beslutet. Eftersom EU-regleringen är oförändrad i sak bör 3 kap. 11 § första stycket 6 LEK föras över till den nya lagen, dock med den ändringen att det uttryckligen bör anges att villkor ska beslutas i enlighet med harmoniseringsbeslutet. I och med att det är fråga om en skyldighet att besluta denna typ av villkor bör bestämmelsen placeras i en egen paragraf.

I vissa fall kan tillstånd meddelas för annan användning än den som följer av harmoniseringsåtgärden, se avsnitt 12.3.3. I sådana fall ska naturligtvis tillståndsvillkoren inte utformas i enlighet med de harmoniserade villkoren. Detta bör framgå av lagen.

Det andra sättet är att även de företag som ska få tillgång till radiofrekvenser utses enligt ett helt harmoniserat förfarande i enlighet med internationella avtal eller EU-rättsliga bestämmelser. Avsikten är då att uppnå en s.k. one stop shop, där företag kan tilldelas frekvensutrymme direkt på internationell nivå, utan att tillstånd behöver sökas i flera olika stater. Denna situation behandlas i avsnitt 12.3.1.

12.4.3 Villkor som inte är teknik- och tjänsteneutrala

Förslag: Möjligheterna att göra undantag från principerna om teknik- och tjänsteneutralitet och om samråd inför sådana beslut ska föras över till den nya lagen.

Bedömning: Minst vart femte år bör det göras en översyn av behovet av dessa undantagsmöjligheter.

Skälen för förslaget och bedömningen

Undantag från principerna om teknik- och tjänsteneutralitet

I artikel 45.4 och 45.5 i EU-direktivet slås det fast att principen ska vara att i frekvensutrymmen som är avsedda för tillhandahållande av elektroniska kommunikationstjänster ska alla former av teknik få användas för tillhandahållande av nät och tjänster. Principerna om teknik- och tjänsteneutralitet har dock inte fått fullt genomslag. Det är av olika skäl nödvändigt att göra vissa avsteg från dem.

Enligt punkt 4 får det införas proportionella och icke-diskriminerande undantag från principen om teknikneutralitet när det är nödvändigt för att undvika skadlig störning, skydda folkhälsan mot elektromagnetiska fält, säkerställa tjänsternas tekniska kvalitet, säkerställa maximalt gemensamt utnyttjande av radiofrekvenser, garantera en effektiv frekvensanvändning eller säkerställa mål av allmänt intresse, såsom säkerhet för människors liv, främjande av social eller regional sammanhållning, undvikande av ineffektivt utnyttjande av radiofrekvenser eller främjande av kulturell och språklig mångfald och mediemångfald, t.ex. genom tillhandahållande av ljudradio- och tv-tjänster.

Enligt punkt 5 får det införas proportionella och icke-diskriminerande begränsningar av vilka slag av elektroniska kommunikationstjänster som ska tillhandahållas. En åtgärd som kräver att en viss elektronisk kommunikationstjänst ska tillhandahållas ska vara motiverad med hänsyn till att säkerställa ett mål av allmänt intresse, såsom säkerhet för människors liv, främjande av social eller regional sammanhållning, undvikande av ineffektivt utnyttjande av radiofrekvenser eller främjande av kulturell och språklig mångfald och mediemångfald, t.ex. genom tillhandahållande av ljudradio- och tv-tjänster. En åtgärd som förbjuder att någon annan elektronisk kommunikationstjänst tillhandahålls i ett visst frekvensutrymme får endast införas när det är motiverat för att säkerställa tjänster för säkerhet för människors liv. I undantagsfall får en sådan åtgärd också utvidgas i syfte att uppfylla andra mål av allmänt intresse.

Artikel 45.4 och 45.5 i EU-direktivet motsvarar i sak artikel 9.3 och 9.4 i ramdirektivet. Direktivsregleringen innebär att medlemsstaterna får införa vissa begränsningar men inte är skyldiga att göra det. Det har bedömts vara

nödvändigt att möjliggöra vissa begränsningar (se prop. 2010/11:115 s. 58 f. och 158 f.). I 3 kap. 11 § andra och tredje styckena LEK anges att villkor som innebär en begränsning av vilka elektroniska kommunikationstjänster eller vilka tekniker som får användas, endast får meddelas om det krävs för att

1. undvika skadlig störning,
2. säkerställa ett effektivt frekvensutnyttjande,
3. skydda människors liv eller hälsa,
4. tillgodose det allmännas intresse av att vissa elektroniska kommunikationstjänster finns tillgängliga i vissa delar av landet, eller
5. tillgodose det allmännas intresse av att främja tillhandahållandet av radio- och tv-tjänster för vilka tillstånd meddelats enligt annan lag.

Villkor som innebär att endast en viss elektronisk kommunikationstjänst får tillhandahållas, får meddelas endast om det krävs för att säkerställa verksamhet som bedrivs i syfte att skydda människors liv eller hälsa, eller om det annars finns synnerliga skäl för det med hänsyn till ett allmänt intresse.

Det har inte framkommit några skäl att införa ytterligare möjligheter till undantag från principerna om teknik- och tjänsteneutralitet. Eftersom den nya direktivsregleringen är oförändrad i sak bör därför bestämmelserna i 3 kap. 11 § andra och tredje styckena LEK föras över till den nya lagen.

Enligt 8 kap. 10 § första stycket 3 LEK ska berörda parter ges tillfälle att inom skälig tid yttra sig över förslag till beslut att införa icke teknik- och tjänsteneutrala villkor. Bestämmelsen bör föras över till den nya lagen med det tillägget att det bör anges att skälig tidsfrist ska vara minst 30 dagar om det inte finns särskilda skäl mot det, jfr artikel 23 i EU-direktivet och avsnitt 12.3.3 och 12.3.5.

Översyn av undantagsmöjligheter

I artikel 45.6 i EU-direktivet anges att medlemsstaterna regelbundet ska se över behovet av de begränsningar som införts och offentliggöra resultatet av dessa översyner. Sådana översyner bör lämpligen göras vart femte år. Detta bör regleras i förordning.

I artikel 45.7 i EU-direktivet anges att begränsningar som fastställts före den 25 maj 2011 ska uppfylla kraven i punkterna 4 och 5 senast när direktivet träder i kraft. Om det skulle förekomma att villkor i något nu gällande, äldre tillstånd att använda radiosändare fortfarande inte uppfyller vad som anges i artikel 45.4 och 45.5, är det enligt 7 kap. 6 § första stycket 3 LEK möjligt att omedelbart återkalla tillståndet eller ändra tillståndsvillkoren. Den bestämmelsen förs över till den nya lagen, se avsnitt 20.4. Någon annan åtgärd för att genomföra artikel 45.7 bedöms inte behövas.

12.5 Tillståndstid

12.5.1 Hur tillståndstiden ska bestämmas

Förslag: Bestämmelserna om hur tillståndstid ska bestämmas ska föras över till den nya lagen.
--

Skälen för förslaget: I artikel 49 i EU-direktivet finns bestämmelser om giltighetstider för tillstånd att använda radiosändare. Bestämmelserna är i

huvudsak nya och innebär en förstärkt harmonisering av hur tillståndstider ska bestämmas.

Av artikel 49.1 framgår att giltighetstiden för tillstånd att använda radiosändare ska vara skäligen med hänsyn till behovet att uppfylla mål om förbättrad täckning, säkerställd tjänstekvalitet, effektiv frekvensanvändning, innovation och näringslivets utveckling. Hänsyn ska också tas till behovet att säkerställa konkurrens och att främja effektiva investeringar, bl.a. genom att medge en tillräckligt lång avskrivningsperiod för investeringar. Bestämmelsen gäller alla tillstånd att använda radiosändare som omfattas av direktivet.

I 3 kap. 12 § LEK anges att tillstånd ska beviljas för en bestämd tid. När giltighetstiden för tillstånd och tillståndsvillkor bestäms ska särskilt beaktas bl.a. framtida förändringar i radioanvändningen, den tid som sändaren är avsedd att användas, den tekniska utveckling som kan väntas och den tid som krävs för att uppnå ett rimligt ekonomiskt utbyte av utrustningen. Tillståndstiden ska bedömas utifrån en helhetsbedömning av relevanta faktorer (se prop. 2002/03:110 s. 151 f. och 370 och prop. 1992/93:200 s. 222 f.). De kriterier som anges i 3 kap. 12 § LEK gör det därmed möjligt att bestämma tillståndstider som är skäligen för att uppnå de syften som anges i artikel 49.1 i EU-direktivet. Paragrafen bör därför föras över till den nya lagen.

12.5.2 Förlängning av tillståndstid

Förslag: Bestämmelserna om förlängning av tillståndstid ska föras över till den nya lagen. Ett tillstånd att använda en viss radiosändare i ett harmoniserat frekvensutrymme ska inte förlängas om tillståndet beviljats för annan användning än på de harmoniserade villkoren.

Skälen för förslaget: Av 3 kap. 1 § LEK framgår att ett tillstånd att använda radiosändare ska avse rätt att använda en viss radiosändare (sändartillstånd) eller att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme (blocktillstånd).

För sändartillstånd gäller enligt 3 kap. 12 a § LEK en princip om automatisk förlängning av giltighetstiden. Sändartillstånd ska vid giltighetstidens utgång som huvudregel förlängas med samma tid som tillståndet senast har gällt, dock längst med fem år vid varje tillfälle. Detta gäller dock endast om giltighetstiden för tillståndet överstiger sex månader. Vidare ska förlängning ske med en kortare tid än fem år eller på ändrade villkor, om förutsättningarna för att bevilja tillstånd därigenom kan uppfyllas eller om tillståndshavaren begär det. Om tillståndshavaren begär det ska giltighetstiden inte förlängas.

För blocktillstånd gäller enligt 3 kap. 12 b § LEK att tillståndstiden inte får förlängas. När ett sådant tillstånd löper ut får därför tillstånd i frekvensutrymmet meddelas på nytt. I många fall torde det bli aktuellt med ett nytt förfarande med allmän inbjudan till ansökan. Någon rätt för den tidigare tillståndshavaren att utan vidare få ett förnyat tillstånd när tillståndets giltighetstid har löpt ut eller att ges förtur vid tillståndsprövningen finns alltså inte. Syftet med bestämmelsen är att ha så låga inträdeshinder på marknaden och ett så öppet system som möjligt för att därigenom främja en mångfald

av, och konkurrens mellan, olika tekniker, tjänster och aktörer (se prop. 2009/10:193 s. 72 f.).

Bestämmelserna i 3 kap. 12 a och b §§ LEK bör föras över till den nya lagen och även fortsättningsvis utgöra huvudregler för hur förlängning av tillståndstid kan ske.

Tillstånd att använda radiosändare i harmoniserat frekvensutrymme kommer i vissa fall av undantagskaraktär att få beviljas för annan användning än på de harmoniserade villkoren, se avsnitt 12.3.3. Det följer av artikel 45.3 i EU-direktivet att sådana tillstånd regelbundet ska ses över och att tillståndshavaren ska kunna bli av med sitt tillstånd om det uppstår efterfrågan på att använda frekvensutrymmet på de harmoniserade villkoren. Det framstår därför som mest lämpligt att sådana tillstånd endast gäller för den tid som anges i tillståndet. Om tillståndshavaren därefter vill fortsätta med den alternativa användningen bör en ny tillståndsprövning ske efter en ny ansökan. Det bör därför framgå av den nya lagen att ett tillstånd att använda en viss radiosändare i harmoniserat frekvensutrymme inte får förlängas, om tillståndet har beviljats för annan användning än på de harmoniserade villkoren.

12.5.3 Tillståndstid i harmoniserat frekvensutrymme avsett för trådlösa bredbandstjänster

Förslag: Tillstånd att använda radiosändare i harmoniserat frekvensutrymme avsett för trådlösa bredbandstjänster ska meddelas för minst 15 år. Tillstånd som gäller för kortare tid än 20 år ska på tillståndshavarens begäran senast två år före giltighetstidens utgång få förlängas med skälig tid, dock så att tillståndstiden sammanlagt blir minst 20 år. Giltighetstiden får inte förlängas om tillståndshavaren inte följer tillståndsvillkoren eller om en förlängning inte är motiverad med hänsyn till intresset att säkerställa en effektiv användning av radiofrekvenser, främja täckning och utbyggnad inom landet av trådlösa bredbandstjänster, främja teknikutvecklingen, hindra snedvridning av konkurrensen, eller skydda människors liv, allmän ordning och säkerhet eller försvar. Ett beslut om förlängning av tillstånd ska föregås av samråd med berörda parter under minst tre månader.

Tillstånd ska få beviljas för en kortare tid om tillståndet avser provning, försök eller särskilda kortvariga projekt, delad användning av radiofrekvenser, eller annan användning av harmoniserat frekvensutrymme än på de harmoniserade villkoren.

Skälen för förslaget: I artikel 49.2 i EU-direktivet finns särskilda regler om hur giltighetstiden ska bestämmas för tillstånd i harmoniserat frekvensutrymme avsett för trådlösa bredbandstjänster. Giltighetstiden för sådana tillstånd ska bestämmas så att förutsebara investeringsvillkor för tillståndshavare säkerställs under minst 20 år. För att uppnå det syftet ska tillstånd gälla i minst 15 år. Om den inledande giltighetstiden bestäms till en kortare tid än 20 år ska tillståndshavaren ha möjlighet att få en förlängning av giltighetstiden, så att den sammanlagda giltighetstiden blir minst 20 år. Artikel 49.2 kan sägas precisera hur skälig tillståndstid ska bestämmas när det gäller trådlösa bredbandstjänster i harmoniserat frekvensutrymme.

I EU-direktivet görs en distinktion mellan förlängning av giltighetstid och förnyelse av tillstånd att använda radiosändare. Med förlängning avses att giltighetstiden i ett gällande tillstånd ändras till en längre period än vad som bestämdes när tillståndet meddelades. Detta regleras i artikel 49.2 och 49.3. Med förnyelse avses att tillståndshavaren när giltighetstiden löper ut omedelbart, utan att andra aktörer ges möjlighet att ansöka, meddelas ett nytt tillstånd som motsvarar det tidigare tillståndet. Detta regleras i artikel 50, se avsnitt 12.5.5.

Enligt artikel 49.2 ska de allmänna villkoren för en förlängning av giltighetstiden vara tillgängliga för alla berörda parter i förväg. Sådana allmänna villkor ska avse behovet att säkerställa effektiv frekvensanvändning, att främja täckning och utbyggnad av trådlöst bredband, att underlätta teknikutveckling, att uppfylla mål av allmänt intresse som avser skydd av människors liv, allmän ordning, allmän säkerhet eller försvar samt att säkerställa en icke snedvriden konkurrens.

Senast två år före det att ett tillstånd ursprungliga giltighetstid löper ut ska en objektiv och framåtblickande bedömning göras av de allmänna villkor som fastställts för förlängningen av tillståndets giltighetstid. Som utgångspunkt ska giltighetstiden förlängas, om det inte bedöms att en sådan förlängning inte skulle uppfylla villkoren. Förlängning av tillståndstiden kan också nekas om det finns ett pågående tillsynsärende som gäller frågan om tillståndshavaren följer gällande tillståndsvillkor. Tillståndshavaren ska underlättas om huruvida en förlängning ska beviljas eller inte.

Direktivets bestämmelser om giltighetstiden för tillstånd att använda radiosändare i harmoniserat frekvensutrymme avsett för trådlösa bredbandstjänster har inte någon motsvarighet i LEK. Särskilda bestämmelser om detta bör därför införas i den nya lagen. Det bedöms inte finnas skäl att utvidga bestämmelsernas tillämpningsområde till fler typer av tillstånd än som regleras i EU-direktivet.

Mot denna bakgrund bör det anges i den nya lagen att ett tillstånd att använda radiosändare i harmoniserat frekvensutrymme avsett för trådlösa bredbandstjänster ska meddelas för minst 15 år. I vissa fall är det möjligt att tillåta alternativ användning av harmoniserat frekvensutrymme, se avsnitt 12.3.3. För dessa fall bör det framgå av lagen att huvudregeln om minst 15 års tillståndstid inte ska gälla.

För att uppfylla EU-direktivets krav på att de allmänna villkoren för förlängning av tillstånd som beviljas för kortare tid än 20 år ska vara tillgängliga innan tillstånd beviljas, bör dessa villkor framgå direkt av lagen. EU-direktivet är vidare formulerat så att förlängning normalt ska ske. Samtidigt bör förlängning inte kunna ske mot tillståndshavarens vilja. Det bör därför framgå av lagen att ett tillstånd som gäller för kortare tid än 20 år ska förlängas med skälig tid, dock så att tillståndstiden sammanlagt blir minst 20 år, om tillståndshavaren begär detta senast två år före giltighetstidens utgång. Giltighetstiden bör inte få förlängas om tillståndshavaren inte följer tillståndsvillkoren eller om en förlängning inte är motiverad med hänsyn till intresset att säkerställa en effektiv användning av radiofrekvenser, främja täckning och utbyggnad inom landet av trådlösa bredbandstjänster, främja teknikutvecklingen, hindra snedvridning av konkurrensen, eller skydda människors liv, allmän ordning och säkerhet eller försvar.

Av artikel 49.2 följer att ett beslut om att förlänga giltighetstiden ska föregås av samråd med berörda parter. De ska kunna lämna synpunkter på

ett förslag till beslut under en period på minst tre månader. Bestämmelser om detta bör införas i den nya lagen.

EU-direktivet reglerar inte frågan om förlängning av tillstånd för trådlösa bredbandstjänster som gäller för längre tid än 20 år. I dessa fall bör huvudreglerna om förlängning av sändartillstånd och blocktillstånd gälla.

Av artikel 49.3 i EU-direktivet följer att medlemsstaterna får avvika från artikel 49.2 och bevilja tillstånd att använda radiosändare i harmoniserat frekvensutrymme avsett för trådlösa bredbandstjänster för en kortare tid än 15 år. Detta får ske om det är motiverat för att förbättra täckning och utbyggnad i begränsade geografiska områden där tillgången till höghastighetsnät är starkt begränsad eller saknas, för specifika kortvariga projekt, för experimentella ändamål, för delad användning av radiofrekvenser eller alternativ användning av harmoniserat frekvensutrymme.

I Sverige tillämpas tämligen långa tillståndstider för utbyggnad av radiobaserade nät, normalt minst 20 år. För svenska förhållanden framstår behovet av långa tillståndstider som särskilt tydligt när det gäller att förbättra utbyggnaden i områden som saknar höghastighetsnät eller där tillgången till sådana nät är starkt begränsad. Det är oklart hur korta tillståndstider skulle kunna stimulera till sådan utbyggnad. Det bedöms inte finnas behov av en möjlighet till regionala undantag från huvudregeln om 15 års tillståndstid i dessa områden. En sådan möjlighet bör därför inte införas.

Kortare tillståndstider kan vara lämpliga för nya och experimentella användningar där utvecklingen ännu är okänd. Även tillfälliga användningar bör kunna komma i fråga. Tillstånd som beviljas för provning, försök eller experimentella ändamål bör därför kunna gälla för kortare tid än 15 år. En sådan möjlighet bör införas i lagen. Även när det gäller delad användning av radiofrekvenser eller när tillstånd undantagsvis beviljas för annan användning av harmoniserat frekvensutrymme än på de harmoniserade villkoren bör en möjlighet att bestämma kortare tillståndstid införas i den nya lagen.

12.5.4 Anpassning av tillståndstid

Förslag: Giltighetstiden för tillstånd att använda ett visst frekvensutrymme ska få förlängas med kortare tid för att tillståndet ska kunna löpa ut samtidigt som tillstånd i ett annat frekvensutrymme.

Skälen för förslaget: Enligt artikel 49.4 i EU-direktivet får medlemsstaterna anpassa giltighetstiden för tillstånd att använda radiosändare för att säkerställa att tillstånd i ett eller flera frekvensband löper ut samtidigt. Bestämmelsen gäller alla tillstånd som omfattas av direktivet. En anpassning av tillståndstiden kan innebära såväl en förkortning som en förlängning av tiden.

Syftet med bestämmelsen är att skapa flexibilitet i tillståndsgivningen. Det kan förekomma att tillstånd i ett frekvensband löper ut vid olika tidpunkter, t.ex. om tillstånden har meddelats vid olika tillfällen. Med hänsyn till intresset av en effektiv frekvensanvändning kan det vara önskvärt att nya tillstånd i frekvensbandet meddelas vid ett och samma tillfälle. Samtidiga förfaranden kan också göra det lättare att utforma det lämpligaste och enklaste urvalsförfarandet. Även konkurrensaspekter kan tala för en

samordnad tillståndsgivning. Det nu sagda kan gälla även i fråga om tillstånd i skilda frekvensband. Att samordna tillståndsgivning i olika frekvensband har dock hittills varit ovanligt i Sverige.

Det saknas för närvarande möjlighet att förkorta giltighetstiden för tillstånd att använda radiosändare. Giltighetstiden bestäms genom en sammanvägning av olika intressen, bl.a. intresset att skapa investeringstrygghet för tillståndshavaren, och tillståndshavaren inrättar sin verksamhet efter den tillståndstid som medgetts. Att i efterhand förkorta giltighetstiden av ett beviljat tillstånd enbart i syfte att kunna samordna tillståndsgivningen i samma eller flera frekvensband är en ingripande åtgärd för tillståndshavaren som endast bör kunna komma i fråga om det finns starka skäl för det. En sådan åtgärd torde sällan vara motiverad och ofta kunna komma i konflikt med det övergripande kravet på att åtgärder ska vara proportionella. Det bör därför inte införas någon möjlighet att kunna förkorta tillståndstid för att möjliggöra en samordnad tillståndsgivning i samma eller flera frekvensband. När det finns ett sådant samordningsbehov bör i stället en anpassning ske genom att tillståndsgivningen skjuts upp en kortare tid tills alla tidigare beviljade tillstånd i berörda frekvensband har löpt ut. Detta bedöms sällan kunna leda till några olägenheter av betydelse.

När det gäller förlängning av tillstånd är läget delvis ett annat. Behov av samordning av tillståndsgivningen i olika frekvensband uppstår i praktiken endast i frekvensband där tillståndshavaren får blocktillstånd. Giltighetstiden för blocktillstånd får enligt 3 kap. 12 § LEK inte förlängas. I avsnitt 12.5.2 föreslås detta vara huvudregeln även framöver.

En möjlighet till kortare förlängning av blocktillstånds giltighetstid i vissa fall skulle inte komma i konflikt med syftena bakom huvudregeln att giltighetstiden för sådana tillstånd inte ska kunna förlängas, se avsnitt 12.5.2. När en samordnad tillståndsgivning är motiverad torde det normalt inte heller finnas starka intressen som talar emot att vissa tillstånd förlängs med en kortare tid. Alternativet är att vissa frekvensutrymmen inte kan användas alls under en övergångsperiod. Detta skulle i vissa fall kunna leda till otillfredsställande resultat. En tillståndshavare skulle t.ex. kunna hamna i den situationen att verksamhet inte kan bedrivas under viss tid eftersom tillståndet löpt ut och nya tillstånd kommer att meddelas först vid en senare tidpunkt. Detta skulle snarast kunna komma i konflikt med EU-direktivets krav på en ändamålsenlig och effektiv frekvensanvändning. Det bör därför vara möjligt att förlänga blocktillstånd för en kortare tid när det behövs för att tillstånd ska kunna meddelas samtidigt i olika frekvensutrymmen. En bestämmelse om detta bör föras in i den nya lagen.

12.5.5 Förnyelse av tillstånd att använda radiosändare

Bedömning: Det bör inte införas några bestämmelser om förnyelse av tillstånd att använda radiosändare.

Skälen för bedömningen: I artikel 50 i EU-direktivet finns bestämmelser om förnyelse av tillstånd att använda radiosändare i harmoniserat frekvensutrymme. Artikel 50 är ny.

I EU-direktivets mening innebär en förnyelse av tillstånd att tillståndshavaren när giltighetstiden löper ut omedelbart, utan att andra aktörer ges

möjlighet att ansöka, beviljas ett nytt tillstånd som motsvarar det tidigare tillståndet.

Enligt artikel 50.1 ska frågan om förnyelse prövas i god tid innan tillstånd löper ut. Det gäller dock inte om möjligheten att förlänga tillståndet uttryckligen har uteslutits vid tidpunkten för beslutet. Behovet av en förnyelse kan prövas av en behörig myndighet på eget initiativ eller på ansökan av tillståndshavaren. Om tillståndshavaren ansöker om förnyelse ska en sådan ansökan inte göras tidigare än fem år innan tillståndet löper ut.

I punkt 2 finns en exemplifierande uppräkningslista av vad som kan beaktas när frågan om förnyelse av tillstånd ska prövas. Listan innefattar bl.a. behovet av att främja konkurrens, effektivisera frekvensanvändningen och att undvika allvarliga störningar i tillhandahållandet av tjänster. Även målen med direktivsregleringen anges särskilt.

I punkt 3 och 4 finns särskilda bestämmelser om förnyelse av tillstånd att använda radiosändare i harmoniserat frekvensutrymme där antalet tillstånd har begränsats och tillståndsprövningen alltså skett efter ett inbjudningsförfarande. Beslut om förnyelse av sådana tillstånd ska motiveras och föregås av samråd med berörda parter. Vid prövningen av om förnyelse ska ske eller om ett nytt inbjudningsförfarande ska äga rum ska myndigheten beakta alla tecken på efterfrågan från andra företag än de som redan har tillstånd i det berörda frekvensutrymmet. I samband med en förnyelse av ett tillstånd är det möjligt att se över tillståndsvillkor och avgifter.

Som framgått av avsnitt 12.5.2 kommer huvudregeln även framöver att vara att sändartillstånd förlängs automatiskt utan ansökan av tillståndshavaren, om de allmänna förutsättningarna för att meddela tillstånd är uppfyllda. Det innebär bl.a. att det även fortsatt inte ska finnas risk för skadlig störning, att det ska vara fråga om en effektiv frekvensanvändning, att harmoniserat frekvensutrymme som huvudregel inte ska tas i anspråk för annan än den harmoniserade användningen och att användning för polis- och försvarsändamål inte ska hindras. Om det brister i någon av dessa förutsättningar ska förlängning ske för kortare tid eller på ändrade villkor om förutsättningarna därigenom kan uppfyllas. I annat fall kommer tillståndet inte att förlängas. Om tillståndshavaren begär det kommer tillståndet inte heller att förlängas. Det finns ingenting som hindrar att en tillståndshavare som begärt detta i stället ansöker om ett nytt sändartillstånd. En ansökan om ett nytt sådant tillstånd kommer dock att prövas enligt samma grunder som gäller för förlängning av sändartillstånd. Att ett beslut om förlängning ska meddelas i god tid före tillståndstidens utgång följer av allmänna förvaltningsrättsliga principer och behöver inte regleras särskilt (jfr prop. 2009/10:193 s. 75). Sammanfattningsvis uppnår systemet med en huvudregel om förlängning av sändartillstånd i praktiken samma effekt som åsyftas med direktivets bestämmelser om förnyelse av tillstånd och bedöms därför vara förenlig med artikel 50.1 och 50.2 i EU-direktivet.

Direktivsregleringen innebär inte att det alltid ska vara möjligt att få ett tillstånd förnyat. Om förnyelse inte ska kunna ske måste dock möjligheten uttryckligen ha uteslutits när tillståndet meddelades. Det följer av reglerna om förlängning av giltighetstiden för blocktillstånd att sådana tillstånd i princip inte kan förlängas och att de inte heller kan förnyas utan en ny tillståndsprövning (se prop. 2009/10:193 s. 73).

Tillstånd att använda radiosändare i harmoniserat frekvensutrymme där antalet tillstånd har begränsats meddelas i praktiken endast som blocktillstånd. En följd av den reglering som föreslås i avsnitt 12.5.2 är att när ett blocktillstånd löper ut så kommer ett nytt förfarande med allmän inbjudan till ansökan att genomföras om efterfrågan bedöms överstiga utbudet. I annat fall är det fritt fram för vem som helst, även den befintliga tillståndshavaren, att ansöka om nya tillstånd. Någon särskild rätt för en befintlig tillståndshavare att omedelbart ges ett förnyat tillstånd finns däremot inte. Den svenska lagstiftningen har därmed redan uteslutit möjligheten till förnyelse vid tidpunkten för beviljande av blocktillstånd.

Mot denna bakgrund bedöms det inte behövas några ytterligare åtgärder för att genomföra artikel 50 i EU-direktivet.

12.6 Åtgärder mot störningar

Förslag: Bestämmelserna om att elektriska eller elektroniska anläggningar som, utan att vara radioanläggningar, är avsedda att alstra radiofrekvent energi för kommunikationsändamål i ledning eller för industriellt, vetenskapligt, medicinskt eller något annat ändamål, endast får användas i enlighet med föreskrifter, ska föras över till den nya lagen. Regeringen ska få meddela föreskrifter om förbud mot att inneha andra elektriska eller elektroniska anläggningar som, utan att vara radioanläggningar, är avsedda att sända radiovågor.

Skälen för förslaget: Enligt 3 kap. 14 § första stycket LEK får elektriska eller elektroniska anläggningar som, utan att vara radioanläggningar, är avsedda att alstra radiofrekvent energi för kommunikationsändamål i ledning eller för industriellt, vetenskapligt, medicinskt eller något annat liknande ändamål, användas endast i enlighet med föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. I paragrafens andra stycke finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om förbud mot att inneha elektriska eller elektroniska anläggningar som inte omfattas av första stycket och som, utan att vara radioanläggningar, är avsedda att sända radiovågor.

Enligt 14 § FEK är det förbjudet att inneha sådana anläggningar som avses i 3 kap. 14 § andra stycket LEK. Förbudet gäller dock inte sådana anläggningar som behövs i verksamhet som bedrivs av Försvarmakten, Försvarets radioanstalt eller Försvarets materielverk, som Polismyndigheten behöver i sin bombskyddsverksamhet eller som en nationell resurs i sin verksamhet till skydd mot obemannade luftfartyg, eller som PTS eller Elsäkerhetsverket innehar i samband med utövande av marknads kontroll. Vidare får PTS efter ansökan av Kriminalvården besluta att förbudet inte ska gälla viss sådan anläggning som behövs i en anstalt eller ett häkte inom Kriminalvården för att hindra otillåten mobiltelefonkommunikation, om anläggningen kan användas utan att skadlig störning uppstår utanför anstalten eller häktet.

Enligt 7 kap. 14 § 2 LEK ska den som bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 3 kap. 14 § andra stycket dömas till böter eller fängelse

i högst sex månader. För det fall någon annan än regeringen meddelar föreskrifter med stöd av 3 kap. 14 § andra stycket LEK kan 7 kap. 14 § 2 LEK därmed vara ett otillåtet s.k. blankettstraffstadgande (jfr rättsfallet NJA 2005 s. 33).

De anläggningar som avses i 3 kap. 14 § andra stycket LEK är främst s.k. störsändare (se prop. 1992/93:200 s. 242 och prop. 2002/03:110 s. 154). En störsändare är en sändare vars syfte är att störa utrustning genom att sända på samma frekvenser som den utrustning som ska störas. Den kan bl.a. användas för att störa mobiltelefoni eller räddningstjänstens radiokommunikation, trådlösa larm, GPS, butikers larmbågar och fjärrlås för bilar, men även för radarstörning där syftet är att hindra en radar från att se och mäta in mål. Användning av störsändare kan därmed orsaka mycket stora skador på kommunikationssystem som är nödvändiga för samhället.

Med hänsyn till de negativa effekterna av användning av störsändare bör otillåten användning även fortsättningsvis vara kriminaliserad. Regeringen har hittills inte utnyttjat möjligheten till vidaredelegering i 3 kap. 14 § andra stycket LEK. Mot bakgrund av regleringens utformning framstår behovet av en sådan möjlighet som litet. En sådan möjlighet bör därför inte införas i den nya lagen.

Bestämmelserna i 3 kap. 14 § LEK bör i övrigt föras över till den nya lagen.

12.7 Överlåtelse och uthyrning av tillstånd att använda radiosändare

Förslag: Bestämmelserna om överlåtelse och uthyrning av tillstånd ska föras över till den nya lagen.

Bedömning: PTS bör hålla uppgifter om tillstånd som kan överlåtas eller hyras ut tillgängliga i ett standardiserat elektroniskt format.

Skälen för förslaget och bedömningen: I artikel 51 i EU-direktivet finns bestämmelser om överlåtelse och uthyrning av tillstånd att använda radiosändare. Bestämmelserna utgör en anpassning och utvidgning av motsvarande reglering i artikel 9b i ramdirektivet.

I artikel 51.1 anges att tillstånd att använda radiosändare som huvudregel ska få överlåtas eller hyras ut. Medlemsstaterna får dock bestämma att detta inte ska gälla om tillstånd ursprungligen beviljats utan kostnad eller för rundradio. Av punkt 2 framgår att överlåtelse eller uthyrning av tillstånd ska anmälas till den behöriga myndigheten och offentliggöras. När tillståndet avser harmoniserat frekvensutrymme ska överlåtelsen eller uthyrningen överensstämma med den harmoniserade användningen.

Artikel 51.3 är i huvudsak ny. Där anges att överlåtelse eller uthyrning av tillstånd ska tillåtas om de ursprungliga tillståndsvillkoren bibehålls. Vidare ska överlåtelse och uthyrning omfattas av det minst betungande förfarande som är möjligt. Uthyrning av tillstånd ska inte vägras om uthyraren åtar sig att förbli ansvarig för att uppfylla de ursprungliga tillståndsvillkoren. Överlåtelse av tillstånd ska inte vägras, utom i de fall det finns en tydlig risk för att den nya innehavaren inte klarar att uppfylla de ursprungliga tillståndsvillkoren. Det som nu nämnts ska dock inte påverka behovet av att säkerställa att det inte uppstår någon snedvridning av konkurrensen.

Det ska inte heller eller påverka medlemsstaternas behörighet att i enlighet med nationell rätt vid varje tidpunkt utöva tillsyn över att tillståndsvillkoren följs, både när det gäller uthyraren och den som hyr. Medlemsstaterna ska vidare underlätta överlåtelse och uthyrning av tillstånd genom att pröva varje begäran om att anpassa tillståndsvillkoren och genom att säkerställa att det berörda frekvensutrymmet kan separeras eller delas upp på olika sätt. Slutligen anges i artikeln att uppgifter om tillstånd som kan överlåtas eller hyras ut ska hållas allmänt tillgängliga i ett standardiserat elektroniskt format. Europeiska kommissionen får anta genomförandeakter för att specificera dessa uppgifter.

Enligt artikel 52.2 första stycket d i EU-direktivet får tillstånd förenas med villkor som förbjuder eller begränsar överlåtelser av tillstånd om en överlåtelse sannolikt skulle leda till betydande skada för konkurrensen. Enligt andra stycket i samma punkt ska beslut grundas på en objektiv och framåtblickande bedömning av konkurrensvillkoren på marknaden, av om åtgärden är nödvändig för att upprätthålla eller skapa effektiv konkurrens. Dessutom ska hänsyn tas till åtgärdens sannolika följder för marknadsaktörers investeringar, särskilt i nätutbyggnad. Den metod för marknadsanalys som anges i artikel 67.2 i direktivet ska beaktas.

Enligt artikel 55.8 i EU-direktivet ska den artikeln, som behandlar tillståndsgivning när antalet tillstånd har begränsats, inte påverka överlåtelse av tillstånd att använda radiosändare enligt artikel 51. Artikel 55.8 får uppfattas som att den inte ska hindra överlåtelser av tillstånd som beviljats efter ett urvalsförfarande.

I 3 kap. 23 § LEK anges att tillstånd eller del av tillstånd att använda radiosändare får överlåtas efter medgivande från den myndighet som meddelat tillståndet. Ett sådant medgivande ska lämnas om förvärvaren uppfyller de krav som ställts på sökanden i samband med att tillståndet meddelades, det inte finns skäl att anta att överlåtelsen inverkar menligt på konkurrensen, överlåtelsen inte leder till en ändrad användning av radiofrekvenser där användningen har harmoniserats och det inte finns något annat särskilt skäl mot det. Vid medgivandet får tillståndsvillkoren ändras. Enligt 3 kap. 24 § LEK tillämpas dessa bestämmelser även på uthyrning av tillstånd eller del av tillstånd att använda radiosändare. Det är dock inte möjligt att ändra tillståndsvillkoren i samband med uthyrning.

När det prövas om en överlåtelse eller uthyrning kan inverka menligt på konkurrensen ska en utredning av de påverkade marknaderna göras. Effekterna på konkurrensen analyseras i princip med utgångspunkt från de bedömningar som görs inom konkurrensrätten. Hur omfattande en sådan utredning måste vara beror på omständigheterna i det enskilda fallet (jfr rättsfallet RK 2015:1).

Vid överlåtelse av tillstånd gäller enligt 3 kap. 23 § LEK att förvärvaren övertar överlåtarens rättigheter och skyldigheter enligt lagen för tiden efter medgivandet. För att kunna bedriva en effektiv tillsyn och kunna rikta tillsynsåtgärder och vitesförelägganden mot rätt adressat har denna princip inte ansetts kunna upprätthållas vid uthyrning (se prop. 2009/10:193 s. 78). Vidare anges i 7 kap. 6 a § LEK att när det finns skäl att återkalla ett tillstånd enligt 5 eller 6 §§ på grund av omständigheter som hänför sig till en hyrestagare så ska återkallelsen i stället avse medgivandet till uthyrning.

Bestämmelserna i 3 kap. 23 och 24 §§ LEK bygger på grundregeln att en ansökan om medgivande till överlåtelse eller uthyrning ska bifallas när

förvärvaren uppfyller de krav som ställs på sökanden i samband med att tillståndet meddelades. En ansökan om medgivande kan avslås om det finns skäl att anta att överlåtelsen inverkar menligt på konkurrensen. Det bedöms inte nödvändigt att för uthyrningsfallet föreskriva att en hyrestagare ska avge en särskild försäkran om att tillståndsvillkoren ska uppfyllas.

Vid ett medgivande om överlåtelse följer det av 3 kap. 23 § tredje stycket LEK att myndigheten får meddela de nya eller ändrade villkor som överlåtelsen föranleder. Utöver detta är det alltid möjligt för tillståndshavaren att ansöka om ändring av tillståndsvillkoren och få ansökan prövad. En sådan ansökan kan t.ex. röra frågor om hur ett visst frekvensutrymme ska delas upp. Det finns inget i paragrafen som hindrar en överlåtelse av tillstånd som beviljats efter ett förfarande med allmän inbjudan till ansökan.

Sammanfattningsvis bedöms 3 kap. 23 och 24 §§ LEK vara förenliga med EU-direktivets bestämmelser om överlåtelse och uthyrning av tillstånd. Paragraferna bör därför föras över till den nya lagen.

Det bör dessutom överlämnas åt PTS att hålla uppgifter om tillstånd som kan överlåtas eller hyras ut tillgängliga i ett standardiserat elektroniskt format. Detta bör regleras i förordning.

13 Trådlösa lokala nät

13.1 Tillgång till trådlösa lokala nät

Förslag: Den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster ska inte få begränsa slutanvändares möjligheter att ansluta terminalutrustning till trådlösa lokala nät eller att erbjuda andra slutanvändare anslutning till trådlösa lokala nät. Uttrycket trådlösa lokala nät ska definieras i lagen.

Skälen för förslaget

Allmänt om trådlösa lokala nät

I artikel 56 i EU-direktivet finns nya bestämmelser om tillgång till trådlösa lokala nät (Radio Local Area Networks, RLAN). Med trådlösa lokala nät avses trådlösa kommunikationssystem med låg effekt och kort räckvidd, med låg risk för störningar på andra sådana system som utnyttjas av andra användare i omedelbar närhet av systemet, och vilka på icke-exklusiv grund använder harmoniserat frekvensutrymme.

Det är alltså fråga om utrustning för radiokommunikation som ger användarna möjlighet att trådlöst ansluta till internet inom utrustningens räckvidd. I allmänhet köper slutanvändare själva RLAN-utrustning och sätter upp i sina hem eller lokaler. RLAN-utrustningen behöver dock anslutas till ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät för att kunna ge tillgång till internet. Beteckningen WiFi används ofta för vanlig RLAN-teknik i konsumentledet. Användning av RLAN är numera mycket vanlig, både i bostäder och lokaler. Det förekommer även att grupper av användare

”syndikerar” sina RLAN så att varje användare ges tillgång till alla andra användares RLAN-utrustningar. Ett exempel på ett sådant initiativ på global nivå är Fon (fon.com).

Frekvensbanden 2400–2483,5 MHz, 5150–5350 MHz och 5470–5725 MHz har harmoniserats för användning av RLAN inom EU genom kommissionens beslut 2006/771/EG av den 9 november 2006 om harmonisering av radiospektrum för användning av kortdistansutrustning och kommissionens beslut 2005/513/EG av den 11 juli 2005 om harmoniserad användning av radiospektrum i frekvensbandet 5 GHz för införande av Wireless Access Systems med Radio Local Area Networks (WAS/RLANs). Av PTS föreskrifter (PTSFS 2018:3) om undantag från tillståndsplikt för användning av vissa radiosändare följer att användning av RLAN inom dessa frekvensband är undantagna från tillståndsplikt om radioanvändningen sker på de harmoniserade villkoren.

Tillhandahållande av tillgång till trådlösa lokala nät

Enligt artikel 56.1 första stycket i EU-direktivet ska behöriga myndigheter tillåta tillhandahållande av tillgång till ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät via RLAN. I andra stycket anges att om tillhandahållandet inte är en del av en ekonomisk verksamhet eller är en sidotjänst till en ekonomisk verksamhet eller en allmännyttig tjänst, ska företag, offentliga myndigheter eller slutanvändare som tillhandahåller sådan tillgång inte omfattas av systemet med allmän auktorisation eller av direktivets bestämmelser om slutanvändares rättigheter när det gäller nummer och om skyldigheter att sammankoppla nät.

Användning av RLAN-utrustning för tillhandahållande av trådlös anslutning till internet är undantagen från kravet på tillstånd för att använda radiosändare när användningen sker på harmoniserade villkor. LEK:s bestämmelser om krav på tillstånd att använda radiosändare och om undantag från tillståndsplikten ska i huvudsak föras över till den nya lagen, se avsnitt 12.2. Kravet i artikel 56.1 i EU-direktivet på att RLAN-utrustning ska få användas i Sverige är därmed uppfyllt.

Av 2 kap. 1 § LEK följer att allmänna kommunikationsnät av sådant slag som vanligen tillhandahålls mot ersättning och allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster endast får tillhandahållas efter anmälan. Enligt praxis omfattas inte tillhandahållande av RLAN av anmälningskravet om tillhandahållandet är en sidotjänst till annan verksamhet, eftersom tjänsten då inte är allmänt tillgänglig. Typiska exempel på när tillhandahållande av RLAN sker som en sådan sidotjänst är när kaféer eller hotell erbjuder kunderna internetanslutning via RLAN i sina lokaler. Bestämmelserna om anmälan i 2 kap. LEK ska i huvudsak föras över till den nya lagen, se avsnitt 8.1. Tillhandahållande av RLAN i annat än ekonomisk verksamhet eller som sidotjänst till annan verksamhet kommer därmed inte heller enligt den nya lagen att omfattas av anmälningskravet. Det gäller även bestämmelserna i den nya lagen om slutanvändares rättigheter samt skyldigheter att sammankoppla nät och att följa fastställda nummerplaner, eftersom dessa bestämmelser endast gäller allmänna nät och allmänt tillgängliga tjänster. Några ytterligare åtgärder för att genomföra artikel 56.1 bedöms inte behövas.

Tillhandahållarens ansvar för överförd information

I artikel 56.2 i EU-direktivet anges att artikel 12 i e-handelsdirektivet ska tillämpas. Artikel 12 i e-handelsdirektivet genomförs genom 16 § lagen (2002:562) om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster (se prop. 2001/02:150 s. 87 f. och 120). Där anges att en tjänsteleverantör som överför information som har lämnats av en tjänstemottagare i ett kommunikationsnät, eller som tillhandahåller tillgång till ett sådant nät, inte på grund av innehållet i informationen ska vara skyldig att ersätta skada eller betala sanktionsavgift. Detta gäller under förutsättning att leverantören inte initierar överföringen, väljer ut mottagaren av informationen, eller väljer ut eller ändrar informationen. Överföringen och tillhandahållandet omfattar även sådan automatisk, mellanliggande och tillfällig lagring av information som sker endast för att utföra överföringen, under förutsättning att informationen inte lagras längre än vad som rimligen krävs för överföringen.

Syftet med regleringen är att se till att aktörer som endast tillhandahåller vidarebefordran av information, s.k. mere conduit, inte ska ansvara för användarnas agerande. En sådan situation är när en slutanvändare av ett elektroniskt kommunikationsnät vidtar olagliga åtgärder, t.ex. otillåten fildelning av upphovsrättsskyddat material (se dom *McFadden*, C-484/14, EU:C:2016:689).

Bestämmelserna i 16 § lagen om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster gäller även vid tillhandahållande av tillgång till ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät via RLAN. Det bedöms därmed inte behövas någon ytterligare åtgärd för att genomföra artikel 56.2 i EU-direktivet.

Möjligheten att ge allmänheten tillgång till trådlösa lokala nät

Enligt artikel 56.3 i EU-direktivet får behöriga myndigheter inte hindra den som tillhandahåller allmänna elektroniska kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster från att ge allmänheten tillgång till sina nät via RLAN, t.ex. i en slutanvändares lokaler, under förutsättning att tillämpliga villkor för allmän auktorisation uppfylls och slutanvändaren godkänner detta i förväg. Det finns inte några bestämmelser i svensk rätt som innebär att en myndighet kan hindra den som tillhandahåller sådana nät eller tjänster från att ge allmänheten tillgång till sina nät via RLAN. Det bedöms därför inte behövas några åtgärder för att genomföra artikel 56.3.

Slutanvändares användning av trådlösa lokala nät

I artikel 56.4 i EU-direktivet finns bestämmelser som syftar till att genom delning av RLAN-anslutningar kunna öka antalet tillgängliga accesspunkter och därmed den trådlösa datakapaciteten. Behöriga myndigheter ska säkerställa att den som tillhandahåller allmänna elektroniska kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster inte ensidigt begränsar eller hindrar slutanvändare från användning av RLAN i två olika situationer.

Den första situationen avser att slutanvändare efter eget val ska få använda RLAN som tillhandahålls av tredje part. Det är alltså inte tillåtet för den som

tillhandahåller allmänna elektroniska kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster att begränsa slutanvändares rätt att ansluta sig till tredje parts RLAN-utrustningar.

Den andra situationen avser att slutanvändare ska få tillåta att andra slutanvändare får tillgång till allmänna elektroniska kommunikationsnät via RLAN. Detta omfattar även tredje parters initiativ som förenar olika slutanvändares RLAN och gör dem allmänt tillgängliga. Det är alltså inte tillåtet att begränsa slutkundens rätt att ”syndikera” RLAN-utrustning så att även andra användare kan ansluta sig genom utrustningen.

Det saknas bestämmelser i svensk rätt som förbjuder villkor av detta slag i abonnemang. Det är oklart i vilken utsträckning sådana villkor i praktiken förekommer på den svenska marknaden. Vidare följer det av artikel 3.1 i TSM-förordningen att slutanvändare ska ha rätt att via sin internetanslutningstjänst ha tillgång till och distribuera information och innehåll, använda och tillhandahålla applikationer och tjänster och använda terminalutrustning efter eget val. Vissa villkor i abonnemangsavtal som begränsar en slutanvändares rätt att använda RLAN-utrustning skulle därmed kunna strida mot den bestämmelsen. För att säkerställa ett korrekt genomförande av artikel 56.4 i EU-direktivet bör det införas en bestämmelse i den nya lagen om att den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster inte får begränsa slutanvändares möjligheter att ansluta terminalutrustning till trådlösa lokala nät eller att erbjuda andra slutanvändare anslutning till trådlösa lokala nät.

Det bör vidare anges i lagen att med trådlösa lokala nät avses trådlösa kommunikationssystem med låg effekt och kort räckvidd, med låg risk för störningar på andra sådana system som utnyttjas av andra användare i omedelbar närhet av systemet, och vilka på icke-exklusiv grund använder harmoniserat frekvensutrymme.

Slutanvändares tillgång till andra slutanvändares trådlösa lokala nät

Enligt artikel 56.5 i EU-direktivet får behöriga myndigheter inte begränsa eller hindra slutanvändare från att ge andra slutanvändare tillgång, ömsesidigt eller på annat sätt, till deras RLAN. Detta gäller även när tredje part förenar olika slutanvändares RLAN och gör dem allmänt tillgängliga.

Det finns inte några bestämmelser i svensk rätt som innebär att en myndighet kan hindra slutanvändare från att ge andra slutanvändare sådan tillgång. Det bedöms därför inte behövas några åtgärder för att genomföra artikel 56.5.

Allmänhetens tillgång till trådlösa lokala nät hos myndigheter m.fl.

Enligt artikel 56.6 i EU-direktivet får behöriga myndigheter inte otillbörligt begränsa tillhandahållande av tillträde för allmänheten till RLAN hos offentliga myndigheter eller på offentliga platser i närheten av offentliga myndigheters lokaler, när tillhandahållandet är en sidotjänst till offentliga tjänster. Detsamma gäller initiativ från icke-statliga organisationer eller offentliga myndigheter för att förena och allmänt göra olika slutanvändares RLAN tillgängliga.

Det finns inte några bestämmelser i svensk rätt som innebär att en myndighet får begränsa en annan myndighets möjligheter att göra RLAN tillgängligt för andra i eller nära sina lokaler som sidotjänster till den ordinarie verksamheten. Det kan t.ex. vara fråga om att RLAN-anslutning erbjuds i väntorum eller på skolor.

Det förekommer också att kommuner tillhandahåller kostnadsfri RLAN-anslutning på offentliga platser. Om RLAN då tillhandahålls på sådant sätt att det inte är fråga om sidotjänster kan bestämmelserna om konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet i 3 kap. 27–32 §§ konkurrenslagen (2008:579) aktualiseras (jfr Konkurrensverkets beslut den 14 december 2015, dnr 706/2014). Staten, en kommun eller ett landsting kan då förbjudas att i en säljverksamhet tillämpa ett visst förfarande, om detta snedvrider, eller är ägnat att snedvrida, förutsättningarna för en effektiv konkurrens på marknaden, eller hämmar, eller är ägnat att hämma, förekomsten eller utvecklingen av en sådan konkurrens. En kommun eller ett landsting får även förbjudas att bedriva en viss säljverksamhet som är av sådant slag, om den inte är förenlig med lag.

Sammanfattningsvis bedöms svensk rätt vara förenlig med artikel 56.6 i EU-direktivet. Det behöver därför inte vidtas några åtgärder för att genomföra den bestämmelsen.

13.2 Ibruktagande och drift av trådlösa accesspunkter med kort räckvidd

Bedömning: Det behövs inte några särskilda åtgärder för att genomföra EU-direktivets bestämmelser om ibruktagande och drift av trådlösa accesspunkter med kort räckvidd.

Skälen för bedömningen

Trådlösa accesspunkter med kort räckvidd

I artikel 57 i EU-direktivet finns bestämmelser om ibruktagande och drift av trådlösa accesspunkter med kort räckvidd. Bestämmelserna är nya.

Med trådlösa accesspunkter med kort räckvidd, i fortsättningen benämnda trådlösa accesspunkter, avses enligt artikel 2.23 i EU-direktivet en liten trådlös nätanslutningsutrustning med låg effekt och kort räckvidd, som kan användas som en del av ett elektroniskt kommunikationsnät, som kan vara utrustad med en eller flera antenner med låg visuell inverkan och som gör det möjligt för användare att få tillgång till elektroniska kommunikationsnät oberoende av den underliggande nättopologin för mobila eller fasta nät. Trådlösa accesspunkter kan använda radiofrekvenser som är undantagna från tillståndspflicht eller kräva tillstånd för användningen.

Bakgrunden till den nya EU-regleringen av accesspunkter är den utveckling som förväntas när den s.k. femte generationens mobila kommunikationsnät, 5G, ska byggas ut och tas i bruk. 5G-system kommer att använda även breda frekvensband som ligger högre än vad som är fallet för dagens 3G- och 4G-system, bl.a. frekvensbanden 3,4–3,8 GHz och 24,25–27,5 GHz. Utbredningsegenskaperna hos radiovågor i dessa frekvensband innebär att frekvensbanden i allmänhet inte är lämpliga för mobilsystem som täcker

stora geografiska ytor. I stället kommer 5G i höga frekvensband främst att användas för att nå mycket höga datahastigheter i tätbebyggda områden eller inomhus. Detta kommer att kräva utbyggnad av ett stort antal små basstationer som var och en har liten räckvidd (s.k. pikoceller eller femtoceller). Sådana basstationer omfattas av direktivets definition av trådlösa accesspunkter med liten räckvidd. Även befintlig och kommande RLAN-utrustning kan omfattas av definitionen.

EU-direktivets krav

Enligt artikel 57.1 får behöriga myndigheter inte otillbörligt begränsa ibruktagandet av trådlösa accesspunkter. Medlemsstaterna ska sträva efter att alla regler som styr ibruktagandet av sådana accesspunkter är enhetliga på nationell nivå och offentliggörs. Vidare får behöriga myndigheter som huvudregel inte kräva något stadsplaneringstillstånd eller förhandstillstånd för ibruktagandet. Tillstånd får dock krävas om trådlösa accesspunkter ska tas i bruk på byggnader eller platser med ett arkitektoniskt eller historiskt värde eller med ett naturvärde som är skyddade, eller med hänsyn till den allmänna säkerheten. När sådana tillstånd beviljas ska artikel 7 i utbyggnadsdirektivet, tillämpas. Enligt artikel 57.2 ska Europeiska kommissionen genom genomförandeakter specificera de fysiska och tekniska egenskaperna hos trådlösa accesspunkter.

Av artikel 57.3 följer att trådlösa accesspunkter måste uppfylla väsentliga krav på radioutrustning enligt radioutrustningslagen (2016:392) och föreskrifter som har meddelats med stöd av den lagen. Definitionen av radioutrustning i 3 § radioutrustningslagen omfattar trådlösa accesspunkter. De omfattas därmed av den lagen.

En trådlös accesspunkt i EU-direktivets mening är både en radiosändare och en radiomottagare. Beroende på vilket frekvensband accesspunkten använder och på accesspunktens andra tekniska egenskaper, kan användningen av en accesspunkt som radiosändare kräva tillstånd eller vara undantagen från tillståndsplikt. Av artikel 57.3 följer också att möjligheten att ställa krav på tillstånd att använda radiosändare inte påverkas, utan bestämmelserna tar sikte på tillståndskrav eller andra restriktioner som gäller därutöver. När det anges i direktivet att ibruktagandet av trådlösa accesspunkter inte får begränsas bör det därmed inte hindra att accesspunktens frekvensanvändning fortsatt kan omfattas av tillståndsplikt. Om accesspunkter använder frekvensutrymme där det råder tillståndsplikt, kommer det dessutom i allmänhet att vara fråga om nationella, regionala eller lokala s.k. blocktillstånd. De företag som tilldelas blocktillstånd kan då använda radiosändare i det tilldelade frekvensutrymmet utan att det krävs särskilda tillstånd för varje enskild utrustning.

Ibruktagande och drift av trådlösa accesspunkter

De begränsningar, regler och tillstånd som behandlas i artikel 57.1 är därmed sådana som avser montering av utrustning av olika slag på byggnader. I plan- och bygglagen (2010:900), i fortsättningen PBL, finns bl.a. bestämmelser om krav på byggnadsverk och om bygglov. Bestämmelserna om krav på byggnadsverk är tillämpliga på bl.a. ändringar av byggnader oavsett om ändringsåtgärden kräver bygglov.

Enligt 8 kap. 4 § första stycket 10 PBL ska ett byggnadsverk ha de tekniska egenskaper som är väsentliga i fråga om bredbandsanslutning. Enligt 3 kap. 20 a § plan- och byggförordningen (2011:338) (PBF) innebär detta att en byggnad som innehåller bostäder eller arbetslokaler ska vara projekterad och utförd på ett sådant sätt att lägenheterna lätt kan anslutas till ett höghastighetsnät för elektronisk kommunikation och att ett flerbostadshus ska vara utrustat med en accesspunkt i eller utanför byggnaden. Kravet gäller dock inte byggnader som är avsedda för totalförsvaret eller som annars är av vikt för Sveriges säkerhet. Undantag görs också för fritidshus, komplementbyggnader, komplementbostadshus eller arbetslokaler, om kraven är obefogade med hänsyn till arten av den verksamhet som arbetslokalerna är avsedd för, eller ekonomibygnader för jordbruk, skogsbruk eller annan liknande näring. Regleringen är teknikneutral. Det innebär att även trådlös teknik kan komma i fråga för att uppfylla kravet (se prop. 2015/16:73 s. 77). Enligt 8 kap. 5 § PBL jämförd med 3 kap. 22 § PBF ska kravet inte uppfyllas vid annan ändring av en byggnad än ombyggnad.

Av 9 kap. 2 § PBL framgår att det krävs bygglov för nybyggnad och tillbyggnad. Det krävs vidare bygglov för annan ändring av en byggnad än tillbyggnad, bl.a. för åtgärder på byggnader som ligger i ett område som omfattas av en detaljplan och åtgärden innebär att byggnaden byter färg, fasadbeklädnad eller taktäckningsmaterial eller byggnadens yttre utseende avsevärt påverkas på annat sätt. Av 6 kap. 1 § PBF följer att det även krävs bygglov för att anordna, inrätta, uppföra, flytta eller väsentligt ändra vissa andra anläggningar än byggnader, t.ex. radio- eller telemaster eller torn, större vindkraftverk och murar och plank. Enligt 6 kap. 3 § samma förordning krävs det även, som huvudregel, bygglov för att sätta upp, flytta eller väsentligt ändra en skylt som är större än 1 kvadratmeter. Kravet gäller dock normalt inte vägmärken.

Att sätta upp en mindre trådlös accesspunkt på en befintlig byggnads tak eller fasad bör inte medföra att byggnadens yttre utseende avsevärt påverkas. Inte heller bör en sådan åtgärd på en annan bygglovspliktig anläggning eller på en större skylt medföra att anläggningen eller skylten ändras väsentligen. Därmed krävs det normalt inte bygglov för en sådan åtgärd.

Enligt 9 kap. 8 § första stycket 2 b PBL får en kommun i detaljplan eller områdesbestämmelser införa bygglovsplikt för att underhålla eller ändra ett byggnadsverk eller bebyggelseområde som är särskilt värdefullt från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt. Uppsättandet av en trådlös accesspunkt kan därmed i undantagsfall vara bygglovspliktigt. Enligt artikel 57.1 i EU-direktivet ska då artikel 7 i utbyggnadsdirektivet tillämpas i bygglovsförfarandet. Detta innebär att viss information om bygglovsplikt ska finnas tillgänglig via den informationstjänst för utbyggnad av bredbandsnät som avses i 4 kap. 1 § lagen (2016:534) om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät (utbyggnadslagen). Tillhandahållandet av denna information behöver inte regleras i lag. Vidare ska medlemsstaterna säkerställa att beslut om bygglov fattas inom fyra månader från den dag då en fullständig bygglovsansökan har mottagits. I undantagsfall får fristen förlängas. Enligt 9 kap. 27 § PBL ska ärenden om lov och förhandsbesked handläggas skyndsamt. Byggnadsnämnden ska meddela beslut om lov eller förhandsbesked inom tio veckor från det att en

fullständig ansökan kommit in. Om det är nödvändigt på grund av utredningen i ärendet, får tiden förlängas en gång med högst tio veckor utöver de ursprungliga tio veckorna. Sökanden ska informeras om förlängningen och skälen för den innan den ursprungliga tidsfristen har gått ut. Förfarandet i 9 kap. 27 § PBL är därmed förenligt med artikel 7 i utbyggnadsdirektivet.

Av 8 kap. 14 § PBL framgår bl.a. att ett byggnadsverk ska hållas i vårdat skick och underhållas så att dess utformning i huvudsak bevaras. Underhållet ska anpassas till omgivningens karaktär och byggnadsverkets värde från historisk, kulturhistorisk, miljömässig och konstnärlig synpunkt. Om byggnadsverket är särskilt värdefullt från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt, ska det underhållas så att de särskilda värdena bevaras. Enligt 8 kap. 17 § PBL ska ändring av en byggnad och flyttning av en byggnad utföras varsamt så att man tar hänsyn till byggnadens karaktärsdrag och tar till vara byggnadens tekniska, historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden. Dessa bestämmelser skulle i något fall kunna bli tillämpliga på montering av en trådlös accesspunkt på ett befintligt byggnadsverk. Bestämmelserna föreskriver dock inte någon tillståndspflicht. I stället är det upp till ansvariga tillsynsmyndigheter att ingripa med tillsyn enligt PBL, om det konstateras att en överträdelse av reglerna kan ha skett. Som utgångspunkt är det den som äger eller på annat sätt råder över en byggnad som disponerar över montering av accesspunkter på byggnaden. Det får förutsättas att den som råder över en byggnad eller en plats med ett arkitektoniskt eller historiskt värde eller med ett naturvärde beaktar dessa värden när det beslutas om trådlösa accesspunkter ska sättas upp.

De aktörer som råder över byggnader eller anläggningar som är känsliga från säkerhetssynpunkt får på samma sätt förutsättas beakta säkerhetsintressen när det blir aktuellt att ta i bruk trådlösa accesspunkter. För den som bedriver säkerhetskänslig verksamhet gäller säkerhetsskyddslagen (2018:585) med krav på säkerhetsskyddsanalys och säkerhetsskyddsåtgärder, bl.a. när det gäller informationssäkerhet i form av att förebygga skadlig inverkan på informationssystem som gäller säkerhetskänslig verksamhet.

Sammanfattningsvis bedöms att svensk rätt är förenlig med artikel 57.1 i EU-direktivet.

Artikel 57.2 riktar sig endast till Europeiska kommissionen och behöver därför inte genomföras. Det kan dock finnas behov av att genomföra eller komplettera de genomförandeakter som avses där när dessa har antagits.

13.3 Tillträde till fysisk infrastruktur för att montera trådlösa accesspunkter med kort räckvidd

Förslag: Statliga myndigheter, kommuner och landsting ska på rättvisa och rimliga villkor på begäran av en operatör medge tillträde till byggnader, anläggningar och föremål som är tekniskt lämpliga för att montera trådlösa accesspunkter med kort räckvidd på eller som behövs för att ansluta sådana accesspunkter till ett stamnät. Det åligger den som medger tillträde att söka sådana tillstånd som krävs för att tillträdet ska kunna realiserats och som operatören själv inte kan söka. En begäran om tillträde får avslås om tillträdet inte är rimligt med hänsyn till

1. den fysiska infrastrukturens tekniska lämplighet för det avsedda tillträdet,
2. brist på utrymme i den fysiska infrastrukturen,
3. personlig säkerhet och folkhälsa,
4. risk för skada för allmän säkerhet, totalförsvaret eller Sveriges säkerhet i övrigt,
5. risk för att andra tjänster som infrastrukturen används för störs, eller
6. andra liknande omständigheter.

Regeringen får meddela föreskrifter om att vissa myndigheter ska vara undantagna från skyldigheten att medge tillträde.

En begäran om tillträde ska vara skriftlig och innehålla en tidsplan för anläggandet eller utbyggnaden av trådlösa accesspunkter med kort räckvidd eller anslutningar till stamnät i de delar som är relevanta för tillträdet. Den som tagit emot en begäran om tillträde ska senast två månader från mottagandet av en fullständig begäran skriftligen meddela operatören om begäran medges eller inte. Meddelandet ska innehålla villkoren för tillträde eller de omständigheter som det hänvisas till för att avslå begäran.

Uttrycket trådlösa accesspunkter med kort räckvidd ska definieras i lagen.

Lagen om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät ska inte tillämpas i fråga om tillträde till byggnader, anläggningar och föremål som är tekniskt lämpliga för att sätta upp trådlösa accesspunkter med kort räckvidd på eller som behövs för att ansluta sådana accesspunkter till ett stamnät, om bredbandsutbyggaren har rätt till sådant tillträde enligt den nya lagen.

Skälen för förslaget

Enligt artikel 57.4 i EU-direktivet ska operatörer få tillträde till all fysisk infrastruktur som förvaltas av nationella, regionala eller lokala offentliga myndigheter och som är tekniskt lämplig för att montera trådlösa accesspunkter på eller som behövs för att sådana accesspunkter ska kunna förbindas med ett stamnät. Sådan infrastruktur kan vara väg- och gatuutrustning som lyktstolpar, trafikmärken, trafikljus, annonsplaceringar, buss- och spårvagnshållplatser och tunnelbanestationer. Myndigheterna ska tillgodose varje rimlig begäran om tillträde enligt rättvisa, skäliga, transparenta och icke-diskriminerande villkor. Medlemsstaterna ska i relevanta fall tillämpa de förfaranden som antagits i enlighet med utbyggnadsdirektivet.

Statliga myndigheter, kommuner och landsting ska ge operatörer tillträde till fysisk infrastruktur

Artikel 57.4 syftar till att operatörer ska kunna få tillträde till fysisk infrastruktur som ägs av offentliga aktörer för att montera små trådlösa accesspunkter. Detta kan underlätta utbyggnaden av ett stort antal accesspunkter för bl.a. 5G-system i högre frekvensband. Regleringen kompletterar de möjligheter till tillträde till fysisk infrastruktur som finns enligt utbyggnadslagen genom att infrastrukturen inte behöver ingå i ett bredbandsnät eller ägas eller användas av en nätinnehavare.

Bestämmelser om tillträde enligt artikel 57.4 bör tas in i den nya lagen. Vad som avses med trådlösa accesspunkter med kort räckvidd redovisas i föregående avsnitt. I den nya lagen bör det tas in en definition av detta uttryck som överensstämmer med direktivet.

Artikel 57.4 är översiktligt formulerad och lämnar detaljerna i genomförandet till medlemsstaterna. Det finns en hänvisning till förfarandena i utbyggnadsdirektivet, utan att det anges vilka av de olika förfarandena i det direktivet som avses.

Utbyggnadsdirektivet har i huvudsak genomförts genom utbyggnadslagen. Enligt 2 kap. utbyggnadslagen får en bredbandsutbyggare begära tillträde till en nätinnehavares fysiska infrastruktur. Med fysisk infrastruktur avses där passiva nätdelar som är avsedda att rymma andra nätdelar utan att själva bli aktiva, bl.a. kanalisationer, master, kopplingsskåp, byggnader, torn och stolpar. I första hand ska nätinnehavaren bedöma om en begäran om tillträde är rimlig. Det anges i lagen vad som ska beaktas vid den bedömningen. Om nätinnehavaren anser att begäran är rimlig ska denne inom vissa tidsgränser föreslå rättvisa och rimliga villkor för tillträdet. Om bredbandsutbyggaren inte godtar nätinnehavarens bedömning kan tvisten hänskjutas till en tvistlösningsmyndighet för prövning.

Genomförandet av artikel 57.4 i EU-direktivet bedöms i huvudsak kunna utgå från 2 kap. utbyggnadslagen. Det bör anges i den nya lagen att det tillträde som operatörer ska medges enligt artikel 57.4 ska lämnas på begäran.

Den fysiska infrastruktur som kan bli föremål för begäran om tillträde omfattar dels sådan infrastruktur som tekniskt lämpar sig för att montera trådlösa accesspunkter på, dels sådan infrastruktur som behövs för att accesspunkter ska kunna anslutas till ett stamnät. I direktivet anges som exempel väg- och gatuutrustning samt buss- och spårvagnshållplatser och tunnelbanestationer. Eftersom accesspunkter är små och lätta kan de monteras på många slags anläggningar i utom- och inomhusmiljö. En begäran om tillträde kan därmed komma att avse en mycket stor mängd byggnader och anläggningar av högst varierande storlek. Det kan röra allt ifrån enkla stolpar eller pelare till hela byggnaders fasader. Uttrycket fysisk infrastruktur har inte definierats i EU-direktivet men det torde ha en vidare omfattning än motsvarande uttryck i utbyggnadsdirektivet. Mot den bakgrunden bör bestämmelserna om tillträde i den nya lagen utformas så att begäran om tillträde ska avse byggnader, anläggningar och föremål som är tekniskt lämpliga för att montera trådlösa accesspunkter på eller som behövs för att ansluta sådana accesspunkter till ett stamnät.

Den fysiska infrastrukturen ska enligt direktivet vara kontrollerad av nationella, regionala eller lokala offentliga myndigheter. Det framgår inte av direktivet vilka organ som avses med detta uttryck. Med myndighet i grundlagarnas mening förstås sådana organ som tillhör den offentligrättsliga statliga och kommunala organisationen (se RÅ 2008 ref. 6). Lagen bör därför utformas så att skyldigheten att medge tillträde avgränsas till statliga myndigheter, kommuner och landsting. Tillträde kan därmed inte ges till byggnader eller anläggningar som ägs eller kontrolleras av t.ex. statligt eller kommunalt ägda företag. I och med att skyldigheten att medge tillträde endast gäller staten, kommuner och landsting aktualiseras inte heller frågor om egendomsskydd (jfr prop. 2015/16:73 s. 45 f.).

Indelningskommittén, som har haft i uppgift att föreslå en ny indelning av län och landsting, har i sitt slutbetänkande Myndighetsgemensam indelning – samverkan på regional nivå (SOU 2018:10) bl.a. föreslagit att beteckningen för kommuner på regional nivå ska vara region. Lagändringarna beträffande beteckning förslås träda i kraft den 1 januari 2020. Förslaget bereds i Regeringskansliet. Beteckningen för kommuner på regional nivå i den nya lagen kan därför behöva anpassas efter det.

I förarbetena till LEK anges att om det vilar på den som skyldigheten att medge tillträde riktar sig mot att söka tillstånd enligt annan lag, får skyldigheten anses innefatta även en skyldighet att på saklig grund ansöka om nödvändiga tillstånd (se prop. 2002/03:110 s. 118). I förarbetena till utbyggnadslagen anförde dock regeringen att det endast bör ankomma på den som medger tillträde att söka tillstånd om det är nödvändigt för att tillträdet ska kunna realiserats (se prop. 2015/16:73 s. 36). På inrådan av Lagrådet infördes därför en bestämmelse i 2 kap. 1 § utbyggnadslagen om att det åligger en nättinnehavare att söka sådana tillstånd som krävs för att tillträdet ska kunna realiserats och som bredbandsutbyggaren inte själv kan söka. På motsvarande sätt bör det anges i den nya lagen att det åligger den som medger tillträde att söka sådana tillstånd som krävs för att tillträdet ska kunna realiserats och som operatören inte själv kan söka. Detta torde i praktiken endast komma i fråga när uppsättandet av trådlösa accesspunkter har gjorts bygglovspliktigt i detaljplan eller områdesbestämmelser med stöd av 9 kap. 8 § första stycket 2 b PBL, på byggnader och andra anläggningar som är särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt och därför inte får förvanskas.

Direktivet kräver att varje rimlig begäran om tillträde ska tillgodos. Det bör därför finnas möjlighet att avslå en begäran när det begärda tillträdet inte är rimligt. Bedömningen av vad som är rimligt måste göras utifrån omständigheterna i det enskilda fallet. I likhet med vad som gäller enligt utbyggnadslagen bör det i den nya lagen ges exempel på situationer när det kan vara befogat att avslå en begäran om tillträde. När det gäller dessa exempel bör ledning hämtas från 2 kap. 1 § utbyggnadslagen (se prop. 2015/16:73 s. 38 f.). På motsvarande sätt som anges där bör en statlig myndighet, kommun eller landsting få avslå en begäran om tillträde till byggnader, anläggningar eller annan fysisk infrastruktur om begäran inte är rimlig med hänsyn till

1. den fysiska infrastrukturens tekniska lämplighet för det avsedda tillträdet,
2. brist på utrymme i den fysiska infrastrukturen,
3. personlig säkerhet och folkhälsa,
4. risk för skada för allmän säkerhet, totalförsvaret eller Sveriges säkerhet i övrigt,
5. risk för att andra tjänster som infrastrukturen används för störs, eller
6. andra liknande omständigheter.

Undantag från skyldigheten att medge tillträde

Vissa myndigheter bedriver sådan verksamhet att de bör vara helt undantagna från skyldigheten att medge tillträde. Enligt 1 kap. 3 § andra stycket utbyggnadslagen omfattas Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Försvarsmakten, Försvarets materielverk och Fortifikationsverket inte av lagen och alltså inte heller av lagens

bestämmelser om skyldigheten att medge tillträde. I förarbetena anges att det av säkerhetsskäl inte är lämpligt att dessa myndigheter t.ex. tvingas att motivera varför tillträde till infrastruktur eller samordning inte kan medges eller att de blir part i ett tvistlösningsförfarande (se prop. 2015/16:73 s. 32 f.).

Utbyggnadslagens skyldighet om tillträde gäller dock endast nätinnehavare, vilket de i utbyggnadslagen uppräknade myndigheterna anses kunna vara, medan EU-direktivet och det nu aktuella lagförslaget omfattar samtliga statliga myndigheter, utöver kommuner och landsting. Det finns därför anledning att bredda undantaget till att omfatta även andra myndigheter vars verksamhet avser Sveriges säkerhet och där det är olämpligt att införa en skyldighet att medge tillträde. Vilka myndigheter som bör omfattas av undantaget bör bestämmas av regeringen i förordning. Se även avsnitt 20.6.

Förfarandet

Eftersom skyldigheten att ge tillträde är begränsad till statliga myndigheter, kommuner och landsting kommer förvaltningslagen (2017:900) att gälla när en operatör begär tillträde. Det innebär bl.a. att en begäran om tillträde ska innehålla en beskrivning av det tillträde som begärs samt de omständigheter som ligger till grund för begäran, se 19 § andra stycket i den lagen. Om en ansökan inte innehåller de uppgifter som behövs för att kunna bedöma tillträdet kan myndigheten begära att operatören ska komplettera sin ansökan. Av tydlighetsskäl bör det dock särskilt anges i den nya lagen att operatören i en begäran om tillträde ska ange en tidsplan för anläggandet eller utbyggnaden av de accesspunkter och anslutningar som är relevanta för tillträdet (jfr 2 kap. 2 § utbyggnadslagen och prop. 2015/16:73 s. 41).

Enligt 2 kap. 3 § utbyggnadslagen ska en nätinnehavare senast två månader från mottagandet av en fullständig begäran om tillträde skriftligen meddela om en begäran medges eller avslås. Meddelandet ska innehålla nätinnehavarens villkor för tillträde eller de omständigheter som nätinnehavaren hänvisar till för att avslå begäran.

Det är angeläget att den som begär tillträde snabbt kan få besked om huruvida tillträde medges eller inte. På motsvarande sätt som gäller enligt utbyggnadslagen bör det i den nya lagen anges att ett skriftligt besked ska lämnas senast två månader från mottagandet av en fullständig ansökan och beskedet innehålla villkoren för tillträde eller de omständigheter som myndigheten hänvisar till för att avslå ansökan.

Avsikten är att parterna ska träffa en överenskommelse om villkoren för tillträdet. Om någon överenskommelse om tillträde inte kan nås har var och en av parterna möjlighet att begära att tillsynsmyndigheten ska lösa tvisten, se vidare avsnitt 20.6. Tillsynsmyndighetens skyldighet att i vissa fall höra Försvarmakten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap samt Säkerhetspolisen behandlas i avsnitt 20.6.

Rättvisa och rimliga villkor för tillträdet

Enligt artikel 57.4 i EU-direktivet ska villkoren för tillträdet vara rättvisa, skäliga, transparenta och icke-diskriminerande.

Av 5 § förvaltningslagen följer att en myndighet i sin verksamhet ska vara saklig och opartisk. Därigenom säkerställs att villkoren för tillträde kommer att uppfylla kraven på transparens och icke-diskriminering.

Övriga krav på villkoren bör framgå av den nya lagen. I EU-direktivet anges att villkoren ska vara rättvisa och skäliga, jfr ”fair” och ”reasonable” i den engelska språkversionen. Uttrycket ”fair and reasonable” används också i den engelska språkversionen av artikel 3.2 i utbyggnadsdirektivet som behandlar villkoren, inklusive prisvillkor, för tillträde till fysisk infrastruktur. I den svenska språkversionen av det direktivet används uttrycket ”rättvisa och rimliga”. Det anges också i 2 kap. 1 § utbyggnadslagen att tillträde ska ske på rättvisa och rimliga villkor. Det bedöms därför lämpligt att även i den nya lagen ange att tillträde ska ske på rättvisa och rimliga villkor. Vad detta innebär i praktiken måste avgöras i varje enskilt fall. Det kan förutses att meningsskiljaktigheter främst kommer att uppstå i fråga om villkor om ersättning för tillträdet som myndigheten vill ha av operatören.

I förarbetena till utbyggnadslagen (prop. 2015/16:73 s. 37) konstaterades att det kunde framstå som otydligt vad en rättvis och rimlig ersättning innebär. Det ansågs inte möjligt att på förhand uttala exakt vad sådan ersättning bör omfatta, särskilt mot bakgrund av att vad som är en rättvis och rimlig ersättning kan variera beroende på typ av fysisk infrastruktur och vilken bransch som nätinnehavaren verkar i. Det bedömdes att nätinnehavaren i vart fall alltid skulle ha en realistisk möjlighet att täcka sina kostnader. Regeringen uttalade att med kostnader i detta sammanhang borde avses uppskattade kostnader för tillträdet, inklusive kostnader för att söka ledningsrätt eller andra liknande processkostnader och ökade kostnader för drift och underhåll. Det kunder t.ex. handla om elkraft, kyla, olika typer av kontroller, extra utrustning, nödvändig anpassning av infrastrukturen och säkerhetsåtgärder. En viss schablonisering ansågs kunna bli nödvändig mot bakgrund av att inte alla kostnader kan vara kända på förhand. Ersättningen bör därmed inte utgå för uppenbart onödiga eller överdrivna kostnader. Kostnaderna borde alltså vara relevanta i förhållande till det begärda tillträdet. Regeringen anförde vidare att även tillträdet inverkan på nätinnehavarens affärsplaner och investeringar borde beaktas när ersättningsnivån fastställs. Ett visst påslag utöver kostnaderna ansågs normalt vara rättvist och rimligt. Meningen var inte att prissättningen ska motverka investeringar i infrastrukturen.

Dessa uttalanden bör kunna ge ledning även för hur bedömningen av en rättvis och rimlig ersättning kan göras när det gäller tillträde för att sätta upp trådlösa accesspunkter eller för att ansluta sådana accesspunkter till ett stamnät. Ersättningen ska alltså täcka alla förutsebara och relevanta kostnader som uppstår för sådant tillträde. Förutom de statliga affärsdrivande verken har myndigheter inte till syfte att gå med vinst i sin verksamhet. När det, som i detta fall, kan vara fråga om upplåtelse av fast egendom, bör det dock i en rättvis och rimlig ersättning kunna räknas in även en post motsvarande rimlig avkastning på investerat kapital. Detta motverkar marknadsstörningar som kan uppkomma om reglerat tillträde till myndigheters fysiska infrastruktur skulle bli avsevärt billigare än affärsmässiga uppgörelser om tillgång till privat ägda byggnader och anläggningar.

Enligt artikel 57.5 i EU-direktivet ska ibruktagandet av trådlösa accesspunkter med kort räckvidd inte omfattas av avgifter utöver administrativa avgifter enligt artikel 16, utan att det påverkar tillämpningen av några affärsmässiga avtal. Bestämmelsen bedöms inte hindra att myndigheter tillgodogör sig en skälig och rättvis ersättning för det tillträde som ges. Däremot får inte operatörer åläggas att betala andra avgifter än administrativa avgifter. Några

sådana andra avgifter föreslås inte i den nya lagen. Det bedöms därför inte behövas några åtgärder för att genomföra artikel 57.5.

Förhållandet till utbyggnadslagen

Det kan förekomma att en myndighet också är en nättinnehavare enligt utbyggnadslagen. En operatör som är en bredbandsutbyggare enligt den lagen, och som vill ha tillträde till viss fysisk infrastruktur för att montera trådlösa accesspunkter eller för att ansluta sådana accesspunkter till ett stamnät, skulle därmed i princip kunna välja mellan att begära tillträde enligt den nya lagen eller enligt utbyggnadslagen.

Enligt skäl 140 i EU-direktivet är avsikten att tillträde enligt artikel 57 ska komplettera utbyggnadsdirektivets bestämmelser. Vidare följer av artikel 1.4 i utbyggnadsdirektivet jämfört med artikel 125 i EU-direktivet att den nya lagen ska ha företräde framför utbyggnadslagen. I 2 kap. 1 § andra stycket utbyggnadslagen anges att paragrafen är subsidiär i förhållande till vissa bestämmelser i LEK. Det bör anges i bestämmelsen att paragrafen är subsidiär även till möjligheten i den nya lagen att begära tillträde till fysisk infrastruktur för att sätta upp accesspunkter.

Central informationspunkt

Enligt artikel 57.4 i EU-direktivet ska en rimlig begäran om tillträde till godos enligt rättvisa, skäliga, transparenta och icke-diskriminerande villkor "som ska medge insyn via en central informationspunkt". Den svenska språkversionen har fått en svårtillgänglig utformning. I den engelska versionen används i stället uttrycket "which shall be made public at a single information point". Det som avses är således att villkoren ska offentliggöras.

Direktivet kan tolkas så att myndigheterna ska ange de villkor som tillämpas för tillträdet öppet i en central informationstjänst. Det är dock inte uppenbart hur det ska gå till. Det är upp till operatörerna att ansöka om tillträde. De villkor som ska tillämpas kan skilja sig väsentligt åt beroende på situationen i det enskilda fallet, exempelvis vilken slags byggnad eller anläggning som begäran om tillträde avser. Rimligen är det i första hand operatörerna som kommer att vilja ge förslag till hur tillträdet praktiskt ska gå till. Vidare är det svårt att se att myndigheterna skulle kunna förutse vilka villkor som ska gälla för varje tänkbart tillträdesfall. De besked om tillträde som lämnas blir allmänna handlingar och kommer därmed i regel att vara offentliga. Mot den bakgrunden bedöms det mest lämpligt att inte i lagen ta in en särskild bestämmelse som genomför direktivets krav på offentliggörande av villkor för tillträde. I stället bör en myndighet ges i uppdrag att kartlägga vilka villkor som tillämpats när myndigheter har medgett tillträde för accesspunkter. Sådana kartläggningar bör regelbundet kunna publiceras i rapportform eller på en särskild hemsida. Ett sådant uppdrag kan ges när bestämmelserna har tillämpats en tid, så att det går att överblicka tillämpningen av reglerna och vilket behov som kan finnas av ytterligare åtgärder för öppenhet om villkor för tillträdet.

13.4 Tekniska föreskrifter om elektromagnetiska fält

I artikel 58 i EU-direktivet anges att de förfaranden som fastställs i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535 av den 9 september 2015 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster ska tillämpas på medlemsstaters utkast till åtgärder som skulle medföra andra krav på ibruktage av trådlösa accesspunkter med kort räckvidd med avseende på elektromagnetiska fält än de som anges i rådets rekommendation 1999/519/EG av den 12 juli 1999 om begränsning av allmänhetens exponering för elektromagnetiska fält (0 Hz–300 GHz).

I rekommendation 1999/519/EG anges bl.a. gränsvärden som bör iakttas när medlemsstaterna vidtar åtgärder för att skydda allmänheten från exponering för elektromagnetiska fält. Strålsäkerhetsmyndigheten har utfärdat allmänna råd (SSMFS 2008:18) om begränsning av allmänhetens exponering för elektromagnetiska fält. De allmänna råden bygger på rådets rekommendation. Råden är vägledande vid tillämpningen av 7 kap. 1 § strålskyddslagen (2018:396) om försiktighet och kompetens för den som driver en verksamhet eller sysselsätter någon med att utföra arbete där det används en teknisk anordning som kan alstra icke-joniserande strålning.

Om föreskrifter antas i fråga om allmänhetens exponering för elektromagnetiska fält utgör föreskrifterna sådana tekniska regler som enligt förordningen (1994:2029) om tekniska regler ska anmälas i enlighet med det förfarande som anges i direktiv (EU) 2015/1535. Det bedöms inte behövas någon ytterligare åtgärd för att genomföra artikel 58 i EU-direktivet.

14 Nummer

14.1 Allmänt om nummer- och adressresurser

Bestämmelser i lag om nummer har funnits i Sverige sedan den numera upphävda telelagen (1993:597) infördes (se prop. 1992/93:200 s. 143 f.). Med nummer i detta sammanhang avses huvudsakligen vad som traditionellt betecknas telefonnummer. Även andra nummer- och adressresurser kan omfattas. När det gäller telefonnummer har ITU-T antagit rekommendation E.164 "The International Public Telecommunication Numbering Plan", vilken specificerar hur en nationell telefonnummerplan ska vara uppbyggd. Det finns även andra nationella nummerplaner för bl.a. utgivaridentiteter för telefonkort enligt ITU-T:s rekommendation E.118. Utöver dessa finns det tekniska planer över koder som inte utgör renodlade nummerplaner, men som har betydelse för nummersystemets funktion (jfr prop. 2002/03:110 s. 158 och skäl 250 i EU-direktivet). Däremot inkluderas inte ip-adressering i termen nummer (se prop. 2002/03:110 s. 155).

Historiskt har telefonnummer sitt ursprung i behovet av dirigering och uppkoppling av talkommunikation till en nätanslutningspunkt i allmänt tillgängliga kretskopplade telefonnät ("Public Switched Telephone Network",

PSTN). Detsamma har sedan 1980-talet gällt även för allmänna mobiltelefonnät ("Public Land Mobile Network", PLMN). Den utveckling som skett under 1990- och 2000-talen med internets utbredning har lett till att telefonnumrens betydelse för identifiering av abonnenter och dirigering av kommunikation i viss utsträckning minskat. Exempelvis kan sessionsbaserad talkommunikation mellan individer ske direkt över internet utan användning av PSTN eller PLMN. Dessutom sker transport och dirigering av trafik i näten numera huvudsakligen i paketkopplade ip-nät, där telefonnumret främst tjänar till att identifiera slutanvändaren.

Trots den utveckling som skett kan det antas att telefonnummer fortsatt kommer att spela en särskild roll för lång tid framöver. Telefonnummer är en globalt harmoniserad och standardiserad identitet som är välkänd och används i hela världen. Telefonnummer är oberoende av språk, eftersom de endast är baserade på siffror. Telefonnummer är enkla att använda och slutanvändare är vana att använda dem. Telefonnummer är inte operatörsbundna eller knutna till en viss typ av kommunikationsnät.

EU-direktivet

Artikel 93–97 i EU-direktivet innehåller bestämmelser om nummerresurser. Texten i artiklarna anknyter i stora delar till artikel 10 i ramdirektivet och artiklarna 5 och 6 i auktorisationsdirektivet. Artiklarna i EU-direktivet om journalnummer och tillgång till nummer och tjänster anknyter till artiklarna 27a och 28 i USO-direktivet. Det finns även nya bestämmelser om nummer i EU-direktivet.

14.2 Nummerplaner

Förslag: Bestämmelserna om nummerplaner ska föras över till den nya lagen. Bestämmelsen om det europeiska nummerutrymmet 3883 ska dock inte föras över till den nya lagen.

Bestämmelsen om att planerna ska vara utformade så att elektroniska kommunikationsnät och elektroniska kommunikationstjänster kan nås på ett likvärdigt sätt ska inte föras över till den nya lagen.

Bedömning: EU-direktivets krav på att icke-geografiska nummer ska göras tillgängliga för andra elektroniska kommunikationstjänster än interpersonella kommunikationstjänster för användning inom hela unionen bör anges i förordning. Skyldigheten att överlämna information till Berec bör också anges i förordning.

Skälen för förslaget och bedömningen

Nummerplaner

Artikel 93 i EU-direktivet innehåller allmänna bestämmelser om förvaltningen av nummerresurser. Av artikel 93.1 följer att medlemsstaterna ska säkerställa att de nationella myndigheterna kontrollerar beviljandet av nyttjanderätter till alla nationella nummerresurser samt förvaltningen av de nationella nummerplanerna. De ska tillhandahålla adekvata nummerresurser för tillhandahållandet av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster. Objektiva, transparenta och icke-diskriminerande förfaranden för

beviljande av nyttjanderätter till nationella nummerresurser ska fastställas. Enligt artikel 93.3 första meningen ska nationella nummerplaner och därmed förknippade förfaranden tillämpas så att alla tillhandahållare av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster och andra företag som är berättigade att tilldelas nummer behandlas lika. Bestämmelserna motsvarar artikel 10.1 och 10.2 första meningen i ramdirektivet, som har genomförts i 3 kap. 15 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 371).

I 3 kap. 15 § LEK föreskrivs att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får fastställa nationella nummerplaner för elektronisk kommunikation och meddela föreskrifter om planerna och deras användning. Planerna ska vara utformade så att elektroniska kommunikationsnät och elektroniska kommunikationstjänster kan nås på ett likvärdigt sätt. PTS har med stöd av 16 § FEK fastställt en telefonnummerplan samt tekniska planer. För att genomföra artikel 93.1 i EU-direktivet bör bestämmelsen i 3 kap. 15 § första meningen LEK föras över till den nya lagen.

I svensk rätt följer likabehandlingsprincipen av grundlag och grundläggande förvaltningsrätt (1 kap. 9 § RF och 5 § förvaltningslagen [2017:900]). Direktivets krav på likabehandling är därmed redan uppfyllt i svensk lagstiftning. Någon ytterligare åtgärd för att genomföra artikel 93.3 första meningen i EU-direktivet behövs alltså inte. Bestämmelsen i 3 kap. 15 § andra meningen LEK är därmed överflödigt och bör inte föras över till den nya lagen.

Enligt artikel 93.7 i EU-direktivet ska medlemsstaterna säkerställa att de nationella nummerplanerna och alla senare tillägg eller ändringar i dessa offentliggörs, med förbehåll endast för begränsningar som har ålagts med hänsyn till nationell säkerhet. Artikel 10.3 i ramdirektivet som har genomförts i 3 kap. 18 § LEK. I paragrafen anges att den som fastställer nationella nummerplaner ska hålla dessa allmänt tillgängliga, utom i fråga om uppgifter för vilka sekretess gäller enligt 15 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Den paragrafen bör därmed föras över till den nya lagen.

Av 3 kap. 16 § LEK följer att den som bedriver verksamhet som är anmälningspliktig, eller tillhandahåller elektroniska kommunikationstjänster i samtrafik med den som bedriver sådan verksamhet, är skyldig att följa fastställda nummerplaner. Bestämmelsen genomför inte någon unionsrättsakt (prop. 2002/03:110 s. 371). Det bedöms fortsatt finnas behov av bestämmelsen. Den föreslås därför föras över till den nya lagen.

I 3 kap. 17 § LEK finns det bestämmelser om det gemensamma europeiska nummerutrymmet 3883 (ETNS). Bestämmelsen genomför artikel 27.3 i USO-direktivet, som inte har någon motsvarighet i EU-direktivet. Det europeiska nummerutrymmet 3883 har i praktiken inte kommit till användning. Internationella teleunionen beslutade redan 2010 att koden 3883 inte längre ska användas (se prop. 2010/11:115 s. 122 f.). Mot den bakgrunden ska någon bestämmelse om det gemensamma europeiska nummerutrymmet 3883 inte föras in i den nya lagen.

Icke-geografiska nummer för tillhandahållande av tjänster i hela EU

I artikel 93.4 i EU-direktivet finns bestämmelser om icke-geografiska nummer. Av artikel 2.33 och 2.34 framgår följande. Med geografiskt nummer

avses ett nummer i den nationella nummerplanen där en del av dess sifferstruktur har geografisk betydelse och används för dirigering av samtal till den fysiska nätanslutningspunkten. Med icke-geografiskt nummer avses ett nummer från en nationell nummerplan som inte är ett geografiskt nummer, t.ex. mobiltelefonnummer, frisantalsnummer och betalsamtalsnummer.

Av artikel 93.4 första stycket framgår att det i varje medlemsstat ska tillgängliggöras en serie av icke-geografiska nummer som får användas för att tillhandahålla elektroniska kommunikationstjänster i hela unionen. Dock gäller att sådana nummerserier inte ska användas för interpersonella kommunikationstjänster. De icke-geografiska nummer som avses här är sådana nummer som i och för sig hör till en landskod (i Sverige +46) men som kan användas för tjänster i andra medlemsstater än den som landskoden avser. Regleringen i artikel 93.4 saknar motsvarighet i tidigare rättsakter (jfr skäl 246–248 i EU-direktivet).

I och med utvecklingen av kommunikation maskin-till-maskin (M2M) och ”sakernas internet” (eng. Internet of Things, IoT) förekommer det att telefonnummer används för att identifiera annan utrustning än traditionella telefoner för talkommunikation. Exempelvis kan fordon eller containrar vara utrustade med terminaler för elektronisk kommunikation. Sådan utrustning kan röra sig över gränserna inom EU. Det kan då underlätta att nummerserier görs tillgängliga för användning som inte behöver vara knuten till det nationella territoriet.

Det finns inte någon bestämmelse i den svenska lagstiftningen som uttryckligen hindrar att nummerserier görs tillgängliga och nummer tilldelas för icke-geografisk användning utanför Sveriges gränser i andra medlemsstater. Däremot kan ITU-T:s rekommendation E.164 tolkas så att åtminstone röstsamtal till ett nummer med geografisk landskod (t.ex. +46 för Sverige) förväntas terminera, dvs. nå sin slutliga destination, i landet som utpekats av landskoden. Artikel 93.4 första stycket bör därför genomföras så att PTS gör icke-geografiska nummerserier tillgängliga för andra tjänster än interpersonella kommunikationstjänster för användning inom hela EU. Kravet bör regleras i förordning. Artikel 93.4 andra stycket rör villkor för användning av icke-geografiska nummer och behandlas i avsnitt 14.3. Artikelns tredje och fjärde stycken riktar sig huvudsakligen till Berec och kräver i de delarna inte några genomförandeåtgärder. Det som anges i fjärde stycket om den nationella regleringsmyndighetens skyldighet att överlämna information till Berec bör regleras i förordning.

14.3 Tillstånd att använda nummer

Förslag: Bestämmelserna om tillstånd att använda nummer ska föras över till den nya lagen med följande ändringar.

- Rätten att meddela föreskrifter ska omfatta tilldelning av nummer.
- Icke-diskriminering ska gälla i fråga om de nummer som används för att ge tillträde till tjänster i näten.
- Tillståndsvillkor om giltighetstid ska avse lämplig giltighetstid.

– Tillstånd att använda nummer ska även få förenas med villkor om skyldigheter som följer av konsumentskyddsbestämmelser och andra nummerrelaterade bestämmelser i andra medlemsstater i fråga om användning av nummer inom Europeiska unionen.

Bestämmelserna om nummer av betydande ekonomiskt värde ska föras över till den nya lagen. Bemyndigandet med föreskriftsrätt ska dock ersättas av en ny bestämmelse som föreskriver att den allmän inbjudan ska innehålla uppgifter om det förfarande som ska användas, förutsättningarna för deltagande och de villkor som tillstånd kommer att förenas med.

När en myndighet avser att utfärda en allmän inbjudan till ansökan ska myndigheten upprätta ett förslag och ge berörda parter tillfälle att yttra sig över förslaget inom skälig tid, dock minst 30 dagar om det inte finns särskilda skäl mot det.

Bestämmelserna om överlåtelse av tillstånd att använda nummer ska med vissa språkliga ändringar föras över till den nya lagen. Kravet på medgivande från tillståndsmyndigheten för överlåtelse av tillstånd ska inte gälla när ett nummer ur en nationell nummerplan, på slutanvändarens begäran, överlämnas till en annan tillhandahållare enligt bestämmelserna om nummerportabilitet.

Bestämmelserna om särskilda handläggningstider i ärenden om tillstånd att använda nummer ska föras över till den nya lagen.

Skälen för förslaget

Krav på tillstånd att använda nummer

Enligt artikel 94.1 i EU-direktivet ska myndigheterna, då det är nödvändigt att bevilja individuella nyttjanderätter till nummerresurser, på begäran bevilja företag sådana rättigheter för tillhandahållandet av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster som omfattas av den allmänna auktorisationen. Regleringen motsvarar artikel 5.2 första stycket i auktorisationsdirektivet, som har genomförts i 3 kap. 19 § LEK. Kravet på tillstånd att använda nummer har bedömts vara förenligt med auktorisationsdirektivet (prop. 2002/03:110 s. 158 f.). Det saknas skäl att i detta lagstiftningsärende göra någon annan bedömning. Bestämmelsen om att det krävs tillstånd för att få använda nummer ur en nationell nummerplan ska därför föras över till den nya lagen.

I artikel 94.2 första stycket i EU-direktivet anges att nyttjanderätter till nummerresurser ska beviljas genom öppna, objektiva, transparenta, icke-diskriminerande och proportionella förfaranden. En snarlik bestämmelse finns även i artikel 93.1 sista meningen. Att en ansökan om tillstånd att använda nummer ska prövas enligt objektiva kriterier och på ett sakligt sätt utan ovidkommande hänsyn följer av 5 § förvaltningslagen (2017:900). Kraven på öppenhet och transparens i förfarandet uppfylls genom reglerna om partsinsyn och kommunikation (10 och 25 §§ förvaltningslagen) samt i övrigt genom tillämpning av offentlighetsprincipen enligt 2 kap. TF. Direktivets krav på förfarandet är därmed redan uppfyllt och kräver inte någon särskild genomförandeåtgärd.

Enligt 3 kap. 19 § andra stycket LEK får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om principerna för tilldelning av nummer. Av 16 och 17 §§ FEK framgår att PTS ska meddela föreskrifter om nationella nummerplaner och deras användning samt får meddela föreskrifter om principerna för tilldelning av nummer. PTS har meddelat föreskrifter (PTSFS 2003:3) om tillstånd för användning och reservering av nummerkapacitet ur den svenska nummerplanen för telefoni (E.164). PTS har även meddelat föreskrifter (PTSFS 2003:4) om tillstånd för användning av kapacitet ur tekniska planer.

På samma sätt som gäller i dag är det lämpligt att mer detaljerade regler om tilldelning av tillstånd att använda nummer anges i förordning eller myndighetsföreskrifter (jfr prop. 2002/03:110 s. 158 f. och 371 f.). Bemyndigandet i den nya lagen bör dock förtydligas så att det anges att föreskrifter får meddelas om ”tilldelning av nummer”, i stället för ”principerna för tilldelning av nummer” som anges i LEK. Avsikten är att ytterligare klargöra att det i föreskrifter kan regleras vilka slags företag som kan tilldelas nummer. På det sättet kan artikel 93.2 i EU-direktivet genomföras, vilken stadgar att även andra företag än sådana som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster ska kunna tilldelas nummer, om de bedöms lämpliga för det och nummerresurser finns tillgängliga.

Av artikel 93.3 andra meningen i EU-direktivet följer att medlemsstaterna ska särskilt säkerställa att ett företag som har beviljats nyttjanderätt till nummerresurser inte diskriminerar andra tillhandahållare av elektroniska kommunikationstjänster i fråga om de nummerresurser som används för att ge tillträde till deras tjänster. Bestämmelsen motsvarar artikel 10.2 andra meningen i ramdirektivet. Den har genomförts i 3 kap. 20 § LEK. Den bestämmelsen bör därför föras över i sak oförändrad till den nya lagen. Bestämmelsen bör anpassas efter den nya lydelsen av direktivsbestämmelsen.

Artikel 95 i EU-direktivet om avgifter för tillstånd att använda nummer behandlas i avsnitt 22.2.

Villkor i tillstånd att använda nummer

Av artikel 13.1 i EU-direktivet framgår att tillstånd att använda nummer endast får förenas med de villkor som anges i avsnitt E i bilaga 1 till direktivet. Avsnitt E motsvarar i huvudsak avsnitt C i bilagan till auktorisationsdirektivet med tillägg av en ny punkt 10 om särskilda villkor för icke-geografiska nummer.

I 3 kap. 21 § LEK anges att tillstånd att använda nummer får förenas med villkor om

1. vilket slag av tjänst som numret ska användas för,
2. faktiskt och effektivt utnyttjande av numret,
3. skälig giltighetstid med förbehåll för eventuella ändringar i den nationella nummerplanen,
4. åtaganden som har gjorts i samband med att tillstånd beviljats enligt förfaranden med allmän inbjudan till ansökan, och
5. skyldigheter som följer av tillämpliga internationella avtal i fråga om användning av nummer.

Bestämmelsen i 3 kap. 21 § LEK genomför auktorisationsdirektivet i fråga om de villkor som får tillämpas i tillstånd att använda nummer. Det är endast

de skyldigheter som inte redan framgår generellt av lagen som regleras i form av tillståndsvillkor (prop. 2002/03:110 s. 160 f. och 372 f.).

På motsvarande sätt som enligt auktorisationsdirektivet ska enligt 13.1 i EU-direktivet bl.a. villkor som ställs för användning av nummer vara icke-diskriminerande, proportionella och transparenta. Dessa hänsyn ska alltså alltid beaktas i samband med att myndigheten ställer upp villkor för tillstånd att använda nummer ur den nationella nummerplanen. Av artikel 13.4 i EU-direktivet framgår vidare att de villkor som gäller för den allmänna auktorisationen inte får upprepas vid beviljande av nyttjanderätter till nummerresurser. Detta innebär att skyldigheter som redan framgår generellt av lagen inte får återkomma i form av tillståndsvillkor. Den nya lagen föreslås innehålla skyldigheter i fråga om nummerportabilitet, information för abonnentupplysning, överlåtelse av tillstånd och avgifter (punkterna 3, 4, 6 och 7 i avsnitt E i bilaga 1 i EU-direktivet). Bestämmelser om nummerportabilitet behandlas i avsnitt 17.11, information för abonnentupplysning i avsnitt 18.5.1 och avgifter i avsnitt 22.1.

För att genomföra EU-direktivets bestämmelser om villkor i tillstånd att använda nummer bör bestämmelsen i 3 kap. 21 § LEK föras över till den nya lagen. Bestämmelsen behöver dock ändras med anledning av den nya direktivtexten. I punkt 3 om giltighetstid bör därmed lämplig giltighetstid anges, i stället för skälig giltighetstid som i LEK. Bedömningen av lämplighet ska innefatta överväganden om vilken tjänst som ska tillhandahållas och den tid för avskrivning av investeringar som kan krävas, vilket följer av artikel 94.2 tredje stycket i EU-direktivet.

När det gäller icke-geografiska nummer som tilldelas för andra elektroniska kommunikationstjänster än interpersonella kommunikationstjänster i hela unionen finns det en särskild reglering om tillståndsvillkor i artikel 93.4 andra stycket och 94.6 första stycket i EU-direktivet. Regleringen innebär att när en medlemsstat tilldelar nyttjanderätter till nummerresurser som tillåter extraterritoriell användning inom unionen, ska tillstånden förenas med villkor i syfte att säkerställa att nationella konsumentskyddsbestämmelser och nationell rätt om användning av nummerresurser som är tillämpliga i de medlemsstater där nummerresurserna används följs. Syftet är att slutanvändare i de medlemsstater där sådana nummerresurser används ska ha ett lika effektivt konsumentskydd som om numret hade tilldelats i den egna medlemsstaten (se skäl 247 och 248 i EU-direktivet).

Det bör därför införas en ny punkt om villkor avseende skyldigheter som följer av konsumentskyddsbestämmelser och andra nummerrelaterade bestämmelser i andra medlemsstater i fråga om användning av nummer inom EU. Avsikten är att sådana villkor främst ska införas i tillstånd för icke-geografiska nummer för tillhandahållande av tjänster i hela EU. På det sättet genomförs artikel 93.4 andra stycket, artikel 94.6 första stycket och punkt 10 i avsnitt E i bilaga 1 i EU-direktivet.

Enligt artikel 94.6 andra stycket ska det vara möjligt för en myndighet i en medlemsstat där det används icke-geografiska nummer, som tilldelats i en annan medlemsstat, att begära hjälp från den tilldelande medlemsstatens myndigheter om det visar sig att nummerresurserna används på ett sätt som strider mot bl.a. konsumentskyddsregler i den första medlemsstaten. Den tilldelande medlemsstatens myndigheter ska då enligt artikel 30 i EU-direktivet utöva tillsyn över att företagen uppfyller tillståndsvillkoren, vilket bl.a. ska kunna innefatta återkallelse av nummertillstånd.

Ett företag som har tilldelats nummer av PTS ska uppfylla tillståndsvillkoren. Om villkoren inte uppfylls ska PTS utöva tillsyn och se till att villkoren uppfylls. De tillsynsåtgärder som myndigheten ska kunna vidta enligt den nya lagen beskrivs i avsnitten 20.4 och 20.5. Åtgärderna innefattar återkallelse av tillstånd att använda nummer. Det finns inte någon bestämmelse som hindrar att PTS kan ta emot uppgifter från andra medlemsstaters myndigheter om att ett företag som tilldelats icke-geografiska nummer i Sverige för användning i andra medlemsstater inte uppfyller tillståndsvillkoren. Sådana uppgifter kommer naturligtvis att tas på största allvar av PTS. Sammanfattningsvis bedöms direktivets krav i artikel 94.6 andra stycket uppfyllt genom bestämmelserna om tillsyn i den nya lagen.

Nummer av betydande ekonomiskt värde

Det har framgått av unionsrättsakter att förfaranden med urval mellan olika sökande kan användas vid tilldelning av nummer med betydande ekonomiskt värde (se skäl 21 i ramdirektivet). En liknande formulering finns i skäl 136 i EU-direktivet. Av artikel 94.4 i EU-direktivet framgår att nyttjanderätter till nummerresurser av exceptionellt ekonomiskt värde kan beviljas genom konkurrensförfaranden eller jämförande urvalsförfaranden.

Bestämmelsen i artikel 94.4 motsvarar huvudsakligen artikel 5.4 i auktorisationsdirektivet. Den artikeln har genomförts i 3 kap. 22 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 162 f. och 373). I 3 kap. 22 § första stycket LEK anges att tillstånd att använda nummer av betydande ekonomiskt värde får beviljas efter allmän inbjudan till ansökan. Ett sådant tillstånd ska beviljas efter

1. ett jämförande urvalsförfarande,
2. ett anbudsförfarande där det pris sökanden är villig att betala för tillståndet ska vara utslagsgivande,
3. ett förfarande med slumpmässig tilldelning, eller
4. en kombination av förfaranden enligt 1–3.

Eftersom den materiella regleringen i EU-direktivet i den här delen bedöms vara oförändrad i förhållande till tidigare unionsrättsakter bör bestämmelserna i 3 kap. 22 § första stycket LEK föras över till den nya lagen.

I 3 kap. 22 § andra stycket LEK anges att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om innehållet i en allmän inbjudan och om förfarande enligt paragrafens första stycke. Av 19 § FEK följer att PTS får meddela föreskrifter om vilket förfarande som ska användas och om innehållet i en allmän inbjudan. PTS har inte meddelat några sådana föreskrifter, till skillnad från vad som är fallet i fråga om frekvensauktioner, se avsnitt 12.3.5. I det avsnittet görs bedömningen att det inte behövs något bemyndigande att meddela föreskrifter om vilket förfarande som ska användas och om innehållet i en allmän inbjudan. I stället bör utformningen av sådana förfaranden fastställas av PTS i beslut om allmän inbjudan till ansökan inför varje förfarande. Det är lämpligt att bestämmelsen om allmän inbjudan i fråga om nummer av betydande ekonomiskt värde utformas på motsvarande sätt i den nya lagen. I bestämmelsen bör det därför anges att en allmän inbjudan till ansökan ska innehålla uppgifter om det förfarande som ska användas, förutsättningarna för deltagande och de villkor som tillstånd kommer att förenas med.

Av artikel 94.4 i EU-direktivet kan vidare utläsas att konkurrensförfaranden eller jämförande urvalsförfaranden för tilldelning av nummer ska föregås av samråd enligt det som anges i artikel 23. Det bör därför av den nya lagen framgå att en myndighet, när den avser att utfärda en allmän inbjudan till ansökan, ska upprätta ett förslag och ge berörda parter tillfälle att yttra sig över förslaget inom skälig tid, dock minst 30 dagar om det inte finns särskilda skäl mot det.

Enligt artikel 94.5 i EU-direktivet får myndigheter inte begränsa antalet individuella nyttjanderätter som ska beviljas annat än när detta är nödvändigt för att säkerställa en effektiv användning av nummerresurser. Någon motsvarande bestämmelse som uttryckligen avser nummer saknas i tidigare unionsrättsakter. En rimlig tolkning är att bestämmelsen är avsedd som en erinran till medlemsstaterna om att förfaranden där t.ex. auktioner används för fördelning av nummerresurser måste vara grundade på ett faktiskt behov av sådana förfaranden. Däremot bör det inte förekomma att auktioner används enbart med syftet att tillföra medel till statsbudgeten. I sammanhanget kan nämnas att den tydliga bristsituation som numera föreligger i förvaltningen av radiofrekvenser inte finns på motsvarande sätt vid tilldelning av nummerresurser.

Av 4 § 4 förordningen (2007:951) med instruktion för Post- och telestyrelsen framgår att myndigheten har till uppgift att svara för att nummer ur nationella nummerplaner utnyttjas på ett effektivt sätt. När PTS överväger att anordna ett förfarande med allmän inbjudan till ansökan för att tilldela nummer ska det grundas på objektiva kriterier och det som anges i instruktionen. Någon ytterligare åtgärd för att genomföra artikel 94.5 behövs inte.

Överlåtelse av tillstånd att använda nummer

Enligt artikel 94.2 andra stycket i EU-direktivet ska nationella myndigheter vid beviljandet av nyttjanderätter till nummerresurser ange om dessa kan överlätas av rättsinnehavaren och på vilka villkor detta kan ske. Bestämmelsen motsvarar i sak artikel 5.2 tredje stycket i auktorisationsdirektivet. Den artikeln har genomförts i 3 kap. 23 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 163 f. och 373 f.).

Huvudregeln i svensk rätt är att alla tillstånd att använda nummer får överlätas. I 3 kap. 23 § första stycket LEK anges, såvitt avser nummer, att tillstånd eller del av tillstånd att använda nummer får överlätas efter medgivande från den myndighet som meddelat tillståndet. Sådant medgivande ska lämnas, om

1. förvärvaren uppfyller de krav som ställts på sökanden i samband med att tillståndet meddelades,
2. det inte finns skäl att anta att överlåtelsen inverkar menligt på konkurrensen, och
3. det inte finns något annat särskilt skäl mot det.

Vidare följer av 3 kap. 23 § andra–fjärde styckena följande. Förvärvaren ska överta överlåtarens rättigheter och skyldigheter enligt LEK för tiden efter medgivandet. Vid överlåtelse av del av tillstånd ska den överlåtna delen anses som ett nytt tillstånd. Vid medgivandet får myndigheten meddela de nya eller ändrade villkor som överlåtelsen föranleder. En överlåtelse i strid med paragrafen är utan verkan.

EU-direktivet medför inte någon ändring i förhållande till nuvarande reglering. Bestämmelserna om överlåtelse av tillstånd att använda nummer bör med vissa språkliga ändringar föras över till den nya lagen.

I avsnitt 17.11 behandlas överlämnande av nummer till en annan tillhandahållare, s.k. nummerportabilitet. I det avsnittet lyfts även frågan om hur ett nummertillstånd påverkas vid nummerportering. LEK saknar bestämmelser om hur ett nummertillstånd ska hanteras i en sådan situation. Det finns inte någon särskild bestämmelse i EU-direktivet som närmare reglerar frågan. Som framgår ovan överlämnas det till nationella myndigheter att reglera frågan om överlåtelse av nyttjanderätten till nummerresurser (artikel 94.2 andra stycket).

När ett telefonnummer ur en nummerserie överlämnas på grund av en nummerportering övergår det faktiska förfogandet över numret från överlämnande till mottagande tillhandahållare. Den mottagande tillhandahållaren kommer då att använda numret i den nya lagens mening för att kunna tillhandahålla tjänsten till slutanvändaren. Bestämmelserna om nummerportabilitet är utformade som en rättighet för slutanvändaren (se artikel 106.2 i EU-direktivet och avsnitt 17.11). Av PTS föreskrifter framgår att när ett abonnemang med ett porterat nummer avslutats, och överlämnade av nummer inte begärts, får den mottagande tillhandahållaren fortsättningsvis förfoga över numret som använts för det abonnemang som avslutats (PTSFS 2007:7). Ett nummertillstånd får därmed anses följa med det porterade numret till den mottagande tillhandahållaren. Något medgivande från tillståndsmyndigheten i enlighet med bestämmelserna om överlåtelse av tillstånd bedöms mot den bakgrunden inte vara aktuellt. För att undvika oklarheter bör det i den nya lagen tydliggöras att kravet på medgivande från tillståndsmyndigheten för överlåtelse av nummertillstånd inte gäller vid nummerportering. Bestämmelser om hur ett nummertillstånd påverkas vid nummerportering behandlas i avsnitt 17.11.

Handläggningstider i ärenden om tillstånd att använda nummer

Av artikel 94.3 i EU-direktivet följer att beslut om beviljande av nyttjanderätter till nummerresurser ska fattas så snart som möjligt efter mottagandet av en fullständig ansökan och, för nummerresurser som har allokerats för särskilda ändamål i den nationella nummerplanen, inom tre veckor från samma tidpunkt. Av artikeln framgår också att besluten ska offentliggöras. Enligt artikel 94.4 får treveckorsperioden förlängas med högst ytterligare tre veckor när nyttjanderätter till nummerresurser av exceptionellt ekonomiskt värde ska beviljas genom konkurrensförfaranden eller jämförande urvalsförfaranden.

Bestämmelserna motsvarar artikel 5.3 och 5.4 första stycket i auktorisationsdirektivet. De har genomförts i 8 kap. 4 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 283 f. och s. 402). Av den paragrafen följer att beslut i ett ärende om tillstånd att använda nummer för elektronisk kommunikation ska meddelas inom tre veckor från det att en fullständig ansökan kom in till myndigheten. Vidare framgår att vid ett förfarande med allmän inbjudan till ansökan får handläggningstiden, om det är nödvändigt, förlängas med högst tre veckor. Bestämmelserna i 8 kap. 4 § LEK bör därmed föras över till den nya lagen.

Att PTS beslut om nummer blir offentliga följer av 2 kap. TF och behöver inte regleras särskilt.

14.4 Tillgång till nummer och tjänster

Förslag: Bestämmelserna om skyldighet att se till att slutanvändare kan nå samtliga nummer som tillhandahålls inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet ska föras över till den nya lagen. Skyldigheten ska omfatta tillhandahållare av allmänna elektroniska kommunikationsnät och allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster.

Bestämmelserna om möjlighet för Konsumentombudsmannen att besluta om blockering av nummer och tjänster på grund av otillbörlig marknadsföring ska föras över till den nya lagen.

Skälen för förslaget: Av artikel 97.1 i EU-direktivet framgår att medlemsstaterna ska säkerställa att nationella myndigheter vidtar alla nödvändiga åtgärder för att se till att slutanvändare har dels tillgång till och kan använda tjänster via icke-geografiska nummer inom unionen, dels tillgång till samtliga nummer som tillhandahålls inom unionen, oavsett vilken teknik och utrustning operatören använder. Skyldigheten gäller inte om den uppringda slutanvändaren av kommersiella skäl har valt att begränsa tillträdet för uppringande från vissa geografiska områden och endast under förutsättning att det är ekonomiskt genomförbart.

Bestämmelserna motsvarar i huvudsak artikel 28.1 i USO-direktivet, som har genomförts i 5 kap. 7 § första stycket 5 och tredje stycket LEK. Av bestämmelserna följer att den som tillhandahåller ett allmänt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig telefonitjänst ska se till att slutanvändare kan nå samtliga nummer som tillhandahålls inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, om det är tekniskt och ekonomiskt genomförbart och den uppringde abonnenten inte av kommersiella skäl har valt att begränsa tillträdet för uppringande från vissa geografiska områden. PTS har inte meddelat några föreskrifter om tillgång till nummer med stöd av bemyndigandena i 5 kap. 7 § tredje stycket LEK och 30 § FEK.

I den nya lydelsen av direktivsbestämmelserna anges endast ”om det är ekonomiskt genomförbart”, till skillnad från nuvarande reglering som även innefattar ordet tekniskt. Vidare anges slutanvändare i stället för abonnent. I den svenska versionen av artikeln har det engelska uttrycket ”limit access” översatts med ”begränsa tillträdet”. Termen tillträde definieras i artikel 2.27 i EU-direktivet och passar inte i detta sammanhang. I förhållande till slutanvändare är tillgång en mer korrekt översättning som bör användas i lagtexten. Bestämmelserna 5 kap. 7 § första stycket 5 och tredje stycket LEK bör därmed föras över till den nya lagen med dessa ändringar. Skyldigheten bör i enlighet med terminologin i EU-direktivet omfatta tillhandahållare av allmänna elektroniska kommunikationsnät och allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster.

Av artikel 97.2 i EU-direktivet följer att nationella myndigheter ska kunna kräva att tillhandahållare av allmänna elektroniska kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster från fall till fall blockerar tillgången till nummer eller tjänster om detta är motiverat av skäl som rör bedrägeri eller missbruk. I sådana fall ska myndigheten kunna kräva att tillhandahållare av elektroniska kommunikationstjänster håller inne intäkter från relevant samtrafik eller andra tjänster. Artikeln motsvarar artikel 28.2 i USO-direktivet, som har genomförts i 7 kap. 9 a § LEK (se prop. 2010/11:

115 s. 112 f. och 186 f.). Av paragrafen följer att konsumentombudsmannen får besluta att hindra användares tillgång till ett nummer eller en tjänst. De bestämmelserna bör föras över till den nya lagen. I enlighet med direktivtexten bör ordet tillgång användas i stället för tillträde i paragrafens första stycke.

14.5 Övriga bestämmelser om nummer

Förslag: Bestämmelsen om tillsyn över efterlevnaden av genomförandeåtgärder som avser nummerserien 116 ska inte föras över till den nya lagen.

Bedömning: EU-direktivets bestämmelser om nummer i övrigt kräver inte några genomförandeåtgärder.

Skälen för förslaget och bedömningen

Det standardiserade internationella prefixet 00

Av artikel 93.5 i EU-direktivet framgår att prefixet 00 ska vara det standardiserade internationella prefixet. Vidare anges i artikeln att särskilda system för användning av nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster mellan närliggande orter belägna inom olika medlemsstater får införas eller förlängas. Medlemsstaterna får komma överens om att dela en gemensam nummerplan för alla eller vissa kategorier av nummer. Slut-användare som påverkas av sådana system eller överenskommelser ska ges fullständig information. Bestämmelserna motsvarar i sak artikel 27.1 i USO-direktivet.

Att det internationella prefixet i Sverige är 00 följer av PTS beslut om ändring av telefonnummerplanen den 8 april 1998 (dnr HK 97-10861). Några ytterligare genomförandeåtgärder är inte nödvändiga.

Det finns inga nationella regler som hindrar att de övriga åtgärder som anges i artikel 93.5 skulle kunna vidtas, om det finns behov av det. Några särskilda genomförandeåtgärder krävs inte.

Tillhandahållande av nummerresurser over-the-air

Enligt artikel 93.6 i EU-direktivet ska medlemsstaterna främja s.k. over-the-air-tillhandahållande, om det är tekniskt möjligt, för att underlätta för slutanvändare att byta tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster. Det gäller särskilt när det är fråga om tillhandahållare och slutanvändare av maskin till maskin-tjänster. Bakgrunden till bestämmelsen är det behov som finns av att konfigurera och uppdatera utrustning på distans, dvs. utan fysisk tillgång till utrustningen. Det är särskilt viktigt när terminaler, t.ex. för mobil kommunikation, finns inplacerade i maskiner, automater, fordon eller liknande (jfr skäl 249 i EU-direktivet).

Möjligheter att konfigurera och uppdatera utrustning på distans är i grunden en teknisk funktion. För att sådana funktioner ska fungera inom hela EU krävs standardisering av teknik, nät och tjänster. Av portalparagrafen i den nya lagen föreslås framgå att internationell harmonisering är en grundläggande strävan, se vidare avsnitt 5. I 7 § 4 förordningen (2007:951) om instruktion för Post- och telestyrelsen anges att myndigheten ska delta i nationellt och

internationellt standardiseringsarbete. Enligt 9 § samma förordning ska PTS när myndigheten beslutar om föreskrifter i förekommande fall beakta nationell och internationell standard.

Mot den angivna bakgrunden kommer Sverige, genom det arbete som PTS bedriver, att främja harmonisering, standardisering och användning av det slags teknik som avses i direktivsbestämmelsen. Någon ytterligare genomförandeåtgärd bedöms inte vara nödvändig.

Harmonisering av nummer

Av artikel 93.8 i EU-direktivet framgår bl.a. följande. Medlemsstaterna ska stödja harmonisering av specifika nummer eller nummerserier inom unionen när det främjar både den inre marknadens funktion och utvecklingen av all-europeiska tjänster. För att komma till rätta med gränsöverskridande eller alleuropeisk efterfrågan på nummerresurser som inte möts ska kommissionen, där så krävs och efter att ha tagit yttersta hänsyn till Berecs yttrande, anta genomförandeakter om harmonisering av specifika nummer eller nummerserier. Bestämmelserna motsvarar delvis artikel 10.4 i ramdirektivet.

Som närmare redovisats under föregående rubrik föreslås att det av den nya lagen ska framgå att internationell harmonisering ska främjas. Enligt förordningen om instruktion för Post- och telestyrelsen ska myndigheten delta i arbete med harmonisering och standardisering av bl.a. nummer. Någon särskild bestämmelse för genomförande behövs därför inte. Övriga delar av bestämmelsen riktar sig till Europeiska kommissionen och kräver inte några genomförandeåtgärder.

Jourlinjer för anmälan av försvunna barn och för stöd till barn

I artikel 96 i EU-direktivet finns det särskilda bestämmelser om numren 116 000 och 116 111. Nummer 116 000 ska användas för en jourlinje för försvunna barn, medan nummer 116 111 kan användas för en jourlinje för barn i behov av stöd och hjälp (skäl 252 och 253 i EU-direktivet). Artikeltexten är ny men anknyter till artikel 27a i USO-direktivet. Direktivsbestämmelserna innebär huvudsakligen följande. Slutanvändarna ska utan kostnad ha tillgång till en jourlinje för anmälan av försvunna barn. Jourlinjen ska kunna nås på nummer 116 000. Slutanvändare med funktionsnedsättning ska kunna få tillgång till tjänster som tillhandahålls på nummer 116 000. Den myndighet eller det företag som tilldelats nummer 116 000 ska få nödvändiga resurser för att driva jourlinjen. Slutanvändare ska få information om förekomsten av de tjänster som tillhandahålls på nummer 116 000 och, i lämpliga fall, 116 111, samt om hur de används.

SOS Alarm Sverige AB (SOS Alarm) driver en jourlinje för anmälan av försvunna barn på nummer 116 000. Tjänsten tillhandahålls enligt Alarmeringsavtalet mellan SOS Alarm och staten (Justitiedepartementet). Tjänsten delfinansieras av EU. Barnens rätt i samhället (BRIS) driver en jourlinje för barn i behov av stöd och hjälp på nummer 116 111. När det gäller personer med funktionsnedsättning har PTS upphandlat särskilda tjänster som riktar sig till dessa personer, se avsnitt 17.16. I det avsnittet föreslås att den allmänna skyldigheten att ta hänsyn till de behov av likvärdig tillgång och likvärdigt utbud som slutanvändare med funktionsnedsättning har, ska föras över till den nya lagen. Den allmänna skyldigheten och PTS arbete innebär att Sverige har vidtagit tillräckliga

åtgärder för att säkerställa tillgång till tjänsterna. Sammantaget bedöms mot den bakgrunden kraven i artikel 96 i EU-direktivet vara uppfyllda.

I 7 kap. 1 § andra stycket 2 LEK anges att tillsynsmyndigheten ska ha tillsyn över efterlevnaden av genomförandeåtgärder enligt bl.a. artikel 27a.5 i USO-direktivet. De genomförandeakter som avses kan reglera nummerserien 116, inbegripet nummer 116 000. Eftersom några sådana genomförandeakter inte kan antas enligt EU-direktivet bör bestämmelsen i 7 kap. 1 § andra stycket 2 LEK, i denna del, inte föras över till den nya lagen.

15 Samtrafik och tillträde

15.1 Rättigheter och skyldigheter för företag

Förslag: Bestämmelserna om rätt och skyldighet att förhandla om samtrafik och om sekretess för uppgifter som framkommer i samband med förhandling om samtrafik ska föras över till den nya lagen.

Bedömning: Bestämmelserna om förbud mot hinder mot förhandling om samtrafik och krav på olika villkor för tjänsterna kräver inget genomförande i svensk rätt. Det saknas anledning att införa bestämmelser om förhandlingar om samtrafik via neutrala medlare.

Skälen för förslaget och bedömningen

Inga restriktioner mot att förhandla om tillträde eller samtrafik

Av artikel 59.1 i direktivet framgår i huvudsak att medlemsstaterna ska säkerställa att det inte förekommer några restriktioner som hindrar företag att förhandla med varandra om avtal rörande tekniska eller kommersiella lösningar för tillträde eller samtrafik samt att ett företag som begär tillträde eller samtrafik inte behöver ha auktorisation för att bedriva verksamhet i den medlemsstat där tillträde eller samtrafik begärs om företaget inte tillhandahåller några tjänster och inte är nätoperatör i den medlemsstaten. Artikel 59.2 innebär sammanfattningsvis att medlemsstaterna inte får bibehålla rättsliga eller administrativa åtgärder som innebär att företag, när de beviljar tillträde eller samtrafik, är skyldiga att erbjuda olika företag olika villkor för likvärdiga tjänster eller åtgärder som medför skyldigheter som inte är kopplade till tjänsterna som faktiskt tillhandahålls. Artikel 59 motsvarar, med smärre redaktionella ändringar, artikel 3 i tillträdesdirektivet. Vid införandet av LEK gjordes bedömningen att något genomförande av den senare artikeln inte behövdes eftersom sådana restriktioner eller rättsliga åtgärder inte finns i svensk rätt. Detsamma gäller alljämt och något genomförande av artikel 59 behövs därför inte.

Skyldighet att förhandla om samtrafik

Av artikel 60.1 i det nya direktivet framgår i sammandrag att operatörer ska ha rätt och, när så begärs av andra företag med rätt till det på grund av den allmänna auktorisationen, skyldighet att förhandla med varandra om samtrafik i syfte att tillhandahålla elektroniska kommunikationstjänster så att

tillhandhållandet av och interoperabilitet för tjänster kan säkerställas inom unionen. Operatörer ska erbjuda andra företag tillträde och samtrafik på villkor som överensstämmer med de skyldigheter som regleringsmyndigheterna inför. Bestämmelsen motsvarar med vissa redaktionella justeringar artikel 4.1 i tillträdesdirektivet, som har genomförts genom 4 kap. 1 § LEK. Paragrafen bör därför föras över till den nya lagen. Den som tillämpar den nya lagen kan utgå från att de bestämmelser som förs över oförändrade från LEK är avsedda att ha samma innebörd som tidigare. Uttalanden i äldre förarbeten samt befintlig rättspraxis som rör sådana bestämmelser har därför fortsatt betydelse vid tillämpningen (se prop. 2002/03:110 s. 170 och 374).

Tystnadsplikt och sekretess

I artikel 60.2 i direktivet slås fast att medlemsstaterna ska kräva att företag som får del av upplysningar från ett annat företag i samband med förhandlingar om tillträde och samtrafik endast använder sådana upplysningar för det syfte som de tillhandahölls. Företagen ska hela tiden respektera sekretess som gäller för upplysningar som överförs eller lagras. De får inte lämna vidare de mottagna upplysningarna till andra, till exempel andra avdelningar, dotterbolag eller samarbetspartner, som skulle kunna få konkurrensfördelar genom dem. Bestämmelsen motsvarar i stort artikel 4.3 i tillträdesdirektivet, som har genomförts i 4 kap. 2 § LEK. I paragrafen anges att den som i samband med förhandling får del av uppgifter om ett annat företags affärs- och driftförhållanden inte obehörigen får föra vidare eller utnyttja det han eller hon har fått del av eller tillgång till. Där anges också att i det allmänna verksamhet tillämpas offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Bestämmelserna bör överföras till den nya lagen. För äldre förarbeten, se prop. 2002/03:110 s. 176 och 374.

Medling enligt artikel 60.3

Enligt artikel 60.3 i direktivet får medlemsstaterna föreskriva att förhandlingar via neutrala medlare ska genomföras när konkurrensförhållandena så kräver. När det gäller medling i förhandling är utgångspunkten att parterna själva kan välja att anlita en neutral medlare för det fall det behövs. I händelse av tvist ger artikel 26 i direktivet möjlighet för regleringsmyndigheterna att föreskriva medling när detta bedöms bättre ägnat att lösa tvisten, se avsnitt 20.6. Det saknas därför skäl att införa någon bestämmelse i svensk rätt till följd av artikel 60.3.

15.2 Skyldighet om samtrafik och interoperabilitet

Förslag: Bestämmelsen om att den som kontrollerar tillträde till slutanvändare får förpliktas att bedriva samtrafik eller vidta annan åtgärd för att slutanvändarna ska nå varandra ska föras över till den nya lagen med den ändringen att bestämmelsen ska gälla den som omfattas av anmälningsplikt.

Den som tillhandahåller en nummeroberoende interpersonell kommunikationstjänst med betydande täckningsgrad och antal användare får förpliktas att göra sin tjänst kompatibel med andra tjänster för att säkerställa

att slutanvändarna kan nå varandra. Förpliktelsen får förenas med skyldighet att tillämpa särskilda standarder och att offentliggöra information samt med villkor om att informationen får användas av andra. En sådan skyldighet får endast åläggas om Europeiska kommissionen enligt artikel 61.2 andra stycket i EU-direktivet har antagit genomförandebestämmelser som närmare beskriver de skyldigheter som får åläggas.

Även definitionen av samtrafik ska föras över till den nya lagen.

Bedömning: Nationella regleringsmyndigheters åläggande att främja och säkerställa tillträde, samtrafik och interoperabilitet behöver inte genomföras separat utan följer av den nya lagens portalparagraf och bestämmelser om tillträde, samtrafik och interoperabilitet som helhet. Inte heller bestämmelsen om att myndigheterna ska tillhandahålla vägledning och offentliggöra tillämpliga förfaranden beträffande tillträde och samtrafik kräver något separat genomförande. Eftersom den nationella regleringsmyndigheten har befogenhet att ingripa på eget initiativ krävs heller inget särskilt genomförande av artikel 61.6.

Skälen för föreslaget och bedömningen

Regleringsmyndighetens uppgifter i fråga om tillträde och samtrafik

Av artikel 61.1 första stycket framgår att nationella regleringsmyndigheter i enlighet med direktivets mål ska främja och säkerställa tillträde, samtrafik och interoperabilitet för tjänster och därvid utföra sina ålägganden på ett sätt som främjar effektivitet, hållbar konkurrens, anläggning av nät med mycket hög kapacitet, effektiva investeringar och innovation samt medför största möjliga nytta för slutanvändarna. Enligt andra stycket i samma artikel-punkt ska myndigheter tillhandahålla vägledning och offentliggöra tillämpliga förfaranden för beviljande av tillträde och samtrafik för att säkerställa att mindre operatörer och operatörer med begränsad geografisk utbredning kan dra nytta av de skyldigheter som införs.

Artikel 61.1 första stycket motsvarar i allt väsentligt artikel 5.1 första stycket i tillträdesdirektivet, med den skillnaden att den senare bestämmelsen hänvisar till målen i ramdirektivet. Artikel 5.1 i tillträdesdirektivet är genomförd genom portalparagrafen 1 kap. 1 § LEK samt genom 4 kap. som helhet. Motsvarande bestämmelser föreslås i denna promemoria. Därigenom genomförs artikelpunkten.

Definitionen av samtrafik

I artikel 2.28 finns definitionen av samtrafik. Samtrafik anges vara en särskild typ av tillträde som genomförs mellan operatörer av allmänna nät genom en fysisk och logisk sammankoppling av allmänna elektroniska kommunikationsnät, som används av samma eller ett annat företag för att göra det möjligt för ett företags användare att kommunicera med samma eller ett annat företags användare, eller få tillgång till tjänster som erbjuds av ett annat företag, där dessa tjänster kan tillhandahållas de berörda parterna eller andra parter som har tillträde till nätet. Definitionen motsvarar med mindre redaktionella ändringar den som finns i artikel 2 b i tillträdesdirektivet.

I 1 kap. 7 § LEK är samtrafik definierat som fysisk och logisk sammankoppling av allmänna kommunikationsnät för att göra det möjligt för användare att kommunicera med varandra eller få tillgång till tjänster som tillhandahålls i näten. Den definitionen bör föras över till den nya lagen. Även allmänna kommunikationsnät finns definierat i LEK och definitionen föreslås föras över med den ändringen att definitionen ska avse allmänt elektroniskt kommunikationsnät, se avsnitt 7. Definitionen av samtrafik bör anpassas därefter.

Regleringsmyndigheten ger vägledning och service

Av andra stycket i artikel 61.1 följer att regleringsmyndigheterna ska tillhandahålla vägledning och offentliggöra förfarandena för beviljande av tillträde och samtrafik för att säkerställa att små och medelstora företag och operatörer med begränsad geografisk utbredning kan dra nytta av skyldigheterna. Bestämmelsen har ingen motsvarighet i tidigare direktiv.

Det följer av myndigheternas serviceskyldighet, se 6 § förvaltningslagen (2017:900), att samtliga operatörer kan vända sig till regleringsmyndigheten för att få information om tillämpliga förfaranden. Även offentlighetsprincipen innebär att den som vill kan få tillgång till myndighetsbeslut om skyldigheter som har införts. PTS har sedan länge publicerat material, bl.a. beslut och domar, i fråga om samtrafik och tillträde på myndighetens webbplats. Det saknas därför anledning att vidta någon åtgärd med anledning av bestämmelsen.

Skyldigheter att bedriva samtrafik och att säkerställa interoperabilitet

Av artikel 61.2 första stycket a framgår att regleringsmyndigheterna särskilt ska kunna införa skyldigheter för företag som omfattas av allmän auktorisation och som kontrollerar tillträde till slutanvändare, i den utsträckning som är nödvändig för att säkerställa att de kan nå varandra, bl.a. skyldigheten att bedriva samtrafik mellan nät om detta inte redan sker. Enligt punkten b ska myndigheterna också kunna ålägga skyldigheter för sådana företag som kontrollerar tillträde till slutanvändare i syfte att säkerställa interoperabilitet mellan tjänsterna.

Artikel 61.2 första stycket a och b motsvarar i allt väsentligt artikel 5.1 andra stycket i tillträdesdirektivet, som har genomförts i 4 kap. 3 § LEK. En nyhet är att det numera anges att skyldigheter att bedriva samtrafik och säkerställa interoperabilitet gäller för företag som omfattas av allmän auktorisation. Eftersom artikel 12.2 föreskriver att endast andra tjänster än nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster får underkastas allmän auktorisation, medför detta att företag som tillhandahåller nummeroberoende tjänster (se närmare avsnitt 7) utesluts från tillämpningen. Bestämmelsen i LEK bör överföras till den nya lagen. Även om företag som tillhandahåller nummeroberoende tjänster sällan torde komma i fråga för den sorts åtgärder som aktualiseras av bestämmelsen, bör den nya bestämmelsen kompletteras i jämförelse med LEK så att skyldigheten endast omfattar dem som är anmälningspliktiga. För äldre förarbeten, se prop. 2002/03:110 s. 169 f. och s. 375 samt prop. 2010/11:115 s. 71 f. och s. 160 f.

En skyldighet enligt bestämmelserna som nu föreslås ska föregås av samråd enligt artikel 23, 32 och 33, se avsnitt 15.21.

Interoperabilitet för nummerberoende kommunikationstjänster

Av artikel 61.2 första stycket c och andra stycket framgår i sammandrag följande. När det är motiverat får skyldigheter införas för tillhandahållare av nummerberoende interpersonella elektroniska kommunikationstjänster som har betydande täckning och användarantal på marknaden, för att säkerställa interoperabilitet mellan tjänster i den utsträckning som är nödvändig för att säkerställa slutanvändarnas möjlighet att nå varandra. Sådana skyldigheter får införas endast i den utsträckning som är nödvändig för att säkerställa interoperabiliteten. Skyldigheterna får enligt andra stycket i inbegripa proportionella skyldigheter för tillhandahållarna att offentliggöra och godkänna myndigheters och andra tillhandahållares användning, ändring och omfördelning av relevant information, eller att tillämpa och genomföra standarder eller specifikationer som förtecknas i artikel 39.1 eller andra relevanta standarder. Enligt andra stycket ii förutsätter införandet av skyldigheter att kommissionen i samråd med Berec har konstaterat att det i hela unionen eller inom minst tre medlemsstater finns en avsevärd risk för att slutanvändare inte kan nå varandra och att kommissionen därför har antagit genomförandebestämmelser som anger arten och omfattningen av skyldigheter som får införas.

Bakgrunden till bestämmelserna beskrivs i skäl 149–151 i EU-direktivet. Slut användarnas möjlighet att nå varandra och tillgång till nödsamtals-tjänster är för närvarande huvudsakligen beroende av att nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster, dvs. i praktiken traditionell röst-telefoni, används. Nummerberoende interpersonella kommunikations-tjänster, som t.ex. meddelandetjänster i internetbaserade appar eller knutna till sociala medier, är däremot i allmänhet inte interoperabla sinsemellan. En slut användare som använder en nummerberoende tjänst kan därför inte nödvändigtvis nå en slut användare som använder en annan sådan tjänst. I en möjlig framtid där nummerberoende tjänster växer på bekostnad av traditionell rösttelefoni kan det medföra en bristande interoperabilitet mellan kommunikationstjänster, vilket potentiellt skulle kunna hota slut-användarnas möjlighet att nå varandra. Dessutom skulle betydande hinder kunna uppstå för marknadsinträde och fortsatt innovation. Av skäl 151 i EU-direktivet framgår att skyldigheter ska införas endast för tillhandahållare av nummerberoende interpersonella kommunikationstjänster som har betydande täckning och användarutnyttjande. Tillhandahållare som har ett begränsat antal slut användare eller en begränsad geografisk täckning och som endast marginellt skulle bidra till att uppnå detta mål bör normalt sett inte omfattas av sådana krav på interoperabilitet.

Mot denna bakgrund innebär EU-direktivets bestämmelser att reglerings-myndigheten ska kunna införa skyldigheter för företag som tillhandahåller nummerberoende interpersonella kommunikationstjänster att göra sina tjänster interoperabla med varandra. Med hänsyn till intresset av en samman-hållen inre marknad får dock sådana skyldigheter endast införas om kommissionen har antagit genomförandebestämmelser som anger arten och om-fattningen av vilka skyldigheter som får införas. En bestämmelse som mot-svarar de regler som uppställs i direktivet bör införas i den nya lagen.

Myndigheternas oberoende vid beslut om samtrafik och interoperabilitet

Medlemsstaterna ska enligt artikel 61.6 säkerställa att den nationella regleringsmyndigheten vid tillämpningen av artikel 61.1 och 61.2 har befogenhet att ingripa på eget initiativ för att säkerställa de politiska målen i enlighet med direktivet.

Ett beslut om skyldighet att bedriva samtrafik eller annat beslut om tillträde är ett förvaltningsbeslut som avses i 12 kap. 2 § RF. Detta innebär att regleringsmyndigheten på eget initiativ fattar beslutet självständigt och oberoende av den övriga statsförvaltningen, se också avsnitt 24.2. Artikel 61.6 kräver därför inget särskilt genomförande.

15.3 Fastställande av marknader

Förslag: Den myndighet som regeringen bestämmer ska fortlöpande fastställa vilka produkt- och tjänstemarknader som har sådana särdrag att det kan vara motiverat att införa särskilda skyldigheter enligt lagen. I samband med detta ska marknadernas geografiska omfattning definieras. Vid fastställandet ska hänsyn tas till graden av infrastrukturkonkurrens inom olika områden. Även geografiska kartläggningar av räckvidden för elektroniska kommunikationsnät som kan erbjuda bredband ska beaktas.

Vid fastställandet ska Europeiska kommissionens rekommendation om relevanta produkt- och tjänstemarknader, kommissionens riktlinjer för marknadsanalys och bedömning av ett företags betydande inflytande på marknaden samt, i förekommande fall, Berecs riktlinjer om gemensamma tillvägagångssätt beträffande hur den gränsöverskridande efterfrågan kan mötas, särskilt beaktas.

För gränsöverskridande marknader som fastställts enligt beslut av Europeiska kommissionen ska åtgärderna i fråga om marknadsanalys, identifiering av företag med betydande inflytande och åläggande av särskilda skyldigheter beslutas efter samråd med behöriga myndigheter i berörda länder.

Skälen för förslaget

Allmänt om marknadsavgränsning, marknadsanalys, identifiering av företag med betydande marknadsinflytande (SMP) och åläggande av skyldigheter

I artiklarna 63–82 i EU-direktivet finns det bestämmelser om möjligheter att ålägga skyldigheter för företag som fastställts ha ett betydande marknadsinflytande (Significant Market Power, SMP) på en avgränsad marknad. Det grundläggande syftet med bestämmelserna är att åtgärda de konkurrensproblem som kan uppkomma på marknaderna för elektronisk kommunikation och som inte kan hanteras tillfredsställande inom ramen för den allmänna konkurrensrätten. Regleringen bygger på principen om införande av förhandsskyldigheter (ex ante) snarare än ingripande i efterhand mot konstaterade överträdelser (ex post), som är huvudregeln inom den allmänna konkurrensrätten. Se skäl 161 i EU-direktivet och prop. 2002/03:110 s. 108 f.

Införande av SMP-skyldigheter för företag förutsätter ett förfarande i flera led. Förfarandets olika delar regleras i EU-direktivet:

- Avgränsning och fastställande av marknader som kan vara aktuella för förhandsreglering (artikel 63–66).
- Analys av de fastställda marknadernas egenskaper och om det finns skäl att införa förhandsreglering (artikel 67).
- Identifiering av företag med betydande inflytande (artikel 63 och 67).
- Åläggande av konkurrensfrämjande skyldigheter (artikel 68–82).

Artiklarna 63–82 i EU-direktivet motsvarar, i sin grundläggande struktur, artiklarna 14–16 i ramdirektivet och 8–13b i tillträdesdirektivet. EU-direktivets bestämmelser är dock i flera fall mer detaljerade och tillför olika specialregler och undantagsmöjligheter.

Bestämmelsernas disposition

Artiklarna 14–16 i ramdirektivet om fastställande av marknader, marknadsanalys och identifiering av företag med betydande inflytande har genomförts i 8 kap. 5–7 §§ LEK (se prop. 2002/03:110 s. 272 ff. och 402 ff.). Artiklarna 8–13b i tillträdesdirektivet om åläggande av konkurrensfrämjande skyldigheter har genomförts i 4 kap. 4–12 c §§ LEK (se prop. 2002/03:110 s. 165 ff. och 375 ff.).

I den nya lagen bedöms det lämpligt att inte dela upp bestämmelserna om fastställande av marknader, marknadsanalys och identifiering av företag med betydande inflytande respektive åläggande av skyldigheter i olika kapitel, som är fallet i LEK. Den nya lagen bör därför utformas så att dessa bestämmelser införs i samma kapitel.

Marknadsavgränsning

I artikel 64 regleras förfarandet för identifiering och fastställande av marknader. Enligt artikel 64.3 ska de nationella regleringsmyndigheterna avgränsa relevanta marknader i enlighet med de nationella förhållandena, i synnerhet relevanta geografiska marknader, genom att bl.a. beakta graden av infrastrukturkonkurrens, i överensstämmelse med konkurrensrättsliga principer. Regleringsmyndigheterna ska i relevanta fall även beakta resultaten av den geografiska kartläggning av bredbandsnät som ska genomföras enligt artikel 22.1. Vid avgränsandet av marknader ska kommissionens rekommendation om relevanta produkt- och tjänstemarknader och riktlinjer för marknadsanalys och bedömning av betydande inflytande tas i största möjliga beaktande. Innan marknader avgränsas som avviker från dem som identifierats i rekommendationen ska nationellt samråd enligt artikel 23 och samråd med kommissionen enligt artikel 32 genomföras.

Artikel 64.3 motsvaras av artikel 15.3 i ramdirektivet. Den är genomförd genom 8 kap. 5 § LEK. Paragrafens bestämmelser bör därför föras över till den nya lagen. Därtill bör anges att hänsyn ska tas till graden av infrastrukturkonkurrens och geografiska kartläggningar av bredbandstäckning. Geografiska kartläggningar behandlas i avsnitt 24.6. För äldre förarbeten, se prop. 2002/03:110 s. 272 f. och 402 f.

Förfarandet vid fastställande av gränsöverskridande marknader regleras i artikel 65. Begreppet gränsöverskridande marknader definieras i artikel 2.3 som marknader som fastställs i enlighet med artikel 65 och som omfattar unionen eller en betydande del därav och är belägna i mer än en medlemsstat.

Om kommissionen eller minst två nationella regleringsmyndigheter överlämnar en motiverad begäran ska Berec genomföra en analys av en potentiell gränsöverskridande marknad. Kommissionen får därefter efter samråd anta beslut om fastställande av gränsöverskridande marknader med beaktande av bl.a. riktlinjerna för betydande inflytande på marknaden. För dessa gränsöverskridande marknader ska de berörda nationella regleringsmyndigheterna gemensamt genomföra marknadsanalysen med största möjliga beaktande av riktlinjerna och gemensamt besluta om regleringsskyldigheter enligt artikel 67.4. Myndigheterna ska gemensamt anmäla utkast till åtgärder med anledning av marknadsanalysen till kommissionen enligt förfarandena för samråd i artikel 32 och 33.

Även när gränsöverskridande marknader inte föreligger får två eller flera nationella regleringsmyndigheter gemensamt anmäla sina utkast till åtgärder när de anser att marknadsförhållandena inom deras respektive jurisdiktioner är tillräckligt homogena.

Artikel 65 motsvaras närmast av artikel 15.4 och 16.5 i ramdirektivet. Där anges att kommissionen efter samråd och med beaktande av Berecs yttrande får anta beslut om gränsöverskridande marknader. Där framgår också att berörda regleringsmyndigheter gemensamt ska genomföra en marknadsanalys med största möjliga beaktande av riktlinjerna samt gemensamt besluta om regleringsskyldigheter. Genomförandet av bestämmelserna har skett på så sätt att det av 8 kap. 6 § fjärde stycket LEK framgår att för gränsöverskridande marknader som fastställts av kommissionen ska marknadsanalys, identifiering av företag med betydande inflytande och åläggande av särskilda skyldigheter beslutas efter samråd med behöriga myndigheter i berörda länder. Denna bestämmelse bör föras över till den nya lagen. För äldre förarbeten, se prop. 2002/03:110 s. 275 f. och 404. Övriga delar av artikel 65 kräver inget genomförande.

Gränsöverskridande efterfrågan

Artikel 66 beskriver förfarandet för fastställande av gränsöverskridande efterfrågan. Där anges att Berec ska genomföra en analys av sådan slutanvändarnas efterfrågan på produkter och tjänster som tillhandahålls i unionen på en eller flera marknader som anges i rekommendationen och på motiverad begäran av kommissionen, minst två nationella regleringsmyndigheter eller av marknadsaktörer. I första hand torde avses stora företags efterfrågan på gränsöverskridande konnektivitet. Om Berec anser att gränsöverskridande efterfrågan föreligger, är betydande och inte i tillräcklig utsträckning möts genom utbud, ska Berec efter samråd och i samarbete med kommissionen utfärda riktlinjer om gemensamma tillvägagångssätt beträffande hur den gränsöverskridande efterfrågan kan mötas. De nationella regleringsmyndigheterna ska i största möjliga utsträckning beakta dessa riktlinjer när de utför sina regleringsuppgifter inom sin jurisdiktion. Riktlinjerna får utgöra grunden för interoperabilitet för tillträdesprodukter i grossistledet över hela unionen och ge vägledning för harmoniseringen av de tekniska specifikationerna av tillträdesprodukter i grossistledet som kan möta sådan konstaterad gränsöverskridande efterfrågan. Dessa riktlinjer är nya i förhållande till tidigare direktiv. Det bör därför anges i lagen att sådana riktlinjer ska beaktas av regleringsmyndigheten.

15.4 Marknadsanalys, identifiering av företag med betydande inflytande och åläggande av skyldigheter (SMP-beslut)

Förslag: Den myndighet som regeringen bestämmer ska fortlöpande analysera de marknader som har fastställts och bedöma om det är motiverat att införa särskilda skyldigheter enligt lagen. Därvid ska Europeiska kommissionens riktlinjer för marknadsanalys och bedömning av ett företags betydande inflytande på marknaden beaktas. Bedömningen ska särskilt innefatta en analys av om det finns stora och bestående hinder för marknadsinträde, om marknadsstrukturen är sådan att den inte utvecklas mot effektiv konkurrens och om den allmänna konkurrensrätten inte kan åtgärda marknadsmisslyckandena.

Bestämmelsen om när ett företag ska anses ha betydande inflytande på en fastställd marknad ska föras över till den nya lagen.

Om det vid bedömningen konstateras att införandet av särskilda skyldigheter är motiverat på en fastställd marknad, ska företag med betydande inflytande på den marknaden identifieras. I syfte att skapa effektiv konkurrens för slutanvändarna ska också beslut om en eller flera särskilda skyldigheter meddelas. Om det finns synnerliga skäl för det och åtgärden godkänns av Europeiska kommissionen får även andra beslut om tillträde och samtrafik meddelas.

Om det vid en bedömning konstateras att det på en fastställd marknad inte är motiverat att införa särskilda skyldigheter, ska beslutade skyldigheter upphävas. Tidpunkten för upphävande av en skyldighet ska bestämmas med hänsyn till berörda parter intressen. Särskilda villkor för övergångsperioden får då föreskrivas.

Skyldigheter och villkor som har beslutats enligt lagen eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av lagen ska även i andra fall upphävas eller ändras när det är påkallat med hänsyn till syftet med beslutet. Om det är nödvändigt med hänsyn till förändringar i konkurrensituationen får även nya särskilda skyldigheter införas. Tidpunkten för ett beslut om upphävande, ändring eller ny skyldighet ska bestämmas med hänsyn till berörda parter intressen.

Bestämmelsen om förpliktelse för ett företag med betydande inflytande på en slutkundsmarknad att tillämpa ett visst högsta eller lägsta pris, inte vidta konkurrenshindrande åtgärder eller inte göra en tjänst som kan tillhandahållas fristående beroende av att även någon annan tjänst tillhandahålls, ska inte föras över till den nya lagen.

Bestämmelsen om att en särskild skyldighet får ändras eller upphävas om den som givits tillträde inte fullgör sina åtaganden ska inte föras över till den nya lagen.

Skälen för förslaget och bedömningen

Marknadsanalys

I artikel 67.1 anges att de nationella regleringsmyndigheterna ska avgöra om en relevant marknad som har definierats är sådan att den kan motivera

införandet av regleringsskyldigheter. Analysen ska, när så är lämpligt, genomföras i samarbete med de nationella konkurrensmyndigheterna. Riktlinjerna för betydande inflytande på marknaden ska i största möjliga utsträckning beaktas och förfarandena som avses i artiklarna 23 (samråd och insyn) och 32 (samråd med kommissionen, Berec och andra nationella regleringsmyndigheter) ska följas.

Enligt artikel 67.2 är de kriterier som ska vara uppfyllda för att en marknad ska anses motivera införandet av regleringsskyldigheter att det finns stora och icke tillfälliga strukturella, rättsliga eller regulatoriska hinder för marknadsinträde, marknadsstrukturen inte tenderar att utvecklas i riktning mot effektiv konkurrens inom tillämplig tidshorisont och enbart konkurrensrätt inte i tillräcklig grad kan avhjälpa marknadsmisslyckandena. När regleringsmyndigheten genomför en analys av en marknad som anges i rekommendationen ska kriterierna anses uppfyllda såvida det inte konstateras att så inte är fallet under de specifika nationella omständigheterna. Vid analysen ska hänsyn tas till utvecklingen på den relevanta marknaden ur ett framåtblickande perspektiv utan ålagd reglering. Dessutom ska marknadsutveckling som påverkar sannolikheten för att den relevanta marknaden ska utvecklas i riktning mot effektiv konkurrens, relevant konkurrenstryck som närmare preciseras i artikeln, andra typer av reglering eller åtgärder som införts och som påverkar den relevanta eller närliggande marknader och skyldigheter som införts i enlighet med artiklarna 44 (samlokalisering och gemensamt utnyttjande), 60 (skyldighet att förhandla om samtrafik) och 61 (skyldigheter om samtrafik och interoperabilitet) samt reglering som införts med stöd av artikeln på andra marknader beaktas.

Artikel 67 motsvarar delvis artikel 16 i ramdirektivet. I artikel 67.1 och 67.2 har dessutom delar av Kommissionens rekommendation 2014/710/EU av den 9 oktober 2014 om relevanta produkt- och tjänstemarknader inom området elektronisk kommunikation vilka kan komma i fråga för förhandsreglering enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/21/EG om ett gemensamt regelverk för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (kommissionens rekommendation) kodifierats. En nyhet jämfört med ramdirektivet är att marknadsanalysen enligt direktivet uttryckligen ska utgå från det s.k. trekriterietestet, som innebär att en bedömning av inträdesbarriärer, marknadsdynamik och möjligheter att åtgärda problemen via konkurrensrätten kommer att visa huruvida en marknad motiverar införande av regleringsskyldigheter. De tre kriterierna återfinns i rekommendationen. Det sagda innebär att det finns etablerad praxis för tillämpningen (se bl.a. PTS beslut den 20 februari 2017 med dnr 15-2816 s. 45 f. samt den 13 september 2016 med dnr 15-9776 s. 33 f. och dnr 15-9777 s. 32 f.). Ledning för förståelsen kan också fås ur skäl 11 i rekommendationen. De tre kriterierna behandlas också utförligt i kommissionens förklaringsdokument till rekommendationen (Commission Staff Working Document, Explanatory Note accompanying the Commission Recommendation, SWD (2014) 298).

I och med att de tre kriterierna nu förts in i direktivet bör de anges i lagen. Däremot krävs inget särskilt genomförande av artikel 67.2 eftersom en analys av potentiell konkurrensutsättning ur ett framåtblickande perspektiv med hänsyn till teknisk utveckling och substituerbarhet på grossist- och slutkundsmarknader och tillämpning av den s.k. modifierade greenfield-approachen innefattas i trekriterietestet.

Det nya direktivets ansats innebär i jämförelse med artikel 16 i ramdirektivet att regleringsmyndigheten ska pröva om en relevant marknad är sådan att den kan motivera införandet av regleringsskyldigheter, och inte som i ramdirektivet huruvida det råder effektiv konkurrens. Även om det framstår som att de bedömningarna i allt väsentligt sammanfaller, bör det nya synsättet återspeglas i lagen. Den nya skrivningen tydliggör att det inte enbart är frågan om effektiv konkurrens för närvarande som ska prövas, utan också övriga delar av trekriterietestet.

Enligt artikel 67.1 tredje stycket ska en analys av en marknad som anges i kommissionens rekommendation utgå från att de tre kriterierna i andra stycket är uppfyllda, såvida det inte kan konstateras att så inte är fallet i det specifika fallet. Utgångspunkten synes vara att utredningen i marknadsanalysen inte behöver vara lika omfattande i de fall den nationella marknaden överensstämmer med en sådan som kommissionen har identifierat. För svenska förhållanden gäller dock att skälen för ett beslut om utpekande av SMP-operatör och beslut om särskilda skyldigheter behöver redovisas och att detta gäller oavsett vilka bedömningar kommissionen har gjort på EU-nivå. Detta innebär att trekriterietestet behöver utföras vid en nationell marknadsanalys. I de fall PTS bedömningar sammanfaller med kommissionens torde en redogörelse för detta i de flesta fall vara tillräcklig.

Ytterligare en nyhet i förhållandet till ramdirektivet är att regleringsmyndigheten enligt artikel 67.4 ska införa, bibehålla eller ändra regleringsskyldigheter om myndigheten anser att utfallet för slutanvändarna inte blir tillräckligt konkurrenskraftigt utan skyldigheter. I den nya paragrafen bör det därför preciseras att skyldigheter ska införas i syfte att skapa effektiv konkurrens i slutanvändarledet. Detta innebär dock inte någon skillnad i den praktiska tillämpningen eftersom motsvarande skrivning för närvarande finns i 4 kap. 4 § LEK.

Artikel 16 i ramdirektivet har genomförts i 8 kap. 6 § LEK. En ny paragraf som genomför artikel 67 bör därför bygga på den bestämmelsen, med de tillägg och ändringar som beskrivs ovan i fråga om vad som ska beaktas vid marknadsanalyser och hur dessa närmare ska genomföras, samt vissa redaktionella ändringar.

Av FEK framgår att PTS ska fastställa och analysera marknaderna i fråga. Där framgår också att myndigheten ska inhämta skriftligt yttrande från Konkurrensverket i dessa frågor. För äldre förarbeten se prop. 2002/03:110 s. 272 f. och 403 f.

Upphävande av ålagda skyldigheter

Av artikel 67.3 följer att, när en nationell regleringsmyndighet konstaterar att en relevant marknad inte motiverar införandet av regleringsskyldigheter i enlighet med förfarandet ovan, får den inte införa eller bibehålla någon specifik regleringsskyldighet. Om det redan finns sektorsspecifika regleringsskyldigheter ska dessa upphävas. Särskilda villkor och övergångsperioder med hänsyn till befintliga tillträdesavtal får därvid fastställas. Artikeln har ändrats i förhållande till vad som gäller enligt artikel 16.3 i ramdirektivet på så sätt att regleringsmyndigheten när den upphäver skyldigheter och fastställer en övergångsperiod får ange särskilda villkor som ska gälla under perioden.

Artikel 16.3 i ramdirektivet har genomförts i 8 kap. 6 § tredje stycket LEK. Den bestämmelsen bör föras över till den nya lagen med de

ändringar som föranleds av EU-direktivet. Följande bör därför föreskrivas i den nya lagen. Om det vid en bedömning konstateras att det på en fastställd marknad inte är motiverat att införa särskilda skyldigheter, ska beslutade skyldigheter upphävas. Tidpunkten för upphävande av en skyldighet ska bestämmas med hänsyn till berörda parterns intressen. Särskilda villkor för övergångsperioden får då föreskrivas.

Företag med betydande inflytande på en fastställd marknad

I artikel 67.4 fastslås att när införandet av regleringsskyldigheter i enlighet med artikeln är motiverat på en relevant marknad, ska den identifiera alla företag som enskilt eller tillsammans med andra har ett betydande inflytande på den relevanta marknaden. Den nationella regleringsmyndigheten ska ålägga dessa företag lämpliga specifika regleringsskyldigheter eller bibehålla eller ändra befintliga skyldigheter om den anser att utfallet för slutanvändarna inte skulle vara tillräckligt konkurrenskraftigt utan skyldigheter.

Av artikel 67.5 framgår att även beslut att införa, inte införa eller att upphäva skyldigheter ska omfattas av förfarandena i artiklarna 23 (samråd och insyn) och 32 (samråd med kommissionen, Berec och andra nationella regleringsmyndigheter). Regleringsmyndigheten ska analysera de relevanta marknaderna och anmäla förslag till åtgärder i enlighet med artikel 32 inom fem år från antagandet av en tidigare åtgärd, om regleringsmyndigheten har fastställt den relevanta marknaden och fastställt företag som har ett betydande inflytande på marknaden. Femårsperioden får förlängas med upp till ett år om myndigheten har notifierat en motiverad hemställan om förlängning hos kommissionen senast fyra månader före femårsperiodens utgång och kommissionen inte framfört invändningar senast en månad före förlängningens början. Om en reviderad rekommendation av relevanta marknader har antagits ska, för marknader som inte tidigare anmälts till kommissionen, förslagen till åtgärder anmälas inom tre år från antagandet.

Enligt artikel 67.6 ska Berec bistå en nationell regleringsmyndighet som inte kan slutföra en marknadsanalys inom angiven tidsfrist.

Artikel 67.4, 5 och 6 i EU-direktivet motsvarar huvudsakligen artikel 16.4, 6 och 7 i ramdirektivet. Bestämmelserna har genomförts i bl.a. 8 kap. 6 § LEK. Som behandlas inledningsvis under rubriken marknadsanalys bör den paragrafens innehåll, om identifiering av företag med betydande inflytande på sådana marknader där det är motiverat med införande av särskilda skyldigheter, föras över till den nya lagen.

Regleringen av samråd och tidsfrister i artikel 67.5 samt om bistånd från Berec i artikel 67.6 behandlas i avsnitt 15.21.

Hur betydande marknadsinflytande ska bedömas

Av artikel 63.1 och 63.2 i EU-direktivet framgår att ett företag ska anses ha betydande inflytande på marknaden om det enskilt eller tillsammans med andra har en ställning som är likvärdig med dominans, det vill säga en ställning av sådan ekonomisk styrka att det i betydande omfattning kan uppträda oberoende av sina konkurrenter, kunder och i sista hand av konsumenterna. De nationella regleringsmyndigheterna ska fastställa om företag har sådant inflytande på marknaden och då agera enligt unionsrätten och ta största möjliga hänsyn till kommissionens riktlinjer för marknadsanalys och bedömning av ett företags inflytande på marknaden. Detta gäller

särskilt när myndigheterna bedömer om två eller flera företag tillsammans har en dominerande ställning på en viss marknad.

Av artikel 63.3 följer att om ett företag har betydande inflytande på en marknad kan det också anses ha ett betydande inflytande på en närliggande marknad när sambanden mellan de två marknaderna medför att inflytandet kan överföras till den närliggande marknaden. Åtgärder i form av åläggande av skyldigheter avseende insyn, icke-diskriminering, särredovisning samt priskontroll och kostnadsredovisning får då tillämpas för att förhindra en sådan överföring till den närliggande marknaden.

Artikel 63 motsvarar i allt väsentligt artikel 14 i ramdirektivet, som har genomförts genom 8 kap. 7 § LEK. Av paragrafen följer att ett företag ska anses ha ett betydande inflytande på en fastställd marknad om det, antingen enskilt eller tillsammans med andra har en ställning av sådan ekonomisk styrka att det i betydande omfattning kan uppträda oberoende av sina konkurrenter, sina kunder och i sista hand av konsumenterna. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om riktlinjer och underlag för bedömningen. I 26 § FEK finns också ett bemyndigande för Post- och telestyrelsen att meddela verkställighetsföreskrifter med anledning av bestämmelsen.

I förarbetena till lagen anges att begreppet betydande inflytande överensstämmer med konkurrensrättens begrepp dominerande ställning, vilket innebär att myndigheten måste göra sin bedömning av ett företags ställning mot bakgrund av den konkurrensrättsliga praxis som förekommer på området (prop. 2002/03:110 s. 404). Där framgår också att ett företag i princip kan anses ha ett betydande inflytande dels ensamt på den bestämda marknaden, dels på en marknad som är närliggande den som företaget har betydande inflytande på, dels tillsammans med annat företag.

Artikel 63 bör genomföras genom att 8 kap. 7 § LEK förs över till den nya lagen. För äldre förarbeten se prop. 2002/03:110 s. 275 f.

Åläggande av särskilda skyldigheter

Av artikel 68.2 i direktivet följer att om ett företag efter en marknadsanalys anses ha betydande inflytande på en specifik marknad, ska de nationella regleringsmyndigheterna, beroende på vad som är lämpligt, införa någon av de regleringsskyldigheter som anges i artiklarna 69–74, 76 och 80. I enlighet med proportionalitetsprincipen ska en nationell regleringsmyndighet välja det minst ingripande sättet att åtgärda problemen som har identifierats i marknadsanalysen.

Enligt artikel 68.3 ska de nationella regleringsmyndigheterna införa skyldigheterna i fråga enbart för företag som anses ha betydande inflytande på marknaden. Detta ska gälla utan att det påverkar ett antal artiklar i direktivet och dess bilaga 1 samt relevanta bestämmelser i e-dataskyddsdirektivet, som innehåller skyldigheter för andra företag än sådana som anses ha ett betydande inflytande på marknaden. Inte heller behovet av att fullfölja internationella åtaganden får påverkas. Under exceptionella omständigheter ska en nationell regleringsmyndighet, när den avser att för företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden införa andra skyldigheter avseende tillträde och samtrafik än de som anges i artiklarna 69–74, 76 och 80, lämna en begäran om detta till kommissionen. Kommissionen ska, efter att ha tagit största möjliga hänsyn till Berecs yttrande,

genom genomförandeakter anta beslut som tillåter eller förhindrar den nationella regleringsmyndigheten att vidta sådana åtgärder.

Artikel 68.2 och 68.3 motsvarar i princip artikel 8 i tillträdesdirektivet. Artiklarna har genomförts genom 4 kap. 4 § LEK. Av redaktionella skäl och i syfte att göra lagen mer lättillgänglig bör artikelpunkterna, som redovisas i avsnitt 15.3, nu genomföras i anslutning till bestämmelserna om marknadsanalys och utseende av SMP-aktör. Vidare bör det framgå att en eller flera särskilda skyldigheter ska beslutas om införandet av dem konstateras vara motiverat på en marknad. Där bör också anges att även andra typer av åtgärder kan vidtas mot ett företag med betydande inflytande under förutsättning att det finns synnerliga skäl och åtgärderna har godkänts av kommissionen. Eftersom EU:s proportionalitetsprincip ska tillämpas genomgående vid tillämpningen av lagen, saknas anledning att särskilt hänvisa till principen. Att skyldigheterna i artiklarna som räknas upp i artikel 68.3 och som inte ska påverkas av införandet av särskilda skyldigheter kan åläggas alla företag, oavsett betydande inflytande på en marknad, följer av de lagbestämmelser som genomför de aktuella artiklarna. För äldre förarbeten till 4 kap. 4 § LEK, se prop. 2002/03:110 s. 172 f. och 375 f.

Enligt artikel 68.4 i direktivet ska skyldigheter som införs grundas på arten av det problem som en regleringsmyndighet har identifierat i sin marknadsanalys, om lämpligt med beaktande av gränsöverskridande efterfrågan. De ska vidare vara proportionella, om möjligt med beaktande av kostnader och fördelar, motiverade mot bakgrund av målen i artikel 3 och åläggas efter samråd i enlighet med artiklarna 23 och 32.

När det gäller behov av att fullfölja internationella åtaganden ska enligt artikel 68.5 regleringsmyndigheterna anmäla beslut om skyldigheter till kommissionen i enlighet med förfarandet i artikel 32. Att åtgärder enligt lagen ska grundas på identifierade problem och vara proportionella följer av allmänna principer och behöver inte särskilt anges. Genomförandet av målen i artikel 3 i direktivet behandlas i avsnitt 6. Förfarandet för samråd behandlas i avsnitt 15.21.

Reglering av tjänster som riktar sig till slutkunder

I artikel 83 i EU-direktivet finns bestämmelser om reglering av tjänster som riktar sig till slutkunder. Regleringen motsvarar artikel 17 i USO-direktivet, som har genomförts i 5 kap. 13 § LEK. Till skillnad från tidigare är dock regleringen numera valfri för medlemsstaterna.

Artikel 83 innebär att medlemsstaterna får införa en möjlighet att besluta om skyldigheter för företag som anses ha ett betydande inflytande på en viss slutkundsmarknad, om myndigheten anser att skyldigheter som kan åläggas en operatör enligt regelverket för samtrafik och andra former av tillträde inte skulle uppfylla målet att säkerställa en fungerande konkurrens och tillgodose allmänintresset av effektiva elektroniska kommunikationstjänster.

Enligt skäl 173 i EU-direktivet anses förhandsreglering som införs i grossistledet, som i princip är mindre ingripande än reglering i slutkundsledet, vara tillräcklig för att hantera potentiella konkurrensproblem på relaterade slutkundsmarknader i efterföljande led. Den stegvisa avregleringen av slutkundsmarknaderna i unionen är enligt samma skäl ett

tecken på konkurrensframstegen sedan regelverket för elektronisk kommunikation infördes. Det anges också att bestämmelserna om införande av korrigeringsåtgärder på förhand för företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden när så är möjligt bör förenklas och göras mer förutsebara.

Bestämmelsen i 5 kap. 13 § LEK har tidigare tillämpats i beslut om skyldigheter beträffande grossisttjänster för telefonabonnemang i det fasta nätet, s.k. GTA. GTA-beslutet är upphävt eftersom PTS har bedömt att behovet inte längre finns. Sammantaget saknas skäl att föra över 5 kap. 13 § LEK till den nya lagen.

Införande, ändring och upphävande av särskilda skyldigheter utan marknadsanalys

Enligt artikel 68.6 ska nationella regleringsmyndigheter beakta följderna av ny marknadsutveckling, exempelvis med hänsyn till affärsavtal, inbegripet saminvesteringsavtal, som påverkar konkurrensdynamiken. Om utvecklingen inte motiverar en ny marknadsanalys, ska regleringsmyndigheten utan dröjsmål bedöma om det är nödvändigt att se över ålagda skyldigheter och ändra tidigare beslut, inbegripet återkalla eller införa nya skyldigheter, för att säkerställa att villkoren i artikel 68.4 fortfarande uppfylls. Sådana ändringar får endast införas efter samråd enligt artiklarna 23 och 32.

Artikelpunkten får uppfattas som att det ankommer på regleringsmyndigheten att bevaka marknadsutvecklingen och även mellan marknadsanalyserna upphäva, ändra eller besluta om ytterligare skyldigheter när det krävs för att säkerställa direktivets mål. En motsvarande bestämmelse finns i 8 kap. 15 § LEK. Där anges att skyldigheter och villkor ska ändras eller upphävas om ändamålet med åtgärden inte kvarstår. Paragrafen kan tjäna som förebild för den bestämmelse som nu bör införas, med ett tillägg om att regleringsmyndigheten också ges möjlighet att införa nya skyldigheter i enlighet med artikel 68.6. Det bör därför i den nya lagen föreskrivas att skyldigheter och villkor som har beslutats enligt lagen eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av lagen ska kunna upphävas eller ändras när det är påkallat med hänsyn till syftet med beslutet. Om det är nödvändigt med hänsyn till förändringar i konkurrenssituationen får även nya särskilda skyldigheter införas. Tidpunkten för ett beslut om upphävande, ändring eller ny skyldighet ska bestämmas med hänsyn till berörda parter intressen.

Bestämmelsen i 8 kap. 15 § första stycket andra meningen LEK om att en särskild skyldighet får ändras eller upphävas om den som givits tillträde inte fullgör sina åtaganden, bör dock inte föras över till den nya lagen. I praktiken sluter nämligen en operatör som vill utnyttja möjligheten att få tillträde eller bedriva samtrafik enligt beslutet ett avtal med den part som ålagts skyldighet. Om någon part i avtalet bryter mot det som har överenskommit kan det få olika civilrättsliga följder. Ett beslut om förpliktelse att ge tillträde eller bedriva samtrafik hindrar inte att den som ålagts förpliktelse civilrättsligt driver igenom sin rätt. Ytterst kan det leda till att avtalet om tillträde eller samtrafik hävs i förhållande till den part som inte har fullgjort sina avtalsenliga förpliktelser. Något behov av att ändra eller upphäva den särskilda skyldigheten uppstår dock inte om den som drar nytta av tillträdet

inte följer sin del av avtalet. Bestämmelsen saknar dessutom motsvarighet i EU-direktivet.

Förfarandet för samråd behandlas i avsnitt 15.21.

15.5 Definitionen av operatör

Förslag: Uttrycket operatör ska definieras som den som tillhandahåller eller har gjort en anmälan om tillhandahållande av ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller som tillhandahåller en tillhörande facilitet.

Skälen för förslaget: De bestämmelser om särskilda skyldigheter som nu föreslås är, liksom bestämmelserna i LEK, utformade på så sätt att det anges att en operatör får åläggas en skyldighet under vissa förutsättningar. Detta aktualiserar definitionen av operatör. I artikel 2.29 anges att en operatör ska förstås som ett företag som tillhandahåller eller som har auktorisation för att tillhandahålla ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller tillhörande facilitet. Definitionen är densamma som i tillträdesdirektivet.

I 1 kap. 7 § LEK definieras operatör som den som innehar eller på annat sätt råder över ett allmänt kommunikationsnät eller en tillhörande installation. Även tillhörande installation definieras i paragrafen och motsvarar direktivets uttryck tillhörande facilitet. Uttrycket tillhörande installation är föråldrat och föreslås nu ändras, se avsnitt 7. Uttrycket allmänna kommunikationsnät definieras också i LEK och definitionen föreslås föras över till den nya lagen med den ändringen att definitionen ska avse allmänt elektroniskt kommunikationsnät, se avsnitt 7. Det finns skäl att även i övrigt låta definitionen av operatör i den nya lagen ligga närmare direktivets lydelse. Därför bör det anges att en operatör kan vara såväl en tillhandahållare av ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en tillhörande facilitet som den som gjort en anmälan och som avser att tillhålla ett nät. På så sätt säkerställs att bestämmelserna om tillträde genomförs på ett korrekt sätt.

15.6 Referenserbjudande

Förslag: Bestämmelsen om förpliktelse om att i referenserbjudande eller på annat sätt offentliggöra specificerade uppgifter ska föras över till den nya lagen.

En särskild skyldighet som avser tillträde till nätinфраstruktur ska förenas med skyldighet att offentliggöra ett referenserbjudande. Erbjudandet ska innehålla de uppgifter som anges i Berecs riktlinjer om minimikriterierna för ett referenserbjudande. Beslutet får förenas med vite.

Skälen för förslaget

Skyldighet att offentliggöra vissa uppgifter

Enligt artikel 69.1 får regleringsmyndigheterna införa skyldigheter avseende insyn när det gäller samtrafik eller tillträde som innebär att företag ska offentliggöra vissa uppgifter, som närmare exemplifieras. Punkten motsvarar artikel 9.1 i tillträdesdirektivet, med det tillägget att exemplet har

utökats så att, förutom nåtegenskaper, egenskapernas förväntade utveckling listas. När det gäller villkor som ändrar tillträdet till eller användning av tjänster och applikationer anges vidare att detta särskilt ska gälla med avseende på migrering från tidigare generations infrastruktur.

Artikel 9.1 i tillträdesdirektivet har genomförts i 4 kap. 5 § första stycket LEK. Den bestämmelsen kan föras över oförändrad till den nya lagen, även med beaktande av ändringen i förhållande till tillträdesdirektivet.

Enligt artikel 69.2 och 69.3 får regleringsmyndigheterna, i synnerhet när ett företag omfattas av skyldigheter om icke-diskriminering, ålägga företaget att offentliggöra ett referenserbjudande som ska vara tillräckligt specificerat för att säkerställa att andra företag inte tvingas betala för faciliteter som inte är nödvändiga för den begärda tjänsten samt närmare vad som ska beskrivas i erbjudandet. Regleringsmyndigheterna får bl.a. införa ändringar i referenserbjudanden för att ge effekt åt skyldigheter som införs. Myndigheterna får specificera vilka uppgifter som ska tillhandahållas, hur detaljerade de ska vara samt på vilket sätt de ska offentliggöras. Bestämmelserna motsvarar punkterna 9.2 och 9.3 i tillträdesdirektivet, som genomförts genom 4 kap. 5 § andra och tredje styckena LEK. Dessa bestämmelser bör föras över till den nya lagen.

Skyldighet att publicera referenserbjudande

Enligt artikel 69.4 ska Berec utfärda riktlinjer om minimikriterierna för ett referenserbjudande. I de fall ett företag har skyldigheter att lämna tillträde till infrastruktur för anläggning av nät eller till nätelement och tillhörande faciliteter ska regleringsmyndigheterna, med avseende på grossisttillträde till nätinфраstruktur, säkerställa att ett referenserbjudande, med största möjliga beaktande av Berecs riktlinjer, offentliggörs och att nyckeltal för prestanda och motsvarande servicenivåer anges. Myndigheterna ska också noga övervaka och säkerställa att dessa efterlevs. Myndigheterna får dessutom, när så krävs, på förhand fastställa tillhörande straffavgifter i enlighet med unionsrätten och nationell rätt.

Direktivsbestämmelsen motsvarar delvis artikel 9.4 i tillträdesdirektivet, som innebär att SMP-operatörer med skyldigheter att tillhandahålla tillträde till nätinфраstruktur utanför distributionsnäten ska offentliggöra ett referenserbjudande och närmare vad erbjudandet ska innehålla genom en hänvisning till bilaga 2 i tillträdesdirektivet. Av artikel 9.4 i tillträdesdirektivet följer att kommissionen kan anta nödvändiga ändringar i bilagan. Artikel 9.4 är genomförd genom 4 kap. 9 § LEK, som föreskriver att ett referenserbjudande ska offentliggöras av en operatör som ålagts tillträde till det fasta accessnätet och att erbjudandet ska innehålla de uppgifter som anges i tillträdesdirektivet. Syftet med bestämmelsen är att säkra icke-diskriminering vid tillhandahållande av tillträde till accessnätet genom att de villkor som ska gälla för samtliga grossistkunder offentliggörs på förhand.

Vissa ändringar behövs i förhållande till 4 kap. 9 § LEK

Artikel 69.4 innebär alltså vissa förändringar i fråga om när en skyldighet att offentliggöra referenserbjudande ska åläggas. För närvarande ska skyldigheten gälla tillsammans med en skyldighet om tillträde till nätinфраstruktur utanför distributionsnäten. Enligt EU-direktivet ska obligatoriskt referenserbjudande gälla tillsammans med en skyldighet att lämna grossisttillträde

till nätinfrastruktur. Den ursprungliga regeln i tillträdesdirektivet om skyldighet att publicera referenserbidande syftade till att säkra insyn vid tillhandahållande av tillträde till det kopparbaserade accessnätet. Sedan dess har regeln justerats så att den innefattar även skyldighet om tillträde till fiberaccess. Det får förutsättas att syftet med artikeln även fortsättningsvis i första hand är att säkra för en effektiv reglering som åtgärdar flaskhalsproblematiken i eller i anslutning till accessnätet. Det kan dock inte uteslutas att man i kommande översyner ser anledning att i regleringen inbegripa andra delar av nätet än accessnätet. Om så blir fallet innebär den nya mer allmänt hållna skrivningen att även en tillträdesskyldighet utanför accessnätet ska förenas med en skyldighet om referenserbidande.

Hänvisningen till tillträde till infrastruktur för anläggning av nät innebär att en förpliktelse om sådant tillträde som avses i den artikeln också ska knytas till en skyldighet att publicera referenserbidande, se vidare avsnitt 15.12.

Bakgrunden till att bilaga 2 till tillträdesdirektivet utgår och genom direktivet ersätts med Berecs minimikriterier anges i skäl 183 vara att det sedan 2002, då bilagan infördes, har uppstått många olika nättopologier och tillträdesprodukter och marknadsvillkoren har ändrats. Syftet med bilagan kan då bättre och mer flexibelt uppnås genom att Berec regelbundet uppdaterar riktlinjerna och minimikriterier för ett referenserbidande. I lagtexten bör därför anges att referenserbidandet ska ha det innehåll som följer av minimikriterierna. När det gäller artikelns krav på tillhörande straffavgifter, bör det alljämt tillgodoses genom att regleringsmyndigheteten, på samma sätt som i 4 kap. 9 § LEK, får förena skyldighetsbeslutet med vite.

För äldre förarbeten, se prop. 2002/03:110 s. 185 f. och 378 f samt prop. 2010/11:115 s. 72 f. och 163 f.

15.7 Icke-diskriminering

<p>Förslag: Bestämmelsen om skyldighet att tillämpa icke-diskriminering ska föras över till den nya lagen.</p>

Skälen för förslaget: I artikel 70 regleras skyldigheter avseende icke-diskriminering. Sådana får enligt punkt 1 införas i enlighet med artikel 68. I punkt 2 anges att skyldigheter avseende icke-diskriminering särskilt ska säkerställa att företaget under likvärdiga omständigheter tillämpar likvärdiga villkor för andra tillhandahållare av likvärdiga tjänster, samt att företaget erbjuder tjänster och information till andra på samma villkor och med samma kvalitet som gäller för företagets egna tjänster eller för dotterbolags eller samarbetspartners tjänster. Regleringsmyndigheterna får ålägga företaget skyldigheter att leverera tillträdesprodukter och tillträdestjänster till alla företag, inbegripet det egna, med samma leveranstider och på samma villkor, inklusive pris- och servicenivåer, samt med hjälp av samma system och förfaranden, i syftet att säkerställa likvärdigt tillträde.

Artikeln 70 motsvarar artikel 10 i tillträdesdirektivet, med tillägg av den sista meningen som är ny. Tillägget i artikeln är ett förtydligande av den förstärkta icke-diskrimineringsmetoden EoI (*Equivalence of Input*) och kodifierar därigenom kommissionens rekommendation (2013/466/EU) om enhetliga krav på icke-diskriminering och kostnadsberäkningsmetoder

för att främja konkurrensen och förbättra klimatet för bredbandsinvesteringar.

Artikel 10 i tillträdesdirektivet har genomförts genom 4 kap. 6 § LEK. Paragrafens lydelse om att samma leveranstider, pris- och servicenivåer ska gälla och att samma system och förfaranden ska tillämpas innefattas i det som gäller för närvarande om att villkor, tjänster och information ska vara lika. Den bör därför föras över oförändrad till den nya lagen. För äldre förarbeten, se prop. 2002/03:110 s. 171 och 376 f.

15.8 Särredovisning

Förslag: Bestämmelsen om skyldighet att särredovisa ska föras över till den nya lagen.

Skälen för förslaget: Av artikel 71 framgår att en regleringsmyndighet i enlighet med artikel 68 får införa skyldigheter avseende särredovisning när det gäller verksamhet med anknytning till samtrafik eller tillträde. Myndigheten får således ålägga ett vertikalt integrerat företag att ge insyn i sina grossistpriser och priserna vid intern försäljning, bl.a. för att säkerställa efterlevnad av en skyldighet om icke-diskriminering enligt artikel 70 eller för att förhindra oskälig korssubventionering. Myndigheten får ange vilket format och vilken redovisningsmetod som ska användas och ska ha befogenhet att kräva att redovisning tillhandahålls på begäran för att underlätta kontrollen av att skyldigheterna avseende insyn och icke-diskriminering efterlevs. Myndigheten får offentliggöra uppgifter som bidrar till en öppen marknad med fungerande konkurrens, med beaktande om reglering om affärshemligheter.

Innebörden av artikel 71 motsvarar artikel 11 i tillträdesdirektivet, som har genomförts genom 4 kap. 7 § LEK. Där anges att en operatör som har ett betydande inflytande på en marknad får förpliktas att särredovisa och rapportera specificerad verksamhet med anknytning till samtrafik och andra former av tillträde, samt att en sådan skyldighet kan avse att operatören ska tillämpa en öppen prissättning för andra operatörer och för intern överföring eller tillhandahålla en myndighet sin redovisning, inbegripet uppgifter om intäkter från annan. Paragrafen bör föras över till den nya lagen. För äldre förarbeten, se prop. 2002/03:110 s. 176 och 377.

15.9 Tillträde

Förslag: Bestämmelsen om skyldighet avseende tillträde till och användning av nät och tillhörande faciliteter i syfte att tillhandahålla elektroniska kommunikationstjänster ska föras över till den nya lagen.

Bestämmelsen om vad som särskilt ska beaktas vid åläggande av en sådan skyldighet ska föras över till den nya lagen. Bestämmelsen ska kompletteras så att den förväntade tekniska utvecklingens påverkan på näten och behovet av att säkerställa teknikneutralitet i syfte att främja utformning och förvaltning av flera nät särskilt ska beaktas.

I samband med ett åläggande av en tillträdesskyldighet enligt bestämmelsen ska övervägas om konkurrensen och slutanvändarnas intressen i stället kan främjas genom åläggande av en skyldighet om tillträde till infrastruktur för anläggning av nät. Även åläggande av skyldigheter på närliggande marknader bör övervägas.

Bedömning: Någon definition av tillträde bör inte föras in i den nya lagen.

Skälen för förslaget och bedömningen

Skyldighet om tillträde

I artikel 73.1 regleras skyldigheter avseende tillträde till och användning av specifika nätelement och tillhörande faciliteter. Där slås fast att regleringsmyndigheterna i enlighet med artikel 68 får införa skyldigheter för företag att tillgodose varje rimlig begäran om tillträde till och användning av specifika nätelement och tillhörande faciliteter. Detta får ske i situationer då myndigheterna anser att ett nekat tillträde eller orimliga villkor som ger liknande verkan skulle hindra att hållbar konkurrens på slutkundsmarknaden uppkommer och att det inte skulle ligga i slutanvändarnas intresse.

Företag får bl.a. åläggas att bevilja tredje part tillträde till och användning av specifika fysiska nätelement och tillhörande faciliteter, inklusive separat tillträde till accessnät och delaccessnät, bevilja tredje part tillträde till specifika aktiva eller virtuella nätelement och nättjänster, förhandla med god vilja med företag som begär tillträde, eller att inte upphäva ett redan beviljat tillträde till faciliteter. Företag får vidare åläggas att erbjuda specificerade tjänster i grossistledet för återförsäljning av tredje part, bevilja öppet tillträde till tekniska gränssnitt, protokoll och annan nyckelteknik som är nödvändig för interoperabilitet för tjänster eller virtuella nättjänster, eller erbjuda samlokalisering eller andra möjligheter till gemensamt nyttjande av tillhörande faciliteter. Även skyldighet att erbjuda specifika tjänster som är nödvändiga för att säkerställa interoperabilitet för tjänster ända fram till slutanvändarna eller för roaming i mobilnät, att erbjuda tillträde till driftstödssystem eller liknande mjukvarusystem som krävs för att säkerställa sund konkurrens när det gäller tillhandahållande av tjänster, att förbinda nät eller nätfaciliteter och att erbjuda tillträde till tillhörande tjänster, såsom identitets-, lokaliserings- och närvarotjänster, får åläggas. Skyldigheterna får förenas med villkor om rättvis behandling, rimlighet och läglighet.

Artikel 73.1 motsvarar i stort sett artikel 12.1 i tillträdesdirektivet. De mindre ändringar som gjorts jämfört med den sistnämnda artikeln innebär ingen ändring i sak. I punkt b i exempellistan förtydligas nu att regleringsmyndigheten får åläggas tillträde till specifika aktiva eller virtuella nätelement och nättjänster. Detta motsvarar hur artikeln hittills har uppfattats. Artikel 12.1 i tillträdesdirektivet är genomförd genom 4 kap. 8 § första stycket LEK. Bestämmelsen bör föras över till den nya lagen.

Definitionen av tillträde

I artikel 2.27 finns en definition av tillträde. Tillträde ska förstås som när faciliteter eller tjänster görs tillgängliga för ett annat företag på fastställda

villkor, med eller utan ensamrätt, i syfte att tillhandahålla elektroniska kommunikationstjänster, bland annat när de används för att leverera informationssamhällets tjänster eller utsändning av innehållstjänster. Vidare anges att bl.a. följande omfattas: tillträde till nätelement samt tillhörande faciliteter, vilket kan inbegripa fast eller icke-fast anslutning av utrustning (detta inbegriper i synnerhet tillträde till accessnätet och till faciliteter och tjänster som är nödvändiga för att tillhandahålla tjänster över accessnätet), tillträde till fysisk infrastruktur, inbegripet byggnader, kanalisation och master, tillträde till relevanta mjukvarusystem, inbegripet driftstödssystem, tillgång till informationssystem eller databaser för förbeställning, anskaffning, beställning, begäran om underhåll och reparation samt fakturering, tillträde till nummeröversättning eller system som erbjuder likvärdiga funktioner, tillträde till fasta nät och mobilnät, i synnerhet för roaming, tillträde till system för villkorad tillgång för digital-tv-tjänster och tillträde till virtuella nättjänster.

Definitionen har endast ändrats redaktionellt i jämförelse med den i tillträdesdirektivet. Vid genomförandet av tillträdesdirektivet konstaterades att direktivets definition inte är uttömmande och den därför inte underlättar tillämpningen. Det bedömdes därför inte finnas skäl att införa någon definition av tillträde i LEK, se prop. 2002/03:110 s. 165 f. Skälet kvarstår alltså och någon definition av tillträde föreslås inte heller i denna promemoria. Direktivets definition utgör dock tolkningsdata vid tillämpningen av bestämmelserna om tillträde.

Tekniska och operativa villkor

I artikel 73.3 anges att när ett företag åläggs skyldigheter att tillhandahålla tillträde i enlighet med artikeln, får regleringsmyndigheterna föreskriva tekniska eller operativa villkor för tillhandahållaren eller den som ger tillträdet, om det är nödvändigt för att säkerställa normal drift av nätet. Skyldigheterna att följa särskilda tekniska standarder eller specifikationer ska vara förenliga med de standarder och specifikationer som fastställs i enlighet med artikel 39 (standardisering).

Artikel 73.3 motsvarar artikel 12.3 i tillträdesdirektivet, som har genomförts i 4 kap. 8 § andra stycket LEK. Även denna del av paragrafen bör därför föras över till den nya lagen.

Vad som särskilt ska beaktas vid tillämpningen

Enligt artikel 73.2 ska myndigheter som överväger lämpligheten i att införa någon av de möjliga specifika skyldigheterna i punkten 1 och i synnerhet vid proportionalitetsbedömningen ska analysera huruvida andra former av tillträde till resurser i grossistledet, antingen på samma marknad eller på en närliggande grossistmarknad, skulle vara tillräckliga för att avhjälpa det identifierade problemet i slutanvändarnas intresse. Bedömningen ska inbegripa kommersiella tillträdeserbjudanden, reglerat tillträde enligt artikel 61 (skyldigheter för andra än SMP-aktörer) eller befintligt eller planerat tillträde till andra resurser i grossistledet. Följande faktorer ska särskilt beaktas:

a) den tekniska och ekonomiska bärkraften för användning och installation av konkurrerande faciliteter i ljuset av marknadsutvecklingen, med beaktande av arten och typen av samtrafik eller tillträde, bl.a. bärkraften för andra tillträdesalternativ i tidigare led, såsom tillträde till kanalisering,

b) hur den förväntade tekniska utvecklingen kommer att påverka nätens utformning och förvaltning,

c) behovet av att säkerställa teknikneutralitet för att möjliggöra för parterna att utforma och förvalta sina egna nät,

d) möjligheten att tillhandahålla det erbjudna tillträdet med tanke på den tillgängliga kapaciteten,

e) den ursprungliga investeringen för ägaren till faciliteten, med beaktande av varje offentlig investering och de risker som den medför, med särskilt beaktande av investeringar i risknivåer förknippade med nät med mycket hög kapacitet,

f) behovet av att värna om konkurrensen på lång sikt, särskilt vad gäller ekonomiskt effektivt infrastrukturbaserad konkurrens och innovativa affärsmodeller som stöder hållbar konkurrens, t.ex. sådana som bygger på saminvestering i nät,

g) alla berörda immateriella rättigheter, när så är lämpligt, och

h) tillhandahållande av alleuropeiska tjänster.

I punktens sista stycke anges också att om en regleringsmyndighet i enlighet med artikel 68 överväger att införa skyldigheter på grundval av artikel 72 (tillträde till anläggningsinfrastruktur) eller denna artikel, ska myndigheten undersöka om införande av skyldigheter enbart enligt artikel 72 skulle vara ett proportionellt sätt att främja konkurrensen och slutanvändarens intressen.

Artikel 73.2 motsvaras delvis av artikel 12.2 i tillträdesdirektivet, som har genomförts genom 4 kap. 10 § LEK. Utgångspunkten är därför att den paragrafen bör föras över till den nya lagen.

De nya skrivningarna i uppräkningspunkt e och f, där det anges att risken i investeringar med koppling till högkapacitetsnät och behovet av att värna om konkurrens och innovativa affärsmodeller, som saminvesteringar i nät, ska beaktas vid bedömningen, bedöms omfattas i paragrafens nuvarande lydelse. Skrivningarna utgör enbart förtydliganden till vad som anges i motsvarande punkter i tillträdesdirektivet. När det gäller de nya punkterna b och c om att hänsyn ska tas i övervägandena till förväntade effekter på nätplanering och affärer till följd av teknisk utveckling och behovet av teknikneutralitet, bör det göras tillägg i paragrafen som återspeglar dessa tillägg.

I inledningen av artikel 73.2 ges dessutom närmare och delvis nya anvisningar beträffande proportionalitetsbedömningen. Detta innebär i första hand att myndigheten ska ta hänsyn till behovet av en effektiv övergång för alla parter från tillhandahållande av bredbandstjänster i det gamla kopparaccessnätet till nya lösningar. I jämförelse med tillträdesdirektivet understryks att analysen ska inbegripa en prövning av om andra former av tillträde skulle vara tillräckliga för att avhjälpa konkurrensproblemen samt att även tillträde på närliggande marknader ska övervägas. I sista stycket i punkt 2 anges också att regleringsmyndigheten ska överväga att ålägga skyldighet om tillträde till infrastruktur för anläggning av nät enligt artikel 72, se vidare avsnitt 15.12. Dessa nyheter bör komma till uttryck i paragrafen.

Det kan noteras att en viss form av tillträde till kanalisation sedan tidigare har ålagts av PTS med stöd av de nuvarande tillträdesbestämmelserna i LEK enligt kommissionens rekommendation (2013/466/EU) av den 11 september 2013 om enhetliga krav på icke-diskriminering och kostnadsberäkningsmetoder för att främja konkurrensen och förbättra klimatet för bredbandsinvesteringar (NGA-rekommendationen). PTS beslut om fastställande av företag med betydande inflytande på marknaden för lokalt tillträde till infrastruktur (marknad 3a) den 19 februari 2015, dnr 11-9306, innebär således en skyldighet för ett företag att på de sträckor där bolaget inte kan tillgodose tillträde till fiberbaserad infrastruktur på grund av avsaknad av fiber, i stället tillmötesgå varje rimlig begäran att få anlägga egen fiber i bolagets kanalisation inom ett stationsområde.

För äldre förarbeten, se prop. 2002/03:110 s. 185 f. och 377 f och 379 samt prop. 2010/11:115 s. 90 f. och 161 f.

15.10 Kostnadstäckning och priskontroll

Förslag: Bestämmelserna om skyldigheter rörande kostnadstäckning och priskontroll ska föras över till den nya lagen. Vid tillämpningen ska hänsyn liksom tidigare tas till den investering som gjorts av operatören. Skyldigheten ska utformas så att operatören får en rimlig avkastning på kapitalinvesteringen med hänsyn tagen till risk.

Skälen för förslaget

Skyldighet om kostnadsredovisning och priskontroll

Skyldigheter avseende priskontroll och kostnadsredovisning regleras i artikel 74. Enligt artikel 74.1 första stycket får regleringsmyndigheterna i enlighet med artikel 68 införa skyldigheter som rör kostnadstäckning och priskontroll, inbegripet skyldigheter att tillämpa kostnadsorienterad prissättning och kostnadsredovisningssystem för vissa specifika typer av samtrafik och tillträde. Detta får ske i situationer då en marknadsanalys visar att en brist på effektiv konkurrens innebär att det berörda företaget kan ta ut överpriser eller tillämpa marginalklämning till skada för slutanvändarna.

Artikel 74.1 första stycket motsvarar första ledet i artikel 13.1 i tillträdesdirektivet, som har genomförts genom 4 kap. 11 § första och tredje styckena LEK. Där anges att en operatör får förpliktas att iaktta kostnadstäckning eller tillämpa kostnadsorienterad eller annan prissättning för specificerade typer av samtrafik och andra former av tillträde. Detta får ske om en marknadsanalys visar att en brist på effektiv konkurrens innebär att operatören kan ta ut överpriser eller använda prispress på ett sätt som missgynnar slutanvändarna. En förpliktelse kan även avse skyldighet att tillämpa en viss kostnadsredovisningsmetod. Den ska då förenas med skyldighet att göra en beskrivning av metoden tillgänglig för allmänheten. Kostnadernas huvudkategorier och reglerna för kostnadsfördelningen ska framgå av beskrivningen. Dessa delar av 4 kap. 11 § LEK bör föras över till den nya lagen.

Kompensation för risk ska ingå vid prissättningen

När regleringsmyndigheterna avgör om skyldigheter avseende priskontroll skulle vara lämpliga ska de enligt andra stycket i artikel 74.1 ta hänsyn till behovet av att främja konkurrens och slutanvändares långsiktiga intressen med avseende på anläggningen och användningen av nästa generations nät, i synnerhet nät med mycket hög kapacitet. För att uppmuntra företagen till investeringar ska de nationella regleringsmyndigheterna i synnerhet ta hänsyn till den investering som gjorts av företaget. Om myndigheterna anser att skyldigheter avseende priskontroll är lämpliga ska de medge företaget en rimlig avkastning på sysselsatt kapital, med beaktande av eventuella risker som är specifika för ett visst nytt nätinvesteringsprojekt.

Att operatören ska medges en rimlig avkastning på kapital, med beaktande av risk i fråga om nya nätinvesteringsprojekt, följer också av artikel 13.1 andra ledet i tillträdesdirektivet, som har genomförts genom 4 kap. 12 § LEK. Där sägs att vid tillämpning av bestämmelsen om priskontroll ska hänsyn tas till den investering som gjorts av operatören och att en sådan skyldighet ska utformas så att operatören får en rimlig avkastning på kapitalinvesteringen. Bestämmelserna bör föras över till den nya lagen.

Den nya artikeltexten fokuserar mer än tidigare på hänsyn till främjandet av konkurrensen och slutanvändarnas intresse av anläggning av nya nät i förlängningen. Att myndigheten ska beakta detta i sina bedömningar följer dock av lagens syfte, jfr avsnitt 6. Det saknas därför anledning att särskilt genomföra dessa tillägg till artikeln. Däremot framstår det som lämpligt att komplettera paragrafen så att det framgår tydligt att avkastningen ska anpassas till operatörens risk.

Proportionalitetsbedömningen

I den nya tredje och fjärde styckena i artikel 74.1 anges att myndigheterna ska överväga att inte införa eller bibehålla skyldigheter enligt artikeln om de konstaterar att det finns en påvisbar återhållande effekt på slutkundspriset och att alla skyldigheter som ålagts i enlighet med artiklarna 69–73 säkerställer ett effektivt och icke-diskriminerande tillträde. När införandet av priskontrollskyldigheter för tillträde till befintliga nätelement bedöms lämpliga ska också fördelarna med förutsebara och stabila grossistpriser när det gäller att säkerställa effektivt marknadsinträde och tillräckliga incitament för alla företag att anlägga och förbättra nya nät beaktas.

Detta utgör preciseringar av det som anges i första stycket och kodifierar rekommendationen om icke-diskriminering och kostnadsberäkningsmetoder. Det innebär att prisreglering som huvudregel inte ska tillämpas när förutsättningarna i artikel 74.1 tredje stycket är uppfyllda. Det framgår av nuvarande 4 kap. 11 § första stycket LEK att en priskontrollskyldighet får åläggas om operatören kan ta ut överpriser eller använda prispress. En skyldighet är därför redan i dag utesluten i sådana fall när det finns faktorer som håller slutkundspriset nere. I övrigt följer av EU-rättens proportionalitetsprincip och lagens syften att priskontroll inte bör införas om det inte är befogat. Synsättet som nu ytterligare kommer till uttryck överensstämmer också med hur PTS har tillämpat 4 kap. 11 § LEK. Någon särskild åtgärd med anledning av de nya skrivningarna behöver därför inte vidtas.

Främjandet av nya nät

Av artikel 74.2 följer att regleringsmyndigheterna ska säkerställa att varje metod för kostnadstäckning eller för prissättning som föreskrivs bidrar till att främja anläggningen av nya och förbättrade nät, effektivitet och hållbar konkurrens samt ger största möjliga nytta för slutanvändarna. I detta avseende får myndigheterna även beakta priserna på jämförbara marknader med fungerande konkurrens.

Artikelpunkten motsvarar artikel 13.2 i tillträdesdirektivet med den skillnaden att skrivningen om att främja anläggningen av nya nät har tillkommit. Sådan anläggning torde främjas bäst genom att operatören garanteras en rimlig avkastning justerad för risk på sin investering i nya nät, vilket redan följer av artikel 74.1. Det är också på det sättet 4 kap. 11 § har tillämpats. Något ytterligare genomförande krävs därför inte.

Företagen har bevisbördan

Artikel 74.3 anger att om ett företag ålagts en skyldighet att kostnadsorientera sin prissättning, ska bevisbördan för att avgifterna härleds ur kostnaderna, inklusive en rimlig avkastning på investerat kapital, åligga företaget. Regleringsmyndigheterna får använda andra metoder för kostnadsredovisning än de som företaget använder för att beräkna kostnaden för att tillhandahålla tjänster på ett effektivt sätt. Myndigheterna får ålägga ett företag att fullt ut motivera sina priser och kräva att priserna justeras när så är lämpligt.

Artikelpunkten motsvarar artikel 13.3 i tillträdesdirektivet, som har genomförts genom 4 kap. 11 § tredje och fjärde styckena LEK. Dessa bestämmelser bör föras över till den nya lagen.

Priskontroll i myndighetens beslut

Av 4 kap. 11 § andra stycket LEK framgår att en förpliktelse om att iakttä kostnadstäckning eller tillämpa viss prissättning får förenas med en skyldighet att tillämpa ett visst högsta eller lägsta pris för samtrafik och andra former av tillträde som omfattas av förpliktelsen. Av paragrafens fjärde stycke följer att om myndigheten har infört ett lägsta eller högsta pris ska någon skyldighet för företaget att visa att priserna är skäliga inte gälla.

Bestämmelserna infördes 2014. Syftet var att åstadkomma bättre förutsägbarhet i PTS:s prisregleringsbeslut genom ett uttryckligt mandat att i skyldighetsbeslut ange ett visst högsta eller lägsta pris eller, med andra ord, utöva priskontroll direkt i beslutet (se prop. 2013/14:72 s. 18 f. och 35). Regleringen har bidragit till att åtgärda de brister som närmare beskrivs i propositionen, bl.a. har antalet tvister kopplade till beslut om pris minskat efter att PTS använt sig av möjligheten som bestämmelsen erbjuder. Den nationella regleringen om pris i 4 kap. 11 § andra stycket bör därför föras över till den nya lagen.

15.11 Termineringstaxor

Förslag: En marknadsanalys beträffande en marknad för röstsamtalsterminering får genomföras endast under förutsättning att Europeiska kommissionen inte har fastställt någon unionsomfattande termineringstaxa för marknaden enligt artikel 75.1 i EU-direktivet.

Om en sådan marknadsanalys motiverar införande av kostnadsorienterade termineringstaxor ska kriterierna i bilaga III till EU-direktivet, i den ursprungliga lydelsen, tillämpas vid fastställandet.

Skälen för förslaget

Nya unionsomfattande termineringstaxor

Enligt artikel 75.1 ska kommissionen senast den 31 december 2020 anta en delegerad akt som fastställer unionsomfattande termineringstaxor för röstsamtal, som åläggs varje tillhandahållare av röstsamtalstermineringstjänster i mobila eller fasta nät i någon medlemsstat. Enligt artikel 75.2 ska kommissionen sedan vart femte år se över den antagna akten och överväga om taxorna alltjämt är nödvändiga. Om kommissionen beslutar att inte införa någon termineringstaxa, får de nationella regleringsmyndigheterna genomföra marknadsanalyser av marknaderna för röstsamtalsterminering i enlighet med artikel 67 för att bedöma om det är nödvändigt att införa regleringsskyldigheter. Om regleringsmyndigheten inför kostnadsorienterade termineringstaxor på en relevant marknad ska myndigheten följa principerna och parametrarna som anges i bilaga 3 till direktivet. Ett utkast till åtgärd ska också samrådas nationellt och inom EU enligt artiklarna 23 och 32, och med kommissionen enligt artikel 33.

Termineringstaxor har hittills reglerats genom utpekande av SMP-företag på marknaderna för terminering. PTS har ålagt dessa företag en skyldighet att bedriva samtrafik genom att tillhandahålla samtalsterminering och angett generella villkor för tillhandahållandet med stöd av 4 kap. 8 § LEK och skyldighet att inte diskriminera vid tillhandahållandet av samtrafik med stöd av 4 kap. 6 § LEK, se bl.a. PTS beslut den 13 september 2016, dnr 16-9402.

Analys av marknaderna för terminering

Genom artikel 75 slås fast att högsta taxor för terminering i fasta och mobila nät framledes ska anges direkt i kommissionens delegerade akt och att taxorna ska gälla för samtliga tillhandahållare i EU. Av skäl 196 framgår att syftet med reformen är att minska regleringsbördan vid åtgärdandet av konkurrensproblem i samband med terminering av röstsamtal i grossistledet. Först när kommissionen beslutar att inte införa något av de unionsomfattande pristaken för terminering får de nationella regleringsmyndigheterna analysera marknaden i fråga och bedöma om regleringsskyldigheter är nödvändiga. Om myndigheterna ålägger kostnadsorienterade termineringstaxor ska bilaga 3 vara styrande även här. Detta bör framgå av den nya lagen.

Omfattningen av kriterierna talar mot att dessa anges i lag. Bestämmelsen bör lämpligen utformas som en hänvisning till bilagan. Hänvisningen har materiell innebörd och bör därmed avse direktivet i en viss angiven

lydelse, s.k. statisk hänvisning. En följd av denna hänvisningsteknik är att lagen behöver ändras varje gång direktivsbestämmelserna ändras. Det gäller även om några överväganden i sak inte aktualiseras.

Av artikel 75 följer att kommissionen ska fastställa en termineringstaxa. Det framgår däremot inte av ordalydelsen att kommissionen ska fastställa någon särskild skyldighet att bedriva samtrafik i form av terminering, eller några andra villkor för det. Samtidigt förefaller bestämmelsen innebära att regleringsmyndigheterna endast får genomföra en marknadsanalys och på basis av den ålägga lämpliga skyldigheter i fråga om terminering när kommissionen beslutat att inte införa en särskild taxa. Det kan dock på samma sätt som i dag finnas behov av att klargöra vilka övriga villkor som ska gälla vid sidan av priset för terminering. Saken kan påverkas av hur kommissionen utformar den delegerade akten. Frågan har uppmärksammats av Berec, vars yttrande kommissionen behöver beakta i största möjliga utsträckning innan rättsakten antas. Det får förutsättas att behovet av en möjlighet att reglera villkor för termineringen säkerställs på EU-nivå också inom ramen för det nya regelverket.

Tillsyn och rapportering

Av artikel 75.3 framgår att regleringsmyndigheterna noga ska övervaka och säkerställa att tillhandahållare tillämpar de unionsomfattande termineringstaxorna för röstsamtal. Myndigheterna får när som helst kräva att en tillhandahållare ändrar taxan om de inte rättar sig efter den delegerade akten. Det ankommer på myndigheterna att varje år rapportera till kommissionen och Berec om tillämpningen av artikeln.

Av avsnitt 20.5 följer att tillsynsmyndigheten ska utöva tillsyn över att den delegerade akten följs. Rapporteringsskyldigheten bör genomföras i förordning.

15.12 Tillträde till infrastruktur för anläggning av nät

Förslag: En operatör som har identifierats som ett företag med betydande inflytande på en marknad får förpliktas att uppfylla rimliga krav på tillträde till och användning av befintlig infrastruktur för anläggning av nät. En sådan skyldighet får även avse infrastruktur som inte utgör del av den relevanta marknaden som förpliktelsen avser.

Skälen för förslaget

Tillträde till anläggningsinfrastruktur

Enligt artikel 72 får regleringsmyndigheterna i enlighet med artikel 68 införa skyldigheter att tillgodose varje rimlig begäran om tillträde till och användning av anläggningsinfrastruktur i situationer där nekat tillträde, eller tillträde som ges på orimliga villkor som ger en liknande verkan, skulle hindra uppkomsten av en marknad med hållbar konkurrens och inte ligga i slutanvändarnas intresse. Sådan infrastruktur inbegriper, men är inte begränsad till, byggnader eller ingångar till byggnader, ledningar i byggnader inklusive fastighetsnät, antenner, torn och andra stödkonstruktioner, stolpar,

master, kanalisation, rör, tillsynsbrunnar, inspektionsbrunnar och kopplings-skåp. Myndigheterna får införa sådana tillträdesskyldigheter oberoende av om de tillgångar som påverkas av skyldigheten utgör en del av den relevanta marknaden enligt marknadsanalysen, förutsatt att skyldigheten står i proportion till och är nödvändig för att uppnå direktivets mål.

Artikel 72 saknar motsvarighet i tidigare reglering. Av skäl 187 i direktivet framgår i sammandrag följande. Tillgångar i anläggningsinfrastruktur har stor betydelse för en framgångsrik utbyggnad av nya nät. När sådana tillgångar ägs av ett SMP-företag behövs det därför en korrigeringsåtgärd vid sidan av de bestämmelser om fysisk infrastruktur som fastställs i utbyggnadsdirektivet. Tillträde till anläggningsinfrastruktur kan ha stora positiva effekter för utbyggnad av konkurrerande infrastruktur när de kan återanvändas. Det bör därför säkerställas att tillträde till tillgångarna kan användas som en självständig korrigeringsåtgärd för att förbättra dynamiken i konkurrensen och anläggningen på marknader i efterföljande led. Denna möjlighet bör analyseras innan behovet av andra potentiella korrigeringsåtgärder övervägs. De nationella regleringsmyndigheterna bör grunda sin värdering av återanvändningsbara tillgångar i anläggningsinfrastruktur på det bokförda värdet efter ackumulerade avskrivningar, indexerat med lämpligt prisindex. Tillgångar som används och som har avskrivits under en period av minst 40 år ska inte ingå i värderingen.

Artikel 72 förefaller därmed i första hand ta sikte på anläggningsinfrastruktur för det kopparbaserade accessnätet. Den är dock utformad så, att den inte utesluter tillämpning t.ex. i fråga om annan kanalisation. Det torde för närvarande på många håll finnas en begränsad efterfrågan på att anlägga parallella fiberaccessnät fram till slutkunderna. Det kan dock inte uteslutas att regleringsverktyget kan komma att användas beroende på hur marknaderna utvecklas. För att genomföra direktivet bör en bestämmelse införas i lagen som innebär att tillsynsmyndigheten får ålägga ett företag som har betydande inflytande på en marknad en skyldighet att lämna tillträde till befintlig infrastruktur för anläggning av nät.

Förhållandet till utbyggnadslagen

Bestämmelser om tillträde till befintlig fysisk infrastruktur finns också i utbyggnadslagen. Utbyggnadslagen syftar till att sänka kostnaderna för utbyggnad av nät i allmänhet. Regleringen är dock utformad så att utbyggnadslagen inte ska tillämpas när bredbandsutbyggaren har rätt att begära tillträde till infrastrukturen enligt ett beslut som har fattats med stöd av LEK. Detta innebär att tillträde till ett SMP-företags anläggningsinfrastruktur som regel inte kan lämnas enligt utbyggnadslagen (se prop. 2015/16:73 s. 28 f.).

Med den reglering som nu föreslås kan skyldighet att lämna tillträde till anläggningsinfrastruktur åläggas när det är motiverat av konkurrensskäl eller, med artikelns uttryck, i situationer där nekat tillträde skulle hindra uppkomsten av en marknad med hållbar konkurrens. Eftersom regleringarna har olika syften kommer de även fortsättningsvis att gälla vid sidan av varandra på så sätt att ett beslut om tillträde till anläggningsinfrastruktur som ägs av ett SMP-företag förutsätter att tillträdet behövs för att åstadkomma effektiv konkurrens.

Förutsättningar för tillämpning

Tillträde till anläggningsinfrastruktur torde, när ett tillträdande företag bedömer att anläggning av parallella accessnät är affärsmässigt motiverat, vara ett av de mest effektiva sätten att uppnå långsiktigt hållbar konkurrens. Den tillträdande operatören äger då själv och kontrollerar sin infrastruktur och får därför bättre förutsättningar att överblicka och planera sin verksamhet i alla delar.

När det gäller proportionalitetsbedömningen skulle tillträde till anläggningsinfrastruktur i vissa fall kunna ses som en mindre ingripande åtgärd än tillträde till nät. Trots det är det inte troligt att tillträde till anläggningsinfrastruktur genomgående kan fungera som ett alternativ till grossisttillträde. Om enbart tillträde till anläggningsinfrastruktur erbjuds, kan detta innebära en betydande inträdesbarriär för sådana konkurrenter som inte har den finansiella styrkan som krävs för att dra nytta av tillträdet eller av andra skäl bedömer att det åtminstone i ett första skede är ett för stort åtagande. I sådana fall gynnas inte en långsiktigt hållbar konkurrens. Huruvida en sådan reglering blir mer eller mindre ingripande, och därmed också hur den påverkar risk och investeringsincitament, beror på omständigheterna i det enskilda fallet. Det behövs därför en noggrann analys av samtliga omständigheter som påverkar konkurrensituationen.

En skyldighet kan enligt artikel 72.2 åläggas även för anläggningsinfrastruktur som inte är en del av den relevanta marknaden där ägaren har SMP-status. Det är således möjligt att ålägga tillträde till exempelvis kanalisation för ledningar som används för att tillhandahålla tjänster på en annan, annars oreglerad marknad i de fall en grundlig analys visar att detta skulle tjäna syftet att skapa effektiv konkurrens på den marknad som är reglerad. Detta bör särskilt framgå av lagen.

Särskilt om pris

När det gäller priset för tillträdet bör noteras att enligt bilaga 1 punkten 2 i kommissionens rekommendation av den 20 september 2010 om reglerat tillträde till nästa generations infrastruktur rekommenderas att myndigheterna när de fastställer priset för tillgång till anläggningsinfrastruktur reglerar priserna på ett sätt som överensstämmer med metoden för att prissätta tillträdet till det kopparbaserade accessnätet. Det anges också att någon annan riskprofil än för kopparinfrastruktur inte bör användas, förutom när en SMP-operatör har tvingats ta på sig särskilda anläggningskostnader utöver de normala underhållskostnaderna för att bygga ett nästa generations accessnät.

Uttalandena får tolkas som att tillträde till infrastruktur för anläggning av nät bör prissättas beroende på vilka kostnader, inklusive risk, den förpliktade operatören faktiskt har haft för infrastrukturen i fråga. Även i skäl 187 i EU-direktivet anges att befintliga tillgångar i anläggningsinfrastruktur ska värderas utifrån ett indexerat redovisningsvärde efter ackumulerade avskrivningar och att tillgångar som är avskrivna under minst 40 år ska vara undantagna.

15.13 Åtaganden beträffande saminvestering i nya nätelement med mycket hög kapacitet

Förslag: Om en operatör som har identifierats som ett företag med betydande inflytande på en marknad erbjuder ett åtagande som ger möjlighet till saminvestering i anläggning av delar av ett optiskt fibernät fram till slutanvändarnas lokaler eller till en basstation, får åtagandet godtas. Ett beslut om att godta ett åtagande är att likställa med en särskild skyldighet. Beslutet ska avse en bestämd tid om minst sju år. Så länge beslutet gäller får andra särskilda skyldigheter avseende nätdelarna åläggas endast om det finns särskilda skäl. Vid bedömningen av om det finns särskilda skäl ska beaktas om nätdelarna har samband med betydande konkurrensproblem som inte kan åtgärdas på annat sätt.

Ett åtagande om möjlighet till saminvestering får godtas om anläggningen möjliggör motsvarande tillträde till slutanvändare som tidigare och detta ges på rättvisa och icke-diskriminerande villkor för operatörer som inte deltar samtidigt som incitamenten till saminvestering upprätthålls, minst ett saminvesteringsavtal med en annan operatör har träffats, erbjudandet har offentliggjorts minst sex månader innan anläggningen påbörjas, och erbjudandet uppfyller kriterierna i bilaga IV till EU-direktivet, i den ursprungliga lydelsen. Vid tillämpningen ska Berecs riktlinjer antagna enligt artikel 76.4 i EU-direktivet beaktas.

Skälen för förslaget

Åtaganden beträffande saminvestering i nya nätelement med mycket hög kapacitet

Enligt artikel 76.1 får företag som anses ha ett betydande inflytande på en eller flera relevanta marknader i enlighet med artikel 67 erbjuda åtaganden i enlighet med förfarandet i artikel 79 för att ge möjlighet till saminvestering i anläggningen av nät med mycket hög kapacitet som består av fiberoptiska element fram till slutanvändarnas lokaler eller basstationen. Detta ska t.ex. ske genom medägarskap, att långsiktig riskdelning genom samfinansiering erbjuds eller genom inköpsavtal som ger upphov till särskilda rättigheter av strukturell karaktär för andra tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster.

När den nationella regleringsmyndigheten bedömer åtagandena ska den särskilt avgöra om erbjudandet om saminvestering uppfyller i artikeln närmare angivna villkor. Dessa innebär att erbjudandet ska vara öppet för alla tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster när som helst under nätets livstid och möjliggöra för andra saminvesterare som är tillhandahållare att långsiktigt konkurrera på ett effektivt och hållbart sätt på marknader i efterföljande led där ett företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden är verksamt. Erbjudandet ska innefatta rättvisa, rimliga och icke-diskriminerande villkor som medger tillträde till nätets hela kapacitet i den utsträckning det är föremål för saminvestering, flexibilitet i fråga om värdet på och tidpunkten för varje saminvesterares deltagande, möjlighet att öka ett sådant deltagande i framtiden, och ömsesidiga rättigheter beviljade av saminvesterarna efter anläggningen av infrastrukturen.

Vidare ska myndigheten bedöma om erbjudandet offentliggörs i god tid av företaget och, om företaget inte är ett rent grossistföretag enligt artikel 80.1, minst sex månader innan anläggningen av det nya nätet påbörjas. Perioden får förlängas på grundval av nationella omständigheter.

Myndigheten ska också avgöra om erbjudandet innebär att den som ansöker om tillträde men inte deltar i saminvesteringen från början kan erhålla samma kvalitet, hastighet, villkor och möjligheter att nå slutanvändare som före anläggningen, med en mekanism för successiv anpassning som ska bekräftas av den myndigheten mot bakgrund av utvecklingen på den berörda slutkundsmarknaden. Mekanismen ska bibehålla incitamenten att delta i saminvesteringen och säkerställa att den som ansöker om tillträde har tillträde till nätelementen med mycket hög kapacitet vid en tidpunkt och på transparenta och icke-diskriminerande villkor som på ett rättvisande sätt återspeglar de grader av risk som de respektive saminvesterarna utsätts för i olika skeden av anläggningen och tar i beaktande konkurrenssituationen på slutkundsmarknader.

Myndigheten ska dessutom avgöra om erbjudandet om saminvestering åtminstone överensstämmer med kriterierna i bilaga 4 till direktivet och avges med ärligt uppsåt.

Artikel 76.2 första stycket slår fast att om den nationella regleringsmyndigheten, med beaktande av resultaten av det marknadstest som utförts i enlighet med artikel 79.2, konstaterar att det erbjudna saminvesteringsåtagandet uppfyller villkoren i artikel 76.1, ska den göra åtagandet bindande enligt artikel 79.3. Om minst en potentiell saminvestering har ingått ett saminvesteringsavtal med det företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden får regleringsmyndigheten inte införa några ytterligare skyldigheter enligt artikel 68 när det gäller de delar av det nya nätet med mycket hög kapacitet som är föremål för åtagandet.

I artikel 76.2 andra stycket anges att första stycket inte ska påverka hur omständigheter betraktas i den regulatoriska processen som inte uppfyller villkoren i artikel 76.1, med beaktande av resultaten av ett eventuellt marknadstest som utförts i enlighet med artikel 79.2, men som har en påverkan på konkurrensen och som ska beaktas vid tillämpningen av artiklarna 67 och 68. Det slås också fast att en myndighet med avvikelse från första stycket i motiverade fall får ålägga, bibehålla eller anpassa korrigeringsåtgärder i enlighet med artiklarna 68–74 för nya nät med mycket hög kapacitet, för att åtgärda betydande konkurrensproblem på vissa marknader, om den nationella regleringsmyndigheten, mot bakgrund av dessa marknaders särdrag, fastställer att konkurrensproblemen annars inte skulle bli åtgärdade.

Enligt artikel 76.3 ska de nationella regleringsmyndigheterna kontinuerligt övervaka efterlevnaden av villkoren i punkt 1 och får kräva att det företag som anses ha betydande inflytande på marknaden årligen lämnar in redogörelser för efterlevnaden. Artikel 76.3 påverkar inte en nationell regleringsmyndighets befogenhet att fatta beslut enligt artikel 26.1 om det uppstår en tvist mellan företag i samband med ett saminvesteringsavtal som den anser uppfylla villkoren i artikel 76.1.

Av artikel 76.4 följer att Berec efter samråd med intressenter och i nära samarbete med kommissionen ska offentliggöra riktlinjer i syfte att bidra till att de nationella regleringsmyndigheterna tillämpar villkoren i punkt 1 och kriterierna i bilaga 4 på ett konsekvent sätt.

Långsiktiga strukturella samarbeten i stället för särskilda skyldigheter

Artikel 76 saknar helt tidigare motsvarighet och representerar ett nytt sätt att hantera konkurrensproblem och samtidigt främja utbyggnaden av fibernät.

Av skäl 198 framgår att på grund av den rådande osäkerheten om hur snabbt efterfrågan på bredbandstjänster med mycket hög kapacitet kommer att utvecklas samt när det gäller allmänna skalfördelar och densitet, erbjuder saminvesteringsavtal betydande fördelar i form av delad kostnad och risk och ger mindre företag möjlighet att investera på rationella villkor och därmed främja hållbar, långsiktig konkurrens även i områden där den infrastrukturbaserade konkurrensen inte är effektiv. Där noteras också att kommersiella tillträdesavtal inte ger upphov till sådana rättigheter till kapacitet av strukturell karaktär som medför självbestämmande och möjlighet att konkurrera långsiktigt för den tillträdande parten.

Av bilaga 4 framgår också att erbjudandet om saminvestering ska säkerställa en hållbar investering som sannolikt tillgodoser framtida behov genom anläggning av nya nätelement som väsentligt bidrar till anläggningen av nät med mycket hög kapacitet. Ett erbjudande om saminvestering ska därför i vissa fall kunna ersätta särskilda skyldigheter för SMP-företag som korrigeringsåtgärd i syfte att skapa hållbar konkurrens samtidigt som utbyggnaden av nya nät främjas. Bestämmelsen syftar till att underlätta långsiktiga strukturella samarbeten i anläggning av nät med mycket hög kapacitet som består av fiberoptiska element fram till slutanvändarnas lokaler eller basstation.

Lagtekniska överväganden beträffande en ny regel

Det behöver införas en ny regel som möjliggör för regleringsmyndigheten att genom beslut göra ett åtagande bindande när ett företag som har betydande inflytande på en marknad erbjuder ett åtagande om saminvestering. Därefter ska myndigheten som utgångspunkt vara förhindrad att införa ytterligare skyldigheter vad gäller sådana delar av det nya fibernätet som avses med åtagandet.

Det bör framgå av lagen att ett åtagande som ger möjlighet till saminvestering i anläggning av delar av ett optiskt fibernät fram till slutanvändarnas lokaler eller till en basstation får godtas av regleringsmyndigheten och att beslutet då är att likställa med en särskild skyldighet. I skäl 200 förtydligas att tanken är att i de fall där det är tekniskt svårt att anlägga fiber ända fram till slutanvändarnas lokaler bör regleringen kunna omfatta fibernät fram till en plats i omedelbar närhet av lokalerna.

Att beslutet är att likställa med en särskild skyldighet innebär att tillsynsmyndigheten utövar tillsyn över att åtagandet uppfylls som om det vore en skyldighet. Att beslutet om godtagande på detta sätt knyts till tillsynen innebär att myndigheten också får kräva att företaget lämnar redogörelse för efterlevnaden av åtagandet så att artikel 76.3 därigenom genomförs.

Av artikel 79.3 andra stycket följer att ett beslut ska göras bindande för en period om minst sju år. När det gäller praktiska tillämpningen kan konstateras att artikeln utgår från att flera former av saminvesteringserbjudanden kan komma i fråga för godkännande. Erbjudandet kan utformas av SMP-företaget självt, eller förhandlas fram tillsammans med sam-

investerare. Ett möjligt upplägg skulle kunna vara att anläggningen definieras utifrån det antal slutanvändare som nås med hjälp av nätet i fråga. En sådan saminvestering i nätanläggning som avses i artikeln har inte varit vanligt förekommande i Sverige. Det saknas därför närmare befintliga exempel på situationer där artikeln hade kunnat aktualiseras.

Särskilda skyldigheter endast om det finns särskilda skäl

Utgångspunkten är att när ett åtagande görs bindande ska andra särskilda skyldigheter inte åläggas beträffande de nätdelar som saminvesteringen avser. Direktivet förutser dock att det kan finnas situationer då betydande konkurrensproblem på vissa marknader inte kan åtgärdas utan korrigeringsåtgärder enligt artiklarna 68–74 som omfattar också nätdelar som varit föremål för saminvestering. Sådana skyldigheter får därför med avvikelse från huvudregeln åläggas i vederbörligen motiverade fall.

Detta bör genomföras så, att det i lagen anges att så länge beslutet gäller får särskilda skyldigheter avseende nätdelarna i fråga åläggas endast om det finns särskilda skäl. För att nå upp till särskilda skäl fordras då att betydande konkurrensproblem behöver åtgärdas även sedan ett saminvesteringsprojekt som uppfyller villkoren som uppställs i artikeln genomförts och att en marknadsanalys visar att dessa skulle kvarstå om särskilda skyldigheter inte åläggs.

Förutsättningar för tillämpning av regleringen

När det gäller de villkor som ska vara uppfyllda för tillämpning av bestämmelsen kan konstateras att dessa enligt artikeln är många och omfattande. Kriterierna i bilaga 4 till direktivet, som ett erbjudande enligt artikel 76.1 e ska överensstämma med, synes i allt väsentligt överensstämma med de villkor som listats i artikel 76.1 och är sådana som borgar för att ett avtal om saminvesteringen inte otillbörligt utestänger potentiella konkurrenter och som utesluter avtal som objektivt inte motsvarar sådana som kan träffas på marknadsmässiga villkor.

Det bör framgå av lagtexten att godtagande av ett saminvesteringsavtal förutsätter att villkoren i texten är sådana som framgår av bilagan. Omfattningen av kriterierna i bilagan talar mot att dessa anges i lag. Bestämmelsen bör i stället lämpligen utformas som en hänvisning till bilagan. Hänvisningen har materiell innebörd och bör därmed avse direktivet i en viss angiven lydelse, s.k. statisk hänvisning. En följd av denna hänvisningsteknik är att lagen behöver ändras varje gång direktivsbestämmelserna ändras. Detta gäller även om några överväganden i sak inte aktualiseras.

Vidare förutsätter artikeln att saminvesteringserbjudandet har offentliggjorts i god tid av företaget och, om företaget inte är ett rent grossistföretag, minst sex månader innan anläggningen påbörjas. Sex månader är ett lämpligt riktmärke för vad som bör utgöra minsta betänketid för potentiella medinvesterare innan ett anläggningsprojekt påbörjas. Den som har för avsikt att få till stånd en samfinansiering bör därför se till att informera berörda parter minst sex månader innan genom att i vart fall publicera erbjudandet på en webbplats som normalt används för annan extern kommunikation.

Lagtexten bör också återspegla att det i artikel 76.2 anges att regleringsmyndigheten ska göra ett åtagande bindande under förutsättning att minst en potentiell saminvesterare har ingått ett saminvesteringsavtal med SMP-

företaget. Därefter kan företaget begära att åtagandet godtas av tillsynsmyndigheten som inleder ett marknadsstest enligt artikel 79.1 av erbjudandets villkor, se vidare avsnitt 15.16.

Ett godtagande av tillsynsmyndigheten förutsätter vidare att i de fall saminvesteringsprojektet innebär att ett befintligt nät byts ut, ska tillträdeskunder som inte deltar i projektet på likvärdigt sätt nå samma slutanvändare som tidigare. Lösningen för tillträdeskunderna ska kombineras med en planering för anpassning av tillträdet mot bakgrund av hur berörda slutkundsmarknader utvecklas. I direktivet benämns detta ”mekanism för successiv anpassning”. Planen ska vara sådan att incitamenten för saminvesteringen bibehålls och den ska bekräftas av tillsynsmyndigheten. Den ska säkerställa att tillträdessökande har tillträde på transparenta och icke-diskriminerande villkor vid en tidpunkt och på ett sätt som återspeglar saminvesterarnas risk i olika skeden av anläggningen. Samtidigt ska den beakta konkurrenssituationen på slutkundsmarknader. Av lagen bör det därför också framgå att godtagande av ett åtagande förutsätter att tillträdeskunderna kan nå samma slutanvändare som tidigare samtidigt som incitamenten att delta i saminvesteringen upprätthålls. Grossisttillträdesvillkoren ska vara sådana att de tar hänsyn till investeringsrisken.

Den prövning som tillsynsmyndigheten ska göra är således grundlig och omfattande. Hänsyn ska tas till förväntad marknadsutveckling över tid och såväl förutsättningarna för saminvesteringen som dess potential och förväntade utfall bör analyseras. Samtidigt bör myndighetens arbetsinsats anpassas till omfattningen av projektet i fråga. Stöd för bedömningen i sin helhet kommer att finnas i de riktlinjer som ska utfärdas av Berec, som ska beaktas vid tillämpningen. Det ankommer på den som gjort åtagandet att visa att förutsättningarna för tillämpning av bestämmelsen är uppfyllda genom att förse myndigheten med tillräckligt underlag.

Att ett saminvesteringsåtagande görs bindande ska inte påverka hur myndigheten i det övriga regulatoriska arbetet betraktar omständigheter som inte uppfyller villkoren som uppställs i artikeln, men som har påverkan på konkurrensen och bör beaktas enligt artiklarna 67 och 68. Exempelvis skulle det kunna innebära att ett saminvesteringsavtal mellan två operatörer som rör vissa nätdelar inte kan medföra regulatoriska lättnader enligt artikel 76 beträffande delarna, men ändå få den verkan i en marknadsanalys att enskilda skyldigheter inte är befogade i ett visst fall.

15.14 Funktionell separation

Förslag: Bestämmelserna om funktionell separation ska föras över till den nya lagen.

Skälen för förslaget: I artikel 77 finns bestämmelser om funktionell separation. Om den nationella regleringsmyndigheten drar slutsatsen att effektiv konkurrens inte har kunnat uppnås genom införandet av skyldigheter enligt artiklarna 69–74 och att betydande och kvarstående konkurrensproblem eller marknadsmisslyckanden har fastställts med avseende på tillhandahållandet av grossisttjänster på vissa tillträdesproduktmarknader får den undantagsvis, i enlighet med artikel 68.3 andra stycket, ålägga en skyldighet för vertikalt integrerade företag att förlägga verksamhet som har anknytning till

grossistleveranser av relevanta tillträdesprodukter till en oberoende operativ affärsenhet. Affärsenheten ska leverera tillträdesprodukter och tillträdes-tjänster till alla företag, inklusive andra affärsenheter inom moderbolaget, med samma leveranstider och på samma villkor, inbegripet pris- och servicenivåer, samt med hjälp av samma system och förfaranden.

När en regleringsmyndighet har för avsikt att ålägga en skyldighet om funktionell separation ska den lämna en begäran till kommissionen som innefattar stöd för den nationella regleringsmyndighetens slutsatser, en motiverad bedömning där det konstateras avsaknad av eller små utsikter till effektiv och hållbar infrastrukturbaserad konkurrens inom rimlig tid, en analys av den förväntade effekten på regleringsmyndigheten, på företaget, särskilt på personalen i det separerade företaget, och på sektorn för elektronisk kommunikation som helhet och på investeringsincitamenten samt på andra intressenter, i synnerhet den förväntade effekten på konkurrensen, och alla potentiella földeffekter för konsumenterna.

Vidare ska myndighetens begäran innehålla en analys av de skäl som motiverar att skyldigheten är det effektivaste sättet att komma till rätta med de konkurrensproblem eller marknadsmisslyckanden som fastställts. Förslaget till åtgärd ska omfatta en exakt beskrivning av separationens art och nivå, särskilt en specifikation av den separata affärsenhetens rättsliga status, identifiering av den separata affärsenhetens tillgångar och de produkter eller tjänster som ska levereras av enheten, hur företagsstyrningen är upp-lagd för att säkerställa personalens oberoende i den separata enheten, regler för att säkerställa att skyldigheterna efterlevs, regler för att säkerställa insyn i operativa förfaranden, samt ett övervakningsprogram för att säkerställa efterlevnad, inklusive en årlig rapport.

När kommissionen har fattat beslut i enlighet med artikel 68.3 angående förslaget till åtgärd ska regleringsmyndigheten utföra en samordnad analys av de olika marknaderna med anknytning till accessnätet i enlighet med förfarandet i artikel 67. På grundval av analysen ska myndigheten införa, bibehålla, ändra eller upphäva skyldigheter i enlighet med förfarandena i artiklarna 23 och 32. Ett företag som ålagts funktionell separation får omfattas av de skyldigheter som anges i artiklarna 69–74 på specifika marknader där det anses ha ett betydande inflytande i enlighet med artikel 67, eller av andra skyldigheter som godkänts av kommissionen enligt artikel 68.3.

Artikel 77 motsvarar, med sådana redaktionella ändringar som varit nödvändiga för att infoga den i direktivet, artikel 13a i tillträdesdirektivet, som har genomförts genom 4 kap. 12 a och 12 b §§ och 8 kap. 14 a § LEK. I LEK finns också en definition av vertikalt integrerad operatör. Dessa bestämmelser bör föras över till den nya lagen. För äldre förarbeten, se prop. 2007/08:73 samt prop. 2010/11:115 s. 84 f. och 163 f.

Av 22 § FEK följer att ett förslag till beslut om funktionell separation ska ha det innehåll som avses i tillträdesdirektivet. En motsvarande bestämmelse som hänvisar till direktivet bör införas även i den nya förordningen.

15.15 Frivillig funktionell separation

Förslag: Om en vertikalt integrerad operatör som har ålagts en skyldighet att lämna tillträde avser att utan förpliktelse avskilja en betydande del av eller samtliga sina tillgångar i accessnätet i syfte att säkerställa icke-diskriminering och insyn, ska operatören minst tre månader i förväg underrätta tillsynsmyndigheten om sin avsikt. Detsamma ska gälla för eventuella ändringar av planerna. När processen är genomförd ska myndigheten underrättas om slutresultatet.

Bestämmelsen om godtagande av åtagande om funktionell separation förs inte över till den nya lagen.

Skälen för förslaget

Frivillig funktionell separation

I artikel 78 finns bestämmelser om funktionell separation. Företag som anses ha ett betydande inflytande på en eller flera relevanta marknader ska meddela regleringsmyndigheten minst tre månader i förväg om de avser att överföra en betydande del av det lokala accessnätet till en separat juridisk person under ett annat ägarskap eller att inrätta en separat affärsenhet i syfte att erbjuda samtliga tjänstetillhandahållare, inklusive sina egna, fullt likvärdiga tillträdesprodukter. Företagen ska också underrätta myndigheten om eventuella ändringar i avsikten samt om slutresultatet av separationsprocessen.

Företagen kan också erbjuda åtaganden beträffande villkor för tillträde under en genomförandeperiod efter det att den föreslagna separationen har genomförts, i syfte att säkerställa ett effektivt och icke-diskriminerande tillträde för tredje part. Erbjudandet om åtaganden ska innehålla tillräckligt detaljerade uppgifter så att regleringsmyndigheten kan bedöma effekten av den avsedda transaktionen på befintliga regleringsskyldigheter. Åtagandena får förlängas utöver maximiperioden för marknadsöversyner.

I syfte att bedöma effekten på regleringsskyldigheterna ska regleringsmyndigheten genomföra en analys av de olika accessnätsmarknaderna i enlighet med förfarandet i artikel 67. Myndigheten ska ta hänsyn till alla de åtaganden som erbjudits av företaget, med beaktande av i synnerhet målen i artikel 3. Myndigheten ska då samråda med tredje parter i enlighet med artikel 23. På grundval av analysen ska skyldigheter införas, bibehållas, ändras eller upphävas i enlighet med procedurerna i artiklarna 23 och 32, om så är lämpligt med tillämpning av artikel 80.

Regleringsmyndigheten får i sitt beslut göra åtagandena bindande, helt eller delvis. Med avvikelse från artikel 67.5 får detta gälla för hela perioden som de erbjuds. Den separata affärsenheten som anses ha ett betydande inflytande på en specifik marknad i enlighet med artikel 67 kan omfattas, av någon av de skyldigheter som anges i artiklarna 69–74 eller andra skyldigheter som godkänts av kommissionen enligt artikel 68.3 i de fall då erbjudandena om åtaganden är inte är tillräckliga för att nå direktivets mål. Myndigheten ska övervaka genomförandet av åtagandena som den gjort bindande och ska överväga en förlängning av dem när den ursprungliga perioden som de erbjuds för har löpt ut.

En planerad separation bör anmälas minst tre månader i förväg

Artikel 78 motsvarar, med undantag för de nya delarna om åtagande om villkor för tillträde, artikel 13b i tillträdesdirektivet, som har genomförts genom 8 kap. 1 a § LEK.

I artikel 78.1 har det nu preciserats att det SMP-företag som avser att genomföra en funktionell separation ska meddela myndigheten om sin avsikt minst tre månader i förväg. Upplysningsskyldigheten enligt tillträdesdirektivet och LEK innebär endast att ett sådant meddelande ska avges i god tid. Paragrafen bör föras över till den nya lagen och samtidigt ändras så att den överensstämmer med tremånadersregeln.

När företaget underrättar tillsynsmyndigheten får myndigheten en förvarning om att den bör inleda marknadsanalyser för att se över befintliga skyldigheter och överväga nya. Att så ska ske behöver inte anges särskilt. Med utgångspunkt i att tillsynsmyndigheten fortlöpande ska analysera marknaderna i enlighet med kommissionens rekommendation om relevanta produkt- och tjänstemarknader samt riktlinjer för marknadsanalys innebär en separation nämligen regelmässigt en så stor förändring att en förnyad analys är påkallad. För det fall företaget erbjuder åtagande beträffande villkor för tillträde ska dessa enligt artikel 78.2 beaktas i analysen.

Skrivningarna om åtaganden om villkor i anslutning till en funktionell separation saknar motsvarighet i tillträdesdirektivet. En bestämmelse om att sådana åtaganden får godtas behöver införas i den nya lagen, se nedan.

Av skäl 204 följer att regleringsmyndigheten bör bedöma effekten av den avsedda transaktionen, inklusive tillträdesåtaganden som erbjuds, för samtliga befintliga regleringsskyldigheter som införts för det vertikalt integrerade företaget för att säkerställa att den nya organisationen är förenlig med direktivet. Företagets redogörelse för åtagandena bör därför vara mycket ingående och detaljerad. Informationen i fråga kommer med stor sannolikhet att tas fram i nära samarbete med tillsynsmyndigheten. Samråd ska ske enligt artikel 23.

Bestämmelsen om åtagande om separation bör utgå

I 4 kap. 12 c § LEK finns en bestämmelse om godtagande av åtagande om funktionell separation som saknar direkt motsvarighet i tillträdesdirektivet. Den paragrafen innebär att om ett SMP-företag genomför en vertikal separation på eget initiativ kan tillsynsmyndigheten i beslut göra separationen bindande. Myndigheten är därefter förhindrad att besluta om tvingande funktionell separation. Fördelen med detta förfarande har ansetts vara att det medför förutsägbarhet och stabilitet för SMP-företaget och därmed för marknaden som helhet.

Bestämmelsen infördes samtidigt som regeln om tvingande funktionell separation (se prop. 2007/08:73). Den grundar sig på artikel 8.3 i tillträdesdirektivet, som innebär att skyldigheter som går utöver de som stadgas i regelverket får införas under exceptionella omständigheter under förutsättning att kommissionen inte lägger veto mot åtgärderna. Regeln har aldrig tillämpats. Bedömningen är att en frivillig separation också utan åtagande är ett långsiktigt arrangemang som ger förutsebarhet i tillräcklig mån. I syfte att uppnå bättre överensstämmelse med direktivet framstår det därför som lämpligast att bestämmelsen i 4 kap. 12 c § LEK inte förs över till den nya lagen.

Särskilda skyldigheter för den avskilda enheten

I samband med marknadsanalysen får, om eventuella åtaganden inte bedöms tillräckliga för att målen i artikel 3 ska uppnås, särskilda skyldigheter införas för den separata affärsenheten, om den bedöms ha ett betydande inflytande på en marknad. Någon särskild reglering om detta är inte nödvändig.

Av artikel 78.2 och 78.3 följer vidare att det förutsätts att artikel 80 om regleringslättnader för s.k. rena grossistföretag, se vidare nedan, också kan aktualiseras. I praktiken framstår det dock som mindre sannolikt att ett företag inom ramen för en process som avses i artikel 78 skulle lämna ifrån sig kontrollen över den separerade enheten i sådan utsträckning att den kan bedömas som en ren grossist enligt artikel 80 och bestämmelsen som föreslås genomföra den. Om förutsättningarna är uppfyllda ska dock bestämmelsen i direktivet tillämpas. Någon särskild bestämmelse i den nya lagen om detta, i anslutning till nu aktuella regler, krävs inte.

15.16 Bindande åtaganden i andra fall än i fråga om saminvesteringar

Förslag: Ett åtagande av en operatör som har identifierats som ett företag med betydande inflytande på en marknad om att följa villkor för tillträde eller annat avtal som har påverkan på konkurrenssituationen får godtas även i andra fall än i fråga om saminvesteringsavtal. Ett beslut om att godta åtagandet är att betrakta som en särskild skyldighet. Godtagandet får avse ett åtagande helt eller delvis. Beslutet ska avse en bestämd tid som får vara längre än föreskrivna tidsfrister för marknadsanalys.

Vid bedömningen av om ett åtagande enligt första stycket ska godtas ska särskilt beaktas om åtagandet framstår som ägnat att möjliggöra hållbar konkurrens på marknader i efterföljande led för att underlätta gemensam anläggning och användning av nät med mycket hög kapacitet i slutanvändarnas intresse.

Skälen för förslaget

Förfarande för åtaganden

Av artikel 79.1 följer att företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden får erbjuda de nationella regleringsmyndigheterna åtaganden beträffande villkor för tillträde eller saminvestering, eller både och, tillämpliga på deras nät. Som exempel på sådana villkor nämns samarbetsöverenskommelser av betydelse för bedömningen av lämpliga och proportionella skyldigheter enligt artikel 68, saminvestering i nät med mycket hög kapacitet enligt artikel 76 och effektivt och icke-diskriminerande tillträde för tredje part enligt artikel 78, både under en genomförandeperiod för frivillig separation av ett vertikalt integrerat företag och efter det att den föreslagna formen av separation har genomförts. Erbjudandet om åtaganden ska vara tillräckligt detaljerat för att den nationella regleringsmyndigheten ska kunna göra en bedömning av åtagandena enligt vad som närmare framgår

av artikeln. Åtagandena får förlängas utöver de perioder för utförande av marknadsanalyser som fastställs i artikel 67.5.

Enligt artikel 79.2 ska regleringsmyndigheten i syfte att göra bedömningen av ett åtagande utföra ett marknadstest, särskilt av erbjudandets villkor, genom offentligt samråd med berörda parter, särskilt de tredje parter som påverkas direkt. Potentiella saminvesterare eller tillträdessökande får yttra sig om hur de erbjudna åtagandena överensstämmer med villkoren i artikel 68, 76 eller 78, beroende på vad som är tillämpligt, och får föreslå ändringar. Myndigheten ska när det gäller de åtaganden som erbjuds inom ramen för denna artikel vid bedömningen av skyldigheter enligt artikel 68.4 särskilt beakta bevis för att de erbjudna åtagandena är rättvisa och rimliga, om åtagandena är öppna för alla marknadsaktörer, huruvida tillträdet är tillgängligt i god tid och på rättvisa, rimliga och icke-diskriminerande villkor, inbegripet till nät med mycket hög kapacitet, innan relaterade slutkundstjänster börjar tillhandahållas, och om åtagandena lämpligen möjliggör hållbar konkurrens på marknader i efterföljande led och underlättar gemensam anläggning och användning av nät med mycket hög kapacitet i slutanvändarnas intresse.

Med beaktande av alla åsikter som framkommit under samrådet ska den nationella regleringsmyndigheten till företaget som anses ha betydande inflytande på marknaden meddela sina preliminära slutsatser om huruvida de erbjudna åtagandena uppfyller de mål, kriterier och förfaranden som anges artikeln och i artikel 68, 76 eller 78, beroende på vad som är tillämpligt, samt under vilka omständigheter myndigheten skulle överväga att göra åtagandena bindande. Företaget får se över sitt ursprungliga erbjudande för att ta hänsyn till den nationella regleringsmyndighetens preliminära slutsatser och för att uppfylla kriterierna i artikeln och, beroende på vad som är tillämpligt, i artikel 68, 76 eller 78.

Enligt artikel 79.3 får regleringsmyndigheten, utan att det påverkar artikel 76.2 första stycket, besluta att göra åtagandena bindande, helt eller delvis. Med avvikelse från artikel 67.5 får den nationella regleringsmyndigheten göra vissa eller alla åtaganden bindande för en viss period, som får vara hela den period för vilken de erbjuds, och vad gäller saminvesteringsåtaganden som gjorts bindande enligt artikel 76.2 första stycket ska den nationella regleringsmyndigheten göra dem bindande för en period på minst sju år. Om inte annat följer av artikel 76 ska artikeln i fråga inte påverka tillämpningen av förfarandet för marknadsanalys enligt artikel 67 och införandet av skyldigheter i enlighet med artikel 68. Om regleringsmyndigheten gör åtaganden bindande ska den inom ramen för artikel 68 bedöma beslutets konsekvenser för marknadsutvecklingen och lämpligheten i eventuella skyldigheter som den infört eller som den skulle ha övervägt att införa enligt den artikeln och artiklarna 69–74 utan åtagandena.

När den nationella regleringsmyndigheten anmäler förslaget till artikel 68-åtgärder i enlighet med artikel 32 ska den bifoga beslutet om åtaganden. Enligt artikel 79.4 ska regleringsmyndigheten övervaka, utöva tillsyn över och säkerställa efterlevnaden av de åtaganden som den gjort bindande på samma sätt som den övervakar, utövar tillsyn över och säkerställer efterlevnaden av skyldigheter som införts enligt artikel 68. Den ska överväga en förlängning när bindningstiden löper ut. Om den nationella regleringsmyndigheten kommer fram till att ett företag inte har uppfyllt de åtaganden som gjorts bindande får den ålägga detta företag sanktioner i enlighet med

artikel 29. Utan att det påverkar förfarandet för att säkerställa uppfyllandet av särskilda skyldigheter enligt artikel 30, får den nationella regleringsmyndigheten göra en ny bedömning av skyldigheter som införts i enlighet med artikel 68.6.

Regleringen om godtagande av åtaganden saknar motsvarighet i nuvarande regelverk. Av skäl 205 framgår bl.a. att det redan i dag på vissa marknader förekommer att SMP-företag inom ramen för marknadsanalysen erbjuder åtaganden som syftar till att åtgärda identifierade konkurrensproblem och som sedan beaktas av regleringsmyndigheten när den beslutar om regleringsskyldigheter. I skäl 205 redovisas vidare utgångspunkten att all marknadsutveckling bör beaktas när beslut fattas om vilka korrigeringsåtgärder som är mest lämpliga. Tanken med regleringen av godtagande av åtaganden är enligt skäl 206 att bindande åtaganden bör kunna beaktas för att möjliggöra val av de mest lämpliga korrigeringsåtgärderna. Åtaganden bör bedömas ur ett framåtblickande hållbarhetsperspektiv i synnerhet när det gäller bindningstid för åtagandena. Det anges vidare att vikt ska fästas vid intressenternas värdering av stabila och förutsebara marknadsvillkor vid bestämmandet av bindningstiden.

Utgångspunkten förefaller således vara att det finns ett värde i att den dominerande aktören själv långsiktigt kan påverka sina affärsförutsättningar och så länge närmast berörda företag inte har synpunkter på upplägget bör detta godtas av myndigheten. Samrådet bör därmed tillmätas stor betydelse som underlag för bedömningen.

Godtagande av avtalsvillkor som kan ha påverkan på konkurrenssituationen

Artikel 79 bör genomföras i en ny paragraf i lagen. I artikeln sägs att regleringsmyndigheterna får erjudas åtaganden beträffande villkor för tillträde och saminvestering. Uppräkningen av åtaganden som får godtas är inte uttömmande utan får närmast ses som exempel. Bland annat nämns samarbetsöverenskommelser av betydelse för bedömningen av lämpliga särskilda skyldigheter. Sammantaget innebär artikeln att regleringsmyndigheten får godta åtaganden som kan avse samtliga sådana avtalsvillkor som har påverkan på konkurrenssituationen.

Vidare pekas åtaganden om saminvesteringar särskilt ut i artikeln. Sådana åtaganden behandlas i direktivet i en egen artikel, artikel 76, och föreslås därför i denna promemoria genomföras i två separata paragrafer, se avsnitt 15.13.

I artikel 78 om frivillig funktionell separation förutsätts att ett SMP-företag i samband med en särskiljande omorganisation också ska kunna åta sig att följa villkor om tillträde i syfte att påverka vilka särskilda skyldigheter som behöver åläggas. Direktivet synes dock förutsätta att sådana åtaganden ska bedömas enligt artikel 79 och därmed den nya paragraf i lagen som nu ska utformas.

Erbjudanden om åtaganden ska vara tillräckligt detaljerade för att regleringsmyndigheten ska kunna bedöma dem. I ett ärende om godtagande av åtagande ligger det i den ansökande partens intresse att underlag som ges in till myndigheten är tillräckligt fullständiga. Om så inte skulle vara fallet innebär myndighetens serviceskyldighet enligt förvaltningslagen att myndigheten

behöver påpeka i vilka delar kompletteringar behövs. Någon särskild reglering om detta behövs således inte med anledning av direktivet.

Investeringsfrämjande genom långsiktighet

I artikel 79.1 sista stycket anges att åtagandena får förlängas utöver de perioder för utförande av marknadsanalyser som fastställs i artikel 67.5. Detsamma gäller enligt artikel 78.1 och 2 beträffande villkor för tillträde i samband med frivillig funktionell separation. Det är därför nödvändigt att i bestämmelsen om åtaganden om villkor ange att ett bindande åtagande får sträcka sig längre än maximiperioden mellan marknadsöversyner. SMP-företaget ges därmed förutsägbarhet och långsiktiga förutsättningar att planera sin affärsverksamhet, bl.a. när det gäller tidsplan och omfattning vad gäller åtagandenas genomförande och deras varaktighet, på ett sätt som bedöms gynna framtida investeringar. Samma tanke återspeglas i artikel 78.4 i och med att tillsynsmyndigheten automatiskt ska överväga en förlängning av åtagandena när perioden för de ursprungliga erbjudandena har löpt ut. I praktiken är det troligt att även detta kommer att ske i samråd med den reglerade aktören.

Samråd i form av marknadstest

Som underlag för bedömningen av åtagandena ska regleringsmyndigheten genomföra ett marknadstest, särskilt av erbjudandets villkor, genom offentligt samråd med berörda parter, särskilt de tredje parter som påverkas direkt. Potentiella saminvesterare eller tillträdessökande får yttra sig om hur de erbjudna åtagandena överensstämmer med villkoren i artikel 68, 76, eller 78, beroende på vad som är lämpligt, och får föreslå ändringar. I lagen bör därför anges att ett åtagande ska samrådas med marknaden.

I jämförelse med ett samråd enligt artikel 23, se vidare avsnitt 15.21, förefaller det tänkta marknadstestet vara mer inriktat på att med avseende på detaljer höra de aktörer som direkt påverkas av åtagandet. Precisering av hur samrådet bör riktas när det gäller åtaganden sker lämpligast i föreskrifter. Bestämmelsen om samråd inför godtagande av åtagande bör därför kompletteras med en upplysning om verkställighetsföreskrifter. Frågor om samråd behandlas i avsnitt 15.21.

Förutsättningar för tillämpning

Vid bedömning av åtagandena ska regleringsmyndigheten särskilt beakta ett antal omständigheter som närmare räknas upp artikel 79.2. Essensen i dessa omständigheter bedöms vara det som anges under punkten d, huruvida åtagandet framstår som ägnat att möjliggöra hållbar konkurrens på marknader i efterföljande led för att underlätta gemensam anläggning och användning av nät med mycket hög kapacitet i slutanvändarnas intresse. Detta bör framgå av lagen.

I detta ingår att åtagandena i fråga är rättvisa och rimliga, öppna för alla marknadsaktörer samt att tillträde tillhandahålls i god tid på rättvisa, rimliga och icke-diskriminerande villkor så som i övrigt framgår av punktuppräknningen i artikel 79.2. Myndigheten ska alltså framåtblickande bedöma om åtagandena, ensamma eller i förening med särskilda skyldigheter och utifrån omständigheterna i övrigt kan utgöra goda förutsättningar för sund konkurrens i slutanvändarledet. Samtidigt ska hänsyn tas till be-

hovet av utbyggnad. Vid motstående intressen bör myndigheten eftersträva en avvägd balans där utfallet av marknadstestet och marknadsaktörernas uppfattningar som helhet tillmäts stor betydelse.

Ett nära samarbete med myndigheten och berörda förutsätts

Av sista stycket i artikel 79.2 framgår att regleringsmyndigheten inför beslut i ett ärende om att godta ett åtagande ska meddela SMP-företaget sina preliminära slutsatser. Samtidigt bör företaget vid behov beredas möjlighet att se över sitt ursprungliga erbjudande för att anpassa det till myndighetens slutsatser och uppfylla direktivets kriterier.

När det gäller marknadsanalyser och beslut om särskilda skyldigheter tillämpas redan i dag en ordning som innebär att PTS kommunicerar utkast till beslut till parterna för eventuellt yttrande. Om ett SMP-företag anmäler till myndigheten att den vill justera ett åtagande i syfte att uppfylla kriterierna för godtagande, kan det förutsättas att ändringsarbetet kommer att ske i nära samarbete med såväl myndigheten som andra berörda aktörer. Någon särskild reglering för att uppfylla denna del av artikel 79.2 behövs därför inte.

Bindande åtagande

Regleringsmyndigheten får besluta att göra ett åtagande bindande, helt eller delvis. Myndigheten ska samtidigt fastställa hur länge åtagandet ska vara gällande. Den perioden får enligt artikel 79.3 andra stycket vara längre än den maximala tid som tillåts mellan marknadsanalyser enligt artikel 67.5. Detta bör framgå av den nya lagen. När det gäller saminvesteringsåtaganden gäller en minsta bindningsperiod på sju år, se avsnitt 15.13. I artikel 79.3 tredje stycket anges särskilt att den omständigheten att ett åtagande godkänts för tid som sträcker sig över marknadsanalysperioderna inte påverkar tidsfristerna för marknadsanalyser. Dessa ska genomföras i tid och vid behov ska särskilda skyldigheter införas.

Regleringsmyndigheten ska i samband med att ett åtagande görs bindande bedöma beslutets konsekvenser för marknadsutvecklingen och se över ålagda skyldigheter. Detta följer redan av att myndigheten har uppdraget att fortlöpande analysera marknader. Någon särskild bestämmelse om detta krävs således inte.

I lagen bör det anges att ett beslut om godtagande av åtagande är att betrakta som en särskild skyldighet. Detta medför nämligen att tillsynsmyndigheten ska utöva tillsyn över efterlevnaden av beslutet på samma sätt som gäller beträffande skyldigheterna på det sätt som fordras enligt artikel 79.4. Där anges också att myndigheten ex officio ska överväga en förlängning av beslutets bindningstid när den ursprungliga perioden löper ut. I praktiken är det mest troligt att ett sådant övervägande sker i dialog med företaget i fråga. Myndigheten bör inte lägga resurser på att utreda en förlängning som strider mot företagets planering. Någon särskild bestämmelse om förlängning ex officio är därför inte nödvändig.

15.17 Företag som endast bedriver grossistverksamhet

Förslag: En operatör som har identifierats som ett företag med betydande inflytande på en marknad och som inte bedriver verksamhet på någon slutkundsmarknad, inte är närstående till eller genom ägarintressen kontrollerar ett företag som bedriver verksamhet på någon slutkundsmarknad och inte genom avtal är bundet att exklusivt handla med ett enskilt företag som verkar på någon slutkundsmarknad ska få åläggas andra skyldigheter än skyldigheter om tillträde, icke-diskriminering och rättvis och rimlig prissättning endast om det finns särskilda skäl. Vid bedömningen av om det finns särskilda skäl ska beaktas om det finns behov av ytterligare skyldigheter på grund av att villkor som operatören erbjuder medför konkurrensproblem till skada för slutanvändarna. Operatören ska omgående anmäla ändrade omständigheter som påverkar bedömningen till tillsynsmyndigheten.

Skälen för förslaget

Andra skyldigheter för företag som endast bedriver grossistverksamhet

Av artikel 80.1 följer att en regleringsmyndighet som fastställer att ett företag som inte är närvarande på någon slutkundsmarknad för elektroniska kommunikationstjänster har betydande inflytande på en eller flera grossistmarknader i enlighet med artikel 67 ska överväga om det företaget har egenskaper som innebär dels att samtliga företag och verksamhetsenheter inom företaget, alla företag som kontrolleras men inte nödvändigtvis uteslutande ägs av samma slutliga ägare samt varje aktieägare med förmåga att utöva kontroll över företaget, bedriver och avser att bedriva verksamhet uteslutande på grossistmarknader för elektroniska kommunikationstjänster, dels att företaget inte är skyldigt att handla med något enskilt företag med verksamhet i senare led som verkar på någon slutkundsmarknad riktad till slutanvändare på grund av ett exklusivt avtal, eller ett avtal som i praktiken utgör ett exklusivt avtal. Om så är fallet får myndigheten enligt artikel 80.2 för det företaget införa enbart skyldigheter enligt artiklarna 70 och 73 eller skyldigheter i fråga om rättvis och rimlig prissättning. Det får ske om det är motiverat med stöd av en marknadsanalys, inbegripet en framåtblickande bedömning av hur det företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden sannolikt kommer att agera.

Enligt artikel 80.3 ska regleringsmyndigheten när som helst se över de skyldigheter som införts för företaget om den konstaterar att villkoren i artikel 80.1 inte längre är uppfyllda, och då tillämpa artiklarna 67–74, beroende på vad som är lämpligt. Företagen ska utan onödigt dröjsmål underätta den nationella regleringsmyndigheten om varje ändring av omständigheterna som är relevant för kriterierna i artikel 80.1.

Av artikel 80.4 följer att regleringsmyndigheten också ska se över skyldigheter som införts för företaget i enlighet med artikel 80 om den på grundval av bevis angående villkor som företaget erbjuder sina kunder i efterföljande led drar slutsatsen att konkurrensproblem har uppstått eller sannolikt kommer att uppstå till skada för slutanvändarna och detta kräver att en eller flera av

de skyldigheter som anges i artikel 69, 71, 72 eller 74 åläggs. Detsamma gäller om skyldigheter som ålagts i enlighet med artikel 80.2 ändras.

I artikel 80.5 anges att införandet av skyldigheter och översynen av dem i enlighet med denna artikel ska genomföras i enlighet med samrådsförfarandena som avses i artiklarna 23, 32 och 33.

Enligt skäl 208 är bakgrunden till artikel 80 att nätägare vars affärsmodell är begränsad till tillhandahållande av grossisttjänster kan vara till nytta i skapandet av en välfungerande grossistmarknad, med positiva effekter på slutkundskonkurrensen i efterföljande led. Sådana nätägars affärsmodell kan också vara attraktiv för potentiella investerare i mindre volatila infrastrukturtillgångar och med ett mer långsiktigt perspektiv på anläggningen av nät med mycket hög kapacitet. Att det finns ett företag som endast verkar i grossistledet leder dock inte nödvändigtvis till effektiv konkurrens på slutkundsmarknader och företag som endast verkar i grossistledet kan anses ha ett betydande inflytande på särskilda produktmarknader och geografiska marknader.

Det anges vidare att vissa konkurrensrisker som uppstår på grund av beteendet hos ett företag vars affärsmodeller endast omfattar grossistledet dock kan vara mindre än i fråga om vertikalt integrerade företag, förutsatt att grossistmodellen är genuin och det inte finns några incitament för diskriminering när det gäller tillhandahållare i efterföljande led. Regleringsinsatsen bör därför i motsvarande mån vara mindre ingripande, men i synnerhet möjligheten att införa skyldigheter avseende rättvis och rimlig prissättning bör bibehållas. Samtidigt måste nationella regleringsmyndigheter kunna ingripa om konkurrensproblem har uppstått till men för slutanvändare. Slutligen anges att ett företag som är verksamt på en grossistmarknad och som levererar slutkundstjänster uteslutande till företagsanvändare som är större än små och medelstora företag bör betraktas som ett rent grossistföretag.

Det behövs ny reglering

Artikel 80 innebär att utgångspunkten ska vara regleringslättnader för rena grossistföretag. Den saknar motsvarighet i tillträdesdirektivet. En paragraf som genomför artikel 80 bör införas i den nya lagen.

Den nya paragrafen bör återspegla att regleringslättnader kan komma i fråga enbart i de fall det kan konstateras att ett SMP-företag faktiskt är helt oberoende från all verksamhet på slutkundsmarknader. Slutkundsförsäljning i närstående företag eller i företag kopplade till SMP-företaget genom gemensamma ägarintressen ska också utesluta tillämpning av regleringslättnaderna. Myndighetens prövning kommer därför att innefatta en bedömning av om det helt kan sägas saknas incitament till diskriminering i efterföljande led. Om så är fallet kan tillämpning av bestämmelsen vara påkallad, i vilket fall operatören ges större frihet att långsiktigt planera sin affärsverksamhet. Som artikeln är utformad förutsätter den dock också att företaget objektivt sett erbjuder villkor som inte inverkar menligt på konkurrensen på slutanvändarmarknader. När bestämmelsen har tillämpats ankommer det också på PTS att noga bevaka effekterna på slutkundsmarknaderna och vid behov ålägga ytterligare skyldigheter.

Eftersom utgångspunkten i artikeln är att regleringslättnader ska gälla när de uppställda kriterierna är uppfyllda bör paragrafen utformas på så sätt att ytterligare skyldigheter för ett rent grossistföretag förutsätter särskilda skäl

och att sådana föreligger när operatören erbjuder villkor som inverkar menligt på konkurrensen och andra särskilda skyldigheter än sådana om tillträde, pris och icke-diskriminering därför behövs. Så kan exempelvis pris kontroll aktualiseras om det finns tillräckliga indikationer på att SMP-företaget håller grossistpriserna uppe till skada för slutanvändarna.

Beslut enligt artikeln ska föregås av samråd nationellt och samråd med kommissionen. Detta bör framgå i den nya lagen och behandlas i avsnitt 15.21.

Särskilt om grossistföretag med enbart stora företagskunder

Skrivningarna i skäl 208 om att SMP-företag som uteslutande har stora företagskunder på slutkundsnivå kan komma i fråga för regleringslättning saknar motsvarighet i artikeltexten. Den idé som detta ger uttryck för framstår dock som motiverad på så sätt att stora företagskunder genom sin motverkande köpmakt i allmänhet är mindre utsatta för konkurrensproblem. Ett betraktelsesätt som innebär att vissa stora företagskunders inköp av insatsprodukter sker på en annan marknad än slutkundsmarknaden för privatpersoner kan inte helt uteslutas. Vilken betydelse skältexten om företagskunder har får vid behov avgöras i det enskilda fallet.

Verkan av ändrade förhållanden

Det som anges i artikel 80.3 om att regleringsmyndigheten när som helst ska se över skyldigheter som införts för ett rent grossistföretag om villkoren i artikeln inte är uppfyllda behöver inte genomföras särskilt. Detsamma gäller för kravet i artikel 80.4 på införande av ytterligare skyldigheter när konkurrensproblem till skada för slutanvändarna uppstår. Det följer nämligen av genomförandet av artikel 68.6 att följderna av ny marknadsutveckling ska beaktas och vid behov medföra förändringar i ålagda skyldigheter, se avsnitt 15.4. Den övriga delen av artikel 80.3 bör genomföras genom en skyldighet för operatören att anmäla ändrade omständigheter som påverkar tillämpningen av bestämmelsen.

15.18 Övergång från äldre infrastruktur

Förslag: En operatör som har identifierats som ett företag med betydande inflytande på en marknad ska minst 18 månader i förväg anmäla planer på att avveckla eller byta ut delar av ett nät som omfattas av särskilda skyldigheter. Om det är nödvändigt för att säkerställa konkurrensen och slutanvändarnas rättigheter får operatören åläggas en skyldighet att upprätta en detaljerad beskrivning av planerna med avseende på övergångsperioder och villkor samt vilka jämförbara tillträdesprodukter som i stället erbjuds.

Bedömning: Det saknas skäl att särskilt genomföra artikel 81.2 andra och tredje styckena.

Skälen för förslaget och bedömningen

Övergång från äldre infrastruktur

Av artikel 81.1 följer att ett företag som anses ha ett betydande inflytande på en eller flera relevanta marknader i enlighet med artikel 67 ska anmäla till den nationella regleringsmyndigheten i förväg och i god tid när det planerar att avveckla eller byta ut delar av nätet, inbegripet tidigare generations infrastruktur som krävs för att driva ett kopparnät, som omfattas av skyldigheter enligt artiklarna 68–80, mot ny infrastruktur.

Enligt artikel 81.2 ska regleringsmyndigheten säkerställa att avvecklings- eller utbytesförfarandet inkluderar en transparent tidsplan och transparenta villkor, bl.a. en lämplig övergångstid, och fastställer tillgång till alternativa produkter av åtminstone jämförbar kvalitet som ger tillräde till uppgraderad nätinфраstruktur som ersätter de utbytta delarna, om detta är nödvändigt för att skydda konkurrensen och slutanvändarnas rättigheter.

När det gäller nätdelar som föreslås för avveckling eller utbyte får den nationella regleringsmyndigheten upphäva skyldigheterna efter att ha försäkrat sig om att den som tillhandahåller tillträdet har fastställt lämpliga villkor för övergången, som bl.a. omfattar tillgängliggörande av en alternativ tillträdesprodukt av åtminstone jämförbar kvalitet som vid användning av den tidigare generationens infrastruktur och som möjliggör att samma slutanvändare nås. Vidare ska de villkor och förfaranden som anmälts till den nationella regleringsmyndigheten i enlighet med artikeln vara uppfyllda. Ett upphävande av skyldigheter ska genomföras i enlighet med de samrådsförfaranden som avses i artiklarna 23, 32 och 33.

Enligt artikel 81.3 ska artikelns tillämpning inte påverkas av tillgången till reglerade produkter som regleringsmyndigheten ålagt i enlighet med de förfaranden som anges i artiklarna 67 och 68 med avseende på den uppgraderade nätinфраstrukturen.

Den successiva nedläggningen av det kopparbaserade accessnätet

Artikel 81 saknar motsvarighet i tillträdesdirektivet. Den adresserar omständigheten att de traditionella kopparbaserade accessnäten är föråldrade och därför gradvis byts ut till exempelvis modern fiberbaserad infrastruktur, eller avvecklas av nätägaren. Det finns dock fortfarande tillträdande operatörer som är beroende av tillgång till det kopparbaserade accessnätet.

Övergången från kopparinfrastrukturen har kommit olika långt inom EU. I Sverige har utbyggnaden av fiber och mobila anslutningar kommit förhållandevis långt och efterfrågan på kopparbaserade tjänster minskar därför kraftigt. Således framgår av PTS:s rapport Svensk telekommunikationsmarknad 2018 att antalet fasta bredbandsabonnemang då uppgick till 4 miljoner, varav 15 procent utgjorde kopparbaserade xDSL-anslutningar. Motsvarande siffra för första halvåret 2012 var 50 procent. Samtidigt har antalet fasta bredbandsabonnemang sedan 2012 ökat med 30 procent.

Informationsplikt och skyldighet att redovisa planer och villkor i detalj

Av skäl 209 i direktivet framgår att artikel 81 syftar till att främja övergången från koppar till fiber genom att regleringsmyndigheterna övervakar nätoperatörernas egna initiativ och om lämpligt fastställer villkoren för ett lämpligt övergångsförfarande. Skyldigheten att informera i förväg och i god

tid syftar således till att ge tillsynsmyndigheten möjlighet att kontrollera att tillträdande operatörer ges möjlighet att planera sin verksamhet och bedöma om ytterligare åtgärder behövs vidtas till skydd för konkurrensen samtidigt som SMP-operatören så långt möjligt disponerar över de egna planerna.

För svenskt vidkommande gäller enligt nu gällande skyldighetsbeslut mot Telia Company AB (Telia) (PTS beslut den 19 februari 2015, dnr 11-9306, SMP-beslut för lokalt tillträde till nätinфраstruktur) beträffande nedläggning av telestationer i det kopparbaserade accessnätet att företaget ska informera samlokalisering operatörer om kommande nedläggning minst fem år i förväg. I annat fall ska företaget ersätta motparten för investeringar i sådan utrustning som blir värdelös genom nedläggningen.

PTS har dock nyligen bedömt att en varselperiod om fem år är ingripande i förhållande till bolagets rätt att förfoga över sin egendom och att en så lång varselperiod kan hämma övergången till modernare anslutningstekniker, se utkast till nytt beslut om skyldigheter på marknaden för lokalt tillträde till kopparnät mot Telia (PTS utkast till beslut den 22 maj 2019, dnr 15-7200). I beslutsutkastet bedöms att de mål om skydd för investeringar och slutanvändare som informationsskyldigheten syftar till att uppnå kan uppnås redan med en varselperiod om minst 18 månader innan kommande avveckling av produktionslokaler. Kortare varselperiod än så skulle kunna hämma investeringsviljan hos de operatörer som har för avsikt att köpa lokalt tillträde till kopparnätet och samlokalisera i SMP-operatörernas produktionslokaler.

Vid genomförandet av artikel 81 bör det på samma sätt som föreslås i beslutsutkastet anges att informationsskyldigheten ska gälla minst 18 månader i förväg. När det behövs för att främja konkurrensen bör det dessutom vara möjligt för tillsynsmyndigheten att föreskriva en skyldighet att närmare i detalj beskriva planerna, vilka villkor som ska gälla under en övergångsperiod samt vilka jämförbara tillträdesprodukter som erbjuds i stället. Skyldigheten lämnar dock förhållandevis mycket frihet för SMP-företaget att disponera upplägget så länge detta inte hämmar konkurrensen.

Skyldighet att samlokalisera vid andra kopplingspunkter

Enligt det nu gällande skyldighetsbeslutet om lokalt tillträde från 2015 ska Telia efter en nedläggning också ge tillträdande operatörer möjlighet att samlokalisera vid andra kopplingspunkter för anslutning till aktiv utrustning, antingen till kopparnätet eller till fiber. Skyldigheterna avser att främja tillträdande operatörers investeringsvilja och förhindra orimliga villkor som motverkar konkurrens på slutkundsnivå. Skyldighetsbeslutet överlappar därför delvis bestämmelsen som nu föreslås. Så länge skyldighetsbeslutet har stöd i tillträdesregleringen möter detta inga hinder. Det kan emellertid inte uteslutas att SMP-operatörens detaljerade planer på hur alternativt tillträde ska erbjudas på sikt medför att tillträdesreglering i fråga om kopparnätet inte längre är motiverad.

Ålagda särskilda skyldigheter hindrar inte avveckling av nätet

Av skäl 209 framgår vidare att regleringsmyndigheterna till undvikande av att övergången försenas bör ha befogenhet att dra tillbaka tillträdesskyldigheter som rör kopparnätet så snart ett lämpligt övergångsförfarande har

fastställts och efterlevnaden har säkerställts. Samtidigt anges att nätägare bör kunna avveckla befintliga nät.

Ur ett svenskt perspektiv är dessa delar av skäl 209 svårtolkade. Utgångspunkten för svenskt vidkommande är nämligen att ålagda skyldigheter inte hindrar nätägaren från att byta ut nätet eller, vilket bekräftas i skälet, att avveckla det. När kopparaccesser läggs ner upphör skyldigheterna om tillträde i fråga om dessa att gälla oavsett om något upphävande av skyldigheterna sker. Bedömningen är därför att det inte finns behov av att särskilt genomföra artikeln i den del som avser upphävande av skyldigheter.

Tillträde under övergångsperioden

Av skäl 209 framgår också att de som ansöker om tillträde och som migrerar från en tillträdesprodukt baserad på befintlig infrastruktur till en tillträdesprodukt baserad på mer avancerad teknik eller ett mer avancerat medium bör kunna uppgradera sitt tillträde till reglerade produkter med högre kapacitet, men de bör inte vara tvungna till det. Denna del av skälet motsvarar artikel 81.3 där det slås fast att tillämpningen av artikeln inte ska påverkas av tillgången till reglerade produkter i det uppgraderade nätet. Med andra ord bör tillträdande företag vara fria att under hela övergångsperioden nyttja den äldre infrastrukturen enligt nätägarens erbjudande och detta ska gälla även om den alternativa produkten tillhandahålls innan perioden är till ända. I skyldigheten för operatören att anmäla planerade förändringar minst fem år i förväg ligger att nätet efter anmälan ska hållas tillgängligt och tillträde lämnas till dess förändringen genomförs.

15.19 Tillträde till nät närmast slutanvändaren

Förslag: En operatör, eller någon som äger ledningar i ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät som operatören råder över, ska efter ansökan av annan få förpliktas att mot skäligen ersättning lämna tillträde till ledningarna i en byggnad eller fram till första utlopps- eller förgreningsstället. Förpliktelsen ska få innefatta skyldighet att lämna tillträde till tillhörande faciliteter. En sådan skyldighet ska få åläggas endast om anläggning av ytterligare infrastruktur bedöms olönsam eller fysiskt ogenomförbar. Skyldigheten ska få förenas med villkor för tillträdet samt villkor som behövs för att uppnå icke-diskriminering och insyn i tillhandahållandet.

En skyldighet ska, om det finns särskilda skäl för det, även få avse nätdelar bortom första utlopps- eller förgreningsstället. Skyldigheten ska få avse aktivt och virtuellt tillträde. Vid bedömningen av om det finns särskilda skäl ska beaktas om hindren mot anläggning av ytterligare infrastruktur är omfattande och varaktiga samt om hindren motverkar effektiv konkurrens och påverkar utfallet för slutanvändarna. Särskild hänsyn ska också tas till om operatören i stället tillhandahåller tillträde till ett nät med mycket hög kapacitet på rättvisa och icke-diskriminerande villkor. En utvidgad skyldighet ska inte få åläggas om den äventyrar den ekonomiska bärkraften vid utbyggnad av små lokala nät.

En förpliktelse avseende nätdelar bortom första utlopps- eller förgreningsstället ska inte få åläggas en ren grossistoperatör som i stället tillhandahåller tillträde till ett nät med mycket hög kapacitet på rättvisa och icke-diskriminerande villkor. En förpliktelse ska dock få åläggas i fråga om ett nät som har finansierats med allmänna medel.

Vid tillämpningen av bestämmelserna ska Berecs riktlinjer för att främja en konsekvent tillämpning av artikel 61.3, som antagits med stöd av EU-direktivet, särskilt beaktas.

Skälen för förslaget

Tillträde till ledningar, kablar och tillhörande faciliteter inuti byggnader eller fram till den första koncentrationspunkten eller distributionspunkten

Enligt artikel 61.3 första stycket får nationella regleringsmyndigheter, efter en rimlig begäran, införa skyldigheter att bevilja tillträde till ledningar, kablar och tillhörande faciliteter inuti byggnader eller fram till den första koncentrationspunkten eller distributionspunkten som fastställts av den nationella regleringsmyndigheten, om denna punkt är belägen utanför byggnaden. Om det är motiverat på grund av att parallell anläggning av sådana nätelement skulle vara ekonomiskt ineffektiv eller fysiskt ogenomförbar, får sådana skyldigheter införas för tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät eller, om företagen inte är leverantörer av elektroniska kommunikationsnät, för ägarna till sådana ledningar. Införda tillträdesvillkor får inbegripa särskilda regler för tillträde till sådana nätelement och till tillhörande faciliteter och tjänster, regler för insyn och icke-diskriminering och för fördelning av kostnaderna för tillträde, som i förekommande fall ska justeras med hänsyn till riskfaktorer.

Artikel 61.3 första stycket motsvarar i huvudsak artikel 12.3 i ramdirektivet. Enligt det nya direktivet kan tillträde också beviljas till tillhörande faciliteter och den nationella regleringsmyndigheten ska fastställa den första koncentrations- eller distributionspunkten. Berec ska anta riktlinjer för en konsekvent tillämpning av regeln, bl.a. när det gäller fastställandet av denna första punkt. Vidare anges att införda tillträdesvillkor får inbegripa särskilda regler för tillträde till nätelement, tillhörande faciliteter och tjänster, regler för icke-diskriminering och för fördelning av kostnaderna för tillträde, som i förekommande fall ska justeras med hänsyn till riskfaktorer. Skyldigheterna får införas efter rimlig begäran.

Bestämmelserna om tillträde till fastighetsnät förs över till den nya lagen

Artikel 12.3 i ramdirektivet har genomförts genom 4 kap. 13 a § LEK. Där anges att en operatör, eller någon som äger ledningar i ett allmänt kommunikationsnät som operatören råder över, efter ansökan av annan får förpliktas att mot marknadsmässig ersättning tillhandahålla gemensamt utnyttjande av ledningarna i en byggnad eller fram till första utlopps- eller förgreningsstället. Skyldigheten får åläggas endast om anläggning av ytterligare infrastruktur bedöms olönsam eller fysiskt ogenomförbar.

Paragrafen syftar till att stärka konkurrensen och tar sikte på de kundunika anslutningarna till enskilda hushåll och företag i accessnätet som utgör en s.k. flaskhalsresurs för att leverera bredbandstjänster. Den gäller

oavsett vem som äger och förfogar över den del av accessnätet som befinner sig inuti byggnader (se prop. 2010/11:115 s. 79 f.). Paragrafen har aldrig tillämpats, se dock RK 2017:4 där frågan om tillämpligheten prövades. Utgångspunkten är att 4 kap 13 a § LEK bör överföras till den nya lagen med vissa justeringar.

Vissa justeringar i fastighetsnätsregeln behövs

Artikel 61.3 första stycket gäller till skillnad från artikel 12.3 ramdirektivet inte bara ledningar inuti byggnader och fram till första koncentrations- eller distributionspunkten, utan också tillhörande faciliteter. Exempel på sådana tillhörande faciliteter kan vara kopplingskåp eller andra utrymmen för teknisk utrustning. Sådana utrymmen är i vissa fall en förutsättning för att leverera en egen tjänst till slutkund. Regeln i fråga kan därför ge tillträdande operatörer tillträde till kompletterande faciliteter som praktiskt sett kan vara nödvändiga för att upprätta en förbindelse till slutkunden.

Ytterligare en skillnad i förhållande till gällande rätt är att de tillträdesvillkor som införs får inbegripa särskilda regler för tillträdet. Även särskilda regler för insyn och icke-diskriminering får föreskrivas.

Dessa nyheter bör framgå av den nya lagen. Det är däremot inte nödvändigt att särskilt föreskriva att tillsynsmyndigheten fastställer första utlopps- eller förgreningsstället.

EU:s nya sätt att adressera flaskhalsproblematiken innebär att regleringsmyndigheterna ges verktyg att mer precist skraddarsy det tillträde som bäst åtgärdar ett identifierat konkurrensproblem på slutkundsnivå i ett enskilt fall. Genom att tillträdet kan inkludera tillhörande faciliteter, så som kopplingskåp och utrustning, kan den ålagda skyldigheten anpassas till vad som behövs med avseende på tänkt förädlingsnivå på tillträdet. Förutsättningarna att skapa ett fungerande tillträde som faktiskt åtgärdar den sökandes svårigheter att nå slutkunderna har därmed förbättrats. Detta skulle kunna innebära nya möjligheter att ansöka om tillträde i fråga om slutkunder som hittills inte varit möjliga att nå och därmed gagna konkurrensen.

Särskilt om beräkningsgrunden för ersättningen

Enligt 4 kap. 13 a § LEK ska gemensamt utnyttjande tillhandahållas mot marknadsmässig ersättning. Artikel 61.3 i EU-direktivet, liksom artikel 12.3 i ramdirektivet, utgår från att tillträde aktualiserar villkor om kostnadsfördelning med hänsyn tagen till risk.

Marknadsmässig ersättning behandlas i prop. 2010/11:115 s. 82. Någon praxis om vad som skulle avses med marknadsmässig ersättning i lagens bemärkelse finns inte. Redan i samband med införandet av paragrafen riktades kritik mot begreppet bl. a. på den grunden att det framstod som svårtolkat.

I samband med genomförandet av utbyggnadsdirektivet föreslogs i promemorian att samma ersättningsgrund skulle införas i 4 kap 13 b § LEK. Sedan flera remissinstanser påpekat att uttrycket var otydligt, valde regeringen att i stället föreslå att ersättningen liksom övriga villkor för tillträde enligt 4 kap 13 b §, så som anges i utbyggnadsdirektivet, skulle vara rättvis och icke-diskriminerande (se prop. 2015/16:73 s. 84).

När det gäller ersättningen framgår av artikel 61.3, förutom att kostnaderna ska fördelas, endast att ersättningen i förekommande fall ska justeras

för att ta hänsyn till riskfaktorer. Som framgår av skäl 191 bör nationella regleringsmyndigheters krav på tillträde inte minska incitamenten för konkurrenter att investera i alternativa faciliteter som kan säkra en mer hållbar konkurrens eller högre prestanda och nytta för slutanvändare på lång sikt.

Ett av de viktigaste villkoren för tillträdet är det som gäller ersättning. Detaljerna i hur ersättningen ska beräknas bör inte slås fast i lag. Av rätts-säkerhetsskäl bör däremot de principiella grunderna för beräkning av ersättningen anges. Sammantaget är det därför lämpligt att i lagen nu ange att ersättningen ska vara skäligen. Detta ska förstås som att nätägaren ska kompenseras för kostnader och risk samt i viss mån för det ingrepp i förfoganderätten som tillträdet innebär.

Rimlig begäran

Liksom beträffande nu gällande bestämmelser om samlokalisering och gemensamt utnyttjande är utgångspunkten att det i första hand ska främjas på grundval av frivilliga överenskommelser. I de fall det inte låter sig göras, bör enligt skäl 191 i direktivet ansökningar om att på rimlig begäran få tillträde till och använda nätelement och tillhörande faciliteter endast avslås på grundval av objektiva kriterier, t.ex. teknisk genomförbarhet eller för att nätintegriteten måste bevaras. Av artikeln å andra sidan framgår att efter en rimlig begäran får skyldigheter införas om det är motiverat på grund av att parallell anläggning skulle vara ekonomiskt ineffektiv eller fysiskt ogenomförbar.

Bedömningarna som ska göras förefaller av allt att döma överlappa och rör i grunden fysisk genomförbarhet och ekonomisk effektivitet. Det följer redan av proportionalitetsprincipen att en begäran ska vara rimlig för att bifallas. Rimlig begäran behöver därför inte särskilt anges i lagtexten.

Tillträde bortom den första koncentrations- eller distributionspunkten

Enligt ett nytt andra stycke i artikel 61.3 kan en nationell regleringsmyndighet utvidga omfattningen av tillträdesskyldigheterna enligt första stycket. Detta får ske då sådana åtgärder, i förekommande fall med beaktande också av införda SMP-skyldigheter, inte är tillräckliga för att åtgärda stora och varaktiga ekonomiska eller fysiska hinder mot parallell anläggning av nät, när hindren ligger till grund för en befintlig eller framväxande marknadssituation där möjligheterna till ett utfall för slutanvändarna som motsvarar ett konkurrensutsatt utfall är i betydande omfattning begränsade (i den engelska språkversionen "market situation significantly limiting competitive outcomes for end-users"; i den svenska språkversionen "marknadssituation som i betydande omfattning begränsar resultat för slutanvändarna som står sig i konkurrens").

Tillträdesskyldigheten kan utvidgas bortom den första koncentrations- eller distributionspunkten till det ställe närmast slutanvändarna som kan hysa ett tillräckligt antal slutanvändaranslutningar för att vara kommersiellt bärkraftigt för den som ansöker om effektivt tillträde. Skyldigheten får avse aktivt eller virtuellt tillträde om det är berättigat av tekniska eller ekonomiska skäl.

Berec ska enligt artikel 61.3 femte stycket anta riktlinjer för att främja en konsekvent tillämpning av regeln, bl.a. när det gäller fastställandet av stället i fråga och vilka hinder mot parallell etablering som ska anses som

stora och icke-tillfälliga. Den nationella regleringsmyndigheten ska ta största möjliga hänsyn till riktlinjerna. En begäran som går längre än tillträde vid det ställe som beskrivs i riktlinjerna kan troligen inte heller anses rimlig.

Av proportionalitetsprincipen följer att ett tillträdesbeslut inte ska vara mer ingripande än vad som krävs för att uppnå syftet med beslutet. Det är därför inte nödvändigt att i lagtexten särskilt ange att skyldigheten inte får utsträckas längre än till det ställe som kan hysa ett tillräckligt antal slutanvändaranslutningar för att vara kommersiellt hållbart.

Förutsättningar för åläggande av en utvidgad skyldighet

Tillämpning av bestämmelsen förutsätter som tidigare beskrivits att det konkurrensmässiga utfallet för slutkunderna i betydande omfattning begränsas av hindren i fråga. Detta innebär att slutkunderna på grund av hindren inte får tillgång till största möjliga utbyte när det gäller urvalet av elektroniska kommunikationstjänster samt deras pris, kvalitet, och kapacitet, i strid med direktivets syfte.

Om förväntat resultat med tillämpning av artikel 61.3 andra stycket ligger närmare direktivets syfte än det väntade resultatet när enbart första stycket tillämpas, talar det för en utvidgning av tillträdesskyldigheten. Om slutkunderna inte kan välja mer än en tjänsteleverantör är det sannolikt en indikation på ett utfall som inte är konkurrensmässigt. Kan slutkunderna på grund av marknadssituationen bli föremål för överprissättning eller få ett sämre utbud av tjänster, innebär det i de flesta fall att resultat som står sig i konkurrens faktiskt begränsas i betydande omfattning.

Artikel 61.3 andra stycket får tillämpas när skyldigheter enligt första stycket inte är tillräckliga för att åtgärda stora och icke tillfälliga hinder mot parallell anläggning av infrastruktur. Stora och icke tillfälliga hinder är en förutsättning för att konkurrensresultaten ska sägas vara begränsade i betydande omfattning. Ledning angående detta kommer att kunna hämtas i Berecs riktlinjer.

Utgångspunkten bör vara att regleringsmyndigheten ska göra en samlad bedömning av såväl utfallet för slutanvändarna som övriga omständigheter som ska beaktas enligt direktivet. Detta bör komma till uttryck genom att det i lagen anges att tillämpning förutsätter särskilda skäl samt vad som närmare ska beaktas vid prövningen.

Regleringsmyndigheten ska vid bedömningen i förekommande fall beakta skyldigheter som följer av relevanta marknadsanalyser. Om ett företag har bedömts ha ett betydande inflytande och har ålagts SMP-skyldigheter på en marknad som motsvarar eller överlappar det som omfattas av en begäran enligt artikel 61.3, talar detta i de flesta fall mot att ytterligare skyldigheter är proportionella. Detta gäller i synnerhet i fråga om tillträde till delar som redan omfattas av SMP-skyldigheter.

Omvänt bör i sammanhanget nämnas att bestämmelsen kan tillämpas även om regleringsmyndigheten i en marknadsanalys av en motsvarande produktmarknad slagit fast att det råder effektiv konkurrens i ett större geografiskt område. Som konstaterades i prop. 2010/11:115 s. 83 ligger det i sakens natur att den geografiska avgränsningen av en produktmarknad av praktiska skäl görs på en mer eller mindre övergripande nivå. Att t.ex. effektiv konkurrens bedöms råda i Sverige som helhet hindrar därmed inte att det

kan förekomma områden inom vilka det råder andra konkurrensförhållanden.

En skyldighet enligt bestämmelserna som nu föreslås ska föregås av samråd enligt artikel 23, 32 och 33, se avsnitt 15.21.

Rena grossistföretag är i vissa fall undantagna från utvidgad skyldighet

I artikel 61.3 tredje stycket anges att regleringsmyndigheterna inte får införa skyldigheter för tillhandahållare enligt andra stycket om tillhandahållaren är ett rent grossistföretag, under förutsättning att grossistföretaget tillgängliggör en hållbar och likvärdig alternativ lösning för att nå slutanvändare genom att erbjuda tillträde till ett nät med mycket hög kapacitet till alla företag på rättvisa, icke-diskriminerande och rimliga villkor.

Rena grossistföretag är enligt artikel 80.1 företag som har betydande inflytande på en grossistmarknad, men företaget och alla företaget närstående aktörer avser uteslutande att bedriva verksamhet enbart på grossistmarknader och företaget är inte bundet av något exklusivt avtal att handla med något annat företag med verksamhet i senare led som verkar på någon slutkundsmarknad.

Nät med mycket hög kapacitet definieras i direktivet sammanfattningsvis som ett nät som helt består av fiberoptiska element åtminstone fram till distributionspunkten på betjäningsplatsen eller ett nät som under normala högtrafikförhållanden kan erbjuda liknande nätprestanda. Även betydelsen av nätprestanda preciseras närmare i definitionen.

Enligt artikel 61.3 fjärde stycket får skyldigheter enligt andra stycket dock åläggas för ett rent grossistföretag med ett allmänt erbjudande, om det berörda nätet har finansierats med offentliga medel.

För att komma ifråga för det absoluta undantaget krävs alltså att operatören är ett rent grossistföretag som tillhandahåller en produkt motsvarande ett hållbart och liknande tillträde till alla företag. Vad som är liknande och hållbart måste prövas från fall till fall inom ramen för den samlade bedömning som ska göras av regleringsmyndigheten. Utgångspunkten för prövningen av undantaget bör vara huruvida grossistprodukten är långsiktigt hållbar (i den engelska språkversionen ”viable”) och likvärdig ur den tillträdessökandes perspektiv. Det alternativa tillträdet bör under överskådlig tid ge tillgång till i vart fall i huvudsak samma slutkunder.

Villkoren ska vara rättvisa, rimliga och icke-diskriminerande. Det ankommer på operatören som är föremål för tillträdesansökan att förse myndigheten med underlaget för prövningen. Rättvisa villkor är rimliga villkor, vilket bör återspeglas i lagtexten.

Projekt för lokal nyanläggning får inte äventyras

Artikel 61.3 tredje stycket innebär vidare att skyldigheter om utvidgat tillträde inte får åläggas en operatör om detta skulle äventyra den ekonomiska eller finansiella hållbarheten för anläggningen av ett nytt nät, särskilt i små lokala projekt. I motsats till vad som gäller för rena grossistföretag finns det i dessa fall inga undantag från förbudet mot utvidgat tillträde.

En skyldighet som äventyrar ett nätanläggningsprojekt strider i de flesta fall mot proportionalitetsprincipen och kan därför inte komma i fråga oavsett om det uttryckligen anges i lagen. Med tanke på den starka skrivningen i direktivet och att det inte helt kan uteslutas att nationell reglering utöver

proportionalitetsprincipen krävs för att leva upp till direktivet, är det dock lämpligt att i lagen ange att en skyldighet om tillträde till fastighetsnätet inte får utvidgas bortom första utlopps- eller förgreningsstället om en utvidgad skyldighet äventyrar den ekonomiska bärkraften vid utbyggnad av små lokala nät.

Bedömningen bör vara av ekonomisk natur. I direktivet anges att den finansiella och ekonomiska hållbarheten inte får äventyras, vilket får tolkas som att skyldigheter inte får hota projektets överlevnad genom att äventyra intäkter eller genom att göra det långsiktigt ohållbart. Det ligger i sakens natur att små lokala projekt kan vara särskilt känsliga och skyldigheter i fråga bör därför åläggas med stor försiktighet.

Enligt direktivet ska Berec anta riktlinjer för vilka anläggningar av nät som kan anses vara nya och vilka projekt som ska anses vara små.

Undantag får beviljas även för andra

Regleringsmyndigheten får enligt artikel 61.3 tredje stycket också utsträcka undantaget som enligt huvudregeln ska gälla för rena grossistföretag till andra leverantörer som erbjuder tillträde till nät med mycket hög kapacitet. Kraven på erbjudandet om tillträde när det gäller villkor är desamma som för rena grossistföretag. Någon ytterligare ledning för när undantaget får utsträckas till andra än grossister finns inte i direktivet.

Bestämmelsen får tolkas som att det avgörande är om operatören i stället tillhandahåller tillträde till ett nät med mycket hög kapacitet på rättvisa och icke-diskriminerande villkor. Detta bör komma till uttryck i lagtexten genom att det föreskrivs att särskild hänsyn bör tas till det alternativa erbjudandet vid bedömningen av om det finns skäl att ålägga ett utvidgat tillträde till nät närmast slutanvändaren. Prövningen bör i denna del utgå från tillträdesökandens behov och möjligheter att använda sig av den alternativa produkt som erbjuds utifrån syftet med begäran om tillträde när det gäller att nå slutkunder i ett givet område.

Rena grossistföretag och offentliga medel

Med avvikelser från huvudregeln som hindrar en utvidgad reglering av rena grossistföretag som tillhandahåller en alternativ lösning, får sådan reglering ändå åläggas beträffande ett nät som finansierats med offentliga medel. Detta bör framgå av lagen.

Regleringsmyndigheten kan alltså vid en samlad bedömning komma fram till att skyldigheter bör åläggas i ett offentligfinansierat nät trots att det tillhandahålls av ett rent grossistföretag och en hållbar alternativ lösning görs tillgänglig på icke-diskriminerande och rättvisa villkor. Eftersom direktivet inte ger någon ledning för i vilka fall så bör ske måste en sammantagen lämplighetsbedömning göras.

Det anges inte i direktivet på vilka grunder ett nät ska anses vara finansierat med offentliga medel. Bedömningen förutsätter till att börja med att nätet i fråga avgränsas. Utgångspunkten bör vara en kartläggning av finansieringen av hela den del av nätet som avses med tillträdesansökan behöver ske. Om kostnader för anläggningstillgångar har betalats med offentliga medel och inte huvudsakligen är avskrivna är nätet sådant som avses i regeln. Detsamma gäller om driften av nätet subventioneras med offentliga medel. Offentliga medel kan vara statligt eller annat stöd, exempelvis från

EU:s strukturfonder. Verksamhet som drivs i kommunal regi anses generellt vara offentligfinansierad.

15.20 Skyldigheter att lämna tillträde för användning av radiofrekvenser

Förslag: Om det finns synnerliga skäl för det får den som har tillstånd att använda radiosändare åläggas att på rättvisa och rimliga villkor ge tillträde till infrastruktur för tillhandahållande av mobila elektroniska kommunikationstjänster. Skyldigheten får innefatta tillträde till aktiv infrastruktur. Vid bedömningen av om det finns synnerliga skäl ska beaktas om den geografiska täckningen för slutanvändarna starkt begränsas till följd av att det saknas möjlighet att anlägga nödvändig infrastruktur.

Skälen för förslaget: Artikel 61.4 i EU-direktivet innehåller bestämmelser om åläggande av skyldigheter om tillträde som har samband med användning av radiofrekvenser. Bestämmelserna saknar tidigare motsvarigheter.

Enligt första stycket ska behöriga myndigheter ha befogenhet att ålägga företag som tillhandahåller eller är auktoriserade att tillhandahålla elektroniska kommunikationsnät skyldigheter avseende gemensamt nyttjande av passiv infrastruktur eller skyldigheter att ingå tillträdesavtal om lokaliserad roaming. Som förutsättning för sådana skyldigheter ska gälla att de är direkt nödvändiga för det lokala tillhandahållandet av tjänster som är beroende av radiospektrumanvändning och att ingen hållbar och likvärdig alternativ lösning för tillträde till slutanvändare görs tillgänglig för alla företag på rättvisa och rimliga villkor.

Skyldigheter får åläggas enbart om denna möjlighet tydligt fastställts vid beviljandet av nyttjanderätten till radiospektrum. Skyldigheter ska vara motiverade på den grunden att den marknadsdrivna anläggningen av infrastruktur som kan användas för att tillhandahålla tjänster eller nät som är beroende av radiospektrumanvändning är föremål för oöverstigliga ekonomiska eller fysiska hinder och tillträdet till tjänster eller nät därför är starkt begränsat eller saknas. I de fall tillträde till och gemensamt nyttjande av passiv infrastruktur inte räcker för att åtgärda situationen får skyldigheter införas om gemensamt nyttjande av aktiv infrastruktur.

I andra stycket ges en lista över omständigheter som ska beaktas vid överväganden om skyldigheter enligt första stycket. Dessa omständigheter är behovet av att maximera konnektiviteten i hela unionen längs viktiga transportvägar och i särskilda områden samt möjligheten att avsevärt öka utbudet och höja tjänsternas kvalitet för slutanvändare, effektiv användning av radiospektrum, den tekniska genomförbarheten i fråga om gemensamt nyttjande och därmed förbundna villkor, konkurrensituationen på infrastrukturrespektive tjänstenivå, teknisk innovation, och behovet av att understödja världens incitament att anlägga infrastrukturen från första början.

Enligt tredje stycket kan tvistlösande myndigheter ålägga dem som gynnas av skyldigheten om gemensamt nyttjande eller tillträdesskyldigheten bl.a. en skyldighet att dela användningen av radiospektrum med infrastrukturvärden i det aktuella området.

Artikel 61.4 i EU-direktivet omfattar skyldigheter att ge tillträde till infrastruktur som har samband med användning av radiofrekvenser. Det får tolkas som infrastruktur för mobiltelefonnät och mobila bredbandsnät. Den närmare infrastruktur som avses är i första hand antennplatser, master, stolpar och torn (passiv infrastruktur), men i direktivet anges även aktiv infrastruktur. Tillträde till aktiv infrastruktur i detta sammanhang kan ta formen av att ett företag får tillträde till en operatörs mobilnät för att i detta nät kunna tillhandahålla tjänster till slutanvändare under eget namn och varumärke (virtuell operatör). En annan form av tillträde till aktiv infrastruktur kan vara att en operatörs abonnenter kan använda en annan operatörs nät i områden där det egna nätet inte har täckning (lokal eller nationell roaming).

Det är viktigt att framhålla att ovan nämnda slag av tillträde kan åstadkommas redan i dag genom frivilliga överenskommelser på kommersiella villkor. På den svenska marknaden är utthyrning av mastplatser och liknande infrastruktur för inplacering av antenner för mobilnät mycket vanligt förekommande. Virtuella operatörer är i viss utsträckning aktiva i de allmänna mobilnäten. Däremot har avtal om lokal eller nationell roaming i allmänhet inte slutits mellan de större mobilnätsoperatörerna.

I sammanhanget kan nämnas möjligheten i 4 kap. 14 § LEK att förplikta en operatör att mot marknadsmässig ersättning tillhandahålla sökanden samlokalisering eller andra möjligheter till gemensamt utnyttjande av egendom (vilket kan innefatta s.k. mastdelning). Bestämmelsen motsvarar i allt väsentligt artikel 44 i EU-direktivet, och föreslås föras över till den nya lagen, se vidare avsnitt 15.23. Det skulle i princip också vara möjligt för regleringsmyndigheten att inom ramen för SMP-förfarandet ålägga ett företag med betydande marknadsinflytande skyldighet att ge tillträde till mobilnät i konkurrensfrämjande syfte. Sådana åtgärder förutsätter en marknadsanalys och en bedömning av att åtgärderna faktiskt avhjälper ett konkurrensproblem på en identifierad relevant marknad. Hittills har det inte varit aktuellt i Sverige.

Artikel 61.4 i EU-direktivet syftar till att de nationella myndigheterna ska få utökade möjligheter att ålägga skyldigheter i fråga om tillträde till mobilnät. Det ska i och för sig inte krävas att det företag som åläggs skyldigheter har betydande marknadsinflytande. Tillträdesskyldigheterna får anses ha till syfte att åtgärda främst problem med bristande mobiltäckning i delar av det nationella territoriet (jfr skäl 156–158 i direktivet). En tänkbar situation när åläggande av skyldigheter enligt bestämmelsen skulle kunna bli aktuella är om enbart en operatör har täckning på en del av det nationella territoriet, och där utnyttjar sin ställning genom att hindra andra operatörer från att etablera sig där. Slutkunderna skulle då kunna missgynnas om de i praktiken inte kan välja andra operatörer för att få täckning i det området.

Av direktivet följer dock att en rad förutsättningar måste vara uppfyllda för att skyldigheter ska kunna åläggas. Det gäller ett krav på, med direktivets ord, direkt nödvändighet. Vidare ska det inte finnas någon hållbar och likvärdig alternativ lösning som görs tillgänglig för alla företag på rättvisa och rimliga villkor. Skyldigheter ska åläggas enbart i områden där marknadsdriven utbyggnad av parallell infrastruktur är föremål för oöverstigligen ekonomiska eller fysiska hinder och tillgången till tjänster eller nät därför är starkt begränsat eller saknas.

Enligt direktivet ska i första hand åläggande om tillträde till passiv infrastruktur övervägas för att lösa problemen. Enbart om sådana åtgärder inte är tillräckliga får tillträde till aktiv infrastruktur åläggas.

Skälet till att nu redovisade förutsättningar och villkor förts in i direktivtexten får antas vara att skyldigheterna att ge tillträde till mobilnätinfrastruktur är ingripande för den berörda operatören. Utbyggnad av master, transportnät och basstationer för att tillhandahålla yttäckande mobilnät kräver stora investeringar. Operatörens affärsplaner och möjligheter till avkastning kan påverkas väsentligt av att konkurrerande företag ges tillträde till infrastrukturen för att tillhandahålla tjänster till slutkund. Mot den bakgrunden anges i artikel 61.4 att det, vid övervägande om skyldigheter enligt artikeln ska åläggas, särskilt ska beaktas, med direktivets ord, det helt avgörande behovet av att understödja världens incitament att anlägga infrastrukturen från första början.

Vidare är en förutsättning för att skyldigheter enligt artikel 61.4 ska kunna införas att möjligheten har fastställts vid beviljandet av nyttjanderätten till radiospektrum. Artikeltexten bör uppfattas så att tillträdesskyldigheter endast ska kunna åläggas företag som har tillstånd att använda radiosändare. I praktiken avses sådana tillstånd som krävs för att tillhandahålla yttäckande mobila telefoni- och bredbandstjänster.

För att fullständigt genomföra artikel 61.4 i svensk rätt behövs det en bestämmelse i den nya lagen med innebörden att den som har tillstånd att använda radiosändare får åläggas att på rättvisa och rimliga villkor ge tillträde till infrastrukturen för tillhandahållande av mobila elektroniska kommunikationstjänster. En sådan skyldighet ska få införas enbart om det finns synnerliga skäl på så sätt att slutanvändarnas geografiska täckning starkt begränsas till följd av det saknas möjlighet att anlägga nödvändig infrastruktur. För att tillgodose kravet i artikeln på att möjligheten att ålägga skyldigheten tydligt ska ha fastställts vid beviljandet av nyttjanderätten, bör det i lagen anges att bestämmelsen endast får tillämpas på den som har fått tillståndet att använda radiosändare efter lagens ikraftträdande.

Det följer av proportionalitetsprincipen att först om enbart tillträde till passiv infrastruktur inte är tillräcklig för att uppnå syftet med skyldigheten, ska skyldighet att ge tillträde till aktiv infrastruktur kunna åläggas.

Att tillämpning av bestämmelsen förutsätter synnerliga skäl markerar att åläggande av skyldigheter enbart ska vara aktuella i undantagsfall och efter en noggrann proportionalitetsprövning. Prövningen ska göras med beaktande av bl.a. de faktorer som nämns i artikel 61.4 andra stycket. Det ska stå helt klart att nyttan för slutanvändarna överväger de nackdelar för det förpliktigade företaget som ingripandet medför. Vidare ska det ha bedömts att det inte finns några förutsättningar för alternativa lösningar på problemet. Alla möjligheter att träffa frivilliga överenskommelser, t.ex. om inplacering i master på rättvisa och rimliga villkor, ska ha uttömts.

När det gäller artikel 61.4 tredje stycket, om att det vid tvistlösning får åläggas bl.a. skyldigheter om delad användning av radiospektrum, kan följande anmärkas. Även om tillsynsmyndigheten har beslutat om skyldigheter enligt bestämmelsen kan det finns skilda uppfattningar mellan företag om den detaljerade tillämpningen av skyldigheterna. Det kan då bli aktuellt att en part påkallar tvistlösning hos tillsynsmyndigheten, se avsnitt 20.6. Inom ramen för tvistlösningsförfarandet har myndigheten befogenheter att föreskriva olika slags villkor för att lösa tvisten. Sådana villkor skulle kunna

avse även tillträde till frekvensutrymme. Huruvida det blir aktuellt i praktiken får avgöras i det enskilda fallet och med hänsyn till parternas inställning och önskemål. Mot denna bakgrund föranleder artikel 61.4 tredje stycket inte någon särskild åtgärd för genomförande i den nya lagen.

En skyldighet enligt bestämmelsen som nu föreslås ska föregås av samråd enligt artikel 23, 32 och 33, se avsnitt 15.21.

15.21 Samråd i fråga om beslut om samtrafik och tillträde

Förslag: En myndighet som avser att fatta ett beslut enligt bestämmelserna om skyldighet att bedriva samtrafik, om interoperabilitet för nummeroberoende tjänster, om tillträde till nät närmast slutanvändaren, om tillträde till infrastruktur för tillhandahållande av mobila tjänster, om identifiering av företag med betydande inflytande, om införande, ändring eller upphävande av särskilda skyldigheter, om referenserbjudande eller annan insyn, om icke-diskriminering, om särredovisning, om tillträde till och användning av specifika nätelement och tillhörande faciliteter, om tillträde till befintlig infrastruktur för anläggning av nät, om prissättning, beträffande saminvestering i fiberoptiskt nät, beträffande ett rent grossistföretag, eller ett annat beslut om tillträde om det finns synnerliga skäl för det ska upprätta ett förslag och ge berörda parter tillfälle att yttra sig över förslaget inom skälig tid, dock minst 30 dagar om det inte finns synnerliga skäl mot det. Detsamma ska gälla beträffande beslut om att fastställa en marknad som skiljer sig från dem som framgår av Europeiska kommissionens rekommendation.

En myndighet som avser att fatta beslut om att godta ett åtagande om att erbjuda saminvestering eller om att följa villkor för tillträde eller annat avtal som har påverkan på konkurrenssituationen ska ge berörda parter tillfälle att yttra sig över åtagandet inom skälig tid, dock minst 30 dagar om det inte finns särskilda skäl mot det. Regeringen kan meddela närmare föreskrifter om myndighetens begäran om yttrande.

Bestämmelsen om förfarandet inför beslut som skulle kunna påverka handeln mellan medlemsstaterna ska föras över till den nya lagen.

Om ett förslag till beslut om identifiering av företag med betydande inflytande och införande eller upphävande av särskilda skyldigheter ska överlämnas för samråd med behöriga myndigheter i övriga stater, Organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation och Europeiska kommissionen, ska förslaget upprättas och överlämnas inom fem år från det senaste beslutet rörande marknaden i fråga eller inom den längre tid om högst ytterligare ett år som Europeiska kommissionen dessförinnan har godkänt. Om en ny rekommendation har antagits och rekommendationen rör en marknad som inte tidigare har analyserats, ska förslaget till beslut i stället upprättas och överlämnas inom tre år från offentliggörandet av rekommendationen. Om förslag till beslut inte kan överlämnas inom den angivna tiden och orsaken till detta är att marknadsanalysen inte har slutförts, ska bistånd med slutförandet begäras från Organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation. Förslaget ska då överlämnas inom sex månader därefter.

Bestämmelsen om samverkan med kommissionen och Berec efter kommissionens meddelande om invändningar mot ett förslag till beslut om särskilda skyldigheter ska föras över till den nya lagen med den justeringen att också symmetriska skyldigheter om tillträde omfattas. Om kommissionen inom fyra månader beslutar att inte godta ett förslag om godtagande av erbjudande om möjlighet till saminvestering, eller om tillträde till nät närmast slutanvändaren som innefattar tillträde till nätdelar bortom första utlopps- eller förgreningsstället, ska beslut inte få meddelas. Om kommissionens invändningar kan tillgodoses genom att förslaget ändras, ska samråd om det nya förslaget inledas inom sex månader från dagen för kommissionens beslut.

Bestämmelsen om att resultatet av ett samrådsförfarande ska göras allmänt tillgängligt ska föras över till den nya lagen.

Skälen för förslaget

Nationellt samråd med berörda parter

Av artikel 23.1 följer att myndigheter när de avser att vidta åtgärder i enlighet med direktivet, förutom i vissa särskilt angivna fall, ska ge berörda parter möjlighet att yttra sig om förslaget till åtgärd inom en skälig tidsfrist med beaktande av frågans komplexitet. Tidsfristen ska, utom under exceptionella omständigheter, vara minst 30 dagar. Av artikel 23.3 följer att myndigheterna ska offentliggöra de nationella samrådsförfarandena och att medlemsstaterna ska säkerställa att det inrättas en central informationspunkt där det kan erhållas information om alla pågående samrådsförfaranden. Av artikel 23.4 följer att resultaten av samrådsförfarandena ska göras allmänt tillgängliga, utom när det rör sig om konfidentiell information enligt unionsregler och nationella regler om affärshemligheter.

Artikel 23.1, 23.3 och 23.4 motsvarar artikel 6 i ramdirektivet, som har genomförts genom 8 kap. 10 och 14 §§ LEK. Offentliggörande av samråden sker på PTS:s webbplats. Där läggs också information om alla pågående samrådsförfaranden upp. Utgångspunkten för genomförandet av artikel 23 är att relevanta bestämmelser i LEK bör föras över till den nya lagen. Bestämmelsen om samråd behöver dock justeras för att motsvara EU-direktivets krav på hörande av berörda parter.

Referenser till artikel 23 finns på flera ställen i direktivets avdelning om tillträde. I artikel 61.5 anges att skyldigheter och villkor enligt artikel 61.1–4 ska införas i enlighet med förfarandena i artiklarna 23, 32 och 33. I samma punkt föreskrivs att myndigheter som har infört sådana skyldigheter och villkor ska bedöma resultaten av dem senast fem år efter antagandet av den föregående åtgärd som antagits avseende samma företag och bedöma huruvida det skulle vara lämpligt att återkalla eller ändra dem mot bakgrund av ändrade förhållanden. Myndigheterna ska informera om resultatet av sin bedömning i enlighet med förfarandena i artiklarna 23, 32 och 33. Det bör anges i den nya lagen att beslut om skyldigheter om samtrafik och interoperabilitet mellan tjänster, tillträde till nät närmast användaren och tillträde till infrastruktur för tillhandahållande av mobila elektroniska kommunikationstjänster ska omfattas av samråd med berörda parter. I fråga om samråd till stärkande av den inre marknaden, se vidare nedan.

Enligt artikel 64.3 ska samråd enligt artiklarna 23 och 32 ske i förfarandet för identifiering och fastställande av marknader före avgränsningen av en marknad som avviker från dem som identifierats i kommissionens rekommendation. En motsvarande bestämmelse om samråd med berörda parter finns i 8 kap. 10 § första stycket 1 LEK. Den bestämmelsen bör föras över till den nya lagen. I fråga om samråd till stärkande av den inre marknaden, se vidare nedan.

I artikel 67.1 anges att regleringsmyndigheterna ska följa förfarandena i artiklarna 23 och 32 när de genomför marknadsanalyser. Av artikel 67.5 följer att åtgärder enligt artiklarna 67.3 (beslut om att inte införa någon skyldighet eller att upphäva en skyldighet på en marknad) och 67.4 (identifiering av företag med betydande inflytande på en marknad och åläggande av särskilda skyldigheter alternativt bibehållande av befintliga skyldigheter enligt artikel 68) ska omfattas av förfarandena i artiklarna 23 och 32. I artikel 67.5 anges också tidsfrister för anmälan enligt artikel 32, se vidare nedan.

I artikel 68.4 d anges att skyldigheter som ska införas enligt artiklarna 69–74, 76 och 80 för företag som anses ha betydande inflytande på en marknad, ska åläggas efter samråd i enlighet med artiklarna 23 och 32. Häri ingår också sådana skyldigheter som inte räknas upp i direktivet men som enligt artikel 68.3 andra stycket får antas under exceptionella omständigheter under förutsättning att de godkänns av kommissionen.

Paragrafen om nationellt samråd med berörda parter bör därför även omfatta marknadsanalys, identifiering av företag med betydande inflytande på en marknad och beslut om särskilda skyldigheter enligt artikel 68. Det bör också anges att tiden för samråd ska vara skälig och minst 30 dagar om inte särskilda skäl talar för kortare samrådstid.

Av artikel 75.2 följer att nationella regleringsmyndigheters utkast till åtgärder i form av marknadsanalyser av marknaderna för terminering och skyldigheter om kostnadsorienterade termineringstaxor ska omfattas av de förfaranden som avses i artiklarna 23, 32 och 33. Detta kräver dock inte något särskilt genomförande eftersom en marknadsanalys och ett skyldighetsbeslut redan omfattas av de regler som föreslås ovan.

Av artikel 77 om funktionell separation följer vidare att samråd enligt artikel 23 ska ske av ett förslag till nytt skyldighetsbeslut efter en marknadsanalys av de nya förhållandena, efter den föreskrivna omorganisationen. Detta kräver inte heller något särskilt genomförande, eftersom den föreslagna bestämmelsen omfattar samtliga beslut om skyldigheter. Detsamma gäller för samråd vid införande av skyldigheter för rena grossistföretag enligt artikel 80.5.

Marknadstest av åtaganden enligt artiklarna 78 och 79

I artikel 78.2 tredje stycket anges att samråd enligt artikel 23 i samband med frivillig separation, när regleringsmyndigheten ska genomföra marknadsanalyser och ta hänsyn till alla åtaganden som i samband med separationen erbjudits av företaget, särskilt ska rikta sig till de tredje parter som direkt påverkas av den planerade transaktionen. När det gäller marknadstestet vid frivilliga åtaganden i allmänhet, se avsnitt 15.15, anges i artikel 79.2 att regleringsmyndigheten ska genomföra ett offentligt samråd med berörda parter, särskilt de tredje parter som påverkas direkt. Potentiella saminvesterare eller tillträdessökande får då yttra sig om hur de erbjuder

åtagandena överensstämmer med villkoren i artikel 68, 76 eller 78 och får föreslå ändringar.

Kraven på samråd i artiklarna 78 och 79 bör genomföras genom en bestämmelse som innebär att berörda parter ska ges tillfälle att yttra sig över ett åtagande från ett företag som har betydande inflytande på en marknad. I enlighet med direktivet innebär förslaget att såväl ett åtagande om saminvestering som ett beslut att godta åtagandet om saminvestering ska samrådats.

Eftersom marknadstestet som föreskrivs i artikel 79 är relativt detaljerat, bör regeringen i förordning närmare precisera hur begäran om yttrande ska utformas. En upplysning om att sådana verkställighetsföreskrifter kan meddelas bör föra sin i lagen.

Samråd för stärkande av den inre marknaden

I artikel 32.3 anges som huvudregel att myndigheterna när de avser att vidta en åtgärd som omfattas av artiklarna 61 (symmetrisk reglering), 64 (marknadsavgränsning), 67 (marknadsanalys och identifiering av företag med betydande inflytande), 68 (införande, ändring eller upphävande av särskilda skyldigheter), eller 83 (reglering av tjänster som riktar sig till slutkunder) och som skulle påverka handeln mellan medlemsstaterna, ska offentliggöra förslaget till åtgärd och meddela detta till kommissionen, Berec och de nationella regleringsmyndigheterna i andra medlemsstater tillsammans med skälen för åtgärden.

Nationella regleringsmyndigheter, Berec och kommissionen får yttra sig över förslaget till åtgärd inom en månad. Enligt artikel 32.4 får åtgärden inte antas förrän efter ytterligare två månader om åtgärden skulle kunna påverka handeln mellan medlemsstater och syftar till att definiera en relevant marknad som skiljer sig från dem som definierats i rekommendationen eller till att fastställa att ett företag har betydande inflytande på marknaden, om kommissionen har meddelat regleringsmyndigheten att den motsätter sig åtgärden. Kommissionen ska i sådana fall informera Berec och nationella regleringsmyndigheter om sina förbehåll och samtidigt offentliggöra dem.

Enligt artikel 32.5 ska Berec offentliggöra ett yttrande om kommissionens förbehåll och ange hur Berec anser att den föreslagna åtgärden bör hanteras. Under tvåmånadersperioden får kommissionen enligt artikel 32.6 antingen fatta beslut om att den nationella myndigheten ska dra tillbaka förslaget till åtgärd, eller fatta beslut om att återkalla förbehållen. Kommissionen ska i största möjliga utsträckning beakta Berecs yttrande innan den fattar ett beslut.

När kommissionen kräver att den nationella myndigheten ska dra tillbaka ett förslag till åtgärd, ska myndigheten enligt artikel 32.7 ändra eller dra tillbaka förslaget inom sex månader. Om förslaget till åtgärd ändras ska den nationella regleringsmyndigheten på nytt genomföra ett offentligt samråd i enlighet med artikel 23 och anmäla det ändrade förslaget till kommissionen.

Enligt artikel 32.8 ska den nationella myndigheten i största möjliga utsträckning beakta yttrandena från andra regleringsmyndigheter, Berec och kommissionen. Myndigheten får vidare, utom när kommissionen motsatt sig en relevant marknad som skiljer sig från dem i rekommendationen eller

att ett företag ska anses ha ett betydande inflytande på en marknad eller när kommissionen beslutat att myndighetens åtgärd ska dras tillbaka, anta förslaget som följer av yttrandena och ska i så fall meddela det till kommissionen.

Enligt artikel 32.9 ska den nationella regleringsmyndigheten meddela kommissionen och Berec alla antagna slutliga åtgärder.

Enligt artikel 32.10 får en nationell regleringsmyndighet som anser att den måste handla skyndsamt för att säkerställa konkurrensen och skydda användarnas intressen under exceptionella omständigheter omedelbart vidta proportionella och interimistiska åtgärder. Regleringsmyndigheten ska utan dröjsmål, med en fullständig motivering, underrätta kommissionen, övriga nationella regleringsmyndigheter och Berec om sådana interimistiska åtgärder. Om den nationella regleringsmyndigheten beslutar att göra sådana åtgärder permanenta eller att förlänga deras tillämpningsperiod ska det beslutet samrådas enligt artikel 32.3 och 32.4.

I artikel 32.11 anges att en nationell myndighet när som helst får dra tillbaka ett förslag till åtgärd.

Artikel 32 i det nya direktivet motsvarar i allt väsentligt artikel 7 i ramdirektivet, som har genomförts genom 8 kap. 11 § första stycket och 12 § LEK samt i FEK. Paragraferna i LEK bör överföras till den nya lagen med de lagtekniska anpassningar som behövs för att samtliga fall där samråd ska ske enligt direktivet ska omfattas. För äldre förarbeten se prop. 2002/03:110 s. 279 ff. och 405 f. samt prop. 2010/11:115 s. 66 f. och s. 193. Bestämmelsen i 25 § FEK bör kompletteras så att där också framgår att regleringsmyndigheten när som helst får dra tillbaka ett förslag till åtgärd.

Enligt artikel 67.5 gäller särskilda tidsfrister för anmälan till kommissionen, Berec och andra regleringsmyndigheter av beslut om att utse företag med betydande inflytande och införande eller upphävande av skyldigheter i enlighet med artikel 68. Marknadsanalysen och förslag till åtgärder ska anmälas inom fem år från antagandet av en tidigare åtgärd om en relevant marknad och fastställande av företag med betydande inflytande. Femårsperioden får undantagsvis förlängas med upp till ett år om myndigheten har delgett kommissionen ett motiverat förslag till förlängning senast fyra månader före utgången av femårsperioden och kommissionen inte har gjort några invändningar senast en månad före förlängningens början. Marknadsanalysen förslag till åtgärder ska dock anmälas inom tre år från antagandet av en reviderad rekommendation om relevanta marknader om en marknad inte tidigare anmälts till kommissionen.

Av artikel 67.6 följer att en myndighet som inte kan slutföra en analys inom tidsfristen kan begära bistånd från Berec. Med sådant bistånd ska myndigheten inom sex månader från utgången av tidsfristen meddela kommissionen om förslaget till åtgärd i enlighet med artikel 32.

Artikel 67 i det nya direktivet motsvarar i allt väsentligt artikel 16 i ramdirektivet, men tidsfristerna ändras delvis genom det nya direktivet. Tidsfristerna i ramdirektivet har genomförts i 8 kap. 11 a § LEK. Artikel 67.5 och 67.6 bör genomföras genom att 8 kap. 11 a § LEK förs över till den nya lagen och justeras för de förändrade fristerna.

Förfarandet för konsekvent åläggande av skyldigheter

Av artikel 33.1 framgår att om en planerad åtgärd som omfattas av kravet på samråd på EU-nivå syftar till att införa, ändra eller upphäva en skyldighet i enlighet med artikel 61 eller 67 jämförd med artiklarna 69–76 och 83 får kommissionen, inom en månadsperioden meddela den berörda nationella regleringsmyndigheten och Berec varför den anser att den föreslagna åtgärden skulle utgöra ett hinder för den inre marknaden eller varför den hyser allvarliga tvivel om åtgärdens förenlighet med unionsrätten. I sådana fall ska den föreslagna åtgärden inte antas förrän efter ytterligare tre månader från och med kommissionens meddelande. Om kommissionen inte utfärdar något meddelande kan regleringsmyndigheten, med största möjliga beaktande av kommissionens, Berecs eller andra nationella regleringsmyndigheters kommentarer, anta förslaget till åtgärd.

Enligt artikel 33.2 ska kommissionen, Berec och den berörda nationella regleringsmyndigheten under tremånadersfristen ha ett nära samarbete för att identifiera den lämpligaste åtgärden mot bakgrund av målen i artikel 3, med beaktande av marknadsaktörernas yttranden och behovet av att säkerställa en enhetlig regleringspraxis.

Av artikel 33.3 framgår att Berec inom sex veckor från början av tremånadersfristen ska avge ett yttrande om kommissionens meddelande för att ange om den anser att den föreslagna åtgärden bör ändras eller dras tillbaka och, i lämpliga fall, lägga fram specifika förslag. Yttrandet ska motiveras och offentliggöras. I artikel 33.4 anges att om Berec i sitt yttrande delar kommissionens allvarliga tvivel ska Berec och regleringsmyndigheten ha ett nära samarbete för att identifiera den lämpligaste åtgärden. Före utgången av tremånadersfristen får regleringsmyndigheten antingen ändra eller dra tillbaka förslaget till åtgärd, med största möjliga beaktande av kommissionens meddelande och Berecs yttrande, eller behålla den föreslagna åtgärden.

Av artikel 33.5 följer att kommissionen inom en månad efter tremånadersfristen, efter att ha tagit yttersta hänsyn till Berecs eventuella yttrande, får utfärda en rekommendation om att den berörda nationella regleringsmyndigheten ska ändra eller dra tillbaka den föreslagna åtgärden och därvid lägga fram särskilda förslag i detta syfte och ange skälen, eller fatta beslut om att återkalla förbehållen. Alternativt, när det gäller förslag till åtgärder som omfattas av artikel 61.3 andra stycket eller artikel 76.2, får kommissionen fatta beslut om att den berörda nationella regleringsmyndigheten ska dra tillbaka den föreslagna åtgärden, om Berec delar kommissionens allvarliga tvivel. Beslutet ska åtföljas av en detaljerad och objektiv analys av varför kommissionen anser att den föreslagna åtgärden inte bör antas tillsammans med specifika förslag till ändringar av åtgärden, varvid det förfarande som avses i artikel 32.7 (förslaget ska dras tillbaka inom sex månader eller ändras och då samråd på nytt) gäller i tillämpliga delar.

Enligt artikel 33.5 ska regleringsmyndigheten meddela kommissionen och Berec om den antagna slutliga åtgärden inom en månad i de fall då kommissionen rekommenderat att åtgärden inte ska antas eller återkallat förbehållen. Tidsfristen får förlängas så att regleringsmyndigheten kan företa ett offentligt samråd i enlighet med artikel 23. I de fall regleringsmyndigheten beslutar att inte ändra eller dra tillbaka åtgärden på grundval

av kommissionens rekommendation om att så bör ske, ska myndigheten enligt artikel 33.7 ange skälen till detta. I artikel 33.8 anges att regleringsmyndigheten när som helst under förfarandets gång får dra tillbaka den föreslagna åtgärden.

Artikel 33 i det nya direktivet motsvarar i stort artikel 7a i ramdirektivet. Den del som behandlar kommissionens veto i fråga om åtgärder enligt artikel 61.3 andra stycket (beslut om utvidgat tillträde till nät närmast slutanvändaren) och artikel 76.2 (beslut om bindande åtagande om saminvestering och regleringsrespit) är dock ny i förhållande till ramdirektivet.

Artikel 7a i ramdirektivet har genomförts i 8 kap. 12 a § LEK. Den paragrafen bör föras över till den nya lagen med de lagtekniska justeringar som behövs för att beslut om skyldigheter enligt artikel 61 i EU-direktivet också ska omfattas. Det bör även införas en bestämmelse om att ett beslut om utvidgat tillträde till nät närmast slutanvändaren eller ett beslut om bindande åtagande om saminvestering och regleringslättnad inte får fattas förrän tidigast efter fyra månader från anmälan till kommissionen. Det bör också framgå att beslutet ska fattas inom fem månader från anmälingen och att det förutsätter godkännande av kommissionen.

15.22 Ledningsrätt

Bedömning: I ledningsrättslagen finns bestämmelser som motsvarar EU-direktivets bestämmelser om ansökan om att installera faciliteter på, över eller under offentlig eller privat egendom. Några ytterligare genomförandeåtgärder krävs inte.

Skälen för bedömningen: Enligt artikel 43.1 i direktivet ska medlemsstaterna beträffande en ansökan om att installera faciliteter på, över eller under offentlig eller privat egendom för ett företag som godkänts för att tillhandahålla elektroniska kommunikationsnät se till att en myndighet fattar beslut på grundval av enkla, effektiva, transparenta och allmänt tillgängliga förfaranden som tillämpas utan diskriminering och utan dröjsmål, och i alla händelser fattar sitt beslut inom sex månader efter ansökan, utom vid expropriation. Myndigheten ska vidare följa principerna om insyn och icke-diskriminering när den knyter villkor till sådana rättigheter.

Enligt artikel 43.2 ska medlemsstaterna i fall där offentliga myndigheter äger eller kontrollerar företag som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster säkerställa att det råder en ändamålsenlig strukturell separation mellan verksamhet som har ansvar för beviljande av rättigheterna i punkten 1 och verksamheter som har samband med ägandet eller kontrollen.

Artikel 43.1 motsvarar artikel 11.1 i ramdirektivet. Den bestämmelsen ansågs i samband med införandet av LEK genomförd i ledningsrättslagen (1973:1144) och genom den äldre förvaltningslagens (1986:223) allmänna krav på handläggningen av ärenden och bestämmelser om parters rätt att få del av uppgifter. Motsvarande bestämmelser finns i 9 § första stycket förvaltningslagen (2017:900), enligt vilket ett ärende ska handläggas så enkelt, snabbt och kostnadseffektivt som möjligt utan att rättssäkerheten eftersätts samt i 10 § samma lag där det anges att den som är part i ett ärende

har rätt att ta del av allt material som har tillförts ärendet med de begränsningar som följer av 10 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Sexmånadersfristen i direktivsbestämmelsen infördes i samband med 2009 års ändringar av ramedirektivet. Som konstaterades vid genomförandet av ändringarna är fristen inte avsedd att påverka medlemsstaternas expropriativa regelverk och den innefattar därför inte något krav på tidsfrist för ledningsrättsbeslut. Någon genomförandeåtgärd är därför inte nödvändig (jfr Ds 2010:19 s. 283 f.).

Artikel 43.2 motsvarar artikel 11.2 i ramedirektivet. Den senare artikeln har ansetts genomförd genom att Lantmäteriet, som tillämpar ledningsrättslagen, är en självständig förvaltningsmyndighet som enligt 12 kap. 2 § RF självständigt fattar beslut i ärenden som rör myndighetsutövning mot enskild eller mot en kommun eller som rör tillämpningen av lag (se också avsnitt 24.2). Någon genomförandeåtgärd är därför inte nödvändig.

15.23 Samlokalisering och gemensamt utnyttjande

Förslag: Bestämmelserna om samlokalisering eller andra möjligheter till gemensamt utnyttjande av egendom eller annat ska föras över till den nya lagen. Berörda parter ska ges tillfälle att yttra sig över ett förslag till sådant beslut inom skälig tid, dock minst 30 dagar om det inte finns särskilda skäl mot det.

Skälen för förslaget: Enligt artikel 44 gäller att myndigheter för att skydda miljön, folkhälsan och den allmänna säkerheten, eller för att uppnå mål för fysisk planering, får besluta om samlokalisering och gemensamt nyttjande av nätelement och tillhörande faciliteter i de fall då en operatör har utnyttjat ett förfarande för expropriering eller användning av egendom, eller utövat rätt att installera faciliteter på, över eller under offentlig eller privat egendom. Detta får endast ske efter en skälig tid av offentligt samråd under vilket alla berörda parter ska ges tillfälle att framföra sina synpunkter och endast inom de särskilda områden där sådant gemensamt utnyttjande anses vara nödvändigt för att uppnå målen.

Behöriga myndigheter får besluta om gemensamt nyttjande av sådana faciliteter eller sådan egendom, inbegripet mark, byggnader, ingångar till byggnader, ledningar i byggnader, master, antenner, torn och andra stöd-konstruktioner, kanalisation, rör, inspektionsbrunnar och kopplingskåp eller åtgärder som underlättar samordning av offentliga arbeten.

När det är nödvändigt får en medlemsstat utse en regleringsmyndighet eller annan behörig myndighet för en eller flera av uppgifterna att samordna det förfarande som föreskrivs i artikeln, fungera som central informationspunkt, fastställa regler för fördelning av kostnaderna för gemensamt nyttjande av faciliteter eller egendom och för samordning av bygg- och anläggningsarbeten.

Åtgärder som vidtas enligt artikeln av en behörig myndighet ska vara objektiva, transparenta, icke-diskriminerande och proportionella och i tillämpliga fall genomföras i samarbete med regleringsmyndigheten.

Innebörden av artikel 44 motsvarar till övervägande del artikel 12.1, 12.2 och 12.5 i ramedirektivet. Artikel 12 i ramedirektivet genomfördes ursprungligen i 4 kap. 14 § och 8 kap. 8 § LEK.

Enligt nu gällande 4 kap. 14 § LEK första stycket får en operatör efter ansökan av en annan operatör förpliktas att mot marknadsmässig ersättning tillhandahålla samlokalisering eller andra möjligheter till gemensamt utnyttjande av egendom eller annat om det antingen är av betydelse för att skydda miljön eller för att uppnå mål för fysisk planering eller krävs för att skydda folkhälsa eller allmän säkerhet. Enligt andra stycket får en förpliktelse innefatta en skyldighet att mot ersättning för uppkomna kostnader genomföra stagnering eller påbyggnad av en mast för elektronisk kommunikation eller andra liknande åtgärder som krävs för att ett tillhandahållande ska kunna ske. Förpliktelsen får dock inte innebära en skyldighet att byta ut en befintlig mast mot en ny.

Bestämmelsen i 8 kap. 8 § LEK innebär att berörda parter och andra som kan ha intresse i saken ska beredas tillfälle att yttra sig i ett ärende om samlokalisering under minst fyra veckor.

Bestämmelsen i 4 kap. 14 § LEK fick sin nuvarande lydelse i första hand 2006, då möjligheterna att besluta om samlokalisering och annat gemensamt utnyttjande utvidgades i syfte att underlätta utbyggnaden av nya mobilnät. Bestämmelsen justerades också så att en förpliktelse om samlokalisering kan innebära skyldigheter att vidta åtgärder för att anpassa master för att möjliggöra samlokalisering. I förarbetena framhölls att den ursprungliga bestämmelsen om samlokalisering sällan hade tillämpats i fråga om mobilmaster eftersom samlokalisering i första hand skett genom avtal (se prop. 2005/06:191 s. 8 och 10). Det angavs också att de ändrade reglerna kunde förväntas bidra till att fler frivilliga överenskommelser träffas, även om sådan mastdelning som fordrar anpassningar.

Paragrafen har sedan 2006 inte tillämpats i någon större utsträckning och behovet av samlokalisering har lösts i kommersiella avtal. Den fyller dock funktionen av påtryckningsmedel eftersom en operatör som har behov av mastdelning i sista hand kan vända sig till regleringsmyndigheten för ett tvingande beslut. Även om utbyggnadstakten sjunkit i takt med att god täckning har uppnåtts i befolkade områden kan det alltjämt finnas fortsatt behov av att bygga ut och etablera nya master för att förbättra täckningen på vissa håll, exempelvis till följd av täckningskrav som ålagts i tillståndsvillkoren för 700 MHz-bandet. Skäl talar således för att bestämmelsen i 4 kap. 14 § bör föras över till den nya lagen. Detta gäller även om den kommande utbyggnaden av 5G i och för sig inte torde medföra ett väsentligt ökat behov av sådana master som avses i bestämmelsen.

Paragrafen innefattar sådan samlokalisering och sådant gemensamt utnyttjande som avses i artikel 44.1 första stycket och i andra styckets andra led. Direktivet genomförs därigenom i dessa delar. När det gäller artikelns krav på samråd bör det för att uppnå enhetlighet genomföras så att den nya paragrafen omfattas av kravet på nationellt samråd enligt artikel 23.

För äldre förarbeten, se prop. 2002/03:110 s. 181 f., 381 f. och 404 f. samt prop. 2005/06:191.

När det gäller medlemsstaternas möjligheter att enligt andra ledet i artikel 44.1 andra stycket låta en myndighet samordna och fungera som central informationspunkt samt fastställa regler för fördelning av kostnader, saknas för närvarande behov av att införa sådana regler.

Kraven i artikel 44.2 uppfylls genom förvaltningslagens (2017:900) krav på legalitet, objektivitet och proportionalitet samt genom att EU-rättens proportionalitetsprincip ska iakttas vid tillämpning av den nya lagen.

15.24 Särskilt om förhållandet till YGL

Bedömning: De förslag som lämnas i detta kapitel är förenliga med YGL.

Skälen för bedömningen: De åligganden som behandlas i detta kapitel kan komma att påverka rätten att sända genom tråd enligt YGL. Reglerna har dock ett konkurrensfrämjande syfte. De bör därmed kunna införas med stöd av undantaget i 3 kap. 2 § 2 YGL. Denna bestämmelse innebär att den grundlagsfästa rätten att sända i tråd får begränsas genom föreskrifter i lag, om det är fråga om skyldighet för en nätinnehavare att ge utrymme för överföringar när det behövs med hänsyn till intresset av konkurrens eller allmänhetens intresse av tillgång till sådana överföringar.

16 Samhällsomfattande tjänster

16.1 Samhällsomfattande tjänster och tillgång till bredband i Sverige

Bakgrund och politiska mål

När det rårde ett nationellt monopol på tillhandahållande av telekommunikationstjänster till slutanvändare, vilket normalt avsåg tjänsten fast telefoni, ansågs den nationella monopolisten i praktiken ha till uppgift att bygga ut nät och tillhandahålla tjänster till hela befolkningen. Liberaliseringen och konkurrensutsättningen av marknaderna för elektroniska kommunikationstjänster innebar att de nationella monopolerna avskaffades. Det kunde dock inte förutsättas att vinstmaximerande företag på en marknad bygger ut nät och tillhandahåller tjänster även då utbyggnaden eller tillhandahållandet blir olönsamt. Så kan bli fallet när nät ska byggas ut i glesbefolkade och avlägsna områden eller när tjänster ska tillhandahållas till grupper med låg köpkraft. För att se till att elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster kan tillhandahållas även i dessa fall har det bedömts nödvändigt att införa särskilda bestämmelser om samhällsomfattande tjänster, både på EU-nivå och även tidigare i svensk lagstiftning.

Uttrycket samhällsomfattande tjänster används i Sverige som översättning av det engelska uttrycket "universal service" (se prop. 2002/03:110 s. 206).

Det riksdagsbundna målet för tillgänglighet är att Sverige ska ha bredband i världsklass. Alla hushåll och företag bör ha goda möjligheter att använda sig av elektroniska samhällstjänster och service via bredband (prop. 2009/10:193, bet. 2009/10:TU18, rskr. 2009/10:297).

Nuvarande reglering

I portalparagrafen, 1 kap. 1 § LEK, anges som lagens syfte att enskilda och myndigheter ska få tillgång till säkra och effektiva elektroniska kommunikationer och största möjliga utbyte vad gäller urvalet av elektroniska kommunikationstjänster samt deras pris och kvalitet. Syftet ska uppnås främst

genom att konkurrensen och den internationella harmoniseringen på området främjas. Samhällsomfattande tjänster ska dock alltid finnas tillgängliga på för alla likvärdiga villkor i hela landet till överkomliga priser.

Bestämmelserna om samhällsomfattande tjänster i 5 kap. 1–6 a §§ LEK genomför huvudsakligen artiklarna 3–14 i USO-direktivet. Av 5 kap. 1 § första stycket LEK följer att, om det behövs för att de i paragrafen angivna samhällsomfattande tjänsterna ska finnas tillgängliga till överkomliga priser, får den som bedöms lämplig för det förpliktas att tillhandahålla tjänsterna till överkomligt pris. De tjänster som räknas upp i punkterna 1–6 i paragrafens första stycke är bl.a. att uppfylla rimliga krav på anslutning till ett allmänt kommunikationsnät och tillgång till allmänt tillgängliga telefoni-tjänster i en fast nätanslutningspunkt i stadigvarande bostad eller fast verksamhetsställe. Av andra stycket följer att tillgång till samhällsomfattande tjänster ska tillförsäkras genom upphandling av staten om det är särskilt påkallat med hänsyn till kostnaderna för tillhandahållande av tjänsten eller nätet.

Enligt 5 kap. 2 § andra stycket LEK ska en anslutning till ett allmänt kommunikationsnät i en fast nätanslutningspunkt i stadigvarande bostad eller fast verksamhetsställe, vara utformad så att den stöder röst- och telefaxkommunikation samt datakommunikation med en viss angiven lägsta datahastighet som medger funktionell tillgång till internet. Enligt paragrafens tredje stycke får regeringen meddela föreskrifter om sådan datahastighet. Enligt 29 a § FEK ska en sådan anslutning vara utformad så att en slutanvändare som begär det kan ta emot data med en hastighet om lägst 10 Mbit/s.

De redovisade bestämmelserna kan sammanfattas så att utbyggnad av elektroniska kommunikationsnät och tillhandahållande av elektroniska kommunikationstjänster ska ombesörjas av företag på en väl fungerande och konkurrensutsatt marknad. Om det ändå förekommer att slutanvändare inte kan få tillgång till bl.a. telefoni-tjänster och funktionell tillgång till internet-tjänster till ett överkomligt pris, ska det allmänna kunna vidta åtgärder. Ett företag kan med stöd av 5 kap. 1 § LEK förpliktas att tillhandahålla anslutning till ett allmänt kommunikationsnät i en fast nätanslutningspunkt i stadigvarande bostad eller fast verksamhetsställe. En sådan anslutning ska stödja mottagning av internetkommunikation (nedlänk) med minst 10 Mbit/s. Anslutning i fast nätanslutningspunkt kan tillgodoses även med radiobaserade lösningar, vilket huvudsakligen avser mobila bredbandsnät, men även kommunikation via satellit (se prop. 2002/03:110 s. 210).

En förpliktelse att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster omfattar att uppfylla rimliga krav på anslutning till ett allmänt kommunikationsnät respektive tillgång till allmänt tillgängliga telefoni-tjänster. Förpliktelsen är inte avsedd att täcka fall där tillhandahållandet av tjänsterna förutsätter så kostsamma åtgärder att förpliktelsen blir oskäligt betungande för det förpliktigade företaget. Då anvisar i stället 5 kap. 1 § andra stycket LEK metoden att staten ska upphandla tjänsten på marknaden (se prop. 2002/03:110 s. 216 f. och prop. 2009/10:193 s. 83 f.).

Bredbandsutbyggnad och tillhandahållande av samhällsomfattande tjänster

Av rapporten PTS mobiltäcknings- och bredbandskartläggning 2018 – En geografisk översikt av tillgången till bredband och mobiltelefoni i Sverige (PTS-ER-2019:5) framgår bl.a. följande. Under oktober 2018 uppgick andelen av hushållen som redan är anslutna till fiber eller befann sig i absoluta närheten till fiber till ca 88 procent. Motsvarande andel för arbetsställen uppgick till ca 83 procent. Dessa hushåll och arbetsställen är alltså, eller kan bli, anslutna till internet med den trådbundna teknik som har den högsta kapaciteten. Totalt hade 99,99 procent av hushållen och 99,99 procent av arbetsställen täckning av accesstekniker som medger 10 Mbit/s i faktisk överföringshastighet.

Det finns för närvarande inte något företag som enligt 5 kap. 1 § första stycket 1 LEK är förpliktat att uppfylla rimliga krav på anslutning till ett allmänt kommunikationsnät i en fast nätanslutningspunkt i stadigvarande bostad eller fast verksamhetsställe. PTS har inte heller i övrigt beslutat om förpliktelser med stöd av paragrafen.

Enligt förordningen (2018:20) om stöd för åtgärder som ger tillgång till telefoni och funktionell tillgång till internet ska PTS se till att privatpersoner och företag som saknar tillgång till telefoni och funktionell tillgång till internet får stöd för åtgärder som ger sådan tillgång. Med funktionell tillgång till internet avses att det finns en fast nätanslutningspunkt som är utformad så att data kan tas emot med en hastighet om lägst 10 Mbit/s. Stöd lämnas för åtgärder som ger tillgång till telefoni och funktionell tillgång till internet i privatpersoners stadigvarande bostäder och i företags fasta verksamhetsställen, om sådan tillgång saknas. Stöd lämnas om den beräknade kostnaden för att få tillgång till telefoni och funktionell tillgång till internet uppgår till mer än 5 000 kronor och högst 400 000 kronor. Stöd får inte lämnas om det är sannolikt att sökanden inom rimlig tid kan få tillgång till telefoni och funktionell tillgång till internet till en kostnad som inte överstiger 5 000 kronor. PTS prövar frågor om stöd enligt förordningen.

Enligt regleringsbrev för budgetåret 2019 avseende Post- och telestyrelsen inom utgiftsområde 22 Kommunikationer (dnr N2019/05904/SUBT m.fl.) får 20 miljoner kronor användas till de åtgärder inom samhällsomfattande tjänster som krävs för genomförandet av en höjd nivå för funktionell tillgång till internet från 1 Mbit/s till 10 Mbit/s. Detta ska ske i enlighet med förordningen om stöd för åtgärder som ger tillgång till telefoni och funktionell tillgång till internet.

Det kan även nämnas att PTS under 2011 tilldelade tillstånd att använda radiosändare i det s.k. 800 MHz-bandet. Ett av tillstånden förenades med villkor om täckning och utbyggnad, på så sätt tillståndshavaren skulle täcka stadigvarande bostäder och fasta verksamhetsställen som saknar datakommunikationstjänster, upp till en kostnad om 300 miljoner kronor. Utbyggnaden enligt tillståndsvillkoren har genomförts.

16.2 Genomförande av EU-direktivet

Förslag: Om det behövs för att säkerställa tillgång på en fast punkt till en adekvat internetanslutningstjänst eller en kommunikationstjänst till överkomligt pris, ska tillsynsmyndigheten få besluta om skyldigheter att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster för att tillgodose varje rimlig begäran från slutanvändare om tillgång till sådana tjänster. Tillsynsmyndigheten ska få utse ett eller flera företag som ska säkerställa sådan tillgång i hela eller en del av landet. En sådan skyldighet får inte vara oskäligt betungande för ett utsett företag.

En adekvat internetanslutningstjänst ska ha kapacitet att leverera en viss angiven lägsta datahastighet som medger funktionell tillgång till internet. Regeringen ska få meddela föreskrifter om datahastighet.

Bestämmelserna om att samhällsomfattande tjänster inte får tillhandahållas på villkor som innebär att slutanvändarna tvingas att betala för något som inte är nödvändigt för tjänsten och underrättelseskyldigheten som gäller för en tillhandahållare innan denne avser att avhända sig tillgångar i accessnätet ska föras över till den nya lagen.

Bedömning: EU-direktivets bestämmelser om samhällsomfattande tjänster till konsumenter med låga inkomster eller särskilda sociala behov kräver inte några genomförandeåtgärder.

Skälen för förslaget och bedömningen

I EU-direktivet finns bestämmelser om samhällsomfattande tjänster i artiklarna 84–92. Bestämmelserna är huvudsakligen nya, även om vissa delar anknyter till det som stadgas i artiklarna 3–15 i USO-direktivet.

I artikel 84.1 i EU-direktivet finns den grundläggande skyldigheten att säkerställa tillgång till en adekvat internetanslutningstjänst via bredband och till kommunikationstjänster på en fast plats (nedan används genomgående uttrycket adekvat anslutning när båda typerna av tjänster avses) till ett överkomligt pris med hänsyn till de specifika nationella förhållandena. En genomgripande förändring i EU-direktivet, jämfört med vad som anges i 5 kap. 1 § LEK och artiklarna 4–6 i USO-direktivet, är att samhällsomfattande tjänster endast omfattar en adekvat anslutning till ett överkomligt pris. Vilka närmare egenskaper som en adekvat anslutning har, t.ex. när det gäller datahastighet, kan variera mellan länder och över tid, så länge de grundläggande tjänster som anges i bilaga 5 till EU-direktivet kan användas.

Artikel 85 i EU-direktivet behandlar samhällsomfattande tjänster till överkomliga priser i förhållande till konsumenter med låga inkomster eller särskilda sociala behov, medan artikel 86 behandlar den fysiska tillgången till samhällsomfattande tjänster. Direktivet gör därmed en åtskillnad mellan olika situationer där marknaden inte i fullständig utsträckning tillhandahåller adekvata anslutningar till överkomliga priser. Artikel 85 avser fallet när de priser som på den nationella marknaden erbjuds konsumenter för en adekvat anslutning är för höga för konsumenter med låga inkomster eller särskilda sociala behov. Åtgärder får då vidtas i form av stöd till dessa konsumenter. Det kan även införas skyldigheter för (som utgångspunkt) alla företag som tillhandahåller en adekvat anslutning att erbjuda särskilt prissatta tjänster för konsumenter med låga inkomster eller särskilda sociala behov. Artikel 86 avser

fallet när konsumenter och andra slutanvändare, i vissa geografiska delar av det nationella territoriet, inte kan erbjudas en adekvat anslutning. I sådana fall kan vissa företag åläggas skyldigheter att tillhandahålla adekvata anslutningar på rimlig begäran från slutanvändare. Gemensamt för båda artiklarna är att medlemsstaterna ska sträva efter minsta möjliga snedvridning av marknaden.

Samhällsomfattande tjänster för konsumenter med låga inkomster eller särskilda sociala behov

Enligt artikel 85.1 i EU-direktivet ska utvecklingen av och nivån på slutkundspriser för adekvata anslutningar övervakas, särskilt i förhållande till nationella priser och nationella konsumentinkomster. Om det fastställs att slutkundpriserna för adekvata anslutningar inte är överkomliga på grund av att konsumenter med låga inkomster eller särskilda sociala behov hindras från att få tillgång till sådana tjänster, följer det av artikel 85.2 första stycket att medlemsstaterna ska vidta åtgärder för att säkerställa att adekvata anslutningar erbjuds sådana konsumenter till överkomliga priser. Enligt artikel 85.2 andra stycket får sådana åtgärder avse stöd till konsumenterna för kommunikationssyften. Medlemsstaterna får också kräva att tillhandahållare av sådana tjänster erbjuder dessa konsumenter olika prisalternativ eller prispaket som skiljer sig från dem som erbjuds under normala kommersiella villkor.

Utgångspunkten i svensk rätt är att det inte tillämpas några särskilda s.k. sociala taxor för konsumenter med låga inkomster eller särskilda sociala behov. Det gäller såväl på marknaderna för elektronisk kommunikation som på andra liknande marknader som t.ex. kraftförsörjning och vatten. I stället förutsätts de sociala trygghetssystemen ekonomiskt kompensera personer och hushåll som är i en ofördelaktig situation, så att de fortsatt kan köpa varor och tjänster för normala priser i likhet med andra konsumenter.

I 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) (SoL) anges att den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sin livsföring i övrigt. Försörjningsstöd lämnas för skäliga kostnader för vissa uppräknade poster, som t.ex. livsmedel och telefon, med belopp som årligen beräknas enligt en för hela landet gällande norm, s.k. riksnorm. Försörjningsstöd kan därutöver lämnas för vissa andra särskilt angivna kostnader, t.ex. kostnad för boende (se 4 kap. 3 § SoL). Bistånd för en persons livsföring i övrigt ges efter en bedömning av behovet i det enskilda fallet. Genom biståndet ska den enskilde tillförsäkras en skälig levnadsnivå (4 kap. 1 § fjärde stycket SoL).

Telefonkostnader omfattas alltså av försörjningsstödet. Tillgång till internet i hemmet innefattas däremot inte i de behov som ska täckas av försörjningsstödet. Ekonomiskt bistånd till kostnader för internet kan i stället lämnas inom ramen för bistånd för den enskildes livsföring i övrigt. Högsta förvaltningsdomstolen har i rättsfallet HFD 2017 ref. 23 uttalat bl.a. följande.

Internetanvändning har kommit att bli ett normalt förekommande och väsentligt inslag i enskildas liv. En majoritet av befolkningen har numera tillgång till internet i det egna hemmet. Myndigheter och andra samhällsaktörer, t.ex. skolor, banker och arbetsgivare, förutsätter också i allt högre grad att enskilda har tillgång till internet. Det kan gälla t.ex. skolelevers möjligheter att studera och göra uppgifter i hemmet samt

enskildas myndighetskontakter, t.ex. med Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen eller Skatteverket, och möjligheter att utträta bankärenden. För enskilda finns det därför numera som regel ett klart behov av att ha tillgång till internet i hemmet för att effektivt kunna ta del i samhällslivet. Detta gäller inte minst i ärenden av mer integritetskänslig natur som inte lämpligen bör utföras på datorer med internetuppkoppling på offentliga platser. Mot denna bakgrund bör utrymmet för att anse att en enskild är tillförsäkrad en skälig levnadsnivå även utan tillgång till internet i hemmet vara synnerligen begränsat.

Mot bakgrund av Högsta förvaltningsdomstolens uttalanden får det anses stå klart att den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt i allmänhet ska kunna få ekonomiskt bistånd även för kostnader för bredbandsanslutning i hemmet. Det ska alltså inte kunna uppkomma ett läge där en konsument på grund av låga inkomster eller särskilda sociala behov hindras från att få tillgång till en adekvat anslutning. Därmed är det grundläggande syftet med artikel 85 i EU-direktivet redan uppfyllt i svensk rätt. Någon bestämmelse om skyldighet att erbjuda konsumenter med låga inkomster eller särskilda sociala behov prisalternativ eller prispaket som skiljer sig från dem som erbjuds under normala kommersiella villkor behövs därför inte. Med hänsyn till rättspraxis är det inte heller nödvändigt att för genomförandet av EU-direktivet utvidga de kostnadsposter som kan ersättas inom ramen för försörjningsstödet till att även omfatta internet, på motsvarande sätt som gäller för telefonkostnader.

När det gäller skyldigheten för medlemsstaterna i artikel 85.1 i EU-direktivet att övervaka slutkundspriserna för adekvata anslutningar följer det av 4 § 6 förordningen (2007:951) med instruktion för Post- och telestyrelsen att myndigheten ska övervaka pris- och tjänsteutvecklingen på området för elektronisk kommunikation. Någon annan åtgärd för att genomföra artikel 85.1 är inte nödvändig.

I fråga om konsumenter med funktionsnedsättning ska medlemsstaterna enligt artikel 85.4 i EU-direktivet säkerställa att stöd ges på lämpligt sätt. Andra särskilda åtgärder kan vidtas för att utrustning och tjänster som förbättrar likvärdig tillgång ska finnas tillgängliga och erbjudas till överkomliga priser. Enligt 8 § 1 förordningen om instruktion för Post- och telestyrelsen får myndigheten genom upphandling tillgodose behov som personer med funktionsnedsättning har av bl.a. elektroniska kommunikationstjänster. I 11 § andra stycket samma förordning anges att PTS ska särskilt verka för att målen för funktionshinderspolitiken uppnås inom dess ansvarsområde och ska vara samlande, stödjande och pådrivande i förhållande till övriga berörda parter. Myndigheten får genom upphandling eller stöd finansiera utvecklingsprojekt, andra insatser för ökad tillgänglighet, användbarhet och mångfald inom it och elektronisk kommunikation samt elektroniska tjänster för personer med funktionsnedsättning. Regionerna förskriver hjälpmedel för texttelefoni, bildtelefoni och totalkonversation för vardagsbruk. Det stöd för arbetshjälpmedel som kan erhållas från Arbetsförmedlingen eller Försäkringskassan används till motsvarande utrustning i arbetslivet. Detta i kombination med de förmedlingstjänster som PTS upphandlar, ger flera grupper med funktionsnedsättning tillgång till utrustning och tjänster för likvärdig tillgång till överkomliga priser. De åtgärder som vidtas i Sverige för att främja tillgången till elektroniska kommunikationstjänster bedöms väl

uppfylla kraven i artikel 85.4. Det behövs därför inte några ytterligare åtgärder i den delen inom ramen för detta lagstiftningsärende.

Den sammanfattande bedömningen är att det inte behöver införas någon ytterligare reglering för att genomföra artikel 85 i EU-direktivet.

Enligt 5 kap. 4 § första stycket 1 LEK är det möjligt att ålägga den som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster skyldighet att tillämpa gemensamma taxor för hela landet eller tillämpa ett visst högsta pris. Bestämmelsen genomför artikel 9.4 i USO-direktivet. En liknande bestämmelse i fråga om prisalternativ eller prispaket för konsumenter med låga inkomster eller särskilda sociala behov finns i artikel 85.2 andra stycket i EU-direktivet. Att det inte föreslås några sådana bestämmelser i den nya lagen innebär att bestämmelserna i 5 kap. 4 § första stycket 1 och andra stycket LEK upphävs.

Samhällsomfattande tjänster till slutanvändare som inte kan få en adekvat anslutning på normala kommersiella villkor

Enligt artikel 84 i EU-direktivet är medlemsstaterna skyldiga att se till att samtliga konsumenter inom deras territorium har tillgång till en adekvat anslutning till överkomligt pris. Samtidigt framgår det av artikel 86 i EU-direktivet att medlemsstaterna ges betydande frihet att vidta åtgärder för att uppnå detta mål. Enligt artikel 86.2 ska sådana åtgärder beakta principerna om objektivitet, insyn, icke-diskriminering och proportionalitet. Om en medlemsstat fastställer att tillgång till en adekvat anslutning inte kan säkerställas under normala kommersiella villkor eller genom andra potentiella politiska verktyg framgår det av artikel 86.1 att medlemsstaten får införa lämpliga skyldigheter att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster för att tillgodose varje rimlig begäran från slutanvändare om tillgång till en adekvat anslutning. Enligt ordalydelsen omfattar artikeln alla slutanvändare. En förpliktelse att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster ska alltså åläggas företag först om det har fastställts att slutanvändare i vissa delar av landet inte kan få en adekvat anslutning på marknadens villkor eller genom andra möjliga samhällsåtgärder. En förpliktelse för företag att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster måste dessutom förenas med en bedömning av om förpliktelsen kan vara oskäligt betungande. Då ska en nettokostnadsberäkning göras enligt artikel 89 i EU-direktivet. Om nettokostnadsberäkningen utvisar att förpliktelsen är oskäligt betungande, ska ett finansieringssystem för tillhandahållandet upprättas enligt artiklarna 90 och 91 i EU-direktivet.

I Sverige har den övervägande majoriteten av befolkningen möjlighet att få tillgång till en bredbandsanslutning på marknadens villkor, antingen genom trådbundna nät eller genom trådlös kommunikation. Utbyggnaden av nät för elektronisk kommunikation har nått vad som får bedömas som mycket god täckning i landet, trots det faktum att Sverige är förhållandevis glesbefolkat och har stora nästan helt obefolkade ytor. Även om täckningen av trådlösa alternativ generellt sett är god finns det i Sverige avlägsna och otillgängliga områden där kommersiella lösningar blir alltför kostsamma.

Som redovisas i avsnitt 16.1 finns det i dag en mycket liten grupp hushåll och företag som inte kan få tillgång till en anslutning som uppfyller kravet på funktionell tillgång till internet. Orsaken kan generellt sägas vara att dessa hushåll och företag befinner sig i avlägsna och glesbefolkade områden av landet, där inte heller trådlösa lösningar har fullgod täckning utan att förstärkande insatser görs. I samma avsnitt redogörs också för hur medel har

avsatts i statsbudgeten och att uppdrag har getts till PTS i syfte att ge även denna grupp hushåll och företag tillgång till grundläggande elektroniska kommunikationstjänster.

Mot den bakgrunden bedöms EU-direktivets krav på att konsumenter och andra slutanvändare i Sverige ska ha tillgång till en adekvat anslutning till ett överkomligt pris även fortsättningsvis i de allra flesta fall kunna tillgodoses genom väl fungerande marknader. Där sådan anslutning inte kan tillhandahållas genom marknadens försorg, har det allmänna ett ansvar. Ett sätt att uppfylla det ansvaret kan vara att vid behov avsätta medel för upphandling. Ett annat sätt kan vara att ge stöd till enskilda för att de själva ska kunna betala för en adekvat anslutning. Krav på täckning och utbyggnad inom landet kan också ställas upp som villkor i tillstånd att använda radiosändare.

På motsvarande sätt som i 5 kap. 1 § LEK bör det i den nya lagen föras in en möjlighet att förplikta företag som bedöms lämpliga för det att tillhandahålla en adekvat anslutning till överkomligt pris för att tillgodose varje rimlig begäran från slutanvändare om tillgång till sådana tjänster. Bestämmelserna behöver dock anpassas till regleringen i EU-direktivet, dvs. att förpliktelsen ska avse en adekvat anslutning. Liksom nuvarande reglering ska en förpliktelse enbart kunna omfatta tillhandahållande av en adekvat anslutning när en begäran om sådan anslutning är rimlig i det enskilda fallet.

Enligt artikel 84.4 i EU-direktivet får en adekvat anslutning, på begäran av en konsument, vara begränsad till att stödja talkommunikationstjänster. Den bestämmelsen är inte avsedd för svenska förhållanden och medför inte någon genomförandeåtgärd.

Vidare följer av artikel 86.3 i EU-direktivet att medlemsstaterna får utse ett eller flera företag som ska säkerställa tillgång till adekvat anslutning i hela det nationella territoriet. Olika företag eller företagsgrupper får också utses för att täcka en fast plats eller olika delar av det nationella territoriet. Det finns därför anledning att förtydliga att förpliktelser att tillhandahålla en adekvat anslutning kan åläggas olika företag i olika delar av landet. Det bör därför av lagtexten framgå att tillsynsmyndigheten får utse ett eller flera företag som ska säkerställa tillgång till en adekvat anslutning i hela eller en del av landet. Enligt artikel 86.4 ska företag utses genom ett effektivt, objektiva, öppet redovisat och icke-diskriminerande urvalssystem. Inget företag ska på förhand vara uteslutet från möjligheten att bli utsett. För det fall tillsynsmyndigheten skulle inleda ett ärende om skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster gäller de grundläggande principerna i förvaltningslagen (2017:900) och offentlighetsprincipen enligt 2 kap. TF. Direktivets krav på förfarandet är därmed redan uppfyllt och kräver inte någon särskild genomförandeåtgärd.

I 5 kap. 1 § andra stycket LEK anges att tillgång till samhällsomfattande tjänster ska tillförsäkras genom upphandling av staten om det är särskilt påkallat med hänsyn till kostnaderna för tillhandahållande av tjänsten eller nätet. Eftersom det allmänna redan utan lagstöd kan upphandla samhällsomfattande tjänster och dessutom vidta andra åtgärder för att se till att enskilda får tillgång till en adekvat anslutning bedöms bestämmelsen inte ha någon egentlig materiell innebörd. Bestämmelsen bör därför inte föras över till den nya lagen. För ett korrekt genomförande av artikel 90.1 i EU-direktivet bör det i stället i lagtexten anges att en skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster inte får vara oskäligt betungande för ett utsett företag.

Definitionen av en adekvat internetanslutningstjänst

Enligt artikel 84.3 i EU-direktivet ska varje medlemsstat definiera den adekvata internetanslutningstjänsten via bredband i syfte att säkerställa den bandbredd som krävs för deltagande i det sociala och ekonomiska samhällslivet. Definitionen ska bestämmas mot bakgrund av nationella förhållanden, den minimibandbredd som de flesta konsumenterna inom den medlemsstatens territorium har och med hänsyn till Berecs rapport om bästa praxis. Den adekvata internetanslutningstjänsten ska ha kapacitet att leverera den bandbredd som behövs för att stödja åtminstone ett minimiutbud av tjänster. Detta minimiutbud anges i en lista i bilaga 5 till EU-direktivet. I listan ingår bl.a. e-post, söktjänster, nyhetstjänster, köp av varor och tjänster, bankärenden, myndighetskontakter, röstsamtal och videosamtal med standardkvalitet. Vidare anges att Berec senast den 21 juni 2020 ska utarbeta en rapport om medlemsstaternas bästa praxis till stöd för definitionen av den adekvata internetanslutningstjänsten.

Enligt 5 kap. 2 § andra stycket LEK ska en anslutning vara utformad så att den stöder röst- och telefaxkommunikation samt datakommunikation med en viss angiven lägsta datahastighet som medger funktionell tillgång till internet. Med stöd av bemyndigandet i paragrafens tredje stycke har regeringen fastställt den lägsta datahastigheten till 10 Mbit/s (se avsnitt 16.1). Kravet på lägsta datahastighet bedöms tillförsäkra slutanvändare det minimiutbud av tjänster som direktivet kräver att en adekvat internetanslutningstjänst ska ha kapacitet att stödja. För att genomföra artikel 84.3 bör det därför föras in en bestämmelse i den nya lagen med krav på att en sådan tjänst ska ha kapacitet att leverera en viss angiven lägsta datahastighet som medger funktionell tillgång till internet. Uttrycket funktionell tillgång till internet bör i vart fall omfatta möjligheten att använda det minimiutbud av tjänster som anges i bilaga 5 till direktivet. Liksom är fallet i nuvarande reglering fastställs en sådan lägsta datahastighet lämpligen av regeringen. Bestämmelsen i 5 kap. 2 § tredje stycket LEK bör därför föras över till den nya lagen.

Finansiering av tillhandahållande av adekvata anslutningar

Som närmare behandlas i avsnitt 16.1 kan det allmänna på olika sätt skjuta till medel i syfte att konsumenterna och andra slutanvändare ska kunna få tillgång till en adekvat anslutning, när en sådan anslutning inte kan tillhandahållas till överkomliga priser av marknaden.

Artiklarna 89 och 90 i EU-direktivet behandlar olika sätt att finansiera samhällsomfattande tjänster. Av direktivbestämmelserna följer bl.a. att i det fall en nettokostnadsberäkning visar att den ekonomiska bördan blir oskäligt betungande för ett utsatt företag ska medlemsstaterna vidta åtgärder i form av nettokostnadsersättning av offentliga medel samt kostnadsfördelning mellan tillhandahållare.

Det finns i dag inte något särskilt finansierings- eller fördelningssystem för kostnader som kan uppkomma som följd av skyldigheter att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster. Tidigare överväganden i dessa frågor finns i prop. 2002/03:110 s. 216 f. och prop. 2009/10:193 s. 83 f. Det saknas anledning att i detta sammanhang göra någon annan bedömning än den som gjorts i dessa lagstiftningsärenden, dvs. att det inte finns skäl att upprätta ett sådant särskilt finansieringssystem. Mot den bakgrunden medför direktivets

bestämmelser om nettokostnadsberäkning och finansieringssystem i artiklarna 89–91 inte några genomförandeåtgärder.

Enligt artikel 92 i EU-direktivet får medlemsstaterna besluta att göra ytterligare tjänster allmänt tillgängliga inom det egna territoriet, dock utan att något ersättningssystem införs för särskilda företag. Det bedöms inte heller finnas skäl för att utvidga skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster till att omfatta andra tjänster än en adekvat anslutning.

Övriga bestämmelser

Enligt artikel 87 i EU-direktivet får medlemsstaterna fortsätta att tillämpa befintliga åtgärder om andra samhällsomfattande tjänster än en adekvat anslutning även efter det att EU-direktivet har trätt i kraft. Som framgår av avsnitt 16.1 finns det i dagsläget inte några gällande beslut om förpliktelser enligt 5 kap. 1 § LEK. Artikel 87 medför därför inte några genomförandeåtgärder.

Enligt 5 kap. 5 § LEK får en samhällsomfattande tjänst inte tillhandahållas på villkor som innebär att abonnenterna tvingas att betala för något som inte är nödvändigt för tjänsten. Paragrafen genomför artikel 10.1 i USO-direktivet som i sak motsvarar artikel 88.1 i EU-direktivet. Bestämmelsen i 5 kap. 5 § LEK bör därför föras över till den nya lagen. I enlighet med terminologin i direktivet bör dock skyldigheten gälla i förhållande till en slutanvändare i stället för en abonnent.

Av 5 kap. 6 a § LEK framgår att den som ska tillhandahålla en samhällsomfattande tjänst och som avser att avhända sig en betydande del av eller samtliga sina tillgångar i accessnätet, i god tid före åtgärden ska underrätta tillsynsmyndigheten om sin avsikt. Paragrafen genomför artikel 8.3 i USO-direktivet, som i sak motsvarar artikel 86.5 i EU-direktivet. Den paragrafen bör föras över till den nya lagen.

Artikel 88.2 och 88.3 i EU-direktivet behandlar särskilda tjänster för kontroll av utgifter som anges i del A i bilaga 6 till direktivet. Det finns också en skyldighet för tillhandahållare att inrätta system för att undvika att adekvata anslutningar avbryts på oerättigade grunder. Enligt ordalydelsen gäller bestämmelserna enbart en adekvat anslutning som tillhandahålls konsumenterna med låga inkomster eller särskilda sociala behov enligt artikel 85. Som framgår ovan görs bedömningen att artikel 85 inte behöver genomföras genom särskilda bestämmelser i den nya lagen. När det gäller kontroll av utgifter för slutanvändare föreslås genomförandeåtgärder med stöd av artikel 115 i EU-direktivet, se avsnitt 17.10. Några åtgärder för att genomföra artikel 88 är inte nödvändiga.

I övrigt innebär regleringen om samhällsomfattande tjänster i EU-direktivet att bestämmelserna i 5 kap. 2 § första stycket, 3 § och 6 § LEK inte bör föras över till den nya lagen. Bestämmelserna genomför artiklar i USO-direktivet som saknar motsvarighet i EU-direktivet, se prop. 2002/03:110 s. 383 f. Bestämmelsen i 7 kap. 2 § tredje stycket LEK gäller information enligt 5 kap. 6 § LEK. Som en följd bör även den bestämmelsen utgå.

Bestämmelserna i 5 kap. 4 § första stycket 2–4 LEK behandlas i avsnitten 17.10.4, 17.10.5 och 17.10.8.

17 Slutanvändares rättigheter

17.1 Utgångspunkter

17.1.1 Principen om fullharmonisering

Utöver konsumenträttens allmänna skyddsbestämmelser i EU-regelverk har ett antal områden inom sektorn för elektronisk kommunikation identifierats där ett kompletterade skydd för konsumenter och andra slutanvändare anses nödvändigt. I syfte att verka för bättre förutsättningar för en digital inre marknad fullharmoniseras de sektorsspecifika bestämmelserna i huvudsak genom EU-direktivet. Det innebär att fullharmonisering gäller för bestämmelserna om slutanvändarnas rättigheter i artiklarna 102–115, om inte ett uttryckligt undantag görs från principen i en specifik bestämmelse (artikel 101). Fullharmoniseringen motiveras med att det bedöms medföra större rätts-säkerhet och bättre förutsägbarhet för både slutanvändare och tillhandahållare av elektroniska kommunikationstjänster. Fullharmonisering bedöms också minska inträdeshinder och onödigt börda när det gäller efterlevnad av bestämmelserna. I syfte att uppnå en hög gemensam skydds nivå inom EU har därför flera bestämmelser förstärkts i EU-direktivet med utgångspunkt i den praxis som fungerat bäst bland medlemsstaterna (se skäl 257 i EU-direktivet).

I skäl 257 anges bl.a. att fullständig harmonisering endast bör utsträckas till de frågor som omfattas av bestämmelserna om slutanvändarnas rättigheter i EU-direktivet och att principen därför inte bör påverka nationell rätt när det gäller skydd för slutanvändare som inte omfattas av dessa bestämmelser. Som exempel nämns att insynskrav som inte omfattas av EU-direktivet bör anses förenliga med principen om fullharmonisering. T.ex. kan eventuella insynskrav i annan lagstiftning, som också träffar elektroniska kommunikationstjänster, anses förenliga med principen. Kompletterande insynskrav som omfattas av EU-direktivet, t.ex. offentliggörande av information i artikel 103, bör däremot anses oförenliga med samma princip. I samma skäl anges slutligen att medlemsstaterna dessutom bör kunna behålla eller införa nationella bestämmelser i frågor som inte specifikt behandlas i direktivet, framförallt för att kunna ta itu med uppkommande problem.

Principen om fullharmonisering gäller oavsett på vilken författningsnivå som direktivsbestämmelserna genomförs i nationell rätt. Av artikel 101 i EU-direktivet framgår att medlemsstaterna när det gäller frågor som omfattas av direktivsbestämmelserna i sin nationella rätt varken får införa strängare eller mindre stränga krav. Det hindrar dock inte att direktivsbestämmelserna fylls ut med det som behövs för att bestämmelserna ska kunna tillämpas i praktiken, vad som i svensk rätt kan liknas vid verkställighetsföreskrifter. Sådan reglering får dock inte innebära att ytterligare skyldigheter införs eller att innehållet i direktivsbestämmelsen ändras.

17.1.2 Tillämpningsområdet varierar för olika typer av elektroniska kommunikationstjänster

En övergripande förändring i EU-direktivet är utvidgningen av vad som är en elektronisk kommunikationstjänst och vilka tjänster som därmed omfattas av

direktivets tillämpningsområde. Utvidgningen innebär att nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster nu omfattas av viss reglering. Lagens tillämpningsområde behandlas närmare i avsnitt 7.

Utgångspunkten för att inkludera även nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster är utvecklingen av de tekniska metoderna för att tillhandahålla dessa tjänster. Den utvecklingen har varit avsevärd på senare år. Det har lett till att konsumentskyddet har sett olika ut för funktionellt likvärdiga tjänster. I avdelning 3 i EU-direktivet, som reglerar slutanvändares rättigheter, utsträcks ett antal bestämmelser till att omfatta även sådana tjänster. Det gäller t.ex. bestämmelserna om informationskrav i samband med avtal i artikel 102 och bestämmelserna om insyn, jämförelse av erbjudanden och offentliggörande av information i artikel 103. En avvägning mellan intresset av ett likvärdigt konsumentskydd och att inte avskräcka tillhandahållare av nya innovativa tjänster från att komma in på den digitala inre marknaden, har resulterat i att andra rättigheter begränsats till att gälla enbart vissa typer av elektroniska kommunikationstjänster. Exempelvis omfattas inte nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster av tillämpningsområdet för bestämmelserna om bindningstid, ändring och uppsägning av avtal m.m. i artikel 105.

Som utgångspunkt omfattar merparten av bestämmelserna i avdelning 3 både internetanslutningstjänster och nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster. För vissa rättigheter följer en naturlig avgränsning av tillämpningsområdet till vissa typer av tjänster. Exempelvis omfattar bestämmelserna om byte av tillhandahållare och nummerportabilitet i artikel 106 av naturliga skäl endast internetanslutningstjänster och nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster. Överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin till maskin-tjänster riktar sig sällan till konsumenter på ett sätt som motiverar att skyddsbestämmelser gäller även för sådana tjänster. De undantas därför i stor utsträckning från avdelningens tillämpningsområde, se t.ex. artikel 102.

Ett generellt undantag från i princip hela avdelningens tillämpningsområde görs för mikroforetag som endast tillhandahåller nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster. Undantaget behandlas närmare i avsnitt 17.5.

När det gäller terminologin har termen leverantör i princip helt utmönstrats i EU-direktivet och konsekvent ersatts med tillhandahållare.

17.1.3 Regler till förmån för konsumenter och andra slutanvändare

EU-direktivet innebär en förändring av vilka kategorier av slutanvändare som bestämmelserna om slutanvändarnas rättigheter skyddar. Vissa bestämmelser gäller i första hand till förmån för konsumenter, nämligen de som handlar om informationskrav i samband med avtal, maximal bindningstid för avtal och paketerbjudanden. De bestämmelserna utvidgas till att även skydda mikroforetag, små företag och organisationer som drivs utan vinstsyfte, om de inte uttryckligen har godtagit att alla eller några av bestämmelserna frångås. I skäl 259 i EU-direktivet anges att sådana företags och organisationers förhandlingsposition är jämförbar med konsumenters förhandlingsposition och de bör därför åtnjuta lika starkt skydd, såvida de inte uttryckligen avstår från dessa rättigheter. Jämfört med bestämmelser i LEK

enligt vilka andra slutanvändare, oavsett vilken kategori de tillhör, kan begära att också få omfattas av skyddsbestämmelserna medför EU-direktivet därmed en förändring av regelverket.

Vissa rättigheter anses viktiga för alla kategorier av slutanvändare, oavsett förhandlingsposition. Det gäller t.ex. bestämmelserna om nummerportabilitet. Även bestämmelserna om offentliggörande av information gäller till förmån för alla slutanvändare eftersom det inte ansetts finnas anledning att begränsa bestämmelserna till att enbart gälla till förmån för konsumenter.

När det gäller terminologin har termen abonnent helt utmönstrats ur direktivet och konsekvent ersatts med slutanvändare.

17.2 Definitioner

Förslag: Termerna användare, slutanvändare, talkommunikationstjänst, samtal, nödkommunikation, lokaliseringssuppgift, mikroföretag och små företag ska definieras i den nya lagen.

Skälen för förslaget: I avsnitt 7 föreslås bl.a. att de olika typerna av elektroniska kommunikationstjänster ska definieras i den nya lagen. Uttrycken används frekvent i avdelning 3 i EU-direktivet. Utöver dessa definitioner aktualiseras flera termer i bestämmelserna om slutanvändares rättigheter som bör definieras i lagen. Definitionerna finns i artikel 2 i EU-direktivet.

I 1 kap. 7 § LEK definieras bl.a. användare och slutanvändare. Med användare avses den som använder eller efterfrågar en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst. Med slutanvändare avses användare som inte tillhandahåller allmänna kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster. Definitionerna överensstämmer med definitionerna av användare och slutanvändare i artikel 2.13 och 2.14 i EU-direktivet. Definitionerna bör föras över till den nya lagen, med den ändringen att "allmänna elektroniska kommunikationsnät" bör anges i stället för "allmänna kommunikationsnät" i definitionen av slutanvändare (se avsnitt 7).

I artikel 2.32 i EU-direktivet definieras talkommunikationstjänst som en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst för uppringning och mottagning direkt eller indirekt, av nationella eller nationella och internationella samtal via ett eller flera nummer inom en nationell eller internationell nummerplan. Talkommunikationstjänst ersätter uttrycket allmänt tillgänglig telefonitjänst i artikel 2 c i USO-direktivet. Av skäl 14 i EU-direktivet framgår att avsikten är att använda en mer samtida och teknikneutral term. Där anges också bl.a. följande. En talkommunikationstjänst är till sin natur dubbelriktad, vilket gör det möjligt för båda parter att kommunicera. En tjänst som inte uppfyller alla villkor, t.ex. en "klick-funktion" på en kundtjänstwebbplats, är inte en sådan tjänst. Talkommunikationstjänster omfattar också sätt att kommunicera som är särskilt avsedda för slutanvändare med funktionsnedsättning som använder textförmedlings- eller totalkonversationstjänster.

I 1 kap. 7 § LEK definieras telefonitjänst som en elektronisk kommunikationstjänst som innebär möjlighet att ringa upp eller ta emot samtal via ett eller flera nummer inom en nationell eller internationell nummerplan. Definitionen bör föras över till den nya lagen med den ändringen att definitionen ska avse talkommunikationstjänst. Definitionen bör anpassas till

lydelsen i EU-direktivet och avse en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst.

I artikel 2.31 i EU-direktivet definieras samtal som en förbindelse som upprättas genom en allmänt tillgänglig interpersonell kommunikationstjänst som möjliggör talkommunikation i båda riktningarna. Definitionen överensstämmer i sak med definitionen av samtal i 1 kap. 7 § LEK med den ändringen att det i EU-direktivet anges att förbindelsen sker genom en allmänt tillgänglig interpersonell kommunikationstjänst. Det bör i den nya lagen föras in en definition av samtal som ansluter till lydelsen i direktivet.

I artikel 2.38 i EU-direktivet definieras nödkommunikation som kommunikation med hjälp av interpersonella kommunikationstjänster mellan en slutanvändare och alarmeringscentralen med syftet att begära och ta emot hjälp från alarmeringstjänster. Nödkommunikation ersätter termen nödsamtal som definieras i 1 kap. 7 § LEK. I skäl 20 i EU-direktivet anges bl.a. följande. Den tekniska utvecklingen gör det möjligt för slutanvändare att nå alarmeringstjänster inte bara via röstsamtal utan även via andra interpersonella kommunikationstjänster. Termen nödkommunikation bör därför täcka alla interpersonella kommunikationstjänster som möjliggör sådan tillgång till alarmeringstjänster. Nödkommunikation omfattar alltså även andra typer av tjänster än röstsamtal, t.ex. sms.

Det bör föras in en definition av nödkommunikation i den nya lagen. Med nödkommunikation bör avses kommunikation med samhällets alarmeringstjänst genom en interpersonell kommunikationstjänst. Definitionen bör utformas så att den blir kortare och språkligt mer lättillgänglig än den som anges i direktivet. Den materiella innebörden av termen är dock densamma som i artikel 2.38 i EU-direktivet.

I artikel 2.40 i EU-direktivet definieras lokaliseringssuppgifter på följande sätt. Med lokaliseringssuppgifter i ett allmänt mobilnät avses behandlad data som härrör från nätinfrastruktur eller terminaler, som anger den geografiska positionen för en slutanvändares mobila terminalutrustning. Med lokaliseringssuppgifter i ett fast allmänt nät avses data om nätanslutningspunktens fysiska adress. Definitionen skiljer sig från den mer övergripande definitionen av lokaliseringssuppgifter i 1 kap. 7 § LEK, som är hämtad från artikel 2 c i e-dataskyddsdirektivet. Definitionen i EU-direktivet är mer precis och särskiljer lokaliseringssuppgifter i mobila respektive fasta nät. I sak bedöms definitionen i EU-direktivet dock motsvara definitionen i LEK. Termen lokaliseringssuppgift bör liksom nuvarande reglering definieras i den nya lagen. Definitionen bör utformas så att den blir kortare och språkligt mer lättillgänglig än den som anges i direktivet. Den materiella innebörden av termen är dock densamma som i artikel 2.40 i EU-direktivet.

Som framgår av avsnitt 17.1.3 utvidgas vissa av direktivsbestämmelserna som gäller till förmån för konsumenter till att även skydda mikroföretag, små företag och organisationer som drivs utan vinstsyfte. Dessa kategorier av slutanvändare definieras inte i EU-direktivet. I skäl 255 i EU-direktivet anges bl.a. följande. I enlighet med EU-domstolens praxis ska definitionen av små och medelstora företag, som omfattar mikroföretag, tolkas restriktivt. För att endast de företag som faktiskt utgör oberoende mikroföretag ska omfattas av definitionen är det lämpligt att undersöka strukturen hos mikroföretag som bildar en ekonomisk grupp vars makt är större än ett sådant

enskilt mikroföretags makt och att säkerställa att definitionen av mikro-företag inte kringgås av enbart formella skäl. I skäl 68 finns en hänvisning till kommissionens rekommendation 2003/361/EG av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag.

I artikel 2.3 i bilagan till rekommendationen definieras mikroföretag som företag som sysselsätter färre än 10 personer och vars omsättning eller balans-omslutning inte överstiger två miljoner euro per år. Små företag definieras enligt artikel 2.2 som företag som sysselsätter färre än 50 personer och vars omsättning eller balansomslutning inte överstiger 10 miljoner euro per år.

Kommissionens rekommendation används i svensk rätt på flera andra områden för att definiera mikroföretag och små företag, senast i lagen (2018:1174) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster. En definition enligt kommissionens rekommendation av stora företag finns i lagen (2014:266) om energikartläggning i stora företag (se 2 §). På motsvarande sätt bör definitionerna av mikroföretag och små företag enligt kommissionens rekommendation föras in i den nya lagen.

Vidare framgår av skäl 259 i EU-direktivet att med ”organisationer som drivs utan vinstsyfte” avses rättsliga enheter som inte genererar någon vinst för sina ägare eller medlemmar. I skälet anges att det vanligtvis handlar om välgörenhetsorganisationer eller andra typer av allmännyttiga organisationer. Någon definition av denna kategori av slutanvändare bedöms inte behövas i den nya lagen.

En definition av termen operatörlås behandlas i avsnitt 17.9.6

17.3 Diskriminerande krav eller villkor

Förslag: En tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster ska inte för tillgång till eller användning av nät eller tjänster få ställa upp krav eller allmänna villkor som diskriminerar slutanvändare på grund av nationalitet eller bosättnings- eller etableringsort, om detta inte är motiverat på objektiva grunder.

Skälen för förslaget: Genom artikel 99 i EU-direktivet införs en princip om icke-diskriminering. Principen syftar till att undanröja hindren för slutanvändarnas tillgång till elektroniska kommunikationstjänster inom unionen för att fullborda den inre marknaden för elektronisk kommunikation. Av direktivsbestämmelsen framgår att tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster inte får tillämpa olikartade krav eller allmänna villkor för tillgång till eller användning av nät eller tjänster på slutanvändare av skäl som rör slutanvändarens nationalitet eller bosättnings- eller etableringsort, om inte sådan särbehandling är objektivt motiverad. All diskriminering på angivna grunder är alltså förbjuden, t.ex. diskriminerande avgifter eller krav som endast tillämpas på medborgare från andra medlemsstater.

I denna del bör det dock lyftas fram att varje skillnad i bemötande inte alltid innebär diskriminering. Av EU-domstolens praxis följer att diskriminering innebär att olika regler tillämpas på jämförbara situationer eller att samma regel tillämpas på olika situationer.

Förbudet mot diskriminering utesluter inte möjligheten för tillhandahållare att tillämpa olika villkor om detta är motiverat av objektiva faktorer. Av skäl

256 i EU-direktivet följer att åtskillnad bör vara möjlig på grundval av objektivet motiverade skillnader i kostnader och risker. Någon begränsning till de åtgärder som föreskrivs i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 531/2012 av den 13 juni 2012 om roaming i allmänna mobilnät i unionen när det gäller missbruk eller onormal användning av reglerade roamingtjänster i slutkundsledet finns inte.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG av den 12 december 2006 om tjänster på den inre marknaden (tjänstedirektivet) föreskriver också en princip om icke-diskriminering (artikel 20). Principen har genomförts i 20 § lagen (2009:1079) om tjänster på den inre marknaden. Av paragrafen följer att en tjänsteleverantör inte får, för tillhandahållandet av tjänster, ställa upp allmänna villkor som diskriminerar tjänstemottagare på grund av nationalitet eller bosättningsort, om detta inte kan motiveras på objektiva grunder. Enligt förarbetena ansågs det betydelsefullt att principen kom till klart uttryck i lagen för att säkerställa dess genomslag i rättstillämpningen (se prop. 2008/09:187 s. 174).

Enligt lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden (AVLK) kan ett avtalsvillkor förbjudas som med hänsyn till pris och övriga omständigheter får anses oskäligt mot konsumenten. AVLK har genomfört rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal. I bilagan till direktivet finns en vägledande, inte uttömmande lista på villkor som typiskt sett får anses oskäliga i konsumentförhållanden. Sådana diskriminerande allmänna villkor som avses i tjänstedirektivet eller som nu är aktuella i artikel 99 i EU-direktivet anges inte i denna lista. Ett villkor kan förbjudas, förutom när det upptas i listan, bl.a. om det strider mot lag eller fastlagd praxis. En motsvarande generalklausul finns i lagen (1984:292) om avtalsvillkor mellan näringsidkare (AVLN). Ett villkor kan på talan av Konsumentombudsmannen och en näringsidkare som berörs förbjudas av Patent- och marknadsdomstolen om det är motiverat från allmän synpunkt. Ett förbud ska förenas med vite, om det inte av särskilda skäl är obehövligt. Grund för ingripanden kan även finnas i andra lagar. Exempelvis kan åtgärder enligt diskrimineringslagen (2008:567) eller konkurrenslagen (2008:579) vara aktuella, om de särskilda förutsättningar som gäller enligt dessa lagar är uppfyllda.

Tjänstedirektivet är inte tillämpligt på elektroniska kommunikationstjänster eller tillhandahållande av elektroniska kommunikationsnät. Sådana tjänster undantas från tillämpningsområdet för lagen om tjänster på den inre marknaden. För att säkerställa att principen om icke-diskriminering i EU-direktivet får genomslag i rättstillämpningen kan det vara betydelsefullt att den kommer till klart uttryck i den nya lagen, på motsvarande sätt som i lagen om tjänster på den inre marknaden. Det bör därför i den nya lagen tas in en bestämmelse om principen, som den återges i artikel 99. I den svenska versionen av artikeln har det engelska ordet *access* översatts med *tillträde*. Den termen definieras i artikel 2.27 i EU-direktivet och passar inte i detta sammanhang. I förhållande till slutanvändare är tillgång en mer korrekt översättning som bör användas i lagtexten.

Det blir därmed möjligt för tillsynsmyndigheten att ingripa enligt den nya lagen (se avsnitt 20) om principen inte följs. Med det föreslagna klagörandet är det också t.ex. tydligare att det finns grund för marknadsrättsliga ingripanden enligt AVLK och AVLN om diskriminerande villkor förekommer.

17.4 Garantier till skydd av grundläggande rättigheter

Bedömning: De krav på rättssäkerhetsgarantier som ställs i EU-direktivet vid begränsningar av slutanvändares tillgång till eller användning av tjänster och applikationer genom elektroniska kommunikationsnät kräver inte några genomförandeåtgärder.

Skälen för bedömningen

I artikel 100 i EU-direktivet finns bestämmelser om garantier för grundläggande fri- och rättigheter. Av artikel 100.1 framgår att nationella åtgärder i fråga om slutanvändares tillgång till eller användning av tjänster och applikationer genom elektroniska kommunikationsnät ska vara förenliga med Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (EU-stadgan) och allmänna EU-rättsliga principer. I artikel 100.2 förklaras vad som avses med bestämmelsen i artikel 100.1 genom att relevanta delar av EU-stadgans innehåll lyfts fram. Nationella åtgärder som begränsar möjligheten till utövande av de rättigheter som erkänns i EU-stadgan får införas endast om de föreskrivs i lag och är förenliga med dessa rättigheter och friheter, är proportionella, nödvändiga och faktiskt svarar mot mål av allmänt intresse som erkänns av unionsrätten eller behovet av att skydda andra människors rättigheter och friheter enligt artikel 52.1 i EU-stadgan och med allmänna principer i unionsrätten.

Artikel 100 i EU-direktivet motsvarar i sak artikel 1.3a i ramdirektivet. Bestämmelsen i ramdirektivet avser dock i stället skydd för grundläggande fri- och rättigheter enligt den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen). EU-stadgan blev gällande primärrätt inom EU 2009 och är bindande för medlemsstaterna vid tillämpning av EU-rätt. EU-stadgan grundar sig på Europakonventionen men också andra internationella instrument. Den syftar till att säkerställa att det inom EU-rätten finns ett skydd för grundläggande fri- och rättigheter som motsvarar det skydd som finns genom konventionen samt därtill ett antal ekonomiska och sociala rättigheter.

Bestämmelsernas räckvidd

På motsvarande sätt som i ramdirektivet skyddar bestämmelserna slutanvändares tillgång till eller användning av tjänster och applikationer genom elektroniska kommunikationsnät. Vad som avses med detta definieras inte närmare i artikel 100. Liksom tidigare är det inte innehållet i tjänsterna och applikationerna som bestämmelserna avser att skydda (se skäl 7 i EU-direktivet och Ds 2010:19 s. 269 f.). Vid genomförandet av artikel 1.3a i ramdirektivet bedömdes utifrån skäl 4 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/140/EG av den 25 november 2009 om ändring av direktiv 2002/21/EG om ett gemensamt regelverk för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster, direktiv 2002/19/EG om tillträde till och samtrafik mellan elektroniska kommunikationsnät och tillhörande faciliteter och direktiv 2002/20/EG om auktorisation för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster, att det specifikt var tillgången

och användningen av internet som bestämmelserna avsåg att skydda (jfr Ds 2010:19 s. 267 f.). Skälet har ingen motsvarighet i EU-direktivet. Tillämpningsområdet kan därför inte begränsas till internet. I praktiken är det dock fortfarande framför allt internet som är aktuellt, särskilt med hänsyn till den minskade användningen av traditionell telefoni.

Artikel 100 är inriktad på nationella åtgärder. I ramdirektivet anges uttryckligen att det är åtgärder som vidtas av medlemsstaterna som avses. EU-direktivet bedöms inte innebära någon ändring i detta avseende, utan ändringen får uppfattas vara av redaktionell karaktär. Det är därmed enbart åtgärder som vidtas av det allmänna som omfattas av bestämmelserna, medan åtgärder som tillhandahållare vidtar på eget bevåg eller åtgärder som följer av frivilliga överenskommelser mellan det allmänna och enskilda tillhandahållare inte omfattas av bestämmelserna (jfr Ds 2010:19 s. 269).

Hur leverantörer av internetanslutningstjänster får vidta trafikstyrningsåtgärder (frågor om s.k. nätneutralitet) regleras i TSM-förordningen.

Behovet av lagstiftning

Vid genomförandet av artikel 1.3a i ramdirektivet konstaterades att svensk rätt redan motsvarar de rättssäkerhetsgarantier som följer av direktivbestämmelserna (se Ds 2010:19 s. 270 f.). Vid den tidpunkten fanns det inte några bestämmelser som gav det allmänna möjlighet att blockera eller stänga av någon från internet på det sätt som avsågs i ramdirektivet.

I 7 kap. 9 a § LEK infördes 2011 bestämmelser som ger Konsumentombudsmannen möjlighet att hindra tillgången till ett nummer eller en tjänst för användare, om marknadsföringen av numret eller tjänsten är otillbörlig eller om väsentlig information utelämnas vid marknadsföringen. Syftet med bestämmelserna är att kunna hindra bedrägerier eller missbruk vid tillhandahållandet av betalteletjänster som leder till oväntat dyra telefonräkningar (prop. 2010/11:115 s. 113). I avsnitt 14.4 föreslås att de bestämmelserna ska föras över till den nya lagen. Sådana begränsningar får anses utgöra åtgärder som omfattas av artikel 100. Bestämmelserna genomför artikel 97.2 i EU-direktivet och bedöms förenliga med de krav som uppställs i artikel 100. Utöver 7 kap. 9 a § LEK finns det inte några bestämmelser som ger det allmänna möjlighet att begränsa slutanvändares tillgång till eller användning av tjänster och applikationer genom elektroniska kommunikationsnät.

De krav på rättssäkerhetsgarantier som artikel 100 föreskriver motsvaras av de i Sverige gällande bestämmelserna om skydd för grundläggande fri- och rättigheter som fastställs i grundlagarna och Europakonventionen som är svensk lag. EU-stadgan är också bindande för det allmänna vid tillämpning av EU-rätt. Sammantaget bedöms syftet med artikel 100 redan uppfyllt i svensk rätt. Artikel 100 kräver därför inte några särskilda genomförandeåtgärder.

17.5 Undantag för vissa mikroföretag

Förslag: Bestämmelserna som genomför direktivets reglering om slutanvändares rättigheter, förutom bestämmelsen om icke-diskriminering, ska inte gälla för mikroföretag som endast tillhandahåller nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster. Den som omfattas av undantaget ska innan ett avtal ingås informera slutanvändaren om att bestämmelserna inte gäller.

Skälen för förslaget: I artikel 98 i EU-direktivet undantas av proportionalitetsskäl mikroföretag som tillhandahåller nummeroberoende interpersonella tjänster från merparten av bestämmelserna i avdelning 3 i EU-direktivet (se skäl 255). Av artikeln framgår att artiklarna 102–115 inte ska vara tillämpliga på mikroföretag som tillhandahåller nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster, såvida de inte tillhandahåller även andra elektroniska kommunikationstjänster. Sådana företag omfattas, när det gäller avdelning 3, endast av direktivsbestämmelserna om icke-diskriminering och garantier till skydd för grundläggande rättigheter (artiklarna 99 och 100). Vidare föreskrivs i artikeln att slutanvändare ska informeras om undantaget innan de ingår ett avtal med ett mikroföretag som omfattas av undantaget.

För att genomföra artikel 98 bör det i den nya lagen införas en generell undantagsbestämmelse för mikroföretag som endast tillhandahåller nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster. Undantaget bör avse de bestämmelser i den nya lagen som genomför artiklarna 102–115. Det bör även införas en skyldighet för den som omfattas av undantaget att innan ett avtal ingås informera slutanvändaren om att bestämmelserna inte gäller.

17.6 Informationskrav i samband med avtal

Förslag: Innan ett avtal ingås med en konsument ska den som tillhandahåller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster på ett klart och begripligt sätt lämna information om avtalet och avgiftsfritt tillhandahålla en kortfattad och lättläst sammanfattning av avtalet. Om det inte är tekniskt möjligt att tillhandahålla sammanfattningen innan avtalet ingås, ska den lämnas senare utan dröjsmål. Tillhandahållaren ska tillämpa villkor som innebär att avtalet träder i kraft först när konsumenten har tagit emot sammanfattningen och bekräftat sitt samtycke till avtalet. Bestämmelserna ska inte gälla överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin till maskintjänster. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om informationskravet.

En upplysning ska föras in i den nya lagen om att särskilda bestämmelser om information som en näringsidkare ska ge en konsument innan ett avtal ingås finns i lagen om distansavtal och avtal utanför affärslokaler och marknadsföringslagen.

Bestämmelserna om information som ska lämnas innan ett konsumentavtal ingås ska också tillämpas när ett avtal ingås med slutanvändare som är mikroföretag, små företag eller organisationer som drivs utan vinstsyfte, om de inte uttryckligen har samtyckt till att bestämmelserna frångås.

Informationen ska vara en del av avtalet som tillhandahållaren endast får ändra om parterna uttryckligen kommer överens om det.

Skälen för förslaget och bedömningen

I 5 kap. 15 § LEK finns bestämmelser om innehåll i avtal. Paragrafen innehåller en uttömmande lista på den information som ett avtal mellan en konsument och den som tillhandahåller ett allmänt kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster ska innehålla. Bestämmelsen om innehåll i avtal gäller också för andra slutanvändare som begär det. Paragrafen genomför artikel 20.1 i USO-direktivet. PTS har med stöd av bemyndigandet i 34 § FEK meddelat föreskrifter och allmänna råd (PTSFS 2013:3) om innehåll i avtal.

Bestämmelser om innehåll i avtal när det gäller internetanslutningstjänster finns även i artikel 4.1 i TSM-förordningen (EU) 2015/2120. Artikel 4.1 innehåller tjänstespecifika informationskrav för internetanslutningstjänster som bl.a. syftar till att säkerställa en öppen internetanslutning och likabehandling av olika slags internettrafik. I den utsträckning som bestämmelserna i EU-direktivet anger informationskrav som ska gälla för sådana tjänster kompletterar de bestämmelserna kraven som följer av TSM-förordningen.

Bestämmelser om informationskrav i samband med avtal finns i artikel 102 i EU-direktivet. Till skillnad från nuvarande reglering om uppgiftskrav i avtalet föreskriver EU-direktivet informationskrav i samband med att avtalet ingås. Av artikel 102.4 framgår att sådan information ska vara en del av avtalet och endast får ändras om parterna uttryckligen kommer överens om det.

Enligt artikel 102.1 ska tillhandahållare, innan en konsument blir bunden av ett avtal eller ett motsvarande erbjudande, lämna viss information som är relevant för den aktuella tjänsten. Skyldigheten omfattar tillhandahållare av andra allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster än överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin till maskintjänster. Artikel 102.1 specificerar inte informationskraven på motsvarande sätt som den uppräknade av uppgifter som finns i artikel 20.1 i USO-direktivet. I artikel 102.1 specificeras nämligen inte de informationskrav som följer av artiklarna 5 och 6 i det s.k. konsumenträttighetsdirektivet, dvs. Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/83/EU av den 25 oktober 2011 om konsumenträttigheter och om ändring av rådets direktiv 93/13/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/44/EG och om upphävande av rådets direktiv 85/577/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG. I stället föreskrivs att tillhandahållare ska lämna den information som avses i artiklarna 5 och 6 i det direktivet och därutöver den information som listas i bilaga 8 till EU-direktivet. Bilagan reglerar de sektorspecifika informationskraven. Olika informationskrav specificeras för olika typer av tjänster med utgångspunkt i vilken information som är relevant för respektive tjänst. Kraven omfattar t.ex. information om minimitjänstekvalitet och ytterligare information om pris, löptid och villkor för förlängning och uppsägning av avtalet.

I skäl 261 i EU-direktivet anges att det för att ge slutanvändarna möjlighet att göra välgrundade val är ytterst viktigt att den nödvändiga relevanta informationen ges innan avtalet ingås. Bestämmelsen i artikel 102.1 får uppfattas som en skyldighet att lämna information vid en bestämd tidpunkt, dvs.

innan avtalet ingås. Det framgår inte av direktivet att bestämmelsen ska medföra särskilda rättsföljder för det enskilda avtalet. Direktivsbestämmelsen får uppfattas som en offentligrättslig reglering.

Enligt artikel 102.7 i EU-direktivet står det medlemsstaterna fritt att i nationell rätt bibehålla eller införa bestämmelser avseende frågor som inte regleras i artikel 102, framför allt för att kunna ta itu med uppkommande problem. Bestämmelsen ansluter till artikel 101 om harmoniseringsnivå (se avsnitt 17.1.1) och kräver inte några särskilda genomförandeåtgärder.

Information innan ett konsumentavtal ingås

Konsumenträttighetsdirektivet har, i de delar som nu är av intresse, genomförts i lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler och 22 a § marknadsföringslagen (2008:486). Enligt 2 kap. 2 § lagen om distansavtal och avtal utanför affärslokaler finns en skyldighet för näringsidkare att innan avtal ingås ge konsumenter den information som räknas upp i paragrafen. I fråga om andra avtal än distansavtal och avtal utanför affärslokaler regleras näringsidkares skyldighet att ge konsumenter information i 22 a § marknadsföringslagen. Den information som ska lämnas innan avtalet ingås listas på motsvarande sätt i den paragrafen.

Regleringen i 5 kap. 15 § LEK överlappar delvis de allmänna konsumentskyddsbestämmelserna som också gäller för avtal om elektroniska kommunikationstjänster. Regleringen i EU-direktivet ansluter i stället till konsumenträttighetsdirektivet genom hänvisningen till artikel 5 och 6 i det direktivet. EU-direktivet särskiljer även de sektorsspecifika informationskraven genom att de regleras separat i bilagan. Det är lämpligt att genomförandet av artikel 102 görs på motsvarande sätt.

Bestämmelsen om informationskrav är en sådan central skyddsregel för konsumenter som bör framgå av lag. Det bör därför i den nya lagen införas en skyldighet för tillhandahållare att innan ett avtal ingås ge konsumenten information om avtalet. Skyldigheten bör omfatta tillhandahållare av andra allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster än överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin till maskin-tjänster. Den information som ska lämnas följer dels av de allmänna konsumentskyddsbestämmelserna som har genomförts i svensk rätt, dels av de sektorspecifika informationskraven som regleras i bilaga 8 till EU-direktivet. För att uppmärksamma att det finns annan lagstiftning som är tillämplig i fråga om information som en näringsidkare ska ge en konsument innan ett avtal ingås, bör en upplysningsbestämmelse om detta föras in i lagen. De sektorspecifika informationskraven som följer av bilagan bör gälla utöver de allmänna konsumentskyddsbestämmelserna som finns i lagen om distansavtal och avtal utanför affärslokaler och marknadsföringslagen. Enligt artikel 4.1 i TSM-förordningen är tillhandahållare av internetanslutningstjänster dessutom skyldiga att tillhandahålla viss ytterligare information (se avsnittets inledning, jfr bilaga 8 del A III till EU-direktivet).

Som framgår av avsnittets inledning har PTS meddelat föreskrifter och allmänna råd som reglerar avtalets innehåll och utformning. Eftersom de sektorspecifika informationskraven varierar beroende på vilken tjänst som tillhandahålls är regleringen i bilaga 8 till EU-direktivet både omfattande och mycket specifik. Detaljeringsnivån är sådan att de sektorsspecifika informationskraven lämpligen bör regleras på föreskriftsnivå. Det bör därför

i den nya lagen anges att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om informationskravet.

Vidare finns i artikel 102.1 andra och tredje styckena i EU-direktivet vissa krav på hur informationen ska lämnas. Exempelvis anges att informationen ska lämnas på ett klart och begripligt sätt och enligt huvudregeln på ett varaktigt medium. Det föreskrivs också, för det fall informationen lämnas i ett dokument som kan laddas ned, en skyldighet för tillhandahållaren att uppmärksamma konsumenten på att dokumentet finns och vikten av att ladda ned det. Ett allmänt kvalitetskrav finns i 5 kap. 15 § LEK genom att det anges att uppgifterna ska vara tydliga, heltäckande och lättillgängliga. Det är lämpligt att motsvarande kvalitetskrav enligt EU-direktivet om att informationen ska lämnas på ett klart och begripligt sätt framgår direkt av den nya lagen. I övrigt kan närmare reglering om på vilket sätt som informationen ska lämnas och de skyldigheter som gäller för tillhandahållaren med anledning av detta ges i verkställighetsföreskrifter och med stöd av bemyndigandet som föreslås ovan.

Sammanfattning av avtalet

Utöver informationskraven som behandlats ovan ska konsumenten enligt artikel 102.3 i EU-direktivet ges en kortfattad och lättläst sammanfattning av avtalet. Sammanfattningen ska innehålla de viktigaste delarna av informationskraven enligt artiklarna 5 och 6 i konsumenträttsdirektivet och bilaga 8 till EU-direktivet. Skyldigheten att ge en sammanfattning av de viktigaste informationskraven införs för att underlätta konsumentens val inför ett avtalsingående. I skäl 261 i EU-direktivet anges att sammanfattningen bör vara kortfattad och lättläst, helst inte vara längre än motsvarande en A4-sida eller, där ett antal olika tjänster paketeras i ett enda kontrakt, inte vara längre än tre A4-sidor. I syfte att underlätta jämförbarheten och minska kostnaderna för efterlevnad ska kommissionen senast den 21 december 2019 anta genomförandeakter som fastställer en mall för sammanfattningen. Tillhandahållare av andra allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster än överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin till maskin-tjänster ska fylla i mallen med den information som krävs och avgiftsfritt lämna sammanfattningen till konsumenter innan avtalet ingås. Vidare framgår av artikel 102.3 att om det av objektiva tekniska skäl är omöjligt att lämna sammanfattningen innan avtalet ingås, ska sammanfattningen utan onödigt dröjsmål lämnas senare, och avtalet ska träda i kraft när konsumenten har bekräftat sitt samtycke efter att ha mottagit sammanfattningen av avtalet. Liksom kravet på information som ska lämnas innan ett konsumentavtal ingås bedöms regleringen vara av offentlig-rättslig karaktär.

PTS har i allmänna råd lämnat rekommendationer om att ett avtal bör inledas med en liknande sammanfattning (se allmänt råd till 3 § i PTSFS 2013:3). Där anges bl.a. att avtalet bör inledas med en lättöverskådlig sammanställning av kundspecifika uppgifter i avtalet samt sådana avtalsvillkor som kan antas vara av särskilt intresse för konsumenten.

Kravet på att tillhandahålla en sammanfattning av avtalet är grundläggande för direktivsbestämmelserna om informationskrav i samband med avtal och bör därför komma till uttryck i lagtexten. Det bör av den nya lagen därmed framgå att en kortfattad och lättläst sammanfattning av avtalet ska

tillhandahållas avgiftsfritt innan ett avtal ingås. Det bör också framgå att om det inte är tekniskt möjligt att tillhandahålla sammanfattningen innan avtalet ingås, ska den lämnas senare utan dröjsmål. Direktivet föreskriver att avtalet i ett sådant fall ska träda i kraft när konsumenten har bekräftat sitt samtycke efter att ha mottagit sammanfattningen. Det bör därför införas en bestämmelse med skyldighet för tillhandahållaren att tillämpa ett sådant villkor.

Vissa andra slutanvändare än konsumenter

Bestämmelserna i 5 kap. 15 § LEK gäller till förmån för andra slutanvändare enbart på begäran (s.k. opt in-reglering). I artikel 102 i EU-direktivet finns i stället en s.k. opt out-reglering. Av artikel 102.2 framgår nämligen att bestämmelserna om informationskrav och sammanfattning av avtalet också ska gälla för slutanvändare som är mikroföretag eller små företag eller organisationer som drivs utan vinstsyfte, såvida de inte uttryckligen har samtyckt till att alla eller några av bestämmelserna frångås. I skäl 259 i EU-direktivet anges att dessa företags och organisationers förhandlingsposition är jämförbar med konsumenters och att de därför bör åtnjuta lika starkt skydd, såvida de inte uttryckligen avstår från dessa rättigheter (se avsnitt 17.1.3). För ett korrekt genomförande av EU-direktivet bör därför bestämmelserna om information som ska lämnas innan ett konsumentavtal ingås också tillämpas när ett avtal ingås med dessa slutanvändare, om de inte uttryckligen har samtyckt till att bestämmelserna frångås. Det bör införas en särskild bestämmelse om detta.

Eftersom bestämmelserna i 2 kap. 2 § lagen om distansavtal och avtal utanför affärslokaler och 22 a § marknadsföringslagen om information innan ett avtal ingås endast omfattar konsumenter bör även de bestämmelserna tillämpas när ett avtal ingås med mikroföretag, små företag eller organisationer som drivs utan vinstsyfte, på motsvarande sätt som gäller för de sektorsspecifika informationskraven. Det bör därför i den nya lagen även anges att de allmänna konsumentskyddsbestämmelserna också ska tillämpas när ett avtal ingås med dessa slutanvändare. På så sätt görs de allmänna konsumentskyddsbestämmelserna i fråga om slutanvändare som är mikroföretag, små företag eller organisationer som drivs utan vinstsyfte direkt tillämpliga enligt den nya lagen. Bestämmelserna kommer därmed att omfattas av lagens tillsynsbestämmelser (se avsnitt 20) på motsvarande sätt som andra bestämmelser i den nya lagen. Det innebär att PTS i egenskap av tillsynsmyndighet kommer att ansvara för tillsynen över dessa bestämmelser.

Informationen som avtalsinnehåll

Av artikel 102.4 i EU-direktivet framgår att informationen om avtalet och sammanfattningen av avtalet ska utgöra en integrerad del av avtalet som endast får ändras om parterna uttryckligen kommer överens om det. Bestämmelsen innebär att informationen och sammanfattningen som ska lämnas innan ett avtal ingås ska utgöra avtalsinnehåll. För att genomföra bestämmelsen bör det i den nya lagen anges att informationen, inklusive sammanfattningen, ska vara en del av avtalet som tillhandahållaren endast får ändra om parterna uttryckligen kommer överens om det.

17.7 Insyn, jämförelse av erbjudanden och offentliggörande av information

Förslag: Bestämmelserna om insyn och offentliggörande av information ska föras över till den nya lagen. Bestämmelserna om åläggande att tillhandahålla information direkt till abonnenter och upplysningsbestämmelsen om verkställighetsföreskrifter ska dock inte föras över till den nya lagen. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om information som ska offentliggöras. Den som tillhandahåller allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster ska också få förpliktas att informera konsumenterna om huruvida kvaliteten på tjänsterna är beroende av externa faktorer.

Bedömning: PTS bör ges i uppdrag att utreda hur det bäst säkerställs att skyldigheten enligt EU-direktivet att se till att slutanvändarna har kostnadsfri tillgång till minst ett oberoende jämförelseverktyg uppfylls.

Möjligheten att kräva att berörda företag vid behov ska sprida information av allmänintresse kostnadsfritt till befintliga och nya slutanvändare bör inte utnyttjas.

Skälen för förslaget och bedömningen

I 5 kap. 17, 17 a och 18 §§ LEK finns bestämmelser om insyn och offentliggörande av information. Paragraferna genomför artiklarna 21.1, 21.3 och 22.1 i USO-direktivet. Bestämmelserna i artikel 21 i USO-direktivet har förts över till artikel 103 i EU-direktivet med vissa ändringar och tillägg. Artikel 103 innehåller också en nyhet när det gäller jämförelse av erbjudanden. Artikel 22.1 i USO-direktivet har med vissa ändringar och tillägg förts över till artikel 104.1 i EU-direktivet.

Insyn och offentliggörande av information

I artikel 103.1 i EU-direktivet ställs krav på att tillhandahållare av internetanslutningstjänster eller allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster, eller den behöriga myndigheten själv, offentliggör viss information för att slutanvändarna ska kunna göra välinformerade val. Den information som ska offentliggöras listas i bilaga 9 till EU-direktivet. Informationen omfattar t.ex. företagets kontaktuppgifter, en beskrivning av de tjänster som erbjuds, taxor, villkor för standardavtal och tvistlösningsförfaranden. Enligt direktivsbestämmelsen ska informationen offentliggöras på ett tydligt, heltäckande och maskinläsbart sätt och i ett format som är tillgängligt för slutanvändare med funktionsnedsättning. Vidare ska informationen uppdateras regelbundet. Behöriga myndigheter får ange ytterligare krav avseende i vilken form sådan information ska offentliggöras. En nyhet i direktivsbestämmelsen är kravet på att informationen på begäran ska lämnas till den behöriga myndigheten innan den offentliggörs.

Direktivsbestämmelsen motsvarar i stora drag innehållet i artikel 21.1 i USO-direktivet, dock med visst förändrat innehåll och språkliga ändringar. I huvudsak är den information som ska offentliggöras enligt bilaga 9 dock densamma. Bestämmelsen tar i första hand sikte på att tillhandahållarna ska hålla informationen allmänt tillgänglig. I artikel 21.3 i USO-direktivet

fanns en bestämmelse som gick längre genom att kräva en mer aktiv handling av företaget än att bara offentliggöra informationen. Enligt den bestämmelsen skulle tillhandahållaren i stället kunna åläggas att tillhandahålla vissa uppgifter direkt till abonnenten. Artikel 21.3 i USO-direktivet, som har genomförts i 5 kap. 17 a § LEK, saknar motsvarighet i EU-direktivet. Det finns därför inte något skäl som motiverar att dessa bestämmelser behålls. Bestämmelserna om åläggande att tillhandahålla information direkt till abonnenter i 5 kap. 17 a § LEK bör därför inte föras över till den nya lagen.

Skyldigheten att hålla information allmänt tillgänglig regleras i 5 kap. 17 § LEK, som genomför artikel 21.1 i USO-direktivet. PTS har meddelat allmänna råd (PTSFS 2009:7) om information om priser, taxor och allmänna villkor. En motsvarande bestämmelse bör tas in i den nya lagen för att genomföra artikel 103.1 i EU-direktivet. Med hänsyn till att direktivsbestämmelsen har ett annat tillämpningsområde och delvis annat innehåll behöver bestämmelsen ändras. Av direktivsbestämmelsen följer att paragrafens tillämpningsområde bör omfatta tillhandahållare av internetanslutningstjänster eller allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster. För att ansluta till direktivtexten bör det i lagtexten anges att informationen ska offentliggöras för slutanvändare i stället för uttrycket hållas allmänt tillgänglig. Eftersom den formuleringen redan används i LEK när det gäller offentliggörande av information om tjänsternas kvalitet blir bestämmelserna om insyn och offentliggörande av information i den nya lagen därmed likalydande (5 kap. 18 § LEK, se nästa stycke). Kraven på att informationen ska vara tydlig, heltäckande och aktuell bör framgå av lagtexten. När det gäller vilken information som ska offentliggöras bör lämpligen de informationskrav som följer av bilaga 9 regleras på föreskriftsnivå. Det bör därför i den nya lagen införas ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att få meddela föreskrifter om sådan information som ska offentliggöras enligt artikel 103.1.

Enligt artikel 104.1 i EU-direktivet får de nationella regleringsmyndigheterna också kräva att tillhandahållare av internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster offentliggör information om tjänsternas kvalitet till slutanvändarna och om åtgärder som vidtagits för att säkerställa likvärdig tillgång för slutanvändare med funktionsnedsättning. Bestämmelser om offentliggörande av information om tjänsternas kvalitet m.m. finns i 5 kap. 18 § LEK. Bestämmelserna i den paragrafen bör föras över till den nya lagen. Artikel 104.1 innehåller en begränsning jämfört med tidigare reglering på det sättet att möjligheten att kräva att information om tjänsternas kvalitet offentliggörs gäller i den utsträckning som tillhandahållaren utövar kontroll över åtminstone några delar av nätet, antingen direkt eller genom ett tjänstenivåavtal om detta. En nyhet enligt artikel 104.1 är också att de nationella regleringsmyndigheterna får kräva att tillhandahållare av allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster ska informera konsumenter om kvaliteten på de tjänster som de tillhandahåller är beroende av externa faktorer, såsom kontroll av överföringen av signaler eller internetuppkopplingens kvalitet. När det gäller det allmänna kvalitetskravet på informationen anges att den ska vara uttömmande, jämförbar, tillförlitlig, användarvänlig och aktuell. Dessa ändringar och tillägg bör därför föras in i paragrafen. Som framgår av direktivsbestämmelsen ska åtgärder i syfte att säkerställa tjänsternas kvalitet stämma överens med TSM-förordningen.

Närmare reglering om bl.a. formerna för informationslämnandet enligt artiklarna 103.1 och 104.1 i EU-direktivet kan ges i verkställighetsföreskrifter. Av artikel 104.2 följer att de nationella regleringsmyndigheterna ska specificera bl.a. parametrar för att mäta tjänsternas kvalitet och de tillämpliga mätmetoderna. Vid behov ska parametrarna, definitionerna och mätmetoderna i bilaga 10 till EU-direktivet användas. Berc ska senast den 21 juni 2020 anta riktlinjer i dessa delar. Någon upplysningsbestämmelse om verkställighetsföreskrifter bedöms dock inte nödvändig i lagen.

Den information som avses i artiklarna 103.1 och 104.1 i EU-direktivet ska på begäran även lämnas till myndigheten innan den offentliggörs. De bestämmelserna behandlas i avsnitt 20.4.

Jämförelse av erbjudanden

En nyhet i EU-direktivet är enligt artikel 103.2 skyldigheten för behöriga myndigheter, i relevanta fall i samverkan med de nationella regleringsmyndigheterna, att säkerställa att slutanvändarna har kostnadsfri tillgång till minst ett oberoende jämförelseverktyg som gör det möjligt att jämföra och utvärdera olika internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster samt, i tillämpliga fall, allmänt tillgängliga nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster. En liknande reglering fanns i artikel 21.2 i USO-direktivet. Det som är nytt är en detaljerad reglering om jämförelseverktyget. Slut-användare ska kunna jämföra och utvärdera aktuella tjänster utifrån två aspekter: dels priser och taxor för tjänster som tillhandahålls mot återkommande eller förbrukningsbaserad direkt betalning i pengar (punkten a), dels kvaliteten på tjänsteprestanda när en lägsta tjänstekvalitet erbjuds eller när det krävs av företaget att det offentliggör sådan information enligt artikel 104 (punkten b). Genomförandet av artikel 104 behandlas under föregående rubrik.

I artikel 103.3 i EU-direktivet anges de krav som ställs på jämförelseverktyget (punkterna a–h). Av uppräknningen följer t.ex. att verktyget ska vara operativt oberoende från tillhandahållare, ange tydliga och objektiva kriterier som jämförelsen ska grundas på och ge korrekt och aktuell information liksom tidpunkten för den senaste uppdateringen.

Vidare ska det finnas en möjlighet för jämförelseverktyg som finns på marknaden att på begäran av den som tillhandahåller verktyget certifieras av de behöriga myndigheterna förutsatt att samtliga krav är uppfyllda. Den kontroll som enligt EU-direktivet ska göras på begäran av en tillhandahållare och som utgår från punktlistan i artikel 103.3 syftar till att säkerställa att jämförelseverktyg som finns allmänt tillgängliga ger tillförlitlig, objektiv och transparent information som gör det möjligt för slutanvändare att jämföra olika elektroniska kommunikationstjänster. Det bedöms inte vara fråga om en sådan standardiserad prövning enligt ett visst system som certifiering traditionellt innebär i Sverige, utan snarare röra sig om en kvalitetskontroll med ett tillkännagivande från den behöriga myndigheten. Kravet på certifiering enligt EU-direktivet bedöms kunna uppfyllas genom en sådan kontroll av PTS.

PTS tillhandahöll tidigare Telepriskollen, en oberoende tjänst som tillhandahöll prisjämförelser på ett i huvudsak liknande sätt som det jämförelseverktyg som EU-direktivet kräver att slutanvändarna ska ha tillgång till. I

samband med att erbjudanden utvecklades och blev allt mer komplexa utvecklades prisjämförelsetjänsten eftersom jämförelserna blev allt svårare att göra. I dag finns ett antal generella jämförelseverktyg för prisjämförelser tillgängliga på marknaden. Jämförelseverktygen är dock inte föremål för någon kvalitetskontroll.

Artikel 101 i EU-direktivet (se artikel 101 i EU-direktivet) och medger därmed inte någon flexibilitet vid genomförandet av bestämmelserna. Bestämmelsen riktar sig till de behöriga myndigheterna som är skyldiga att säkerställa tillgången till minst ett oberoende jämförelseverktyg. Bestämmelsen föreskriver dock inte några detaljer om hur säkerställandet ska gå till. Det bedöms lämpligt att tillvägagångssättet fastställs av PTS. Myndigheten bör därför ges i uppdrag att utreda hur det bäst säkerställs att skyldigheterna enligt artikel 103.2 och 103.3 i EU-direktivet uppfylls, inklusive hur en kvalitetskontroll av jämförelseverktyg på marknaden kan gå till. I den utsträckning ledning kan fås från Berec bör sådan beaktas.

Information av allmänintresse finns redan tillgänglig

Bestämmelserna i artikel 103.4 i EU-direktivet ger medlemsstaterna möjlighet att kräva att företagen vid behov sprider kostnadsfri information av allmänintresse till befintliga och nya slutanvändare, med hjälp av de metoder som de normalt använder för att kommunicera med slutanvändarna. I så fall ska informationen bl.a. omfatta de vanligaste sätten att använda internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster för att bedriva olaglig verksamhet eller sprida skadligt innehåll och de rättsliga följderna av detta. Vidare ska informationen avse metoder för att skydda sig mot risker för personlig säkerhet, integritet och personuppgifter vid användning av sådana tjänster. Motsvarande reglering finns i artikel 21.4 i USO-direktivet. I lagstiftningsärendet om genomförandet av bl.a. den artikeln konstaterades att det fanns omfattande information om dessa frågor att tillgå i samhället och det ansågs därför inte motiverat att ålägga företagen att sprida kostnadsfri information som tillhandahålls av det allmänna om dessa frågor (se Ds 2010:19 s. 177). Någon motsvarighet till direktivsbestämmelsen finns alltså inte i LEK.

I Sverige sker från det allmännas sida omfattande arbete för att tillhandahålla slutanvändarna preventiv information om de frågor som avses i artikel 103.4 i EU-direktivet. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), som ansvarar för internetsäkerhet, tillhandahåller webbplatsen dinsakerhet.se där det bl.a. finns information om hur privatpersoner bäst skyddar sina personuppgifter och annan känslig information. MSB samarbetar även med andra myndigheter och organisationer, t.ex. när det gäller innehållet på webbplatsen krisinformation.se. Bl.a. ingår SOS Alarm och Sveriges Metrologiska och hydrologiska institut (SMHI) i samarbetet. På webbplatsen finns information som kan anses vara av allmänintresse. När det gäller personlig säkerhet och integritet finns information på Datainspektionens och PTS webbplatser. Även organisationen Surfa lugnt publicerar relevant information för ungas internetanvändning, t.ex. när det gäller mobbning och integritetsfrågor. Organisationen driver webbplatsen surfalugnt.se. Även Statens Medieråd arbetar med barns och ungas mediasituation med syfte att minska riskerna för skadlig mediepåverkan. Rådet ska följa medieutvecklingen när det gäller

barn och unga samt sprida information och ge vägledning om barns och ungas mediasituation.

Artikel 103.4 i EU-direktivet kräver inte något genomförande utan varje enskild medlemsstat får avgöra om så ska ske. Det kan konstateras att det fortfarande finns omfattande information om dessa frågor allmänt spridd och lättillgängligt för slutanvändarna. Det kan därför ifrågasättas om det skulle öka medvetenheten i någon avgörande grad om den möjlighet som artikel 103.4 ger utnyttjas. Det bedöms därför inte motiverat att kräva att företagen, med den ytterligare administrativa börda som detta skulle medföra, ska sprida kostnadsfri information av allmänintresse som tillhandahålls av det allmänna rörande dessa frågor.

17.8 Tjänstekvalitet

Förslag: Bemyndigandet att få meddela föreskrifter om krav på lägsta tjänstekvalitet ska inte föras över till den nya lagen.

Skälen för förslaget: I 5 kap. 6 d § LEK finns ett bemyndigande om föreskriftsrätt när det gäller krav på lägsta tjänstekvalitet. Paragrafen genomför artikel 22.3 i USO-direktivet som syftar till att förebygga försämring av tjänster och förhindrad eller långsam trafik i näten. Bestämmelsen i LEK infördes mot bakgrund av debatten om nätneutralitet, dvs. farhågor att nätoperatörer som tillhandahåller internetanslutning till slutkunder hindrar eller styr och prioriterar trafik på ett sätt som minskar kundernas möjligheter att ta del av det innehåll och de tjänster de vill på internet. Någon motsvarande reglering finns inte i EU-direktivet. Materiell reglering av nätneutralitet finns i artiklarna 3 och 4 i TSM-förordningen (EU) 2015/2120. Av artikel 3.3 framgår bl.a. att leverantörer av internetanslutningstjänster som huvudregel inte får blockera, sakta ned, ändra, begränsa, störa, försämra eller diskriminera specifikt innehåll, specifika applikationer eller tjänster eller specifika kategorier av dessa. Bestämmelsen i LEK bedöms därför numera ha begränsad praktisk betydelse. PTS har inte heller meddelat några föreskrifter om krav på lägsta tjänstekvalitet. Bemyndigandet att få meddela föreskrifter i denna del bör därför inte föras över till den nya lagen.

17.9 Bindningstid, uppsägning av avtal m.m.

17.9.1 Avtalets bindningstid

Förslag: Bestämmelsen om maximal bindningstid ska föras över till den nya lagen med den ändringen att ordet inledande utgår framför bindningstid. Bestämmelsen ska gälla avtal om allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster, med undantag för nummerberoende interpersonella kommunikationstjänster och överföringstjänster för tillhandahållande av maskin till maskin-tjänster.

Bestämmelsen om maximal bindningstid ska inte gälla för ett avtal om anläggning av en fysisk anslutning enligt vilket betalning av skulden görs genom avbetalning. Ett sådant avtal får inte innefatta terminalutrustning och inte heller innehålla villkor som hindrar utövandet av rättigheter enligt

bestämmelserna om ändring av avtal, maximal uppsägningstid för avtal med bindningstid som har förlängts automatiskt, ersättning för subventionerad terminalutrustning vid uppsägning av ett avtal i förtid och påföljder vid fel.

Bestämmelserna om maximal bindningstid och avbetalningskontrakt om anläggning av en fysisk anslutning ska också gälla till förmån för slutanvändare som är mikroföretag, små företag eller organisationer som drivs utan vinstsyfte, om de inte uttryckligen har samtyckt till att bestämmelserna frångås.

Bestämmelsen med skyldighet att erbjuda slutanvändare att ingå avtal med en längsta giltighetstid om 12 månader ska inte föras över till den nya lagen.

Skälen för förslaget: I 5 kap. 15 a § LEK finns bestämmelser om maximal bindningstid för avtal mellan slutanvändare och tillhandahållare av elektroniska kommunikationstjänster. I konsumentavtal får den inledande bindningstiden inte överstiga 24 månader. Även andra slutanvändare än konsumenter har möjlighet att i enskilda fall åberopa skyddsregeln. Paragrafen innehåller även en skyldighet att erbjuda slutanvändare ett tidsbegränsat avtal med en längsta giltighetstid på 12 månader. Bestämmelserna genomför artikel 30.5 i USO-direktivet.

I EU-direktivet regleras avtalstid i artikel 105.1, som delvis har ett annat innehåll än bestämmelserna i USO-direktivet. Enligt EU-direktivet ska medlemsstaterna säkerställa att villkor och förfaranden vid uppsägning av avtal inte hämmar byte av tjänstetillhandahållare och att avtal som ingås mellan konsumenterna och tillhandahållare av andra allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster än nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster och överföringstjänster för tillhandahållande av maskin till maskin-tjänster inte föreskriver en bindningstid som överstiger 24 månader. I bestämmelsen i USO-direktivet anges i stället ”inledande bindningstid”. Ändringen i EU-direktivet är ett förtydligande av att det är den totala bindningstiden som avses. Ett avtal med 24 månaders bindningstid kan alltså inte förlängas med ytterligare bindningstid. Skyldigheten enligt USO-direktivet att erbjuda ett avtal med längsta giltighetstid på 12 månader har inte förts över till EU-direktivet.

Artikel 105.1 i EU-direktivet medger undantag från principen om fullharmonisering i och med att det i artikeln anges att medlemsstaterna får införa eller bibehålla bestämmelser som föreskriver kortare maximala bindningstider. Inom ramen för genomförandet av EU-direktivet finns det inte möjlighet att utreda den frågan närmare. Någon kortare bindningstid föreslås därför inte. Det kan dock finnas skäl att se över den maximala bindningstiden separat.

För att genomföra artikel 105.1 bör bestämmelsen om maximal bindningstid i 5 kap. 15 a § LEK därmed föras över till den nya lagen med den ändringen att ordet inledande utgår framför bindningstid i enlighet med den ändrade lydelsen i EU-direktivet. Bestämmelsen ska gälla avtal som ingås mellan en konsument och tillhandahållare av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster med undantag för nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster och överföringstjänster för tillhandahållande av maskin till maskin-tjänster.

Bestämmelsen i 5 kap. 15 a § LEK om att en slutanvändare alltid ska ha möjlighet att ingå ett tidsbegränsat avtal som gäller i högst ett år har inte haft avsedd effekt. Avtal där t.ex. en smarttelefon och annan terminalutrustning eller ett paket av attraktiva tjänster ingick till ett förmånligare pris, erbjöds framför allt med 24 månaders bindningstid. Slut användare upplevde sällan erbjudanden om avtal med 12 månaders bindningstid som attraktiva i jämförelse och den avsedda effekten att få slut användare att välja en kortare avtalsperiod och därmed stimulera ökad rörlighet på marknaden uppnåddes inte. Som framgått har bestämmelsen inte heller förts över från USO-direktivet till EU-direktivet. Bestämmelsen bör därför inte föras över till den nya lagen.

Till skillnad från bestämmelserna i LEK kan skyddsregeln om maximal bindningstid i EU-direktivet inte återopas av alla slut användare. Av artikel 105.2 i EU-direktivet framgår nämligen att bestämmelserna, utöver konsumenter, även ska gälla för slut användare som är mikroföretag, små företag eller organisationer som drivs utan vinstsyfte, såvida de inte uttryckligen har samtyckt till att bestämmelserna frångås. Det bör föras in en bestämmelse i den nya lagen med motsvarande innebörd. Det kan noteras att bestämmelsen i LEK, även om dess lydelse omfattar alla slut användare, i första hand tar sikte på mikroföretag och små företag som kan föredra ett avtal som är anpassat efter konsumenters behov (prop. 2010/11:115 s. 178). Att kretsen av slut användare som skyddas av bestämmelsen snävas in bedöms därmed inte innebära någon större förändring.

Nytt i artikel 105.1 i EU-direktivet är också att bestämmelser om maximal bindningstid inte ska gälla för löptiden för ett avbetalningskontrakt där konsumenten i ett separat avtal har gått med på att göra avbetalningar enbart för anläggning av en fysisk anslutning, i synnerhet till nät med mycket hög kapacitet. Det kan t.ex. röra sig om ett avtal om bredband via fiber där en konsument kan betala av en skuld för själva anläggningen av fiber under en längre tid än 24 månader. I skäl 273 i EU-direktivet motiveras bestämmelsen med att det kan hända att konsumenterna föredrar och drar nytta av en längre återbetalningsperiod för fysisk anslutning och att sådana konsumentåtaganden kan vara en viktig faktor för att underlätta anläggningen av nät med mycket hög kapacitet fram till eller mycket nära slut användarnas lokaler. Vidare får enligt artikel 105.1 ett sådant avbetalningskontrakt som ingås med en konsument inte innefatta terminalutrustning, såsom en router eller ett modem, och det får inte heller hindra konsumenter från att utöva sina rättigheter enligt artikel 105. I skäl 273 anges särskilt att det är konsumenternas rätt att byta tillhandahållare av elektroniska kommunikationstjänster som inte bör inskränkas av sådana återbetalningsperioder. Motsvarande undantag bör därmed föras in i den nya lagen. Det bör av lagtexten framgå att ett sådant avtal för anläggning av en fysisk anslutning som avses i direktivsbestämmelsen inte får innehålla villkor som hindrar utövandet av rättigheter enligt bestämmelserna i artikel 105 om ändring av avtal, maximal uppsägningstid för avtal med bindningstid som har förlängts automatiskt, ersättning för subventionerad terminalutrustning vid uppsägning av ett avtal i förtid och påföljder vid fel. I enlighet med artikel 105.2 bör bestämmelserna, utöver konsumenter, även gälla för slut användare som är mikroföretag, små företag eller organisationer som drivs utan vinstsyfte, såvida de inte uttryckligen har samtyckt till att bestämmelserna frångås.

17.9.2 Ändring av avtal

Förslag: Bestämmelserna om ändring av avtal ska föras över till den nya lagen med den ändringen att en slutanvändare som inte godtar de nya villkoren, inom tre månader från underrättelsen ska få säga upp avtalet utan ytterligare kostnad. Skyldigheten att underrätta slutanvändaren på ett klart och begripligt sätt ska gälla den som tillhandahåller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster, med undantag för nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster. Skyldigheten ska inte gälla om ändringen av avtalet enbart är till slutanvändarens fördel, av rent administrativ karaktär och inte får några negativa konsekvenser för slutanvändaren eller föreskrivs direkt genom unionsrätt eller nationell rätt. När det gäller överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin till maskin-tjänster ska med slutanvändare endast avses konsumenter, mikroföretag, små företag och organisationer som drivs utan vinstsyfte.

Skälen för förslaget: I 5 kap. 16 § LEK finns bestämmelser om ändring av avtalsvillkor. Enligt bestämmelserna ska den som tillhandahåller abonnenter ett elektroniskt kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster, om den vill ändra avtalet, underrätta abonnenten om ändringen minst en månad innan den träder i kraft. En abonnent som inte godtar de nya villkoren får säga upp avtalet utan att därvid drabbas av någon kostnad, avgift eller annan förpliktelse. I underrättelsen ska abonnenten upplysas om sin rätt att säga upp avtalet. Paragrafen genomför artikel 20.2 i USO-direktivet. PTS har meddelat allmänna råd (PTSFS 2009:6) om underrättelse vid villkorsändring.

Motsvarande bestämmelser finns i artikel 105.4 i EU-direktivet som till stor del har ändrats och dessutom blivit mer detaljerade. Artikeln skiljer sig från nuvarande reglering genom att det anges uttryckligen vilka villkorsändringar som inte kräver en underrättelse och inte ger rätt att säga upp avtalet. Villkorsändringar som enbart är till slutanvändarens fördel, är av rent administrativ karaktär och inte får några negativa konsekvenser för slutanvändaren eller föreskrivs direkt genom unionsrätt eller nationell rätt kräver inte någon underrättelse och utlöser inte heller rätten att säga upp avtalet. Bestämmelserna gäller för tillhandahållare av andra allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster än nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster. Direktivsbestämmelsen medger flexibilitet för medlemsstaterna att förlänga tidsfristen under vilken en slutanvändare ska ha rätt att säga upp avtalet utan kostnad, för det fall att denne inte godtar de nya villkoren.

Enligt nuvarande regler ska slutanvändaren underrättas om ändringen av avtalet minst en månad i förväg. Slut användaren har då en månad på sig att säga upp avtalet. Det innebär i praktiken att när villkorsändringen trätt i kraft finns det inte längre någon möjlighet att säga upp avtalet. Det är först i samband med att t.ex. en prishöjning blir synlig på fakturan som en slutanvändare får se vad villkorsändringen faktiskt innebär och vilka konsekvenser den får i realiteten. Då har det oftast gått mer än en månad sedan prishöjningen aviseras och slutanvändaren är därmed bunden av det nya villkoret under resterande bindningstid. Detta kan få långtgående konsekvenser, särskilt om avtalet har så lång bindningstid som 24 månader och villkorsändringen i fråga

är en prishöjning. PTS har i dagsläget möjlighet att utöva tillsyn mot tillhandahållare om villkorsändringen inte har skett på rätt sätt. Slutanvändaren är dock fortfarande civilrättsligt bunden av villkoren om prishöjning under resterande bindningstid, om inte slutanvändaren vidtar civilrättsliga åtgärder gentemot tillhandahållaren. Risken för inläsningseffekter bedöms minska om fristen för att säga upp avtalet från underrättelsen förlängs så att slutanvändare t.ex. ges möjlighet att, i samband med efterföljande fakturering, se de faktiska konsekvenser som villkorsändringen medför. För att säkerställa att slutanvändare har möjlighet att agera informerat i samband med en ändring i avtalet, bör de ha möjlighet att ta ställning till villkorsändringarna fram till efter två faktureringsstillfällen. Det bedöms därför motiverat att förlänga fristen för uppsägning av avtalet med anledning av villkorsändringar till totalt tre månader. Om underrättelsen sker en månad innan ändringen träder i kraft har slutanvändaren därmed, efter ikraftträdandet, ytterligare två månader på sig att säga upp avtalet.

Mot den bakgrunden bör bestämmelserna i 5 kap. 16 § LEK föras över till den nya lagen med den ändringen att en slutanvändare som inte godtar de nya villkoren inom tre månader från underrättelsen ska få säga upp avtalet utan ytterligare kostnad. Skyldigheterna ska i enlighet med direktivsbestämmelsen gälla för tillhandahållare av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster, med undantag för nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster. I enlighet med direktivsbestämmelsen bör det också av lagtexten framgå att skyldigheten inte gäller om ändringen av avtalet enbart är till slutanvändarens fördel, av rent administrativ karaktär och inte får några negativa konsekvenser för slutanvändaren eller föreskrivs direkt genom unionsrätt eller nationell rätt. I enlighet med terminologin i EU-direktivet bör bestämmelserna gälla för en slutanvändare i stället för en abonnent.

Enligt artikel 105.7 i EU-direktivet ska bestämmelserna om villkorsändring i fråga om överföringstjänster som används för maskin till maskintjänster endast gälla till förmån för slutanvändare som är konsument, mikroföretag, små företag eller organisationer som drivs utan vinstsyfte. Det bör därför införas en bestämmelse som särskilt begränsar de kategorier av slutanvändare som bestämmelserna om ändring av avtal ska skydda i fråga om sådana tjänster.

Artikel 105.4 i EU-direktivet föreskriver att medlemsstaterna ska säkerställa att underrättelsen görs på ett tydligt och begripligt sätt på ett varaktigt medium. Av artikeln framgår också att tillhandahållaren samtidigt med underrättelsen ska informera slutanvändarna om rätten att säga upp avtalet utan ytterligare kostnad om de inte godtar de nya villkoren. Liksom när det gäller bestämmelserna om information som ska lämnas innan ett avtal ingås (se avsnitt 17.6) bör kvalitetskravet enligt EU-direktivet om att underrättelse ska ske på ett klart och begripligt sätt med fördel framgå direkt av lagtexten. I övrigt kan kraven på vilket sätt som underrättelsen ska lämnas och på innehållet i underrättelsen lämpligen regleras i verkställighetsföreskrifter. Upplysningsbestämmelsen om verkställighetsföreskrifter bör föras över till den nya lagen med denna specificering.

17.9.3 Uppsägning av avtal

Förslag: Bestämmelserna om maximal uppsägningstid i konsumentavtal ska föras över till den nya lagen.

Den som tillhandahåller elektroniska kommunikationstjänster ska i ett avtal med bindningstid som förlängs automatiskt inte få ställa upp villkor som innebär att en slutanvändare, efter en sådan förlängning, inte har rätt att när som helst säga upp avtalet med högst en månads uppsägningstid, utan annan kostnad än avgifter för användning av tjänsten under uppsägningstiden. Bestämmelsen ska inte gälla nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster eller överföringstjänster för tillhandahållande av maskin till maskin-tjänster. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om skyldighet att lämna information till slutanvändaren inför en avtalsförlängning och årlig information om prisvillkor.

Skälen för förslaget: I 5 kap. 15 b § LEK finns bestämmelser om uppsägning av avtal mellan konsumenter och tillhandahållare av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster. Enligt paragrafen får tillhandahållaren i ett sådant avtal inte ställa upp villkor som innebär att uppsägningstiden för konsumenten är längre än en månad. I fråga om avtal med bindningstid får villkoren inte innebära att konsumenten måste säga upp avtalet tidigare än en månad före bindningstidens utgång för att avtalet ska upphöra att gälla vid den tidpunkten.

Bestämmelserna har till syfte att göra det enklare för konsumenter att säga upp abonnemang på elektroniska kommunikationstjänster. För närmare bakgrund till bestämmelserna, se prop. 2013/14:79. USO-direktivet innehåller inte någon närmare reglering om uppsägning av avtal. I artikel 30.6 i USO-direktivet föreskrivs endast att medlemsstaterna ska se till att villkor och förfaranden vid uppsägning av avtal om elektroniska kommunikationstjänster inte hämmar byte av tjänsteleverantör.

Bestämmelsen i artikel 30.6 i USO-direktivet har förts över till artikel 105.1 i EU-direktivet. Av artikel 105.1 följer också att medlemsstaterna får anta eller bibehålla bestämmelser som föreskriver kortare maximala bindningstider än 24 månader. Utöver bestämmelserna i artikel 105.3 i EU-direktivet som endast avser tidsbegränsade avtal med automatisk avtalsförlängning finns det inte någon reglering om uppsägningstidens längd i EU-direktivet. Artikel 105 är fullharmoniserad (se avsnitt 17.1.1), vilket hindrar bestämmelser i nationell rätt som avviker från direktivsbestämmelserna. I skäl 257 i EU-direktivet anges bl.a. att medlemsstaterna bör kunna bibehålla nationella bestämmelser i frågor som inte specifikt behandlas i direktivet. De svenska bestämmelserna om maximal uppsägningstid i konsumentavtal bedöms falla utanför de frågor som regleras i direktivets bestämmelser om slutanvändares rättigheter. Bestämmelser om maximal uppsägningstid korresponderar dessutom med möjligheten enligt direktivet att nationellt bestämma kortare maximala bindningstider. Mot den bakgrunden bedöms det inte finnas något hinder mot att behålla bestämmelserna i 5 kap. 15 b § LEK. I och med införandet av bestämmelserna har praxis när det gäller uppsägningstid i konsumentavtal gått från tre månader till en månad (jfr prop. 2013/14:79 s. 7). Konsumentnyttan som bestämmelserna medför

bedöms fortfarande hög. Paragrafen bör därför föras över till den nya lagen.

En nyhet i EU-direktivet är bestämmelserna om uppsägning av ett tidsbegränsat avtal som enligt avtalet eller nationell rätt får förlängas automatiskt, dvs. på viss tid eller tills vidare. I artikel 105.3 införs nämligen en skyldighet för medlemsstaterna att säkerställa att slutanvändare som ingått ett tidsbegränsat avtal som med stöd av avtalet eller nationell rätt får förlängas automatiskt, efter en sådan förlängning, har rätt att när som helst säga upp avtalet med högst en månads uppsägningstid, utan annan kostnad än avgifterna för erhållandet av tjänsten under uppsägningstiden. Vidare anges i artikeln att innan avtalet förlängs automatiskt, ska tillhandahållaren tydligt, i god tid och på ett varaktigt medium informera slutanvändaren om när avtalet löper ut och om hur avtalet kan sägas upp. Tillhandahållarna ska samtidigt ge slutanvändarna råd om de förmånligaste prisvillkor som gäller för slutanvändarens tjänster. Slutligen anges också att tillhandahållare minst en gång per år ska ge slutanvändarna information om förmånligaste prisvillkor.

Bestämmelser som gäller när ett tidsbestämt avtal mellan en näringsidkare och en konsument innehåller villkor om att avtalet förlängs om konsumenten inte säger upp avtalet finns i lagen (2014:1449) om konsumentskydd vid automatisk avtalsförlängning. Av bestämmelserna följer bl.a. att en näringsidkare inför en förlängning av avtalet skriftligen ska påminna konsumenten om innebörden av villkoret om automatisk avtalsförlängning. Om en sådan påminnelse inte görs har konsumenten rätt att säga upp avtalet med omedelbar verkan, dock tidigast till avtalstidens utgång (3 §). Lagens tillämpningsområde är begränsat till konsumentavtal och lagen gäller inte heller om det finns särskilda bestämmelser om förlängning av avtal i annan lagstiftning eller om konsumenten efter förlängningen kan säga upp avtalet till upphörandet inom tre månader från uppsägningen (1 §). Artikel 105.3 i EU-direktivet är fullharmoniserad (se avsnitt 17.1.1) och medger därmed inte någon flexibilitet vid genomförandet. Direktivsbestämmelsen är en sådan central skyddsregel för slutanvändare som bör framgå av lag. Eftersom bestämmelsen ställer upp ytterligare krav, bl.a. på maximal uppsägningstid, än de som följer av svensk rätt och dessutom gäller till förmån för alla slutanvändare, inte enbart konsumenter, behöver bestämmelsen genomföras i den nya lagen.

Medlemsstaterna ges enligt artikel 105.3 möjlighet att fastställa en kortare uppsägningstid än en månad. Inom ramen för genomförandet av EU-direktivet finns det inte möjlighet att utreda frågan närmare. Någon kortare uppsägningstid föreslås därför inte. Det kan dock finnas skäl att se över uppsägningstidens längd separat.

För att genomföra artikel 105.3 bör det i den nya lagen föras in en bestämmelse som förbjuder villkor som innebär att en slutanvändare, efter en avtalsförlängning, inte har rätt att när som helst säga upp avtalet med högst en månads uppsägningstid, utan annan kostnad än avgifter för användning av tjänsten under uppsägningstiden. I enlighet med direktivsbestämmelsen bör skyldigheten omfatta tillhandahållare av elektroniska kommunikationstjänster, med undantag för nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster och överföringstjänster för tillhandahållande av maskin till maskin-tjänster.

Skyldigheten enligt artikel 105.3 att informera innan en avtalsförlängning liksom de kvalitetskrav som anges i artikeln på den information som ska lämnas behöver också regleras särskilt. Som framgått föreskriver artikel 105.3

också skyldigheter i fråga om råd och information om förmånligaste prisvillkor. Bestämmelserna har en sådan detaljnivå att de lämpligen bör regleras genom myndighetsföreskrifter. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför få meddela föreskrifter om skyldighet att lämna information till slutanvändaren inför en avtalsförklaring och årlig information om prisvillkor. I bemyndigandet innefattas råd om förmånligaste prisvillkor.

17.9.4 Påföljder vid fel

Förslag: Om den faktiska prestandan på elektroniska kommunikationstjänster, med undantag för internetanslutningstjänster och nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster, skiljer sig väsentligt från den prestanda som anges i avtalet ska en konsument få använda sig av de påföljder vid fel som anges i 16 § konsumenttjänstlagen (1985:716).

Skälen för förslaget: Artikel 105.5 i EU-direktivet inför en ny bestämmelse om påföljder för det fall tjänsten inte motsvarar det som avtalats i fråga om prestanda. Enligt artikeln ska alla betydande ihållande eller ofta återkommande skillnader mellan den faktiska prestandan på andra elektroniska kommunikationstjänster än internetanslutningstjänster eller nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster och den prestanda som anges i avtalet anses som skäl att aktivera de påföljder som konsumenten har tillgång till i enlighet med nationell rätt, inbegripet rätten att säga upp avtalet utan kostnad.

En liknande reglering finns när det gäller internetanslutningstjänster i artikel 4.4 i TSM-förordningen. Av artikeln framgår att betydande skillnader, kontinuerligt eller regelbundet återkommande, mellan internetanslutningstjänstens faktiska prestanda avseende hastighet eller andra parametrar för tjänsteskvalitet och den prestanda som har angetts av leverantören av internetanslutningstjänsten i avtalet ska, om relevanta omständigheter har fastställts genom en övervakningsmekanism som certifierats av den nationella regleringsmyndigheten, anses utgöra bristande överensstämmelse gällande prestanda med avseende på utlösandet av de korrigeringsåtgärder som finns tillgängliga för konsumenten i enlighet med nationell rätt.

I svensk rätt är det bestämmelserna om påföljder vid fel i 16, 19–21 och 31 §§ konsumenttjänstlagen (1985:716) som närmast finns till hands. De påföljder som en konsument har att välja mellan om tjänsten är felaktig, förutsatt att felet inte beror på något förhållande på konsumentens sida, är innehållande av betalning, avhjälpande, prisavdrag, hävning och skadestånd (16 §).

Konsumenttjänstlagen reglerar avtal om tjänster som näringsidkare utför åt konsumenter. Lagreglerna är i huvudsak tvingande till konsumentens förmån. Lagen omfattar dels avtal om tjänster avseende arbete på lösa saker (dock inte behandling av levande djur), dels arbete på fast egendom, på byggnader eller andra anläggningar på mark eller i vatten eller på andra fasta saker, dels förvaring av lösa saker (dock inte levande djur). Elektroniska kommunikationstjänster omfattas inte direkt av konsumenttjänstlagen. Enligt förarbetena finns det dock utrymme för att tillämpa lagen analogt vid många tjänster som inte omfattas av lagens tillämpningsområde. Det blir i sådana

fall främst aktuellt att använda reglerna som dispositiv rätt, dvs. som utfyllande rätt i frågor som inte har reglerats genom avtalet mellan parterna. I förarbetena anges att lagen bör tillmätas desto större betydelse ju mer den aktuella avtalsituationen liknar de avtalsituationer som omfattas av lagen (se prop. 1984/85:110 s. 142).

Artikel 105.5 i EU-direktivet är fullharmoniserad (se artikel 101 i EU-direktivet) och medger därmed inte någon flexibilitet vid genomförandet. För att uppfylla direktivsbestämmelsens krav på att skillnader mellan den faktiska prestandan och den som anges i avtalet ska aktivera påföljder som konsumenten kan välja mellan enligt nationell rätt bedöms det nödvändigt att koppla konsumenttjänstlagen, som annars endast är analogt tillämplig, till lagstiftningen om elektroniska kommunikationstjänster. Det bör därför i den nya lagen föras in en bestämmelse som gör påföljderna vid fel enligt konsumenttjänstlagen direkt tillämpliga under de förhållanden som anges i direktivsbestämmelsen, dvs. vid betydande ihållande eller ofta återkommande skillnader mellan den faktiska prestandan och den som har avtalats. Allvarlighetsgraden på avvikelserna som direktivsbestämmelsen ställer upp bedöms motsvara det som i svensk lagstiftning uttrycks med termen väsentlig. Den termen bör därför användas i lagtexten. Den nya bestämmelsen bör i enlighet med direktivsbestämmelsen omfatta elektroniska kommunikationstjänster med undantag för internetanslutningstjänster och nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster.

17.9.5 Kompensation vid uppsägning av avtalet i förtid

Förslag: När en slutanvändare enligt unionsrätten eller nationell rätt har rätt att säga upp ett avtal avseende en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst, med undantag för nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster, innan avtalstiden har gått ut ska tillhandahållaren endast få begära kompensation för subventionerad terminalutrustning som slutanvändaren behåller. Tillhandahållaren ska vara skyldig att ta bort operatörslös kostnadsfritt och senast vid betalning av kompensationen. När det gäller överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin till maskin-tjänster ska med slutanvändare endast avses konsumenter, mikroföretag, små företag och organisationer som drivs utan vinstsyfte. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om hur kompensationen ska beräknas.

Skälen för förslaget: Artikel 105 i EU-direktivet innehåller även nya bestämmelser om den ersättning som en tillhandahållare kan begära när ett avtal sägs upp i förtid. I artikel 105.6 första stycket anges att om en slutanvändare har rätt att säga upp ett avtal avseende en annan allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst än en nummeroberoende interpersonell kommunikationstjänst före utgången av den överenskomna avtalsperioden enligt EU-direktivet, andra bestämmelser i unionsrätten eller nationell lagstiftning ska slutanvändaren inte vara skyldig att betala någon annan ersättning än för subventionerad terminalutrustning som denne behåller. Artikel 105.6 är fullharmoniserad. Bestämmelsen är en sådan central skyddsregel för slutanvändare som bör framgå av lag. Det bör därför

i den nya lagen införs en bestämmelse med motsvarande innebörd. I den svenska versionen av artikeln har det engelska ordet compensation översatts med ersättning. För att knyta an till den situation som avses i direktivbestämmelsen, dvs. att avtalet sägs upp i förtid, är kompensation en bättre översättning som bör användas i lagtexten. Bestämmelsen bör i enlighet med direktivbestämmelsen gälla avtal om allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster med undantag för nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster.

Enligt artikel 105.6 fjärde stycket ska tillhandahållaren kostnadsfritt häva eventuella förbehåll avseende användningen av terminalutrustningen på andra nät vid en tidpunkt som fastställts av medlemsstaterna, dock senast vid betalningen av ersättningen. Det som avses är att ta bort sådant operatörlås som definieras i 5 kap. 15 c § andra stycket LEK (se avsnitt 17.9.6). Skyldigheten att ta bort operatörlås kostnadsfritt bör framgå av lagtexten. Så länge terminalutrustningen i någon mening ägs av tillhandahållaren, dvs. innan den är fullt betald av slutanvändaren, är det rimligt att tillhandahållaren har rätt att vidta nödvändiga åtgärder, såsom att tillämpa ett operatörlås, för att säkerställa att terminalutrustningen används på det sätt som avses enligt abonnemangsavtalet. Tidpunkten för att ta bort operatörlås bör därför kopplas till tidpunkten för betalning av kompensationen. Det bör därmed i lagtexten anges att tillhandahållaren ska ta bort operatörlås senast vid betalning av kompensationen.

I artikel 105.6 andra stycket anges en beräkningsmetod för det fallet att terminalutrustningen vid tidpunkten för avtalets ingående ingår i ett paket. I ett sådant fall får kompensationen inte överstiga det lägsta beloppet av antingen det tidsproportionella värdet för utrustningen enligt det som överenskommit vid avtalets ingående eller den kvarvarande delen av serviceavgiften fram till avtalets utgång. Enligt artikel 105.6 tredje stycket ges medlemsstaterna möjlighet att fastställa andra metoder för beräkning av kompensationen, förutsatt att metoden inte leder till att kompensationen överstiger den som beräknats enligt den metod som föreskrivs i direktivet. Bestämmelserna om beräkningsmetod har en sådan detaljnivå att de lämpligast regleras genom myndighetsföreskrifter. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför få meddela föreskrifter om hur kompensationen ska beräknas.

På samma sätt som när det gäller bestämmelserna om ändring av avtal ska enligt artikel 105.7 i EU-direktivet bestämmelserna om kompensation vid uppsägning av avtalet i förtid i artikel 105.6 när det gäller överföringstjänster som används för maskin-till-maskin tjänster endast gälla till förmån för slutanvändare som är konsumenter, mikroföretag, små företag eller organisationer som drivs utan vinstsyfte. Den bestämmelse som föreslås begränsa de kategorier av slutanvändare som bestämmelserna om ändring av avtal ska gälla till förmån för, bör därför även omfatta bestämmelserna om kompensation vid uppsägning av avtalet i förtid som genomförs enligt artikel 105.6.

17.9.6 Operatörslåst terminalutrustning

Förslag: Bestämmelserna om borttagande av operatörslås på terminalutrustning efter att bindningstiden har löpt ut ska föras över till den nya lagen med den ändringen att ordet inledande utgår framför bindningstid. Upplysningsbestämmelsen om verkställighetsföreskrifter ska utgå.

Skälen för förslaget: I 5 kap. 15 c § LEK finns en skyldighet för den som tillhandahåller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster och som har träffat avtal med en konsument om abonnemang med bindningstid, i kombination med tillhandahållande av terminalutrustning, att efter den inledande bindningstiden på begäran av konsumenten ta bort operatörslås kostnadsfritt och utan dröjsmål. Bestämmelsen träffar t.ex. operatörslås på en smarttelefon som har sålts tillsammans med ett mobiltelefonabonnemang. Operatörslås definieras i paragrafens andra stycke. Med operatörslås avses sådana begränsningar när det gäller användningen av terminalutrustning som en tjänsteleverantör har infört eller låtit införa för att hindra att utrustningen används för nyttjande av andra leverantörers elektroniska kommunikationstjänster. I paragrafens tredje stycke finns en skyldighet för tjänsteleverantören att omedelbart efter den inledande bindningstidens utgång på ett tydligt sätt underrätta konsumenten om sin rätt att få ett operatörslås borttaget. I paragrafens tredje stycke finns också en upplysningsbestämmelse om verkställighetsföreskrifter. PTS har inte meddelat några sådana föreskrifter. Paragrafen syftar, i likhet med bestämmelserna om uppsägningstidens längd, till att göra det lättare att välja och byta leverantör (se prop. 2013/14:79 s. 12 f.).

Som redogörs för i föregående avsnitt reglerar EU-direktivet borttagande av operatörslås när en slutanvändare har rätt att säga upp avtalet i förtid. Direktivet innehåller inte några andra bestämmelser om operatörslås. Den situation som regleras i 5 kap. 15 c § LEK bedöms därmed inte omfattas av de frågor som regleras i direktivets bestämmelser om slutanvändares rättigheter. De svenska bestämmelserna bedöms därför inte träffas av direktivets fullharmoniserade område enligt artikel 101 (se avsnitt 17.1.1). Syftet med bestämmelserna, att främja själva bytet av leverantör, har sin grund i skyldigheten enligt USO-direktivet att se till att villkor och förfaranden vid uppsägning av avtal inte hämmar byte av tjänsteleverantör. Den skyldigheten har förts över till artikel 105.1 i EU-direktivet. En skyldighet att ta bort operatörslås finns enligt direktivet vid uppsägning av avtalet i förtid. De svenska bestämmelserna bedöms mot den bakgrunden vara förenliga med direktivets bestämmelser inom det fullharmoniserade området. Sammantaget bedöms det inte finnas något hinder mot att behålla den svenska regleringen.

Bestämmelserna i 5 kap. 15 c § LEK bör alltså föras över till den nya lagen. Med hänsyn till att det föreslås en ändring av bestämmelserna om bindningstid som innebär att ordet inledande ska utgå framför bindningstid bör motsvarande ändring göras i nu aktuella bestämmelser. Upplysningsbestämmelsen om verkställighetsföreskrifter fyller inte någon funktion och bör därför utgå.

17.10 Kontroll av utgifter m.m.

17.10.1 Utgångspunkter

Medlemsstaterna är skyldiga att säkerställa att tjänster och åtgärder för kontroll av utgifter och vissa ytterligare tjänster som t.ex. nummerpresentation erbjuds till slutanvändare. Skyldigheten följer av artikel 88 respektive 115 i EU-direktivet. Bilaga 6 till EU-direktivet innehåller bestämmelser om sådana tjänster som avses i artiklarna 88 och 115. I del A i bilagan finns bestämmelser om tjänster och åtgärder för kontroll av utgifter. Bestämmelserna i del A kan tillämpas på grundval av båda artiklarna. De ytterligare tjänster som regleras i del B i bilagan tillämpas enbart på grundval av artikel 115. Motsvarande reglering finns i artiklarna 10 och 29 och del A och B i bilaga 1 till USO-direktivet. Bestämmelserna i USO-direktivet har genomförts i 5 kap. 4, 7, 7 a och c, 19 §§ LEK.

Enligt artikel 88.2 i EU-direktivet finns en skyldighet för medlemsstaterna att vid givna förutsättningar säkerställa att de särskilda tjänster som anges i del A i bilaga 6 erbjuds. Direktivbestämmelsen omfattar enligt ordalydelsen tillhandahållare av en adekvat internetanslutningstjänst via bredband och talkommunikationstjänster som tillhandahåller tjänster enligt artikel 85, dvs. tillhandahållande av samhällsomfattande tjänster till konsumenter med låga inkomster eller särskilda sociala behov. Som framgår av avsnitt 16.2 bedöms det grundläggande syftet med artikel 85 redan uppfyllt i svensk rätt och därför finns det inte behov av någon bestämmelse om åläggande av skyldighet att erbjuda sådana konsumenter särskilda prisalternativ eller prispaket. Det blir därför inte heller aktuellt med tillhandahållande av särskilda tjänster enligt artikel 88.2. Bestämmelserna om tjänster och åtgärder för kontroll av utgifter i del A och B i bilaga 6 bör därför i stället genomföras på grundval av artikel 115. Det innebär, till skillnad från bestämmelserna om kontroll av utgifter i 5 kap. 4 § LEK, att det inte finns grund för att knyta skyldigheterna till sådana företag som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster. Skyldigheter i fråga om tjänster och åtgärder som anges i del A och B i bilaga 6 bör i stället utformas som allmänna skyldigheter för berörda företag.

Av artikel 115.1 i EU-direktivet framgår att medlemsstaterna ska säkerställa att de behöriga myndigheterna har möjlighet att kräva att alla tillhandahållare av internetanslutningstjänster eller allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster avgiftsfritt erbjuder samtliga eller delar av de ytterligare tjänster som anges i del B i bilaga 6, förutsatt att det är tekniskt genomförbart, liksom samtliga eller delar av de ytterligare tjänster eller åtgärder som anges i del A i bilaga 6. Medlemsstaterna får gå längre än förteckningen i del A och B i bilaga 6 för att säkerställa en högre nivå av konsumentskydd (artikel 115.2). En medlemsstat får även besluta att inte tillämpa bestämmelsen i artikel 115.1 på hela eller delar av sitt territorium, förutsatt att det finns tillräcklig tillgång till faciliteterna (artikel 115.3).

De tjänster och åtgärder som räknas upp i del A i bilaga 6 till EU-direktivet är

- a. specificerad faktura,
- b. selektiva spärrar för samtal och meddelanden,
- c. system för förhandsbetalning,
- d. betalning av anslutningsavgifter som är fördelad över tiden,

- e. åtgärder vid utebliven betalning,
- f. råd om taxor,
- g. andra former av kostnadskontroll, och
- h. avstängning av tredjepartsfakturerings.

De tjänster och åtgärder som anges i punkterna a–g motsvarar de tjänster och åtgärder som anges i del A i bilaga 1 till USO-direktivet. Bestämmelserna är i allt väsentligt oförändrade förutom att tillämpningsområdet och terminologin ändras i EU-direktivet. Punkten h är ny. Som framgår av inledningen till del A i bilaga 6 till EU-direktivet är punkterna c, d och g endast tillämpliga på konsumenter när bestämmelserna tillämpas med stöd av artikel 115. När det gäller punkterna a, b, e, f och h finns däremot en valmöjlighet för medlemsstaterna att själva bestämma de kategorier av slutanvändare som ska omfattas av respektive tjänst eller åtgärd.

Del B i bilaga 6 till EU-direktivet innehåller ytterligare tjänster. I punkten a finns bestämmelser om nummerpresentation som i huvudsak är oförändrade jämfört med motsvarande reglering i bilaga 1 till USO-direktivet. Del B innehåller också en ny tjänst. I punkten b finns nämligen bestämmelser om vidarebefordran eller tillgång till e-postmeddelanden när ett avtal med en internetleverantör har sagts upp.

När det gäller valmöjligheten i fråga om vilka kategorier av slutanvändare som ska omfattas av tillämpningsområdet för de tjänster och åtgärder som beskrivs i bilagan bör utgångspunkten vara att regleringen även fortsatt ska gälla för den slutanvändarkrets som omfattas av motsvarande bestämmelser i LEK. I det fall det är fråga om en tjänst som typiskt sett används främst av konsumenter kan det dock finnas skäl att snäva in kretsen av slutanvändare till endast konsumenter. Motsvarande avvägning görs i avdelning 3 i EU-direktivet. För vissa bestämmelser i avdelningen utvidgas kategorin av slutanvändare, utöver konsumenter, till att även inkludera mikro- och småföretag samt organisationer som drivs utan vinstsyfte (se avsnitt 17.1.3). Frågan om vilken slutanvändarkrets som bör omfattas av bestämmelserna behandlas närmare nedan under respektive tjänst eller åtgärd.

I fråga om kontroll av utgifter finns det, utöver de tjänster som redogjorts för ovan, nya bestämmelser i artikel 102.5 i EU-direktivet som innebär en skyldighet för berörda företag att erbjuda konsumenter en funktion för övervakning och kontroll av användningen av tjänster som faktureras utifrån förbrukning i volym och tid. Direktivbestämmelserna gäller internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster och behandlas nedan tillsammans med andra tjänster för kostnadskontroll (se avsnitt 17.10.7).

17.10.2 Specifierad faktura

Förslag: Bestämmelserna om skyldighet att tillhandahålla specificerade fakturor ska föras över till den nya lagen. Skyldigheten ska omfatta tillhandahållare av internetanslutningstjänster eller allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster. Bemyndigandet om föreskriftsrätt om hur skyldigheten ska fullgöras m.m. ska likaså föras över till den nya lagen.

Skälen för förslaget: Enligt 5 kap. 7 § första stycket 4 LEK finns en allmän skyldighet att avgiftsfritt tillhandahålla en abonnent specificerade telefonräkningar, om inte abonnenten har begärt att räkningen ska vara ospecificerad. Av paragrafens andra stycke följer att samtal som är avgiftsfria för den uppringande abonnenten inte får anges på dennes telefonräkning. I paragrafens tredje stycke finns ett bemyndigande att meddela föreskrifter om bl.a. på vilket sätt skyldigheten ska fullgöras och vilka uppgifter som omfattas av skyldigheten. PTS har med stöd av bemyndigandena i 5 kap. 7 § tredje stycket LEK och 30 § FEK meddelat föreskrifter (PTSFS 2006:3) om skyldighet att tillhandahålla specificerad telefonräkning.

Bestämmelserna i LEK omfattar tillhandahållare av ett elektroniskt kommunikationsnät och allmänt tillgängliga telefonitjänster och genomför bestämmelser i USO-direktivet som har sin motsvarighet i punkten a i del A i bilaga 6 till EU-direktivet. Till skillnad från regleringen i USO-direktivet gäller bestämmelserna i EU-direktivet, när de tillämpas med stöd av artikel 115, internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster. Bestämmelserna i EU-direktivet är mer detaljerade i fråga om de uppgifter som de specificerade fakturorna ska innehålla. En nyhet är också att det anges att de nationella regleringsmyndigheterna får kräva att operatörerna erbjuder nummerpresentation avgiftsfritt. Nummerpresentation behandlas närmare i avsnitt 17.10.10.

Bestämmelserna om specificerad faktura i EU-direktivet motsvarar i allt väsentligt nuvarande reglering. Bestämmelserna i 5 kap. 7 § första stycket 4, andra och tredje styckena LEK bör därför föras över till den nya lagen. Eftersom EU-direktivet har ett annat tillämpningsområde bör skyldigheten i stället omfatta tillhandahållare av internetanslutningstjänster eller allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster. Med stöd av bemyndigandet går det att genom föreskrifter helt genomföra de mer detaljerade bestämmelserna om uppgifter som en specificerad faktura ska innehålla. Det är lämpligt att även fortsättningsvis behålla sådan reglering på föreskriftsnivå. Specificerade fakturor är en viktig tjänst för alla kategorier av slutanvändare för att möjliggöra kontroll av utgifterna. I likhet med nuvarande reglering bör bestämmelserna fortsatt gälla till förmån för alla slutanvändare. I enlighet med terminologin i EU-direktivet bör skyldigheten gälla i förhållande till en slutanvändare i stället för en abonnent.

17.10.3 Selektiva spärrar för samtal och meddelanden

Förslag: Bestämmelserna om nummer- och samtalsspärr ska föras över till den nya lagen och omfatta tillhandahållare av allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster. Även bemyndigandet om föreskriftsrätt om hur skyldigheten ska fullgöras m.m. ska föras över till den nya lagen.

Skälen för förslaget: I 5 kap. 7 a § LEK finns bestämmelser om nummer- och samtalsspärrar, dvs. tjänster som gör att abonnenter avgiftsfritt kan spärra vissa nummer eller typer av utgående samtal eller meddelanden med förhöjd taxa. Bestämmelserna omfattar den som tillhandahåller en allmänt till-

gänglig telefonitjänst. Av paragrafens andra stycke följer en informations-skyldighet i samband med att avtal ingås och en rätt att under löpande avtalsperiod avgiftsfritt ändra spärren. I paragrafens tredje stycke finns ett bemyndigande att meddela föreskrifter om på vilket sätt skyldigheten ska fullgöras och om undantag från skyldigheten. PTS har inte meddelat några sådana föreskrifter.

Bestämmelserna ersätter tidigare reglering som genomförde bestämmelser i USO-direktivet som motsvarar punkten b i del A i bilaga 6 till EU-direktivet (se prop. 2007/08:86 s. 17 f.). Det som är nytt i EU-direktivet är att bestämmelserna, när de tillämpas med stöd av artikel 115, gäller nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster. I övrigt är regleringen densamma som i USO-direktivet. Bestämmelserna i 5 kap. 7 a § LEK bör därför föras över till den nya lagen med den ändringen att skyldigheten ska omfatta den som tillhandahåller allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster. I enlighet med terminologin i EU-direktivet bör skyldigheten gälla i förhållande till en slutanvändare i stället för en abonnent. Nummer- och samtalsspärrear kan vara värdefulla inte bara för konsumenter, utan alla kategorier av slutanvändare, inklusive t.ex. företagskunder. Bestämmelserna bör därför gälla till förmån för alla slutanvändare. Närmare reglering om hur skyldigheten ska fullgöras och om undantag från skyldigheten bör som tidigare vid behov kunna ges i föreskrifter. Eftersom bestämmelserna genomförs med stöd av artikel 115 och inte artikel 88.2 i EU-direktivet finns det, till skillnad från nuvarande reglering, inte skäl att föreskriva att den som har förpliktats att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster inte kan omfattas av ett undantag från skyldigheten (se avsnitt 17.10.1). Någon sådan bestämmelse behövs därför inte i bemyndigandet.

17.10.4 System för förhandsbetalning

Förslag: Regeringen eller den myndighet som regering bestämmer ska få meddela föreskrifter om system för förhandsbetalning.

Skälen för förslaget: Enligt 5 kap. 4 § första stycket 2 LEK får den som har förpliktats att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster åläggas skyldighet att göra det möjligt för konsumenter att på förhand betala för anslutning till det allmänna kommunikationsnätet och för användning av allmänt tillgängliga telefonitjänster. Bestämmelsen genomför USO-direktivets motsvarande bestämmelse till punkten c i del A i bilaga 6 till EU-direktivet. Eftersom bestämmelsen vid genomförandet av EU-direktivet bör tillämpas med stöd av artikel 115 finns det inte grund för att knyta skyldigheten till tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster (se avsnittet 17.10.1).

Av bestämmelsen i EU-direktivet följer att medlemsstaterna ska säkerställa att behöriga myndigheter får kräva att tillhandahållare erbjuder konsumenter möjligheten att förhandsbetala användning av internetanslutningstjänster eller nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster. Med system för förhandsbetalning avses i första hand tillhandahållande av kontantkort.

System för förhandsbetalning erbjuds i viss utsträckning i Sverige, t.ex. på marknaderna för mobiltelefoni och mobilt bredband. Andelen kontantkort i förhållande till samtliga kontrakt för mobiltelefonitjänster på marknaden

har enligt uppgifter från PTS uppskattningsvis minskat från 43 till 23 procent mellan 2008 och 2018. Den nedåtgående trenden pekar på en minskad efterfrågan av system för förhandsbetalning när det gäller mobiltelefonitjänster i takt med att utbudet av abonnemangskontrakt ökat. För vissa grupper av konsumenter som av olika anledningar inte kan teckna abonnemang är tillgången till sådana system fortsatt särskilt viktig. Direktivsbestämmelsen föreskriver att behörig myndighet ska få kräva att system för förhandsbetalning erbjuds också för användning av internetanslutningstjänster. När det gäller fast eller mobilt bredband erbjuds system för förhandsbetalning inte i motsvarande utsträckning som för mobiltelefoni. Det finns därför inte stöd för att anse att det finns tillräcklig tillgång till system för förhandsbetalning eller att syftet med bestämmelsen uppnås på annat sätt, vilket enligt artikel 115.3 i EU-direktivet skulle motivera att bestämmelsen inte behöver genomföras i Sverige. För att Sverige ska uppfylla sina skyldigheter enligt EU-direktivet bör det lämpligen finnas möjlighet att vid behov reglera en sådan skyldighet på föreskriftsnivå. Det bör därför i den nya lagen införas ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att få meddela föreskrifter om system för förhandsbetalning.

17.10.5 Betalning av anslutningsavgifter som är fördelad över tiden

Bedömning: EU-direktivets bestämmelser om betalningar av anslutningsavgifter som är fördelade över tiden kräver inte några genomförandeåtgärder.

Skälen för förslaget och bedömningen: Enligt 5 kap. 4 § första stycket 3 LEK får den som har förpliktats att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster åläggas skyldighet att tillåta konsumenter att betala för anslutning till det allmänna kommunikationsnätet genom betalningar som är fördelade över tiden. Bestämmelsen genomför USO-direktivets motsvarande bestämmelse till punkten d i del A i bilaga 6 till EU-direktivet. Liksom bestämmelserna om förhandsbetalning (se avsnitten 17.10.1 och 17.10.4) finns det vid genomförandet av EU-direktivet inte grund för att knyta skyldigheten till tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster.

En anslutningsavgift för allmänna elektroniska kommunikationsnät utgörs normalt av en engångsavgift som ska betalas i samband med att avtal ingås om tillgång till t.ex. mobila telefonnätet eller till internet via fast anslutning. Avgifterna varierar kraftigt mellan olika marknader och det kan i vissa fall röra sig om relativt höga kostnader för anslutning, medan kostnaden i andra fall är förhållandevis låg. Kostnaderna kan också variera kraftigt även för samma typ av anslutning. Svenska konsumenter är relativt benägna att betala en hög engångskostnad för anslutning till nät med mycket hög kapacitet, t.ex. för bredband via fiber. Flera tillhandahållare erbjuder avbetalning via egna eller andra kreditinstitut på marknader där kostnaderna kan vara höga för anslutning till nätet. Mot den bakgrunden bedöms konsumenter på den svenska marknaden ha tillräckliga möjligheter att dela upp betalning av anslutningsavgifter över tid. Möjligheten enligt artikel 115.3 i EU-direktivet att inte tillämpa bestämmelsen bör därför användas.

17.10.6 Åtgärder vid utebliven betalning

Förslag: Bestämmelserna om åtgärder vid utebliven betalning ska föras över till den nya lagen och omfatta tillhandahållandet av internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster. Slutanvändaren ska under perioden från avbrytandet till avstängning även ges möjlighet att ha funktionell tillgång till internet.

Skälen för förslaget: I 5 kap. 19 § LEK finns bestämmelser om åtgärder vid utebliven betalning. I bestämmelserna anges hur den som tillhandahåller ett allmänt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig telefoni-tjänst ska gå till väga för att avbryta tillhandahållandet av tjänsten när abonnenten inte betalar för den. Vid bristande betalning får tillhandahållandet av tjänsten avbrytas först sedan abonnenten uppmanats att betala inom viss skälig tid, med upplysning om att tillhandahållandet annars kan komma att avbrytas. Betalas tjänsten inom angiven tid, får tillhandahållandet inte avbrytas. Om en abonnent vid upprepade tillfällen har betalat för sent, får tillhandahållandet avbrytas omedelbart. Den som tillhandahåller tjänsten ska i sådant fall genast underrätta abonnenten om avbrytandet och under en tid av lägst tio dagar från avbrytandet ge abonnenten möjlighet att ringa nödsamtal och andra avgiftsfria samtal. Gäller utebliven eller upprepad för sen betalning för en viss tjänst ska avbrottet begränsas till den tjänsten, om det är tekniskt möjligt och abonnenten inte tidigare har fått en betalningsuppmaning eller har vilselett tjänsteleverantören.

Paragrafen genomför bestämmelser i USO-direktivet som motsvaras av punkten e i del A i bilaga 6 till EU-direktivet. Bestämmelserna i EU-direktivet motsvarar i allt väsentligt nuvarande reglering. Till skillnad från regleringen i USO-direktivet gäller bestämmelserna i EU-direktivet, när de tillämpas med stöd av artikel 115, internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster. En nyhet i EU-direktivet är också att tidsfristen innan fullständig avstängning får göras, under vilken samtal som inte medför någon avgift för slutanvändaren tillåts, även innefattar en lägsta tjänstenivå när det gäller internetanslutningstjänster. Det framgår av direktivsbestämmelsen att denna lägsta tjänstenivå fastställs av medlemsstaterna mot bakgrund av nationella förhållanden. Bestämmelserna i 5 kap. 19 § LEK bör mot denna bakgrund föras över till den nya lagen med den ändringen att de ska omfatta tillhandahållandet av internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster. I enlighet terminologin i direktivet bör bestämmelserna gälla en slutanvändare i stället för en abonnent. Bestämmelserna bör gälla till förmån för alla slutanvändare (jfr abonnenter enligt nuvarande reglering). Bestämmelsen om att slutanvändaren under en tid av lägst tio dagar från avbrytandet ska ges möjlighet att ringa nödsamtal och andra avgiftsfria samtal bör i enlighet med lydelsen i EU-direktivet även innefatta en lägsta tjänstenivå när det gäller internetanslutningstjänster.

När det gäller att fastställa en sådan lägsta tjänstenivå som slutanvändare ska kunna använda under perioden från avbrytandet till avstängning låter sig internetanslutningstjänster till skillnad från nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster inte begränsas till nödkommunikation på samma premisser. Att definiera ett antal tjänster på internet som motsvarar

de nödtjänster som slutanvändare har tillgång till under samma period i sin telefonitjänst, riskerar att bli utdaterat och godtyckligt. Även att bestämma en viss datahastighet som lägsta tjänstenivå riskerar att bli irrelevant allt eftersom de tjänster som slutanvändare bör ha tillgång till med tiden förändras. Det bedöms i stället lämpligt att utgå från de tjänster som en slutanvändare ska kunna använda via en adekvat internetanslutningstjänst. I bilaga 5 till EU-direktivet anges det minimiutbud av tjänster som en adekvat internetanslutningstjänst ska ha kapacitet att stödja. Exempelvis anges e-post, internetbank och användning av e-tjänster som erbjuds av offentlig sektor. Även om minimiutbudet av tjänster som en adekvat internetanslutningstjänst ska kunna stödja innebär ett högre krav på tillgång till tjänster, jämfört med kravet på telefonitjänster enligt den aktuella bestämmelsen, bedöms det utifrån svenska förhållanden rimligt att minimiutbudet av tjänster fortsatt bör kunna användas under den begränsade perioden från avbrytandet. I avsnitt 16.2 föreslås att en bestämmelse som definierar adekvat internetanslutningstjänst förs in i den nya lagen. En sådan tjänst ska ha kapacitet att leverera en viss angiven lägsta datahastighet som medger funktionell tillgång till internet. Det föreslås också att bemyndigandet för regeringen att få meddela föreskrifter om datahastighet förs över till den nya lagen. Den lägsta tjänstenivån under perioden efter avbrytandet bör lämpligen motsvara den lägsta datahastighet som medger funktionell tillgång till internet. Det bör därmed av lagtexten framgå att tillhandahållaren under perioden efter avbrytandet även ska ge slutanvändaren möjlighet att ha funktionell tillgång till internet.

17.10.7 Andra former av kostnadskontroll

Förslag: Bestämmelserna om kreditspärk ska föras över till den nya lagen och omfatta tillhandahållare av allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster. Bestämmelserna ska endast gälla till förmån för konsumenter. Även bemyndigandet om föreskriftsrätt om hur skyldigheten ska fullgöras m.m. ska föras över till den nya lagen.

Den som tillhandahåller en internetanslutningstjänst eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst som faktureras utifrån förbrukning i volym eller tid ska avgiftsfritt erbjuda konsumenten en funktion för övervakning och kontroll av användningen av respektive tjänst. Konsumenten ska informeras innan en fastställd förbrukningsgräns uppnås och när en tjänst är förbrukad. I samband med att avtal ingås ska konsumenten informeras om sin rätt till en sådan övervaknings- och kontrollfunktion. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om på vilket sätt skyldigheten ska fullgöras och om förbrukningsgräns.

Bemyndigandet om föreskriftsrätt i fråga om andra sätt att kontrollera sina kostnader ska föras över till den nya lagen och omfatta tillhandahållare av internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster. Sådan reglering i föreskrifter ska endast gälla till förmån för konsumenter.

Skälen för förslaget

Av EU-direktivet framgår att behöriga myndigheter, om det anses lämpligt, ska kunna säkerställa att företag erbjuder andra tjänster för kostnadskontroll än dem som räknas upp i punkterna a–f i del A i bilaga 6. Bestämmelsen om andra former av kostnadskontroll i punkten g i del A i bilaga 6 har sin motsvarighet i USO-direktivet. Bestämmelsen i USO-direktivet har genomförts i 5 kap. 7 c § LEK. Till skillnad från regleringen i USO-direktivet gäller bestämmelsen i EU-direktivet, när den tillämpas med stöd av artikel 115, internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster. I övrigt har bestämmelsen i huvudsak samma lydelse.

Med kostnadskontroll avses en tjänst där tillhandahållare erbjuder andra sätt att kontrollera kostnaderna för aktuella tjänster, däribland kostnadsfria varningsmeddelanden till konsumenter om onormala konsumtionsmönster observerats. Detta tar sikte på den situationen att trafikvolymen ökar kraftigt på ett sätt som riskerar att leda till väsentligt högre kostnader för konsumenten.

Såväl erbjudanden och affärsmodeller som slutanvändarnas förutsättningar att ha kontroll över sina kostnader har förändrats i och med genomslaget för databaserade tjänster. På marknaden för mobiltelefoni har affärsmodeller kommit att bli dominerande som innebär att slutanvändare betalar ett fast pris för en viss volym datatrafik som sampaketeras med ett antal tjänster och eventuellt terminalutrustning. Vanligen ingår en bestämd volym data- trafik och obegränsat eller ett mycket högt antal samtal och meddelanden. Risken för chockfakturor har på så vis minskat när det gäller denna typ av avtal. Dessutom omfattar kostnadstaket inom EU, förutom det högsta priset som en operatör får ta ut för mobil telefoni och sms, nu även mobil dataanvändning. Risken att drabbas av höga kostnader vid dataroaming utomlands har därmed också minskat. Därutöver tillåter många tillhandahållare av mobil- telefonitjänster att kunderna byter mellan olika volymer av datatrafik, utan att det innebär ett reellt byte av tjänst eller ändring av avtalsvillkoren i övrigt. Många tillhandahållare skickar även kostnadsfria meddelanden till kunden för att informera om att den har förbrukat nästan hela sin totala datamängd med erbjudande om att köpa till extra datamängd när den avtalade datamängden tagit slut. På marknaden för fast telefoni har det skett en drastisk minskning i användning. Av de avtal som ingås om fast telefoni är tjänsten allt oftare paketerad i avtal om fasta internetanslutningstjänster samt tv-tjänster i vissa fall. När det gäller fast bredband är den dominerande affärsmodellen att slutanvändaren debiteras för en obegränsad eller mycket hög volym data med en viss hastighet till ett fast pris per månad. Sammantaget har dessa förändringar på så sätt ökat transparensen och minskat risken för chockfakturor.

Som framgår av avsnitten 17.10.2 och 17.10.3 föreslås att vissa bestämmelser i LEK om kostnadskontroll förs över till den nya lagen. Det är bestämmelser som ger en slutanvändare rätt att avgiftsfritt få specificerade fakturor och begära spärrning av vissa nummer eller utgående samtal (5 kap. 7 § första stycket 4 och 7 a § LEK).

Kreditspärr

I 5 kap. 7 b § LEK finns ytterligare bestämmelser som ger abonnenterna möjlighet att kontrollera sina telefonkostnader. Med stöd av bestämmelserna har en abonnent möjlighet att få tjänsten spärrad vid ett på förhand angivet

belopp. Abbonnten har under löpande avtalsperiod rätt att avgiftsfritt ändra angivet belopp. I paragrafen finns ett bemyndigande att meddela föreskrifter om på vilket sätt skyldigheten ska fullgöras och om undantag från skyldigheten. PTS har inte meddelat några sådana föreskrifter.

Bestämmelserna om spärr vid överskridande av kreditgräns infördes 2008 och ersatte då en tidigare bestämmelse som innebar att endast en operatör som har förpliktats att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster kunde åläggas att kostnadsfritt erbjuda en sådan tjänst (se prop. 2007/08:86 s. 19 f.). Bestämmelserna saknade då uttrycklig motsvarighet i EU-regelverket.

Ett abonnemangsavtal för t.ex. telefoni innebär oftast att tjänster tillhandahålls löpande mot betalning i efterskott, vilket i princip ger abonnenten rätt till en oinskränkt kredit med därpå följande kreditansvar. I förarbetena uttalades bl.a. att en rimlig utgångspunkt vid ingående av kreditavtal därmed bör vara att kredittagaren har möjlighet att bestämma en övre gräns för den kredit som avtalet ska innefatta. Kredittagaren ges då en möjlighet att själv överblicka konsekvenserna av avtalet. Vidare uttalades att när det gäller abonnemangsavtal för telefoni är det dessutom viktigt att abonnenten kan skydda sig mot kostnader som uppstår genom t.ex. obehörig användning av abonnemanget. Regeringen ansåg därför att starka skäl talade för att en abonnent borde ges en möjlighet att själv ha kontroll över sin konsumtion genom att bestämma gränserna för den kredit som ett abonnemangsavtal för telefoni ger (prop. 2007/08:86 s. 20). Även om affärsmodeller numera ofta garanterar att ett slutligt pristak inte överskrids, möjliggör en kredit spärr att slutanvändaren kan bestämma en egen kreditgräns inom pristaket som denne inte vill överskrida. I de fall där rörligt pris fortfarande används fyller kreditspärren alltså en viktig funktion. Det finns därför fortfarande starka skäl som motiverar att en slutanvändare bör ges möjlighet att själv ha kontroll över sin konsumtion med hjälp av kredit spärr.

Som framgår av avsnitt 17.10.1 finns det enligt EU-direktivet möjlighet att säkerställa att företag erbjuder andra sätt att kontrollera kostnaderna för bl.a. nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster än de tjänster som uttryckligen anges i bilaga 6. Dessutom får medlemsstaterna enligt artikel 102.6 i EU-direktivet behålla eller införa bestämmelser i nationell rätt om krav på att tillhandahållarna bl.a. tillfälligt ska förhindra fortsatt användning av den relevanta tjänsten som skulle överskrida en ekonomisk gräns som fastställts av den behöriga myndigheten. Det bedöms därmed förenligt med EU-direktivet att behålla nuvarande bestämmelser om spärr vid överskridande av kreditgräns. Mot bakgrund av ovan redovisade skäl bör bestämmelserna föras över till den nya lagen.

Bestämmelserna om kredit spärr i LEK omfattar allmänt tillgängliga telefonitjänster. Med hänsyn till de affärsmodeller som används nu är det främst för sådana tjänster som en kredit spärr har relevans. Skyldigheten bör därför gälla den som tillhandahåller allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster. Bestämmelser om andra former av kostnads kontroll är, när de tillämpas med stöd av artikel 115 i EU-direktivet, endast tillämpliga på konsumenter (se avsnitt 17.10.1). Till skillnad från nuvarande reglering bör bestämmelserna därför endast gälla till förmån för konsumenter. På motsvarande sätt som i nuvarande reglering bör det anges i lag att en spärr aldrig får innebära att konsumenten hindras från att ringa det nationella larmnumret eller andra avgiftsfria nummer.

Enligt artikel 102.6 finns det även en möjlighet för medlemsstaterna att i nationell rätt behålla bestämmelser med krav på att tillhandahållare ska lämna tilläggsinformation om förbrukningsnivån. Liksom när det gäller nummer- och samtalsspår bör berörda företag därmed åläggas en informationsskyldighet så att konsumenten uppmärksammas på möjligheten i samband med att ett abonnemangsavtal ingås. Information om denna tjänst bör även lämnas på fakturor och webbplatser. Närmare reglering om hur denna skyldighet ska fullgöras bör lämpligen även fortsatt kunna ges i föreskrifter. Eftersom de tekniska och administrativa förutsättningarna för tillhandahållande av kreditgränsen kan variera för olika tjänster bör bemyndigandet att besluta om undantag från skyldigheten föras över till den nya lagen.

Funktion för övervakning och kontroll av förbrukningen

Som framgår av avsnitt 17.10.1 finns det ytterligare bestämmelser som reglerar kostnadskontroll i artikel 102.5 i EU-direktivet. Bestämmelserna, som saknar motsvarighet i nuvarande EU-regelverk, innebär en skyldighet för berörda företag att erbjuda konsumenter en funktion för övervakning och kontroll av användningen av internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster som faktureras utifrån förbrukning i volym och tid. Funktionen ska ge tillgång till aktuell information om förbrukningen för de tjänster som ingår i en prisplan. Tillhandahållarna ska framför allt meddela konsumenterna innan de uppnår eventuella förbrukningsgränser, som fastställts av behöriga myndigheter och som ingår i deras prisplan, och när en tjänst som ingår i deras prisplan är helt förbrukad. Någon motsvarande reglering finns inte i LEK.

I dag finns det ett antal tjänster och applikationer som bör uppfylla kraven enligt artikel 102.5 på en sådan funktion när det gäller tillgång till information om förbrukning för tjänsterna som ingår i en prisplan. Även när det gäller skyldigheten att skicka meddelande till konsumenter innan de uppnått en viss förbrukningsgräns respektive när tjänsten är förbrukad finns sådana tjänster tillgängliga på marknaden.

Direktivsbestämmelsen är fullharmoniserad (se artikel 101 i EU-direktivet) och medger därmed inte någon flexibilitet vid genomförandet. Bestämmelser om skyldighet att erbjuda konsumenter en sådan funktion som avses i artikel 102.5 bör därför införas i den nya lagen. I enlighet med direktivsbestämmelsens lydelse bör skyldigheten omfatta internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster som faktureras utifrån förbrukning i volym eller tid. För att syftet med direktivsbestämmelsen ska kunna uppnås bör funktionen, på motsvarande sätt som gäller för andra tjänster som ska möjliggöra kontroll av utgifter, erbjudas utan avgift för konsumenten. Detta bör framgå av lagtexten. Kravet på att tillhandahållarna ska meddela konsumenten innan en fastställd förbrukningsgräns uppnås och när en tjänst är förbrukad är centralt i direktivsbestämmelsen och bör därför också framgå av lagtexten. Med stöd av artikel 102.6 i EU-direktivet bör det, på motsvarande sätt som gäller för spärrar, införas en skyldighet för berörda företag att informera konsumenten om funktionen i samband med att ett avtal ingås.

En reglering av hur skyldigheterna ska fullgöras kan antas bli förhållandevis detaljrik och kan behöva ändras med anledning av de erfarenheter som görs och på grund av utvecklingen på marknaden. Av direktivsbestämmelsen

följer dessutom att eventuella förbrukningsgränser ska fastställas av behöriga myndigheter. Sådan reglering bör huvudsakligen ske genom myndighetsföreskrifter. Det bör därför införas ett bemyndigande i den nya lagen för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att få meddela föreskrifter om hur skyldigheten ska fullgöras och om förbrukningsgränser.

Andra sätt att kontrollera sina kostnader

Bestämmelserna i 5 kap. 7 § första stycket 4, 7 a § och 7 b § LEK kompletteras av bemyndigandet i 5 kap. 7 c § LEK. Enligt bemyndigandet kan föreskrifter meddelas om att den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig telefonitjänst ska erbjuda abonnenter möjlighet att på annat sätt än som anges i nämnda bestämmelser kontrollera sina kostnader för användning av tjänsten. PTS har inte meddelat några sådana föreskrifter.

Bestämmelsen i 5 kap. 7 c § LEK genomför, som nämnts inledningsvis, motsvarande bestämmelse om andra former av kostnadskontroll till punkten g i del A i bilaga 6 till EU-direktivet. Syftet med direktivsbestämmelsen är att täcka upp för det fall andra åtgärder för kostnadskontroll är otillräckliga. I förarbetena till bestämmelsen i 5 kap. 7 c § LEK uttalas att det kan finnas behov av ett kompletterande skydd om en abonnent som inte funnit anledning att på eget initiativ vidta åtgärder på förhand riskerar att drabbas av osedvanligt höga telefonräkningar (prop. 2010/11:115 s. 104).

Bestämmelsen i punkten g är ett komplement till övriga bestämmelser i bilaga 6 till EU-direktivet. Direktivtexten är utformad på så sätt att skyldigheten endast behöver införas när det är lämpligt. Dessutom föreslås redan att vissa bestämmelser om kostnadskontroll överförs till respektive införs i den nya lagen. Mot den bakgrunden bedöms det i nuläget inte motiverat att införa någon ytterligare skyldighet avseende kostnadskontroll. I stället bör möjligheten för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att när det finns behov av det meddela föreskrifter om att tillhandahållare ska erbjuda andra sätt att kontrollera sina kostnader än sådana som regleras i lagen, finnas kvar. De skyldigheter avseende kostnadskontroll som föreslås i den nya lagen gäller specificerade fakturor, spärr av nummer eller samtal och angivande av spärrbelopp och kontroll av förbrukning i volym och tid. Bestämmelsen i 5 kap. 7 c § LEK bör därför föras över till den nya lagen med de ändringar som direktivtexten och de föreslagna bestämmelserna om kontroll av förbrukning i volym och tid medför. I enlighet med direktivtexten bör sådana föreskrifter omfatta den som tillhandahåller internetanslutningstjänster eller allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster och endast gälla till förmån för konsumenterna.

17.10.8 Råd om taxor

Bedömning: EU-direktivets bestämmelser om råd om taxor kräver inte några genomförandeåtgärder.

Skälen för bedömningen: Enligt 5 kap. 4 § första stycket 4 LEK får den som förpliktas att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster åläggas skyldighet att på en abonnents begäran upplysa om alternativa taxor som ger en lägre kostnad. Bestämmelsen genomför USO-direktivets motsvarande bestämmelse till punkten f i del A i bilaga 6 till EU-direktivet. Liksom

bestämmelserna om förhandsbetalning och betalning av anslutningsavgifter fördelade över tiden (se avsnitten 17.10.1, 17.10.4 och 17.10.5) finns det vid genomförandet av EU-direktivet inte grund för att knyta skyldigheten till tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster.

Med råd om taxor avses att en slutanvändare på begäran ska få upplysningar om tillgängliga alternativa taxor som kan medföra en lägre kostnad. Förändrade affärsmodeller liksom utvecklingen av applikationer och tjänster har lett till att det finns bättre förutsättningar för slutanvändare att göra medvetna val. Exempelvis tillhandahåller flertalet tillhandahållare olika tjänster i form av applikationer och informationsportaler på tillhandahållarens webbplats där en slutanvändare får information om såväl sitt aktuella abonnemang och förbrukning som alternativa erbjudanden. I avsnitt 17.7 föreslås att PTS ges i uppdrag att utreda hur det bäst säkerställs att slutanvändarna har kostnadsfri tillgång till minst ett oberoende jämförelseverktyg såsom EU-direktivet kräver. Ett sådant verktyg kommer också att bidra med prisjämförelser som gör att slutanvändare kan göra medvetna val av erbjudanden med utgångspunkt i sin konsumtion. Mot den bakgrunden bedöms slutanvändare på den svenska marknaden ha tillräcklig tillgång till råd om taxor. Möjligheten enligt artikel 115.3 i EU-direktivet att inte tillämpa bestämmelsen bör därför användas.

17.10.9 Avstängning av tredjepartsfakturerings

Förslag: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om avstängning av tredjepartsfakturerings.

Skälen för förslaget: Som anförs i avsnitt 17.10.1 är punkten h i del A i bilaga 6 ny. I den punkten införs en bestämmelse som innebär att slutanvändare ska kunna stänga av möjligheten för tredjepartstillhandahållare att via en faktura från en internetleverantör eller en tillhandahållare av allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster ta betalt för sina produkter eller tjänster. Det kan t.ex. röra sig om en situation då operatören förmedlar betalning för premiumtjänster från en slutanvändare till en innehållsleverantör. På applikationsmarknaden fungerar det på liknande sätt; konsumenten ingår avtal om köp av en applikation med utvecklaren, medan en marknadsplats, som förmedlar konsumentens betalning, kan vara en annan än utvecklaren.

En praxis som blivit allt vanligare i Sverige är att företag erbjuder egna tjänster och andra lösningar som inkluderar andra betalningsmetoder än fakturerings via en operatör, t.ex. via tjänster som Swish eller genom ett kopplat betalkort. Därmed förekommer tredjepartsfakturerings inte längre i någon större utsträckning. Behovet av att införa en lagreglerad skyldighet i denna del i Sverige kan därmed ifrågasättas. Av artikel 115.1 i EU-direktivet följer en skyldighet för medlemsstaterna att säkerställa att behöriga myndigheter har möjlighet att kräva att tillhandahållare avgiftsfritt erbjuder en tjänst för avstängning av tredjepartsfakturerings. I dagsläget erbjuder internetleverantörer eller tillhandahållare av allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster i allmänhet inte en sådan tjänst till slutanvändare. Det finns därför inte stöd för att anse att det finns tillräcklig tillgång till en sådan tjänst eller att syftet med bestämmelsen uppnås på annat sätt, vilket enligt

artikel 115.3 i EU-direktivet motiverar att bestämmelsen inte behöver genomföras i Sverige. För att Sverige ska uppfylla sina skyldigheter enligt EU-direktivet bör det lämpligen finnas möjlighet att vid behov reglera en sådan skyldighet på föreskriftsnivå. Det bör därför i den nya lagen föras in ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att få meddela föreskrifter om avstängning av tredjepartsfakturerings.

17.10.10 Nummerpresentation

Bedömning: EU-direktivets bestämmelser om nummerpresentation kräver inte några genomförandeåtgärder.

Skälen för bedömningen: I punkten a i del B i bilaga 6 finns bestämmelser om nummerpresentation, dvs. att den uppringande partens telefonnummer visas hos den som blir uppringd innan samtalet påbörjas. Motsvarande bestämmelser finns i USO-direktivet (se artikel 29 och punkt b i del B i bilaga 1). Sverige har använt möjligheten att inte tillämpa bestämmelserna mot bakgrund av bedömningen att tjänsten tillhandahålls allmänt på den svenska marknaden. Något krav på att erbjuda nummerpresentation finns alltså inte i LEK. Om nummerpresentation tillhandahålls finns bestämmelser i 6 kap. 12 och 13 §§ LEK, se avsnitt 18.5.1.

I dag är utgångspunkten att nummerpresentation tillhandahålls i Sverige, åtminstone för tillhandahållare av mobiltelefoni. Givet det stadigt minskande användandet av fasta telefonitjänster är det främst mobila telefonitjänster som utgör ett relevant underlag för bedömningen av om det finns tillräcklig tillgång till tjänsten i enlighet med artikel 115.3 i EU-direktivet. Eftersom tjänsten tillhandahålls allmänt på den svenska marknaden bör, liksom tidigare, möjligheten att inte tillämpa bestämmelserna användas.

Frågor om manipulation av nummerpresentation (s.k. spoofing) behandlas i avsnitt 18.3.

17.10.11 Vidarebefordran av e-postmeddelanden eller tillgång till e-postmeddelanden när ett avtal med en internetleverantör har sagts upp

Förslag: Regeringen eller den myndighet som regering bestämmer ska få meddela föreskrifter om vidarebefordran av eller tillgång till e-postmeddelanden.

Skälen för förslaget: En nyhet i del B i bilaga 6 är vidarebefordran av e-postmeddelanden eller tillgång till e-postmeddelanden när ett avtal med en internetleverantör har sagts upp (punkten b). Tjänsten ska göra det möjligt för en slutanvändare som säger upp avtalet med internetleverantören att få fortsatt tillgång till e-postmeddelanden som slutanvändaren har fått till en eller flera e-postadresser som är baserade på den tidigare leverantörens firmanamn eller varumärke. I en sådan situation ska slutanvändaren ges två val. Slut användaren ska antingen kunna få tillgång till sådana e-postmeddelanden under en efterföljande tidsperiod som den nationella regleringsmyndigheten anser nödvändig och proportionerlig, eller under en efterföljande tidsperiod få e-post som sänts till den eller de e-postadresserna överförda

till en ny e-postadress som anges av slutanvändaren. Tjänsten ska tillhandahållas på begäran och avgiftsfritt.

I Sverige har det varit vanligt att erbjuda e-postadresser kopplade till tillhandahållaren av en internetanslutningstjänst. E-postadresser har till stor del tagit över bostadsadressens funktion för att nå individer. Slut användare blir allt mer associerade till sina e-postadresser som dessutom har kopplats till ett antal nya funktioner såsom att återställa lösenord, identifikation på internet och användarnamn. Har en e-postadress används under lång tid är den oftast spridd på ett ibland nästintill oöverskådligt sätt och har därmed blivit en viktig del i individens kommunikation. Vid byte av internetleverantör kan en e-postadress som är kopplad till leverantören därför verka hämmande för slutanvändaren då denne riskerar att förlora en sedan länge etablerad e-postadress. För att inte skapa en tröskel för slutanvändare att byta internetleverantör bör det lämpligen finnas möjlighet att vid behov införa reglering på föreskriftsnivå om skyldighet för tillhandahållare av internetanslutningstjänster att göra det möjligt för slutanvändare att få tillgång till e-postmeddelanden och få e-postmeddelanden vidarebefordrade till en annan e-postadress när avtalet med tillhandahållaren har sagt upp. Det bör därför i den nya lagen föras in ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att få meddela föreskrifter om detta.

17.11 Byte av tillhandahållare och nummerportabilitet

Förslag: Den som tillhandahåller internetanslutningstjänster ska se till att en slutanvändare kan byta tillhandahållare utan avbrott i tjänsten i den mån det är tekniskt genomförbart. Den mottagande tillhandahållaren ska tillhandahålla tjänsten snarast möjligt den dag och inom den tidsram som avtalats med slutanvändaren. Avbrott i tjänsten under bytet får inte överstiga en arbetsdag.

Bestämmelserna om nummerportabilitet ska föras över till den nya lagen med den ändringen att överlämnande av nummer ska ske snarast möjligt den dag som avtalats med slutanvändaren. Bemyndigandet att meddela föreskrifter ska omfatta även skyldigheterna vid byte av tillhandahållare av internetanslutningstjänster. Utöver dessa bestämmelser ska det framgå av lagen att en slutanvändare har rätt att behålla sitt nummer inom en månad från att avtalet upphört, om inte annat avtalats samt att avbrott i tjänsten under överlämnandet inte får överstiga en arbetsdag. Det ska också framgå av lagen att den mottagande tillhandahållaren övertar tillståndet att använda det överlämnade numret och de rättigheter och skyldigheter som är knutna till det överlämnade numret för tiden efter överlämnandet.

Bestämmelserna om ersättning för nummerportering ska föras över till den nya lagen. Detsamma gäller bestämmelserna om skadestånd vid försening eller missbruk med nummerportering med det tillägget att tillhandahållaren ska vara skyldig att informera slutanvändaren om dennes rätt till skadestånd i samband med att avtal ingås. Skadeståndsansvaret

ska även gälla vid byte av tillhandahållare av internetanslutningstjänster och i fall av missade service- eller installationstillfällen.

Skälen för förslaget

I 5 kap. 9 och 10 §§ LEK finns bestämmelser om nummerportabilitet och ersättning för nummerportering. Bestämmelser om skadeståndsansvar vid nummerportering finns i 7 kap. 13 b § LEK. Paragraferna genomför bestämmelser i artikel 30 i USO-direktivet, som med vissa ändringar och tillägg har förts över till artikel 106 i EU-direktivet.

Artikel 106 reglerar byte av tillhandahållare och nummerportabilitet. Bestämmelserna i artikel 106.1 är nya och gäller vid byte av tillhandahållare av internetanslutningstjänster. Artikel 106.2–106.5 behandlar nummerportabilitet. Mer detaljerade bestämmelser om bytes- och porteringsförfarandet finns också i artikel 106.6. Bestämmelser om sanktioner och ersättning till slutanvändare finns i artikel 106.7–106.9. Genomgående är direktivsbestämmelserna mer detaljerade jämfört med den reglering som finns i USO-direktivet. Det har också tillkommit några nya bestämmelser och artikeln har även genomgått vissa språkliga ändringar.

Byte av tillhandahållare

I artikel 106.1 i EU-direktivet finns bestämmelser om byte av tillhandahållare av internetanslutningstjänster. Bestämmelserna saknar motsvarighet i USO-direktivet. I skäl 277 i EU-direktivet anges att möjligheten att byta tillhandahållare är en grundläggande förutsättning för effektiv konkurrens i en konkurrensutsatt miljö. Vidare anges att tillgången till öppen och exakt information i rätt tid om byten av tillhandahållare bör öka slutanvändarnas förtroende för sådana byten och göra dem mer villiga att aktivt medverka i konkurrensprocessen. Av artikeln följer att berörda tillhandahållare ska ge slutanvändarna tillgång till lämplig information före och under bytesförfarandet och säkerställa internetanslutningstjänstens kontinuitet, om det är tekniskt genomförbart. Eventuella avbrott i tjänsten under bytet får inte överstiga en arbetsdag. Vidare anges i artikeln skyldigheter för mottagande respektive överlämnande tillhandahållare i samband med bytesförfarandet, där bl.a. ett skyndsamhetskrav kommer till uttryck. Skyldigheterna är kopplade till bestämmelser om sanktioner och ersättning till slutanvändare i artikel 106.7 och 106.8 i EU-direktivet, som medlemsstaterna ska införa. Enligt artikel 106.6 får nationella regleringsmyndigheter fastställa detaljerna för bytesförfarandet.

Den grundläggande bestämmelsen i artikel 106.1 är att säkerställa kontinuitet i internetanslutningstjänster vid byte av tillhandahållare, dvs. att bytet ska kunna ske utan längre avbrott. Bestämmelsen är en sådan central skyddsregel för slutanvändare som bör framgå av lag. Skyldigheten gäller enligt direktivsbestämmelsen såvida det inte är tekniskt ogenomförbart. En bestämmelse om att den som tillhandahåller internetanslutningstjänster ska se till att en slutanvändare, i den mån det är tekniskt genomförbart, kan byta tillhandahållare utan avbrott i tjänsten bör därför föras in i den nya lagen. Med avbrott bör menas att det handlar om den tid under vilken slutanvändaren inte har tillgång till internetanslutningstjänsten.

Tidsgränsen för avbrott i tjänsten och skyndsamhetskravet för aktivering av tjänsten är centrala för syftet med direktivsbestämmelsen, att enkelt, effektivt och användarvänligt kunna byta tillhandahållare samt att minimera risken att slutanvändaren står helt utan tjänst under en längre tid. Kravet är dessutom kopplat till direktivsbestämmelserna om sanktioner och ersättning till slutanvändare. Bestämmelser om tidsgräns finns när det gäller nummerportabilitet i 5 kap. 9 § tredje stycket LEK (se nedan om nummerportabilitet). Det är lämpligt att paragrafen om byte av tillhandahållare av internetanslutningstjänst utformas på liknande sätt. Därför bör tidsgränsen, högst en arbetsdag för avbrott, komma till uttryck i lagtexten. Det bör också framgå inom vilken tid som aktivering ska ske. I lagtexten bör det alltså anges att den mottagande tillhandahållaren ska tillhandahålla tjänsten snarast möjligt den dag och inom den tidsram som avtalats med slutanvändaren samt att avbrott i tjänsten under bytet inte får överstiga en arbetsdag.

De övriga krav på tillhandahållarna och bytesförfarandet som ställs upp i artikel 106.1 och 106.6 i EU-direktivet har en sådan detaljnivå att de lämpligast regleras genom myndighetsföreskrifter. PTS har inom ramen för bemyndigandena i 5 kap. 9 § fjärde stycket LEK och 31 § FEK meddelat föreskrifter och allmänna råd (PTSFS 2007:7) om nummerportabilitet. Motsvarande reglering är lämplig även för byte av tillhandahållare av internetanslutningstjänster. Bemyndigandet att meddela föreskrifter bör därför omfatta även de skyldigheter som gäller vid byte av tillhandahållare.

Nummerportabilitet

I 5 kap. 9 § LEK finns bestämmelser om nummerportabilitet. Syftet med regleringen är att öka rörligheten på marknaden till nytta för konkurrensen, genom att undanröja de hinder som kan medföra att en slutanvändare av mer eller mindre praktiska skäl avstår från att välja en konkurrerande ny leverantör (prop. 2010/11:115 s. 105). Den som tillhandahåller elektroniska kommunikationstjänster ska alltså se till att en abonnent med nummer ur en nationell nummerplan kan behålla sitt nummer vid byte av leverantör. Om abonnenten begär det, ska nummer som används för en sådan tjänst överlämnas till annan för att denne ska tillhandahålla tjänsten. Ett nummer vars sifferstruktur har geografisk betydelse behöver överlämnas endast för tillhandahållande av elektroniska kommunikationstjänster inom samma geografiska område (riktnummerområde). Skyldigheten att säkerställa nummerportabilitet gäller dock inte överlämnande av nummer mellan fasta nät och mobilnät. Vidare ska överlämnande av nummer ske så snart som möjligt. Den mottagande leverantören ska tillhandahålla tjänsten senast en arbetsdag efter det att överlämnandet har skett. Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela föreskrifter om på vilket sätt skyldigheterna ska fullgöras och om undantag från skyldigheterna samt får, i enskilda fall, medge undantag från skyldigheterna, om det finns särskilda skäl.

Bestämmelser om nummerportabilitet finns i artikel 106.2, 3, 5, och 6 och i del C i bilaga 4 till EU-direktivet. Direktivsbestämmelserna innebär dels en mer detaljerad reglering av porteringsförfarandet med dels vissa nya bestämmelser och dels språkliga ändringar. I grunden är dock bestämmelserna i allt väsentligt desamma. En nyhet är att medlemsstaterna ska säkerställa att slutanvändaren, när den säger upp ett avtal, kan behålla rätten att portera ett nummer under minst en månad efter dagen för avtalets upphörande,

såvida inte slutanvändaren avsäger sig denna rättighet. En bestämmelse om att en slutanvändare har rätt att behålla sitt nummer inom en månad från att avtalet upphört, om inte annat avtalats, bör därför tas in i den nya lagen. Skyndsamhetskravet har förtydligats på så sätt att portering av nummer och dess efterföljande aktivering ska utföras snarast möjligt den dag som uttryckligen avtalats med slutanvändaren. När det gäller avbrott i tjänsten under överlämnandet bör tidsgränsen komma till uttryck i lagtexten, på motsvarande sätt som för byte av tillhandahållare av internetanslutningstjänster. Därmed blir utformningen av regleringarna enhetlig, vilket är lämpligt särskilt med hänsyn till att direktivsbestämmelserna om sanktioner och ersättning till slutanvändare omfattar föreskrivna skyldigheter vid såväl porterings- som bytesförfaranden. I EU-direktivet används termen tillhandahållare i stället för leverantör som anges i 5 kap. 9 § LEK. Terminologin bör anpassas efter direktivet.

Såsom PTS har framfört bör det tydliggöras hur ett nummertillstånd påverkas vid en nummerportering. LEK behandlar nämligen inte uttryckligen hur ett nummertillstånd ska hanteras vid ett överlämnande av nummer till en annan tillhandahållare genom nummerportering. Praktiska problem kan uppstå om t.ex. tillhandahållarna är oense om vem som innehar ett nummertillstånd eller PTS behöver återkalla ett beviljat tillstånd. Av PTS föreskrifter om nummerportabilitet framgår att när ett abonnemang med ett porterat nummer avslutats, och överlämnade av nummer inte begärts, får den mottagande tillhandahållaren fortsättningsvis förfoga över numret som använts för det abonnemang som avslutats. Bestämmelsen förtydligar att ett nummer inte återgår till den ursprungliga tillhandahållaren när ett abonnemang med ett porterat nummer avslutas.

I avsnitt 14.3 föreslås att det i den nya lagen uttryckligen ska regleras att kravet på medgivande när det gäller överlåtelse av tillstånd (3 kap. 23 § LEK) inte ska gälla när ett nummer porteras på slutanvändarens begäran. När ett telefonnummer ur en nummerserie överlämnas på grund av nummerportering övergår det faktiska förfogandet över numret från den överlämnande till den mottagande tillhandahållaren. Den mottagande tillhandahållaren kommer då att använda numret i den nya lagens mening för att kunna tillhandahålla den efterfrågade tjänsten till slutanvändaren efter överlämnandet. För att förfogandet ska vara förenligt med lagstiftningen måste den mottagande tillhandahållaren överta nummertillståndet som innehas av den överlämnade tillhandahållaren. Ett nummertillstånd bör alltså följa med numret till den mottagande tillhandahållaren vid en portering. Bestämmelserna om nummerportabilitet bör därför förtydligas så att det framgår direkt av den nya lagen att den mottagande tillhandahållaren övertar tillståndet att använda det överlämnade numret och de rättigheter och skyldigheter som är knutna till det överlämnade numret när överlämnandet skett.

Den mer detaljerade regleringen av porteringsförfarandet i artikel 106.5 och 106.6 i EU-direktivet bör lämpligen även fortsättningsvis ske på föreskriftsnivå. Såsom angetts ovan i fråga om byte av tillhandahållare bör myndigandet utvidgas till att även omfatta skyldigheterna vid byte av tillhandahållare av internetanslutningstjänster.

Sammantaget bör alltså bestämmelserna i 5 kap. 9 § LEK föras över till den nya lagen med de ändringar och tillägg som nu har redovisats.

Ersättning för nummerportering

Bestämmelserna i 5 kap. 10 § LEK reglerar ersättning för nummerportering. Av bestämmelserna framgår att ersättning för att överlämna nummer endast får grundas på driftskostnaden för överlämnandet. Vidare gäller att den som har överlämnat ett nummer endast har rätt till ersättning för den driftskostnad som utgörs av ökade trafik kostnader för ett meddelande till numret. Sådan ersättning får tas ut endast från den som den anropande abonnenten har ingått avtal med om förmedling av meddelandet. Den som överlämnar nummer har inte rätt till ersättning från abonnenten för överlämnandet.

I artikel 106.4 i EU-direktivet föreskrivs att de nationella regleringsmyndigheterna ska säkerställa att prissättningen mellan tillhandahållare är kostnadsorienterad och att inga direkta avgifter tas ut av slutanvändare. Till skillnad från regleringen i artikel 30.2 i USO-direktivet finns nu alltså ett förbud mot att ta ut direkta avgifter av slutanvändare. Bestämmelsen i LEK innehåller redan ett sådant förbud (se prop. 2002/03:110 s. 229). I övrigt är innehållet i direktivsbestämmelsen i sak oförändrat. Bestämmelserna i 5 kap. 10 § LEK bör därför föras över till den nya lagen. I enlighet med terminologin i EU-direktivet bör bestämmelserna gälla i förhållande till en slutanvändare i stället för en abonnent.

Sanktioner och ersättning till slutanvändare

Artikel 106.7–106.9 i EU-direktivet behandlar sanktioner, ersättning till slutanvändare samt en informationsskyldighet med anledning av de bestämmelserna. Till skillnad från motsvarande reglering i artikel 30.4 tredje stycket i USO-direktivet har bestämmelsen om ersättning till slutanvändare lyfts fram i en särskild bestämmelse som innehållsmässigt är mer detaljerad. Bestämmelserna om sanktioner och ersättning till slutanvändare omfattar även den nya regleringen om skyldigheter vid byte av tillhandahållare av internetanslutningstjänster i artikel 106.1. Generellt är direktivsbestämmelserna mer omfattande jämfört med regleringen i USO-direktivet.

Enligt artikel 106.7 i EU-direktivet är medlemsstaterna skyldiga att fastställa regler om sanktioner för en tillhandahållares underlåtenhet att uppfylla de skyldigheter som föreskrivs i artikel 106, inbegripet tillhandahållares förseningar vid eller missbruk av portering eller sådana förseningar eller sådant missbruk som sker på tillhandahållarens vägnar. Med ledning av skäl 281 i EU-direktivet torde med missbruk avses att byte av tillhandahållare sker utan slutanvändarens samtycke. Bortsett från att direktivsbestämmelsen nu även omfattar de nya bestämmelserna om byte av tillhandahållare, har det endast skett språkliga ändringar jämfört med regleringen i USO-direktivet.

Enligt 7 kap. LEK utövar tillsynsmyndigheten tillsyn över efterlevnaden av lagen samt de föreskrifter som har meddelats med stöd av den. Om tillsynsmyndigheten misstänker att den som bedriver verksamhet som omfattas av lagen inte efterlever den ska myndigheten enligt 7 kap. 4 och 5 §§ ingripa genom underrättelser och förelägganden som kan komma att förenas med vite för att åstadkomma rättelse. I avsnitt 20.3 föreslås att tillsynsbestämmelserna i LEK överförs till den nya lagen. I avsnitt 21.4 föreslås att bestämmelser om sanktionsavgifter införs i den nya lagen, bl.a. vid överträdelse av bestämmelserna om byte av tillhandahållare och nummerportabilitet. Genom dessa bestämmelser uppfyller svensk rätt kravet att det ska finnas sanktioner för tillhandahållare som inte uppfyller

de skyldigheter som regleras i artikel 106. Artikel 106.7 i EU-direktivet kräver alltså inte några ytterligare genomförandeåtgärder utan täcks av nämnda bestämmelser i den nya lagen.

Vidare är medlemsstaterna enligt artikel 106.8 i EU-direktivet skyldiga att fastställa regler om att tillhandahållare enkelt och snabbt ska ersätta slutanvändare om en tillhandahållare underlåter att uppfylla de skyldigheter som föreskrivs i artikel 106 samt i fall av förseningar vid eller missbruk av porterings- eller bytesförfaranden eller i fall av missade service- eller installationstillfällen.

I 7 kap. 13 b § LEK finns bestämmelser om skadeståndsansvar vid nummerportering. Den som tillhandahåller elektroniska kommunikationstjänster ska ersätta en abonnent skada som uppkommer genom dröjsmål med överlämnande av nummer eller med tillhandahållande av en tjänst när sådant överlämnande har skett. Skadeståndsansvaret är utformat som ett kontrollansvar med 27 § köplagen (1990:931) som förebild (se prop. 2010/11:115 s. 108 f.). För skada som uppkommit genom missbruk när det gäller överlämnande av nummer är dock skadeståndsansvaret strikt, eftersom det i sådana fall närmast tycks vara en medveten handling eller underlåtenhet från leverantörens sida som avses. En abonnent har alltså alltid rätt till ersättning för skada som uppkommit genom missbruk. Beträffande dröjsmål med överlämnande av nummer eller tillhandahållande av en tjänst när nummer har överlämnats gäller skadeståndsskyldigheten i förhållande till andra slutanvändare än konsumenter bara om det inte av avtalet följer att slutanvändaren på annat sätt har rätt till skälig kompensation. Konsumenter åtnjuter alltså ett starkare skydd än andra slutanvändare, eftersom en enskild konsument normalt sett har ett svagare förhandlingsläge när frågan om ersättning regleras i civilrättsliga avtal (prop. 2010/11:115 s. 109).

Paragrafen genomför delvis artikel 30.4 i USO-direktivet. Som angetts inledningsvis regleras skyldigheten att ersätta slutanvändare nu särskilt i artikel 106.8 i EU-direktivet. Den nya direktivsbestämmelsen är mer detaljerad och omfattar förutom förseningar och missbruk även missade service- och installationstillfällen. Som redan framgått omfattar artikel 106.8 även den nya regleringen om byte av tillhandahållare i artikel 106.1. Bestämmelserna i 7 kap. 13 b § LEK bör därför överföras till den nya lagen med de ändringarna att även skada som uppkommer genom dröjsmål vid byte av tillhandahållare eller med tillhandahållandet av en tjänst när sådant byte har skett ska ersättas, liksom skada som uppkommer genom missade service- eller installationstillfällen. Bestämmelserna bör även ändras så att det strikta skadeståndsansvar som gäller för skada som uppkommit genom missbruk även ska gälla vid byte av tillhandahållare. I enlighet med terminologin i EU-direktivet bör skyldigheterna gälla i förhållande till en slutanvändare i stället för en abonnent. Bestämmelserna bör lämpligen tas in i anslutning till bestämmelserna om byte av tillhandahållare och nummerportabilitet.

Artikel 106.8 uppställer också ett nytt krav på att tillhandahållare enkelt och snabbt ska ersätta slutanvändare. Skadeståndsanspråk prövas enligt tvistemålsreglerna i rättegångsbalken. Som huvudregel handläggs tvister som gäller ett mindre värde, dvs. tvisteföremål som uppenbart inte överstiger hälften av ett prisbasbelopp, som ett förenklat tvistemål i domstol. Det förfarandet syftar till att vara smidigt och informellt. Som ett alternativ till domstolsprövning finns det också för konsumenter möjlighet att snabbt, enkelt och avgiftsfritt få tvisten prövad av Allmänna reklamationsnämnden (ARN).

ARN utgår från gällande rätt när den avgör ett ärende och fattar beslut som är en rekommendation om hur tvisten bör lösas. Majoriteten av företagen följer ARN:s beslut. Mot den bakgrunden får det nya kravet i EU-direktivet anses säkerställt.

Enligt artikel 106.9 i EU-direktivet ska medlemsstaterna säkerställa att slutanvändarna får lämplig information om deras rätt till ersättning. Av direktivsbestämmelsen framgår att information om rätt till ersättning ska lämnas utöver den information som ska lämnas innan ett avtal ingås (jfr artikel 102 och bilaga 8 till EU-direktivet, avsnitt 17.6). Ett tillägg om att tillhandahållaren ska informera slutanvändaren om dennes rätt till ersättning innan avtal ingås bör därför göras till bestämmelserna i 7 kap. 13 b § LEK som förs över till den nya lagen.

17.12 Paketerbjudanden

Förslag: När en internetanslutningstjänst eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst tillhandahålls eller säljs till en konsument tillsammans med andra tjänster eller terminalutrustning ska bestämmelserna om följande gälla alla delar av paketet:

- tillhandahållande av en avtalssammanfattning,
- offentliggörande av information om tjänsterna,
- maximal bindningstid,
- ändring av avtal,
- maximal uppsägningstid för avtal med bindningstid som har förlängts automatiskt,
- kompensation vid uppsägning av avtalet i förtid,
- påföljder vid fel, och
- byte av tillhandahållare av en internetanslutningstjänst.

Den som levererar eller tillhandahåller abonnemang med ytterligare tjänster eller terminalutrustning som läggs till en internetanslutningstjänst eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst ska inte få ställa upp villkor som innebär en förlängning av den ursprungliga avtalstiden för dessa tjänster, om inte konsumenten uttryckligen har samtyckt till det.

Bestämmelserna ska också gälla för slutanvändare som är mikroföretag, små företag eller organisationer som drivs utan vinstsyfte, om de inte uttryckligen har samtyckt till att bestämmelserna frångås.

Om en konsument enligt unionsrätten eller nationell rätt har rätt att i förtid säga upp någon del av paketet på grund av bristande överensstämmelse med avtalet eller underlåtenhet att leverera, ska den rätten omfatta alla delar av paketet.

Bedömning: Möjligheten att tillämpa ytterligare bestämmelser i avdelning 3 i EU-direktivet på paketerbjudanden bör inte användas.

Skälen för förslaget och bedömningen: Bestämmelserna i artikel 107 i EU-direktivet är nya. Artikelnen inför ett antal bestämmelser som gäller tjänster och terminalutrustning som ingår i ett paket där minst en av tjänsterna är en internetanslutningstjänst eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst. Bestämmelserna motiveras med att paket, även om de ofta medför fördelar för konsumenterna, kan göra ett

byte svårare eller dyrare och öka risken för inlåsning i ett avtal. Om olika tjänster och terminalutrustning omfattas av motstridiga regler om uppsägning av avtal och byte av tillhandahållare, eller för avtalsmässiga åtaganden avseende förvärv av terminalutrustning, är konsumenterna i själva verket förhindrade att utöva sina rättigheter enligt EU-direktivet för hela eller delar av paketet (skäl 283 i EU-direktivet).

Paket av tjänster och terminalutrustning har blivit vanligt förekommande på den svenska marknaden för elektronisk kommunikation. Ett exempel är marknaden för mobiltelefoni där tillhandahållare paketerar smarttelefoner med ett mobilabonnemang och eventuellt en eller flera innehållstjänster i samma erbjudande för den som väljer att binda sig till tillhandahållaren en viss tid. Även fast bredband i kombination med fast telefoni och tv-tjänster förekommer i relativt hög utsträckning på marknaden.

Bestämmelserna i artikel 107 i EU-direktivet gäller som utgångspunkt till förmån för konsumenter, men har i flera fall utvidgats till att omfatta andra kategorier av slutanvändare som enligt direktivet jämföras med konsumenter (se avsnitt 17.1.3). Enligt artikel 107.4 ska nämligen vissa bestämmelser gälla för slutanvändare som är mikroföretag, små företag eller organisationer som drivs utan vinstsyfte, såvida de inte uttryckligen har samtyckt till att alla eller några delar av bestämmelserna frångås.

EU-direktivet innehåller inte någon definition av termen paket. I skäl 283 i EU-direktivet anges att ett paket bör anses föreligga i situationer där delarna i paketet tillhandahålls eller säljs av samma tillhandahållare inom ramen för samma eller ett närbesläktat eller anknytande avtal.

Av artikel 107.1 i EU-direktivet följer att om ett paket av tjänster eller ett paket av tjänster och terminalutrustning som erbjuds en konsument omfattar minst en internetanslutningstjänst eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst ska ett antal artiklar, i tillämpliga delar, gälla även de delar som annars inte omfattas av bestämmelserna. Bestämmelserna som pekas ut är artiklarna 102.3 (tillhandahållande av en avtalsssammanfattning), 103.1 (offentliggörande av information om tjänsterna), 105 (bindningstid och ändring och uppsägning avtal) och 106.1 (byte av tillhandahållare av en internetanslutningstjänst). Genomförandet av respektive artikel behandlas i avsnitten 17.6, 17.7, 17.9 och 17.11.

För att genomföra artikel 107.1 korrekt bör en bestämmelse föras in i den nya lagen med innebörden att när en internetanslutningstjänst eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst tillhandahålls eller säljs till en konsument tillsammans med andra tjänster eller terminalutrustning ska bestämmelserna i den nya lagen som genomför artiklarna 102.3, 103.1, 105 och 106.1 gälla alla delar av paketet. Det bör i enlighet med artikel 107.4 anges i lagtexten att bestämmelserna också ska gälla för slutanvändare som är mikroföretag, små företag eller organisationer som drivs utan vinstsyfte, om de inte uttryckligen har samtyckt till att bestämmelserna frångås.

Enligt artikel 107.5 i EU-direktivet ges medlemsstaterna möjlighet att även tillämpa artikel 107.1 när det gäller andra bestämmelser som fastställs i avdelning 3 i EU-direktivet. De artiklar som räknas upp i artikel 107.1 bedöms innefatta de bestämmelser som har störst betydelse för konsumenters möjligheter att byta tillhandahållare. Genom att en konsument har rätt att få en avtalsssammanfattning (artikel 102.3) för varje del i ett paket innan ett avtal ingås och att tillhandahållare är skyldiga att offentliggöra information

om tjänsterna (artikel 103.1) förbättras även möjligheterna att göra infor-
merade val. Bestämmelserna om bindningstid och ändring och uppsägning
av avtal (artikel 105) är centrala för att undvika inlåsnings effekter. Att
bestämmelserna om byte av tillhandahållare av en internetanslutnings-
tjänst (artikel 106.1) ska gälla för alla delar av paketet kan också väntas
minska risken för inlåsnings effekter och förbättra förutsättningarna för
smidiga byten av tillhandahållare. Det bedöms mot den bakgrunden inte
motiverat att använda möjligheten att tillämpa ytterligare bestämmelser
som reglerar slutanvändares rättigheter på paketerbjudanden.

Av 107.2 i EU-direktivet framgår att medlemsstaterna, om konsumenten
enligt unionsrätten eller nationell rätt i enlighet med unionsrätten har rätt
att säga upp någon del av paketet före utgången av den överenskomna avtals-
perioden på grund av bristande överensstämmelse med avtalet eller under-
låtenhet att leverera, ska föreskriva att konsumenten har rätt att säga upp
avtalet avseende alla delar av paketet. En bestämmelse med denna innebörd
bör därför föras in i den nya lagen för att genomföra artikeln.

Enligt artikel 107.3 i EU-direktivet får inga eventuella abonnemang på
ytterligare tjänster eller terminalutrustning som levereras eller tillhandahålls
av samma tillhandahållare av internetanslutningstjänster eller allmänt till-
gängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster innebära
en förlängning av den ursprungliga löptiden för det avtal till vilket sådana
tjänster eller sådan terminalutrustning läggs till. Det gäller dock inte om
konsumenten uttryckligen samtycker till annat vid tecknandet av ett abonne-
mang på ytterligare tjänster eller terminalutrustning. För att genomföra
artikeln korrekt bör därmed en bestämmelse föras in i den nya lagen som
klargör att den som levererar eller tillhandahåller abonnemang med ytter-
ligare tjänster eller terminalutrustning som läggs till en internetanslutnings-
tjänst eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommuni-
kationstjänst inte får ställa upp villkor som innebär en förlängning av den
ursprungliga avtalstiden för dessa tjänster, om inte konsumenten uttryck-
ligen har samtyckt till det. Att samtycket ska lämnas vid tecknandet av abonne-
manget på ytterligare tjänster eller terminalutrustning framgår implicit av
bestämmelsen och behöver inte anges i lagtexten. Det bör i enlighet med
artikel 107.4 anges i lagtexten att bestämmelsen också ska gälla för slut-
användare som är mikroföretag, små företag eller organisationer som drivs
utan vinstsyfte, om de inte uttryckligen har samtyckt till att bestämmelserna
frångås.

17.13 Tjänsters tillgänglighet vid extraordinära händelser i fredstid

Förslag: Den som tillhandahåller en talkommunikationstjänst eller en
internetanslutningstjänst i ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät
ska se till att tjänsten uppfyller rimliga krav på tillgänglighet vid
extraordinära händelser i fredstid. Den som tillhandahåller en
talkommunikationstjänst ska vidta nödvändiga åtgärder för att
säkerställa tillgång till alarmeringstjänster utan avbrott och att viktiga
meddelanden till allmänheten kan skickas ut utan avbrott. Regeringen
eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela

föreskrifter om på vilket sätt skyldigheterna ska fullgöras och om undantag från skyldigheterna.

Skälen för förslaget: I artikel 108 i EU-direktivet anges följande. Medlemsstaterna ska vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa största möjliga tillgång till de talkommunikations- och internetanslutningstjänster som tillhandahålls i allmänna kommunikationsnät i händelse av nätsammanbrott av katastrofkaraktär eller i fall av force majeure. Medlemsstaterna ska säkerställa att tillhandahållare av talkommunikationstjänster vidtar alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa en oavbruten tillgång till alarmeringstjänster och oavbruten utsändning av varningar till allmänheten. Direktivsbestämmelsen motsvarar i huvudsak artikel 23 i USO-direktivet. Den sista meningen har dock utvidgats till att omfatta även utskick av varningar till allmänheten, vilket får uppfattas vara sådana varningar som regleras i artikel 110 i EU-direktivet (se avsnitt 17.15).

I det sammanhanget kan anmärkas att utskick av varningar till allmänheten sker till mobiltelefon bl.a. genom sms eller liknande textmeddelanden, men även till fasta telefoner genom röstsamtal. Direktivtexten fokuserar emellertid på tillgång till nödalarmeringstjänster genom taltelefoni. Regleringen får tolkas så att nödvändiga åtgärder ska vidtas för att säkerställa utskick av varningar till allmänheten även om det sker genom sms eller liknande meddelanden. För det fall ett företag tillhandahåller enbart talkommunikationstjänster bör dock artikel 108 inte uppfattas så att också varningsmeddelanden genom sms måste kunna förmedlas.

Någon bestämmelse som uttryckligen motsvarar artikel 23 i USO-direktivet finns inte i LEK. Vid genomförandet av USO-direktivet 2003 infördes en bestämmelse i LEK med skyldighet att se till att allmänt tillgängliga telefoni-tjänster och allmänna telefonnätet till fast nätslutningspunkt bl.a. uppfyller rimliga krav på uthållighet och tillgänglighet vid extraordinära händelser i fredstid (se 5 kap. 7 § första stycket 1 LEK i dess ursprungliga lydelse och prop. 2002/03:110 s. 239 f. och 385). Den bestämmelsen flyttades vid en senare lagändring till 5 kap. 6 a § LEK (se bet. 2004/05:TU17). Vid genomförandet av ändringsdirektiv 2011 ändrade den paragrafen beteckning till 5 kap. 6 b § LEK och fick en delvis annan lydelse (se prop. 2010/11:115 s. 125 f. och 169). Den paragrafen genomför bestämmelser i ramdirektivet. Av paragrafen framgår bl.a. att den som tillhandahåller allmänna kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster ska vidta lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att säkerställa att verksamheten uppfyller rimliga krav på driftsäkerhet.

Här bör även artiklarna 40 och 41 i EU-direktivet som behandlar säkerhet nämnas. Begreppet säkerhet omfattar både integritet (skydd mot röjande och förvanskning av uppgifter) och driftsäkerhet (förmågan att upprätthålla avsedd funktion och skydd mot oönskad påverkan eller förändring i ett nät eller system). Som närmare behandlas i avsnitt 18.1 föreslås en reglering som innebär bl.a. att den som tillhandahåller allmänna elektroniska kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster ska vidta ändamålsenliga och proportionella tekniska och organisatoriska åtgärder för att på ett lämpligt sätt hantera risker som hotar säkerheten i nät och tjänster. Åtgärderna ska säkerställa en nivå på säkerheten som är lämplig i förhållande till risken.

Bestämmelserna om säkerhet i artiklarna 40 och 41 i EU-direktivet omfattar alla tillhandahållare av allmänna elektroniska kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster. Artikel 108 omfattar däremot endast talkommunikations- och internetanslutningstjänster som tillhandahålls i allmänna elektroniska kommunikationsnät. Den artikeln har alltså ett snävare tillämpningsområde än artiklarna 40 och 41. Syftet med artikel 108 får uppfattas vara att ge ett särskilt skydd för slutanvändarnas tillgång till grundläggande möjligheter att ringa röstsamtal och nå internet, och då i synnerhet möjligheten att ringa nödsamtal (112-samtal), jfr skäl 284–292 i EU-direktivet.

För att genomföra artikel 108 i EU-direktivet bör det i den nya lagen föras in en bestämmelse som motsvarar den ursprungliga regleringen i LEK om skyldighet att säkerställa tillgänglighet vid extraordinära händelser i fredstid. I enlighet med direktivsbestämmelsen bör skyldigheten omfatta tillhandahållare av talkommunikationstjänster eller internetanslutningstjänster. Skyldigheten att säkerställa att alarmeringstjänster och varningar till allmänheten kan nå respektive sändas ut utan avbrott bör likaså regleras i den nya lagen. Det bör därför i lagtexten anges att den som tillhandahåller en talkommunikationstjänst ska vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa tillgång till alarmeringstjänster utan avbrott och att meddelanden av vikt för allmänheten kan skickas ut utan avbrott. På motsvarande sätt som i LEK bör på vilket sätt skyldigheterna ska fullgöras och undantag från skyldigheterna lämpligen regleras på föreskriftsnivå. Det bör därför även införas en bestämmelse med ett bemyndigande om föreskriftsrätt för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer i denna del.

I praktiken kommer tillsynsmyndighetens arbete med föreskrifter och tillsyn i fråga om säkerhetsåtgärder enligt vad som föreslås gälla i avsnitt 18 ofta att innefatta även frågor om tillgänglighet till talkommunikations- och internetanslutningstjänster samt nödkommunikation. Det förutsätts att tillsynsmyndigheten samordnar föreskriftsarbete och tillsynsaktiviteter enligt de föreslagna bestämmelserna i den nya lagen.

17.14 Nödkommunikation och det gemensamma europeiska nödnumret

Förslag: Bestämmelserna om skyldighet att medverka till att nödsamtal kan förmedlas avgiftsfritt för användaren och att avgiftsfritt lämna lokaliseringssuppgifter till den som tar emot nödsamtal ska föras över till den nya lagen. Skyldigheterna ska omfatta tillhandahållare av allmänna elektroniska kommunikationsnät och allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster. Termen nödkommunikation ska användas i stället för nödsamtal. Även bemyndigandet om föreskriftsrätt om hur dessa skyldigheter ska fullgöras m.m. ska föras över till den nya lagen.

Bestämmelsen om förmedling av avgiftsfria nödsamtal från telefonautomater ska inte föras över till den nya lagen.

Bedömning: EU-direktivets krav om att främja tillgång till alarmeringstjänster från elektroniska kommunikationsnät som inte är allmänt tillgängliga kräver inte några särskilda genomförandeåtgärder. Det behövs inte

heller några särskilda åtgärder för att uppfylla direktivets krav på informationsinsatser när det gäller nödnumret 112.

Direktivets krav på att besvara och hantera nödsamtal och om tillgång till alarmeringstjänster för personer med funktionsnedsättning är redan uppfyllda genom vidtagna åtgärder.

Skälen för förslaget och bedömningen

Artikel 109 i EU-direktivet innehåller bestämmelser om nödkommunikation och det gemensamma europeiska nödnumret 112. Artikel 26 i USO-direktivet, men direktivtexten är anpassad och utvidgad. Artikel 26 i USO-direktivet har i huvudsak genomförts i 5 kap. 7 § första stycket 1 och 2 samt tredje stycket LEK. PTS har med stöd av bemyndigandena i 5 kap. 7 § tredje stycket LEK och 30 § FEK meddelat föreskrifter om förmedling av nödsamtal och tillhandahållande av lokaliseringssuppgifter till samhällets alarmeringstjänst (PTSFS 2008:2, ändrade genom PTSFS 2011:4 och PTSFS 2017:2).

Till skillnad från nuvarande reglering används uttrycket alarmeringstjänster via nödkommunikation i EU-direktivet. Som redogörs för i avsnitt 17.2 är nödkommunikation en vidare definition som omfattar all kommunikation med hjälp av interpersonella kommunikationstjänster mellan en slutanvändare och alarmeringscentralen med syfte att begära och ta emot hjälp från alarmeringstjänster. Nödkommunikation omfattar alltså inte bara talkommunikationstjänster, såsom nödsamtal, utan också sms, meddelandehantering, video eller andra typer av kommunikation (se skäl 285 i EU-direktivet).

PTS har för att följa Rådets beslut av den 29 juli 1991 (91/396/EEG) beslutat om införande av 112 som nödnummer i Sverige (HK 94-1152). Nödsamtal och annan nödkommunikation till 112 ska förmedlas till regionala alarmeringscentraler som ska drivas av SOS Alarm. Det följer av att staten har träffat ett alarmeringsavtal med SOS Alarm enligt vilket det är bolaget som bl.a. ska ta emot, behandla eller vidarekoppla nödsamtal till bolaget via nödnumret 112. Syftet med avtalet, som gäller tills vidare, är att säkerställa en effektiv alarmeringstjänst och skapa möjligheter att tillkalla eller komma i förbindelse med polis, statlig och kommunal räddningstjänst samt ambulans. Det är Myndigheten för samhällsskydd och beredskap som utövar tillsyn och kontroll över åtagandena enligt alarmeringsavtalet.

Tillgång till nödkommunikation och lokaliseringssuppgifter

Av artikel 109.1 första stycket i EU-direktivet följer att medlemsstaterna ska säkerställa att samtliga slutanvändare av de tjänster som avses i artikel 109.2, inklusive användare av allmänna telefonautomater, har tillgång till alarmeringstjänster via nödkommunikation avgiftsfritt och utan att behöva använda sig av något betalningsmedel genom att använda nödnumret 112. Medlemsstaterna ska enligt artikel 109.2 säkerställa att tillhandahållare av allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster, om dessa tjänster för slutanvändare möjliggör uppringning av samtal till nummer i en nationell eller internationell nummerplan, ger tillgång till alarmeringstjänster via nödkommunikation till den lämpligaste alarmeringscentralen.

Vidare finns i artikel 109.6 i EU-direktivet bestämmelser om att information om varifrån samtalet kommer (lokaliseringssuppgifter) ska göras tillgänglig för den lämpligaste alarmeringscentralen utan dröjsmål efter det att nödkommunikationen har upprättats. I artikeln anges mer detaljerade krav på tillhandahållandet av lokaliseringssuppgifter. En nyhet är att de lokaliseringssuppgifter som ska förmedlas till alarmeringscentralen ska innefatta inte enbart uppgifter som genereras av operatören i det elektroniska kommunikationsnätet, utan även uppgifter som genereras i terminalen. I skäl 290 i EU-direktivet uttalas bl.a. att lokaliseringsteknik som baserar sig på terminaler har visat sig vara betydligt mer exakt och kostnadseffektiv tack vare tillgången på uppgifter bl.a. från satellitnavigeringssystem och trådlösa nätverk. När lokaliseringssuppgifter från terminaler finns tillgängliga bör dessa göras tillgängliga för alarmeringscentralen. Den tekniska utvecklingen har lett till att terminaler i mobilnät (t.ex. smarttelefoner) kan motta positioneringssuppgifter genom satellitnavigeringssystem som GPS eller Galileo, samt i vissa fall även utifrån anslutning till trådlösa lokala nätverk (WiFi). Terminalerna har därmed ofta tillgång till mer precis lokalisering än vad som är tillgänglig för mobilnätoperatören, som normalt kan lokalisera en terminal enbart med ledning av den cell i mobilnätet där terminalen befinner sig. Den standardiserade tekniken AML (Advanced Mobile Location) har utvecklats för att göra dessa slags lokaliseringssuppgifter tillgängliga för alarmeringstjänster. Genom AML-tekniken kan platsfunktionen i inringarens smarttelefon aktiveras (även om funktionen platsfunktion är avstängd) och GPS- och WiFi-position kan skickas i form av ett sms till alarmeringscentralen. Under förutsättning att programvaran finns installerad i smarttelefonen är det inringaren själv som automatiskt levererar in en ögonblicksbild av sin position. Enligt uppgift från SOS Alarm skulle den radie inom vilken inringaren befinner sig minska från i snitt 3 kilometer till 5 till 15 meter. Tillgång till lokaliseringssuppgifter från terminaler innebär därmed goda förutsättningar att snabbare och med en högre grad av precision än den nuvarande mobilpositioneringen, kunna lokalisera var en person som ringer 112 befinner sig. Det gör det möjligt för samhällets hjälporgan att snabbare kunna påbörja en hjälpinsats. Användning av teknik som denna bör därmed i stor utsträckning kunna förkorta larmbehandlings- och insattiderna för samtliga berörda aktörer. Det är mot denna bakgrund angeläget att alarmeringscentraler snarast får tillgång även till denna slags lokaliseringssuppgift.

De grundläggande principerna för hantering av nödkommunikation som kommer till uttryck i artikel 109 i EU-direktivet är väsentligen desamma som gäller enligt artikel 26 i USO-direktivet. Nödkommunikation ska förmedlas avgiftsfritt av företag som tillhandahåller nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster. Nödkommunikation ska besvaras och behandlas inom det nationella systemet för alarmering, vilket i Sverige är SOS Alarm. De bestämmelser i USO-direktivet som motsvarar artikel 109.1, 2 och 6 i EU-direktivet har genomförts i 5 kap. 7 § första stycket 1 och 2 samt tredje stycket LEK (se prop. 2002/03:110 s. 244 f. och prop. 2010/11:115 s. 118 f.). Bestämmelserna bör därmed föras över till den nya lagen med den ändringen att skyldigheterna ska omfatta tillhandahållare av allmänna elektroniska kommunikationsnät och allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster. Bestämmelserna bör även anpassas

efter direktivtexten som reglerar nödkommunikation. Den termen bör alltså användas i stället för nödsamtal.

Bestämmelserna i EU-direktivet är i flera avseenden utvidgade och mer detaljerade jämfört med regleringen i USO-direktivet. Bl.a. anges att nödkommunikation ska gå genom den lämpligaste alarmeringscentralen och vilken information lokaliseringssuppgifterna ska innehålla. Liksom nuvarande reglering bör de detaljerade kraven lämpligen regleras på föreskriftsnivå.

Som framgått innefattar termen nödkommunikation även annan kommunikation än nödsamtal. Nödkommunikation kan utlösas på uppdrag av en person genom ett nödanrop i fordon eller eCall enligt definitionen i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/758 av den 29 april 2015 om typgodkännandekrav för montering av eCall-system som bygger på 112-tjänsten i fordon och om ändring av direktiv 2007/46/EG (skäl 285 i EU-direktivet). Skyldigheten att medverka till att nödkommunikation kan förmedlas avgiftsfritt för användaren bör därmed omfatta även sådan kommunikation. Nödkommunikation mellan en slutanvändare och alarmeringscentralen som initierats via eCall innefattar bl.a. motringning av alarmeringscentralen till fordonet. Närmare reglering i denna del kan vid behov ges i föreskrifter.

När det gäller den utvidgade bestämmelsen i artikel 109.6 i EU-direktivet med skyldighet att säkerställa att även lokaliseringssuppgifter som genereras i terminaler, om de finns tillgängliga, kan förmedlas till alarmeringstjänsten innebär bestämmelsen ett krav på att mobilnäten ska stödja den nödvändiga tekniska funktionaliteten. Närmare reglering om skyldighet att kunna förmedla lokaliseringssuppgifter genom AML eller motsvarande standardiserad teknik kan ges i föreskrifter med stöd av bemyndigandet. Med stöd av artikel 109.8 kan Europeiska kommissionen också komma att anta delegerade akter bl.a. i fråga om åtgärder för att säkerställa kompatibilitet och interoperabilitet för lokaliseringssuppgifter.

Artikel 109.1 andra stycket i EU-direktivet behandlar tillgång till alarmeringstjänster via nödnumret 112 från elektroniska kommunikationsnät som inte är allmänt tillgängliga. Av bestämmelsen framgår att medlemsstaterna ska främja tillgång till sådana tjänster genom 112 från elektroniska kommunikationsnät som inte är allmänt tillgängliga men som möjliggör samtal till allmänna nät, särskilt när företaget med ansvar för det nätet inte tillhandahåller någon alternativ och enkel tillgång till en alarmeringstjänst. Bestämmelsen saknar motsvarighet i nuvarande EU-regelverk. Bakgrunden till bestämmelsen torde vara att det i kommunikationsnät som inte är allmänna inte finns någon skyldighet att säkerställa att det går att ringa nödsamtal. En användare i ett sådant nät, t.ex. en person som ringer ett samtal till det allmänna telefonnätet genom en företagsväxel, kan alltså inte vara säker på att det i alla lägen går att ringa 112. I Sverige har det varit och är möjligt att i de allra flesta fall nå 112 även från företagsnät. Artikel 109.1 andra stycket kräver därför inte några särskilda genomförandeåtgärder.

I artikel 109.3 i EU-direktivet anges bl.a. att all nödkommunikation till 112 ska besvaras korrekt och behandlas på det sätt som bäst passar den nationella organisationen för alarmering. Artikeln har sin motsvarighet i USO-direktivet. Som anges i förarbetena till LEK (prop. 2002/03:110 s. 245) har kommunerna huvudsakligen uppfyllt sitt ansvar för alarmeringsfunktionen genom att teckna avtal med SOS Alarm. Genom dessa avtal tryggas tjänstens korrekthet. Detta sker genom olika villkor om tjänstens omfattning,

kvalitet och funktionella krav. Artikel 109.3 kräver därför inte några särskilda genomförandeåtgärder.

Personer med funktionsnedsättning och nödkommunikation

Av artikel 109.5 i EU-direktivet framgår att tillgång för slutanvändare med funktionsnedsättning till alarmeringstjänster ska finnas via nödkommunikation och vara likvärdig med andra slutanvändares tillgång. I artikeln finns närmare bestämmelser om hur det ska ske. Artikeln motsvarar i huvudsak regleringen i USO-direktivet, dock med förändrad lydelse. Exempelvis tydliggörs att det åligger Europeiska kommissionen och de nationella regleringsmyndigheterna eller andra behöriga myndigheter att vidta lämpliga åtgärder i fråga om tillgång till alarmeringstjänster vid resa i annan medlemsstat. Direktivsbestämmelserna kan ses som en viss ambitionshöjning på området, i förhållande till artikel 26.4 i USO-direktivet.

I Sverige kan personer med funktionsnedsättning nå SOS Alarm även genom sms och texttelefoni. Tjänsten sms till 112 är tillgänglig för slutanvändare som registrerar sig för tjänsten hos SOS Alarm. Tjänsten 112 via texttelefoni är tillgänglig från fasta texttelefoner. Tjänsterna är tillgängliga dygnet runt utan avbrott på samma sätt som vanliga nödsamtal till 112. Slut användare från andra medlemsstater som använder sin mobiltelefon genom internationell roaming i Sverige kan på samma villkor som svenska användare få tillgång till tjänsten sms till 112.

Det har i Sverige alltså vidtagits flera åtgärder för att personer med funktionsnedsättning ska kunna nå 112 på likvärdigt sätt som andra slut användare. Åtgärderna bedöms väl uppfylla även den höjda ambitionsnivå som följer av EU-direktivet. Mot den bakgrunden medför artikel 109.5 inte några särskilda genomförandeåtgärder inom ramen för detta lagstiftningsärende.

I sammanhanget kan slutligen anmärkas att Europaparlamentet och rådet den 17 april 2019 har antagit ett direktiv om tillgänglighetskrav för produkter och tjänster, direktiv (EU) 2019/882. Direktivet innehåller bl.a. bestämmelser om hur nödsamtalstjänster ska tillhandahållas på ett sätt som är tillgängligt för funktionshindrade. Arbete pågår med att genomföra direktivet i Sverige.

Information om 112

Av artikel 109.7 i EU-direktivet följer att slut användare ska få tillräcklig information om nödnumret 112, om hur numret används och om dess tillgänglighetsfunktioner. Artikeln motsvarar i huvudsak regleringen i USO-direktivet, dock med vissa tillägg. Exempelvis specificeras att informationen ska ges i lättillgängliga format och ta hänsyn till olika typer av funktionsnedsättningar.

I Sverige har 112 varit nödnummer sedan 1996. SOS Alarm genomför regelbundet omfattande informationskampanjer om 112. Kunskapen om nödnumret 112 bedöms vara god i Sverige. Även med beaktande av de tillägg som gjorts i direktivsbestämmelsen får de insatser som genomförs av SOS Alarm anses vara tillräckliga för att uppfylla de krav som ställs i artikel 109.7.

Övriga bestämmelser

I artikel 109.8 i EU-direktivet ges kommissionen befogenhet att anta delegerade akter för att komplettera bestämmelserna i artikel 109.2, 5 och 6. Mandat för kommissionen att under vissa förutsättningar anta genomförandeåtgärder när det gäller nödnummer finns i artikel 26.7 i USO-direktivet. Enligt 7 kap. 1 § andra stycket 2 LEK ska tillsynsmyndigheten utöva tillsyn över efterlevnaden av genomförandeåtgärder som Europeiska kommissionen antar i form av förordningar med stöd av bl.a. artikel 26.7 i USO-direktivet. I avsnitt 20.5 föreslås att en motsvarande bestämmelse förs in i den nya lagen bl.a. i fråga om artikel 109.8 i EU-direktivet. Artikel 109.8 behandlas närmare i det avsnittet.

Telefonautomater och 112

Enligt 5 kap. 8 § LEK ska den som tillhandahåller telefonautomater som är tillgängliga för allmänheten se till att nödsamtal från automaterna förmedlas avgiftsfritt och utan krav på betalningsmedel. Paragrafen säkerställer att kraven i artiklarna 6.3, 23 och 26.1 i USO-direktivet om oavbruten och avgiftsfri tillgång till alarmeringstjänster följs. Artikel 6 i USO-direktivet som reglerar tillhandahållande av telefonautomater saknar motsvarighet i EU-direktivet. Telefonautomater finns inte längre i Sverige. Telia avvecklade den sista telefonautomaten 2015. Mot den bakgrunden fyller en särskild bestämmelse om förmedling av avgiftsfria nödsamtal från telefonautomater inte längre någon funktion. Bestämmelsen i 5 kap. 8 § LEK bör därför inte föras över till den nya lagen.

17.15 System för varning till allmänheten

Förslag: Bestämmelserna om skyldighet för en mobiloperatör att vid en olycka eller en annan allvarlig händelse i samhället avgiftsfritt medverka till att förmedla viktiga meddelanden till allmänheten till terminalutrustning som använts inom ett angivet geografiskt område som berörs av olyckan eller händelsen ska föras över till den nya lagen. Bemyndigandet om föreskriftsrätt om undantag från skyldigheten ska likaså föras över till den nya lagen.

Bedömning: Med hänsyn till hur det svenska systemet för viktiga meddelanden till allmänheten fungerar är det inte motiverat att utnyttja möjligheten att kräva att andra aktörer än tillhandahållare av mobila nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster ska förmedla sådana meddelanden.

Skälen för förslaget och bedömningen: Artikel 110 i EU-direktivet behandlar utskick av varningar till allmänheten genom mobiltelefonisystem. Av artikel 110.1 framgår att medlemsstaterna senast den 21 juni 2022 ska inrätta system för varningar till allmänheten avseende överhängande eller nära förestående större nödsituationer och katastrofer. Tillhandahållare av mobila nummerbaserade kommunikationstjänster ska då skicka varningar till berörda slutanvändare.

Vidare framgår av artikel 110.2 att medlemsstaterna får besluta att varningar till allmänheten ska skickas på andra sätt. Det kan innefatta utskick genom

andra tjänster än mobila nummerbaserade kommunikationstjänster. Det kan även innefatta en mobil applikation som är beroende av internetanslutning. Kravet för att få göra utskick på andra sätt är att varningssystemet är lika verkningsfullt när det gäller täckning och kapacitet att nå slutanvändare. Berec ska i detta avseende senast den 21 juni 2020 offentliggöra riktlinjer för bedömningen av likvärdighet.

I 5 kap. 7 d § LEK föreskrivs följande. Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig telefonitjänst till mobil nätanslutningspunkt ska vid en olycka eller en annan allvarlig händelse i samhället avgiftsfritt medverka till att förmedla meddelanden som är av vikt för allmänheten och som ska skydda människor, egendom eller miljö. Meddelandena ska förmedlas till terminalutrustning som använts inom ett angivet geografiskt område som berörs av olyckan eller händelsen. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från skyldigheten. Paragrafen infördes 2017. I fråga om hur systemet för meddelanden som är av vikt för allmänheten, s.k. viktiga meddelanden till allmänheten (VMA), fungerar och de åtgärder som vidtas för att VMA ska kunna skickas till mobiltelefoner som används i ett drabbat område hänvisas till förarbetena till bestämmelserna (se prop. 2016/17:113 s. 7 f. och 21 f.). Det kan i sammanhanget nämnas att utskick av VMA till mobiltelefoner även omfattar användare från ett annat EU-land vilka genom roaming har tillgång till svenska mobilnät.

Det svenska systemet för VMA via mobiltelefoni bedöms uppfylla de krav som följer av artikel 110.1 i EU-direktivet. Bestämmelserna i 5 kap. 7 d § LEK bör därför föras över till den nya lagen. För att korrekt genomföra EU-direktivet ska lydelsen dock ändras på det sättet att uttrycket ”allmänt tillgänglig mobil nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst” används i stället för ”en allmänt tillgänglig telefonitjänst till mobil nätanslutningspunkt”. Några ytterligare åtgärder för att genomföra artikel 110.1 behövs inte.

Det bedöms i dagsläget inte nödvändigt att utvidga skyldigheten att förmedla VMA till andra aktörer än tillhandahållare av mobila nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster, så som avses i artikel 110.2. Det behövs därför inte några genomförandeåtgärder i denna del.

17.16 Slut användare med funktionsnedsättning

Förslag: Bestämmelserna om skyldighet att ta hänsyn till de behov av likvärdig tillgång och likvärdigt utbud som slutanvändare med funktionsnedsättning har ska föras över till den nya lagen. Bemyndigandet om föreskriftsrätt om hur skyldigheten ska fullgöras ska likaså föras över till den nya lagen.

Bedömning: EU-direktivets bestämmelse om att främja standarder är redan genomförd.

Skälen för förslaget och bedömningen: I 5 kap. 6 e § LEK finns bestämmelser om skyldighet i fråga om likvärdig tillgång och likvärdigt utbud för slutanvändare med funktionsnedsättning. Enligt bestämmelserna är den som tillhandahåller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster skyldig att ta hänsyn till de behov som slutanvändare med

funktionsnedsättning har av att få likvärdig tillgång till tjänster och av att kunna dra nytta av ett likvärdigt utbud av företag och tjänster som flertalet slutanvändare har tillgång till. Paragrafen innehåller också ett bemyndigande med föreskriftsrätt i fråga om på vilket sätt skyldigheten ska fullgöras. PTS har inte meddelat några sådana föreskrifter.

Bestämmelserna genomför artikel 23a.1 i USO-direktivet, som i huvudsak motsvarar artikel 111 i EU-direktivet. Direktivtexten i artikel 111.1 innehåller vissa språkliga ändringar jämfört med nuvarande reglering och mindre tillägg. I punkten a anges uttryckligen att tillgång till tjänsterna även ska innefatta tillhörande avtalsinformation som lämnas i enlighet med artikel 102. I punkten b tydliggörs att det utbud av företag och tjänster som slutanvändare med funktionsnedsättning ska kunna dra nytta av ska vara likvärdigt med det som flertalet slutanvändare har tillgång till. Bestämmelserna i 5 kap. 6 e § LEK bör därmed föras över till den nya lagen med de ändringar som krävs för att anpassa bestämmelserna till den nya lydelsen av bestämmelserna. För tydlighetens skull bör det av lagtexten framgå att likvärdig tillgång till tjänsterna även omfattar tillhörande avtalsinformation (se avsnitt 17.6).

Av artikel 111.2 i EU-direktivet följer att medlemsstaterna när de vidtar de åtgärder som avses i artikel 111.1 är skyldiga att främja efterlevnaden av de relevanta standarder och specifikationer som fastställts i enlighet med artikel 39. Direktivsbestämmelsen är ny i detta sammanhang (jfr artikel 7.3 i USO-direktivet). I artikel 39 anges bl.a. att kommissionen ska upprätta en förteckning över icke obligatoriska standarder eller specifikationer som ska fungera som ett stöd för främjandet av ett harmoniserat tillhandahållande av elektroniska kommunikationstjänster. Enligt 9 § förordningen (2007:951) med instruktion för Post- och telestyrelsen ska myndigheten i förekommande fall beakta nationell och internationell standard när den beslutar om föreskrifter. Därigenom uppfylls kravet på främjande av standarder i artikel 111.2.

I Sverige bedrivs sedan många år ett aktivt arbete för att elektroniska kommunikationstjänster ska vara tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Det finns i statsbudgeten ett anslag för ersättning för särskilda tjänster för personer med funktionsnedsättning (se prop. 2018/19:1 utg.omr. 22 s. 101 och bet. 2018/19:TU1 s. 4 och 77). Anslaget får användas för utgifter för ersättning för särskilda tjänster för personer med funktionsnedsättning och personer med speciella behov i syfte att trygga behovet av effektiva elektroniska kommunikationer och posttjänster. Anslaget får också användas för utgifter för utvecklingsprojekt med inriktning på elektronisk kommunikation och it-användning för personer med funktionsnedsättning och personer med speciella behov, t.ex. avseende tillgänglighet till kommunikation, utbildning och media.

PTS har med medel från stadsbudgeten upphandlat bl.a. följande tjänster som personer med funktionsnedsättning har tillgång till. Med tjänsten bildtelefoni.net kan en teckenspråkstolk förmedla samtal mellan teckenspråk och tal. Både teckenspråkiga och hörande kan kontakta samtalsförmedlingstjänsten. Nummerupplysningstjänsten 118 400 erbjuder nummerupplysning för personer som på grund av synskada eller annan funktionsnedsättning inte kan söka nummer i kataloger eller på internet.

Det grundläggande syftet med artikel 111 i EU-direktivet är att personer med funktionsnedsättning ska få tillgång till elektroniska kommunikations-

tjänster på likvärdigt sätt som andra slutanvändare (jfr skäl 296–298). Sammanfattningsvis bedöms detta syfte även i fortsättningen främst tillgodoses genom åtgärder som finansieras av statsmedel. Med stöd av bemyndigandet om föreskriftsrätt som föreslås föras över till den nya lagen finns det även möjlighet att vid behov meddela föreskrifter.

17.17 Abonentupplysning

Förslag: Bestämmelserna om skyldighet att tillgodose varje rimlig begäran om att lämna ut abonentuppgifter till den som bedriver eller avser att bedriva abonentupplysning ska föras över till den nya lagen. Skyldigheten ska omfatta tillhandahållare av allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster. Bemyndigandet om föreskriftsrätt om hur skyldigheten ska fullgöras m.m. ska likaså föras över till den nya lagen.

Den som kontrollerar tillträde till slutanvändare ska kunna åläggas sådana skyldigheter och villkor som avses i bestämmelserna om samtrafik och interoperabilitet, i syfte att slutanvändare ska ha tillgång till upplysningstjänster om telefonabonnemang.

Skälen för förslaget: Enligt 5 kap. 7 § första stycket 3 LEK finns en skyldighet för tillhandahållare av ett allmänt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig telefonitjänst att på villkor som är rättvisa, kostnadsorienterade och icke-diskriminerande tillgodose varje rimlig begäran om att lämna ut abonentuppgifter som inte omfattas av sekretess eller tystnadsplikt enligt lag till den som bedriver abonentupplysning. I paragrafens tredje stycke finns ett bemyndigande att meddela föreskrifter om bl.a. på vilket sätt skyldigheten ska fullgöras och vilka uppgifter som omfattas av skyldigheten. PTS har med stöd av bemyndigandena i 5 kap. 7 § tredje stycket LEK och 30 § FEK meddelat föreskrifter (PTSFS 2005:3) om skyldighet att lämna ut abonentuppgifter.

Bestämmelserna genomför artikel 25.2 i USO-direktivet som motsvarar artikel 112.1 i EU-direktivet. Det som är nytt i EU-direktivet är att skyldigheten uttryckligen gäller tillhandahållare av nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster. Regleringen i USO-direktivet avser samtliga företag som tilldelar telefonnummer. I övrigt har artikeln endast genomgått vissa språkliga ändringar. Bestämmelserna i 5 kap. 7 § första stycket 3 och tredje stycket LEK bör därför föras över till den nya lagen. Skyldigheten bör i enlighet med direktivbestämmelsen omfatta tillhandahållare av allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster.

I artikel 112.2 i EU-direktivet anges att de nationella regleringsmyndigheterna ska ha befogenhet att införa skyldigheter och villkor för ”företag som kontrollerar slutanvändarnas tillgång, vad gäller nummerupplysningstjänster,” i enlighet med artikel 61. I den svenska versionen har direktivbestämmelsen fått en språkligt svårtillgänglig utformning. I den engelska versionen anges i stället ”undertakings that control access to end-users, for the provision of directory enquiry services”. Av skäl 302 i direktivet framgår att rätten till tillgång till nummerupplysningstjänster inte längre är nödvändig efter avskaffandet av skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande nummerupplysningstjänster och eftersom det finns en fungerande marknad

för sådana tjänster. Vidare anges att de nationella regleringsmyndigheterna fortfarande bör kunna införa skyldigheter och villkor för företag som kontrollerar tillträde för slutanvändare för att upprätthålla tillträde och konkurrens på denna marknad. Syftet med direktivsbestämmelsen bedöms därmed vara att säkerställa att slutanvändare får tillgång till de rösttelefonbaserade nummerupplysningstjänster som tillhandahålls på marknaden samt att därigenom upprätthålla konkurrensen på marknaden för nummerupplysningstjänster.

Som framgår av avsnitt 16.2 omfattar samhällsomfattande tjänster enligt EU-direktivet inte nummerupplysningstjänster. Däremot krävs alltså att det finns möjlighet att införa skyldigheter och villkor för företag som kontrollerar slutanvändarnas tillgång till nummerupplysningstjänster. Sådana skyldigheter och villkor ska vara objektiva, rättvisa, icke-diskriminerande, transparenta och införas i enlighet med artikel 61 i EU-direktivet. Artikel 61 ersätter artikel 5 i tillträdesdirektivet, som har genomförts i 1 kap. 2 § och 4 kap. 3 § LEK. I avsnitt 15.2 föreslås att bestämmelserna i 4 kap. 3 § LEK förs över till den nya lagen. För ett korrekt genomförande av artikel 112.2 i EU-direktivet bör det föras in en bestämmelse som innebär att den som kontrollerar tillträde till slutanvändare får åläggas skyldigheter och villkor i syfte att slutanvändare ska ha tillgång till upplysningstjänster om telefonabonnemang. Förpliktelsen bör omfatta sådana skyldigheter och villkor som avses i bestämmelserna om samtrafik och interoperabilitet (jfr artikel 61). Uttrycket nummerupplysningstjänster som används i direktivtexten bör inte införas i den nya lagen. Det bedöms lämpligt att i stället behålla den terminologi som används i andra bestämmelser som rör abonnentupplysning (se avsnitt 18.5.1, jfr även 5 kap. 1 § första stycket 4 LEK).

Artikel 112.3 i EU-direktivet avser att förhindra att medlemsstaterna hindrar att slutanvändarna använder nummerupplysningstjänster i andra medlemsstater. Av artikeln följer också att medlemsstaterna ska säkerställa sådan tillgång i enlighet med artikel 97. Det finns ingen sådan inskränkande reglering som avses i artikel 112.3. Bestämmelsen i sig kräver inte någon genomförandeåtgärd.

Enligt artikel 112.4 i EU-direktivet är artikel 112 tillämplig i den mån inte annat följer av unionsrätt om skydd av personuppgifter för privatlivet, särskilt artikel 12 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/58/EG av den 12 juli 2002 om behandling av personuppgifter och integritetsskydd inom sektorn för elektronisk kommunikation. Artikeln kräver inte några genomförandeåtgärder.

Bestämmelser om integritetsskydd i samband med abonnentupplysning behandlas i avsnitt 18.5.1.

17.18 Samråd

Förslag: Bestämmelsen om skyldighet att ge berörda intresseorganisationer tillfälle att yttra sig ska föras över till den nya lagen.

Skälen för förslaget: Enligt 8 kap. 9 § LEK ska i ett ärende om slutanvändarrättigheter som gäller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster berörda intresseorganisationer ges tillfälle att yttra sig, om det kan ske utan olägenhet. Bestämmelsen syftar till att ge slutanvändarorganisationer, som inte är parter, möjlighet att yttra sig.

Paragrafen genomför artikel 33 i USO-direktivet som motsvaras av artikel 24 i EU-direktivet. Förutom vissa språkliga ändringar är innehållet i artiklarna detsamma. Bestämmelsen i 8 kap. 9 § LEK bör därför föras över till den nya lagen.

18 Säkerhet och integritet

18.1 Säkerhet i nät och tjänster

Förslag: Den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst ska vidta ändamålsenliga och proportionella tekniska och organisatoriska åtgärder för att på ett lämpligt sätt hantera risker som hotar säkerheten i nät och tjänster. Åtgärderna ska säkerställa en nivå på säkerheten i nät och tjänster som är lämplig i förhållande till risken. Åtgärder ska särskilt vidtas för att förhindra och minimera incidenters påverkan på användare och på andra nät och tjänster. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om säkerhetsåtgärder. Uttrycken säkerhet i nät och tjänster och säkerhetsincident ska definieras i lagen.

Skälen för förslaget

Ett tillförlitligt och säkert utbyte av information via elektroniska kommunikationsnät och elektroniska kommunikationstjänster blir alltmer centralt för marknadens aktörer och samhället i stort. Allt fler tjänster tillhandahålls och verksamheter bedrivs via sådana nät och tjänster. Såväl mobila som fasta nät nyttjas för både röst- och datakommunikation. Den offentliga sektorns satsningar på e-tjänster, framväxten av ip-baserade tv-tjänster och tillämpningar där användaren nyttjar tjänster via internet och inte lokalt i sin utrustning (s.k. molntjänster) är några viktiga exempel på drivkrafterna bakom det ökade beroendet av pålitlig elektronisk kommunikation, som numera präglar alla sektorer i samhället.

Genom att tjänster blir allt mer realtidskritiska och resurskrävande kommer kraven på en hög grad av driftsäkerhet och kvalitet i de elektroniska kommunikationerna sannolikt att öka ytterligare i framtiden. Ökad komplexitet i nät och tjänster medför även ökade risker för tekniska fel. Därtill kommer risker beroende på mänskliga misstag, väderpåverkan, olyckor och attacker.

Incidenter som inträffar i elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster kan få konsekvenser för nätens eller tjänsternas funktion och tillgänglighet genom störningar eller avbrott. Konsekvenserna kan dock minskas genom ett kontinuerligt och systematiskt driftsäkerhetsarbete, som ska förebygga störningar och avbrott. Det är också viktigt med en god beredskap för att hantera de störningar och avbrott som inträffar.

När personlig information, t.ex. personuppgifter, som behandlats inom ramen för en elektronisk kommunikationstjänst sprids till utomstående kan det få allvarliga konsekvenser. Om sådana händelser inte hanteras på ett

lämpligt sätt kan det leda till att individer råkar ut för såväl ekonomisk skada som personlig kränkning. Identitetsstölder sker t.ex. regelbundet. Annan skyddsvärd information kan exempelvis vara kontoinformation, inloggningsuppgifter eller affärshemligheter.

Nuvarande reglering

Enligt 5 kap. 6 b § LEK ska den som tillhandahåller allmänna kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster vidta lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att säkerställa att verksamheten uppfyller rimliga krav på driftsäkerhet. Med driftsäkerhet avses förmågan att upprätthålla avsedd funktion och skydd mot oönskad påverkan eller förändring i ett nät eller system (se prop. 2010/11:15 s. 169). De åtgärder som vidtas ska vara ägnade att skapa en säkerhetsnivå som, med beaktande av tillgänglig teknik och kostnaderna för att genomföra åtgärderna, är anpassad till risken för störningar och avbrott. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om på vilket sätt skyldigheten ska fullgöras och om undantag från skyldigheten. Enligt 5 kap. 6 c § LEK ska störningar eller avbrott av betydande omfattning utan onödigt dröjsmål rapporteras till tillsynsmyndigheten. Om det ligger i allmänhetens intresse får tillsynsmyndigheten kräva att allmänheten informeras om inträffade störningar eller avbrott. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om på vilket sätt skyldigheterna ska fullgöras och om undantag från skyldigheten. Paragraferna genomför artiklarna 13a och 13b i ramdirektivet.

Enligt 6 kap. 3 § LEK ska den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst vidta lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att säkerställa att uppgifter som behandlas i samband med tillhandahållandet av tjänsten skyddas. De åtgärder ska vidtas som är nödvändiga för att upprätthålla detta skydd i nätet. Åtgärderna ska vara ägnade att säkerställa en säkerhetsnivå som, med beaktande av tillgänglig teknik och kostnaderna för att genomföra åtgärderna, är anpassad till risken för integritetsincidenter. En integritetsincident är enligt 6 kap. 1 § i lagen en händelse som leder till oavsiktlig eller otillåten utplåning, förlust eller ändring, eller otillåtet avslöjande av eller otillåten åtkomst till uppgifter som behandlas i samband med tillhandahållandet av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster. Enligt 6 kap. 4 § i lagen ska abonnenter informeras om särskilda risker för bristande skydd av behandlade uppgifter vid tillhandahållande av en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst. Om den som tillhandahåller tjänsten inte är skyldig att enligt 6 kap. 3 § avhjälpa risken, ska abonnenten informeras om hur och till vilken ungefärlig kostnad risken kan avhjälpas. Enligt 6 kap. 4 a § LEK ska den som tillhandahåller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster utan onödigt dröjsmål underrätta tillsynsmyndigheten om integritetsincidenter. Om incidenten kan antas inverka negativt på de abonnenter eller användare som de behandlade uppgifterna berör, eller om tillsynsmyndigheten begär det, ska även dessa underrättas utan onödigt dröjsmål. Enligt 6 kap. 4 b § LEK ska den som tillhandahåller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster löpande föra en förteckning över integritetsincidenter. Paragraferna genomför artikel 4 i e-dataskyddsdirektivet.

EU-direktivet

I artikel 40 och 41 i EU-direktivet finns bestämmelser om säkerhet för nät och tjänster. Det har vidare införts en definition av uttrycket säkerhet för nät och tjänster i artikel 2.21 i direktivet.

Enligt direktivet avses med säkerhet för nät och tjänster elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänsters förmåga att vid en viss tillförlitlighetsnivå motstå åtgärder som undergräver tillgängligheten, riktigheten, integriteten eller konfidentialiteten hos dessa nät och tjänster, hos lagrade eller överförda eller behandlade uppgifter eller hos de närliggande tjänster som erbjuds genom eller är tillgängliga via dessa elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster.

Definitionen saknar motsvarighet i det nu gällande direktivpaketet. En nära besläktad definition finns i artikel 4.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/1148 av den 6 juli 2016 om åtgärder för en hög gemensam nivå på säkerhet i nätverks- och informationssystem i hela unionen (NIS-direktivet). Direktivet har genomförts i lagen (2018:1174) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster (NIS-lagen).

Direktivets definition av säkerhet för nät och tjänster innefattar fyra aspekter på säkerhet:

- Tillgänglighet, vilket i huvudsak motsvarar vad som i 5 kap. 6 b § LEK benämns driftsäkerhet. Kravet på tillgänglighet innebär även att kommunikationens innehåll och relaterade uppgifter ska skyddas mot oavsiktlig eller otillåten utplåning.

- Autenticitet (i den engelska språkversionen ”authenticity”). Även uttrycket äkthet kan användas. Autenticitet är nära relaterat till riktighet men tar snarast sikte på informationens ursprung. Kravet på autenticitet innebär bl.a. att uppgifter om varifrån information härrör ska skyddas mot förfalskning eller förvanskning.

- Riktighet (i den engelska språkversionen ”integrity”). Uttrycket torde till viss del vara en aspekt av driftsäkerhet eftersom det bl.a. tar sikte på förmågan att upprätthålla avsedd funktion och skydd mot oönskad påverkan eller förändring i ett nät eller system. Kommunikationens innehåll och relaterade uppgifter ska skyddas mot oavsiktlig eller otillåten förändring eller förvanskning.

- Konfidentialitet, vilket avser att uppgifter i nät och tjänster ska skyddas mot oavsiktlig eller otillåten åtkomst eller avslöjande. Kravet bedöms huvudsakligen motsvara det som anges i 6 kap. 3 § LEK, dvs. att den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst ska vidta lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att säkerställa att uppgifter som behandlas i samband med tillhandahållandet av tjänsten skyddas.

EU-direktivets definition av säkerhet är därmed vidare än hur termen vanligen används på svenska. Det omfattar både driftsäkerhet och skyddet för innehållet i kommunikationen samt sådana person- och trafikuppgifter m.m. som behandlas hos tillhandahållare och som inte får förvanskas eller röjas för utomstående. Det innebär också att artiklarna 40 och 41 i EU-direktivet ersätter både artiklarna 13a och 13b i ramdirektivet och artikel 4 i e-dataskyddsdirektivet (jfr kommissionens förslag till ny e-dataskyddsförordning som inte innehåller någon motsvarighet till artikel 4 i e-dataskyddsdirektivet).

Vidare har kraven på säkerhetsåtgärder i artiklarna 40 och 41 i EU-direktivet utformats i nära anslutning till de krav på säkerhet i nätverks- och informationssystem som används av leverantörer av samhällsviktiga och digitala tjänster som gäller enligt artiklarna 14–17 i NIS-direktivet. Dessa bestämmelser har genomförts i 11–20 §§ NIS-lagen. Där kraven i EU-direktivet och NIS-direktivet är lika eller likartade bör därför genomförandet av EU-direktivets krav ske i nära anslutning till NIS-lagen, även om NIS-lagen och NIS-direktivet inte är tillämpliga på den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst, se 5 § NIS-lagen och artikel 1.3 i NIS-direktivet.

Genomförande av direktivet

Enligt artikel 40.1 i EU-direktivet ska det säkerställas att den som tillhandahåller allmänna elektroniska kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster ska vidta ändamålsenliga och proportionella tekniska och organisatoriska åtgärder för att på ett lämpligt sätt hantera risker som hotar säkerheten i nät och tjänster. Ett sådant krav bör därför införas i den nya lagen. Detta innebär att kravet även kommer att gälla den som tillhandahåller nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster.

Uttrycket säkerhet i nät och tjänster bör definieras i den nya lagen med utgångspunkt från artikel 2.21 i EU-direktivet, enligt vad som närmare beskrivits ovan.

Enligt artikel 40.1 ska åtgärderna, med beaktande av den senaste tekniska utvecklingen, säkerställa en nivå på säkerheten som är lämplig i förhållande till risken. På motsvarande sätt bör det anges i den nya lagen att åtgärderna ska säkerställa en nivå på säkerheten i nät och tjänster som är lämplig i förhållande till risken. Risken bör bedömas utifrån en identifiering av samtliga relevanta hot mot tillgångar eller förbindelser, inklusive vilka komponenter, utrustningar, leverantörer och serviceavtal som används. I att åtgärderna ska vara lämpliga ligger att de tekniska lösningar som är tillgängliga på marknaden vid en given tidpunkt ska beaktas. Teknisk utveckling kan därför leda till att behovet av säkerhetsåtgärder förändras eller innebära nya möjligheter att vidta effektiva säkerhetsåtgärder. Kravet på att beakta den tekniska utvecklingen behöver inte anges särskilt i lagen, utan bedöms ligga i att säkerhetsåtgärderna ska ligga på en lämplig säkerhetsnivå (jfr prop. 2017/18:205 s. 41). Med hänsyn till att vad som är en lämplig nivå på säkerheten ändras över tid, t.ex. genom förändringar i risker eller genom nya tekniska lösningar, behöver aktörerna regelbundet och vid behov se över vilka säkerhetsåtgärder som är lämpliga att vidta.

I artikel 40.1 anges också att åtgärder, såsom kryptering när det är lämpligt, särskilt ska vidtas för att förhindra och minimera säkerhetsincidenters inverkan på användare och på andra nät och tjänster. Även detta bör framgå av lagen. Kryptering är ett exempel på åtgärder som typiskt sett förhindrar eller minimerar verkan av säkerhetsincidenter, jämför skäl 97 i EU-direktivet där det anges att kryptering bör uppmuntras och vid behov göras obligatoriskt. I och med att det är fråga om ett exempel på åtgärd behöver detta inte anges särskilt i lagen. I arbetet med incidenthantering är det viktigt att dra lärdom av inträffade incidenter. Om en incident har inträffat bör som regel säkerhetsåtgärderna skyndsamt ses över.

Med en säkerhetsincident avses enligt artikel 2.42 i EU-direktivet en händelse med en faktisk negativ inverkan på säkerheten i elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster. Det bör införas en definition av säkerhetsincident i den nya lagen med den innebörd som uttrycket har i direktivet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör ha möjlighet att meddela föreskrifter om säkerhetsåtgärder. I sådana föreskrifter är det möjligt att t.ex. göra kryptering obligatorisk på det sätt som anges i artikel 97 i EU-direktivet.

18.2 Kontroll av säkerhetsarbetet

Förslag: Tillsynsmyndigheten ska få förplikta den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst att på egen bekostnad låta ett oberoende organ utföra en säkerhetsgranskning av hela eller delar av verksamheten och att redovisa resultatet av granskningen för tillsynsmyndigheten.

Bedömning: CSIRT-enheten bör bistå PTS i frågor som rör enhetens uppgifter.

PTS bör samråda och samarbeta med tillsynsmyndigheterna enligt NIS-lagen, Säkerhetspolisen, Polismyndigheten och Datainspektionen i frågor som rör säkerhet i nät och tjänster.

Skälen för förslaget och bedömningen

I artikel 41 i EU-direktivet anges hur kontrollen av säkerhetsarbetet enligt artikel 40 ska gå till. Enligt punkt 1 ska behöriga myndigheter ha befogenhet att utfärda bindande instruktioner, däribland sådana som rör de åtgärder som krävs för att avhjälpa en säkerhetsincident eller förhindra att en sådan uppstår när ett betydande hot har identifierats och tidsfrister för genomförande. Enligt punkt 2 a ska myndigheten kunna kräva att få tillgång till den information som behövs för att kunna bedöma säkerheten i nät och tjänster, inbegripet dokumenterade säkerhetspolicyer. Enligt punkt 2 b ska myndigheten kunna kräva att företag på egen bekostnad låter ett kvalificerat oberoende organ eller en myndighet utföra en säkerhetsgranskning och gör resultatet tillgängligt för myndigheten. Enligt punkt 3 ska myndigheten ha nödvändiga befogenheter för att undersöka fall av bristande efterlevnad och hur detta påverkar säkerheten i nät och tjänster. Punkterna 1–3 i artikel 41 motsvarar i sak artikel 13b i ramdirektivet.

Kraven i punkterna 1, 2 a och 3 tillgodoses genom tillsynsmyndighetens möjligheter att meddela föreskrifter om säkerhetsåtgärder och säkerhetsincidenter, att begära in uppgifter och handlingar som behövs för tillsynen, att få tillgång till områden, lokaler och andra utrymmen där verksamhet som omfattas av lagen bedrivs samt att meddela förelägganden och förbud som behövs för att lagen och föreskrifter som meddelats med stöd av lagen ska följas. Kravet i artikel 41.2 b på att tillsynsmyndigheten ska kunna ålägga företag att på egen bekostnad genomgå en säkerhetsgranskning har dock inte någon uttrycklig motsvarighet i LEK (jfr Ds 2010:19 s. 229 f.).

De allmänna elektroniska kommunikationsnäten utgör i många fall en kritisk infrastruktur för samhällets grundläggande funktioner. Utvecklingen framöver, med ökad digitalisering och alltmer avancerade tillämpningar med t.ex. uppkopplad utrustning överallt (eng. Internet of things) gör det än mer viktigt att elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster fungerar utan avbrott och med hög säkerhet. Till detta kommer det försämrade säkerhetspolitiska läget i omvärlden och hot mot samhällets infrastruktur från t.ex. terrorism eller främmande makts underrättelseverksamhet. Mot bakgrund av den ökade uppmärksamheten på hot mot säkerheten i nät och tjänster finns det skäl att förstärka tillsynsmyndighetens befogenheter att granska företagens verksamhet.

En oberoende säkerhetsgranskning av det slag som avses i artikel 41.2 b kan utgöra ett värdefullt komplement till den allmänna tillsynen. Det är tänkbart att sådana granskningar skulle kunna användas för att t.ex. testa säkerheten när det gäller internetaccess till viktigare kommunikationsnoder eller anläggningar eller vidtagna åtgärder för att komma till rätta med sårbarheter i kommunikationsprotokoll. Tillsynsmyndigheten bör därför få förpliktad den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst att på egen bekostnad låta ett oberoende organ utföra en säkerhetsgranskning av hela eller delar av verksamheten och att redovisa resultatet av granskningen för tillsynsmyndigheten.

En oberoende säkerhetsgranskning kan vara arbetskrävande och kostsam för det företag som är skyldigt att genomgå den. En sådan granskning bör därför i första hand komma i fråga då tillsynsmyndigheten inhämtat uppgifter eller bedrivit tillsyn enligt lagen, men detta inte varit tillräckligt för att fullständigt besvara nödvändiga frågor om verksamhetens säkerhet. Möjligheten att kräva utförande av säkerhetsgranskningar kan inte heller befria tillsynsmyndigheten från dess uppgift att upprätthålla egen grundläggande kompetens och förmåga att granska säkerheten i verksamheter. Avsikten är alltså inte att säkerhetsgranskningar ska åläggas regelmässigt så att tillsynsmyndigheten använder konsulter som ersättning för förmågor som bör finnas inom myndigheten. Det bör sammanfattningsvis anges i lagen att en skyldighet endast får åläggas om det finns särskilda skäl.

Hjälp av CSIRT-enheten

Av artikel 41.4 i EU-direktivet följer att PTS ska kunna få hjälp av den enhet för hantering av it-säkerhetsincidenter (CSIRT-enhet) som har utsetts enligt artikel 9 i NIS-direktivet när det gäller frågor som ingår i CSIRT-enhetens uppgifter enligt punkt 2 i bilaga 1 till det direktivet.

Enligt 12 § förordningen (2018:1175) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster är Myndigheten för samhällsskydd och beredskap utsedd till CSIRT-enhet. Myndigheten bör därför bistå PTS i enlighet med artikel 41.4 i EU-direktivet. Detta bör regleras i förordning.

Samarbete med andra myndigheter

Av artikel 41.5 i EU-direktivet följer att PTS, när det är lämpligt och i enlighet med nationell lagstiftning, ska samråda och samarbeta med relevanta nationella brottbekämpande myndigheter, de myndigheter som utövar tillsyn enligt NIS-lagen och nationella dataskyddsmyndigheter. Utöver

PTS är enligt 17 § förordningen (2018:1175) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster Statens energimyndighet, Transportstyrelsen, Finansinspektionen och Inspektionen för vård och omsorg tillsynsmyndigheter enligt NIS-lagen. PTS bör därför samråda och samarbeta med dessa myndigheter och Säkerhetspolisen, Polismyndigheten och Datainspektionen i frågor som rör säkerhet i nät och tjänster. Den närmare omfattningen av samrådet och samarbetet samt formerna för detta bör regleras i förordning.

18.3 Manipulation av nummerpresentation

Bedömning: Det bör inte införas särskilda bestämmelser om manipulation av nummerpresentation.

Skälen för bedömningen: Det förekommer att ett samtal presenteras för mottagaren som att samtalet kommer från ett visst telefonnummer, men att den uppgiften inte stämmer med verkligheten. Nummerpresentationen har då manipulerats så att det nummer som visas är fiktivt. Förfarandet brukar kallas spoofing. Den ökade användningen av ip-telefoni har gjort spoofing vanligare. Spoofing kan användas som en del av ett försök att komma över personlig information som kan användas i bedrägligt syfte. Bedragare kan t.ex. genom spoofing få ett samtal att se ut som att det kommer från en bank eller en myndighet.

PTS har i samarbete med bl.a. andra berörda myndigheter, operatörer och Telekområdgivarna undersökt möjligheten att vidta åtgärder för att begränsa antalet fall av spoofing. Även på internationell nivå pågår arbete för att hitta tekniska lösningar så att det inte ska vara möjligt att manipulera nummerpresentation för att visa felaktiga telefonnummer.

Av artikel 115 och del B i bilaga 6 till EU-direktivet följer att företag som tillhandahåller allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster ska kunna åläggas att erbjuda sina kunder tjänsten nummerpresentation, se avsnitt 17.10.10. EU-direktivet innehåller dock ingen reglering som uttryckligen tar sikte på spoofing. Det får anses vara underförstått att den information som presenteras vid tillhandahållandet av nummerpresentation så långt som möjligt ska vara korrekt. I praktiken kan det dock vara så att det företag som tillhandahåller tjänsten inte nödvändigtvis kan garantera att det visade numret är riktigt. Nummeruppgiften kan t.ex. ha manipulerats i tidigare led vid förmedlingen av samtalet.

Enligt 6 kap. 24 § 2 LEK finns en möjlighet att meddela föreskrifter om de krav som ska ställas på en allmänt tillgänglig telefonitjänst som medger identifiering av det anropande eller uppkopplade telefonnumret eller vidarekoppling. Några föreskrifter har hittills inte meddelats med stöd av bestämmelsen. Det är tänkbart att föreskrifter skulle kunna meddelas som ålägger företag som tillhandahåller allmänt tillgängliga telefonitjänster skyldighet att vidta särskilda åtgärder för att motverka spoofing. Bestämmelsen i 6 kap. 24 § LEK föreslås föras över till den nya lagen, se avsnitt 18.5.3.

Definitionen av säkerhet i nät och tjänster i artikel 2.21 i EU-direktivet omfattar bl.a. elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänsters förmåga att motstå åtgärder som undergräver riktigheten och integriteten

hos nät och tjänster eller hos närliggande tjänster. Om nummeruppgifter kan manipuleras bör detta kunna tolkas som åtgärder som undergräver riktigheten och integriteten hos nät och tjänster eller den närliggande tjänsten nummerpresentation. Kravet på att den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst ska vidta ändamålsenliga och proportionella tekniska och organisatoriska åtgärder för att på ett lämpligt sätt hantera risker som hotar säkerheten i nät och tjänster, se avsnitt 18.1, innefattar därmed även krav på att åtgärder ska vidtas som så långt som möjligt förhindrar manipulation av nummerpresentation. Företag som tillhandahåller nät och tjänster kan därmed åläggas att vidta åtgärder för att hantera risken för sådan manipulation som spoofing utgör. Tillsynsmyndigheten får utöva tillsyn över att sådana åtgärder vidtas. Det bedöms därmed inte behövas särskilda bestämmelser om spoofing i den nya lagen, utöver vad som behandlas ovan.

18.4 Incidentrapportering

Förslag: Den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst ska utan onödigt dröjsmål till tillsynsmyndigheten rapportera säkerhetsincidenter som har haft en betydande påverkan på nät och tjänster. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om incidentrapportering.

Tillsynsmyndigheten får förplikta en nät- eller tjänstetillhandahållare att informera allmänheten om en säkerhetsincident, om sådan information ligger i allmänhetens intresse.

Den tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst ska, om det finns ett särskilt och betydande hot om en säkerhetsincident, informera de användare som kan komma att påverkas av hotet om vilka skydds- eller motåtgärder som de kan vidta, och, om det är lämpligt, om själva hotet. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om underrättelseskyldigheten.

Bedömning: Tillsynsmyndigheten bör vid behov underrätta behöriga myndigheter i övriga medlemsstater inom EU och Enisa. Om ett avslöjande av en incident ligger i allmänhetens intresse bör tillsynsmyndigheten även informera allmänheten om incidenten. Tillsynsmyndigheten bör årligen lämna en rapport till Europeiska kommissionen och Enisa om de rapporter som kommit in och de åtgärder som har vidtagits.

Skälen för förslaget och bedömningen: Enligt artikel 40.2 första stycket i EU-direktivet ska det säkerställas att den som tillhandahåller allmänna elektroniska kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster utan onödigt dröjsmål rapporterar säkerhetsincidenter som har haft en betydande påverkan på driften av nät och tjänster. När det gäller omfattningen av uttrycket driften av nät och tjänster kan följande anmärkas. Det svenska uttrycket drift syftar i begränsad mening närmast på grundläggande teknisk funktion i nät och tjänster. Den engelska språkversionen använder i stället uttrycket ”operation of networks or services”. Det uttrycket torde omfatta även andra delar av verksamheten

än den rent tekniska driften. För den tolkningen talar också att, som behandlats ovan under avsnitt 18.1, att EU-direktivets definition av säkerhet omfattar såväl driftsäkerhet som riktighet, autenticitet och konfidentialitet.

Mot den angivna bakgrunden bör det därför införas en skyldighet i den nya lagen om att den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst utan onödigt dröjsmål ska rapportera säkerhetsincidenter som har haft en betydande påverkan på nät och tjänster till tillsynsmyndigheten. Incidentens påverkan behöver alltså inte vara begränsad till driften som sådan.

En säkerhetsincident kan inträffa genom yttre påverkan, men kan också bero på brister eller otillåtet förfarande hos den som tillhandahåller nätet eller tjänsten. Skyldigheten innebär att det inte är väsentligt hur händelsen påbörjats eller vem som är ansvarig för dess uppkomst utan det som är väsentligt är vilken effekt incidenten har haft. Rapporteringsskyldigheten gäller därmed även för säkerhetsincidenter hos t.ex. tredjepartsleverantörer och följdincidenter på grund av en sådan incident, om kravet på betydande inverkan på driften av nätet eller tjänsten är uppfyllt.

Vid bedömningen av hur betydande påverkan en säkerhetsincident har haft ska enligt artikel 40.2 andra stycket vissa faktorer särskilt beaktas. Dessa faktorer är det antal användare som påverkas av incidenten, hur länge incidenten varar, hur stort det geografiska område som påverkas av säkerhetsincidenten är, i vilken utsträckning nätets eller tjänstens funktion påverkas och i vilken utsträckning ekonomisk och samhällsrelig verksamhet påverkas.

Det är viktigt med tydlighet när det gäller vilka säkerhetsincidenter som ska rapporteras. De beskrivna faktorerna är endast exempel och angivna på en övergripande nivå. Det kan därför behövas ytterligare vägledning för att i ett enskilt fall avgöra om en incident kan anses ha en betydande påverkan på driften. För att inte onödigt tynga den nya lagen bör regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer få meddela föreskrifter om incidentrapportering.

På samma sätt som gällt för underrättelser enligt 5 kap. 6 c § och 6 kap. 4 a § LEK bör rapportering ske till tillsynsmyndigheten.

Av artikel 40.2 tredje stycket i EU-direktivet följer att tillsynsmyndigheten vid behov ska underrätta de behöriga myndigheterna i övriga medlemsstater inom EU och Europeiska unionens byrå för nät- och informationssäkerhet (Enisa) om incidenter. Om ett avslöjande av incidenten ligger i allmänhetens intresse kan tillsynsmyndigheten även informera allmänheten eller kräva att nät- eller tjänstetillhandahållaren gör det. Tillsynsmyndigheten ska årligen lämna en rapport till Europeiska kommissionen och Enisa om de rapporter som kommit in och de åtgärder som har vidtagits.

För att genomföra direktivsbestämmelsen bör det i lagen anges att tillsynsmyndigheten får förplikta en berörd nät- eller tjänstetillhandahållare att informera allmänheten om en incident, om sådan information ligger i allmänhetens intresse. I övrigt bör kraven i artikel 40.2 tredje stycket genomföras i förordning.

Enligt artikel 40.3 i EU-direktivet ska den som tillhandahåller allmänna elektroniska kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster, om det föreligger ett särskilt och betydande hot om en säkerhetsincident, informera de användare som kan komma att

påverkas av hotet om eventuella skydds- eller motåtgärder som användarna kan vidta. Om det är lämpligt ska även information om själva hotet lämnas. Krav som motsvarar dessa bestämmelser bör föras in i den nya lagen. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör också ha möjlighet att meddela föreskrifter om underrättelseskyldigheten.

De här föreslagna bestämmelserna ersätter nu gällande regler om anmälan av integritetsincidenter m.m. i 6 kap. 4–4 b §§ LEK, vilka genomför artikel 4 i e-dataskyddsdirektivet. Som anges i avsnitt 3 pågår det förhandlingar inom EU om en förordning om integritet och elektronisk kommunikation som ska ersätta e-dataskyddsdirektivet. Kommissionens förslag till förordning innehåller inte någon motsvarighet till artikel 4 i e-dataskyddsdirektivet. När förordningen om integritet och elektronisk kommunikation antas kommer e-dataskyddsdirektivet att upphävas. Om det emellertid skulle visa sig att förordningen inte antas kommer e-dataskyddsdirektivet fortsatt att gälla. Det kan då bli nödvändigt att vidta ytterligare åtgärder för att säkerställa att reglerna i artikel 4 i e-dataskyddsdirektivet fortsatt kan tillämpas i Sverige.

18.5 Behandling av trafikuppgifter och integritetsskydd

18.5.1 Genomförandet av e-dataskyddsdirektivet

Förslag: Bestämmelserna som genomför e-dataskyddsdirektivet ska föras över till den nya lagen.

Skälen för förslaget: I 6 kap. 5–10, 11–16, 17 och 18 §§ LEK finns bestämmelser som delvis genomför e-dataskyddsdirektivet (se prop. 2002/03:110 s. 252 f. och 391 f. samt prop. 2010/11:115 s. 133 f. och 183).

I 6 kap. 5–8 §§ finns grundläggande regler om behandling av trafikuppgifter. Paragraferna genomför artikel 6 i e-dataskyddsdirektivet.

I 6 kap. 9 och 10 §§ regleras behandling av lokaliseringssuppgifter som inte är trafikuppgifter. Paragraferna genomför artikel 9 i e-dataskyddsdirektivet.

I 6 kap. 11–14 §§ regleras skyldighet att tillhandahålla ospecificerade räkningar och nummerpresentation, åsidosättande av skydd mot nummerpresentation samt skydd mot automatisk vidarekoppling. Paragraferna genomför artiklarna 8–10 i e-dataskyddsdirektivet.

I 6 kap. 15 och 16 §§ regleras abonnentförteckningar. Paragraferna genomför artikel 12 i e-dataskyddsdirektivet.

I 6 kap. 17 § finns ett förbud mot behandling av uppgifter i ett elektroniskt meddelande eller trafikuppgifter som hör till meddelandet, om inte någon av de berörda användarna har samtyckt till behandlingen. Det finns vissa undantag från förbudet. Paragrafen genomför artikel 5.1–2 i e-dataskyddsdirektivet.

I 6 kap. 18 § regleras datafiler som lagras i användarens terminalutrustning (cookies). Paragrafen genomför artikel 5.3 i e-dataskyddsdirektivet.

Bestämmelserna i e-dataskyddsdirektivet gäller till dess den nya förordningen om integritet och elektronisk kommunikation träder i kraft. Det går i nuläget inte att säga när detta kommer att ske och vilka lagändringar som

då kommer att aktualiseras. De ovan nämnda bestämmelserna i LEK som genomför e-dataskyddsdirektivet bör därför föras över till den nya lagen.

18.5.2 Lagring och annan behandling av trafikuppgifter för brottsbekämpande ändamål

Förslag: Bestämmelserna om lagring och annan behandling av trafikuppgifter m.m. för brottsbekämpande ändamål ska föras över till den nya lagen.

Skälen för förslaget: I 6 kap. 3 a, 5 och 16 a–f §§ LEK finns bestämmelser om lagring och annan behandling av trafikuppgifter m.m. för brottsbekämpande ändamål (s.k. datalagring). Kammarrätten i Stockholm har i dom den 7 mars 2017 i mål nr 7380-14 kommit fram till att bestämmelserna, med hänsyn till EU-domstolens uttalanden i de förenade målen C-203/15 och C-698/15, står i strid med unionsrätten och inte kan tillämpas. Regeringen har därför föreslagit flera anpassningar av regleringen, som syftar till att göra reglerna förenliga med EU-rätten på området. Riksdagen har den 19 juni 2019 godkänt de föreslagna lagändringarna (se prop. 2018/19:86, bet. 2018/19:JuU27, rskr. 2018/19:296). Lagändringarna träder i kraft den 1 oktober 2019. Bestämmelserna i LEK om datalagring, med den nya lydelsen av vissa bestämmelser, bör därför föras över till den nya lagen.

Användningen av traditionella kommunikationstjänster minskar till förmån för nya nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster som t.ex. meddelandetjänster i internetbaserade appar eller knutna till sociala medier. Sådana kommunikationstjänster omfattas inte av den nämnda regleringen om datalagring och inte heller reglerna om hemliga tvångsmedel. Hemlig avlyssning och övervakning av elektronisk kommunikation är därför inte längre lika effektiva metoder för att förhindra och bekämpa brott som de har varit tidigare. Teknikutvecklingen och nya kommunikationsmönster som skapas i samband med den kräver att lagstiftningen anpassas för att brottsbekämpningen ska vara effektiv. Riksdagen har i samband med att de nya reglerna om datalagring vid brottsbekämpning antogs tillkännagivit för regeringen att den skyndsamt ska återkomma med förslag som dels innebär en mer omfattande skyldighet att lagra uppgifter med koppling till nationell säkerhet, dels innebär en mer omfattande lagringsskyldighet generellt (samma rskr.). Mot denna bakgrund finns det skäl att framöver överväga ändringar i regleringarna om hemliga tvångsmedel och datalagring, t.ex. i fråga om nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster.

18.5.3 Andra bestämmelser om behandling av uppgifter

Förslag: Andra bestämmelser om behandling av uppgifter ska föras över till den nya lagen.

Skälen för förslaget: I 6 kap. LEK finns ytterligare bestämmelser om behandling av uppgifter m.m., som inte har någon motsvarighet i EU-rättsliga bestämmelser. Liksom bestämmelserna i föregående avsnitt har vissa av bestämmelserna nedan betydelse för de brottsbekämpande myndigheternas arbete.

I 6 kap. 1 § finns definitioner av vissa uttryck som endast gäller för det kapitlet och i 6 kap. 2 § finns bestämmelser om förhållandet till annan reglering om personuppgifter och tystnadsplikt.

I 6 kap. 10 a § regleras behandling av lokaliseringssuppgifter som omfattas av beslut om inhämtning av uppgifter enligt 27 kap. rättegångsbalken eller lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet (se prop. 2011/12:55 s. 142 f.).

I 6 kap. 10 b § regleras behandling av trafikuppgifter, lokaliseringssuppgifter som inte är trafikuppgifter och uppgifter om abonnemang för att medverka till att förmedla meddelanden som är av vikt för allmänheten (VMA) genom mobilnät (se avsnitt 17.15 och prop. 2016/17:113 s. 13 f. och 29).

I 6 kap. 19 § finns bestämmelser om anpassning av verksamhet så att beslut om hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation och hemlig övervakning av elektronisk kommunikation kan verkställas och så att verkställandet inte röjs (se prop. 2002/03:110 s. 267 f. och prop. 2011/12:55 s. 63 f. och 143).

I 6 kap. 19 a § finns bestämmelser om skyldighet att överföra signaler som förs över Sveriges gräns till samverkanspunkter så att inhämtning av signaler ska kunna ske enligt lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet (se prop. 2006/07:63 s. 83 f. och 142 f.).

I 6 kap. 20–23 §§ finns det bestämmelser om tystnadsplikt och om undantag från tystnadsplikt (se prop. 2002/03:110 s. 397, prop. 2010/11:115 s. 118 f. och 184, prop. 2011/12:55 s. 63 f. och 143 samt prop. 2016/17:22 s. 161 f. och 418).

I 6 kap. 24 § finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela närmare föreskrifter om vilka uppgifter som får behandlas enligt 6 § första och andra stycket och om de krav som ska ställas på en allmänt tillgänglig telefonitjänst som medger identifiering av det anropande eller uppkopplade telefonnumret eller vidarekoppling.

De angivna paragraferna bör föras över till den nya lagen.

19 Uppgiftsskyldighet

19.1 Företags skyldighet att lämna uppgifter

Förslag: Den som bedriver annan verksamhet som omfattas av lagen än nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster ska på begäran tillhandahålla en myndighet upplysningar och handlingar som behövs för

1. förfaranden för eller bedömning av framställningar om beviljande av tillstånd att använda radiosändare eller nummer eller medgivande att överlåta eller hyra ut tillstånd,

2. offentliggörande av jämförande kvalitets- och prisöversikter över tjänster till nytta för konsumenterna,

3. klart definierade statistiska ändamål, rapporter eller studier,

4. marknadsanalys, inbegripet uppgifter om marknader i efterföljande led eller slutkundsmarknader som har förbindelse med eller anknytning till de analyserade marknaderna,

5. beslut om särskilda skyldigheter,

6. att säkerställa en effektiv användning och ändamålsenlig förvaltning av radiofrekvenser och nummer,

7. att utvärdera sådan utveckling av nät och tjänster som kan påverka grossisttjänster som gjorts tillgängliga för konkurrenter, uppkopplingsmöjligheter som slutanvändare har och identifiering av områden med eftersatt bredbandsutbyggnad enligt geografiska kartläggningar, och

8. genomförande av geografiska kartläggningar.

Andra uppgifter än uppgifter som behövs för förfaranden för eller bedömning av framställningar om beviljande av tillstånd att använda radiosändare eller nummer eller medgivande att överlåta eller hyra ut tillstånd, får inte begäras in före ett marknadsinträde eller som villkor för detta.

En operatör som har betydande inflytande på en marknad i grossistledet är skyldig att på begäran tillhandahålla en myndighet redovisningsuppgifter om de marknader i slutkundsledet som är förknippade med den marknaden.

Skyldigheten att lämna uppgifter som behövs för att upprätta en detaljerad förteckning över typ, tillgänglighet och geografisk belägenhet i fråga om sådan egendom eller annat som kan utnyttjas gemensamt, ska inte föras över till den nya lagen.

Skälen för förslaget: I artiklarna 20.1, 21, 30.1 och 48.4 i EU-direktivet finns bestämmelser om företags skyldighet att lämna uppgifter, vilka delvis motsvarar artikel 5.1 i ramdirektivet och artiklarna 10.1 och 11.1 i auktorisationsdirektivet. Vissa av dessa bestämmelser gäller uppgiftsskyldighet inom ramen för den allmänna tillsynen, se artikel 20.1 första stycket första meningen, artikel 21.1 första stycket a och b och artikel 30.1 andra stycket. De bestämmelserna behandlas i avsnitt 20.2.

Enligt artikel 20.1 första stycket andra meningen i EU-direktivet ska företag kunna åläggas att lämna information om framtida utveckling av nät och tjänster som kan påverka de grossisttjänster som de tillhandahåller konkurrenter samt information om elektroniska kommunikationsnät och tillhörande faciliteter som är uppdelad på lokal nivå och tillräckligt detaljerad för att möjliggöra den geografiska kartläggningen och identifieringen av områden i enlighet med artikel 22 i direktivet.

Enligt artikel 20.1 tredje stycket är ett företag som har betydande inflytande på en marknad i grossistledet skyldigt att på begäran lämna redovisningsuppgifter om de marknader i slutkundsledet som är förknippade med den marknaden. En motsvarande bestämmelse finns i 8 kap. 1 § andra stycket LEK. Den bestämmelsen bör föras över till den nya lagen.

I artikel 21.1 första stycket c–j finns allmänna skyldigheter att på begäran lämna uppgifter när det gäller den allmänna auktorisationen, nyttjanderätter och de särskilda skyldigheter som kan åläggas företag och som står i proportion till syftet och är sakligt motiverade för vissa ändamål. Delvis motsvarande bestämmelser finns i 8 kap. 1 § första stycket LEK. Dessa bestämmelser bör föras över till den nya lagen med de ändringar som behövs med anledning av ändringarna i artikel 21.1 första stycket c–j. Som framgår av avsnitt 8.1 bedöms direktivets hänvisningar till företag som omfattas av den allmänna auktorisationen innebära att den som tillhandahåller nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster inte omfattas av skyldigheten. Motsvarande begränsning bör gälla för den informationsskyldighet som nu beskrivits.

Punkt c om uppgifter avseende förfaranden för och bedömning av framställningar om beviljande av nyttjanderätter och artikel 48.4 om uppgifter som krävs för att bedöma sökandes förmåga att uppfylla tänkta tillståndsvillkor i samband med tillståndsprövning efter allmän inbjudan till ansökan, överensstämmer med 8 kap. 1 § första stycket 1 LEK.

Punkt d om offentliggörande av jämförande kvalitets- och prisöversikter över tjänster till gagn för konsumenterna överensstämmer med 8 kap. 1 § första stycket 2 LEK.

Punkt e om sammanställning av klart definierad statistik, rapporter eller studier överensstämmer med 8 kap. 1 § första stycket 3 LEK när det gäller statistik. Det bör läggas till att uppgifter får begäras in även för rapporter och studier.

Punkt f om marknadsanalyser som avses i direktivet, bl.a. uppgifter om de marknader i efterföljande led eller de slutkundsmarknader som har förbindelse med eller anknytning till de analyserade marknaderna, har i sak en motsvarighet i 8 kap. 1 § första stycket 4 LEK. Av tydlighetsskäl bör dock det exempel som anges i direktivet läggas till.

Punkt g om trygghandlet av en effektiv användning och säkerställande av en ändamålsenlig förvaltning av radiofrekvenser och av nummerresurser har en motsvarighet i 8 kap. 1 § första stycket 6 LEK, förutom att den bestämmelsen endast omfattar förvaltning av radiofrekvenser. Det bör läggas till att även uppgifter som behövs för att säkerställa en effektiv användning och ändamålsenlig förvaltning av nummer får begäras in.

Punkt h och artikel 20.1 första stycket andra meningen i EU-direktivet om utvärdering av sådan framtida utveckling av nät och tjänster som kan påverka de grossisttjänster som gjorts tillgängliga för konkurrenter överensstämmer med 8 kap. 1 § första stycket 7 LEK. Av punkt h följer dock att även uppgifter om den framtida utvecklingen av nät och tjänster som kan påverka täckning och utbyggnad inom landet, uppkopplingsmöjligheter som slutanvändare har och identifiering av områden med eftersatt bredbandsutbyggnad enligt den geografiska kartläggningen ska kunna begäras in. Detta bör läggas till i lagbestämmelsen.

Punkt i är ny. Där anges att även de uppgifter som behövs för genomförande av geografiska kartläggningar ska kunna begäras in. Även detta bör framgå av

den nya lagen. Därigenom tillgodoses motsvarande krav i artikel 20.1 första stycket andra meningen i EU-direktivet.

Även punkt j är ny. Den reglerar inhämtning av uppgifter för att besvara framställningar från Berec. Punkten behandlas i avsnitt 19.3.

Av artikel 21.1 andra stycket i EU-direktivet följer att endast uppgifter som behövs för förfaranden för och bedömning av framställningar om beviljande av nyttjanderätter får begäras in före ett marknadsinträde eller som ett villkor för detta. En i huvudsak motsvarande bestämmelse finns i 8 kap. 1 § tredje stycket LEK. Bestämmelsen bör föras över till den nya lagen med de ändringar som behövs för att tillgodose direktivets krav.

I artikel 21.2 i EU-direktivet finns en ny bestämmelse om att information som gäller radiofrekvenser särskilt ska vara kopplad till en ändamålsenlig och effektiv användning av radiofrekvenser och till kontroll av att villkor om skyldigheter avseende täckning och utbyggnad och tjänstekvalitet uppfylls. Lagregleringen av rätten att använda radiosändare har som övergripande syfte att säkerställa en effektiv och ändamålsenlig förvaltning av radiofrekvenser (se prop. 2002/03:110 s. 134 f.). De villkor som meddelas har därför som utgångspunkt detta mål i sikte. Tillstånd att använda radiosändare kan förenas med villkor om bl.a. täckning och utbyggnad inom landet och tekniska krav och annat som krävs för att säkerställa ett effektivt frekvensutnyttjande. I de fall sådana tillståndsvillkor meddelas kommer eventuell tillsyn naturligt att inriktas på om dessa villkor är uppfyllda. Mot denna bakgrund kommer de uppgifter som efterfrågas inom tillsynen att i första hand vara inriktad på de frågor som avses i artikel 21.2. Det behövs därför ingen särskild bestämmelse om att tillsynsmyndigheten särskilt ska efterfråga sådana uppgifter från tillståndshavaren.

Av artikel 21.3 i EU-direktivet följer att ett företag har rätt att få veta för vilket ändamål information ska användas. Bestämmelsen motsvarar artikel 11.2 i auktorisationsdirektivet. I att informationen ska lämnas på begäran ingår att det ska anges för vilket ändamål informationen ska lämnas (se prop. 2002/03:110 s. 401). Detta behöver inte regleras särskilt.

Enligt artikel 21.4 får den nationella regleringsmyndigheten inte upprepa en begäran om uppgifter som redan framförts av Berec enligt artikel 40 i Berec-förordningen, om Berec gjort dessa uppgifter tillgängliga för den nationella regleringsmyndigheten. Det saknas anledning för myndigheten att begära in uppgifter som den redan har fått tillgång till. En sådan begäran kan knappast framstå som proportionell. Någon särskild reglering för att hindra detta bedöms därför inte behövas.

I 8 kap. 1 § första stycket 8 LEK anges att uppgiftsskyldigheten även omfattar uppgifter som behövs för att upprätta en detaljerad förteckning över typ, tillgänglighet och geografisk belägenhet i fråga om sådan egendom eller annat som kan utnyttjas gemensamt enligt 4 kap. 14 §. Bestämmelsen genomför artikel 12.4 i ramdirektivet (se prop. 2010/11:115 s. 151 f.). Uppgiftsskyldigheten enligt den direktivsbestämmelsen har ingen motsvarighet i EU-direktivet. Bestämmelsen i 8 kap. 1 § första stycket 8 LEK bör därför inte föras över till den nya lagen.

19.2 Myndigheters uppgiftslämnande

Bedömning: De uppgifter som en myndighet har fått med stöd av lagen om elektronisk kommunikation bör på begäran lämnas till Europeiska kommissionen, Organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation eller andra behöriga myndigheter inom Europeiska unionen, om det är nödvändigt för att dessa myndigheter ska kunna fullgöra sina uppgifter.

Skälen för bedömningen: I artikel 20.2–5 i EU-direktivet finns bestämmelser om informationsutbyte mellan myndigheter.

Enligt artikel 20.2 ska nationella regleringsmyndigheter och andra behöriga myndigheter på begäran tillhandahålla Europeiska kommissionen de uppgifter som är nödvändiga för att den ska kunna fullgöra sina uppgifter. Om de uppgifter som lämnas hänför sig till uppgifter som tidigare lämnats av företag på begäran av myndigheten, ska dessa företag informeras om lämnandet. De uppgifter som lämnas till en myndighet ska som huvudregel på begäran göras tillgängliga för en annan myndighet i samma eller i en annan medlemsstat och för Berec, när det är nödvändigt för att endera myndigheten eller Berec ska kunna fullgöra sina uppgifter.

I 8 kap. 2 § LEK finns en allmän bestämmelse om att myndigheter får lämna uppgifter till Europeiska kommissionen eller andra behöriga myndigheter inom Europeiska samarbetsområdet, om det är nödvändigt för att dessa myndigheter ska kunna fullgöra sina uppgifter. Enligt 49 § FEK är PTS skyldig att lämna sådana uppgifter som myndigheten fått med stöd av LEK. Där anges också att om informationen lämnats av en enskild på begäran av PTS, ska den enskilde underrättas om uppgiftslämnandet.

Artikel 20.2 i EU-direktivet motsvarar artikel 5.2 i ramdirektivet, förutom att Berec har lagts till bland de myndigheter som uppgifter ska kunna lämnas till. Den svenska regleringen bör därför ändras så att uppgifter även kan lämnas till Berec. I och med att uppgiftsskyldigheten inte riktar sig till enskilda utan endast till myndigheter är det inte nödvändigt med lagreglering. Bestämmelsen i 8 kap. 2 § LEK bör därför föras över till förordning, med det tillägget att information även bör lämnas till Berec.

Av artikel 20.3 följer att om lämnade uppgifter omfattas av sekretess för affärshemligheter, så ska denna sekretess säkerställas. Sådan sekretess ska dock inte få fördröja informationsutbytet mellan myndigheterna.

De uppgifter som PTS samlar in från företag med stöd av LEK kan vara känsliga för de uppgiftslämnande företagen. Inom ramen för PTS utredning och tillsyn råder sekretess för uppgifter om en enskilds affärs- och driftsförhållanden, om det kan antas att den enskilde lider skada om uppgiften röjs, se 30 kap. 23 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) jämförd med 9 § och punkt 99 i bilagan till offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641). Enligt 8 kap. 3 § 1 offentlighets- och sekretesslagen får uppgifter som omfattas av sekretess inte röjas för en utländsk myndighet, om inte utlämnande sker i enlighet med särskild föreskrift i lag eller förordning. Som framgår ovan bör det fortsättningsvis i förordning finnas en sådan särskild föreskrift om uppgiftslämnande. Det finns därför inget som hindrar uppgiftslämnande i enlighet med artikel 20.3 i EU-direktivet.

Enligt artikel 20.4 och 20.5 i EU-direktivet, som överensstämmer med artikel 5.4 och 5.5 i ramdirektivet, ska myndigheter offentliggöra information som kan bidra till en öppen marknad med fungerande konkurrens och de villkor och förfaranden som gäller för allmänhetens tillgång till denna information. I 11 § förordningen (2007:951) med instruktion för Post- och telestyrelsen anges att myndigheten ska främja att marknaden för elektronisk kommunikation fungerar effektivt ur ett konkurrensperspektiv. Myndigheten ska också verka för att företag och andra enskilda har förtroende för samt förmåga och möjlighet att använda it och elektroniska kommunikationstjänster. I detta arbete ingår att vid behov offentliggöra information som avses i artikel 20.4 i EU-direktivet. Sådant offentliggörande sker på myndighetens webbplats.

19.3 Inhämtning av uppgifter för Berec och Berec-byrån

Förslag: Den som bedriver verksamhet som omfattas av lagen ska på begäran tillhandahålla en myndighet upplysningar och handlingar som behövs för att den ska kunna lämna information till Berec och Berec-byrån i enlighet med artikel 40 i Berec-förordningen.

Skälen för förslaget: I artikel 40 i Berec-förordningen finns bestämmelser om utbyte av information. Av punkt 1 i artikeln följer att nationella regleringsmyndigheter ska förse Berec eller Byrån för stöd till Berec, förkortad Berec-byrån, med all information som krävs för att Berec och Berec-byrån ska kunna utföra sina uppgifter, under förutsättning att myndigheten har laglig tillgång till den relevanta informationen och att begäran om information är nödvändig med avseende på den aktuella uppgiftens art. Av punkt 5 följer att ansvariga myndigheter och företag som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät, kommunikationstjänster, tillhörande faciliteter eller tillhörande tjänster ska kunna åläggas att lämna all information som krävs för att den nationella regleringsmyndigheten ska kunna lämna information enligt punkt 1. Medlemsstaterna ska säkerställa att de nationella regleringsmyndigheterna genom att införa effektiva, proportionella och avskräckande sanktioner har befogenhet att säkerställa att en sådan begäran om information verkställs. Även av artikel 21.1 första stycket j i EU-direktivet följer att nationella regleringsmyndigheter ska ha rätt att kräva att företag tillhandahåller de uppgifter som krävs för att den nationella regleringsmyndigheten ska kunna besvara framställningar om uppgifter från Berec.

Berecs uppgifter framgår av artikel 4 i Berec-förordningen och omfattar en rad områden där det kan krävas insamling av olika sorters information från Berecs medlemmar. Det gäller bl.a. att ge EU-institutionerna och de nationella regleringsmyndigheterna bistånd i tekniska frågor om elektronisk kommunikation, bistå och ge råd till Europeiska kommissionen i utarbetandet av lagstiftningsförslag, avge yttranden när det gäller bl.a. förslag till nationell SMP-reglering, utfärda riktlinjer om bl.a. geografiska kartläggningar, minimikriterier för referenserbjudanden, tillämpningen av

regler om s.k. symmetrisk reglering och saminvesteringar samt tillträde till roaming.

Berec-byråns uppgifter framgår av artikel 5 i Berec-förordningen och inkluderar att samla information från de nationella regleringsmyndigheterna, att utbyta och översända information med anknytning till Berecs uppgifter, utarbeta rapporter om utvecklingen av den europeiska marknaden för elektronisk kommunikation, hjälpa Berec att upprätta och upprätthålla register och databaser samt att tillhandahålla annat administrativt och innehållsrelaterat stöd till Berec.

Mot denna bakgrund bör det anges i den nya lagen att en myndighet får förelägga den som bedriver verksamhet som omfattas av lagen att tillhandahålla myndigheten upplysningar och handlingar som behövs för att den ska kunna lämna information till Berec och Berec-byrån i enlighet med artikel 40 i Berec-förordningen.

Kravet på effektiva, proportionella och avskräckande sanktioner i Berec-förordningen motsvarar i princip kravet på sanktioner i artikel 29 i EU-direktivet. Direktivets krav i den delen uppfylls i huvudsak genom att det är möjligt att vitesförelägga någon som inte följer lagens bestämmelser, se avsnitt 20.3. En motsvarande möjlighet bedöms vara tillräcklig även när det gäller uppgiftslämnande i enlighet med artikel 40 i Berec-förordningen. Om någon inte lämnar den information som begärts får alltså åtgärder vidtas inom ramen för den allmänna tillsynen.

I likhet med de uppgifter som samlas in från företag med stöd av LEK kan uppgifter som samlas in med stöd av Berec-förordningen vara känsliga för de uppgiftslämnande företagen. Enligt 15 kap. 1 a § andra stycket offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) gäller sekretess för uppgift som en myndighet har inhämtat i syfte att överlämna den till ett utländskt organ bl.a. på grund av en bindande EU-rättsakt. Av 8 kap. 3 § 1 samma lag följer dock att sekretess inte hindrar att uppgifter röjs för en utländsk myndighet, om utlämnandet sker i enlighet med särskild föreskrift i lag eller förordning. En sådan uppgiftsskyldighet finns i artikel 40 i Berec-förordningen. Det finns därmed inget som hindrar informationsutbyte i enlighet med den artikeln.

19.4 Offentliggörande av information

Förslag: Information som ska offentliggöras enligt denna lag, eller enligt de skyldigheter eller villkor eller de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen, ska på begäran lämnas till tillsynsmyndigheten innan den offentliggörs.

Skälen för förslaget: Som framgår av avsnitt 17.7 är tillhandahållare av internetanslutningstjänster eller allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster skyldiga att offentliggöra viss information och kan åläggas en sådan skyldighet. Av artiklarna 103.1 och 104.1 i EU-direktivet följer också att informationen på begäran ska lämnas till behörig myndighet respektive nationell regleringsmyndighet innan den offentliggörs. Där det är relevant ska informationen enligt artikel 104.1 också lämnas till andra behöriga myndigheter.

Enligt 7 kap. 3 § tredje stycket LEK ska information som ska hållas allmänt tillgänglig enligt lagen, eller enligt de skyldigheter eller villkor eller de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen, utan anmodan lämnas till tillsynsmyndigheten. Bestämmelsen saknar direkt motsvarighet i tidigare EU-regelverk och avser att säkerställa att myndigheten får tillgång till allmänt tillgänglig information. För ett korrekt genomförande av artiklarna 103.1 och 104.1 i EU-direktivet bör den bestämmelsen föras över till den nya lagen med den ändringen att skyldigheten ska omfatta information som ska offentliggöras enligt lagen, eller enligt de skyldigheter eller villkor eller de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen. Det bör också framgå av lagtexten att informationen ska lämnas till tillsynsmyndigheten innan den offentliggörs. Det framstår inte som motiverat att allmänt tillgänglig information i samtliga fall ska lämnas till myndigheten. Det bör vara tillräckligt att informationen lämnas på begäran av myndigheten i enlighet med direktivbestämmelserna. Bestämmelsen bör lämpligen placeras i anslutning till bestämmelserna om uppgiftsskyldighet för företag.

Genom bestämmelsen säkerställs att PTS får tillgång till den information som ska offentliggöras. I första hand pekar direktivbestämmelserna ut PTS som mottagare av aktuell information. Enligt 8 § förvaltningslagen (2017:900) finns en skyldighet för myndigheter att inom sitt verksamhetsområde samverka med andra myndigheter. Vidare ska PTS enligt 11 § förordningen (2007:951) med instruktion för Post- och telestyrelsen samråda med berörda myndigheter i bl.a. konsumentfrågor och ta initiativ till ett löpande informationsutbyte mellan myndigheterna. Genom PTS arbete i denna del säkerställs att även andra myndigheter får tillgång till relevant information. Det bedöms inte behövas någon särskild reglering av detta.

19.5 Särredovisning och ekonomisk rapportering

Förslag: Bestämmelsen om särredovisning av verksamheter i vissa fall ska föras över till den nya lagen.

Skälen för förslaget: I artikel 17.1 i EU-direktivet finns bestämmelser om särredovisning av verksamheter i vissa fall. Den som tillhandahåller allmänna elektroniska kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster och som har särskilda eller exklusiva rättigheter att tillhandahålla tjänster inom andra sektorer i samma eller någon annan medlemsstat, ska antingen särredovisa de verksamheter som har samband med tillhandahållandet av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster i den utsträckning som det skulle ha krävts om verksamheterna i fråga hade bedrivits av juridiskt fristående enheter, eller se till att strukturell separation råder mellan dessa verksamheter. En medlemsstat får välja att inte tillämpa kraven på företag vars årsomsättning inom verksamheter som har samband med elektronisk kommunikation i unionen är lägre än 50 miljoner euro. Bestämmelserna motsvarar i sak artikel 13.1 i ramdirektivet.

Regleringen omfattar offentliga eller privata organ som genom lag eller annan författning eller något administrativt instrument har reserverats en rätt att tillhandahålla en tjänst eller utöva en verksamhet. Det kan t.ex. röra

sig om elföretag som i enlighet med ellagen (1997:857) har beviljats nät-koncession för område och som även bedriver anmälningspliktig verksamhet för elektronisk kommunikation.

Direktivet ger medlemsstaterna möjlighet att välja mellan att kräva att sådana organ särredovisar den verksamhet som har samband med elektronisk kommunikation eller håller verksamheterna strukturellt separerade. Vid genomförandet av ramdirektivet valde Sverige att införa ett krav på särredovisning (se prop. 2002/03:110 s. 286). Enligt 8 kap. 16 § LEK får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer besluta om skyldighet att särredovisa verksamheter som har samband med tillhandahållandet av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster för den som bedriver anmälningspliktig verksamhet och har särskild eller exklusiv rätt att tillhandahålla andra tjänster än enligt den lagen.

Den EU-rättsliga regleringen är oförändrad i sak. Det har inte framkommit skäl för att ha en annan ordning än särredovisning i dessa fall. Bestämelsen i 8 kap. 16 § LEK bör därför föras över till den nya lagen.

Av 48 § FEK följer att PTS får fatta beslut om särredovisning. Det finns inte skäl att ändra denna ordning. PTS bör därför även fortsättningsvis kunna fatta sådana beslut.

I artikel 17.2 i EU-direktivet anges att den som tillhandahåller allmänna elektroniska kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster och som inte omfattas av kraven i företagslagstiftningen och inte uppfyller kriterierna för små och medelstora företag enligt bestämmelserna om redovisning i unionsrätten ska offentliggöra sina ekonomiska rapporter och få dem granskade av en fristående revisor. Detta ska även gälla den särredovisning som regleras i punkt 1. Regleringen överensstämmer med artikel 13.2 i ramdirektivet.

Kravet i artikel 17.2 kan t.ex. träffa offentliga subjekt som inte bedriver verksamhet i aktiefbolagsform. Riksrevisionen har enligt 1 § lagen (2002:1023) med instruktion för Riksrevisionen till uppgift att granska den verksamhet som bedrivs av staten. Enligt 3 § lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m. ska Riksrevisionen granska årsredovisningen och delårsrapporter för staten, Regeringskansliet och, med undantag för AP-fonderna, de förvaltningsmyndigheter som lyder under regeringen. Kommuner och landsting är enligt 11 kap. 16 och 19–21 §§ och 12 kap. 1–3 §§ kommunallagen (2017:725) skyldiga att upprätta en årsredovisning och delårsrapporter som ska granskas av fristående revisorer. Årsredovisningen ska enligt 8 kap. 15 § i lagen hållas tillgänglig för allmänheten. Mot denna bakgrund bedöms det inte behövas några ytterligare åtgärder för att genomföra artikel 17.2 i EU-direktivet.

20 Tillsyn

20.1 Tillsynens omfattning

Förslag: Bestämmelserna om tillsynens omfattning bör föras över till den nya lagen.

Skälen för förslaget: Enligt artikel 30.1 första stycket i EU-direktivet ska medlemsstaterna säkerställa att deras berörda behöriga myndigheter övervakar och utövar tillsyn över att företagen uppfyller villkoren för den allmänna auktorisationen eller nyttjanderätterna till radiofrekvenser eller nummer, de särskilda skyldigheter som anges i artikel 13.2 i direktivet och skyldigheten att använda radiofrekvenser ändamålsenligt och effektivt. Bestämmelsen motsvarar i sak artikel 10.1 i auktorisationsdirektivet, förutom ett nytt tillägg om att tillsynen även ska avse en ändamålsenlig och effektiv radiofrekvensanvändning.

Enligt 7 kap. 1 § första stycket LEK ska tillsynsmyndigheten ha tillsyn över efterlevnaden av lagen och de beslut om skyldigheter eller villkor samt de föreskrifter som meddelats med stöd av lagen. Av detta följer att en tillsynsåtgärd bl.a. kan avse att se till att radiofrekvenser används effektivt. Bestämmelserna bör föras över till den nya lagen.

20.2 Uppgifter som behövs för tillsynen

Förslag: Tillsynsmyndigheten ska ha rätt att av den som bedriver verksamhet som omfattas av lagen på begäran få de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen. Om de uppgifter som kan lämnas inte är tillräckliga ska tillsynsmyndigheten ha rätt att på begäran få sådana uppgifter och handlingar av andra företag som bedriver verksamhet inom sektorn för elektronisk kommunikation eller nära anknutna sektorer. Den som bedriver verksamhet som omfattas av lagen ska på begäran tillhandahålla Berc de upplysningar och handlingar som behövs för kontroll av att dess yttranden följs.

Skälen för förslaget: I artiklarna 20.1 första stycket första meningen, 21.1 första stycket a och b och 30.1 andra stycket i EU-direktivet finns bestämmelser om företags skyldighet att lämna uppgifter inom ramen för den allmänna tillsynen. Bestämmelserna överensstämmer i dessa delar i huvudsak med artikel 5.1 första stycket första meningen i ramdirektivet och artiklarna 10.1 andra stycket och 11.1 första stycket a och b i auktorisationsdirektivet.

I artikel 20.1 första stycket första meningen finns en generell bestämmelse om att företag som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster, tillhörande faciliteter eller tillhörande tjänster ska tillhandahålla all information, även ekonomisk information som är nödvändig dels för att den nationella regleringsmyndigheten ska kunna säkerställa att bestämmelserna i, eller beslut som antas i enlighet med, EU-direktivet ska följas, dels för att Berc ska kunna säkerställa att yttranden som antas

i enlighet med EU-direktivet och Brec-förordningen följs. Uppgiftsskyldigheten i förhållande till Brec är ny. I övrigt motsvarar bestämmelsen i huvudsak artikel 5.1 första stycket första meningen i ramdirektivet.

Vidare anges i artikel 21.1 första stycket a och b i EU-direktivet att företagen, utöver sådan information som begärs i enlighet med artikel 20, också ska tillhandahålla uppgifter som behövs för

1. systematisk kontroll eller kontroll i enskilda fall av att skyldigheter eller villkor har uppfyllts avseende

a. betalning av administrativa avgifter för den allmänna auktorisationen och nyttjanderätter och avgifter för nyttjanderätter till radiofrekvenser och nummer,

b. ändamålsenlig och effektiv användning av radiofrekvenser och nummer, och

c. särskilda skyldigheter som kan åläggas företag, och

2. kontroll i enskilda fall av att de allmänna villkor som gäller för verksamhet som bedrivs med stöd av den allmänna auktorisationen och för nyttjanderätter till radiofrekvenser och nummer uppfylls.

Av artikel 30.4 i EU-direktivet framgår att det i fråga om punkterna 1 och 2 ska vara möjligt att ålägga företag sanktioner om de inte lämnar begärda uppgifter. Motsvarande möjlighet fanns enligt artikel 10.4 i auktorisationsdirektivet.

Enligt artikel 30.1 andra stycket i EU-direktivet ska företag som omfattas av den allmänna auktorisationen eller som har nyttjanderätter till radiospektrum eller nummerresurser kunna åläggas att tillhandahålla alla de uppgifter som krävs för att kontrollera att företaget uppfyller de villkor som gäller för den allmänna auktorisationen eller nyttjanderätterna till radiospektrum och nummerresurser eller de särskilda skyldigheter som kan åläggas företag med stöd av direktivet, i enlighet med artikel 21.

Enligt 7 kap. 3 § första stycket 1–4 LEK får tillsynsmyndigheten förelägga den som bedriver verksamhet som omfattas av lagen att tillhandahålla myndigheten upplysningar och handlingar som behövs för kontroll av

1. betalning av avgift,

2. efterlevnaden av de allmänna skyldigheter som gäller enligt lagen,

3. efterlevnaden av villkor som meddelats med stöd av lagen,

4. efterlevnaden av de särskilda skyldigheter som ålagts enligt lagen.

Enligt andra stycket i paragrafen får sådana förelägganden förenas med vite.

I förarbetena till LEK bedömdes att den rätt till nödvändig information som angavs i artikel 5.1 i ramdirektivet, och som nu uttrycks i artikel 20.1 i EU-direktivet, i praktiken inskränktes av regleringen i artikel 11.1 i auktorisationsdirektivet, som nu motsvaras av artikel 21 i EU-direktivet, genom att det där specificerades vad som är nödvändig information. Någon allmän skyldighet att lämna nödvändig information infördes därför inte i LEK (se prop. 2002/03:110 s. 285 och prop. 2010/11:115 s. 143).

Av artikel 21.1 första stycket i EU-direktivet framgår dock numera att den uppgiftsskyldighet som regleras där gäller utöver artikel 20. Vidare bedöms artiklarna 20.1 första stycket första meningen, 21.1 första stycket a och b, 30.1 andra stycket och 30.4 i EU-direktivet sammantagna innebära att tillsynsmyndigheten ska ha möjlighet att få de uppgifter som behövs för tillsyn över att lagen och de beslut om skyldigheter eller villkor samt

de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen följs. En sådan bestämmelse bör införas i den nya lagen. Vidare ska det på samma sätt som tidigare vara möjligt att omedelbart förelägga någon att lämna uppgifter och att förena föreläggandet med vite.

Utöver detta bör det anges i den nya lagen att den som bedriver verksamhet som omfattas av lagen på begäran ska tillhandahålla Berek de upplysningar och handlingar som behövs för kontroll av att dess yttranden följs. Eftersom denna uppgiftsskyldighet inte avser tillsyn i den nya lagens mening bör bestämmelsen placeras i anslutning till bestämmelserna om uppgiftsskyldighet för företag.

Uppgifter från andra företag

För det fall den information som tillsynsmyndigheten kan samla in enligt artikel 20.1 första stycket i EU-direktivet är otillräcklig har det i andra stycket införts en ny möjlighet att begära in information även från andra relevanta företag som är aktiva inom sektorn för elektronisk kommunikation eller nära anknutna sektorer. En motsvarande möjlighet att på begäran få information från sådana aktörer bör införas i den nya lagen.

Enligt skäl 57 i EU-direktivet tar bestämmelsen bl.a. sikte på den som tillhandahåller innehållstjänster. Ett annat exempel skulle kunna vara företag som tillhandahåller tjänster som i och för sig faller utanför definitionen för interpersonella kommunikationstjänster, t.ex. applikationer där det finns en chattfunktion men den funktionen inte anses vara det huvudsakliga syftet med tjänsten. Det är även tänkbart att andra företag än sådana som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster som kan ha skyldigheter enligt utbyggnadslagen skulle kunna omfattas.

20.3 Tillsynsförfarandet och tillsynsåtgärder

Förslag: Bestämmelserna om tillsynsförfarandet, tillsynsåtgärder och interimistiska beslut ska föras över till den nya lagen.

Skälen för förslaget: Om tillsynsmyndigheten har skäl att misstänka att den som bedriver verksamhet enligt LEK inte följer lagen eller de beslut om skyldigheter eller villkor eller de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen, eller inte använder en radiosändare i den utsträckning som villkoren medger, ska myndigheten enligt 7 kap. 4 § LEK underrätta den som bedriver verksamheten om detta förhållande och ge denne möjlighet att yttra sig inom skälig tid. Tillsynsmyndigheten får enligt 7 kap. 5 § meddela de förelägganden och förbud som behövs för att rättelse av en överträdelse som avses i 4 § ska ske omedelbart eller inom skälig tid. Ett föreläggande behöver inte ha föregåtts av att tillsynsobjektet fått en underrättelse och inte rättat sig efter vad som står i den (se prop. 2010/11:115 s. 140 och 185). Om ett föreläggande inte följs kan tillsynsmyndigheten återkalla ett tillstånd, ändra tillståndsvillkor eller besluta att den som åsidosatt en skyldighet helt eller delvis ska upphöra med verksamheten, om inte överträdelsen är av mindre betydelse. Tillsynsmyndigheten kan också meddela de ytterligare förelägganden eller förbud som behövs för efterlevnaden av lagen eller av

de beslut om skyldigheter eller villkor eller de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen. Sådana förelägganden och förbud får förenas med vite.

Dessa bestämmelser genomför artikel 10.2, 10.3 och 10.5 i auktorisationsdirektivet, som med endast språkliga ändringar har förts över till artikel 30.2, 30.3 och 30.5 i EU-direktivet. Bestämmelserna bör med endast vissa språkliga justeringar föras över till den nya lagen.

Interimistiska åtgärder

I avvaktan på att ett ärende avgörs slutligt får tillsynsmyndigheten enligt 7 kap. 8 § LEK omedelbart förelägga någon att genast efterleva lagen eller de beslut om skyldigheter eller villkor eller de föreskrifter som meddelats med stöd av lagen, återkalla ett tillstånd eller ändra tillståndsvillkoren, eller besluta att en verksamhet helt eller delvis ska upphöra. Ett sådant beslut får förenas med vite.

En förutsättning för ett sådant ingripande är att en överträdelse av lagen eller av de beslut om skyldigheter eller villkor eller de föreskrifter som meddelats med stöd av lagen utgör ett allvarligt hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller folkhälsan eller kan befaras orsaka allvarliga ekonomiska eller operativa problem för tillhandahållare eller användare av elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster, eller andra användare av radiofrekvenser.

Giltighetstiden för ett sådant beslut får vara högst tre månader. Om rättelse inte vidtas får giltighetstiden förlängas med ytterligare högst tre månader.

Bestämmelserna genomför artikel 10.6 i auktorisationsdirektivet, som med endast språkliga ändringar har förts över till artikel 30.6 i EU-direktivet. De bör föras över till den nya lagen.

20.4 Ändring och återkallelse av tillstånd

Förslag: Bestämmelserna om återkallelse av tillstånd, ändring av tillståndsvillkor och ekonomisk kompensation ska föras över till den nya lagen. Ett tillstånd till alternativ användning av harmoniserat frekvensutrymme ska även få återkallas och tillståndsvillkoren få ändras omedelbart, om det finns efterfrågan på den harmoniserade användningen.

I ett ärende om ändring av tillstånd eller villkor för att använda radiosändare eller nummer ska berörda parter och andra som kan ha intresse i saken få tillfälle att yttra sig inom skälig tid innan beslut fattas, dock minst 30 dagar om det inte finns särskilda skäl mot det.

Skälen för förslaget

Enligt artikel 18 i EU-direktivet får rättigheter, villkor och förfaranden avseende allmänna auktorisationer och tillstånd att använda radiosändare eller nummer eller rättigheter att installera faciliteter, ändras endast i sakligt motiverade fall och på ett proportionellt sätt. Den som har den allmänna auktorisationen eller tillståndet ska normalt underrättas om avsikten att vidta en sådan åtgärd. Berörda parter ska få tillfälle att lämna synpunkter på de före-

slagna ändringarna under minst fyra veckor, utom under exceptionella omständigheter. Beslut ska motiveras och offentliggöras. Förutom kravet på motivering och offentliggörande överensstämmer artikeln i sak med artikel 14.1 i auktorisationsdirektivet.

I artikel 19 i EU-direktivet finns bestämmelser om begränsning eller återkallelse av rättigheter att installera faciliteter eller nyttjanderätter till radiofrekvenser eller nummer i andra fall än som en åtgärd inom ramen för den allmänna tillsynen. Artikel 19 i EU-direktivet motsvarar delvis artikel 14.2 i auktorisationsdirektivet. Enligt punkt 1 är huvudregeln att en sådan rättighet inte får begränsas före utgången av den tidsperiod för vilken den beviljats. Av punkt 2 följer dock att ett tillstånd att använda radiosändare får begränsas eller återkallas för att kunna säkerställa en ändamålsenlig och effektiv användning av radiofrekvenser eller för att kunna frigöra harmoniserat frekvensutrymme. I sådana fall får det finnas nationella system för att ersätta tillståndshavare på lämpligt sätt. Att ändra radioanvändningen genom införande av icke teknik- och tjänsteneutrala villkor ska enligt punkt 3 inte i sig utgöra tillräcklig grund för att återkalla en nyttjanderätt till radiospektrum. Om en begränsning eller återkallelse sker utan tillståndshavarens samtycke följer av punkt 4 att berörda parter ska ha möjlighet att yttra sig över ett förslag inom minst 30 dagar, utom under exceptionella omständigheter.

Enligt 7 kap. 6 § LEK får ett tillstånd återkallas och tillståndsvillkor ändras omedelbart, om

1. ett sådant tillstånd som är en förutsättning för att tillstånd att använda radiosändare ska beviljas har upphört att gälla, om inte särskilda skäl talar mot en återkallelse,

2. den som har sökt tillståndet har lämnat oriktiga uppgifter eller inte lämnat uppgifter av betydelse för tillståndet,

3. förändringar inom radiotekniken eller ändringar i radioanvändningen på grund av internationella överenskommelser som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser antagna med stöd av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt har medfört att ett nytt tillstånd med samma villkor inte skulle kunna meddelas,

4. tillståndshavaren trots påminnelse inte betalar avgifter enligt lagen, eller

5. tillståndshavaren begär att tillståndet ska återkallas.

Tillståndsvillkor får också ändras omedelbart vid medgivande om överlåtelse av tillstånd att använda radiosändare eller nummer.

Ett tillstånd får återkallas enligt punkterna 1–3 endast om ändamålet med återkallelsen inte lika väl kan tillgodoses genom att tillståndsvillkoren ändras.

Om det finns skäl att återkalla ett uthyrt tillstånd att använda radiosändare på grund av omständigheter som hänför sig till hyrestagaren, anges i 7 kap. 6 a § LEK att återkallelsen i stället ska avse medgivandet till uthyrning.

Enligt 7 kap. 7 § LEK får en frekvenstilldelning för rundradiosändning ändras, om det är nödvändigt för att nya användare ska få möjlighet att bedriva sådan verksamhet. Vidare anges att en återkallelse av tillstånd eller ändring av tillståndsvillkor på grund av förändringar inom radiotekniken får beslutas endast om det finns synnerliga skäl med hänsyn till intresset av en effektiv användning av radiofrekvenser. I detta sammanhang ska det särskilt beaktas i vilken utsträckning rimligt ekonomiskt utbyte av utrustningen uppnåtts och vilka effekterna blir på tillståndshavarens verksamhet av en återkallelse eller ändring av tillståndsvillkoren.

Paragraferna bedöms vara förenliga med artikel 18 och 19.1–3 i EU-direktivet. De bör därför föras över till den nya lagen.

Återkallelse och ändring av tillstånd som rör alternativ användning av harmoniserat frekvensutrymme

Enligt artikel 45.3 andra stycket i EU-direktivet ska beslut att tillåta alternativ användning omprövas regelbundet. Dessutom ska omprövning alltid ske på vederbörligt motiverad begäran av någon som har för avsikt att i stället använda bandet på de harmoniserade villkoren. För att omprövning ska kunna ske på det sätt som anges i EU-direktivet bör det framgå av lagen att ett tillstånd som avser alternativ användning av harmoniserat frekvensutrymme får återkallas och tillståndsvillkoren ändras omedelbart, om det finns efterfrågan på att använda frekvensutrymmet på de harmoniserade villkoren.

Ändringar av tillstånd på grund av konkurrenssnedvridningar

Enligt artikel 52.2 första stycket e i EU-direktivet är det tillåtet att ändra ett tillstånd om det är nödvändigt för att korrigera en snedvridning av konkurrensen i efterhand till följd av någon överlåtelse eller ackumulering av tillstånd att använda radiosändare.

Det saknas för närvarande bestämmelser som gör det möjligt att återkalla ett tillstånd eller ändra tillståndsvillkor i syfte att värna konkurrensen. En ny regel med en sådan innebörd skulle i praktiken bli svår att utforma utan att ge den tillämpande myndigheten ett stort utrymme för bedömningar. Risken finns att tillståndshavare, som kan ha förvärvat sina tillstånd genom auktion för stora belopp, skulle kunna uppfatta en möjlighet att i efterhand ändra tillståndsvillkor eller återkalla tillstånd enbart pga. konkurrens-hänsyn som att tillämpningen kan ge utrymme för godtycke och rättsosäkerhet. Det skulle i sin tur kunna hämma viljan att investera i utbyggnad av nät, tjänster och täckning. Det har inte heller framkommit att nuvarande möjligheter att ålägga företag konkurrensfrämjande särskilda skyldigheter och tillämpning av den allmänna konkurrensrätten skulle ge så otillfredsställande resultat att det skulle vara nödvändigt att införa nya och ingripande bestämmelser av det här slaget (jfr Ds 2010:19 s. 95 f.).

Ekonomisk kompensation

Enligt 7 kap. 9 § LEK påverkar en återkallelse av tillstånd eller ändring av tillståndsvillkor inte skyldighet att betala ersättning för tillstånd som har meddelats efter ett auktionsförfarande, om inte annat bestäms i samband med återkallelsen eller villkorsändringen. En tillståndshavare har i allmänhet inte någon rätt att återfå sådan ersättning, vare sig helt eller delvis. Avsikten med bestämmelsen är dock att kunna ompröva ersättningsskyldigheten när återkallelsen eller villkorsändringen sker utan att det beror på tillståndshavaren (se prop. 2002/03:110 s. 301 och 399). Bestämmelsen bör föras över till den nya lagen.

I övrigt saknas bestämmelser om ekonomisk kompensation för den som eventuellt lider skada till följd av en återkallelse eller villkorsändring. EU-direktivet medför inte någon skyldighet att införa sådana bestämmelser. Förutsättningarna för återkallelse eller ändring av tillstånd framgår av lagen eller tillståndsvillkoren och är därmed kända för tillståndshavaren. I

förarbetena till LEK bedömdes att det därför inte behövdes några bestämmelser om ekonomisk kompensation (se prop. 2002/03:110 s. 301). Det finns inte anledning att nu göra någon annan bedömning.

Samråd

Enligt 8 kap. 8 § LEK ska berörda parter och andra som kan ha intresse i saken ges skälig tid att yttra sig innan beslut fattas i ett ärende om ändring av tillstånd eller villkor för att använda radiosändare eller nummer. Den tiden ska vara minst fyra veckor om det inte finns särskilda skäl mot det. Paragrafen gäller såväl ändringar som sker med stöd av LEK som ändringar av tillståndsvillkor som enligt allmänna förvaltningsrättsliga principer sker på tillståndshavarens egen begäran eller i övrigt till förmån för tillståndshavaren (se prop. 2002/03:110 s. 405).

Enligt artikel 18 i EU-direktivet ska tiden för yttrande som huvudregel vara minst fyra veckor, medan den enligt artikel 19, till följd av hänvisningen till artikel 23, ska vara minst 30 dagar. Bestämmelsen i artikel 18 är ett undantag från den allmänna regleringen om tidsfrister för samråd i artikel 23 i direktivet. Det finns inte skäl att ha olika, men snarlika, tidsfrister för samråd beroende på om ärendet rör återkallelse av tillstånd eller ändring av tillståndsvillkor. Bestämmelsen i 8 kap. 8 § LEK bör därför föras över till den nya lagen, med den ändringen att tidsfristen som utgångspunkt ska vara minst 30 dagar.

20.5 Tillsyn över vissa EU-rättsakter

Förslag: Tillsynsmyndigheten ska ha tillsyn över att rättsakter som meddelas med stöd av EU-direktivet följs. Tillsynsmyndigheten ska få förelägga den som bedriver verksamhet som omfattas av lagen att tillhandahålla myndigheten uppgifter som behövs för tillsynen över sådana rättsakter. Ett sådant föreläggande ska få förenas med vite.

Bestämmelserna om tillsyn enligt roamingförordningen och TSM-förordningen ska föras över till den nya lagen.

Skälen för förslaget

Rättsakter som meddelas med stöd av EU-direktivet

Europeiska kommissionen har i vissa fall rätt att anta genomförandeakter om det krävs enhetliga villkor för genomförande av EU-direktivet. Kommissionen har också fått rätt att anta delegerade akter som kompletterar eller ändrar vissa icke väsentliga delar av EU-direktivet. När kommissionens mandat avser situationer där det kan komma att införas krav på aktörer som omfattas av den nya lagen behöver tillsynsmyndigheten kunna utöva tillsyn över att sådana rättsakter följs och, när det är relevant, kunna pröva tvister som har samband med dessa.

I den mån genomförandeakter har formen av direktiv ska dessa genomföras i bestämmelser i nationell rätt. I sådana fall kommer tillsynsmyndigheten att med stöd av befintliga bestämmelser i lagen kunna utöva tillsyn och pröva tvister. När genomförandeakterna meddelas i form av direkt

tillämpliga EU-förordningar behöver det dock införas särskilda tillsyns- och tvistlösningsbestämmelser (jfr prop. 2013/14:72 s. 28 f.).

Bestämmelser om rätt att besluta genomförandeakter som kan innebära krav på aktörer som omfattas av den nya lagen finns i artiklarna 40.5, 57.2, och 102.3 i EU-direktivet. Rätt att besluta delegerade akter med sådan effekt finns i artiklarna 75.1, 109.8 och 116 i EU-direktivet.

Artikel 40.5 avser genomförandeakter som specificerar dels de tekniska och organisatoriska åtgärder som de som tillhandahåller allmänna elektroniska kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster ska vidta för att skydda säkerheten för sina nät eller tjänster, dels omständigheter, format och förfaranden i samband med underrättelser om integritetsincidenter.

Artikel 57.2 avser genomförandeakter som specificerar de fysiska och tekniska egenskaperna för sådana trådlösa accesspunkter med liten räckvidd som behöriga myndigheter inte får begränsa uppbyggnaden av.

Artikel 102.3 avser genomförandeakter med närmare angivelser om den mall för sammanfattning av avtalet som ska ges till en konsument innan ett avtal ingås. Sådana genomförandeakter ska antas senast den 21 december 2019.

Artikel 75.1 avser delegerade akter för att fastställa unionsomfattande termineringstaxor för röstsamtal i mobila nät och fasta nät som den som tillhandahåller tjänster för terminering av röstsamtal ska följa.

Artikel 109.8 avser delegerade akter om åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa kompatibilitet, interoperabilitet, kvalitet, tillförlitlighet, och kontinuitet i nödkommunikation i unionen i fråga om lösningar för information om varifrån samtalen kommer, tillgång för slutanvändare med funktionsnedsättning och dirigerering till den lämpligaste alarmeringscentralen. De första av dessa akter ska antas senast den 21 december 2022.

Artikel 116 avser delegerade akter om ändring av bilagorna 5, 6 och 9–11 i EU-direktivet med syfte att ta hänsyn till den tekniska och sociala utvecklingen eller till förändringar av efterfrågan på marknaden.

De genomförandeakter och delegerade akter som kan aktualiseras med stöd av direktivsbestämmelserna kommer att utgöra preciseringar av sådana skyldigheter som följer av den nya lagen eller föreskrifter som meddelas med stöd av den nya lagen. För att säkerställa att dessa rättsakter kan få omedelbart genomslag bör det införas bestämmelser i den nya lagen som gör det möjligt för tillsynsmyndigheten att utöva tillsyn över att rättsakterna följs.

Europeiska kommissionen kan även anta genomförandeakter med stöd av artiklarna 28.4, 38.1, 51.3 och 93.8 i EU-direktivet. I dessa fall är dock bestämmelserna utformade på sådant sätt att de riktar sig till medlemsstaterna eller på annat sätt inte kommer att direkt innebära krav på aktörer som omfattas av den nya lagen. Det bedöms därför inte behövas några åtgärder för att genomföra EU-direktivet i dessa delar.

Uppgiftsskyldighet

Tillsynsmyndigheten bör också ha rätt att få de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen över genomförandeakter och genomförandeåtgärder. Enligt 7 kap. 3 § första stycket 5 LEK får tillsynsmyndigheten förelägga den

som bedriver verksamhet som omfattas av lagen att tillhandahålla myndigheten upplysningar och handlingar som behövs för kontroll av genomförandeåtgärder enligt 7 kap. 1 § andra stycket i lagen. Enligt 7 kap. 3 § andra stycket LEK får förelägganden förenas med vite.

Det finns även fortsättningsvis behov av att tillsynsmyndigheten kan få sådan information. Det gäller även för sådana genomförandeakter som meddelas med stöd av direktivet och som beskrivits ovan. Bestämmelserna bör därför föras över till den nya lagen, med det tillägget att de även ska omfatta genomförandeakter som meddelas med stöd av EU-direktivet.

Roamingförordningen och TSM-förordningen

I 7 kap. 3 a § LEK finns kompletterande tillsynsbestämmelser till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 531/2012 av den 13 juni 2012 om roaming i allmänna mobilnät i unionen, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 2015/2120 (roamingförordningen) och TSM-förordningen. Tillsynsmyndigheten får enligt paragrafen meddela de förelägganden och förbud som behövs för fullgörande av de skyldigheter som anges i roamingförordningen och i genomförandeakter enligt samma förordning och artiklarna 3–5 a i TSM-förordningen. Förelägganden och förbud får förenas med vite. Vidare får tillsynsmyndigheten enligt 7 kap. 3 § första stycket 6 och andra stycket LEK förelägga den som bedriver verksamhet som omfattas av lagen att tillhandahålla myndigheten upplysningar och handlingar som behövs för kontroll av efterlevnaden av roamingförordningen och TSM-förordningen. Dessa bestämmelser bör föras över till den nya lagen.

Hänvisningen till roamingförordningen avser en viss angiven lydelse (statisk hänvisning). Lagen behöver då normalt ändras om EU-förordningen ändras. Hänvisningen till TSM-förordningen avser dock förordningen i den vid varje tidpunkt gällande lydelsen (dynamisk hänvisning). Förordningen kan då ändras utan att lagen med nödvändighet behöver ändras. Genom en dynamisk hänvisning säkerställs att ändringar i förordningen får omedelbart genomslag när det gäller tillsynsmyndighetens sanktionsmöjligheter. I tillsynsbestämmelser som kompletterar EU-förordningar görs därför numera hänvisningarna ofta dynamiska. Det gäller även sådana hänvisningar i tillsynsbestämmelser i LEK (se prop. 2018/19:41 s. 12 och 18 med hänvisningar). Mot denna bakgrund bedöms det lämpligt att även hänvisningen till roamingförordningen är dynamisk.

20.6 Lösning av tvister

Förslag: Bestämmelserna om lösning av tvister ska föras över till den nya lagen. Tvistlösningsförfarandet ska även omfatta tvister mellan den som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster eller tillhörande tjänster och ett företag som tillhandahåller tillhörande faciliteter.

Tvistlösning ska också kunna ske om en operatör inte når en överenskommelse om tillträde till byggnader, anläggningar och föremål som är tekniskt lämpliga för att sätta upp trådlösa accesspunkter med kort räckvidd på eller som behövs för att ansluta sådana accesspunkter till ett stamnät.

En sådan tvist ska avgöras så snart som möjligt. Beslutet ska meddelas inom fyra månader, om inte längre tid är nödvändig med hänsyn till tvistens omfattning eller andra särskilda omständigheter.

Bedömning: Det bör i förordning föreskrivas att tillsynsmyndigheten ska höra Försvarmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap i frågor som rör totalförsvaret och Säkerhetspolisen när det gäller frågor om Sveriges säkerhet i övrigt.

Skälen för förslaget och bedömningen

I 7 kap. 10 § LEK finns ett särskilt förfarande för lösning av tvister som uppkommer mellan dem som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster eller tillhörande tjänster eller mellan en sådan aktör och ett företag som drar nytta av en skyldighet i fråga om samtrafik eller andra former av tillträde, eller om en överenskommelse om tillträde enligt 4 kap. 13 b § i lagen inte har nåtts inom två månader från det att en begäran mottagits. Sådana tvister får på begäran av en part hänskjutas för avgörande av tillsynsmyndigheten, om tvisten har samband med skyldigheter som följer av lagen eller av föreskrifter, tillståndsvillkor eller beslut om förpliktelser som meddelats med stöd av lagen eller som följer av de genomförandeåtgärder som anges i 7 kap. 1 § andra stycket eller av roamingförordningen, eller om tvisten i övrigt rör villkor för samtrafik eller andra former av tillträde. Tvisten ska avgöras så snart som möjligt. Beslutet ska meddelas senast fyra månader, eller om tvisten gäller tillämpningen av 4 kap. 13 b § senast två månader, från det att begäran kom in till myndigheten, om längre tid inte är nödvändig med hänsyn till tvistens omfattning eller andra särskilda omständigheter.

Paragrafen innebär att det är tillsynsmyndigheten som bestämmer ett avtals innehåll, i den mån operatörer inte kommer överens när avtal ska slutas och en part hänskjuter tvisten till myndigheten, medan det ankommer på allmän domstol att pröva tvister om avtalens tolkning och tillämpning (se rättsfallet NJA 2012 s. 498).

Paragrafen genomför artikel 20 i ramdirektivet, som i huvudsak har förts över till artikel 26 i EU-direktivet, och artikel 9.3 i utbyggnadsdirektivet samt kompletterar artikel 17.1 i roamingförordningen. Enligt artikel 26 i EU-direktivet ska dock även tvister mellan den som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster och företag som tillhandahåller tillhörande faciliteter kunna prövas inom ramen för tvistlösningsförfarandet.

Bestämmelserna i 7 kap. 10 § LEK bör föras över till den nya lagen med det tillägget att tvistlösningsförfarandet även ska omfatta tvister mellan den som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster och företag som tillhandahåller tillhörande faciliteter.

Tvister om tillträde för att sätta upp trådlösa accesspunkter med kort räckvidd eller för att ansluta sådana accesspunkter till ett stamnät

I avsnitt 13.3 föreslås att statliga myndigheter, kommuner och landsting på rättvisa och skäliga villkor på begäran av en operatör ska medge tillträde till byggnader, anläggningar och föremål som är tekniskt lämpliga för att sätta upp trådlösa accesspunkter med kort räckvidd på eller som behövs

för att ansluta sådana accesspunkter till ett stamnät. Besked om huruvida tillträde medges eller inte ska lämnas inom två månader. Regleringen har utformats i nära anslutning till vad som gäller när en bredbandsutbyggare begär tillträde till fysisk infrastruktur enligt 2 kap. 1–3 §§ utbyggnadslagen.

Om en nätinnehavare och bredbandutbyggare inte når en överenskommelse om tillträde ska, om någon av dem begär det, en tvistlösningsmyndighet pröva tvisten på begäran av någon av dem (se 2 kap. 4 § utbyggnadslagen. I likhet med huvudregeln vid tvistlösning enligt 7 kap. 10 § LEK ska tvisten avgöras så snart som möjligt och beslut ska meddelas inom fyra månader från det att begäran kom in till tvistlösningsmyndigheten, om inte längre tid är nödvändig med hänsyn till tvistens omfattning eller andra särskilda omständigheter.

En operatör eller en statlig myndighet, kommun eller landsting bör kunna begära tvistlösning hos tillsynsmyndigheten enligt den nya lagen om en överenskommelse inte nås om tillträde för att sätta upp trådlösa accesspunkter med kort räckvidd på eller för att ansluta sådana accesspunkter till ett stamnät. Tillsynsmyndigheten ska då pröva om tillträde ska medges och, i sådant fall, på vilka villkor detta ska ske. När det gäller beteckningen på kommuner på regional nivå se avsnitt 13.3.

I likhet med vad som gäller enligt utbyggnadslagen bör en operatör som redan innan två månader har fått avslag på sin begäran, eller fått slutgiltigt besked om villkor som denne anser inte är rättvisa, kunna begära tvistlösning redan vid denna tidpunkt. Det bör alltså inte krävas att parterna förhandlar om tillträde i två månader innan tvistlösning begärs. Tvistlösningsmöjligheten gäller alltså i de fall en överenskommelse om tillträde eller villkoren för tillträdet inte har nåtts. Det bör införas bestämmelser om detta i den nya lagen.

Som framgår av avsnitt 13.3 ska en ansökan om tillträde få avslås om tillträdet inte är rimligt med hänsyn till risk för skada för allmän säkerhet, totalförsvaret eller Sveriges säkerhet i övrigt. Tvister hos tillsynsmyndigheten kan därför komma att röra frågor om vilken skada som kan uppkomma för totalförsvaret och Sveriges säkerhet. I sådana fall bör tillsynsmyndigheten höra Försvarsmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap i fråga om vad som kan tänkas medföra skada för totalförsvarets militära respektive civila del. Tillsynsmyndigheten bör vidare höra Säkerhetspolisen om tvisten annars rör frågor om Sveriges säkerhet. Detta kan regleras i förordning.

Uppgiftsskyldighet i tvistlösningsärenden

Enligt 7 kap. 10 a § LEK får tillsynsmyndigheten förelägga en part att tillhandahålla myndigheten de uppgifter och handlingar som behövs i tvistlösningsärenden som avser allmänna skyldigheter enligt lagen, villkor som meddelats med stöd av lagen eller särskilda skyldigheter som beslutats med stöd av lagen. Ett föreläggande får förenas med vite. Vid prövning av en ansökan om utdömmande av vite får även vitets lämplighet bedömas, vilket hänger samman med att ett vitesföreläggande enligt paragrafen inte får överklagas (se 8 kap. 21 § LEK och prop. 2006/07:119 s. 36, 44 och 46). Paragrafen har stöd i artikel 26.1 andra meningen i EU-direktivet om att alla parter ska samarbeta fullt ut med tillsynsmyndigheten i tvistlösningsärenden. Bestämmelserna bör föras över till den nya lagen.

Alternativa tvistlösningsmetoder

I 7 kap. 10 b–12 §§ LEK finns det alternativa metoder för att lösa hänskjutna tvister.

Om det med hänsyn till den frågeställning som tvisten aktualiserat är lämpligare att den avgörs genom en åtgärd inom ramen för den allmänna tillsynen, får tillsynsmyndigheten besluta att inte ta upp tvisten för avgörande. Vidtas inte någon tillsynsåtgärd inom fyra månader från det att en part hänskjutit tvisten, ska dock myndigheten pröva tvisten på ny ansökan av någon av parterna.

Om det med hänsyn till tvistens beskaffenhet är lämpligare, får tillsynsmyndigheten, i stället för att ta upp en tvist till prövning eller vidta en åtgärd inom ramen för den allmänna tillsynen, hänskjuta tvisten för medling. Parterna ska i sådant fall beredas tillfälle att till myndigheten komma in med förslag om lämplig person att vara medlare. Har medling pågått i fyra månader eller avbrutits dessförinnan utan att parterna kommit överens, ska myndigheten pröva tvisten på ny ansökan av någon av parterna. Parterna ska solidariskt betala skäligen ersättning till medlare för arbete och utlägg.

Dessa bestämmelser genomför artikel 20.2 i ramdirektivet, som utan ändring i sak har förts över till artikel 26.2 i EU-direktivet. De bör föras över till den nya lagen.

20.7 Gränsöverskridande tvister

Förslag: Om ett tvistlösningsärende också har hänskjutits till en eller flera tillsynsmyndigheter i en annan stat inom Europeiska unionen, ska tillsynsmyndigheten, om tvisten påverkar handeln mellan staterna i unionen, underrätta Berec. Ärendet får då inte avgöras förrän Berec har yttrat sig. Om ärendet brådskar med hänsyn till intresset att trygga konkurrensen eller att skydda slutanvändarnas intressen, får dock beslut meddelas att gälla till dess något annat bestäms. Tillsynsmyndigheten ska avgöra ärendet inom en månad från yttrandet och ska i sitt beslut beakta innehållet i detta.

Skälen för förslaget: I 7 kap. 13 § LEK finns särskilda bestämmelser för det fall en tvist också har hänskjutits till en eller flera tillsynsmyndigheter i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Tillsynsmyndigheten ska då samordna sina insatser med den eller de utländska myndigheterna och får begära att Berec ska yttra sig om vilken åtgärd som ska vidtas för att lösa tvisten. När tillsynsmyndigheten har begärt ett sådant yttrande, får ärendet inte avgöras förrän yttrandet har lämnats. I brådskande fall får dock beslut meddelas att gälla till dess något annat förordnas. Tillsynsmyndigheten ska i sitt beslut beakta innehållet i yttrandet. Paragrafen genomför artikel 21 i ramdirektivet.

Bestämmelser om gränsöverskridande tvister finns i artikel 27 i EU-direktivet. Dessa innebär flera förändringar i förhållande till ramdirektivets reglering.

Kravet på samordning mellan de olika myndigheterna har ersatts med ett krav på att underrätta Berec om tvisten påverkar handeln mellan medlems-

staterna inom EU. Syftet med detta är att åstadkomma en konsekvent tvistlösning i enlighet med direktivets mål. I skäl 87 i EU-direktivet finns vissa exempel på åtgärder som påverkar handeln mellan medlemsstaterna. Det är fråga om åtgärder som direkt eller indirekt påverkar handelsmönstren mellan medlemsstater på sådant sätt att det skapar hinder för den inre marknaden. Åtgärderna ska ha omfattande konsekvenser för företag eller användare i andra medlemsstater, t.ex. genom att påverka priserna för användare i andra medlemsstater, möjligheterna för företag i en annan medlemsstat att tillhandahålla en elektronisk kommunikationstjänst, möjligheterna att tillhandahålla gränsöverskridande tjänster eller marknadsstrukturen eller tillträdet till marknaden och som har konsekvenser för företag i andra medlemsstater.

Berec ska snarast och senast inom fyra månader i ett yttrande uppmana de berörda tillsynsmyndigheterna att vidta särskilda åtgärder eller att inte vidta någon åtgärd. Liksom tidigare får tillsynsmyndigheten inte avgöra ärendet förrän Berec har yttrat sig. Det har förtydligats att interimistiska beslut endast får fattas om det behövs med hänsyn till intresset att trygga konkurrensen eller att skydda slutanvändarnas intressen. Slutligen har det lagts till att tillsynsmyndigheten ska fatta beslut i ärendet inom en månad från Berecs yttrande.

Bestämmelserna i 7 kap. 13 § LEK bör föras över till den nya lagen med den skillnaden att tillsynsmyndigheten ska underrätta Berec om tvisten påverkar handeln mellan medlemsstaterna inom EU, att interimistiska åtgärder får vidtas endast om det behövs för att trygga konkurrensen eller skydda slutanvändares intressen och att beslut ska meddelas inom en månad från Berecs yttrande.

20.8 Alternativ tvistlösning

<p>Bedömning: Allmänna reklamationsnämnden fullgör uppgiften att vara alternativt tvistlösningsorgan enligt EU-direktivet.</p>

Skälen för bedömningen: I artikel 25 i EU-direktivet finns bestämmelser om lösning av tvister utanför domstol. Medlemsstaterna ska säkerställa att den nationella regleringsmyndigheten eller den andra behöriga myndighet som ansvarar för, alternativt minst ett oberoende organ med beprövad sakkunskap om, tillämpningen av artiklarna 102–107 och artikel 115 i direktivet förtecknas som alternativt tvistlösningsorgan i enlighet med artikel 20.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/11/EU av den 21 maj 2013 om alternativ tvistlösning vid konsumenttvister och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004 och direktiv 2009/22/EG, när det gäller lösning av tvister mellan tillhandahållare och konsumenter inom ramen för direktivet och som gäller fullgörande av avtal. Medlemsstaterna får även ge andra slutanvändare än konsumenter, såsom mikroföretag och små företag, tillgång till de alternativa tvistlösningsförfarandena.

Artikel 25 i EU-direktivet ersätter artikel 34 i USO-direktivet, där det anges att det ska finnas förfaranden för reglering utanför domstol av olösta konsumenttvister som gäller avtalsvillkor eller fullgörande av avtal i fråga om leverans av sådana elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster. Möjligheten att få en tvist om telefoni- och internetabonnemang

prövad av Allmänna reklamationsnämnden (ARN) har bedömts uppfylla kraven i USO-direktivet på reglering av tvister utanför domstol (se prop. 2002/03:110 s. 306 och Ds 2010:19 s. 259).

Av 1 § förordningen (2015:739) med instruktion för Allmänna reklamationsnämnden följer att nämnden är ett sådant alternativt tvistlösningsorgan som avses i artikel 20.2 i direktiv 2013/11/EU. Enligt 3 § i förordningen ska nämnden efter anmälan av en konsument rekommendera en lösning av bl.a. tvister mellan konsumenter och näringsidkare som härrör från ett avtal om köp av en vara, tjänst eller annan nytthet. I detta ingår att pröva sådana frågor som anges i artikel 25 i EU-direktivet. För prövning av tvister som gäller elektronisk kommunikation följer av 9 § i förordningen att värdet av det som yrkas ska överstiga 500 kronor.

ARN har under många år prövat frågor som rör telefon- och internetabonnemang enligt USO-direktivet. Nämnden bedöms därför ha en sådan sakkunskap på området att det är lämpligt att nämnden även fortsättningsvis prövar sådana tvister. I och med att ARN redan är utsedd att vara alternativt tvistlösningsorgan enligt direktiv 2013/11/EU behövs därför ingen ytterligare åtgärd för att genomföra artikel 25 i EU-direktivet.

21 Sanktionsavgifter

21.1 EU-direktivets bestämmelser om sanktioner

Enligt artikel 29.1 i EU-direktivet ska medlemsstaterna fastställa regler om sanktioner, om så är nödvändigt inbegripet böter och på förhand fastställda eller återkommande administrativa sanktioner, för överträdelse av nationella bestämmelser som antagits till följd av direktivet eller av något bindande beslut som antagits av Europeiska kommissionen, den nationella regleringsmyndigheten eller någon annan behörig myndighet till följd av direktivet och vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de tillämpas. Sanktionerna ska vara lämpliga, effektiva, proportionella och avskräckande.

Hänvisningen till böter och återkommande administrativa sanktioner är ny i förhållande till artikel 21a i ramdirektivet, som infördes genom direktiv 2009/140/EG. Före det angavs endast i artikel 10.3 i auktorisationsdirektivet att medlemsstaterna fick ge berörda myndigheter befogenhet att vid behov införa ekonomiska sanktioner om ett företag inte åtgärdar en överträdelse av regelverket. Genom direktiv 2009/140/EG ändrades också artikel 10.3 i auktorisationsdirektivet så att det angavs att avskräckande ekonomiska sanktioner, inbegripet retroaktiva sanktioner, ska kunna införas.

Enligt artikel 106.7 i EU-direktivet ska medlemsstaterna fastställa regler om sanktioner för en tillhandahållares underlåtelse att uppfylla de skyldigheter som gäller vid byte av tillhandahållare av internetanslutningstjänster och nummerportering, inbegripet förseningar eller missbruk som företagen själva står för eller som sker på deras vägnar. Bestämmelsen, som till stor del är omarbetad och mer detaljerad, har sitt ursprung i artikel 30.4 i USO-direktivet, som infördes genom direktiv 2009/136/EG (se avsnitt 17.11).

21.2 Nuvarande sanktionssystem och tidigare överväganden

De sanktionsverktyg som normalt står till buds för staten är straff och sanktionsavgifter samt vite, förbud och återkallelse av tillstånd.

Dagens sanktionsmöjligheter framgår av 7 kap. 5 och 6 §§ LEK. PTS får de meddela förelägganden eller förbud som behövs för att rättelse av en överträdelse ska ske. Sådana beslut får förenas med vite. Det finns också möjlighet att återkalla tillstånd och besluta att den som har åsidosatt en skyldighet helt eller delvis ska upphöra med verksamheten. Dessa bestämmelser genomför artikel 10.3 i auktorisationsdirektivet i dess ursprungliga lydelse (se prop. 2002/03:110 s. 298 f. och 398).

Efter lagens tillkomst konstaterades att det inte fanns tillräckliga instrument i LEK för att förmå operatörer att följa PTS konkurrensfrämjande skyldighetsbeslut, dvs. beslut om sådana skyldigheter som kan åläggas med stöd av 4 kap. 4 § och, numera, 5 kap. 13 § LEK. I praktiken behövde besluten ofta följas upp av tillsynsåtgärder för att få effekt. Det var vidare vanligt att operatörer hänsköt tvister om skyldigheternas innebörd till PTS för tvistlösning, eftersom de inte kunde komma överens med operatörer med betydande inflytande på olika marknader. Som ett ytterligare påtryckningsmedel för att få berörda aktörer att följa skyldighetsbesluten infördes det bestämmelser i 7 kap. 13 a § LEK om att den som uppsåtligen eller av oaktsamhet vidtar en åtgärd som strider mot en särskild skyldighet som beslutats med stöd av lagen ska ersätta den skada som därigenom uppkommer (se prop. 2006/07:119 s. 37 f.).

Ändringen år 2009 av artikel 10.3 i auktorisationsdirektivet och införande av artikel 21a i ramdirektivet ledde inte till någon ändring i LEK. Det konstaterades då att ändringarna tycktes göra det möjligt att införa sanktionsavgifter. Det bedömdes dock att möjligheterna att meddela förelägganden och förbud vid vite, i vissa fall som löpande vite, fick anses ha varit effektiva för att uppnå syftet. Det fanns därför inte anledning att överväga några andra åtgärder än dessa (se Ds 2010:19 s. 260 f.). För att genomföra artikel 30.4 i USO-direktivet infördes det dock bestämmelser om att den som tillhandahåller elektroniska kommunikationstjänster under vissa förutsättningar ska ersätta en abonnent skada som uppkommer genom dröjsmål vid överlämnande av nummer eller med tillhandahållande av en tjänst när sådant överlämnande har skett (se 7 kap. 13 b § LEK som behandlas i avsnitt 17.11).

21.3 Utökade sanktionsmöjligheter

<p>Bedömning: Det finns behov av att utöka sanktionsmöjligheterna på vissa områden.</p>
--

Skälen för bedömningen

PTS hemställan

PTS har föreslagit att myndigheten ska få möjlighet att besluta om sanktionsavgifter för överträdelser av ett antal bestämmelser i LEK. Det gäller överträdelser av bestämmelserna om

1. anmälningsplikt i 2 kap. 1 §,
2. användning av nummer i 3 kap. 19 §,
3. skyldighet att utnyttja ledningar och om samlokalisering i 4 kap. 13 a och 14 §§,
4. driftsäkerhet och integritet i 5 kap. 6 b och c §§ och 6 kap. 3–4 b §§,
5. allmänna skyldigheter i 5 kap. 7–7 c och 9 §§,
6. särskilda rättigheter för abonnenter i 5 kap. 15–15 c, 17, 17 a och 19 §§, och
7. förbud mot avlyssning, underlättande av hemlig avlyssning, överföring av information till samverkanspunkter och om utlämnande av uppgifter i 6 kap. 17, 19, 19 a och 22 §§.

PTS föreslår också att straffstadgandet i 7 kap. 15 § andra stycket LEK för överträdelse av förbudet i 6 kap. 17 § LEK mot att ta del av eller på annat sätt behandla uppgifter i elektroniska meddelanden och trafikuppgifter upphävs och delvis ersätts av en möjlighet att besluta om sanktionsavgifter.

Av de områden som pekats ut bedöms fyra vara särskilt problematiska när det gäller att få alla aktörer att följa gällande regelverk. Dessa områden är innehållet i avtal om tillhandahållande av elektroniska kommunikationstjänster, uppsägningstider och bindningstider enligt 5 kap. 15–15 b §§, överlämnande av nummer vid byte av leverantör (nummerportering) enligt 5 kap. 9 §, driftsäkerhet och arbete för att förebygga integritetsincidenter enligt 5 kap. 6 b och c §§ samt 6 kap. 3–4 b §§ samt underlättande av hemlig avlyssning, överföring av information till samverkanspunkter och om utlämnande av uppgifter enligt 6 kap. 17, 19, 19 a och 22 §§.

Informationskrav för avtal och avtalsvillkor

I 5 kap. 15–15 b §§ LEK finns detaljerade krav på vad ett avtal ska innehålla och på avtalsvillkor som gäller giltighetstid, bindningstid och uppsägningstid. Bestämmelserna kompletteras i vissa avseenden med närmare bestämmelser i myndighetsföreskrifter. Bestämmelserna syftar till att stärka slutanvändarens ställning.

I avsnitt 17.6 föreslås att nya bestämmelser om information innan ett avtal ingås ska föras in i den nya lagen. Sådan information ska utgöra avtalsinnehåll. Bestämmelserna avses ersätta bestämmelserna om innehåll i avtal i 5 kap. 15 § LEK. De nya bestämmelserna innehåller bl.a. ett krav på att tillhandahålla en sammanfattning av avtalet. En sådan sammanfattning ska innehålla de viktigaste delarna av den information som ska ges innan ett avtal ingås, bl.a. uppgifter om tillhandahållarens namn, adress och kontaktuppgifter, de huvudsakliga egenskaperna hos varje tjänst som tillhandahålls, priser, avtalstid och villkor för förlängning och uppsägning. Med hänsyn till att de sektorsspecifika informationskraven är mycket omfattande och detaljerade bedöms sammanfattningen av avtalet ge bl.a. konsumenterna lättöverskådliga information som behövs för att de ska kunna göra välinformerade val.

Vidare föreslås i avsnitt 17.9 att bestämmelserna i LEK som reglerar bindningstid och uppsägningstid ska föras över till den nya lagen. Det föreslås också nya bestämmelser om uppsägningstid för ett avtal med bindningstid som har förlängts automatiskt.

Återkommande undersökningar under flera år har visat att konsumenter av olika skäl uppfattar telekombranschen som särskilt problematisk. Under de senaste tre åren har PTS exempelvis tagit emot över 400 klagomål om avtalets innehåll. Även Konsumentverket och Telekområdgivarna har tagit emot många klagomål. Av klagomålen framgår att konsumenter och andra slutanvändare har särskilt svårt att förstå sig på de tjänster som erbjuds på marknaden för elektronisk kommunikation.

Det har förekommit klagomål där det har varit oklart för konsumenter vilket företag som de har träffat avtal med i fall där hela kundstockar har sålts. Det har då varit oklart vem konsumenten är kund hos och till vem betalning ska ske. I vissa fall har två operatörer samtidigt angett att en och samma person är kund hos dem. Vidare förekommer det att operatörer tillämpar avtal med längre bindningstider eller längre uppsägningstider än vad som är tillåtet i konsumentavtal och att avtal saknar några av de avtalsvillkor som krävs enligt lagstiftningen.

Ofta vidtas åtgärder för att ändra villkoren först efter påpekanden i samband med tillsyn. De särskilda skyddsreglerna på området, inte minst de som har en direkt verkan på konsumentens val och rätt att ta sig ur avtal, är fortsatt problematiska i fråga om efterlevnad och tillsyn. Nuvarande sanktioner bedöms därför inte vara tillräckliga för att uppnå syftet med regleringen och leva upp till EU-direktivets krav på sanktionssystemet.

Byte av tillhandahållare och nummerportabilitet

I 5 kap. 9 § LEK finns bestämmelser om att en abonnent har rätt att behålla sitt nummer vid byte av leverantör av elektroniska kommunikationstjänster (nummerportabilitet) och om hur bytet ska gå till. Det finns också detaljerade myndighetsföreskrifter om hur nummerportering ska gå till. I 7 kap. 13 b § LEK finns bestämmelser om att leverantörer ska ersätta abonnenter skada som uppkommer genom bl.a. dröjsmål vid nummerportering.

I avsnitt 17.11 föreslås att bestämmelserna om nummerportabilitet ska föras över till den nya lagen. Det föreslås också att det ska införas nya bestämmelser om byte av tillhandahållare av internetanslutningstjänster. Skadeståndsansvaret föreslås likaså utvidgas till att även omfatta de nya bestämmelserna.

Nummerportabilitet är fortfarande viktig för konsumenter liksom för konkurrensen mellan tillhandahållare. I skäl 277 i EU-direktivet framhålls möjligheten att byta tillhandahållare som en grundläggande förutsättning för effektiv konkurrens i en konkurrensutsatt miljö. Det har dock under en längre tid funnits marknadsaktörer som använder sig av oetiska försäljningsmetoder. Detta ger upphov till problem när ärenden om överlämnande av nummer ska hanteras. Det förekommer bl.a. att nummerportering sker utan abonnenters vetskap eller uttryckliga vilja (s.k. slamming). Det finns också exempel på att tillhandahållare flyttar nummer till sig utan att abonnenten förstår det. Problem uppstår när kunden sedan vill återgå till sitt tidigare abonnemang, men inte medges överflyttning av sitt nummer.

Med de befogenheter som PTS nu har kan mindre seriösa aktörer fördröja en tillsynsprocess under lång tid utan att tillsynsinsatser har någon större effekt. Skadeståndsbestämmelsen i 7 kap. 13 b § LEK verkar inte heller vara tillräcklig för att denna kategori aktörer ska följa bestämmelserna om nummerportabilitet.

Det finns behov av att skapa bättre förutsättningar för att bestämmelserna om nummerportabilitet ska följas, så att mindre seriösa aktörer som ger sig in på marknaden tvingas beakta risken att drabbas av sanktioner om reglerna inte följs. En konsekvens av sådana sanktioner bör också bli att konsumenternas förtroende för branschen på sikt kan öka, vilket ligger i det allmänna intresse. Att regelverket inte följs kan också få konsekvenser för enskilda som inte är obetydliga. Även här bedöms nuvarande sanktionssystem ha brister. De nya bestämmelserna om byte av tillhandahållare av internetanslutningstjänster bör i enlighet med EU-direktivet behandlas på motsvarande sätt.

Säkerhet i nät och tjänster

Enligt 5 kap. 6 b § LEK ska den som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster vidta åtgärder för att säkerställa att verksamheten uppfyller rimliga krav på driftsäkerhet och i 5 kap. 6 c § finns bestämmelser om rapportering av störningar och avbrott i driften. I 6 kap. 3–4 b §§ i lagen finns bestämmelser som ålägger den som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster att vidta lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att skydda lagrade uppgifter och uppgifter som behandlas när tjänster tillhandahålls, att informera abonnenter om särskilda risker för bristande skydd av behandlade uppgifter och om rapportering av integritetsincidenter.

Målet med tillsynen över dessa bestämmelser är att de följs på ett sådant sätt att alla i Sverige har kontinuerlig tillgång till tjänster och kan kommunicera förtroligt och att information inte används på ett sätt som går ut över den enskildes integritet. Artiklarna 40 och 41 i EU-direktivet innebär en utvidgning och skärpning av reglerna om säkerhet för nät och tjänster. Det föreslås i avsnitt 18.1 och 18.4 att bestämmelserna i 5 kap. 6 b och c §§ och 6 kap. 3–4 b §§ ska ersättas med krav på att vidta ändamålsenliga och proportionella tekniska och organisatoriska åtgärder för att på ett lämpligt sätt hantera risker som hotar säkerheten i nät och tjänster, rapportera säkerhetsincidenter som har haft en betydande påverkan på driften av nät och tjänster, och informera användare om hot om säkerhetsincidenter.

Samhället, företag och individer är beroende av att kommunikationsnät och kommunikationstjänster fungerar överallt och hela tiden. Detta gäller även samhällsviktig verksamhet, särskilt vid extraordinära händelser. De som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster hanterar alltmer integritetskänslig information om slutkunder, vilket ställer krav på tillräckligt skydd av behandlade uppgifter. Aidentifierade trafikuppgifter och metadata har ett högt värde och används bl.a. för att kartlägga användarmönster.

Säkerhetsincidenter innebär ofta en skada för enskilda som är svår att reparera i efterhand även om åtgärder vidtas för att undvika att incidenter upprepas i framtiden. Därför är det viktigt att det finns tydliga drivkrafter för operatörer att följa gällande regelverk. Detta gäller inte minst vid underlåtenhet att åtgärda brister eller sårbarheter som borde ha kunnat upptäckas och hanteras innan de orsakat en incident eller på annat sätt uppmärksamats, t.ex. inom ramen för ett tillsynsärende. I praktiken riskerar företagen nu inte några särskilda konsekvenser för sådan underlåtenhet eftersom tillsynen

endast är framåtsyftande. I tillsynsverksamheten förekommer det att incidenter upprepas för att företaget inte vidtagit den åtgärd som behövdes från början. Företaget har då vidtagit en billigare eller mindre tidskrävande åtgärd än vad som egentligen behövdes, trots vetskap om att det antagligen var otillräckligt. Detta är särskilt allvarligt, och kan mer effektivt förebyggas genom andra sanktioner än förelägganden vid vite. Mer direkta sanktioner bör även kunna vara mer effektiva i fall där det är systematiska brister som ligger bakom incidenterna, eftersom dessa normalt är enklare att konstatera än t.ex. problem som beror på den mänskliga faktorn.

I NIS-lagen finns bestämmelser med ett liknande syfte som de nu aktuella reglerna, nämligen att uppnå en hög säkerhetsnivå i nätverk och informationssystem för samhällsviktiga tjänster inom vissa andra sektorer än elektronisk kommunikation. Enligt lagen ska den som underlåter att vidta säkerhetsåtgärder och rapportera om incidenter åläggas att betala en sanktionsavgift. Vid tillkomsten av lagen bedömde regeringen att risken att drabbas av sanktionsavgift skulle verka avskräckande på ett annat sätt än förelägganden vid vite. Risken att drabbas av sanktionsavgift borde också öka incitamenten för ansvariga verksamhetsutövare att satsa på förebyggande åtgärder och att avsätta tillräckliga resurser för att säkerställa att kraven följs (se prop. 2017/18:205 s. 67 f.).

Hemlig avlyssning m.m.

Av 6 kap. 19 § LEK följer att vissa verksamheter ska bedrivas så att beslut om hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation och hemlig övervakning av elektronisk kommunikation kan verkställas och så att verkställandet inte röjs. I 6 kap. 19 a § LEK finns bestämmelser om överföring av signaler till samverkanspunkter för att möjliggöra inhämtning av uppgifter i signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet. I 6 kap. 22 § i lagen finns bestämmelser om att den som tillhandahåller ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst är skyldig att under vissa förutsättningar lämna ut uppgifter som rör abonnemang eller andra uppgifter som angår ett särskilt elektroniskt meddelande. Det gäller bl.a. att lämna ut uppgifter om abonnemang som gäller misstanke om brott till brottsbekämpande myndigheter. Reglerna förs över till den nya lagen, se avsnitt 18.5.3.

Myndigheternas möjligheter att använda sig av de nu nämnda verktygen är samhällsviktiga. Bristande efterlevnad av dessa regler riskerar att få stora och potentiellt oåterkalleliga konsekvenser för både enskilda och det allmänna. Det har bl.a. förekommit att förundersökningar fått läggas ned i brist på bevis för att företag inte följt bestämmelserna om utlämnande av exempelvis abonnemangsuppgifter. I sådana fall kan den inträffade skadan inte repareras av att myndigheten förelägger ett företag att framöver följa lagen. Det är synnerligen viktigt för det allmänna att det finns starka incitament att följa dessa regler. Det finns därför behov av mer direktverkande sanktioner på detta område.

21.4 Sanktionsavgift ska tas ut för vissa överträdelser

Förslag: Bestämmelserna om straff för den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot förbudet mot behandling av uppgifter i ett elektroniskt meddelande eller trafikuppgifter som hör till detta meddelande ska upphävas.

Tillsynsmyndigheten ska ta ut en sanktionsavgift av den som inte uppfyller kraven i den nya lagen och i föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen på

- att tillhandahålla en sammanfattning av avtal,
- bindningstid och uppsägningstid,
- byte av tillhandahållare och nummerportabilitet,
- att vidta åtgärder för att hantera risker som hotar säkerheten i nät och tjänster,
- rapportering av säkerhetsincidenter,
- information om hot om säkerhetsincidenter,
- behandling av uppgifter i ett elektroniskt meddelande eller trafikuppgifter som hör till detta meddelande,
- att bedriva sin verksamhet så att beslut om hemlig avlyssning och hemlig övervakning av elektronisk kommunikation kan ske,
- att överföra signaler till samverkanspunkter, eller
- att lämna ut uppgift som rör abonnemang eller annan uppgift som angår ett särskilt elektroniskt meddelande.

Skälen för förslaget

Ett sanktionsavgiftssystem ska införas

PTS tillsynsarbete är i stora delar framåtsyftande. Arbetet inriktas normalt på att åstadkomma förbättringar på marknaden snarare än att ingripa mot tidigare fel och brister. Detta är dock inte alltid tillräckligt för att målen med LEK ska kunna uppnås. Även de som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster måste arbeta systematiskt, kontinuerligt och framåtsyftande för att leva upp till dagens krav och för att möta samhällets snabbt växande behov av elektronisk kommunikation. De flesta aktörer som är verksamma på marknaderna för elektronisk kommunikation är vinstdrivande företag som verkar i konkurrens med varandra. Det är därför nödvändigt att regleringen är utformad så att den ger aktörerna tillräckliga drivkrafter att följa de krav som uppställs.

Ett föreläggande, med eller utan vite, är en åtgärd som kan vidtas först i efterhand när en överträdelse redan har skett. Det syftar endast till att åstadkomma framtida rättelse. Om en aktör på eget initiativ åtgärdar påtalade brister under handläggningen av ett tillsynsärende blir ett föreläggande inte aktuellt. Det finns inte heller något annat sätt för PTS att ingripa i efterhand mot den överträdelse som faktiskt skett.

Som har redovisats i föregående avsnitt förekommer det på vissa områden att aktörer i större eller mindre utsträckning inte följer gällande regler utan inväntar att PTS vidtar tillsynsåtgärder innan brister i efterlevnaden åtgärdas. Vidare finns det möjligheter för att aktörer undvika att vidta förebyggande åtgärder som egentligen skulle vara motiverade. De befintliga möjligheterna

att besluta om förelägganden och förbud, även vid vite, har därmed i alla delar inte varit tillräckliga för att sanktionssystemet i LEK ska kunna anses tillräckligt effektivt. För att komma till rätta med detta har PTS föreslagit att ett sanktionsavgiftssystem införs.

En sanktionsavgift riktar sig mot en konstaterad överträdelse av en författningsbestämmelse. Om sanktionsavgiften innebär en risk för en kostnad eller förlust som väger tyngre än den besparing som görs genom att regelverket inte följs skapar avgiften incitament att undvika överträdelser.

Sanktionsavgifter finns inom en rad rättsområden. De har olika syfte och utformning. Även deras tillämpningsområden varierar. I vissa fall är sanktionsavgift den enda sanktionen. En sådan avgift kan också tas ut vid sidan av eller i stället för straff. I vissa fall är sanktionsavgift ett komplement till andra åtgärder och kan användas för att nyansera ett ingripande. Sanktionsavgifter har ofta använts för att genomföra unionsrättsliga krav på sanktioner.

Bedömningen är att risken att som marknadsaktör drabbas av en sanktionsavgift skulle verka avskräckande på ett annat sätt än nuvarande sanktioner. Risken att drabbas av en sanktionsavgift bör öka incitamenten för ansvariga aktörer att följa regelverket. Sanktionsavgifter bör därför införas som komplement till övriga möjligheter att ingripa mot en överträdelse. Därigenom ökar också möjligheterna att använda en ändamålsenlig och effektiv sanktion i varje enskilt fall för att uppnå de krav som ställs och målen med regleringen.

Överträdelser som ska leda till sanktionsavgift

Sanktionsavgifter bör sammanfattningsvis kunna komma i fråga mot överträdelser av kraven i den nya lagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och genomförandeakter som Europeiska kommissionen har meddelat med stöd av EU-direktivet på

- att tillhandahålla en sammanfattning av avtal,
- bindningstid och uppsägningstid,
- byte av tillhandahållare och nummerportabilitet,
- att vidta åtgärder för att hantera risker som hotar säkerheten i nät och tjänster,
- rapportering av säkerhetsincidenter,
- information om hot om säkerhetsincidenter,
- att bedriva verksamhet så att beslut om hemlig avlyssning och hemlig övervakning av elektronisk kommunikation kan ske,
- att överföra signaler till samverkanspunkter, eller
- att lämna ut uppgifter som rör abonnemang eller andra uppgifter som angår ett särskilt elektroniskt meddelande.

Hänvisningarna till EU-direktivet bör, i enlighet med riktlinjer för författningsskrivning, avse direktivet i en viss angiven lydelse, s.k. statisk hänvisning.

I övrigt har det inte framkommit att reglerna inte följs i sådan utsträckning att det finns tillräckliga skäl att överväga införandet av sanktionsavgifter för andra överträdelser av lagen eller föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen.

Avkriminalisering av förbud mot avlyssning m.m.

PTS har föreslagit att den del av 7 kap. 15 § andra stycket LEK som handlar om straff för överträdelser av förbudet i 6 kap. 17 § i lagen om att ta det

av eller på annat sätt behandla elektroniska meddelanden och trafikuppgifter ska upphävas och delvis ersättas av en möjlighet att besluta om sanktionsavgifter.

I 6 kap. 17 § LEK anges att det utom i vissa särskilt angivna fall, endast är berörda användare som får ta del av eller på annat sätt behandla uppgifter i ett elektroniskt meddelande som överförs i ett allmänt kommunikationsnät eller med en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst. Det är även endast berörda användare som får ta del av trafikuppgifter som hör till detta meddelande, om inte användarna har samtyckt till någon behandling. Paragrafen genomför artikel 5.1 och 2 i e-dataskyddsdirektivet (se prop. 2002/03:110 s. 395 f.).

Paragrafen är utformad som ett generellt förbud mot att annan än berörd användare tar del av, dvs. avlyssnar, innehållet i kommunikationen i ett allmänt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig kommunikationstjänst, utan samtycke från den berörda användaren. Vidare förbjuds behandling av trafikuppgifter i sådana nät och tjänster utan samtycke. Detta hindrar dock inte s.k. nödvändig mellanlagring ("cachning" eller buffring). Förbudet mot behandling av trafikuppgifter har vidare försetts med vissa undantag, bl.a. när det gäller behandling för abonnentfakturerings och betalning av avgifter för samtrafik samt lagring av trafikuppgifter för brottsbekämpande ändamål (se 6 kap. 5–7 och 20 §§ LEK).

Den som med uppsåt eller av oaktsamhet bryter mot förbudet enligt 6 kap. 17 § LEK ska enligt 7 kap. 15 § andra stycket i lagen dömas till böter, om inte brottet är ringa. Om en gärning är belagd med straff enligt brottsbalken ska dock 7 kap. 15 § andra stycket LEK inte tillämpas. Det finns flera sådana straffbestämmelser. Enligt 4 kap. 8 § brottsbalken döms den som olovligen bereder sig tillgång till ett meddelande som ett post- eller telebefordringsföretag förmedlar som postförsändelse eller i ett elektroniskt kommunikationsnät, för brytande av post- eller telehemlighet till böter eller fängelse i högst två år. Enligt 4 kap. 9 b § brottsbalken ska den som anbringrar tekniskt hjälpmedel med uppsåt att bryta telehemlighet på sätt som anges i 8 § dömas för förberedelse till sådant brott till böter eller fängelse i högst två år. Enligt 4 kap. 9 c § brottsbalken döms den som olovligen bereder sig tillgång till en uppgift som är avsedd för automatiserad behandling eller olovligen ändrar, utplånar, blockerar eller i register för in en sådan uppgift, för dataintrång till böter eller fängelse i högst två år. Detsamma gäller den som olovligen genom någon annan liknande åtgärd allvarligt stör eller hindrar användningen av en sådan uppgift. Om brottet är grovt, döms för grovt dataintrång till fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen har orsakat allvarlig skada eller avsett ett stort antal uppgifter eller annars varit av särskilt farlig art.

Bestämmelsen i 6 kap. 17 § LEK tar sikte på två skilda situationer.

Den ena situationen är att en utomstående inte får angripa ett kommunikationsnät och genom tekniska medel avlyssna det. Det kan t.ex. ske genom att en angripare direkt bereder sig tillgång till en kabel och "tappar av" trafiken. I detta fall rör det sig i praktiken alltid om handlingar som är belagda med straff i 4 kap. 8, 9 b eller 9 c § brottsbalken. Detta bör även gälla i fall en anställd hos en nätägare eller tjänstetillhandahållare på eget bevåg olovligen använder sin ställning för att utan tillåtelse bereda sig tillgång till

t.ex. trafikuppgifter. Därmed fyller straffbestämmelsen i 7 kap. 15 § LEK i praktiken ingen funktion i denna situation.

Den andra situationen rör nätägares och tjänstetillhandahållares behandling av trafikuppgifter och kommunikationens innehåll. Sådan behandling av trafikuppgifter i företagets egna syften är endast tillåten enligt 6 kap. 5–7 och 20 §§. Här blir frågan snarare om företagets verksamhet håller sig inom lagens ramar. Det är då en uppgift för PTS att utöva tillsyn över att lagstiftningen följs. Eventuella överträdelse av regelverket sker i denna situation inom en organisation. I sådana fall är straff ofta inte den mest effektiva sanktionen. Det är i de allra flesta fall inte särskilt meningsfullt att, som är nödvändigt inom straffrätten, spåra en överträdelse till en viss person och bedöma dennes uppsåt eller oaktsamhet. I denna situation kan därmed straffstadgandet i 7 kap. 15 § LEK huvudsakligen betraktas som en s.k. förvaltningsrättslig stödkriminalisering. Det finns i dessa fall ofta skäl att överväga en sanktionsväxling från straff till sanktionsavgifter (jfr SOU 2013:38 s. 547 f.).

Det finns sammanfattningsvis inget påtagligt behov av att straffbelägga överträdelse av 6 kap. 17 § LEK på det sätt som skett i 7 kap. 15 § i lagen. Bestämmelserna i 6 kap. 17 § LEK förs över till den nya lagen, se avsnitt 18.5.1. När nu sanktionsavgifter föreslås för vissa andra överträdelse av regelverket bedöms det lämpligare att i stället kunna ingripa med sanktionsavgift även när den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst bryter mot kraven på behandling av uppgifter i ett elektroniskt meddelande eller trafikuppgifter som hör till detta meddelande.

Straffbestämmelserna i 4 kap. 8, 9 b och 9 c §§ brottsbalken om brytande av post- eller telehemlighet och dataintrång påverkas inte av förslaget. Angrepp av utomstående eller anställda inom nätägarens eller tjänstetillhandahållarens organisation i form av avlyssning av elektroniska kommunikationsnät kommer alltså även i fortsättningen att vara straffbara. Det torde inte kunna förekomma att en gärning både kan vara straffbar enligt brottsbalken och bli föremål för sanktionsavgift enligt LEK. Något problem avseende dubbelprövning blir därför inte aktuellt.

Tillsynsmyndigheten ska besluta om sanktionsavgift

Beslut om sanktionsavgift fattas som huvudregel av en tillsynsmyndighet eller av en domstol på ansökan av en tillsynsmyndighet. Generellt sett anses en tillsynsmyndighet lämpad att besluta om sanktionsavgift när reglerna är relativt enkla att tillämpa, beslutsfattandet är förhållandevis schabloniserat och sanktionsbestämmelserna bygger på strikt ansvar. En domstol brukar anses vara mer lämpad att besluta om sanktionsavgift om det är aktuellt att pröva subjektiva rekvisit eller andra svårbedömda rekvisit.

En fördel med att tillsynsmyndigheten fattar beslut är att handläggningen kan bli snabbare eftersom inte flera myndigheter måste delta i hanteringen. Överträdelse av bestämmelserna upptäcks i första hand av tillsynsmyndigheten, dvs. PTS, som också har bäst förutsättningar att utreda och bedöma om någon inte har följt det gällande regelverket. Det bör vidare beaktas att PTS nyligen har fått möjlighet att besluta om sanktionsavgifter på ett närliggande område. Det gäller sanktionsavgifter för sådana leverantörer av digital infrastruktur i form av internetknutpunkter, leverantörer av DNS-

tjänster och registreringsenheter för toppdomäner som inte följer bestämmelser om krav på riskanalys, tekniska och organisatoriska åtgärder, incidenthantering och incidentrapportering (se 29 § NIS-lagen).

Sammanfattningsvis bör det vara tillsynsmyndigheten som beslutar om sanktionsavgift enligt den nya lagen.

Sanktionsavgiftssystemet ska bygga på strikt ansvar

Huvudregeln är att sanktionsavgifter bygger på strikt ansvar, dvs. att avgiften tas ut oberoende av om överträdelsen har skett med uppsåt eller berott på oaktsamhet. När det gäller de överträdelser som nu är aktuella finns det ett starkt stöd för en presumtion om att överträdelser inte förekommer annat än som en följd av uppsåt eller oaktsamhet. Det finns därför inte skäl att frångå huvudregeln om strikt ansvar.

21.5 Sanktionsavgiftens storlek

Förslag: Sanktionsavgiften ska bestämmas till lägst 5 000 kronor och högst 10 miljoner kronor.

Skälen för förslaget: Sanktionsavgifter kan vara utformade på olika sätt. De kan avse på förhand bestämda belopp, oavsett vem som begått överträdelsen, ett beloppsintervall eller vara kopplade till årsomsättning i näringsverksamhet. Överträdelser av de bestämmelser som ska kopplas till sanktionsavgiftssystemet kan vara av högst varierande art och karaktär. Bestämmelserna bör därför utformas så att en sanktionsavgift i varje enskilt fall kan tas ut med ett proportionellt belopp. Ett system med ett bestämt beloppsintervall bedöms därför vara lämpligast.

För att uppfylla kravet på effektiva, proportionella och avskräckande sanktioner bör beloppsintervallet vara förhållandevis stort. Tillsynsmyndigheten får då möjlighet att göra en nyanserad bedömning i det enskilda fallet när avgiftens storlek ska bestämmas.

Beloppsintervallet varierar mellan olika rättsområden. På miljöområdet och arbetsmiljöområdet är intervallet 1 000–1 000 000 kronor. I lagarna på produktsäkerhetsområdet är intervallet normalt 5 000–5 000 000 kronor. Enligt resegarantilagen (2018:1218) är intervallet 5 000–10 000 000 kronor. Enligt spellagen (2018:1138) är beloppet lägst 5 000 kronor och högst 10 procent av licenshavarens årsomsättning. För upphandlingsskadeavgift enligt lagen (2016:1145) om offentlig upphandling gäller ett intervall om 10 000–10 000 000 kronor. I den nya NIS-lagen, där en sanktionsavgift bl.a. ska kunna åläggas för överträdelser av bestämmelser om krav som liknar kraven när det gäller säkerhet i nät och tjänster och rapportering av incidenter enligt den nya lagen, har det lägsta beloppet satts till 5 000 kronor och det högsta till 10 000 000 kronor.

Bedömningen är att en rimlig lägsta nivå på sanktionsavgiften är 5 000 kronor. För att avgiften ska få en tillräckligt avskräckande effekt för alla aktörer krävs att den övre gränsen för avgiften sätts relativt högt. För att kunna ge utrymme för en effektiv, proportionell och avskräckande sanktion även vid allvarliga överträdelser bör det högsta beloppet vara 10 000 000 kronor.

Sanktionsavgift bör sammanfattningsvis kunna tas ut med lägst 5 000 kronor och högst 10 000 000 kronor.

21.6 Hur sanktionsavgiften ska bestämmas i det enskilda fallet

Förslag: När sanktionsavgiften bestäms ska särskild hänsyn tas till den skada eller risk för skada som uppstått till följd av överträdelsen, om aktören tidigare har begått en överträdelse och de kostnader som aktören undvikit till följd av överträdelsen.

Sanktionsavgiften ska få sättas ned helt eller delvis om överträdelsen är ringa eller ursäktlig eller om det annars med hänsyn till omständigheterna skulle vara oskäligt att ta ut avgiften.

Skälen för förslaget: När sanktionsavgiftens storlek ska bestämmas i det enskilda fallet bör hänsyn tas till alla relevanta omständigheter. Det är inte möjligt att på förhand ange vad som ska beaktas i varje enskilt fall. Däremot är vissa omständigheter typiskt sett av särskild betydelse för bedömningen. Sådana omständigheter är den skada eller risk för skada som uppstått till följd av överträdelsen, om aktören tidigare har begått en överträdelse och de kostnader som aktören undvikit till följd av överträdelsen. Det bör anges i lagen att dessa omständigheter ska beaktas särskilt när sanktionsavgiften bestäms. Dessa omständigheter kan i det enskilda fallet påverka beloppets storlek både i försvårande och förmildrande riktning.

I och med att sanktionsavgiftssystemet bygger på ett strikt ansvar bör det finnas utrymme för att sätta ned sanktionsavgiften eller låta den helt falla bort. Det bör därför införas en bestämmelse om att tillsynsmyndigheten får jämka avgiften helt eller delvis om överträdelsen är ringa eller ursäktlig eller om det annars med hänsyn till omständigheterna skulle vara oskäligt att ta ut avgiften.

21.7 Hinder mot sanktionsavgift

Förslag: Sanktionsavgift ska inte få beslutas om överträdelsen omfattas av ett föreläggande om vite och överträdelsen ligger till grund för en ansökan om utdömande av vitet.

Skälen för förslaget: Enligt Europakonventionen och EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna finns en rätt att inte bli lagförd eller straffas två gånger för samma brott (gärning), det s.k. dubbelprövningsförbudet. Begreppet straff i den mening som avses i Europakonventionen anses även omfatta vite. I regelverk där det är möjligt att utfärda vitesföreläggande och ta ut sanktionsavgift för samma överträdelse införs därför bestämmelser som syftar till att hindra en dubbelprövning. Dessa utformas numera på så sätt att sanktionsavgift inte får beslutas om överträdelsen även omfattas av ett vitesföreläggande och överträdelsen ligger till grund för en ansökan om utdömande av vitet (se t.ex. 33 § NIS-lagen och 3 kap. 6 § lagen (2016:1307) om straff för marknadsmissbruk på värdepappersmarknaden och prop.

2017/18:205 s. 73 och prop. 2016/17:22 s. 228). En motsvarande bestämmelse bör tas in i den nya lagen.

21.8 Bestämmelser om förfarandet

Förslag: En sanktionsavgift ska endast få beslutas om den som avgiften ska tas ut av har fått tillfälle att yttra sig inom två år från det att överträdelsen ägde rum. Ett beslut om sanktionsavgift ska delges.

Sanktionsavgiften ska betalas till tillsynsmyndigheten inom 30 dagar från det att beslutet om att ta ut avgiften har fått laga kraft eller inom den längre tid som anges i beslutet. Om sanktionsavgiften inte betalas i rätt tid, ska avgiften lämnas för indrivning. Vid indrivning ska verkställighet få ske enligt utsökningsbalken. Sanktionsavgifter ska tillfalla staten. En beslutad sanktionsavgift ska falla bort till den del beslutet om avgiften inte har verkställts inom fem år från det att beslutet fick laga kraft.

Skälen för förslaget: I och med att tillsynsmyndigheten föreslås få ta ut en sanktionsavgift kommer förvaltningslagen (2017:900) att gälla för förfarandet. Vissa ytterligare förfarandebestämmelser behövs dock.

Ett beslut om sanktionsavgift är en ingripande åtgärd. Det bör därför finnas en bortre tidsgräns för när avgiften får beslutas. En sanktionsavgift bör endast få beslutas om den som avgiften ska tas ut av har fått tillfälle att yttra sig inom två år från det att överträdelsen ägde rum. På grund av sanktionsavgiftens ingripande karaktär bör ett beslut om avgift delges den betalningsskyldige enligt delgivningslagen (2010:1932).

En sanktionsavgift bör betalas till tillsynsmyndigheten inom 30 dagar från det att beslutet om avgiften har fått laga kraft eller inom den längre tid som anges i beslutet. Om avgiften inte betalas i tid bör tillsynsmyndigheten vara skyldig att lämna den obetalda avgiften för indrivning. För att sanktionsavgiftssystemet ska bli tillräckligt effektivt bör indrivning kunna ske utan att det krävs något domstolsavgörande. Av 3 kap. 1 § första stycket 6 utsökningsbalken följer att det måste finnas en särskild föreskrift om detta. Sanktionsavgifter bör tillfalla staten. I likhet med vad som i allmänhet gäller för sanktionsavgifter bör avgiften preskriberas till den del verkställighet inte har skett inom fem år. Bestämmelser som motsvarar det nu anförda bör föras in i den nya lagen.

22 Avgifter

22.1 Handläggningsavgifter och årliga avgifter

Förslag: Bestämmelserna om handläggningsavgifter och årliga avgifter ska föras över till den nya lagen.

Bedömning: Företag vars omsättning understiger 30 miljoner kronor bör undantas från skyldigheten att betala årlig avgift.

Skälen för förslaget och bedömningen

I artikel 16 i EU-direktivet finns bestämmelser om administrativa avgifter. Av punkt 1 i artikeln följer att den som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster eller som har beviljats tillstånd att använda radiosändare eller nummer får åläggas att betala sådana avgifter. Avgifterna får endast täcka de administrativa kostnaderna för förvaltning, kontroll och genomförande av systemet med allmän auktorisation, nyttjanderätter och de särskilda skyldigheter som kan åläggas företag. I administrativa kostnader ingår kostnader för internationellt samarbete, harmonisering och standardisering, marknadsanalys, tillsyn och annan kontroll av marknaden samt regleringsarbete, inbegripet utarbetande av föreskrifter och förvaltningsbeslut. Avgiftssystemet ska utformas så att administrativa tilläggskostnader och därmed sammanhängande avgifter minimeras. Avgiftssystemet behöver inte omfatta företag vars omsättning understiger ett visst tröskelvärde eller vars verksamhet understiger en viss marknadsandel eller har en mycket begränsad territoriell räckvidd. Bestämmelserna motsvarar i huvudsak artikel 12.1 i auktorisationsdirektivet. Möjligheten att undanta mindre företag från avgiftsskyldighet är dock ny.

Enligt 8 kap. 17 § LEK får en handläggningsavgift tas ut av den som anmäler verksamhet enligt lagen eller som ansöker om tillstånd att använda radiosändare eller nummer eller om medgivande att överlåta eller hyra ut sådana tillstånd. Vidare ska en årlig avgift betalas av den som bedriver anmälningspliktig verksamhet eller som har tillstånd att använda radiosändare eller nummer. Handläggningsavgiften ska motsvara myndighetens kostnader för handläggningen av ärendet. De årliga avgifterna ska sammantaget motsvara de kostnader som en myndighet i övrigt har för sin verksamhet enligt lagen. Avgifterna ska fördelas med skälig andel på dem som bedriver anmäld verksamhet eller innehar tillstånd.

I 5 och 6 §§ förordningen (2016:602) om finansiering av Post- och telestyrelsens verksamhet finns närmare bestämmelser om storleken på det sammanlagda avgiftsuttaget i form av avgiftstak. Därigenom begränsas hur höga de administrativa kostnaderna för PTS får vara. Med stöd av 12 § i förordningen har PTS meddelat föreskrifter (PTSEFS 2017:5) om avgifter med närmare bestämmelser om avgiftsuttaget i det enskilda fallet.

Eftersom den bakomliggande EU-regleringen är i huvudsak oförändrad bör bestämmelserna i 8 kap. 17 § LEK föras över till den nya lagen.

Skyldigheten att betala årlig avgift är kopplad till anmälningsplikten. Tillhandahållande av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster omfattas inte av anmälningsplikt, se avsnitt 8.1. Det kommer där-

med inte att vara känt för tillsynsmyndigheten vilka företag som tillhandahåller sådana tjänster. Tjänsterna är också till sin natur gränsöverskridande och kan tillhandahållas i många länder utan att tillhandahållaren är etablerad i respektive land, vilket försvårar tillsyn och indrivning av obetalda avgifter. Av artikel 12.2 i EU-direktivet följer att tillhandahållandet av dessa tjänster inte omfattas av systemet med allmän auktorisation. Följaktligen är de bestämmelser i EU-direktivet som gäller företag som omfattas av allmän auktorisation inte tillämpliga på dessa tillhandahållare. Det är därmed inte möjligt att utavgifter av dem med stöd av artikel 16 i EU-direktivet. Vidare innebär artikel 3.2 i e-handelsdirektivet att det inom det samordnade området i princip inte är möjligt att ställa strängare krav på den som tillhandahåller nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster än de krav som gäller i den medlemsstat där tjänstetillhandahållaren är etablerad, se avsnitt 8.1.

Mot denna bakgrund bör de som tillhandahåller nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster inte vara skyldiga att betala årlig avgift.

Undantag från avgiftsplikt

Det finns i dagsläget inte någon uttrycklig möjlighet att undanta vissa mindre företag från skyldigheten att betala årlig avgift.

När det gäller den avgift som den som bedriver anmälningspliktig verksamhet enligt 8 kap. 18 § LEK ska betala för finansiering av åtgärder mot allvarliga fredstida hot och påfrestningar som gäller elektronisk kommunikation, ska denna avgift på samma sätt som den årliga avgiften fördelas med skälig andel på dem som bedriver anmäld verksamhet. Enligt 47 § FEK ska företag vars årsomsättning understiger 30 miljoner kronor inte betala någon avgift. Skälet till detta är att deras verksamhet har bedömts vara av ringa betydelse från allmän synpunkt eftersom verksamheterna typiskt sett inte är föremål för de åtgärder som ska finansieras (se prop. 2002/03:110 s. 294).

Även när det gäller den årliga avgiften bedöms att den verksamhet som mindre företag bedriver inte torde vara av större betydelse från allmän synpunkt eller bli föremål för större tillsynsinsatser. För att ta ut omsättningsbaserade avgifter krävs att tillsynsmyndigheten begär in uppgifter om omsättningen. Företag vars årsomsättning understiger 30 miljoner kronor står i dagsläget för en mycket liten andel av det totala avgiftsuttaget, endast ca 4 procent. Det framstår inte som motiverat att ta ut avgifter av sådana företag med hänsyn till de begränsade tillsynsresurser som läggs på dessa och till kostnaderna för att administrera avgiften för såväl tillsynsmyndigheten som företagen. I och med att mindre företag står för en så pass liten del av det totala avgiftsuttaget bedöms ett undantag för sådana företag inte heller påverka konkurrensen mellan avgiftspliktiga och icke-avgiftspliktiga företag. För företag vars årsomsättning understiger 30 miljoner kronor bedöms det sammanfattningsvis vara skäligt att de inte betalar någon årlig avgift. Detta kan regleras genom verkställighetsföreskrifter på det sätt som skett för de avgifter som tas ut med stöd av 8 kap. 18 § LEK.

Översikt över den nationella regleringsmyndighetens kostnader

Enligt artikel 16.2 i EU-direktivet ska nationella regleringsmyndigheter årligen offentliggöra en översikt över sina administrativa kostnader och de

avgifter som har tagits ut. Om det finns en skillnad mellan summan av avgifterna och de administrativa kostnaderna ska lämpliga justeringar göras. Bestämmelserna motsvarar artikel 12.2 i auktorisationsdirektivet.

Enligt 13 § förordningen (2016:602) om finansiering av Post- och telestyrelsens verksamhet ska myndigheten offentliggöra en sådan översikt som avses i artikel 16.2 i EU-direktivet. Av 8 kap. 17 § andra stycket LEK framgår att de avgifter som tas ut ska motsvara myndighetens kostnader. Det följer av detta att avgifterna måste anpassas över tid så att det uppnås en balans i förhållande till kostnaderna. Någon ytterligare reglering om detta bedöms därför inte behövas.

22.2 Avgifter för radiofrekvenser och nummer

Bedömning: EU-direktivets bestämmelser om avgifter för nyttjanderätter till radiospektrum och nummer och för rättigheter att installera faciliteter kräver inte några genomförandeåtgärder.

Skälen för bedömningen: Artiklarna 42 och 95 i EU-direktivet innehåller bestämmelser om avgifter för nyttjanderätter till radiospektrum och nummer och för rättigheter att installera faciliteter.

Av artiklarna 42.1 och 95 följer att det får införas avgifter för nyttjanderätter till radiospektrum och nummer och för rättigheter att installera faciliteter på, över eller under offentlig eller privat egendom som används för tillhandahållande av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster och tillhörande faciliteter. Avgifterna ska säkerställa en optimal användning av dessa resurser. Bestämmelserna motsvarar i sak artikel 13 i auktorisationsdirektivet.

Enligt artikel 42.2 ska strävan vara att avgifter för nyttjanderätter till radiofrekvenser fastställs på en nivå som säkerställer effektiv tilldelning och användning av frekvenserna. Som exempel på åtgärder anges fastställande av minimiavgifter (acceptpriser) som tar hänsyn till nyttjanderätternas värde vid eventuella alternativa användningar, att hänsyn kan tas till kostnader som uppkommer till följd av villkor som är knutna till nyttjanderätterna och att i största möjliga utsträckning tillämpa betalningsvillkor som är kopplade till radiospektrumets faktiska tillgänglighet för användning.

Det finns inte i LEK eller annars i svensk rätt några särskilda avgifter för rättigheter att installera anläggningar eller utrustning för elektronisk kommunikation (jfr prop. 2002/03:110 s. 291 f.). Det har inte framkommit skäl att nu införa några sådana avgifter.

Direktivsbestämmelserna gör det möjligt att ta ut avgifter utöver de administrativa avgifter som ska betalas av den som har tillstånd att använda radiosändare eller nummer. Detta kan förekomma när tillstånd beviljas efter ett förfarande med allmän inbjudan till ansökan. Staten kan då auktionera ut radiofrekvenser eller nummer av betydande ekonomiskt värde. Den likvid som auktionen ger är en ersättning för upplåtelsen av den resurs som radiofrekvenserna eller numren utgör och ersättningens storlek bestäms av budgivarnas betalningsvilja. Det är en naturlig mekanism vid ett urvalsförfarande som syftar till att uppnå en effektiv fördelning av frekvenser eller nummer.

När PTS utformar en auktion eller liknande urvalsförfarande bestämmer myndigheten bl.a. lägsta möjliga bud, vilket motsvarar vad som i EU-direktivet benämns acceptpris. Dessutom bestämmer myndigheten vilka betalningsvillkor som ska gälla. Hur dessa belopp och villkor bestäms kan skilja sig åt avsevärt beroende på vilka slags frekvenser och tillstånd som ska fördelas och på marknadssituationen. Det är en fråga för PTS att utreda och motivera de lösningar som väljs, när det gäller radiofrekvenser bl.a. utifrån de faktorer som nämns i artikel 42.2.

Mot denna bakgrund bedöms att det inte krävs några åtgärder för att genomföra artiklarna 42 och 95 i EU-direktivet.

Utredningen om radiospektrumanvändning i framtiden har föreslagit att den som har tillstånd att använda radiosändare och som inte beviljats tillståndet efter ett förfarande med allmän inbjudan till ansökan, ska betala en årlig nyttjandeavgift (se SOU 2018:92 s. 179 f.). Det ärendet bereds för närvarande i Regeringskansliet.

23 Överklagande och handläggning i domstol

Förslag: Bestämmelserna om överklagande av beslut, om omedelbar verkställbarhet av beslut, om handläggningen i domstol och om inhibition ska föras över till den nya lagen.

Bedömning: PTS bör på begäran lämna domar och beslut om interimistiska åtgärder till Europeiska kommissionen och Berec.

Skälen för förslaget och bedömningen

Av artiklarna 30.7 och 31.1 första stycket i EU-direktivet följer att varje användare eller företag som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster eller tillhörande faciliteter, som berörs av ett beslut av en behörig myndighet, ska ha rätt att överklaga beslutet till en oberoende och opartisk överklagandeinstans, som kan vara en domstol. Denna instans ska ha den kompetens som är nödvändig för att den effektivt ska kunna utföra sina uppgifter och vid prövningen av överklaganden ska vederbörlig hänsyn tas till ärendet i sak. Regleringen motsvarar i huvudsak artikel 4.1 första stycket i ramdirektivet. Av skäl 77 i EU-direktivet framgår att överklagandeinstanserna bör utföra sina uppgifter effektivt och att överklagandeförfaranden inte bör ta otillbörligt lång tid i anspråk.

Enligt 8 kap. 19 § första stycket LEK får en myndighets beslut enligt lagen eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av lagen överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten. Genom denna prövning tillgodoses de krav som anges i artikel 31.1 första stycket i EU-direktivet. Bestämmelserna bör föras över till den nya lagen.

Enligt 8 kap. 19 a § LEK får beslut enligt lagen överklagas av den som är part i ärendet, om beslutet har gått parten emot, och även av annan vars

rättigheter påverkas negativt av beslutet. Paragrafen infördes mot bakgrund av att det av EU-domstolens praxis framgick att artikel 4.1 i ramdirektivet ger en i viss mening mer vidsträckt rätt att överklaga beslut till domstol än vad som gällde enligt den allmänna bestämmelsen om rätt att överklaga beslut i den numera upphävda 22 § förvaltningslagen (1986:223) (se prop. 2008/09:159 s. 12 f. och 21 f). Nuvarande 42 § förvaltningslagen (2017:900) motsvarar i huvudsak 22 § i 1986 års förvaltningslag (se prop. 2016/17:180 s. 261 f. och 333). För att säkerställa ett korrekt genomförande av EU-direktivet bör 8 kap. 19 a § LEK föras över till den nya lagen.

I promemorian Kompletterande förslag till betänkandet Frekvenser i samhällets tjänst (SOU 2018:92), som remitterades den 17 maj 2019, föreslås ändringar i 8 kap. 19 och 19 a §§ LEK med ikraftträdande den 1 december 2019 (dnr I2019/00075/D). Paragraferna i den nya lagen kan därför komma att få ett något ändrat innehåll jämfört med de nu gällande.

I 8 kap. 20 § LEK anges att beslut som avser identifiering av företag med betydande inflytande på en marknad och beslut om att begränsa antalet tillstånd som beviljas inom ett visst frekvensutrymme inte får överklagas särskilt. Vidare anges i 8 kap. 21 § LEK att beslut om underrättelser inom ramen för tillsynen, om att förelägga en part att tillhandahålla uppgifter som behövs för att pröva en tvist och om att avgöra en hänskjuten tvist genom en åtgärd inom ramen för tillsynen inte får överklagas. Paragraferna bör föras över till den nya lagen.

Av artikel 31.1 andra stycket i EU-direktivet framgår att överklagade beslut ska fortsätta att gälla i väntan på prövningen av överklagandet, om inte interimistiska åtgärder beviljas i enlighet med nationell rätt. Enligt skäl 77 i direktivet bör interimistiska åtgärder som skjuter upp effekten av behöriga myndigheters beslut endast beviljas i brådskande fall för att förhindra allvarlig och irreparabel skada för den som ansöker om åtgärden och om intressebalansen så kräver. Direktivsbestämmelsen har en motsvarighet i artikel 4.1 andra stycket i ramdirektivet.

En huvudregel om omedelbar verkställbarhet finns i 8 kap. 22 § LEK. Där anges att ett beslut enligt lagen eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen ska gälla omedelbart om inte annat har bestämts. Paragrafen innebär en avvikelse från de allmänna bestämmelserna om när beslut får verkställas i 35 § förvaltningslagen. För ett korrekt genomförande av EU-direktivet bör paragrafen föras över till den nya lagen. Vidare finns det i 8 kap. 28 § LEK en särskild bestämmelse om vad en domstol ska beakta när den tar ställning till om ett beslut som fattats med stöd av lagen tills vidare inte ska gälla (inhibition). Även den paragrafen bör föras över till den nya lagen.

I 8 kap. 23–27 §§ LEK finns särskilda bestämmelser om handläggning i domstol. Dessa innebär att mål som rör beslut om särskilda skyldigheter som kan åläggas företag med betydande inflytande på en marknad ska handläggas skyndsamt. I sådana mål gäller också begränsningar i rätten att åberopa nya omständigheter eller bevis i förvaltningsrätten och kammarrätten. Vidare ska som huvudregel ekonomiska experter ingå i rätten i stället för nämndemän. Dessa paragrafer bör föras över till den nya lagen.

Uppgifter om överklaganden

Enligt 3 a § FEK ska PTS föra en förteckning över antalet överklaganden och interimistiska förordnanden beträffande myndighetens beslut. I förteckningen ska också grunderna för överklagandena anges i korthet och handläggningstiden i domstolarna antecknas. En sammanställning av innehållet i förteckningen ska på begäran lämnas till Europeiska kommissionen och Berec.

Paragrafen genomför artikel 4.3 i ramdirektivet, som har förts över till artikel 31.3 i EU-direktivet med det tillägget att bestämmelsen även avser domar och beslut om interimistiska åtgärder. PTS bör därför på begäran lämna även sådana domar och beslut till kommissionen och Berec.

24 Myndighetsfrågor

24.1 PTS bör vara nationell regleringsmyndighet

Förslag: Den myndighet som regeringen bestämmer ska ta emot anmälningar, pröva ansökningar, besluta om skyldigheter och i övrigt pröva frågor och handlägga ärenden samt utöva tillsyn enligt lagen och enligt föreskrifter meddelade i anslutning till lagen.

Bedömning: PTS bör även fortsättningsvis vara nationell regleringsmyndighet och ha myndighetsansvaret enligt den nya lagen.

Skälen för förslaget och bedömningen: I artikel 5 i EU-direktivet finns bestämmelser om nationella regleringsmyndigheter och andra behöriga myndigheter.

Enligt punkt 1 första stycket ska alla uppgifter i direktivet fullgöras av en behörig myndighet. Enligt punktens andra stycke ska vidare en nationell regleringsmyndighet åtminstone ansvara för att

- genomföra förhandsreglering av marknaden, däribland genom att ålägga tillträdes- och samtrafikskyldigheter,
- lösa tvister mellan företag,
- förvalta radiospektrum,
- bidra till att skydda slutanvändares rättigheter i sektorn för elektronisk kommunikation,
- bedöma och noga övervaka marknadsutformnings- och konkurrensfrågor när det gäller öppen internetanslutning,
- bedöma bördan av och beräkna nettokostnaden för tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster,
- säkerställa nummerportabilitet mellan tillhandahållare, och
- utföra alla andra uppgifter som enligt direktivet är förbehållna de nationella regleringsmyndigheterna.

Enligt artikel 5.1 andra och tredje styckena får den nationella regleringsmyndigheten utföra även andra uppgifter som föreskrivs i direktivet eller i nationell rätt, inklusive nationell rätt som genomför EU-rätt. I ett antal bestämmelser i EU-direktivet är det möjligt för medlemsstaterna att välja mellan att låta den nationella regleringsmyndigheten eller en annan behörig

myndighet utföra uppgifter. I andra fall anges endast att uppgifter ska fullgöras av en behörig myndighet.

Enligt 1 kap. 2 § LEK ska den myndighet som regeringen bestämmer ta emot anmälningar, pröva ansökningar, besluta om skyldigheter och i övrigt pröva frågor och handlägga ärenden samt utöva tillsyn enligt lagen och enligt föreskrifter meddelade i anslutning till lagen. Den paragrafen bör föras över till den nya lagen.

PTS har sedan LEK:s ikraftträdande haft det samlade myndighetsansvaret inom området för elektronisk kommunikation (se prop. 2002/03:110 s. 322 f. och prop. 2006/07:119 s. 13 f.). PTS är utsedd till nationell regleringsmyndighet och utför alla uppgifter enligt LEK. Myndighetens ansvar på området framgår av FEK och förordningen (2007:951) med instruktion för Post- och telestyrelsen. I den egenskapen fullgör PTS huvuddelen av uppgifterna i enlighet med artikel 5.1 andra och tredje styckena i direktivet. Det har inte framkommit något skäl för att nu göra en annan uppdelning av myndighetsansvaret. PTS bör därför ha huvudansvaret för myndighetsuppgifterna även enligt den nya lagen. Även Konsumentverket, Myndigheten för press, radio och tv och Transportstyrelsen kommer dock att ansvara för vissa uppgifter.

PTS har även ett flertal andra uppgifter. Myndigheten är t.ex. marknadskontrollmyndighet enligt radioutrustningslagen (2016:392) och tillsynsmyndighet enligt lagen (2016:561) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om elektronisk identifiering, lagen (2006:24) om nationella toppdomäner för Sverige på internet, lagen (2016:534) om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät och lagen (2018:1174) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster.

Av artikel 5.2 i EU-direktivet följer att PTS ska kunna ingå samarbetsöverenskommelser med andra nationella regleringsmyndigheter för att främja tillsynssamarbete. Sådana överenskommelser torde framför allt röra olika typer av erfarenhetsutbyte och liknande. Det finns inget som hindrar PTS från att ingå den typen av överenskommelser, när det bedöms lämpligt.

I artikel 5.3 anges att medlemsstaterna i lättåtkomlig form ska offentliggöra de uppgifter som nationella regleringsmyndigheter utför. I lämpliga fall ska samråd ske mellan nationella regleringsmyndigheter och myndigheter som har ansvar för konkurrens- och konsumentfrågor. Enligt 11 § tredje stycket förordningen (2007:951) med instruktion för Post- och telestyrelsen ska PTS samråda med berörda myndigheter i konkurrens- och konsumentfrågor och ta initiativ till ett löpande informationsutbyte mellan myndigheterna. PTS uppgifter i övrigt framgår av författningar som är kungjorda i Svensk författningssamling. Utförlig information om PTS uppgifter finns också på myndighetens webbplats.

24.2 Myndighetens ställning

Bedömning: EU-direktivets bestämmelser om den nationella regleringsmyndighetens ställning är genomförda i svensk rätt.

Skälen för bedömningen

Myndighetens oberoende

Enligt artikel 6.1 i EU-direktivet ska nationella regleringsmyndigheters oberoende säkerställas genom att dessa är rättsligt åtskilda från och verksamhetsmässigt oberoende av alla fysiska och juridiska personer som tillhandahåller nät, utrustning eller tjänster för elektronisk kommunikation. Medlemsstater som behåller äganderätten till eller kontrollen över företag som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster ska säkerställa att det råder en ändamålsenlig strukturell separation mellan regleringsverksamheten och sådan verksamhet som har samband med ägande eller kontroll.

Enligt artikel 8.1 ska nationella regleringsmyndigheter agera oberoende och objektivt, inbegripet när de utarbetar interna förfaranden och organiserar personal, verka på ett transparent sätt som medger ansvarsskyldighet i enlighet med unionsrätten, och inte begära eller ta emot instruktioner från något annat organ i samband med utövandet av de uppgifter som tilldelats dem enligt nationell rätt som genomför unionsrätt. Detta hindrar dock inte tillsyn i enlighet med nationell konstitutionell rätt. Vidare ska endast överklagandestanser som inrättats i enlighet med artikel 31 ha befogenheter att upphäva eller undanröja de nationella regleringsmyndigheternas beslut.

Det finns ingen koppling mellan PTS verksamhet och fysiska och juridiska personer som tillhandahåller nät, utrustning eller tjänster för elektronisk kommunikation. Staten har visserligen ägande i företag som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster. Regeringsarbetet är dock organiserat på sådant sätt att ansvaret för regleringsarbetet och företagsägandet är fördelat på olika statsråd i olika departement.

Enligt 12 kap. 1 § RF lyder PTS under regeringen, men är i grunden fristående. Av 12 kap. 2 § RF följer att vare sig regeringen eller någon annan myndighet, riksdagen eller en kommuns beslutande organ, får bestämma hur PTS i ett särskilt fall ska besluta i ett ärende som rör myndighetsutövning mot en enskild eller mot en kommun eller som rör tillämpningen av lag.

Vidare följer av 4 § myndighetsförordningen (2007:515) att PTS i princip beslutar sin egen arbetsordning och de närmare föreskrifter som behövs om dess organisation, arbetsfördelningen mellan styrelse och myndighetschef, delegeringen av beslutanderätt inom myndigheten, handläggningen av ärenden och formerna i övrigt för verksamheten. Av 17 § förordningen (2007:951) med instruktion för Post- och telestyrelsen följer dock att föredraganden i tvistlösningsärenden enligt LEK ska vara lagfaren. Bakom bestämmelsen ligger rättssäkerhets- och kvalitetsskäl. Bedömningen av sådana ärenden bör ske på ett juridiskt korrekt sätt och utan att andra lämplighetsöverväganden tar överhanden vid prövningen (jfr SOU 2006:88 s. 265). Genom kravet på att föredraganden i vissa ärenden ska vara lagfaren stärks således PTS

oberoende och objektivitet. Kravet bedöms därför vara förenligt med artikel 8.1 i EU-direktivet.

Enligt artikel 6.2 i EU-direktivet ska de nationella regleringsmyndigheterna bl.a. utöva sina befogenheter på ett sätt som är opartiskt, transparent och punktligt.

Av 1 kap. 9 § RF följer att PTS i sin verksamhet ska beakta allas likhet inför lagen samt iakttä saklighet och opartiskhet. Vid handläggningen av förvaltningsärenden gäller enligt 5–7 och 9–18 §§ förvaltningslagen (2017:900) krav på legalitet, objektivitet, proportionalitet, service och tillgänglighet samt vissa allmänna krav på handläggningen i fråga om partsinsyn, åtgärder om handläggningen försenas, tolkning och översättning, anlitanande av ombud och biträde och jäv. Genom tillämpningen av dessa krav tillgodoses EU-direktivets krav på opartiskhet, transparens och punktlighet.

Myndighetens ledning

Av artikel 7.1 i EU-direktivet följer att medlemmarna i PTS ledning ska utses för en period på minst tre år bland personer vars auktoritet och yrkeserfarenhet är allmänt kända, på grundval av meriter, kompetens, kunskap och erfarenhet och efter ett öppet och transparent urvalsförfarande. Medlemsstaterna ska säkerställa kontinuiteten i beslutsfattandet. Enligt punkt 2 ska medlemmar av myndighetsledningen kunna avsättas enbart om de inte längre uppfyller de villkor som krävs för utförandet av de uppgifter som fastställts i nationell rätt innan de utsågs. Sådana beslut ska enligt punkt 3 offentliggöras och den berörda personen ska få veta skälen för beslutet. Besluten ska kunna prövas av domstol, både i fråga om faktiska och rättsliga omständigheter. Bestämmelserna syftar till att säkerställa att den nationella regleringsmyndigheten skyddas mot extern inblandning eller politiska påtryckningar som kan äventyra en oberoende bedömning av frågor som den ska hantera. Regleringen motsvarar delvis artikel 3.3a i ramdirektivet.

PTS leds av en styrelse. Myndighetschefen ingår i styrelsen. Myndighetschefen anställs av regeringen och förordnas för en begränsad tid, enligt fast praxis i normalfallet sex år, som kan förlängas med ytterligare tre år om det finns ett ömsesidigt intresse av det. Genom att anställningen är tidsbegränsad och inte kan sägas upp kan anställningsskyddet för myndighetschefer anses vara starkare än för en tillsvidareanställning. Kortare anställning än sex år kan förekomma om myndigheten omorganiseras eller om myndighetschefen snart uppnår pensionsåldern. Vid beslut om statliga anställningar gäller enligt 12 kap. 5 § andra stycket RF att avseende ska fästas endast vid sakliga grunder, såsom förtjänst och skicklighet. Styrelseledamöter är inte anställda av regeringen eller myndigheten, utan utses av regeringen för en bestämd tid. Enligt nuvarande praxis utses PTS styrelseledamöter för tre år i taget.

En myndighetschef kan inte sägas upp från sin anställning. Enligt 18 § lagen (1982:80) om anställningsskydd är det dock möjligt att avskeda en myndighetschef som grovt har åsidosatt sina åligganden. Beslut om avskedande fattas av Statens ansvarsnämnd enligt 34 § första stycket 1 jämfört med 32 § lagen (1994:260) om offentlig anställning. Sådana beslut kan

överklagas till domstol i enlighet med lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister.

I myndighetsförordningen (2007:515) finns generella bestämmelser om ledningens ansvar för myndigheten och dess verksamhet. Därutöver ska generaldirektören för PTS även se till att följa de långsiktiga planeringsföreskrifter som regeringen har fastställt i förordningen (2007:951) med instruktion för Post- och telestyrelsen samt det årliga regleringsbrevet där regeringen föreskriver vilka uppdrag som ska utföras och vilka finansiella villkor som gäller för verksamheten. Det finns även författningar med sikte på styrning och kontroll, såsom förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll.

En myndighetschef som inte lever upp till kraven på att leda verksamheten enligt detta regelverk kan enligt 33 § lagen om offentlig anställning förflyttas, om det är påkallat av organisatoriska skäl eller nödvändigt av hänsyn till myndighetens bästa. Myndighetschefen kan bara förflyttas till en annan statlig anställning som tillsätts på samma sätt. Beslut om förflyttning fattas av regeringen och måste grundas på objektiva godtagbara skäl. Detta följer av regeringsformens krav på likabehandling, saklighet och opartiskhet (1 kap. 9 § RF).

Riksdagens konstitutionsutskott (KU) granskar återkommande hur regeringen utövar sin makt i nu aktuella avseenden.

Förflyttningsinstrumentet avser således situationer som rör bristande ledarskap i enlighet med de generella krav på myndigheter som anges i myndighetsförordningen eller i annan författning och de specifika krav som följer av myndighetens instruktion och det årliga regleringsbrevet för myndigheten. Enligt 12 kap. 2 § RF får ingen myndighet, inte heller riksdagen eller en kommuns beslutande organ, bestämma hur en förvaltningsmyndighet i ett särskilt fall ska besluta i ett ärende som rör myndighetsutövning mot en enskild eller som rör tillämpningen av lag. En följd av detta är att förflyttning aldrig kan komma i fråga på grund av beslut som generaldirektören har fattat i sådana ärenden. Exempel på sådana beslut är förhandsreglering av marknader för elektronisk kommunikation och tvistlösning mellan företag. En myndighetschef som förflyttas har möjlighet att begära domstolsprövning av beslutet i enlighet med lagen om rättegången i arbetstvister.

Enligt 15 a § förordningen med instruktion för Post- och telestyrelsen får en styrelseledamot skiljas från sitt uppdrag endast om

1. ledamoten själv har begärt det,
2. ledamoten har utsetts huvudsakligen till följd av att denne innehar en viss anställning eller ett visst uppdrag och den anställningen eller det uppdraget har upphört, eller
3. ledamoten allvarligt har åsidosatt sina uppgifter.

Även här är det en följd av förbudet i 12 kap. 2 § RF att beslut om entledigande inte får grundas på beslut som rör myndighetsutövning mot en enskild eller som rör tillämpningen av lag.

Ett regeringsbeslut att entlediga en styrelseledamot kan inte överklagas. Av 13 kap. 1 § RF framgår dock att konstitutionsutskottet ska granska statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning, vilket även bl.a. omfattar regeringsbeslut om entledigande av styrelseledamöter. Utskottet har rätt att för granskningen få ut protokollen över beslut i regeringsärenden, handlingar som hör till dessa ärenden samt regeringens övriga handlingar som utskottet finner nödvändiga för sin granskning. Andra

utskott och varje riksdagsledamot får hos konstitutionsutskottet skriftligen väcka frågor om statsrådets tjänsteutövning eller handläggningen av regeringsärenden. Enligt 13 kap. 2 § RF ska konstitutionsutskottet när det finns skäl till det, dock minst en gång om året, meddela riksdagen vad utskottet vid sin granskning har funnit värt att uppmärksamma. Enligt 13 kap. 5 § RF får en riksdagsledamot framställa interpellationer och frågor till ett statsråd i angelägenheter som rör statsrådets tjänsteutövning. Ytterst kan riksdagen med stöd av 13 kap. 4 § RF förklara att ett statsråd inte har riksdagens förtroende. Bestämmelserna i 13 kap. RF om riksdagens kontrollmakt fungerar i praktiken som ett effektivt hinder mot att såväl regeringen som enskilda statsråd lägger sig i förvaltningsmyndigheternas beslutsfattande när det gäller ärenden som rör myndighetsutövning mot en enskild eller som rör tillämpningen av lag.

Regelsystemet för när förflyttning och entledigande kan komma i fråga, i kombination med systemet för konstitutionell kontroll och förbudet för regeringen att lägga sig i myndigheternas tillämpning av lag, skapar ett effektivt skydd mot att generaldirektören för PTS eller dess styrelseledamöter förflyttas eller entledigas på ett godtyckligt sätt eller på ett sätt som skulle kunna skapa tvivel om myndighetens neutralitet eller om dess oberoende i förhållande till externa faktorer.

I 32 § förvaltningslagen finns bestämmelser om att beslut ska motiveras. Även om förvaltningslagen inte är formellt tillämplig i regeringsärenden ska enligt förarbetena lagens principer tillämpas. Konstitutionsutskottet har vid sina granskningar av regeringens handläggning av förvaltningsärenden understrukit värdet av att de principer förvaltningslagen ger uttryck för följs (se bet. 2009/10:KU10). I konsekvens med detta följer regeringen vid handläggningen av förvaltningsärenden de principer som lagen ger uttryck för. Principen om att motivera ett beslut gäller därmed även regeringsbeslut om förflyttning av generaldirektören och om entledigande av en styrelseledamot. Besluten blir allmänna handlingar som allmänheten har rätt att ta del av.

Mot denna bakgrund bedöms den nuvarande regleringen vara förenlig med artikel 7 i EU-direktivet.

Myndighetens resurser

Enligt artikel 6.2 och 9.3 i EU-direktivet ska PTS ha tillräckliga tekniska och ekonomiska resurser och tillräckligt med personal för att kunna utföra de uppgifter som myndigheten har tilldelats och för att aktivt kunna delta i och stödja Berec. Av artikel 9.1 följer vidare att myndigheten ska ha en årlig budget och självständigt ansvar för genomförandet av denna. Budgetarna ska offentliggöras. Enligt artikel 9.2 ska all kontroll av budgetar utövas på ett transparent sätt och offentliggöras.

PTS verksamhet är avgiftsfinansierad med stöd av 8 kap. 17 § LEK. PTS tar själv ut avgifterna. Enligt förordningen (2016:602) om finansiering av Post- och telestyrelsens verksamhet gäller dock vissa avgiftstak. Regeringen beslutar varje år regleringsbrev för PTS där det anges vilka medel myndigheten får förfoga över under året. Den närmare användningen av medlen förfogar myndigheten själv över. Regleringsbrevet offentliggörs på myndighetens webbplats och finns också tillgängliga på Ekonomistyrnings-

verkets webbplats. Regeringen följer årligen upp resultatet i den årliga budgetpropositionen för nästkommande år. Genom denna reglering säkerställs att myndigheten har tillräckliga resurser för sin verksamhet.

24.3 Årlig rapportering

Bedömning: PTS bör årligen sammanställa en rapport om de beslut som myndigheten har fattat.

Skälen för bedömningen: Av artikel 8.2 i EU-direktivet följer ett krav på att PTS årligen ska offentliggöra rapporter om situationen på marknaden för elektronisk kommunikation, om de beslut som myndigheten fattat, om sina personalresurser och ekonomiska resurser och om hur de resurserna fördelas samt om framtida planer.

Enligt 1 § tredje stycket förordningen (2007:951) med instruktion för Post- och telestyrelsen ska myndigheten regelbundet göra strategiska analyser inom området för elektronisk kommunikation och redovisa den långsiktiga inriktningen av myndighetens tillämpning av regleringen på området. Vidare rapporterar PTS enligt förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag i sin årsredovisning om situationen på marknaden för elektronisk kommunikation, om myndighetens personalresurser och ekonomiska resurser och om fördelningen av dessa resurser.

För att uppfylla direktivets krav bör PTS därutöver årligen sammanställa en rapport om de beslut som myndigheten har fattat. Detta bör regleras i förordning.

24.4 Samarbete med Europeiska kommissionen och Berec

Bedömning: PTS bör vid beslut om att fastställa produkt- och tjänstemarknader samt att identifiera företag med betydande inflytande på sådana marknader och att ålägga dessa företag särskilda skyldigheter beakta gemensamma ståndpunkter, riktlinjer, rekommendationer, bästa praxis och metoder som Berec har antagit.

Skälen för bedömningen: I artikel 3.3 i EU-direktivet finns ett krav på att medlemsstaterna och de nationella regleringsmyndigheterna vid behov ska bistå Europeiska kommissionen om den fastställer riktmärken och utarbetar rapporter om hur effektiva medlemsstaternas åtgärder är för att uppnå målen med direktivet.

Av artikel 10 i EU-direktivet följer att PTS aktivt ska stödja Berecs arbete för att främja mer samordning och enhetlighet i lagstiftningen och att PTS i sina beslut om nationella marknader i största möjliga utsträckning ska beakta riktlinjer, yttranden, rekommendationer, gemensamma ståndpunkter, bästa praxis och metoder som antagits av Berec.

Enligt artikel 32.2 i EU-direktivet ska de nationella regleringsmyndigheterna bidra till utvecklandet av den inre marknaden genom att samarbeta med varandra och med Europeiska kommissionen och Berec på ett transparent

sätt i syfte att säkerställa att direktivet tillämpas konsekvent i alla medlemsstater. De ska särskilt samarbeta med kommissionen och Berec för att fastställa vilka typer av instrument och korrigeringsåtgärder som är bäst lämpade för att åtgärda särskilda situationer på marknaden.

Enligt 6 § förordningen (2007:951) med instruktion för Post- och telestyrelsen ska PTS aktivt bidra till utvecklandet av den inre marknaden genom att samarbeta med andra behöriga myndigheter inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, Europeiska kommissionen och Berec i syfte att säkerställa konsekvent tillämpning i alla medlemsstater av det harmoniserade regelverket för elektronisk kommunikation. Därigenom uppfylls kraven på samarbete i artiklarna 10 och 32.2 i EU-direktivet och på att bistå kommissionen på det sätt som anges i artikel 3.3 i EU-direktivet. Vidare följer av 49 § FEK att PTS vid behov ska lämna information till bl.a. kommissionen om det är nödvändigt för att den ska kunna fullgöra sina uppgifter.

Enligt 25 § FEK ska PTS beakta yttranden från andra behöriga myndigheter inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, Europeiska kommissionen och Berec vid beslut om att fastställa produkt- och tjänstemarknader samt att identifiera företag med betydande inflytande på sådana marknader och att ålägga dessa företag särskilda skyldigheter. För att uppfylla kraven i artikel 10 i direktivet bör även gemensamma ståndpunkter, riktlinjer, rekommendationer, bästa praxis och metoder som Berec antagit beaktas. Detta bör regleras i förordning.

24.5 Samarbete mellan nationella myndigheter

Bedömning: EU-direktivets bestämmelser om samarbete mellan nationella myndigheter är genomförda i svensk rätt.

Skälen för bedömningen: I artikel 11 i EU-direktivet finns bestämmelser om samarbete mellan nationella myndigheter. PTS, andra behöriga myndigheter och de nationella konkurrensmyndigheterna ska förse varandra med den information som krävs för tillämpningen av direktivet.

Enligt 23 § FEK ska PTS inhämta skriftligt yttrande från Konkurrensverket när det gäller att fastställa produkt- och tjänstemarknader, identifiera företag med betydande inflytande på sådana marknader och att ålägga företag på sådana marknader särskilda skyldigheter. Enligt 24 § samma förordning ska PTS och Konkurrensverket på begäran lämna ut sådan information till varandra som är nödvändig för att myndigheterna ska kunna fullgöra sina uppgifter enligt förordningen. Vidare anges i 11 § förordningen (2007:951) med instruktion för Post- och telestyrelsen att PTS i konkurrens- och konsumentfrågor ska samråda med berörda myndigheter och ta initiativ till ett löpande informationsutbyte mellan myndigheterna.

Sammanfattningsvis bedöms kraven i artikel 11 vara uppfyllda.

24.6 Geografisk kartläggning av anläggning av nät

Bedömning: Det bör regleras i förordning att PTS ska utföra en årlig geografisk kartläggning av räckvidden för elektroniska kommunikationsnät som kan erbjuda bredband och fortsätta att publicera verktyget Bredbandskartan.

Skälen för bedömningen

EU-direktivets bestämmelser om geografisk kartläggning av nät

Artikel 22 i EU-direktivet innehåller bestämmelser om hur nationella myndigheter ska genomföra kartläggningar av utbyggnaden av bredbandsnät. Vidare innehåller artikel 22 bestämmelser om hur medlemsstaterna kan främja utbyggnad av bredbandsnät med mycket hög kapacitet, eller uppgradering eller utbyggnad av nät så att nätet kan erbjuda nedladdningshastigheter om minst 100 Mbit/s (nedan används termen högkapacitetsnät). Artikeln saknar motsvarighet i tidigare EU-rättsakter.

Artikeltexten är utformad så att vissa uppgifter måste utföras av den nationella regleringsmyndigheten enligt artikel 5, medan andra uppgifter kan utföras av regleringsmyndigheten eller någon annan myndighet. I avsnitt 24.1 föreslås att PTS även fortsättningsvis bör vara nationell regleringsmyndighet och ha myndighetsansvaret enligt den nya lagen. Det blir därmed PTS som ska utföra aktuella uppgifter i Sverige.

Av artikel 22.1 framgår i huvudsak följande. Den första geografiska kartläggningen ska genomföras senast den 21 december 2023 och därefter ska en uppdatering ske vart tredje år. Kartläggningen ska utföras så att myndigheten kan utföra uppgifterna enligt direktivet och för att kunna tillämpa regler om statligt stöd. Den geografiska kartläggningen får också omfatta en prognos om hur bredbandsnät kommer att byggas ut inom det nationella territoriet. Prognosen ska innefatta all relevant information, t.ex. information om all anläggning som planeras av högkapacitetsnät. Myndigheten ska begära att företag och offentliga myndigheter för detta ändamål ska tillhandahålla information som är tillgänglig och kan tillhandahållas med rimlig ansträngning. Den nationella regleringsmyndigheten ska besluta om och i vilken omfattning det är lämpligt att stödja sig på prognosen. Informationen som samlas in vid den geografiska kartläggningen ska innefatta bl.a. information om tjänstekvalitet och tillhörande parametrar, som ska behandlas i enlighet med artikel 20.3 (bestämmelser om konfidentialitet).

Enligt artikel 22.2 och 3 får nationella myndigheter utifrån den gjorda kartläggningen och prognosen identifiera ett område med tydliga gränser där inga aktörer under prognosperioden har anlagt eller planerar att anlägga högkapacitetsnät. Myndigheten får uppmana aktörer att ge tillkänna om de har för avsikt att anlägga ett högkapacitetsnät under den aktuella prognosperioden i det identifierade området. Om en sådan avsiktsförklaring inkommer får myndigheten begära att andra aktörer tillkännager sina avsiktsförklaringar om anläggning av högkapacitetsnät i området. I artikel 22.4 anges särskilt att inget företag får vara uteslutet på förhand.

Enligt skäl 63 i EU-direktivet syftar förfarandet enligt artikel 22.2–4 till att nationella myndigheter, om en aktör tillkännager sin avsikt att anlägga nät i ett område, ska kunna kräva att andra aktörer tillkännager huruvida de

avser att anlägga högkapacitetsnät i detta område. Genom förfarandet kommer insyn att skapas för aktörer som har uttryckt intresse för att anlägga nät i detta område, så att de, när de utformar sina affärsplaner, kan bedöma hur stor konkurrensen från andra nät sannolikt kommer att vara.

Av artikel 22.5 följer att medlemsstaterna ska säkerställa att nationella myndigheter samt lokala och regionala myndigheter med ansvar för fördelning av offentliga medel för anläggning av elektroniska kommunikationsnät jämte andra uppgifter inom sektorn beaktar resultaten av den geografiska kartläggningen och fastställandet av eventuella identifierade områden enligt artikel 22.1–3. Medlemsstaterna ska vidare säkerställa att myndigheter iakttar konfidentialitet för skydd av affärshemligheter när information tillhandahålls. Resultaten ska också göras tillgängliga för Berec och kommissionen på deras begäran och på samma villkor.

Enligt artikel 22.6 ska relevant information som blir resultatet av den geografiska kartläggningen som huvudregel göras tillgänglig enligt direktiv 2003/98/EG om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn. Myndigheten ska också göra informationsverktyg tillgängliga, om sådana saknas på marknaden, som gör det möjligt för slutanvändare att se vilka operatörer som det finns möjlighet att välja inom olika områden.

Genomförande av EU-direktivets bestämmelser om geografisk kartläggning av nät

Det grundläggande syftet med bestämmelserna i artikel 22 i EU-direktivet är att främja utbyggnaden av högkapacitetsnät i hela EU. Som närmare behandlas i avsnitt 16.1 har utbyggnaden av såväl fiberanslutningar som snabbt mobilt bredband kommit långt i Sverige.

PTS genomför sedan 2007 på uppdrag av regeringen en årlig kartläggning av bredbandstillgången i Sverige. Bl.a. redogörs för nätens geografiska utbredning, befolkningsmässig täckning, regionala skillnader och hur nätens täckning förhåller sig till varandra i olika delar av landet. Kartläggningen delas upp i trådbunden och trådlös teknik och omfattar de på marknaden vanligast förekommande accessteknikerna. Ett användningsområde för insamlade uppgifter är Bredbandskartan på PTS webbplats. Bredbandskartan visar tillgången till fast bredband i Sverige (teknik och hastighet), vilka nätägare och internetleverantörer som finns i närheten av en viss plats, hur tillgången till snabbt bredband ser ut i områden där stödmedel ska sökas samt även vilka län och kommuner som har en bredbandsstrategi. PTS publicerar Bredbandskartan i syfte att informationen ska underlätta för kommuner, län, byalag och privatpersoner att bygga ut bredband. Jordbruksverkets webbplats länkar till ansökningskartan på Bredbandskartan och är ett verktyg som ska användas av den som söker stödmedel via Landsbygdsprogrammet 2014–2020. På uppdrag av regeringen gör PTS årligen en prognos av bredbandsutbyggnaden med avseende på målen i regeringens bredbandsstrategi.

Det finns regionala bredbandskoordinatorer i varje län. De ansvarar för att en kartläggning görs av nuläge när det gäller länets bredbandstillgång, aktörer, pågående och planerad utbyggnad och framtida behov och utmaningar. I koordinatorernas uppdrag ingår även att verka för övergripande samordning, samverkan och samarbete mellan aktörer som är av betydelse för bredbandsutbyggnaden i länet.

De åtgärder som PTS redan vidtar på regeringens uppdrag bedöms väl uppfylla det som anges i artikel 22.1 i EU-direktivet om kartläggningar av bredband samt i artikel 22.6 om tillgängliggörande av information. Arbetet på regional och lokal nivå tar hänsyn till befintliga uppgifter om bredbandsnätens utbyggnad på det sätt som förutsätts i artikel 22.5.

Det behöver säkerställas att PTS fortsätter att genomföra en årlig bredbandskartläggning och fortsätter att publicera verktyget Bredbandskartan. Eftersom direktivet förutsätter att kartläggningarna av bredband ska genomföras regelbundet är det lämpligt att reglera PTS uppgifter på området i förordning snarare än i avgränsade regeringsuppdrag. Genom en sådan publicering kan det också säkerställas att myndigheter med ansvar för fördelning av stödmedel får ta del av resultatet av den geografiska kartläggningen.

Myndigheten ska enligt artikel 22.1 fjärde stycket ha möjlighet att inhämta uppgifter om utbyggnad. I 8 kap. 1 § första stycket 3 LEK anges att den som bedriver verksamhet som omfattas av lagen är skyldig att på begäran tillhandahålla en myndighet upplysningar och handlingar som behövs för klart definierade statistiska ändamål. Den bestämmelsen föreslås föras över till den nya lagen, se avsnitt 19.1. Mot den bakgrunden behövs det inte någon särskild bestämmelse om inhämtande av uppgifter enligt artikel 22.1.

I fråga om krav på konfidentialitet för affärshemligheter i artikel 22.5 och 22.6 i EU-direktivet finns bestämmelser om sekretess i statlig tillsynsverksamhet för bl.a. uppgift om ett företags affärs- eller driftförhållanden i 30 kap. 23 § OSL, 9 § offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641) och i bilagan till förordningen. Sekretess gäller enligt de bestämmelserna i PTS verksamhet som består i utredning, tillståndsgivning, tillsyn och stödgivning enligt förordningen (2018:1300) om statligt stöd för driftsäkra och robusta elektroniska kommunikationer. Befintliga bestämmelser om sekretess för uppgift om affärs- och driftförhållanden bedöms därmed vara förenliga med direktivets krav i dessa delar. Några ytterligare åtgärder för genomförande är inte nödvändiga.

Artikel 22.2–4 i EU-direktivet behandlar identifiering av särskilda geografiska områden med bristande befintlig och planerad nätutbyggnad. Avsikten synes vara att en myndighet ska främja utbyggnad genom att uppmana aktörer att lämna avsiktsförklaringar om att utbyggnad ska ske i sådana områden. Det är oklart om ett sådant förfarande skulle tillföra något mervärde i förhållande till de åtgärder som redan vidtagits och vidtas för att främja utbyggnad av bredbandsnät i Sverige inom ramen för regeringens bredbandsstrategi. PTS skulle i och för sig redan nu kunna vidta liknande åtgärder utan något särskilt stöd i författning. Sammanfattningsvis bedöms att det inte finns någon anledning att införa bestämmelser i den nya lagen som särskilt genomför artikel 22.2–4.

25 Vissa tv- och radiorelaterade frågor

25.1 System för villkorad tillgång

Bedömning: EU-direktivets bestämmelser om system för villkorad tillgång är redan genomförda i svensk rätt. Bestämmelserna om ändring och upphävande av skyldigheter för företag som har haft ett betydande inflytande på marknaden för system för villkorad tillgång kräver inte några genomförandeåtgärder.

Skälen för bedömningen: Artikel 62 och bilaga 2 till EU-direktivet innehåller bestämmelser om villkorad tillgång till digitala radio- och tv-sändningar. Med villkorad tillgång eller åtkomstkontroll (i den engelska språkversionen ”conditional access”) till tv-tjänster avses i detta sammanhang att ett program eller en tjänst krypteras så att tillhandahållaren kan kontrollera om och på vilket sätt mottagaren kan få tillgång till programmet eller tjänsten. De tjänster som är vanligast förekommande är att tv-kanaler tillhandahålls mot särskild betalning, men även andra betaltjänster förekommer. Det finns olika system för åtkomstkontroll. Ett exempel är krypterade sändningar till terminalutrustning i form av boxar med kortplats. För dekryptering hos slutanvändaren kan det krävas ett särskilt kort som mot betalning ges ut av tillhandahållaren av tjänsten. De grundläggande tekniska förutsättningarna för åtkomstkontroll anges i de europeiska standarderna för digitala tv-sändningar (DVB). Systemen för kryptering och kontroll av användare kan dock skilja sig åt mellan olika tillhandahållare.

Enligt artikel 62.1 i EU-direktivet ska medlemsstaterna säkerställa att de villkor som fastställs i del 1 i bilaga 2 tillämpas när det gäller villkorad tillgång till digitala radio- och tv-sändningar till tittare och lyssnare inom unionen, oavsett överföringssätt. Av villkoren framgår bl.a. att företag som tillhandahåller tjänster som bygger på villkorad tillgång och som tillhandahåller tjänster som avser tillgång till digitala radio- och tv-tjänster på skäliga, rimliga och icke-diskriminerande villkor ska erbjuda alla sändningsföretag de tekniska tjänster som möjliggör att sändningsföretagets digitalt överförda tjänster kan tas emot av tittare eller lyssnare som getts tillgång till dessa tjänster. Vidare framgår att innehavare av immateriella rättigheter avseende produkter och system för villkorad tillgång vid licensgivning för tillverkare av konsumentutrustning ska säkerställa att detta görs på skäliga, rimliga och icke-diskriminerande villkor. Bestämmelserna i artikel 62.1 och bilagan är huvudsakligen desamma som i tillträdesdirektivet.

Tillträdesdirektivets bestämmelser om system för villkorad tillgång har genomförts i 7 och 8 §§ lagen (1998:31) om standarder för sändning av radio- och TV-signaler (TSL, se prop. 2002/03:110 s. 312 f.). Bestämmelserna i EU-direktivet är därmed redan genomförda i svensk rätt. Några ytterligare genomförandeåtgärder är inte nödvändiga.

Artikel 62.2 och 62.4 i EU-direktivet behandlar ändring och upphävande av skyldigheter i fråga om företag med betydande inflytande på en marknad som rör system för villkorad tillgång. Den situation som avses i bestämmelserna är att ett företag med betydande inflytande på marknaden tidigare har ålagts skyldigheter, men det finns skäl att anse att företaget inte längre

har ett sådant betydande inflytande. De ålagda skyldigheterna ska då i normalfallet ändras eller upphävas. Enligt direktivsbestämmelserna får dock skyldigheterna ändras eller upphävas endast om slutanvändarnas tillgång till radio- och tv-sändningar inte påverkas negativt av åtgärden samt om förutsättningarna för effektiv konkurrens på marknaderna för digitala tv- och radiosändningstjänster till slutkund och system för villkorad tillgång inte skulle påverkas negativt av sådana ändringar eller upphävanden. Enligt artikel 62.4 får medlemsstaterna, trots artikel 62.1, se över de villkor som tillämpas enligt artikeln genom att utföra en marknadsanalys för att bedöma om de villkor som tillämpas ska behållas, ändras eller upphävas.

Artikel 62.2 och 62.4 motsvarar i sak bestämmelserna i artikel 6.3 i tillträdesdirektivet. Bestämmelserna ska tillämpas om regleringsmyndigheten överväger att ändra eller upphäva gällande skyldigheter i fråga om villkorad tillgång. Det finns inte några sådana gällande skyldigheter i Sverige. Bestämmelserna medför därmed inte några genomförandeåtgärder. Enligt artikel 62.3 ska bestämmelserna inte påverka medlemsstaternas möjlighet att införa skyldigheter när det gäller utformningen av EPG:er (elektroniska programguider). Reglering av EPG:er behandlas i avsnitt 25.2. Artikel 62.3 medför inte någon genomförandeåtgärd.

25.2 Tillämpningsprogram (API:er) och elektroniska programguider (EPG:er)

<p>Bedömning: Det behövs inte någon reglering av tillträde till gränssnitt för tillämpningsprogram (API:er) eller elektroniska programguider (EPG:er) i den nya lagen.</p>

Skälen för bedömningen: Av artikel 61.2 första stycket d och del 2 i bilaga 2 till EU-direktivet följer att skyldigheter ska kunna införas för operatörer att tillhandahålla tillträde till API:er och EPG:er. Bestämmelserna motsvarar artikel 5.1 andra stycket b och del 2 i bilaga 1 till tillträdesdirektivet. Med API (Application Programming Interface) avses i det här sammanhanget gränssnitt för tillämpningsprogram till digital tv-boxar. Med EPG (Electronic Program Guide) avses programtablåer som finns tillgängliga i bl.a. digital tv-boxar genom vilka användaren kan söka för att hitta tv-program i olika kanaler.

Det har i tidigare lagstiftningsärenden bedömts att det inte är nödvändigt att införa en särskild lagreglering i Sverige om tillträde till API:er och EPG:er (se prop. 2002/03:110 s. 316 f.). Det finns inte skäl att nu göra någon annan bedömning. Några bestämmelser om skyldigheter i fråga om tillträde till API:er och EPG:er bör därför inte föras in i den nya lagen.

25.3 Interoperabilitet för bilradiomottagare, radiomottagare och digital tv-utrustning

25.3.1 Utgångspunkter

I artikel 113 i EU-direktivet finns bestämmelser om interoperabilitet för bilradiomottagare, andra radiomottagare och digital tv-utrustning. Bilaga 11 till EU-direktivet innehåller den detaljerade regleringen för kravet på interoperabilitet när det gäller bilradiomottagare och digital tv-utrustning för konsumenter. Utöver bestämmelser om interoperabilitet för digital tv-utrustning, som i huvudsak har överförts från artikel 24 och bilaga 6 till USO-direktivet, är bestämmelserna i EU-direktivet nya.

Med termen interoperabilitet avses i detta sammanhang att rundradio-mottagare för ljud eller tv kan ta emot rundradiosändningar genom radio-sig-naler eller trådbundna signaler. Det kan även uttryckas så att mottagaren ska vara kompatibel med sändningen. Mottagaren ska kunna demodulera den utsända signalen och avkoda det digitala innehållet. Om sändningarna tillhandahålls genom villkorad tillgång ska mottagaren, med hjälp av en särskild krypteringsnyckel, kunna dekryptera innehållet.

Det krävs i praktiken standardisering av utrustning för att uppnå kompatibilitet mellan sändare och mottagare. Standardisering på området sköts i Europa av den erkända standardiseringsorganisationen European Telecommunications Standardisation Institute (ETSI).

25.3.2 Interoperabilitet för digital tv-utrustning

Förslag: Den som tillhandahåller digitala tv-tjänster ska se till att slut-användare avgiftsfritt kan lämna tillbaka digital tv-utrustning, om den inte är kompatibel med andra tillhandahållares digitala tv-tjänster.

Bedömning: EU-direktivets bestämmelser om interoperabilitet för digital tv-utrustning i övrigt är redan genomförda i svensk rätt.

Myndigheten för press, radio och tv bör ges i uppdrag att uppmuntra tillhandahållare av digitala tv-tjänster att tillhandahålla utrustning som kan återanvändas med andra tillhandahållare av digitala tv-tjänster.

Skälen för förslaget och bedömningen: I TSL finns vissa bestämmelser om utrustning för tv-mottagare och utrustning och tjänster för villkorad tillgång till ljudradio- och tv-tjänster.

Enligt 4 § TSL får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om standardiserade gränssnitt för tv-mottagare som ska saluföras eller hyras ut av näringsidkare. Enligt 5 § TSL ska konsumentutrustning som kan avkoda digitala tv-signaler och som ska saluföras eller hyras ut av näringsidkare kunna återge de digitala tv-signalerna även om de har sänts okodade. I paragrafens andra stycke finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att i fråga om sådan utrustning meddela föreskrifter om avkodning av digitala tv-signaler.

Dåvarande Radio- och TV-verket (numera Myndigheten för press, radio och tv) har med stöd av bemyndigandena i TSL och 2 § första stycket 2 och 3 förordningen (1998:32) om standarder för radio- och tv-signaler meddelat

föreskrifter om bl.a. viss utrustning för tv-apparater och utrustning för villkorad tillgång till digitala tv-tjänster (RTVFS 2005:1). Där finns bestämmelser om att vissa tv-apparater ska ha minst ett öppet standardiserat gränssnitt som möjliggör enkel anslutning av kringutrustning och om att utrustning för villkorad tillgång till digitala tv-tjänster ska kunna dekryptera signaler på visst sätt.

Bestämmelserna genomför artiklarna 3 och 4 a i Europaparlamentets och rådets direktiv nr 95/47/EG av den 24 oktober 1995 om tillämpning av standarder för sändning av televisionssignaler (se prop. 1997/98:34 s. 27 f.), som ersattes av motsvarande reglering i artikel 24 och bilaga 6 till USO-direktivet. Bestämmelserna i USO-direktivet, utom när det gäller interoperabilitet för analoga tv-apparater, har förts över till artikel 113.1 och bilaga 11 till EU-direktivet med vissa mindre språkliga ändringar. Regleringen i EU-direktivet är alltså densamma frånsett att bestämmelserna om interoperabilitet för tv-utrustning endast avser digitala tv-apparater. Bestämmelserna om interoperabilitet för digital tv-utrustning i EU-direktivet är därmed redan genomförda i svensk rätt. Genom namnändringen av TSL tydliggörs att lagen reglerar digital tv (se avsnitt 25.4).

Bestämmelserna i artikel 113.3 i EU-direktivet är nya. Enligt artikeln ska medlemsstaterna uppmuntra tillhandahållare av digitala tv-tjänster att, när så är lämpligt, säkerställa att den digitala tv-utrustning de tillhandahåller sina slutanvändare är interoperabel så att den digitala tv-utrustningen när det är tekniskt möjligt kan återanvändas med andra tillhandahållare av digitala tv-tjänster. Medlemsstaterna är också skyldiga att säkerställa att slutanvändarna vid avtalens utgång har möjlighet att återlämna den digitala tv-utrustningen genom en avgiftsfri och enkel process. Kravet gäller inte om tillhandahållaren kan visa att det råder fullständig interoperabilitet mellan tillhandahållarens utrustning och andra tillhandahållares digitala tv-tjänster, inklusive de tjänster som slutanvändaren har bytt till. Digital tv-utrustning som överensstämmer med harmoniserade standarder eller med delar av sådana standarder ska anses uppfylla kravet på interoperabilitet.

I skäl 303 i EU-direktivet anges att slutanvändare bör kunna garanteras interoperabilitet för all utrustning som säljs inom unionen för bl.a. mottagning av digital-tv och att medlemsstaterna bör kunna kräva en lägsta nivå av harmoniserade standarder när det gäller sådan utrustning.

När det gäller kravet på interoperabilitet för digital tv-utrustning kan det konstateras att Telekområdgivarna inte i någon större utsträckning fått in några klagomål från konsumenterna om digital tv-utrustning vid byte av tillhandahållare. Mot den bakgrunden går det dock inte att dra några slutsatser om i vilken utsträckning digital tv-utrustning som tillhandahålls på den svenska marknaden är kompatibel med andra tillhandahållares digitala tv-tjänster.

Att byten av tillhandahållare av digitala tv-tjänster fungerar smidigt är viktigt för att undvika inläsningseffekter också på marknaden för sådana tjänster. Myndigheten för press, radio och tv har i dag ansvar för frågor som rör bl.a. driftskompatibilitet hos tv-utrustning och utövar tillsyn över att TSL och föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen följs. Det bedöms därför lämpligt att ge myndigheten i uppdrag att inom ramen för det arbetet även uppmuntra tillhandahållare av digitala tv-tjänster att, när så är lämpligt, säkerställa att den digitala tv-utrustning de tillhandahåller

sina slutanvändare är kompatibel med andra tillhandahållares digitala tv-tjänster så att utrustningen, när det är tekniskt möjligt, kan återanvändas.

Artikel 113 i EU-direktivet är fullharmoniserad (se avsnitt 17.1.1) och medger därmed inte någon flexibilitet vid genomförandet. Kravet på att slutanvändare ska ha möjlighet att lämna tillbaka digital tv-utrustning som inte är kompatibel med andra tillhandahållares digitala tv-tjänster är centralt för syftet med direktivsbestämmelsen att garantera interoperabilitet för all utrustning som säljs inom unionen. Kravet bör därför framgå av lag. Bestämmelser om digital tv-utrustning finns som nämnts i TSL. En skyldighet för tillhandahållare av digitala tv-tjänster att se till att slutanvändare kan lämna tillbaka utrustningen om den inte uppfyller kravet på interoperabilitet bör lämpligen föras in i den lagen. Av direktivtexten följer att skyldigheten bör gälla till förmån för alla slutanvändare. Direktivets krav på att möjligheten att lämna tillbaka utrustningen ska erbjudas avgiftsfritt bör också framgå av lagtexten. Den närmare reglering som kan behövas om skyldigheten kan ges i verkställighetsföreskrifter.

25.3.3 Interoperabilitet för bilradiomottagare

Bedömning: Bilradiomottagare i nya fordon i kategori M bör kunna ta emot och återge radiotjänster som tillhandahålls via digital markbunden radiosändning. Sådana fordon bör, utöver kraven för ett typgodkännande, även uppfylla kravet på en interoperabel bilradiomottagare.

Skälen för bedömningen: En nyhet i EU-direktivet är bestämmelsen om interoperabilitet för bilradiomottagare. Av artikel 113.1 och punkten 3 i bilaga 11 följer att medlemsstaterna ska säkerställa att alla bilradiomottagare som byggts in i nya fordon i kategori M (dvs. motorfordon med minst fyra hjul avsedda för persontransport) som görs tillgängliga på marknaden för försäljning eller uthyrning inom unionen från och med den 21 december 2020 ska kunna ta emot och återge åtminstone radiotjänster som tillhandahålls via digital markbunden radiosändning. Vidare anges att mottagare som överensstämmer med harmoniserade standarder för vilka referensuppgifterna har offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning, eller med delar av sådana standarder, ska anses uppfylla det kravet som omfattas av dessa standarder eller delar av dem. I Sverige är digitalradiomottagare inte vanligt förekommande i personbilar.

EU-direktivets krav på bilradiomottagare har formulerats enligt de principer som nu är vanliga inom EU:s produktlagstiftning, den s.k. nya metoden (eng. New Approach). Den nya metoden innebär att tillverkare som regel inte behöver få ett typgodkännande på förhand för en produkt. Produkter som uppfyller föreskrivna krav kan sättas på marknaden. En produkt som har konstruerats och tillverkats i överensstämmelse med s.k. harmoniserade standarder ska förutsättas uppfylla gällande krav. Produktens överensstämmelse med gällande krav kontrolleras av en myndighet i efterhand (marknadskontroll).

Ett krav för att få göra nya fordon i kategori M tillgängliga på marknaden för försäljning eller uthyrning bör lämpligen regleras i fordonslagstiftningen. Regleringen av fordons tekniska egenskaper bygger huvudsakligen på ett system med typgodkännande. Typgodkännande kan utfärdas i enlighet med

EU-rättsakter på området (EU-typgodkännande), i enlighet med överenskomelser upprättade inom Förenta nationernas ekonomiska kommitté för Europa (ECE-godkännande) eller som nationellt godkännande. I och med ett typgodkännande kan tillverkaren sätta fordonet på marknaden utan ytterligare kontroller.

Av 2 kap. 3 § fordonsförordningen (2009:211) följer, med vissa undantag, att nya EG-motorfordon endast får saluföras om de omfattas av bl.a. ett i Sverige giltigt typgodkännande. Kravet på en interoperabel bilradiomottagare enligt EU-direktivet gäller utöver de krav på fordons beskaffenhet och utrustning som omfattas av ett typgodkännande (jfr 2 kap. 2 § fordonslagen [2002:574]). Direktivsbestämmelsen, som är fullharmoniserad (se avsnitt 17.1.1), kräver alltså att nya fordon i kategori M som omfattas av ett giltigt typgodkännande och som därmed enligt 2 kap. 10 § fordonsförordningen anses stämma överens med kraven i förordningen och i föreskrifter som har meddelats med stöd av förordningen ska uppfylla ytterligare ett krav. För att genomföra EU-direktivet bör det därför införas en särskild bestämmelse om krav på en interoperabel bilradiomottagare i vissa fordon.

Enligt 5 kap. 8 § första stycket fordonslagen får regeringen meddela föreskrifter om fordons beskaffenhet och utrustning. Sådana bestämmelser finns i fordonsförordningen. EU-direktivets krav på en interoperabel bilradiomottagare för att få saluföra nya fordon i kategori M kan genomföras i förordningen med stöd av bemyndigandet i lagen. Eftersom kravet ska gälla utöver de krav som ställs för att få ett typgodkännande utfärdat bör det i förordningen anges att det även krävs att kravet enligt EU-direktivet är uppfyllt.

Transportstyrelsen kommer därmed att vara den myndighet som utövar tillsyn över att kravet följs (jfr 5 kap. 3 b § fordonslagen och 8 kap. 22 § fordonsförordningen). Följden av den föreslagna regleringen är att ett företag som sätter fordon i kategori M på marknaden i Sverige inte nödvändigtvis kan vara säker på att ett giltigt typgodkännande också garanterar att fordonet uppfyller kravet på en interoperabel bilradiomottagare. Det blir en uppgift för Transportstyrelsen att upplysa branschens aktörer om detta och vilka krav som gäller för bilradiomottagare. Föreskrifter om kravet kan vid behov meddelas med stöd av 8 kap. 16 § fordonsförordningen.

25.3.4 Interoperabilitet för andra radiomottagare

Bedömning: Möjligheten att införa särskilda krav på interoperabilitet för andra radiomottagare än bilradiomottagare bör inte användas.

Skälen för bedömningen: Av artikel 113.2 i EU-direktivet följer att medlemsstaterna får anta åtgärder för att säkerställa interoperabilitet för andra radiomottagare för konsumenter än bilradiomottagare. Sådana åtgärder kan vara utformade så att de begränsar inverkan på marknaden för rundradiomottagare av lågt värde. Medlemsstaterna är då skyldiga att säkerställa att åtgärderna inte tillämpas på produkter där radiomottagaren endast har en underordnad funktion, såsom smarta telefoner, eller för utrustning som används av radioamatörer. Med hänsyn till övrig reglering i artikel 113 får direktivsbestämmelsen uppfattas så att medlemsstaterna ges möjlighet att införa krav på att rundradiomottagare för konsumenter

även ska kunna ta emot digitala sändningar (se skäl 303 och 304 i EU-direktivet). Ett sådant krav kan begränsas till vissa typer av radiomottagare.

I Sverige är den dominerande tekniken för ljudrundradio FM-sändningar (analoga frekvensmodulerade markbundna sändningar i det s.k. band II, 87,5–108 MHz). Det förekommer även sändningar av digital marksänd ljudrundradio med tekniken DAB (Digital Audio Broadcasting). Dessa sändningar omfattar bl.a. delar av Sveriges Radio AB:s utbud. Befintliga DAB-sändningar täcker endast delar av Sveriges yta och befolkning. Regeringen uttalade i juni 2015 att det inte är aktuellt att genomföra en övergång från FM-sändningar till digitala rundradiosändningar. Vidare utveckling av digitala markbundna sändningar av ljudrundradio i Sverige får därmed ske utifrån kommersiella drivkrafter.

Det finns ett stort utbud av ljudradiomottagare i detaljhandeln. Vissa apparater har enbart FM-mottagare, medan andra är utrustade med både FM-mottagare och DAB-mottagare. Konsumenter kan därmed utan hinder köpa digitala ljudrundradiomottagare.

Mot den bakgrunden bedöms det inte finnas någon anledning att införa särskilda krav på interoperabilitet för andra radiomottagare. Artikel 113.2 medför därför inte några genomförandeåtgärder.

25.4 Ändringar i lagen (1998:31) om standarder för sändning av radio- och TV-signaler

Förslag: Rubriken till lagen om standarder för sändning av radio- och TV-signaler ska ändras till lagen om standarder för digital radio och tv. Direktivhänvisningarna i lagen ska ändras till att avse genomförande av artiklarna 62 och 113 i EU-direktivet.

Bemyndigandena om föreskriftsrätt när det gäller användning av vissa sändningsstandarder och om den tekniska funktionsförmågan i fråga om tjänster för villkorad tillgång ska upphävas. I övrigt ska vissa följdändringar göras i lagen.

Bedömning: Myndigheten för press, radio och tv bör ges i uppdrag att följa utvecklingen på området för sändningsstandarder för ljudradio och tv, inbegripet att främja användningen av standarder.

Skälen för förslaget och bedömningen: TSL genomför vissa bestämmelser i tillträdesdirektivet, ramdirektivet och USO-direktivet (se 1 §). I avsnitt 25.1 behandlas bestämmelser i artikel 62 i EU-direktivet om system för villkorad tillgång som motsvarar 7 och 8 §§ TSL. I avsnitt 25.3.2 behandlas bestämmelser i artikel 113.1 och bilaga 11 till EU-direktivet som motsvarar 4 och 5 §§ TSL. Därutöver finns det bestämmelser om bl.a. tv-signaler i TSL, som genomför de tidigare direktiven, och som inte har fått någon motsvarighet i EU-direktivet. Med anledning av EU-direktivet krävs därför även i övrigt en översyn av TSL som innebär vissa ändringar.

I 1 § TSL finns hänvisningar till tillträdesdirektivet, ramdirektivet och USO-direktivet. De direktiven upphör att gälla den 21 december 2020 när EU-direktivet ska vara genomfört. Hänvisningarna i paragrafen bör därför ändras till att avse genomförande av artiklarna 62 och 113 i EU-direktivet.

Av 2 § TSL framgår att det i lagen finns bestämmelser om standarder för tv-tjänster som sänds i bredbandsformat, har hög upplösning eller använder digitala sändningssystem samt om system för villkorad tillgång till digitala ljudradio- och tv-sändningar till allmänheten. EU-direktivet omfattar endast digitala tv- och ljudradiosändningar. Paragrafen bör därför ändras så att det anges att det i lagen finns bestämmelser om standarder för digitala tv-tjänster samt om system för villkorad tillgång till digitala ljudradio- och tv-sändningar till allmänheten.

Enligt 3 § första stycket TSL får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om att det vid sändning av tv-tjänster och program till allmänheten ska användas vissa sändningsstandarder. Vidare anges vissa begränsningar för föreskrifterna. Av paragrafens andra stycke följer att om tv-tjänster och program i bredbandsformatet 16:9 tas emot och sänds vidare i allmänna elektroniska kommunikationsnät som inrättats för distribution av digitala tv-tjänster ska tjänsterna sändas vidare åtminstone i detta format.

Bestämmelsen i 3 § första stycket TSL genomför artiklarna 2 och 5 i det numera upphävda s.k. tv-standarddirektivet, dvs. Europaparlamentets och rådets direktiv nr 95/47/EG av den 24 oktober 1995 om tillämpning av standarder för sändning av televisionssignaler. De bestämmelserna har inte fått någon motsvarighet i EU-direktivet. Bestämmelsen i 3 § andra stycket TSL genomför artikel 4.2 andra meningen i tillträdesdirektivet. Inte heller den bestämmelsen har fått någon motsvarighet i EU-direktivet. Paragrafen bör därför upphävas i sin helhet.

I 6 § TSL anges att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela de föreskrifter med avseende på den tekniska funktionsförmågan som behövs för att digitala ljudradio- och tv-tjänster som använder system för villkorad tillgång ska kunna överföras i elektroniska kommunikationsnät. System för villkorad tillgång behandlas i avsnitt 25.1. Bestämmelsen genomför bestämmelser i tv-standarddirektivet som motsvarar artikel 6.1 och punkten a i del 1 i bilaga 1 till tillträdesdirektivet (se prop. 2002/03:110 s. 313 f. och prop. 1997/98:34 s. 29 f.). De bestämmelserna har inte fått någon motsvarighet i EU-direktivet. Paragrafen bör därför upphävas.

Eftersom 3 och 6 §§ TSL upphävs behöver bestämmelserna om tillsyn i lagen följdändras (se 15 §).

Sammantaget innebär de föreslagna ändringarna att TSL:s tillämpningsområde ändras väsentligt. Det är därför lämpligt att ge lagen ett nytt namn. TSL bör benämnas lagen om standarder för digital radio och tv. Ändringarna innebär också att det inte längre kommer att finnas någon uttrycklig möjlighet att reglera sändningsföretagens val av standarder för utsändning av ljudradio och tv. Det finns dock fortfarande behov av att följa utvecklingen på området och bevaka att tekniken för utsändning av ljudradio och tv inte leder till exempelvis inläsningseffekter till men för konkurrensen och konsumenterna. Ett sådant uppdrag bör därför ges till Myndigheten för press, radio och tv. I uppdraget bör även ingå att främja interoperabilitet genom användning av standardiserad teknik (jfr skäl 148 och 205 i EU-direktivet).

Även förordningen (1998:32) om standarder för sändning av radio- och tv-signaler kommer att behöva följdändras liksom förordningen (2010:1062) med instruktion för Myndigheten för press, radio och tv.

25.5 Vidaresändningsplikt ("must carry")

Bedömning: EU-direktivets bestämmelser om vidaresändningsplikt kräver inte några genomförandeåtgärder.

Skälen för bedömningen: I 9 kap. radio- och tv-lagen (2010:696) finns bestämmelser om vidaresändningar i kabelnät med en skyldighet att vidare-sända programtjänster från public service-företagen (den s.k. must carry-skyldigheten). I förarbetena till radio- och tv-lagen anförde regeringen att det fortfarande fanns ett behov av en lagstadgad vidaresändningsplikt för att tillgodose allmänhetens intresse av tillgång till allsidig upplysning samt att de nuvarande och de nu föreslagna bestämmelserna om vidaresändningsplikten uppfyllde USO-direktivets krav på tydligt angivna mål, proportionalitet och öppenhet för insyn (prop. 2009/10:115 s. 193). När det gäller bakgrunden till bestämmelserna hänvisas till förarbetena (prop. 2009/10:115 s. 192 f. och 299 f. och prop. 2004/05:105).

Myndigheten för press, radio och tv har bedömt att det fortfarande finns ett behov av en vidaresändningsplikt för att tillgodose allmänhetens intresse av tillgång till allsidig upplysning och har bl.a. lämnat förslag om att vidare-sändningsplikten ska utökas till att även omfatta sökbar text-tv (se rapporten Vidaresändningsplikten, utrymmet för lokala kabelsändarorganisationer samt tillgång och upptäckbarhet i onlinemiljö – översyn av nuvarande reglering och analys av framtida behov [Ku2017/00213/MF]). Regeringen har gett 2018 års AV-utredning i uppdrag att bedöma om myndighetens förslag bör genomföras och vid behov lämna förslag till författningsändringar (dir. 2018:55). Uppdraget ska redovisas senast den 17 augusti 2019. Samtidigt har regeringen tillsatt en parlamentarisk kommitté för att utreda vissa frågor på tryck- och yttrandefrihetens område. 2018 års tryck- och yttrandefrihetskommitté ska bl.a. analysera om yttrandefrihetsgrundlagen medger att det i lag ställs upp krav på vidaresändningsplikt av tekniska tilläggstjänster (dir. 2018:51). Uppdraget ska redovisas senast den 26 augusti 2020. Det kan alltså finnas skäl att därefter återkomma till frågan om vidaresändningsplikt.

Enligt 9 kap. 1–3 §§ radio- och tv-lagen är innehavare av elektroniska kommunikationsnät som används för överföring av tv-sändningar till allmänheten genom tråd skyldiga att se till att de anslutna hushållen kan ta emot fyra programtjänster som sänder med tillstånd av regeringen och som kan tas emot i området utan villkor om särskild betalning (vidaresändningsplikt). Skyldigheten gäller under förutsättning att en betydande del av de anslutna hushållen använder detta som sitt huvudsakliga medel att ta emot tv-sändningar. I praktiken handlar det om Sveriges Television AB:s och Utbildningsradion AB:s sändningar. Sändningarna ska kunna tas emot på ett tillfredsställande sätt utan kostnad för själva mottagningen.

Innehavare av anläggningar för trådsändningar av tv-program är skyldiga att i varje kommun, där de vidare-sänder tv-program till allmänheten och varifrån sändningarna når fler än 100 bostäder, kostnadsfritt tillhandahålla ett särskilt bestämt utrymme för sändningar av tv-program från ett eller flera lokala kabelsändarföretag som har förordnats av Myndigheten för press, radio och tv (9 kap. 5 § radio- och tv-lagen). I 9 kap. 6 § radio- och tv-lagen anges kraven för att kunna förordnas som ett lokalt kabelsändarföretag.

Vidaresändningsplikten baseras på artikel 31 i USO-direktivet. Direktivsbestämmelserna ger medlemsstaterna möjlighet att ålägga operatörer som omfattas av medlemsstaternas jurisdiktion och som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät för distribution av ljudradio- och tv-sändningar till allmänheten, att via sina nät överföra vissa angivna kanaler och tjänster för ljudradio och tv-sändningar av allmänt intresse. Artikel 31 i USO-direktivet motsvaras av artikel 114 i EU-direktivet. Regleringen är i huvudsak densamma dock med några mindre tillägg. Artikel 114.1 har utvidgats till att omfatta både tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster. Vad som särskilt avses med tilläggstjänster förtydligas också. Direktivsbestämmelsen om ersättning i artikel 114.3 är mer detaljerad i och med att den specificerar att ersättningsskyldigheten, om en sådan skyldighet finns, ska fastställas i nationell lagstiftning liksom kriterierna för beräkning av ersättningen. Den svenska regleringen av vidaresändningsplikten är begränsad till trådbundna nät och omfattar endast programtjänster, dvs. inte tilläggstjänster. Vidaresändningen ska ske utan kostnad för själva mottagningen. De ändringar som har gjorts i direktivsbestämmelserna bedöms därmed inte kräva några genomförandeåtgärder i svensk rätt.

Enligt artikel 114.2 i EU-direktivet ska medlemsstaterna senast den 21 december 2019 och därefter vart femte år se över vidaresändningskyldigheter, utom när en sådan översyn har genomförts under de föregående fyra åren. Bestämmelsen kräver inte någon genomförandeåtgärd.

26 Följdändringar

Förslag: Hänvisningar i lag till lagen om elektronisk kommunikation ska ersättas med hänvisningar till den nya lagen om elektronisk kommunikation.

Skälen för förslaget: I ett antal lagar finns det bestämmelser som hänvisar till LEK eller till vissa bestämmelser i lagen. Sådana hänvisningar finns i

- rättegångsbalken,
- lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk,
- patentlagen (1967:837),
- mönsterskyddslagen (1970:485),
- lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar,
- lagen (1981:1104) om verksamheten hos vissa regionala alarmeringscentraler,
- lagen (1992:1685) om skydd för kretsmönster för halvledarprodukter,
- växtförädlarrättslagen (1997:306),
- lagen (2006:449) om skydd för störningskänslig forskning,
- marknadsföringslagen,
- lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet,
- offentlighets- och sekretesslagen (2009:400),
- luftfartslagen (2010:500),
- radio- och tv-lagen (2010:696),
- lagen (2010:751) om betaltjänster,
- varumärkeslagen (2010:1877),

- lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet,
- lagen (2013:315) om intelligenta transportsystem vid vägtransporter,
- radioutrustningslagen (2016:392),
- utbyggnadslagen,
- lagen (2016:1145) om offentlig upphandling,
- lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner,
- lagen (2016:1306) med kompletterande bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning,
- NIS-lagen, och
- lagen (2018:1653) om företagsnamn.

I och med att LEK ersätts av en ny lag om elektronisk kommunikation bör hänvisningar till LEK ersättas med motsvarande hänvisningar till den nya lagen.

I några fall innebär dock en sådan åtgärd att den lag som hänvisar till lagen om elektronisk kommunikation får en delvis annan innebörd. I dessa fall krävs särskilda överväganden. Det gäller hänvisningarna i lagen (2010:751) om betaltjänster, lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet, lagen (2016:1145) om offentlig upphandling och lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner.

Betaltjänster

Enligt 1 kap. 7 § första stycket 8 och andra stycket lagen (2010:751) om betaltjänster (betaltjänstlagen), gäller lagen inte för vissa betalningstransaktioner som genomförs via en leverantör av elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster. Enligt 1 kap. 4 § betaltjänstlagen betyder elektroniskt kommunikationsnät och elektroniskt kommunikationsnät detsamma som i 1 kap. 7 § LEK.

En uppdatering av hänvisningarna i definitionerna i 1 kap. 4 § betaltjänstlagen så att de hänvisar till motsvarande definitioner i den nya lagen skulle leda till att lagens tillämpningsområde ändras, eftersom definitionen av elektronisk kommunikationstjänst har vidgats (se avsnitt 6).

Bestämmelserna i 1 kap. 4 § och 1 kap. 7 § första stycket 8 och andra stycket betaltjänstlagen genomför artiklarna 3 l, 4.41 och 4.42 i det s.k. betaltjänstdirektivet (EU) 2015/2366 (se prop. 2017/18:77 s. 116 f., 134 f., 333 och 336). I artikel 4.41 och 4.42 i betaltjänstdirektivet definieras elektroniskt kommunikationsnät som ett nät enligt definitionen i artikel 2 a i ramdirektivet och elektronisk kommunikationstjänst som en tjänst enligt definitionen i artikel 2 c i samma direktiv. Av artikel 125 i EU-direktivet följer att artikel 4.41 och 4.42 i betaltjänstdirektivet numera har samma innebörd som artikel 2.1 och 2.4 i EU-direktivet. För att korrekt genomföra betaltjänstdirektivet bör detta återspeglas i betaltjänstlagen. Definitionerna av elektroniskt kommunikationsnät och elektroniskt kommunikationsnät bör därför ändras så att de hänvisar till motsvarande definitioner i den nya lagen om elektronisk kommunikation.

Inhämtningslagen

Enligt 1 § lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet (inhämtningslagen) får Polismyndigheten, Säkerhetspolisen eller Tullverket, under de förutsättningar som anges i lagen, i underrättelseverksamhet i hemlighet från den som enligt LEK tillhandahåller ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst hämta in uppgifter om

1. meddelanden som i ett elektroniskt kommunikationsnät har överförts till eller från ett telefonnummer eller annan adress,
2. vilka elektroniska kommunikationsutrustningar som har funnits inom ett visst geografiskt område, eller
3. i vilket geografiskt område en viss elektronisk kommunikationsutrustning finns eller har funnits.

En uppdatering av hänvisningen till LEK så att den hänvisar till den nya lagen om elektronisk kommunikation skulle leda till att lagens tillämpningsområde ändras, eftersom definitionen av elektronisk kommunikationstjänst har vidgats, bl.a. så att den även omfattar nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster (se avsnitt 6).

Att låta nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster omfattas av inhämtningslagen skulle medföra att lagen omfattar en helt ny kategori tjänstetillhandahållare. Det skulle leda till en omfattande utvidgning av lagens tillämpningsområde som inte tidigare omfattats av skyldigheter förknippade med inhämtning av uppgifter enligt inhämtningslagen. I förarbetena till inhämtningslagen betonades att den tidigare regleringen på området inte i tillräcklig grad uppfyllde de krav på rättssäkerhet och integritetsskydd som måste ställas på denna typ av integritetskänsliga åtgärder. Det ansågs behövas en tydlig förstärkning av rättssäkerhets- och integritetsskyddet och krävas ingående överväganden för att finna en rimlig balans mellan intresset av att effektivt kunna bekämpa brott och integritetsskyddsintresset (se prop. 2011/12:55 s. 66 f.).

Inhämtningslagen har ingen koppling till EU-direktivet. Det är inte möjligt att inom ramen för genomförandet av EU-direktivet överblicka konsekvenserna av att utvidga inhämtningslagens tillämpningsområde till den som tillhandahåller nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster. I det här lagstiftningsärendet bör därför 1 § inhämtningslagen följdändras så att lagen får samma tillämpningsområde som hittills. Det bör därför framgå av den paragrafen att uppgifter får hämtas in från den som enligt den nya lagen om elektronisk kommunikation tillhandahåller ett elektroniskt kommunikationsnät eller en annan elektronisk kommunikationstjänst än en nummeroberoende interpersonell kommunikationstjänst.

Upphandling

Enligt 3 kap. 6 § lagen (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU), gäller inte lagen för en upphandling eller en projekttävling som huvudsakligen syftar till att ge en upphandlande myndighet möjlighet att tillhandahålla eller driva ett allmänt kommunikationsnät eller för allmänheten tillhandahålla en elektronisk kommunikationstjänst. Enligt 3 kap. 4 § lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner (LUK), gäller den lagen inte för upphandling av

koncessioner i samma syfte. I lagrummen anges att allmänt kommunikationsnät och elektronisk kommunikationstjänst har samma betydelse som i LEK.

På samma sätt som redovisas ovan i fråga om betaltjänstlagen skulle en uppdatering av hänvisningarna i 3 kap. 6 § LOU och 3 kap. 4 § LUK så att de hänvisar till den nya lagen om elektronisk kommunikation leda till att lagarnas tillämpningsområde ändras. Paragraferna genomför artikel 8 i det s.k. LUF-direktivet 2014/24/EU och artikel 8 i det s.k. LUK-direktivet 2014/23/EU (se prop. 2015/16:195 del 1 s. 386 f. och del 2 s. 955 f. och 1321). I artiklarna anges att allmänt kommunikationsnät och elektronisk kommunikationstjänst ska ha samma betydelse som i ramedirektivet. Av artikel 125 i EU-direktivet följer att artiklarna numera har samma innebörd som artikel 2.4 och 2.8 i EU-direktivet. För att korrekt genomföra LUF-direktivet och LUK-direktivet bör detta återspeglas i 3 kap. 6 § LOU och 3 kap. 4 § LUK. Hänvisningarna i dessa paragrafer bör därför ändras så att de hänvisar till den nya lagen om elektronisk kommunikation.

27 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

27.1 Ikraftträdande

Förslag: Den nya lagen om elektronisk kommunikation och övriga lagändringar ska träda i kraft den 21 december 2020.

Skälen för förslaget: Enligt artikel 124 i EU-direktivet ska medlemsstaterna senast den 21 december 2020 anta och offentliggöra de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktivet. Bestämmelserna ska tillämpas från och med den 21 december 2020. Den nya lagen om elektronisk kommunikation och övriga lagändringar bör därför träda i kraft den dagen. Samtidigt bör LEK och lagen (2003:390) om införande av lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation (LEK:s införandelag) upphöra att gälla.

27.2 Övergångsbestämmelser

Förslag: Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser till den nya lagen ska meddelas i en särskild lag om införande av den nya lagen.

Skälen för förslaget

På grund av omfattningen av de övergångsbestämmelser som krävdes vid införande av LEK beslutades dessa bestämmelser i en särskild promulgationslag, LEK:s införandelag, se prop. 2002/03:110 s. 336 f.).

Den nya regleringen innebär ett stort antal ändringar jämfört med tidigare och innehåller ett antal nyheter. Samtidigt ändras inte den regleringens grundläggande struktur när det gäller tillstånd att använda radiosändare och nummer och möjligheten att ålägga företag skyldigheter. För att undvika svårigheter i tillämpningen är utgångspunkten att hela den nya lagen ska tillämpas omedelbart när den träder i kraft.

Anmälan av verksamhet

Av 4 § och 5 § första stycket LEK:s införandelag följer att den som vid ikraftträdandet av LEK var anmäld enligt 5 § telelagen (1993:597) eller hade tillstånd enligt 7 eller 14 § samma lag eller motsvarande äldre bestämmelser ska anses anmäld enligt 2 kap. 1 § LEK. Företag som hade gjort sådan anmälan eller fått sådant tillstånd behövde alltså inte göra någon anmälan enligt 2 kap. 1 § LEK. Anmälningskravet i 2 kap. 1 § LEK förs över till den nya lagen. Den som redan är anmäld eller ska anses anmäld enligt LEK bör inte behöva göra en ny anmälan enligt den nya lagen. Det bör införas en övergångsbestämmelse om detta.

Enligt 5 § andra stycket och 7 § 2 LEK:s införandelag ska tillstånd och tillståndsvillkor som har meddelats enligt telelagen (1993:397) för tillhandahållande av mobila teletjänster eller nätkapacitet för sådana teletjänster anses meddelade enligt 3 kap. 1 § respektive 3 kap. 11 § LEK för samma radioanvändning som tillståndet avser. Exempel på sådana tillstånd är tillstånden för UMTS (3G). Enligt punkt 3 i övergångsbestämmelserna till lagen (2010:497) om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation ska bl.a. dessa tillstånd anses förlängda med tio år. Tillstånden gäller till och med den 31 december 2025. Det finns därmed fortsatt behov av övergångsbestämmelser för sådana tillstånd.

Erkännande av operatör

Bestämmelsen i 2 kap. 5 § LEK om erkännande av en operatör med stöd av bestämmelser antagna av internationella teleunionen förs över till den nya lagen. Beslut att med stöd av 2 kap. 5 § LEK erkänna en operatör bör därför anses meddelade med stöd av motsvarande bestämmelse i den nya lagen. Detsamma bör gälla sådana beslut som meddelats enligt äldre bestämmelser (jfr 9 § LEK:s införandelag). Det bör införas en övergångsbestämmelse om detta.

Radiosändare och nummer

Bestämmelserna i 3 kap. LEK om rätt att använda radiosändare och nummer och om fastställande av nummerplaner förs i väsentliga delar över till den nya lagen. Tillstånd att använda radiosändare och nummer med tillhörande villkor och beslut om nummerplaner gäller ofta för lång tid. Sådana tillstånd, villkor och beslut som har meddelats enligt LEK eller äldre bestämmelser bör därför anses ha meddelats enligt den nya lagen (jfr 6 och 11 §§ LEK:s införandelag). Det bör införas övergångsbestämmelser om detta.

Uppdelningen i blocktillstånd och sändartillstånd (se avsnitt 12.3.1) har inte fått fullt genomslag. Enligt punkt 4 i övergångsbestämmelserna till lagen (2010:497) om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation ska äldre föreskrifter om krav på tillstånd att använda enskilda radiosändare inom ramen för ett tillstånd att använda radiosändare för viss

radioanvändning fortfarande gälla om tillståndet beviljats före den 1 augusti 2010. Den som före den tidpunkten har fått tillstånd att använda radiosändare för viss användning måste alltså ha tillstånd att använda enskilda radiosändare inom denna användning. Skälet till detta är att det i vissa fall förekommer att det behöver meddelas tekniska villkor i den enskilda sändartillstånden som inte har motsvarighet i huvudtillstånden (se prop. 2009/10:193 s. 79 f.). Samma reglering bör gälla även fortsättningsvis. Mot denna bakgrund bör en motsvarande övergångsbestämmelse införas även nu. Den nya lagens bestämmelser om tillsyn bör dock gälla för sådana tillstånd.

Det bör även införas övergångsbestämmelser som innebär att medgivanden till överlåtelse eller uthyrning av tillstånd som har lämnats enligt 3 kap. 23 och 24 §§ LEK ska anses lämnade enligt den nya lagen.

Beslut om skyldigheter för företag

Det är med stöd av flera bestämmelser i LEK möjligt att ålägga företag skyldigheter. Det gäller beslut enligt 4 kap. 3, 4, 13 a och 14 §§, 5 kap. 18 § och 8 kap. 16 § LEK. Vissa av dessa bestämmelser förs oförändrade eller i huvudsak oförändrade över till den nya lagen. Beslut om sådana skyldigheter bör fortsätta att gälla efter ikraftträdandet av den nya lagen. Dessa skyldigheter bör anses beslutade med stöd av den nya lagen. Det bör införas övergångsbestämmelser om detta.

I avsnitt 15.20 föreslås att den som har tillstånd att använda radiosändare under vissa förutsättningar ska kunna åläggas att på rättvisa och rimliga villkor ge tillträde till infrastruktur för tillhandahållande av mobila elektroniska kommunikationstjänster. Detta syftar till att genomföra artikel 61.4 i EU-direktivet. Där anges att en av förutsättningarna för att kunna ålägga skyldigheten är att denna möjlighet tydligt fastställts vid beviljandet av tillståndet. Eftersom direktivsregleringen är ny bör skyldigheten endast kunna åläggas den som har fått tillståndet att använda radiosändare efter den nya lagens ikraftträdande. Det bör införas en övergångsbestämmelse om detta.

Nummerportabilitet

Enligt 5 kap. 9 § LEK ska den som tillhandahåller elektroniska kommunikationstjänster ska se till att abonnenter med nummer ur en nationell nummerplan kan behålla sitt nummer vid byte av tjänsteleverantör (nummerportabilitet). I paragrafens fjärde stycke anges att regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten får meddela föreskrifter om undantag från skyldigheten att tillhandahålla nummerportabilitet och, om det finns särskilda skäl, i enskilda fall medge undantag från skyldigheten. I PTS föreskrifter och allmänna råd (PTSFS 2007:7) om nummerportabilitet finns vissa sådana undantag från skyldigheten. Skyldigheten att tillhandahålla nummerportabilitet och möjligheterna att medge undantag från skyldigheten förs i huvudsak över till den nya lagen. Tidigare beslut i enskilda fall att medge undantag från skyldigheten att tillhandahålla nummerportabilitet bör därför anses meddelade enligt den nya lagen (jfr 14 § LEK:s införandelag). Det bör införas en övergångsbestämmelse om detta.

Enligt 5 kap. 11 § andra stycket LEK får tillsynsmyndigheten utse någon att i en databas sammanställa uppgifter som är nödvändiga för dirigeringsav

meddelanden till nummer och lämna dem till den som tillhandahåller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster, i den mån denne behöver uppgifterna för dirigering av kommunikation. Regleringen förs i huvudsak över till den nya lagen. För att nummerportering ska fungera bör tidigare beslut om utseende av databasoperatörer anses meddelade enligt den nya lagen (jfr 12 § LEK:s införandelag). Det bör införas en övergångsbestämmelse om detta.

Personuppgifter i abonnentförteckningar

Enligt 6 kap. 16 § LEK krävs det samtycke från en abonnent som är en fysisk person för att behandla personuppgifter om denne i en allmänt tillgänglig abonnentförteckning. På abonnentens begäran ska sådana uppgifter tas bort ur förteckningen så snart det är möjligt. Paragrafen förs över till den nya lagen. Uppgifter som har förts in i abonnentförteckningar bör få stå kvar där tills abonnenten meddelar något annat (jfr 18 § LEK:s införandelag). Det bör införas en övergångsbestämmelse om detta.

Undantag från kravet på lagring av trafikuppgifter

Enligt 6 kap. 16 b § LEK får tillsynsmyndigheten i enskilda fall besluta om undantag från skyldigheten att lagra trafikuppgifter, om det finns synnerliga skäl för det. Sådana beslut får förenas med villkor. Möjligheten att besluta om sådana undantag förs över till den nya lagen. Det bör därför införas en övergångsbestämmelse om att beslut om undantag från skyldigheten att lagra trafikuppgifter ska anses meddelade med stöd av den nya lagen.

Tillsyn och tvistlösning

Den tillsynsverksamhet som pågår vid den nya lagens ikraftträdande bör kunna fortsätta utan avbrott efter den nya lagens ikraftträdande. Förelägganden och förbud som har meddelats med stöd av LEK bör därför fortsätta att gälla. För att göra det möjligt att ingripa mot överträdelse av sådana beslut bör besluten anses meddelade med stöd av den nya lagen. Det bör införas en övergångsbestämmelse om detta.

Tillsynsmyndigheten bör även kunna utöva tillsyn över att de skyldigheter som övergångsvis ska gälla följs och kunna få del av de uppgifter som behövs för tillsynen. Det bör därför införas en bestämmelse om att den nya lagens tillsynsbestämmelser ska tillämpas på dessa skyldigheter.

Tvister som har samband med skyldigheter som gäller eller som har beslutats enligt LEK kan uppstå även efter den nya lagens ikraftträdande. Det bör därför införas en övergångsbestämmelse som gör det möjligt att hänskjuta sådana tvister för avgörande av tillsynsmyndigheten.

Sanktionsavgifter

Av 2 kap. 10 § första stycket RF följer att bestämmelser om straff eller annan brottspåföljd samt förverkande och annan särskild rättsverkan av brott inte får ges retroaktiv verkan. De sanktionsavgifter som införs i den nya lagen har en så straffliknande karaktär att förbudet mot retroaktiv strafflag får anses tillämpligt även på dessa. Sanktionsavgifter bör därför endast kunna tas ut för överträdelse som har begåtts efter den nya lagens ikraftträdande. Det bör införas en övergångsbestämmelse om detta.

28 Konsekvenser

28.1 Förslagets omfattning

I promemorian lämnas huvudsakligen förslag som genomför det nya EU-direktivet som ligger till grund för regleringen av marknader för elektronisk kommunikation. En ny lag om elektronisk kommunikation föreslås ersätta LEK. Följdändringar föreslås i ett antal lagar som hänvisar till LEK.

De som berörs av förslagen är främst företag som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät och elektroniska kommunikationstjänster samt de som använder sådana tjänster. Dessa kan tillsammans sägas utgöra marknaden för elektroniska kommunikationer i Sverige. Eftersom de allra flesta använder telefoni och internet berörs därmed nästan alla medborgare, företag och andra organisationer av de föreslagna ändringarna. I kapitlet redovisas närmare de konsekvenser av förslagen som bedöms vara av betydelse.

28.2 Marknaden för elektroniska kommunikationer

Marknaden för elektronisk kommunikation är en ekonomiskt betydelsefull sektor för enskilda medborgare, myndigheter och företag i olika branscher. Under 2018 uppgick intäkterna på slutkundsmarknaden för elektronisk kommunikation (mobila samtals- och datatjänster, fasta internetjänster, fasta samtalstjänster och datakommunikationstjänster samt svartfiber till slutkund) till ungefär 51 miljarder kronor. De totala intäkterna på slutkundsmarknaden har legat stabilt på ungefär nivå under de senaste fem åren, med en tvåprocentig minskning under 2018. Under 2018 uppgick de totala slutkundintäkterna från mobila samtals- och datatjänster till ca 30 miljarder kronor. Totalt sett använder 98 procent av svenskarna mobiltelefon. Mindre än var fjärde person använder sin fasta telefon på daglig basis. 86 procent använder internet i hemmet i stort sett varje dag, 53 procent av dem som använder internet i hemmet har möjlighet att välja mellan flera internetoperatörer och knappt hälften av dem kan välja mellan både fasta och mobila bredbandsabonnemang.

I oktober 2018 hade ca 89 procent av alla hushåll och företag antingen tillgång till bredband med en hastighet av 1 Gbit/s eller fiber i den absoluta närheten, en ökning med fyra procentenheter jämfört med 2017. De allra flesta flerfamiljshus i Sverige har nu fiberanslutning. Ca 61 procent av alla enfamiljshus i Sverige var anslutna med fiber, en ökning med 15 procent på ett år. 4G-näten har nu byggts ut så att de täcker nära 100 procent av alla hushåll och företag.

Sammanlagt fanns i december 2018 fler än 700 aktörer anmälda hos PTS för tillhandahållande av elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster.

De fyra största aktörerna på mobilmarknaden hade sammanlagt 95 procent av abonnemangen. Dessa operatörer driver mobilnät baserade på teknikerna GSM, UMTS och LTE (dvs. 2G, 3G och 4G). Den största mobiloperatören hade en omsättning om ca 100 miljarder kronor i hela koncernen. Den minsta av dessa fyra mobiloperatörer hade en omsättning om ca 7 miljarder kronor.

När det gäller fast bredband utgörs det absolut största antalet nätägare av mindre ekonomiska och ideella föreningar som endast äger fibernät för eget bruk, s.k. fiberföreningar eller byanät. Tillsammans utgör de dock en liten del av marknaden. Det finns ungefär 160 kommunalt ägda stadsnät aktiva i sammanlagt 180 kommuner. Stadsnäten utgör tillsammans ca 51 procent av bredbandsmarknaden. De privata aktörerna står tillsammans för ungefär 46 procent av nätinnehavet. Även staten äger infrastruktur för bredband (t.ex. kanalisation och stomnät) genom Affärsverket svenska kraftnät, Teracom AB, Trafikverket och Vattenfall AB. Det finns också statliga aktörer som har påverkan på anläggningen av bredband i egenskap av förvaltare av mark och fastigheter, t.ex. Trafikverket.

De största privata nätägarna i Sverige har olika affärsmodeller, från vertikal integration till grossistorienterad verksamhet. Det finns ett antal privata aktörer som är kommunikationsoperatörer i andras nät, t.ex. stadsnät eller fastighetsnät. Kommunikationsoperatörer (se vidare avsnitt 15.12) kan även tillhandahålla tjänster på sin egen (ägarens) plattform. Det finns för närvarande en enda helt fristående kommunikationsoperatör i Sverige, dvs. som varken äger nät, säljer slutkundstjänster eller ingår i samma koncern med bolag som säljer sådana tjänster. På tjänstenivån finns det ett stort antal företag som tillhandahåller tjänster för internet, tv och telefoni och som inte är vertikalt integrerade i något annat led i värdekedjan. Förutom tjänstetillhandahållare som bedriver verksamhet i hela landet, finns det i olika utsträckning lokala tillhandahållare av slutkundstjänster.

Investeringarna i fast bredbandsinfrastruktur (fiber och annan teknik) har ökat för varje år mellan 2009 och 2016. Sistnämnda år uppgick investeringarna i fast nätinfrastruktur till 12 miljarder kronor. År 2017 låg investeringarna i fast infrastruktur på ungefär samma nivå som 2016. År 2018 hade investeringarna minskat något till strax under 11 miljarder kronor.

28.3 Konsekvenser av förslagen

EU-direktivet utgör till stora delar en sammanläggning av ramdirektivet, auktorisationsdirektivet, tillträdesdirektivet och USO-direktivet. Det finns emellertid också flera nya och förändrade bestämmelser i EU-direktivet i förhållande till de tidigare direktiven. Dessa tidigare direktiv har i svensk rätt genomförts i LEK. Den nya lag om elektronisk kommunikation som föreslås i promemorian innehåller bestämmelser som i sak i allt väsentligt överensstämmer med det som gäller enligt LEK jämte nya och förändrade bestämmelser som genomför EU-direktivet. Beskrivningen av konsekvenser nedan behandlar därmed främst de bestämmelser i den nya lagen som saknar motsvarigheter i eller är förändrade i förhållande till LEK. Vidare behandlas ändringarna i TSL och övriga förslag i tv- och radiorelaterade frågor.

28.3.1 Lagens tillämpningsområde, anmälan och avgifter

Utvidgning av tillämpningsområdet till nummeroberoende tjänster

Som närmare behandlats ovan i avsnitt 7 innebär EU-direktivets definition av elektroniska kommunikationstjänster att även nummeroberoende inter-

personella kommunikationstjänster ska omfattas av direktivets tillämpningsområde. Det var inte fallet enligt de tidigare direktiven. Det finns dock flera materiella bestämmelser i EU-direktivet som inte ska tillämpas på nummeroberoende tjänster. Vissa bestämmelser i den nya lagen kommer därmed att tillämpas även på företag som tillhandahåller nummeroberoende tjänster. Dessa företag kan påverkas framför allt av bestämmelserna om säkerhet och integritet (se avsnitt 18). Däremot föreslås inte att bestämmelserna om anmälan ska utvidgas till att omfatta tillhandahållare av nummeroberoende tjänster. De konsekvenser som tillämpningen av vissa materiella bestämmelser får på nummeroberoende tjänster behandlas vidare i avsnitten nedan.

Det är svårt att uppskatta hur många företag som tillhandahåller nummeroberoende kommunikationstjänster. Detta beror bl.a. på att sådana företag kan ha sin hemvist i olika länder samtidigt som deras tjänster tillhandahålls globalt och på att sådana tjänster kan uppstå och försvinna i stor omfattning på relativt kort tid. Europeiska kommissionens konsekvensanalys till förslaget om det nya EU-direktivet (SWD[2016] 303 final) saknar närmare data. Enligt andra källor hade dock de två globalt mest populära meddelandetjänsterna i oktober 2018 ungefär 1,5 miljarder respektive 1,2 miljarder månatliga användare enligt Statista (www.statista.com). De två största plattformarna för mobilapplikationer hade 2017 enligt samma källa 2–3 miljarder applikationer. I januari 2019 hade en av dessa två plattformar ungefär 60 000 applikationer tillgängliga inom kategorin ”kommunikationer”, varav 7 procent laddats ned mer än 50 000 gånger (www.appbrain.com). Fördelat på andel använd tid stod kategorin meddelandetjänster samma år för tre procent av total användning av appar (www.comscore.com). Sammanfattningsvis rör det sig om en omfattande användning av ett stort antal olika applikationer, där en handfull står för den allra största användningen. Många av dessa företag har inte säte eller kan ens sägas bedriva verksamhet i Sverige. Eftersom dessa företag inte föreslås omfattas av krav på anmälan till PTS kan det komma att uppstå situationer där myndighetens tillsyn måste föregås av utredning av hur kontakt kan tas med företagen och hur eventuella jurisdiktionsfrågor kan lösas. Utvidgningen av vissa bestämmelserns materiella tillämpningsområde till nummeroberoende tjänster kan därmed komma att orsaka administrativt merarbete för PTS.

Anmälan

Reglerna om krav på anmälan för tillhandahållande av allmänna kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster föreslås vara huvudsakligen oförändrade i den nya lagen i förhållande till vad som gäller enligt LEK. Några ökade administrativa kostnader för berörda företag kommer därmed inte att uppstå. PTS har meddelat att myndigheten arbetar med att göra processen för anmälan helt elektronisk, vilket kommer att minska kostnaderna för företagen.

Att samtliga anmälningar ska vidarebefordras till Berec kan komma att innebära en mindre ökning av den administrativa kostnaden för PTS.

Avgifter

Företag som är anmälda till PTS och bedriver anmälningspliktig verksamhet betalar i dag en årsavgift som bidrar till att finansiera myndighetens

verksamhet. Nivån på avgifterna bestäms i föreskrifter som myndigheten meddelar. De totala avgifterna får inte överstiga ett takbelopp som anges i förordningen (2016:602) om finansiering av Post- och telestyrelsens verksamhet.

Förslaget att inte ta ut avgifter från företag med omsättning under 30 miljoner kronor per år, se avsnitt 22.1, får följande konsekvenser. I dag tar PTS ut en avgift av omkring 600 företag. Av dessa har 350 en omsättning som understiger 5 miljoner kronor per år, vilket enligt nu gällande regler innebär att de betalar en fast avgift i stället för omsättningsbaserad och tillsammans står för omkring 0,5 procent av det totala avgiftsuttaget. Med den föreslagna omsättningsgränsen för avgiftsuttag på 30 miljoner kronor per år skulle det innebära att 100 av dagens 600 företag fortsättningsvis skulle vara avgiftspliktiga. Dessa står för omkring 96 procent av avgiftsuttaget. Med det föreslagna tröskelvärdet får de i stället stå för 100 procent.

Förslaget om tröskelvärde för avgiftsuttag innebär en administrativ och finansiell lättnad för de företag som bedriver anmälningspliktig verksamhet i begränsad omfattning och kan ha begränsade resurser för att hantera myndighetskontakter. Vidare innebär förslaget en inte oväsentlig administrativ lättnad för PTS i avgiftsuttagsprocessen. Avgiftsbortfallet skulle däremot, som anges ovan, vara av liten betydelse.

Eftersom avgiften som tas ut av de företag som skulle falla under tröskelvärdet är relativt liten är det inte troligt att det skulle uppstå snedvridningseffekter i konkurrensen mellan avgiftspliktiga och icke-avgiftspliktiga företag. Bedömningen är också att kostnader för tillsyn också huvudsakligen kommer att uppstå i förhållande till de större, enligt promemorians förslag, avgiftspliktiga företagen.

I fråga om avgifter för tillstånd att använda radiosändare och nummer innebär den nya lagen inte några väsentliga ändringar i förhållande till det som gäller enligt LEK. Detsamma gäller den årliga avgiften för finansiering av åtgärder mot allvarliga fredstida hot och påfrestningar som gäller elektronisk kommunikation (s.k. beredskapsavgift). Förslagen innebär i den delen därmed inte några ökade kostnader för företagen eller ökad administration.

28.3.2 Förvaltning av radiofrekvenser

De föreslagna bestämmelserna i den nya lagen om förvaltning av radiofrekvenser och tillstånd att använda radiosändare behåller den grundläggande struktur som gäller enligt LEK. Genomförandet av EU-direktivet innebär dock nya och ändrade bestämmelser som mer detaljerat reglerar främst beviljande av tillstånd i och förvaltning av sådant frekvensutrymme som är harmoniserat inom EU. Bedömningen är att många av dessa bestämmelser motsvarar det sätt som PTS redan tillämpar gällande lagstiftning i Sverige. Följderna av förslagen i denna del kan därför förutses bli begränsade i praktiken. Nedan behandlas de förslag som bedöms kunna ge upphov till andra än obetydliga konsekvenser.

Förslaget att det i harmoniserat frekvensutrymme ska kunna beviljas tillstånd för annan användning än på harmoniserade villkor är positivt för företagets konkurrensförmåga samt möjlighet till innovation. Avsikten

med bestämmelsen är att harmoniseringen inte ska hindra ny och innovativ radioanvändning, om det finns förutsättningar för det. De särskilda förfaranden som ska tillämpas vid tilldelning av tillstånd för sådan alternativ användning kan komma att innebära en viss ökad administration för PTS. Bedömningen är dock att antalet ansökningar om sådana tillstånd kommer att vara begränsat, baserat på vad som är känt om möjliga användare och efterfrågan på frekvenser för sådan användning.

Förslaget att reglerna för ett urvalsförfarande vid beviljande av tillstånd att använda radiosändare ska framgå av den allmänna inbjudan till ansökan, och att bemyndigandet att meddela föreskrifter om sådant förfarande ska upphävas, bedöms leda till en tydligare regelgivning för berörda företag. Vidare uppstår administrativa förenklingar för PTS i och med att arbetskrävande förfaranden för att meddela föreskrifter inte längre behövs.

När PTS tar initiativ till ett forum för sakkunnigbedömning ("peer review") kan det medföra kostnader för myndigheten, bl.a. för arbetstid och i vissa fall resor. Sakkunnigbedömning är visserligen som huvudregel frivillig för myndigheten, men det får förutsättas att PTS i de allra flesta fall kommer att vilja anordna ett forum som ett led i förberedelserna inför ett förfarande med allmän inbjudan till ansökan för tilldelning av tillstånd. När andra länders myndigheter anordnar forum för sakkunnigbedömning ställer det också vissa krav på PTS att bidra och dela med sig av kompetens och erfarenheter. Syftet med forum för sakkunnigbedömning är att dra nytta av kunskap och erfarenheter som finns och därmed förbättra beslutsunderlag, beslut och själva tilldelningsförfarandet. Det bör kunna vara till fördel för alla involverade i förfarandena. Möjligheterna till att uppnå en viss ytterligare samordning medlemsstater emellan i tillämpningen av det gemensamma regelverket och undvika avarter ökas, vilket bör kunna vara till fördel för de aktörer som är aktiva i flera länder. Förfarandet bidrar därmed till att nå de mål om effektiv spektrumanvändning som är uppställda både nationellt och för den inre marknaden.

Förslaget om giltighetstider för tillstånd att använda radiosändare innefattar att tillstånd att använda radiosändare i harmoniserat frekvensutrymme avsett för trådlösa bredbandstjänster ska meddelas för minst 15 år. Tillstånd som gäller för kortare tid än 20 år ska på tillståndshavarens begäran senast två år före giltighetstidens utgång få förlängas med skälig tid, dock så att tillståndstiden sammanlagt blir minst 20 år. Reglerna ger tillståndshavaren en säkerhet för hur länge tillstånd ska gälla. Det bör allmänt sett gynna viljan att investera i nya innovativa tjänster samt utbyggnad och täckning. De giltighetstider för tillstånd som PTS hittills har tillämpat i harmoniserade band för mobilt bredband har i allmänhet varit 20 år eller längre.

28.3.3 Trådlösa lokala nätverk

Den nya lagen föreslås innehålla bestämmelser om att den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster inte ska få begränsa slutanvändares rätt att ansluta terminalutrustning till trådlösa lokala nät eller begränsa slutanvändares möjligheter att erbjuda andra slutanvändare anslutning till trådlösa lokala nät. Villkor av detta slag är i dag i och för

sig tillåtna i avtal med slutanvändare, men det är oklart i vilken utsträckning de faktiskt förekommer och tillämpas i praktiken.

Syftet med den bakomliggande EU-regleringen får uppfattas vara att det ska bli lättare för slutanvändare att erbjuda andra slutanvändare tillgång till internet via RLAN. Sådana erbjudanden skulle kunna utgöra substitut till operatörers erbjudanden om trådlöst bredband via mobilnät. Mobilnätoperatörer skulle då kunna möta en större konkurrens än vad som är fallet i dag. Erfarenheterna hittills visar emellertid att det är mycket svårt att bygga ut RLAN på ett sätt som motsvarar de mobila bredbandsnätens täckning och kapacitet. Det bedöms därför att ökad tillgång till slutanvändares RLAN endast marginellt kommer att påverka konkurrensförhållandena för operatörer som bygger ut och driver mobila bredbandsnät.

Förslagen om att statliga myndigheter, kommuner och landsting på begäran av en operatör ska medge tillträde till fysisk infrastruktur för etablering av trådlösa accesspunkter kan innebära en inskränkning i rådigheten över platser som dessa aktörer förfogar över. Förslagen innebär också administrativa åtaganden när den som medger tillträde behöver söka relevanta tillstånd där inte operatören själv kan göra det. Åtagandena begränsas dock av att begäran om tillträde ska vara rimlig. Dessutom ska en rättvis och rimlig ersättning utgå som täcker kostnaderna samt därutöver i normalfallet en viss ersättning för investerat kapital. Avsikten är således att skyldigheten att ge tillträde inte ska medföra ökade kostnader för myndigheter, kommuner och landsting.

Det är svårt att förutse hur många fall av tillträde som kan bli aktuella enligt bestämmelserna. Redan i dag är det vanligt att operatörer träffar frivilliga avtal med såväl privata som offentliga fastighetsägare för etablering av antennplatser. När det gäller etablering av nya antennplatser för 5G bör det också beaktas att regioner och kommuner har ett intresse av att utbyggnaden av 5G kan komma igång och att invånarna kan erbjudas nya och bättre elektroniska kommunikationstjänster. Mot den bakgrunden bedöms behovet av myndighetsingripanden för att åstadkomma etablering av 5G-basstationer bli begränsat.

Sammanfattningsvis bedöms att de nya reglerna kan medföra en viss begränsad ökning av främst administration för kommuner, landsting och statliga myndigheter som förvaltar fastigheter. De ökade kostnaderna avses täckas av den rimliga och rättvisa ersättning som operatörer ska betala för tillträdet. Reglerna skapar bättre förutsättningar för etablering av 5G-nät vilket gynnar bredbandsutbyggnad och mobiltäckning. Till detta kommer positiva effekter på digitalisering och näringslivets konkurrenskraft, vilket ytterst gynnar alla i Sverige.

I avsnitt 28.3.11 behandlas ytterligare frågor om konsekvenser för den kommunala självstyrelsen.

28.3.4 Nummer

Förslagen när det gäller nummer innebär att bestämmelserna i LEK i allt väsentligt förs över till den nya lagen. Bestämmelserna om nummer i den nya lagen bör därför inte medföra några större konsekvenser för företagen, slutkunderna eller regleringsmyndigheten.

En nyhet är dock att PTS ska se till att det finns en nummerserie av icke-geografiska nummer som får användas för att tillhandahålla andra elektroniska kommunikationstjänster än interpersonella kommunikationstjänster i hela EU. Förslaget bedöms kunna få positiva konsekvenser för de aktörer som avser att tillhandahålla maskin till maskin-tjänster (M2M) eller sakernas internet (Internet of Things, IoT) inom EU när de kan använda sådana nummer både nationellt inom Sverige och extraterritoriellt inom EU. Förslaget bidrar genom detta till att gynna företagens konkurrenskraft och möjligheter att utveckla innovativa tjänster. PTS har i dag redan nummerserier allokerade för telematiktjänster (M2M/IoT). Myndigheten kommer dock att behöva genomföra visst arbete för att se om de redan allokerade nummerserierna ska kunna användas extraterritoriellt eller om nya serier behöver allokeras för det ändamålet. Eventuella ökade kostnader bedöms kunna finansieras inom ramen för myndighetens avgiftsuttag.

28.3.5 Samtrafik och tillträde

De grundläggande bestämmelserna i LEK om åläggande av konkurrensfrämjande skyldigheter för företag som har ett betydande marknadsinflytande (SMP) har gällt i mer än 15 år. Under denna tid har successivt flera delmarknader avreglerats. Numera är i Sverige endast fyra marknader föremål för förhandsreglering: fast och mobil samtrafik (samtalsterminering), lokalt tillträde till nätinfrastuktur (koppar- respektive fiberbaserat bredband) samt utsändningar av fri-tv i marknätet och av analog nationell ljudradio. Behovet av konkurrensfrämjande förhandsingripanden mot företagen har minskat eftersom utvecklingen har gått mot att marknaderna fungerar bättre. Inte minst har den omfattande utbyggnaden av fiberanslutningar i Sverige lett till att ett enda företag inte längre har den monopolställning på marknaderna för fast telefoni och fasta bredbandsanslutningar som gällde när det kopparbaserade accessnätet var det enda byggda alternativet för stora grupper av hushåll och företag att få telefoni och bredband. Samtidigt kan det uppstå nya flaskhalsar, särskilt i de vanligt förekommande situationer där endast varje hushåll endast nås av ett fibernät.

Det grundläggande regelverk för SMP-skyldigheter som föreslås föras över till den nya lagen från LEK kan, liksom tidigare, tillämpas för att ta hand om konkurrensproblem på marknaderna för elektronisk kommunikation. EU-direktivet tillför särskilda regler som kompletterar eller modifierar de allmänna bestämmelserna om SMP-skyldigheter. Nedan redogörs för konsekvenser av dessa nya inslag i regleringen.

Tillträde till nät närmast slutanvändaren

Bestämmelserna om tillträde till nät närmast slutanvändaren kan tillämpas på alla operatörer oberoende av om operatören i fråga har betydande marknadsinflytande. Dessa regler bör kunna främja tillgången till konkurrenskraftigare tjänster för slutanvändare i situationer där det inte är hållbart att anlägga parallell infrastruktur. Sedan 2011, då den senaste större ändringen av EU-regelverket för elektroniska kommunikationer genomfördes i Sverige, har det skett en betydande utveckling av bredbandsmarknaden i Sverige. År 2011 hade 40 procent av befolkningen i Sverige

tillgång till fiberbroadband jämfört med 81 procent av hushållen 2018. Tillgången till fiberbroadband i tätbebyggelse ökade från 44 procent av befolkningen 2011 till 81 procent av hushållen 2018. I glesbygd skedde en ökning från 5 procent av befolkningen 2011 till 41 procent av hushållen 2018. Det råder alltså fortsatt stora skillnader mellan tillgången till bredband i tätbebyggda och glesbebyggda områden.

Skillnaden är också stor mellan enfamiljshus och flerfamiljshus. År 2018 uppgick andelen med fiber anslutna flerfamiljshus (med minst fyra hushåll) sett till antal byggnader till 81 procent och sett till antalet hushåll 88 procent. År 2018 uppgick andelen med fiber anslutna enfamiljshus (med 3 hushåll eller färre) sett till antal byggnader till 61 procent och sett till antalet hushåll 62 procent. Det kan jämföras med 33 procent av enfamiljshusen 2015. Utbyggnaden till enfamiljshus har alltså ökat snabbt. Utbyggnaden har i första hand skett i mer tätbebyggda områden, varför det kan antas att utbyggnadstakten avtar i takt med att kvarvarande enfamiljshus ligger allt mer utspridda i glesbygd.

Hushåll som har tillgång till fibernät har i de flesta fall fortfarande även tillgång till kopparbaserad access. Det får dock ses som osannolikt att kopparbaserade accesser i framtiden kommer att utöva något mer betydande konkurrenstryck mot fibernät, då det finns begränsade möjligheter att uppgradera kopparanslutningar till högre datahastigheter. Parallella fibernät till flerbostadshus förekommer i viss utsträckning i tätorter. I flerfamiljshus är det inte heller ovanligt att en fastighet har tillgång både till kabel-tv-nät och ett separat fibernät. När det gäller enfamiljshus är kabel-tv-nät ovanliga och det saknas i allmänhet tillgång till annan parallell infrastruktur än det kopparbaserade accessnätet.

I flerfamiljshus finns inte sällan en kommunikationsoperatörlösning, där slutanvändarna kan välja mellan olika tjänster från olika tillhandahållare. Slutkundtjänsterna förmedlas då genom en kommunikationsoperatör. I de fall en operatör har exklusiv rätt att leverera slutkundstjänsterna, har fastighetsägaren i regel genomfört en upphandling eller annan form av konkurrensutsättning. Exklusiviteten innebär inte sällan bättre villkor för fastighetsägaren än vad som skulle ha erbjudits utan exklusivitet.

I takt med att utbyggnaden kommit långt ses fastighetsnäten alltmer som en s.k. flaskhalsresurs, vilket kan innebära ett ökat intresse för företag som tillhandahåller elektroniska kommunikationstjänster att begära tillträde till fastighetsnät. Det förhållandet skulle kunna göra tillträde med stöd av en symmetrisk tillträdeskyldighet mer ekonomiskt attraktivt för företagen, som får möjlighet att leverera slutkundstjänster till de aktuella fastigheterna. I flerfamiljshus är fastighetsägaren antingen en hyresvärd eller en bostadsrättsförening som kan ha intresse av att använda sig av fastighetsnätet som medel för att minska sina kostnader eller öka sina intäkter. Hyresvärdar, som endast är ägare av fastighetsnätet men inte konsumerar slutkundstjänsten, kan ha drivkrafter att ta ut ett högt pris för tillträdet till fastighetsnätet utan att behöva ta hänsyn till om tjänstetillhandahållare kompenserar för detta via ett högt slutkundspris. En fastighetsägare kan också ha drivkrafter att stänga ute tillhandahållare från fastighetsnätet och föredra att endast ha en sådan närvarande i fastigheten med aktiv utrustning.

Sammantaget finns det ett stort antal fastighetsägare som kan påverkas av regleringen. Många av dem är små ekonomiska föreningar i form av

bostadsrättsföreningar. Även operatörer som berörs av reglerna kan ha drivkrafter att förhindra tillträde på rimliga villkor, särskilt om de är vertikalt integrerade i den meningen att de själva tillhandahåller slutkundstjänster till aktuella fastigheter. Dessa drivkrafter kan motverkas av de föreslagna reglerna om de ändrar utgångsläget för förhandlingar om tillträde. Det är dock inte nödvändigtvis så att skyldigheterna behöver prövas i någon större utsträckning. För att uppnå en ändring av drivkrafterna på det sätt som beskrivs ovan krävs främst att bestämmelsen är möjlig att tillämpa och utgör ett trovärdigt påtryckningsmedel. Promemorians förslag syftar till att uppnå detta.

Regelns påverkan på fastighetsägare i övrigt blir troligen begränsad. Bestämmelsen omfattar endast tillträde till befintliga ledningar, kablar och faciliteter. Den påverkan som bestämmelsen kan få på ledningsägare och operatörer och ingreppet i deras förfoganderätt bedöms uppvägas av förbättrad konkurrens, inte minst i glesbygd, vilket leder till lägre priser och förbättrat utbud för slutanvändarna. I den mån tillträde beviljas har nätägaren rätt till ersättning. Sammantaget överväger de samhällsekonomiska fördelarna med förslaget.

Ärendetillströmningen till PTS och domstolarna kan i och för sig komma att öka till följd av de nya reglerna om tillträdesskyldigheter till nät närmast slutanvändaren. I viss utsträckning snarlika bestämmelser i lagen (2016:534) om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät har lett till högst ett tiotal ärenden per år. Det saknas anledning att tro att de här aktuella bestämmelserna om tillträdesskyldigheter kommer att leda till ett så stort antal nya ärenden att det uppstår någon betydande kostnadsökning för PTS eller Sveriges domstolar.

En europeisk termineringstaxa

Under en längre tid har den fasta och mobila samtalstermineringen varit föremål för prisreglering inom Europa. Majoriteten av medlemsländerna, inklusive Sverige, har en kostnadsorienterad prisreglering på området. Vidare har denna majoritet valt att följa kommissionens rekommendation om termineringstaxor avseende metod för att beräkna kostnaderna (särkostnad). Kommissionen har kunnat konstatera att det, trots rekommendationen, kvarstår en asymmetri med avseende på termineringstaxor inom EU. En effekt av införandet av en EU-gemensam taxa (se avsnitt 15.11) är att uppnå en eftersträvad symmetri. En annan effekt är att regleringsbördan för PTS lättar genom att myndigheten som regel inte längre behöver genomföra SMP-analyser med tillhörande samråd. PTS kommer dock även fortsättningsvis att utöva tillsyn, men nu över att den europeiska taxan följs. PTS kommer inte att behöva beräkna termineringspriser. EU-kommissionen utformar separata kalkylmodeller för fast respektive mobil samtalsterminering. PTS är delaktigt i det arbetet, bl.a. när EU-kommissionen samråder förslag på principer, dataförfrågningsunderlag och modell samt genom att i sin tur samråda detta med den nationella marknaden, samla in synpunkter från de nationella aktörerna och vidareförmedla dessa till EU-kommissionen. PTS kommer därför även med de EU-gemensamma taxorna att behöva lägga en del arbete på modeller för fast och mobil samtalsterminering.

Företag som särskilt påverkas är i dagsläget ett tjugotal operatörer som är aktiva på termineringsmarknaderna, varav ett tiotal inom mobilterminering. Det kan konstateras att de svenska operatörerna i dag förmedlar mer trafik till utlandet än vad som kommer in från utlandet till de svenska operatörerna. Det svenska operatörskollektivet har alltså en negativ trafikbalans mot utlandet. Detta i kombination med att de svenska termineringsnivåerna för fast och mobil samtrafik är lägre än det viktade genomsnittet inom EU ger ett nettoutflöde av pengar från Sverige till utlandet. Det förutsätts att operatörerna övervältrar kostnaden för samtalstermineringen på slutkunderna. I enlighet med den nya regleringen får ingen terminerande operatör inom EU överskrida de gemensamma termineringstaxorna. Bedömningen är att den internationella trafikbalansen även i fortsättningen kommer att vara negativ för Sverige. Om termineringspriset blir detsamma för alla operatörer i EU kommer nettokostnaderna för svenska operatörer därför att minska. De samhälls-ekonomiska konsekvenserna av europeiska termineringstaxor bedöms därför vara positiva.

Lättnader för saminvesteringar och rena grossistföretag

Den nya bestämmelsen om lättnader i regleringen vid saminvestering syftar, som närmare beskrivs i avsnitt 15.13 ovan, till att på EU-nivå gynna en modell med saminvesteringar vid anläggning av ny infrastruktur för bredband med hög kapacitet, t.ex. fiberanslutningar. Fiberutbyggnaden i Sverige har redan nått långt och det har utvecklats fungerande affärsmodeller för att bygga ut bredband till hushåll och företag. Mot den bakgrunden förefaller det mindre sannolikt att det i Sverige skulle finnas behov av helt nya marknadsstrukturer, som t.ex. erbjudanden om saminvesteringar på det sätt som beskrivs i EU-direktivet, för att främja utbyggnaden av snabbt bredband. Bedömningen blir därför att bestämmelserna om regleringslättnad vid saminvestering troligen inte kommer att tillämpas i större omfattning i Sverige. Nedan redogörs för de konsekvenser som kan uppkomma om bestämmelserna skulle få en mer betydande tillämpning.

Bestämmelserna berör nätägare som har eller potentiellt kan få SMP-status, mindre operatörer som överväger att anlägga fibernät och företag som inte själva anlägger men behöver tillgång till fibernät. I den utsträckning bestämmelsen kommer att tillämpas medför den arbetsuppgifter för PTS främst i samband med SMP-arbetet i form av bedömningar och samråd med intressenter på marknaden. Om det saminvesteringsåtagande som ska göras enligt regeln uppfyller de krav som ställs upp ska SMP-skyldigheter upphävas och nya skyldigheter utformas och samrådas med marknaden och kommissionen. Sammantaget tar en sådan process ett antal månader. Ett åtagande om saminvestering och differentierade skyldigheter kommer också att ställa krav på PTS tillsyn, inklusive eventuellt när det gäller särredovisning.

Saminvestering förutsätter avtal mellan aktörer på marknaden, vilket ökar risken för annan konkurrenspåverkande samordning mellan de saminvesterande parterna. Frågan om gränsdragning mellan samarbete och konkurrens på marknader för elektronisk kommunikation är inte ny, men kan leda till frågor som Konkurrensverket behöver följa upp. Eventuella kostnader till följd av bestämmelsen bedöms rymmas inom befintlig ram.

Även om fler företag i framtiden skulle bedömas som SMP-operatörer är det inte säkert att de skulle åläggas skyldigheter i samma utsträckning som nuvarande SMP-företag, eftersom förhållandevis få nätägande företag i Sverige i dag är vertikalt integrerade (inklusive på slutkundsnivå). För dessa företag skulle det därför finnas färre drivkrafter att erbjuda saminvestering för att slippa reglering.

Att erbjuda saminvestering skulle även för eventuella SMP-företag antagligen leda till administrativa kostnader för bl.a. framtagandet av rutiner för och administration av saminvesteringsförfarandet. SMP-regleringen skulle också kvarstå för delar av nätet som inte är föremål för saminvestering. Sammantaget är det osäkert vilka effekter på investeringsviljan bestämmelsen kan komma att få, eller annorlunda uttryckt, vilken efterfrågan från marknadsaktörer som kan finnas på att dra nytta av bestämmelsen.

För en operatör som inte själv har möjlighet eller intresse av att anlägga fibernät, men ser det som ett attraktivt alternativt att saminvestera, skulle regleringen kunna ge upphov till vissa positiva konsekvenser. Det kan exempelvis röra sig om en operatör som vill kunna rikta erbjudanden om fiberanläggning till ännu inte fiberanslutna slutanvändare, men inte uppnår lönsamhet genom att investera på egen hand. I dag finns närmare 200 operatörer som äger fiberaccessnät i landet. Majoriteten av dessa är dock kommunala stadsnät, som kan förväntas anlägga fibernät av andra skäl än rent vinstdrivande.

Tillämpning av bestämmelserna skulle leda till en differentierad SMP-reglering av fibernätet. Nättdelar som omfattas av saminvesteringserbjudanden skulle undantas från regleringen. En sådan mer utbredd differentiering kan bli komplex och detaljerad, där undantagen kan komma att gälla ett fåtal anslutningar på lokal nivå. Den kan också förändras över tid, allteftersom nya fiberanslutningar anläggs. Sammantaget kan en sådan reglering, särskilt om den används mer än i enstaka fall, bli betydligt svårare att överblicka och förutse för såväl marknadsaktörer som för regleringsmyndigheten.

När det gäller rena grossistföretag, dvs. företag som agerar endast på grossistnivå och som inte har exklusivavtal, ska dessa enligt promemorians förslag om de ges SMP-status i normalfallet endast kunna åläggas vissa mindre ingripande SMP-skyldigheter. Berörda marknadsaktörer är därmed främst potentiella och nuvarande rena grossistföretag, i den utsträckning de kan tänkas kunna bli SMP-företag, och deras kunder. Indirekt kan slutkunder beröras. Kommuner berörs inte direkt annat än som ägare av bredbandsnät. Ett större antal kommunala stadsnät torde anses vara rena grossistföretag, liksom ett mindre antal privata nätägare. Den enda bredbandsmarknad som för närvarande regleras är marknaden för lokalt tillträde till nätinfrastuktur. Endast en aktör anses för närvarande ha marknadsaktör på den marknaden och den aktören är inte ett rent grossistföretag.

Den nya regeln kan leda till att ren grossistverksamhet som affärsmodell tillämpas i högre utsträckning. Det minskar drivkrafterna att diskriminera grossistkunder till fördel för den egna slutkundsverksamheten, vilket varit en av de största utmaningarna som regleringen haft att hantera. Den skulle kunna leda till att utbyggnaden ökar och att bredbandsnät kan anläggas i områden där sådana redan finns, vilket kan leda till förbättrad konkurrens, med positiva effekter för slutkunder. Sannolikheten för det är dock svår att

bedöma. Mindre ingripande skyldigheter på grossistnivå kan teoretiskt också få effekt på slutkundsnivå i form av högre priser. Detta har PTS möjlighet att ingripa mot. Även om konsekvenserna av förslaget i denna del är svårbedömda, väntas det för svenskt vidkommande sammantaget ha begränsade effekter på konkurrenssituationen.

28.3.6 Samhällsomfattande tjänster

EU-direktivets reglering av samhällsomfattande tjänster innebär i praktiken inga större förändringar mot vad som föreskrivs i USO-direktivet. De samhällsomfattande tjänsterna begränsas till att omfatta en adekvat internetanslutning via bredband och talkommunikationstjänster. Bestämmelser om abonnentförteckning, nummerupplysningstjänst, telefonautomater och telefaxkommunikation förs inte över till den nya lagen. Bestämmelserna är därmed bättre anpassade till dagens verklighet och de problem som kan finnas på marknaden. Mot den bakgrunden bedöms förslagen inte medföra några större konsekvenser för slutkunderna, företagen eller myndigheterna.

28.3.7 Slut användares rättigheter

Förbudet mot diskriminerande krav och villkor som syftar till att säkerställa att slutanvändare inte nekas tillgång till abonnemang eller andra avtal om elektroniska kommunikationstjänster kan väntas medföra få konsekvenser på den svenska marknaden. Även om tjänstedirektivet, som innehåller en liknande regel, inte är tillämpligt på elektroniska kommunikationstjänster har det funnits en praxis som nu kodifieras på området för elektronisk kommunikation. Att bestämmelsen kommer till klart uttryck i den nya lagen bedöms dock innebära ökad transparens och rättssäkerhet.

Mikroföretag som endast tillhandahåller nummeroberoende kommunikationstjänster ska enligt promemorians förslag inte omfattas av flera bestämmelser om slutkundsskydd. Det kan antas att de mikroföretag som avses sällan har sitt säte i Sverige. Om ett företag tillhandahåller tjänster i Sverige men har sitt säte i ett land utanför EU blir det svårare för PTS att identifiera företaget som ett mikroföretag och utöva tillsyn mot företaget bl.a. när det gäller skyldigheten att informera slutanvändare om att skyddsregler inte gäller. Konsekvenser för de företag som undantas från regleringen är att de enklare kan sälja sina tjänster till slutanvändare. För slutanvändare som ingår avtal med ett sådant mikroföretag blir konsekvensen ett sämre skydd än om avtalet hade ingåtts med ett företag som omfattas av bestämmelserna. Det finns också en risk att undantaget utnyttjas av oseriösa aktörer för att låsa in kunder i avtal de annars inte hade ingått.

I promemorian finns förslag om att konsumenter, mikroföretag, små företag och organisationer som drivs utan vinstsyfte ska ha rätt till information med visst närmare angivet innehåll, inklusive en sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren, innan ett avtal ingås. Vissa andra slutanvändare än konsumenter ska få informationen så länge de inte aktivt avsagt sig (opt-out) den rättigheten, vilket är en förändring jämfört med nuvarande bestämmelser enligt vilka andra slutanvändare har möjlighet att

begära motsvarande information som konsumenter ska få (opt-in). De tillhandahållare av elektronisk kommunikation som påverkas är tillhandahållare av andra allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster än överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin till maskin-tjänster. När det gäller vilka tillhandahållare som träffas av regleringen finns det i dagsläget drygt 500 anmälda tillhandahållare av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster hos PTS. Av dessa bedöms de flesta av tillhandahållarna vara mindre företag. Det kan uppstå inträdeshinder för mindre företag på marknaden när det införs allt för tunga krav på hur och när information ska lämnas. Givet att telekombranschen för sjätte året i rad placerade sig i bottenkiktet i Konsumentverkets konsumentrapport 2018, bl.a. när det gäller transparens och möjligheten att göra informerade val, måste skyldigheten att lämna information i samband med avtal och intresset av att dessa inte är avskräckande på ett sätt som hindrar ett marknadsinträde ställas mot intresset att förbättra informationsmöjligheten för slutanvändarna inför ett köp. Sammantaget bedöms informationskraven inte vara alltför betungande.

Enligt Konsumentverkets konsumentrapport är marknaden för fast telefoni särskilt problematisk. Enligt rapporten är konsumenters tillit och valmöjligheter vid köp låg. Ett inte obetydligt problem är förekomsten av oseriösa aktörer som bedriver telefonförsäljning av fasta telefonabonnemang. Aktörerna använder sig av bedrägliga metoder som medför att slutanvändare inte är fullt medvetna om villkor och konsekvenser när avtal ingås. Konsekvenserna för slutanvändarna bedöms därför som positiva då de ges ett förbättrat beslutsunderlag innan avtal ingås. Risken att slutanvändarna begår misstag, t.ex. genom att de inte uppmärksammar eller missförstår viktiga avtalsvillkor, bör kunna minska när transparensen ökar. Det kan i sin tur medföra bättre möjligheter för slutanvändare att bedöma avtalsinnehållet och klaga om avtalet inte uppfylls. Reglerna skulle kunna kringskära möjligheterna för oseriösa aktörer att använda otillbörliga marknadsföringsmetoder. Sammantaget kan tilliten till marknaden förväntas kunna öka. Utvidgningen av slutanvändarkretsen innebär att PTS får ett något utökat tillsynsansvar med en viss ökad arbetsinsats. Myndigheten kommer att ha ett delat tillsynsansvar med Konsumentverket. Konsumentverket har tillsynsansvar för den allmänna konsumentskyddslagstiftningen medan PTS får tillsynsansvar över de sektorspecifika informationskraven samt samtliga informationskrav i fråga om andra avtal än konsumentavtal. Sammantaget kommer arbetet för PTS sannolikt att öka något.

Maskin till maskin-tjänster omfattas inte av regleringen. Konsekvenserna av att exkludera sådana tjänster bedöms bli begränsade eftersom bestämmelserna om informationskrav i samband med avtal inte är lika relevanta för dessa tjänster och då konsumenter, mikroföretag, små företag och organisationer som drivs utan vinstsyfte åtminstone för närvarande inte i någon större utsträckning köper maskin till maskin-tjänster direkt av tillhandahållare av elektroniska kommunikationstjänster. Bestämmelserna gäller däremot också för tillhandahållare av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster som inte är mikroföretag som endast tillhandahåller sådana tjänster. Dessa aktörer omfattas inte av nuvarande bestämmelser om innehåll i avtal och kan komma att behöva

bedöma om de tillhandahåller tjänster som omfattas av definitionen och därmed omfattas av regleringen.

De krav som ställs på att informationen ska ges och på ett klart och begripligt sätt samt på ett varaktigt medium regleras i och med förslaget. Därmed blir kraven tydligare och konkurrensen kan ske på mer lika villkor. De flesta aktörer antas dock redan följa PTS nuvarande föreskrifter och allmänna råd vilket gör att förslaget inte bör medföra några betydande konsekvenser. Det finns även undantag för att underlätta och göra kraven mindre betungande för företagen, som t.ex. kravet att lämna informationen på ett varaktigt medium. Alla berörda tillhandahållare kommer dock att i större eller mindre utsträckning behöva justera sina avtal vilket medför en arbetsinsats och kostnad. Det borde till största delen röra sig om en engångskostnad för företagen. Denna kostnad bedöms bli störst för tillhandahållare av internetanslutningstjänster och tillhandahållare av allmänt tillgängliga nummerbaserade kommunikationstjänster. Det blir även tydligare för mindre företag vilka krav som ställs på dem, vilket kan underlätta deras informationslämnande.

När det gäller de föreslagna bestämmelserna om att slutanvändare efter bindningstiden löpt ut vid automatisk avtalsförlängning har rätt att säga upp avtalet med en månads uppsägningstid, även om avtalet förlängs med t.ex. en ny bindningstid, blir konsekvenserna för tillhandahållarna inte så stora på konsumentensida, eftersom de redan enligt lagen (2014:1449) om konsumentskydd vid automatisk avtalsförlängning är skyldiga att påminna om avtalsförlängningen för att den ska få avsedd effekt. Den stora skillnaden för företagen blir att de även måste informera slutanvändare som inte är konsumenter. Konsekvenserna för slutanvändarna blir att de inte riskerar att låsas in med nya långa bindningstider, vilket ger bättre valmöjligheter.

Den nya bestämmelsen om påföljder vid fel medföra viss konsekvens i vilka rättsliga påföljder som kan aktualiseras på området för elektronisk kommunikation. För internetanslutningstjänster finns det redan i dag regler om fel i tjänst på motsvarande sätt. Den nya bestämmelsen innebär ökad transparens och rättssäkerhet för konsumenter. Bestämmelsen skickar också en viktig signal till marknaden om att den här typen av tjänster är kritiska för konsumenter och att påföljder aktualiseras som på andra konsumentmarknader.

Den förlängda tidsfristen för att säga upp ett avtal vid villkorsändringar förväntas också leda till ökad trygghet för slutanvändare.

När det gäller den nya regeln som begränsningar möjligheten att begära kompensation för terminalutrustning vid uppsägning av avtalet i förtid innebär den att tillhandahållare som också säljer terminalutrustning kommer att kunna luta sig mot förfaranderegler om hur ersättningen ska beräknas när slutanvändaren behåller utrustningen. Bestämmelserna skulle kunna medföra förlorade intäkter för tillhandahållare som hittills inte gjort någon avräkning för terminalens värde över tid. För slutanvändare innebär regleringen en vinst ur transparens-hänseende.

Den nya funktionen som krävs för kostnads kontroll av internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster som faktureras utifrån förbrukning, kan väntas medföra relativt stora kostnader för tillhandahållare som inte har en motsvarande skyldighet i dag. Även för tillhandahållare som redan i dag erbjuder liknande tjänster, innebär de nya kraven på hur funktionen ska

utformas att det kan förväntas bli kostsamt att anpassa tjänsterna. För konsumenterna ges givetvis bättre möjlighet till kostnadskontroll och därmed bättre förutsättningar att göra medvetna val. Det kan också väntas bli bättre jämförbarhet när det nu ställs lagkrav på hur tjänsten ska utformas. Även utifrån förändringar som skett på senare år i hur framförallt mobila tjänster debiteras, kan ett sådant krav antas öka tilliten bland konsumenterna på marknaden.

När det gäller nummerportabilitet innehåller förslagen en reglering av den tid efter avslutat abonnemang som slutanvändaren har möjlighet att behålla sitt nummer vid byte av tillhandahållare. I dag finns den rätten endast fram till att abonnemanget är avslutat, dvs. under uppsägningstiden. Därefter förfogar operatören över numret. Den nya bestämmelsen innebär att tillhandahållaren under en månad aktivt behöver bevara slutanvändarens nummer och inte kan förfoga fritt över det. På den svenska marknaden finns i dag en praxis som innebär att tillhandahållarna väntar med att tilldela en annan kund nummer efter avslutat abonnemang i upp till sex månader. Under den tiden kan slutanvändaren ha möjlighet att få tillbaka numret på begäran, även om tillhandahållaren förfogar över numret. Den nya regleringen innebär därmed en försäkring i jämförelsen med den praxisen. Det finns dock inget som hindrar att den praxisen fortsatt tillämpas, varmed slutanvändarna får ett förstärkt skydd med den nya regleringen. Byte av tillhandahållare ska i möjligaste mån utföras over-the-air (fjärrstyras) där det är tekniskt möjligt, om inte slutanvändaren begär annat. Vidare ska konsumenterna av förhandsbetalda tjänster på begäran ha möjlighet till återbetalning av eventuella kvarstående tillgodohavanden av den överlämnade tillhandahållaren.

Den mer detaljerade regleringen av porteringsförfarandet som också innefattar några nyheter kan innebära en viss ökad arbetsbelastning för tillhandahållare, t.ex. då en portering misslyckas och slutanvändarens tjänster ska återaktiveras. Den administrativa bördan för tillhandahållare kan öka när förhandsbetalda tjänster på begäran av slutanvändaren ska återbetalas. Möjligheten att byta tillhandahållare genom fjärrstyrning innebär positiva konsekvenser för slutanvändare (främst företag) som använder maskin till maskin-tjänster. Det blir lättare att välja en konkurrerande tillhandahållare som är mer fördelaktig. Även för tillhandahållare kan detta innebära en enklare hantering som inte är lika resurskrävande som dagens hantering. I takt med att maskin till maskin-marknaden växer, ökar också behovet av att kunna byta sådana tillhandahållare genom fjärrstyrning. De nya reglerna ger ett stärkt slutanvändarskydd och bör kunna ha positiva effekter även för denna kategori slutanvändare. Reglerna minskar risken för att slutanvändaren är utan tjänster under en längre period.

När det gäller nya bestämmelser som rör processen för leverantörbyte innebär dessa utökade befogenheter för PTS tillsammans med ett visst tillsyns- och informationsarbete. Regleringen kan väntas få konsekvenser för tillhandahållarnas rutiner och underlätta för slutanvändarna att enkelt och utan avbrott av tjänsten kunna byta tillhandahållare. Byten av tillhandahållare och rutinerna för detta har varit föremål för konflikter mellan tillhandahållarna och därmed också problem för slutkunderna. En tydlig reglering bör därför kunna ha positiva effekter.

I fråga om de nya bestämmelserna om paketerbudanden är det osäkert hur mycket tillsyn från PTS som kommer behövas. Liksom i fråga om andra bestämmelser ovan kan ett informationsarbete behöva göras. För tillhandahållare av tjänster kan det uppstå svårigheter i att bedöma om det föreligger ett paketerbudande som träffas av bestämmelserna. Om slutanvändaren har rätt att säga upp avtalet i förtid kan tillhandahållaren riskera kostnader för andra delar av paketet. Då alla aktörer som tillhandahåller paketerbudanden behöver göra det på likartade villkor kan det ge bättre konkurrensvillkor på marknaden. En ökad trygghet kan förväntas för konsumenter som genom bestämmelserna kommer att ha bättre förutsättningar att inte låsas in i enskilda avtal när tjänsterna säljs separat. Bestämmelserna innebär också en ökad transparens vid sampaketering och möjligheter att jämföra olika erbjudanden. När det finns tilläggstjänster skapas en trygghet när konsumenter och, som utgångspunkt, vissa andra slutanvändare uttryckligen måste samtycka till att bindningstiden förlängs. Det skapar också potentiellt en större möjlighet för dessa slutanvändare att under bindningstiden lägga till tjänster för att sedan när bindningstiden gått ut avgöra om de vill fortsätta med den aktuella tillhandahållaren eller byta. Rätten för konsumenter att i vissa situationer kunna säga upp alla delar av paket innebär en trygghet. Sammantaget bör bestämmelserna kunna öka tilliten hos slutkunden.

När det gäller de nya EU-samordnade reglerna om viktigt meddelande till allmänheten (VMA) medför detta positiva konsekvenser både för svenska medborgare i övriga unionen, som nås av motsvarande tjänst där de är, och EU-medborgare i Sverige. Det bör också kunna underlätta arbetet för s.k. blåljusmyndigheter och andra som hanterar kriser då fler nås av information och budskap om handlande i en specifik situation. PTS kan behöva bedriva tillsyn för att kontrollera att reglerna efterlevs.

28.3.8 Säkerhet och integritet

Som närmare beskrivs i avsnitt 18 följer det av artiklarna 40 och 41 i EU-direktivet att dagens rättsläge huvudsakligen ska bibehållas, när det gäller skydd för säkerhet och integritet vid tillhandahållande av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster. Förslagen i den nya lagen om krav på åtgärder för att på ett lämpligt sätt hantera risker som hotar säkerheten i nät och tjänster kommer därför, i fråga om de företag som redan omfattas av dagens reglering, inte att medföra nya kostnader eller administrativa bördor. De materiella bestämmelser som meddelas i myndighetsföreskrifter ska föregås av särskilda konsekvensutredningar.

På samma sätt är avsikten att skyldigheten att underrätta tillsynsmyndigheten om säkerhetsincidenter huvudsakligen ska motsvara vad som redan gäller. Av den nya lagen föreslås emellertid också att den som tillhandahåller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster ska, när det av särskild anledning kan befaras att en väsentlig säkerhetsincident kommer att inträffa, på lämpligt sätt meddela berörda användare om det samt om möjliga åtgärder för skydd och avhjälpande som användarna kan vidta. Bestämmelsen är positiv för slutkunderna och för samhällets krisberedskap i allmänhet. Bestämmelsen kan dock innebära krav på att företagen ska vidta kostnadskrävande åtgärder. Ansvarskännande företag

torde dock redan i praktiken ge information av detta slag till sina kunder när det finns risk för att en allvarlig säkerhetsincident kan inträffa, varför konsekvenserna av bestämmelsen inte bedöms bli omfattande.

Den nya lagen medför att kraven på säkerhet och underrättelse om säkerhetsincidenter utvidgas till att gälla även företag som tillhandahåller nummeroberoende elektroniska kommunikationstjänster. Enligt kommissionens konsekvensanalys till förslaget om det nya EU-direktivet (SWD[2016] 303 final s. 30) rapporterades 2014 totalt 137 ”stora incidenter” (med avseende på varaktighet eller andel av de berörda användarna), med jämförbara andelar för fast telefoni, mobiltelefoni, fast internet och mobilt internet. Även om det inte finns några jämförbara siffror för nummeroberoende tjänster har säkerhetshändelser också rapporterats i fråga om sådana tjänster. Över en tredjedel av svarande i det offentliga samråd som föregick kommissionens förslag ansåg att det var viktigt att hela internets värdekedja omfattades av samma säkerhetsbestämmelser. Detta bör kunna bidra till att öka konsumenternas förtroende för användningen av kommunikationstjänster oavsett den bakomliggande tekniken.

28.3.9 Vissa tv- och radiorelaterade frågor

När det gäller kravet på en interoperabel bilradiomottagare som föreslås inom ramen för fordonslagstiftningen medför det generellt en fördyrning för fordonstillverkare, då radiomottagaren är en integrerad del av fordonet och de flesta fordon inte kan köpas utan en radio monterad. Samtidigt är det troligt att fordonägare kommer att vilja ha en radiomottagare som kan ta emot FM-sändningar då sändningar av digital marksänd radio inte har nått stor omfattning i Sverige. Det innebär att det tillkommande kravet på att kunna ta emot och återge radiotjänster via digital sändning kommer att innebära en viss fördyrning av nya personbilar. Den tillkommande kostnaden för digital radiomottagare i en personbil bedöms inte överstiga 1 000 kronor.

De föreslagna ändringarna i TSL innebär i huvudsak en anpassning till den befintliga tekniska verkligheten. Tv-sändningar är i Sverige redan nu helt digitala. Ändringarna i lagen bedöms därför inte leda till några praktiska konsekvenser för tv-företag och sändningsföretag samt tv-tittare och radiolyssnare.

28.3.10 Förvaltningsmyndigheter och domstolar

Post- och telestyrelsen

Förslagen i promemorian leder, vid sidan av tillfälliga insatser som föreskriftsändringar och utarbetandet av nya tillsynsrutiner m.m., till att PTS får ett antal nya uppgifter. Myndighetens arbete inom de områden där kostnaderna kan väntas öka finansieras med årliga avgifter. Avgifterna tas ut av de företag som är anmälda och som bedriver verksamhet enligt LEK samt av de företag som har tillstånd att använda radiosändare eller nummer. Avgiftsuttaget ska motsvara myndighetens kostnader för dess verksamhet enligt lagen. Enligt förordningen (2016:602) om finansiering av Post- och telestyrelsens verksamhet får avgiftsuttaget för närvarande uppgå till högst

290 miljoner kronor per år, varav högst 140 miljoner kronor för anmäld verksamhet, 120 miljoner kronor för användning av radiosändare och 30 miljoner kronor för tillstånd att använda nummer. Dessutom får handläggningsavgifter tas ut i vissa ärenden.

De nya reglerna kommer i huvudsak att röra de tillhandahållare av nät och tjänster för elektroniska kommunikationer som bedriver anmälningspliktig verksamhet. Det finns för närvarande ca 500 sådana företag. Enligt Post- och telestyrelsens föreskrifter om avgifter (PTSFS 2015:5) uppgår avgiften till ett tusen kronor för de företag vars årsomsättning i den verksamhet som anmälan avser understiger 5 miljoner kronor. Drygt hälften av de anmälda företagen hör till denna kategori. För övriga företag uppgår årsavgiften till 0,169 procent av årsomsättningen. Dessa siffror kommer att ändras marginellt i samband med att taket för betalning av avgifter sätts till 30 miljoner kronor. Utgångspunkten är tills vidare att de kostnader som uppstår som en följd av genomförandet av förslagen i promemorian kan hanteras inom ramen för det nuvarande maximala avgiftsuttaget.

Övriga myndigheter

För Transportstyrelsen innebär kravet på en interoperabel bilradiomottagare att myndigheten kan behöva ta fram detaljerade krav på bilradiomottagaren i sina föreskrifter. Kravet bedöms kunna kontrolleras inom ramen för den marknadskontroll av motorfordon som myndigheten utövar.

Myndigheten för press, radio och tv får en ny tillsynsuppgift i och med den föreslagna bestämmelsen om att tillhandahållare ska möjliggöra för slutanvändare att under vissa förutsättningar avgiftsfritt kunna lämna tillbaka digital tv-utrustning. Tillsynsuppgiften medför behov av t.ex. samråd med tillhandahållare av digitala tv-tjänster och information till slutanvändare, vilket kan innebära en viss ökad arbetsbörda för myndigheten. Det föreslås vidare att Myndigheten för press, radio och tv ges i uppdrag att följa sändningsföretagens val av standarder för utsändning av ljudradio och tv samt att främja interoperabilitet genom användning av standardiserad teknik, samtidigt som vissa bemyndiganden om föreskriftsrätt för myndigheten på området upphävs. Det aktuella uppdraget motsvarar huvudsakligen de uppgifter som myndigheten redan har i dag. Mot den bakgrunden bedöms att lagändringarna och uppdraget inte bör medföra några väsentliga kostnadsökningar för myndigheten.

De allmänna förvaltningsdomstolarna

Den nu gällande LEK har varit i kraft i mer än 15 år. Under lagens första tid fattade PTS ett stort antal beslut enligt lagen, av vilka många överklagades till allmän förvaltningsdomstol. Mängden rättsprocesser och den tid det tog att avgöra målen uppfattades som ett problem vilket riskerade att hindra regelverkets genomslag på marknaden (se prop. 2006/07:119 s. 14 f.). De nu gällande särskilda bestämmelserna för mål i allmän förvaltningsdomstol enligt LEK (se avsnitt 23) är resultatet av åtgärder som vidtagits för att förbättra situationen. Åtgärderna har fått genomslag och bidragit till kortare handläggningstider i domstol (se prop. 2013/14:72 s. 18). Vidare har LEK ändrats för att förtydliga systemet för prisreglering enligt LEK, i syfte att skapa förutsättningar för en mer effektiv och koncentrerad processföring, se ovan avsnitt 15.

I dagens läge har antalet rättsprocesser enligt LEK minskat kraftigt i förhållande till vad som var fallet under lagens första år. Målen enligt LEK är dock ofta komplicerade och kan kräva arbetsinsatser från domstolarnas sida som överstiger det genomsnittliga målet i allmän förvaltningsdomstol.

Den nya lag som föreslås här behåller till stora delar LEK:s struktur. De beslut som ska fattas enligt den nya lagen är väsentligen av samma slag som beslut som fattas enligt LEK. En nyhet är dock att statliga myndigheter, kommuner och landsting på begäran av en operatör ska medge tillträde till fysisk infrastruktur för etablering av trådlösa accesspunkter. De bestämmelserna skulle kunna ge upphov till fler beslut hos PTS, vilka kan överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Det är mycket svårt att bedöma hur många beslut och överklaganden det skulle kunna bli fråga om i praktiken. Införandet av i viss utsträckning snarlika bestämmelser i lagen (2016:534) om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät har lett till ett visst antal mål i allmän förvaltningsdomstol, dock högst ett tiotal per år.

Mot den angivna bakgrunden bedöms att förslagen inte kommer att medföra en mer än marginellt ökad belastning på de allmänna förvaltningsdomstolarna. Bedömningen är att detta kan hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

28.3.11 Kommuner och landsting samt den kommunala självstyrelsen

Det förslag i promemorian som innebär helt nya skyldigheter för kommuner och landsting, i förhållande till vad som redan gäller, är skyldigheterna att ge tillträde till fysisk infrastruktur för etablering av trådlösa accesspunkter. Konsekvenserna av förslagen i denna del behandlas i avsnitt 28.3.3.

I Sverige är det vanligt att fiberbaserad bredbandsutbyggnad sker i kommunal regi. Kommuner tillhandahåller därmed elektroniska kommunikationsnät och elektroniska kommunikationstjänster. Dessa kommunala verksamheter benämns ofta stadsnät. De kan bedrivas i kommunens egen förvaltning. Ofta drivs dock stadsnätsverksamheten i kommunala aktieföretag.

Stadsnäten omfattas av dagens LEK och den nya lag som föreslås. Den nya lagens bestämmelser kommer därmed att gälla stadsnät på samma sätt som andra företag som tillhandahåller nät och tjänster. Det bör dock beaktas att stadsnäten i många fall inte är direkt aktiva på slutkundsmarknaderna. Det innebär att de föreslagna bestämmelserna om rättigheter för slutanvändarna i allmänhet påverkar stadsnät i mindre omfattning än företag som riktar sina erbjudanden till slutkunder.

Bestämmelserna om konkurrensfrämjande skyldigheter för SMP-företag utesluter inte att även stadsnät skulle kunna ges status som SMP-operatör och åläggas skyldigheter. I praktiken har dock aldrig något stadsnät ansetts ha sådan marknadsmakt att det varit aktuellt för PTS att överväga ingripanden med SMP-skyldigheter. Bestämmelserna i den nya lagen bedöms inte innebära någon ändring i rättsläget i dessa avseenden.

De nya bestämmelserna om tillträde till nät närmast slutanvändaren (symmetriskt tillträde) kan tillämpas även på stadsnät. Av regeln framgår emellertid att särskild hänsyn ska tas till om en operatör tillhandahåller

tillträde till ett nät med mycket hög kapacitet på rättvisa och icke-diskriminerande villkor. Det skulle kunna innebära att det inte anses finnas särskilda skäl att ålägga stadsnät skyldighet att ge tillträde, i de fall stadsnätet redan har en sådan affärsmodell. Det nya regelverket kan därmed skapa vissa drivkrafter för stadsnät att enbart tillhandahålla nätkapacitet på grossistnivå och inte vara aktiva på slutkundsmarknaderna. Sammantaget bedöms förslagen i promemorian inte innebära mer väsentliga kostnadsökningar för stadsnäten.

Bestämmelserna om tillträde till fysisk infrastruktur för etablering av trådlösa accesspunkter innebär en begränsning i den kommunala självstyrelsen. Kommuner och landsting ska inte längre helt självständigt få besluta om och på vilka villkor utrymme på fasader och i byggnader m.m. ska upplåtas till utbyggnad av utrustning för radiokommunikation. Begränsningen bedöms vara motiverad med hänsyn till regelns ändamål, dvs. att samhället ska få tillgång till god mobiltäckning och mobila tjänster med hög kapacitet. Tillträdet är inte heller gratis, utan en rimlig och rättvis ersättning ska utgå. Begränsningen går därmed inte utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till ändamålet.

28.3.12 Sammanfattande konsekvensbedömning

Förslagen innebär som helhet att förutsättningarna för en harmoniserad tillämpning av EU-reglerna för elektroniska kommunikationer förbättras. En ökad harmonisering av regelverket innebär en minskad osäkerhet för företag som ska fatta investeringsbeslut och för användare av elektroniska kommunikationer inom EU. Det bör leda till ökad användning av sådana tjänster, vilket kan väntas bidra till en förbättrad ekonomisk tillväxt.

De uppdaterade reglerna väntas sammantaget leda till en mer effektivt fungerande konkurrens och ökade drivkrafter att göra investeringar för företagen inom området. Dessutom stärks slutanvändarskyddet och förutsättningarna för personer med funktionsnedsättning att ta del av elektroniska kommunikationstjänster. Tilliten till elektroniska kommunikationer som verktyg för handel och samhällstjänster förväntas öka till följd av det förstärkta skyddet för användare. Konsumenter som känner förtroende för marknaden vågar använda nya tekniker och göra aktiva val.

Förslagen som helhet bedöms få positiva samhällsekonomiska effekter. De bidrar till att tilliten till elektroniska kommunikationer och särskilt internet som verktyg för handel, kunskap och samhällstjänster ökar.

Förslagen bedöms inte ha några effekter för brottsligheten och det brottsförebyggande arbetet, jämställdheten mellan kvinnor och män eller möjligheterna att uppnå de integrationspolitiska målen. Inte heller från miljösynpunkt har förslagen några direkta konsekvenser. Förslagen får sammantaget inte några ekonomiska konsekvenser som behöver finansieras i särskild ordning.

29 Författningskommentar

29.1 Förslaget till lag om elektronisk kommunikation

I författningskommentaren till bestämmelser som förs över från lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, LEK, görs hänvisningar till äldre förarbeten som fortfarande är aktuella för tillämpningen av den nya lagen. Äldre förarbeten är i dessa delar fortfarande tillämpliga med de ändringar och tillägg som görs nedan.

1 kap. Allmänna bestämmelser

Inledande bestämmelser

1 § Denna lag syftar till att enskilda och myndigheter ska få tillgång till säkra och effektiva elektroniska kommunikationer och största möjliga utbyte för alla när det gäller urvalet av elektroniska kommunikationstjänster samt deras pris, kvalitet och kapacitet.

Syftet ska uppnås främst genom att konkurrens, innovation och internationell harmonisering på området främjas samtidigt som säkerheten i nät och tjänster upprätthålls. Samhällsomfattande tjänster ska dock alltid finnas tillgängliga på för alla likvärdiga villkor i hela landet till överkomliga priser.

Vid lagens tillämpning ska särskilt elektroniska kommunikationers betydelse för yttrandefrihet och informationsfrihet samt för allmän säkerhet, totalförsvaret och Sveriges säkerhet i övrigt beaktas.

Lagen inleds med en portalparagraf, som bl.a. anger de grundläggande målen med regleringen. Liksom tidigare är paragrafen utformad så att målen i stort överensstämmer med målen i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation (EU-direktivet, se *bilaga 1*). Paragrafen motsvarar med vissa justeringar i huvudsak 1 kap. 1 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 115 f. och 364). Övervägandena finns i avsnitt 6.

I *första stycket* läggs det till att målet om största möjliga utbyte av tjänster ska gälla för alla. I detta ligger att tillgodose behoven hos särskilda samhällsgrupper som slutanvändare med funktionsnedsättning, äldre slutanvändare och slutanvändare med särskilda sociala behov. Vidare ska målet om största möjliga utbyte även gälla tjänsternas kapacitet. Därigenom främjas tillgången till och användningen av bredbandsnät med mycket hög kapacitet, oavsett om näten är fasta, mobila eller trådlösa.

I *andra stycket* läggs det till att syftet även ska uppnås genom främjande av innovation på området och att säkerheten i nät och tjänster ska upprätthållas.

I *tredje stycket* läggs det till att allmän säkerhet, totalförsvaret och Sveriges säkerhet i övrigt särskilt ska beaktas vid lagens tillämpning. Därmed ges förutsättningar att beakta elektroniska kommunikationers betydelse för samhällsviktiga funktioner vid all tillämpning av lagen. Totalförsvaret, som består av militärt försvar och civilt försvar, är verksamhet som behövs för att förbereda Sverige för krig (1 § lagen [1992:1403] om totalförsvaret och höjd beredskap). Genom användningen av uttrycket Sveriges säkerhet klargörs

att det som ska beaktas rör områdena Sveriges yttre respektive inre säkerhet, samhällsviktig verksamhet, skadegenererande verksamhet och Sveriges ekonomi samt hanteringen av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter (jfr prop. 2017/18:89 s. 40 ff.).

2 § Den myndighet som regeringen bestämmer (tillsynsmyndigheten) ska ta emot anmälningar, pröva ansökningar, besluta om skyldigheter och i övrigt pröva frågor och handlägga ärenden samt utöva tillsyn enligt lagen och enligt föreskrifter meddelade i anslutning till lagen.

Paragrafen genomför artikel 5.1 i EU-direktivet och motsvarar med vissa språkliga ändringar 1 kap. 3 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 323 f. och 355). Övervägandena finns i avsnitt 24.1.

Lagens tillämpningsområde

3 § Lagen gäller elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster med tillhörande faciliteter och tjänster samt annan radioanvändning.

Lagen är inte tillämplig på innehåll som överförs i elektroniska kommunikationsnät med hjälp av elektroniska kommunikationstjänster.

Paragrafen anger lagens tillämpningsområde och motsvarar med vissa språkliga ändringar 1 kap. 4 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 116 f. och 355 f.). Övervägandena finns i avsnitt 7.

4 § Bestämmelserna i lagen ersätter inte föreskrifter om prövning enligt annan lag.

Paragrafen motsvarar med en språklig ändring 1 kap. 5 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 116 f. och 355 f.). Övervägandena finns i avsnitt 7.

5 § Förutom i denna lag finns det i radio- och tv-lagen (2010:696) bestämmelser om sändningar av ljudradio- och tv-program som är riktade till allmänheten och avsedda att tas emot med tekniska hjälpmedel.

Bestämmelser om radioutrustning finns i radioutrustningslagen (2016:392).

Paragrafen motsvarar 1 kap. 6 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 105 f. och 356, prop. 2009/10:115 s. 330 och prop. 2015/16:93 s. 53 och 67). Övervägandena finns i avsnitt 5.

Uttryck i lagen

6 § I denna lag avses med

allmänt elektroniskt kommunikationsnät: elektroniskt kommunikationsnät som helt eller huvudsakligen används för att tillhandahålla allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster och som stöder informationsöverföring mellan nätanslutningspunkter,

användare: den som använder eller efterfrågar en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst,

elektronisk kommunikationstjänst: tjänst som vanligen tillhandahålls i elektroniska kommunikationsnät mot ersättning och som, med undantag för tjänster i form av tillhandahållande av innehåll som överförs med hjälp av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster eller utövande av redaktionellt ansvar över sådant innehåll, utgör en

1. internetanslutningstjänst enligt artikel 2.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/2120 av den 25 november 2015 om åtgärder rörande en öppen internetanslutning och om ändring av direktiv 2002/22/EG om samhällsomfattande tjänster och användares rättigheter avseende elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster och förordning (EU) nr 531/2012 om roaming i allmänna mobilnät i unionen,

2. interpersonell kommunikationstjänst, eller

3. tjänst som helt eller huvudsakligen utgörs av överföring av signaler, såsom överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin till maskin-tjänster eller för rundradio,

elektroniskt kommunikationsnät: system för överföring och i tillämpliga fall utrustning för koppling eller dirigering samt passiva nätdelar och andra resurser som medger överföring av signaler, via tråd eller radiovågor, på optisk väg eller via andra elektromagnetiska överföringsmedier oberoende av vilken typ av information som överförs,

företag som utslutande är verksam i grossistledet: företag som inte bedriver verksamhet på någon slutkundsmarknad, inte är närstående till eller genom ägarintressen kontrollerar ett företag som bedriver verksamhet på någon slutkundsmarknad och inte genom avtal är bundet att exklusivt handla med ett enskilt företag som verkar på någon slutkundsmarknad,

harmoniserat frekvensutrymme: ett frekvensutrymme för vilket harmoniserade villkor för användning har fastställts i en teknisk genomförandeåtgärd i enlighet med artikel 4 i Europaparlamentets och rådets beslut nr 676/2002/EG av den 7 mars 2002 om ett regelverk för radiospektrumpolitiken i Europeiska gemenskapen (radiospektrumbeslut),

interpersonell kommunikationstjänst: en tjänst som vanligen tillhandahålls mot ersättning och som möjliggör direkt interpersonellt och interaktivt informationsutbyte via elektroniska kommunikationsnät mellan ett begränsat antal personer, varigenom de personer som inleder eller deltar i kommunikationen bestämmer vem eller vilka som ska vara mottagare av denna, dock inte en tjänst som möjliggör interpersonell och interaktiv kommunikation enbart som en extrafunktion av mindre betydelse som är direkt kopplad till en annan tjänst,

lokaliseringssuppgift:

1. i ett allmänt mobilnät: behandlad uppgift som anger den geografiska positionen för en slutanvändares terminalutrustning,

2. i ett fast allmänt nät: uppgift om nätanslutningspunktens fysiska adress,

mikroföretag: företag som sysselsätter färre än 10 personer och vars omsättning eller balansomslutning inte överstiger 2 miljoner euro per år; företag ska definieras enligt avdelning I i bilagan till kommissionens rekommendation 2003/361/EG av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag,

nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst: en interpersonell kommunikationstjänst som använder nummer i nationella eller internationella nummerplaner eller som möjliggör kommunikation med nummer i nationella eller internationella nummerplaner,

nummeroberoende interpersonell kommunikationstjänst: en interpersonell kommunikationstjänst som inte använder nummer i nationella eller internationella nummerplaner eller som inte möjliggör kommunikation med nummer i nationella eller internationella nummerplaner,

nätanslutningspunkt: fysisk punkt vid vilken en slutanvändare ansluts till ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät,

nödkommunikation: kommunikation med samhällets alarmeringstjänst genom en interpersonell kommunikationstjänst,

operatör: den som tillhandahåller eller har gjort en anmälan om tillhandahållande av ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller som tillhandahåller en tillhörande facilitet,

radioanläggning: anordning som möjliggör radiokommunikation eller bestämning av position, hastighet eller andra kännetecken hos ett föremål genom sändning av radiovågor (radiosändare) eller mottagning av radiovågor (radiomottagare),

radiokommunikation: överföring, utsändning eller mottagning av tecken, signaler, skrift, bilder, ljud eller meddelanden av varje slag med hjälp av radiovågor,

radiovågor: elektromagnetiska vågor med frekvenser från 9 kilohertz till 3 000 gigahertz som breder ut sig utan särskilt anordnad ledare,

samtal: förbindelse genom en allmänt tillgänglig interpersonell kommunikationstjänst som möjliggör talkommunikation i båda riktningarna,

samtrafik: fysisk och logisk sammankoppling av allmänna elektroniska kommunikationsnät för att göra det möjligt för användare att kommunicera med varandra eller få tillgång till tjänster som tillhandahålls i näten,

skadlig störning: störning som äventyrar funktionen hos en radionavigationstjänst eller någon annan säkerhetstjänst eller som på något annat sätt allvarligt försämrar, hindrar eller upprepat avbryter en radiokommunikationstjänst som fungerar i enlighet med gällande bestämmelser, inbegripet störning av befintliga eller planerade tjänster på nationellt tilldelade frekvenser,

slutanvändare: användare som inte tillhandahåller allmänna elektroniska kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster,

småföretag: företag som sysselsätter färre än 50 personer och vars omsättning eller balansomslutning inte överstiger 10 miljoner euro per år; företag ska definieras enligt avdelning I i bilagan till kommissionens rekommendation 2003/361/EG av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag,

säkerhet i nät och tjänster: elektroniska kommunikationsnätets och kommunikationstjänsternas förmåga att vid en viss tillförlitlighetsnivå motstå åtgärder som undergräver tillgängligheten, autenticiteten, riktigheten eller konfidentialiteten hos näten eller tjänsterna, hos lagrade, överförda eller behandlade uppgifter eller hos de närliggande tjänster som erbjuds genom eller är tillgängliga via dessa elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster,

säkerhetsincident: en händelse med en faktisk negativ inverkan på säkerheten i elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster,

talkommunikationstjänst: allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst som innebär möjlighet att ringa upp eller ta emot samtal via ett eller flera nummer inom en nationell eller internationell nummerplan,

tillhörande facilitet: anordning, funktion eller något annat som har samband med en elektronisk kommunikationstjänst eller ett elektroniskt kommunikationsnät, och som möjliggör, stöder eller kan stödja den tjänsten, eller tillhandahållande av tjänster via det nätet eller tjänsten,

trådlösa accesspunkter med kort räckvidd: små trådlösa nätanslutningsutrustningar med låg effekt och kort räckvidd som kan vara utrustade med en eller flera antenner med låg visuell inverkan och som gör det möjligt för användare att få trådlös tillgång till elektroniska kommunikationsnät oberoende av den underliggande nättopologin för mobila eller fasta nät,

trådlösa lokala nät: trådlösa kommunikationssystem med låg effekt och kort räckvidd, med låg risk för störningar på andra sådana system som utnyttjas av andra användare i omedelbar närhet av systemet och vilka på icke-exklusiv grund använder harmoniserat frekvensutrymme,

vertikalt integrerad operatör: en operatör som tillhandahåller tjänster till företag som den konkurrerar med på marknader i efterföljande handelsled.

Paragrafen förklarar innebörden av olika termer och uttryck i lagen.

Uttrycket *allmänt elektroniskt kommunikationsnät* överensstämmer med en språklig ändring med definitionen av allmänt kommunikationsnät i 1 kap. 7 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 120 och prop. 1992/93:200 s. 88,

91 f. och 99). Definitionen motsvarar artikel 2.8 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 7.

Definitionen av *användare* är densamma som i 1 kap. 7 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 357). Definitionen motsvarar artikel 2.13 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 17.2.

Definitionen av *elektronisk kommunikationstjänst* bygger på motsvarande definition i 1 kap. 7 § LEK, men är i stora delar omarbetad. Definitionen motsvarar artikel 2.4 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 7.

En grundläggande förutsättning är liksom tidigare att tjänsten vanligen tillhandahålls mot ersättning (jfr prop. 2002/03:110 s. 358 f). Tjänsten ska alltså tillhandahållas kommersiellt. Sker tillhandahållandet på rent ideell basis omfattas tjänsten inte av definitionen. I vissa fall tillhandahålls kommersiella tjänster gratis till slutkunden. Det kommersiella inslaget manifesteras då på något annat sätt. Det kan exempelvis vara så att tjänsten är reklamfinansierad. Kravet på tillhandahållande mot ersättning bör anses vara uppfyllt även i andra fall när tillhandahållaren får betalt av tredje part och inte av slutkunden, t.ex. om tillhandahållaren tjänar pengar på personuppgifter eller andra data som samlas in vid användningen av tjänsten.

Rena innehållstjänster, som programverksamheten hos vissa programföretag för radio och tv och innehållstjänster som tillhandahålls via internet, och tjänster som innebär utövande av redaktionellt innehåll över sådant innehåll faller utanför definitionen.

En elektronisk kommunikationstjänst kan vara av tre slag, som delvis kan överlappa varandra.

Med internetanslutningstjänster avses tjänster som erbjuder anslutning till internet, och därigenom möjlighet till anslutning mellan praktiskt taget alla ändpunkter på internet, oberoende av vilken nätteknik och terminalutrustning som används.

Det kan också vara fråga om interpersonella kommunikationstjänster, se nedan.

Dessutom omfattas tjänster som helt eller delvis består av överföring av signaler. Exempel på sådana tjänster är överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin till maskin-tjänster eller för rundradio. Det innebär att bl.a. tjänster som huvudsakligen omfattar överföring av kabel-tv-sändningar till konsumenters mottagare omfattas om tillhandahållaren är ansvarig gentemot slutanvändarna av den överföring av signalen som säkerställer att användarna tillhandahålls den tjänst som de abonnerar på.

Definitionen av *elektroniskt kommunikationsnät* överensstämmer med motsvarande definition i 1 kap. 7 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 120 och 357 och prop. 2010/11:115 s. 157). Definitionen motsvarar artikel 2.1 i EU-direktivet. Det krävs inte att nätet förvaltas eller administreras av en central operatör. Även användning av radiofrekvenser för nät som endast utgörs av självständiga system av mobil radioutrustning som är uppkopplad via trådlösa länkar bör omfattas. Övervägandena finns i avsnitt 7.

Definitionen av *företag som uteslutande är verksamt i grossistledet* är ny. Kriterierna för ett företag som beskrivs i definitionen överensstämmer med dem som ställs upp i artikel 80. Övervägandena finns i avsnitt 15.17.

Definitionen av *harmoniserat frekvensutrymme* är ny. Genom sådana harmoniseringsåtgärder säkerställs en enhetlig användning av frekvensutrymme inom EU. Definitionen motsvarar artikel 2.25 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 12.2.

Interpersonella kommunikationstjänster avser tjänster som traditionella röstsamtal mellan två fysiska personer, men även e-posttjänster, meddelandetjänster och gruppchattar. Definitionen täcker bara tjänster där antalet deltagare i kommunikationen är begränsat och bestäms av kommunikationens avsändare. Sådant som linjära sändningstjänster för radio och tv, beställvideo, webbplatser, sociala nätverk, bloggar och informationsutbyte mellan maskiner faller alltså utanför tillämpningsområdet.

Det finns inget krav på att interpersonella kommunikationstjänster helt eller huvudsakligen ska utgöras av överföring av signaler. Därmed omfattas t.ex. mjukvarutjänster för direkt kommunikation mellan slutanvändares datorer där tjänstetillhandahållaren inte har inflytande eller rådighet över själva överföringen av kommunikationen.

Undantaget för tjänster med extrafunktioner av mindre betydelse bör tillämpas restriktivt. Ett exempel på tjänster som kan omfattas är vissa kommunikationsfunktioner i online-spel, beroende på dessas användning och funktion.

Definitionen motsvarar artikel 2.5 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 7.

Definitionen av *lokaliseringssuppgift* överensstämmer i sak med motsvarande definition i 1 kap. 7 § LEK (se prop. prop. 2002/03:110 s. 359), men är mer specifik och omarbetad på det sättet att den särskiljer lokaliseringssuppgifter i mobila respektive fasta nät. Definitionen motsvarar i sak artikel 2.40 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 17.2.

Definitionerna av *mikroföretag* och *små företag* är nya. De överensstämmer med motsvarande definitioner i bilagan till kommissionens rekommendation 2003/361/EG av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag. Definitionerna saknar motsvarighet i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 17.2.

Först bör det bedömas om en verksamhet som bedrivs är ett företag eller inte. Det framgår av definitionen att bedömningen ska göras enligt bilagan till kommissionens rekommendation 2003/361/EG av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag. Enligt bilagan är ett företag varje enhet, oberoende av juridisk form, som bedriver ekonomisk verksamhet. Definitionen återspeglar den terminologi som EU-domstolen använder i sina domar. Termen företag ska ha samma innebörd som enligt EU-rätten.

När storleken på ett företag ska bedömas är antalet personer som sysselsätts av betydelse liksom antingen årsomsättningen eller balansomslutningen. Endast ett av kraven på årsomsättning respektive årlig balansomslutning behöver uppfyllas. Det innebär att ett företag inte förlorar sin status som mikroföretag eller små företag även om ett av värdena överstigs. Anvisningar för bedömningen av såväl personalstyrkan som tröskelvärdena finns i avdelning I i bilagan till kommissionens rekommendation 2003/361/EG av den 6 maj 2003. För att beräkna uppgifterna är det nödvändigt att fastställa om företaget är ett fristående företag, partnerföretag eller ett anknutet företag. Utgångspunkter för den bedömningen finns också i bilagan.

En *nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst* använder nummer i nationella eller internationella nummerplaner som är allmänt tilldelade, t.ex. traditionella telefonnummer. Användning av andra typer av nummer som identifierare är inte tillräckligt för att tjänsten ska omfattas av definitionen.

Definitionen motsvarar artikel 2.6 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 7.

En *nummeroberoende interpersonell kommunikationstjänst* använder andra identifierare än allmänt tilldelade nummerresurser, t.ex. användarnamn. Definitionen motsvarar artikel 2.7 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 7.

Definitionen av *nätanslutningspunkt* överensstämmer i huvudsak med motsvarande definition i 1 kap. 7 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 359). Definitionen motsvarar i sak artikel 2.9 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 7.

Definitionen av *nödkommunikation* är ny. Den ersätter nödsamtal som definieras i 1 kap. 7 § LEK. Nödkommunikation är en vidare term som, utöver nödsamtal, omfattar alla interpersonella kommunikationstjänster som möjliggör tillgång till alarmeringstjänster, dvs. även andra typer av tjänster än röstsamtal (t.ex. sms). Definitionen motsvarar i sak artikel 2.38 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 17.2.

Definitionen av *operatör* överensstämmer med en språklig ändring delvis med den i 1 kap. 7 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 359 f.). Ändringarna innebär att förutom den som tillhandhåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät, faller också den som har tillstånd enligt lagen att tillhandhålla sådant under definitionen, liksom den som tillhandahåller en tillhörande facilitet (se särskild definition). Definitionen motsvarar i sak den i artikel 2.29 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 15.5.

Definitionerna av *radioanläggning*, *radiokommunikation* och *radiovågor* överensstämmer med motsvarande definitioner i 1 kap. 7 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 128 f. och 360). Definitionerna saknar motsvarigheter i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.

Definitionen av *samtal* överensstämmer i huvudsak med motsvarande definition i 1 kap. 7 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 359). Ändringen innebär att definitionen knyts till den nya definitionen av interpersonella kommunikationstjänster, se ovan. Det är endast förbindelser som upprättas genom allmänt tillgängliga tjänster som omfattas. Definitionen motsvarar artikel 2.31 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 17.2.

Definitionen av *samtrafik* överensstämmer med en språklig ändring med motsvarande definition i 1 kap 7 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 360). Den motsvarar i sak artikel 2.28 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 15.2.

Definitionen av *skadlig störning* överensstämmer med motsvarande definition i 1 kap. 7 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 152 och 361). Definitionen motsvarar i sak artikel 2.20 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.

Definitionen av *slutanvändare* överensstämmer med en språklig ändring med motsvarande definition i 1 kap. 7 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 361). Definitionen motsvarar artikel 2.14 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 17.2.

Definitionen av *små företag* behandlas ovan, se mikroföretag.

Uttrycket *säkerhet i nät och tjänster* avser dels driftsäkerhet, dvs. förmågan att upprätthålla avsedd funktion och skydd mot oönskad påverkan eller förändring i nät eller system, dels integritet, dvs. skydd mot röjande

eller förvanskning av uppgifter. Definitionen motsvarar i sak artikel 2.21 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 18.1.

Uttrycket *säkerhetsincident* motsvarar artikel 2.42 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 18.1.

Definitionen av *talkommunikationstjänst* motsvarar definitionen av telefonitjänst som är allmänt tillgänglig i 1 kap. 7 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 361). Definitionen täcker bara tjänster som gör det möjligt för båda parter att kommunicera. Därmed omfattas inte t.ex. en ”klick-funktion” på en kundtjänstwebbplats. Definitionen motsvarar i sak artikel 2.32 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 17.2.

Uttrycket *tillhörande facilitet* motsvarar definitionen av tillhörande installation i 1 kap. 7 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 361 och prop. 2010/11:115 s. 157). Definitionen motsvarar artikel 2.10 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 7.

Definitionen av *trådlösa accesspunkter med kort räckvidd* tar sikte på små celler med låg effekt som möjliggör anslutning till internet via trådlösa lokala nät. Att tillgången till nätet ska vara oberoende av nättopologin innebär att det saknar betydelse enligt vilket mönster de olika enheterna i nätverket är hopkopplade. Definitionen motsvarar artikel 2.23 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 13.3.

Definitionen av *trådlösa lokala nät* tar sikte på s.k. RLAN (*radio local area network*) som består av trådlösa accesspunkter med låg effekt som möjliggör anslutning till internet. Definitionen motsvarar artikel 2.24 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 13.1.

Definitionen av *vertikalt integrerad operatör* motsvarar definitionen i 1 kap. 7 § LEK. Den saknar svarighet i EU-direktivet. För äldre förarbeten, se prop. 2007/08:73 s. 36. Övervägandena finns i avsnitt 15.14.

Kommunikationsverksamhet i krig m.m.

7 § Är Sverige i krig eller krigsfara eller råder det sådana utomordentliga förhållanden som är föranledda av att det är krig utanför Sveriges gränser eller av att Sverige har varit i krig eller krigsfara, får regeringen meddela de föreskrifter om elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster med tillhörande faciliteter och tjänster samt annan radioanvändning som behövs med hänsyn till landets försvar eller säkerhet i övrigt.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om den fredstida planeringen för totalförsvarets behov av elektroniska kommunikationer under sådana förhållanden som anges i första stycket.

Paragrafen motsvarar med en språklig ändring 1 kap. 8 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 361 och prop. 1992/93:200 s. 79 och 314). Övervägandena finns i avsnitt 5.

8 § Den som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster av särskild betydelse från allmän synpunkt får förpliktas att på visst sätt beakta totalförsvarets behov av elektronisk kommunikation under höjd beredskap.

Paragrafen motsvarar 1 kap. 9 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 239 f. och 361 f.). Övervägandena finns i avsnitt 5.

2 kap. Anmälan av verksamhet

1 § Allmänna elektroniska kommunikationsnät av sådant slag som vanligen tillhandahålls mot ersättning eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster som inte är nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster får endast tillhandahållas efter anmälan till tillsynsmyndigheten.

Paragrafen anger att vissa verksamheter är anmälningspliktiga. Paragrafen motsvarar i huvudsak 2 kap. 1 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 121 f. och 362). Övervägandena finns i avsnitt 8.1.

2 § Verksamhet som enbart består i att överföra signaler via tråd för utsändning till allmänheten av program som avses i 1 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen behöver inte anmälas enligt 1 §.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om ytterligare undantag från anmälningsplikten enligt 1 §.

Paragrafen innehåller undantag från anmälningsplikten. Den har stöd i artikel 12.3 i EU-direktivet. Paragrafen motsvarar med vissa språkliga ändringar 2 kap. 2 § LEK (se prop. 2017/18:260 s. 59 f. och 88 och prop. 2002/03:110 s. 124 och 363). Övervägandena finns i avsnitt 8.1.

3 § Den som bedriver verksamhet som är anmälningspliktig enligt 1 § ska tillämpa sådana standarder som Europeiska kommissionen angett som obligatoriska i en förteckning som offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning.

Paragrafen innehåller en skyldighet att tillämpa obligatoriska standarder. Den genomför artikel 39.4 i EU-direktivet. Paragrafen motsvarar med en språklig ändring 2 kap. 3 § LEK (se prop. 2009/10:193 s. 82 f. och 92 och prop. 2002/03:110 s. 124 f. och 363). Övervägandena finns i avsnitt 10.

4 § Den som är anmäld enligt 1 § ska utan dröjsmål anmäla om verksamheten upphör.

Paragrafen motsvarar med en språklig ändring 2 kap. 4 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 123 och 364). Övervägandena finns i avsnitt 8.1.

5 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om erkännande av en operatör enligt bestämmelser som är antagna av den internationella teleunionen.

Paragrafen behandlar erkännande av operatörer. Den motsvarar med en språklig ändring 2 kap. 5 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 364 och prop. 1992/93:200 s. 146 f. och 312). Övervägandena finns i avsnitt 5.

6 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får besluta om registrering av maritima avräkningsorgan enligt bestämmelser som är antagna av den internationella teleunionen och får meddela de föreskrifter som behövs för registreringen.

Paragrafen behandlar registrering av maritima avräkningsorgan. Den motsvarar med vissa språkliga ändringar 2 kap. 6 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 125 f.). Övervägandena finns i avsnitt 5.

3 kap. Rätt att använda radiosändare

Tillstånd att använda radiosändare

1 § För att här i landet eller på ett svenskt fartyg eller luftfartyg utomlands få använda radiosändare krävs tillstånd. Ett tillstånd att använda radiosändare ska avse rätt att använda en viss radiosändare eller att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme.

Paragrafen innehåller ett grundläggande krav på tillstånd för att använda radiosändare. Den genomför artikel 46.1 i EU-direktivet. Paragrafen motsvarar med en språklig ändring 3 kap. 1 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 132 och 364 och prop. 2009/10:193 s. 60 f. och 92). Övervägandena finns i avsnitt 12.3.1.

2 § Om användningen av frekvensutrymme samt villkoren och förfarandet för att bevilja tillstånd att använda radiosändare har harmoniserats i enlighet med internationella avtal som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser antagna med stöd av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, ska den som har beviljats sådant tillstånd anses ha tillstånd enligt 1 §.

Paragrafen innebär att den som fått tillstånd enligt ett fullständigt harmoniserat tillståndsförfarande ska anses ha tillstånd enligt lagen. Den genomför artikel 36 i EU-direktivet. Paragrafen motsvarar 3 kap. 2 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 137 och 364 och prop. 2009/10:193 s. 82 f. och 92). Övervägandena finns i avsnitt 12.3.1.

3 § Kravet på tillstånd enligt 1 § gäller inte för Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Försvarmakten, Försvarets radioanstalt och Försvarets materielverk, vid verksamhet som verket bedriver på uppdrag av Försvarmakten eller Försvarets radioanstalt.

Efter att ha hört Försvarmakten beslutar den myndighet som regeringen bestämmer om tilldelning av radiofrekvenser för Försvarmakten, Försvarets radioanstalt och Försvarets materielverk samt om de ytterligare villkor som behövs. När det gäller Polismyndigheten och Säkerhetspolisen, beslutar den myndighet som regeringen bestämmer i sådana frågor efter att ha hört de myndigheterna.

Paragrafen innebär att vissa myndigheter är undantagna från tillståndsplikt och i stället tilldelas radiofrekvenser i särskild ordning. Paragrafen motsvarar med språkliga ändringar 3 kap. 3 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 364, prop. 1999/2000:51 s. 22 f. och 29, prop. 1994/95:128 s. 8 f., prop. 1993/94:112 s. 25 f. och prop. 1992/93:200 s. 232 f. och 320 f.). Övervägandena finns i avsnitt 12.3.1.

Eftersom tilldelning av radiofrekvenser till de i *andra stycket* uppräknade myndigheterna inte utgör tillståndsgivning ska varken de i 3 kap. 6 § angivna grunderna för att tillstånd ska meddelas eller bestämmelserna om tillstånd i övrigt i kapitlet tillämpas vid tilldelning enligt denna paragraf. Det är inte uteslutet med tilldelning av radiofrekvenser för annan användning än vad som för ett visst frekvensband följer av internationella avtal som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser antagna med stöd av fördraget om EU:s funktionssätt. Regleringen utesluter inte heller att det vid tilldelning av radiofrekvenser till de uppräknade myndigheterna bestäms villkor för användningen som avviker från internationellt harmoniserade villkor (jfr 14 §).

4 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från tillståndsplikten enligt 1 §. Föreskrifterna får innehålla villkor om att den radioanläggning där sändaren ingår ska uppfylla bestämda tekniska krav och i övrigt sådana villkor som anges i 12 § första stycket 1–6 och 8, 13 § 1, 2 och 4 och 14 §. Villkor som innebär en begränsning av vilka elektroniska kommunikationstjänster eller vilka tekniker som får användas får beslutas endast i de fall som anges i 12 § andra och tredje styckena.

Undantag får tidsbegränsas. Då ska 15 § andra stycket tillämpas.

Paragrafen gör det möjligt att meddela föreskrifter om undantag från tillståndsplikten. Den genomför delvis artikel 46.1 i EU-direktivet. Paragrafen motsvarar med vissa språkliga och redaktionella ändringar 3 kap. 4 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 132 f., 150 och 365, prop. 2009/10:193 s. 60 f. och 92 och prop. 2010/11:115 s. 57 f. och 157 f.). Övervägandena finns i avsnitt 12.3.1.

5 § Den som enligt 3 § eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 4 § är undantagen från tillståndsplikt ska vid tillämpningen av lagen anses ha tillstånd enligt 1 §.

Paragrafen innebär att den som är undantagen från tillståndsplikt ska anses ha tillstånd enligt lagen. Paragrafen motsvarar med en språklig ändring 3 kap. 5 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 365 och prop. 1992/93:200 s. 319). Övervägandena finns i avsnitt 12.3.1.

Tillståndsförfarandet

6 § Tillstånd att använda radiosändare ska beviljas, om

1. det kan antas att radiofrekvenserna kommer att användas på ett sådant sätt att risk för otillåten skadlig störning inte uppkommer,

2. radioanvändningen utgör en effektiv användning av frekvensutrymmet,

3. det kan antas att radioanvändningen inte kommer att hindra sådan radiokommunikation som är särskilt viktig med hänsyn till den fria åsiktsbildningen,

4. radioanvändningen inte kommer att ta frekvensutrymme i anspråk som behövs för att upprätthålla en rimlig beredskap för utveckling av befintliga och nya radioanvändningar eller frekvensutrymme för vilket radioanvändningen har harmoniserats för annan användning i enlighet med internationella avtal som Sverige har anslutit sig till eller med bestämmelser antagna med stöd av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt,

5. det kan antas att radioanvändningen inte kommer att inkräkta på det frekvensutrymme som behövs för verksamhet som avses i 3 §, och

6. det inte med hänsyn till att sökanden tidigare har fått tillstånd återkallat eller något annat liknande förhållande finns skälig anledning att anta att radioanvändningen kommer att ske i strid med tillståndsvillkoren.

Tillstånd att använda radiosändare för utsändningar som kräver tillstånd enligt någon annan lag eller enligt bestämmelser meddelade med stöd av någon annan lag, får beviljas endast om sådant tillstånd finns.

Om ett tillstånd avser en viss radiosändare ska radiosändaren, tillsammans med avsedd radiomottagare, ha sådana tekniska egenskaper att den uppfyller rimliga krav på en effektiv frekvensanvändning och på möjligheten att verka i den miljö som den är avsedd för.

Paragrafen innehåller kriterier för när tillstånd ska meddelas. Den genomför artiklarna 45.1, 48.1 och 48.2 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 12.3.2.

Genom ett tillägg i *första stycket 4* tydliggörs att tillstånd inte ska beviljas för radioanvändning som kommer att ta i anspråk frekvensutrymme för vilket radioanvändningen har harmoniserats för annan användning. I harmoniserat frekvensutrymme kan dock tillstånd i undantagsfall beviljas för alternativ radioanvändning med stöd av 7 §.

Paragrafen i övrigt motsvarar med vissa språkliga ändringar 3 kap. 6 § LEK (se prop. 2009/10:193 s. 82 f. och 92, prop. 2002/03:110 s. 134 f. och s. 365 f., och prop. 1992/93:200 s. 191 f. och s. 322 f.).

7 § I ett harmoniserat frekvensutrymme får tillstånd trots 6 § första stycket 4 beviljas för alternativ användning, om

1. det står klart att det inte finns någon efterfrågan på att använda frekvensutrymmet på de harmoniserade villkoren, och

2. radioanvändningen inte hindrar eller försvårar att frekvensutrymmet används på de harmoniserade villkoren i någon annan medlemsstat i Europeiska unionen.

Vid prövningen ska det särskilt beaktas om radioanvändningen kan påverka den harmoniserade användningen av frekvensutrymmet i unionen på lång sikt och tillgången till radioutrustning som kan användas i frekvensutrymmet.

Paragrafen är ny. Den innehåller bestämmelser om tillstånd till alternativ användning av harmoniserat frekvensutrymme. Paragrafen genomför delvis artikel 45.3 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 12.3.3.

Paragrafen innebär att tillstånd i undantagsfall får beviljas trots att radioanvändningen strider mot kravet i 6 § första stycket 4.

I *första stycket* anges under vilka förutsättningar tillstånd får beviljas. Det finns ingen skyldighet att bevilja tillstånd, utan det får avgöras i det enskilda fallet om det är lämpligt att tillåta den alternativa användningen.

För det första får det inte finnas någon efterfrågan på att använda frekvensutrymmet på de harmoniserade villkoren. Underlag för att ta ställning till detta kan fås genom det samråd som ska ske i ärendet enligt 27 §. Det måste göras en bedömning av sannolikheten för att eventuella intressenter kommer att vilja använda frekvensutrymmet på de harmoniserade villkoren inom en inte allt för avlägsen framtid. Om det intresse som visats bygger på mycket vaga påståenden bör det inte hindra en alternativ användning. Kravet bör dock inte sättas särskilt högt. Om tillstånd beviljas och det senare visar sig att det finns efterfrågan på den harmoniserade användningen får tillståndet för den alternativa användningen återkallas eller tillståndsvillkoren ändras enligt 10 kap. 6 §.

För det andra får radioanvändningen inte inkräkta på den harmoniserade radioanvändningen i andra medlemsstater i Europeiska unionen. Om det finns risk för gränsöverskridande skadlig störning ska alltså tillstånd inte beviljas. Det kan också vara så att den alternativa radioanvändningen kräver skydd mot störning från en annan stats harmoniserade användning genom ingående av koordineringsavtal, vilket kan göra det svårare för den andra staten att fullt ut genomföra den harmoniserade användningen.

Enligt *andra stycket* ska vissa hänsyn tas vid prövningen av om den alternativa radioanvändningen ska tillåtas. En framåtblickande bedömning ska göras av om den radioanvändningen kan leda till att den harmoniserade

användningen i andra medlemsstater hämmas. I så fall bör radioanvändningen inte tillåtas. Även påverkan på tillgången till radioutrustning som kan användas i frekvensutrymmet ska beaktas, t.ex. om stordriftsfördelar skulle riskeras till följd av den alternativa radioanvändningen.

8 § Om tillståndsprövningen inom ett frekvensutrymme bör ske efter ett förfarande med allmän inbjudan till ansökan, får tillstånd i det frekvensutrymmet beviljas endast efter ett sådant förfarande.

Paragrafen är ny. Den innebär att tillstånd i vissa fall inte ska beviljas trots att förutsättningarna för att bevilja tillstånd i 6 § är uppfyllda. Övervägandena finns i avsnitt 12.3.2.

Paragrafen blir tillämplig i sådana fall då det finns skäl att begränsa antalet tillstånd och genomföra ett förfarande med allmän inbjudan till ansökan om tillstånd, men något beslut om att begränsa antalet tillstånd ännu inte har meddelats.

9 § Antalet tillstånd som beviljas inom ett frekvensutrymme får begränsas, om det är nödvändigt för att garantera en effektiv användning av radiofrekvenser. Ett beslut att begränsa antalet tillstånd ska omprövas så snart det finns anledning till det.

Paragrafen innehåller bestämmelser om begränsningar av antalet tillstånd som beviljas inom ett visst frekvensutrymme. Den genomför delvis artikel 55.1 i EU-direktivet. Paragrafen motsvarar med en språklig ändring 3 kap. 7 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 138 f. och 367). Övervägandena finns i avsnitt 12.3.4.

10 § När antalet tillstånd har begränsats enligt 9 §, ska tillståndsprövningen ske efter allmän inbjudan till ansökan, om det inte finns särskilda skäl mot det eller om radioanvändningen

1. huvudsakligen avser utsändning till allmänheten av program som avses i 1 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen,
2. är avsedd för privat bruk, eller
3. behövs för verksamhet som bedrivs i syfte att tillgodose allmän ordning, säkerhet eller hälsa.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilken radioanvändning som omfattas av undantaget i första stycket 3.

Paragrafen innehåller bestämmelser om tillståndsprövning efter ett förfarande med allmän inbjudan till ansökan. Den genomför artiklarna 48.3 och 55.4 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 12.3.5.

Första stycket motsvarar med en redaktionell ändring 3 kap. 8 § första och andra styckena LEK (se prop. 2009/10:193 s. 62 f. och 92 f. och prop. 2002/03:110 s. 138 f. och 367 f.).

Bemyndigandet i *andra stycket* motsvarar delvis 3 kap. 8 § fjärde stycket LEK.

11 § Prövningen enligt 10 § ska ske efter ett jämförande urvalsförfarande, efter ett anbudsförfarande där det pris sökanden är villig att betala för tillståndet ska vara utslagsgivande eller efter en kombination av dessa förfaranden.

Förfarandet ska utformas så att det främjar konkurrens och får därutöver endast syfta till att

1. främja täckning och utbyggnad,
 2. säkerställa tjänsters kvalitet,
 3. uppnå en effektiv användning av radiofrekvenser, eller
 4. främja innovation och näringslivets utveckling.
- Av den allmänna inbjudan ska det framgå
1. vilket förfarande som ska användas,
 2. förutsättningarna för deltagande i förfarandet,
 3. vilka urvalskriterier som ska gälla, och
 4. vilka villkor som tillstånd kommer att förenas med.

Paragrafen innehåller bestämmelser om inbjudningsförfarandet och innehållet i en allmän inbjudan till ansökan. Den genomför artiklarna 48.4 (delvis), 52.2 (delvis) och 55.2–6 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 12.3.5.

Första stycket motsvarar 3 kap. 8 § tredje stycket LEK (se prop. 2002/03:110 s. 141 f. och 368).

I *andra stycket* anges vilka mål som får eftersträvas vid utformningen av inbjudningsförfarandet. Uppräkningen är uttömmande. En följd av detta är att det t.ex. inte är tillåtet att utforma ett auktionsförfarande enbart som medel för att ge högsta möjliga intäkter till statsbudgeten. Det är dock ett naturligt inslag i ett auktionsförfarande att budgivarna kommer att bjuda över varandra och att budgivningen upphör först när alla budgivare nått det belopp som de anser sig vara villiga att betala. De beloppen utgör då en rimlig och rättvis värdering av radiofrekvenserna. Att en budgivning under vissa förutsättningar kan nå höga belopp bör därmed vara förenligt med andra stycket, så länge syftet med förfarandet faller inom det som anges där.

I *tredje stycket* anges vad en allmän inbjudan till ansökan ska innehålla.

Enligt *punkt 1* ska det anges vilken typ av urvalsförfarande som ska användas. Vilka möjligheter som finns anges i första stycket.

Enligt *punkt 2* ska förutsättningarna för deltagande i förfarandet anges. Det kan t.ex. handla om när en ansökan om deltagande senast ska göras eller att sökande ska lämna vissa uppgifter eller på visst sätt ställa säkerhet för auktionslikvid eller andra åtaganden.

Enligt *punkt 3* ska det anges vilka urvalskriterier som ska gälla. Här avses de sakliga grunder enligt vilka urvalet ska gå till i det enskilda fallet.

Enligt *punkt 4* ska det anges vilka villkor som tillstånd kommer att förenas med och som den som får tillstånd sedan måste följa.

Villkor

12 § Tillstånd att använda radiosändare får förenas med villkor om

1. det frekvensutrymme som tillståndet avser,
2. vilken eller vilka elektroniska kommunikationstjänster eller slag av elektroniska kommunikationsnät eller tekniker som tillståndet avser,
3. täckning och utbyggnad inom landet,
4. det geografiska område som tillståndet avser,
5. skyldighet för sökanden att dela frekvensutrymme med andra,
6. skyldigheter som följer av tillämpliga internationella avtal i fråga om användning av frekvenser,
7. åtaganden som har gjorts i samband med beviljande av tillstånd enligt 10 och 11 §§, och
8. tekniska krav och annat som krävs för att säkerställa ett faktiskt och effektivt frekvensutnyttjande.

Villkor som innebär en begränsning av vilka elektroniska kommunikationstjänster eller vilka tekniker som får användas, får beslutas endast om det krävs för att

1. undvika skadlig störning,
2. säkerställa ett effektivt frekvensutnyttjande,
3. skydda människors liv eller hälsa,
4. tillgodose det allmännas intresse av att vissa elektroniska kommunikationstjänster finns tillgängliga i vissa delar av landet, eller
5. tillgodose det allmännas intresse av att främja tillhandahållandet av radio- och tv-tjänster för vilka tillstånd beviljats enligt annan lag.

Villkor som innebär att endast en viss elektronisk kommunikationstjänst får tillhandahållas, får beslutas endast om det krävs för att säkerställa verksamhet som bedrivs i syfte att skydda människors liv eller hälsa eller om det annars finns synnerliga skäl för det med hänsyn till ett allmänt intresse.

Paragrafen anger vilka villkor tillstånd får förenas med. Den genomför artiklarna 13.1, 13.4, 45.4, 45.5, 46.2, 47 och 52.2 (delvis) och har stöd i bilaga 1 del D i EU-direktivet. Paragrafen motsvarar med vissa språkliga och redaktionella ändringar 3 kap. 11 § första stycket 1–5 och 7–9 och andra och tredje styckena LEK (se prop. 2010/11:115 s. 57 f. och 158 f., prop. 2009/10:193 s. 62, 82 f. och 93, prop. 2002/03:110 s. 146 f. och 369 f., och prop. 1992/93:200 s. 214 f. och 325 f). Övervägandena finns i avsnitt 12.4.1 och 12.4.3.

13 § Ett tillstånd att använda en viss radiosändare får, utöver det som anges i 12 §, förenas med villkor om

1. antennens och i övrigt radiosändarens beskaffenhet,
2. det geografiska område där en mobil radiosändare får användas,
3. var antennen till en fast radiosändare ska vara belägen, och
4. kompetenskrav för den som ska sköta radioanläggningen.

Paragrafen anger vilka villkor sändartillstånd får förenas med, utöver dem som anges i 12 §. Den genomför artiklarna 13.1, 13.4 och 47 och bilaga 1 del D i EU-direktivet. Paragrafen motsvarar med vissa språkliga ändringar 3 kap. 11 a § LEK (se prop. 2009/10:193 s. 94, prop. 2002/03:110 s. 369 och prop. 1992/93:200 s. 214 f. och 325 f.).

Övervägandena finns i avsnitt 12.4.1 och 12.4.3.

14 § Tillstånd att använda radiosändare i ett frekvensutrymme för vilket radioanvändningen har harmoniserats i enlighet med internationella avtal som Sverige har anslutit sig till, eller med bestämmelser som har antagits med stöd av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, ska förenas med de villkor som följer av avtalet eller bestämmelserna, om inte tillstånd beviljas för alternativ användning med stöd av 7 §.

Paragrafen är ny. Den innehåller bestämmelser om villkor i tillstånd i frekvensutrymmen där användningen är harmoniserad. Paragrafen genomför artikel 36 i EU-direktivet. Den motsvarar delvis 3 kap. 11 § första stycket 6 LEK. Övervägandena finns i avsnitt 12.4.2.

Paragrafen avser det fallet att endast tillståndsförfarandet eller vilka villkor som ska ställas upp har harmoniserats och tillståndsgivning därför ska ske nationellt. Det fallet att även tillståndsgivningen sker enligt ett fullständigt harmoniserat förfarande regleras i 2 §.

Enligt paragrafen ska tillstånd förenas med de villkor som följer av harmoniseringsåtgärden. Detta gäller dock inte i de fall tillstånd med stöd av 7 § beviljas för annan användning än på de harmoniserade villkoren.

Tillståndstid

15 § Tillstånd ska beviljas för en bestämd tid. Giltighetstiden för tillståndsvillkor får vara kortare än tillståndstiden.

När giltighetstiden för tillstånd och tillståndsvillkor bestäms ska hänsyn särskilt tas till

1. framtida förändringar i radioanvändningen,
2. den tid som sändaren är avsedd att användas,
3. den tekniska utveckling som kan väntas,
4. den tid som krävs för att uppnå ett rimligt ekonomiskt utbyte av utrustningen, och
5. sådant tillstånd som enligt 6 § andra stycket är en förutsättning för tillstånd att använda radiosändare.

Paragrafen anger hur tillståndstider ska bestämmas. Den genomför artikel 49.1 i EU-direktivet. Paragrafen motsvarar med en språklig ändring 3 kap. 12 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 151 f. och s. 370 och prop. 1992/93:200 s. 222 f. och 326 f.). Övervägandena finns i avsnitt 12.5.1.

16 § Ett tillstånd att använda radiosändare i harmoniserat frekvensutrymme avsett för trådlösa bredbandstjänster ska beviljas för minst 15 år.

Ett tillstånd som har beviljats för kortare tid än 20 år ska på tillståndshavarens begäran senast två år före giltighetstidens utgång förlängas med skälig tid och så att tillståndstiden sammanlagt blir minst 20 år.

Giltighetstiden får inte förlängas om tillståndshavaren inte följer tillståndsvillkoren eller om en förlängning inte är motiverad med hänsyn till intresset att

1. säkerställa en effektiv användning av radiofrekvenser,
2. främja täckning och utbyggnad inom landet av trådlösa bredbandstjänster,
3. främja teknikutvecklingen,
4. hindra snedvridning av konkurrensen, eller
5. skydda människors liv, allmän ordning och säkerhet eller försvar.

Paragrafen är ny. Den innehåller ytterligare bestämmelser om tillståndstid i harmoniserat frekvensutrymme avsett för trådlösa bredbandstjänster. Paragrafen genomför artikel 49.2 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 12.5.3.

Enligt *första stycket* ska tillstånd beviljas för minst 15 år.

Om tillstånd beviljas för kortare tid än 20 år ska giltighetstiden enligt *andra stycket* normalt förlängas så att den blir minst 20 år. Förlängning ska ske med skälig tid. Vad som är skäligt får avgöras efter en bedömning i det enskilda fallet. Det finns inget som hindrar att tiden förlängs så att giltighetstiden blir längre än 20 år om detta bedöms lämpligt.

För att förlängning ska kunna ske krävs att tillståndshavaren begär det minst två år före giltighetstidens utgång.

Av *tredje stycket* följer att förlängning inte ska ske om tillståndsvillkoren inte följs eller om en förlängning inte är motiverad med hänsyn till vissa allmänna intressen.

17 § Tillstånd får beviljas för en kortare tid än som följer av 16 § första stycket, om tillståndet beviljas för

1. provning, försök eller experimentella ändamål,
 2. delad användning av radiofrekvenser, eller
 3. sådan annan användning som avses i 7 §.
- I sådant fall tillämpas inte 16 § andra stycket.

Paragrafen är ny. Den innebär att tillståndstiden i harmoniserat frekvensutrymme avsett för trådlösa bredbandstjänster i vissa situationer kan vara kortare än 15 år om detta är motiverat. Paragrafen har stöd i artikel 49.3 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 12.5.3.

Första stycket 1 gäller verksamhet som till sin natur är kortvarig. *Första stycket 2* innebär att annan tillståndstid kan gälla för tillstånd för radioanvändning som delar användningen av ett frekvensutrymme med trådlösa bredbandstjänster utan att dessa tjänster utsätts för skadlig störning. Av *första stycket 3* följer att annan tillståndstid också får beslutas när frekvensutrymmet undantagsvis tas i anspråk för annan radioanvändning än trådlösa bredbandstjänster.

Genom *andra stycket* klargörs att bestämmelserna om förlängning av tillstånd inte gäller när första stycket tillämpas.

18 § Tillstånd att använda en viss radiosändare ska vid giltighetstidens utgång förlängas med samma tid som tillståndet senast har gällt, dock längst med fem år vid varje tillfälle, om de förutsättningar för att bevilja tillstånd som anges i 6 § är uppfyllda. Förlängning får ske endast om giltighetstiden för tillståndet överstiger sex månader.

Förlängning ska ske med en kortare tid än som anges i första stycket första meningen eller på ändrade villkor, om förutsättningarna för att bevilja tillstånd därigenom kan uppfyllas eller om tillståndshavaren begär det.

Om tillståndet har beviljats för alternativ användning med stöd av 7 § eller om tillståndshavaren begär det, ska giltighetstiden inte förlängas.

Paragrafen innehåller bestämmelser om förlängning av giltighetstiden för sändartillstånd. Paragrafen motsvarar i huvudsak 3 kap. 12 a § LEK (se prop. 2009/10:193 s. 73 f. och 94). Övervägandena finns i avsnitt 12.5.2.

Tredje stycket har det lagts till att sändartillstånd som beviljas för alternativ användning av harmoniserat frekvensutrymme inte får förlängas. Den som har beviljats tillstånd för sådan alternativ användning har dock möjlighet att ansöka om ett nytt tillstånd och få ansökan prövad på nytt enligt 6 och 7 §§.

19 § Giltighetstiden för tillstånd att använda ett visst frekvensutrymme får förlängas med kortare tid för att tillståndet ska kunna löpa ut samtidigt som tillstånd i ett annat frekvensutrymme.

I övrigt får ett sådant tillstånd endast förlängas enligt 16 § andra stycket.

Paragrafen innehåller bestämmelser om förlängning av blocktillstånd. Den har stöd i artikel 49.4 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 12.5.2 och 12.5.4.

Innebörden av paragrafen är att blocktillstånd som huvudregel inte får förlängas. Denna huvudregel motsvarar 3 kap. 12 b § LEK (se prop. 2009/10:193 s. 72 f. och 95). förlängas. Med stöd av *första stycket* får dock giltighetstiden förlängas så att flera tillstånd löper ut samtidigt. Genom bestämmelsen

underlättas en samordnad tillståndsgivning i ett visst frekvensband eller i flera frekvensband. *Andra stycket* är en följd av 16 § andra stycket och innebär att ett blocktillstånd i harmoniserat frekvensutrymme avsett för trådlösa bredbandstjänster som har beviljats för kortare tid än 20 år får förlängas med skälig tid och så att tillståndstiden sammanlagt blir minst 20 år.

Amatörradiosändare

20 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får överlämna till fysiska eller juridiska personer att anordna prov och utfärda bevis om att föreskrivna kompetenskrav för användning av amatörradiosändare är uppfyllda samt att tilldela anropssignaler för sådan användning.

Ett beslut om överlämnande får återkallas, om anordnaren eller utfärdaren anordnar prov, utfärdar bevis eller tilldelar anropssignaler i strid med gällande föreskrifter eller på annat sätt visar sig olämplig att fullgöra uppgiften.

Paragrafen gör det möjligt att överlämna till privaträttsliga subjekt att anordna prov och utfärda bevis om uppfyllda kompetenskrav för användning av amatörradiosändare. Paragrafen motsvarar 3 kap. 12 c § LEK (se prop. 2010/11:115 s. 61 f. och 160). Övervägandena finns i avsnitt 12.1.

Åtgärder mot störningar

21 § Om det uppkommer skadlig störning, ska tillståndshavaren omedelbart se till att störningen upphör eller i möjligaste mån minskar, om inte störningen är tillåten. Detsamma gäller den som använder en radiomottagare som stör användningen av en annan radiomottagare.

Paragrafen innehåller bestämmelser om skydd mot skadlig störning. Paragrafen motsvarar 3 kap. 13 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 152 f. och 370). Övervägandena finns i avsnitt 12.1.

22 § Elektriska eller elektroniska anläggningar som, utan att vara radioanläggningar, är avsedda att alstra radiofrekvent energi för kommunikationsändamål i ledning eller för industriellt, vetenskapligt, medicinskt eller något annat liknande ändamål, får användas endast i enlighet med föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Regeringen får meddela föreskrifter om förbud mot att inneha elektriska eller elektroniska anläggningar som inte omfattas av första stycket och som, utan att vara radioanläggningar, är avsedda att sända radiovågor.

Paragrafen innehåller bestämmelser om användning av vissa elektriska eller elektroniska anläggningar som inte är radioanläggningar. Paragrafen motsvarar 3 kap. 14 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 152 f. och 371 och prop. 1992/93:200 s. 239 f. och 329 f.). Regeringen har dock inte längre någon möjlighet att delegera sin föreskriftsrätt. Övervägandena finns i avsnitt 12.6.

Överlåtelse och uthyrning av tillstånd

23 § Tillstånd eller del av tillstånd att använda radiosändare får överlåtas efter medgivande från den myndighet som beviljat tillståndet. Sådant medgivande ska lämnas, om

1. förvärvaren uppfyller de krav som ställts på sökanden i samband med att tillståndet beviljades,
2. det inte finns skäl att anta att överlåtelsen inverkar menligt på konkurrensen,
3. överlåtelsen inte leder till ändrad användning av radiofrekvenserna, om användningen är harmoniserad enligt bestämmelser antagna med stöd av fördraget om Europeiska unionens funktionsätt, och
4. det inte finns något annat särskilt skäl mot det.

Förvärvaren övertar överlåtarens rättigheter och skyldigheter enligt denna lag för tiden efter medgivandet. Vid överlåtelse av del av tillstånd ska den överlåtna delen anses som ett nytt tillstånd.

Vid medgivandet får myndigheten besluta de nya eller ändrade villkoren som behövs på grund av överlåtelsen.

Paragrafen anger under vilka förutsättningar tillstånd att använda radiosändare får överlåtas. Den genomför artikel 48.5 och 51 i EU-direktivet. Paragrafen motsvarar med vissa språkliga ändringar 3 kap. 23 första–tredje styckena LEK i fråga om tillstånd att använda radiosändare (se prop. 2009/10:193 s. 82 f. och 95 och prop. 2002/03:110 s. 163 f. och 373 f.). Övervägandena finns i avsnitt 12.7.

24 § En överlåtelse i strid med 23 § är utan verkan.

Paragrafen motsvarar 3 kap. 23 § fjärde stycket LEK (se prop. 2002/03:110 s. 165). Övervägandena finns i avsnitt 12.7.

25 § Bestämmelserna om överlåtelse av tillstånd eller del av tillstånd i 23 § första stycket och andra stycket första meningen och 24 § ska också tillämpas på uthyrning av tillstånd eller del av tillstånd att använda radiosändare.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från kravet på medgivande vid uthyrning som avser en kortare period eller annars är av begränsad omfattning.

Paragrafen anger under vilka förutsättningar tillstånd att använda radiosändare får hyras ut. Den genomför artikel 48.5 och 51 i EU-direktivet. Paragrafen motsvarar 3 kap. 24 § LEK (se prop. 2009/10:193 s. 77 f. och 95). Övervägandena finns i avsnitt 12.7.

Handläggningstider

26 § I ett ärende om tillstånd att använda radiosändare ska beslut meddelas inom sex veckor från det att en fullständig ansökan kom in till myndigheten. Vid förfaranden med allmän inbjudan till ansökan får handläggningstiden, om det är nödvändigt, förlängas med högst åtta månader.

Dessa handläggningstider gäller inte om annat följer av bestämmelser i internationella överenskommelser som Sverige har anslutit sig till om användning av radiofrekvenser och satellitsamordning.

Paragrafen anger tidsfrister för handläggningen av ärenden om tillstånd att använda radiosändare. Den genomför artiklarna 48.6 och 55.7 i EU-direktivet. Paragrafen motsvarar 8 kap. 3 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 283 f. och 402). Övervägandena finns i avsnitt 12.3.8.

Samrådsförfaranden

27 § En myndighet ska upprätta ett förslag och ge berörda parter tillfälle att yttra sig över förslaget inom skälig tid, dock minst 30 dagar om det inte finns särskilda skäl mot det, när myndigheten avser att

1. bevilja tillstånd för alternativ användning med stöd av 7 §,
2. begränsa antalet tillstånd enligt 9 §,
3. utfärda en allmän inbjudan till ansökan enligt 10 §, eller
4. besluta tillståndsvillkor som innebär sådana begränsningar som anges i 12 § andra eller tredje stycket.

En myndighet ska upprätta ett förslag och ge berörda parter tillfälle att yttra sig över förslaget inom minst tre månader, när myndigheten avser att meddela beslut enligt 16 § andra stycket.

Paragrafen anger att berörda parter har möjlighet att yttra sig över vissa åtgärder enligt lagen. Den genomför artiklarna 23.1, 45.3, 45.4, 45.5, 49.2 och 55.1 b i EU-direktivet. Paragrafen motsvarar delvis 8 kap. 10 § LEK. Övervägandena finns i avsnitt 12.3.3, 12.3.4, 12.3.5, 12.4.3 och 12.5.3.

Enligt *första stycket* ska berörda parter få yttra sig över förslag att bevilja tillstånd för alternativ användning av harmoniserat frekvensutrymme, begränsa antalet tillstånd att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme, utfärda en allmän inbjudan till ansökan och besluta tillståndsvillkor som innebär att tillstånd inte ska vara teknik- och tjänsteneutrala.

Tiden för yttrande ska vara skälig. Vad som är en skälig tidsfrist måste bedömas från fall till fall. I normalfallet ska fristen vara minst 30 dagar. Om det finns särskilda skäl får fristen vara kortare. Sådana skäl kan t.ex. vara att det står klart att den föreslagna åtgärden har begränsad påverkan på andra aktörer eller att ärendet brådskar.

Enligt *andra stycket* ska berörda parter även få yttra sig över förslag som rör förlängning av tillstånd att använda radiosändare i harmoniserat frekvensutrymme avsett för trådlösa bredbandstjänster. Vid sådant samråd ska fristen för yttrande vara minst tre månader.

28 § Resultatet av ett samrådsförfarande enligt 27 § ska göras allmänt tillgängligt, utom när det gäller uppgifter för vilka sekretess gäller enligt lag.

Paragrafen reglerar offentliggörande av samrådsförfaranden. Den motsvarar 8 kap. 14 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 282). Paragrafen genomför delvis artikel 23.3 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 12.3.9.

4 kap. Rätt att använda nummer

Nummerplaner

1 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får fastställa nationella nummerplaner för elektronisk kommunikation och meddela föreskrifter om planerna och deras användning.

Paragrafen gör det möjligt att fastställa nationella nummerplaner för elektronisk kommunikation och meddela föreskrifter om planerna och deras användning. Den genomför artikel 93.1 i EU-direktivet. Paragrafen motsvarar 3 kap. 15 § första meningen LEK (se prop. 2002/03:110 s. 155 f. och 371).

Övervägandena finns i avsnitt 14.2.

2 § Den som fastställer nationella nummerplaner ska hålla dem allmänt tillgängliga, utom i fråga om uppgifter för vilka sekretess gäller enligt 15 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Paragrafen innebär att nationella nummerplaner ska offentliggöras i den utsträckning uppgifterna inte omfattas av sekretess. Den genomför artikel 93.7 i EU-direktivet. Paragrafen motsvarar med en språklig ändring 3 kap. 18 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 155 f. och 371).

Övervägandena finns i avsnitt 14.2.

3 § Den som bedriver verksamhet som är anmälningspliktig enligt 2 kap. 1 §, eller tillhandahåller elektroniska kommunikationstjänster i samtrafik med den som bedriver sådan verksamhet, ska följa fastställda nummerplaner.

Paragrafen innehåller en skyldighet att följa fastställda nummerplaner. Den motsvarar med en språklig ändring 3 kap. 16 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 155 f. och 371).

Övervägandena finns i avsnitt 14.2.

Tillstånd att använda nummer

4 § Nummer ur en nationell nummerplan får användas endast efter tillstånd. Tillstånd ska avse serier av nummer eller enskilda nummer.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om tilldelning av nummer.

Paragrafen innehåller ett grundläggande krav på tillstånd för att använda nummer ur en nationell nummerplan. Den gör det även möjligt att meddela föreskrifter om tilldelning av nummer. Paragrafen genomför artiklarna 93.2 och 94.1 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 14.3.

Första stycket motsvarar med en redaktionell ändring 3 kap. 19 § första stycket LEK (se prop. 2002/03:110 s. 158 f. och 371 f.).

Andra stycket motsvarar 3 kap. 19 § andra stycket LEK med den ändringen att bemyndigandet omfattar föreskrifter om tilldelning av nummer. Ändringen avser att förtydliga att föreskrifter även kan meddelas om vem som kan tilldelas nummer. Enligt artikel 93.2 i EU-direktivet finns det nämligen en möjlighet att också bevilja andra företag än tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster nyttjanderätter till nummerresurser från nationella nummerplaner. Liksom tidigare omfattar bemyndigandet principerna för tilldelning av nummer.

5 § Den som har tilldelats en nummerserie får inte diskriminera andra som tillhandahåller elektroniska kommunikationstjänster i fråga om de nummer som används för att ge tillträde till tjänster i näten.

Paragrafen innehåller ett krav på icke-diskriminering. Den genomför artikel 93.3 andra meningen i EU-direktivet. Paragrafen motsvarar med en språklig ändring 3 kap. 20 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 159 f. och 372).

Övervägandena finns i avsnitt 14.3.

6 § Tillstånd att använda nummer får förenas med villkor om

1. vilket slags tjänst som numret ska användas för,
2. faktiskt och effektivt utnyttjande av numret,
3. lämplig giltighetstid med förbehåll för eventuella ändringar i den nationella nummerplanen,
4. åtaganden som har gjorts i samband med att tillstånd beviljats enligt 7 §,
5. skyldigheter som följer av tillämpliga internationella avtal i fråga om användning av nummer, och
6. skyldigheter som följer av konsumentskyddsbestämmelser och andra nummerrelaterade bestämmelser i andra medlemsstater i fråga om användning av nummer inom Europeiska unionen.

Paragrafen anger vilka villkor tillstånd får förenas med. Det är endast de villkor som anges i paragrafen som får ställas för nummertilldelningen. Paragrafen genomför artiklarna 13.1, 93.4 andra stycket, 94.6 första stycket och punkterna 1 (delvis), 2, 5 och 8–10 i avsnitt E i bilaga 1 i EU-direktivet. Den motsvarar i huvudsak 3 kap. 21 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 160 f. och 372 f.). Övervägandena finns i avsnitt 14.3.

I *punkten 1* har endast en språklig ändring gjorts.

Punkten 3 har anpassats efter en ny bestämmelse i EU-direktivet. I artikel 94.2 tredje stycket föreskrivs i fråga om tidsbegränsade tillstånd att tidslängden ska vara lämplig för den aktuella tjänsten med tanke på det eftersträvade målet och att hänsyn ska tas till en tillräckligt lång avskrivningsperiod för investeringarna. Enligt lydelsen av direktivbestämmelsen anges därför i stället lämplig giltighetstid. Bedömningen av lämplighet innefattar sådana överväganden som anges i artikeln.

I *punkten 4* har endast en redaktionell ändring gjorts.

Punkten 6 är ny. Sådana villkor ska ställas i tillstånd som omfattar extraterritoriell användning av nummer inom EU, dvs. användning av nummer för att tillhandahålla tjänster utanför Sverige (se artikel 94.6 i EU-direktivet). Av artikel 93.4 i EU-direktivet framgår att det i varje medlemsstat ska tillgängliggöras en serie av icke-geografiska nummer som får användas för att tillhandahålla andra elektroniska kommunikationstjänster än interpersonella kommunikationstjänster i hela EU. Punkten gör det möjligt att säkerställa att nationella konsumentskyddsbestämmelser och nationell rätt om användning av nummerresurser, som är tillämpliga i de medlemsstater där tillståndshavaren avser att använda nummerresurserna, följs.

Enligt artikel 13.4 i EU-direktivet får medlemsstaterna inte upprepa de villkor som gäller för den allmänna auktorisationen när de beviljar nyttjanderätter till nummerresurser. Det innebär att det inte är möjligt att med stöd av denna paragraf ställa krav som redan regleras genom allmänna bestämmelser i lagen.

Nummer av betydande ekonomiskt värde

7 § Tillstånd att använda nummer av betydande ekonomiskt värde får beviljas efter allmän inbjudan till ansökan. Ett sådant tillstånd ska beviljas efter

1. ett jämförande urvalsförfarande,
2. ett anbuds-förfarande där det pris sökanden är villig att betala för tillståndet ska vara utslagsgivande,
3. ett förfarande med slumpmässig tilldelning, eller
4. en kombination av förfaranden enligt 1–3.

Den allmänna inbjudan ska innehålla uppgifter om det förfarande som ska användas, förutsättningarna för deltagande och de villkor som tillstånd kommer att förenas med.

En myndighet ska upprätta ett förslag och ge berörda parter tillfälle att yttra sig över förslaget inom skälig tid, dock minst 30 dagar om det inte finns särskilda skäl mot det, när den avser att utfärda en allmän inbjudan till ansökan.

Paragrafen reglerar fördelning av nummer av betydande ekonomiskt värde. Den innehåller bestämmelser om inbjudningsförfarandet, innehållet i den allmänna inbjudan och ett krav på samråd. Den genomför artikel 94.4 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 14.3.

Första stycket motsvarar 3 kap. 22 § första stycket LEK (se prop. 2002/03:110 s. 162 f. och 373).

Andra stycket är nytt. I bestämmelsen anges de uppgifter som ska framgå av den allmänna inbjudan. Vilka möjligheter som finns när det gäller val av förfarande anges i första stycket. Om ett jämförande urvalsförfarande ska användas ska urvalskriterierna också framgå av den allmänna inbjudan. Förutsättningarna för deltagande kan t.ex. handla om när en ansökan om deltagande senast ska göras eller att sökande ska lämna vissa uppgifter eller på visst sätt ställa säkerhet för auktionslikvid eller andra åtaganden. De villkor som tillstånd kan förenas med anges i 6 §.

Tredje stycket är nytt. Bestämmelsen ställer upp ett krav på samråd innan en allmän inbjudan till ansökan utfärdas. Samrådet sker genom att berörda företag har möjlighet att yttra sig över förslaget. Tiden för yttrande ska vara skälig. Vad som är skälig tidsfrist måste bedömas från fall till fall. I normalfallet ska fristen vara minst 30 dagar. Om det finns särskilda skäl får fristen vara kortare. Sådana skäl kan t.ex. vara att det står klart att förslaget har begränsad betydelse för andra aktörer eller att ärendet brådskar.

Överlåtelse av tillstånd

8 § Tillstånd eller del av tillstånd att använda nummer får överlätas efter medgivande från den myndighet som beviljat tillståndet. Sådant medgivande ska lämnas, om

1. förvärvaren uppfyller de krav som ställts på sökanden i samband med att tillståndet beviljades,
2. det inte finns skäl att anta att överlåtelsen inverkar menligt på konkurrensen, och
3. det inte finns något annat särskilt skäl mot det.

Förvärvaren övertar överlåtarens rättigheter och skyldigheter enligt denna lag för tiden efter medgivandet. Vid överlåtelse av del av tillstånd ska den överlåtna delen anses som ett nytt tillstånd.

Vid medgivandet får myndigheten besluta de nya eller ändrade villkoren som behövs på grund av överlåtelsen.

Paragrafen anger under vilka förutsättningar tillstånd att använda nummer får överlätas. Den genomför artikel 94.2 andra stycket i EU-direktivet. Paragrafen motsvarar med vissa språkliga ändringar 3 kap. 23 § första–tredje styckena LEK i fråga om nummertillstånd (se prop. 2009/10:193 s. 82 f. och 95 och prop. 2002/03:110 s. 163 f. och 373 f.).

Övervägandena finns i avsnitt 14.3.

9 § En överlåtelse i strid med 8 § är utan verkan.

Kravet på medgivande i 8 § gäller inte när ett nummer ur en nationell nummerplan, på slutanvändarens begäran, överlämnas till en annan tillhandahållare enligt 7 kap. 18 §.

Paragrafen anknyter till föregående paragraf och behandlar reglernas förhållande till de allmänna bestämmelserna om nummerportabilitet, dvs. när ett nummer på slutanvändarens begäran överlämnas till en annan tillhandahållare för att den ska tillhandahålla tjänsten. Övervägandena finns i avsnitt 14.3.

Första stycket motsvarar 3 kap. 23 § fjärde stycket LEK (se prop. 2002/03:110 s 165).

Andra stycket är nytt. Det krävs inte något medgivande från tillståndsmyndigheten vid överlämnande av nummer genom nummerportering. I det fallet följer nummertillståndet med det porterade numret till den mottagande tillhandahållaren. En bestämmelse som behandlar vad som sker med nummertillståndet vid en portering finns i 7 kap. 19 § andra stycket.

Handläggningstider

10 § I ett ärende om tillstånd att använda nummer för elektronisk kommunikation ska beslut meddelas inom tre veckor från det att en fullständig ansökan kom in till myndigheten.

Vid ett förfarande med allmän inbjudan till ansökan får handläggningstiden, om det är nödvändigt, förlängas med högst tre veckor.

Paragrafen anger tidsfrister för handläggningen av ärenden om tillstånd att använda nummer. Den genomför artikel 94.3 och 94.4 i EU-direktivet. Paragrafen motsvarar 8 kap. 4 § LEK, se prop. 2002/03:110 s. 283 f. och 402.

Övervägandena finns i avsnitt 14.3.

Tillgång till nummer och tjänster

11 § Den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst ska se till att slutanvändare kan nå samtliga nummer som tillhandahålls inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, om det är ekonomiskt genomförbart och den uppringda slutanvändaren inte av kommersiella skäl har valt att begränsa tillgången för uppringande från vissa geografiska områden.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om på vilket sätt skyldigheten ska fullgöras och undantag från skyldigheten.

Paragrafen innehåller en skyldighet att se till att slutanvändare har tillgång till och kan använda nummer inom andra medlemsstaters nationella nummerplaner samt nummer från den allmänna internationella frisamtalstjänsten (UIFN). Den genomför artikel 97.1 i EU-direktivet. Paragrafen motsvarar med vissa språkliga ändringar i huvudsak 5 kap. 7 § första stycket 5 och tredje stycket LEK (se prop. 2010/11:115 s. 122 och 173 f. och prop. 2002/03:110 s. 385). Övervägandena finns i avsnitt 14.4.

Skyldigheten i *första stycket* är till skillnad från tidigare endast begränsad till vad som är ekonomiskt genomförbart.

12 § Konsumentombudsmannen får förplikta den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst att hindra användares tillgång till ett nummer eller till en tjänst via ett nummer vars sifferstruktur saknar geografisk betydelse, om marknadsföringen av numret eller tjänsten är otillbörlig eller om väsentlig information utelämnas vid marknadsföringen.

Beslutet får förenas med skyldighet att hålla inne betalning avseende numret eller tjänsten tills ärendet har avgjorts slutligt. Om beslutet står fast ska innehållna medel snarast betalas tillbaka.

Beslut får inte meddelas utan att den som har vidtagit marknadsföringsåtgärden har fått tillfälle att yttra sig. I brådskande fall får dock beslut omedelbart meddelas att gälla till dess något annat bestäms.

Paragrafen gör det möjligt att hindra tillgången till ett nummer eller en tjänst för användare. Den genomför artikel 97.2 i EU-direktivet. Paragrafen motsvarar med vissa språkliga ändringar 7 kap. 9 a § LEK (se prop. 2010/11:115 s. 112 f. och 186 f.).

Övervägandena finns i avsnitt 14.4.

5 kap. Samtrafik och andra former av tillträde

Samtrafik

Skyldighet att förhandla om samtrafik

1 § En operatör av ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät är skyldig att förhandla om samtrafik med den som tillhandahåller eller avser att tillhandahålla allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster.

Paragrafen slår fast att operatörer inte får neka en inbjudan till förhandling om samtrafik, utan ska inleda sådana förhandlingar med god vilja. Den genomför artikel 60.1 i EU-direktivet. Paragrafen motsvarar 4 kap. 1 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 170 och 374).

Övervägandena finns i avsnitt 15.2.

Tystnadsplikt och sekretess

2 § Den som i samband med förhandling som avses i 1 § får del av uppgifter om ett annat företags affärs- och driftförhållanden får inte obehörigen föra vidare eller utnyttja det han eller hon har fått del av eller tillgång till. I det allmänna verksamhet tillämpas offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Genom paragrafen föreskrivs sekretess och förbud mot att utnyttja uppgifter som framkommer i förhandlingarna om samtrafik. Den genomför artikel 60.2 i EU-direktivet. Paragrafen motsvarar 4 kap. 2 § LEK, (se prop. 2002/03:110 s. 176 och 374).

Övervägandena finns i avsnitt 15.2.

Skyldighet om samtrafik och interoperabilitet

3 § Den som kontrollerar tillträde till slutanvändare och som omfattas av anmälningsplikt enligt denna lag får förpliktas att mot marknadsmissig ersättning bedriva samtrafik eller vidta annan åtgärd som krävs för att säkerställa att slutanvändare kan nå varandra.

En sådan förpliktelse får även avse skyldighet att göra tjänster kompatibla med andra operatörers tjänster.

Paragrafen, som genomför artikel 61.2 a och b i EU-direktivet, möjliggör åläggande av skyldigheter om samtrafik och interoperabilitet. Övervägandena finns i avsnitt 15.2.

Paragrafen motsvarar i huvudsak 4 kap. 3 § LEK. Den har dock utformats så att en skyldighet får beslutas för den som omfattas av lagens anmälningsplikt. Eftersom anmälningsplikt endast gäller för tillhandahållare av nummerberoende interpersonella tjänster är skyldigheter enligt paragrafen uteslutna för tillhandahållare av nummeroberoende tjänster. För äldre förarbeten se prop. 2002/03:110 s. 177 f. och 375, och 2010/11:115 s. 71 f. och 160 f.

Beträffande samråd inför beslut enligt paragrafen, se 37, 39, 41 och 42 §§.

Skyldighet om interoperabilitet för nummerberoende tjänster

4 § Den som tillhandahåller en nummerberoende interpersonell kommunikationstjänst med betydande täckningsgrad och antal användare får förpliktas att göra sin tjänst kompatibel med andra tjänster för att säkerställa att slutanvändarna kan nå varandra. Förpliktelsen får förenas med skyldighet att tillämpa särskilda standarder och att offentliggöra information samt med villkor om att informationen får användas av andra.

En skyldighet enligt första stycket får endast åläggas om Europeiska kommissionen enligt artikel 61.2 andra stycket i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 av den 11 december 2018 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation har antagit genomförandebestämmelser som närmare beskriver de skyldigheter som får åläggas.

Paragrafen, som är ny i förhållande till tidigare reglering, ger en möjlighet att ålägga en skyldighet om interoperabilitet för större tillhandahållare av nummerberoende kommunikationstjänster under förutsättning att kommissionen antagit genomförandebestämmelser om detta. Den genomför artikel 61.2 c i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 15.2.

Täckningsgraden och antalet användare är betydande när en tillhandahållares geografiska täckning och antal slutanvändare uppnår en kritisk massa i förhållande till målet att säkerställa slutanvändarnas möjlighet att nå varandra. Tillhandahållare som har ett begränsat antal användare eller en begränsad geografisk täckning som endast marginellt skulle bidra till att uppnå målet bör normalt inte omfattas av krav på interoperabilitet.

Kommissionen ska anta genomförandebestämmelser när den konstaterar att det i unionen finns en avsevärd risk för att slutanvändare inte kan nå varandra. Där ska anges arten och omfattningen av skyldigheter som får genomföras. Genomförandebestämmelserna kommer därför att vara vägledande för tillämpningen av paragrafen.

Fastställande och analys av marknader och betydande inflytande

Fastställande av marknader

5 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska fortlöpande fastställa vilka produkt- och tjänstemarknader som har sådana särdrag att det kan vara motiverat att införa särskilda skyldigheter enligt denna lag. I samband med detta ska mark-

nadernas geografiska omfattning definieras. Vid fastställandet ska hänsyn tas till graden av infrastrukturkonkurrens inom olika områden. Även geografiska kartläggningar av räckvidden för elektroniska kommunikationsnät som kan erbjuda bredband ska beaktas.

Vid fastställandet enligt första stycket ska följande särskilt beaktas:

1. Europeiska kommissionens rekommendation om relevanta produkt- och tjänstemarknader,
2. kommissionens riktlinjer för marknadsanalys och bedömning av ett företags betydande inflytande på marknaden, och
3. i förekommande fall, Berecs riktlinjer om gemensamma tillvägagångssätt beträffande hur den gränsöverskridande efterfrågan kan mötas.

Paragrafen, som genomför artikel 64 i EU-direktivet, motsvarar i huvudsak 8 kap. 5 § LEK. Övervägandena finns i avsnitt 15.3.

Den slår fast att regleringsmyndigheten ska definiera marknader som kräver åläggande av särskilda skyldigheter. Marknadsrekommendationen och riktlinjerna för marknadsanalys ska liksom tidigare vara styrande i arbetet. Nu anges också att om Organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation (Berec) har antagit riktlinjer om gränsöverskridande efterfrågan enligt artikel 66.2 i EU-direktivet och de är relevanta i det nationella sammanhanget, ska även dessa beaktas.

Äldre förarbeten finns i prop. 2002/03:110 s. 273 f. och 402 f.

Beträffande samråd inför beslut om fastställande av marknader, se 37, 39, 41 och 42 §§.

Marknadsanalys

6 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska fortlöpande analysera de marknader som har fastställts enligt 5 § och bedöma om det är motiverat att införa särskilda skyldigheter enligt denna lag. I analysen ska Europeiska kommissionens riktlinjer för marknadsanalys och bedömning av ett företags betydande inflytande på marknaden beaktas. Bedömningen ska särskilt innefatta en analys av om

1. det finns stora och bestående hinder för marknadsinträde,
2. marknadsstrukturen är sådan att den inte utvecklas mot effektiv konkurrens, och
3. den allmänna konkurrensrätten inte kan åtgärda marknadsmisslyckandena.

Paragrafen, som genomför artikel 61.1–2 i EU-direktivet, bygger på 8 kap. 6 § första stycket LEK. Genom att det numera anges att bedömningen ska avse frågan om införande av SMP-skyldigheter är motiverat, ligger ordalydelsen närmare den i direktivet. På samma sätt som i direktivet finns numera uttryckligen angett i paragrafen att bedömningen ska innefatta det s.k. trekriterietestet, som sedan tidigare finns i kommissionens rekommendation.

Analysen ska innefatta en bedömning av trolig marknadsutveckling i avsaknad av reglering med beaktande också av konkurrenstryck på andra marknader som kan vara av betydelse, reglerade såväl som oreglerade. Konkurrenssituationen ska analyseras på såväl infrastrukturnivå som när det gäller tillhandahållna tjänster. I fråga om förväntad framtida konkurrens ska pågående teknisk utveckling tas med i beräkningen. Analysen ska utgå från att incitamenten att investera i ny infrastruktur så långt som möjligt bör bibehållas. Närmare anvisningar finns i kommissionens riktlinjer för marknadsanalys.

Äldre förarbeten finns i prop. 2002/03:110 s. 275 f. och 403.

Beträffande samråd av marknadsanalysen, se 37, 39, 41 och 42 §§.
Övervägandena finns i avsnitt 15.4.

Identifierande av företag med betydande inflytande

7 § Om det vid en bedömning enligt 6 § konstateras att införandet av särskilda skyldigheter är motiverat på en fastställd marknad, ska företag med betydande inflytande på den marknaden identifieras.

I syfte att skapa effektiv konkurrens för slutanvändarna ska också beslut om en eller flera särskilda skyldigheter enligt 13–21 §§ eller om tillämpning av 10 eller 22 § fattas. En operatör som avses i första stycket får även i andra fall än som anges i detta kapitel åläggas en skyldighet om tillträde, om det finns synnerliga skäl för det och åtgärden godkänns av Europeiska kommissionen.

Om det vid en bedömning enligt 6 § konstateras att det på en fastställd marknad inte är motiverat att införa särskilda skyldigheter, ska beslutade skyldigheter upphävas. Tidpunkten för upphävande av en skyldighet ska bestämmas med hänsyn till berörda parter intressen. Särskilda villkor för övergångsperioden får då föreskrivas.

Paragrafen, som genomför artiklarna 67.3, 67.4 och 68.1–4, motsvarar 4 kap. 4 § och 8 kap. 6 § andra och tredje styckena LEK. Övervägandena finns i avsnitt 15.4.

Enligt paragrafens *första och andra stycken* ska regleringsmyndigheten om den enligt 6 § kommer fram till att så behövs utnämna SMP-företag och införa minst en särskild skyldighet. Katalogen av möjliga skyldigheter utökas genom direktivet. Proportionalitetsprincipen innebär att det minst ingripande sättet att komma till rätta med identifierade konkurrensproblem ska väljas. Införande av särskilda skyldigheter enligt paragrafen utesluter inte att också s.k. symmetriska skyldigheter enligt 30–35 §§ åläggs. I artikeln anges numera uttryckligen att också intresset av att säkerställa slutanvändarnas valmöjligheter ska beaktas. Andra ledet i *andra stycket* motsvarar 4 kap. 4 § andra stycket LEK. Om regleringsmyndigheten identifierar en konkurrenssituation som är så exceptionell att andra skyldigheter än de som beskrivs i lagen behövs, får sådana skyldigheter övervägas. När det gäller sådana åtgärder har kommissionen veto i enlighet med artikel 68.3 andra och tredje styckena.

Paragrafens *tredje stycke* motsvarar 8 kap. 6 § tredje stycket LEK, med tillägg för att regleringsmyndigheten enligt artikel 67.3 andra stycket i samband med upphävande av skyldigheter får ställa upp särskilda villkor under en övergångsperiod. Sådana villkor ska fastställas både med hänsyn till att en skyldighet inte längre är nödvändig och till behoven hos den som drar nytta av skyldigheten.

Beträffande samråd av SMP-beslut, se 37–43 §§.

För äldre förarbeten till 4 kap. 4 § LEK, se prop. 2002/03:110 s. 172 f. och 375 f. För äldre förarbeten till 8 kap. 6 § andra och tredje styckena, se samma prop. s. 275 f. och 403 f.

8 § Ett företag ska anses ha ett betydande inflytande på en fastställd marknad om det, antingen enskilt eller tillsammans med andra, har en ställning av sådan ekonomisk styrka att det i betydande omfattning kan uppträda oberoende av sina konkurrenter, sina kunder och i sista hand av konsumenterna.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om riktlinjer och underlag för bedömningen enligt första stycket.

Paragrafen, som genomför artikel 63, motsvarar 8 kap. 7 § LEK. Övervägandena finns i avsnitt 15.4. För äldre förarbeten, se prop. 2002/03:110 s. 275 f. och 404.

Gränsöverskridande marknader

9 § För gränsöverskridande marknader som fastställts enligt beslut av Europeiska kommissionen ska åtgärder enligt 6 och 7 §§ beslutas efter samråd med behöriga myndigheter i berörda länder.

Paragrafen, som genomför artikel 65.2, motsvarar 8 kap. 6 § fjärde stycket LEK. Övervägandena finns i avsnitt 15.3. Den äldre paragrafen berörs i prop. 2002/03:110 på s. 275 och 404.

Företag som endast bedriver grossistverksamhet

10 § En operatör som är ett sådant företag som avses i 7 § första stycket och som är ett företag som uteslutande är verksamt i grossistledet får åläggas andra skyldigheter än de som avses i 14 och 16 §§ eller skyldighet om rättvis och rimlig prisställning endast om det finns särskilda skäl.

Vid bedömningen av om det finns särskilda skäl ska det beaktas om det finns behov av ytterligare skyldigheter på grund av att villkor som operatören erbjuder medför konkurrensproblem till skada för slutanvändarna.

Operatören ska omgående anmäla ändrade omständigheter som påverkar bedömningen enligt första stycket till tillsynsmyndigheten.

Paragrafen, som är ny i jämförelse med LEK, genomför artikel 80 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 15.17.

I paragrafen slås fast att ett rent grossistföretag, dvs. ett företag som uteslutande är verksamt i grossistledet, inte ska vara föremål för alltför omfattande reglering eftersom ett sådant företag som regel saknar incitament att diskriminera sina kunder. Ett sådant företag definieras i 1 kap. 6 §.

Det *första stycket* innebär att en regleringslättnad som utgångspunkt ska gälla för ett SMP-företag som motsvarar definitionen på så sätt att endast skyldigheter om att lämna tillträde, om likabehandling och om att hålla rättvisa och rimliga priser får åläggas om en marknadsanalys visar att så är motiverat. Kriterierna i definitionen innebär att ett företag som kan komma på fråga för undantaget enbart ska verka på grossistmarknader och vara helt frikopplat från någon slutkundsverksamhet. Oberoendet ska gälla i förhållande till företagsverksamhet hos andra operatörer. Potentiell påverkan på konkurrensen får heller inte riskeras genom exklusivitetsavtal med någon grossistkund som bedriver slutkundsverksamhet. För ett företag som uteslutande är verksamt i grossistledet får andra skyldigheter än de angivna övervägas endast om det finns särskilda skäl.

Vad som utgör särskilda skäl enligt paragrafen anges i *andra stycket*. Andra stycket motsvarar artikel 80.4 i EU-direktivet. Regleringsmyndigheten ska se över de begränsade skyldigheterna som ålagts ett rent grossistföretag om konkurrensproblem har uppstått eller sannolikt kommer att uppstå till skada för slutanvändarna som kräver införande av skyldigheter som anges i 7 § första stycket.

Tredje stycket motsvarar sista ledet i artikel 80.3 och ålägger grossistföretaget att utan dröjsmål underrätta regleringsmyndigheten om ändrade förhållanden som kan påverka företagets status som rent grossistföretag.

Tillämpning av paragrafen ska föregås av samråd enligt 37, 39, 41 och 42 §§.

Marknader för röstsamtalsterminering

11 § En marknadsanalys som gäller en marknad för röstsamtalsterminering får genomföras endast under förutsättning att Europeiska kommissionen inte har fastställt någon unionsomfattande termineringstaxa för marknaden enligt artikel 75.1 i direktiv (EU) 2018/1972.

Om en marknadsanalys som avses i första stycket motiverar införande av kostnadsorienterade termineringstaxor ska kriterierna i bilaga 3 till direktiv (EU) 2018/1972, i den ursprungliga lydelsen, tillämpas vid fastställandet.

Paragrafen, som är ny i förhållande till LEK, genomför artikel 75.2 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 15.11.

Direktivet föreskriver att kommissionen senast den 31 december 2020 i en genomförandeakt ska föreskriva en enda unionsomfattande termineringstaxa beträffande dels fasta, dels mobila röstsamtal och att den taxan ska gälla för alla tillhandahållare inom unionen. Paragrafen innebär att regleringsmyndigheten först sedan kommissionen vid en översyn beslutar att inte bibehålla den gemensamma taxan får genomföra marknadsanalyser av marknaderna för terminering. Skyldigheter om kostnadsorienterade termineringstaxor ska följa kriterierna i direktivets bilaga 3. Hänvisningen till direktivsbestämmelserna är utformad så att den avser direktivet i en viss angiven lydelse, s.k. statisk hänvisning.

Upphävande och ändring av beslut utan föregående marknadsanalys

12 § Skyldigheter och villkor som har beslutats enligt detta kapitel eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av kapitlet ska även i andra fall än som avses i 7 § upphävas eller ändras när det är motiverat med hänsyn till syftet med beslutet.

Om det är nödvändigt med hänsyn till förändringar i konkurrenssituationen får även nya särskilda skyldigheter införas.

Tidpunkten för ett beslut enligt första eller andra stycket ska bestämmas med hänsyn till berörda parterns intressen.

Paragrafen, som bygger på 8 kap. 15 § LEK, innebär att beslut om skyldigheter vid behov också ska fattas oberoende av om det görs någon marknadsanalys enligt 6 §. Paragrafen genomför artikel 68.6 i EU-direktivet, som innebär att regleringsmyndigheterna ska beakta följderna av ny marknadsutveckling som påverkar konkurrensdynamiken. Övervägandena finns i avsnitt 15.5.

I artikeln anges att om sådan utveckling inte är tillräckligt betydelsefull för att motivera en ny marknadsanalys, ska myndigheten utan dröjsmål bedöma om det är nödvändigt att se över ålagda skyldigheter och ändra tidigare beslut. Detta innebär att återkalla skyldigheter eller införa nya. Så kan vara fallet exempelvis på grund av nya kommersiella avtal som påverkar konkurrensdynamiken. Om en uppsägning av ett betydelsefullt avtal sker på en avreglerad marknad, är det dock möjligt att en ny marknadsanalys behövs. På dynamiska marknader kan det också vara påkallat med mer frekventa marknadsanalyser. Ytterligare ledning finns i skäl 181

i EU-direktivet. Ändringar i fråga om skyldigheter ska föregås av samråd enligt vad som närmare föreskrivs i 37, 39, 41 och 42 §§.

Särskilda skyldigheter för operatörer med betydande inflytande på en viss marknad

Insyn

13 § En operatör som är ett sådant företag som avses i 7 § första stycket får förpliktas att i ett referenserbjudande eller på annat sätt offentliggöra specificerade uppgifter om

1. redovisning,
2. tekniska specifikationer,
3. nätegenskaper,
4. villkor för tillhandahållande och användning, inbegripet villkor som begränsar tillträde till eller användning av vissa tjänster,
5. prissättning, eller
6. andra förhållanden som behövs för insyn i fråga om samtrafik och andra former av tillträde.

Ett beslut om förpliktelse enligt första stycket ska innehålla besked om vilka uppgifter som ska tillhandahållas, hur detaljerade uppgifterna ska vara samt på vilket sätt de ska offentliggöras. Operatören får förpliktas att ändra en uppgift, om det är nödvändigt för att den ska stämma överens med en skyldighet som har beslutats enligt detta kapitel.

Ett beslut enligt första eller andra stycket får förenas med vite.

Paragrafen genomför artikel 69.1–3 i EU-direktivet. Den motsvarar 4 kap. 5 § LEK. Övervägandena finns i avsnitt 15.5. För äldre förarbeten, se prop. 2002/03:110 s. 170 och 376 och prop. 2010/11:115 s. 74 och 161.

Icke-diskriminering

14 § En operatör som är ett sådant företag som avses i 7 § första stycket får förpliktas att tillämpa icke-diskriminerande villkor i sin verksamhet. En sådan skyldighet ska särskilt säkerställa att

1. operatören under likvärdiga omständigheter tillämpar likvärdiga villkor för andra som tillhandahåller likvärdiga tjänster, och
2. de tjänster och den information som operatören erbjuder andra tillhandahålls på samma villkor och med samma kvalitet som gäller för operatörens egna tjänster eller för dotterbolags eller samarbetspartners tjänster.

Paragrafen, som motsvarar 4 kap. 6 § LEK, genomför artikel 70 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 15.8. För äldre förarbeten, se prop. 2002/03:110 s. 171 och 376.

Särredovisning

15 § En operatör som är ett sådant företag som avses i 7 § första stycket får förpliktas att särredovisa och rapportera specificerad verksamhet med anknytning till samtrafik och andra former av tillträde. En sådan skyldighet kan avse att operatören ska tillämpa en öppen prissättning för andra operatörer och för intern överföring eller tillhandahålla en myndighet sin redovisning, inbegripet uppgifter om intäkter från andra.

Paragrafen, som motsvarar 4 kap. 7 § LEK, genomför artikel 71 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 15.9. För äldre förarbeten, se prop. 2002/03:110 s. 176 och 377.

Tillträde

16 § En operatör som är ett sådant företag som avses i 7 § första stycket får förpliktas att uppfylla rimliga krav på tillträde till och användning av nät och tillhörande faciliteter i syfte att tillhandahålla elektroniska kommunikationstjänster. En sådan skyldighet kan avse att operatören ska

1. ge en annan operatör tillträde till specificerade nätdelar och tillhörande faciliteter, inbegripet sådant tillträde som krävs för att möjliggöra val och förval av operatör samt erbjudanden om återförsäljning av abonnemang,

2. förlånga ett redan beviljat tillträde till tillhörande faciliteter,

3. erbjuda andra operatörer specificerade tjänster för återförsäljning,

4. bevilja tillträde till tekniska gränssnitt, protokoll och annan nyckelteknik som är nödvändig för samverkan mellan tjänster,

5. erbjuda samlokalisering eller andra möjligheter till gemensamt utnyttjande av tillhörande faciliteter,

6. erbjuda specificerade tjänster som krävs för att säkerställa samverkan mellan tjänster ända fram till slutanvändarna,

7. erbjuda tillträde till driftstödssystem eller liknande programsystem som krävs för att garantera en sund konkurrens när det gäller tillhandahållande av tjänster,

8. erbjuda tillträde till sådana tjänster som möjliggör, stöder eller kan stödja tillhandahållande av tjänster via elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster,

9. bedriva samtrafik eller i övrigt vidta åtgärder så att nät eller tillhörande faciliteter kan förbindas.

Beslut enligt första stycket får förenas med de villkor som behövs för att säkerställa normal nätdrift. Villkor om att följa särskilda tekniska standarder eller specifikationer får dock endast gälla sådana standarder som Europeiska kommissionen har angett som obligatoriska i en förteckning som offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning.

Paragrafen, som genomför artikel 73.1 och 73.3 i EU-direktivet, motsvarar 4 kap. 8 § LEK. Övervägandena finns i avsnitt 15.10.

Uttrycket tillträde har samma innebörd som i definitionen i artikel 2.27 i EU-direktivet. Där finns också en icke uttömmande lista med exempel på sådant som omfattas av begreppet.

Närmare anvisningar för tillämpning av paragrafen finns i 17 §. En skyldighet om tillträde till nätinфраstruktur som stöder sig på paragrafen ska förenas med en skyldighet om att publicera ett referenserbjudande enligt 19 §.

För äldre förarbeten, se prop. 2002/03:110 s. 171 f. och 377 f. och prop. 2010/11:115 s. 91 och 161 f.

17 § Vid tillämpning av 16 § ska följande särskilt beaktas:

1. den tekniska och ekonomiska bärkraften för användning och installation av alternativa nätdelar eller tillhörande faciliteter, med hänsyn tagen till marknadsutvecklingen samt art och typ av samtrafik och andra former av tillträde,

2. den förväntade tekniska utvecklingens påverkan på nätens utformning och förvaltning,

3. behovet av att säkerställa teknikneutralitet i syfte att främja utformning och förvaltning av flera nät,

4. den tillgängliga kapaciteten,

5. de risker som en nyinvestering medför för ägaren till nät eller tillhörande faciliteter,
6. behovet av att värna konkurrensen på lång sikt,
7. berörda immateriella rättigheter, och
8. intresset av gränsöverskridande tjänster inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

I samband med tillämpningen av 16 § ska det övervägas om konkurrensen och slutanvändarnas intressen i stället kan främjas genom åläggande av en skyldighet enligt 18 §. Även åläggande av skyldigheter på närliggande marknader bör övervägas.

I paragrafen anges vilka omständigheter som särskilt ska beaktas i samband med införandet av en tillträdesskyldighet. Paragrafen genomför artikel 73.2 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 15.10.

Det *första stycket* motsvarar 4 kap. 10 § LEK med vissa tillägg.

Första punkten innebär att bedömningen bör ske utifrån en analys som innefattar en prognos om hållbarheten i tillträdet. Punkten genomför artikel 73.2 första stycket a och har en motsvarighet i tillträdesdirektivet och LEK. Ytterligare ledning för tillämpningen finns i skäl 171 och 172 i EU-direktivet.

Andra punkten är ny i förhållande till LEK och tillträdesdirektivet. Den innebär bl.a. att analysen bör säkra för att korrigeringsåtgärder i en äldre nättopologi kan ha en hämmande effekt på anläggningen av nya nät (jfr skäl 171 i EU-direktivet). Regleringen bör skapa incitament till att utveckla en flexibel och öppen nätstruktur som på sikt kan leda till mindre betungande och komplicerade korrigeringsåtgärder (jfr skäl 172 i EU-direktivet).

Även *tredje punkten* är ny i förhållande till tidigare reglering och innebär att även behovet av att ålagda tillträdesskyldigheter tillåter konkurrens baserad på differentiering och teknikneutralitet beaktas (jfr skäl 171 i EU-direktivet).

Liksom tidigare bör enligt *femte punkten* nätägarens ursprungliga investering respekteras. I EU-direktivet understryks dessutom ytterligare att den som investerar i nya nät tar en ekonomisk risk. En tillträdesskyldighet bör därför så långt möjligt utformas så att investeringsviljan i nya nät inte påverkas negativt.

Sjätte punkten anger att en skyldighet om tillträde bör värna konkurrensen på lång sikt. I jämförelse med tillträdesdirektivet bör enligt det nya direktivet särskilt effektiv infrastrukturbaserad konkurrens och innovativa affärsmodeller, exempelvis saminvesteringar i nät, eftersträvas.

Paragrafens *andra stycke* är nytt. För det första återspeglas de nya skrivningarna i artikel 73.2 första stycket om att proportionalitetsprincipen medför att det för nätägaren minst ingripande tillträdet ska väljas, även om detta medför att det är en annan marknad som bör bli föremål för reglering. För det andra genomförs artikel 73.2 andra stycket enligt vilket tillträde till nät och tillhörande faciliteter bör komma i fråga först sedan tillträde till infrastruktur för anläggning av nät enligt 18 § övervägts som effektiv regleringsåtgärd. EU-direktivet utgår nämligen från att tillträde till anläggningsinfrastruktur kan förbättra dynamiken i konkurrens och etablering på alla marknader i efterföljande led (jfr skäl 187 i EU-direktivet).

Äldre förarbeten återfinns i prop. 2002/03:110 s. 379 och 2010/11:115 s. 92 f. och 163.

Tillträde till infrastruktur för anläggning av nät

18 § En operatör som är ett sådant företag som avses i 7 § första stycket får förpliktas att uppfylla rimliga krav på tillträde till och användning av befintlig infrastruktur för anläggning av nät. En sådan skyldighet får även avse infrastruktur som inte utgör del av den relevanta marknaden som förpliktelsen avser.

Paragrafen, som är ny i förhållande till LEK, genomför artikel 72 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 15.12.

I artikeln finns en icke uttömmande lista på vilka tillgångar som kan komma i fråga för en tillträdesskyldighet, så som byggnader eller ingångar till byggnader, ledningar i byggnader inklusive fastighetsnät, antenner, torn och andra stödkonstruktioner, stolpar, master, kanalisation, rör, tillsynsbrunnar, inspektioner och kopplingsskåp.

Direktivets utgångspunkt är att infrastrukturbaserad konkurrens genom anläggning av parallella nät är det effektivaste sättet att uppnå långsiktig konkurrens. En regleringsåtgärd enligt paragrafen ska därför alltid övervägas i första hand, se 17 § andra stycket.

En skyldighet enligt paragrafen ska förenas med skyldighet att om referenserbjudande enligt 19 §.

Obligatorisk skyldighet om referenserbjudande

19 § En särskild skyldighet som avser tillträde till nätinфраstruktur ska förenas med skyldighet att offentliggöra ett sådant referenserbjudande som anges i 13 §. Erbjudandet ska innehålla de uppgifter som anges i Berecs riktlinjer om minimikriterierna för ett referenserbjudande antagna enligt artikel 69.4 i direktiv (EU) 2018/1972. Beslutet om skyldighet att offentliggöra ett referenserbjudande får förenas med vite.

Paragrafen, som bygger på 4 kap. 9 § LEK, genomför artikel 69.4 andra stycket i EU-direktivet. Den innebär att den som ålagts en särskild skyldighet att lämna tillträde till nät eller infrastruktur för anläggning av nät också ska förpliktas att publicera ett referenserbjudande i syfte att säkra insyn och icke-diskriminering. Paragrafen omfattar inte bara den som ålagts skyldigheter beträffande accessnätet, utan gäller även för tillträdesskyldighet som avser andra nätdelar. Övervägandena finns i avsnitt 15.6.

Direktivet föreskriver numera att Berec ska anta riktlinjer om minimikriterierna för ett referenserbjudande. Vid åläggande av en skyldighet ska riktlinjerna beaktas i största möjliga mån. Berec ska enligt EU-direktivet vid behov uppdatera riktlinjerna när det är nödvändigt till följd av teknisk utveckling och marknadsutveckling.

För äldre förarbeten rörande skyldighet om referenserbjudande, se prop. 2002/03:110 s. 186 f. och 378 f. och prop. 2010/11:115 s. 74 f. och 163.

Prissättning

20 § En operatör som är ett sådant företag som avses i 7 § första stycket får förpliktas att iaktta kostnadstäckning eller tillämpa kostnadsorienterad eller annan prissättning för specificerade typer av samtrafik och andra former av tillträde. Detta får ske om en marknadsanalys enligt 6 § visar att en brist på effektiv konkurrens innebär att operatören kan ta ut överpriser eller använda prispress på ett sätt som missgynnar slutanvändarna.

En förpliktelse enligt första stycket får, i samband med att förpliktelsen åläggs eller senare, förenas med en skyldighet att tillämpa ett visst högsta eller lägsta pris för samtrafik och andra former av tillträde som omfattas av förpliktelsen.

En förpliktelse enligt första stycket kan även avse skyldighet för operatören att tillämpa en viss kostnadsredovisningsmetod. En sådan förpliktelse ska förenas med skyldighet att göra en beskrivning av metoden tillgänglig för allmänheten. Kostnadernas huvudkategorier och reglerna för kostnadsfördelningen ska framgå av beskrivningen. Den som har förpliktats att kostnadsorientera sin prissättning ska, om förpliktelsen inte har förenats med en skyldighet enligt andra stycket, visa att priserna är rättvisa och skäliga med hänsyn till kostnaderna och får åläggas skyldighet att justera sina priser.

Paragrafen, som med redaktionella ändringar motsvarar 4 kap. 11 § LEK, genomför delar av artikel 74 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 15.10.

Paragrafens *första stycke* genomför artikel 74.1 delvis. När tillämpning av bestämmelsen övervägs ska i enlighet med lagens syfte behovet av att främja konkurrens och slutanvändarnas långsiktiga intressen, inklusive intresset av anläggning och användning av nästa generations nät, beaktas. Om det finns en påvisbar återhållande effekt på slutkundspriset, exempelvis till följd av andra ålagda skyldigheter, och ett effektivt och icke-diskriminerande tillträde därmed säkerställs, bör någon skyldighet i fråga om pris inte åläggas. Samtidigt bör fördelarna med förutsebara och stabila grossistpriser när det gäller att säkerställa ett effektivt marknadsinträde och incitament för nyanläggning av nät beaktas.

Genom *andra stycket* föreskrivs en möjlighet för myndigheten att utöva priskontroll i skyldighetsbeslut, se vidare prop. 2013/14:72.

Tredje stycket genomför artikel 74.1 delvis samt artikel 74.3 och artikel 74.4.

Vid tillämpning av paragrafen ska det som följer av 21 § iakttas.

För äldre förarbeten se förutom nämnda prop. även prop. 2002/03:110 s. 172, 194 f., och 379 f.

21 § Vid tillämpning av 20 § ska hänsyn tas till den investering som gjorts av operatören. En sådan skyldighet som avses i 20 § ska utformas så att operatören får en rimlig avkastning på kapitalinvesteringen.

Paragrafen, som motsvarar 4 kap. 12 § LEK, genomför de sista leden i artikel 74.1 andra stycket. Övervägandena finns i avsnitt 15.10.

Bestämmelsen innebär att skyldigheter avseende priskontroll ska medge företaget en rimlig avkastning på sysselsatt kapital, med beaktande av eventuella risker som är specifika för ett visst nytt nätinvesteringsprojekt. Metoder för kostnadstäckning och prissättning som föreskrivs bör bl.a. bidra till att främja anläggning av nya nät.

Godtagande av åtagande om saminvesteringserbjudande

22 § Om en operatör som är ett sådant företag som avses i 7 § första stycket åtar sig att erbjuda en möjlighet till saminvestering i anläggning av delar av ett optiskt fibernät fram till slutanvändarnas lokaler eller till en basstation, får åtagandet godtas. Ett beslut om att godta ett åtagande är att likställa med en särskild skyldighet. Beslutet ska avse en bestämd tid om minst sju år. Så länge beslutet gäller

får andra särskilda skyldigheter avseende nätdelarna åläggas endast om det finns särskilda skäl.

Vid bedömningen av om det finns särskilda skäl ska det beaktas om nätdelarna har samband med betydande konkurrensproblem som inte kan åtgärdas på annat sätt.

Paragrafen, som är ny i förhållande till LEK, genomför artikel 76.1 och 76.2 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 15.13.

Paragrafen ger en möjlighet för ett SMP-företag att genom åtagande om att erbjuda saminvestering för andra operatörer få regleringslättnader med avseende på nya delar i ett nät som saminvesteringen syftar till att anlägga. Regleringsmyndigheten får godta ett åtagande om att saminvestera med andra under de förutsättningar som räknas upp i 23 §. Om ett åtagande godtas får särskilda skyldigheter enligt 7 § införas endast för att åtgärda betydande konkurrensproblem beträffande en marknad som har sådana särdrag att det efter beaktande av samtliga omständigheter står klart att problemen inte kan åtgärdas på annat sätt.

Saminvesteringserbjudandet kan avse delägarskap, långsiktig riskdelning genom samfinansiering eller genom inköpsavtal som innebär särskilda rättigheter av strukturell karaktär för andra operatörer.

Att ett godtaget åtagande är att likställa med en särskild skyldighet innebär att tillsynsmyndigheten ska bedriva tillsyn av efterlevnaden enligt 10 kap.

23 § Ett åtagande om möjlighet till saminvestering som avses i 22 § får godtas om

1. anläggningen möjliggör motsvarande tillträde till slutanvändare som tidigare och detta ges på rättvisa och icke-diskriminerande villkor för operatörer som inte deltar samtidigt som incitamenten till saminvestering upprätthålls,

2. minst ett saminvesteringsavtal med en annan operatör har träffats,

3. erbjudandet har offentliggjorts minst sex månader innan anläggningen påbörjas, och

4. erbjudandet uppfyller kriterierna i bilaga 4 till direktiv (EU) 2018/1972, i den ursprungliga lydelsen.

Vid tillämpningen av första stycket ska Berecs riktlinjer antagna enligt artikel 76.4 i direktiv (EU) 2018/1972 beaktas.

Paragrafen, som är ny i förhållande till LEK, genomför artikel 76.1 och 76.2 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 15.13.

I paragrafen anges förutsättningarna för att godta ett åtagande om erbjudande om saminvestering i fibernät enligt 22 §. Hänvisningen till direktivbestämmelserna i *första stycket punkten 4* är utformad så att den avser direktivet i en viss angiven lydelse, s.k. statisk hänvisning.

Godtagande av åtagande enligt andra avtal än om saminvestering

24 § Ett åtagande av en operatör som är ett sådant företag som avses i 7 § första stycket om att följa villkor för tillträde eller annat avtal som har påverkan på konkurrenssituationen får även i andra fall än som avses i 22 § godtas. Ett beslut om att godta åtagandet är att betrakta som en särskild skyldighet. Godtagandet får avse ett åtagande helt eller delvis. Beslutet ska avse en bestämd tid som får vara längre än den tid som följer av 40 §.

Vid bedömningen av om ett åtagande enligt första stycket ska godtas ska det särskilt beaktas om åtagandet framstår som ägnat att möjliggöra hållbar konkurrens på marknader i efterföljande led för att underlätta gemensam anläggning och användning av nät med mycket hög kapacitet i slutanvändarnas intresse.

Paragrafen, som är ny i förhållande till LEK, genomför artikel 79 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 15.16.

Paragrafen innebär att regleringsmyndigheten i syfte att främja hållbar konkurrens och underlätta utbyggnad av och tillträde till fibernät får godta åtaganden av företag med betydande inflytande om att följa avtalsvillkor eller villkor för tillträde. Ett åtagande bör som huvudregel vara öppet för alla marknadsaktörer. Eftersom ett åtagande som har godkänts är att betrakta som en skyldighet ska myndigheten utöva tillsyn enligt 10 kap. över att åtagandet följs.

Ett åtagande kan lägga fast långsiktiga spelregler för inblandade parter på ett sätt som främjar förutsebarhet och investeringsvilja och får därför avse en tidsperiod som är längre än fristerna mellan marknadsanalyser. Godtagandet kan avse ett åtagande som helhet eller vissa delar, såsom vissa villkor för tillträde eller villkor i samarbetsavtal.

Åtagandet bör vara tillräckligt detaljerat för att utgöra underlag för beslut. Godtagande av ett åtagande ska föregås av ett marknadstest enligt 38 § och all information som framkommer under marknadstestet bör beaktas. Om myndigheten ser att invändningar mot förslaget bör tas om hand i dialog med SMP-företaget bör sådan inledas så att myndigheten och företaget kan hitta en gemensam lösning. Vid behov bör även andra marknadsaktörer höras på nytt.

Ett åtagande ska godtas om det bidrar till långsiktigt effektiv konkurrens i alla delar av leverantörskedjan. Särskilt slutanvändarintresset ska beaktas, vilket innebär att försiktighet påkallas i fråga om samarbetsavtal som skulle kunna motverka bästa pris och utbud för slutanvändarna. Även anläggning av nya nät med hög kapacitet är ett intresse att beakta vid bedömningen.

När myndigheten godtar ett åtagande bör den se över ålagda skyldigheter och överväga om de fortfarande behövs med hänsyn till den nya marknadssituationen. Om åtagandet inte medför så stora förändringar att någon ny marknadsanalys behövs kan 12 § tillämpas.

Funktionell separation

25 § Om det finns synnerliga skäl för det, får en vertikalt integrerad operatör, som med stöd av 7 § andra stycket ålagts en skyldighet att lämna tillträde, förpliktas att organisatoriskt avskilja de verksamheter som har anknytning till beslutet om skyldigheten. Avskiljandet ska ske på ett sådant sätt att verksamheterna bedrivs av en oberoende affärsenhet och särskilt syfta till att säkerställa icke-diskriminering och insyn.

Paragrafen, som motsvarar 4 kap. 12 a § LEK, genomför artikel 77 i EU-direktivet delvis. Övervägandena finns i avsnitt 15.14.

För äldre förarbeten, se prop. 2007/08:73 samt prop. 2010/11:115 s. 84 f. och 163 f.

26 § En förpliktelse enligt 25 § får förenas med villkor som syftar till att säkra de avskilda verksamheternas oberoende i förhållande till operatörens egen försäljningsverksamhet i slutkundsledet. Villkoren får innefatta krav på att operatörens inflytande över verksamheterna inskränks genom organisatoriska åtgärder eller på att verksamheterna ska drivas av en separat juridisk person. Villkor om att verksamheterna ska ställas under oberoende ledning får också uppställas.

Paragrafen, som motsvarar 4 kap. 12 b § LEK, genomför artikel 77 i EU-direktivet delvis. Övervägandena finns i avsnitt 15.14.

För äldre förarbeten, se prop. 2007/08:73 samt prop. 2010/11:115 s. 84 f. och 163 f.

27 § Ett beslut enligt 25 § får inte fattas utan att ett förslag till beslutet först har godkänts av Europeiska kommissionen.

Paragrafen motsvarar med avseende på beslut om funktionell separation 8 kap. 14 a § LEK. Den genomför artikel 77 i EU-direktivet delvis. Övervägandena finns i avsnitt 15.14.

För äldre förarbeten, se prop. 2007/08:73 samt prop. 2010/11:115 s. 84 f. och 163 f.

Anmälan om funktionell separation utan förpliktelse

28 § Om en operatör som avses i 25 § avser att utan förpliktelse enligt samma paragraf avskilja en betydande del av eller samtliga sina tillgångar i accessnätet i syfte att säkerställa icke-diskriminering och insyn, ska operatören minst tre månader i förväg underrätta tillsynsmyndigheten om sin avsikt. Detsamma ska gälla för eventuella ändringar av planerna. När processen är genomförd ska myndigheten underrättas om slutresultatet.

Paragrafen genomför artikel 78.1 första och andra styckena i EU-direktivet. Den motsvarar i huvudsak 8 kap. 1 a § LEK, med den skillnaden att tillämpning av bestämmelsen numera, genom hänvisningen till 25 §, uttryckligen förutsätter att operatören har ålagts en skyldighet om tillträde. Dessutom har preciseringen att underrättelse om en avsikt att företa en funktionell separation ska göras minst tre månader i förväg tillkommit. Övervägandena finns i avsnitt 15.15. För äldre förarbeten, se prop. 2010/11:115 s. 89 f. och 192.

Anmälan och skyldighet att beskriva planerad avveckling

29 § En operatör som med stöd av 7 § andra stycket har ålagts en skyldighet om tillträde ska minst 18 månader i förväg anmäla planer på att avveckla eller byta ut delar av ett nät som omfattas skyldigheten.

Om det är nödvändigt för att säkerställa konkurrensen och slutanvändarnas rättigheter får operatören som avses i första stycket åläggas en skyldighet att upprätta en detaljerad beskrivning av planerna med avseende på övergångsperioder och villkor samt vilka jämförbara tillträdesprodukter som erbjuds i stället.

Paragrafen, som är ny i förhållande till LEK, genomför artikel 81.1 och 81.2 första stycket i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 15.18.

Genom paragrafens *första stycke* slås fast att den som tillhandahåller grossisttillträde i ett nät och planerar att lägga ner eller ersätta nätet ska

anmäla detta till regleringsmyndigheten minst ett och ett halvt år i förväg. Anmälningsplikten gäller också för den som har en skyldighet att lämna tillträde till infrastruktur för anläggning av nät enligt 18 §.

Det *andra stycket* innebär att regleringsmyndigheten vid behov får ålägga en skyldighet att i detalj redovisa hur övergången från äldre infrastruktur påverkar grossistkunder i nätet, inbegripet vilka villkor som ska gälla, dels under övergångsperioden om minst fem år och dels därefter.

Skyldigheter för andra än operatörer med betydande inflytande

Tillträde till ledningar i en byggnad

30 § En operatör, eller någon som äger ledningar i ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät som operatören råder över, får efter ansökan av en annan operatör förpliktats att mot skäligen ersättning lämna tillträde till ledningarna i en byggnad eller fram till första utlopps- eller förgreningsstället. Förpliktelsen får innefatta skyldighet att lämna tillträde till tillhörande faciliteter.

En skyldighet enligt första stycket får åläggas endast om anläggning av ytterligare infrastruktur bedöms olönsam eller fysiskt ogenomförbar. Skyldigheten får förenas med villkor för tillträdet och de villkor som behövs för att uppnå icke-diskriminering och insyn i tillhandahållandet.

Paragrafen, som med vissa ändringar motsvarar 4 kap. 13 a § LEK, genomför artikel 61.3 första stycket i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 15.19.

Enligt paragrafen får en operatör eller en ägare till ett fastighetsnät åläggas att lämna tillträde till nätet från första utlopps- eller förgreningsstället. Ett fastighetsnät utgör en flaskhalsresurs och paragrafen kan vid behov användas för att komma till rätta med konkurrensproblem som detta orsakar. Ett beslut enligt bestämmelsen ska syfta till att skapa effektiv och långsiktigt hållbar konkurrens och föregås av en proportionalitetsbedömning som också tar hänsyn till intresset av att bibehålla investeringsviljan hos särskilt mindre operatörer. Tillträdespunkten ska bestämmas av regleringsmyndigheten med beaktande av Berecs riktlinjer enligt 33 §. Uttrycket tillträde avser enligt definitionen i artikel 2.27 i EU-direktivet när faciliteter eller tjänster görs tillgängliga för ett annat företag på fastställda villkor. Av paragrafen följer att en skyldighet får innebära att lämna tillträde till tillhörande faciliteter. Det begreppet finns definierat i 1 kap. 6 §.

Ersättningen för tillträdet ska vara skälig. Ändringen i jämförelse med LEK beror i första hand på språkliga överväganden. Detta innebär att ersättningen liksom tidigare bör täcka såväl direkta kostnader som ersättning för investeringsrisken och ingreppet i förfoganderätten.

Regleringsmyndigheten får ställa upp närmare villkor som ska gälla vid tillhandahållandet av tillträdet, exempelvis tekniska och operativa villkor. Av villkoren kan också framgå närmare hur tillträdet till tillhörande faciliteter, exempelvis tjänster, ska lämnas och vad som ska gälla för detta.

Paragrafen ger myndigheten möjlighet att tillsammans med tillträdes-skyldigheten föreskriva skyldigheter om icke-diskriminering och insyn, jfr 13–15 §§.

För äldre förarbeten, se prop. 2010/11:115 s. 75 f. och 165 f.

Tillträde till ytterligare nätdelar närmast slutanvändaren

31 § Om det finns särskilda skäl för det får en skyldighet som avses i 30 § även avse nätdelar bortom första utlopps- eller förgreningsstället. Skyldigheten får även avse aktivt och virtuellt tillträde.

Vid bedömningen av om det finns särskilda skäl ska det beaktas om hindren mot anläggning av ytterligare infrastruktur är omfattande och varaktiga och om hindren motverkar effektiv konkurrens och påverkar utfallet för slutanvändarna. Särskild hänsyn ska också tas till om operatören i stället tillhandahåller tillträde till ett nät med mycket hög kapacitet på rättvisa och icke-diskriminerande villkor.

En skyldighet enligt första stycket får inte åläggas om den äventyrar den ekonomiska bärkraften vid utbyggnad av små lokala nät.

Paragrafen, som är ny i förhållande till LEK, genomför artikel 61.3 andra till fjärde styckena i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 15.19.

Av paragrafens *första stycke* följer att när anläggning av ytterligare infrastruktur är olönsam eller fysiskt ogenomförbar får skyldigheten om tillträde till nät närmast användaren, om det finns särskilda skäl för det, utformas så att den också innefattar tillträde till ytterligare nätdelar i accessnätet. Tillträdespunkten bör placeras så att den tillträdande operatören når tillräckligt många slutanvändare för att etableringen ska vara ekonomiskt motiverad. Samtidigt bör myndigheten enligt proportionalitetsprincipen eftersträva det tillträde som är minst ingripande för den ålagde operatören. I fråga om tillträdespunkten ska Berecs riktlinjer beaktas. Om tillträde till passiv infrastruktur inte bedöms vara tillräckligt effektivt för att åtgärda konkurrensproblemen, eller om sådant tillträde inte är praktiskt möjligt, får skyldigheten avse aktiva eller virtuella nätelement.

Av det *andra stycket* följer att om hindren mot parallell anläggning, ekonomiska såväl som fysiska, är svåra att överkomma och inte bara tillfälliga tyder det på att det finns skäl att tillämpa paragrafen. Berecs riktlinjer är här tänkta att ge ledning. Vidare behöver konkurrensproblemets omfattning bedömas. För tillämpning av paragrafen ska det kunna konstateras att det saknas sådan konkurrens som långsiktigt ger de berörda slutkunderna största möjliga utbyte av elektroniska kommunikationstjänster. Detta gäller oavsett vad en marknadsanalys visat rörande konkurrensen på exempelvis en nationell slutkundsmarknad. Om den bristande konkurrensen påverkar utbud eller slutkundspriser utgör det särskilda skäl att ålägga en utvidgad skyldighet. En sådan situation uppstår troligen i första hand utanför större tätorter där utbyggnad av alternativ infrastruktur är förknippad med högre risk.

Om det finns ett alternativt tillträde till slutkunderna genom ett fibernät, talar proportionalitetsprincipen mot tillämpning. Beslut om utvidgat tillträde bör beslutas efter en sammanvägd bedömning av samtliga omständigheter. En oproportionerligt betungande skyldighet i förhållande till vad som står att vinna i fråga om konkurrens får inte åläggas. En skyldighet som medför starkt ställning för ett företag med betydande inflytande på en marknad enligt 6 § och som därför får negativa konsekvenser för konkurrensen bör inte införas.

I *tredje stycket* finns ett uttryckligt förbud mot att lägga en skyldighet om tillträde i ytterligare nätdelar än fastighetsnätet på en operatör eller nätägare om det drabbar ett mindre lokalt utbyggnadsprojekt alltför hårt. En skyldighet får inte åläggas om den innebär att driften av ett sådant nät

inte bär sig eller att en investering i nätet blir olönsam. Ledning för vilka projekt som räknas som mindre kommer att finnas i Berecs riktlinjer.

32 § En förpliktelse enligt 31 § får inte åläggas en operatör som avses i 10 § som i stället tillhandahåller tillträde till ett nät med mycket hög kapacitet på rättvisa och icke-diskriminerande villkor.

Med undantag från första stycket får en förpliktelse dock åläggas i fråga om ett nät som har finansierats med allmänna medel.

Paragrafen, som är ny i förhållande till LEK, genomför artikel 61.3 tredje stycket a och fjärde stycket. Övervägandena finns i avsnitt 15.18.

Paragrafens *första stycke* innebär att ett sådant företag som uppfyller villkoren i 10 §, ett s.k. rent grossistföretag, inte får åläggas en skyldighet om tillträde till ytterligare nätdelar än fastighetsnätet enligt 31 § om grossistföretaget i stället erbjuder tillträde till ett fibernät till alla på samma villkor. Villkoren ska vara rättvisa och rimliga. Det alternativa tillträdet ska erbjudas under tillräckligt lång tid för att tillträdande operatörer ska kunna planera sin verksamhet.

Paragrafens *andra stycke* utgör ett undantag från första stycket på så sätt att förbudet mot utvidgat tillträde för en ren grossist inte ska gälla i fråga om ett nät som har byggts eller drivs med offentlig finansiering. Som offentlig finansiering räknas olika former av statligt stöd eller bidrag ur EU:s strukturfonder. Verksamhet som drivs i kommunal regi anses generellt vara offentligt finansierad. Detta innebär att ett kommunalt bolag, även en ren grossist, kan åläggas skyldighet om utvidgat tillträde efter en bedömning enligt 31 §.

33 § Vid tillämpningen av 30–32 §§ ska Berecs riktlinjer för att främja en konsekvent tillämpning av artikel 61.3 som antagits med stöd av direktiv (EU) 2018/1972 särskilt beaktas.

Paragrafen, som är ny i förhållande till LEK, genomför artikel 61.3 delvis. Övervägandena finns i avsnitt 15.19.

Enligt EU-direktivet ska Berec anta riktlinjer för tillämpningen av direktivets bestämmelser som ligger till grund för 30–32 §§ senast den 21 december 2020. Paragrafen föreskriver att riktlinjerna ska beaktas.

Tillträde till infrastruktur för mobila tjänster

34 § Om det finns synnerliga skäl för det, får den som har tillstånd att använda radiosändare åläggas att på rättvisa och rimliga villkor ge tillträde till infrastruktur för tillhandahållande av mobila elektroniska kommunikationstjänster. Skyldigheten får innefatta tillträde till aktiv infrastruktur.

Vid bedömningen av om det finns synnerliga skäl ska det beaktas om den geografiska täckningen för slutanvändarna starkt begränsas till följd av att det saknas möjlighet att anlägga nödvändig infrastruktur.

Paragrafen, som är ny i förhållande till LEK, genomför artikel 61.4 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 15.20.

Tillträde kan enligt *första stycket* ges till infrastruktur som har ett direkt samband med tillståndet att använda radiosändare. Det kan exempelvis

röra sig om tillträde för inplacering av antenner i master och torn som tillståndshavaren äger eller råder över, där det redan finns utrustning som använder radiofrekvenserna som avses med tillståndet.

Enligt *andra stycket* ska det finnas synnerliga skäl för att ålägga tillträde enligt bestämmelsen. En utförlig utredning och bedömning ska ha gjorts, som ska ha lett till slutsatsen att inga andra tänkbara åtgärder finns som effektivt kan lösa problem som har att göra med slutanvändarnas tillgång till mobiltäckning. Som närmare behandlas i övervägandena förutsätter bestämmelsen därutöver en noggrann proportionalitetsavvägning.

Samlokalisering eller annat gemensamt utnyttjande

35 § En operatör får, efter ansökan av en annan operatör, även i andra fall än enligt 16 § första stycket 5 eller 30–33 §§ förpliktas att mot marknadsmässig ersättning tillhandahålla sökanden samlokalisering eller andra möjligheter till gemensamt utnyttjande av egendom eller annat, om det

1. är av betydelse för att skydda miljön eller för att uppnå mål för fysisk planering, eller

2. krävs för att skydda folkhälsa eller allmän säkerhet.

En förpliktelse enligt första stycket får innefatta en skyldighet för den förpliktade att mot ersättning för uppkomna kostnader genomföra stagning eller påbyggnad av en mast för elektronisk kommunikation eller andra liknande åtgärder som krävs för att ett tillhandahållande ska kunna ske. Förpliktelsen får inte innebära en skyldighet att byta ut en befintlig mast mot en ny.

Paragrafen, som med språkliga ändringar motsvarar 4 kap. 14 § LEK, genomför artikel 44 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 15.23.

Ett utkast till beslut enligt paragrafen ska samrådas enligt 37 §.

För äldre förarbeten, se prop. 2002/03:110 s. 381 f. och 404 f. och prop. 2005/06:191.

Tillträde till infrastruktur för anläggning av ledningar i en byggnad

36 § Den som äger eller annars råder över fysisk infrastruktur för elektronisk kommunikation i en byggnad är skyldig att uppfylla rimliga krav på tillträde till infrastrukturen för anläggning av ett elektroniskt kommunikationsnät med hög kapacitet. Tillträdet ska medges på rättvisa och icke-diskriminerande villkor. Skyldigheten gäller endast om anläggning av ytterligare infrastruktur bedöms olösant eller fysiskt ogenomförbar.

Skyldigheten gäller inte om tillträde redan ges till ett i byggnaden befintligt elektroniskt kommunikationsnät med hög kapacitet på objektiva, öppet redovisade, proportionella och icke-diskriminerande villkor och slutanvändarna inte kan anses gynnas av ett tillträde till byggnadens fysiska infrastruktur för elektronisk kommunikation.

Paragrafen, som motsvarar 4 kap. 13 b § LEK, genomför delvis artikel 9.2, 9.3 och 9.4 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/61/EU om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation. Övervägandena finns i avsnitt 5. För äldre förarbeten, se prop. 2015/16:73 s. 79 f. och 128.

Samråd inför beslut

Samråd med berörda parter

37 § En myndighet som avser att fatta ett beslut enligt 3, 4, 6, 7, 11, 30, 31, 34 eller 35 § ska upprätta ett förslag och ge berörda parter tillfälle att yttra sig över förslaget inom skälig tid, dock minst 30 dagar om det inte finns särskilda skäl mot det. Detsamma ska gälla för beslut om att fastställa en marknad enligt 5 § som skiljer sig från dem som framgår av Europeiska kommissionens rekommendation.

Paragrafen, som delvis motsvarar 8 kap. 10 § LEK, genomför artikel 23.1, 44.1, 61.5, 64.3, 68.2 och 68.6 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 15.21.

Samtliga beslut som pekas ut i de paragrafer som bestämmelsen hänvisar till ska i form av ett utkast samrådas med berörda parter i den tid som behövs med hänsyn till beslutets omfattning, dock minst 30 dagar. Detta innebär bl.a. att samtliga beslut om skyldigheter ska omfattas av obligatoriskt samråd. Samrådstiden får sättas kortare än 30 dagar endast i undantagsfall.

För äldre förarbeten, se prop. 2002/03:110 s. 278 f. och 405.

38 § En myndighet som avser att fatta beslut enligt 22 eller 24 § ska ge berörda parter tillfälle att yttra sig över åtagandet inom skälig tid, dock minst 30 dagar om det inte finns särskilda skäl mot det.

Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om myndighetens begäran om yttrande enligt första stycket.

Paragrafen, som är ny i förhållande till LEK, genomför artikel 78.2 och 79.2 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 15.21.

Paragrafen föreskriver samråd inför beslut om att godta ett åtagande av ett företag med betydande marknadsinflytande som innebär att åtagandet görs bindande. Åtagandet, inklusive en noggrann och detaljerad beskrivning av bl.a. de villkor som ska gälla, ska samrådas med berörda parter i ett s.k. marknadstest under den tid som behövs med tanke på frågans komplexitet. Tiden får endast i undantagsfall sättas kortare än 30 dagar.

Ett beslut om saminvestering enligt 22 § ska samrådas både enligt denna paragraf, som innebär att berörda parter ska lämna synpunkter på åtagandet, och enligt 37 § som föreskriver att synpunkter ska inhämtas på utkastet till beslut.

Paragrafen avses kompletteras med förordningsbestämmelser som närmare anger hur ett marknadstest bör genomföras och vilka frågor som bör ställas i en inbjudan att lämna synpunkter.

Samråd i Europeiska unionen

39 § Om ett beslut enligt 3–7, 12, 30, 31 eller 34 § skulle kunna påverka handeln mellan staterna inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, ska ett motiverat förslag till beslut överlämnas till behöriga myndigheter i övriga stater. Organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation och Europeiska kommissionen.

Kommissionen ska också underrättas om en myndighet i enlighet med internationella avtal avser att införa, ändra eller upphäva en skyldighet som beslutats enligt denna lag.

Paragrafen, som motsvarar 8 kap. 11 § LEK, med tillägg för ytterligare beslut om skyldigheter som omfattas, genomför artikel 32.3 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 15.21. För äldre förarbeten, se prop. 2002/03:110 s. 278 f. och 405 f. och prop. 2010/11:115 s. 66 f. och 193.

Tidsfrister för marknadsanalys och bistånd med arbetet i vissa fall

40 § Om ett förslag till beslut enligt 7 § ska överlämnas för samråd enligt 39 § första stycket, ska förslaget upprättas och överlämnas inom fem år från det senaste beslut som rör marknaden i fråga eller inom den längre tid om högst ytterligare ett år som Europeiska kommissionen dessförinnan har godkänt.

Om en ny rekommendation som avses i 5 § andra stycket har antagits och rekommendationen rör en marknad som inte tidigare har analyserats, ska förslaget till beslut i stället upprättas och överlämnas inom tre år från offentliggörandet av rekommendationen.

Om förslag till beslut inte kan överlämnas inom den tid som anges i första eller andra stycket och orsaken till detta är att marknadsanalysen enligt 6 § inte har slutförts, ska bistånd med slutförandet begäras från Organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation. Förslaget ska då överlämnas inom sex månader därefter.

Paragrafen, som genomför artikel 67.5 och 67.6 motsvarar 8 kap. 11 a § LEK med justeringar för att tidsfristerna i första och andra styckena har ändrats genom EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 15.21. För äldre förarbeten, se prop. 2010/11:115 s. 69 ff. och 193 f.

Tidsfrister för samrådet och verkan av kommissionens invändningar

41 § Beslut i fall som avses i 39 § får meddelas tidigast en månad efter det att överlämnandet har skett.

Ett beslut får dock meddelas tidigast två månader efter utgången av den tid som anges i första stycket, om Europeiska kommissionen inom den tiden meddelat myndigheten att den överväger att inte godta ett förslag till beslut som

1. innebär att en marknad som ska fastställas enligt 5 § avviker från kommissionens rekommendation, eller

2. avser identifiering av företag enligt 7 § första stycket.

Om kommissionen inom den tid som anges i andra stycket beslutar att inte godta ett sådant förslag som avses där, får beslut inte meddelas. Om kommissionens invändningar kan tillgodoses genom att förslaget ändras, ska samråd enligt 37 § om det nya förslaget inledas inom sex månader från dagen för kommissionens beslut.

Paragrafen, som motsvarar 8 kap. 12 § LEK, genomför artikel 32.3 delvis, 32.6 och 32.7 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 15.21. För äldre förarbeten, se prop. 2002/03:110 s. 278 f. och 406 och prop. 2010/11:115 s. 66 f. och 194.

Samverkan i Europeiska unionen

42 § Om ett förslag till beslut om skyldigheter enligt 3, 4, 7, 30–32 eller 34 § har överlämnats för samråd enligt 39 § första stycket och Europeiska kommissionen har meddelat att den har invändningar mot åtgärderna i förslaget ska samverkan ske med kommissionen och Organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation i syfte att fastställa vilka åtgärder som är mest effektiva och lämpliga.

I sådant fall får beslut meddelas tidigast fyra månader och senast fem månader efter utgången av den tid som anges i 41 § första stycket. Om det krävs för att ett förnyat samrådsförfarande enligt 37–41 §§ ska kunna genomföras, får tidsfristen förlängas ytterligare.

Om kommissionen inom den tid som anges i andra stycket beslutar att inte godta ett förslag i fråga om godtagande av erbjudande om möjlighet till saminvestering enligt 22 § eller om tillträde till nät närmast slutanvändaren som innefattar tillträde till nätdelar bortom första utlopps- eller förgreningsstället enligt 31 och 32 §§, får beslut inte meddelas. Om kommissionens invändningar kan tillgodoses genom att förslaget ändras, ska samråd enligt 37 § om det nya förslaget inledas inom sex månader från dagen för kommissionens beslut.

Paragrafens *första och andra stycke* motsvarar 8 kap. 12 a § LEK. De genomför artikel 33.2, 33.4 och 33.6 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 15.21.

Tredje stycket är nytt. Det genomför artikel 33.5 c i EU-direktivet, som innebär att kommissionen har veto i fråga om åtgärder som omfattas av artikel 61.3 andra stycket och artikel 76.2.

För äldre förarbeten, se prop. 2010/11:115 s. 67 f. och 194.

Tillfälligt beslut utan samråd

43 § Om det behövs för att säkerställa konkurrensen på en marknad som fastställts enligt 5 § eller för att skydda användarnas intressen och ett beslut om åtgärd inte kan skjutas upp, får beslut, utan iakttagande av samrådsskyldigheten i 37–41 §§, meddelas att gälla i högst sex månader. I sådant fall ska behöriga myndigheter i övriga stater, Europeiska kommissionen och Organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation utan dröjsmål underrättas om beslutet och skälen för det.

Ett beslut om en åtgärd enligt första stycket får inte förlängas utan iakttagande av samrådsskyldigheten i 37–41 §§.

Paragrafen, som motsvarar 8 kap. 13 § LEK, genomför artikel 32.10 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 15.21.

För äldre förarbeten, se prop. 2002/03:110 s. 281 och 406 f. och 2010/11:115 s. 194.

Resultatet av samrådet ska göras allmänt tillgängligt

44 § Resultatet av ett samrådsförfarande enligt 37–41 §§ ska göras allmänt tillgängligt, utom när det gäller uppgifter för vilka sekretess eller tystnadsplikt gäller enligt lag.

Paragrafen, som motsvarar 8 kap. 14 § LEK, genomför artikel 23.4 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 15.21.

Tillträde för montering av trådlösa accesspunkter med kort räckvidd

45 § Statliga myndigheter, kommuner och landsting ska på rättvisa och rimliga villkor på begäran av en operatör medge tillträde till byggnader, anläggningar och föremål som är tekniskt lämpliga att montera trådlösa accesspunkter med kort räckvidd på eller som behövs för att ansluta sådana accesspunkter till ett stamnät. Det åligger den som medger tillträde att söka sådana tillstånd som krävs för att tillträdet ska kunna realiserats och som operatören själv inte kan söka.

En begäran om tillträde får avslås om tillträdet inte är rimligt med hänsyn till

1. den fysiska infrastrukturens tekniska lämplighet för det avsedda tillträdet,
2. brist på utrymme i den fysiska infrastrukturen,
3. personlig säkerhet och folkhälsa,
4. risk för skada för allmän säkerhet, totalförsvaret eller Sveriges säkerhet i övrigt,
5. risk för att andra tjänster som infrastrukturen används för störs, eller
6. andra liknande omständigheter.

Regeringen får meddela föreskrifter om att vissa myndigheter ska vara undantagna från skyldigheten att medge tillträde.

Paragrafen innebär en skyldighet att medge tillträde till fysisk infrastruktur för montering av trådlösa accesspunkter med kort räckvidd. Paragrafen är ny. Den genomför artikel 57.4 (delvis) i EU-direktivet. Paragrafen har delvis utformats med 2 kap. 1 § utbyggnadslagen som förebild. Övervägandena finns i avsnitt 13.3.

Av *första stycket* följer att skyldigheten gäller statliga myndigheter, kommuner och landsting. Tillträde kan alltså inte komma i fråga om egendomen ägs av t.ex. ett statligt eller kommunalt ägt bolag. Tillträde kan ges till byggnader, anläggningar och föremål som är tekniskt lämpade att montera trådlösa accesspunkter med kort räckvidd på. Trådlösa accesspunkter med kort räckvidd definieras i 1 kap. 6 §. Med stamnät avses nät med hög kapacitet som över längre avstånd binder samman noder eller stationer i olika delar av landet. Eftersom accesspunkterna är små och lätta kan egendom av många olika slag i utom- och inomhusmiljö komma i fråga för tillträde. Tillträde ska på rättvisa och rimliga villkor. Detta gäller i förhållande till både den som har rätt att få tillträde och den som har skyldighet att ge tillträde. Det ska alltså göras en avvägning mellan parternas intressen. Ett centralt villkor är ersättningen för tillträdet. Även andra villkor kan dock behövas, beroende på vad som är lämpligt i det enskilda fallet.

Det åligger den som medger tillträde att söka tillstånd som kan behövas för tillträdet. Det kan t.ex. i undantagsfall krävas bygglov för åtgärden. Inget hindrar dock att den som begär tillträde i praktiken sköter allt arbete med en ansökan även om den formella sökanden behöver vara t.ex. en myndighet.

En begäran får enligt *andra stycket* avslås om det begärda tillträdet inte är rimligt med hänsyn till ett antal grunder. Uppräkningen är inte uttömmande. Även andra liknande omständigheter kan alltså föra med sig att tillträdet inte är rimligt.

En statlig myndighet, en kommun eller ett landsting får med stöd av *punkten 4* i *andra stycket* avslå en begäran om tillträde om begäran inte är rimlig med hänsyn till risk för skada för allmän säkerhet, totalförsvaret eller Sveriges säkerhet i övrigt. Det kan t.ex. röra sig om situationer där tillträde till infrastruktur för externa aktörer kan innebära att viktiga uppgifter röjs, vilket i sin tur kan få betydande konsekvenser för förmågan att hantera kriser eller motstå ett väpnat angrepp. Förutsättningarna för tillträde kan vara begränsade med anledning av att den aktuella fastigheten, anläggningen eller byggnaden utgör ett skyddsobjekt, vilket typiskt sätt innebär tillträdesförbud för de som är obehöriga enligt skyddslagen (2010:305). Förutsättningarna för tillträde kan även vara begränsade med anledning av att det vid det offentliga organet bedrivs verksamhet som är

av betydelse för Sveriges säkerhet och därmed omfattas av säkerhetsskyddslagen (2018:585).

I *tredje stycket* bemyndigas regeringen att undanta vissa myndigheter från skyldigheten att medge tillträde. Inget hindrar dock att sådana myndigheter ändå medger tillträde på frivillig väg.

46 § En begäran om tillträde enligt 45 § ska vara skriftlig och innehålla en tidsplan för anläggandet eller utbyggnaden av trådlösa accesspunkter med kort räckvidd eller anslutningar till stamnät i de delar som är relevanta för tillträdet.

Den som tagit emot en begäran om tillträde ska senast två månader från mottagandet av en fullständig begäran skriftligen meddela operatören om begäran medges eller inte. Meddelandet ska innehålla villkoren för tillträdet eller de omständigheter som det hänvisas till för att avslå begäran.

Paragrafen reglerar förfarandet när tillträdesfrågor aktualiseras. Paragrafen är ny. Den genomför artikel 57.4 i EU-direktivet delvis. Paragrafen har utformats med 2 kap. 2 och 3 §§ utbyggnadslagen som förebild. Övervägandena finns i avsnitt 13.3.

I *första stycket* anges kraven på den som begär tillträde. Kravet på skriftlighet kan uppfyllas t.ex. med e-post. Av 19 § förvaltningslagen (2017:900) följer att ansökan ska innehålla en redogörelse för planerna att anlägga eller bygga ut nätet. Av tydlighetsskäl anges dock att sökanden ska ange en tidsplan för anläggandet eller utbyggnaden av de accesspunkter och anslutningar som är relevanta för tillträdet.

Enligt *andra stycket* ska en begäran besvaras inom två månader. Även här kan skriftlighetskravet uppfyllas t.ex. med e-post. Om begäran medges ska svaret innehålla villkoren för tillträdet. Om begäran avslås ska skälen för detta anges. Enligt 10 kap. 13 § finns det möjlighet att begära tvistlösning om parterna inte når en överenskommelse om tillträde.

Skadestånd

47 § Om ett företag som enligt 7 § ska anses ha ett betydande inflytande på en viss marknad uppsåtligen eller av oaktsamhet vidtar en åtgärd som strider mot en skyldighet som beslutats med stöd av samma bestämmelse ska företaget ersätta den skada som därigenom uppkommer. Detsamma gäller den som uppsåtligen eller av oaktsamhet underlåter att vidta en åtgärd som är nödvändig för att följa en sådan skyldighet.

Rätten till sådan ersättning faller bort, om talan inte väcks inom tio år från det att skadan uppkom.

Paragrafen motsvarar 7 kap. 13 a § LEK. Övervägandena finns i avsnitt 5. För äldre förarbeten, se prop. 2006/07:119 s. 37 f. och 45 f.

6 kap. Samhällsomfattande tjänster

1 § Om det behövs för att säkerställa tillgång på en fast punkt till en adekvat internetanslutningstjänst eller en talkommunikationstjänst till överkomligt pris, får tillsynsmyndigheten besluta om skyldigheter att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster för att tillgodose varje rimlig begäran från slutanvändare om tillgång till sådana tjänster. Tillsynsmyndigheten får utse ett eller flera företag som ska säkerställa sådan tillgång i hela eller en del av landet.

En sådan skyldighet får inte vara oskäligt betungande för ett utsett företag.

Paragrafen gör det möjligt att införa skyldigheter att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster till slutanvändare som inte kan få tillgång till tjänsterna under normala kommersiella villkor. Den genomför artiklarna 84.1, 86.1, 86.3 och 90.1 i EU-direktivet. Paragrafen motsvarar delvis 5 kap. 1 § första stycket 1 och 2 LEK, se prop. 2010/11:115 s. 167 och prop. 2002/03:110 s. 205 f. och 382 f. Övervägandena finns i avsnitt 16.2.

Första stycket specificeras de s.k. samhällsomfattande tjänsterna. Samhällsomfattande tjänster omfattar en adekvat internetanslutningstjänst (definieras i 2 §) och talkommunikationstjänster. Om det behövs för att säkerställa tillgång på en fast punkt till sådana tjänster får tillsynsmyndigheten förplikta ett eller flera företag att tillhandahålla tjänsterna. Det finns inte någon generell skyldighet för vissa tillhandahållare att svara för utbudet. Tvärtom bygger regleringen på att marknaden ska tillhandahålla tjänsterna utan ingripande från tillsynsmyndigheten. Först om så inte sker ska tillsynsmyndigheten se till att tjänsterna tillhandahålls slutanvändarna av ett eller flera företag. En förpliktelse kan avse tillgång till tjänsterna i hela eller en del av landet. Förpliktelsen kan utformas på olika sätt beroende på det resultat som avses uppnås och det förpliktade företagets förutsättningar.

Tillhandahållandet ska ske till överkomligt pris. Uttrycket överkomligt pris har samma innebörd som i 5 kap. 1 § första stycket LEK, se prop. 2002/03:110 s. 214 f.

En förutsättning för att kunna besluta om skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster är att begäran om tillgång till tjänsterna är rimlig i det enskilda fallet. Om en anslutning förutsätter så kostsamma åtgärder att åtgärden blir oskäligt betungande för det förpliktade företaget kan en begäran inte anses rimlig.

Andra stycket är nytt. Bestämmelsen innebär en begränsning av möjligheten att ålägga ett företag att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster på det sättet att den ekonomiska bördan inte får bli oskälig för företaget.

2 § En adekvat internetanslutningstjänst enligt 1 § ska ha kapacitet att leverera en viss angiven lägsta datahastighet som medger funktionell tillgång till internet.

Regeringen får meddela föreskrifter om datahastighet.

Paragrafen definierar en adekvat internetanslutningstjänst. Den genomför artikel 84.3 och bilaga 5 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 16.2.

Första stycket motsvarar med språkliga ändringar delvis 5 kap. 2 § andra stycket LEK, se prop. 2002/03:110 s. 208 f. och 384. Uttrycket funktionell tillgång till internet avser det minimiutbud av tjänster som en adekvat internetanslutningstjänst ska ha kapacitet att stödja enligt bilaga 5 i EU-direktivet. De tjänster som räknas upp i bilagan är e-post, sökmotorer för informationssökning, grundläggande nätbaserade verktyg för utbildning och fortbildning, nätbaserade tidningar eller nyheter, arbetssökande, yrkesmässigt arbete i nätverk, internetbank, användning av e-tjänster som erbjuds av offentlig sektor, sociala medier och snabbmeddelanden samt samtal och videosamtal av standardkvalitet. Den lägsta datahastigheten fastställs i förordning med stöd av andra stycket.

Andra stycket motsvarar 5 kap. 2 § tredje stycket LEK, se prop. 2002/03:110 s. 209 f. och 384.

3 § En tjänst enligt 1 § får inte tillhandahållas på villkor som innebär att slutanvändarna tvingas att betala för något som inte är nödvändigt för tjänsten.

Paragrafen innebär ett förbud mot villkor som innebär att slutanvändarna är skyldiga att betala för bl.a. tjänster som inte är nödvändiga för den samhällsomfattande tjänst som tillhandahålls. Den genomför artikel 88.1 i EU-direktivet. Paragrafen motsvarar i huvudsak 5 kap. 5 § LEK, se prop. 2002/03:110 s. 384. Övervägandena finns i avsnitt 16.2.

Paragrafen har ändrats som en följd av att termen abonnent har ersatts med slutanvändare.

4 § Den som enligt 1 § ska tillhandahålla en tjänst och som avser att avhända sig en betydande del av eller samtliga sina tillgångar i accessnätet, ska i god tid före åtgärden underrätta tillsynsmyndigheten om sin avsikt.

Paragrafen innehåller en underrättelseskyldighet för tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster. Den genomför artikel 86.5 i EU-direktivet. Paragrafen motsvarar 5 kap. 6 a § LEK (se prop. 2010/11:115 s. 123 och 168 f.). Övervägandena finns i avsnitt 16.2.

Termen accessnät har samma betydelse som enligt artikel 2.30 i EU-direktivet, dvs. den fysiska väg som används av signaler för elektronisk kommunikation och som förbinder nätanslutningspunkten med en korskoppling eller likvärdig facilitet i det fasta allmänna elektroniska kommunikationsnätet.

7 kap. Tjänster till slutanvändare

Undantag för mikroföretag

1 § Bestämmelserna i 2–37 §§ gäller inte för mikroföretag som endast tillhandahåller nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster.

Den som omfattas av undantaget ska innan ett avtal ingås informera slutanvändaren om att bestämmelserna inte gäller.

Paragrafen är ny. Den innebär att vissa mikroföretag generellt undantas från merparten av bestämmelserna i kapitlet. Paragrafen genomför artikel 98 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 17.5.

I *första stycket* anges undantaget. Bestämmelsen motiveras av proportionalitetsskäl. Mikroföretag definieras i 1 kap. 6 §.

Andra stycket innehåller en skyldighet för sådana mikroföretag som anges i första stycket att innan ett avtal ingås informera slutanvändare om undantaget.

Information innan ett avtal ingås

2 § Innan ett avtal ingås med en konsument ska den som tillhandahåller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster på ett klart och begripligt sätt lämna information om avtalet och avgiftsfritt tillhandahålla en kortfattad och lättläst sammanfattning av avtalet. Om det inte är tekniskt möjligt att tillhandahålla sammanfattningen innan avtalet ingås, ska den lämnas senare utan dröjsmål. Tillhandahållaren ska tillämpa villkor som innebär att avtalet träder i kraft först när konsumenten har tagit emot sammanfattningen och bekräftat sitt samtycke till avtalet.

Särskilda bestämmelser om information som en näringsidkare ska ge en konsument innan ett avtal ingås finns i 2 kap. 2 § lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler och i 22 a § marknadsföringslagen (2008:486).

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om informationskravet.

Paragrafen är ny. Den innehåller en skyldighet för tillhandahållare att ge konsumenter viss information innan ett avtal ingås. Paragrafen genomför artikel 102.1 (delvis), 102.3 och bilaga 8 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 17.6.

Första stycket innehåller en skyldighet för tillhandahållare av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster att ge en konsument information innan ett avtal ingås. Enligt 3 § gäller inte skyldigheten för tillhandahållare av överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin till maskin-tjänster. Skyldigheten omfattar dels att lämna information om avtalet, dels att tillhandahålla en sammanfattning av avtalet. Skyldigheten gäller även distansavtal. Med stöd av tredje stycket är det möjligt att i föreskrifter närmare reglera informationskrav och de uppgifter som sammanfattningen ska innehålla. En genomförandeakt som fastställer en mall för sammanfattningen ska antas av Europeiska kommissionen senast den 21 december 2019.

De kvalitetskrav som ställs på informationen om avtalet är att den ska ges på ett klart och begripligt sätt. Sammanfattningen av avtalet ska tillhandahållas avgiftsfritt och vara kortfattad och lättläst. Slutligen finns en bestämmelse för det fall sammanfattningen pga. tekniska skäl inte kan tillhandahållas innan avtalet ingås. Sammanfattningen ska då lämnas senare utan dröjsmål.

Om en tillhandahållare underlåter att uppfylla informationskraven liksom tillämpa villkoret om avtalets ikraftträdande har PTS möjlighet att ingripa enligt 10 kap. Ett sådant ingripande får dock inga rättsföljder för den enskilde. Ingripandet medför inte att avtalet mellan tillhandahållaren och konsumenten blir ogiltigt. Det får inte heller till följd att ena parten kan rikta skadeståndskrav eller andra krav mot den andra.

Andra stycket innehåller en upplysningsbestämmelse om allmänna konsumentskyddsbestämmelser om informationskrav som gäller innan en näringsidkare ingår ett avtal med en konsument.

Tredje stycket gör det möjligt att meddela föreskrifter om informationskravet som omfattar både information om avtalet och sammanfattningen av avtalet. I artikel 102.3 i EU-direktivet anges de uppgifter som sammanfattningen ska innehålla. I bilaga 8 anges de sektorsspecifika informationskrav som ska gälla för tillhandahållare av olika elektroniska kommunikationstjänster. Kraven omfattar t.ex. information om minimitjänstekvalitet och ytterligare information om priset, löptid och villkor för förlängning och uppsägning av avtalet. Den reglering som behövs för att uppfylla de ytterligare krav som direktivet ställer på informationen i avtalet och sammanfattningen av avtalet kan ges i verkställighetsföreskrifter. Det gäller t.ex. krav på hur informationen ska lämnas.

3 § Bestämmelserna i 2 § gäller inte överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin till maskin-tjänster.

Paragrafen är ny. Den innehåller ett undantag från 2 §. Paragrafen genomför delvis artikel 102.1 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 17.6.

Bestämmelsen innebär att tillhandahållare av överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin till maskin-tjänster inte omfattas av skyldigheten i 2 §.

4 § Bestämmelserna i 2 § detta kapitel, 2 kap. 2 § lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler och i 22 a § marknadsföringslagen (2008:486) ska också tillämpas när ett avtal ingås med slutanvändare som är mikroföretag, små företag eller organisationer som drivs utan vinstsyfte, om de inte uttryckligen har samtyckt till att bestämmelserna frångås.

Paragrafen är ny. Den innebär att de kategorier av slutanvändare som ska skyddas av bestämmelserna om information innan ett avtal ingås utvidgas till att även omfatta andra slutanvändare än konsumenter. Paragrafen genomför artikel 102.2 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 17.6.

Bestämmelserna i 2 kap. 2 § lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler och i 22 a § marknadsföringslagen (2008:486) gäller för avtal som ingås mellan en näringsidkare och en konsument. Bestämmelserna är en del av den allmänna konsumentskyddslagstiftningen som också träffar avtal om elektroniska kommunikationstjänster. Paragrafen innebär att dessa bestämmelser som utgångspunkt också ska tillämpas när en näringsidkare ingår ett avtal med mikroföretag, små företag eller organisationer som drivs utan vinstsyfte inom ramen för lagens tillämpningsområde. Om dessa slutanvändare uttryckligen har samtyckt till att bestämmelserna frångås är bestämmelserna dock inte tillämpliga. De allmänna konsumentskyddsbestämmelserna är därmed direkt tillämpliga i fråga om avtal som ingås med sådana slutanvändare. Bestämmelserna omfattas i och med detta av tillsynen enligt 10 kap.

Bestämmelserna i 2 § ska på motsvarande sätt tillämpas när ett avtal ingås med mikroföretag, små företag eller organisationer som drivs utan vinstsyfte. Det innebär att även de sektorsspecifika kraven på information som ska lämnas innan ett avtal ingås gäller till förmån för den vidare slutanvändarkretsen och inte enbart för konsumenter.

Mikroföretag och små företag definieras i 1 kap. 6 §. Med organisationer som drivs utan vinstsyfte avses rättsliga enheter som inte genererar någon vinst för sina ägare eller medlemmar, t.ex. välgörenhetsorganisationer eller andra typer av allmännyttiga organisationer.

5 § Informationen enligt 2 § ska vara en del av avtalet som tillhandahållaren endast får ändra om parterna uttryckligen kommer överens om det.

Paragrafen är ny. Den innebär att den information som tillhandahållare är skyldiga att lämna innan ett avtal ingås ska vara avtalsinnehåll. Tillhandahållaren får inte på egen hand ändra sådan information. Paragrafen genomför artikel 102.4 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 17.6.

Informationen enligt 2 § omfattar i bestämmelsen både den information som ska lämnas om avtalet och sammanfattningen av avtalet.

Insyn och offentliggörande av information

6 § Den som tillhandahåller internetanslutningstjänster eller allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster ska för slutanvändarna offentliggöra tydlig, heltäckande och aktuell information om tjänsterna.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om sådan information.

Paragrafen innehåller en skyldighet för tillhandahållare att offentliggöra information för alla slutanvändare, även de som inte har tecknat avtal med tillhandahållaren. Den genomför artikel 103.1 och bilaga 9 i EU-direktivet. Paragrafen motsvarar med vissa språkliga ändringar i huvudsak 5 kap. 17 § LEK (se prop. 2010/11:115 s. 98 f. och 179 och prop. 2002/03:110 s. 235 f. och 388). Övervägandena finns i avsnitt 17.7.

Ändringen i *första stycket* innebär att paragrafens tillämpningsområde snävas in till att omfatta tillhandahållare av internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster. Till skillnad från tidigare specificeras inte den information som ska offentliggöras i bestämmelsen. Kvalitetskravet på informationen ändras till att informationen ska vara tydlig, heltäckande och aktuell. Det innebär att informationen måste lämnas i tillräcklig omfattning och vara enkel att överblicka. I övrigt är ändringarna endast språkliga och innebär inte någon ändring i sak.

Andra stycket ändras från en upplysning om verkställighetsföreskrifter till ett bemyndigande om föreskriftsrätt. Bestämmelsen gör det möjligt att i föreskrifter reglera vilken information som ska offentliggöras. I bilaga 9 i EU-direktivet specificeras den information som ska offentliggöras för att alla slutanvändare ska kunna göra välinformerade val. Informationen omfattar t.ex. företagets kontaktuppgifter, en beskrivning av de tjänster som erbjuds, taxor, villkor för standardavtal och tvistlösningsförfaranden. Den reglering som behövs för att uppfylla de krav som direktivet ställer på formerna för informationslämnandet kan ges i verkställighetsföreskrifter.

7 § Den som tillhandahåller internetanslutningstjänster eller allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster får förpliktas att för slutanvändarna offentliggöra uttömmande, jämförbar, tillförlitlig, användarvänlig och aktuell information om tjänsternas kvalitet och om vilka åtgärder som har vidtagits för att säkerställa likvärdig tillgång för slutanvändare med funktionsnedsättning. Information om tjänsternas kvalitet ska offentliggöras i den utsträckning som tillhandahållaren utövar kontroll över nätet.

Den som tillhandahåller allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster får också förpliktas att informera konsumenter om huruvida kvaliteten på tjänsterna är beroende av externa faktorer.

Paragrafen gör det möjligt att kräva att tillhandahållare offentliggör information om tjänsternas kvalitet och om vidtagna åtgärder för att säkerställa likvärdig tillgång för slutanvändare med funktionsnedsättning. Den genomför artikel 104.1 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 17.7.

Första stycket motsvarar med en språklig och en redaktionell ändring i huvudsak 5 kap. 18 § LEK (se prop. 2010/11:115 s. 98 f. och 180 och prop. 2002/03:110 s. 236 f. och 389). Ändringarna innebär att paragrafens tillämpningsområde snävas in till att omfatta tillhandahållare av internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga interpersonella kommunika-

tionstjänster. Möjligheten att kräva att en tillhandahållare offentliggör information om tjänsternas kvalitet begränsas och gäller i den utsträckning som tillhandahållaren utövar kontroll över nätet. Både direkt kontroll och kontroll genom ett tjänstenivåavtal omfattas. Kvalitetskravet på informationen har ändrats till att informationen ska vara uttömmande, jämförbar, tillförlitlig, användarvänlig och aktuell. I övrigt har en språklig ändring gjorts som inte innebär någon ändring i sak.

Andra stycket är nytt. Bestämmelsen innehåller en möjlighet att ställa ytterligare krav på att en tillhandahållare informerar konsumenter om huruvida kvaliteten på tjänsterna är beroende av externa faktorer. Bestämmelsen omfattar endast tillhandahållare av allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster och gäller endast i förhållande till konsumenter. Med externa faktorer avses t.ex. kontroll av överföringen av signaler och internetuppkopplings kvaliteten.

Bindningstid

8 § Ett avtal mellan en konsument och den som tillhandahåller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster får inte ha en längre bindningstid än 24 månader.

Första stycket gäller inte nummerberoende interpersonella kommunikationstjänster eller överföringstjänster för tillhandahållande av maskin till maskin-tjänster.

Första stycket ska också gälla för slutanvändare som är mikroföretag, små företag eller organisationer som drivs utan vinstsyfte, om de inte uttryckligen har samtyckt till att bestämmelserna frångås.

Paragrafen anger en maximal bindningstid för, i första hand, konsumentavtal. Den genomför artikel 105.1 första stycket (delvis) och 105.2 i EUDirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 17.9.1.

Första stycket motsvarar i huvudsak 5 kap. 15 a § första stycket andra meningen LEK (se prop. 2010/11:115 s. 96 f. och 178). Bestämmelsen ändras så att ordet inledande tas bort framför bindningstid. Ändringen förtydligar att det är den totala bindningstiden som avses. Det innebär att ett avtal med 24 månaders bindningstid inte kan förlängas med ytterligare bindningstid. Däremot finns det inget som hindrar att ett avtal med kortare bindningstid än 24 månader förlängs med ytterligare bindningstid så länge den maximala bindningstiden inte överskrids.

Genom det nya *andra stycket* snävas paragrafens tillämpningsområde in till att omfatta andra allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster än nummerberoende interpersonella kommunikationstjänster och överföringstjänster för tillhandahållande av maskin till maskin-tjänster. Därmed träffar kravet på maximal bindningstid i första hand internetanslutningstjänster och nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster som är allmänt tillgängliga.

Det nya *tredje stycket* innebär att kretsen av slutanvändare som kan få skydd av paragrafen snävas in. Kravet på maximal bindningstid kan inte längre åberopas av alla slutanvändare. Även den tidigare bestämmelsen tog dock främst sikte på mikroföretag och små företag som kan föredra ett avtal som är anpassat efter konsumenters behov (prop. 2010/11:115 s. 178).

Kravet på maximal bindningstid gäller enligt första stycket till förmån för konsumenter. I tredje stycket utvidgas den krets av slutanvändare som

ska skyddas av paragrafen. Bestämmelsen innebär att kravet på maximal bindningstid som utgångspunkt också ska gälla för avtal som ingås med mikroföretag, små företag eller organisationer som drivs utan vinstsyfte. Om dessa slutanvändare uttryckligen har samtyckt till att bestämmelserna frångås är kravet inte tillämpligt. Mikroföretag och små företag definieras i 1 kap. 6 §. Med organisationer som drivs utan vinstsyfte avses rättsliga enheter som inte genererar någon vinst för sina ägare eller medlemmar, t.ex. välgörenhetsorganisationer eller andra typer av allmännyttiga organisationer.

9 § Bestämmelserna i 8 § gäller inte för ett avtal om anläggning av en fysisk anslutning enligt vilket betalning av skulden görs genom avbetalning.

Ett sådant avtal som ingås med en konsument får inte innefatta terminalutrustning och inte heller innehålla villkor som hindrar utövandet av rättigheter enligt 11, 13, 15 eller 16 §.

Andra stycket ska också gälla för slutanvändare som är mikroföretag, små företag eller organisationer som drivs utan vinstsyfte, om de inte uttryckligen har samtyckt till att bestämmelserna frångås.

Paragrafen är ny. Den innebär att avbetalningskontrakt om anläggning av en fysisk anslutning undantas från kravet på maximal bindningstid. Paragrafen genomför artikel 105.1 andra stycket och 105.2 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 17.9.1.

I *första stycket* anges ett undantag från bestämmelserna om bindningstid i 8 §. Undantaget innebär att avtalstiden för ett avbetalningskontrakt enligt vilket konsumenten gör avbetalningar av skulden för t.ex. anläggning av fiber inte begränsas i fråga om bindningstid. Ett sådant avtal kan ha en längre avtalstid än 24 månader. Undantaget omfattar endast sådana avtal där avbetalningarna endast avser själva anläggningen av den fysiska anslutningen. En längre återbetalningsperiod är ofta fördelaktig för konsumenten i sådana fall eftersom det ofta rör sig om en större investering.

Enligt *andra stycket* får ett avbetalningskontrakt om anläggning av en fysisk anslutning som ingås med en konsument inte innefatta t.ex. en router eller ett modem. Avtalet får inte heller hindra konsumenten från att utöva sina rättigheter i fråga om ändring av avtal, maximal uppsägningstid efter att ett avtal med bindningstid har förlängts automatiskt, kompensation till tillhandahållaren vid uppsägning av ett avtal i förtid och påföljder vid fel. Bestämmelserna tar främst sikte på att konsumenter inte ska hindras från att byta tillhandahållare och syftar till att undvika inlåsnings effekter.

I *tredje stycket* utvidgas den krets av slutanvändare som ska skyddas av bestämmelserna i andra stycket. Det innebär att kraven på ett avbetalningskontrakt om anläggning av en fysisk anslutning som utgångspunkt också ska gälla för avtal som ingås med mikroföretag, små företag eller organisationer som drivs utan vinstsyfte. Om dessa slutanvändare uttryckligen har samtyckt till att bestämmelserna frångås är kraven inte tillämpliga. Mikroföretag och små företag definieras i 1 kap. 6 §. Med organisationer som drivs utan vinstsyfte avses rättsliga enheter som inte genererar någon vinst för sina ägare eller medlemmar, t.ex. välgörenhetsorganisationer eller andra typer av allmännyttiga organisationer.

Ändring och uppsägning av avtal

10 § När det gäller överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin till maskin-tjänster avses med slutanvändare i 11 och 15 §§ endast konsumenter, mikroföretag, små företag och organisationer som drivs utan vinstsyfte.

Paragrafen är ny. Den innebär att kretsen av slutanvändare som skyddas av bestämmelserna snävas in när det gäller vissa tjänster. Paragrafen genomför artikel 105.7 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitten 17.9.2 och 17.9.5.

Paragrafen omfattar endast överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin till maskin-tjänster. För andra elektroniska kommunikationstjänster gäller bestämmelserna till förmån för alla slutanvändare. De bestämmelser som pekas ut i paragrafen behandlar ändring av avtal och kompensation till tillhandahållaren vid uppsägning av ett avtal i förtid. Mikroföretag och små företag definieras i 1 kap. 6 §. Med organisationer som drivs utan vinstsyfte avses rättsliga enheter som inte genererar någon vinst för sina ägare eller medlemmar, t.ex. välgörenhetsorganisationer eller andra typer av allmännyttiga organisationer.

11 § Om den som tillhandahåller slutanvändare allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster vill ändra avtalet, ska slutanvändaren på ett klart och begripligt sätt underrättas om ändringen minst en månad innan den träder i kraft. Inom tre månader från underrättelsen får en slutanvändare som inte godtar de nya villkoren säga upp avtalet utan ytterligare kostnad.

Första stycket gäller inte

1. nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster, eller
2. om ändringen av avtalet enbart är till slutanvändarens fördel, av rent administrativ karaktär och inte får några negativa konsekvenser för slutanvändaren eller föreskrivs direkt genom unionsrätt eller nationell rätt.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om på vilket sätt underrättelsen ska lämnas och om innehållet i underrättelsen.

Paragrafen behandlar ändring av avtal. Den genomför artikel 105.4 i EU-direktivet. Paragrafen motsvarar med flera ändringar 5 kap. 16 § LEK (se prop. 2010/11:115 s. 96 och 178 f. och prop. 2002/03:110 s. 235 och 388). Övervägandena finns i avsnitt 17.9.2.

Ändringen i *första stycket* innebär först och främst att tidsfristen för en slutanvändare att säga upp avtalet med anledning av underrättelsen om villkorsändring förlängs. En slutanvändare har rätt att inom tre månader från underrättelsen säga upp avtalet. En ändring görs också så att rätten att säga upp avtalet gäller utan ytterligare kostnad. Om en tillhandahållare t.ex. underrättar slutanvändaren om villkorsändringen en månad innan den träder i kraft innebär det att slutanvändaren har två månader på sig att ta ställning till utfallet av ändringen. Gäller ändringen priset för tjänsten finns det därmed tid för slutanvändaren att ta del av fakturor som gäller för tiden efter villkorsändringen. Ändringen innebär också att ett kvalitetskrav för underrättelsen införs genom att det anges att slutanvändaren på ett klart och begripligt sätt ska underrättas om ändringen. Skyldigheten att i underrättelsen upplysa om rätten att säga upp avtalet utgår från lagtexten.

I det nya *andra stycket* avgränsas paragrafens tillämpningsområde.

Punkten 1 innebär att paragrafen omfattar andra allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster än nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster. De tjänster som träffas av bestämmelserna om ändring av avtal är internetanslutningstjänster, nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster och tjänster som helt eller huvudsakligen utgörs av överföring av signaler.

Punkten 2 innebär att en tillhandahållare under vissa förutsättningar kan ändra avtalet utan att iaktta kravet på underrättelse i första stycket. De situationer där kravet på underrättelse inte gäller specificeras i punkten. Det rör sig om fall där ändringen inte är till nackdel för slutanvändaren eller där ändringen föranleds av bestämmelser i unionsrätt eller nationell rätt som tillhandahållaren måste rätta sig efter.

Tredje stycket motsvarar med en språklig ändring i huvudsak 15 kap. 16 § andra stycket LEK. Upplysningsbestämmelsen ändras till att avse verkställighetsföreskrifter om på vilket sätt underrättelsen ska lämnas och om innehållet i underrättelsen. Den reglering som behövs för att uppfylla de ytterligare krav som direktivet ställer på informationen i underrättelsen och hur den ska göras kan ges i verkställighetsföreskrifter.

I övrigt ändras paragrafen som en följd av att termen abonnent har ersatts med slutanvändare.

Enligt 10 § snävas den krets av slutanvändare som skyddas av paragrafen in när det gäller vissa tjänster.

12 § Den som tillhandahåller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster får i avtal med en konsument inte ställa upp villkor som innebär att uppsägningstiden för konsumenten är längre än en månad.

I fråga om avtal med bindningstid får villkoren inte innebära att konsumenten måste säga upp avtalet tidigare än en månad före bindningstidens utgång för att avtalet ska upphöra att gälla vid den tidpunkten.

Paragrafen behandlar uppsägningstid i konsumentavtal. Den har stöd i artikel 105.1 första stycket i EU-direktivet. Paragrafen motsvarar med en redaktionell ändring 5 kap. 15 b § LEK (se prop. 2013/14:79 s. 13 f. och 21).

Övervägandena finns i avsnitt 17.9.3.

13 § Den som tillhandahåller elektroniska kommunikationstjänster får i ett avtal med bindningstid som förlängs automatiskt inte ställa upp villkor som innebär att en slutanvändare, efter en sådan förlängning, inte har rätt att när som helst säga upp avtalet med högst en månads uppsägningstid, utan annan kostnad än avgifter för användning av tjänsten under uppsägningstiden.

Första stycket gäller inte nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster eller överföringstjänster för tillhandahållande av maskin till maskin-tjänster.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet att lämna information till slutanvändaren inför en avtalsförlängning och årlig information om prisvillkor.

Paragrafen är ny. Den behandlar maximal uppsägningstid för avtal med bindningstid som har förlängts automatiskt. Paragrafen genomför artikel 105.3 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 17.9.3.

Första stycket innebär en reglering av uppsägningstiden för tidsbegränsade avtal med automatisk avtalsförlängning. När ett avtal med bindningstid, vid bindningstidens utgång, automatiskt förlängs på viss tid eller tills vidare

ska slutanvändaren ha rätt att säga upp avtalet med högst en månads uppsägningstid, utan annan kostnad än avgifter för användning av tjänsten under uppsägningstiden.

I *andra stycket* avgränsas paragrafens tillämpningsområde i fråga om vilka tjänster som omfattas. Bestämmelserna gäller andra elektroniska kommunikationstjänster än nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster och överföringstjänster för tillhandahållande av maskin till maskintjänster. Därmed träffar kravet på maximal uppsägningstid i första hand internetanslutningstjänster och nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster.

Tredje stycket gör det möjligt att meddela föreskrifter om skyldighet att lämna information till slutanvändaren inför en avtalsförklaring och årlig information om prisvillkor. Föreskrifträtten omfattar såväl informationslämnande som rådgivning. I artikel 105.3 i EU-direktivet anges att tillhandahållare innan avtalet förlängs automatiskt ska informera slutanvändaren i vissa avseenden. I artikeln anges också skyldigheter i fråga om råd och information om förmånligaste prisvillkor. Den reglering som behövs för att uppfylla de krav som direktivet ställer på formerna för informationslämnandet, dvs. kraven i fråga om tydlighet, när och hur informationen ska lämnas, kan ges i verkställighetsföreskrifter.

14 § Den som tillhandahåller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster och som har ingått avtal med en konsument om abonnemang med bindningstid, i kombination med tillhandahållande av terminalutrustning, ska efter att bindningstiden har löpt ut på begäran av konsumenten ta bort operatörlås kostnadsfritt och utan dröjsmål.

Med operatörlås avses sådana begränsningar när det gäller användningen av terminalutrustning som en tillhandahållare har infört eller låtit införa för att hindra att utrustningen används för nyttjande av andra tillhandahållares elektroniska kommunikationstjänster.

Tillhandahållaren ska omedelbart efter bindningstidens utgång på ett tydligt sätt underrätta konsumenten om dennes rätt enligt första stycket.

Paragrafen behandlar operatörlåst terminalutrustning. Den har stöd i artikel 105.1 första stycket första meningen första ledet och 105.6 i EU-direktivet. Paragrafen motsvarar med vissa språkliga ändringar i huvudsak 5 kap. 15 c § LEK (se prop. 2013/14:79 s. 16 f. och 21 f.). Övervägandena finns i avsnitt 17.9.6.

Första och tredje styckena följdändras med anledning av ändringen i 8 § första stycket.

15 § När en slutanvändare enligt unionsrätten eller nationell rätt har rätt att säga upp ett avtal avseende en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst innan avtalstiden har gått ut får tillhandahållaren endast begära kompensation för subventionerad terminalutrustning som slutanvändaren behåller. Tillhandahållaren ska ta bort operatörlås enligt 14 § andra stycket kostnadsfritt och senast vid betalning av kompensationen.

Första stycket gäller inte nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur kompensationen ska beräknas.

Paragrafen är ny. Den behandlar en tillhandahållares möjlighet att kräva kompensation i det fallet att en slutanvändare har rätt att säga upp avtalet i förtid. Paragrafen genomför artikel 105.6 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 17.9.5.

Första stycket inför en begränsning av den kompensation som en tillhandahållare kan begära med anledning av att slutanvändaren säger upp avtalet i förtid. Situationen aktualiseras när en slutanvändare enligt unionsrätten eller nationell rätt har rätt att säga upp avtalet före avtalstidens utgång. Tillhandahållaren kan i en sådan situation endast kräva ersättning för subventionerad terminalutrustning som slutanvändaren behåller. Det införs också en skyldighet för tillhandahållaren att ta bort operatörslös kostnadsfritt i ett sådant fall, på motsvarande sätt som vid bindningstidens utgång (14 §). Operatörslöset ska tas bort senast vid betalningen av kompensationen.

I andra stycket avgränsas paragrafens tillämpningsområde i fråga om vilka tjänster som omfattas. Bestämmelserna gäller andra allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster än nummerberoende interpersonella kommunikationstjänster. De tjänster som träffas av bestämmelserna är internetanslutningstjänster, nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster och tjänster som helt eller huvudsakligen utgörs av överföring av signaler.

Tredje stycket gör det möjligt att meddela föreskrifter om hur kompensationen ska beräknas. I artikel 105.6 andra stycket i EU-direktivet anges en beräkningsmetod för kompensationen. Förutsatt att kompensationen inte blir högre får medlemsstaterna fastställa andra metoder för beräkning av kompensationen.

Enligt 10 § snävas den krets av slutanvändare som skyddas av paragrafen in när det gäller vissa tjänster.

Påföljder vid fel

16 § Om den faktiska prestandan på elektroniska kommunikationstjänster skiljer sig väsentligt från den prestanda som anges i avtalet får en konsument använda sig av de påföljder vid fel som anges i 16 § konsumenttjänstlagen (1985:716).

Första stycket gäller inte internetanslutningstjänster eller nummerberoende interpersonella kommunikationstjänster.

Paragrafen är ny. Den behandlar påföljder när en tjänst inte motsvarar det som avtalats i fråga om prestanda. Paragrafen genomför artikel 105.5 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 17.9.4.

Första stycket innebär att bestämmelserna om påföljder vid fel i 16 § konsumenttjänstlagen är direkt tillämpliga om den faktiska prestandan på den tillhandahållna tjänsten skiljer sig väsentligt från den prestanda som anges i avtalet med konsumenten. En konsument får i en sådan situation välja mellan påföljderna innehållande av betalning, avhjälpande, prisavdrag, hävning och skadestånd. För att påföljderna ska få användas krävs att den faktiska prestandan skiljer sig väsentligt från den avtalade prestandan. Med väsentliga skillnader avses betydande ihållande eller ofta återkommande skillnader i förhållande till den prestanda som anges i avtalet.

I *andra stycket* avgränsas paragrafens tillämpningsområde i fråga om vilka tjänster som omfattas. Bestämmelserna gäller andra elektroniska kommunikationstjänster än internetanslutningstjänster och nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster. De tjänster som träffas av bestämmelserna är nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster och tjänster som helt eller huvudsakligen utgörs av överföring av signaler.

När det gäller internetanslutningstjänster finns bestämmelser i artikel 4.4 i förordning (EU) 2015/2120 om åtgärder rörande en öppen internetanslutning och slutkundsavgifter för reglerad kommunikation inom EU (TSM-förordningen).

Byte av tillhandahållare och nummerportabilitet

17 § Den som tillhandahåller internetanslutningstjänster ska se till att en slutanvändare kan byta tillhandahållare utan avbrott i tjänsten i den mån det är tekniskt genomförbart.

Den mottagande tillhandahållaren ska tillhandahålla tjänsten snarast möjligt den dag och inom den tidsram som avtalats med slutanvändaren. Avbrott i tjänsten under bytet får inte överstiga en arbetsdag.

Paragrafen är ny. Den behandlar byte av tillhandahållare av internetanslutningstjänster. Paragrafen genomför artikel 106.1 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 17.11.

Första stycket innebär en skyldighet för tillhandahållare att säkerställa kontinuitet i internetanslutningstjänster vid byte av tillhandahållare. Bytet ska i den mån det är tekniskt genomförbart ske utan avbrott i tjänsten. Skyldigheten omfattar både den mottagande och den överlämnande tillhandahållaren. Med avbrott avses den tid under vilken slutanvändaren inte har tillgång till tjänsten.

I *andra stycket* finns när det gäller tillhandahållandet av tjänsten ett skyndsamt krav och en tidsgräns för avbrott i tjänsten. Avsikten är att en slutanvändare enkelt, effektivt och användarvänligt ska kunna byta tillhandahållare och att minimera risken att slutanvändaren står helt utan tjänst under en längre tid. Vid dröjsmål med byte av tillhandahållare eller med tillhandahållande av en tjänst när ett sådant byte har skett kan skadeståndsskyldighet uppstå, se 23 §. Vid överträdelse av bestämmelserna ska tillsynsmyndigheten besluta om sanktionsavgift, se 11 kap. 1 §.

Ytterligare reglering om byte av tillhandahållare av internetanslutningstjänster kan meddelas med stöd av 20 §.

18 § Den som tillhandahåller elektroniska kommunikationstjänster ska se till att en slutanvändare med nummer ur en nationell nummerplan kan behålla sitt nummer vid byte av tillhandahållare. Om slutanvändaren begär det, ska nummer som används för en sådan tjänst överlämnas till en annan tillhandahållare för att den ska tillhandahålla tjänsten. Ett nummer vars sifferstruktur har geografisk betydelse behöver överlämnas endast för tillhandahållande av elektroniska kommunikationstjänster inom samma geografiska område (riktnummerområde).

En slutanvändare har rätt att behålla sitt nummer inom en månad från att avtalet upphört, om inte annat avtalats.

Första stycket gäller inte överlämnande av nummer mellan nät som tillhandahåller tjänster till en fast respektive en mobil nätanslutningspunkt.

Paragrafen behandlar nummerportabilitet. Den genomför artikel 106.2, 106.3 och del C i bilaga 6 i EU-direktivet. Paragrafen motsvarar med språkliga ändringar i huvudsak 5 kap. 9 § första och andra styckena LEK (se prop. 2010/11:115 s. 105 f. och 175 och prop. 2002/03:110 s. 225 f. och 386). Övervägandena finns i avsnitt 17.11.

Första stycket ändras som en följd av att termen abonnent har ersatts med slutanvändare.

I det nya *andra stycket* införs en tidsgräns inom vilken slutanvändaren har rätt att få sitt nummer porterat. Rätten till nummerportering gäller inom en månad från att avtalet upphört, förutsatt att slutanvändaren inte har av sagt sig den rättigheten. Det innebär att en slutanvändare som inom en månad från att avtalet upphört gör en sådan begäran har rätt att behålla sitt nummer.

Det nya *tredje stycket* motsvarar 5 kap. 9 § andra stycket LEK.

19 § Överlämnande av nummer enligt 18 § ska ske snarast möjligt den dag som avtalats med slutanvändaren. Den mottagande tillhandahållaren ska tillhandahålla tjänsten snarast möjligt och senast inom en arbetsdag från och med den dag som avtalats med slutanvändaren. Avbrott i tjänsten under överlämnandet får inte överstiga en arbetsdag.

Vid ett överlämnande övertar den mottagande tillhandahållaren tillståndet att använda det överlämnade numret och de rättigheter och skyldigheter som är knutna till det överlämnade numret för tiden efter överlämnandet.

Paragrafen behandlar nummerportabilitet. Den genomför artikel 106.5 och 106.6 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 17.11.

Första stycket motsvarar med vissa redaktionella ändringar, preciseringar och tillägg 5 kap. 9 § tredje stycket LEK (se prop. 2010/11:115 s. 106 f. och 175).

Ändringen i *första meningen* är en precisering av skyndsamhetskravet som innebär att överlämnandet av nummer ska ske så snart som möjligt den dag som avtalats med slutanvändaren. Överlämnandet har skett när den överlämnande tillhandahållaren har gjort det som krävs av denne för att bytet ska kunna ske. Denna tidpunkt inträffar normalt när den överlämnande tillhandahållaren kopplar ur numret och det uppstår ett avbrott i tillhandahållandet av tjänsten.

Ändringen i *andra meningen* innebär att motsvarande precisering som i första meningen görs när det gäller den tidsfrist inom vilken tjänsten senast ska tillhandahållas. Dessutom införs ett skyndsamhetskrav för den mottagande tillhandahållaren motsvarande det som gäller för den överlämnande tillhandahållaren enligt första meningen. Med att tjänsten tillhandahålls avses att numret har kopplats in så att slutanvändaren har tillgång till tjänsten.

I den nya *tredje meningen* införs en tidsgräns för avbrott i tjänsten under överlämnandet.

Vid dröjsmål med överlämnande av nummer eller med tillhandahållande av en tjänst när ett sådant överlämnande har skett kan skadeståndsskyldighet uppstå, se 23 §. Vid överträdelse av bestämmelserna ska tillsynsmyndigheten besluta om sanktionsavgift, se 11 kap. 1 §.

Det nya *andra stycket* behandlar vad som sker med nummertillståndet vid en portering. Det krävs inte något medgivande från tillståndsmyndigheten vid överlämnande av nummer genom nummerportering, se 4 kap. 9 §

andra stycket. Vid nummerportering följer nummertillståndet med det porterade numret till den mottagande tillhandahållaren. Den mottagande tillhandahållaren övertar därmed de rättigheter och skyldigheter som är knutna till det överlämnade numret för tiden efter överlämnandet.

Ytterligare reglering om nummerportabilitet kan meddelas med stöd av 20 §.

20 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om på vilket sätt skyldigheterna enligt 17–19 §§ ska fullgöras och om undantag från skyldigheterna samt får, i enskilda fall, medge undantag från skyldigheterna, om det finns särskilda skäl.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får också meddela föreskrifter om att den som tillhandahåller en internetanslutningstjänst tillsammans med en e-postadress ska ge slutanvändare möjlighet att under en skälig tid avgiftsfritt få tillgång till e-postmeddelanden efter att avtalet har sagts upp.

Paragrafen gör det möjligt att meddela föreskrifter om byte av tillhandahållare av internetanslutningstjänster och nummerportabilitet. Den genomför artikel 106.1, 5 och 6 samt artikel 115.1 och punkten b i del B i bilaga 6 till EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 17.10.11 och 17.11.

Första stycket motsvarar i huvudsak 5 kap. 9 § fjärde stycket LEK (se prop. 2010/11:115 s. 175 och prop. 2002/03:110 s. 225 f.). Bestämmelsen ändras så att bemyndigandet om föreskriftsrätt även omfattar den nya regleringen om byte av tillhandahållare av internetanslutningstjänster som införs i 17 §.

Andra stycket är nytt. Det gör det möjligt att meddela föreskrifter i enlighet med punkten b i del B i bilaga 6. Uttrycket tillgång till innefattar även möjligheten att överföra e-postmeddelanden som har sänts till aktuell e-postadress till en annan angiven e-postadress. I uttrycket skälig tid ligger en bedömning av den tidsperiod som bedöms nödvändig och proportionerlig.

21 § Ersättning för att överlämna nummer enligt 18 § får grundas endast på driftskostnaden för överlämnandet.

Den som har överlämnat ett nummer har endast rätt till ersättning för den driftskostnad som utgörs av ökade trafikskostnader för ett meddelande till numret. Sådan ersättning får tas ut endast från den som den anropande slutanvändaren har ingått avtal med om förmedling av meddelandet.

Den som överlämnar nummer har inte rätt till ersättning från slutanvändaren för överlämnandet.

Paragrafen behandlar ersättning för nummerportering. Den genomför artikel 106.4 i EU-direktivet. Paragrafen motsvarar med en redaktionell ändring i huvudsak 5 kap. 10 § LEK (se prop. 2010/11:115 s. 175 och prop. 2002/03:110 s. 225 f. och 386). Övervägandena finns i avsnitt 17.11.

Paragrafen ändras som en följd av att termen abonnent har ersatts med slutanvändare.

22 § Den som överlämnar ett nummer enligt 18 § ska till den som tillsynsmyndigheten bestämmer genast lämna de uppgifter som är nödvändiga för dirigeringsavdelningen till numret. Andra uppgifter som kan vara direkt eller indirekt hänförliga till en fysisk person än uppgifter om nummer och om den som tillhandahåller berörda allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster får inte lämnas utan samtycke från personen.

Tillsynsmyndigheten får utse någon att i en databas sammanställa sådana uppgifter och lämna dem till den som tillhandahåller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster, i den mån tillhandahållaren behöver uppgifterna för dirigering av kommunikation, och till andra som myndigheten bestämmer. Den utsedda databasoperatören ska i förhållande till den som tillhandahåller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster tillämpa villkor som är konkurrensneutrala och får ta ut den ersättning som är skäligen med hänsyn till kostnaderna.

Bestämmelserna i denna lag gäller i tillämpliga delar för databasverksamheten.

Paragrafen behandlar databasverksamhet vid nummerportering. Den motsvarar med en språklig och vissa redaktionella ändringar 5 kap. 11 LEK (se prop. 2010/11:115 s. 176 och prop. 2002/03:110 s. 225 f. och 386). Övervägandena finns i avsnitt 4.

23 § Den som tillhandahåller elektroniska kommunikationstjänster ska ersätta en slutanvändare skada som uppkommer genom dröjsmål vid byte av tillhandahållare enligt 17 §, med överlämnande av nummer enligt 18 § eller med tillhandahållande av en tjänst när sådant byte eller överlämnande har skett. Detsamma gäller för skada som uppkommer genom missade service- eller installationstillfällen. Tillhandahållaren ska informera slutanvändaren om dennes rätt till sådan ersättning innan ett avtal ingås.

Första stycket gäller inte om den som tillhandahåller tjänsten visar att dröjsmålet beror på ett hinder utanför dennes kontroll som denne inte skäligen kunde förväntas ha räknat med vid begäran om byte av tillhandahållare eller överlämnande av nummer eller vid bytet eller överlämnandet när det gäller dröjsmål med tillhandahållande av en tjänst, och vars följder denne inte heller skäligen kunde ha undvikit eller övervunnit. Beror dröjsmålet på någon som tillhandahållaren har anlitat för att helt eller delvis fullgöra bytet, överlämnandet eller tillhandahållandet, är den som tillhandahåller tjänsten fri från skadeståndsskyldighet endast om också den som har anlitats skulle vara fri enligt första meningen.

Första stycket gäller inte heller i fråga om andra slutanvändare än konsumenter, om det av avtalet följer att slutanvändaren har rätt till skäligen ersättning på grund av dröjsmålet.

Slutanvändaren har alltid rätt till ersättning för skada som uppkommit genom missbruk när det gäller byte av tillhandahållare eller överlämnande av nummer.

Paragrafen behandlar skadeståndsansvar vid byte av tillhandahållare av internetanslutningstjänst och nummerportering. Den genomför artikel 106.8 och 106.9 i EU-direktivet. Paragrafen motsvarar med en språklig ändring i huvudsak 7 kap. 13 b § LEK (se prop. 2010/11:115 s. 107 f. och 189 f). Övervägandena finns i avsnitt 17.11.

Första stycket ändras så att skadeståndsansvaret även omfattar den nya regleringen om byte av tillhandahållare av internetanslutningstjänster som införs i 17 §. Det innebär att även skada som uppkommer genom dröjsmål vid byte av tillhandahållare eller med tillhandahållandet av en tjänst när sådant byte har skett ska ersättas. Ändringen innebär också att skada som uppkommer genom missade service- eller installationstillfällen ska ersättas. I första stycket införs även en skyldighet för tillhandahållare att informera slutanvändaren om rätten till ersättning innan ett avtal ingås.

Andra stycket följdändras med anledning av ändringen i första stycket som utvidgar skadeståndsansvaret till att även omfatta byte av tillhandahållare av internetanslutningstjänst.

Ändringen i *fjärde stycket* innebär att det strikta skadeståndsansvaret för skada som uppkommit genom missbruk även omfattar byte av tillhandahållare av internetanslutningstjänst.

I övrigt ändras paragrafen som en följd av att termen abonnent har ersatts med slutanvändare.

Paketerbjudanden

24 § När en internetanslutningstjänst eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst tillhandahålls eller säljs till en konsument tillsammans med andra tjänster eller terminalutrustning (paket) gäller bestämmelserna i 6, 8, 9, 11, 13 och 15–17 §§ alla delar av paketet. Det gäller även skyldigheten att tillhandahålla en sammanfattning av avtalet enligt 2 §.

Den som levererar eller tillhandahåller abonnemang med ytterligare tjänster eller terminalutrustning som läggs till en internetanslutningstjänst eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst får inte ställa upp villkor som innebär en förlängning av den ursprungliga avtalstiden för dessa tjänster, om inte konsumenten uttryckligen har samtyckt till det.

Första och andra styckena ska också gälla för slutanvändare som är mikroföretag, små företag eller organisationer som drivs utan vinstsyfte, om de inte uttryckligen har samtyckt till att bestämmelserna frångås.

Paragrafen är ny. Den behandlar tjänster och terminalutrustning som erbjuds inom ramen för ett och samma avtal, s.k. sampaketering. Paragrafen genomför artikel 107.1, 107.3 och 107.4 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 17.12.

Första stycket innebär att de angivna bestämmelserna i kapitlet vid sampaketering gäller för alla tjänster och all terminalutrustning som ingår i paketet, även de som annars inte omfattas av bestämmelserna. Tillämpningsområdet för paragrafen är internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster. Det krävs att minst en sådan tjänst tillhandahålls eller säljs till en konsument tillsammans med andra tjänster eller terminalutrustning för att bestämmelserna ska vara tillämpliga på hela paketet. Ett paket föreligger i situationer där delarna i paketet tillhandahålls eller säljs inom ramen för samma eller ett anknytande avtal. De bestämmelser som ska gälla för hela paketet rör tillhandahållande av en avtalssammanfattning, offentliggörande av information om tjänsterna, maximal bindningstid, ändring av avtal, maximal uppsägningstid för avtal med bindningstid som har förlängts automatiskt, kompensation vid uppsägning av avtalet i förtid, påföljder vid fel och byte av tillhandahållare av en internetanslutningstjänst. Bestämmelserna gäller i tillämpliga delar.

Andra stycket behandlar den situationen att samma tillhandahållare levererar eller tillhandahåller abonnemang med ytterligare tjänster eller terminalutrustning till konsumenten. Även i detta fall är det fråga om en situation av sampaketering, dvs. att ytterligare tjänster eller terminalutrustning läggs till den ursprungliga tjänsten. Tillkommande avtal om tjänster eller terminalutrustning får inte innebära att den ursprungliga avtalstiden förlängs. Konsumenten kan dock vid tecknandet av abonnemanget på ytterligare tjänster eller terminalutrustning samtycka till att den ursprungliga avtalstiden förlängs. Bestämmelsen i 8 § om en maximal bindningstid på 24 månader utgör den yttersta gränsen för avtalstiden som inte får överskridas. Det

innebär att en konsument inte kan samtycka till en förlängning som över-skrider den maximala bindningstiden.

I *tredje stycket* utvidgas den krets av slutanvändare som ska skyddas av paragrafen. Det innebär att bestämmelserna som utgångspunkt också ska gälla för avtal som ingås med mikroföretag, små företag eller organisationer som drivs utan vinstsyfte. Om dessa slutanvändare uttryckligen har samtyckt till att bestämmelserna frångås är kravet inte tillämpligt. Mikro-företag och små företag definieras i 1 kap. 6 §. Med organisationer som drivs utan vinstsyfte avses rättsliga enheter som inte genererar någon vinst för sina ägare eller medlemmar, t.ex. välgörenhetsorganisationer eller andra typer av allmännyttiga organisationer.

25 § Om en konsument enligt unionsrätten eller nationell rätt har rätt att i förtid säga upp någon del av paketet på grund av bristande överensstämmelse med avtalet eller underlåtenhet att leverera, ska den rätten omfatta alla delar av paketet.

Paragrafen är ny. Den behandlar en konsuments rätt att i förtid säga upp ett avtal vid sampaketering, se 24 §. Paragrafen genomför artikel 107.2 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 17.12.

Bestämmelsen innebär att en konsument som, enligt unionsrätten eller nationell rätt, har rätt att säga upp ett avtal i förtid även har rätt att säga upp övriga tjänster eller terminalutrustning som har tillhandahållits eller sålts inom ramen för samma eller ett anknypande avtal.

Kostnadskontroll

26 § Den som tillhandahåller en internetanslutningstjänst eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst ska avgiftsfritt tillhandahålla en slutanvändare specificerade fakturor som gäller användningen av tjänsten, om inte slutanvändaren har begärt att fakturan ska vara ospecificerad.

Samtal som är avgiftsfria för den uppringande slutanvändaren får inte anges på fakturan.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. på vilket sätt skyldigheten ska fullgöras,
2. undantag från skyldigheten, och
3. vilka uppgifter som omfattas av skyldigheten.

Paragrafen innehåller en skyldighet att tillhandahålla specificerade fakturor till slutanvändare. Den genomför artikel 115.1 och punkten a i del A i bilaga 6 i EU-direktivet. Paragrafen motsvarar med språkliga ändringar i huvudsak 5 kap. 7 § första stycket 4, andra och tredje styckena LEK (se prop. 2010/11:115 s. 172 f., prop. 2008/09:159 s. 14 f. och 21 och prop. 2002/03:110 s. 221 f. och 385 f.). Övervägandena finns i avsnitt 17.10.2.

Ändringen i *första stycket* innebär att paragrafens tillämpningsområde snävas in till att omfatta tillhandahållare av internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster.

I övrigt ändras paragrafen som en följd av att termen abonnent har ersatts med slutanvändare.

27 § Den som tillhandahåller en internetanslutningstjänst eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst som faktureras utifrån förbrukning i volym eller tid ska avgiftsfritt erbjuda konsumenten en funktion för övervakning och kontroll av användningen av respektive tjänst. Innan en fastställd förbrukningsgräns uppnås och när en tjänst är förbrukad ska konsumenten informeras.

En konsument ska i samband med att avtal ingås informeras om sin rätt enligt första stycket.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om på vilket sätt skyldigheten ska fullgöras och om förbrukningsgräns.

Paragrafen är ny. Den behandlar en funktion som gör det möjligt för konsumenter att övervaka och kontrollera sin förbrukning av en tjänst. Paragrafen genomför artikel 102.5 och 102.6 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 17.10.7.

Första stycket inför en skyldighet för tillhandahållare att erbjuda konsumenter en funktion med vilken de kan övervaka och kontrollera användningen av varje tjänst som tillhandahålls. Skyldigheten gäller internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonell kommunikationstjänster som faktureras utifrån förbrukning i volym eller tid. Funktionen är tänkt att ge konsumenter aktuell information om förbrukningen av de tjänster som ingår i en prisplan. De krav som ställs på funktionen är att konsumenten ska informeras dels innan en fastställd förbrukningsgräns uppnås, dels när en tjänst är förbrukad. Funktionen ska inte medföra någon kostnad för konsumenten. Förbrukningsgränser kan fastställas med stöd av tredje stycket.

I andra stycket åläggs tillhandahållarna en skyldighet att informera konsumenter om funktionen i samband med att avtal ingås.

Tredje stycket gör det möjligt att meddela föreskrifter om skyldigheten och om förbrukningsgränser.

28 § Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst ska på begäran av en slutanvändare avgiftsfritt spärta vissa nummer eller typer av utgående samtal eller sms-meddelanden med förhöjd taxa.

En slutanvändare ska i samband med att avtal ingås informeras om sin rätt enligt första stycket och ska under löpande avtalsperiod ha rätt att avgiftsfritt ändra spärren.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om på vilket sätt skyldigheten ska fullgöras och om undantag från skyldigheten.

Paragrafen behandlar nummer- och samtalsspärrar. Den genomför artikel 115.1 och punkten b i del A i bilaga 6 i EU-direktivet. Paragrafen motsvarar med språkliga ändringar i huvudsak 5 kap. 7 a § LEK (se prop. 2010/11:115 s. 103 och 174 och prop. 2007/08:86 s. 17 f. och s. 25 f.). Övervägandena finns i avsnitt 17.10.3.

Ändringen i *första stycket* är en följd av de nya typer av elektroniska kommunikationstjänster som definieras i direktivet. Tillämpningsområdet för paragrafen är nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster som är allmänt tillgängliga. En nummerspärk kan t.ex. omfatta alla nummer som föregås av det internationella prefixet eller alla nummer i vissa särskilda nummerserier (se prop. 2007/08:86 s. 26). En nummerspärk kan

också omfatta nummer från t.ex. ett visst angivet land eller en angiven region. Samtalsspärrar är begränsade till att omfatta typer av utgående samtal eller sms-meddelanden med förhöjd taxa. De typer av samtal som avses är exempelvis dyra betalsamtal (se samma prop.).

Tredje stycket ändras på det sättet att sista meningen tas bort eftersom paragrafen inte genomför EU-direktivets bestämmelser om samhällsomfattande tjänster.

I övrigt ändras paragrafen som en följd av att termen abonnent har ersatts med slutanvändare.

29 § Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst ska avgiftsfritt ge konsumenten en möjlighet att få tjänsten spärrad vid ett belopp som konsumenten anger på förhand. När fordran mot konsumenten överstiger det angivna beloppet ska tjänsten avgiftsfritt avbrytas, om konsumenten inte begär att tjänsten ändå ska tillhandahållas.

Att tjänsten avbryts ska inte hindra konsumenten från att ringa nödsamtal eller andra avgiftsfria samtal.

En konsument ska i samband med att avtal ingås informeras om sin rätt enligt första stycket och ska under löpande avtalsperiod ha rätt att avgiftsfritt ändra angivet belopp.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om på vilket sätt skyldigheten ska fullgöras och om undantag från skyldigheten.

Paragrafen behandlar kreditspärrar. Den genomför artikel 102.6 och artikel 115.1 tillsammans med punkten g i del A i bilaga 6 i EU-direktivet. Paragrafen motsvarar med språkliga ändringar i huvudsak 5 kap. 7 b § LEK (se prop. 2007/08:86 s. 19 f. och 26). Övervägandena finns i avsnitt 17.10.7.

Paragrafen ändras som en följd av att bestämmelserna som den genomför i EU-direktivet endast är tillämpliga på konsumenter. Skyldigheten att erbjuda kreditspärr gäller till skillnad från tidigare nu endast i förhållande till konsumenter.

Ändringen i *första stycket* är en följd av de nya typer av elektroniska kommunikationstjänster som definieras i direktivet. Tillämpningsområdet för paragrafen är nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster som är allmänt tillgängliga.

30 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att den som tillhandahåller en internetanslutningstjänst eller en allmänt tillgänglig interpersonell kommunikationstjänst ska

1. erbjuda konsumenter möjlighet att
 - a) på annat sätt än som anges i 26–29 §§ kontrollera sina kostnader för användningen av tjänsten,
 - b) på förhand betala för användning av tjänsten, och
2. göra det möjligt för slutanvändare att stänga av tredjepartsfakturerering.

Paragrafen gör det möjligt att meddela föreskrifter om skyldigheter i fråga om andra former av kostnadskontroll, förhandsbetalning och avstängning av tredjepartsfakturerering. Den genomför artikel 115.1 och punkterna c, g och h i del A i bilaga 6 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitten 17.10.4, 17.10.7 och 17.10.9.

De tjänster som omfattas av paragrafens tillämpningsområde är internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster. Föreskriftsrätten omfattar skyldigheter för tillhandahållare av sådana tjänster.

Punkt 1 gäller i förhållande till konsumenter.

Punkten a motsvarar i huvudsak 5 kap. 7 c § LEK (se prop. 2010/11:115 s. 104 f. och 174). Bestämmelsen följdändras med anledning av de nya bestämmelserna om en funktion för kontroll av förbrukning (29 §).

Punkten b är ny (jfr 5 kap. 4 § första stycket 2 LEK). Med stöd av bemyndigandet kan föreskrifter meddelas om t.ex. skyldighet att tillhandahålla kontantkort.

Punkten 2 är ny. Med avstängning av tredjepartsfakturerings avses att stänga av möjligheten för tredjepartstillhandahållare att ta betalt för sina produkter eller tjänster via en faktura från en tillhandahållare av aktuella tjänster.

Åtgärder vid utebliven betalning

31 § Om en slutanvändare inte betalar för tillhandahållandet av en internetanslutningstjänst eller för en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst får tillhandahållandet av tjänsten avbrytas först sedan slutanvändaren uppmanats att betala inom viss skäligen tid, med upplysning om att tillhandahållandet annars kan komma att avbrytas. Betalas tjänsten inom angiven tid, får tillhandahållandet inte avbrytas.

Om en slutanvändare vid upprepade tillfällen har betalat för sent, får tillhandahållandet avbrytas omedelbart. Den som tillhandahåller tjänsten ska i sådant fall genast underrätta slutanvändaren om avbrytandet och under en tid av lägst tio dagar från avbrytandet ge slutanvändaren möjlighet att ringa nödsamtal och andra avgiftsfria samtal och att ha funktionell tillgång till internet.

Gäller utebliven eller upprepad för sen betalning en viss tjänst ska avbrottet begränsas till den tjänsten, om det är tekniskt möjligt och slutanvändaren inte tidigare har fått en betalningsupmaning eller har vilselett tillhandahållaren.

Paragrafen behandlar den situationen att en slutanvändare inte betalar för tillhandahållandet av en tjänst. Den genomför artikel 115.1 och punkten e i del A i bilaga 6 i EU-direktivet. Paragrafen motsvarar med en språklig ändring i huvudsak 5 kap. 19 § LEK (se prop. 2010/11:115 s. 103 och 180 f. och prop. 2002/03:110 s. 222 f. och 389). Övervägandena finns i avsnitt 17.10.6.

Ändringen i *första stycket* innebär att paragrafens tillämpningsområde snävas in till att omfatta internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster.

I *andra stycket* införs en skyldighet för tillhandahållare att under tidsfristen innan fullständig avstängning får ske, dvs. minst tio dagar från avbrytandet, ge slutanvändaren möjlighet att ha funktionell tillgång till internet. Kravet avser en lägsta tjänstenivå för en internetanslutningstjänst. Kravet motsvarar den tjänstenivå som en adekvat internetanslutningstjänst ska ha kapacitet att stödja. Uttrycket har samma innebörd som i 6 kap. 2 §.

I övrigt ändras paragrafen som en följd av att termen abonnent har ersatts med slutanvändare.

Nödkommunikation

32 § Den som tillhandahåller en talkommunikationstjänst eller en internetanslutningstjänst i ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät ska se till att tjänsten uppfyller rimliga krav på tillgänglighet vid extraordinära händelser i fredstid.

Den som tillhandahåller en talkommunikationstjänst ska vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa tillgång till alarmeringstjänster utan avbrott och att meddelanden enligt 34 § kan skickas ut utan avbrott.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om på vilket sätt skyldigheterna ska fullgöras och om undantag från skyldigheterna.

Paragrafen behandlar tillgång till tjänster vid extraordinära händelser i fredstid. Den genomför artikel 108 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 17.13.

Första stycket motsvarar i huvudsak 5 kap. 7 § första stycket 1 sista ledet LEK i dess ursprungliga lydelse (se prop. 2002/03:110 s. 239 f. och 385). Ändringen är en följd av de nya typer av elektroniska kommunikationstjänster som definieras i direktivet. Skyldigheten omfattar tillhandahållare av talkommunikationstjänster och internetanslutningstjänster, vars tjänster tillhandahålls i ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät.

Andra stycket är nytt. Skyldigheten omfattar tillhandahållare av talkommunikationstjänster. Nödvändiga åtgärder ska vidtas för att säkerställa utskick av varningar till allmänheten även om det sker genom sms eller liknande meddelanden. Skyldigheten innebär dock inte i sig att tillhandahållare av enbart talkommunikationstjänster också måste kunna förmedla varningsmeddelanden genom sms.

Tredje stycket motsvarar 5 kap. 7 § tredje stycket LEK i dess ursprungliga lydelse (se prop. 2002/03:110 s. 386).

33 § Den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst ska

1. medverka till att nödkommunikation kan förmedlas avgiftsfritt för användaren, och
2. avgiftsfritt lämna lokaliseringssuppgifter till den som tar emot nödkommunikation.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. på vilket sätt skyldigheterna ska fullgöras,
2. undantag från skyldigheterna, och
3. i fråga om första stycket 2, vilka uppgifter som omfattas av skyldigheterna och de krav som ska uppfyllas vid tillhandahållandet av uppgifterna.

Paragrafen behandlar förmedling av nödkommunikation och tillhandahållande av lokaliseringssuppgifter. Den genomför artikel 109.1, 109.2 och 109.6 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 17.14.

Ändringen i *första stycket* är en följd av de nya typer av elektroniska kommunikationstjänster som definieras i direktivet. Skyldigheterna omfattar tillhandahållare av allmänna elektroniska kommunikationsnät och allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster.

Punkterna 1 och 2 motsvarar i huvudsak 5 kap. 7 § första stycket 1 och 2 LEK (se prop. 2010/11:115 s. 118 f. och 172 f. och prop. 2002/03:110

s. 244 f. och 385). Ändringarna föranleds av den nya termen nödkommunikation som används i direktivet. Nödkommunikation definieras i 1 kap. 6 § och omfattar t.ex. nödanrop till 112 via ett särskilt system i fordon, s.k. eCall.

Andra stycket motsvarar 5 kap. 7 § tredje stycket LEK (se prop. 2010/11:115 s. 174 och prop. 2002/03:110 s. 386).

34 § Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig mobil nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst ska vid en olycka eller en annan allvarlig händelse i samhället avgiftsfritt medverka till att förmedla meddelanden som är av vikt för allmänheten och som ska skydda människor, egendom eller miljö. Meddelandena ska förmedlas till terminalutrustning som använts inom ett angivet geografiskt område som berörs av olyckan eller händelsen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från skyldigheten.

Paragrafen behandlar s.k. viktiga meddelanden till allmänheten (VMA). Den genomför artikel 110.1 i EU-direktivet. Paragrafen motsvarar 5 kap. 7 d § LEK (se prop. 2016/17:113 s. 7 f. och 28). Övervägandena finns i avsnitt 17.15.

Ändringen i *första stycket* är en följd av de nya typer av elektroniska kommunikationstjänster som definieras i direktivet. Tillämpningsområdet för paragrafen är mobila nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster som är allmänt tillgängliga.

Abonnentupplysning

35 § Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst ska på villkor som är rättvisa, kostnadsorienterade och icke-diskriminerande tillgodose varje rimlig begäran om att lämna ut abonnentuppgifter som inte omfattas av sekretess eller tystnadsplikt enligt lag till den som bedriver eller avser att bedriva abonnentupplysning.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. på vilket sätt skyldigheten ska fullgöras,
2. undantag från skyldigheten, och
3. vilka uppgifter som omfattas av skyldigheten.

Paragrafen behandlar utlämnande av abonnentuppgifter för tillhandahållandet av abonnentupplysningstjänster. Den genomför artikel 112.1 i EU-direktivet. Paragrafen motsvarar i huvudsak 5 kap. 7 § första stycket 3 och tredje stycket LEK (se prop. 2010/11:115 s. 172 f. och prop. 2002/03:110 s. 237 f. och 385 f.). Övervägandena finns i avsnitt 17.17.

Ändringen i *första stycket* innebär att paragrafens tillämpningsområde snävas in till att omfatta tillhandahållare av nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster som är allmänt tillgängliga.

36 § Den som kontrollerar tillträde till slutanvändare får åläggas sådana skyldigheter och villkor som avses i 5 kap. 3 § i syfte att slutanvändare ska ha tillgång till upplysningstjänster om telefonabonnemang.

Paragrafen är ny. Den gör det möjligt att införa skyldigheter och villkor för vissa företag för att säkerställa slutanvändares tillgång till abonnentupplysningstjänster. Paragrafen genomför artikel 112.2 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 17.17.

Med stöd av bestämmelsen får myndigheten införa skyldigheter och villkor för företag som kontrollerar tillträde till slutanvändare. De företag som avses är samma som i 5 kap. 3 §. En förutsättning för bestämmelsens tillämplighet är att skyldigheten eller villkoret behövs för att säkerställa slutanvändares tillgång till de abonnentupplysningstjänster som tillhandahålls på marknaden samt därigenom upprätthålla konkurrensen på marknaden för sådana tjänster.

Slutanvändare med funktionsnedsättning

37 § Den som tillhandahåller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster ska ta hänsyn till de behov som slutanvändare med funktionsnedsättning har av att

1. få tillgång till elektroniska kommunikationstjänster, inklusive tillhörande avtalsinformation, i samma utsträckning som flertalet slutanvändare, och

2. kunna dra nytta av ett utbud av företag och tjänster som är likvärdigt med det som flertalet slutanvändare har tillgång till.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om på vilket sätt skyldigheten ska fullgöras.

Paragrafen behandlar likvärdig tillgång och likvärdigt utbud för slutanvändare med funktionsnedsättning. Den genomför artikel 111.1 i EU-direktivet. Paragrafen motsvarar med en språklig ändring i huvudsak 5 kap. 6 e § LEK (se prop. 2010/11:115 s. 119 f. och 172). Övervägandena finns i avsnitt 17.16.

Ändringen i *första stycket punkten 1* är ett förtydligande av att tillgång till tjänsterna även innefattar tillhörande avtalsinformation. Bestämmelser om information som ska lämnas innan ett avtal ingås finns i 2–4 §§.

Användning av trådlösa lokala nät

38 § Den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst får inte begränsa slutanvändares möjligheter att ansluta terminalutrustning till trådlösa lokala nät eller att erbjuda andra slutanvändare anslutning till trådlösa lokala nät.

Paragrafen är ny. Den behandlar slutanvändares användning av trådlösa lokala nät, s.k. RLAN. Paragrafen genomför artikel 56.4 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 13.1.

Paragrafen innebär att slutanvändare har rätt att skaffa sig tillgång till RLAN som tillhandahålls av tredje part. Den innebär också att slutanvändare har rätt att ge andra slutanvändare tillgång till allmänna elektroniska kommunikationsnät via RLAN. Detta omfattar även situationer när flera RLAN kopplas ihop och görs allmänt tillgängliga för andra.

Trådlösa lokala nät definieras i 1 kap. 6 §.

Diskriminerande krav och villkor

39 § En tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster får inte för tillgång till eller användning av nät eller tjänster ställa upp krav eller allmänna villkor som diskriminerar slutanvändare på grund av nationalitet eller bosättnings- eller etableringsort, om detta inte kan motiveras på objektiva grunder.

Paragrafen är ny. Den återger principen om icke-diskriminering som den kommer till uttryck i EU-direktivet. Paragrafen genomför artikel 99. Övervägandena finns i avsnitt 17.3.

Bestämmelsen innebär att tillhandahållare inte får ställa sådana krav eller allmänna villkor som missgynnar vissa slutanvändare på grund av deras nationalitet eller bosättnings- eller etableringsort. Skillnader på grund av nationalitet eller bosättnings- eller etableringsort kan dock vara tillåtna om det är objektivt motiverat. Det kan t.ex. vara fråga om att de faktiska kostnaderna är högre pga. avstånd, tekniska detaljer i samband med tillhandahållandet, olika marknadsvillkor, olika konkurrenters prissättning eller större risktagande på grund av att bestämmelserna skiljer sig från dem i etableringsmedlemsstaten.

Om en tillhandahållare bryter mot förbudet har PTS möjlighet att ingripa enligt 10 kap. Därutöver finns det i lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden och lagen (1984:292) om avtalsvillkor mellan näringsidkare bestämmelser om marknadsrättsliga sanktioner mot oskäliga avtalsvillkor som näringsidkare använder. Sanktionerna kan användas mot marknadsföring av villkor som strider mot tvingande lag. I vissa särskilda fall kan det även finnas möjlighet till ingripande enligt diskrimineringslagen (2008:567) eller konkurrenslagen (2008:579).

Bestämmelsen har, i likhet med lagens övriga bestämmelser, inte till syfte att reglera det privaträttsliga förhållandet mellan tillhandahållare och slutanvändare. Ett civilrättsligt anspråk kan alltså inte grundas på bestämmelsen. En annan sak är att den marknadsrättsliga tillämpningen indirekt kan vara av betydelse, t.ex. vid en bedömning av frågan om ett avtalsvillkor är oskäligt i den mening som avses i 36 § lagen (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område.

Samrådsförfaranden

40 § I ett ärende om slutanvändarrättigheter som gäller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster ska berörda intresseorganisationer ges tillfälle att yttra sig, om det kan ske utan olägenhet.

Paragrafen behandlar samråd i ärenden om slutanvändarrättigheter. Den genomför artikel 24 i EU-direktivet. Paragrafen motsvarar 8 kap. 9 § LEK, se prop. 2002/03:110 s. 279 och 405. Övervägandena finns i avsnitt 17.18.

8 kap. Säkerhet, behandling av trafikuppgifter och integritetsskydd

Uttryck i kapitlet

1 § I detta kapitel avses med

abbonent: den som har ingått avtal med en leverantör av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster om tillhandahållande av sådana tjänster,

elektroniskt meddelande: all information som utbyts eller överförs mellan ett begränsat antal parter genom en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst, utom information som överförs som del av sändningar av ljudradio- och tv-program som är riktade till allmänheten via ett elektroniskt kommunikationsnät om denna information inte kan sättas i samband med den enskilda abonnenten eller användaren av informationen,

internetåtkomst: möjlighet till överföring av ip-paket som ger användaren tillgång till internet,

meddelandehantering: utbyte eller överföring av elektroniskt meddelande som inte är samtal och inte heller är information som överförs som del av sändningar av ljudradio- och tv-program,

misslyckad uppringning: uppringning som kopplas fram utan att nå en mottagare,

telefonitjänst: elektronisk kommunikationstjänst som innebär möjlighet att ringa upp eller ta emot samtal via ett eller flera nummer inom en nationell eller internationell nummerplan,

trafikuppgift: uppgift som behandlas i syfte att befordra ett elektroniskt meddelande via ett elektroniskt kommunikationsnät eller för att fakturera detta meddelande.

Uttrycken behandling, personuppgiftsansvarig och samtycke har i kapitlet samma innebörd som i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), här benämnd EU:s dataskyddsförordning.

Paragrafen innehåller särskilda definitioner av uttryck som endast används i detta kapitel. Definitionerna av abonnent och trafikuppgift är desamma som i 1 kap. 7 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 356 f. med hänvisningar). Övriga definitioner är desamma som i 6 kap. 1 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 248 f. och 389 f., prop. 2010/11:46 s. 23 f. och 73 f. och prop. 2017/18:122 s. 45 f. och 52 f.). Övervägandena finns i avsnitt 5.

Förhållande till annan reglering

2 § Bestämmelser om behandling av personuppgifter finns förutom i detta kapitel i EU:s dataskyddsförordning och i lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning samt i föreskrifter som har meddelats i anslutning till den lagen.

Bestämmelserna i EU:s dataskyddsförordning om rättelse, radering, begränsning och skadestånd gäller även vid behandling av personuppgifter enligt denna lag.

I det allmännas verksamhet ska offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) tillämpas i stället för 32–35 §§.

Paragrafen motsvarar 6 kap. 2 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 248 f. och 390 och prop. 2017/18:122 s. 45 f. och 53 f.). Övervägandena finns i avsnitt 5.

Säkerhet i nät och tjänster

3 § Den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst ska vidta ändamålsenliga och proportionella tekniska och organisatoriska åtgärder för att på ett lämpligt sätt hantera risker som hotar säkerheten i nät och tjänster. Åtgärderna ska säkerställa en nivå på säkerheten i nät och tjänster som är lämplig i förhållande till risken. Åtgärder ska särskilt vidtas för att förhindra och minimera säkerhetsincidenters påverkan på användare och på andra nät och tjänster.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om säkerhetsåtgärderna.

I paragrafen anges vilka åtgärder som ska vidtas för att hantera risker som hotar säkerheten i nät och tjänster. Paragrafen genomför artikel 40.1 i EU-direktivet. Den motsvarar delvis 5 kap. 6 b § och 6 kap. 3 § LEK. Paragrafen har utformats i nära anslutning till 13 och 15 §§ lagen (2018:1174) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster (NIS-lagen). Övervägandena finns i avsnitt 18.1.

Skyldigheten gäller alla som tillhandahåller allmänna elektroniska kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster. Det innebär att även den som tillhandahåller nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster numera omfattas av skyldigheten.

Vad som avses med säkerhet i nät och tjänster anges i 1 kap. 6 §. Det tar sikte både på driftsäkerhet, dvs. förmågan att upprätthålla avsedd funktion och skydd mot oönskad påverkan eller förändring i ett nät eller system, och integritetsskydd, dvs. skydd mot att uppgifter som lagrats eller överförs oavsiktligt eller olagligt förstörs, förloras eller ändras (jfr prop. 2010/11:115 s. 169 och 182).

Tekniska åtgärder innefattar bl.a. åtgärder till skydd mot oönskad förändring av, obehörig insyn i och åtkomst till nät och tjänster samt skydd av personer, lokaler och utrustning av betydelse för informationssäkerheten. I organisatoriska åtgärder ingår bl.a. att säkerställa att endast auktoriserad personal har tillgång till uppgifter och att införa säkerhetspolicier och andra rutiner för behandling av uppgifter samt att genomföra uppföljningar av säkerhetsarbetet.

Åtgärderna ska säkerställa en nivå på säkerheten som är lämplig i förhållande till risken. Risk avses ha samma betydelse som i 2 § 11 NIS-lagen, dvs. en rimligen identifierbar omständighet eller händelse med en potentiell negativ inverkan på säkerheten i nät och tjänster. I att åtgärderna ska vara lämpliga i förhållande till risken ligger att de tekniska lösningar som är tillgängliga på marknaden vid en given tidpunkt ska beaktas. Avsikten är att framsteg i den tekniska utvecklingen ska avspeglas i de åtgärder som vidtas. Teknisk utveckling kan dels medföra att behovet av säkerhetsåtgärder förändras, dels innebära nya möjligheter att vidta effektiva säkerhetsåtgärder (jfr prop. 2010/11:115 s. 169 och prop. 2017/18:41 s. 94). För att säkerställa en lämplig nivå på säkerheten behöver aktörerna regelbundet och vid behov se över vilka säkerhetsåtgärder som ska vidtas.

Åtgärder ska särskilt vidtas för att förhindra och minimera säkerhetsincidenters påverkan på användare och på andra nät och tjänster. Det innebär att arbetet med att förhindra störningar och avbrott som påverkar allmänhetens tillgång till fungerande elektroniska kommunikationer ska vara i förgrunden. Kravet innefattar lämpliga åtgärder som stöder upptäckt och

analys av säkerhetsincidenter och åtgärder för att hantera en inträffad incident.

Kraven på säkerhetsåtgärder gäller den som tillhandahåller ett nät eller en tjänst. Det innebär att kravet gäller den som etablerar, driver, kontrollerar eller tillgängliggör nätet eller tjänsten (jfr artikel 2.16 i EU-direktivet). Kraven gäller därmed också oavsett om en aktör sköter underhållet av nätet eller tjänsten själv eller lägger ut uppgifterna på entreprenad.

Enligt artikel 40.5 i EU-direktivet har Europeiska kommissionen möjlighet att anta genomförandeåtgärder som specificerar vilka tekniska och organisatoriska åtgärder som ska vidtas.

4 § Tillsynsmyndigheten får, om det finns särskilda skäl, förplikta den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst att på egen bekostnad låta ett oberoende organ utföra en säkerhetsgranskning av hela eller delar av verksamheten och att redovisa resultatet av granskningen för tillsynsmyndigheten.

Paragrafen ger tillsynsmyndigheten möjlighet att ålägga någon att genomgå en säkerhetsgranskning. Paragrafen är ny. Den genomför artikel 41.2 b i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 18.2.

Syftet med en säkerhetsgranskning är att kunna bedöma om säkerhetskraven enligt 3 § är uppfyllda. För att kunna ålägga skyldigheten krävs det särskilda skäl. Avsikten är alltså att säkerhetsgranskningar inte ska krävas regelmässigt eller ersätta tillsynsmyndighetens tillsyn. En säkerhetsgranskning bör i första hand kunna komma i fråga då tillsynsmyndigheten inhämtat uppgifter eller bedrivit tillsyn enligt lagen, men detta inte varit tillräckligt för att fullständigt besvara nödvändiga frågor om verksamhetens säkerhet. En säkerhetsgranskning behöver inte heller avse hela verksamheten, utan kan avgränsas till exempelvis vissa delar av en verksamhet som är särskilt känsliga eller behöver bli ytterligare granskade. Säkerhetsgranskningar kan t.ex. kunna komma i fråga för att testa säkerheten när det gäller internetaccess till viktigare kommunikationsnoder eller anläggningar eller åtgärder som har vidtagits för att komma till rätta med sårbarheter i kommunikationsprotokoll.

5 § Den som är skyldig att lagra uppgifter enligt 22 § ska vidta de särskilda tekniska och organisatoriska åtgärder som behövs för att skydda de lagrade uppgifterna vid behandling.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyddsåtgärderna.

Paragrafen motsvarar 6 kap. 3 a § LEK (se prop. 2010/11:46 s. 52 f. och 75). Övervägandena finns i avsnitt 18.5.2.

Incidentrapportering

6 § Den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst ska utan onödigt dröjsmål till tillsynsmyndigheten rapportera säkerhetsincidenter som har haft en betydande påverkan på nät och tjänster.

Tillsynsmyndigheten får, om det ligger i allmänhetens intresse, förplikta den som tillhandahåller allmänna elektroniska kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga

elektroniska kommunikationstjänster att informera allmänheten om säkerhetsincidenter.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om incidentrapportering.

I paragrafen regleras rapportering av säkerhetsincidenter. Paragrafen genomför artikel 40.2 i EU-direktivet. Paragrafen motsvarar delvis 5 kap. 6 c § och 6 kap. 4 a § LEK. Övervägandena finns i avsnitt 18.4.

Enligt *första stycket* ska tillsynsmyndigheten underrättas om säkerhetsincidenter som har haft en betydande påverkan på nät och tjänster. Det är alltså inte meningen att aktörerna ska meddela tillsynsmyndigheten om alla de dagliga och kortvariga störningar och avbrott som normalt uppstår och som endast påverkar ett fåtal abonnenter och där orsaken t.ex. är strömavbrott eller skada på ledningar i samband med grävarbeten. Omständigheter som särskilt har betydelse för bedömningen av om en säkerhetsincident har haft en betydande påverkan är t.ex. om ett större antal användare eller ett större geografiskt område påverkas, om säkerhetsincidenten varar en längre tid eller om säkerhetsincidenten i större utsträckning påverkar nätets eller tjänstens funktion eller funktioner i samhället.

Att en underrättelse ska lämnas utan onödigt dröjsmål betyder att den rapportering som regel ska ske så snart de första kritiska åtgärderna har vidtagits för att avhjälpa säkerhetsincidenten och de uppgifter som ska lämnas finns tillgängliga. Om det behövs internt utredningsarbete för att kunna sammanställa samtliga uppgifter som ska lämnas till tillsynsmyndigheten bör myndigheten lämpligen kunna underrättas dels i direkt anslutning till säkerhetsincidenten om det som då är känt, dels vid ett senare tillfälle när samtliga uppgifter har sammanställts.

En underrättelse bör innehålla de uppgifter som typiskt sett har betydelse för myndighetens bedömning av om kraven på säkerhetsåtgärder är uppfyllda eller om det finns anledning att vidta tillsynsåtgärder till följd av händelsen. En underrättelse bör därför normalt innehålla uppgifter när säkerhetsincidenten har inträffat, hur den upptäcktes, vad som har skett, omfattningen och konsekvenserna av incidenten, vilka åtgärder som vidtagits för att minska konsekvenserna av underrättelsen och vilka åtgärder som vidtagits för att förhindra liknande incidenter i framtiden.

Enligt artikel 40.5 i EU-direktivet har Europeiska kommissionen möjlighet att anta genomförandeåtgärder som specificerar omständigheter, format och förfaranden i samband med kravet på underrättelse.

Ett sådant föreläggande som avses i *andra stycket* torde endast bli nödvändigt att besluta i de sällsynta fall då säkerhetsincidenten är omfattande och myndigheten har anledning att tro att frivilliga åtgärder för att lämna snabb och adekvat information till allmänheten inte är tillräckliga.

7 § Den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst ska, om det finns ett särskilt och betydande hot om en incident som avses i 6 §, informera de användare som kan komma att påverkas av hotet om vilka skydds- eller motåtgärder som de kan vidta, och, om det är lämpligt, om själva hotet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om underrättelseskyldigheten.

Paragrafen reglerar information till användare vid hot om säkerhetsincidenter. Paragrafen är ny. Den genomför artikel 40.3 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 18.4.

Informationsskyldigheten gäller särskilda och betydande hot om säkerhetsincidenter som upptäcks. Att hotet ska vara särskilt och betydande innebär att det ska finnas ett konkret hot som kan drabba användare på ett ingående sätt, t.ex. genom att många användare kan drabbas av avbrott i tjänster eller att känsliga uppgifter om användare riskerar att spridas. Informationen ska ange vilka skydds- eller motåtgärder som användarna kan vidta. Det kan t.ex. röra sig om byte av lösenord eller uppgradering av programvara. Vid bedömningen av om det är lämpligt att informera om själva hotet bör det t.ex. beaktas om spridning av uppgifter om vari en upptäckt säkerhetsbrist består kan väntas förvärra hotet.

Behandling av trafikuppgifter

8 § Den som bedriver verksamhet som är anmälningspliktig enligt 2 kap. 1 § ska utplåna eller aidentifiera lagrade eller på annat sätt behandlade trafikuppgifter som avser användare som är fysiska personer eller som avser abonnenter, när uppgifterna inte längre behövs för att överföra ett elektroniskt meddelande. Det gäller dock inte om uppgifterna sparas för sådan behandling som anges i 9, 18, 22 eller 24 §.

Paragrafen motsvarar 6 kap. 5 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 257 f. och 391 och prop. 2010/11:46 s. 37 f. och 76). Den genomför artikel 6.1 i e-dataskyddsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 18.5.1 och 18.5.2.

9 § Trafikuppgifter som krävs för abonnentfakturerings och betalning av avgifter för samtrafik får behandlas till dess att fordran är betald eller preskription inträtt och det inte längre lagligen går att göra invändningar mot faktureringen eller avgiften.

Om den som uppgifterna rör har samtyckt till det, får den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst behandla de uppgifter som avses i 8 § för att marknadsföra elektroniska kommunikationstjänster eller för att tillhandahålla andra tjänster där uppgifterna behövs, i den utsträckning och under den tid som är nödvändig för tjänsten eller marknadsföringen. Ett samtycke kan när som helst återkallas.

Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst ska informera den uppgiften rör om vilken typ av trafikuppgifter som behandlas och hur länge uppgifterna behandlas för sådana ändamål som anges i första och andra stycket. Informationen ska lämnas innan samtycke inhämtas.

10 § Behandling av trafikuppgifter enligt 8 och 9 §§ får utföras endast av den som fått i uppdrag av den som bedriver verksamhet som är anmälningspliktig att sköta fakturerings, trafikstyrning, kundförfrågningar, marknadsföring av elektroniska kommunikationstjänster eller tillhandahållande av andra tjänster där uppgifterna behövs. Behandlingen ska begränsas till vad som är nödvändigt för verksamheten.

11 § Bestämmelserna i 8–10 §§ gäller inte

1. när en myndighet eller en domstol behöver tillgång till sådana uppgifter som avses i 8 § för att lösa tvister,

2. för elektroniska meddelanden som omfattas av beslut om hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation eller hemlig övervakning av elektronisk kommunikation, tekniskt bistånd med sådan avlyssning eller övervakning, inhämtning av uppgifter enligt lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet, eller
3. i den utsträckning uppgifter som avses i 8 § är nödvändiga för att förhindra och avslöja obehörig användning av ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst.

Paragraferna motsvarar med vissa språkliga justeringar 6 kap. 5–8 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 257 f. och 391 f. och prop. 2011/12:55 s. 142). De genomför artikel 6.2–6 i e-dataskyddsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 18.5.1.

Lokaliseringssuppgifter som inte är trafikuppgifter

12 § Lokaliseringssuppgifter som inte är trafikuppgifter och som rör användare som är fysiska personer eller abonnenter får behandlas endast sedan de har avidentifierats eller användaren eller abonnenten gett sitt samtycke till behandlingen. Behandlingen får endast ske i den utsträckning och under den tid som krävs för tillhandahållandet av en tjänst där uppgifterna behövs.

Innan samtycke lämnas ska den som tillhandahåller tjänsten informera om

1. vilken typ av uppgifter som kommer att behandlas,
2. behandlingens syfte och varaktighet, och
3. huruvida uppgifterna kommer att vidarebefordras.

Användaren eller abonnenten har rätt att när som helst återkalla sitt samtycke.

En användare eller en abonnent ska, trots att samtycke lämnats, på ett enkelt och kostnadsfritt sätt i enskilda fall kunna motsätta sig behandling av uppgifter vid uppkoppling eller överföring av ett elektroniskt meddelande.

13 § Endast den som handlar på uppdrag av den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst, eller av den som tillhandahåller den tjänst där uppgifterna behövs, får behandla uppgifter i enlighet med 12 §.

Paragraferna motsvarar med vissa språkliga ändringar 6 kap. 9 och 10 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 260 f. och 393). De genomför artikel 9 i e-dataskyddsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 18.5.1.

14 § Lokaliseringssuppgifter som omfattas av beslut om inhämtning av uppgifter enligt 27 kap. rättegångsbalken eller lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet får behandlas utan hinder av 12 och 13 §§.

Paragrafen motsvarar 6 kap. 10 a § LEK (se prop. 2011/12:55 s. 142 f.). Övervägandena finns i avsnitt 18.5.3.

Meddelanden som är av vikt för allmänheten

15 § Den som enligt 7 kap. 34 § är skyldig att medverka till att förmedla meddelanden som är av vikt för allmänheten får för detta ändamål behandla trafikuppgifter, lokaliseringssuppgifter som inte är trafikuppgifter och uppgifter om abonnemang. Uppgifterna får behandlas endast i den utsträckning och under den tid som är nödvändig för ändamålet. De ska därefter genast utplånas.

Bestämmelserna i 8–10, 17 och 18 §§ gäller inte för behandling enligt första stycket.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om under hur lång tid uppgifterna får behandlas innan de enligt första stycket ska utplånas.

Paragrafen motsvarar 6 kap. 10 b § LEK (se prop. 2016/17:113 s. 13 f. och 29). Den har stöd i artikel 15.1 i e-dataskyddsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 18.5.3.

Ospecificerade räkningar

16 § Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst är skyldig att tillhandahålla en abonnent som begär det en ospecificerad räkning.

Paragrafen motsvarar 6 kap. 11 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 262 och 393). Den genomför artikel 7.1 i e-dataskyddsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 18.5.1.

Nummerpresentation

17 § Den som tillhandahåller nummerpresentation ska erbjuda

1. den anropande abonnenten eller användaren möjlighet att enkelt och kostnadsfritt förhindra nummerpresentation för varje samtal,

2. den anropade abonnenten möjlighet att enkelt och kostnadsfritt vid rimlig användning av funktionen förhindra nummerpresentationen vid inkommande samtal, och

3. den anropade abonnenten möjlighet att, om numret visas innan samtalet etableras, på ett enkelt sätt avvisa inkommande samtal, om skydd mot nummerpresentationen används av den anropande användaren eller abonnenten.

Om presentationen avser det uppkopplade numret, ska den anropade abonnenten erbjudas möjlighet att på ett enkelt sätt och kostnadsfritt förhindra presentationen av det uppkopplade numret för den anropande användaren.

Första stycket 1 ska gälla även för samtal till ett annat land. Första stycket 2 och 3 och andra stycket ska gälla även för inkommande samtal från ett annat land.

Om nummerpresentation eller presentation av ett uppkopplat nummer erbjuds, ska den som tillhandahåller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster informera allmänheten om detta och om de möjligheter som anges i första och andra styckena.

Paragrafen motsvarar med vissa språkliga och redaktionella ändringar 6 kap. 12 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 262 och 393). Den genomför artikel 8.1–6 i e-dataskyddsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 18.5.1.

Undantag som gäller nummerpresentation och lokaliseringssuppgifter

18 § Den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst får

1. på begäran av en abonnent temporärt åsidosätta skydd mot nummerpresentation för att kunna identifiera störande samtal samt lagra sådana uppgifter som identifierar den anropande abonnenten och hålla dem tillgängliga för abonnenten på begäran, och

2. för Polismyndigheten, Säkerhetspolisen eller en regional alarmeringscentral som avses i lagen (1981:1104) om verksamheten hos vissa regionala alarmeringscentraler åsidosätta skydd mot nummerpresentation och tillhandahålla en sådan myndighet eller organisation lokaliseringssuppgifter vid nödsamtal, utan samtycke eller trots vägran från abonnenten eller användaren.

Paragrafen motsvarar med språkliga ändringar 6 kap. 13 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 263 f. och 393 f.). Den genomför artikel 10 i e-dataskyddsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 18.5.1.

Automatisk vidarekoppling

19 § Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig telefonitjänst är skyldig att på begäran av en abonnent på ett enkelt sätt och kostnadsfritt tillhandahålla möjlighet att stoppa automatisk vidarekoppling som görs av tredje part till abonnenten.

Paragrafen motsvarar 6 kap. 14 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 262 och 394). Den genomför artikel 11 i e-dataskyddsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 18.5.1.

Abonnentförteckningar

20 § En abonnent som är en fysisk person ska kostnadsfritt få information om ändamålen med en allmänt tillgänglig abonnentförteckning eller en förteckning ur vilken det går att få uppgifter genom abonnentupplysning, innan personuppgifter om abonnenten tas in i den. Om förteckningen ska finnas i elektronisk form, ska abonnenten informeras om de sökfunktioner som en sådan tjänst möjliggör.

21 § För att behandla personuppgifter om en abonnent som är en fysisk person i en förteckning som avses i 20 § krävs samtycke från denne. Abonnenten ska ha möjlighet att utan kostnad kontrollera uppgifterna och få felaktiga uppgifter rättade samt få uppgifter borttagna ur förteckningen så snart det är möjligt.

Paragraferna motsvarar med vissa språkliga ändringar 6 kap. 15 och 16 §§ LEK (se prop. 2002/03:110 s. 264 f. och 394 f.). De genomför artikel 12.1 och 12.2 i e-dataskyddsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 18.5.1.

Lagring och annan behandling av trafikuppgifter m.m. för brottsbekämpande ändamål

22 § Den som bedriver verksamhet som är anmälningspliktig enligt 2 kap. 1 § är skyldig att lagra sådana uppgifter som avses i 32 § första stycket 1 och 3 som är nödvändiga för att spåra och identifiera kommunikationskällan, slutmålet för kommunikationen, datum, tidpunkt och varaktighet för kommunikationen, typ av kommunikation, kommunikationsutrustning samt lokalisering av mobil kommunikationsutrustning vid kommunikationens början och slut.

Skyldigheten att lagra uppgifter enligt första stycket omfattar uppgifter som genereras eller behandlas vid telefonitjänst och meddelandehantering via mobil anslutningspunkt samt vid internetåtkomst. Även vid misslyckad uppringning gäller skyldigheten att lagra uppgifter som genereras eller behandlas.

För telefonitjänst gäller lagringsskyldigheten enligt första stycket inte uppgift om nummer som ett samtal styrs till.

Den som är skyldig att lagra uppgifter enligt denna paragraf får uppdra åt någon annan att utföra lagringen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om vilka uppgifter som ska lagras enligt denna paragraf.

23 § Tillsynsmyndigheten får i enskilda fall besluta om undantag från skyldigheten att lagra uppgifter enligt 22 §, om det finns synnerliga skäl för det. Beslutet får förenas med villkor.

Beslutet om undantag får återkallas om villkoren i beslutet inte har följts eller det finns andra särskilda skäl för återkallelse.

24 § Uppgifter som lagrats enligt 22 § får behandlas endast för att lämnas ut enligt 32 § första stycket 2, 27 kap. 19 § rättegångsbalken eller lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet.

25 § Uppgifter som avses i 22 § ska lagras enligt följande:

– Uppgifter som genereras eller behandlas vid telefonitjänst och meddelandehantering via mobil nätanslutningspunkt ska lagras i sex månader. Lokaliseringsuppgifter ska dock lagras i endast två månader.

– Uppgifter som genereras eller behandlas vid internetåtkomst ska lagras i tio månader. Om uppgifterna identifierar den utrustning där kommunikationen slutligt avskiljs från den lagringsskyldige till den enskilda abonnenten, ska de dock lagras i endast sex månader.

Lagringstiden räknas från den dag kommunikationen avslutades.

När lagringstiden löpt ut ska den lagringsskyldige genast utplåna uppgifterna. Om en begäran om utlämnande har kommit in innan lagringstiden löpt ut, ska den lagringsskyldige dock fortsätta lagra uppgifterna till dess att de lämnats ut. Efter utlämnandet ska uppgifterna genast utplånas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om lagringstiden enligt första stycket.

26 § Den som är skyldig att lagra uppgifter enligt 22 § har rätt till ersättning för kostnader som uppstår när lagrade uppgifter lämnas ut. Ersättningen ska betalas av den myndighet som har begärt uppgifterna.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om ersättningen.

27 § Den som är skyldig att lagra uppgifter enligt 22 § ska bedriva verksamheten så att uppgifterna utan dröjsmål kan lämnas ut och så att verkställandet av utlämnandet inte röjs. Uppgifterna ska göras tillgängliga på ett sådant sätt att informationen enkelt kan tas om hand.

Paragraferna motsvarar 6 kap. 16 a–f §§ LEK (se prop. 2010/11:46, bet. 2011/12:JuU8 s. 35 f. och prop. 2018/19:86 s. 36 f. och 113 f.). De har stöd i artikel 15.1 i e-dataskyddsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 18.5.2.

Förbud mot avlyssning m.m.

28 § Utöver vad som anges i 8–10 och 32 §§ får inte någon annan än berörda användare ta del av eller på annat sätt behandla uppgifter i ett elektroniskt meddelande som överförs i ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller med en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst, eller trafikuppgifter som hör till detta meddelande, om inte en av användarna har samtyckt till behandlingen.

Första stycket utgör inte hinder mot

1. sådan lagring som är automatisk, mellanliggande och tillfällig, om den är nödvändig för överföring av ett elektroniskt meddelande, eller i den utsträckning den är nödvändig för driften av ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst,

2. att andra får tillgång till innehållet i ett elektroniskt meddelande, om innehållet ändå är allmänt tillgängligt, om det sker endast för att effektivisera den fortsatta överföringen till andra mottagare samt om uppgifter om vem som begärt att få informationen utplånas, eller

3. att i radiomottagare avlyssna eller på annat sätt med användande av sådan mottagare få tillgång till ett radiobefordrat elektroniskt meddelande som inte är avsett för den som avlyssnar eller för allmänheten.

Paragrafen motsvarar 6 kap. 17 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 252 f. och 395 f.). Den genomför artikel 5.1 och 5.2 i e-dataskyddsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 18.5.1.

29 § Uppgifter får lagras i eller hämtas från en abonnents eller användares terminalutrustning endast om abonnenten eller användaren får tillgång till information om ändamålet med behandlingen och samtycker till den. Detta hindrar inte sådan lagring eller åtkomst som behövs för att överföra ett elektroniskt meddelande via ett elektroniskt kommunikationsnät eller som är nödvändig för att tillhandahålla en tjänst som användaren eller abonnenten uttryckligen har begärt.

Paragrafen motsvarar 6 kap. 18 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 255 f. och 396). Den genomför artikel 5.3 i e-dataskyddsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 18.5.1.

Hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation m.m.

30 § En verksamhet ska bedrivas så att beslut om hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation och hemlig övervakning av elektronisk kommunikation kan verkställas och så att verkställandet inte röjs, om verksamheten avser tillhandahållande av

1. ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät som inte enbart är avsett för utsändning till allmänheten av program som avses i 1 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen, eller

2. tjänster inom ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät vilka består av

a) en allmänt tillgänglig telefonitjänst till fast nätanslutningspunkt som medger överföring av lokala, nationella och internationella samtal, telefax och datakommunikation med en viss angiven lägsta datahastighet, som medger funktionell tillgång till internet, eller

b) en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst till mobil nätanslutningspunkt.

Innehållet i och uppgifter om avlyssnade eller övervakade meddelanden ska göras tillgängliga så att informationen enkelt kan tas om hand.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om frågor som avses i första och andra styckena samt får i enskilda fall besluta om undantag från kravet i första stycket.

Paragrafen motsvarar med språkliga ändringar 6 kap. 19 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 267 f. och prop. 2011/12:55 s. 63 f. och 143). Övervägandena finns i avsnitt 18.5.3.

31 § För att inhämtning av signaler i elektronisk form enligt lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet ska kunna ske, är operatörer som äger tråd i vilka signaler förs över Sveriges gräns skyldiga att överföra dessa till samverkanspunkter. Varje sådan operatör ska anmäla en eller flera samverkanspunkter till den myndighet som regeringen bestämmer. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om samverkanspunkter.

Samtliga operatörer som för signaler i tråd över Sveriges gräns ska till den myndighet som regeringen bestämmer lämna sådan information de innehar som gör det enklare att ta hand om signalerna.

Samtliga operatörer ska utföra uppgifterna enligt första och andra styckena så att verksamheten inte röjs.

Paragrafen motsvarar med en språklig ändring 6 kap. 19 a § LEK (se prop. 2006/07:63 s. 83 f. och 142 f.). Övervägandena finns i avsnitt 18.5.3.

Tystnadsplikt

32 § Den som i samband med tillhandahållande av ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst har fått del av eller tillgång till följande uppgifter får inte obehörigen föra vidare eller utnyttja det som han eller hon fått del av eller tillgång till:

1. uppgift om abonnemang,
2. innehållet i ett elektroniskt meddelande, eller
3. annan uppgift som angår ett särskilt elektroniskt meddelande.

Sådan tystnadsplikt gäller inte i förhållande till den som har tagit del i utväxlingen av ett elektroniskt meddelande eller som på annat sätt har sänt eller tagit emot ett sådant meddelande.

Tystnadsplikt i fråga om uppgifter som avses i första stycket 1 och 3 gäller inte heller i förhållande till innehavare av ett abonnemang som använts för ett elektroniskt meddelande.

33 § Tystnadsplikt enligt 32 § första stycket gäller även för uppgift som hänförs till

1. åtgärden att kvarhålla försändelser enligt 27 kap. 9 § rättegångsbalken,
2. angelägenhet som avser användning av hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation eller hemlig övervakning av elektronisk kommunikation enligt 27 kap. 18 eller 19 § rättegångsbalken eller tekniskt bistånd med hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation eller med hemlig övervakning av elektronisk kommunikation enligt 4 kap. 25 b § lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål,
3. angelägenhet som avser inhämtning av signaler i elektronisk form enligt lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet,
4. inhämtning av uppgifter enligt lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet, och
5. begäran om utlämnande av uppgift om abonnemang enligt 34 § första stycket 2.

34 § Den som tillhandahåller ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst och därvid har fått del av eller tillgång till uppgift som avses i 32 § första stycket ska på begäran lämna

1. uppgift som avses i 32 § första stycket 1 till en myndighet som i ett särskilt fall behöver en sådan uppgift för delgivning enligt delgivningslagen (2010:1932), om myndigheten finner att det kan antas att den som söks för delgivning håller sig undan eller att det annars finns synnerliga skäl,

2. uppgift som avses i 32 § första stycket 1 och som gäller misstanke om brott till en åklagarmyndighet, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen eller någon annan myndighet som ska ingripa mot brottet,

3. uppgift som avses i 32 § första stycket 1 och 3 samt uppgift om i vilket geografiskt område en viss elektronisk kommunikationsutrustning finns eller har funnits till Polismyndigheten, om myndigheten finner att uppgiften behövs i samband med efterforskning av personer som har försvunnit under sådana omständigheter att det kan befaras att det finns fara för deras liv eller allvarlig risk för deras hälsa,

4. uppgift som avses i 32 § första stycket 1 till Kronofogdemyndigheten om myndigheten behöver uppgiften i exekutiv verksamhet och myndigheten finner att uppgiften är av väsentlig betydelse för handläggningen av ett ärende,

5. uppgift som avses i 32 § första stycket 1 till Skatteverket, om verket finner att uppgiften är av väsentlig betydelse för handläggningen av ett ärende som avser kontroll av skatt eller avgift eller rätt folkbokföringsort enligt folkbokföringslagen (1991:481),

6. uppgift som avses i 32 § första stycket 1 till Polismyndigheten, om myndigheten finner att uppgiften behövs i samband med underrättelse, efterforskning eller identifiering vid olyckor eller dödsfall eller för att myndigheten ska kunna fullgöra en uppgift som avses i 12 § polislagen (1984:387),

7. uppgift som avses i 32 § första stycket 1 till Polismyndigheten eller en åklagarmyndighet, om myndigheten finner att uppgiften behövs i ett särskilt fall för att myndigheten ska kunna fullgöra underrättelseskyldighet enligt 33 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare,

8. uppgift som avses i 32 § första stycket 1 och 3 till regional alarmeringscentral som avses i lagen (1981:1104) om verksamheten hos vissa regionala alarmeringscentraler, och

9. uppgift som avses i 32 § första stycket 1 till Finansinspektionen, om inspektionen finner att uppgiften är av väsentlig betydelse för utredningen av en misstänkt överträdelse av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 596/2014 av den 16 april 2014 om marknadsmissbruk (marknadsmissbruksförordning) och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/6/EG och kommissionens direktiv 2003/124/EG, 2003/125/EG och 2004/72/EG.

Ersättning för att lämna ut andra uppgifter enligt första stycket 8 än lokaliseringssuppgifter ska vara skäligen med hänsyn till kostnaderna för utlämnandet.

35 § Den som i annat fall än som avses i 32 § första stycket och 33 § i radiomottagare har avlyssnat eller på annat sätt med användande av sådan mottagare fått tillgång till ett radiobefordrat meddelande i ett elektroniskt kommunikationsnät som inte är avsett för honom eller henne själv eller för allmänheten får inte obehörigen föra det vidare.

Paragraferna motsvarar, med en redaktionell ändring av 32 § första stycket, 6 kap. 20–23 §§ LEK (se prop. 2002/03:110 s. 397, prop. 2010/11:115 s. 118 f. och 184, prop. 2011/12:55 s. 63 f. och 143 och prop. 2016/17:22 s. 161 f. och 418). Övervägandena finns i avsnitt 18.5.3.

Föreskrifter

36 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får i fråga om behandling av uppgifter för elektronisk kommunikation meddela föreskrifter om

1. vilka uppgifter som får behandlas enligt 9 § första och andra stycket, och
2. de krav som ska ställas på en allmänt tillgänglig telefonitjänst som medger identifiering av det anropande eller uppkopplade telefonnumret eller vidarekoppling.

Paragrafen motsvarar 6 kap. 24 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 397). Övervägandena finns i avsnitt 18.5.3.

9 kap. Uppgiftsskyldighet

1 § Den som bedriver annan verksamhet som omfattas av lagen än nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster ska på begäran tillhandahålla en myndighet upplysningar och handlingar som behövs för

1. förfaranden för eller bedömning av framställningar om beviljande av tillstånd eller medgivande enligt 3 kap. 1, 23 och 25 §§ och 4 kap. 4 och 8 §§,

2. offentliggörande av jämförande kvalitets- och prisöversikter över tjänster till nytta för konsumenterna,

3. klart definierade statistiska ändamål, rapporter och studier,

4. marknadsanalys enligt 5 kap. 5 och 6 §§, inbegripet uppgifter om marknader i efterföljande led eller slutkundsmarknader som har förbindelse med eller anknytning till analyserade marknader,

5. beslut om skyldigheter enligt 5 kap.,

6. att säkerställa en effektiv användning och ändamålsenlig förvaltning av radiofrekvenser och nummer,

7. att utvärdera sådan utveckling av nät och tjänster som kan påverka grossisttjänster som gjorts tillgängliga för konkurrenter, täckning och utbyggnad inom landet, uppkopplingsmöjligheter som slutanvändare har och identifieringen av områden med eftersatt bredbandsutbyggnad enligt geografiska kartläggningar, och

8. genomförande av geografiska kartläggningar av bredbandsutbyggnad.

En operatör som enligt 5 kap. 7 § har betydande inflytande på en marknad i grossistledet ska på begäran tillhandahålla en myndighet redovisningsuppgifter om de marknader i slutkundsledet som är förknippade med den marknaden.

Uppgifter som avses i första stycket 2–8 får inte begäras in före ett marknadsinträde eller som villkor för detta.

Paragrafen anger vilka uppgifter, utöver uppgifter som behövs för tillsyn, som företag är skyldiga att lämna. Den genomför artiklarna 20.1 (delvis), 21.1 första stycket c–i och 48.4. Paragrafen motsvarar i huvudsak 8 kap. 1 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 285 f. och 401 f. och prop. 2010/11:115 s. 142 f. och 191 f.). Övervägandena finns i avsnitt 19.1.

I *första stycket 1, 2 och 5* görs endast redaktionella ändringar.

I *första stycket 3* läggs det till att uppgifter även får begäras in som underlag för rapporter och studier.

I *första stycket 4* klargörs att uppgiftsskyldigheten även omfattar uppgifter om marknader i efterföljande led eller slutkundsmarknader som har förbindelse med eller anknytning till analyserade marknader.

I *första stycket 6* införs en ny skyldighet att lämna uppgifter som behövs för att säkerställa en effektiv användning och ändamålsenlig förvaltning av nummer.

I *första stycket 7* läggs det till att uppgifter även får begäras in om sådan utveckling av nät och tjänster som kan påverka täckning och utbyggnad inom landet, uppkopplingsmöjligheter som slutanvändare har och identifieringen av områden med eftersatt bredbandsutbyggnad enligt geografiska kartläggningar.

Första stycket 8 är ny. Punkten gör det möjligt att få nödvändigt underlag för att göra geografiska kartläggningar av bredbandsutbyggnad.

I *andra stycket* görs endast en språklig justering.

Av *tredje stycket* följer att uppgifter inte kan begäras in före ett marknadsinträde i andra fall än när uppgifter behövs för beviljande av tillstånd att använda radiosändare eller nummer eller för medgivande till överlåtelse eller uthyrning av tillstånd.

2 § Den som bedriver verksamhet som omfattas av lagen ska på begäran tillhandahålla en myndighet upplysningar och handlingar som behövs för att den ska kunna lämna information till Organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation i enlighet med artikel 40 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1971 av den 11 december 2018 om inrättande av Organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation (Berec) och Byrån för stöd till Berec (Berecbyrån), om ändring av förordning (EU) 2015/2120 och om upphävande av förordning (EG) nr 1211/2009.

Paragrafen är ny. Den anger att företag är skyldiga att lämna uppgifter som behövs för att en myndighet i sin tur ska kunna lämna uppgifter till Berec. Paragrafen kompletterar artikel 40.5 i förordning (EU) 2018/1971 och genomför artikel 21.1 första stycket j i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 19.3.

3 § Den som bedriver verksamhet som omfattas av lagen ska på begäran tillhandahålla Organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation de upplysningar och handlingar som organet behöver för kontroll av att dess yttranden följs.

Paragrafen är ny. Den innebär att företag i vissa fall är skyldiga att lämna uppgifter direkt till Berec. Paragrafen genomför artikel 20.1 (delvis) i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 20.2.

4 § Information som ska offentliggöras enligt denna lag eller enligt de skyldigheter eller villkor eller de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen ska på begäran lämnas till tillsynsmyndigheten innan den offentliggörs.

Paragrafen innehåller en skyldighet att lämna information som ska offentliggöras till tillsynsmyndigheten. Den genomför artiklarna 103.1 och 104.1 i EU-direktivet. Paragrafen motsvarar med en språklig ändring i huvudsak 7 kap. 3 § tredje stycket LEK, se prop. 2002/03:110 s. 398. Skyldigheten ändras till att informationen endast behöver lämnas på begäran av tillsynsmyndigheten. Bestämmelser om offentliggörande av information finns i 7 kap. 6 och 7 §§. Övervägandena finns i avsnitt 19.4.

5 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får besluta om skyldighet att särredovisa verksamheter som har samband med tillhandahållandet av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster för den som

1. bedriver verksamhet som är anmälningspliktig enligt 2 kap. 1 §, och
2. har särskild eller exklusiv rätt att tillhandahålla andra tjänster än enligt denna lag.

Paragrafen gör det möjligt att införa krav på särredovisning i vissa fall. Paragrafen genomför artikel 17.1 i EU-direktivet. Den motsvarar 8 kap. 16 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 286 f. och 407 och prop. 2010/11:115 s. 195). Övervägandena finns i avsnitt 19.5.

10 kap. Tillsyn

Allmänna bestämmelser

1 § Tillsynsmyndigheten ska ha tillsyn över att lagen och de beslut om skyldigheter eller villkor samt de föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen följs.

Tillsynsmyndigheten ska också ha tillsyn över att rättsakter som har antagits med stöd av följande bestämmelser följs:

1. artiklarna 40.5, 57.2, 75.1, 102.3, 109.8 och 116 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 av den 11 december 2018 om inrättande av en kodex för elektronisk kommunikation, och

2. artikel 4.5 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/58/EG av den 12 juli 2002 om behandling av personuppgifter och integritetsskydd inom sektorn för elektronisk kommunikation (direktiv om integritet och elektronisk kommunikation), i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/136/EG.

Paragrafen klargör tillsynsmyndighetens ansvar. Den genomför artikel 30.1 första stycket i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 5 och 20.1.

Första stycket motsvarar med vissa språkliga och redaktionella ändringar 7 kap. 1 § första stycket LEK (se prop. 2002/03:110 s. 298 och 397). Uttrycket i anslutning till lagen används för att klargöra att hänvisningen avser att träffa såväl föreskrifter som har meddelats med direkt eller indirekt stöd av lagen som föreskrifter som har meddelats med stöd av 8 kap. 7 § RF.

Andra stycket klargör att tillsynsansvaret även omfattar vissa genomförandeakter och delegerade akter som Europeiska kommissionen antar.

Punkten 1 omfattar vissa bestämmelser i EU-direktivet (jfr 7 kap. 1 § andra stycket 1 och 2 LEK och prop. 2013/14:72 s. 27 f. och 36).

Punkten 2 motsvarar med en språklig ändring 7 kap. 1 § andra stycket 3 LEK, se prop. 2013/14:72 s. 29 och 36.

2 § Tillsynsmyndigheten har rätt att för tillsynen få tillträde till områden, lokaler och andra utrymmen, dock inte bostäder, där verksamhet som omfattas av denna lag bedrivs.

Tillsynsmyndighetens beslut om åtgärder för tillsynen får verkställas av Kronofogdemyndigheten. Då gäller bestämmelserna i utskökningsbalken om verkställighet av förpliktelser som inte avser betalningsskyldighet, avhysning eller avlägsnande.

Paragrafen ger tillsynsmyndigheten vissa befogenheter för att kunna bedriva en effektiv tillsyn. Paragrafen motsvarar med vissa språkliga ändringar 7 kap. 2 § andra och tredje styckena LEK (se prop. 2002/03:110 s. 298 f. och 397 f.). Övervägandena finns i avsnitt 5.

Uppgifter som behövs för tillsynen

3 § Tillsynsmyndigheten får förelägga den som bedriver verksamhet som omfattas av lagen att tillhandahålla myndigheten upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen.

Ett sådant föreläggande får förenas med vite.

Om de uppgifter som kan lämnas inte är tillräckliga, har tillsynsmyndigheten rätt att på begäran få sådana uppgifter och handlingar av andra företag som bedriver

verksamhet inom sektorn för elektronisk kommunikation eller nära anknutna sektorer.

Paragrafen ger tillsynsmyndigheten rätt att få de uppgifter som behövs för tillsynen. Den genomför artiklarna 20.1 första och andra styckena, 21.1 första stycket a och b, 30.1 andra stycket och 30.4 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 20.2.

Första stycket motsvarar delvis 7 kap. 3 § första stycket LEK (se prop. 2002/03:110 s. 298 och 398). Bestämmelsen ger tillsynsmyndigheten en generell rätt att få de uppgifter som är nödvändiga för tillsynen. Bestämmelsen genomför artiklarna 20.1 första stycket, 21.1 första stycket a och b och 30.1 andra stycket i EU-direktivet.

Andra stycket motsvarar med vissa språkliga justeringar 7 kap. 3 § andra stycket LEK. Bestämmelsen genomför artikel 30.4 i EU-direktivet.

Tredje stycket är nytt. Det genomför artikel 20.1 andra stycket i EU-direktivet. Bestämmelsen innebär att tillsynsmyndigheten kan få uppgifter även av andra företag än de som omfattas av lagen, men som bedriver verksamhet inom sektorn för elektronisk kommunikation eller nära anknutna sektorer. Det kan t.ex. vara företag som tillhandahåller innehållstjänster eller som tillhandahåller interpersonella kommunikationstjänster som faller utanför definitionen av elektroniska kommunikationstjänster, t.ex. applikationer där det finns en chattfunktion men den funktionen inte är det huvudsakliga syftet med tjänsten. Även andra företag som inte omfattas av lagen men som har skyldigheter enligt lagen (2016:534) om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät kan komma i fråga för uppgiftsskyldigheten. En grundläggande förutsättning för uppgiftsskyldigheten är dock att uppgifterna behövs för tillsynen och att tillräckliga uppgifter inte kan fås av den som omfattas av lagen.

Tillsynsåtgärder

4 § Om tillsynsmyndigheten har skäl att misstänka att den som bedriver verksamhet enligt denna lag inte följer lagen eller de beslut om skyldigheter eller villkor eller de föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen, inte följer en genomförandeåtgärd som avses i 1 § andra stycket eller inte använder en radiosändare i den utsträckning som villkoren medger, ska myndigheten underrätta den som bedriver verksamheten om detta förhållande och ge denne möjlighet att yttra sig inom skälig tid.

Paragrafen innebär att den som är föremål för tillsyn ska ha möjlighet att yttra sig över en underrättelse om en påstådd överträdelse. Den genomför artikel 30.2 i EU-direktivet. Paragrafen motsvarar med vissa språkliga ändringar 7 kap. 4 § LEK (se prop. 2013/14:72 s. 27 f. och 36, prop. 2010/11:115 s. 139 f. och 185 och prop. 2002/03:110 s. 299 och 398). Övervägandena finns i avsnitt 20.3.

5 § Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden och förbud som behövs för att rättelse av en överträdelse som avses i 4 § ska ske omedelbart eller inom skälig tid. Följs inte ett föreläggande, får tillsynsmyndigheten, efter utgången av den tid som angetts i underrättelsen enligt 4 §,

1. återkalla ett tillstånd, ändra tillståndsvillkor eller besluta att den som åsidosatt en skyldighet helt eller delvis ska upphöra med verksamheten, om inte överträdelsen är av mindre betydelse, eller

2. meddela de ytterligare förelägganden eller förbud som behövs för att lagen eller de beslut om skyldigheter eller villkor eller de föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen ska följas.

Om en radiosändare använts i mindre omfattning än vad tillståndsvillkoren medger, får dock ett sådant tillstånd inte återkallas om särskilda skäl talar mot det eller ändamålet med föreläggandet lika väl kan tillgodoses genom att tillståndsvillkoren ändras.

Förelägganden och förbud får förenas med vite.

Paragrafen innehåller bestämmelser om förelägganden och förbud för att komma till rätta med överträdelser. Den genomför artikel 30.3 och 30.5 i EU-direktivet. Paragrafen motsvarar med vissa språkliga ändringar 7 kap. 5 § LEK (se prop. 2010/11:115 s. 140 och 185 f. och prop. 2002/03:110 s. 299 f. och 398 f.). Övervägandena finns i avsnitt 20.3.

6 § Ett tillstånd får återkallas och tillståndsvillkor ändras omedelbart, om

1. ett sådant tillstånd som avses i 3 kap. 6 § andra stycket har upphört att gälla och det inte finns särskilda skäl som talar mot en återkallelse,

2. den som har sökt tillståndet har lämnat oriktiga uppgifter eller inte lämnat uppgifter av betydelse för tillståndet,

3. förändringar inom radiotekniken eller ändringar i radioanvändningen på grund av internationella överenskommelser som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser antagna med stöd av fördraget om Europeiska unionens funktions-sätt har medfört att ett nytt tillstånd med samma villkor inte skulle kunna meddelas,

4. tillstånd har beviljats för alternativ användning av harmoniserat frekvensutrymme med stöd av 3 kap. 7 § och det finns efterfrågan på att använda frekvensutrymmet på de harmoniserade villkoren,

5. tillståndshavaren trots påminnelse inte betalar avgift enligt 13 kap. 1 eller 2 §, eller

6. tillståndshavaren begär att tillståndet ska återkallas.

Tillståndsvillkor får också ändras omedelbart i fall som avses i 3 kap. 23 § eller 4 kap. 8 §.

Ett tillstånd får återkallas enligt första stycket 1–4 endast om ändamålet med återkallelsen inte lika väl kan tillgodoses genom att tillståndsvillkoren ändras.

Paragrafen innebär att tillstånd i vissa situationer får återkallas och tillståndsvillkor ändras omedelbart. Den genomför artiklarna 18.1 och 18.2 (delvis), 19.1–3 och 45.3 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 20.4.

I *första stycket 4* finns en ny grund för återkallelse av tillstånd eller ändring av tillståndsvillkor. På samma sätt som gäller vid beviljandet av tillståndet enligt 3 kap. 7 § måste bedömningen av om det finns efterfrågan utgå från sannolikheten för att eventuella intressenter kommer att använda frekvensutrymmet på de harmoniserade villkoren inom en inte allt för avlägsen framtid. Om det intresse som visats bygger på mycket vaga påståenden bör det inte hindra en alternativ användning. För att inte hindra harmoniserad användning av frekvensutrymmet bör dock kravet inte sättas särskilt högt.

I övrigt motsvarar paragrafen med vissa språkliga och redaktionella ändringar 7 kap. 6 § LEK (se prop. 2009/10:193 s. 82 f. och 96 och prop. 2002/03:110 s. 300 och 399).

7 § När ett tillstånd att använda radiosändare har hyrts ut enligt 3 kap. 25 § och det finns skäl att återkalla tillståndet enligt 5 eller 6 § på grund av omständigheter som hänför sig till hyrestagaren, ska återkallelsen i stället avse medgivandet till uthyrning.

Paragrafen reglerar vad som händer om det finns skäl att återkalla ett uthyrt tillstånd på grund av hyrestagarens agerande. Paragrafen motsvarar med vissa språkliga och redaktionella ändringar 7 kap. 6 a § LEK (se prop. 2009/10:193 s. 78 och 96). Övervägandena finns i avsnitt 20.4.

8 § En frekvenstilldelning för rundradiosändning får ändras, om det är nödvändigt för att nya användare ska få möjlighet att bedriva sådan verksamhet.

En återkallelse av tillstånd eller ändring av tillståndsvillkor på grund av förändringar inom radiotekniken får beslutas endast om det finns synnerliga skäl med hänsyn till intresset av en effektiv användning av radiofrekvenser. I detta sammanhang ska det särskilt beaktas i vilken utsträckning rimligt ekonomiskt utbyte av utrustningen uppnåtts och vilka effekterna blir på tillståndshavarens verksamhet av en återkallelse eller ändring av tillståndsvillkoren.

Paragrafen motsvarar med vissa språkliga ändringar 7 kap. 7 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 300 och 399). Övervägandena finns i avsnitt 20.4.

9 § Om en överträdelse av denna lag eller av de beslut om skyldigheter eller villkor eller de föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen utgör ett allvarligt hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller folkhälsan eller kan befaras orsaka allvarliga ekonomiska eller operativa problem för tillhandahållare eller användare av elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster, eller andra användare av radiofrekvenser, får tillsynsmyndigheten, i avvaktan på att ärendet avgörs slutligt, omedelbart

1. meddela ett föreläggande att genast följa lagen eller de beslut om skyldigheter eller villkor eller de föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen,
2. återkalla ett tillstånd eller ändra tillståndsvillkoren, eller
3. besluta att en verksamhet helt eller delvis ska upphöra.

Giltighetstiden för ett sådant beslut får vara högst tre månader. Om rättelse inte vidtagits får giltighetstiden förlängas med ytterligare högst tre månader.

Tillsynsmyndighetens beslut får förenas med vite.

Paragrafen innehåller bestämmelser om interimistiska åtgärder. Den genomför artikel 30.6 i EU-direktivet. Paragrafen motsvarar med vissa språkliga och redaktionella ändringar 7 kap. 8 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 300 f. och 399). Övervägandena finns i avsnitt 20.3.

10 § En återkallelse av tillstånd eller ändring av tillståndsvillkoren påverkar inte skyldighet att betala ersättning för tillstånd som har meddelats enligt 3 kap. 10 § eller 4 kap. 7 §, om inte annat bestäms i samband med återkallelsen eller villkorsändringen.

Paragrafen motsvarar med vissa redaktionella ändringar 7 kap. 9 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 301 och 399). Övervägandena finns i avsnitt 20.4.

11 § I ett ärende om ändring av tillstånd eller villkor för att använda radiosändare eller nummer ska berörda parter och andra som kan ha intresse i saken få tillfälle

att yttra sig inom skälig tid innan beslut fattas, dock minst 30 dagar om det inte finns särskilda skäl mot det.

Paragrafen innebär att samråd ska ske inför beslut om att återkalla tillstånd eller ändra tillståndsvillkor. Den genomför artikel 19.4 i EU-direktivet. Paragrafen motsvarar delar av 8 kap. 8 § LEK. Övervägandena finns i avsnitt 20.4.

Samråd ska som huvudregel ske i minst 30 dagar. Paragrafen gäller såväl ändringar som sker med stöd av 6 och 8 §§ som ändring av tillståndsvillkor som enligt allmänna förvaltningsrättsliga principer sker på tillståndshavarens egen begäran eller i övrigt till förmån för tillståndshavaren (se prop. 2002/03:110 s. 405).

Tillsynsåtgärder enligt vissa EU-rättsakter

12 § Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden och förbud som behövs för fullgörande av de skyldigheter som anges i

1. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 531/2012 av den 13 juni 2012 om roaming i allmänna mobilnät i unionen och i genomförandeakter enligt samma förordning, och

2. artiklarna 3–5 a i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/2120 av den 25 november 2015 om åtgärder rörande en öppen internetanslutning och slutkundsavgifter för reglerad kommunikation inom EU och om ändring av direktiv 2002/22/EG och förordning (EU) nr 531/2012.

Tillsynsmyndigheten får förelägga den som bedriver verksamhet som omfattas av lagen att tillhandahålla myndigheten upplysningar och handlingar som behövs för kontroll av att dessa rättsakter följs.

Förelägganden och förbud får förenas med vite.

Paragrafen ger tillsynsmyndigheten rätt att vidta tillsynsåtgärder enligt vissa EU-rättsakter. Den kompletterar artikel 18 i förordning (EU) nr 531/2012 och artikel 6 i förordning (EU) 2015/2120. Paragrafen motsvarar 7 kap. 3 § första stycket 6 och andra stycket och 3 a § LEK (se prop. 2018:19/41 s. 11 f. och 18, prop. 2015/16:92 s. 10 f. och 13, prop. 2013/14:72 s. 30 f. och 36 och prop. 2012/13:37 s. 7 f., prop. 2010/11:115 s. 145 och 184 f. och prop. 2007/08:1, utg. omr. 22, s. 122 f.). Övervägandena finns i avsnitt 20.5.

Lösning av tvister

13 § Uppkommer det en tvist mellan dem som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster eller tillhörande tjänster, eller mellan en sådan aktör och ett företag som drar nytta av en skyldighet i fråga om samtrafik eller andra former av tillträde eller som tillhandahåller tillhörande faciliteter, eller om en överenskommelse om tillträde enligt 5 kap. 36 § inte har nåtts inom två månader från det att en begäran mottagits, får en part hänskjuta tvisten för avgörande av tillsynsmyndigheten, om

1. tvisten har samband med skyldigheter som följer av denna lag eller av föreskrifter, tillståndsvillkor eller beslut om förpliktelser som har meddelats i anslutning till lagen eller som följer av rättsakter som avses i 1 § andra stycket eller 12 § första stycket 1, eller

2. tvisten i övrigt rör villkor för samtrafik eller andra former av tillträde.

Om en operatör och en statlig myndighet, kommun eller landsting inte når en överenskommelse om tillträde enligt 5 kap. 45 § ska, om någon av dem begär det, tvisten prövas av tillsynsmyndigheten.

Myndigheten ska så snart som möjligt besluta i de frågor som tvisten gäller. Beslutet ska meddelas senast fyra månader, eller om tvisten gäller tillämpningen av 5 kap. 35 § senast två månader, från det att begäran kom in till myndigheten, om inte längre tid är nödvändig med hänsyn till tvistens omfattning eller andra särskilda omständigheter.

Paragrafen ger tillsynsmyndigheten rätt att lösa vissa tvister. Den genomför artikel 26.1 första meningen i EU-direktivet. Paragrafen motsvarar med vissa språkliga och redaktionella ändringar i huvudsak 7 kap. 10 § LEK (se prop. 2015/16:92 s. 10 f. och 14, prop. 2013/14:72 s. 27 f. och 36, prop. 2012/13:37 s. 6 f., prop. 2010/11:115 s. 141 f. och 188 f., prop. 2009/10:193 s. 81 f. och 96, bet. 2009/10:TU18 s. 24 f., prop. 2008/09:159 s. 16 f. och 21, prop. 2007/08:1, utg. omr. 22, s. 122 f. och prop. 2002/03:110 s. 301 f. och 399 f.). Övervägandena finns i avsnitt 20.6.

Första stycket läggs till att tvistlösning kan ske även mellan företag som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster eller tillhörande tjänster och företag som tillhandahåller tillhörande faciliteter. Vad som avses med tillhörande faciliteter definieras i 1 kap. 7 §.

Andra stycket är nytt. Det innebär en möjlighet till tvistlösning i fråga om tillträde till byggnader, anläggningar och föremål som är tekniskt lämplig att montera trådlösa accesspunkter med kort räckvidd på eller som behövs för att ansluta sådana accesspunkter till ett stamnät. Båda parter får begära tvistlösning. Med överenskommelse om tillträde avses att parterna ska vara överens om villkoren för tillträdet. Därmed kan den som i och för sig har medgett tillträde, men som anser att de villkor som har satts upp inte är rättvisa och rimliga, begära tvistlösning.

14 § Tillsynsmyndigheten får förelägga en part att tillhandahålla myndigheten de uppgifter och handlingar som behövs för att pröva en tvist enligt 13 § och som avser

1. allmänna skyldigheter som gäller enligt denna lag,
2. villkor som har meddelats med stöd av lagen, eller
3. särskilda skyldigheter som har beslutats med stöd av 5 kap. 7 §.

Föreläggandet får förenas med vite. Vid prövning av en ansökan om utdömmande av vite får även vitets lämplighet bedömas.

Paragrafen ger tillsynsmyndigheten befogenhet att inhämta uppgifter som behövs vid tvistlösning. Den genomför artikel 26.1 andra meningen i EU-direktivet. Paragrafen motsvarar med vissa språkliga och redaktionella ändringar 7 kap. 10 a § LEK (se prop. 2006/07:119 s. 35 f. och 44). Övervägandena finns i avsnitt 20.6.

15 § Om en part hänskjutit en tvist för avgörande enligt 13 § får tillsynsmyndigheten besluta att inte ta upp tvisten för avgörande, om det med hänsyn till den frågeställning som tvisten aktualiserat är lämpligare att den avgörs genom en åtgärd inom ramen för den allmänna tillsynen.

Har myndigheten inte vidtagit någon sådan tillsynsåtgärd inom fyra månader från det att en part hänskjutit tvisten, ska myndigheten på ny ansökan av någon av parterna pröva tvisten enligt vad som anges i 13 §.

Paragrafen ger tillsynsmyndigheten befogenhet att avgöra en tvist inom ramen för den allmänna tillsynen. Den har stöd i artikel 26.2 i EU-direktivet. Paragrafen motsvarar med vissa språkliga och redaktionella ändringar 7 kap. 10 b § LEK (se prop. 2004/05:175 s. 282 f. och 304). Övervägandena finns i avsnitt 20.6.

16 § Om det med hänsyn till tvistens art är lämpligare, får tillsynsmyndigheten hänskjuta tvisten för medling, i stället för att ta upp tvisten till prövning eller vidta en åtgärd inom ramen för den allmänna tillsynen. Myndigheten ska i sådant fall ge parterna tillfälle att föreslå en lämplig person att vara medlare.

Har medling pågått i fyra månader eller avbrutits dessförinnan utan att parterna kommit överens, ska myndigheten på ny ansökan av någon av parterna pröva tvisten enligt vad som anges i 13 §.

Parterna ska solidariskt betala skäligen ersättning till medlare för arbete och utlägg.

Paragrafen ger tillsynsmyndigheten befogenhet att hänskjuta en tvist till medling. Den har stöd i artikel 26.2 i EU-direktivet. Med vissa språkliga och redaktionella ändringar motsvarar *första* och *andra styckena* 7 kap. 11 § LEK och *tredje stycket* 7 kap. 12 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 305 och 400). Övervägandena finns i avsnitt 20.6.

17 § Om en tvist som hänskjutits till tillsynsmyndigheten enligt 13 § också har hänskjutits till en eller flera tillsynsmyndigheter i en annan stat inom Europeiska unionen, ska tillsynsmyndigheten, om tvisten påverkar handeln mellan medlemsstaterna i unionen, underrätta Organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation om tvisten. När tillsynsmyndigheten har lämnat en sådan underrättelse får ärendet inte avgöras förrän Organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation har yttrat sig. Om ärendet brådskar med hänsyn till intresset att trygga konkurrensen eller skydda slutanvändarnas intressen får dock beslut meddelas att gälla till dess något annat bestäms.

Tillsynsmyndigheten ska avgöra ärendet inom en månad från yttrandet och ska i sitt beslut beakta innehållet i yttrandet.

Paragrafen behandlar tvister som hänskjutits för avgörande av tillsynsmyndigheter i olika medlemsstater inom EU. Den genomför artikel 27 i EU-direktivet. Paragrafen motsvarar delvis 7 kap. 13 § LEK (se prop. 2010/11:115 s. 141 f. och 189 och prop. 2002/03:110 s. 400). Övervägandena finns i avsnitt 20.7.

För att paragrafen ska bli tillämplig krävs enligt *första stycket* att tvisten ska påverka handeln mellan medlemsstaterna. Vad som avses med detta uttryck utvecklas i övervägandena för förslaget, se också skäl 87 i EU-direktivet. Berec ska normalt yttra sig inom fyra månader. Tillsynsmyndigheten får inte avgöra ärendet förrän yttrandet har lämnats. Om det behövs med hänsyn till intresset att trygga konkurrensen eller att skydda slutanvändarnas intressen får dock interimistiska beslut fattas.

Enligt *andra stycket* ska ärendet avgöras inom en månad från Berecs yttrande. Yttrandet bör beaktas i så stor utsträckning som möjligt.

11 kap. Sanktionsavgifter

I kapitlet finns bestämmelser om sanktionsavgifter vid vissa överträdelser av regelverket. Regleringen är ny. De har stöd i artiklarna 29.1 och 106.7

i EU-direktivet. Reglerna har utformats i nära anslutning till 29–39 §§ lagen (2018:1174) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster.

1 § Tillsynsmyndigheten ska ta ut en sanktionsavgift av den som inte

1. tillhandahåller en sammanfattning av avtalet i enlighet med 7 kap. 2 §, föreskrifter som har meddelats med stöd av den paragrafen och genomförandeakter som Europeiska kommissionen har meddelat med stöd av artikel 102.3 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 av den 11 december 2018 om inrättande av en kodex för elektronisk kommunikation, i den ursprungliga lydelsen,

2. tillämpar villkor som gäller bindningstid och uppsägningstid i enlighet med 7 kap. 8, 12 och 13 §§,

3. uppfyller kraven på byte av tillhandahållare och nummerportabilitet i enlighet med 7 kap. 17–19 §§ och föreskrifter som har meddelats med stöd av 7 kap. 20 §,

4. vidtar åtgärder för att hantera risker som hotar säkerheten i nät och tjänster i enlighet med 8 kap. 3 § och föreskrifter som har meddelats med stöd av den paragrafen,

5. rapporterar om säkerhetsincidenter i enlighet med 8 kap. 6 § och föreskrifter som har meddelats med stöd av den paragrafen,

6. informerar om hot om säkerhetsincidenter i enlighet med 8 kap. 7 §, föreskrifter som har meddelats med stöd av den paragrafen och genomförandeakter som Europeiska kommissionen har meddelat med stöd av artikel 40.5 i direktiv (EU) 2018/1972, i den ursprungliga lydelsen,

7. behandlar uppgifter i ett elektroniskt meddelande eller trafikuppgifter som hör till detta meddelande i enlighet med 8 kap. 28 §,

8. bedriver sin verksamhet så att beslut om hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation och hemlig övervakning av elektronisk kommunikation kan ske i enlighet med 8 kap. 30 § och föreskrifter som har meddelats i anslutning till den paragrafen,

9. överför signaler till samverkanspunkter i enlighet med 8 kap. 31 § och föreskrifter som har meddelats med stöd av den paragrafen, eller

10. lämnar ut uppgift som rör abonnemang eller annan uppgift som angår ett särskilt elektroniskt meddelande i enlighet med 8 kap. 34 §.

Paragrafen reglerar vid vilka överträdelser som tillsynsmyndigheten ska besluta om sanktionsavgift. Avgiftsskyldigheten bygger på strikt ansvar. Det krävs alltså varken uppsåt eller oaktsamhet för att sanktionsavgift ska kunna åläggas, utan det är tillräckligt att en överträdelse har skett. Övervägandena finns i avsnitt 21.4.

Hänvisningarna till direktivsbestämmelserna i punkterna 1 och 6 är utformade så att den avser direktivet i en viss angiven lydelse, s.k. statisk hänvisning.

2 § En sanktionsavgift ska bestämmas till lägst 5 000 kronor och högst 10 000 000 kronor.

När avgiftens storlek bestäms ska särskild hänsyn tas till den skada eller risk för skada som uppstått till följd av överträdelsen, om aktören tidigare har begått en överträdelse och de kostnader som aktören har undvikit till följd av överträdelsen.

En sanktionsavgift får efterges helt eller delvis om överträdelsen är ringa eller ursäktlig eller om det annars med hänsyn till omständigheterna skulle vara oskäligt att ta ut avgiften.

Paragrafen reglerar hur sanktionsavgiften ska bestämmas. Övervägandena finns i avsnitt 21.5 och 21.6.

I *första stycket* fastställs lägsta och högsta belopp för en sanktionsavgift.

Av *andra stycket* framgår de omständigheter som särskilt ska beaktas när en sanktionsavgift bestäms i det enskilda fallet. Uppräkningen är inte uttömmande, utan hänsyn kan behöva tas även till andra omständigheter. Det kan t.ex. vara relevant att beakta hur länge en överträdelse har pågått eller bestämmelsens betydelse för tillsynsområdet. En förmildrande omständighet kan vara om den avgiftsskyldige har samarbetat med tillsynsmyndigheten för att komma till rätta med överträdelsen.

Enligt *tredje stycket* får en sanktionsavgift i undantagsfall helt eller delvis efterges. Det kan t.ex. vara fråga om en bagatellartad överträdelse som inte varit till men för något allmänt eller enskilt intresse. En överträdelse kan vara ursäktlig och leda till jämkning av avgiften om det varit närmast omöjligt för den avgiftsskyldige att upptäcka överträdelsen eller om den på annat sätt varit utanför den avgiftsskyldiges kontroll. Avsikten är dock inte att sanktionsavgiften ska kunna sättas ned på grund av bristande kännedom om reglerna, dålig ekonomi, tidsbrist, bristande rutiner eller liknande.

3 § En sanktionsavgift får inte beslutas om överträdelsen omfattas av ett föreläggande om vite och överträdelsen ligger till grund för en ansökan om utdömande av vitet.

Paragrafen syftar till att hindra dubbla prövningar och sanktioner av samma överträdelse. Om ett vitesföreläggande inte följs, kan tillsynsmyndigheten välja att ansöka om utdömande av vitet eller att besluta om sanktionsavgift om förutsättningarna för det är uppfyllda. När en domstolsprocess om utdömande av vite har inletts är dock tillsynsmyndigheten förhindrad att besluta om sanktionsavgift för samma överträdelse. Övervägandena finns i avsnitt 21.7.

4 § En sanktionsavgift får endast beslutas om den som avgiften ska tas ut av har fått tillfälle att yttra sig inom två år från det att överträdelsen ägde rum.

Ett beslut om sanktionsavgift ska delges.

Paragrafen reglerar bl.a. den bortre tidsgränsen för när en sanktionsavgift får beslutas. Övervägandena finns i avsnitt 21.8.

Första stycket innebär att kommunikation enligt 25 § förvaltningslagen (2017:900) måste ske inom två år från en överträdelse för att sanktionsavgift ska få beslutas. Bevisbördan för att kommunikation har skett ligger på tillsynsmyndigheten. Tidsfristen räknas från när överträdelsen ägde rum. I fråga om en överträdelse som skett löpande under viss tid är det tillräckligt att kommunikation sker inom två år från det att överträdelsen upphörde för att sanktionsavgift ska kunna åläggas.

Andra stycket innebär att ett beslut om sanktionsavgift ska delges den avgiftsskyldige med hjälp av någon av de metoder för delgivning som regleras i delgivningslagen (2010:1932).

5 § En sanktionsavgift ska betalas till tillsynsmyndigheten inom 30 dagar från det att beslutet om att ta ut avgiften har fått laga kraft eller inom den längre tid som anges i beslutet.

Om sanktionsavgiften inte betalas i tid, ska myndigheten lämna den obetalda avgiften för indrivning enligt lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m. Vid indrivning får verkställighet ske enligt utsökningsbalken.

En sanktionsavgift tillfaller staten.

Paragrafen reglerar betalning och indrivning av sanktionsavgifter. Övervägandena finns i avsnitt 21.8.

6 § En beslutad sanktionsavgift faller bort till den del beslutet om avgiften inte har verkställts inom fem år från det att beslutet fick laga kraft.

Paragrafen anger en bortre tidsgräns för när en sanktionsavgift kan drivas in. Övervägandena finns i avsnitt 21.8.

12 kap. Straff

1 § Till böter eller fängelse i högst sex månader ska den dömas som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. använder radiosändare utan tillstånd där sådant tillstånd krävs enligt denna lag eller använder radiosändare i strid med ett tillståndsvillkor, eller

2. bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 3 kap. 22 § andra stycket.

Paragrafen innehåller bestämmelser om straff för vissa överträdelse vid användning av radiofrekvenser. Paragrafen motsvarar med vissa språkliga och redaktionella ändringar 7 kap. 14 § LEK (se prop. 2002/03:100 s. 400 och prop. 1992:93:200 s. 246 f. och 330). Övervägandena finns i avsnitt 5.

2 § Den som med uppsåt eller av oaktsamhet bryter mot den tystnadsplikt som föreskrivs i 8 kap. 35 § ska dömas till böter. I ringa fall ska det inte dömas till ansvar.

Den som med uppsåt eller av oaktsamhet bryter mot förbud enligt 8 kap. 29 § ska dömas till böter, om gärningen inte är belagd med straff enligt brottsbalken. I ringa fall ska det inte dömas till ansvar.

Bestämmelser om ansvar för den som bryter mot den tystnadsplikt som föreskrivs i 5 kap. 2 § eller 8 kap. 32 eller 33 § finns i brottsbalken.

Paragrafen innehåller bestämmelser om straff för vissa överträdelse vid bestämmelser om integritetsskydd. Paragrafen motsvarar med vissa språkliga och redaktionella ändringar i huvudsak 7 kap. 15 § LEK (se prop. 2002/03:100 s. 400 f. och prop. 1992:93:200 s. 166 f. och 314). Övervägandena finns i avsnitt 5 och 21.4.

Straffansvaret för överträdelse av förbudet mot behandling av uppgifter i ett elektroniskt meddelande eller trafikuppgifter som hör till detta meddelande har dock ersatts med en möjlighet att ålägga företaget sanktionsavgift vid överträdelse av förbudet, se 11 kap. 1 § 7. För en enskilds överträdelse finns det straffbestämmelser i 4 kap. 8, 9 b och 9 c §§ brottsbalken om brytande av post- och telehemlighet, förberedelse till sådant brott och dataintrång.

3 § Radiosändare eller elektriska eller elektroniska anläggningar som har varit föremål för brott enligt 1 § kan förklaras förverkade. Då ska bestämmelserna i 36 kap. brottsbalken tillämpas.

Paragrafen reglerar förverkande av utrustning som varit föremål för brott. Paragrafen motsvarar med ett par språkliga ändringar 7 kap. 16 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 401 och prop. 1992/93:200 s. 246 f. och 330). Övervägandena finns i avsnitt 5.

4 § Har någon ålagts att betala konkurrensskadeavgift enligt 3 kap. 5 § konkurrenslagen (2008:579) eller dömts att betala vite enligt 6 kap. 2 § samma lag, får vite enligt denna lag inte dömas ut för samma förfarande.

Paragrafen syftar till att hindra dubbla prövningar och sanktioner av samma förfarande på marknaden. Paragrafen motsvarar 7 kap. 17 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 174 f. och 401 och prop. 2007/08:135 s. 242). Övervägandena finns i avsnitt 5.

13 kap. Avgifter

1 § En handläggningsavgift får tas ut av den som

1. anmäler verksamhet enligt 2 kap. 1 §, eller
2. ansöker om tillstånd eller medgivande enligt 3 kap. 1, 23 eller 25 § eller 4 kap.

4 eller 8 §.

En årlig avgift ska betalas av den som

1. bedriver verksamhet som är anmäld enligt 2 kap. 1 §, eller
2. har tillstånd enligt 3 kap. 1 § eller 4 kap. 4 §.

De årliga avgifterna ska sammantaget motsvara de kostnader som en myndighet i övrigt har för sin verksamhet enligt denna lag. Avgifterna ska fördelas med skäligen andel på dem som bedriver anmäld verksamhet eller har tillstånd.

Paragrafen innehåller bestämmelser om handläggningsavgifter och årliga avgifter. Den har stöd i artikel 16 i EU-direktivet. Paragrafen motsvarar med vissa språkliga och redaktionella ändringar 8 kap. 17 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 287 f. och 407 f.). Övervägandena finns i avsnitt 22.1.

Att avgifterna ska fördelas så att de betalningsskyldiga får bära en skälig andel av kostnaderna innebär att mindre företag bör kunna undantas från avgiftsskyldighet.

2 § Den som bedriver verksamhet som är anmäld enligt 2 kap. 1 § ska betala en avgift för finansiering av åtgärder mot allvarliga fredstida hot och påfrestningar som gäller elektronisk kommunikation. Avgifterna ska fördelas med skälig andel på dem som bedriver anmäld verksamhet.

Paragrafen reglerar avgifter för finansiering av vissa beredskapsåtgärder. Paragrafen motsvarar med vissa språkliga ändringar 8 kap. 18 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 292 f. och 408 och prop. 2009/10:193 s. 97). Övervägandena finns i avsnitt 22.1.

14 kap. Överklagande och handläggning i domstol

Överklagande

1 § En myndighets beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Kammarrättens beslut i ett mål enligt denna lag får inte överklagas.

Paragrafen innehåller bestämmelser om överklagande av beslut. Den genomför delvis artikel 31.1 i EU-direktivet. Paragrafen motsvarar med vissa språkliga och redaktionella ändringar 8 kap. 19 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 307 f. och 408 och prop. 2006/07:119 s. 27 f. och 46). Övervägandena finns i avsnitt 23.

2 § Beslut enligt denna lag får överklagas av den som är part i ärendet, om beslutet har gått parten emot, och även av någon annan vars rättigheter påverkas negativt av beslutet.

Paragrafen anger vem som får överklaga ett beslut. Den genomför delvis artikel 31.1 i EU-direktivet. Paragrafen motsvarar med en språklig ändring 8 kap. 19 a § LEK (se prop. 2008/09:159 s. 12 f. och 21). Övervägandena finns i avsnitt 23.

3 § Beslut enligt 5 kap. 7 § som avser identifiering av företag med betydande inflytande på en marknad får överklagas endast i samband med att beslut att införa, upphäva eller ändra en skyldighet som avses i 5 kap. 7 § överklagas.

Ett beslut enligt 3 kap. 9 § att begränsa antalet tillstånd får överklagas endast i samband med att beslut i fråga om tillstånd att använda radiosändare överklagas.

Paragrafen anger att vissa beslut inte får överklagas särskilt. Paragrafen motsvarar 8 kap. 20 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 307 f. och 408 f. och prop. 2010/11:115 s. 41 och 90). Övervägandena finns i avsnitt 23.

4 § Beslut om underrättelse enligt 10 kap. 4 §, beslut om föreläggande enligt 10 kap. 14 § och beslut om att inte ta upp en tvist för avgörande enligt 10 kap. 15 § första stycket får inte överklagas.

Paragrafen anger att vissa beslut inte får överklagas. Paragrafen motsvarar med vissa redaktionella ändringar 8 kap. 20 § LEK (se prop. 2006/07:119 s. 35 f. och 46 och prop. 2002/03:110 s. 309 och 409). Övervägandena finns i avsnitt 23.

5 § Beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen ska gälla omedelbart, om inte annat har bestämts.

Paragrafen anger att beslut som huvudregel ska gälla omedelbart. Den genomför artikel 31.2 i EU-direktivet. Paragrafen motsvarar med vissa språkliga ändringar 8 kap. 22 § LEK (se prop. 2002/03:110 s. 307 f. och 409). Övervägandena finns i avsnitt 23.

Handläggning i domstol

6 § Mål i förvaltningsrätt och kammarrätt som avser överprövning av följande beslut ska handläggas skyndsamt:

1. beslut om särskilda skyldigheter med stöd av 5 kap. 7 §,
2. beslut i ett tillsynsärende enligt 10 kap. 5 §, om tillsynen avsett kontroll av att ett beslut som anges i 1 följs,
3. beslut vid prövning av en tvist enligt 10 kap. 13 §, om tvisten grundar sig på ett beslut som avses i 1, och
4. beslut om identifiering av företag med betydande inflytande på en marknad enligt 5 kap. 7 §.

Paragrafen anger att vissa mål i domstol ska handläggas skyndsamt. Paragrafen motsvarar med vissa redaktionella ändringar 8 kap. 23 § LEK (se prop. 2006/07:119 s. 25 f. och 47 och prop. 2010/11:115 s. 41 och 124). Övervägandena finns i avsnitt 23.

7 § I mål som avses i 6 § får en part i förvaltningsrätten åberopa en ny omständighet eller ett nytt bevis efter det att fyra månader gått från det att tiden för överklagande gått ut, endast om parten gör sannolikt att parten inte kunnat åberopa omständigheten eller beviset tidigare eller annars haft giltig ursäkt att inte göra det.

I mål som avses i 6 § får en ny omständighet eller ett nytt bevis åberopas först i kammarrätten endast om det finns synnerliga skäl.

Paragrafen anger vissa begränsningar i möjligheten att åberopa nya omständigheter eller bevis i domstol. Paragrafen motsvarar med en redaktionell ändring 8 kap. 24 § LEK (se prop. 2006/07:119 s. 31 f. och 47 f.). Övervägandena finns i avsnitt 23.

Domstolarnas sammansättning

8 § Vid prövningen av mål som avses i 6 § ska förvaltningsrätten bestå av två lagfarna ledamöter och två ekonomiska experter. Om en av de ekonomiska experterna får förhinder sedan handläggningen har påbörjats, är rätten ändå domför.

Första stycket första meningen gäller inte om något annat följer av 18 § lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar.

Paragrafen reglerar förvaltningsrättens sammansättning i vissa mål. Paragrafen motsvarar med en redaktionell ändring 8 kap. 25 § LEK (se prop. 2006/07:119 s. 17 f. och 48 f.). Övervägandena finns i avsnitt 23.

9 § Vid prövning av mål som avses i 6 § ska kammarrätten bestå av tre lagfarna ledamöter och två ekonomiska experter. Om en av de lagfarna ledamöterna eller en av de ekonomiska experterna får förhinder sedan handläggningen har påbörjats, är rätten ändå domför.

Kammarrätten är domför utan ekonomiska experter i fall som anges i 12 § fjärde stycket lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar och vid prövning av mål som är av enkel beskaffenhet.

I övrigt gäller, även i mål som avses i första stycket, 12 § sjunde–tionde styckena lagen om allmänna förvaltningsdomstolar i fråga om kammarrättens sammansättning. Vid behandlingen av frågor om prövningstillstånd och frågor som behandlas samtidigt med dessa ska dock även en ekonomisk expert ingå i rätten, om inte målet är av enkel beskaffenhet.

Paragrafen reglerar kammarrättens sammansättning i vissa mål. Paragrafen motsvarar med en redaktionell ändring 8 kap. 26 § LEK (se prop. 2006/07:119 s. 17 f. och 49, prop. 2012/13:45 s. 190 och prop. 2017/18:279 s. 25 f. och 58). Övervägandena finns i avsnitt 23.

10 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer förordnar för viss tid dem som ska tjänstgöra som ekonomiska experter enligt 8 och 9 §§. Inträffar medan en ekonomisk expert deltar i behandlingen av ett mål en omständighet som medför att förordnandet ska upphöra att gälla, ska förordnandet ändå anses fortsätta att gälla i det pågående målet.

Den som ska tjänstgöra som ekonomisk expert ska vara svensk medborgare och får inte vara underårig eller i konkurstillstånd eller ha förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken.

Paragrafen reglerar förordnande av ekonomiska experter i domstol. Paragrafen motsvarar med en redaktionell ändring 8 kap. 27 § LEK (se prop. 2006/07:119 s. 17 f. och 50). Övervägandena finns i avsnitt 23.

Inhibition

11 § När en domstol enligt 28 § förvaltningsprocesslagen (1971:291) tar ställning till om ett beslut som fattats med stöd av denna lag tills vidare inte ska gälla ska domstolen särskilt beakta det som i 1 kap. 1 § anges om lagens syfte.

Paragrafen anger vad som särskilt ska beaktas vid beslut om inhibition. Paragrafen motsvarar med en språklig ändring 8 kap. 28 § LEK (se prop. 2006/07:119 s. 21 f. och 50). Övervägandena finns i avsnitt 23.

29.2 Förslaget till lag om införande av lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation

Allmänna bestämmelser

1 § Lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation och denna lag ska träda i kraft den 21 december 2020.

Övervägandena finns i avsnitt 27.1.

2 § Genom lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation upphävs

1. lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, och
2. lagen (2003:390) om införande av lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation.

Övervägandena finns i avsnitt 27.1.

Anmälan

3 § Den som vid ikraftträdandet av lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation är anmäld enligt 2 kap. 1 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation eller ska anses anmäld enligt den lagen, ska anses anmäld enligt 2 kap. 1 § lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation.

Tillstånd för tillhandahållande av mobila teletjänster eller nätkapacitet för sådana tjänster som enligt 5 § andra stycket lagen (2003:390) om införande av lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation ska anses meddelade enligt 3 kap. 1 § den lagen, ska anses beviljade enligt 3 kap. 1 § lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation.

Första stycket innebär att den som tidigare anmält sin verksamhet inte behöver göra någon ny anmälan enligt den nya lagen.

Andra stycket innebär att tidigare meddelade tillstånd för tillhandahållande av mobila teletjänster eller nätkapacitet för sådana tjänster fortsätter att gälla och ska anses utgöra tillstånd att använda radiosändare enligt motsvarande bestämmelser i den nya lagen.

Övervägandena finns i avsnitt 27.2.

Erkännande av operatör

4 § Beslut om erkännande av operatör som har meddelats med stöd av 2 kap. 5 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation eller motsvarande äldre bestämmelser ska anses meddelade med stöd av 2 kap. 5 § lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation.

Paragrafen innebär att tidigare meddelade beslut om erkännande av operatör enligt bestämmelser antagna av ITU fortsätter att gälla och ska anses meddelade enligt motsvarande bestämmelser i den nya lagen. Övervägandena finns i avsnitt 27.2.

Tillstånd att använda radiosändare

5 § Tillstånd som har beviljats enligt 3 kap. 1 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation eller motsvarande bestämmelse i äldre lag, ska anses beviljade enligt 3 kap. 1 § lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation.

Tillståndsvillkor som har meddelats enligt 3 kap. 11 och 11 a §§ lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation eller motsvarande bestämmelser i äldre lag eller som ska anses meddelade enligt 3 kap. 11 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, ska anses meddelade enligt 3 kap. 12–14 §§ lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation.

I fråga om tillstånd att använda radiosändare för viss radioanvändning som har beviljats före den 1 augusti 2010, ska då gällande bestämmelser om krav på tillstånd att använda enskilda radiosändare inom ramen för ett sådant tillstånd tillämpas.

Paragrafen behandlar tidigare beviljade tillstånd att använda radiosändare. Övervägandena finns i avsnitt 27.2.

Första och andra styckena innebär att sådana tillstånd och tillhörande villkor fortsätter att gälla och ska anses meddelade enligt motsvarande bestämmelser i den nya lagen.

Tredje stycket innebär att tidigare meddelade tillstånd att använda radiosändare för viss radioanvändning fortsatt omfattas av äldre bestämmelser när det gäller att förlänga eller förnya sådana tillstånd och att förena sådana tillstånd med tekniska villkor (jfr punkterna 3 och 4 i övergångsbestämmelserna till SFS 2010:497 och prop. 2009/10:193 s. 78 f. och 97).

6 § Medgivanden till överlåtelse och uthyrning av tillstånd att använda radiosändare som har lämnats enligt 3 kap. 23 och 24 §§ lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation ska anses lämnade enligt 3 kap. 23 och 25 §§ lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation.

Paragrafen innebär att tidigare lämnade medgivanden till överlåtelse och uthyrning av tillstånd att använda radiosändare fortsätter att gälla och ska anses meddelade enligt motsvarande bestämmelser i den nya lagen. Övervägandena finns i avsnitt 27.2.

Nummer

7 § Beslut om fastställande av nummerplaner som har meddelats enligt 3 kap. 15 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation eller motsvarande äldre bestämmelser ska anses meddelade enligt 4 kap. 1 § lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation.

Paragrafen innebär att tidigare beslut om fastställande av nummerplaner fortsätter att gälla och ska anses meddelade enligt den nya lagen. Övervägandena finns i avsnitt 27.2.

8 § Tillstånd att använda nummer som har beviljats enligt 3 kap. 19 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation ska anses beviljade enligt 4 kap. 4 § lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation.

Tillståndsvillkor som har meddelats enligt 3 kap. 21 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation ska anses meddelade enligt 4 kap. 6 § lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation.

Medgivanden till överlåtelse av tillstånd att använda nummer som har lämnats enligt 3 kap. 23 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation ska anses lämnade med stöd av 4 kap. 8 § lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation.

Paragrafen behandlar tidigare beviljade tillstånd att använda nummer. Övervägandena finns i avsnitt 27.2.

Första och andra styckena innebär att sådana tillstånd med tillhörande villkor fortsätter att gälla och ska anses beviljade enligt den nya lagen.

Enligt *tredje stycket* gäller detsamma medgivanden till överlåtelse av tillstånd att använda nummer.

Beslut om skyldigheter

9 § Beslut om skyldigheter som har meddelats enligt lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation ska fortsätta att gälla. Besluten ska anses meddelade med stöd av lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation.

Paragrafen innebär att tidigare meddelade beslut om skyldigheter ska fortsätta att gälla. Det gäller såväl beslut om särskilda skyldigheter med stöd av 4 kap. 3 § eller 4 § LEK som beslut om skyldighet att tillhandahålla information enligt 5 kap. 17 a eller 18 § LEK. Beslutet ska anses meddelade med stöd av den nya lagen. Övervägandena finns i avsnitt 27.2.

10 § Bestämmelserna i 5 kap. 34 § lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation får endast tillämpas på den som har fått tillståndet att använda radiosändare efter ikraftträdandet av den lagen.

Paragrafen innebär att möjligheten att ålägga den som har tillstånd att använda radiosändare att på rättvisa och rimliga villkor ge tillträde till infrastruktur för tillhandahållande av mobila elektroniska kommunikationstjänster endast får tillämpas om tillståndet har meddelats efter den nya lagens ikraftträdande. Den genomför delvis artikel 61.4 i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 27.2.

Nummerportabilitet

11 § Beslut att i enskilda fall medge undantag enligt 5 kap. 9 § fjärde stycket lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation eller motsvarande äldre bestämmelser ska anses meddelade enligt 7 kap. 20 § lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation.

Paragrafen innebär att beslut i enskilda fall om undantag från skyldigheten att se till att abonnenter med nummer ur en nationell nummerplan kan behålla sitt nummer vid byte av tjänsteleverantör fortsätter att gälla och ska anses meddelade med stöd av den nya lagen. Övervägandena finns i avsnitt 27.2.

12 § Beslut enligt 5 kap. 11 § andra stycket lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation eller motsvarande äldre bestämmelser ska anses meddelade enligt 7 kap. 22 § andra stycket lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation.

Paragrafen innebär att beslut att utse någon att i en databas sammanställa uppgifter som är nödvändiga för dirigerering av kommunikation fortsätter att gälla och ska anses meddelade med stöd av motsvarande bestämmelse i den nya lagen. Övervägandena finns i avsnitt 27.2.

Abonnentförteckningar

13 § Sådana personuppgifter om en abonnent som är en fysisk person och som har förts in i en allmänt tillgänglig abonnentförteckning före ikraftträdandet av lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation, får stå kvar i förteckningen tills abonnenten meddelar något annat.

Paragrafen innebär att tidigare lämnade samtycken till behandling av personuppgifter om abonnenter i abonnentförteckningar kvarstår. Övervägandena finns i avsnitt 27.2.

Lagring av trafikuppgifter

14 § Beslut enligt 6 kap. 16 b § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation ska anses meddelade enligt 8 kap. 23 § lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation.

Paragrafen innebär att tidigare meddelade beslut om undantag från skyldigheten att lagra trafikuppgifter fortsätter att gälla och ska anses meddelade med stöd av motsvarande bestämmelse i den nya lagen. Övervägandena finns i avsnitt 27.2.

Tillsyn

15 § Förelägganden och förbud som har meddelats med stöd av lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation ska anses meddelade med stöd av lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation.

Paragrafen innebär att tidigare beslutade förelägganden och förbud fortsätter att gälla och ska anses meddelade med stöd av den nya lagen. Övervägandena finns i avsnitt 27.2.

16 § Bestämmelserna i 10 kap. lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation ska tillämpas på sådana tillstånd som avses i 5 § tredje stycket.

Paragrafen innebär att den nya lagens tillsynsbestämmelser ska tillämpas på sådana tidigare meddelade tillstånd att använda radiosändare för viss radioanvändning som fortsatt omfattas av äldre bestämmelser. Övervägandena finns i avsnitt 27.2.

17 § Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om en parts rätt att hänskjuta en tvist för avgörande av tillsynsmyndigheten, om tvisten har samband med skyldigheter som avser tiden före ikraftträdandet av lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation.

Sanktionsavgifter

18 § Bestämmelserna om sanktionsavgift i 11 kap. lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation tillämpas endast på överträdelse som har ägt rum efter ikraftträdandet av den lagen.

Paragrafen innebär att sanktionsavgift bara kan åläggas för överträdelse som skett efter ikraftträdandet av den nya lagen. Övervägandena finns i avsnitt 27.2.

29.3 Förslaget till lag om ändring i rättegångsbalken

27 kap. Om beslag och hemliga tvångsmedel

Hemliga tvångsmedel

25 § När tillstånd till hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation eller hemlig övervakning av elektronisk kommunikation har lämnats, får de tekniska hjälpmedel som behövs för åtgärden användas.

I 8 kap. lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation finns bestämmelser om hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation och hemlig övervakning av elektronisk kommunikation som gäller för den som driver verksamhet som avses i den lagen.

Andra stycket ändras redaktionellt till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Övervägandena finns i avsnitt 26 och 27.1.

29.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

7 kap. Ansvar och ersättningsskyldighet m.m.

53 f § Den som på grund av bestämmelserna i 53 c § andra stycket 2–5 har förelagts att enligt första stycket samma paragraf lämna information har rätt till skälig ersättning för kostnader och besvär. Ersättningen ska betalas av den som har framställt yrkandet om informationsföreläggande.

Den som tillhandahåller en elektronisk kommunikationstjänst och som till följd av ett informationsföreläggande har lämnat ut information som avses i 8 kap. 32 § lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation ska sända en skriftlig underrättelse om detta till den som uppgifterna gäller tidigast efter en månad och senast efter tre månader från det att informationen lämnades ut. Kostnaden för underrättelsen ersätts enligt första stycket.

Andra stycket ändras redaktionellt till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Övervägandena finns i avsnitt 26 och 27.1.

29.5 Förslaget till lag om ändring i patentlagen (1967:837)

9 kap. Ansvar och ersättningsskyldighet m.m.

57 f § Den som på grund av bestämmelserna i 57 c § andra stycket 2–5 har förelagts att enligt första stycket samma paragraf lämna information har rätt till skälig ersättning för kostnader och besvär. Ersättningen ska betalas av den som har framställt yrkandet om informationsföreläggande.

Den som tillhandahåller en elektronisk kommunikationstjänst och som till följd av ett informationsföreläggande har lämnat ut information som avses i 8 kap. 32 § lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation ska sända en skriftlig underrättelse om detta till den som uppgifterna gäller tidigast efter en månad och senast efter tre månader från det att informationen lämnades ut. Kostnaden för underrättelsen ersätts enligt första stycket.

Andra stycket ändras redaktionellt till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Övervägandena finns i avsnitt 26 och 27.1.

29.6 Förslaget till lag om ändring i mönsterskyddslagen (1970:485)

Ansvar och ersättningsskyldighet m.m.

35 f § Den som på grund av bestämmelserna i 35 c § andra stycket 2–5 har förelagts att enligt första stycket samma paragraf lämna information har rätt till skälig ersättning för kostnader och besvär. Ersättningen ska betalas av den som har framställt yrkandet om informationsföreläggande.

Den som tillhandahåller en elektronisk kommunikationstjänst och som till följd av ett informationsföreläggande har lämnat ut information som avses i 8 kap. 32 § lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation ska sända en skriftlig underrättelse om detta till den som uppgifterna gäller tidigast efter en månad och senast efter tre månader från det att informationen lämnades ut. Kostnaden för underrättelsen ersätts enligt första stycket.

Andra stycket ändras redaktionellt till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Övervägandena finns i avsnitt 26 och 27.1.

29.7 Förslaget till lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar

Kammarrätterna

11 § En kammarrätt får vara indelad i avdelningar. Chef för en avdelning är presidenten eller en lagman.

Bestämmelser om särskild sammansättning av kammarrätten vid behandling av vissa mål finns i fastighetstaxeringslagen (1979:1152), lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation och lagen (2010:1882) om åldersgränser för film som ska visas offentligt. Bestämmelser om särskild sammansättning vid behandling av mål om laglighetsprövning enligt 13 kap. kommunallagen (2017:725) finns i 13 a §.

Andra stycket ändras redaktionellt till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Övervägandena finns i avsnitt 26 och 27.1.

12 § En kammarrätt är domför med tre lagfarna ledamöter. Fler än fyra lagfarna ledamöter får inte ingå i rätten.

När det är särskilt föreskrivet att nämndemän ska ingå i rätten är en kammarrätt domför med tre lagfarna ledamöter och två nämndemän. Fler än fyra lagfarna ledamöter och tre nämndemän får inte ingå i rätten.

Om en av de lagfarna ledamöterna eller en av nämndemännen får förhinder sedan handläggningen har påbörjats, är rätten ändå domför.

En kammarrätt är domför utan nämndemän

1. vid prövning av överklagande av beslut som inte innebär att målet avgörs,
2. vid förordnande om saken i avvaktan på målets avgörande och vid annan åtgärd som endast avser målets beredande, och
3. vid beslut genom vilket domstolen skiljer sig från målet utan att detta har prövats i sak.

Om ett mål som avses i andra stycket handläggs gemensamt med ett annat mål, får nämndemän delta vid handläggningen även av det senare målet.

Bestämmelser om domförhet vid behandling av vissa mål finns i fastighetstaxeringslagen (1979:1152), lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation och lagen (2010:1882) om åldersgränser för film som ska visas offentligt. Bestämmelser om domförhet vid behandling av mål om laglighetsprövning enligt 13 kap. kommunallagen (2017:725) finns i 13 a §.

Vid behandling av frågor om prövningstillstånd är kammarrätten domför med två lagfarna ledamöter, om de är ense om slutet. Detsamma gäller vid behandling av andra frågor i mål där prövningstillstånd krävs för prövning av ett överklagande, om frågorna behandlas före eller i samband med frågan om prövningstillstånd. Ett prövningstillstånd som inte är begränsat enligt 34 a § tredje stycket förvaltningsprocesslagen (1971:291) får meddelas av en lagfaren ledamot, om frågan är enkel.

Vid behandling av en fråga om avvisning av ett överklagande på grund av att det har kommit in för sent är kammarrätten domför med två lagfarna ledamöter, om de är ense om slutet.

Vid beslut om avskrivning av ett mål efter en återkallelse är kammarrätten domför med en lagfaren ledamot.

Åtgärder som endast avser beredandet av ett mål får utföras av en lagfaren ledamot i kammarrätten eller, om åtgärderna inte är av sådant slag att de bör förbehållas lagfarna ledamöter, av någon annan som har tillräcklig kunskap och erfarenhet och som är anställd vid en allmän förvaltningsdomstol, en allmän domstol eller en hyresnämnd. Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om detta.

Sjätte stycket ändras redaktionellt till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Övervägandena finns i avsnitt 26 och 27.1.

Förvaltningsrätterna

17 § En förvaltningsrätt är domför med en lagfaren domare och tre nämndemän, om inte annat följer av 17 b eller 18 §. Om en av nämndemännen får förhinder sedan handläggningen har påbörjats, är rätten domför med en lagfaren domare och två nämndemän.

Om det finns skäl för det med hänsyn till målets omfattning eller svårighetsgrad, får antalet lagfarna domare utökas med en utöver vad som följer av första stycket. Detsamma gäller i fråga om antalet nämndemän. Om någon eller några av ledamöterna får förhinder sedan handläggningen har påbörjats gäller första stycket andra meningen i fråga om domförhet.

Bestämmelser om domförhet vid behandling av vissa mål finns, förutom i 18 §, i fastighetstaxeringslagen (1979:1152), lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation och lagen (2010:1882) om åldersgränser för film som ska visas offentligt.

Tredje stycket ändras redaktionellt till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Övervägandena finns i avsnitt 26 och 27.1.

29.8 Förslaget till lag om ändring i lagen (1981:1104) om verksamheten hos vissa regionala alarmeringscentraler

2 § Den som svarar för alarmeringscentraler som anges i 1 § får inte utan tillstånd av regeringen spela in telefonsamtal varigenom någon avser att tillkalla eller annars komma i förbindelse med Polismyndigheten, kommunal organisation för

räddningstjänst, ambulans eller något annat hjälporgan och som befordras via ett allmänt *elektroniskt* kommunikationsnät till eller från en sådan central.

Tillstånd får även i den utsträckning som krävs för snabba och effektiva hjälpinsatser innefatta rätt att

1. avlyssna och spela in sådana telefonsamtal som avses i första stycket och som har kopplats vidare av en alarmeringscentral till ett hjälporgan,

2. avbryta pågående telefonsamtal för att samtal ska kunna kopplas vidare från en alarmeringscentral till ett hjälporgan.

Första stycket ändras till följd av att allmänt kommunikationsnät numera benämns allmänt elektroniskt kommunikationsnät. Detta innebär inte någon ändring i sak. Övervägandena finns i avsnitt 26 och 27.1.

29.9 Förslaget till lag om ändring i lagen (1992:1685) om skydd för kretsmönster för halvledarprodukter

Straff m.m.

9 f § Den som på grund av bestämmelserna i 9 c § andra stycket 2–5 har förelagts att enligt första stycket samma paragraf lämna information har rätt till skäligen ersättning för kostnader och besvär. Ersättningen ska betalas av den som har framställt yrkandet om informationsföreläggande.

Den som tillhandahåller en elektronisk kommunikationstjänst och som till följd av ett informationsföreläggande har lämnat ut information som avses i 8 kap. 32 § lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation ska sända en skriftlig under rättelse om detta till den som uppgifterna gäller tidigast efter en månad och senast efter tre månader från det att informationen lämnades ut. Kostnaden för under rättelsen ersätts enligt första stycket.

Andra stycket ändras redaktionellt till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Övervägandena finns i avsnitt 26 och 27.1.

29.10 Förslaget till lag om ändring i växtförädlarrättslagen (1997:306)

9 kap. Ansvar och ersättningskyldighet m.m.

5 d § Den som på grund av bestämmelserna i 9 kap. 5 a § andra stycket 2–5 har förelagts att enligt första stycket samma paragraf lämna information har rätt till skäligen ersättning för kostnader och besvär. Ersättningen ska betalas av den som har framställt yrkandet om informationsföreläggande.

Den som tillhandahåller en elektronisk kommunikationstjänst och som till följd av ett informationsföreläggande har lämnat ut information som avses i 8 kap. 32 § lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation ska sända en skriftlig under rättelse om detta till den som uppgifterna gäller tidigast efter en månad och senast efter tre månader från det att informationen lämnades ut. Kostnaden för under rättelsen ersätts enligt första stycket.

Andra stycket ändras redaktionellt till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Övervägandena finns i avsnitt 26 och 27.1.

29.11 Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:31) om standarder för sändning av radio- och TV-s signaler

Lag (1998:31) om standarder för digital radio och tv

Lagens tillämpningsområde ändras i och med att 3 och 6 §§ upphör att gälla och regleringen i enlighet med EU-direktivet endast omfattar digital radio och tv. Rubriken till lagen ändras därför till lag om standarder för digital radio och tv.

1 § Denna lag genomför artiklarna 62 och 113 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 av den 11 december 2018 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation.

I paragrafen hänvisades tidigare till tillträdesdirektivet (direktiv 2002/19/EG), ramdirektivet (direktiv 2002/21/EG) och USO-direktivet (direktiv 2002/22/EG). De direktiven upphör att gälla vid samma tidpunkt som EU-direktivet ska vara genomfört. Genomförda bestämmelser i de tidigare direktiven har förts över till artiklarna 62 och 113 i EU-direktivet. Bestämmelserna i lagen genomför dessa artiklar.

Övervägandena finns i avsnitt 25.4.

2 § I lagen finns bestämmelser om standarder för digitala tv-tjänster samt om system för villkorad tillgång till digitala ljudradio- och tv-sändningar till allmänheten.

Paragrafen ändras med anledning av att 3 och 6 §§ upphör att gälla. Övervägandena finns i avsnitt 25.4.

4 § Den som tillhandahåller digitala tv-tjänster ska se till att slutanvändare avgiftsfritt kan lämna tillbaka digital tv-utrustning, om den inte är kompatibel med andra tillhandahållares digitala tv-tjänster.

Paragrafen är ny. Den innebär att slutanvändare vid byte av tillhandahållare ska ha möjlighet att i vissa fall lämna tillbaka digital tv-utrustning. Paragrafen genomför artikel 113.3 andra stycket i EU-direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 25.3.2.

Kravet gäller inte om tillhandahållaren kan visa att det råder fullständig interoperabilitet mellan tillhandahållarens utrustning och andra tillhandahållares digitala tv-tjänster, inklusive de tjänster som slutanvändaren har bytt till. Digital tv-utrustning som överensstämmer med harmoniserade standarder eller med delar av sådana standarder ska anses uppfylla kravet på interoperabilitet.

15 § Om en näringsidkare bryter mot någon av bestämmelserna i 5 § första stycket, 7 eller 8 § eller mot föreskrifter som har meddelats med stöd av 4 § eller 5 § andra stycket får tillsynsmyndigheten förelägga näringsidkaren att följa bestämmelsen. Sådana förelägganden får förenas med vite.

Innan tillsynsmyndigheten beslutar om ett sådant föreläggande med anledning av en överträdelse av 7 eller 8 § ska den samråda med Konkurrensverket.

Första stycket ändras redaktionellt med anledning av att 3 och 6 §§ upphör att gälla. I övrigt görs mindre språkliga ändringar i paragrafen.

Övervägandena finns i avsnitt 25.4.

29.12 Förslaget till lag om ändring i lagen (2006:449) om skydd för störningskänslig forskning

Skydd mot störande verksamheter i närheten

4 § Om forskning som avses i 1 § utsätts för varaktiga eller upprepade störningar från annan verksamhet i närheten, får länsstyrelsen efter ansökan enligt 6 § meddela förbud eller förelägganden mot den störande verksamheten för att skydda forskningen.

Det som sägs i första stycket gäller inte sådan verksamhet som regleras i lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation eller lagen (1992:1512) om elektromagnetisk kompatibilitet eller i föreskrifter utfärdade med stöd av dessa lagar. Det som sägs i första stycket gäller inte heller störningar från en verksamhet som bedrivs med tillstånd enligt miljöbalken eller motsvarande bestämmelser i äldre lag.

Om ett beslut enligt första stycket medför att pågående markanvändning inom det berörda området avsevärt försvåras, har områdets ägare och den som har nyttjanderätt, servitut, rätt till elektrisk kraft eller liknande rätt till detta område, rätt till ersättning för skada till följd av beslutet.

Ersättningen ska motsvara skadan med avdrag för vad den berättigade är skyldig att tåla utan ersättning. Ersättningen ska betalas av den som ansökt om skyddet.

I fråga om ersättningen tillämpas i övrigt expropriationslagen (1972:719).

Andra stycket ändras redaktionellt till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Övervägandena finns i avsnitt 26 och 27.1.

29.13 Förslaget till lag om ändring i marknadsföringslagen (2008:486)

Definitioner

3 § I denna lag avses med

affärsbeslut: ett beslut som fattas av en konsument eller en näringsidkare om huruvida, hur och under vilka förutsättningar en produkt ska köpas, om hela eller delar av köpesumman ska betalas, om produkten ska behållas eller överlåtas, eller om en avtalsenlig rättighet i samband med produkten ska utnyttjas, oavsett om konsumenten eller näringsidkaren beslutar att handla eller att avstå från att handla,

elektronisk post: ett adresserat eller på något annat sätt individualiserat elektroniskt meddelande i form av text, röst, ljud eller bild som sänds via ett allmänt *elektroniskt* kommunikationsnät och som kan lagras i nätet eller i mottagarens terminalutrustning tills mottagaren hämtar det,

god marknadsföringssed: god affärssed eller andra vedertagna normer som syftar till att skydda konsumenter och näringsidkare vid marknadsföring av produkter,

Definitionen av elektronisk post ändras till följd av att allmänt kommunikationsnät numera benämns allmänt elektroniskt kommunikationsnät. Detta innebär inte någon ändring i sak. Övervägandena finns i avsnitt 26 och 27.1.

29.14 Förslaget till lag om ändring i lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet

Övriga bestämmelser

12 § I 8 kap. 31 § lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation finns bestämmelser om operatörers skyldighet att överföra signaler för att möjliggöra inhämtning enligt denna lag.

Endast kontrollmyndigheten ska ha rådighet över signalbärare innehållande sådana signaler som överförs i enlighet med de bestämmelser som avses i första stycket. Myndigheten ska ge signalspaningsmyndigheten tillgång till signalbärare endast i den utsträckning det följer av tillstånd enligt 5 a eller 5 b §.

Första stycket ändras redaktionellt till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Övervägandena finns i avsnitt 26 och 27.1.

29.15 Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

17 kap. Sekretess till skydd främst för myndigheters verksamhet för inspektion, kontroll eller annan tillsyn

Tillstånd att använda radiosändare

4 a § Sekretess gäller för uppgift som hänför sig till ärende om prövning enligt 3 kap. 10 § lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation av fråga om tillstånd att använda radiosändare efter allmän inbjudan till ansökan, om det kan antas att syftet med förfarandet motverkas om uppgiften röjs.

Paragrafen ändras redaktionellt till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Övervägandena finns i avsnitt 26 och 27.1.

44 kap. Tystnadsplikt som följer av andra författningar och som inskränker rätten att meddela och offentliggöra uppgifter

Postlagen och lagen om elektronisk kommunikation

4 § Rätten enligt 1 kap. 1 och 7 §§ tryckfrihetsförordningen och 1 kap. 1 och 10 §§ yttrandefrihetsgrundlagen att meddela och offentliggöra uppgifter inskränks av den tystnadsplikt som följer av,

1. 2 kap. 14 § första stycket 1 och 3 postlagen (2010:1045),

2. 8 kap. 32 § lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation, när det är fråga om uppgift om innehållet i ett elektroniskt meddelande eller som annars rör ett särskilt sådant meddelande, och

3. 8 kap. 33 § lagen om elektronisk kommunikation, när det är fråga om uppgift om kvarhållande av försändelse på befordringsföretag, om hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation eller hemlig övervakning av elektronisk kommunikation på grund av beslut av domstol, undersökningsledare eller åklagare eller om inhämtning av uppgifter enligt lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet.

Punkterna 2 och 3 ändras redaktionellt till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Övervägandena finns i avsnitt 26 och 27.1.

29.16 Förslaget till lag om ändring i luftfartslagen (2010:500)

11 kap. Särskilda bestämmelser

Radioanläggningar

5 § I lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation finns särskilda bestämmelser om användning av radioanläggningar ombord på luftfartyg och inom markorganisationen.

Paragrafen ändras redaktionellt till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Övervägandena finns i avsnitt 26 och 27.1.

29.17 Förslaget till lag om ändring i radio- och tv-lagen (2010:696)

Tv-sändningar, beställ-tv och sökbar text-tv

4 kap. Krav på tillstånd

När det krävs tillstånd

2 § För att sända tv och sökbar text-tv med användande av radiovågor krävs tillstånd enligt denna lag om sändningen sker på frekvenserna 87,5–108 megahertz, 174–240 megahertz eller 470–790 megahertz.

Föreskrifter om tillstånd att använda radiosändare finns i lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation.

Andra stycket ändras redaktionellt till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Övervägandena finns i avsnitt 26 och 27.1.

Ljudradiosändningar

10 kap. Krav på tillstånd

När det krävs tillstånd

3 § Föreskrifter om tillstånd att använda radiosändare finns i lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation.

Paragrafen ändras redaktionellt till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Övervägandena finns i avsnitt 26 och 27.1.

29.18 Förslaget till lag om ändring i lagen (2010:751) om betaltjänster

1 kap. Tillämpningsområde och definitioner

Definitioner

4 § I denna lag betyder

debitera: att medel dras från ett konto,
elektroniskt kommunikationsnät: detsamma som i 1 kap. 6 § lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation,
elektronisk kommunikationstjänst: detsamma som i 1 kap. 6 § lagen om elektronisk kommunikation,
filial: ett avdelningskontor med självständig förvaltning, varvid även ett utländskt betalningsinstituts etablering av flera driftställen ska anses som en enda filial,

Definitionerna ändras till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Övervägandena finns i avsnitt 26 och 27.1.

Innebörden av *elektroniskt kommunikationsnät* är oförändrad i sak.

Definitionen av *elektronisk kommunikationstjänst* har fått en något vidare innebörd. Därmed vidgas undantaget från lagens tillämpning i 1 kap. 7 § första stycket 8 och andra stycket för vissa betalningstransaktioner som genomförs via en leverantör av elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster vilken fungerar som mellanhand.

29.19 Förslaget till lag om ändring i varumärkeslagen (2010:1877)

9 kap. Informationsföreläggande och intrångsundersökning

Rätt till ersättning samt underrättelseskyldighet

4 § Den som på grund av 1 § andra stycket 2–5 har förelagts att enligt första stycket samma paragraf lämna information, har rätt till skälig ersättning för kostnader och besvär. Ersättningen ska betalas av den som har framställt yrkandet om informationsföreläggande.

Den som tillhandahåller en elektronisk kommunikationstjänst och som till följd av ett informationsföreläggande har lämnat ut information som avses i 8 kap. 32 § lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation ska sända en skriftlig underrättelse om detta till den som uppgifterna gäller tidigast efter en månad och senast efter tre månader från det att informationen lämnades ut. Kostnaden för underrättelsen ersätts enligt första stycket.

Andra stycket ändras redaktionellt till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Övervägandena finns i avsnitt 26 och 27.1.

29.20 Förslaget till lag om ändring i lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet

1 § Polismyndigheten, Säkerhetspolisen eller Tullverket får, under de förutsättningar som anges i denna lag, i underrättelseverksamhet i hemlighet från den som enligt lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation tillhandahåller ett elektroniskt kommunikationsnät eller en *annan* elektronisk kommunikationstjänst *än en nummeroberoende interpersonell kommunikationstjänst* hämta in uppgifter om

1. meddelanden som i ett elektroniskt kommunikationsnät har överförts till eller från ett telefonnummer eller annan adress,

2. vilka elektroniska kommunikationsutrustningar som har funnits inom ett visst geografiskt område, eller

3. i vilket geografiskt område en viss elektronisk kommunikationsutrustning finns eller har funnits.

Första stycket ändras till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Uttrycket elektronisk kommunikationstjänst har fått en vidare innebörd i den nya lagen om elektronisk kommunikation, se 1 kap. 7 § i den lagen. Genom tillägget att uppgifter inte får hämtas in från nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster säkerställs att uppgifter får inhämtas i samma omfattning som tidigare. Övervägandena finns i avsnitt 26 och 27.1.

29.21 Förslaget till lag om ändring i lagen (2013:315) om intelligenta transportsystem vid vägtransporter

Krav på ITS

8 § Bestämmelser om behandling av personuppgifter finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning och vägtrafikdatalagen (2019:369).

I lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation finns bestämmelser om behandling av personuppgifter och integritetsskydd.

I lagen (2010:566) om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen finns bestämmelser om vidareutnyttjande av handlingar hos statliga och kommunala myndigheter.

I produktansvarslagen (1992:18) finns bestämmelser om skadeståndsansvar för produkter med säkerhetsbrister.

Andra stycket ändras redaktionellt till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Övervägandena finns i avsnitt 26 och 27.1.

29.22 Förslaget till lag om ändring i radioutrustningslagen (2016:392)

Tillämpningsområde och definitioner

1 § Denna lag genomför Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/53/EU av den 16 april 2014 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om tillhandahållande på marknaden av radioutrustning och om upphävande av direktiv 1999/5/EG.

Lagen innehåller bestämmelser om tillhandahållande av radioutrustning på marknaden och om viss användning av sådan utrustning.

I lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation finns det bestämmelser om *tillstånd att använda radiosändare*.

Tredje stycket ändras redaktionellt till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Övervägandena finns i avsnitt 26 och 27.1.

3 § I denna lag betyder

radiovågor: elektromagnetiska vågor med frekvenser under 3 000 GHz som breder ut sig utan särskilt anordnad ledare,

skadlig störning: detsamma som i 1 kap. 6 § lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation,

tillhandahållande på marknaden: leverans av radioutrustning för distribution, förbrukning eller användning på unionsmarknaden i samband med kommersiell verksamhet, mot betalning eller kostnadsfritt,

Definitionen av skadlig störning ändras redaktionellt till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Övervägandena finns i avsnitt 26 och 27.1.

Avgifter och ersättning

15 § För att täcka kostnaderna för en marknadskontrollmyndighets uppgifter enligt denna lag ska den som är anmäld enligt 2 kap. 1 § lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation eller som har tillstånd enligt 3 kap. 1 § samma lag betala en avgift. Avgiften ska betalas enligt grunder som leder till att kostnaderna med skälig andel fördelas på dem som bedriver anmäld verksamhet eller har tillstånd.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om ersättning till den som tillhandahåller en marknadskontrollmyndighet utrustning som ska kontrolleras och om skyldighet att ersätta myndighetens kostnader för sådan kontroll.

Första stycket ändras redaktionellt till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Övervägandena finns i avsnitt 26 och 27.1.

29.23 Förslaget till lag om ändring i lagen (2016:534) om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät

1 kap. Inledande bestämmelser

1 § Denna lag syftar till att främja utbyggnad av bredbandsnät. Lagen genomför Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/61/EU av den 15 maj 2014 om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation.

Bestämmelser som genomför direktivet finns även i väglagen (1971:948), ledningsrättslagen (1973:1144), lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation och plan- och bygglagen (2010:900).

Andra stycket ändras redaktionellt till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Övervägandena finns i avsnitt 26 och 27.1.

2 § I denna lag avses med

bredbandsnät: elektroniskt kommunikationsnät som kan leverera tjänster för bredbandstillgång med en hastighet av minst 30 Mbit/s,

bredbandsutbyggare: den som avser att anlägga eller bygga ut ett bredbandsnät, fysisk infrastruktur: passiva nätdelar som är avsedda att rymma andra nätdelar utan att själva bli aktiva, såsom kanalisationer, master, tillsynsbrunnar, manhål, kopplingskåp, byggnader, ingångar till byggnader, antenninstallationer, torn och stolpar, och

nätinnehavare: den som tillhandahåller ett allmänt *elektroniskt* kommunikationsnät eller en infrastruktur avsedd för att tillhandahålla

1. en transporttjänst, eller
2. en tjänst för produktion, transport eller distribution av gas, el, uppvärmning eller vatten.

Definitionen av nätinnehavare ändras till följd av att allmänt kommunikationsnät numera benämns allmänt elektroniskt kommunikationsnät. Detta innebär inte någon ändring i sak. Övervägandena finns i avsnitt 26 och 27.1.

2 kap. Tillträde till fysisk infrastruktur

1 § En nätinnehavare ska på rättvisa och rimliga villkor medge tillträde till fysisk infrastruktur på begäran av en bredbandsutbyggare. Det åligger nätinnehavaren att söka sådana tillstånd som krävs för att tillträdet ska kunna realiseras och som bredbandsutbyggaren själv inte kan söka. Nätinnehavaren får avslå bredbandsutbyggarens begäran om det begärda tillträdet inte är rimligt med hänsyn till

1. den fysiska infrastrukturens tekniska lämplighet för tillträde,
2. brist på utrymme i den fysiska infrastrukturen,
3. personlig säkerhet och folkhälsa,
4. risk för skada för allmän säkerhet, totalförsvaret eller Sveriges säkerhet i övrigt,
5. driftsäkerhet för befintligt nät,
6. risk för att andra tjänster som infrastrukturen används för störs,
7. att nätinnehavaren erbjuder alternativt tillträde på rättvisa och rimliga villkor, eller
8. andra liknande omständigheter.

Första stycket ska inte tillämpas om bredbandsutbyggaren, enligt beslut som har fattats med stöd av 5 kap. 7 och 16 §§ lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation, eller med stöd av 5 kap. 45 § samma lag har rätt att begära tillträde till eller användning av den fysiska infrastrukturen. Första stycket ska inte heller tillämpas

om nätinnehavaren enligt 5 kap. 35 § samma lag har förpliktats att tillhandahålla bredbandsutbyggaren samlokalisering eller andra möjligheter till gemensamt utnyttjande av den fysiska infrastrukturen.

Andra stycket ändras redaktionellt till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Det klargörs dessutom att regleringen är subsidiär i förhållande till möjligheten i den nya lagen om elektronisk kommunikation att begära tillträde till fysisk infrastruktur som är tekniskt lämplig att montera trådlösa accesspunkter med kort räckvidd på eller som behövs för att ansluta sådana accesspunkter till ett stamnät, jfr prop. 2015/16:73 s. 28 f. och 113.

Övervägandena finns i avsnitt 13.3, 26 och 27.1.

5 kap. Övriga bestämmelser

1 § Tillhandahållare av allmänna *elektroniska* kommunikationsnät som är anmälda enligt 2 kap. 1 § lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation ska betala en årlig avgift för tvistlösning och tillsyn enligt denna lag.

De avgifter som tas ut ska fördelas med skälig andel mellan dem som är skyldiga att betala avgiften.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter för tvistlösning och tillsyn enligt denna lag.

Första stycket ändras till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation och att allmänt kommunikationsnät numera benämns allmänt elektroniskt kommunikationsnät. Detta innebär inte någon ändring i sak. Övervägandena finns i avsnitt 26 och 27.1.

29.24 Förslaget till lag om ändring i lagen (2016:1145) om offentlig upphandling

3 kap. Undantag från lagens tillämpningsområde

Allmänt *elektroniskt* kommunikationsnät och elektronisk kommunikationstjänst

6 § Denna lag gäller inte för en upphandling eller en projekttävling som huvudsakligen syftar till att ge en upphandlande myndighet möjlighet att

1. tillhandahålla eller driva ett allmänt *elektroniskt* kommunikationsnät, eller
2. för allmänheten tillhandahålla en elektronisk kommunikationstjänst.

Allmänt *elektroniskt* kommunikationsnät och elektronisk kommunikationstjänst har samma betydelse som i lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation.

Paragrafen innehåller vissa undantag från lagens tillämpningsområde. Den ändras till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Övervägandena finns i avsnitt 26 och 27.1.

Enligt artikel 125 i EU-direktivet ska hänvisningar till det upphävda ramdirektivet anses som hänvisningar till EU-direktivet och läsas i enlighet med bilagd jämförelsetabell. När det gäller betydelsen av uttrycken allmänt kommunikationsnät och elektronisk kommunikationstjänst i artikel 8 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU om

offentlig upphandling avses därmed den betydelse som uttrycken har enligt artikel 2.4 och 2.8 i EU-direktivet.

Allmänt kommunikationsnät benämns numera allmänt elektroniskt kommunikationsnät i EU-direktivet (artikel 2.8). Det uttrycket används i den nya lagen om elektronisk kommunikation. Paragrafen ändras därmed språkligt med anledning av den nya benämningen av definitionen. Detta innebär inte någon ändring i sak, se avsnitt 7.

Uttrycket elektronisk kommunikationstjänst har fått en vidare innebörd enligt artikel 2.4 i EU-direktivet. I och med att även nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster nu omfattas av definitionen enligt EU-direktivet och den nya lagen om elektronisk kommunikation vidgas undantaget på området elektronisk kommunikation något, se avsnitt 7.

29.25 Förslaget till lag om ändring i lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner

3 kap. Undantag från lagens tillämpningsområde

Allmänt elektroniskt kommunikationsnät och elektronisk kommunikationstjänst

4 § Denna lag gäller inte för koncessioner som huvudsakligen syftar till att ge en upphandlande myndighet möjlighet att

1. tillhandahålla eller driva ett allmänt *elektroniskt* kommunikationsnät, eller
2. för allmänheten tillhandahålla en elektronisk kommunikationstjänst.

Allmänt *elektroniskt* kommunikationsnät och elektronisk kommunikationstjänst har samma betydelse som i lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation.

Paragrafen ändras på motsvarande sätt som 3 kap. 6 § lagen om offentlig upphandling, se kommentaren till den paragrafen (avsnitt 29.24). Övervägandena finns i avsnitt 26 och 27.1.

29.26 Förslaget till lag om ändring i lagen (2016:1306) med kompletterande bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning

3 kap. Utredningsbefogenheter och tvångsmedel

Befogenheter enligt andra lagar

11 § I 8 kap. 34 § första stycket 9 lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation finns bestämmelser om rätt för Finansinspektionen att få ut uppgifter från den som tillhandahåller ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst.

Paragrafen ger Finansinspektionen vissa utredningsbefogenheter på området för elektronisk kommunikation. Paragrafen ändras till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Övervägandena finns i avsnitt 26 och 27.1.

29.27 Förslaget till lag om ändring i lagen (2018:1174) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster

Uttryck i lagen

2 § I lagen avses med

1. nätverk och informationssystem:

a) ett elektroniskt kommunikationsnät enligt 1 kap. 7 § lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation,

b) en enhet eller en grupp enheter som är sammankopplade eller hör samman med varandra, av vilka en eller flera genom ett program utför automatisk behandling av digitala uppgifter, eller

c) digitala uppgifter som lagras, behandlas, hämtas eller överförs med sådana hjälpmedel som omfattas av a och b för att de ska kunna driftas, användas, skyddas och underhållas,

Paragrafen definierar vissa uttryck i lagen. *Punkten 1 a* ändras till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Övervägandena finns i avsnitt 26 och 27.1.

Undantag från lagens tillämpningsområde

Leverantörer av elektroniska kommunikationstjänster

5 § Lagen gäller inte för företag som tillhandahåller allmänna *elektroniska* kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster och därför omfattas av kraven i 8 kap. 3 och 6 §§ lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation.

Paragrafen innehåller vissa undantag från lagens tillämpningsområde. I och med att uttrycket elektronisk kommunikationstjänst har fått en vidare innebörd i den nya lagen om elektronisk kommunikation vidgas undantaget något.

Paragrafen ändras till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation och att uttrycket allmänt kommunikationsnät numera benämns allmänt elektroniskt kommunikationsnät. Detta innebär inte någon ändring i sak, se avsnitt 7. Övervägandena finns i avsnitt 26 och 27.1.

29.28 Förslaget till lag om ändring i lagen (2018:1653) om företagsnamn

6 kap. Informationsföreläggande och intrångsundersökning

Informationsföreläggande

Underrättelseskyldighet i vissa fall m.m.

18 e § Den som tillhandahåller en elektronisk kommunikationstjänst och som till följd av ett informationsföreläggande har lämnat ut information som avses i 8 kap. 32 § lagen (2020:000) om elektronisk kommunikation, ska sända en skriftlig underrättelse om detta till den som uppgifterna gäller tidigast efter en månad och senast tre månader från det att informationen lämnades ut. Kostnaden för underrättelsen ersätts enligt 4 §.

Paragrafen ändras redaktionellt till följd av den nya lagen om elektronisk kommunikation. Övervägandena finns i avsnitt 26 och 27.1.

DIREKTIV

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV (EU) 2018/1972

av den 11 december 2018

om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation

(omarbetning)

(Text av betydelse för EES)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 114,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽¹⁾,

med beaktande av Regionkommitténs yttrande ⁽²⁾,

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ⁽³⁾, och

av följande skäl:

- (1) Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/19/EG ⁽⁴⁾, 2002/20/EG ⁽⁵⁾, 2002/21/EG ⁽⁶⁾ och 2002/22/EG ⁽⁷⁾ har ändrats väsentligt. Eftersom ytterligare ändringar ska göras bör de direktiven av tydlighetsskäl omarbetas.
- (2) Kommissionen granskar regelbundet hur de fem direktiv som ingår i det befintliga regelverket för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster, nämligen Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/19/EG, 2002/20/EG, 2002/21/EG, 2002/22/EG och 2002/58/EG ⁽⁸⁾ fungerar, särskilt i syfte att avgöra om det behövs ändringar på grund av den tekniska utvecklingen och utvecklingen på marknaden.
- (3) I sitt meddelande av den 6 maj 2015 som fastställer *En strategi för en inre digital marknad i Europa* angav kommissionen att dess översyn av ramverket för telekommunikation skulle fokusera på åtgärder för att stimulera investeringar i bredbandsnät med hög hastighet, anta en mer enhetlig strategi för radiospektrumpolitik och radiospektrumförvaltning på den inre marknaden, skapa förutsättningar för en verklig inre marknad genom att ta itu med regelfragmentering, säkerställa ett effektivt konsumentskydd, lika villkor för alla marknadsaktörer och enhetlig tillämpning av reglerna, samt säkra ett effektivare institutionellt regelverk.

⁽¹⁾ EUT C 125, 21.4.2017, s. 56.

⁽²⁾ EUT C 207, 30.6.2017, s. 87.

⁽³⁾ Europaparlamentets ståndpunkt av den 14 november 2018 (ännu ej offentliggjord i EUT) och rådets beslut av den 4 december 2018.

⁽⁴⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/19/EG av den 7 mars 2002 om tillträde till och samtrafik mellan elektroniska kommunikationsnät och tillhörande faciliteter (tillträdesdirektiv) (EGT L 108, 24.4.2002, s. 7).

⁽⁵⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/20/EG av den 7 mars 2002 om auktorisation för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (auktorisationsdirektiv) (EGT L 108, 24.4.2002, s. 21).

⁽⁶⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/21/EG av den 7 mars 2002 om ett gemensamt regelverk för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (ramdirektiv) (EGT L 108, 24.4.2002, s. 33).

⁽⁷⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/22/EG av den 7 mars 2002 om samhällsomfattande tjänster och användares rättigheter avseende elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (direktiv om samhällsomfattande tjänster) (EGT L 108 24.4.2002, s. 51).

⁽⁸⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/58/EG av den 12 juli 2002 om behandling av personuppgifter och integritetsskydd inom sektorn för elektronisk kommunikation (direktiv om integritet och elektronisk kommunikation) (EGT L 201, 31.7.2002, s. 37).

- (4) Detta direktiv ingår i ett arbete för att förbättra lagstiftningens ändamålsenlighet (Refit) vilket omfattar fyra direktiv, nämligen direktiven 2002/19/EG, 2002/20/EG, 2002/21/EG och 2002/22/EG, samt och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1211/2009⁽¹⁾. Vart och ett av de direktiven innehåller i dag bestämmelser som är tillämpliga på tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster, i överensstämmelse med sektorns regleringshistoria då företagen var vertikalt integrerade, dvs. aktiva inom tillhandahållandet av både nät och tjänster. Översynen är ett tillfälle att omarbete de fyra direktiven för att förenkla den nuvarande strukturen och göra den mer enhetlig och tillgänglig, i enlighet med Refit-målet. Den ger också en möjlighet att anpassa strukturen till nya marknadsrealiteter, där tillhandahållandet av kommunikationstjänster inte längre nödvändigtvis säljs i paket med tillhandahållandet av nät. Enligt det interinstitutionella avtalet av den 28 november 2001 om en mer strukturerad användning av omarbetningstekniken för rättsakter⁽²⁾ avses med omarbetning att det antas en ny rättsakt som i en enda text inbegriper både de innehållsmässiga ändringar som görs genom denna i en tidigare rättsakt och de bestämmelser i den tidigare rättsakten som inte ändras. Förslaget om omarbetning avser de innehållsmässiga ändringar som därigenom görs av en tidigare akt, och i därutöver innehåller det en kodifiering av de oändrade bestämmelserna i den tidigare akten tillsammans med dessa innehållsmässiga ändringar.
- (5) Detta direktiv upprättar ett rättsligt ramverk för att säkerställa frihet att tillhandahålla elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster, med förbehåll för endast de villkor som fastställs i detta direktiv och eventuella begränsningar i enlighet med artikel 52.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), särskilt åtgärder med hänsyn till allmän ordning, allmän säkerhet och folkhälsa, samt i enlighet med artikel 52.1 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad *stadgan*).
- (6) Detta direktiv påverkar inte varje medlemsstats möjlighet att vidta nödvändiga åtgärder för att skydda sina väsentliga säkerhetsintressen, skydda allmän ordning och säkerhet samt tillåta att brott utreds, avslöjas och lagförs, med beaktande av att varje begränsning i utövandet av de rättigheter och friheter som erkänns i stadgan, i synnerhet artiklarna 7, 8 och 11, till exempel begränsningar avseende behandling av uppgifter, måste vara lagstadgade, respektera själva kärnan i dessa rättigheter och friheter och vara underställda proportionalitetsprincipen, i enlighet med artikel 52.1 i stadgan.
- (7) Till följd av att sektorerna för telekommunikation, media och informationsteknik konvergerar bör alla elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster i möjligaste mån omfattas av en enda europeisk kodex för elektronisk kommunikation som fastställs genom ett enda direktiv, med undantag för frågor som bättre hanteras genom direkt tillämpliga bestämmelser som fastställs i förordningar. Det är nödvändigt att särskilja regleringen av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster från regleringen av innehåll. Innehållet i tjänster som tillhandahålls via elektroniska kommunikationsnät med hjälp av elektroniska kommunikationstjänster, till exempel sändningsinnehåll, finansiella tjänster och vissa tjänster som hör till informationsområdet, omfattas därför inte av detta direktiv, och kodexen påverkar inte åtgärder som vidtas på unionsnivå eller nationell nivå vad avser sådana tjänster, i enlighet med unionsrätten, för att främja kulturell eller språklig mångfald och för att säkerställa att mediemångfalden bevaras. Innehållet i tv-program omfattas av Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/13/EU⁽³⁾. Regleringen av audiovisuell politik och audiovisuellt innehåll syftar till att uppnå mål av allmänintresse, som yttrandefrihet, mediemångfald, opartiskhet, kulturell och språklig mångfald, social inkludering, konsumentskydd och skydd av minderåriga. Att det görs åtskillnad mellan reglering av elektronisk kommunikation och reglering av innehåll påverkar inte möjligheten att beakta sambanden mellan dem, särskilt för att garantera mediemångfald, kulturell mångfald och konsumentskydd. Behöriga myndigheter bör inom sina behörighetsområden bidra till att säkerställa genomförandet av sådan politik som syftar till att främja dessa mål.
- (8) Detta direktiv påverkar inte tillämpningen av Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/53/EU på radioutrustning⁽⁴⁾, men omfattar bilradiomottagare och radiomottagare för konsumenter och digital tv-utrustning för konsumenter.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1211/2009 av den 25 november 2009 om inrättande av organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation (Berec) och byrån (EUT L 337, 18.12.2009, s. 1).

⁽²⁾ EGT C 77, 28.3.2002, s. 1.

⁽³⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/13/EU av den 10 mars 2010 om samordning av vissa bestämmelser som fastställs i medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillhandahållande av audiovisuella medietjänster (direktiv om audiovisuella medietjänster) (EUT L 95, 15.4.2010, s. 1).

⁽⁴⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/53/EU av den 16 april 2014 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om tillhandahållande på marknaden av radioutrustning och om upphävande av direktiv 1999/5/EG (EUT L 153, 22.5.2014, s. 62).

- (9) För att de nationella regleringsmyndigheterna och andra behöriga myndigheter ska kunna uppfylla målen i detta direktiv, särskilt när det gäller interoperabilitet i hela kedjan, bör direktivets tillämpningsområde omfatta vissa aspekter av radioutrustning enligt definitionen i direktiv 2014/53/EU och konsumentutrustning som används för digital television för att underlätta tillgängligheten för slutanvändare med funktionsnedsättning. Det är viktigt att de nationella regleringsmyndigheterna och andra behöriga myndigheter uppmuntrar nätoperatörer och tillverkare av utrustning att samarbeta för att underlätta tillgången till elektroniska kommunikationstjänster för slutanvändare med funktionsnedsättning. Icke-exklusiv användning av radiospektrum för egenanvändning av radioterminalutrustning bör, trots att den inte är förbunden med någon ekonomisk verksamhet, omfattas av detta direktiv för att säkerställa en samordnad ansats när det gäller auktorisationsordningen avseende detta.
- (10) Vissa elektroniska kommunikationstjänster enligt detta direktiv kan även omfattas av definitionen av *informations-samhällets tjänster* i artikel 1 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535⁽¹⁾. De bestämmelser i det direktivet som reglerar informationssamhällets tjänster är tillämpliga på de elektroniska kommunikationstjänsterna i den mån som det här direktivet eller andra unionsrättsakter inte innehåller mer specifika bestämmelser som är tillämpliga på elektroniska kommunikationstjänster. Elektroniska kommunikationstjänster som taltelefoni, meddelandetjänster och elektronisk post omfattas dock av det här direktivet. Samma företag, exempelvis en tillhandahållare av internettjänster, kan erbjuda både elektroniska kommunikationstjänster, till exempel tillgång till internet, och tjänster som inte omfattas av det här direktivet, till exempel tillhandahållande av webbaserat och ej kommunikationsrelaterat innehåll.
- (11) Samma företag, till exempel en kabeloperatör, kan erbjuda både elektroniska kommunikationstjänster, exempelvis överföring av tv-signaler, och tjänster som inte omfattas av detta direktiv, exempelvis saluföring av ett utbud av innehållsbaserade ljud- eller tv-sändningstjänster, och ytterligare skyldigheter kan därför åläggas ett sådant företag med avseende på dess verksamhet som tillhandahållare eller distributör av innehåll, i enlighet med andra bestämmelser än dem som anges i detta direktiv, utan att det påverkar tillämpningen av de villkor som fastställs i en bilaga till detta direktiv.
- (12) Regelverket bör omfatta alla elektroniska kommunikationsnätets användning av radiospektrum, inklusive den framväxande egenanvändningen av radiospektrum för nya typer av nät som uteslutande utgörs av autonoma system av mobil radioutrustning som är uppkopplad via trådlösa länkar utan någon central förvaltning eller centraliserad nätoperatör och som inte nödvändigtvis ingår i utövandet av någon särskild ekonomisk verksamhet. I 5G:s trådlösa kommunikationsmiljö som håller på att utvecklas är det troligt att sådana nät i synnerhet utvecklas utanför byggnader och på vägar, för transport, energi, forskning och utveckling, e-hälsa, allmän säkerhet och katastrofinsatser, sakernas internet (Internet of things, IoT), maskin till maskin samt uppkopplade bilar. Därför bör medlemsstaternas tillämpning, på grundval av artikel 7 i direktiv 2014/53/EU, av ytterligare nationella krav avseende idrifttagande eller användning av sådan radioutrustning, eller båda delarna, när det gäller ändamålsenlig och effektiv användning av radiospektrum och undvikande av skadlig störning, återspegla den inre marknadens principer.
- (13) Kraven på de elektroniska kommunikationsnätets kapacitet ökar hela tiden. Tidigare låg fokus huvudsakligen på att öka den tillgängliga bandbredden totalt sett och för varje enskild användare, men nu börjar andra parametrar som fördröjning, tillgänglighet och tillförlitlighet bli allt viktigare. Det nuvarande sättet att tillgodose denna efterfrågan är att bygga ut optisk fiber allt närmare användaren, och framtida nät med mycket hög kapacitet kräver prestandaparametrar som motsvarar dem som ett nät baserat på fiberoptiska element åtminstone fram till distributionspunkten på betjäningsplatsen kan erbjuda. Detta motsvarar, när det gäller fast uppkoppling, en nätprestanda motsvarande den som uppnås med en optofiberinstallation fram till ett flerfamiljshus som anses som betjäningsplats. När det gäller trådlös uppkoppling motsvarar det en nätprestanda som liknar den som kan uppnås genom en optofiberinstallation fram till en basstation som anses som betjäningsställe. Slut användarnas varierande erfarenheter, som beror på de olika egenskaperna hos det medium genom vilket nätet slutligen förbinds med nätanslutningspunkten, bör inte beaktas när det fastställs om ett trådlöst nät kan anses erbjuda liknande

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535 av den 9 september 2015 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster (EUT L 241, 17.9.2015, s. 1).

nätprestanda. I enlighet med principen om teknikneutralitet bör annan teknik och andra överföringsmedier inte uteslutas när de kan jämföras med det baslinjescenariot i fråga om kapacitet. Utbyggnaden av sådana *nät med mycket hög kapacitet* kommer sannolikt att öka nätens kapacitet ytterligare och bana vägen för utbyggnaden av framtida generationers trådlösa nät baserade på förbättrade radiogränssnitt och en förtätad nätarkitektur.

- (14) Definitionerna måste anpassas för att säkerställa att de överensstämmer med principen om teknikneutralitet och för att de ska vara förenliga med den tekniska utvecklingen, bland annat nya former av nätövervakning som mjukvaruemulering eller mjukvarudefinierade nät. Teknikutvecklingen och marknadsutvecklingen har lett till att näten övergått till ip-baserad teknik och har gjort det möjligt för slutanvändarna att välja mellan ett antal olika konkurrerande tillhandahållare av taltjänster. Därför bör begreppet *allmänt tillgängliga telefonitjänster*, som uteslutande används i direktiv 2002/22/EG och som allmänt uppfattas som traditionella analoga telefonitjänster, ersättas med det mer samtida och teknikneutrala begreppet *talkommunikationstjänst*. Villkoren för tillhandahållandet av en tjänst bör vara skilda från de faktiska definierande delarna av en talkommunikationstjänst, närmare bestämt en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst för att direkt eller indirekt möjliggöra utgående och inkommande nationella eller nationella och internationella samtal via ett eller flera nummer i en nationell eller internationell nummerplan, oberoende av om en sådan tjänst är baserad på kretskopplad eller paketförmedlad teknik. En sådan tjänst är till sin natur dubbelriktad, vilket gör det möjligt för båda parter att kommunicera. En tjänst som inte uppfyller alla dessa villkor, till exempel en "klick-funktion" på en kundtjänstwebbplats, är inte en sådan tjänst. Talkommunikationstjänster omfattar också sätt att kommunicera som är särskilt avsedda för slutanvändare med funktionsnedsättning som använder textförmedlings- eller totalkonversationstjänster.
- (15) De tjänster som används för kommunikationssyften och de tekniska metoderna för tillhandahållandet av dessa har utvecklats avsevärt. Slut användarna ersätter allt oftare traditionell taltelefoni, textmeddelanden (sms) och elektroniska postöverföringstjänster med funktionsmässigt likvärdiga onlinetjänster som ip-telefoni, meddelandetjänster och webbaserade e-posttjänster. För att säkerställa ett ändamålsenligt och likvärdigt skydd för slutanvändare och för deras rättigheter vid användning av funktionsmässigt likvärdiga tjänster bör en framtidsinriktad definition av elektroniska kommunikationstjänster inte vara baserad enbart på tekniska parametrar utan snarare vara funktionellt baserad. Den nödvändiga regleringens räckvidd bör vara anpassad till vad som krävs för att uppnå dess mål av allmänintresse. *Överföring av signaler* är och förblir en viktig parameter för att fastställa vilka tjänster som omfattas av detta direktivs räckvidd, men definitionen bör även omfatta andra tjänster som möjliggör kommunikation. Från slutanvändarnas perspektiv är det inte viktigt om en tillhandahållare själv överför signaler eller om kommunikationen levereras via en internetanslutningstjänst. Definitionen av elektroniska kommunikationstjänster bör därför täcka tre typer av tjänster, som delvis kan överlappa varandra, det vill säga internetanslutningstjänster enligt definitionen i artikel 2.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/2120⁽¹⁾, interpersonella kommunikationstjänster enligt definitionen i detta direktiv och tjänster som helt eller huvudsakligen utgörs av överföring av signaler. Definitionen av elektronisk kommunikationstjänst bör undanröja de tvetydigheter som iakttagits vid genomförandet av den definition som fanns innan detta direktiv antogs och tillåta en kalibrerad tillämpning bestående för bestämmelse av de specifika rättigheter och skyldigheter som i ramverket föreskrivs för olika typer av tjänster. Behandling av personuppgifter som sker genom elektroniska kommunikationstjänster, oavsett om det är mot ersättning eller inte, bör vara förenlig med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679⁽²⁾.
- (16) För att en tjänst ska omfattas av definitionen av en elektronisk kommunikationstjänst bör den normalt tillhandahållas mot ersättning. Inom den digitala ekonomin anser marknadsaktörerna allt oftare att information om användare har ett penningvärde. Elektroniska kommunikationstjänster tillhandahålls ofta slutanvändaren i utbyte

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/2120 av den 25 november 2015 om åtgärder rörande en öppen internetanslutning och om ändring av direktiv 2002/22/EG om samhällsomfattande tjänster och användares rättigheter avseende elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster och förordning (EU) nr 531/2012 om roaming i allmänna mobilnät i unionen (EUT L 310, 26.11.2015, s. 1).

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) (EUT L 119, 4.5.2016, s. 1).

inte enbart mot pengar, utan i ökande grad och särskilt i utbyte mot att man tillhandahåller personuppgifter eller andra data. Begreppet ersättning bör därför omfatta sådana situationer där tillhandahållaren av en tjänst begär att slutanvändaren medvetet lämnar personuppgifter i den mening som avses i förordning (EU) 2016/679 eller andra data direkt eller indirekt till tillhandahållaren. Det bör även omfatta situationer där slutanvändaren ger tillgång till information utan att aktivt tillhandahålla den, som till exempel personuppgifter, inklusive ip-adress, eller annan automatiskt genererad information, som information som samlas in och överförs via kakor. I linje med rättspraxis från Europeiska unionens domstol (nedan kallad *domstolen*) avseende artikel 57 i EUF-fördraget ⁽¹⁾ föreligger en ersättning i fördragets mening även i de fall då tillhandahållaren av tjänsten betalas av tredje part och inte av tjänstemottagaren. Begreppet ersättning bör därför omfatta situationer i vilka slutanvändaren exponeras för reklam som ett villkor för att få tillgång till tjänsten och situationer i vilka tillhandahållaren av tjänsten tjänar pengar på personuppgifter som den samlat in i enlighet med förordning (EU) 2016/679.

- (17) Interpersonella kommunikationstjänster är tjänster som möjliggör ett interpersonellt och interaktivt utbyte av information och som omfattar tjänster som traditionella röstsamtal mellan två individer men även alla typer av e-postmeddelanden, meddelandetjänster eller gruppchattar. Interpersonella kommunikationstjänster täcker endast kommunikation mellan ett ändligt, alltså inte potentiellt obegränsat, antal fysiska personer som bestäms av kommunikationens avsändare. Kommunikation som involverar juridiska personer bör omfattas av definitionen i de fall då fysiska personer agerar för dessa juridiska personers räkning eller är involverade på minst en sida av kommunikationen. Interaktiv kommunikation innebär att tjänsten gör det möjligt för mottagaren av informationen att svara. Tjänster som inte uppfyller dessa krav, som linjära sändningstjänster, beställvideo, webbplatser, sociala nätverk, bloggar, eller informationsutbyte mellan maskiner, bör ej anses som interpersonella kommunikationstjänster. I undantagsfall bör en tjänst inte anses som en interpersonell kommunikationstjänst om funktionen för interpersonell och interaktiv kommunikation enbart är en extrafunktion av mindre betydelse som är direkt kopplad till en annan tjänst och som av objektiva tekniska skäl inte kan användas utan den huvudtjänsten, och integreringen av den inte är ett sätt att kringgå tillämpningen av bestämmelserna för elektroniska kommunikationstjänster. Som delar i undantaget från definitionen bör *mindre* och *extrafunktion* tolkas restriktivt och ur ett objektiva slutanvändarperspektiv. En interpersonell kommunikationstjänstfunktion skulle kunna anses mindre om dess objektiva användbarhet för slutanvändaren är mycket begränsad och om den i själva verket knappt används av slutanvändarna. Ett exempel på en funktion som skulle kunna anses falla utanför definitionen av interpersonella kommunikationstjänster skulle i princip kunna vara en kommunikationskanal i onlinespel, beroende på funktionerna i tjänstens kommunikationsfacilitet.
- (18) Interpersonella kommunikationstjänster som använder nummer från nationella och internationella nummerplaner ansluter till allmänt tilldelade nummerresurser. Dessa nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster omfattar både tjänster till vilka slutanvändarnummer tilldelas för att säkerställa slutanvändarnas möjlighet att nå varandra och tjänster som gör det möjligt för slutanvändarna att nå personer som har tilldelats sådana nummer. Enbart användningen av ett nummer som identifierare bör inte anses motsvara användningen av ett nummer för anslutning till allmänt tilldelade nummer och bör därmed inte i sig anses räcka för att en tjänst ska anses som en nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst. Nummerberoende interpersonella kommunikationstjänster bör omfattas av skyldigheter endast när allmänintresset kräver att särskilda regleringsskyldigheter tillämpas på alla typer av interpersonella kommunikationstjänster, oavsett om de använder nummer för tillhandahållandet av tjänsten. Det är motiverat att behandla nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster på ett annat sätt, eftersom de deltar i, och därmed också gagnar av, ett allmänt säkerställt interoperabelt ekosystem.
- (19) Nätanslutningspunkten utgör en gräns i regleringssyfte mellan regelverket för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster och reglerna för teleterminalutrustning. Det är den nationella regleringsmyndigheten som ansvarar för att fastställa lokaliseringen av nätanslutningspunkten. Mot bakgrund av de nationella reglerings-

⁽¹⁾ Domstolens dom av den 26 april 1988, *Bond van Adverteerders m.fl./nederländska staten*, C-352/85, ECLI:EU:C:1988:196.

myndigheternas praxis och med tanke på mångfalden av fasta och trådlösa topologier bör organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation (nedan kallat *Berec*) i nära samarbete med kommissionen anta riktlinjer om gemensamma strategier för identifiering av nätanslutningspunkten, i enlighet med detta direktiv, under olika konkreta omständigheter.

- (20) Den tekniska utvecklingen gör det möjligt för slutanvändare att nå alarmeringstjänster inte bara via röstsamtal utan även via andra interpersonella kommunikationstjänster. Begreppet nödkommunikation bör därför täcka alla interpersonella kommunikationstjänster som möjliggör sådan tillgång till alarmeringstjänster. Detta bygger på larmsystemelement som redan fastställts i unionsrätten, nämligen *alarmeringscentral* och *den lämpligaste alarmeringscentralen* enligt definitionerna i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/758 ⁽¹⁾ samt *alarmeringstjänst* enligt definitionen i kommissionens delegerade förordning (EU) nr 305/2013 ⁽²⁾.
- (21) Nationella regleringsmyndigheter och andra behöriga myndigheter bör ha harmoniserade mål och principer till stöd för sin verksamhet och bör vid behov samordna sin verksamhet med myndigheterna i andra medlemsstater och med Berec när de utövar sin verksamhet inom ramen för detta regelverk.
- (22) De behöriga myndigheternas uppgifter som tilldelas genom detta direktiv bidrar till att genomföra en vidare politik inom områdena kultur, sysselsättning, miljö, social sammanhållning samt fysisk planering.
- (23) Regelverket bör, utöver de tre befintliga huvudmålen att främja konkurrens, den inre marknaden och slutanvändarnas intressen, inriktas mot ett ytterligare konnektivetsmål som formuleras i form av resultat: Utbredd tillgång till och utbrett utnyttjande av nät med mycket hög kapacitet för alla unionsmedborgare och företag i unionen, som baseras på rimliga priser och rimligt utbud, effektiv och sund konkurrens, öppen innovation, effektiv radiospektrumanvändning, gemensamma bestämmelser och förutsebara regleringsmetoder på den inre marknaden samt de sektorsspecifika bestämmelser som krävs för att skydda unionsmedborgarnas intressen. För medlemsstaterna, de nationella regleringsmyndigheterna och andra behöriga myndigheter samt intressenterna betyder konnektivetsmålet att man strävar dels efter den högsta kapacitet för nät och tjänster som är ekonomiskt hållbar i ett visst område, dels efter territoriell sammanhållning, tolkat som konvergens avseende tillgänglig kapacitet i olika områden.
- (24) Framsteg i riktning mot uppnåendet av de allmänna målen för detta direktiv bör stödjas av ett handfast system av fortlöpande bedömning och benchmarking genomförd av kommissionen avseende medlemsstaterna, när det gäller tillgången till nät med mycket hög kapacitet hos alla stora socioekonomiska drivkrafter, såsom skolor, transportknutpunkter, större tillhandahållare av offentliga tjänster och starkt digitaliserade företag, tillgången till 5G med oavbruten täckning i stadsområden och längs med huvudstråken för landtransporter, samt tillgången för alla hushåll i medlemsstaterna till elektroniska kommunikationsnät kan erbjuda minst 100 Mbit/s och som snabbt kan uppgraderas till gigabithastigheter. Kommissionen bör i detta syfte fortsätta att övervaka resultaten i medlemsstaterna, inbegripet exempelvis index som sammanfattar relevanta indikatorer om unionens digitala prestanda och följer utvecklingen av den digitala konkurrenskraften i medlemsstaterna, till exempel indexet för digital ekonomi och digitalt samhälle, och vid behov fastställa nya metoder och nya objektiva, konkreta och kvantifierbara kriterier för benchmarking av effektiviteten i medlemsstaterna.
- (25) Principen att medlemsstaterna bör tillämpa unionsrätten på ett teknikneutralt sätt, dvs. att en nationell regleringsmyndighet eller annan behörig myndighet varken bör föreskriva eller gynna användning av en särskild teknik, utesluter inte att proportionella åtgärder får vidtas för att främja vissa särskilda tjänster när det är motiverat för att uppnå regelverkets mål, till exempel digital television som ett medel för att öka radiospektrumeffektiviteten.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/758 av den 29 april 2015 om typgodkännandekrav för montering av eCall-system som bygger på 112-tjänsten i fordon och om ändring av direktiv 2007/46/EG (EUT L 123, 19.5.2015, s. 77).

⁽²⁾ Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 305/2013 av den 26 november 2012 om komplettering av Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/40/EU avseende harmoniserat tillhandahållande av interoperabelt EU-omfattande eCall (EUT L 91, 3.4.2013, s. 1).

Den principen utesluter inte heller att hänsyn tas till att vissa transmissionsmedier har fysiska egenskaper och arkitekturdrag som kan vara överlägsna vad gäller tjänstekvalitet, kapacitet, underhållskostnader, energieffektivitet, förvaltningsflexibilitet, tillförlitlighet, robusthet och skalbarhet, och slutligen, prestanda, vilket kan återspeglas i åtgärder som vidtas för att uppnå de olika regleringsmålen.

- (26) Både effektiva investeringar och konkurrens bör uppmuntras parallellt, i syfte att öka den ekonomiska tillväxten, innovationer och konsumenternas valfrihet.
- (27) Konkurrens främjas bäst genom en ekonomiskt effektiv nivå av investeringar i ny och befintlig infrastruktur, kompletterad med lagstiftning när detta är nödvändigt för att få till stånd en effektiv konkurrens inom området för slutkundstjänster. En effektiv nivå av infrastrukturbaserad konkurrens är den omfattning av parallell anläggning av infrastruktur som skäligen kan förväntas ge investerare en rimlig avkastning baserat på rimliga förväntningar om utvecklingen för marknadsandelar.
- (28) Det behövs lämpliga incitament till investeringar i nya nät med mycket hög kapacitet som stöder innovation inom innehållsrika internetjänster och stärker unionens internationella konkurrenskraft. Sådana nät har enorma möjligheter att ge fördelar till unionens konsumenter och företag. Det är därför nödvändigt att främja hållbara investeringar i utvecklingen av dessa nya nät, samtidigt som man skyddar konkurrensen, eftersom flaskhalsar och hinder för inträde på marknaden kvarstår på infrastrukturnivå, och stärker konsumenternas valmöjligheter genom förutsebarhet och konsekvens i regelverket.
- (29) Detta direktiv syftar till att successivt minska den sektorsspecifika förhandsregleringen i takt med att konkurrensen utvecklas på marknaderna och på sikt att säkerställa att elektronisk kommunikation ska regleras enbart genom konkurrensrätt. Med tanke på att marknaderna för elektronisk kommunikation har visat en stark konkurrensdynamik under de senaste åren är det av väsentlig betydelse att skyldigheter i form av förhandsreglering endast införs där konkurrensen på de berörda marknaderna inte är effektiv och hållbar. Målet med förhandsreglering är att skapa fördelar för slutanvändarna genom att göra slutkundsmarknaderna effektivt konkurrensutsatta på hållbar basis. Skyldigheter på grossistnivå bör införas om konkurrensen på en eller flera slutkundsmarknader sannolikt inte skulle bli effektiv om dessa skyldigheter inte fanns. Det är sannolikt att de nationella regleringsmyndigheterna, med hjälp av marknadsundersökningar, gradvis kommer fram till att konkurrensen på slutkundsmarknaderna fungerar även utan reglering i grossistledet, särskilt med beaktande av förväntade förbättringar vad gäller innovation och konkurrens. I sådana fall bör en nationell regleringsmyndighet sluta sig till att det inte längre behövs någon reglering i grossistledet och göra en bedömning av den motsvarande relevanta grossistmarknaden för att avskaffa förhandsregleringen av den. Den nationella regleringsmyndigheten bör då beakta eventuella hävstångseffekter mellan grossistmarknaden och slutkundsmarknaden som kan kräva att hinder för inträde på marknaden på infrastrukturnivå avskaffas, för att långsiktig konkurrens på slutkundsmarknaden ska säkerställas.
- (30) Elektronisk kommunikation har blivit nödvändigt för allt fler sektorer. Sakernas internet illustrerar hur överföringen av radiosignaler för elektronisk kommunikation hela tiden utvecklas och formar samhälls- och företagsvillkoren. För att få största möjliga nytta av denna utveckling är det viktigt att införa och tillgodose behoven för nya trådlösa kommunikationstekniker och tillämpningar i radiospektrumförvaltningen. Eftersom efterfrågan ökar även på annan teknik och andra tillämpningar som behöver radiospektrum, och dessa kan förbättras genom att de integreras eller kombineras med elektronisk kommunikation, bör radiospektrumförvaltningen, när så är lämpligt, vara sektorsövergripande för att effektivisera radiospektrumanvändningen.
- (31) Strategisk planering, samordning och, där det behövs, harmonisering på unionsnivå kan bidra till att säkerställa att radiospektrumanvändare till fullo kan dra nytta av den inre marknaden och att unionens intressen effektivt kan försvaras globalt. För dessa ändamål bör det vara möjligt att, i lämpliga fall, anta fleråriga program för radiospektrumpolitik. Det första av dessa program fastställdes genom Europaparlamentets och rådets beslut nr 243/

2012/EU⁽¹⁾, i vilka politiska riktlinjer och mål för den strategiska planeringen och harmoniseringen av radiospektrumanvändningen i unionen fastställs. De politiska riktlinjerna och målen bör kunna inrymma en sådan tillgänglighet och effektiv användning av radiospektrum som krävs för upprättandet av och funktionen hos den inre marknaden, i enlighet med detta direktiv.

- (32) Nationella gränser blir allt mer irrelevanta vid fastställandet av optimal radiospektrumanvändning. Onödig fragmentering av nationella åtgärder resulterar i ökade kostnader och missade marknadsmöjligheter för radiospektrumanvändare och saktar ner innovationstakten till skada för den inre marknads goda funktion och till nackdel för konsumenterna och den övergripande ekonomin.
- (33) Bestämmelserna om radiospektrumförvaltning i detta direktiv bör ligga i linje med det arbete som utförs av internationella och regionala organisationer med ansvar för radiospektrumförvaltning, såsom Internationella teleunionen (ITU) och Europeiska post- och telesammanslutningen (CEPT), för att säkerställa en ändamålsenlig förvaltning och harmonisering av radiospektrumanvändningen inom unionen och mellan medlemsstaterna och andra medlemmar i ITU.
- (34) I enlighet med principen om åtskillnad mellan myndighetsutövande och operationell verksamhet bör medlemsstaterna i syfte att säkerställa opartiskhet i beslutsfattandet garantera den nationella regleringsmyndighetens och andra behöriga myndigheters oberoende. Detta krav på oberoende påverkar inte medlemsstaternas institutionella självbestämmanderätt och konstitutionella skyldigheter eller principen om neutralitet när det gäller medlemsstaternas egendomsordning i enlighet med artikel 345 i EUF-fördraget. De nationella regleringsmyndigheterna och andra behöriga myndigheter bör ha alla de resurser i fråga om personal, sakkunskap och ekonomiska medel som krävs för att de ska kunna fullgöra sina uppgifter.
- (35) Vissa uppgifter enligt direktivet såsom förhandsreglering av marknaden, däribland införande av tillträdes- och samtrafikskyldigheter, och lösning av tvister mellan företag är uppgifter som endast bör utföras av nationella regleringsmyndigheter, närmare bestämt organ som är oberoende såväl av sektorn som av eventuell extern inblandning eller eventuella politiska påtryckningar. Om inget annat föreskrivs bör medlemsstaterna kunna tilldela antingen de nationella regleringsmyndigheterna eller andra behöriga myndigheter andra regleringsuppgifter som föreskrivs i detta direktiv. Under införlivandet bör medlemsstaterna främja stabiliteten i de nationella regleringsmyndigheternas befogenheter med avseende på den tilldelning av uppgifter som följde av införlivandet av unionens regelverk för elektronisk kommunikation i dess lydelse efter 2009 års ändringar, särskilt de som rör marknadskonkurrens eller marknadsinträde. När andra behöriga myndigheter tilldelas uppgifter bör dessa andra behöriga myndigheter sträva efter att samråda med de nationella regleringsmyndigheterna innan de fattar beslut. I enlighet med principen om ett gott samarbete bör nationella regleringsmyndigheter och andra behöriga myndigheter utbyta information för utövandet av sina uppgifter.
- (36) Detta direktiv innehåller inte materiella bestämmelser om vare sig öppen internetanslutning eller roaming och påverkar inte fördelningen av befogenheter till nationella regleringsmyndigheter i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 531/2012⁽²⁾ och i förordning (EU) 2015/2120. Detta direktiv föreskriver dock dessutom att nationella regleringsmyndigheter ska ha befogenhet att bedöma och nära övervaka marknadsinträde och konkurrensproblem som potentiellt kan påverka slutanvändarnas rätt till en öppen internetanslutning.
- (37) De nationella regleringsmyndigheternas oberoende stärktes genom den översyn av regelverket om elektronisk kommunikation som avslutades 2009 för att säkerställa en effektivare tillämpning av regelverket samt öka deras befogenheter och förutsebarheten i deras beslut. I den nationella lagstiftningen var det därför nödvändigt att införa uttryckliga regler som säkerställer att den nationella regleringsmyndigheten skyddas mot extern inblandning eller politiska påtryckningar som kan äventyra dess oberoende bedömning av frågor som förelagts den när den fullgör sina åligganden. På grund av sådan yttre påverkan är det olämpligt att ett nationellt lagstiftande organ agerar som nationell regleringsmyndighet enligt regelverket. Därför var det nödvändigt att i förväg fastställa bestämmelser om skälen för att avsätta chefen för den nationella regleringsmyndigheten för att på så sätt förhindra tvivel om

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets beslut nr 243/2012/EU av den 14 mars 2012 om inrättande av ett flerårigt program för radiospektrumpolitik (EUT L 81, 21.3.2012, s. 7).

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 531/2012 av den 13 juni 2012 om roaming i allmänna mobilnät i unionen (EUT L 172, 30.6.2012, s. 10).

myndighetens neutralitet eller dess oemottaglighet för påverkan från externa faktorer. För att förhindra godtyckliga uppsägningar bör uppsagda medlemmar ha rätt att begära att behörig domstol kontrollerar att det finns ett giltigt skäl till uppsägningen, bland dem som föreskrivs i detta direktiv. En sådan uppsägning bör endast röra chefens eller medlemmens personliga eller yrkesmässiga meriter. Det är viktigt att de nationella regleringsmyndigheterna har en egen budget som gör det möjligt för dem att anställa tillräckligt med kvalificerad personal. Budgeten bör offentliggöras årligen för att säkerställa insyn. Inom budgetgränserna bör de nationella regleringsmyndigheterna själva ha rätt att bestämma över förvaltningen av sina resurser, både personal och finanser. För att säkerställa opartiskhet bör medlemsstater som äger eller kontrollerar företag som bidrar till budgeten för den nationella regleringsmyndigheten eller andra behöriga myndigheter genom administrativa avgifter säkerställa att det råder en ändamålsenlig strukturell separation mellan verksamheter förbundna med utövandet av ägande eller kontroll och verksamheter förbundna med utövandet av kontroll över budgeten.

- (38) Det finns ett behov av att ytterligare stärka de nationella regleringsmyndigheternas oberoende för att säkerställa att den nationella regleringsmyndighetens chef och medlemmar är oemottagliga för externt tryck, genom att föreskriva minimikrav vad gäller utnämningsskvalifikationer och en minimilängd på mandattiden. För att motverka risken för beroendeproblem (*regulatory capture*), säkerställa kontinuiteten och stärka oberoendet bör medlemsstaterna överväga att begränsa möjligheten att förnya mandatet för styrelsens chef eller medlemmar och inrätta ett lämpligt rotationssystem för styrelsen och de högsta cheferna. Detta skulle kunna organiseras till exempel genom att man utser de första medlemmarna i det kollegiala organet för olika perioder så att deras mandat, samt deras efterträdares mandat, inte löper ut vid samma tidpunkt.
- (39) De nationella regleringsmyndigheterna bör vara ansvariga för hur de utövar sina uppgifter och bör åläggas att rapportera om det. Denna skyldighet bör normalt sett ha formen av en årlig rapporteringsskyldighet snarare än ad hoc-krav på rapporter, vilket om det är oproportionerligt kan begränsa deras oberoende eller hindra dem från att utöva sina uppgifter. Enligt rättspraxis från domstolen⁽¹⁾ kan omfattande eller ovillkorliga rapporteringsskyldigheter indirekt inverka på en myndighets oberoende.
- (40) Medlemsstaterna bör till kommissionen anmäla den nationella regleringsmyndighetens och andra behöriga myndigheters identitet. För myndigheter som har behörighet att bevilja ledningsrätter bör det vara möjligt att uppfylla anmälningskravet genom en hänvisning till den centrala informationspunkt som inrättas enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/61/EU⁽²⁾.
- (41) Systemet för utfärdande av auktorisationer för tillhandahållande av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster bör vara så lite betungande som möjligt, för att stimulera framväxten av nya kommunikationstjänster och alleuropeiska kommunikationsnät och kommunikationstjänster och för att tjänestetillhandahållare och konsumenter ska kunna dra nytta av de stordriftsfördelar som en inre marknad innebär.
- (42) Den inre marknadens fördelar för tjänestetillhandahållare och slutanvändare uppnås bäst genom en allmän auktorisation för andra elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster än nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster, för vilken det inte krävs något uttryckligt beslut eller något särskilt dokument utfärdat av den nationella regleringsmyndigheten, och genom att formkraven begränsas till en fastställande anmälan. Om medlemsstaterna kräver anmälan från tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster när de inleder sin verksamhet bör en sådan anmälan inte medföra några administrativa kostnader för tillhandahållarna och skulle kunna tillgängliggöras via en portal på de behöriga myndigheternas webbplats. I syfte att stödja en effektiv gränsöverskridande samordning, särskilt för alleuropeiska operatörer, bör Berec upprätta och upprätthålla en databas över sådana anmälningar. Behöriga myndigheter bör endast överlämna kompletta anmälningar till Berec. Medlemsstaterna bör inte på något sätt förhindra tillhandahållandet av nät eller tjänster, inbegripet på grund av ofullständiga anmälningar.
- (43) Anmälningarna bör innefatta en enkel förklaring om tillhandahållarens avsikt att börja tillhandahålla elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster. En tillhandahållare bör åläggas att komplettera den förklaringen med endast information som anges i detta direktiv. Medlemsstaterna bör inte införa några ytterligare eller separata anmälningskrav.

⁽¹⁾ Särskilt domstolens dom av den 16 oktober 2012, Europeiska kommissionen mot Republiken Österrike, mål C-614/10, ECLI:EU:C:2012:631.

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/61/EU av den 15 maj 2014 om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation (EUT L 155, 23.5.2014, s. 1).

- (44) Till skillnad från andra kategorier av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster enligt definitionen i detta direktiv utnyttjar nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster inte allmänna nummerresurser och deltar inte i något allmänt säkerställt interoperabelt ekosystem. Därför är det inte lämpligt att låta dessa typer av tjänster omfattas av den allmänna auktorisationsordningen.
- (45) De behöriga myndigheterna bör, när de beviljar nyttjanderätter till radiospektrum, nummerresurser eller rättigheter att installera faciliteter, informera de företag som de beviljar sådana rättigheter om de relevanta villkoren. Medlemsstaterna bör kunna fastställa sådana villkor för användningen av radiospektrum i individuella nyttjanderätter eller i den allmänna auktorisationen.
- (46) Allmänna auktorisationer bör bara innehålla villkor som är specifika för sektorn för elektronisk kommunikation. De bör inte underkastas villkor som redan gäller i kraft av annan befintlig nationell lagstiftning, särskilt avseende konsumentskydd, som inte är specifik för kommunikationssektorn. De behöriga myndigheterna bör till exempel kunna informera företag om tillämpliga miljökrav och krav avseende fysisk planering. Villkor som införs genom den allmänna auktorisationen påverkar inte fastställandet av tillämplig lag enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 593/2008 ⁽¹⁾.
- (47) De villkor som kan knytas till allmänna auktorisationer bör inbegripa särskilda villkor som styr tillgången för slutanvändare med funktionsnedsättning och offentliga myndigheters och alarmeringstjänsters behov av att kommunicera sinsemellan och med allmänheten före, under och efter stora katastrofer.
- (48) Företagens rättigheter och skyldigheter enligt den allmänna auktorisationen måste uttryckligen anges i denna för att säkerställa lika villkor inom hela unionen och för att underlätta gränsöverskridande förhandlingar om samtrafik mellan allmänna elektroniska kommunikationsnät.
- (49) Allmänna auktorisationer ger företag som tillhandahåller allmänheten elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster rätt att förhandla om samtrafik enligt villkoren i detta direktiv. Företag som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster till andra än allmänheten kan förhandla om samtrafik på kommersiella villkor.
- (50) När behöriga myndigheter knyter villkor till allmänna auktorisationer och tillämpar administrativa avgifter bör de ta vederbörlig hänsyn till situationer i vilka fysiska personer tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster utan vinstintresse. För elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster som inte tillhandahålls allmänheten bör villkoren, om sådana införs, vara färre och mildare än vad som är motiverat för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster som tillhandahålls allmänheten.
- (51) Särskilda skyldigheter som i enlighet med unionsrätten införs för företag som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät och elektroniska kommunikationstjänster på grund av att de anses ha betydande inflytande på marknaden enligt definitionen i detta direktiv bör införas separat från de allmänna rättigheter och skyldigheter som följer av den allmänna auktorisationen.
- (52) Det är möjligt att företag som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster behöver en bekräftelse av sina rättigheter enligt den allmänna auktorisationen när det gäller samtrafik och ledningsrätter, särskilt för att underlätta förhandlingar med andra, regionala eller lokala, myndigheter, eller med tjänsteställningstagare i andra medlemsstater. För detta ändamål bör behöriga myndigheter, antingen på begäran, alternativt automatiskt vid anmälan inom ramen för den allmänna auktorisationen, ge företaget ett sådant intyg. Sådana intyg bör inte i sig utgöra beviljande av rättigheter, och inga rättigheter enligt den allmänna auktorisationen, nyttjanderätter eller utövande av sådana rättigheter bör heller vara avhängiga av ett sådant intyg.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 593/2008 av den 17 juni 2008 om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Rom I) (EUT L 177, 4.7.2008, s. 6).

- (53) Administrativa avgifter bör kunna åläggas företag som tillhandahåller elektroniska kommunikationstjänster för att finansiera den nationella regleringsmyndighetens eller andra behöriga myndigheters arbete med att administrera systemet för allmänna auktorisationer och bevilja nyttjanderätter. Avgifterna bör begränsas till att omfatta de faktiska administrativa kostnaderna för arbetet. I detta syfte bör insyn i de nationella regleringsmyndigheternas och andra behöriga myndigheters intäkter och utgifter säkerställas genom årliga rapporter om summan av de uttagna avgifterna och de administrativa kostnaderna för att företaget ska kunna kontrollera att de är i balans.
- (54) System för administrativa avgifter bör inte leda till snedvridning av konkurrensen eller hinder för marknadsinträde. Med ett system för allmän auktorisation blir det omöjligt att hänföra administrativa kostnader och därmed avgifter till enskilda företag, utom för beviljande av nyttjanderätter till nummerresurser, radiospektrum och för rättigheter att installera faciliteter. Alla eventuella tillämpliga administrativa avgifter bör följa principerna i ett system för allmän auktorisation. Ett exempel på ett rättvist, enkelt och transparent alternativ till dessa kriterier för avgiftsfördelning kan vara en omsättningsrelaterad fördelningsnyckel. Om de administrativa avgifterna är mycket låga kan det också vara lämpligt med schablonavgifter eller schablonmässigt beräknade avgifter med ett omsättningsrelaterat inslag. I den mån som det allmänna auktorisationssystemet även omfattar företag med mycket små marknadsandelar, till exempel lokalt förankrade tillhandahållare av nät, eller tjänster vars affärsmodeller ger mycket begränsade intäkter även om de har betydande marknadspenetration i fråga om volym, bör medlemsstaterna bedöma möjligheten att fastställa ett lämpligt tröskelvärde för uttag av administrativa avgifter.
- (55) Medlemsstaterna kan när det är objektivt motiverat behöva ändra rättigheter, villkor, förfaranden, administrativa avgifter och avgifter för den allmänna auktorisationen och nyttjanderätter. Sådana föreslagna ändringar bör i vederbörlig ordning anmälas i god tid till alla berörda parter så att de ges tillräcklig möjlighet att yttra sig. Onödiga förfaranden bör undvikas när det gäller mindre ändringar av befintliga rättigheter att installera faciliteter eller nyttjanderätter till radiospektrum eller nummerresurser, om dessa ändringar inte inverkar på tredje parts intressen. Med mindre ändringar av rättigheter och skyldigheter avses ändringar som i huvudsak är administrativa och som inte ändrar väsentliga delar av de allmänna auktorisationerna och de individuella nyttjanderätterna och som således inte kan generera några konkurrensfördelar för de andra företagen.
- (56) Med tanke på vikten av att säkerställa rättssäkerheten och för att främja förutsebarheten i regleringen i syfte att erbjuda en säker miljö för investeringar, särskilt när det gäller ny trådlös kommunikation via bredband, bör varje begränsning eller indragning av befintliga nyttjanderätter till radiospektrum eller nummerresurser eller rättigheter att installera faciliteter vara föremål för förutsebara och transparenta motiveringar och förfaranden. Därför kan striktare krav eller en anmälningsmekanism införas, särskilt när nyttjanderätter har tilldelats genom förfaranden som bygger på konkurrens eller jämförelse och när harmoniserade frekvensband ska användas för trådlösa elektroniska kommunikationstjänster via bredband (nedan kallade *trådlösa bredbandstjänster*). Motiveringar som hänvisar till ändamålsenlig och effektiv användning av radiospektrum och teknisk utveckling skulle ofta kunna grunda sig på tekniska genomförandeåtgärder som antagits Europaparlamentets och rådets beslut nr 676/2002/EG⁽¹⁾. När allmänna auktorisationer och individuella nyttjanderätter till radiospektrum måste begränsas, dras in eller ändras utan rättsinnehavarens samtycke kan detta, förutom när de föreslagna ändringarna är mindre, ske efter samråd med de berörda parterna. Eftersom begränsningar eller indragningar av allmänna auktorisationer eller rättigheter kan få betydande konsekvenser för rättsinnehavarna bör de behöriga myndigheterna vara särskilt uppmärksamma på och på förhand bedöma vilken skada sådana åtgärder eventuellt kan föra med sig, innan åtgärderna antas.
- (57) Nationella regleringsmyndigheter, andra behöriga myndigheter och Berec behöver samla in information från marknadsaktörer för att kunna fullgöra sina uppgifter på ett ändamålsenligt sätt, vilket innebär att bedöma huruvida de allmänna villkoren följer detta direktiv, utan att man under bedömningen upphäver dessa villkors

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets beslut nr 676/2002/EG av den 7 mars 2002 om ett regelverk för radiospektrumpolitiken i Europeiska gemenskapen (radiospektrumbeslut) (EGT L 108, 24.4.2002, s. 1).

tillämplighet. Undantagsvis kan det också bli nödvändigt att samla in information från andra företag som är aktiva i sektorer med nära anknytning till sektorn för elektroniska kommunikationstjänster, såsom innehållstillhandahållare, som har information som skulle kunna bli nödvändig för att de ska kunna utföra sina uppgifter enligt unionsrätten. Det kan också vara nödvändigt att inhämta sådan information för kommissionens räkning, så att den kan fullgöra sina respektive skyldigheter enligt unionsrätten. En begäran om information bör stå i proportion till syftet och får inte vara orimligt betungande för företagen. Information som inhämtas av nationella regleringsmyndigheter och andra behöriga myndigheter bör vara tillgänglig för allmänheten, utom i de fall då informationen är konfidentiell i enlighet med nationella bestämmelser om allmänhetens tillgång till information och är föremål för unionsrätt och nationella bestämmelser om affärshemligheter.

- (58) För att säkerställa att de nationella regleringsmyndigheterna utför sina regleringsuppgifter effektivt bör de uppgifter som de samlar in omfatta redovisningsuppgifter om slutkundsmarknader som är förbundna med grossistmarknader, där ett företag anses ha ett betydande inflytande på marknaden och därför regleras av den nationella regleringsmyndigheten. Uppgifterna bör även innehålla uppgifter som gör det möjligt för den nationella regleringsmyndigheten att bedöma uppfyllandet av villkor förbundna med nyttjanderätter, den potentiella effekt som planerade uppgraderingar eller förändringar i nättopologin kan ha på konkurrensutvecklingen eller produkter i grossistledet som görs tillgängliga för andra aktörer. Information om uppfyllande av täckningsskyldigheter som är kopplade till nyttjanderätter till radiospektrum är avgörande för att säkerställa att de geografiska kartläggningarna av nätutbyggnaden är kompletta. I detta hänseende bör den behöriga myndigheten kunna kräva att information tillhandahålls uppdelad på lokal nivå med tillräcklig detaljnivå för att en geografisk kartläggning av nät ska kunna göras.
- (59) För att underlätta den börda som rapporterings- och informationsskyldigheter innebär för tillhandahållare av nät och tjänster och de berörda behöriga myndigheterna bör sådana skyldigheter vara proportionella, objektivt motiverade och begränsade till vad som är absolut nödvändigt. I synnerhet bör det undvikas att både den behöriga myndigheten och Berec kräver samma upplysningar och att det systematiskt och regelbundet ska styrkas att alla villkor för en allmän auktorisation eller nyttjanderätt uppfylls. Företagen bör ha kännedom om hur den efterfrågade informationen är tänkt att användas. Tillhandahållande av information bör inte utgöra ett villkor för marknadsinträde. För statistiska ändamål kan en anmälan krävas av tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster när de upphör med sin verksamhet.
- (60) Medlemsstaternas skyldigheter att lämna uppgifter för att försvara unionens intressen enligt internationella överenskommelser eller rapporteringsskyldigheter enligt rätt som inte endast gäller den elektroniska kommunikationssektorn, exempelvis konkurrensrätt, bör inte påverkas.
- (61) Information som den behöriga myndigheten anser vara konfidentiell i enlighet med unionsbestämmelser och nationella bestämmelser om affärshemligheter och skydd av personuppgifter bör kunna utbytas med kommissionen, Berec och andra myndigheter när sådant utbyte är nödvändigt för att tillämpa nationell rätt som införlivar detta direktiv. Den information som utbyts bör begränsas till vad som är relevant och proportionellt för ändamålet med utbytet.
- (62) Bredbandsnäten för elektronisk kommunikation blir alltmer diversifierade i fråga om teknik, topologi, använt medium och ägande. Regleringsåtgärder måste därför baseras på detaljerade uppgifter om nätutbyggnad för att vara effektiva och inriktas på de områden där de behövs. Dessa uppgifter är väsentliga för att främja investeringar, öka konnektiviteten inom hela unionen och tillhandahålla information till alla berörda myndigheter och medborgare. Uppgifterna bör omfatta kartläggningar avseende både anläggning av nät med mycket hög kapacitet och väsentliga uppgraderingar eller utbyggnader av befintliga kopparnät eller andra nät med egenskaper som kanske inte i alla avseenden ger samma prestanda som nät med mycket hög kapacitet, som utbyggnad av fiber till kopplingskåp tillsammans med aktiv teknik som vektorisering. De berörda prognoserna bör omfatta perioder på upp till tre år. Detaljnivån och den territoriella uppdelningen av de uppgifter som behöriga myndigheter bör samla in bör avgöras av det särskilda regleringsmålet och bör anpassas till det regleringssyfte som ska tjänas. Därmed kommer den territoriella enhetens storlek också att variera mellan olika medlemsstater, beroende på regleringsbehovet under de specifika nationella omständigheterna och tillgången till lokala data. Nivå 3 i nomenklaturen för statistiska territoriella enheter (Nuts) är förmodligen inte en tillräckligt liten territoriell enhet i de flesta fall. De nationella

regleringsmyndigheterna och andra behöriga myndigheter bör vägledas av Berecs riktlinjer för bästa praxis när de tar sig an en sådan uppgift, och sådana riktlinjer kommer att kunna baseras på de nationella regleringsmyndigheternas och/eller andra behöriga myndigheters erfarenheter från geografiska kartläggningar av nätutbyggnad. Utan att det påverkar kraven på konfidentialitet för affärshemligheter bör de behöriga myndigheterna, när uppgifterna inte redan finns tillgängliga på marknaden, direkt tillgängliggöra data i ett öppet format i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/98/EG⁽¹⁾, utan begränsningar för hur uppgifterna som samlats in genom sådana kartläggningar får vidareanvändas, och bör ge slutanvändarna tillgång till verktyg avseende tjänstekvalitet för att bidra till att öka deras medvetenhet om tillgängliga konnektivitetstjänster. Vid insamling av sådana uppgifter bör alla berörda myndigheter respektera konfidentialitetsprincipen och undvika att skapa konkurrensackdelar för företag.

- (63) Det är avgörande att överbrygga den digitala klyftan i unionen för att alla unionsmedborgare ska kunna få tillgång till internettjänster och digitala tjänster. I detta syfte bör berörda myndigheter, när det gäller särskilda och väl definierade områden, ha möjligheten att uppmana företag och offentliga myndigheter att tillkännage sin avsikt att anlägga nät med mycket hög kapacitet i dessa områden och ge dem tillräckligt med tid för att de ska kunna lämna ett grundligt övervägt svar. Informationen i prognoserna bör avspegla de ekonomiska utsikterna inom sektorn för elektroniska kommunikationsnät och företagens investeringsplaner vid den tidpunkt då uppgifterna samlas in, så att det blir möjligt att identifiera tillgänglig konnektivitet i olika områden. Om ett företag eller en offentlig myndighet tillkännager sin avsikt att anlägga nät i ett område bör den nationella regleringsmyndigheten eller en annan behörig myndighet kunna kräva att andra företag och offentliga myndigheter tillkännager huruvida de avser att anlägga nät med mycket hög kapacitet eller göra betydande uppgraderingar eller utbyggnader av sitt nät så att det klarar nedladdningshastigheter på minst 100 Mbit/s i detta område. Genom detta förfarande kommer insyn att skapas för företag och offentliga myndigheter som har uttryckt intresse för att anlägga nät i detta område, så att de, när de utformar sina affärsplaner, kan bedöma hur stor konkurrensen från andra nät sannolikt kommer att vara. Den positiva effekten av sådan insyn är beroende av att marknadsaktörerna svarar ärligt och i god tro.
- (64) Marknadsaktörer får ändra sina utbyggnadsplaner av oförutsedda, objektiva och motiverade skäl, men behöriga myndigheter bör ingripa, inbegripet om offentliga medel påverkas, och om så är lämpligt införa sanktioner om ett företag eller en offentlig myndighet medvetet eller på grund av grov oaktsamhet har tillhandahållit dem vilseledande, felaktig eller ofullständig information. För den tillämpliga sanktionsbestämmelsens syfte bör grov oaktsamhet avse en situation där ett företag eller en offentlig myndighet tillhandahåller vilseledande, felaktig eller ofullständig information på grund av att dess beteende eller interna organisation tydligt underskrider tillbörlig aktsamhet avseende den information som tillhandahålls. Grov oaktsamhet bör inte omfatta ett krav på att företaget eller den offentliga myndigheten vet att den information som lämnats är vilseledande, felaktig eller ofullständig, utan snarare att den skulle ha känt till det om den hade agerat eller organiserat sig med tillbörlig aktsamhet. Det är viktigt att sanktionerna är tillräckligt avskräckande mot bakgrund av den negativa inverkan på konkurrensen och på offentligt finansierade projekt. Sanktionsbestämmelserna bör inte påverka rättigheter att begära skadeersättning i enlighet med nationell rätt.
- (65) För att uppnå förutsebara investeringsvillkor bör de behöriga myndigheterna kunna dela information med företag och offentliga myndigheter som uttrycker intresse för att bygga nät med mycket hög kapacitet om huruvida andra typer av nätuppgraderingar, även med en nedladdningshastighet under 100 Mbit/s, finns eller planeras i det berörda området.
- (66) Det är viktigt att de nationella regleringsmyndigheterna och andra behöriga myndigheter rådgör med alla berörda parter när det gäller förslag till beslut, och ger dem tillräckligt med tid, i förhållande till frågans komplexitet, för att lämna sina synpunkter och att de tar hänsyn till deras synpunkter innan ett slutgiltigt beslut fattas. För att nationella beslut inte ska få negativa effekter för den inre marknads funktion eller för andra mål i EUF-fördraget, bör de nationella regleringsmyndigheterna också underrätta kommissionen och andra nationella regleringsmyndigheter om utkast till vissa beslut för att ge dem möjlighet att yttra sig. De behöriga myndigheterna bör i de fall som anges i detta direktiv samråda med berörda parter om alla preliminära förslag till åtgärder som inverkar på handeln mellan medlemsstaterna.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/98/EG av den 17 november 2003 om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn (EUT L 345, 31.12.2003, s. 90).

- (67) I en konkurrensutsatt miljö bör de berörda parterna, inbegripet användares och konsumenters, åsikter beaktas. För att se till att medborgarnas intressen beaktas tillräckligt bör medlemsstaterna införa en lämplig samrådsmekanism. Mekanismen skulle kunna utformas som ett organ som, oberoende såväl av den nationella regleringsmyndigheten som av tjänstetillhandahållare, studerar konsumentrelaterade frågor, till exempel konsumentbeteende och mekanismer för att byta tillhandahållare, och som arbetar på ett transparent sätt och bidrar till de existerande mekanismerna för samråd med berörda parter. Dessutom skulle en mekanism kunna fastställas för att möjliggöra ett lämpligt samarbete om frågor som rör främjandet av lagenligt innehåll. Eventuella samarbetsförfaranden som godkänts i enlighet med en sådan mekanism bör emellertid inte leda till systematisk övervakning av internetanvändning.
- (68) Förfaranden för att lösa tvister utanför domstol kan vara ett snabbt och kostnadseffektivt sätt för slutanvändare att genomdriva sina rättigheter, i synnerhet för konsumenter, mikroföretag och småföretag såsom det definieras i bilagan till kommissionens rekommendation 2003/361/EG⁽¹⁾. Medlemsstaterna bör göra det möjligt för den nationella regleringsmyndigheten eller en annan behörig myndighet med ansvar för slutanvändares rättigheter, eller åtminstone ett oberoende organ med beprövad sakkunskap när det gäller slutanvändares rättigheter, att agera som alternativ tvistlösningsenhet. Avseende sådana tvistlösningar bör de myndigheterna inte ta emot några anvisningar. I och med att många medlemsstater har infört tvistlösningsförfaranden även för andra slutanvändare än konsumenter, vilka inte omfattas av Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/11/EU⁽²⁾, är det rimligt att behålla det sektorspecifika tvistlösningsförfarandet för både konsumenter och, i de fall då medlemsstaterna utvidgar det, även för andra slutanvändare, i synnerhet mikroföretag och småföretag. När det gäller tvistlösning utanför domstol bör medlemsstaterna ha möjlighet att bibehålla eller införa regler som går utöver de som fastställs i direktiv 2013/11/EU i syfte att säkerställa en högre konsumentskyddsnivå.
- (69) Om en tvist uppstår mellan företag i en och samma medlemsstat inom ett område som omfattas av detta direktiv, till exempel om skyldigheter i samband med tillträde och samtrafik eller metoderna för att överföra förteckningar över slutanvändare, bör en förfördelad part som har förhandlat i god tro, men misslyckats med att nå en överenskommelse, kunna vända sig till den nationella regleringsmyndigheten för att lösa tvisten. De nationella regleringsmyndigheterna bör kunna förelägga parterna en lösning. När den nationella regleringsmyndigheten ingriper i lösningen av tvister mellan tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster eller tillhörande faciliteter i en medlemsstat, bör den sträva efter att säkerställa att de skyldigheter som uppstår genom detta direktiv uppfylls.
- (70) Utöver den rätt till åtgärder som ges i unionsrätt eller nationell rätt finns ett behov av ett enkelt förfarande som kan inledas på begäran av någon av parterna i tvisten för att lösa gränsöverskridande tvister mellan företag som tillhandahåller eller har tillstånd att tillhandahålla elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster i olika medlemsstater.
- (71) En viktig uppgift för Berec är att när så är lämpligt anta yttranden när det gäller gränsöverskridande tvister. De nationella regleringsmyndigheterna bör därför i dessa fall se till att varje yttrande från Berec fullt ut återspeglas i deras åtgärder för att ålägga ett företag en skyldighet eller lösa tvisten på annat sätt.
- (72) Bristande samordning mellan medlemsstater när de organiserar radiospektrumanvändningen på sitt territorium kan skapa storskaliga störningsproblem med allvarliga konsekvenser för utvecklingen av den digitala inre marknaden, om en lösning inte hittas genom bilaterala förhandlingar mellan medlemsstaterna. Medlemsstaterna bör vidta alla åtgärder som är nödvändiga för att förhindra gränsöverskridande och skadliga störningar dem emellan. Gruppen för radiospektrumpolitik (Radio Spectrum Policy Group, nedan kallad RSPG), som inrättades genom kommissionens beslut 2002/622/EG⁽³⁾, bör få i uppdrag att stödja den nödvändiga samordningen över gränserna och utses till

⁽¹⁾ Kommissionens rekommendation 2003/361/EG av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag (EUT L 124, 20.5.2003, s. 36).

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/11/EU av den 21 maj 2013 om alternativ tvistlösning vid konsumenttvister och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004 och direktiv 2009/22/EG (direktivet om alternativ tvistlösning) (EUT L 165, 18.6.2013, s. 63).

⁽³⁾ Kommissionens beslut 2002/622/EG av den 26 juli 2002 om upprättande av en grupp för radiospektrumpolitik (EGT L 198, 27.7.2002, s. 49).

forum för tvistlösning mellan medlemsstaterna i gränsöverskridande frågor. Baserat på den lösning som föreslås av RSPG krävs en genomförandeåtgärd under vissa omständigheter för att slutgiltigt åtgärda gränsöverskridande störningar eller för att i enlighet med unionsrätten verkställa en samordnad lösning som godkänns av två eller flera medlemsstater inom ramen för bilaterala förhandlingar. Bristande samordning mellan medlemsstater och unionens grannländer kan också leda till storskaliga störningsproblem. Medlemsstaterna bör vidta lämpliga åtgärder för att förhindra gränsöverskridande och skadliga störningar med unionens grannländer och bör samarbeta med varandra i detta syfte. På begäran av medlemsstater som drabbas av gränsöverskridande störningar från tredjeländer bör unionen ge sitt fulla stöd till dessa medlemsstater.

- (73) RSPG är kommissionens rådgivande högnivågrupp som inrättades genom beslut 2002/622/EG för att bidra till utvecklingen av den inre marknaden och stödja utvecklingen av en radiospektrumpolitik på unionsnivå, med beaktande av ekonomiska, politiska, kulturella, strategiska, hälsomässiga och sociala aspekter samt tekniska parametrar. Den bör bestå av cheferna för de organ som har det övergripande politiska ansvaret för den strategiska radiospektrumpolitiken. Den bör bistå och ge råd till kommissionen avseende radiospektrumpolitiken. Detta bör göra radiospektrumpolitiken mer synlig inom de olika unionspolitikområdena och bidra till att säkerställa sektorsövergripande konsekvens på unionsnivå och nationell nivå. Den bör också ge råd till Europaparlamentet och rådet på begäran. Gruppen bör också fungera som ett forum för samordning av medlemsstaternas genomförande av sina skyldigheter på radiospektrumområdet enligt detta direktiv och bör spela en central roll inom områden av stor vikt för den inre marknaden, som gränsöverskridande samordning eller standardisering. Tekniska arbetsgrupper och expertgrupper skulle också kunna inrättas för att bistå plenarsammanträden där den strategiska politiken fastställs av medlemsstaternas och kommissionens företrädare på hög nivå. Kommissionen har meddelat sin avsikt att inom sex månader efter detta direktivs ikraftträdande ändra beslut 2002/622/EG för att avspegla de nya uppgifter som RSPG tilldelas genom detta direktiv.
- (74) Behöriga myndigheter bör övervaka och säkerställa uppfyllandet av villkoren för allmän auktorisation och nyttjanderätter, och i synnerhet säkerställa ändamålsenlig och effektiv användning av radiospektrum och uppfyllande av skyldigheter avseende täckning och tjänstekvalitet, genom administrativa sanktioner, inklusive ekonomiska sanktioner och förelägganden och indragning av nyttjanderätter, vid överträdelser av dessa villkor. Företagen bör lämna så exakt och uttömmande information som möjligt till de behöriga myndigheterna så att dessa kan utföra sina tillsynsuppgifter.
- (75) De villkor som får knytas till allmänna auktorisationer och individuella nyttjanderätter bör begränsas till de som är absolut nödvändiga för att säkerställa beaktande av krav och skyldigheter enligt nationell rätt och unionsrätt.
- (76) Varje part som är föremål för ett beslut som fattats av en behörig myndighet bör ha rätt att överklaga beslutet till en instans som är oberoende av de berörda parterna och av varje externt ingripande eller politiskt tryck som skulle kunna äventyra dess oberoende bedömning av ärenden som den hanterar. Denna instans kan vara en domstol. Dessutom bör varje företag, som anser att dess begäran om tilldelning av rättigheter för att installera faciliteter inte har behandlats i enlighet med principerna i detta direktiv, ha rätt att överklaga sådana beslut. Detta överklagandeförfarande bör inte påverka fördelningen av behörighet inom nationella rättssystem eller juridiska eller fysiska personers rättigheter enligt nationell lagstiftning. I vart fall bör medlemsstaterna bevilja en effektiv rättslig prövning av sådana beslut.
- (77) För att säkerställa rättsäkerhet för marknadsaktörerna bör överklagandeinstanserna utföra sina uppgifter effektivt. Framför allt bör inte överklagandeförfaranden ta otillbörligt lång tid i anspråk. Interimistiska åtgärder som skjuter upp effekten av beslut från de behöriga myndigheterna bör endast beviljas i brådskande fall för att förhindra allvarlig och irreparabel skada för den aktör som ansöker om dessa åtgärder och om intressebalansen så kräver.
- (78) Det har varit stor skillnad mellan olika överklagandeinstansers sätt att tillämpa interimistiska åtgärder för att skjuta upp beslut från de nationella regleringsmyndigheterna eller andra behöriga myndigheterna. För att uppnå ett mer enhetligt tillvägagångssätt bör gemensamma normer tillämpas i linje med domstolens rättspraxis. Överklagandein-

stanser bör även ha rätt att begära in sådan tillgänglig information som publicerats av Berec. Med tanke på hur viktiga överklaganden är för regelverkets allmänna funktion bör en mekanism inrättas i samtliga medlemsstater för att samla in information om överklaganden och beslut om att skjuta upp beslut som fattats av de behöriga myndigheterna och för att rapportera denna information till kommissionen och Berec. Denna mekanism bör säkerställa att kommissionen eller Berec kan erhålla texten till besluten och domsluten från medlemsstaterna med sikte på att utveckla en databas.

- (79) Insynen i tillämpningen av unionens mekanism för befastande av den inre marknaden för elektronisk kommunikation bör ökas i medborgarnas och intressenternas intresse och för att ge berörda parter möjligheten att ge sina åsikter till känna, bland annat genom att kräva att nationella regleringsmyndigheter offentliggör alla förslag till åtgärder samtidigt som de översänds till kommissionen, Berec och de nationella regleringsmyndigheterna i andra medlemsstater. Alla sådana förslag till åtgärder bör vara motiverade och innehålla en detaljerad analys.
- (80) Kommissionen bör, efter att ha tagit yttersta hänsyn till Berecs yttrande, kunna kräva att en nationell regleringsmyndighet drar tillbaka ett förslag till åtgärd om förslaget avser definitionen av relevanta marknader eller fastställandet av att företag ska anses ha betydande inflytande på marknaden, och om sådana beslut skulle skapa ett hinder för den inre marknaden eller vara oförenliga med unionsrätten och framför allt med de politiska mål som de nationella regleringsmyndigheterna bör följa. Detta förfarande påverkar varken anmälningsförfarandet enligt direktiv (EU) 2015/1535 eller de särskilda befogenheter kommissionen har enligt EUF-fördraget i fråga om överträdelse av unionsrätten.
- (81) Det nationella samrådet med berörda parter bör hållas före samrådet på unionsnivå, för att konsolidera den inre marknaden för elektronisk kommunikation och inom ramen för förfarandet för konsekvent tillämpning av korrigeringsåtgärder i syfte att åsikterna från berörda parter ska kunna återspeglas i samrådet på unionsnivå. På så vis undviker man även behovet av ett andra samråd på unionsnivå om det skulle förekomma ändringar i en planerad åtgärd som resultat av det nationella samrådet.
- (82) Det är viktigt att regelverket genomförs inom rimlig tid. När kommissionen har fattat ett beslut om att en nationell regleringsmyndighet ska dra tillbaka en planerad åtgärd bör den nationella regleringsmyndigheten dra tillbaka sitt förslag till åtgärd eller lämna in ett reviderat förslag till åtgärd till kommissionen. För att marknadsaktörerna ska veta hur länge marknadsöversynen varar och för att öka rättssäkerheten bör en tidsfrist fastställas för att meddela det reviderade förslaget till åtgärd till kommissionen.
- (83) Den unionsmekanism som ger kommissionen rätt att kräva att nationella regleringsmyndigheter drar tillbaka planerade åtgärder som rör marknadsdefinition och fastställandet av att företag ska anses ha ett betydande inflytande på marknaden har i hög grad bidragit till en konsekvent strategi för att fastställa de omständigheter då förhandsreglering kan tillämpas och då företag ska omfattas av sådan reglering. Erfarenheterna av förfarandena enligt artiklarna 7 och 7a i direktiv 2002/21/EG har visat att inkonsekvens i de nationella regleringsmyndigheternas tillämpning av korrigeringsåtgärder under likartade marknadsvillkor undergräver den inre marknaden för elektronisk kommunikation. Kommissionen och Berec bör därför medverka till att säkerställa större enhetlighet vid tillämpningen av korrigeringsåtgärder avseende de förslag till åtgärder som föreslås av de nationella regleringsmyndigheterna. När Berec delar kommissionens invändningar bör kommissionen dessutom kunna ålägga en nationell regleringsmyndighet att dra tillbaka ett förslag till åtgärd som rör utvidgning av skyldigheter bortom den första koncentrations- eller distributionspunkten, vid behov för att hantera stora och icke tillfälliga ekonomiska eller fysiska hinder mot parallell anläggning, för företag oavsett om de anses ha betydande inflytande på marknaden, eller som rör regleringen av element i nya nät med mycket hög kapacitet, i syfte att dra nytta av de nationella regleringsmyndigheternas sakkunskap i fråga om marknadsanalyser bör kommissionen rådgöra med Berec innan den antar sina beslut eller rekommendationer.
- (84) Med tanke på de korta tidsfristerna i samrådsmekanismen på unionsnivå bör kommissionen ges befogenhet att anta rekommendationer eller riktlinjer för att förenkla förfarandena för informationsutbyte mellan kommissionen och de nationella regleringsmyndigheterna, till exempel i ärenden som rör stabila marknader eller som endast innebär smärre ändringar av tidigare anmälda åtgärder. Kommissionen bör även ges befogenhet att tillåta införandet av ett anmälningsundantag för att effektivisera förfarandena i vissa ärenden.

- (85) Det bör krävas att de nationella regleringsmyndigheterna samarbetar med varandra, med Berec och med kommissionen på ett transparent sätt för att säkerställa konsekvent tillämpning i alla medlemsstaterna av detta direktiv.
- (86) De nationella regleringsmyndigheternas skönsmässiga befogenheter måste stämmas av med utvecklingen av en konsekvent regleringspraxis och en konsekvent tillämpning av regelverket för att effektivt kunna bidra till den inre marknadens utveckling och fullbordan. De nationella regleringsmyndigheterna bör därför stödja kommissionens och Berecs aktiviteter rörande den inre marknaden.
- (87) Åtgärder som skulle kunna påverka handeln mellan medlemsstater är åtgärder som direkt eller indirekt, faktiskt eller potentiellt, skulle kunna påverka handelsmönstren mellan medlemsstater på sådant sätt att det skulle kunna skapa ett hinder för den inre marknaden. Det rör sig om åtgärder som har omfattande konsekvenser för företag eller användare i andra medlemsstater, bland annat åtgärder som påverkar priserna för användare i andra medlemsstater, åtgärder som inverkar på ett i en annan medlemsstat etablerat företags möjligheter att tillhandahålla en elektronisk kommunikationstjänst och, i synnerhet, åtgärder som inverkar på möjligheterna att tillhandahålla tjänster på gränsöverskridande basis, samt åtgärder som påverkar marknadsstrukturen eller tillträdet till marknaden och som har konsekvenser för företag i andra medlemsstater.
- (88) En mer enhetlig användning och ett mer enhetligt fastställande av element av urvalsförfarandena och villkor knutna till nyttjanderätter till radiospektrum som har betydande inverkan på marknadsvillkoren och konkurrenssituationen, inklusive villkoren för tillträde och expansion, skulle främjas av en samordningsmekanism där RSPG, på begäran av den nationella regleringsmyndigheten eller behöriga myndigheten eller i undantagsfall på eget initiativ, sammankallar ett forum för sakkunnigbedömning för att förhandsgranska förslag till åtgärder innan nyttjanderätter beviljas av en medlemsstat i syfte att utbyta bästa praxis. Forumet för sakkunnigbedömning är ett verktyg för peer learning. Det bör bidra till ett bättre utbyte av bästa praxis mellan medlemsstaterna och öka insynen i urvalsförfaranden grundade på jämförelse eller konkurrens. Processen för sakkunnigbedömning bör inte vara ett formellt villkor i nationella auktorisationsförfaranden. Diskussionen bör bygga på information som tillhandahålls av den nationella regleringsmyndighet eller behöriga myndighet som begär forumet för sakkunnigbedömning och bör vara en del i en bredare nationell åtgärd, som mer allmänt kan utgöras av beviljande, handel och uthyrning, giltighetstid, förnyelse eller ändring av nyttjanderätter. Därför bör den nationella regleringsmyndigheten eller behöriga myndigheten också kunna tillhandahålla information om andra förslag till nationella åtgärder, eller aspekter av dessa, av betydelse för det relevanta urvalsförfarandet för begränsning av nyttjanderätter till radiospektrum som inte omfattas av mekanismen för sakkunnigbedömning. För att minska den administrativa bördan bör den nationella regleringsmyndigheten eller behöriga myndigheten kunna lämna sådan information via ett gemensamt rapporteringsformat, om ett sådant finns tillgängligt, för vidarebefordran till medlemmarna i RSPG.
- (89) Överenskommelser på unionsnivå om harmonisering av tilldelningen av radiospektrum till särskilda företag bör följas strikt av medlemsstaterna vid beviljande av nyttjanderätter till radiospektrum från den nationella frekvensfördelningsplanen.
- (90) Medlemsstaterna bör kunna överväga gemensamma auktorisationsförfaranden som ett alternativ vid utfärdandet av nyttjanderätter, om den väntade användningen omfattar gränsöverskridande situationer.
- (91) Kommissionsbeslut som syftar till att säkerställa en harmoniserad tillämpning av detta direktiv bör endast avse regleringsprinciper, -strategier och -metoder. För att undvika missförstånd bör de inte innehålla detaljerade bestämmelser som vanligtvis måste avspegla nationella förhållanden, och de bör inte förbjuda alternativa strategier som rimligtvis kan förväntas ha motsvarande verkan. Sådana beslut bör vara proportionella och bör inte påverka de nationella regleringsmyndigheternas eller andra behöriga myndigheters beslut som inte skapar hinder för den inre marknaden.
- (92) Unionen och medlemsstaterna har inom ramen för Världshandelsorganisationen gjort åtaganden i fråga om standarder och regelverket för telenät och teletjänster.

- (93) Standardisering bör förbli en i första hand marknadsdriven process. Det kan dock fortfarande förekomma situationer där det är lämpligt att på unionsnivå kräva att vissa bestämda standarder måste följas i syfte att förbättra interoperabiliteten och användarnas valfrihet samt uppmuntra till interkonnektivitet på den inre marknaden. På nationell nivå omfattas medlemsstaterna av direktiv (EU) 2015/1535. Standardiseringsförfarandena enligt detta direktiv påverkar inte tillämpningen av Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/30/EU⁽¹⁾ och 2014/35/EU⁽²⁾ samt direktiv 2014/53/EU.
- (94) Tillhandahållare av allmänna elektroniska kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster, eller båda, bör åläggas att vidta åtgärder för att skydda säkerheten för sina nät respektive tjänster, samt för att förebygga eller minimera konsekvenserna av säkerhetsincidenter. Med beaktande av den senaste tekniska utvecklingen bör dessa åtgärder säkerställa en säkerhetsnivå för näten och tjänsterna som är lämplig i förhållande till den föreliggande risken. Säkerhetsåtgärderna bör minst ta hänsyn till alla relevanta aspekter av följande element: när det gäller näts och faciliteters säkerhet: fysisk säkerhet och miljösäkerhet, funktionssäkerhet, kontroll av åtkomst till nät samt nätintegritet; när det gäller hantering av säkerhetsincidenter: hanteringsförfaranden, kapacitet att upptäcka säkerhetsincidenter, rapportering och kommunikation i fråga om säkerhetsincidenter; när det gäller hantering av verksamhetskontinuitet: strategier för tjänstekontinuitet samt beredskapsplaner, kapacitet för katastrofberedskap; när det gäller övervakning, granskning och testning: strategier för övervakning och loggning, planer för beredskapsövningar, testning av nät och tjänster, säkerhetsbedömningar och övervakning av efterlevnaden; samt efterlevnad av internationella standarder.
- (95) Mot bakgrund av att de nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänsterna blir allt viktigare måste det säkerställas att även dessa omfattas av lämpliga säkerhetskrav i enlighet med sina särskilda egenskaper och ekonomiska betydelse. Tillhandahållare av sådana tjänster bör därför också säkerställa en säkerhetsnivå som är lämplig i förhållande till den föreliggande risken. Eftersom tillhandahållare av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster i allmänhet inte utövar någon faktisk kontroll över överföringen av signaler via nät kan graden av risk för sådana tjänster i vissa avseenden anses lägre än för traditionella elektroniska kommunikationstjänster. Därför bör de åtgärder som vidtas av tillhandahållare av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster vara lindrigare när detta är motiverat på grund av den faktiska bedömningen av de berörda säkerhetsriskerna. Samma tillvägagångssätt bör i tillämpliga delar gälla för interpersonella kommunikationstjänster som använder nummer och som inte utövar faktisk kontroll över överföringen av signaler.
- (96) Tillhandahållare av allmänna elektroniska kommunikationsnät eller av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster bör informera användare om särskilda och betydande säkerhetshot och om vilka åtgärder de kan vidta för att skydda säkerheten vid sin kommunikation, till exempel genom att använda särskilda typer av mjukvara eller krypteringsteknik. Kravet på att informera användarna om sådana hot bör inte befria en tjänstetillhandahållare från skyldigheten att på egen bekostnad vidta lämpliga och omedelbara åtgärder för att avhjälpa eventuella säkerhetshot och återställa tjänstens normala säkerhetsnivå. Tillhandahållandet av sådan information till användare om säkerhetshot bör vara gratis.
- (97) För att skydda nätens och tjänsternas säkerhet, och utan att det åsidosätter medlemsstaternas behörighet att skydda sina väsentliga säkerhetsintressen och den allmänna säkerheten, och för att tillåta utredning, upptäckt och lagföring av brott, bör användningen av kryptering, till exempel end-to-end-kryptering, där så är lämpligt uppmuntras, och där så krävs bör krypteringen göras obligatorisk, i enlighet med principerna om automatisk och inbyggd säkerhet och automatiskt och inbyggt integritetsskydd.
- (98) Behöriga myndigheter bör säkerställa att integriteten i och tillgången till de allmänna elektroniska kommunikationsnäten upprätthålls. Europeiska unionens byrå för nät- och informationssäkerhet (Enisa) bör bidra till en högre säkerhetsnivå för elektronisk kommunikation genom att bland annat tillhandahålla expertis och rådgivning och främja utbyte av bästa praxis. De behöriga myndigheterna bör ha de medel som de behöver för att kunna fullgöra

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/30/EU av den 26 februari 2014 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om elektromagnetisk kompatibilitet (EUT L 96, 29.3.2014, s. 79).

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/35/EU av den 26 februari 2014 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om tillhandahållande på marknaden av elektrisk utrustning (EUT L 96, 29.3.2014, s. 357).

sina förpliktelser, inklusive befogenheter att begära den information som är nödvändig för att bedöma säkerhetsnivån för nät eller tjänster. De bör också ha befogenhet att begära omfattande och tillförlitliga uppgifter om faktiska säkerhetsincidenter som avsevärt påverkat funktionen för nät eller tjänster. De bör vid behov bistås av enheter för hantering av it-säkerhetsincidenter (nedan kallade CSIRT-enheter) som inrättats genom Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/1148⁽¹⁾. CSIRT-enheter kan särskilt förpliktigas att informerade behöriga myndigheterna om risker och säkerhetsincidenter som påverkar allmänna elektroniska kommunikationsnät och allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster och rekommendera hur de ska hanteras.

- (99) När tillhandahållandet av elektronisk kommunikation förlitar sig på allmänna resurser vars användning är föremål för särskild auktorisation bör medlemsstaterna kunna ge den myndighet som är behörig att utfärda auktorisationerna rätt att ta ut avgifter för att säkerställa en optimal användning av dessa resurser, i enlighet med de förfaranden som avses i detta direktiv. I enlighet med domstolens rättspraxis får inte medlemsstaterna ta ut några andra avgifter i samband med tillhandahållandet av nät och elektroniska kommunikationstjänster än de som föreskrivs i detta direktiv. I detta hänseende bör medlemsstaterna ha ett enhetligt sätt att fastställa dessa avgifter på för att se till att det allmänna auktorisationsförfarandet eller nyttjanderätterna inte medför en orimlig finansiell belastning för tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster.
- (100) För att säkerställa en optimal användning av resurser bör avgifterna återspegla den ekonomiska och tekniska situationen på den berörda marknaden samt varje annan betydande faktor som påverkar deras värde. Samtidigt bör avgifterna fastställas på ett sätt som säkerställer effektiv tilldelning och användning av radiospektrum. Detta direktiv påverkar inte det ändamål för vilket avgifter för nyttjanderätter och rättigheter att installera faciliteter används. Det bör till exempel vara möjligt att använda sådana avgifter för att finansiera verksamhet vid de nationella regleringsmyndigheter och andra behöriga myndigheter som inte kan täckas av administrativa avgifter. När det rör sig om urvalsförfaranden grundade på jämförelse eller konkurrens och avgifterna för nyttjanderätter till radiospektrum helt eller delvis består av ett engångsbelopp, bör betalningsarrangemangen säkerställa att sådana avgifter inte i praktiken leder till att urvalet sker på grundval av kriterier som inte har något samband med målet att säkerställa optimal användning av radiospektrum. Kommissionen bör regelbundet kunna offentliggöra benchmarkstudier och, beroende på vad som är lämpligt, annan vägledning i fråga om bästa praxis för tilldelning av radiospektrum, tilldelning av nummerresurser eller beviljande av ledningsrätter.
- (101) Avgifter som tas ut av företag för nyttjanderätter till radiospektrum kan påverka beslut om att ansöka om sådana rätter och om att ta radiospektrumresurser i bruk. I syfte att säkerställa optimal användning av radiospektrum bör medlemsstaterna därför fastställa acceptpriser på ett sätt som leder till en effektiv tilldelning av de rättigheterna, oavsett vilken typ av urvalsförfarande som används. Medlemsstaterna kan också ta hänsyn till möjliga kostnader för att uppfylla auktorisationsvillkor som införs för att främja policymål. Hänsyn bör då också tas till konkurrenssituationen på den berörda marknaden, inbegripet eventuell alternativ resursanvändning.
- (102) En optimal användning av radiospektrumresurser beror på tillgången till lämpliga nät och tillhörande faciliteter. Därför bör medlemsstaterna sträva efter att säkerställa att nationella regleringsmyndigheter eller andra behöriga myndigheter när de tar ut avgifter för nyttjanderätter till radiospektrum och för rättigheter att installera faciliteter beaktar behovet av att främja en kontinuerlig infrastrukturutveckling för att uppnå effektivast möjliga användning av resurser. Medlemsstaterna bör sträva efter att säkerställa att villkoren för betalning av avgifter för nyttjanderätter till radiospektrum i största möjliga utsträckning kopplas till den faktiska tillgången till resurser på ett sätt som stöder de investeringar som krävs för att främja sådan infrastrukturutveckling och tillhandahållande av besläktade tjänster. Betalningsvillkoren bör specificeras på ett objektivt, transparent, proportionellt och icke-diskriminerande sätt innan man inleder förfarandena för beviljande av nyttjanderätter till radiospektrum.
- (103) Det bör säkerställas att det finns förfaranden för beviljande av rättigheter att installera faciliteter som är lägliga, icke-diskriminerande och transparenta, så att förutsättningar säkras för en sund och effektiv konkurrens. Detta direktiv påverkar inte tillämpningen av nationella bestämmelser om expropriering eller användning av egendom, normalt utövande av egendomsrättigheter, normal användning av offentlig egendom eller tillämpning av neutralitetsprincipen med avseende på medlemsstaternas regler om egendomsordning.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/1148 av den 6 juli 2016 om åtgärder för en hög gemensam nivå på säkerhet i nätverks- och informationssystem i hela unionen (EUT L 194, 19.7.2016, s. 1).

- (104) Tillstånd som utfärdats för tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster och som ger dem tillträde till offentlig eller privat egendom är grundläggande faktorer för etablerande av elektroniska kommunikationsnät eller nya nätelement. Onödigt krångel och förseningar i förfarandet för att tilldela ledningsrätter kan därför utgöra ett betydande hinder för konkurrensutvecklingen. Följaktligen bör förvärvet av ledningsrätter förenklas för auktoriserade företag. Behöriga myndigheter bör samordna förvärvet av ledningsrätter och lägga ut relevant information på sina webbplatser.
- (105) Det är nödvändigt att stärka medlemsstaternas befogenheter gentemot innehavare av ledningsrätter för att säkerställa etablering eller byggande av nya nät på ett rättvist, effektivt och miljöansvarigt sätt, oberoende av eventuella skyldigheter för ett företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden att bevilja tillträde till sitt elektroniska kommunikationsnät. Ett förbättrat gemensamt nyttjande av faciliteter kan sänka de miljömässiga kostnaderna för att bygga ut infrastrukturen för elektronisk kommunikation och bidra till mål som rör folkhälsa, allmän säkerhet och fysisk planering. De behöriga myndigheterna bör få befogenhet att kräva att företag som har dragit nytta av rättigheterna att installera faciliteter på, över eller under offentlig eller privat egendom gemensamt nyttjar sådana faciliteter eller sådan egendom, inbegripet fysisk samlokalisering, efter en skälig tid av offentligt samråd under vilket alla berörda parter bör ges tillfälle att yttra sig, inom de specifika områden där skäl som rör allmänna intressen gör sådant gemensamt nyttjande nödvändigt. Detta kan till exempel vara fallet när utrymmet under jord är överanvänt eller när naturliga hinder måste korsas. De behöriga myndigheterna bör särskilt kunna ålägga gemensamt nyttjande av nätelement och tillhörande faciliteter som kanalisation, rör, master, inspektionsbrunnar, kopplingskåp, antenner, torn och andra stödkonstruktioner, byggnader eller ingångar till byggnader, och en bättre samordning av anläggningsarbeten av miljöskäl eller skäl som rör allmän ordning. Det bör däremot vara de nationella regleringsmyndigheterna som fastställer bestämmelserna för hur kostnaderna ska fördelas för det gemensamma nyttjandet av faciliteten eller egendomen, för att säkerställa att det sker en skälig anpassning till de berörda företagens risktagande. Mot bakgrund av de skyldigheter som införs genom direktiv 2014/61/EU, bör de behöriga myndigheterna, särskilt de lokala myndigheterna, också inrätta lämpliga samordningsförfaranden i samarbete med de nationella regleringsmyndigheterna för offentliga arbeten och för andra lämpliga offentliga faciliteter och annan lämplig offentlig egendom, vilka bör kunna omfatta förfaranden som säkerställer att de berörda parterna får information om lämpliga offentliga faciliteter och lämplig offentlig egendom samt pågående och planerade offentliga arbeten, att de meddelas i god tid om sådana arbeten och att gemensamt nyttjande underlättas i möjligaste mån.
- (106) Om mobiloperatörer är tvungna att gemensamt nyttja torn eller master av miljöskäl, kan sådant föreskrivet gemensamt nyttjande leda till en minskning av de högsta nivåer för överförd effekt som av folkhälsoskäl är tillåtna för varje operatör, och detta kan i sin tur leda till krav på operatörerna att installera fler överföringsplatser för att säkerställa nationell täckning. Behöriga myndigheter bör sträva efter att ta hänsyn till de berörda miljöaspekterna och folkhälsoaspekterna, med beaktande av försiktighetsprincipen enligt rådets rekommendation 1999/519/EG⁽¹⁾.
- (107) Radiospektrum är en begränsad allmän resurs av stort värde för allmänheten och stort marknadsvärde. Det är en väsentlig förutsättning för radiobaserade elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster och bör, i den mån det används för sådana nät och tjänster, därför allokeras och tilldelas på ett effektivt sätt av nationella regleringsmyndigheter eller andra behöriga myndigheter i enlighet med harmoniserade mål och principer som styr deras verksamhet och objektiva, transparenta och icke-diskriminerande kriterier, med hänsyn tagen till demokratiska, sociala, språkliga och kulturella intressen i samband med användningen av radiospektrum. Genom beslut nr 676/2002/EG inrättas ett regelverk för harmonisering av radiospektrum.
- (108) Verksamhet som sammanhänger med radiospektrumpolitiken i unionen bör inte påverka de åtgärder som unionsrätten vidtagits på unionsnivå eller nationell nivå, i enlighet med unionsrätten, som ett led i arbetet med att nå mål av allmänt intresse, särskilt i fråga om offentliga myndigheters och försvarets nätverk, innehållsreglering och audiovisuell politik och mediepolitik samt medlemsstaternas rätt att organisera och använda sitt radiospektrum för allmän ordning, allmän säkerhet och försvaret.

⁽¹⁾ Rådets rekommendation 1999/519/EG av den 12 juli 1999 om begränsning av allmänhetens exponering för elektromagnetiska fält (0 Hz–300 GHz) (EGT L 199, 30.7.1999, s. 59).

- (109) Säkerställande av utbredd konnektivitet i varje medlemsstat är mycket viktigt för den ekonomiska och sociala utvecklingen, deltagandet i samhällslivet och den sociala och territoriella sammanhållningen. I takt med att konnektivitet och användning av elektronisk kommunikation blir en självklar del av det europeiska samhället och den europeiska välfärden bör medlemsstaterna sträva efter att säkerställa trådlös bredbandstäckning i hela unionen. Sådan täckning bör uppnås genom att medlemsstaterna inför ändamålsenliga täckningskrav som bör anpassas till varje betjänat område och begränsas till proportionella bördor för att inte hindra att tjänstetillhandahållare anlägger nät. Med tanke på den viktiga roll som sådana system som trådlösa lokala nät (RLAN) har när det gäller att tillhandahålla trådlöst höghastighetsbredband inomhus, bör åtgärderna syfta till att säkerställa att tillräckligt radiospektrum frigörs i band som utgör särskilt värdefulla tillgångar för en kostnadseffektiv anläggning av trådlösa nät med samhällsomfattande täckning, i synnerhet inomhus. Dessutom bör enhetliga och samordnade åtgärder för markbunden trådlös täckning av hög kvalitet i hela unionen, på grundval av bästa nationella praxis vad gäller operatörernas licensvillkor, syfta till att uppnå målet i programmet för radiospektrumpolitik att alla unionsmedborgare senast 2020, både inomhus och utomhus, bör ha tillgång till högsta bredbandshastigheter på minst 30 Mbit/s, och bör syfta till att uppnå den ambitiösa visionen för ett gigabitsamhälle i unionen. Sådana åtgärder kommer att främja innovativa digitala tjänster och säkerställa långsiktiga socioekonomiska vinster. Den sömlösa täckningen av territoriet och konnektiviteten i alla medlemsstater bör maximeras och vara tillförlitlig, för att främja tjänster och tillämpningar inom och över gränserna, som uppkopplade bilar och e-hälsa.
- (110) Behovet av att säkerställa att medborgarna inte utsätts för elektromagnetiska fält på en nivå som är skadlig för folkhälsan är tvingande. Medlemsstaterna bör eftersträva konsekvens inom hela unionen vad gäller hanteringen av denna fråga, med särskild hänsyn till försiktighetsansatsen enligt rekommendation 1999/519/EG, för att sträva efter att säkerställa mer enhetliga villkor för anläggning. Medlemsstaterna bör vid behov tillämpa förfarandet i direktiv (EU) 2015/1535 också för att ge berörda parter insyn och låta andra medlemsstater och kommissionen reagera.
- (111) Harmonisering och samordning av radiospektrum å ena sidan reglering av utrustning med hjälp av standardisering å andra sidan kompletterar varandra och måste noga samordnas för att de ska uppnå de gemensamma målen på ett ändamålsenligt sätt, med stöd av RSPG. Samordning mellan innehållet i och tidpunkterna för Cepts mandat enligt beslut nr 676/2002/EG och standardiseringsansökningar till standardiseringsorgan som Europeiska institutet för telekommunikationsstandarder, även när det gäller parametrar för radiomottagare, bör främja införandet av framtida system, stödja möjligheterna för delad användning av radiospektrum och säkerställa effektiv radiospektrumförvaltning.
- (112) Efterfrågan på harmoniserat radiospektrum är inte enhetlig i alla delar av unionen. När det finns en bristande efterfrågan på ett helt eller delar av ett harmoniserat band på regional eller nationell nivå skulle medlemsstaterna undantagsvis kunna tillåta en alternativ användning av bandet, till exempel för att täcka ett bristande marknadsutbud för vissa användningar, så länge som denna bristande efterfrågan kvarstår och förutsatt att den alternativa användningen inte inverkar på andra medlemsstaters harmoniserade användning av bandet och att användningen upphör när det uppstår en efterfrågan på harmoniserad användning.
- (113) Flexibilitet när det gäller radiospektrumförvaltning och tillträde till radiospektrum har upprättats genom teknik- och tjänsteneutrala auktorisationer så att radiospektrumanvändare kan välja de bästa teknikerna och tjänsterna för de frekvensband som förklarats tillgängliga för elektroniska kommunikationstjänster enligt de tillämpliga nationella frekvensfördelningsplanerna i enlighet med unionsrätten (*principen om teknikneutralitet* och *principen om tjänsteneutralitet*). Det administrativa fastställandet av tekniker och tjänster bör tillämpas endast när det gäller mål av allmänt intresse och bör tydligt motiveras och bli föremål för regelbundna granskningar.
- (114) Inskränkningar i principen om teknikneutralitet bör vara adekvata och motiveras av behovet av att undvika skadliga störningar, till exempel genom att införa spektrummasker och effektnivåer för att skydda folkhälsan genom att begränsa allmänhetens exponering för elektromagnetiska fält, säkerställa att tjänsterna fungerar väl, genom en

adekvat nivå på tjänstens tekniska kvalitet, utan att nödvändigtvis utesluta möjligheten att använda mer än en tjänst i samma frekvensband, säkerställa en god fördelning av radiospektrum, särskilt där dess användning endast underkastas allmän auktorisation, skydda en effektiv radiospektrumanvändning, eller uppfylla ett mål av allmänt intresse i enlighet med unionsrätten.

- (115) Radiospektrumanvändare bör även fritt kunna välja vilka tjänster de vill erbjuda över radiospektrumet. Det bör å andra sidan vara tillåtet att vid behov och på ett proportionellt sätt medge åtgärder som kräver tillhandahållandet av en särskild tjänst för att uppfylla tydligt definierade mål av allmänt intresse som till exempel säkerhet för människors liv, främjandet av social, regional och geografisk sammanhållning eller undvikandet av ett ineffektivt användande av radiospektrum. I dessa mål bör ingå att främja kulturell och språklig mångfald och mediemångfald på det vis som detta definieras av medlemsstaterna i enlighet med unionsrätten. Undantagen bör inte, förutom om det är nödvändigt för att skydda människors liv eller, i undantagsfall, för att uppfylla andra mål av allmänt intresse som definierats av medlemsstaterna i enlighet med unionsrätten, resultera i en exklusiv användning för vissa tjänster utan snarare ge dem prioritet så att andra tjänster och tekniker så långt det är möjligt kan existera samtidigt i samma frekvensband. Det är medlemsstaterna som är behöriga att fastställa omfattning och art för eventuella undantag för att främja kulturell och språklig mångfald och mediemångfald.
- (116) Eftersom allokeringen av radiospektrum till särskilda tekniker eller tjänster är ett undantag från principerna om teknik- och tjänsteneutralitet samt begränsar friheten att välja vilken tjänst eller teknik som används, bör varje förslag till sådan allokering vara transparent och underkastas ett offentligt samråd.
- (117) När medlemsstater undantagsvis beslutar att begränsa friheten att tillhandahålla elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster på grunder som avser allmän ordning, allmän säkerhet eller folkhälsa bör medlemsstaterna förklara skälen till denna begränsning.
- (118) Radiospektrum bör förvaltas på ett sätt som säkerställer att skadlig störning undviks. Detta grundläggande koncept om skadlig störning bör därför definieras på ett korrekt sätt för att säkerställa att reglering sker endast i den omfattning som är nödvändig för att förhindra sådan störning, med beaktande också av behovet av att ta hänsyn till avancerade metoder för skydd mot skadlig störning, i syfte att tillämpa denna teknik och dessa radiospektrumförvaltningsmetoder för att så långt som möjligt undvika tillämpning av principen om "störningsfritt och oskyddat". Transporter har ett starkt gränsöverskridande element och digitaliseringen av transporter medför utmaningar. Fordon (som exempelvis tunnelbana, buss, bilar, lastbilar och tåg) blir allt mer autonoma och uppkopplade. På den inre marknaden färdas fordon lättare över nationella gränser. Tillförlitliga kommunikationer och motverkande av skadlig störning är avgörande för en säker och fungerande drift av fordon och deras kommunikationssystem.
- (119) Med tanke på den ökade efterfrågan på radiospektrum och nya varierande tillämpningar och tekniker som förutsätter mer flexibel tillgång till och användning av radiospektrum bör medlemsstaterna främja delad användning av radiospektrum genom att fastställa de lämpligaste auktorisationsordningarna för varje scenario och genom att fastställa ändamålsenliga och transparenta regler och villkor för detta. Delad användning av radiospektrum säkrar i allt högre grad en ändamålsenlig och effektiv användning i och med att flera oberoende användare eller anordningar kan ha tillträde till samma frekvensband enligt olika typer av rättsliga ordningar så att ytterligare radiospektrumresurser blir tillgängliga, användningseffektiviteten ökar och radiospektrumtillgång underlättas för nya användare. Delad användning kan baseras på allmänna auktorisationer eller licensfri användning som, inom ramen för specifika delningsvillkor, ger flera användare möjlighet att få tillgång till och använda samma radiospektrum i olika geografiska områden eller vid olika tidpunkter. Den kan också baseras på individuella nyttjanderätter enligt sådana arrangemang som licensbaserat gemensamt tillträde där alla användare (med en befintlig användare och nya användare) enas om villkoren för gemensam tillgång, under tillsyn av de behöriga myndigheterna, på ett sätt som säkerställer en garanterad miniminivå på radioöverföringskvaliteten. När delad användning enligt olika auktorisationsordningar tillåts bör medlemsstaterna inte fastställa alltför skilda giltighetstider för sådan användning enligt olika auktorisationsordningar.

- (120) Allmänna auktorisationer för radiospektrumanvändning kan i vissa fall underlätta den ändamålsenligaste radiospektrumanvändningen och sporra till innovation och ökad konkurrens, medan i andra fall individuella nyttjanderätter till radiospektrum under vissa särskilda omständigheter kan vara den lämpligaste metoden för auktorisation. Individuella nyttjanderätter bör exempelvis övervägas om gynnsamma utbredningsegenskaper för radiospektrum eller den planerade uteffekten innebär att tjänstekvalitetskraven är så höga att störningsproblemen inte kan åtgärdas med hjälp av allmänna auktorisationer. Tekniska åtgärder, såsom lösningar för att förbättra mottagares resiliens, kan möjliggöra användning av allmänna auktorisationer eller gemensam användning av radiospektrum och eventuellt göra det möjligt att undvika att systematiskt använda principer om "störningsfritt och oskyddat".
- (121) För att säkerställa förutsebarheten och bevara rättssäkerheten och investeringsstabiliteten bör medlemsstaterna i förväg fastställa lämpliga kriterier för att avgöra om målet med effektiv radiospektrumanvändning uppfylls av rättighetshavarna när de genomför de villkor som hör samman med individuella nyttjanderätter och allmänna auktorisationer. Berörda parter bör delta i fastställandet av sådana villkor och på ett transparent sätt informeras om hur uppfyllandet av deras skyldigheter kommer att bedömas.
- (122) För att undvika att det upprättas hinder för marknadsinträde, i synnerhet genom konkurrensskadlig hamstring, bör medlemsstaternas kontroll av efterlevnaden av de villkor som är förbundna med radiospektrumrättigheter vara effektiv och alla behöriga myndigheter bör vid behov medverka. Villkoren för kontroll av efterlevnaden bör innefatta tillämpning av en *använd eller förlora*-princip. För att säkerställa rättssäkerhet i fråga om eventuellt åläggande av sanktioner vid underlåtenhet att använda radiospektrum bör trösklarna för användning, inbegripet avseende tid, kvantitet eller radiospektrumidentitet, fastställas i förväg. Radiospektrumhandel och radiospektrumuthyrning bör säkerställa en ändamålsenlig användning från den ursprungliga rättsinnehavarens sida.
- (123) Om de harmoniserade villkoren för ett frekvensband har fastställts enligt beslut nr 676/2002/EG ska de behöriga myndigheterna besluta om vilken metod för auktorisation som lämpligast ska tillämpas i detta band eller delar av det. Om det är sannolikt att alla medlemsstater ställs inför liknande problem där olika lösningar skulle kunna fragmentera den inre marknaden för utrustning och därigenom försena utbyggnaden av 5G-systemen, kan det vara nödvändigt för kommissionen, som i största möjliga utsträckning ska beakta yttrandet från RSPG, att rekommendera gemensamma lösningar, med hänsyn tagen till gällande tekniska harmoniseringsåtgärder. Detta skulle kunna ge medlemsstaterna en gemensam verktygslåda som de kan beakta när de fastställer de lämpliga konsekventa auktorisationssystem som ska tillämpas på ett band eller en del av ett band, beroende på sådana olika faktorer som befolkningstäthet, bandens utbredningsegenskaper, skillnaderna mellan användningen i tätortsområden och på landsbygden, det eventuella behovet av att skydda befintliga tjänster och de därav följande konsekvenserna för stordriftsfördelar i tillverkningen.
- (124) Gemensam användning av nätinfrastruktur, och i vissa fall gemensam användning av radiospektrum, kan möjliggöra en mer ändamålsenlig och effektivare användning av radiospektrum och säkerställa en snabb anläggning av nät, särskilt i mer glesbefolkade områden. Vid fastställandet av villkoren för nyttjanderätter till radiospektrum bör de behöriga myndigheterna också överväga att auktorisera former för gemensam användning eller samordning mellan företag för att säkerställa ändamålsenlig och effektiv användning av radiospektrum eller uppfyllande av täckningsskyldigheter, i enlighet med konkurrensrättsliga principer.
- (125) Kraven på iakttagande av principerna om teknikneutralitet och tjänsteneutralitet vid beviljandet av nyttjanderätter stöder, tillsammans med möjligheten att överföra rättigheter mellan företag, friheten och möjligheterna att tillhandahålla elektroniska kommunikationstjänster åt allmänheten, och främjar därmed även uppnåendet av mål av allmänintresse. Detta direktiv påverkar inte huruvida radiospektrum direkt tilldelas tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster, eller enheter som nyttjar dessa nät eller tjänster. Sådana enheter kan vara tillhandahållare av innehåll i radio- eller tv-sändningar. Ansvaret för att uppfylla de villkor som hör samman med nyttjanderätten till radiospektrum och de tillämpliga villkor som är knutna till den allmänna auktorisationen bör i alla händelser bäras av det företag som har beviljats nyttjanderätten till radiospektrum. Vissa skyldigheter för programföretag avseende tillhandahållande av audiovisuella medietjänster kan göra det nödvändigt att använda särskilda kriterier och förfaranden för beviljande av nyttjanderätter till radiospektrum för att uppnå ett särskilt mål av allmänt intresse som fastställs av medlemsstaterna i enlighet med unionsrätten. Förfarandena för beviljande av sådana rättigheter bör i vilket fall vara objektiva, transparenta, icke-diskriminerande och proportionella.

- (126) Enligt domstolens rättspraxis bör alla nationella begränsningar av rättigheter som garanteras genom artikel 56 i EUF-fördraget vara motiverade på ett objektivt sätt och proportionella, och bör inte överskrida vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål. Radiospektrum som beviljas utan ett öppet förfarande bör inte användas för andra syften än det mål av allmänt intresse för vilket det beviljades. I sådana fall bör berörda parter beredas tillfälle att inkomma med synpunkter inom rimlig tid. Medlemsstaterna bör som en del av ansökningsförfarandet för beviljandet av nyttjanderätter kontrollera om den sökande kommer att kunna uppfylla de villkor som är knutna till sådana rättigheter. Dessa villkor bör återspeglas i objektiva, transparenta, proportionella och icke-diskriminerande behörighetskriterier som fastställs innan ett urvalsförfarande grundat på konkurrens inleds. För tillämpningen av sådana kriterier kan den sökande anmodas att lämna nödvändig information för att styrka sin förmåga att uppfylla dessa villkor. Om denna information inte lämnas kan ansökan om nyttjanderätt till radiospektrum avslås.
- (127) Medlemsstaterna bör innan de beviljar nyttjanderätten endast kräva verifiering av element som rimligtvis kan visas av en normalt omsorgsfull sökande, med vederbörligt beaktande av radiospektrums avsevärda värde för allmänheten och marknadsvärde som begränsad offentlig resurs. Detta påverkar inte möjligheten till senare verifiering av att behörighetskriterierna uppfylls, till exempel genom milstolpar när kriterierna rimligtvis inte kan uppfyllas från början. För att upprätthålla en ändamålsenlig och effektiv användning av radiospektrum bör medlemsstaterna inte bevilja rättigheter i de fall då deras granskning visar att sökanden inte klarar att uppfylla villkoren, utan att det påverkar möjligheten att främja tidsbegränsad experimentell användning. Tillräckligt lång giltighetstid på auktorisationerna för radiospektrumanvändning bör öka förutsebarheten för investeringar för att bidra till snabbare nätutbyggnad och bättre tjänster, liksom stabilitet som främjar handel med och uthyrning av radiospektrum. Om inte användningen av radiospektrum är auktoriserad för obegränsad tid bör en sådan giltighetstid både beakta de mål som ska uppnås och vara tillräckligt lång för att främja återvinning av de investeringar som gjorts. Medan en längre giltighetstid kan säkra förutsebarheten för investeringar kan åtgärder för att säkerställa en ändamålsenlig och effektiv användning av radiospektrum, såsom den behöriga myndighetens befogenhet att ändra eller dra in en nyttjanderätt när de villkor som hör samman med nyttjanderätten inte uppfylls, eller främjande av handel med och uthyrning av radiospektrum, bidra till att förhindra olämplig ackumulering av radiospektrum och stödja ökad flexibilitet vid distribueringen av radiospektrumresurser. Ökad användning av årsavgifter är också ett sätt att säkerställa en kontinuerlig bedömning av hur innehavare av nyttjanderätter använder radiospektrum.
- (128) Med hänsyn till vikten av teknisk innovation bör medlemsstaterna kunna föreskriva rättigheter för experimentell användning av radiospektrum, med förbehåll för särskilda restriktioner och villkor till följd av dessa rättigheters experimentella karaktär.
- (129) När det beslutas huruvida redan beviljade nyttjanderätter till harmoniserat radiospektrum ska förnyas bör behöriga myndigheter beakta i vilken utsträckning en förnyelse skulle främja målen med regelverket och andra mål enligt unionsrätt och nationell lagstiftning. Varje sådant beslut ska fattas enligt ett öppet, icke-diskriminerande och transparent förfarande och baseras på en granskning av hur villkoren för de berörda nyttjanderätterna har uppfyllts. När medlemsstaterna bedömer behovet av att förnya nyttjanderätter bör de väga konkurrens effekterna av att förnya tilldelade rättigheter mot främjandet av ett effektivare utnyttjande eller av innovativa nya användningsområden som skulle kunna bli följden om bandet öppnades för nya användare. De behöriga myndigheterna bör i det här hänseendet kunna besluta om endast en begränsad giltighetstid för förnyelsen för att förhindra allvarliga avbrott i en etablerad användning. Besluten om huruvida man ska förnya rättigheter som tilldelades innan detta direktiv började tillämpas bör vara förenliga med alla redan gällande bestämmelser, men medlemsstaterna bör också säkerställa att de inte inverkar på detta direktivs syften.
- (130) Vid förnyelse av befintliga nyttjanderätter till harmoniserat radiospektrum bör medlemsstaterna, tillsammans med bedömningen av behovet av att förnya rättigheten, se över de avgifter som är förbundna med den för att säkerställa att dessa avgifter fortsätter att främja en optimal användning, med beaktande av bl.a. marknadsutvecklingen och den tekniska utvecklingen. Med tanke på rättssäkerheten är det lämpligt att eventuella ändringar av de befintliga avgifterna baseras på samma principer som de som tillämpas vid tilldelningen av nya nyttjanderätter.

- (131) En ändamålsenlig förvaltning av radiospektrum kan säkerställas genom främjande av en fortsatt effektiv användning av radiospektrum som redan har tilldelats. För att säkerställa rättssäkerhet för rättsinnehavarna bör möjligheten att förnya nyttjanderätter övervägas inom en lämplig tidsperiod innan de berörda rättigheterna löper ut, till exempel, om rättigheterna har tilldelats för en period på 15 år eller mer, minst två år innan dessa rättigheter löper ut, såvida inte möjligheten till förnyelse uttryckligen har uteslutits vid tidpunkten för tilldelningen av rättigheterna. För att uppnå en kontinuerlig resursförvaltning bör de behöriga myndigheterna kunna göra sådana överväganden både på eget initiativ och på begäran från rättsinnehavaren. Nyttjanderätten får inte förnyas mot rättsinnehavarens vilja.
- (132) Överlåtelse av nyttjanderätter till radiospektrum kan vara en ändamålsenlig metod för att öka den effektiva användningen av spektrum. För att uppnå flexibilitet och effektivitet, och göra det möjligt för marknaden att värdera radiospektrum, bör medlemsstaterna som standard tillåta radiospektrumanvändare att överlåta eller hyra ut sina nyttjanderätter till radiospektrum till tredje part genom ett enkelt förfarande och i enlighet med de villkor som är förbundna med dessa rättigheter och enligt konkurrensreglerna, under tillsyn av de ansvariga nationella regleringsmyndigheterna. För att främja sådana överlåtelser eller uthyrningar, förutsatt att tekniska genomförandeåtgärder som antas enligt beslut nr 676/2002/EG följs, bör medlemsstaterna också ta ställning till ansökningar om separering eller uppdelning av nyttjanderätter till radiospektrum och om en översyn av nyttjandevillkoren.
- (133) Åtgärder som vidtas specifikt för att främja konkurrens i samband med beviljande eller förnyelse av nyttjanderätter till radiospektrum bör beslutas av nationella regleringsmyndigheter och andra behöriga myndigheter som har den nödvändiga kunskapen om ekonomi, teknik och marknad. Villkoren för radiospektrumtilldelning kan påverka konkurrenssituationen på marknader för elektronisk kommunikation samt tillträdesvillkoren. Begränsad tillgång till radiospektrum, i synnerhet när radiospektrum är en bristvara, kan skapa ett hinder för tillträde eller hindra investering, utbyggnad av nät, tillhandahållande av nya tjänster eller tillämpningar, innovation och konkurrens. Nya nyttjanderätter, inklusive sådana som förvärvas genom överlåtelse eller uthyrning, och införandet av nya flexibla kriterier för radiospektrumanvändning kan också påverka befintlig konkurrens. Vid felaktig tillämpning kan vissa villkor som används för att främja konkurrens ha andra effekter. Exempelvis kan radiospektrumbegränsningar och reservation av radiospektrum skapa konstlade brister, tillträdesskyldigheter i grossistledet kan på ett orimligt sätt begränsa affärsmodeller i avsaknad av marknadsinflytande och överlåtelsebegränsningar kan hämma utvecklingen av andrahandsmarknader. Inför införandet av sådana villkor är det därför nödvändigt med ett konsekvent och objektivt konkurrenstest som bör tillämpas på ett konsekvent sätt. Användningen av sådana åtgärder bör därför baseras på de nationella regleringsmyndigheternas och andra behöriga myndigheters grundliga och objektiva bedömning av marknaden och konkurrensvillkoren på denna. Nationella behöriga myndigheter bör dock alltid säkerställa en ändamålsenlig och effektiv radiospektrumanvändning och undvika snedvridning av konkurrensen till följd av konkurrensskadlig hamstring.
- (134) Baserat på yttranden från RSPG kan det vara nödvändigt att anta en gemensam tidsfrist för att tillåta användningen av ett frekvensband som har harmoniserats enligt beslut nr 676/2002/EG; detta kan krävas för att undvika gränsöverskridande störningar och kan bidra till säkerställandet av att alla potentiella fördelar med de relaterade tekniska harmoniseringsåtgärderna kan uppnås på marknaderna för utrustning och i samband med anläggningen av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster med mycket hög kapacitet. Att tillåta användningen av ett frekvensband innebär tilldelning av radiospektrum enligt en allmän metod för auktorisation eller individuella nyttjanderätter, så att radiospektrum kan användas så snart tilldelningsförfarandet avslutats. För att tilldela frekvensband kan det bli nödvändigt att frigöra ett band som används av andra användare och ge dem kompensation. Genomförandet av en gemensam tidsfrist för att möjliggöra användning av harmoniserade band för elektroniska kommunikationstjänster, inbegripet för 5G, kan dock i en viss medlemsstat påverkas av problem som rör olösta gränsöverskridande samordningsproblem mellan medlemsstater eller med tredjeländer, svårigheter att säkerställa teknisk migrering av befintliga användare av ett band, en begränsning av användningen av bandet som grundar sig på ett mål av allmänt intresse eller skydd av nationell säkerhet och försvar eller force majeure. I varje fall bör medlemsstaterna vidta alla åtgärder som krävs för att reducera eventuella förseningar till ett minimum i fråga om geografisk täckning, tidsaspekter och radiospektrumområde. Dessutom bör medlemsstaterna, om så är lämpligt, mot

bakgrund av deras bedömning av de relevanta omständigheterna, kunna begära att unionen ska ge rättsligt, politiskt och tekniskt stöd för att lösa frågor om samordning av radiospektrum med unionens grannländer, inbegripet kandidatländer och anslutande länder, på ett sådant sätt att de berörda medlemsstaterna kan iaktta sina skyldigheter enligt unionsrätten.

- (135) I syfte att säkerställa ökad samordning av tillgången till radiospektrum fram till 2020 och bygga upp mycket snabba fasta och trådlösa nät i 5G-sammanhang, har RSPG identifierat frekvensbanden 3,4–3,8 GHz och 24,25–27,5 GHz som prioriterade band som är lämpade för att uppfylla målen för handlingsplanen för 5G fram till 2020. Frekvensbanden 40,5–43,5 GHz och 66–71 GHz har också identifierats med avseende på ytterligare undersökning. Det är därför nödvändigt att säkerställa att frekvensbanden 3,4–3,8 GHz och 24,25–27,5 GHz eller delar av dem senast den 31 december 2020 är tillgängliga för markbundna system som kan tillhandahålla trådlösa bredbandstjänster enligt harmoniserade villkor som fastställts genom tekniska genomförandeåtgärder antagna i enlighet med artikel 4 i beslut nr 676/2002/EG, som ett komplement till Europaparlamentets och rådets beslut (EU) 2017/899⁽¹⁾, eftersom de banden har särskilda egenskaper när det gäller täckning och datakapacitet, som gör det möjligt att kombinera dem på lämpligt sätt för att uppfylla kraven för 5G. Medlemsstaterna skulle dock kunna påverkas av störningar som sannolikt kan komma från tredjeländer som i enlighet med ITU:s radioreglemente har identifierat dessa band för andra tjänster än internationell mobiltelekommunikation. Detta kan inverka på skyldigheten att uppfylla ett gemensamt tillämpningsdatum. Framtida användning av 26 GHz-bandet för markbundna trådlösa 5G-tjänster kommer sannolikt, bland annat, att vara inriktad på stadsområden och hotspotområden i förorter, medan viss anläggning kan förväntas längs större vägar och järnvägar i landsbygdsområden. Detta ger möjlighet att använda 26 GHz-bandet för andra tjänster än trådlösa 5G-tjänster utanför dessa geografiska områden, till exempel för företagsspecifik kommunikation eller inomhusbruk, och därför kan medlemsstaterna identifiera detta band och göra det tillgängligt på icke-exklusiv grund.
- (136) Om efterfrågan på ett frekvensband överstiger tillgången och en medlemsstat till följd av detta kommer fram till att nyttjanderätterna till radiospektrum ska begränsas, bör lämpliga och transparenta förfaranden tillämpas vid beviljandet av sådana rättigheter, för att undvika diskriminering och för att de knappa resurserna ska kunna användas på ett optimalt sätt. Sådana begränsningar bör vara motiverade och proportionella och bör baseras på en ingående bedömning av marknadsvillkoren, och vederbörlig vikt bör läggas på de totala fördelarna för användarna och när det gäller nationella mål och målen för den inre marknaden. Syftena med varje begränsningsförfarande bör vara tydligt fastställda i förväg. När medlemsstaterna tar ställning till vilket urvalsförfarande som är lämpligast bör de, i enlighet med samordningsåtgärder som vidtas på unionsnivå, i god tid och på ett transparent sätt samråda med alla berörda parter om förfarandets motiv, syften och villkor. Medlemsstaterna bör vid tilldelningen av radiospektrum eller nummerresurser med exceptionellt ekonomiskt värde kunna använda bland annat urvalsförfaranden grundade på jämförelse eller konkurrens. Vid förvaltningen av sådana system bör de behöriga myndigheterna ta hänsyn till detta direktivs syften. Om en medlemsstat finner att ytterligare rättigheter kan göras tillgängliga i ett band bör de inleda processen för detta.
- (137) Den massiva ökningen av efterfrågan på radiospektrum, liksom av slutanvändarnas efterfrågan på trådlös bredbandskapacitet, gör att det krävs lösningar som möjliggör alternativa, kompletterande, spektrumeffektiva tillträdeslösningar, inklusive trådlösa kommunikationssystem med låg effekt och kort räckvidd, som till exempel RLAN och nät med små cellulära accesspunkter med låg effekt. Sådana kompletterande trådlösa kommunikationssystem, i synnerhet allmänt tillgängliga RLAN-accesspunkter, gör internet allt mer lättåtkomligt för slutanvändarna och gör det möjligt för mobiloperatörerna att avlasta trafiken. RLAN använder harmoniserat radiospektrum utan att kräva någon individuell auktorisation eller nyttjanderätt till radiospektrum. Hittills används de flesta RLAN-accesspunkterna av privata användare som en lokal trådlös utökning av deras fasta bredbandsanslutning. Inom gränserna för sina egna internetabonnemang bör slutanvändarna inte hindras från att dela anslutningen till sitt RLAN med andra, för att öka antalet tillgängliga accesspunkter och särskilt, i tätbefolkade områden, maximera den trådlösa datakapaciteten genom återanvändning av radiospektrum och skapa en kostnadseffektiv och kompletterande trådlös bredbandsinfrastruktur som är tillgänglig för andra slutanvändare. Därför bör onödiga begränsningar av ibruktagande och sammanlänkning av RLAN-accesspunkter också avskaffas.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets beslut (EU) 2017/899 av den 17 maj 2017 om användningen av frekvensbandet 470–790 MHz i unionen (EUT L 138, 25.5.2017, s. 131).

- (138) Offentliga organ eller tillhandahållare av allmännyttiga tjänster som i sina lokaler använder RLAN för personal, besökare eller kunder, till exempel för att underlätta tillgången till e-förvaltningstjänster eller för information om allmänna transporter eller vägtrafik, skulle också kunna ge tillgång till sådana accesspunkter för allmän användning av medborgarna, som en sidotjänst till de tjänster som de erbjuder allmänheten i dessa lokaler, i den utsträckning som detta tillåts av konkurrensreglerna och bestämmelserna om offentlig upphandling. Den som tillhandahåller sådant lokalt tillträde till elektroniska kommunikationsnät inom eller kring privat egendom eller ett begränsat offentligt område, på icke-kommersiell grund eller som en sidotjänst till en annan verksamhet som inte är beroende av sådan anslutning, såsom RLAN-hotspots som görs tillgängliga för kunder som utnyttjar andra kommersiella verksamheter eller för allmänheten i det området, kan behöva efterleva allmänna auktorisationer för nyttjanderätter till radiospektrum, men bör inte omfattas av några villkor eller krav knutna till allmänna auktorisationer som gäller för tillhandahållare av allmänna elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster eller några skyldigheter avseende slutanvändare eller samtrafik. Sådana tillhandahållare bör dock fortfarande omfattas av ansvarsbestämmelserna i Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/31/EG⁽¹⁾. Annan teknik, som LiFi, börjar utvecklas och därigenom kommer den nuvarande radiospektrumkapaciteten i RLAN och trådlösa accesspunkter att kompletteras med optiskt synliga ljusbaserade accesspunkter som skapar trådlösa lokala hybridnät som möjliggör optisk trådlös kommunikation.
- (139) Eftersom trådlösa accesspunkter med kort räckvidd och låg effekt, såsom till exempel femtoceller, pikoceller, metroceller eller mikroceller, kan vara väldigt små och använder diskret utrustning som liknar RLAN-routrar för hemmabruk, vilka inte kräver några tillstånd utöver vad som är nödvändigt för användningen av radiospektrum, och med tanke på trådlösa accesspunkters positiva effekter på radiospektrumanvändningen och utvecklingen av trådlös kommunikation, bör eventuella restriktioner för ibruktagandet av dem begränsas i så stor utsträckning som möjligt. För att underlätta ibruktagandet av trådlösa accesspunkter med liten räckvidd, och utan att det påverkar tillämpningen av tillämpliga krav relaterade till radiospektrumförvaltning, bör medlemsstaterna därför inte införa några krav på individuella tillstånd för ibruktagandet av sådana enheter i byggnader som inte är officiellt skyddade antingen som del av en utvald miljö eller på grund av deras särskilda arkitektoniska eller historiska värde, förutom av skäl som rör den allmänna säkerheten. För detta ändamål bör deras egenskaper – till exempel maximal storlek, vikt och utsändningsegenskaper – specificeras på unionsnivå på ett proportionellt sätt för lokalt ibruktagande och för att säkerställa en hög skyddsnivå för folkhälsan i enlighet med rekommendation 1999/519/EG. Vad gäller driften av trådlösa accesspunkter med kort räckvidd bör artikel 7 i direktiv 2014/53/EU tillämpas. Detta påverkar inte privat egendomsrätt som fastställts i unionsrätt eller nationell rätt. Förfarandet för prövning av tillståndsansökningar bör rationaliseras och inte påverka tillämpningen av några affärsavtal, och eventuella administrativa avgifter i detta sammanhang bör begränsas till de administrativa kostnaderna för handläggningen av ansökan. Handläggningen av en tillståndsansökan bör gå så fort som möjligt och i princip inte ta längre än fyra månader.
- (140) Offentliga byggnader och annan offentlig infrastruktur besöks och används dagligen av ett betydande antal slutanvändare som behöver konnektivitet för att kunna ta del av e-förvaltning, e-transporter och andra tjänster. Annan offentlig infrastruktur såsom gatlykter och trafikljus erbjuder ytterst värdefulla platser för utbyggnad av till exempel små basstationer på grund av deras kompakta utförande. Utan att det påverkar behöriga myndigheters möjlighet att låta ibruktagandet av trådlösa accesspunkter med kort räckvidd omfattas av enskilda förhandstillstånd bör operatörerna ha tillträdesrätt till dessa offentliga platser för att på lämpligt sätt kunna tillgodose efterfrågan. Medlemsstaterna bör därför säkerställa att offentliga byggnader och annan offentlig infrastruktur av det här slaget upplåts på rimliga villkor för ibruktagande av små basstationer, för att komplettera direktiv 2014/61/EU och utan att det påverkar tillämpningen av de principer som anges i det här direktivet. I direktiv 2014/61/EU går man funktionellt tillväga, så att tillträdesskyldigheter till fysisk infrastruktur införs endast när infrastrukturen ingår i ett nät och bara om den ägs eller används av en nätoperatör, med den följderna att många byggnader som ägs eller används av myndigheterna kommer att falla utanför direktivets tillämpningsområde. Däremot behövs det ingen specifik skyldighet för fysisk infrastruktur, såsom kanalisation eller stolpar som används inom intelligenta transportsystem och som ägs av nätoperatörer (tillhandahållare av transporttjänster eller tillhandahållare av allmänna elektroniska kommunikationsnät), eller för värddelar i ett nät, vilket alltså innebär att dessa omfattas av tillämpningsområdet för direktiv 2014/61/EU.
- (141) Bestämmelserna i detta direktiv avseende tillträde och samtrafik är tillämpliga på allmänna elektroniska kommunikationsnät. Tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät till andra än till allmänheten har inte några skyldigheter avseende tillträde eller samtrafik enligt detta direktiv såvida de inte genom sitt tillträde till allmänna nät omfattas av villkor som medlemsstaterna har fastställt.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/31/EG av den 8 juni 2000 om vissa rättsliga aspekter på informationssamhällets tjänster, särskilt elektronisk handel, på den inre marknaden ("Direktiv om elektronisk handel") (EGT L 178, 17.7.2000, s. 1).

- (142) Termen *tillträde* har många olika betydelser och därför är det nödvändigt att exakt definiera hur den används i detta direktiv, utan att det påverkar dess användning i andra unionsbestämmelser. En operatör kan äga underliggande nät eller faciliteter, eller helt eller delvis hyra nät och faciliteter.
- (143) På en öppen marknad med fungerande konkurrens bör det inte finnas några begränsningar som hindrar företag från att förhandla om förutsättningarna för tillträde och samtrafik mellan dem, i synnerhet gränsöverskridande avtal, om inte annat följer av konkurrensreglerna i EUF-fördraget. I syfte att uppnå en verkligt alleuropeisk marknad med ökad effektivitet, effektiv konkurrens, fler valmöjligheter och konkurrenskraftiga tjänster för slutanvändarna bör företag som erhåller begäran om tillträde eller samtrafik från andra företag som omfattas av allmän auktorisation för tillhandahållande av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster till allmänheten i princip ingå sådana avtal på kommersiell basis och förhandla i god tro.
- (144) På de marknader där skillnaderna i förhandlingsstyrka mellan olika företag ännu är betydande och där några företag är beroende av infrastruktur som tillhandahålls av andra för att kunna tillhandahålla sina tjänster, är det lämpligt att fastställa ett regelverk för att säkerställa att marknaden fungerar effektivt. Om kommersiella förhandlingar misslyckas bör de nationella regleringsmyndigheterna ha befogenhet att i slutanvändarnas intresse säkerställa adekvat tillträde, samtrafik och interoperabilitet för tjänster. De kan särskilt säkerställa slutanvändarnas möjlighet att nå varandra genom att införa rimliga skyldigheter för företag som omfattas av den allmänna auktorisationen och som kontrollerar tillträde till slutanvändarna. Kontroll av tillträde kan innebära ägande eller kontroll av den fysiska anslutningen till slutanvändaren (antingen fast eller mobil) eller möjligheten att ändra eller dra in det eller de nationella nummer som behövs för tillträde till en slutanvändares nätanslutningspunkt. Detta skulle till exempel vara fallet om nätoperatörer på ett orimligt sätt skulle begränsa slutanvändarnas valfrihet när det gäller tillgång till internetportaler och internettjänster.
- (145) I ljuset av principen om icke-diskriminering bör de nationella regleringsmyndigheterna säkerställa att alla företag, oavsett storlek och affärsmodell och oavsett om de är vertikalt integrerade eller åtskilda, kan bedriva samtrafik enligt rimliga villkor, i syfte att säkerställa slutanvändarnas möjlighet att nå varandra och tillhandahålla anslutning till internet.
- (146) Nationella rättsliga eller administrativa åtgärder som innebär att villkoren för tillträde eller samtrafik kopplas till den verksamhet som bedrivs av den part som begär samtrafik, och särskilt till denna parts investeringsgrad i nätinfrastrukturen, och inte till den samtrafik eller det tillträde som tillhandahålls, kan ge upphov till snedvridningar på marknaden och därför strida mot konkurrensreglerna.
- (147) Nätoperatörer som kontrollerar tillträdet till sina egna kunder gör det med hjälp av unika nummer och adresser från en offentliggjord nummer- eller adressförteckning. Andra nätoperatörer måste kunna leverera trafik till dessa kunder och måste därför kunna bedriva direkt eller indirekt samtrafik med varandra. Det är därför lämpligt att fastställa rättigheter och skyldigheter att förhandla om samtrafik.
- (148) Interoperabilitet gynnar slutanvändarna och är ett viktigt mål för det regelverket. Att främja interoperabilitet är ett av de mål för de nationella regleringsmyndigheter och andra behöriga myndigheter som anges i det regelverket. Regelverket föreskriver även att kommissionen ska offentliggöra en förteckning över standarder eller specifikationer för tillhandahållande av tjänster, tekniska gränssnitt eller nätfunktioner, som en grundval för främjande av harmonisering inom elektronisk kommunikation. Medlemsstaterna bör uppmuntra användandet av offentliggjorda standarder eller specifikationer i den utsträckning det är absolut nödvändigt för att säkerställa interoperabilitet för tjänster och öka användarnas valmöjligheter.
- (149) I dagsläget är både slutanvändarnas möjlighet att nå varandra och tillgången till alarmeringstjänster beroende av att slutanvändarna använder nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster. Framtida teknisk utveckling eller en ökad användning av nummerberoende interpersonella kommunikationstjänster kan medföra en bristande interoperabilitet mellan kommunikationstjänster. Till följd av detta kan betydande hinder uppstå för marknadsinträde och fortsatt innovation, som avsevärt kan hota slutanvändarnas möjlighet att nå varandra.

- (150) När sådana interoperabilitetsfrågor uppstår bör kommissionen kunna begära en Berec-rapport, som ska innehålla en faktabaserad bedömning av marknadssituationen på unionsnivå och medlemsstatsnivå. Med största möjliga beaktande av Berec-rapporten och andra tillgängliga fakta, och med beaktande av effekterna på den inre marknaden, bör kommissionen besluta om de nationella regleringsmyndigheterna eller andra behöriga myndigheterna behöver vidta regleringsåtgärder. Om kommissionen anser att sådana regleringsåtgärder bör övervägas av nationella regleringsmyndigheter eller andra behöriga myndigheter bör den kunna anta genomförandeåtgärder för att specificera typen och räckvidden för regleringsåtgärder som eventuellt vidtagits av nationella regleringsmyndigheter eller andra behöriga myndigheter, i synnerhet när det gäller skyldigheter att offentliggöra och godkänna myndigheters och andra tillhandahållares användning, ändring och omfördelning av relevant information och åtgärder för att införa en obligatorisk användning av standarder eller specifikationer för samtliga tillhandahållare eller vissa tillhandahållare.
- (151) Nationella regleringsmyndigheter eller andra behöriga myndigheter bör utifrån de särskilda nationella omständigheterna bedöma om det är nödvändigt och motiverat med någon åtgärd för att säkerställa att slutanvändarna kan nå varandra och bör, i sådana fall, införa proportionella skyldigheter i enlighet med kommissionens genomförandeåtgärder för de tillhandahållare av nummerberoende interpersonella kommunikationstjänster som har betydande täckning och användarutnyttjande. Termen betydande bör tolkas som att den berörda tillhandahållarens geografiska täckning och antal slutanvändare uppnår en kritisk massa i relation till målet att säkerställa slutanvändarnas möjlighet att nå varandra. Tillhandahållare som har ett begränsat antal slutanvändare eller en begränsad geografisk täckning och som endast marginellt skulle bidra till att uppnå detta mål bör normalt sett inte omfattas av sådana krav på interoperabilitet.
- (152) I situationer då företag saknar tillgång till fungerande alternativ till ledningar, kablar och tillhörande faciliteter inuti byggnader eller fram till första koncentrations- eller distributionspunkten som inte kan anläggas parallellt, samt för att gynna konkurrenskraftiga resultat av intresse för slutanvändarna, bör de nationella regleringsmyndigheterna ha befogenhet att införa tillträdesskyldigheter för alla företag, oavsett om de anses ha ett betydande inflytande på marknaden. I detta hänseende bör de nationella regleringsmyndigheterna beakta alla tekniska och ekonomiska hinder för framtida parallell anläggning av nät. Men eftersom sådana skyldigheter i vissa fall kan vara inkräktande, undergräva incitamenten för investeringar och stärka de dominanta aktörernas ställning, bör de införas endast när detta är påkallat och proportionellt till målet om hållbar konkurrens på de relevanta marknaderna. Enbart det faktum att det redan finns mer än en sådan infrastruktur bör inte nödvändigtvis tolkas som att det visar att tillgångarna är replikerbara. Om det är nödvändigt i kombination med sådana tillträdesskyldigheter, bör företag också kunna förlita sig på skyldigheterna att tillhandahålla tillträde till fysisk infrastruktur på grundval av direktiv 2014/61/EU. Eventuella skyldigheter som den nationella regleringsmyndigheten inför enligt det här direktivet och beslut som fattas av andra behöriga myndigheter direktiv 2014/61/EU för att säkerställa tillträde till byggnaders fysiska infrastruktur eller till fysisk infrastruktur fram till accesspunkten.
- (153) De nationella regleringsmyndigheterna bör i den utsträckning det är nödvändigt kunna införa skyldigheter för företag att tillhandahålla tillträde till sådana faciliteter som avses i en bilaga till detta direktiv, nämligen gränssnitt för applikationsprogrammering (API:er) och elektroniska programguider (EPG:er), för att säkerställa slutanvändares tillgång inte bara till digitala radio- och tv-sändningar utan också till därtill hörande tilläggstjänster. Sådana tilläggstjänster bör kunna omfatta programrelaterade tjänster som är särskilt utformade för att förbättra tillgängligheten för slutanvändare med funktionsnedsättning, och programrelaterade uppkopplade tv-tjänster.
- (154) När de nationella regleringsmyndigheterna bedömer den koncentrations- eller distributionspunkt som de vill införa en tillträdesskyldighet till, är det viktigt att de väljer en punkt i enlighet med Berecs riktlinjer. En punkt närmare slutanvändarna är mer fördelaktig för infrastrukturkonkurrens och för utbyggnaden av nät med mycket hög kapacitet. Den nationella regleringsmyndigheten bör därför i första hand överväga att välja en punkt i en byggnad eller precis utanför en byggnad. Det kan vara motiverat att utvidga tillträdesskyldigheter till ledningar och kablar bortom den första koncentrations- eller distributionspunkten – vilka skyldigheter bör begränsas till punkter som är belägna så nära slutanvändarna som möjligt och som kan hysa ett tillräckligt antal slutanvändare – när det kan visas att det finns stora och icke tillfälliga fysiska eller ekonomiska hinder mot parallell anläggning vilket leder till betydande konkurrensproblem eller marknadsmisslyckanden på slutkundsnivå till nackdel för slutanvändarna. Bedömningen av möjligheten att anlägga parallella nätelement kräver en marknadsöversyn som skiljer sig från en analys av betydande inflytande på marknaden, och den nationella regleringsmyndigheten behöver därför inte

fastställa betydande inflytande på marknaden i syfte att införa dessa skyldigheter. Däremot förutsätter en sådan översyn en tillräcklig ekonomisk bedömning av marknadsvillkoren för att fastställa huruvida de kriterier som krävs för att införa skyldigheter utöver den första koncentrations- eller distributionspunkten är uppfyllda. Det finns sannolikt större behov av sådana utvidgade tillträdesskyldigheter i geografiska områden där affärsnyttan för utbyggnad av alternativ infrastruktur är mer riskabel, exempelvis på grund av låg befolkningstäthet eller på grund av att det antalet flerfamiljshus är begränsat. Omvänt kan en hög koncentration av hushåll tyda på att det inte finns behov av att införa sådana skyldigheter. Nationella regleringsmyndigheter bör också överväga om sådana skyldigheter kan komma att stärka ställningen för företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden. De nationella regleringsmyndigheterna bör kunna införa en skyldighet att ge tillträde till aktiva eller virtuella nätelement som används för tillhandahållande av tjänster på sådan infrastruktur, om tillträde till passiva element skulle vara ekonomiskt ineffektivt eller fysiskt ogenomförbart, och om den nationella regleringsmyndigheten anser att syftet med tillträdesskyldigheten skulle kringgås om den inte infördes. I syfte att stärka konsekvent regleringspraxis i unionen bör kommissionen kunna kräva att den nationella regleringsmyndigheten drar tillbaka sitt förslag till åtgärd som utvidgar tillträdesskyldigheterna bortom den första koncentrations- eller distributionspunkten, i de fall där Berec delar kommissionens allvarliga tvivel om huruvida förslaget till åtgärd är förenligt med unionsrätten och särskilt regleringsmålen i detta direktiv.

- (155) I sådana fall kan det vara lämpligt att de nationella regleringsmyndigheterna, för att iaktta proportionalitetsprincipen, undantar vissa kategorier av ägare eller företag, eller båda, från skyldigheter som går utöver den första koncentrations- eller distributionspunkten, som bör fastställas av nationella regleringsmyndigheter, av skälet att en tillträdesskyldighet som inte baseras på att ett företag anses ha betydande inflytande på marknaden riskerar att äventyra affärsnyttan för nybyggda nätelement, särskilt genom små lokala projekt. Företag som endast är verksamma i grossistledet bör inte omfattas av sådana tillträdesskyldigheter om de erbjuder ett effektivt alternativt tillträde på kommersiell grund till ett nät med mycket hög kapacitet under rättvisa, rimliga och icke-diskriminerande villkor, inbegripet vad gäller priset. Det bör vara möjligt att utvidga det undantaget till andra tillhandahållare på samma villkor. Undantaget kan vara olämpligt för tillhandahållare som tar emot offentliga medel.
- (156) Gemensamt nyttjande av passiv infrastruktur som används för tillhandahållande av trådlösa elektroniska kommunikationstjänster, i enlighet med konkurrensrättsliga principer, kan vara till särskilt stor nytta för att maximera konnektivitet med mycket hög kapacitet i hela unionen, i synnerhet i mer glesbefolkade områden där parallell anläggning är opraktisk och slutanvändarna riskerar att inte få sådan konnektivitet. Nationella regleringsmyndigheter eller andra behöriga myndigheter bör i undantagsfall kunna föreskriva sådan gemensam användning, eller tillträde till lokaliserad roaming, i enlighet med unionsrätten, om denna möjlighet redan tydligt fastställts i de ursprungliga villkoren för beviljandet av nyttjanderätt och om de visar att sådan gemensam användning kan bidra till att undanröja oöverstigligen ekonomiska eller fysiska hinder och om tillträdet till nät eller tjänster därför är starkt begränsat eller saknas, med beaktande av flera faktorer, bland annat behovet av täckning längs med viktiga transportvägar, valfrihet och högre tjänstekvalitet för slutanvändare, samt behovet av att behålla incitamenten för utbyggnad av infrastruktur. Om slutanvändarna saknar tillträde och detta inte kan åtgärdas enbart med hjälp av gemensamt nyttjande av passiv infrastruktur bör de nationella regleringsmyndigheterna kunna införa skyldigheter om gemensamt nyttjande av aktiv infrastruktur. De nationella regleringsmyndigheterna och andra behöriga myndigheter bör därvid bibehålla möjligheten att välja den mest lämpliga delnings- eller tillträdesskyldigheten, som bör vara proportionerlig och motiverad med hänsyn till det fastställda problemets art.
- (157) Även om det under vissa omständigheter är lämpligt för en nationell regleringsmyndighet eller annan behörig myndighet att införa skyldigheter för företag oavsett om de anses ha betydande inflytande på marknaden i syfte att uppnå mål såsom slutanvändarnas möjlighet att nå varandra eller interoperabilitet för tjänster, är det nödvändigt att säkerställa att sådana skyldigheter införs i enlighet med regelverket och särskilt med dess anmälningsförfaranden. Sådana skyldigheter bör införas enbart när det är motiverat för att säkerställa målen med detta direktiv och när de är objektivt motiverade, transparenta, proportionerliga och icke-diskriminerande avseende målet att främja effektivitet, hållbar konkurrens, effektiv investering och innovation samt när de ger maximala fördelar för slutanvändare och införs i enlighet med relevanta anmälningsförfaranden.
- (158) I syfte att undanröja oöverstigligen ekonomiska eller fysiska hinder för att tillhandahålla slutanvändare med tjänster eller nät som är beroende av radiospektrumanvändning, och om brister i mobiltäckningen kvarstår, kan det för att åtgärda dessa krävas tillträde till och gemensamt nyttjande av passiv infrastruktur, eller om detta inte är tillräckligt, gemensamt nyttjande av aktiv infrastruktur, eller tillträdesavtal om lokaliserad roaming. Utan att det påverkar

skyldigheter som avser gemensam användning och som är knutna till nyttjanderätter på grundval av andra bestämmelser i detta direktiv, särskilt konkurrensfrämjande åtgärder, kan de nationella regleringsmyndigheterna eller andra behöriga myndigheter, när de avser att vidta åtgärder för att införa skyldigheter som avser gemensamt nyttjande av passiv infrastruktur, eller, om passivt tillträde och passiv gemensam användning inte är tillräckligt, skyldigheter som avser gemensam användning av aktiv infrastruktur eller tillträdesavtal om lokaliserad roaming, emellertid också behöva överväga den eventuella risken för marknadsaktörer i områden med dålig täckning.

- (159) Konkurrensregler är inte alltid i sig tillräckliga för att säkerställa kulturell mångfald och mediemångfald på området digital television. Den tekniska utvecklingen och marknadsutvecklingen gör det nödvändigt att regelbundet se över skyldigheterna att tillhandahålla villkorad tillgång på rättvisa, rimliga och icke-diskriminerande villkor, genom en medlemsstat för dess nationella marknad, i synnerhet för att avgöra om det är motiverat att utvidga skyldigheterna till att omfatta EPG:er och API:er, i den utsträckning som är nödvändig för att säkerställa slutanvändarnas tillgång till specificerade digitala sändningstjänster. Medlemsstaterna bör genom de lagar och andra författningar som de anser vara nödvändiga kunna specificera vilka digitala sändningstjänster till vilka slutanvändarnas tillgång ska säkerställas.
- (160) Medlemsstaterna bör även kunna tillåta sin nationella regleringsmyndighet att se över skyldigheterna när det gäller villkorad tillgång till digitala sändningstjänster i syfte att genom marknadsanalys bedöma om villkoren för företag som inte har något betydande inflytande på den relevanta marknaden ska ändras eller upphävas. Sådana ändringar eller upphävanden bör inte negativt påverka slutanvändares tillgång till sådana tjänster eller utsikterna till effektiv konkurrens.
- (161) Det finns ett behov av förhandsskyldigheter under vissa omständigheter i syfte att säkerställa framväxten av en marknad med fungerande konkurrens med villkor som främjar anläggning och användning av nät och tjänster med mycket hög kapacitet och största möjliga nytta för slutanvändarna. Definitionen av betydande inflytande på marknaden i detta direktiv är likvärdig med begreppet dominerande ställning som det definieras i domstolens rättspraxis.
- (162) Två eller flera företag kan anses ha en gemensam dominerande ställning inte endast om det finns strukturella eller andra kopplingar mellan dem, utan även om den relevanta marknadsstruktur gynnar samordnade effekter, det vill säga att den främjar att företagen bedriver parallell eller anpassad verksamhet på marknaden som motverkar konkurrens.
- (163) Det är väsentligt att skyldigheter i form av förhandsreglering införs på grossistmarknader endast där det finns ett eller flera företag med betydande inflytande på marknaden, för att säkerställa hållbar konkurrens, och där åtgärder i unionens konkurrensrätt och nationell konkurrensrätt inte räcker för att lösa problemet. Kommissionen har tagit fram riktlinjer på unionsnivå i enlighet med konkurrensrättsliga principer som nationella regleringsmyndigheter ska följa när de bedömer dels huruvida konkurrensen är effektiv på en viss marknad, dels huruvida ett företag har ett betydande inflytande på marknaden. De nationella regleringsmyndigheterna bör analysera huruvida konkurrensen på en viss produkt- eller tjänstemarknad är effektiv i ett visst geografiskt område, vilket kan utgöras av hela eller en del av en berörd medlemsstats territorium eller angränsande delar av medlemsstaters territorium betraktade som helhet. En analys av den effektiva konkurrensen bör inbegripa en analys av huruvida man kan få konkurrens på marknaden i framtiden, och alltså huruvida bristen på effektiv konkurrens är bestående. Dessa riktlinjer bör också omfatta frågan om nya, framväxande marknader, där det marknadsledande företaget faktiskt kan ha betydande marknadsandel men inte bör åläggas olämpliga skyldigheter. Kommissionen bör se över riktlinjerna regelbundet, i synnerhet i samband med en översyn av befintlig rätt, med beaktande av domstolens rättspraxis, ekonomiskt tänkande och konkreta marknadsfarenheter samt för att säkerställa att de alltid är aktuella på en snabbt föränderlig marknad. De nationella regleringsmyndigheterna kommer att behöva samarbeta med varandra i de fall då den aktuella marknaden befinner sig vid gränsöverskridande.
- (164) Vid bedömningen av huruvida ett företag har betydande inflytande på en viss marknad bör de nationella regleringsmyndigheterna handla i enlighet med unionsrätten och med största möjliga beaktande av kommissionens riktlinjer för marknadsanalys och bedömning av ett företags betydande inflytande på marknaden.

- (165) De nationella regleringsmyndigheterna bör definiera relevanta geografiska marknader inom sitt territorium med största möjliga beaktande av kommissionens rekommendation om relevanta produkt- och tjänstemarknader (nedan kallad *rekommendationen*) som antas enligt detta direktiv och med beaktande av nationella och lokala omständigheter. Därför bör de nationella regleringsmyndigheterna åtminstone analysera de marknader som omfattas av rekommendationen, inklusive de marknader som förtecknas men som inte längre regleras i det specifika nationella eller lokala sammanhanget. De nationella regleringsmyndigheterna bör också analysera marknader som inte ingår i den rekommendationen, men som regleras på det territorium som tillhör deras jurisdiktion på grundval av tidigare marknadsanalyser, eller andra marknader, om de har tillräckliga skäl att anse att de tre kriterier som anges i detta direktiv är uppfyllda.
- (166) Gränsöverskridande marknader kan definieras när det motiveras av definitionen av geografiska marknader, med beaktande av alla faktorer på utbudssidan och efterfrågesidan i enlighet med konkurrensrättsliga principer. Berec är det lämpligaste organet för att göra sådana analyser, med hjälp av de nationella regleringsmyndigheternas omfattande kollektiva erfarenheter av att definiera av marknader på nationell nivå. Nationella omständigheter bör beaktas vid en analys av potentiella gränsöverskridande marknader. Om gränsöverskridande marknader definieras och behöver regleringsåtgärder bör de berörda nationella regleringsmyndigheterna samarbeta för att identifiera vilken regleringsinsats som är lämplig, inklusive i förfarandet för anmälan till kommissionen. De kan också samarbeta på samma sätt när gränsöverskridande marknader inte identifieras men marknadsvillkoren på deras territorium är tillräckligt homogena för att gagnas av en sådan regleringsansats, till exempel i form av liknande kostnader, marknadsstrukturer eller operatörer, eller vid gränsöverskridande eller jämförbar efterfrågan från slutanvändarna.
- (167) Under vissa omständigheter definieras geografiska marknader som nationella eller regionala, till exempel på grund av att det är nationellt eller lokalt inriktad nätutbyggnad som avgör gränserna för företagets potentiella inflytande på marknaden när det gäller utbud i grossistledet, men det fortfarande finns en betydande gränsöverskridande efterfrågan från en eller flera kategorier av slutanvändare. Detta kan i synnerhet vara fallet när det gäller företagsslutkunder med verksamhet på flera olika platser i olika medlemsstater. Om denna gränsöverskridande efterfrågan inte i tillräcklig grad möts av tillhandahållare, till exempel om dessa är fragmenterade längs nationella gränser eller lokalt, uppstår ett potentiellt hinder på den inre marknaden. Därför bör Berec ha befogenhet att ge nationella regleringsmyndigheter riktlinjer om gemensamma regleringsansatser för att säkerställa att gränsöverskridande efterfrågan kan mötas på ett tillfredsställande sätt, vilket utgör en grund för interoperabilitet för tillträdesprodukter i grossistledet över hela unionen och möjliggör effektivitetsvinster och stordriftsfördelar trots att utbudssidan är fragmenterad. Berecs riktlinjer bör styra de nationella regleringsmyndigheternas val när de för att uppnå den inre marknads mål inför regleringsskyldigheter för företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden på nationell nivå och samtidigt vara vägledande för harmoniseringen av de tekniska specifikationer av tillträdesprodukter i grossistledet som kan tillgodose sådan konstaterad gränsöverskridande efterfrågan i den inre marknads intresse.
- (168) Slutmålet med varje förhandsreglering är att ge slutanvändarna fördelar i form av pris, kvalitet och utbud genom att skapa effektiv och hållbar konkurrens på slutkundsmarknaderna. Det är sannolikt att de nationella regleringsmyndigheterna gradvis kommer att kunna anse att många slutkundsmarknader är konkurrensutsatta även utan reglering i grossistledet, särskilt med hänsyn till förväntade förbättringar vad gäller innovation och konkurrens.
- (169) För de nationella regleringsmyndigheterna är utgångspunkten för identifiering av grossistmarknader som kan komma i fråga för förhandsreglering analysen av motsvarande slutkundsmarknader. Analysen av effektiv konkurrens i slutkundsledet och grossistledet bör baseras på ett framåtblickande perspektiv över en viss tidsperiod och bör vägledas av konkurrensrätten, inklusive, beroende på vad som är lämpligt, relevant rättspraxis från domstolen. Om slutsatsen är att slutkundsmarknaderna skulle ha effektiv konkurrens utan förhandsreglering i grossistledet på motsvarande relevanta marknader bör den nationella regleringsmyndigheten komma fram till att reglering inte längre behövs i det berörda grossistledet.
- (170) Under den gradvisa övergången till avreglerade marknader kommer affärsavtal, inbegripet för saminvesteringar och tillträde, mellan operatörer gradvis att bli vanligare, och om de är hållbara och förbättrar konkurrensdynamiken kan de bidra till slutsatsen att en viss grossistmarknad inte behöver förhandsregleras. Samma logik skulle gälla i andra

riktningen, vid oförutsebar uppsägning av affärsavtal på en avreglerad marknad. Analysen av sådana avtal bör beakta att utsikterna för reglering kan vara ett motiv för nätägare att ingå affärsavtal. För att säkerställa att effekterna av införandet av en reglering på relaterade marknader beaktas i tillräcklig grad när det ska fastställas om en viss marknad behöver förhandsregleras, bör de nationella regleringsmyndigheterna säkerställa att marknaderna analyseras på ett enhetligt sätt och om möjligt samtidigt eller så nära varandra i tiden som möjligt.

- (171) När de nationella regleringsmyndigheterna tar ställning till reglering i grossistledet för att lösa problem bör de beakta det faktum att flera grossistmarknader kan tillhandahålla insatsvaror i grossistledet för en viss slutkundsmarknad och även det motsatta förhållandet, att en enda grossistmarknad kan tillhandahålla insatsvaror i grossistledet för flera olika slutkundsmarknader. Konkurrencydynamiken på en viss marknad kan också påverkas av marknader som är angränsande men som inte står i ett vertikalt förhållande, vilket kan vara fallet för vissa marknader för fast och mobil telefoni. De nationella regleringsmyndigheterna bör göra denna bedömning för varje enskild grossistmarknad som övervägs för reglering och då börja med korrigeringsåtgärder för tillträde till civil infrastruktur, eftersom sådana korrigeringsåtgärder vanligtvis främjar mer hållbar konkurrens inbegripet infrastrukturkonkurrens; därefter bör de analysera grossistmarknader som övervägs för förhandsreglering i tur och ordning baserat på hur lämpliga de förmodas vara för att åtgärda identifierade konkurrensproblem på slutkundsnivå. När de nationella regleringsmyndigheterna beslutar om vilken specifik korrigeringsåtgärd som ska införas bör de bedöma åtgärdens tekniska genomförbarhet och göra en kostnads-nyttanalys, med beaktande av hur lämplig åtgärden är för att åtgärda de identifierade konkurrensproblemen på slutkundsnivå samt för att möjliggöra konkurrens baserad på differentiering och teknikneutralitet. De nationella regleringsmyndigheterna bör överväga konsekvenserna av att införa en specifik korrigeringsåtgärd som, om den endast är genomförbar på en viss nättopologi, kan ha en hämmande effekt på anläggningen av nät med mycket hög kapacitet i slutanvändarnas intresse.
- (172) Utan att det påverkar principen om teknikneutralitet bör de nationella regleringsmyndigheterna genom de korrigeringsåtgärder som införts, och där så är möjligt före utbyggnaden av infrastrukturen, skapa incitament till att utveckla en flexibel och öppen nätarkitektur som med tiden skulle leda till att de korrigeringsåtgärder som införs längre fram blir mindre betungande och komplicerade. I varje skede av bedömningen bör den nationella regleringsmyndigheten, innan den fastställer om några ytterligare mera betungande korrigeringsåtgärder bör införas för ett företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden, försöka fastställa om den berörda slutkundsmarknaden skulle kunna få effektiv konkurrens även med hänsyn till relevanta kommersiella lösningar eller andra omständigheter på grossistmarknaden, inklusive andra typer av reglering som redan är i kraft, till exempel allmänna tillträdesskyldigheter avseende ej reproducerbara tillgångar eller skyldigheter som införts i enlighet med direktiv 2014/61/EU, eller genom någon annan reglering som den nationella regleringsmyndigheten redan anser lämplig för ett företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden. En sådan bedömning med syfte att säkerställa att det införs endast sådana korrigeringsåtgärder som bäst lämpar sig för att effektivt åtgärda eventuella problem som framkommit vid marknadsanalysen hindrar inte att en nationell regleringsmyndighet kommer fram till att en kombination av sådana korrigeringsåtgärder, även om de har olika intensitet, i enlighet med proportionalitetsprincipen är det minst inkräktande sättet att åtgärda problemet. Även om sådana skillnader inte medför att skilda geografiska marknader definieras bör de kunna motivera en differentiering när det gäller vilka korrigeringsåtgärder som är lämpliga att införa mot bakgrund av skillnader i konkurrenstryckets intensitet.
- (173) Förhandsreglering som införs i grossistledet, som i princip är mindre ingripande än reglering i slutkundledet, anses vara tillräcklig för att hantera potentiella konkurrensproblem på relaterade slutkundsmarknader i efterföljande led. Den stegvisa avregleringen av slutkundsmarknaderna i unionen är ett tecken på konkurrensframstegen sedan regelverket för elektronisk kommunikation infördes. Dessutom bör bestämmelserna om införande av korrigeringsåtgärder på förhand för företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden när så är möjligt förenklas och göras mer förutsebara. Därför bör införande av regleringskontroller på förhand på grundval av att ett företag anses ha betydande inflytande på grossistmarknader vara det som har företräde.
- (174) När en nationell regleringsmyndighet upphäver reglering i grossistledet bör den fastställa en lämplig övergångsperiod för att säkerställa en hållbar övergång till en avreglerad marknad. När denna övergångsperiod fastställs bör den nationella regleringsmyndigheten ta hänsyn till sådana befintliga avtal mellan dem som

tillhandahåller tillträdet och dem som ansöker om tillträde som har ingåtts baserat på de berörda reglerings-skyldigheterna. Sådana avtal kan till exempel föreskriva ett avtalsenligt rättsligt skydd av dem som ansöker om tillträde för en fastställd tidsperiod. Den nationella regleringsmyndigheten bör också ta hänsyn den praktiska möjligheten för marknadsaktörer att utnyttja eventuellt kommersiellt tillträde i grossistledet eller saminvesterings-erbjudanden som kan finnas på marknaden samt behovet av att undvika en lång period av eventuellt regelarbiterage. Övergångsbestämmelser om fastställs av den nationella regleringsmyndigheten bör ta hänsyn till omfattningen av och tidpunkten för tillsynen över redan befintliga avtal, när övergångsperioden börjar löpa.

- (175) För att ge marknadsaktörerna förutsebara regleringsvillkor är det nödvändigt med en tidsfrist för marknadsgranskningar. Det är viktigt att marknadsanalyser utförs regelbundet och inom en rimlig och lämplig tidsram. Om en nationell regleringsmyndighet underlåter att analysera en marknad inom tidsramen riskerar detta att undergräva den inre marknaden, och att normala överträdelseförfaranden då inte når önskad effekt i tid. Alternativt bör den berörda nationella regleringsmyndigheten kunna begära bistånd från Berec för att avsluta marknadsanalysen. Detta bistånd kan exempelvis ges genom en särskild arbetsgrupp bestående av företrädare för andra nationella regleringsmyndigheter.
- (176) På grund av den höga tekniska innovationsnivån och de synnerligen dynamiska marknaderna inom sektorn för elektronisk kommunikation finns det ett behov av att på ett snabbt, samordnat och harmoniserat sätt kunna anta regler på unionsnivå, eftersom erfarenheten har visat att skillnader bland de nationella regleringsmyndigheterna när det gäller att genomföra regelverket kan skapa ett hinder för den inre marknaden.
- (177) För att uppnå ökad stabilitet och förutsebarhet för regleringsåtgärderna bör den maximala tid som tillåts mellan marknadsanalyser förlängas från tre till fem år, förutsatt att marknadsförändringar under mellantiden inte innebär att en ny analys krävs. När det ska fastställas om en nationell regleringsmyndighet har fullgjort sin skyldighet att analysera marknader och anmält motsvarande åtgärdsförslag minst vart femte år är det endast en anmälan som innehåller en ny bedömning av marknadsdefinitionen och av betydande inflytande på marknaden som kommer att anses inleda en ny femårig marknadscykel. Enbart en anmälan av nya eller ändrade regleringsåtgärder som införs på grundval av en tidigare och oförändrad marknadsanalys kommer inte att anses uppfylla denna skyldighet. En nationell regleringsmyndighets bristande efterlevnad av skyldigheten att med jämna mellanrum genomföra marknadsanalyser i enlighet med detta direktiv bör inte i sig anses utgöra grund för att befintliga skyldigheter som införts av den nationella regleringsmyndigheten på den berörda marknaden ska vara ogiltiga eller icke tillämpliga.
- (178) För införandet av en specifik skyldighet för ett företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden krävs inte någon ytterligare marknadsanalys utan snarare en motivering att skyldigheten i fråga är lämplig och rimlig mot bakgrund av det fastställda problemets art på den berörda marknaden, och på den därmed förbundna slutkundsmarknaden.
- (179) Vid bedömningen av om de skyldigheter och villkor som är avsedda att införas är proportionella bör de nationella regleringsmyndigheterna beakta att konkurrensförhållandena kan skilja sig åt i olika områden i respektive medlemsstat och då ta särskild hänsyn till resultaten av den geografiska kartläggning som utförts i enlighet med detta direktiv.
- (180) När de nationella regleringsmyndigheterna överväger att införa korrigeringsåtgärder för att styra priserna och i så fall i vilken form bör de sträva efter att möjliggöra en rättvis avkastning för investeraren i ett visst nytt investeringsprojekt. Det kan i synnerhet finnas vissa risker i samband med investeringsprojekt som är förknippade med nya accessnät för vilka efterfrågan är osäker vid investeringstillfället.
- (181) Vid översyner av skyldigheter som införts för företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden under tidsramen för en marknadsanalys bör de nationella regleringsmyndigheterna kunna ta hänsyn till den påverkan som ny utveckling har på konkurrensvillkoren, till exempel nyligen ingångna frivilliga överenskommelser mellan företag, såsom tillträdesavtal och saminvesteringsavtal, som ger den flexibilitet som är särskilt viktig i samband med längre regleringscykler. Samma logik bör gälla vid oförutsebar överträdelse eller uppsägning av affärsavtal, eller om ett sådant avtal får konsekvenser som avviker från marknadsanalysen. Om uppsägningen av ett befintligt avtal sker på

en avreglerad marknad är det möjligt att en ny marknadsanalys behövs. Om det inte rör sig om en enda viktig förändring på marknaden utan om dynamiska marknader, kan det bli nödvändigt att utföra en marknadsanalys oftare än vart femte år, till exempel inte tidigare än vart tredje år, som var fallet före tillämpningsdatumet för detta direktiv. Marknader bör anses vara dynamiska om den tekniska utvecklingen och efterfrågemönstren bland slutanvändarna sannolikt kommer att utvecklas på ett sådant sätt att slutsatserna från analysen på medellång sikt skulle bli föråldrade för en betydande grupp av geografiska områden eller av slutanvändare inom den geografiska marknad och produktmarknad som definierats av den nationella regleringsmyndigheten.

- (182) Insyn i villkor och krav för tillträde och samtrafik, inbegripet prissättning, bidrar till snabbare förhandlingar samtidigt som tvister kan undvikas och marknadsaktörerna får förtroende för att en tjänst inte tillhandahålls på diskriminerande villkor. Det kan vara särskilt viktigt med öppenhet och insyn när det gäller tekniska gränssnitt för att säkerställa interoperabilitet. Om en nationell regleringsmyndighet inför skyldigheter att offentliggöra uppgifter, bör den även kunna ange hur uppgifterna ska göras tillgängliga samt huruvida uppgifterna är gratis med hänsyn till de berörda uppgifternas art och syfte.
- (183) Med tanke på de många olika nättopologier, tillträdesprodukter och marknadsvillkor som har uppstått sedan 2002 kan syftena enligt bilaga II till direktiv 2002/19/EG, avseende tillträde till accessnät samt tillträdesprodukter för tillhandahållare av digitala tv- och radiotjänster, uppnås bättre och på ett mer flexibelt sätt genom att Berec utarbetar och regelbundet uppdaterar riktlinjer om minimikriterier för ett referenserbjudande. Den bilagan bör därför utgå.
- (184) Principen om icke-diskriminering säkerställer att företag med ett betydande inflytande på marknaden inte kan snedvrída konkurrensen, särskilt när det rör sig om vertikalt integrerade företag som tillhandahåller tjänster till företag som de konkurrerar med på marknader i efterföljande led.
- (185) För att åtgärda och förebygga ej prisrelaterade diskriminerande beteenden är principen om lika insatsresurser (equivalence of inputs, EoI) i princip det säkraste sättet att uppnå ett effektivt skydd mot diskriminering. Å andra sidan är det troligt att tillhandahållandet av reglerade insatsresurser på EoI-basis leder till högre kostnader för efterlevnaden än andra former av skyldigheter avseende icke-diskriminering. Dessa högre kostnader för efterlevnaden bör avvägas mot fördelarna i form av ökad konkurrens i efterföljande led och mot betydelsen av icke-diskrimineringsgarantier under omständigheter då ett företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden inte omfattas av direkt priskontroll. De nationella regleringsmyndigheterna kan i synnerhet ta ställning till om tillhandahållandet av insatsresurser i grossistledet via nya system på grundval av EoI mer sannolikt skulle skapa tillräckligt stora nettofördelar och därmed vara proportionellt med hänsyn till de jämförelsevis lägre marginalkostnaderna för att säkerställa att nybyggda system uppfyller kravet på EoI. Samtidigt bör de nationella regleringsmyndigheterna också bedöma huruvida skyldigheterna är proportionella för berörda företag, till exempel genom att beakta kostnaderna för genomförandet och uppväga eventuella hämmande effekter på anläggningen av nya system jämfört med gradvisa uppgraderingar, om det förstnämnda skulle vara förbundet med mer restriktiva regleringsskyldigheter. I medlemsstater med många småskaliga företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden kan det vara oproportionellt att tillämpa EoI på vart och ett av dessa företag.
- (186) Med särredovisning blir det möjligt att synliggöra interna prisöverföringar, och de nationella regleringsmyndigheterna kan i förekommande fall kontrollera om skyldigheter avseende icke-diskriminering fullgörs. När det gäller detta område har kommissionen offentliggjort rekommendation 2005/698/EG ⁽¹⁾.
- (187) Tillgångar i anläggningsinfrastruktur som kan användas för ett elektroniskt kommunikationsnät har stor betydelse för en framgångsrik utbyggnad av nya nät, med tanke på de höga kostnaderna för att dubblera dem och de betydande besparingar som kan göras om de kan återanvändas. Vid sidan av de bestämmelser om fysisk infrastruktur som fastställs i direktiv 2014/61/EU behövs därför en specifik korrigeringsåtgärd i de fall då sådana tillgångar ägs av ett företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden. När det finns tillgångar i anläggningsinfrastruktur som kan återanvändas har det stora positiva effekter om man kan uppnå effektivt tillträde till dem för utbyggnad av

⁽¹⁾ Kommissionens rekommendation 2005/698/EG av den 19 september 2005 om särredovisnings- och kostnadsredovisningssystem enligt regelverket för elektronisk kommunikation (EUT L 266, 11.10.2005, s. 64).

konkurrerande infrastruktur, och det bör därför säkerställas att tillträdet till sådana tillgångar kan användas som en självständig korrigeringsåtgärd för att förbättra dynamiken i konkurrensen och anläggningen på marknader i efterföljande led, vilket bör analyseras innan man gör en bedömning av behovet av andra potentiella korrigeringsåtgärder, och inte bara som en kompletterande korrigeringsåtgärd till andra produkter eller tjänster i grossistledet eller som en korrigeringsåtgärd som begränsas till företag som själva utnyttjar sådana andra produkter eller tjänster. De nationella regleringsmyndigheterna baserar sin värdering av befintliga återanvändningsbara tillgångar i anläggningsinfrastruktur på det regleringsmässiga redovisningsvärdet efter ackumulerade avskrivningar vid beräkningstidpunkten, och indexerar med ett lämpligt prisindex, till exempel konsumentprisindex, och undantaget de tillgångar som är helt avskrivna, under en period av minst 40 år, men fortfarande i användning.

- (188) När de nationella regleringsmyndigheterna inför skyldigheter för tillträdet till nya och förbättrade infrastrukturer bör de säkerställa att tillträdesvillkoren avspeglar de omständigheter som ligger bakom investeringsbeslutet, med hänsyn till bland annat kostnaderna för idrifttagande, den förväntade utnyttjandeandelen för de nya produkterna och tjänsterna samt de förväntade prisnivåerna för slutkunderna. För att erbjuda säkerhet i planeringen för investerare bör de nationella regleringsmyndigheterna dessutom, i tillämpliga fall, kunna fastställa tillträdesvillkor som tillämpas konsekvent under lämpliga granskningsperioder. I de fall då priskontroller anses lämpliga kan sådana villkor omfatta prissättningsarrangemang som utgår från volymer eller avtalslängder, under förutsättning att dessa arrangemang följer unionsrätten och under förutsättning att de inte har någon diskriminerande effekt. De eventuella tillträdesvillkor som införs bör respektera behovet av att upprätthålla en effektiv konkurrens inom området för konsument- och företagstjänster.
- (189) Ett föreskrivet tillträde till nätinфраstruktur kan motiveras som ett sätt att öka konkurrensen, men de nationella regleringsmyndigheterna måste hitta en jämvikt mellan en infrastrukturförägars rätt att utnyttja sin infrastruktur för egen del och andra tjänstetillhandahållares rätt att få tillträde till faciliteter som är väsentliga för att erbjuda konkurrerande tjänster.
- (190) På marknader där ett allt större antal accessnät kan väntas på framåtblickande grund är det mer troligt att slutanvändarna kan gagnas av förbättrad nätkvalitet, tack vare infrastrukturbaserad konkurrens, jämfört med marknader där det bara finns ett nät. Nationella och lokala konkurrensförhållanden avgör sannolikt om konkurrensen är tillräcklig i fråga om andra parametrar, som pris och utbud. Vid bedömningen av huruvida konkurrensen i fråga om dessa parametrar är tillräcklig samt av behovet av regleringsåtgärder bör de nationella regleringsmyndigheterna även beakta huruvida tillträde i grossistledet erbjuds alla intresserade företag på rimliga affärsvillkor som tillåter hållbara konkurrenskraftiga resultat för slutanvändarna på slutkundsmarknaden. Det bör vara tillräckligt att tillämpa allmänna konkurrensregler på marknader som kännetecknas av hållbar och effektiv infrastrukturbaserad konkurrens.
- (191) Om företag åläggs skyldigheter att tillgodose varje rimlig begäran om tillträde till och användning av nätelement och tillhörande faciliteter bör sådana ansökningar endast avslås på grundval av objektiva kriterier, till exempel teknisk genomförbarhet eller nödvändigheten av att bevara nätintegriteten. Om tillträde vägras bör den part vars intressen har åsidosatts kunna begära att fallet tas upp inom tvistlösningsförfarandena enligt detta direktiv. Ett företag med föreskrivna tillträdesskyldigheter kan inte förpliktas tillhandahålla sådana typer av tillträde som denne inte har befogenhet att tillhandahålla. Nationella regleringsmyndigheters krav på föreskrivet tillträde som ökar konkurrensen på kort sikt, bör inte minska incitamenten för konkurrenter att investera i alternativa faciliteter som kan säkra en mer hållbar konkurrens eller högre prestanda och nytta för slutanvändare på lång sikt. Den nationella regleringsmyndigheten kan, när den väljer den minst ingripande regleringsmetoden och i enlighet med proportionalitetsprincipen, exempelvis fatta beslut om att se över de skyldigheter som ålagts företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden och ändra tidigare beslut, bland annat genom att upphäva skyldigheter, införa eller låta bli att införa nya tillträdesskyldigheter om detta gynnar användare och en hållbar konkurrens mellan tjänstetillhandahållare. Nationella regleringsmyndigheter bör kunna införa, i enlighet med unionsrätten, tekniska och operativa villkor för sådana som tillhandahåller eller utnyttjar föreskrivet tillträde. Särskilt införandet av tekniska standarder bör överensstämma med direktiv (EU) 2015/1535.
- (192) Det kan vara nödvändigt med priskontroll när analysen av en särskild marknad avslöjar att konkurrensen fungerar dåligt. I synnerhet företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden bör undvika att utöva prispress som

gör att skillnaden mellan deras avgifter för slutkunderna och deras samtrafikavgifter eller tillträdespriser för konkurrenter som tillhandahåller liknande slutkundstjänster inte är adekvat för att säkerställa en hållbar konkurrens. När en nationell regleringsmyndighet beräknar kostnaderna för att införa en tjänst enligt detta direktiv är det lämpligt att medge en rimlig avkastning på det kapital som investerats, inklusive lämpliga arbetskrafts- och byggkostnader, varvid kapitalvärdet vid behov anpassas så att den aktuella värderingen av tillgångarna och en effektiv drift beaktas. Metoden för kostnadstäckning bör vara lämplig för förhållandena och hänsyn bör tas till behovet av att främja effektivitet, hållbar konkurrens och anläggning av nät med mycket hög kapacitet och därigenom ge största möjliga nytta för slutanvändarna, och bör beakta behovet av förutsebara och stabila grossistpriser till gagn för alla operatörer som önskar anlägga nya och förbättrade nät, i enlighet med kommissionens rekommendation 2013/466/EU⁽¹⁾.

- (193) På grund av osäkerheten om hur snabbt efterfrågan på nästa generations bredbandstjänster kommer att utvecklas är det, för att främja effektiv investering och innovation, viktigt att låta de operatörer som investerar i nya eller uppgraderade nät få en viss grad av prisflexibilitet. De nationella regleringsmyndigheterna bör kunna besluta att upprätthålla eller att inte införa reglerade tillträdespriser i grossistledet för nästa generations nät om tillräckliga skyddsåtgärder för konkurrensen har vidtagits. Mer specifikt och för att förhindra orimliga priser på marknader där det finns företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden, bör prisflexibiliteten kombineras med ytterligare åtgärder för att skydda konkurrensen och slutanvändarnas intressen, såsom strikta skyldigheter avseende icke-diskriminering, åtgärder för att säkerställa teknisk och ekonomisk reproducerbarhet för produkter i efterföljande led, samt en påvisbar begränsning av slutkundspriset till följd av infrastrukturkonkurrens eller ett prisankare som härrör från andra reglerade tillträdesprodukter, eller båda. Dessa konkurrensskyddande åtgärder påverkar inte de nationella regleringsmyndigheternas möjlighet att identifiera andra omständigheter då det skulle vara lämpligt att inte införa reglerade tillträdespriser för vissa insatsresurser i grossistledet, till exempel då hög priselasticitet för slutanvändarnas efterfrågan gör det olönsamt för det företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden att ta ut avgifter som ligger märkbart över den konkurrenskraftiga nivån eller om lägre befolkningstäthet minskar incitamenten för uppbyggnad av nät med mycket hög kapacitet och den nationella regleringsmyndigheten fastställer att ett effektivt och icke-diskriminerande tillträde har säkerställts genom skyldigheter som åläggs i enlighet med detta direktiv.
- (194) Om en nationell regleringsmyndighet inför skyldigheter om att tillämpa ett system för kostnadsredovisning till hjälp vid priskontroller, bör myndigheten under förutsättning att den har nödvändig kvalificerad personal kunna göra en årlig revision för att säkerställa överensstämmelse med kostnadsredovisningssystemet eller begära att en sådan revision utförs av ett annat kvalificerat organ som är oberoende av det berörda företaget.
- (195) Prissystemet i unionen för terminering av röstsamtal i grossistledet är baserat på CPNP-principen (Calling Party Network Pays). En analys av utbytbarhet i utbuds- och efterfrågeledet visar att det varken i dag och inom en överskådlig framtid finns någon ersättningsprodukt i grossistledet som kan begränsa fastställandet av termineringstaxor i ett givet nät. På grund av det dubbla tillträdet till termineringsmarknaderna är ett ytterligare potentiellt konkurrensproblem korssubventionering mellan operatörer. Dessa potentiella konkurrensproblem är gemensamma för termineringsmarknaderna när det gäller marknaderna för terminering av röstsamtal i både fasta och mobila nät. Mot bakgrund av termineringsoperatörernas möjlighet och incitament att sätta priserna högt över kostnaderna, betraktas kostnadsorientering som den lämpligaste åtgärden för att ta itu med detta problem på medellång sikt. Den framtida marknadsutvecklingen kan förändra dessa marknaders dynamik i den utsträckning att reglering inte längre skulle vara nödvändig.
- (196) För att på ett enhetligt sätt och i hela unionen ska kunna minska regleringsbördan vid åtgärdandet av konkurrensproblem i samband med terminering av röstsamtal i grossistledet bör kommissionen genom en delegerad akt fastställa en enda högsta termineringstaxa för mobila tjänster och en enda högsta termineringstaxa för fasta tjänster, vilka ska tillämpas i hela unionen.

⁽¹⁾ Kommissionens rekommendation 2013/466/EU av den 11 september 2013 om enhetliga krav på icke-diskriminering och kostnadsberäkningsmetoder för att främja konkurrensen och förbättra klimatet för bredbandsinvesteringar (EUT L 251, 21.9.2013, s. 13).

- (197) Detta direktiv bör fastställa detaljerade kriterier och parametrar som ligger till grund för fastställandet av prisnivåerna för terminering av röstsamtal. Avgifterna för terminering har sjunkit genomgående runt om i unionen och förväntas fortsätta sjunka. När kommissionen i den första delegerade akt som den antar i enlighet med detta direktiv fastställer de maximala avgifterna för terminering bör den bortse från alla omotiverade exceptionella nationella avvikelser från denna utvecklingsgång.
- (198) På grund av den rådande osäkerheten om hur snabbt efterfrågan på bredbandstjänster med mycket hög kapacitet kommer att utvecklas, samt när det gäller allmänna skaleffekter och densitet, erbjuder saminvesteringsavtal betydande fördelar i form av delade kostnader och risker och ger mer småskaliga företag möjlighet att investera på ekonomiskt rationella villkor och därmed främja hållbar, långsiktig konkurrens, även inom områden där den infrastrukturbaserade konkurrensen kanske inte är effektiv. Sådan saminvestering kan ske i olika former, inbegripet delat ägande av nåttillgångar eller långsiktig riskdelning genom samfinansiering eller genom inköpsavtal. I det sammanhanget medför saminvesteringar i form av inköpsavtal förvärv av särskilda rättigheter till kapacitet av strukturell karaktär vilket medför ett mått av medbestämmande och gör det möjligt för saminvesterare att långsiktigt konkurrera på ett effektivt och hållbart sätt på marknader i efterföljande led där ett företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden är verksam. Däremot ger kommersiella tillträdesavtal som är begränsade till uthyrning av kapacitet inte upphov till sådana rättigheter och bör därför inte anses vara saminvesteringar.
- (199) När ett företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden lämnar ett erbjudande om saminvestering på rättvisa, rimliga och icke-diskriminerande villkor i nät med mycket hög kapacitet bestående av fiberoptiska element fram till slutanvändarnas lokaler eller basstationen och ger möjlighet för företag av olika storlek och ekonomisk kapacitet att bli saminvesterare i infrastruktur, bör den nationella regleringsmyndigheten kunna avstå från att införa skyldigheter enligt detta direktiv på nya nät med mycket hög kapacitet om minst en potentiell saminvesterare har ingått ett saminvesteringsavtal med det företaget. När en nationell regleringsmyndighet beslutar att göra ett erbjudande om saminvestering som ännu inte har lett till ett avtal bindande och beslutar att inte införa ytterligare lagstadgade skyldigheter, kan den göra det, förutsatt att ett sådant avtal ingås innan den avreglerande åtgärden får verkan. I de fall där det är tekniskt svårt att anlägga fiberoptiska element fram till slutanvändarnas lokaler, bör även nät med mycket hög kapacitet som består av fiberoptiska element fram till en plats i omedelbar närhet till, det vill säga strax utanför, sådana lokaler kunna omfattas av samma regler.
- (200) När den nationella regleringsmyndigheten beslutar att avstå från att införa skyldigheter bör den vidta sådana åtgärder efter att ha säkerställt att saminvesteringserbjudandena uppfyller de nödvändiga kriterierna och görs i god tro. Den differentierade regleringen av nya nät med mycket hög kapacitet bör bli föremål för översyn i påföljande marknadsanalyser som, särskilt efter det att en viss tid har förflutit, kan nödvändiggöra anpassningar av regleringen. I vederbörligen motiverade fall bör de nationella regleringsmyndigheterna kunna införa skyldigheter för sådana nya nätelement när de fastställer att vissa marknader, i avsaknad av reglering, skulle stöta på betydande konkurrensproblem. När det finns flera marknader i efterföljande led som inte har samma grad av konkurrens kan de nationella regleringsmyndigheterna i synnerhet kräva särskilda asymmetriska åtgärder för att främja effektiv konkurrens, till exempel, men inte enbart, nischade slutkundsmarknader såsom elektroniska kommunikationsprodukter för företagsslutkunder. För att upprätthålla konkurrenskraften på marknaderna, bör de nationella regleringsmyndigheterna också skydda rättigheterna för dem som ansöker om tillträde och som inte deltar i en viss saminvestering. Detta bör uppnås genom bibehållande av befintliga tillträdesprodukter eller – när befintliga nätelement med tiden avvecklas – genom införandet av tillträdesprodukter som med avseende på funktion och kvalitet är åtminstone jämförbara med dem som tidigare fanns tillgängliga inom den befintliga infrastrukturen, i båda fallen under förutsättning att det finns en lämplig flexibel mekanism som godkänts av den nationella regleringsmyndigheten och som inte undergräver incitamenten för saminvesterare.
- (201) I syfte att stärka en konsekvent regleringspraxis i hela unionen bör kommissionen, om de nationella regleringsmyndigheterna konstaterar att villkoren i saminvesteringserbjudandet är uppfyllda, kunna kräva att den nationella regleringsmyndigheten drar tillbaka sina förslag till åtgärder och antingen avstår från att införa

skyldigheter eller inför regleringsskyldigheter i syfte att åtgärda betydande konkurrensproblem i de fall där Berc delar kommissionens allvarliga tvivel angående huruvida förslaget till åtgärd är förenligt med unionsrätten och särskilt med regleringsmålen i detta direktiv. Av effektivitetsskäl bör en nationell regleringsmyndighet kunna lämna in en enda anmälan till kommissionen om ett förslag till åtgärd som avser ett system för saminvestering som uppfyller de relevanta villkoren. Om kommissionen inte utövar sina befogenheter att kräva att förslaget till åtgärd dras tillbaka skulle det vara oproportionellt om efterföljande förenklade anmälningar av enskilda utkast till beslut från den nationella regleringsmyndigheten på grundval av samma system, även inbegripet bevis för faktiskt ingående av ett avtal med minst en saminvesterare, blev föremål för ett beslut om tillbakadragande i avsaknad av en förändring i omständigheterna. Skyldigheter som enligt detta direktiv eller direktiv 2014/61/EU införts för företag oavsett om de anses ha ett betydande inflytande på marknaden fortsätter dessutom att gälla. Skyldigheter i samband med saminvesteringsavtal påverkar inte tillämpningen av unionsrätten.

- (202) Syftet med funktionell separation, som innebär att det uppställs ett krav på att det vertikalt integrerade företaget upprättar operativt separata affärsenheter, är att säkerställa tillhandahållandet av fullt likvärdiga tillträdesprodukter för samtliga operatörer i senare led, inbegripet operatörens egna vertikalt integrerade avdelningar i senare led. Genom funktionell separation kan konkurrensen på flera relevanta marknader förbättras genom att incitamenten till diskriminering minskas väsentligt och det blir enklare att kontrollera och genomdriva fullgörandet av skyldigheterna avseende icke-diskriminering. I undantagsfall bör funktionell separation kunna vara berättigad som en korrigeringsåtgärd om det under längre tid inte har gått att uppnå effektiv icke-diskriminering på flera av de berörda marknaderna och det finns små eller inga utsikter till framtida infrastrukturbaserad konkurrens inom rimlig tid, efter det att en eller flera korrigeringsåtgärder vilka tidigare ansetts lämpliga vidtagits. Det är dock mycket viktigt att säkerställa att detta åläggande bevarar incitamenten för det berörda företaget att investera i sitt nät och att det inte medför några potentiella negativa effekter för konsumenterna. Innan funktionell separation åläggs krävs en samordnad analys av olika relevanta marknader som är knutna till accessnätet, i enlighet med förfarandet för analys av marknaden. När de nationella regleringsmyndigheterna utför sin marknadsanalys och utformar detaljerna för denna korrigeringsåtgärd, bör de ta särskild hänsyn till de produkter som ska hanteras av de separata affärsenheterna, med beaktande av nätutvecklingen och de tekniska framsteg som gjorts, vilket kan påverka utbytarheten mellan fasta och trådlösa tjänster. För att undvika snedvridning av konkurrensen på den inre marknaden bör kommissionen i förväg godkänna förslag till funktionell separation.
- (203) Genomförandet av funktionell separation bör inte förhindra lämpliga samordningsmekanismer mellan de olika separata affärsenheterna för att säkerställa att moderbolagets ekonomiska och förvaltningsmässiga kontrollrättigheter skyddas.
- (204) När ett vertikalt integrerat företag väljer att dela upp sin verksamhet genom att överföra en betydande del av eller hela sitt lokala accessnät till en separat juridisk person med annat ägande eller genom att inrätta en separat affärsenhet för hantering av tillträdesprodukter, bör den nationella regleringsmyndigheten bedöma effekten av den avsedda transaktionen, inklusive de tillträdesåtaganden som erbjuds av detta företag, för samtliga befintliga regleringsskyldigheter som införts för det vertikalt integrerade företaget för att säkerställa att den nya organisationen är förenlig med detta direktiv. Den berörda nationella regleringsmyndigheten bör utföra en ny analys av de marknader där den avskilda enheten är verksam och införa, bibehålla, ändra eller återkalla skyldigheter i enlighet därmed. Den nationella regleringsmyndigheten bör i det syftet kunna begära information från företaget.
- (205) Det är redan i dag på vissa marknader möjligt att företag som anses ha betydande inflytande på marknaden inom ramen för marknadsanalysen erbjuder åtaganden som syftar till att åtgärda de konkurrensproblem som identifierats av den nationella regleringsmyndigheten och som den nationella regleringsmyndigheten sedan beaktar när den beslutar om lämpliga regleringsskyldigheter. All utveckling på marknaden bör beaktas när beslut fattas om mest lämpliga korrigeringsåtgärder. Utan att det påverkar tillämpningen av bestämmelserna om reglering av saminvesteringar begränsar arten av de åtaganden som erbjudits emellertid inte i sig det utrymme för skönsässig bedömning att införa korrigeringsåtgärder för företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden som tilldelats den nationella regleringsmyndigheten. För att öka insynen och skapa rättssäkerhet i hela unionen, bör det i detta direktiv fastställas ett förfarande för hur företag ska erbjuda åtaganden och för hur de nationella

regleringsmyndigheterna ska utvärdera dem, med beaktande av marknadsaktörernas synpunkter genom ett marknadstest, och, i förekommande fall, för hur de ska göras bindande för det företag som gör åtagandet och verkställbara av den nationella tillsynsmyndigheten. Såvida inte den nationella regleringsmyndigheten har gjort åtaganden om saminvestering bindande och beslutat att inte införa skyldigheter ska det förfarandet inte påverka tillämpningen av förfarandet för marknadsanalys och skyldigheten att vidta lämpliga och proportionella korrigeringsåtgärder för att åtgärda det identifierade marknadsmisslyckandet.

- (206) De nationella regleringsmyndigheterna bör kunna göra åtagandena bindande, helt eller delvis, för en viss period som inte bör vara längre än den period för vilken de erbjuds, efter att ha genomfört ett marknadstest med hjälp av ett offentligt samråd med berörda parter. Om åtagandena har gjorts bindande bör den nationella regleringsmyndigheten beakta konsekvenserna av detta beslut i sin marknadsanalys och ta hänsyn till dem när den väljer de mest lämpliga regleringsåtgärderna. De nationella regleringsmyndigheterna bör ta ställning till de åtaganden som gjorts utifrån ett framåtblickande hållbarhetsperspektiv, i synnerhet när de väljer den period då åtagandena ska vara bindande, och de bör ta hänsyn till hur intressenterna har värderat stabila och förutsebara marknadsvillkor under det offentliga samrådet. Bindande åtaganden när det gäller frivillig separering av ett vertikalt integrerat företag som anses ha betydande inflytande på en eller flera relevanta marknader kan ge ökad förutsebarhet och insyn under förfarandet, genom att förfarandet för genomförande av den planerade separeringen fastställs, till exempel genom att tillhandahålla en färdplan med tydliga delmål för genomförandet och förutsebara konsekvenser om vissa delmål inte uppnås.
- (207) Åtagandena kan omfatta utseendet av en övervakningsförvaltare, vars identitet och mandat bör godkännas av den nationella regleringsmyndigheten, och en skyldighet för det företag som gjort åtaganden att tillhandahålla periodiska genomföranderapporter.
- (208) Nätägare vars affärsmodell är begränsad till tillhandahållande av grossisttjänster till andra kan vara till nytta för skapandet av en blomstrande grossistmarknad, med positiva effekter på slutkundskonkurrensen i efterföljande led. Deras affärsmodell kan också vara attraktiv för potentiella finansiella investerare i mindre volatila infrastruktur-tillgångar och med mer långsiktiga perspektiv på anläggningen av nät med mycket hög kapacitet. Förekomsten av ett företag som endast verkar i grossistledet leder dock inte nödvändigtvis till effektiv konkurrens på slutkundsmarknader, och företag som endast verkar i grossistledet kan anses ha ett betydande inflytande på särskilda produktmarknader och geografiska marknader. Vissa konkurrensrisker som uppstår genom beteendet hos företag med affärsmodeller som endast omfattar grossistledet kan dock vara mindre än för vertikalt integrerade företag, förutsatt att denna grossistmodell är genuin och det inte finns några incitament för diskriminering när det gäller tillhandahållare i efterföljande led. Regleringsinsatsen bör därför göras mindre inkräktande i proportion till detta, men bör i synnerhet bevara möjligheten att införa skyldigheter avseende rättvis och rimlig prissättning. Samtidigt måste nationella regleringsmyndigheter kunna ingripa om konkurrensproblem har uppstått till men för slutanvändare. Ett företag som är verksamt på en grossistmarknad och som levererar slutkundstjänster utslutande till företagsanvändare som är större än små och medelstora företag bör betraktas som ett rent grossistföretag.
- (209) För att främja migrering från traditionella koptarnät till nästa generations nät, något som ligger i slutanvändarnas intresse, bör de nationella regleringsmyndigheterna kunna övervaka nätoperatörernas egna initiativ i detta hänseende och om nödvändigt fastställa villkoren för ett lämpligt migreringsförfarande, till exempel genom förhandsinformation, insyn och tillgång till alternativa tillträdesprodukter av åtminstone jämförbar kvalitet, när det är tydligt att nätägaren avser och är redo att byta till uppdaterade nät. För att undvika att migreringen försenas på ett omotiverat sätt bör de nationella regleringsmyndigheterna ha befogenhet att dra tillbaka tillträdesskyldigheter som rör koptarnätet så fort ett lämpligt migreringsförfarande har fastställts, och uppfyllandet av villkoren och förfarandet för migrering från den befintliga infrastrukturen har säkerställts. Nätägare bör emellertid kunna avveckla befintliga nät. De som ansöker om tillträde och som migrerar från en tillträdesprodukt baserad på befintlig infrastruktur till en

tillträdesprodukt baserad på mer avancerad teknik eller ett mer avancerat medium bör kunna uppgradera sitt tillträde till reglerade produkter med högre kapacitet, men de bör inte vara tvungna till det. Vid uppgradering bör de som ansöker om tillträde följa de regleringsvillkor som gäller för tillträde till tillträdesprodukten med högre kapacitet, enligt vad den nationella regleringsmyndigheten har fastställt i sin marknadsanalys.

- (210) Liberaliseringen av sektorn för telekommunikationer, den ökade konkurrensen och ett allt större urval av kommunikationstjänster går hand i hand med parallella åtgärder för att skapa ett harmoniserat regelverk som garanterar tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster. Begreppet samhällsomfattande tjänster bör utvecklas till att återspegla tekniska framsteg, marknadsutveckling och förändringar i användarnas efterfrågan.
- (211) Enligt artikel 169 i EUF-fördraget ska unionen bidra till konsumentskyddet.
- (212) Samhällsomfattande tjänster är ett skyddsnet som säkerställer att åtminstone en minimiuppsättning tjänster finns tillgängliga för alla slutanvändare och till överkomligt pris för konsumenterna, när det föreligger en risk för socialt utanförskap eftersom bristen på sådan tillgång hindrar medborgare från ett fullständigt deltagande i det sociala och ekonomiska samhällslivet.
- (213) Grundläggande internetanslutning via bredband finns i princip tillgänglig i hela unionen och används allmänt för många olika typer av verksamheter. Den allmänna användningsgraden är dock lägre än tillgången eftersom det fortfarande finns personer som inte är uppkopplade av kostnadsskäl eller för att de saknar information eller färdigheter, eller för att de har valt att inte vara det. Frågan om adekvat internetanslutning via bredband till ett överkomligt pris har blivit mycket viktig för samhället och ekonomin i stort. Den är basen för deltagandet i den digitala ekonomin och samhället genom nödvändiga uppkopplade internetjänster.
- (214) Ett grundläggande krav för samhällsomfattande tjänster är att det säkerställs att alla konsumenter till ett överkomligt pris har tillgång till en tillgänglig och adekvat internetanslutning via bredband och talkommunikationstjänster, på en fast plats. Medlemsstaterna bör också ha möjlighet att säkerställa att medborgare på resande fot till ett överkomligt pris har tillgång till adekvat internetanslutning via bredband samt talkommunikationstjänster på annat sätt än på en fast plats, när de anser att detta är nödvändigt för att säkerställa konsumenternas fullständiga deltagande i det sociala och ekonomiska samhällslivet. Särskild uppmärksamhet bör i det sammanhanget ägnas åt att säkerställa likvärdig tillgång för slutanvändare med funktionsnedsättning. Det bör inte föreligga någon begränsning när det gäller de tekniska medel med vilka anslutningen tillhandahålls – både trådlös och trådbunden teknik är tillåten – och inte heller när det gäller vilken kategori av tillhandahållare som ska uppfylla alla eller några skyldigheter att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster.
- (215) Den hastighet för internetuppkopplingen som upplevs av en viss användare kan bero på flera faktorer, inbegripet de som tillhandahåller internetuppkopplingen och den särskilda tillämpning som anslutningen används för. Det är upp till medlemsstaterna att med beaktande av Berecs rapport om bästa praxis fastställa vad som är adekvat internetanslutning via bredband mot bakgrund av nationella förhållanden och den minimibandbredd som de flesta konsumenter inom en medlemsstats territorium har, för att möjliggöra en adekvat nivå av social inkludering och delaktighet i den digitala ekonomin och det digitala samhället på deras territorium. Den adekvata internetanslutningstjänsten via bredband till ett överkomligt pris bör ha tillräcklig bandbredd för att stödja tillgång till och användning av åtminstone ett minimiantal grundläggande tjänster som återspeglar de tjänster som används av huvuddelen av slutanvändarna. Kommissionen bör i detta syfte övervaka internetanvändningens utveckling för att identifiera vilka av de onlinetjänster som används av majoriteten av slutanvändarna i hela unionen som är nödvändiga för det sociala och ekonomiska deltagandet i samhället, och uppdatera förteckningen i enlighet därmed. Unionsrättens krav på en öppen internetanslutning, i synnerhet i förordning (EU) 2015/2120, bör gälla alla adekvata internetanslutningstjänster via bredband.
- (216) Konsumenter bör inte vara skyldiga att koppla upp sig till tjänster som de inte vill ha och det bör därför vara möjligt för berättigade konsumenter att på begäran begränsa den överkomliga samhällsomfattande tjänsten till endast talkommunikationstjänster.

- (217) Medlemsstaterna bör också kunna utöka åtgärderna vad gäller överkomliga priser och kontroll av utgiftsåtgärder till att omfatta även mikroföretag, små och medelstora företag samt organisationer som drivs utan vinstsyfte, förutsatt att de uppfyller tillämpliga villkor.
- (218) De nationella regleringsmyndigheterna bör i samverkan med andra behöriga myndigheter kunna övervaka utvecklingen och nivån på taxorna till slutkunder för tjänster som omfattas av skyldigheterna att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster. Sådan övervakning bör göras på ett sådant sätt att den inte utgör en alltför stor administrativ börda vare sig för de nationella regleringsmyndigheterna och andra behöriga myndigheter eller för de företag som tillhandahåller sådana tjänster.
- (219) Ett överkomligt pris är ett pris som medlemsstaten fastställer på nationell nivå mot bakgrund av särskilda nationella förhållanden. Om medlemsstaten fastställer att detaljhandelspriserna för adekvat internetanslutning via bredband och talkommunikationstjänster inte är överkomliga för konsumenter med låga inkomster eller särskilda sociala behov, däribland äldre personer, slutanvändare med funktionsnedsättning och konsumenter som bor på landsbygden eller i geografiskt isolerade områden, bör de vidta lämpliga åtgärder. Medlemsstaterna kan i detta syfte erbjuda dessa konsumenter direkt stöd för kommunikationssyftet, vilket kan vara en del av socialförsäkringsförmånerna, eller kuponger eller direktstöd till dessa konsumenter. Detta kan vara ett lämpligt alternativ med beaktande av behovet att minimera snedvridningen av marknaden. Alternativt eller utöver detta kan medlemsstaterna kräva att tillhandahållare av sådana tjänster erbjuder grundläggande prisalternativ eller prispaket till dessa konsumenter.
- (220) Att säkerställa ett överkomligt pris kan innefatta särskilda prisalternativ eller prispaket som tillgodoser behoven hos användare med låga inkomster eller användare med särskilda sociala behov. Sådana erbjudanden bör tillhandahållas med grundläggande funktioner, så att man undviker snedvridning av den inre marknads funktion. Ett överkomligt pris för enskilda konsumenter bör baseras på deras rätt att teckna avtal med en tillhandahållare, tillgången till ett nummer, obruten uppkoppling till tjänsten och deras möjlighet att övervaka och kontrollera sina utgifter.
- (221) Om en medlemsstat kräver att tillhandahållarna ska erbjuda konsumenter med låga inkomster eller särskilda sociala behov olika prisalternativ eller prispaket som skiljer sig från dem som erbjuds till normala kommersiella villkor bör dessa prisalternativ eller prispaket tillhandahållas av samtliga tillhandahållare av internetanslutningstjänster och talkommunikationstjänster. I enlighet med proportionalitetsprincipen bör det faktum att alla tillhandahållare av internetanslutningstjänster och talkommunikationstjänster måste erbjuda prisalternativ eller prispaket inte leda till en alltför stor administrativ eller ekonomisk börda för dessa tillhandahållare eller medlemsstater. Om en medlemsstat påvisar en sådan alltför stor administrativ eller ekonomisk börda på grundval av en objektiv bedömning, skulle den i undantagsfall kunna besluta att endast för utsedda tillhandahållare införa skyldigheten att erbjuda särskilda prisalternativ eller prispaket. Den objektiva bedömningen bör också ta hänsyn till de fördelar som möjligheten att kunna välja mellan olika tillhandahållare medför för konsumenter med låga inkomster eller särskilda sociala behov samt fördelarna för alla tillhandahållare som kan dra fördel av att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster. Om en medlemsstat undantagsvis beslutar att endast ålägga utsedda tillhandahållare en skyldighet att erbjuda särskilda prisalternativ eller prispaket bör den säkerställa att konsumenter med låga inkomster eller särskilda behov kan välja mellan olika tillhandahållare som erbjuder särskilda rabatter för dessa grupper. I vissa situationer kan det dock hända att medlemsstaterna inte kan garantera att det går att välja mellan olika tillhandahållare, exempelvis om endast ett företag tillhandahåller tjänster i området där den som nyttjar tjänsterna är bosatt, eller om tillhandahållandet av valmöjligheter skulle medföra en alltför stor ytterligare organisatorisk och ekonomisk börda för medlemsstaten.
- (222) Frågan om överkomliga priser bör inte längre skapa ett hinder för konsumenters tillgång till en minimiuppsättning konnektivitetstjänster. Rätten att teckna avtal med en tillhandahållare bör innebära att konsumenter som riskerar att nekas att göra detta, i synnerhet slutanvändare med låga inkomster eller särskilda sociala behov, bör få möjlighet att ingå avtal om tillhandahållande av adekvat internetanslutningstjänst via bredband och talkommunikationstjänst till ett överkomligt pris åtminstone på en fast plats med varje tillhandahållare av sådana tjänster på den platsen, eller en utsedd tillhandahållare om en medlemsstat undantagsvis har beslutat att utse en eller flera tillhandahållare som ska erbjuda dessa prisalternativ eller prispaket. För att minimera de finansiella riskerna (till exempel obetalda fakturor) bör tillhandahållarna vara fria att tillhandahålla avtalet enligt förskottsbetalningsvillkor, på grundval av individuella förbetalda enheter till överkomligt pris.

- (223) För att säkerställa att medborgarna kan nås med talkommunikationstjänster bör medlemsstaterna säkerställa tillgången till ett nummer för en rimlig period, även under perioder då talkommunikationstjänsten inte används. Tillhandahållare bör kunna införa mekanismer för att kontrollera konsumenternas fortsatta intresse för att behålla tillgången till numret.
- (224) Ersättning till tillhandahållare av sådana tjänster under sådana förhållanden behöver inte leda till snedvridning av konkurrensen, förutsatt att dessa tillhandahållare ersätts för den aktuella särskilda nettokostnaden och att nettokostnaden täcks på ett konkurrensneutralt sätt.
- (225) För att bedöma behovet av åtgärder som ska garantera överkomliga priser bör de nationella regleringsmyndigheterna i samverkan med andra behöriga myndigheter, ha möjlighet att övervaka utvecklingen och detaljerna kring erbjudanden om olika prisalternativ eller prispaket för konsumenter med låga inkomster eller särskilda sociala behov.
- (226) Medlemsstaterna bör införa åtgärder för att främja upprättandet av en marknad för rimligt prissatta produkter och tjänster som är anpassade för konsumenter med funktionsnedsättning, inbegripet utrustning med tekniska hjälpmedel. Detta kan ske bland annat genom att man hänvisar till europeiska standarder, eller genom att man stöder genomförandet av krav i unionsrätten om harmonisering av tillgänglighetskrav för produkter och tjänster. Medlemsstaterna bör införa lämpliga åtgärder i enlighet med nationella förhållanden, vilket ger medlemsstaterna flexibilitet att vidta specifika åtgärder till exempel om marknaden inte tillhandahåller överkomligt prissatta produkter och tjänster som är anpassade för konsumenter med funktionsnedsättning på normala ekonomiska villkor. Dessa åtgärder kan omfatta direkt ekonomiskt stöd till slutanvändare. Kostnaden för samtalsförmedlande tjänster bör för konsumenter med funktionsnedsättning motsvara genomsnittskostnaden för talkommunikationstjänster.
- (227) Med samtalsförmedlande tjänster avses tjänster som möjliggör tvåvägskommunikation på distans mellan slutanvändare av olika kommunikationssätt (till exempel text, tecken, tal) genom omställning mellan dessa kommunikationssätt som vanligtvis utförs av en operatör. Realtidstext definieras i enlighet med unionsrätten om harmonisering av tillgänglighetskrav för produkter och tjänster och hänvisar till en typ av textbaserad konversation i punkt-till-punktsituationer eller vid flerpunktskonferenser där text som matas in överförs på ett sådant sätt att användaren uppfattar kommunikationen som kontinuerlig, dvs. att den sker tecken för tecken.
- (228) För datakommunikation med en datahastighet som tillåter en adekvat internetanslutning via bredband, är fasta förbindelser nästan allmänt tillgängliga och används av en majoritet av unionsmedborgarna. Den grundläggande fasta bredbandstäckningen och tillgängligheten i unionen omfattade 97 % av hushållen år 2015, med en genomsnittlig utnyttjandegrad på 72 %, och tjänster som bygger på trådlös teknik har ännu större räckvidd. Det finns dock skillnader mellan medlemsstaterna när det gäller tillgänglighet och överkomliga priser på fast bredband i tätorts- och landsbygdsområden.
- (229) Marknaden har en ledande roll när det gäller att säkerställa en tillgång till internetanslutning via bredband med ständigt växande kapacitet. I områden där marknaden inte klarar av att tillgodose behoven förefaller andra offentliga politiska instrument till stöd för tillgången till adekvat internetanslutning via bredband i princip vara mer kostnadseffektiva och mindre marknadssnedvridande än skyldigheter avseende samhällsomfattande tjänster, exempelvis tillgång till finansiella instrument såsom de som är tillgängliga inom ramen för Europeiska fonden för strategiska investeringar och Fonden för ett sammanlänkat Europa, användningen av offentliga medel från de europeiska struktur- och investeringsfonderna, täckningsskyldigheter förbundna med nyttjanderätter till radiospektrum till stöd för anläggning av bredbandsnät i gleset befolkade områden och offentliga investeringar i enlighet med unionens regler om statligt stöd.
- (230) Om det efter en vederbörlig bedömning med hänsyn tagen till resultaten av den geografiska kartläggning av anläggningar av nät som den behöriga myndigheten har genomfört, eller den senaste informationen som varit tillgänglig för medlemsstaterna innan resultaten av den första geografiska kartläggningen finns tillgängliga, visar sig att varken marknaden eller mekanismerna för offentligt ingripande förväntas kunna förse slutanvändare i vissa områden med en anslutning som kan tillhandahålla en adekvat internetanslutningstjänst via bredband, såsom

definierats av medlemsstaterna och talkommunikationstjänster på en fast plats, bör medlemsstaten undantagsvis ha möjlighet att utse olika tillhandahållare eller grupper av tillhandahållare som ska tillhandahålla dessa tjänster i de olika berörda delarna av det nationella territoriet. Utöver den geografiska kartläggningen bör medlemsstaterna om så behövs kunna använda ytterligare bevis för att fastställa i vilken utsträckning adekvat internetanslutning via bredband och talkommunikationstjänster är tillgängliga på en fast plats. Det ytterligare beviset kan inkludera uppgifter som är tillgängliga för de nationella regleringsmyndigheterna genom förfarandet för marknadsanalys samt uppgifter som samlats in från användare. Medlemsstater bör kunna begränsa skyldigheter avseende samhällsomfattande tjänster till stöd för tillgången till adekvata internetanslutningstjänster via bredband till att bara gälla slutanvändarens primära anslutningspunkt eller bostad. Det bör inte finnas några restriktioner när det gäller de tekniska medel med vilka adekvata internetanslutningstjänster via bredband och talkommunikationstjänster på en fast plats tillhandahålls – både trådlös och annan teknik är tillåten – och inte heller när det gäller vilka företag som ska uppfylla alla eller några av skyldigheterna avseende samhällsomfattande tjänster.

- (231) I enlighet med subsidiaritetsprincipen är det medlemsstaterna som på grundval av objektiva kriterier beslutar vilka företag som utses till att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster, när så är lämpligt med beaktande av företagets förmåga och villighet att godta hela eller del av skyldigheten avseende samhällsomfattande tjänster. Detta utesluter inte att medlemsstaterna i urvalsförandet inbegriper specifika villkor som motiveras av effektivitetsskäl, bland annat att gruppera geografiska områden eller komponenter eller utfärda minimiperioder under vilka företagen utses.
- (232) Kostnaderna för att säkerställa tillgången till en anslutning som kan erbjuda en adekvat internetanslutningstjänst via bredband i enlighet med detta direktiv och talkommunikationstjänster på en fast plats till ett överkomligt pris inom ramen för skyldigheterna avseende samhällsomfattande tjänster bör beräknas, särskilt genom att bedöma den förväntade ekonomiska bördan för tillhandahållare och användare inom sektorn för elektronisk kommunikation.
- (233) I princip gäller att krav för att säkerställa nationell geografisk täckning som ålagts i samband med urvalsförandet sannolikt utesluter eller avskräcker vissa företag från att ansöka om att utses till att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster. Att utse tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster under en orimligt lång eller obestämd tidsperiod kan också leda till att vissa tillhandahållare utesluts på förhand. Om en medlemsstat beslutar att utse en eller flera tillhandahållare med i syfte att uppnå överkomliga priser bör dessa tillhandahållare kunna vara andra än de som utsetts för att garantera de samhällsomfattande tjänsternas tillgänglighet.
- (234) När en tillhandahållare som, som ett undantag, utsetts till att tillhandahålla prisalternativ eller prispaket som skiljer sig från dem som erbjuds på normala kommersiella villkor såsom fastställs i enlighet med detta direktiv eller att säkerställa tillgången till en adekvat internetanslutningstjänst via bredband eller talkommunikationstjänster på en fast plats såsom fastställs i enlighet med detta direktiv, väljer att avyttra en del av sina tillgångar, som mot bakgrund av företagets skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster kan anses väsentlig, eller samtliga sina tillgångar till det lokala accessnätet på det nationella territoriet till en separat juridisk enhet med annat slutligt ägande, bör den behöriga myndigheten bedöma effekten av affären i syfte att säkerställa kontinuiteten avseende skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster på hela eller delar av det nationella territoriet. I detta syfte bör den tillhandahållare som av den behöriga myndigheten ålagts skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster på förhand underrätta denna myndighet om avyttringen. Den behöriga myndighetens bedömning bör inte påverka genomförandet av affären.
- (235) För att skapa stabilitet och stödja en gradvis övergång bör medlemsstaterna kunna fortsätta att säkerställa tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster inom sitt territorium, utom i fråga om adekvat internetanslutning via bredband och talkommunikationstjänster på en fast plats, som på dagen för detta direktivs ikraftträdande omfattas av tillämpningsområdet för deras skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster på grundval av direktiv 2002/22/EG, förutsatt att tjänsterna eller jämförbara tjänster inte är tillgängliga på normala kommersiella villkor. En möjlighet att fortsätta tillhandahålla allmänheten offentliga telefonautomater som fungerar med mynt, kredit-, debet- eller telefonkort, inklusive kort vars användning kräver nummerkoder, abonnentförteckningar och nummerupplysningstjänster i enlighet med systemet med samhällsomfattande tjänster, så länge ett behov av dem kan påvisas, skulle ge medlemsstaterna den flexibilitet de behöver för att på ett lämpligt sätt beakta olika nationella

förhållanden. Detta kan omfatta tillhandahållande av offentliga telefonautomater vid de huvudsakliga platserna för inresa i landet, såsom flygplatser och tåg- och busstationer samt platser som används av personer i nödsituationer, såsom sjukhus, polisstationer och motorvägars nöduppställningsplatser, för att tillgodose rimliga behov hos slutanvändare, inbegripet särskilt slutanvändare med funktionsnedsättning.

- (236) Medlemsstaterna bör övervaka konsumenternas situation med avseende på deras användning av adekvat internetanslutning via bredband och talkommunikationstjänster, särskilt när det gäller överkomliga priser. Överkomliga priser för adekvat internetanslutning via bredband och talkommunikationstjänster står i samband med den information som användarna får om såväl kostnaden för användningen som den relativa kostnaden för sådan användning i förhållande till övriga tjänster och användarnas möjligheter att kontrollera sina utgifter. Överkomliga priser innebär därför att ge konsumenterna inflytande genom de skyldigheter som åläggs tillhandahållare. Dessa skyldigheter innefattar en särskild detaljeringsgrad för specificerad fakturering, möjligheten för konsumenter att selektivt spärra vissa samtal såsom högkostnadssamtal till betalsamtalstjänster, att kontrollera sina utgifter genom förhandsbetalning och att kvitta på förhand erlagda anslutningsavgifter. Sådana åtgärder kan behöva ses över och ändras mot bakgrund av marknadsutvecklingen. Specificerade fakturor över användning av internetanslutning bör endast innehålla uppgifter om tid, varaktighet och förbrukning under ett användningstillfälle, och inte webbplatser eller slutpunkter på internet som kunden anslutit sig till under ett sådant användningstillfälle.
- (237) Utom i fall av upprepad försenad betalning eller utebliven betalning av fakturor bör konsumenter som har rätt till överkomliga priser, i avvaktan på att tvisten avgörs, skyddas från omedelbar avstängning från nätet på grund av att en faktura inte har betalats, och de bör särskilt vid tvister om höga fakturor för betalsamtalstjänster ha fortsatt tillgång till grundläggande talkommunikationstjänster och en lägsta servicenivå när det gäller tillgång till internet, såsom fastställs av medlemsstaterna. Medlemsstater bör kunna besluta att sådan tillgång får fortsätta att tillhandahållas endast om abonnenten fortsätter att betala avgifterna för en hyrd linje eller grundläggande internetanslutning.
- (238) Om tillhandahållandet av adekvat internetanslutning via bredband och talkommunikationstjänster eller tillhandahållandet av andra tjänster i enlighet med detta direktivleder till en oskälig börda för en tillhandahållare, med vederbörlig hänsyn till såväl kostnader och intäkter som de immateriella förmåner som är en följd av tillhandahållandet av de berörda tjänsterna, kan denna oskäliga börda tas med i en eventuell beräkning av nettokostnaderna för skyldigheter avseende samhällsomfattande tjänster.
- (239) Medlemsstaterna bör vid behov inrätta system för finansiering av nettokostnaden för skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster när det visar sig att skyldigheten endast kan genomföras med förlust eller till en nettokostnad som går utöver normala kommersiella standarder. Det är viktigt att säkerställa att nettokostnaden för skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster är korrekt beräknad och att eventuell finansiering innebär minsta möjliga snedvridning av marknaden och av företag samt är förenlig med artiklarna 107 och 108 i EUF-fördraget.
- (240) Vid beräkningar av nettokostnaden för skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster bör vederbörlig hänsyn tas till såväl kostnader och intäkter som immateriella förmåner som härrör från tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster, men detta bör inte hindra det allmänna målet att säkerställa att kostnaderna återspeglas i prisstrukturen. Samtliga nettokostnader för skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster bör beräknas med utgångspunkt i transparenta förfaranden.
- (241) Hänsyn till immateriella förmåner innebär att en beräkning i reda pengar av de indirekta förmåner som ett företag har i sin egenskap av tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster bör dras av från den direkta nettokostnaden för skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster i syfte att fastställa den totala kostnaden.
- (242) I de fall då skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster utgör en oskälig börda för en tillhandahållare är det lämpligt att medlemsstaterna ges möjlighet att införa system för effektiv kostnadstäckning. Täckning genom offentliga medel är en metod för täckning av nettokostnaderna för skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster. Fördelning av nettokostnaderna för skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster mellan tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster är en annan metod. Medlems-

staterna bör kunna finansiera nettokostnaderna för olika delar av samhällsomfattande tjänster genom olika system eller finansiera nettokostnaderna för några eller alla delar med något av systemen eller en kombination av båda. Adekvat internetanslutning via bredband medför inte bara fördelar för sektorn för elektronisk kommunikation utan också för den bredare digitala ekonomin och samhället som helhet. Tillhandahållandet av en anslutning som stöder bredbandshastigheter till ett ökat antal slutanvändare gör det möjligt för dem att använda onlinetjänster och därmed aktivt delta i det digitala samhället. Säkerställandet av sådana anslutningar på grundval av skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster tjänar både allmänintresset och intressena hos tillhandahållare av elektronisk kommunikation. Medlemsstaterna bör ta hänsyn till dessa aspekter när de väljer och utser system för kostnadstäckning.

- (243) I fall av kostnadstäckning genom att nettokostnaderna för skyldigheter avseende samhällsomfattande tjänster delas mellan tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster bör medlemsstaterna säkerställa att tillhandahållarnas fördelningsmetod baseras på objektiva och icke-diskriminerande kriterier och är i enlighet med proportionalitetsprincipen. Denna princip hindrar inte medlemsstaterna från att göra undantag för nya aktörer som ännu inte har uppnått någon betydande närvaro på marknaden. Alla finansieringssystem bör säkerställa att marknadsaktörerna endast bidrar till att finansiera skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster, och inte till annan verksamhet som inte står i direkt samband med tillhandahållandet av dessa tjänster. Systemen för täckning bör följa unionsrättsliga principer och, särskilt när det gäller systemen för fördelning, principerna om icke-diskriminering och proportionalitet. Alla finansieringssystem bör säkerställa att användare i en medlemsstat inte bidrar till kostnaderna för att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster i en annan medlemsstat. Det bör vara möjligt att fördela nettokostnaden för skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster mellan samtliga eller vissa angivna klasser av tillhandahållare. Medlemsstaterna bör säkerställa att fördelningssystemet följer principerna om insyn, minsta möjliga snedvridning av marknaden, icke-diskriminering och proportionalitet. Minsta möjliga snedvridning av marknaden innebär att bidrag bör krävas in på ett sätt som så långt det är möjligt minimerar effekterna av den ekonomiska bördan som läggs på slutanvändarna, exempelvis genom en så stor spridning av avgifterna som möjligt.
- (244) Tillhandahållare som erhåller finansiering av sina kostnader för de samhällsomfattande tjänsterna bör som motivering för sin begäran tillhandahålla de nationella regleringsmyndigheterna tillräckligt detaljerade uppgifter om de särskilda delar för vilka sådan finansiering krävs. Medlemsstaterna bör meddela kommissionen om sina system för kostnadsberäkning och finansiering av skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster för prövning av huruvida de är förenliga med EUF-fördraget. Medlemsstaterna bör säkerställa ändamålsenlig insyn och kontroll av de belopp som debiteras för finansieringen av dessa tjänster. Beräkningen av nettokostnaderna för tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster bör grunda sig på en objektiv och transparent metod för att säkerställa det mest kostnadseffektiva tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster och främja lika villkor för marknadsaktörerna. Det kan bidra till ökad insyn om den metod som är avsedd att användas för att beräkna nettokostnaderna för enskilda beståndsdelar i tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster tillkännages på förhand.
- (245) Medlemsstaterna får inte ålägga marknadsaktörerna avgifter för åtgärder som inte utgör en del av skyldigheterna att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster. Enskilda medlemsstater kan dock införa särskilda bestämmelser (utanför tillämpningsområdet för skyldigheterna att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster) och finansiera dem i enlighet med unionsrätten, men inte genom avgifter från marknadsaktörerna.
- (246) I syfte att effektivt stödja den fria rörligheten för varor, tjänster och personer inom unionen, bör det vara möjligt att använda vissa nationella nummerresurser, särskilt vissa icke-geografiska nummer, extraterritoriellt, det vill säga utanför territoriet för den tilldelande medlemsstaten. Mot bakgrund av den betydande risken för bedrägerier när det gäller interpersonell kommunikation, bör sådan extraterritoriell användning endast tillåtas för tillhandahållande av elektroniska kommunikationstjänster som inte är interpersonella kommunikationstjänster. Tillämpning av relevant nationell lagstiftning, särskilt regler om konsumentskydd och andra regler som avser användningen av nummerresurser bör säkerställas av medlemsstaterna oberoende av om nyttjanderätterna har beviljats och om nummerresurserna används inom unionen. Medlemsstaterna förblir behöriga att tillämpa sin nationella lagstiftning på nummerresurser som används på deras territorium, inklusive om rättigheterna har beviljats i en annan medlemsstat.

- (247) De nationella regleringsmyndigheterna eller andra behöriga myndigheter i de medlemsstater där nummerresurser från en annan medlemsstat används har inte kontroll över dessa nummerresurser. Det är därför viktigt att de nationella regleringsmyndigheterna eller andra behöriga myndigheter i den medlemsstat som beviljar rätt till extraterritoriell användning även bör säkerställa ett effektivt skydd av slutanvändarna i de medlemsstater där dessa nummer används. I syfte att uppnå effektivt skydd bör nationella regleringsmyndigheter eller annan behörig myndighet som beviljar rätt till extraterritoriell användning fastställa villkor enligt detta direktiv vad gäller tillhandahållarens respekt av regler om konsumentskydd och andra regler som avser användningen av nummerresurser i de medlemsstater där dessa resurser kommer att användas.
- (248) De nationella regleringsmyndigheterna eller andra behöriga myndigheterna i dessa medlemsstater där nummerresurser används bör kunna begära stöd från de nationella regleringsmyndigheterna eller andra behöriga myndigheter som beviljade nyttjanderätter till nummerresurser, för att bidra till efterlevnaden av deras regler. Verkställighetsåtgärder som vidtas av de nationella regleringsmyndigheterna eller andra behöriga myndigheter som beviljade nyttjanderätterna bör omfatta avskräckande sanktioner, särskilt, vid en allvarlig överträdelse, återkallande av rätten till extraterritoriell användning för de nummerresurser som tilldelats det berörda företaget. Kraven på extraterritoriell användning bör inte påverka medlemsstaternas befogenheter att blockera, från fall till fall, tillträde till nummer eller tjänster om det är motiverat på grund av bedrägeri eller missbruk. Den extraterritoriella användningen av nummerresurser bör inte påverka unionens regler om tillhandahållande av roamingtjänster, bland annat de som gäller förhindrande av onormal användning eller missbruk av roamingtjänster som omfattas av prisreglering i återförsäljarledet och som omfattas av reglerade roamingavgifter i grossistledet. Medlemsstaterna bör fortsätta att ha möjlighet att träffa särskilda överenskommelser om extraterritoriell användning av nummerresurser med tredjeländer.
- (249) Medlemsstaterna bör främja over-the-air-tillhandahållande av nummerresurser för att underlätta byte av tillhandahållare av elektronisk kommunikation. Over-the-air-tillhandahållande av nummerresurser möjliggör omprogrammering av identifierare av kommunikationsutrustning utan fysiskt tillträde till de berörda enheterna. Denna aspekt är särskilt relevant för maskin till maskin-tjänster, dvs. tjänster som omfattar automatisk överföring av data och information mellan enheter eller mjukvarubaserade tillämpningar med liten eller ingen mänsklig medverkan. Tillhandahållare av sådana maskin till maskin-tjänster kan kanske inte utnyttja möjligheten till fysiskt tillträde till sina enheter eftersom dessa används på avlägset belägna orter, eller till det stora antal enheter som utplaceras eller till deras användningsmönster. Mot bakgrund av den framväxande M2M-marknaden och ny teknik bör medlemsstaterna sträva efter att säkerställa teknisk neutralitet för att främja over-the-air-tillhandahållande.
- (250) Tillgång till nummerresurser på grundval av objektiva, transparenta och icke-diskriminerande kriterier är av avgörande betydelse för att företag ska kunna konkurrera inom sektorn för elektronisk kommunikation. Medlemsstaterna bör ha möjlighet att bevilja nyttjanderätter till nummerresurser till andra företag än tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster mot bakgrund av den ökande betydelsen av nummer för olika tjänster i samband med sakernas internet. Alla delar av de nationella nummerplanerna bör förvaltas av nationella regleringsmyndigheter eller andra behöriga myndigheter, inklusive punktkoder som används vid nätadressstildelning. Där det finns ett behov av harmonisering av nummerresurserna i unionen för att stödja utvecklingen av alleuropeiska tjänster eller gränsöverskridande tjänster, särskilt nya M2M-baserade tjänster som uppkopplade bilar, och om efterfrågan inte kan tillgodoses med befintliga nummerresurser, kan kommissionen vidta genomförandeåtgärder med bistånd från Berec.
- (251) Kravet på att offentliggöra beslut om beviljande av nyttjanderätter till nummerresurser bör kunna uppfyllas genom att dessa beslut offentliggörs via en webbplats.

- (252) Med tanke på de speciella aspekterna när det gäller rapportering av försvunna barn, bör medlemsstaterna hålla fast vid sitt åtagande för att säkerställa att en sådan välfungerande tjänst för att rapportera försvunna barn faktiskt finns på deras territorier via numret 116 000. Medlemsstaterna bör vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att en tillräckligt hög kvalitet på tjänsterna i samband med driften av 116 000-numret uppnås.
- (253) Parallellt med journalnumret 116 000 för försvunna barn säkerställer många medlemsstater också att barn får tillträde till en barnvänlig tjänst med en hjälplinje som hjälper barn i behov av omsorg och skydd via numret 116 111. Dessa medlemsstater och kommissionen bör säkerställa att medvetenheten ökar bland medborgarna, särskilt bland barn och nationella barnskyddssystem, om hjälplinjen 116 111.
- (254) En inre marknad innebär att slutanvändare har tillträde till samtliga nummer, inklusive de från de nationella nummerplanerna i andra medlemsstater och tillträde till tjänster, som använder icke-geografiska nummer, inklusive gratisnummer och nummer till betalteletjänster, inom unionen, utom när den uppringda slutanvändaren av kommersiella skäl har valt att begränsa tillträdet från vissa geografiska områden. Slut användarna bör även ha tillträde till nummer från den allmänna internationella frisamtalstjänsten (UIFN). Gränsöverskridande tillträde till nummerresurser och tilläggstjänster bör inte hindras förutom i objektivet motiverade fall, som till exempel när det är nödvändigt för att bekämpa bedrägeri eller missbruk exempelvis i samband med vissa betalteletjänster när numret anses ha ett endast nationellt syfte (till exempel nationella koder), eller om det inte är ekonomiskt genomförbart. Olika taxor kan tillämpas för personer som ringer från utlandet till den berörda medlemsstaten och personer som ringer från en plats inom den medlemsstaten. Användare bör informeras i förväg och på ett tydligt sätt om det förekommer några avgifter för gratisnummer, som till exempel internationella samtalstaxor för nummer tillgängliga genom vanliga internationella uppringningskoder. Om tillhandahållare av elektroniska kommunikationstjänster håller inne inkomster från samtrafik eller andra tjänster på grund av bedrägeri eller missbruk, bör medlemsstaterna säkerställa att innehållna inkomster från tjänster när så är möjligt återbetalas till den slutanvändare som drabbats av det aktuella bedrägeriet eller missbruket.
- (255) I enlighet med proportionalitetsprincipen bör ett antal bestämmelser om slutanvändares rättigheter i detta direktiv inte gälla mikroföretag som tillhandahåller enbart nummerberoende interpersonella kommunikationstjänster. Enligt domstolens rättspraxis ska definitionen av små och medelstora företag, som omfattar mikroföretag, tolkas restriktivt. För att endast de företag som faktiskt utgör oberoende mikroföretag ska omfattas av definitionen är det lämpligt att undersöka strukturen hos mikroföretag som bildar en ekonomisk grupp vars makt är större än ett sådant enskilt mikroföretags makt och att säkerställa att definitionen på mikroföretag inte kringgås av enbart formella skäl.
- (256) För att fullborda den inre marknaden för elektronisk kommunikation är det nödvändigt att undanröja hindren för slutanvändarnas tillgång till elektroniska kommunikationstjänster inom unionen. Tillhandahållare av elektronisk kommunikation till allmänheten bör inte avslå eller begränsa tillträde eller diskriminera slutanvändare på grundval av deras nationalitet, bosättningsmedlemsstat eller etableringsmedlemsstat. Åtskillnad bör emellertid vara möjlig på grundval av objektivet motiverade skillnader i kostnader och risker, ej begränsade till de åtgärder som föreskrivs i förordning (EU) nr 531/2012 när det gäller missbruk eller onormal användning av reglerade roamingtjänster i slutkundsledet.
- (257) Skillnader i genomförande av reglerna för skydd av slutanvändare har skapat stora hinder på den inre marknaden som påverkar både tillhandahållare av elektroniska kommunikationstjänster och slutanvändare. Dessa hinder bör minskas genom tillämpning av samma bestämmelser som garanterar en hög gemensam skyddsnivå i hela unionen. En kalibrerad fullständig harmonisering av slutanvändarnas rättigheter som omfattas av detta direktiv bör leda till en betydligt större rättslig säkerhet både för slutanvändare och tillhandahållare av elektroniska kommunikationstjänster, och bör avsevärt minska inträdes hinder och onödiga bördor när det gäller efterlevnad till följd av fragmenteringen av

bestämmelserna. Fullständig harmonisering bidrar till att övervinna hinder för den inre marknads funktion till följd av sådana nationella bestämmelser om slutanvändarrättigheter som samtidigt skyddar nationella tillhandahållare mot konkurrens från andra medlemsstater. I syfte att uppnå en hög gemensam skyddsnivå bör flera bestämmelser om slutanvändarrättigheter i rimlig utsträckning förstärkas i detta direktiv mot bakgrund av bästa praxis i medlemsstaterna. Fullständig harmonisering av slutanvändarnas rättigheter ökar deras förtroende för den inre marknaden eftersom de åtnjuter ett lika gott skydd vid användning av elektroniska kommunikationstjänster, inte bara i den egna medlemsstaten utan också när de bor, arbetar eller reser i andra medlemsstater. Fullständig harmonisering bör endast utsträckas till de frågor som omfattas av bestämmelserna om slutanvändarnas rättigheter i detta direktiv. Den bör därför inte påverka nationell rätt vad gäller de aspekter av skydd för slutanvändarna, bl.a. vissa aspekter av åtgärder för insyn, som inte omfattas av dessa bestämmelser. Åtgärder som avser insynskrav som inte omfattas av detta direktiv bör exempelvis anses vara förenliga med principen om fullständig harmonisering, medan kompletterande insynsskyldigheter som omfattas av detta direktiv, till exempel offentliggörande av information, bör anses vara oförenliga. Dessutom bör medlemsstaterna kunna bibehålla eller införa nationella bestämmelser i frågor som inte specifikt behandlas i detta direktiv, framför allt för att kunna ta itu med uppkommande problem.

- (258) Avtal är ett viktigt instrument för slutanvändare för att säkerställa insyn i informationen och rättssäkerhet. De flesta tjänstetillhandahållare i en konkurrensutsatt miljö kommer att ingå avtal med sina kunder av kommersiella skäl. Förutom detta direktiv är kraven i den gällande unionsrätten om konsumentskydd i samband med avtal, särskilt rådets direktiv 93/13/EEG⁽¹⁾ och Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/83/EU⁽²⁾, tillämpliga på konsumenttransaktioner avseende elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster. Ett införande av informationskrav i detta direktiv, som också kan krävas i enlighet med direktiv 2011/83/EU, bör inte leda till att informationen lämnas både i informationsunderlag inför ingående av avtal och i avtalshandlingarna. Relevant information som tillhandahålls med avseende på detta direktiv, inklusive andra eventuella mer bindande och detaljerade krav på information, bör anses uppfylla motsvarande krav i direktiv 2011/83/EU.

- (259) Vissa av de bestämmelser om skydd av slutanvändare som i princip endast är tillämpliga på konsumenter, nämligen de som handlar om avtalsinformation, maximal avtalstid och paketerbjudanden, bör gagna inte endast konsumenter utan även mikroföretag samt små och medelstora företag, samt organisationer som drivs utan vinstsyfte, enligt definitionerna i nationell rätt. Dessa företags och organisationers förhandlingsposition är jämförbar med konsumenternas förhandlingsposition och de bör därför åtnjuta lika starkt skydd, såvida de inte uttryckligen avstår från dessa rättigheter. Informationskraven för avtal i detta direktiv, inbegripet de krav i direktiv 2011/83/EU som det hänvisas till i detta direktiv, bör gälla oavsett om en betalning görs eller ej och hur stort belopp som ska betalas av konsumenten. Informationskraven för avtal, även de krav som ingår i direktiv 2011/83/EU, bör tillämpas automatiskt på mikroföretag, små företag och på organisationer som drivs utan vinstsyfte såvida de inte föredrar att förhandla fram individualiserade avtalsvillkor med tillhandahållare av elektroniska kommunikationstjänster. Till skillnad från mikroföretag, små företag och organisationer som drivs utan vinstsyfte har större företag vanligtvis en starkare förhandlingsposition och är därför inte beroende av samma krav på information i samband med avtal som konsumenterna. Andra bestämmelser, till exempel om nummerportabilitet, som är viktiga också för större företag bör fortsätta att gälla för alla slutanvändare. "Organisationer som drivs utan vinstsyfte" är rättsliga enheter som inte genererar någon vinst för sina ägare eller medlemmar. Vanligtvis handlar det om välgörenhetsorganisationer eller andra typer av allmännyttiga organisationer. Mot bakgrund av den likartade situationen är det berättigat att behandla dessa på samma sätt som mikroföretag eller små företag enligt detta direktiv, i den mån slutanvändarnas rättigheter berörs.

⁽¹⁾ Rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal (EGT L 95, 21.4.1993, s. 29).

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/83/EU av den 25 oktober 2011 om konsumenträttigheter och om ändring av rådets direktiv 93/13/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/44/EG och om upphävande av rådets direktiv 85/577/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG (EUT L 304, 22.11.2011, s. 64).

- (260) Särdragen hos sektorn för elektronisk kommunikation kräver, utöver övergripande avtalsregler, ett begränsat antal ytterligare bestämmelser för skydd av slutanvändare. Slut användarna bör bl.a. informeras om eventuella nivåer på de erbjudna tjänsternas kvalitet, om villkoren för reklam erbjudanden och uppsägning av avtal, om tillämpliga prisplaner och taxor för tjänster som omfattas av särskilda prisvillkor. Denna information är relevant för tillhandahållare av andra allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster än överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin till maskin-tjänster. Utan att det påverkar de tillämpliga reglerna om skydd av personuppgifter bör en tillhandahållare av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster inte omfattas av de skyldigheter om informationskrav för avtal i de fall då tillhandahållaren och anknutna företag eller personer inte uppbär ersättning som är direkt eller indirekt kopplad till tillhandahållandet av elektroniska kommunikationstjänster, som till exempel om ett universitet ger besökare gratis tillträde till trådlösa nätverk på universitetsområdet utan ersättning, i form av betalning från användarna eller genom reklamintäkter.
- (261) För att ge slut användarna möjlighet att göra välgrundade val är det ytterst viktigt att den nödvändiga relevanta informationen ges innan avtalet ingås, och det på ett klart och begripligt sätt samt på ett varaktigt medium eller, om detta inte är möjligt och utan att det påverkar tillämpningen av definitionen av varaktigt medium i direktiv 2011/83/EU, i ett dokument som tillhandahålls av tillhandahållaren och som användaren får meddelande om, som är lätt att ladda ner, öppna och ta del av på enheter som vanligen används av konsumenterna. För att underlätta valet bör tillhandahållarna också presentera en sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren. I syfte att underlätta jämförbarheten och minska kostnaderna för efterlevnad bör kommissionen, efter samråd med Berec, besluta om en mall för sådana avtalssammanfattningar. Den information som tillhandahålls innan ett avtal ingås bör, liksom mallen för sammanfattning, utgöra en integrerad del av det slutliga avtalet. Sammanfattningen av avtalet bör vara kortfattad och lättläst, helst inte längre än motsvarande en A4-sida eller, där ett antal olika tjänster paketeras i ett enda kontrakt, inte längre än motsvarande tre A4-sidor.
- (262) Efter antagandet av förordning (EU) 2015/2120 har bestämmelserna i detta direktiv avseende information om villkor som begränsar tillträdet till eller användningen av tjänster och tillämpningar och information om trafikutformning blivit föråldrade och bör upphävas.
- (263) När det gäller terminalutrustning bör kundavtalet innehålla information om de villkor som tillhandahållaren kan ha infört för kundens användning av sådan utrustning, till exempel i form av *SIM-låsta* mobila enheter, om sådana villkor inte är förbjudna i nationell rätt, och om eventuella avgifter som ska betalas när avtalet löper ut, vare sig detta sker den överenskomna sista tillämpningsdagen eller tidigare, inklusive eventuella kostnader som tas ut för att behålla utrustningen. Om slut användaren väljer att behålla terminalutrustning som är knuten till avtalet vid tidpunkten för dess ingående bör eventuell ersättning inte överstiga det tidsproportionella värdet, beräknat på grundval av värdet vid den tidpunkt då avtalet ingicks eller den kvarstående delen av serviceavgiften fram till utgången av avtalet, beroende på vilket belopp som är lägst. Medlemsstaterna bör kunna välja andra metoder för att beräkna ersättningsnivån om denna nivå är densamma som eller lägre än den ersättning som beräknats. Alla begränsningar av användningen av terminalutrustning på andra nät bör hävas kostnadsfritt av tillhandahållaren senast vid betalningen av sådan ersättning.
- (264) Avtalet bör, utan att det påverkar tillhandahållarens materiella skyldighet att ansvara för säkerheten enligt detta direktiv, innehålla närmare uppgifter om vilka slags åtgärder som tillhandahållaren kan vidta vid säkerhetsincidenter, hot eller utsatta lägen. Dessutom bör avtalet innehålla närmare uppgifter om de ersättnings- och återbetalnings-system som finns tillgängliga om tillhandahållaren agerar på ett otillfredsställande sätt vid en säkerhetsincident, bland annat om en säkerhetsincident, som meddelats tillhandahållaren, inträffar på grund av en känd sårbarhet i mjuk- eller maskinvaran för vilka en programfix har släppts av tillverkaren eller utvecklaren, och tjänstetillhandahållaren inte har använt denna programfix eller vidtagit motåtgärder.
- (265) Att ha tillgång till öppen, aktuell och jämförbar information om erbjudanden och tjänster är av avgörande betydelse för konsumenterna på marknader med fungerande konkurrens och flera tjänstetillhandahållare. Slut användare bör kunna jämföra priser för olika tjänster som erbjuds på marknaden enkelt på grundval av information som

offentliggjorts i lättillgänglig form. För att dessa enkelt ska kunna jämföra priser och tjänster bör de behöriga myndigheterna, där så är relevant i samverkan med de nationella regleringsmyndigheterna, få rätt att kräva att tillhandahållare av internetanslutningstjänster eller allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster ger bättre insyn när det gäller information (inbegripet om taxor, tjänsternas kvalitet, villkor som gäller användningen av tillhandahållen terminalutrustning, och annan relevant statistik). I alla dessa krav bör vederbörlig hänsyn tas till nätens eller tjänsternas särdrag. Där bör också säkerställas att tredje part har rätt att kostnadsfritt använda offentligt tillgänglig information som offentliggörs av dessa företag, i syfte att tillhandahålla jämförelseverktyg.

- (266) Slut användarna är ofta inte medvetna om kostnaderna för sin konsumtion eller har svårt att uppskatta tidsåtgång eller datakonsumtion vid användning av elektroniska kommunikationstjänster. I syfte att öka insynen och göra det möjligt för slut användare att bättre kontrollera sin kommunikationsbudget är det viktigt att ge dem tillgång till resurser som gör det möjligt för dem att följa sin förbrukning i god tid. Medlemsstaterna bör dessutom kunna bibehålla eller införa bestämmelser om förbrukningsgränser för att skydda slut användarna mot *chockfaktorer*, bland annat i samband med betalteletjänster och andra tjänster som omfattas av särskilda prisvillkor. Detta ger behöriga myndigheter möjlighet att kräva att information om sådana priser ges innan tjänsten tillhandahålls och påverkar inte medlemsstaternas möjlighet att bibehålla eller införa allmänna skyldigheter för betalteletjänster för att säkerställa ett effektivt skydd av slut användare.
- (267) Oberoende jämförelseverktyg, till exempel webbplatser, är ett effektivt sätt för slut användare att bedöma fördelarna med olika tillhandahållare av internetanslutningstjänster och interpersonella kommunikationstjänster, som tillhandahålls mot återkommande eller förbrukningsbaserad direkt betalning i pengar, och att få opartisk information, särskilt genom att jämföra priser, tariffer och kvalitetsparametrar på ett enda ställe. Sådana verktyg bör vara operativt oberoende av tjänstetillhandahållare och ingen tjänstetillhandahållare bör ges förmånsbehandling i sökresultaten. Sådana verktyg bör syfta till att tillhandahålla information som är såväl tydlig och koncis som heltäckande och omfattande. För att ge en representativ översikt och täcka en betydande del av marknaden bör de också syfta till att omfatta så många olika sorters erbjudanden som möjligt. Den information som ges om dessa verktyg bör vara tillförlitlig, objektiv och transparent. Slut användare bör informeras om tillgången till sådana verktyg. Medlemsstaterna bör säkerställa att slut användarna har fritt tillträde till minst ett sådant verktyg inom sina respektive territorier. Om det bara finns ett verktyg i en medlemsstat och det verktyget slutar att fungera eller inte längre uppfyller kvalitetskriterierna bör medlemsstaten säkerställa att slut användarna inom rimlig tid får tillträde till ett annat jämförelseverktyg på nationell nivå.
- (268) Oberoende jämförelseverktyg kan göras tillgängliga av privata företag, eller av behöriga myndigheter eller på deras vägnar, men de bör användas i enlighet med specificerade kvalitetskriterier, inbegripet kravet att de bör tillhandahålla uppgifter om deras ägare och korrekt och aktuell information, ange tidpunkten för den senaste uppdateringen, ange tydliga och objektiva kriterier som jämförelserna kommer att grundas på samt omfatta ett brett urval av erbjudanden som täcker en betydande del av marknaden. Medlemsstaterna bör kunna bestämma hur ofta jämförelseverktyg måste granska och uppdatera den information som de tillhandahåller slut användare, med hänsyn till hur ofta tillhandahållare av internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster vanligtvis uppdaterar sin information om taxor och kvalitet.
- (269) För att hantera frågor av allmänintresse som rör användningen av internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster, och uppmuntra till skydd av andra personers fri- och rättigheter, bör medlemsstaterna, med hjälp av tillhandahållare av sådana tjänster, kunna utarbeta och sprida eller ha spridit information av allmänintresse om användningen av dessa tjänster. Sådan bör kunna innehålla information av allmänintresse om de vanligaste överträdelserna och de rättsliga följderna av dessa, till exempel om intrång i

upphovsrätten, annan olaglig användning och spridning av skadligt innehåll, samt råd och sätt att skydda sig mot risker när det gäller den personliga säkerheten, som till exempel orsakas av utlämnande av information om personen under särskilda omständigheter, integriteten och personuppgifter samt tillgången till lättanvänd och konfigurerbar mjukvara eller mjukvarualternativ som gör det möjligt att skydda barn eller utsatta personer. Informationen skulle kunna samordnas genom det samarbetsförfarande som fastställs i detta direktiv. Sådan information av allmänintresse bör uppdateras vid behov och presenteras i lättbegripliga format, som fastställts av varje medlemsstat, och på nationella myndigheters webbplatser. Medlemsstaterna bör kunna kräva att tillhandahållare av internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster sprider denna standardiserade information till alla sina kunder på ett sätt som de nationella offentliga myndigheterna anser vara lämpligt. Informationsspridningen bör dock inte leda till orimliga bördor för tillhandahållarna. Om den gör det bör medlemsstaterna kräva att informationen sprids med hjälp av de metoder som tillhandahållare använder för att kommunicera med slutanvändare inom ramen för den normala affärsverksamheten.

- (270) Om det saknas tillämpliga bestämmelser i unionsrätten bör innehåll, applikationer och tjänster anses lagliga eller skadliga i enlighet med nationell materiell rätt och processrätt. Det är medlemsstaterna och inte tillhandahållarna av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster som på vederbörligt sätt bör avgöra huruvida innehållet, tillämpningarna eller tjänsterna är antingen lagliga eller skadliga. Det här direktivet och direktiv 2002/58/EG påverkar inte tillämpningen av direktiv 2000/31/EG, som bland annat innehåller en bestämmelse om *enbart vidarebefordran* för tjänstelevererande mellanhänder, enligt definitionen i det direktivet.
- (271) De nationella regleringsmyndigheterna bör i samverkan med andra behöriga myndigheter eller, i relevanta fall, andra behöriga myndigheter i samverkan med de nationella regleringsmyndigheterna, bemyndigas att övervaka kvaliteten på tjänsterna och att systematiskt samla in information om kvaliteten på de tjänster som erbjuds av tillhandahållare av internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster, i den mån det är möjligt för de sistnämnda att erbjuda minimitjänstekvalitet antingen genom kontroll av åtminstone vissa nätelement eller genom ett tjänstenivåavtal för detta ändamål, inbegripet kvaliteten i samband med tillhandahållandet av tjänster till slutanvändare med funktionsnedsättning. Den informationen bör samlas in på grundval av kriterier som tillåter en jämförelse mellan tjänstetillhandahållare och mellan medlemsstater. Tillhandahållare av sådana elektroniska kommunikationstjänster i en konkurrensutsatt miljö kommer sannolikt av kommersiella skäl att göra lämplig och uppdaterad information om sina tjänster allmänt tillgänglig. De nationella regleringsmyndigheterna i samverkan med andra behöriga myndigheter eller, i relevanta fall, andra behöriga myndigheter i samverkan med de nationella regleringsmyndigheterna, bör ändå kunna kräva att sådan information offentliggörs om det kan påvisas att sådan information inte är faktiskt tillgänglig för allmänheten. Om kvaliteten på allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster är beroende av externa faktorer, såsom kontroll över överföringen av signaler eller internetuppkopplingens kvalitet bör de nationella regleringsmyndigheterna i samverkan med andra behöriga myndigheter kunna kräva att tillhandahållare av sådana tjänster ska informera konsumenterna om detta.
- (272) De nationella regleringsmyndigheterna bör i samverkan med andra behöriga myndigheter också ange de mätmetoder som ska tillämpas av tjänstetillhandahållarna för att förbättra de lämnade uppgifternas jämförbarhet. För att underlätta jämförelser inom unionen och för att minska efterlevnadskostnaderna bör Berec anta riktlinjer om relevanta parametrar för tjänstekvalitet, som de nationella regleringsmyndigheterna i samverkan med andra behöriga myndigheter bör beakta i största möjliga utsträckning.
- (273) För att fullt ut utnyttja den konkurrenskraftiga miljön bör konsumenter kunna göra välinformerade val och byta tillhandahållare när det ligger i deras bästa intresse. Det är mycket viktigt att säkerställa att konsumenterna har möjlighet att göra detta utan att hindras av juridiska, tekniska eller praktiska hinder, inklusive avtalsvillkor, förfaranden och avgifter. Detta hindrar dock inte tillhandahållarna från att fastställa rimliga minimiperioder för avtal på högst 24 månader i konsumentkontrakt. Medlemsstaterna bör dock ha möjlighet att bibehålla eller införa bestämmelser för en kortare varaktighet och tillåta konsumenterna att ändra sina prisplaner eller säga upp avtalet

inom bindningstiden utan extra kostnad med hänsyn till nationella förhållanden, exempelvis konkurrensnivåer och nätinvesteringarnas stabilitet. Oberoende av avtalet om elektroniska kommunikationstjänster kan det hända att konsumenterna föredrar och drar nytta av en längre återbetalningsperiod för fysiska anslutningar. Sådana konsumentåtaganden kan vara en viktig faktor för att underlätta anläggningen av nät med mycket hög kapacitet fram till eller mycket nära slutanvändarnas lokaler, bland annat genom sådana system för aggregering av efterfrågan som gör det möjligt för investerare att minska riskerna med ett första införande. Konsumenternas rätt att byta tillhandahållare av elektroniska kommunikationstjänster, enligt vad som föreskrivs i detta direktiv, bör inte inskränkas av sådana återbetalningsperioder i avtal om fysiska anslutningar, och sådana avtal bör inte omfatta tillgång till terminalutrustning eller internetutrustning för anslutning såsom telefoner, routrar eller modem. Medlemsstaterna bör säkerställa lika behandling av enheter, inbegripet operatörer, som finansierar anläggningen av en fysisk anslutning med mycket hög kapacitet till en slutanvändares lokaler, även i de fall finansieringen sköts med hjälp av ett avtal med avbetalningar.

- (274) Automatisk förlängning av avtal för elektroniska kommunikationstjänster är också möjlig. Slut användarna bör i sådana fall ha möjlighet att säga upp avtalet utan kostnad efter utgången av bindningstiden.
- (275) Alla eventuella ändringar i de avtalsvillkor som föreslagits av tillhandahållare av andra allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster än nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster, och som inte gynnar slut användarna, till exempel avseende avgifter, taxor, datavolymbegränsningar, datahastigheter, täckning eller behandling av personuppgifter, bör ge upphov till en rättighet för slut användarna att säga upp avtalet utan kostnader, även om de är kombinerade med vissa positiva förändringar. Alla eventuella ändringar av avtalsvillkoren på initiativ av tillhandahållaren bör därför ge slut användaren rätt att säga upp avtalet om inte varje ändring i sig är till fördel för slut användaren, eller om ändringarna är av rent administrativ karaktär, till exempel en förändring av tillhandahållarens adress, och inte får några negativa konsekvenser för slut användaren eller i strikt bemärkelse har införts genom lagar eller andra förordningar, till exempel nya informationskrav för avtal som införts i unionsrätten eller nationell rätt. Huruvida en ändring enbart är till slut användarens fördel bör bedömas utifrån objektiva kriterier. Slut användarens rätt att säga upp avtalet bör endast uteslutas om tillhandahållaren kan visa att samtliga ändringar i avtalet enbart är till slut användarens fördel eller är av rent administrativ karaktär och inte har någon negativ inverkan på slut användaren.
- (276) Slut användarna bör underrättas om alla eventuella förändringar av avtalsvillkoren genom ett varaktigt medium. Andra slut användare än konsumenter, mikroföretag eller små företag eller organisationer som drivs utan vinstsyfte bör inte omfattas av rätten till uppsägning vid avtalsändring, såvitt avser överföringstjänster som används för maskin till maskin-tjänster. Medlemsstaterna bör kunna föreskriva skydd för slut användarna när det gäller uppsägning av avtal om slut användare byter bostadsort. Bestämmelserna om uppsägning av avtal bör inte påverka tillämpningen av andra bestämmelser i unionsrätten eller i nationell rätt vad gäller de grunder på vilka avtal kan sägas upp eller avtalsvillkor kan ändras av tjänestetillhandahållaren eller slut användaren.
- (277) Möjligheten att byta tillhandahållare är en grundläggande förutsättning för effektiv konkurrens i en konkurrensutsatt miljö. Tillgången till transparent och exakt information i rätt tid om byten av tillhandahållare bör öka slut användarnas förtroende för sådana byten och göra dem mer villiga att aktivt medverka i konkurrensprocessen. Tjänestetillhandahållare bör säkerställa kontinuitet i tjänsterna så att slut användarna kan byta tillhandahållare utan att hindras av risken för ett avbrott i tjänsten och, om det är tekniskt möjligt, tillåta att bytet sker den dag som anges av slut användarna.
- (278) Nummerportabilitet är viktig för att underlätta konsumentens val och effektiv konkurrens på konkurrensutsatta marknader för elektronisk kommunikation. Slut användare bör på begäran kunna behålla sina telefonnummer

oberoende av vilken tillhandahållare som tillhandahåller tjänsten, och under en begränsad tid i samband med byte av tillhandahållare. Nummerportabilitet mellan anslutningar till det allmänna telefonnätet på fasta och icke fasta platser omfattas inte av detta direktiv. Medlemsstaterna får emellertid tillämpa bestämmelser om nummerportabilitet mellan nät som tillhandahåller tjänster på en fast plats och mobilnät.

- (279) Betydelsen av nummerportabilitet ökar avsevärt när transparent information om taxor finns, både för slutanvändare som behåller sitt nummer och för slutanvändare som ringer upp dem som har behållit sitt nummer. De nationella regleringsmyndigheterna bör där så är möjligt underlätta lämplig insyn om taxor som en del i genomförandet av nummerportabilitet.
- (280) När de nationella regleringsmyndigheterna säkerställer att man följer kostnadsorienteringsprincipen vid prissättningen för samtrafik i samband med tillhandahållande av nummerportabilitet, bör de även kunna beakta de priser som erbjuds på jämförbara marknader.
- (281) Att kunna portera numret är centralt när det gäller att underlätta konsumenternas val och främja effektiv konkurrens på marknader för elektroniska kommunikationstjänster med fungerande konkurrens, och denna tjänst bör genomföras med minsta möjliga dröjsmål så att numret aktiveras inom en arbetsdag och så att slutanvändaren inte drabbas av att tjänsten ligger nere i mer än en arbetsdag från och med den överenskomna dagen. Rätten att portera numret bör ges till den slutanvändare som har relevant (förhands- eller efterhandsbetalt) avtal med tillhandahållaren. I syfte att underlätta en gemensam kontaktpunkt som möjliggör en smidig övergång för slutanvändare, bör bytesprocessen ledas av den mottagande tillhandahållaren av elektronisk kommunikation till allmänheten. De nationella regleringsmyndigheterna eller, i relevanta fall, andra behöriga myndigheter, bör kunna föreskriva den globala processen för byte och portering av nummer, med hänsyn till nationella bestämmelser om avtal och den tekniska utvecklingen. Detta bör i förekommande fall omfatta ett krav på att nummerportabilitet ska genomföras med hjälp av over-the-air-tillhandahållande, om inte slutanvändaren begär något annat. Erfarenheten i vissa medlemsstater har visat att det finns en risk för att det kan ske byten av tillhandahållare utan slutanvändarnas samtycke. Denna fråga bör främst hanteras av de brottsbekämpande myndigheterna, men medlemsstaterna bör när det gäller portering av nummer kunna föreskriva de proportionerliga minimiåtgärder som är nödvändiga för att minimera riskerna och för att säkerställa att slutanvändarna åtnjuter skydd under hela porteringsförfarandet, bland annat genom att införa lämpliga sanktioner, utan att göra processen mindre attraktiv för slutanvändarna. Rätten att portera nummer bör inte begränsas av avtalsvillkor.
- (282) För att säkerställa att byte och portering sker inom de tidsfrister som föreskrivs i detta direktiv bör medlemsstaterna föreskriva att slutanvändarna ska få ersättning från tillhandahållare på ett enkelt sätt och inom rimlig tid om ett avtal mellan en tillhandahållare och en slutanvändare inte iakttas. Dessa åtgärder bör stå i proportion till förseningen med avtalets fullgörande. Slut användarna bör åtminstone ersättas för förseningar på mer än en arbetsdag i samband med aktiveringen av tjänsten, porteringen av ett nummer eller ett avbrott i tjänsten, och när tillhandahållare uteblivit från överenskomna service- eller installationstillfällen. Ytterligare ersättning kan också ges i form av en automatisk minskning av ersättningen de i fall där den överlämnande tillhandahållaren ska fortsätta att tillhandahålla sina tjänster till dess att den mottagande tillhandahållarens tjänster är aktiverade.
- (283) Paket som åtminstone består av en internetanslutningstjänst eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst, samt andra tjänster, såsom allmänt tillgängliga nummerberoende interpersonella kommunikationstjänster, linjära sändningstjänster, maskin till maskin-tjänster eller terminalutrustning har blivit allt vanligare och är en viktig konkurrensfaktor. I detta direktiv bör ett paket anses föreligga i situationer där delarna i paketet tillhandahålls eller säljs av samma tillhandahållare inom ramen för samma eller ett närbesläktat eller anknytande avtal. Även om paket ofta medför fördelar för konsumenterna kan de göra ett byte svårare eller dyrare och öka risken för *inläsning* i ett avtal. Om olika tjänster och terminalutrustning i ett paket omfattas av motstridiga regler om uppsägning av avtal och byte av tillhandahållare, eller för avtalsmässiga åtaganden avseende förvärv av terminalutrustning, är konsumenterna i själva verket förhindrade att utöva sina rättigheter enligt detta direktiv att

byta till konkurrenskraftiga erbjudanden för hela eller delar av paketet. Vissa väsentliga bestämmelser i detta direktiv i fråga om kortfattad information om avtalet, insyn, avtalets löptid, uppsägning av avtal och byte av tillhandahållare bör därför tillämpas på alla delar av ett paket, däribland terminalutrustning, andra tjänster, såsom digitalt innehåll eller digitala tjänster och elektroniska kommunikationstjänster som inte direkt omfattas av tillämpningsområdet för dessa bestämmelser. Alla slutanvändarskyldigheter enligt detta direktiv i samband med en viss elektronisk kommunikationstjänst som tillhandahålls eller säljs som en separat tjänst bör också vara tillämpliga när tjänsten utgör en del av ett paket med minst en internetanslutningstjänst eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst. Andra avtalsrelaterade frågor, som de rättsmedel som är tillämpliga i fall av bristande överensstämmelse med avtalet, bör omfattas av de regler som är tillämpliga på respektive beståndsdel i paketet, exempelvis av reglerna för avtal om försäljning av varor eller tillhandahållande av digitalt innehåll. Rätten att säga upp någon del av ett paket som omfattar minst en internetanslutningstjänst eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst före utgången av de överenskomna avtalsvillkoren på grund av bristande överensstämmelse eller underlåtenhet att leverera bör ge konsumenten rätt att säga upp alla delarna i paketet. För att bibehålla möjligheten att enkelt byta tillhandahållare bör konsumenterna inte heller vara låsta vid en tillhandahållare genom en avtalsmässig faktisk förlängning av den ursprungliga bindningstiden.

- (284) Tillhandahållare av nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster har en skyldighet att ge tillträde till alarmeringstjänster via nödkommunikation. Under exceptionella omständigheter, dvs. på grund av bristande teknisk genomförbarhet, kanske de inte kan ge tillgång till alarmeringstjänster eller information om varifrån samtalet kommer, eller till båda tjänsterna. I sådana fall bör de informera sina kunder ordentligt om detta i avtalet. Sådana tillhandahållare bör förse sina kunder med tydlig och transparent information i det inledande avtalet och uppdatera den vid eventuella ändringar av bestämmelserna om tillträde till alarmeringstjänster, till exempel när det gäller fakturor. Den informationen bör innehålla uppgifter om eventuella begränsningar av den geografiska täckningen, med utgångspunkt i de planerade tekniska driftsparametrarna för kommunikationstjänsten och den tillgängliga infrastrukturen. Om tjänsten inte tillhandahålls över en anslutning som är avsedd att tillhandahålla en tjänst av en viss kvalitet, bör informationen även innehålla uppgifter om i vilken utsträckning tillträdet och informationen om varifrån samtalet kommer är tillförlitliga i jämförelse med en tjänst som tillhandahålls över en sådan anslutning, med beaktande av den aktuella tekniken och de gällande kvalitetsstandarderna samt de parametrar för tjänsternas kvalitet som anges i detta direktiv.
- (285) Slutanvändarna bör ha tillträde till alarmeringstjänster via nödkommunikation avgiftsfritt och utan att behöva använda betalningsmedel, från varje enhet som möjliggör nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster, inbegripet när de använder roamingtjänster i en medlemsstat. Nödkommunikation är ett kommunikationsmedel som omfattar inte bara talkommunikationstjänster utan också sms, meddelandehantering, video eller andra typer av kommunikation, exempelvis realtidstext samt totalkonversationstjänster och samtalsförmedlande tjänster. Medlemsstaterna bör, med beaktande av alarmeringscentralernas kapacitet och tekniska utrustning, kunna besluta vilka nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster som är lämpliga för alarmeringstjänster, inklusive möjligheten att begränsa dessa alternativ till talkommunikationstjänster och motsvarande för slutanvändare med funktionsnedsättning, eller lägga till ytterligare alternativ enligt överenskommelse med nationella alarmeringscentraler. Nödkommunikation kan utlösas på uppdrag av en person genom ett nödanrop i fordon eller eCall enligt definitionen i förordning (EU) 2015/758.
- (286) Medlemsstaterna bör säkerställa att tillhandahållare av nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster tillhandahåller tillförlitligt och korrekt tillträde till alarmeringstjänster, med hänsyn tagen till nationella specifikationer och kriterier samt till nationella alarmeringscentralers kapacitet. Medlemsstaterna bör beakta alarmeringscentralernas förmåga att hantera nödkommunikation på fler än ett språk. Om den nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänsten inte tillhandahålls via en förbindelse som är avsedd att tillhandahålla en viss tjänstekvalitet, kan det hända att tjänstetillhandahållaren inte kan säkerställa att larmsamtal som går via deras tjänst överförs till den lämpligaste alarmeringscentralen med samma tillförlitlighet. För sådana nätoberoende tillhandahållare, dvs. tillhandahållare som inte är integrerade med en tillhandahållare av allmänna elektroniska kommunikationsnät, är det kanske inte alltid tekniskt möjligt att tillhandahålla lokaliseringssuppgifter. Medlemsstaterna bör säkerställa att standarder som garanterar korrekt och tillförlitlig dirigerings- och koppling till

alarmeringstjänster införs så snart som möjligt för att ge nätberoende tillhandahållare av nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster möjlighet att uppfylla de skyldigheter som gäller tillträde till alarmeringstjänster och lokaliseringssuppgifter på en nivå som är jämförbar med vad som krävs av övriga tillhandahållare av sådana kommunikationstjänster. Om sådana standarder och tillhörande system för alarmeringscentraler ännu inte har införts bör tillhandahållare av nätberoende nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster inte vara skyldiga att tillhandahålla tillträde till alarmeringstjänster, förutom om det är tekniskt möjligt eller ekonomiskt lönsamt. Detta kan till exempel innebära att en medlemsstat utser en enskild, central alarmeringscentral för att denna ska ta emot nödkommunikation. Tillhandahållarna bör dock informera slutanvändarna när tillträde till det gemensamma europeiska nödnumret 112 eller till lokaliseringssuppgifter inte stöds.

- (287) I syfte att förbättra medlemsstaternas rapportering om och resultatmätning av hur larmsamtal besvaras och hanteras bör kommissionen vartannat år lägga fram en rapport till Europaparlamentet och rådet om hur effektivt genomförandet av det gemensamma europeiska nödnumret 112 är.
- (288) Medlemsstaterna bör vidta särskilda åtgärder för att säkerställa att alarmeringstjänster, inklusive det gemensamma europeiska nödnumret 112, är lika lättillgängliga för slutanvändare med funktionsnedsättning, särskilt döva användare och användare med hörselnedsättning, talsvårigheter eller dövblindhet och stämmer överens med unionsrätten om harmonisering av tillgänglighetskrav för produkter och tjänster. Detta kan omfatta tillhandahållande av särskild terminalutrustning för slutanvändare med funktionsnedsättning, när andra kommunikationssätt inte är lämpliga för dem.
- (289) Det är viktigt att öka medvetenheten om det gemensamma europeiska nödnumret 112 för att förbättra säkerhetsskyddet för medborgare som reser inom unionen. Därför bör medborgare, vid resa inom någon medlemsstat, särskilt genom information i internationella bussterminaler, tågstationer, hamnar och flygplatser samt i telefonlistor, slutanvändar- och fakturainformation, informeras om att det gemensamma europeiska nödnumret 112 kan användas som enda nödnummer inom hela unionen. Ansvaret för detta ligger framför allt på medlemsstaterna, men kommissionen bör fortsätta att stödja och komplettera medlemsstaternas initiativ för att ytterligare öka kännedomen om det gemensamma europeiska nödnumret 112 och med jämna mellanrum utvärdera allmänhetens kännedom om detta nödnummer.
- (290) Lokaliseringssuppgifter, som används i all nödkommunikation, förbättrar säkerhetsskyddet för slutanvändarna och hjälper alarmeringstjänsten i dess arbete, under förutsättning att förmedlingen av nödkommunikationsdata och därtill hörande data till alarmeringstjänsten garanteras genom det nationella systemet för alarmeringscentraler. Mottagandet och användningen av lokaliseringssuppgifter, som inbegriper både nätbaserade lokaliseringssuppgifter och, om sådana finns tillgängliga, förbättrade lokaliseringssuppgifter från terminaler, bör överensstämma med relevant unionsrätt om behandling av personuppgifter och säkerhetsåtgärder. Företag som tillhandahåller nätbaserad lokalisering bör göra lokaliseringssuppgifter tillgängliga för alarmeringstjänster så snart samtalet når den tjänsten, oberoende av vilken teknik som används. Lokaliseringsteknik som baserar sig på terminaler har dock visat sig vara betydligt mer exakt och kostnadseffektiv tack vare tillgången på uppgifter som tillhandahålls av Egnos (European Geostationary Navigation Overlay Service) och satellitnavigeringssystemet Galileo och andra globala satellitnavigeringssystem och wifi-data. Lokaliseringssuppgifter som fås från terminaler bör därför komplettera nätbaserade lokaliseringssuppgifter även om lokaliseringssuppgifter som fås från terminaler kanske blir tillgängliga först efter det att nödkommunikationen har upprättats. Medlemsstaterna bör säkerställa att lokaliseringssuppgifter som fås från terminaler, när sådana finns tillgängliga, görs tillgängliga för den lämpligaste alarmeringscentralen. Detta är kanske inte alltid möjligt, exempelvis när lokalisering inte finns att tillgå på terminalen eller genom de interpersonella kommunikationstjänster som används, eller när det inte är tekniskt möjligt att inhämta den informationen. Dessutom bör medlemsstaterna säkerställa att alarmeringscentralerna, när så är möjligt, kan samla in och hantera de

lokaliseringssuppgifter som finns tillgängliga. Fastställandet och överföringen av lokaliseringssuppgifter bör vara kostnadsfritt för både slutanvändaren och den myndighet som ansvarar för nödkommunikation, oavsett hur detta har fastställts, till exempel via terminalen eller via nätverket, och oberoende av överföringssätt, till exempel via röstkommunikation, sms eller ip-baserat.

- (291) För att kunna hålla jämna steg med den tekniska utvecklingen när det gäller exakt information om varifrån samtalet kommer, likvärdigt tillträde för slutanvändare med funktionsnedsättning och dirigering av samtalet till den lämpligaste alarmeringscentralen, bör kommissionen ges befogenhet att genom en delegerad akt anta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa kompatibilitet, interoperabilitet, kvalitet, tillförlitlighet och kontinuitet för nödkommunikation i unionen, såsom funktionella bestämmelser som anger den roll som spelas av olika parter i kommunikationskedjan, till exempel tillhandahållare av nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster, nätoperatörer och alarmeringscentraler, samt tekniska bestämmelser som anger de tekniska metoderna för att följa de funktionella bestämmelserna. Dessa åtgärder bör inte påverka det sätt på vilket medlemsstaternas alarmeringstjänster är organiserade.
- (292) En medborgare i en medlemsstat som behöver kontakta alarmeringstjänsten i en annan medlemsstat kan inte göra detta eftersom alarmeringstjänsten kanske inte har kontaktuppgifter till alarmeringstjänster i andra medlemsstater. En unionsomfattande, säker databas över nummer till en huvudansvarig alarmeringstjänst i varje land bör därför inrättas. Därför bör Berec upprätthålla en säker databas med E.164-nummer till medlemsstaternas alarmeringstjänster, om andra organisationer inte redan har en sådan databas, i syfte att säkerställa att alarmeringstjänster i en medlemsstat kan kontaktas av alarmeringstjänster i en annan.
- (293) Nationell rätt har utvecklats i olika riktningar när det gäller sändningen av varningar till allmänheten via elektroniska kommunikationstjänster avseende överhängande eller pågående större nödsituationer och katastrofer. För att få till stånd en tillnärmning av rätten på detta område bör detta direktiv därför föreskriva att tillhandahållare av mobila nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster ska sända varningar till allmänheten till samtliga berörda slutanvändare, om system för varning av allmänheten finns. Berörda slutanvändare bör anses vara de slutanvändare som befinner sig i de geografiska områden som potentiellt påverkas av överhängande eller pågående större nödsituationer och katastrofer under varningsperioden, enligt vad som fastställts av de behöriga myndigheterna.
- (294) När det har säkerställts att samtliga berörda slutanvändare nås på ett effektivt sätt, oberoende av bosättningsort eller bosättningsmedlemsstat, och den högsta datasäkerhetsnivån är uppnådd bör medlemsstaterna kunna föreskriva att varningar till allmänheten får utsändas via andra allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster än mobila nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster och överföringstjänster för utsändning eller via en mobil applikation som överförs via internetanslutningstjänster. I syfte att informera slutanvändare som reser in i en medlemsstat om förekomsten av ett sådant system för varningar till allmänheten bör medlemsstaten säkerställa att dessa slutanvändare automatiskt, utan onödigt dröjsmål och kostnadsfritt ges lättbegriplig information om hur man kan ta emot varningar till allmänheten, inklusive genom mobil terminalutrustning som inte medger användning av internetanslutningstjänster. Andra varningar till allmänheten än de som är beroende av mobila nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster bör sändas till slutanvändarna på ett lättmottagligt sätt. När ett system för varning av allmänheten bygger på en applikation bör slutanvändarna inte vara tvungna att registrera sig hos myndigheterna eller applikationstillhandahållaren. Slutanvändarnas lokaliseringssuppgifter bör användas i enlighet med direktiv 2002/58/EG. Sändningen av varningar till allmänheten bör vara kostnadsfri för slutanvändarna. Vid sin översyn av genomförandet av detta direktiv skulle kommissionen även kunna bedöma om det är möjligt, i överensstämmelse med unionsrätten, och genomförbart att inrätta ett gemensamt unionsomfattande system för varningar till allmänheten för att varna allmänheten i händelse av en överhängande eller pågående katastrof eller allvarlig nödsituation i flera olika medlemsstater.
- (295) Medlemsstaterna bör kunna fastställa huruvida förslag på andra alternativa system än sådana som går via mobila nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster verkligen är likvärdiga med sådana tjänster, med största möjliga beaktande av Berecs riktlinjer. Sådana riktlinjer bör utarbetas i samråd med de myndigheter som ansvarar för

alarmeringscentraler för att säkerställa att experter på nödsituationer deltar i utformningen av dem och att det finns en samsyn mellan de olika medlemsstaternas myndigheter om vad som behövs för att säkerställa att sådana system för varning av allmänheten genomförs fullt ut i medlemsstaterna samtidigt som man säkerställer att unionens medborgare är effektivt skyddade när de reser i andra medlemsstater.

- (296) I enlighet med målen i stadgan och i enlighet med skyldigheterna enligt Förenta nationernas konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, bör i regelverket säkerställas att samtliga slutanvändare, inklusive slutanvändare med funktionsnedsättning, äldre användare och användare med särskilda sociala behov, enkelt får likvärdigt tillträde till högkvalitativa och prismässigt överkomliga tjänster, oavsett var i unionen de bor. I förklaring 22 som fogas till slutakten till Amsterdamfördraget anges att unionens institutioner ska beakta behoven hos personer med funktionsnedsättning när åtgärder utarbetas enligt artikel 114 i EUF-fördraget.
- (297) För att säkerställa att slutanvändare med funktionsnedsättning kan utnyttja konkurrensen och det urval av tjänstetillhandahållare som majoriteten av slutanvändare drar fördel av, bör de behöriga myndigheterna, när så är lämpligt och med hänsyn till de nationella förhållandena, samt efter samråd med slutanvändare med funktionsnedsättning, specificera konsumentskydds krav för slutanvändare med funktionsnedsättning som måste uppfyllas av tillhandahållare av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster. Dessa krav kan särskilt omfatta att tillhandahållare ska säkerställa att slutanvändare med funktionsnedsättning kan utnyttja deras tjänster på samma villkor, inbegripet priser, tariffer och kvalitet, som de som erbjuds deras övriga slutanvändare, oberoende av eventuella extra kostnader för dessa tillhandahållare. Övriga krav kan gälla grossistarrangemang mellan tillhandahållare. För att undvika att tjänstetillhandahållare åläggs en orimlig börda bör de behöriga myndigheterna kontrollera om målen avseende lika tillträde och valmöjligheter kan uppnås utan sådana åtgärder.
- (298) Som komplement till unionsrätten om harmonisering av tillgänglighetskrav för produkter och tjänster fastställs i detta direktiv nya förstärkta krav på överkomliga priser och tillgång med avseende på tillhörande terminalutrustning samt särskild utrustning och särskilda tjänster för slutanvändare med funktionsnedsättning. Motsvarande skyldighet i direktiv 2002/22/EG för medlemsstaterna att främja tillgången på terminalutrustning för användare med funktionsnedsättning har därför blivit föråldrad och bör upphävas.
- (299) Effektiv konkurrens har utvecklats när det gäller tillhandahållandet av nummerupplysningstjänster och abonnentförteckningar bland annat enligt artikel 5 i kommissionens direktiv 2002/77/EG⁽¹⁾. För att upprätthålla denna effektiva konkurrens bör alla tillhandahållare av nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster som tilldelar sina slutanvändare telefonnummer från en nummerplan fortsätta att vara skyldiga att tillhandahålla relevant information på ett skäligt, kostnadsorienterat och icke-diskriminerande sätt.
- (300) Slut användarna bör informeras om sin rätt att bestämma huruvida de vill ingå i en abonnentförteckning. Tillhandahållare av nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster bör respektera slut användarnas beslut när uppgifter görs tillgängliga för tillhandahållare av katalogtjänster. Artikel 12 i direktiv 2002/58/EG säkerställer slut användarnas rätt till integritet när det gäller införandet av deras personliga upplysningar i en allmän abonnentförteckning.
- (301) Åtgärder i grossistledet genom vilka uppgifter om slutanvändare tas med i databaser bör vara förenliga med säkerhetsåtgärder för skydd av personuppgifter enligt förordning (EU) 2016/679, inbegripet artikel 12 i direktiv 2002/58/EG. Tillhandahållandet av dessa uppgifter för tjänstetillhandahållare bör vara kostnadsbaserat, samtidigt som medlemsstaterna ges möjlighet att inrätta en central mekanism för att tillhandahålla övergripande samlad information till nummerupplysningstillhandahållare och ge tillträde till nätet på rimliga och transparenta

⁽¹⁾ Kommissionens direktiv 2002/77/EG av den 16 september 2002 om konkurrens på marknaderna för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (EGT L 249, 17.9.2002, s. 21).

villkor, för att säkerställa att slutanvändarna kan dra fullständig nytta av konkurrensen, vilket i stor utsträckning har gjort det möjligt att avlägsna återförsäljningsregleringen för dessa tjänster och tillhandahålla nummerupplysnings-tjänster på rimliga och transparenta villkor.

- (302) Efter avskaffandet av skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande nummerupplysningstjänster och eftersom det finns en fungerande marknad för sådana tjänster, är rätten till tillgång till nummerupplysningstjänster inte längre nödvändig. De nationella regleringsmyndigheterna bör dock fortfarande kunna införa skyldigheter och villkor för företag som kontrollerar tillträde till slutanvändare för att upprätthålla tillträde och konkurrens på denna marknad.
- (303) Slut användare bör kunna garanteras interoperabilitet för all utrustning som säljs inom unionen för radiomottagning i nya fordon i kategori M samt mottagning av digital television. Medlemsstaterna bör kunna kräva en lägsta nivå av harmoniserade standarder när det gäller sådan utrustning. Sådana standarder kan ibland anpassas mot bakgrund av den tekniska utvecklingen och marknadsutvecklingen.
- (304) Om medlemsstaterna beslutar att anta åtgärder i enlighet med direktiv (EU) 2015/1535 för interoperabilitet för radiomottagare för konsumenter, bör de kunna ta emot och återge radiotjänster som tillhandahålls via digital markbunden radiosändning eller ip-nät, för att säkerställa bibehållen interoperabilitet. Detta kan också förbättra den allmänna säkerheten, genom att användarna får möjlighet att använda flera olika former av teknik för att få tillgång till och ta emot information vid nödsituationer i medlemsstaterna.
- (305) Konsumenterna bör ges möjlighet att uppnå största möjliga anslutning till digitala tv-apparater. Interoperabilitet är ett begrepp som gradvis förändras på dynamiska marknader. Standardiseringsorganen bör göra sitt yttersta för att säkerställa att lämpliga standarder utvecklas i takt med den aktuella tekniken. Det är även viktigt att säkerställa att digitala tv-apparater är utrustade med anslutningsdon som kan överföra alla nödvändiga delar av den digitala signalen, inbegripet ljud- och videoströmmar, information om villkorad tillgång, tjänster, API och kopieringsskydd. Genom detta direktiv bör därför säkerställas att funktioner som har samband med eller genomförs i anslutningsdon inte begränsas av nätoperatörer, tjänstetillhandahållare eller tillverkare av utrustning och även fortsättningsvis utvecklas i linje med den tekniska utvecklingen. En gemensam standard för återgivning och presentation av anslutna tv-tjänster bör införas genom en marknadsstyrd mekanism, eftersom det skulle vara till fördel för konsumenterna. Medlemsstaterna och kommissionen bör kunna ta policyinitiativ som överensstämmer med fördraget i syfte att främja denna utveckling.
- (306) Bestämmelserna om interoperabilitet för radio- och tv-utrustning för konsumenter utgör inget hinder för att bilradiomottagare i nya fordon i kategori M kan ta emot och återge radiotjänster som tillhandahålls via analog markbunden radiosändning och dessa bestämmelser hindrar inte medlemsstaterna från att införa skyldigheter för att säkerställa att digitala radiomottagare kan ta emot och återge analoga markbundna radiosändningar.
- (307) Utan att det påverkar tillämpningen av unionsrätten hindrar detta direktiv inte medlemsstaterna från att anta tekniska bestämmelser som rör digital markbunden tv-utrustning, för att förbereda konsumenternas övergång till nya standarder för markbunden sändning och undvika utbud av utrustning som inte är förenlig med de standarder som ska införas.
- (308) Medlemsstaterna bör ha möjlighet att fastställa proportionella skyldigheter avseende *sändningsplikt (must carry)* för företag som omfattas av deras jurisdiktion av legitima hänsyn till allmän ordning, men sådana skyldigheter bör dock endast införas om de är nödvändiga för att uppfylla de mål som avser allmänintresset och som medlemsstaterna klart fastställt i enlighet med unionsrätten och de bör vara proportionella och transparenta öppet redovisade. Det bör vara möjligt att tillämpa *sändningsplikt* på vissa angivna radio- och tv-sändningar och tilläggstjänster som tillhandahålls av en bestämd tillhandahållare av medietjänster. Den sändningsplikt som åläggs av medlemsstaterna bör vara rimlig, det vill säga att den bör vara proportionell och transparent mot bakgrund av klart fastställda mål

som avser allmänintresset. Medlemsstaterna bör ge en objektiv motivering till den *sändningsplikt* som de föreskriver i sin nationella lagstiftning för att säkerställa att denna plikt är transparent, proportionell och tydligt definierad. Sändningsplikten bör utformas på ett sådant sätt att det ger tillräckliga incitament till effektiva investeringar i infrastruktur.

- (309) *Sändningsplikten* bör ses över regelbundet minst vart femte år för att hålla den aktuell i förhållande till den tekniska utvecklingen och marknadsutvecklingen och för att säkerställa att den fortsätter att vara proportionell i förhållande till de mål som ska nås. Sändningsplikten kan, där så är lämpligt, förenas med en bestämmelse om proportionell ersättning som bör fastställas i nationell lagstiftning. När så är fallet bör man i nationell rätt även fastställa vilken metod som ska tillämpas för att beräkna lämplig ersättning. I fråga om denna metod bör man undvika inkonsekvenser i förhållande till korrigeringsåtgärder avseende tillträde som nationella regleringsmyndigheter kan ålägga de tillhandahållare av överföringstjänster som används för sändning som har konstaterats ha ett betydande inflytande på marknaden. Om det i ett tidsbegränsat avtal som undertecknats före den 20 december 2018 föreskrivs en annan metod bör det vara möjligt att fortsätta att tillämpa den metoden under avtalets löptid. Om det inte finns en nationell bestämmelse om ersättning bör tillhandahållare av radio- eller tv-sändningar och tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät som används för överföringen av dessa radio- eller tv-sändningar genom avtal kunna fastställa en proportionell ersättning.
- (310) Elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster som används för distribution av radio- eller tv-sändningar till allmänheten inbegriper kabelnät, IP-tv, samt nät för satellitsändningar och markbundna sändningar. De kan också inbegripa andra nät i den mån ett betydande antal slutanvändare huvudsakligen använder sådana nät för att ta emot radio- och tv-sändningar. *Sändningsplikt* för analoga tv-sändningar bör övervägas endast om avsaknad av en sådan plikt skulle medföra betydande störningar för ett betydande antal slutanvändare eller om det inte finns några andra överföringssätt för vissa angivna tv-sändningar. *Sändningsplikt* kan omfatta överföring av tjänster som är särskilt utformade för att slutanvändare med funktionsnedsättning ska kunna få tillgång till dem på likvärdiga villkor. Tilläggstjänster omfattar följaktligen tjänster som är avsedda att förbättra tillgängligheten för slutanvändare med funktionsnedsättning, till exempel text-tv, textning för döva slutanvändare och slutanvändare med hörselnedsättning, syntolkning, uppläst textning och teckenspråkstolkning, och skulle vid behov kunna innefatta tillgång till relaterade rådata. Mot bakgrund av det ökande tillhandahållandet och mottagandet av internetanslutna tv-tjänster och den fortsatta betydelsen av EPG:er för slutanvändarens valfrihet kan överföringen av programrelaterade uppgifter som är nödvändiga för att stödja uppkopplade tv-tjänster och EPG omfattas av *sändningsplikt*. Sådana programrelaterade uppgifter bör kunna innehålla information om programmets innehåll och hur man kommer åt detta, men inte själva programinnehållet.
- (311) Nummerpresentation är i regel tillgänglig i moderna telefonväxlar och kan därför i allt större utsträckning tillhandahållas till låg kostnad eller utan kostnad. Medlemsstaterna behöver inte införa skyldigheter om att tillhandahålla sådana tjänster när de redan finns tillgängliga. I direktiv 2002/58/EG slås vakt om användarnas integritet när det gäller specificerad fakturering genom att ge dem möjlighet att skydda sin integritet när nummerpresentation genomförs. Utvecklingen av dessa tjänster på alleuropeisk grund skulle gynna konsumenterna och främjas genom detta direktiv. Det är vanligt att tillhandahållare av internetanslutningstjänster tillhandahåller kunden en e-postadress som innehåller tillhandahållarens kommersiella namn eller varumärke. För att säkerställa att slutanvändare inte drabbas av inlåsnings effekter kopplade till risken för att förlora tillgång till e-post vid byte av internetanslutningstjänst bör medlemsstaterna kunna införa skyldigheter för tillhandahållare av sådana tjänster att, på begäran, antingen ge tillgång till e-posten eller överföra e-post som skickats till det eller de berörda e-postkontona. Denna funktion bör tillhandahållas kostnadsfritt och under en tidsperiod som den nationella regleringsmyndigheten anser lämplig.
- (312) Medlemsstaterna kommer genom offentliggörande av information att säkerställa att både befintliga och potentiella marknadsaktörer förstår sina rättigheter och skyldigheter och vet var de kan få närmare relevanta upplysningar. Ett offentliggörande av information i de nationella officiella tidningarna hjälper berörda parter i andra medlemsstater att hitta de relevanta upplysningarna.

- (313) Kommissionen bör övervaka avgifter som bidrar till att avgöra priset för slutanvändarna och offentliggöra information om sådana avgifter för att säkerställa att den alleuropeiska marknaden för elektroniska kommunikationstjänster fungerar väl och effektivt.
- (314) För att avgöra om unionsrätten tillämpas på ett korrekt sätt behöver kommissionen veta vilka företag som anses ha betydande inflytande på marknaden och vilka skyldigheter som de nationella regleringsmyndigheterna infört för marknadsaktörerna. Medlemsstaterna måste därför, utöver offentliggörandet på nationell nivå, lämna dessa uppgifter till kommissionen. När medlemsstaterna åläggs att översända uppgifter till kommissionen, bör de kunna göra elektroniskt under förutsättning av överenskommelse om lämpliga förfaranden för autentisering.
- (315) För att beakta marknadsutvecklingen och den sociala och tekniska utvecklingen, inbegripet utvecklingen av tekniska standarder, för att hantera riskerna för nätens och tjänsternas säkerhet och för att säkerställa effektiv tillträde till alarmeringstjänster via nödkommunikation bör befogenheten att anta akter i enlighet med artikel 290 i EUF-fördraget delegeras till kommissionen när det gäller att fastställa en enhetlig högsta taxa för röstsamtalsterminering i grossistledet på marknaderna för fasta och mobila nät, anta åtgärder som avser nödkommunikation i unionen och anpassa bilagorna till detta direktiv. Det är särskilt viktigt att kommissionen genomför lämpliga samråd under sitt förberedande arbete, inklusive på expertnivå, och att dessa samråd genomförs i enlighet med principerna i det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning av den 13 april 2016⁽¹⁾. För att säkerställa lika stor delaktighet i förberedelsen av delegerade akter erhåller Europaparlamentet och rådet alla handlingar samtidigt som medlemsstaternas experter, och deras experter ges systematiskt tillträde till möten i kommissionens expertgrupper som arbetar med förberedelse av delegerade akter.
- (316) För att säkerställa enhetliga villkor för genomförandet av detta direktiv bör kommissionen tilldelas genomförandebefogenheter att anta beslut för att komma till rätta med gränsöverskridande skadlig störning mellan medlemsstater, att identifiera ett harmoniserad eller samordnad strategi för att åtgärda inkonsekvent genomförande av allmänna regleringsstrategier från nationella regleringsmyndigheters sida när det gäller reglering av marknader för elektronisk kommunikation samt nummer, inklusive nummerserier, nummerportabilitet och portabilitet av identifierare, översättningssystem för nummer och adresser samt tillträde till alarmeringstjänster genom det gemensamma europeiska nödnumret 112, att göra tillämpningen av standarder eller specifikationer obligatorisk, eller stryka standarder eller specifikationer från den obligatoriska delen av förteckningen över standarder, att anta tekniska och organisatoriska åtgärder för att korrekthantera risker för säkerhet för nät och tjänster, samt de förhållanden, format och förfaranden som är tillämpliga på anmälan av säkerhetsincidenter, att ange relevanta detaljer om individuella nyttjanderätter som är allmänt tillgängliga i ett standardiserat elektroniskt format när nyttjanderätterna till radiospektrum skapas för att ange de fysiska och tekniska egenskaperna hos trådlösa accesspunkter med kort räckvidd, att auktorisera eller hindra en nationell regleringsmyndighet från att införa, för företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden, vissa skyldigheter när det gäller tillträde eller samtrafik, att harmonisera specifika nummer eller nummerserier för att ta itu med ej tillgodosedd gränsöverskridande eller alleuropeisk efterfrågan på nummerresurser, och att fastställa den sammanfattning av avtalet som ska tillhandahållas konsumenter. Dessa befogenheter bör utövas i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 182/2011⁽²⁾.
- (317) Slutligen bör kommissionen vid behov, efter att ha tagit största möjliga hänsyn till Berecs yttrande, kunna anta rekommendationer som gäller identifiering av relevanta produkt- och tjänstemarknader, anmälningar enligt förfarandet för konsolidering av den inre marknaden och en harmoniserad tillämpning av bestämmelserna i regelverket.
- (318) Kommissionen bör se över direktivets funktionssätt med jämna mellanrum, främst i syfte att avgöra behovet av ändringar med hänsyn till den tekniska utvecklingen eller ändrade marknadsvillkor.

⁽¹⁾ EUT L 123, 12.5.2016, s. 1.

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 182/2011 av den 16 februari 2011 om fastställande av allmänna regler och principer för medlemsstaternas kontroll av kommissionens utövande av sina genomförandebefogenheter (EUT L 55, 28.2.2011, s. 13).

- (319) Vid sin översyn av hur detta direktiv fungerar bör kommissionen göra en bedömning av huruvida det med tanke på marknadsutvecklingen samt konkurrensen och konsumentskyddet även i fortsättningen behövs bestämmelser om sektorsspecifik förhandsreglering eller om dessa bestämmelser bör ändras eller upphävas. Eftersom det genom detta direktiv införs nya metoder för reglering av sektorer för elektronisk kommunikation, såsom möjligheten att utvidga tillämpningen av symmetriska skyldigheter bortom den första koncentrations- eller distributionspunkten och regleringen av saminvesteringar bör särskild hänsyn tas till bedömningen av hur dessa fungerar.
- (320) Ytterligare teknisk utveckling och marknadsutveckling, i synnerhet vad gäller användningen av olika elektroniska kommunikationstjänster och dessas förmåga att säkerställa ett effektivt tillträde till alarmeringstjänster, skulle kunna äventyra uppnåendet av målen i detta direktiv vad gäller slutanvändares rättigheter. Berec bör därför övervaka denna utveckling i medlemsstaterna och regelbundet offentliggöra yttranden som innefattar en bedömning av utvecklingens påverkan på den praktiska tillämpningen av de bestämmelser i detta direktiv som avser slutanvändare. Kommissionen bör, med största möjliga beaktande av Berecs yttrande, offentliggöra en rapport och lägga fram ett lagstiftningsförslag där den anser att det är nödvändigt för att säkerställa att målen för detta direktiv uppnås.
- (321) Direktiven 2002/19/EG, 2002/20/EG, 2002/21/EG, 2002/22/EG och artikel 5 i beslut nr 243/2012/EU bör upphävas.
- (322) Kommissionen bör övervaka övergången från nuvarande regelverk till det nya regelverket.
- (323) Eftersom målet för detta direktiv, nämligen att åstadkomma ett harmoniserat och förenklat regelverk för elektroniska kommunikationsnät, elektroniska kommunikationstjänster, tillhörande faciliteter och tillhörande tjänster, för villkoren för auktorisering av nät och tjänster, för radiospektrumanvändning och nummerresurser, för tillträde till och samtrafik mellan elektroniska kommunikationsnät och tillhörande faciliteter och för skydd av slutanvändare inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna utan snarare, på grund av åtgärdens omfattning och verkningar, kan uppnås bättre på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.
- (324) I enlighet med den gemensamma politiska förklaringen av den 28 september 2011 från medlemsstaterna och kommissionen om förklarande dokument⁽¹⁾ har medlemsstaterna åtagit sig att, i de fall detta är berättigat, låta anmälan av införlivandeåtgärder åtföljas av ett eller flera dokument som förklarar förhållandet mellan de olika delarna i direktivet och motsvarande delar i de nationella instrumenten för införlivande. Med avseende på detta direktiv anser lagstiftaren att översändandet av sådana dokument är berättigat.
- (325) Skyldigheten att införliva detta direktiv med nationell lagstiftning bör endast gälla de bestämmelser som utgör en innehållsmässig ändring i förhållande till de upphävda direktiven. Skyldigheten att införliva de oförändrade bestämmelserna följer av de upphävda direktiven.
- (326) Detta direktiv bör inte påverka medlemsstaternas skyldigheter vad gäller de tidsfrister för införlivande med nationell lagstiftning och de datum för tillämpningen av direktiven som anges i del B i bilaga XII.

⁽¹⁾ EUT C 369, 17.12.2011, s. 14.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

DEL I

RAM (ALLMÄNNA REGLER FÖR ORGANISATIONEN AV SEKTORN)

AVDELNING I

TILLÄMPNINGSSOMRÅDE, SYFTE OCH MÅL, DEFINITIONER

KAPITEL I

Syfte, mål och definitioner

Artikel 1

Syfte, tillämpningsområde och mål

1. Genom detta direktiv inrättas ett harmoniserat ramverk för elektroniska kommunikationsnät, elektroniska kommunikationstjänster, tillhörande faciliteter, tillhörande tjänster och vissa aspekter av terminalutrustning. I detta direktiv fastställs uppgifter för nationella regleringsmyndigheter och, i tillämpliga fall, för andra behöriga myndigheter och inrättas en rad förfaranden för att säkerställa en harmoniserad tillämpning av regelverket inom hela unionen.
2. Målen med detta direktiv är att
 - a) genomföra en inre marknad för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster som leder till anläggning och nyttjande av nät med mycket hög kapacitet, hållbar konkurrens och interoperabilitet för elektroniska kommunikationstjänster, tillgänglighet, säkerhet för nät och tjänster samt nytta för slutanvändare,
 - b) genom effektiv konkurrens och valmöjligheter säkerställa att allmänt tillgängliga tjänster av god kvalitet och till ett överkomligt pris tillhandahålls i hela unionen, att hantera situationer där behoven hos slutanvändare, inbegripet slutanvändare med funktionsnedsättning så att de kan ha tillträde till tjänsterna på samma villkor som andra, inte tillgodoses på ett tillfredsställande sätt av marknaden och att fastställa de nödvändiga rättigheterna för slutanvändare.
3. Detta direktiv påverkar inte
 - a) skyldigheter som följer av nationell rätt i överensstämmelse med unionsrätten, eller direkt av unionsrätten, med avseende på sådana tjänster som tillhandahålls med hjälp av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster,
 - b) åtgärder som i överensstämmelse med unionsrätten vidtagits på unionsnivå eller nationell nivå för att uppnå mål av allmänt intresse, särskilt när det gäller skydd av personuppgifter och integritetsskydd, reglering av innehåll och audiovisuell politik,
 - c) åtgärder som medlemsstater vidtagit för ändamål som rör allmän ordning och säkerhet samt försvar,
 - d) förordningarna (EU) nr 531/2012 och (EU) 2015/2120 och direktiv 2014/53/EU.
4. Kommissionen, Organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation (nedan kallat *Berec*) och de berörda myndigheterna ska säkerställa att deras behandling av personuppgifter sker i enlighet med unionens dataskyddsbestämmelser.

Artikel 2

Definitioner

I detta direktiv avses med

1. *elektroniskt kommunikationsnät*: system för överföring, oberoende av om det bygger på en permanent infrastruktur eller en centralt administrerad kapacitet eller inte, och i tillämpliga fall utrustning för koppling eller dirigering samt andra resurser, inbegripet nätelement som inte är aktiva, som medger överföring av signaler via tråd, via radio, på optisk väg eller via andra elektromagnetiska överföringsmedier, däribland satellitnät, fasta nät (kretskopplade och paketkopplade, inbegripet internet) och mobilnät, elnätssystem i den utsträckning dessa används för signalöverföring, nät för radio- och tv-utsändning samt kabel-tv-nät, oberoende av vilken typ av information som överförs,
2. *nät med mycket hög kapacitet*: antingen ett elektroniskt kommunikationsnät som helt består av fiberoptiska element åtminstone fram till distributionspunkten på betjäningsplatsen eller ett elektroniskt kommunikationsnät som under normala högtrafikförhållanden kan erbjuda liknande nätprestanda i fråga om tillgänglig ned- och upplänksbandbredd, resiliens, felrelaterade parametrar samt fördröjning och jitter; nätprestandan kan anses vara liknande oberoende av om slutanvändarens upplevelse varierar på grund av de olika inneboende egenskaperna hos det medium genom vilket nätet slutligen förbinds med nätanslutningspunkten,
3. *gränsöverskridande marknader*: marknader som fastställs i enlighet med artikel 65 och som omfattar unionen eller en betydande del därav och är belägna i mer än en medlemsstat,
4. *elektronisk kommunikationstjänst*: en tjänst som vanligen tillhandahålls mot ersättning via elektroniska kommunikationsnät och som omfattar, med undantag av tjänster i form av tillhandahållande av innehåll som överförs med hjälp av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster eller utövande av redaktionellt ansvar över sådant innehåll, följande typer av tjänster:
 - a) *internetanslutningstjänst* enligt definitionen i artikel 2.2 i förordning (EU) 2015/2120,
 - b) *interpersonell kommunikationstjänst*, och
 - c) *tjänster som helt eller huvudsakligen utgörs av överföring av signaler, såsom överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin till maskin-tjänster och för utsändningstjänster,*
5. *interpersonell kommunikationstjänst*: en tjänst som vanligen tillhandahålls mot ersättning och som möjliggör direkt interpersonellt och interaktivt informationsutbyte via elektroniska kommunikationsnät mellan ett begränsat antal personer, varigenom de personer som inleder eller deltar i kommunikationen bestämmer vem eller vilka som ska vara mottagare av denna; den inbegriper inte tjänster som möjliggör interpersonell och interaktiv kommunikation enbart som en extrafunktion av mindre betydelse som är direkt kopplad till en annan tjänst,
6. *nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst*: en interpersonell kommunikationstjänst som använder allmänt tilldelade nummerresurser, närmare bestämt ett eller flera nummer i nationella eller internationella nummerplaner, eller som möjliggör kommunikation med ett eller flera nummer i nationella eller internationella nummerplaner,
7. *nummeroberoende interpersonell kommunikationstjänst*: en interpersonell kommunikationstjänst som inte använder allmänt tilldelade nummerresurser, närmare bestämt ett eller flera nummer i nationella eller internationella nummerplaner, eller som inte möjliggör kommunikation med ett eller flera nummer i nationella eller internationella nummerplaner,
8. *allmänt elektroniskt kommunikationsnät*: elektroniskt kommunikationsnät som helt eller huvudsakligen används för att tillhandahålla allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster och som stöder informationsöverföring mellan nätanslutningspunkter,

9. *nätanslutningspunkt*: den fysiska punkt vid vilken en slutanvändare ansluts till ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät och vilken, när det gäller nät där man använder sig av koppling och dirigering, identifieras med hjälp av en särskild nätadress och kan vara knuten till en slutanvändares nummer eller namn,
10. *tillhörande faciliteter*: tillhörande tjänster, fysisk infrastruktur och andra faciliteter eller komponenter i samband med ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst som möjliggör eller stöder tillhandahållande av tjänster via det nätet eller den tjänsten, eller har möjlighet att göra detta, och inbegriper byggnader eller tillträde till byggnader, ledningar i byggnader, antenner, torn och andra stödkonstruktioner, kanalisation, rör, master, inspektionsbrunnar och kopplingskåp,
11. *tillhörande tjänst*: tjänst som hör till ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst och som möjliggör eller stöder tillhandahållande av tjänster, eget tillhandahållande eller automatiserat tillhandahållande via det nätet eller den tjänsten, eller har möjlighet att göra detta, och inbegriper nummeröversättning eller system med motsvarande funktion, system för villkorad tillgång och elektroniska programguider (EPG:er) samt andra tjänster, såsom identitet, lokalisering och närvarotjänster,
12. *system för villkorad tillgång*: tekniska åtgärder, autentiseringssystem och/eller arrangemang som endast medger tillträde till en skyddad radio- eller tv-utsändningstjänst i en form som kan uppfattas efter abonnemang eller annan form av på förhand utfärdat enskilt tillstånd,
13. *användare*: en fysisk eller juridisk person som använder eller efterfrågar en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst,
14. *slutanvändare*: en användare som inte tillhandahåller allmänna elektroniska kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster,
15. *konsument*: varje fysisk person som använder eller efterfrågar en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst för ändamål som ligger utanför dennes näringsverksamhet, affärsverksamhet, hantverk eller yrke,
16. *tillhandahållande av ett elektroniskt kommunikationsnät*: etablering, drift, kontroll eller tillgängliggörande av ett sådant nät,
17. *förbättrad digital tv-utrustning*: digitalboxar som är avsedda att anslutas till tv-apparater eller integrerade digital-tv-apparater, som kan ta emot digitala interaktiva tv-tjänster,
18. *gränssnitt för applikationsprogrammering* eller *API*: gränssnitt mellan applikationsprogram, som tillhandahålls av sändningsföretag eller tjänstetillhandahållare, samt resurser i den förbättrade digital-tv-utrustningen för digitala tv- och radiotjänster,
19. *radiospektrumallokering*: fastställande av ett visst frekvensband för användning av en eller flera typer av radiokommunikationstjänster, där det är lämpligt, på bestämda villkor,
20. *skadlig störning*: en störning som äventyrar en radionavigeringstjänst eller annan säkerhetstjänst eller som i övrigt allvarligt försämrar, hindrar eller upprepade gånger stör en radiokommunikationstjänst som tillhandahålls i enlighet med tillämplig internationell reglering, unionslagstiftning eller nationell lagstiftning,
21. *säkerhet för nät och tjänster*: elektroniska kommunikationsnätets och kommunikationstjänsternas förmåga att vid en viss tillförlitlighetsnivå motstå åtgärder som undergräver tillgängligheten, riktigheten, integriteten eller konfidentialiteten hos dessa nät och tjänster, hos lagrade eller överförda eller behandlade uppgifter eller hos de närliggande tjänster som erbjuds genom eller är tillgängliga via dessa elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster,

22. *allmän auktorisation*: ett rättsligt ramverk som upprättats av en medlemsstat för att säkerställa rättigheter för tillhandahållande av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster och genom vilken det fastställs sektorsspecifika skyldigheter som kan gälla för alla eller vissa typer av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster i enlighet med detta direktiv,
23. *trådlös accesspunkt med kort räckvidd*: liten trådlös nätanslutningsutrustning med låg effekt och kort räckvidd, som använder licensbelagt radiospektrum eller licensfritt radiospektrum eller en kombination av dessa, som kan användas som en del av ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät, som kan vara utrustad med en eller flera antenner med låg visuell inverkan och som gör det möjligt för användare att få trådlös tillgång till elektroniska kommunikationsnät oberoende av den underliggande nättopologin för mobila eller fasta nät,
24. *trådlöst lokalt nät (radio local area network – RLAN)*: trådlöst kommunikationssystem med låg effekt och kort räckvidd, med låg risk för störningar på andra sådana system som utnyttjas av andra användare i omedelbar närhet av systemet, och vilket på icke-exklusiv grund använder harmoniserat radiospektrum,
25. *harmoniserat radiospektrum*: radiospektrum för vilket harmoniserade villkor för tillgång och effektiv användning har fastställts genom tekniska genomförandeåtgärder i enlighet med artikel 4 i beslut nr 676/2002/EG,
26. *delad användning av radiospektrum*: två eller flera användares tillträde för användning av samma frekvensband inom ramen för en fastställd delningsplan, godkänd på grundval av allmän auktorisation, individuella nyttjanderätter till radiospektrum eller en kombination därav, inbegripet regleringsstrategier såsom licensbelagt delat tillträde som syftar till att underlätta delad användning av ett frekvensband, enligt en bindande överenskommelse mellan alla inblandade parter som överensstämmer med delningsregler som ingår i deras nyttjanderätter till radiospektrum för att garantera förutsebara och tillförlitliga delningsplaner för alla användare och som inte påverkar tillämpningen av konkurrensrätt,
27. *tillträde*: när faciliteter eller tjänster görs tillgängliga för ett annat företag på fastställda villkor, med eller utan ensamrätt, i syfte att tillhandahålla elektroniska kommunikationstjänster, bland annat när de används för att leverera informationssamhällets tjänster eller utsändning av innehållstjänster; bland annat omfattas följande: tillträde till nätelement samt tillhörande faciliteter, vilket kan inbegripa fast eller icke-fast anslutning av utrustning (detta inbegriper i synnerhet tillträde till accessnätet och till faciliteter och tjänster som är nödvändiga för att tillhandahålla tjänster över accessnätet), tillträde till fysisk infrastruktur, inbegripet byggnader, kanalisering och master, tillträde till relevanta mjukvarusystem, inbegripet driftstödssystem, tillgång till informationssystem eller databaser för förbeställning, anskaffning, beställning, begäran om underhåll och reparation samt fakturering, tillträde till nummeröversättning eller system som erbjuder likvärdiga funktioner, tillträde till fasta nät och mobilnät, i synnerhet för roaming, tillträde till system för villkorad tillgång för digital-tv-tjänster och tillträde till virtuella nättjänster,
28. *samtrafik*: en särskild typ av tillträde som genomförs mellan operatörer av allmänna nät genom en fysisk och logisk sammankoppling av allmänna elektroniska kommunikationsnät som används av samma eller ett annat företag för att göra det möjligt för ett företags användare att kommunicera med samma eller ett annat företags användare eller få tillgång till tjänster som erbjuds av ett annat företag, där dessa tjänster kan tillhandahållas av de berörda parterna eller andra parter som har tillträde till nätet,
29. *operatör*: ett företag som tillhandahåller eller som har auktorisation för att tillhandahålla ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller tillhörande facilitet,

30. *accessnät*: den fysiska väg som används av signaler för elektronisk kommunikation och som förbinder nätanslutningspunkten med en korskoppling eller likvärdig facilitet i det fasta allmänna elektroniska kommunikationsnätet,
31. *samtal*: en förbindelse som upprättas genom en allmänt tillgänglig interpersonell kommunikationstjänst som möjliggör talkommunikation i båda riktningarna,
32. *talkommunikationstjänst*: en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst för uppringning och mottagning, direkt eller indirekt, av nationella eller nationella och internationella samtal via ett eller flera nummer inom en nationell eller internationell nummerplan,
33. *geografiskt nummer*: ett nummer i den nationella nummerplanen där en del av dess sifferstruktur har geografisk betydelse och används för dirigering av samtal till den fysiska nätanslutningspunkten,
34. *icke-geografiskt nummer*: ett nummer från en nationell nummerplan som inte är ett geografiskt nummer, exempelvis mobiltelefonnummer, frisantalsnummer och betalsamtalsnummer,
35. *totalkonversationstjänst*: en multimedietjänst för realtidskonversation som tillhandahåller dubbelriktad symmetrisk realtidsöverföring av video, realtidstext och tal mellan användare på två eller flera platser,
36. *alarmeringscentral (public safety answering point – PSAP)*: en fysisk plats där nödkommunikation först tas emot under ansvar av en myndighet eller en privat organisation som är erkänd av medlemsstaten,
37. *den lämpligaste alarmeringscentralen*: en alarmeringscentral som utsetts av ansvariga myndigheter som den alarmeringscentral som ska ta hand om nödkommunikation från ett visst område eller för nödkommunikation av en viss typ,
38. *nödkommunikation*: kommunikation med hjälp av interpersonella kommunikationstjänster mellan en slutanvändare och alarmeringscentralen med syftet att begära och ta emot nödhjälp från alarmeringstjänster,
39. *alarmeringstjänst*: en tjänst, som sådan erkänd av medlemsstaten, som tillhandahåller omedelbar och snabb assistans i situationer där det finns i synnerhet ett direkt hot mot liv och lem, enskildas hälsa eller folkhälsan eller allmän säkerhet, enskild eller offentlig egendom, eller miljön, i enlighet med nationell rätt,
40. *lokaliseringssuppgifter*: i ett allmänt mobilnät, behandlad data som härrör från nätinfrastruktur eller terminaler, som anger den geografiska positionen för en slutanvändarens mobila terminalutrustning och, i ett fast allmänt nät, data om nätanslutningspunktens fysiska adress,
41. *terminalutrustning*: terminalutrustning enligt definitionen i artikel 1.1 i kommissionens direktiv 2008/63/EG⁽¹⁾,
42. *säkerhetsincident*: en händelse med en faktisk negativ inverkan på säkerheten i elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster.

⁽¹⁾ Kommissionens direktiv 2008/63/EG av den 20 juni 2008 om konkurrens på marknaderna för teleterminalutrustning (EUT L 162, 21.6.2008, s. 20).

KAPITEL II

Mål

Artikel 3

Allmänna mål

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att de nationella regleringsmyndigheterna och andra behöriga myndigheter, i samband med att de fullgör de regleringsuppgifter som anges i detta direktiv, vidtar alla rimliga åtgärder som är nödvändiga och proportionella för att uppnå de mål som framgår av punkt 2. Medlemsstaterna, kommissionen, gruppen för radiospektrumpolitik (Radio Spectrum Policy Group, nedan kallad RSPG) och Berec ska också bidra till att dessa mål uppnås.

Nationella regleringsmyndigheter och andra behöriga myndigheter ska inom sina behörighetsområden bidra till att säkerställa genomförandet av sådan politik som syftar till att främja yttrande- och informationsfrihet, kulturell och språklig mångfald och mediemångfald.

2. De nationella regleringsmyndigheterna och andra behöriga myndigheter samt Berec, kommissionen och medlemsstaterna ska inom ramen för detta direktiv eftersträva vart och ett av följande allmänna mål, vilka inte är listade i prioritetsordning:

- a) Främja konnektivitet och tillträde till och nyttjande av nät med mycket hög kapacitet, inbegripet fasta, mobila och trådlösa nät, för alla medborgare och företag i unionen.
- b) Främja konkurrens i tillhandahållandet av elektroniska kommunikationsnät och tillhörande faciliteter, inbegripet effektiv infrastrukturbaserad konkurrens, och i tillhandahållandet av elektroniska kommunikationstjänster och tillhörande tjänster.
- c) Bidra till utvecklingen av den inre marknaden genom att avlägsna återstående hinder för, och främja konvergens i villkoren för, investering i och tillhandahållande av elektroniska kommunikationsnät, elektroniska kommunikationstjänster, tillhörande faciliteter och tillhörande tjänster i hela unionen, genom att utveckla gemensamma regler och förutsebara regleringsstrategier, genom att understödja ändamålsenlig, effektiv och samordnad användning av radiospektrum, öppen innovation, upprättande och utveckling av transeuropeiska nät, tillhandahållande av, tillgång till och interoperabilitet för alleuropeiska tjänster, och slutanvändares möjlighet att nå varandra.
- d) Främja unionsmedborgarnas intressen genom att säkerställa konnektivitet och utbredd tillgång till och utbrett utnyttjande av nät med mycket hög kapacitet, inbegripet fasta, mobila och trådlösa nät, och av elektroniska kommunikationstjänster, genom att möjliggöra maximalt utbyte när det gäller urval, pris och kvalitet på grundval av effektiv konkurrens, genom att upprätthålla säkerheten för nät och tjänster, genom att säkerställa en hög och gemensam skyddsnivå för slutanvändare med hjälp av erforderliga sektorsspecifika regler och genom att tillgodose behoven, exempelvis av överkomliga priser, hos särskilda samhällsgrupper, i synnerhet slutanvändare med funktionsnedsättning, äldre slutanvändare och slutanvändare med särskilda sociala behov samt av valmöjligheter och likvärdig tillgång för slutanvändare med funktionsnedsättning.

3. Om kommissionen fastställer riktmärken för och utarbetar rapporter om hur effektiva medlemsstaternas åtgärder är för att uppnå de mål som avses i punkt 2, ska kommissionen vid behov bistås av medlemsstater, nationella regleringsmyndigheter, Berec och RSPG.

4. De nationella regleringsmyndigheterna och andra behöriga myndigheter ska, för att nå de politiska mål som avses i punkt 2 och som anges i denna punkt, bland annat

- a) främja regulatorisk förutsebarhet genom att säkerställa en konsekvent regleringsstrategi under avpassade granskningsperioder och genom samarbete med varandra, med Berec, med RSPG och med kommissionen,

- b) säkerställa att tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster inte behandlas olika under lika omständigheter,
- c) tillämpa unionsrätten på ett teknikneutralt sätt, i den mån som detta är förenligt med uppnåendet av målen i punkt 2,
- d) främja effektiva investeringar och innovation som avser ny och förbättrad infrastruktur, inbegripet genom att säkerställa att man i samband med varje tillträdesskyldighet på lämpligt sätt beaktar den risk som investeringsföretagen ådrar sig, samt tillåta olika former av samarbeten mellan investerare och parter som söker tillträde i syfte att diversifiera investeringsrisken, samtidigt som det ska säkerställas att konkurrensen på marknaden och principen om icke-diskriminering bevaras,
- e) ta vederbörlig hänsyn till de varierande förhållanden vad gäller infrastruktur, konkurrens och omständigheter för slutanvändare, särskilt konsumenter, som råder i de olika geografiska områdena inom en medlemsstat, inbegripet lokal infrastruktur som förvaltas av fysiska personer utan vinstintresse,
- f) införa skyldigheter att förhandsreglera endast i den omfattning som är nödvändig för att säkra effektiv och hållbar konkurrens i slutanvändarnas intresse och lindra eller häva dessa så snart det villkoret har uppfyllts.

Medlemsstaterna ska säkerställa att de nationella regleringsmyndigheterna och andra behöriga myndigheter verkar på ett opartiskt, objektiva, transparent, icke-diskriminerande och proportionellt sätt.

Artikel 4

Strategisk planering och samordning av radiospektrumpolitiken

1. Medlemsstaterna ska samarbeta med varandra och kommissionen när det gäller strategisk planering, samordning och harmonisering av användningen av radiospektrum i unionen i enlighet med unionens politik för upprättandet av och funktionen hos den inre marknaden för elektronisk kommunikation. Medlemsstaterna ska därför bland annat beakta faktorer i unionens politik som ekonomi, säkerhet, hälsa, allmänintresset, yttrandefrihet, kultur, vetenskap och sociala och tekniska aspekter samt radiospektrumanvändares olika intressen i syfte att optimera användningen av radiospektrum och för att undvika skadlig störning.
2. Genom att samarbeta med varandra och med kommissionen ska medlemsstaterna verka för en samordning av strategierna för radiospektrumpolitiken i unionen och, vid behov, harmoniserade villkor för tillgänglighet och effektiv användning av radiospektrum som är nödvändiga för upprättandet av och funktionen hos den inre marknaden för elektronisk kommunikation.
3. Via RSPG ska medlemsstaterna samarbeta med varandra och med kommissionen i enlighet med punkt 1, och med Europaparlamentet och rådet på deras begäran, för att understödja den strategiska planeringen och samordningen av strategierna för radiospektrumpolitiken i unionen genom att
 - a) utforma bästa praxis i radiospektrumrelaterade frågor med sikte på genomförandet av detta direktiv,
 - b) underlätta samordningen mellan medlemsstaterna med sikte på genomförandet av detta direktiv och annan unionsrätt och på att bidra till den inre marknads utveckling,
 - c) samordna sina strategier för tilldelning och auktorisation av radiospektrumanvändning och offentliggöra rapporter eller yttranden i radiospektrumrelaterade frågor.

Berec ska delta i frågor som rör dess befogenheter inom marknadsreglering och konkurrens med avseende på radiospektrum.

4. Kommissionen, som i största möjliga utsträckning ska beakta yttrandet från RSPG, får för Europaparlamentet och rådet lägga fram lagstiftningsförslag i syfte att fastställa fleråriga program för radiospektrumpolitiken där de politiska riktlinjerna och målen för den strategiska planeringen och harmoniseringen av radiospektrumanvändningen i enlighet med detta direktiv ska anges, samt i syfte att frigöra harmoniserat radiospektrum för delad användning eller för användning som inte är föremål för individuella rättigheter.

AVDELNING II

INSTITUTIONELL STRUKTUR OCH STYRELSEFORMER

KAPITEL I

Nationella regleringsmyndigheter och andra behöriga myndigheter

Artikel 5

Nationella regleringsmyndigheter och andra behöriga myndigheter

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att alla uppgifter som fastställs i detta direktiv fullgörs av en behörig myndighet.

Inom tillämpningsområdet för detta direktiv ska de nationella regleringsmyndigheterna ansvara för åtminstone följande uppgifter:

- a) Genomföra förhandsreglering av marknaden, däribland införa tillträdes- och samtrafikskyldigheter.
- b) Säkerställa lösning av tvister mellan företag.
- c) Genomföra radiospektrumförvaltning och radiospektrumbeslut eller, när dessa uppgifter har tilldelats andra behöriga myndigheter, ge råd om marknadsutformnings- och konkurrensaspekter i nationella processer för nyttjanderätter till radiospektrum för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster.
- d) Bidra till skyddet av slutanvändares rättigheter i sektorn för elektronisk kommunikation, i relevanta fall i samverkan med andra behöriga myndigheter.
- e) Bedöma och noga övervaka marknadsutformnings- och konkurrensfrågor vad gäller öppen internetanslutning.
- f) Bedöma den oskäliga bördan och beräkna nettokostnaden för tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster.
- g) Säkerställa nummerportabilitet mellan tillhandahållare.
- h) Utföra alla andra uppgifter som enligt detta direktiv är förbehållna de nationella regleringsmyndigheterna.

Medlemsstaterna får tilldela nationella regleringsmyndigheter andra uppgifter som föreskrivs i detta direktiv och i annan unionsrätt, särskilt de som rör marknads konkurrens eller marknadsinträde, såsom allmän auktorisation, och de som rör eventuella roller som tilldelats Berec. När de uppgifter som avser marknads konkurrens eller marknadsinträde tilldelas andra behöriga myndigheter ska de sträva efter att samråda med den nationella regleringsmyndigheten innan de fattar beslut. I syfte att bidra till Berecs uppgifter ska nationella regleringsmyndigheter ha rätt att samla in nödvändiga data och annan information från marknadsaktörerna.

Medlemsstaterna får också tilldela nationella regleringsmyndigheter andra uppgifter på grundval av nationell rätt, inklusive nationell rätt som genomför unionsrätt.

Medlemsstaterna ska vid införlivandet av detta direktiv särskilt främja stabiliteten i de nationella regleringsmyndigheternas befogenheter med avseende på den fördelning av uppgifter som följde av unionens regelverk för elektronisk kommunikation i dess lydelse efter 2009 års ändringar.

2. Nationella regleringsmyndigheter och andra behöriga myndigheter i samma medlemsstat eller i olika medlemsstater ska när så krävs ingå samarbetsöverenskommelser med varandra för att främja tillsynssamarbete.

3. Medlemsstaterna ska offentliggöra de uppgifter som ska utföras av nationella regleringsmyndigheter och andra behöriga myndigheter i lätt åtkomlig form, i synnerhet när sådana uppgifter ges till fler än ett organ. Medlemsstaterna ska i lämpliga fall säkerställa samråd och samarbete mellan sådana myndigheter, och mellan sådana myndigheter och nationella myndigheter som har ansvar för genomförandet av konkurrensrätt eller konsumenträtt, i frågor av gemensamt intresse. Om mer än en myndighet har behörighet i sådana ärenden ska medlemsstaterna säkerställa att varje myndighets respektive uppgifter offentliggörs i lätt åtkomlig form.

4. Medlemsstaterna ska till kommissionen anmäla alla nationella regleringsmyndigheter och andra behöriga myndigheter som tilldelas uppgifter enligt detta direktiv samt deras respektive ansvarsområden, liksom alla ändringar av dessa.

Artikel 6

Nationella regleringsmyndigheters och andra behöriga myndigheters oberoende

1. Medlemsstaterna ska garantera sina nationella regleringsmyndigheters och andra behöriga myndigheters oberoende genom att säkerställa att de är rättsligt åtskilda från och verksamhetsmässigt oberoende av alla fysiska och juridiska personer som tillhandahåller nät, utrustning eller tjänster för elektronisk kommunikation. Medlemsstater som behåller äganderätten till eller kontrollen över företag som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller kommunikations-tjänster ska säkerställa att det råder en ändamålsenlig strukturell separation mellan regleringsverksamheten och sådan verksamhet som har samband med ägande eller kontroll.

2. Medlemsstaterna ska säkerställa att de nationella regleringsmyndigheterna och andra behöriga myndigheter utövar sina befogenheter på ett sätt som är opartiskt, transparent och punktligt. Medlemsstaterna ska säkerställa att de har tillräckliga tekniska och ekonomiska resurser och tillräckligt med personal för att kunna utföra de uppgifter de tilldelats.

Artikel 7

Utnämning och avsättning av medlemmar i nationella regleringsmyndigheter

1. Chefen för den nationella regleringsmyndigheten, eller i förekommande fall medlemmarna i det kollegiala organ som fyller den funktionen inom en nationell regleringsmyndighet eller deras suppleanter, ska utses för en mandatperiod på minst tre år bland personer vars auktoritet och yrkeserfarenhet är allmänt kända, på grundval av meriter, kompetens, kunskap och erfarenhet och efter ett öppet och transparent urvalsförfarande. Medlemsstaterna ska säkerställa kontinuiteten i beslutsfattandet.

2. Medlemsstaterna ska säkerställa att chefen för den nationella regleringsmyndigheten, eller i förekommande fall medlemmar i det kollegiala organ som fyller den funktionen inom den nationella regleringsmyndigheten eller deras suppleanter, kan avsättas under mandatperioden enbart om de inte längre uppfyller de villkor som krävs för utförandet av de uppgifter som fastställts i nationell rätt innan de utsågs.

3. Beslutet att avsätta den berörda nationella regleringsmyndighetens chef, eller i förekommande fall medlemmar i det kollegiala organ som fyller denna funktion inom regleringsmyndigheten, ska offentliggöras vid tidpunkten för avsättningen. Den avsatta chefen för den nationella regleringsmyndigheten, eller i förekommande fall de avsatta medlemmarna i det kollegiala organ som fyller den funktionen inom den nationella regleringsmyndigheten, ska erhålla en motivering. Om motiveringen inte offentliggörs ska den offentliggöras på den personens begäran. Medlemsstaterna ska säkerställa att detta beslut kan prövas av en domstol, både i fråga om faktiska och rättsliga omständigheter.

*Artikel 8***Politiskt oberoende och ansvarsskyldighet för de nationella regleringsmyndigheterna**

1. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 10 ska nationella regleringsmyndigheter agera oberoende och objektivt, inbegripet när de utarbetar interna förfaranden och organiserar personal, verka på ett transparent sätt som medger ansvarsskyldighet i enlighet med unionsrätten, och inte begära eller ta emot instruktioner från något annat organ i samband med utövandet av de uppgifter som tilldelats dem enligt nationell rätt som genomför unionsrätt. Detta ska inte hindra tillsyn i enlighet med nationell konstitutionell rätt. Endast överklagandeinstanser som inrättats i enlighet med artikel 31 ska ha befogenheter att upphäva eller undanröja de nationella regleringsmyndigheternas beslut.

2. Nationella regleringsmyndigheter ska årligen rapportera bland annat om situationen på marknaden för elektronisk kommunikation, om de beslut som de utfärdar, om sina personalresurser och ekonomiska resurser och om hur de resurserna fördelas samt om framtida planer. Deras rapporter ska offentliggöras.

*Artikel 9***Nationella regleringsmyndigheters regleringskapacitet**

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att de nationella regleringsmyndigheterna har separata årliga budgetar och självständigt ansvar för genomförandet av den anslagna budgeten. Budgetarna ska offentliggöras.

2. Utan att det påverkar skyldigheten att säkerställa att nationella regleringsmyndigheter har tillräckliga ekonomiska resurser och tillräckligt med personal för att kunna utföra de uppgifter de tilldelats, ska finansiell autonomi inte hindra tillsyn eller kontroll i enlighet med nationell konstitutionell rätt. All kontroll av de nationella regleringsmyndigheternas budget ska utövas på ett transparent sätt samt offentliggöras.

3. Medlemsstaterna ska även säkerställa att de nationella regleringsmyndigheterna har tillräckliga ekonomiska resurser och tillräcklig personal för att aktivt kunna delta i och stödja Berec.

*Artikel 10***Nationella regleringsmyndigheters deltagande i Berec**

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att de mål som uppställts för Berec om att främja mer samordning och enhetlighet i regleringen aktivt stöds av deras respektive nationella regleringsmyndigheter.

2. Medlemsstaterna ska säkerställa att de nationella regleringsmyndigheterna, när de antar egna beslut om sina nationella marknader, i största möjliga utsträckning beaktar riktlinjer, yttranden, rekommendationer, gemensamma ståndpunkter, bästa praxis och metoder som antagits av Berec.

*Artikel 11***Samarbete med nationella myndigheter**

De nationella regleringsmyndigheterna, andra behöriga myndigheter enligt detta direktiv och de nationella konkurrensmyndigheterna ska förse varandra med den information som krävs för tillämpningen av detta direktiv. När det gäller den information som utbyts ska unionens dataskyddsbestämmelser gälla, och den mottagande myndigheten ska säkerställa samma grad av konfidentialitet som den myndighet som lämnar informationen.

KAPITEL II

Allmän auktorisation

Avsnitt 1

Allmän del

Artikel 12

Allmän auktorisation för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster

1. Medlemsstaterna ska säkerställa friheten att tillhandahålla elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster i enlighet med de villkor som anges i detta direktiv. För detta ändamål får medlemsstaterna hindra ett företag från att tillhandahålla elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster endast om detta är nödvändigt av de skäl som anges i artikel 52.1 i EUF-fördraget. Varje sådan begränsning av friheten att tillhandahålla elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster ska vara vederbörligen motiverad och anmälas till kommissionen.

2. Tillhandahållande av elektroniska kommunikationsnät eller andra elektroniska kommunikationstjänster än nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster får, utan att det påverkar de särskilda skyldigheter som anges i artikel 13.2 eller nyttjanderätten enligt artiklarna 46 och 94, endast underkastas allmän auktorisation.

3. Om en medlemsstat anser att ett anmälningsskrav är motiverat för företag som omfattas av en allmän auktorisation får den medlemsstaten begära att sådana företag endast ska göra en anmälan till den nationella regleringsmyndigheten eller annan behörig myndighet. Medlemsstaten får inte kräva att sådana företag ska ha erhållit ett uttryckligt beslut eller någon annan administrativ handling från en sådan myndighet eller från någon annan myndighet innan de börjar utöva de rättigheter som följer av den allmänna auktorisationen.

Företaget får inleda sin verksamhet direkt efter ingiven anmälan, om sådan krävs, om nödvändigt under förutsättning att bestämmelserna om nyttjanderätter enligt detta direktiv är uppfyllda.

4. Den anmälan som avses i punkt 3 får inte innefatta mer än att en fysisk eller juridisk person underrättar den nationella regleringsmyndigheten eller annan behörig myndighet om att personen har för avsikt att börja tillhandahålla elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster och lämnar det minimum av information som Berec och den myndigheten behöver för att kunna föra ett register eller en förteckning över tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster. Informationen ska vara begränsad till

- a) tillhandahållarens namn,
- b) tillhandahållarens rättsliga status, form och registreringsnummer, om tillhandahållaren är registrerad i ett handelsregister eller liknande offentligt register i unionen,
- c) den geografiska adressen för tillhandahållarens huvudsakliga verksamhetsställe i unionen, om sådant finns, och, i tillämpliga fall, alla underordnade filialer inom en medlemsstat,
- d) tillhandahållarens webbadress, i tillämpliga fall, som har samband med tillhandahållandet av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster,
- e) en kontaktperson och kontaktuppgifter,
- f) en kortfattad beskrivning av de nät eller tjänster som tillhandahållaren avser att tillhandahålla,

- g) de berörda medlemsstaterna, och
- h) ett beräknat startdatum för verksamheten.

Medlemsstaterna får inte införa några ytterligare eller separata anmälningsskrav.

För att anmälningsskraven ska närma sig varandra ska Berec offentliggöra riktlinjer för anmälningsskeman och upprätthålla en unionsdatabas med de anmälningar som har överförts till de behöriga myndigheterna. I detta syfte ska de behöriga myndigheterna utan onödigt dröjsmål och på elektronisk väg vidarebefordra alla mottagna anmälningar till Berec. Anmälningar som görs till de behöriga myndigheterna före den 21 december 2020 ska vidarebefordras till Berec senast den 21 december 2021.

Artikel 13

Villkor som är knutna till den allmänna auktorisationen och till nyttjanderätter till radiospektrum och till nummerresurser samt särskilda skyldigheter

1. Den allmänna auktorisationen för tillhandahållande av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster samt nyttjanderätter till radiospektrum och nyttjanderätter till nummerresurser får endast omfattas av de villkor som är upptagna i bilaga I. Sådana villkor ska vara icke-diskriminerande, proportionella och transparenta. I fråga om nyttjanderätter till radiospektrum ska sådana villkor säkerställa en ändamålsenlig och effektiv användning av radiospektrum och vara förenliga med artiklarna 45 och 51; i fråga om nyttjanderätter till nummerresurser ska de vara förenliga med artikel 94.
2. Särskilda skyldigheter som kan åläggas företag som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster enligt artiklarna 61.1, 61.5, 62, 68 och 83 eller dem som i enlighet med detta direktiv utsetts att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster ska i rättsligt avseende vara åtskilda från de rättigheter och skyldigheter som följer av den allmänna auktorisationen. För att uppnå insyn ska det i den allmänna auktorisationen hänvisas till de kriterier och förfaranden som gäller för att ålägga enskilda företag sådana särskilda skyldigheter.
3. Den allmänna auktorisationen ska innehålla enbart sådana villkor som är specifika för den sektorn och som anges i delarna A, B och C i bilaga I, och den får inte innehålla någon upprepning av villkor som gäller för företagen enligt annan nationell rätt.
4. Medlemsstaterna får inte upprepa de villkor som gäller för den allmänna auktorisationen när de beviljar nyttjanderätter till radiospektrum eller nummerresurser.

Artikel 14

Intyg som kan underlätta utövandet av rätten att installera faciliteter och rättigheter till samtrafik

Behöriga myndigheter ska inom en vecka efter ett företags begäran därom utfärda standardiserade handlingar där det bekräftas, i förekommande fall, att företaget har lämnat in en anmälan enligt artikel 12.3. I dessa handlingar ska anges under vilka omständigheter företag som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster i enlighet med allmän auktorisation har rätt att ansöka om rätt att installera faciliteter, förhandla om samtrafik och få rätt till tillträde eller samtrafik, så att företaget lättare kan utöva dessa rättigheter exempelvis på andra myndighetsnivåer eller i förhållande till andra företag. Sådana handlingar kan också i lämpliga fall utfärdas automatiskt efter anmälan enligt artikel 12.3.

Avsnitt 2

Allmän auktorisation – rättigheter och skyldigheter

Artikel 15

Minimiförteckning över rättigheter som följer av den allmänna auktorisationen

1. Företag som omfattas av den allmänna auktorisationen enligt artikel 12 ska ha rätt att
 - a) tillhandahålla elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster,
 - b) få sina ansökningar om den rätt att installera faciliteter som behövs bedömda i enlighet med artikel 43,
 - c) använda, med förbehåll för artiklarna 13, 46 och 55, radiospektrum för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster,
 - d) få sina ansökningar om nödvändiga nyttjanderätter till nummerresurser bedömda i enlighet med artikel 94.
2. När sådana företag tillhandahåller allmänheten elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster ska den allmänna auktorisationen ge dem rätt att
 - a) förhandla om samtrafik med och, i tillämpliga fall, få tillträde till eller samtrafik med andra tillhandahållare av allmänna elektroniska kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga kommunikationstjänster som omfattas av en allmän auktorisation i unionen i enlighet med detta direktiv,
 - b) få en möjlighet att bli utsedda att tillhandahålla olika delar av den samhällsomfattande tjänsten eller täcka olika delar av det nationella territoriet i enlighet med artikel 86 eller 87.

Artikel 16

Administrativa avgifter

1. Administrativa avgifter som tas ut av företag som tillhandahåller ett elektroniskt kommunikationsnät eller kommunikationstjänst i enlighet med den allmänna auktorisationen eller som har beviljats nyttjanderätt ska
 - a) sammanlagt täcka enbart de administrativa kostnaderna för förvaltning, kontroll och genomdrivande av systemet med den allmänna auktorisationen, samt för de nyttjanderätter och särskilda skyldigheter som avses i artikel 13.2, som får inbegripa kostnader för internationellt samarbete, harmonisering och standardisering, marknadsanalys, övervakning av efterlevnaden och annan kontroll av marknaden samt regleringsarbete som inbegriper utarbetande och genomförande av sekundärrätt och förvaltningsbeslut, till exempel beslut om tillträde och samtrafik, och
 - b) åläggas de enskilda företagen på ett objektiva, transparent och proportionellt sätt så att administrativa tilläggs kostnader och därmed sammanhängande avgifter minimeras.

Medlemsstaterna får välja att inte tillämpa administrativa avgifter för företag vars omsättning är lägre än ett visst tröskelvärde eller vars verksamhet inte uppnår en minsta marknadsandel eller har en mycket begränsad territoriell räckvidd.

2. Om nationella regleringsmyndigheter eller andra behöriga myndigheter tar ut administrativa avgifter ska de offentliggöra en årlig översikt över sina administrativa kostnader och den sammanlagda summan av uppborna avgifter. Om det finns en skillnad mellan summan av avgifterna och de administrativa kostnaderna ska lämpliga justeringar göras.

*Artikel 17***Särredovisning och ekonomisk rapportering**

1. Medlemsstaterna ska kräva att företag som tillhandahåller allmänna elektroniska kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster som har särskilda eller exklusiva rättigheter att tillhandahålla tjänster inom andra sektorer i samma eller någon annan medlemsstat ska

- a) särredovisa de verksamheter som har samband med tillhandahållandet av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster i den utsträckning som det skulle ha krävts om verksamheterna i fråga hade bedrivits av juridiskt fristående enheter, så att alla kostnader och intäkter kan detaljredovisas, tillsammans med beräkningsunderlag och specifikationer för de tillämpade fördelningsmetoder som har att göra med sådana verksamheter, inklusive en specificerad uppdelning av kostnader för anläggningstillgångar och organisatoriska kostnader, eller
- b) se till att strukturell separation råder mellan de verksamheter som har samband med tillhandahållandet av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster.

En medlemsstat får välja att inte tillämpa kraven i första stycket på företag vars årsomsättning inom verksamheter som har samband med elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster i unionen är lägre än 50 miljoner EUR.

2. Om företag som tillhandahåller allmänna elektroniska kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster inte omfattas av kraven i företagslagstiftningen och inte uppfyller kriterierna för små och medelstora företag enligt bestämmelserna om redovisning i unionsrätten ska deras ekonomiska rapporter utarbetas och underställas granskning av en fristående revisor samt offentliggöras. Granskningen ska utföras i enlighet med tillämpliga unionsbestämmelser och nationella bestämmelser.

Första stycket i denna punkt ska tillämpas också för den särredovisning som föreskrivs i punkt 1 första stycket a.

*Avsnitt 3***Ändring och återkallande***Artikel 18***Ändring av rättigheter och skyldigheter**

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att rättigheter, villkor och förfaranden avseende allmänna auktorisationer och nyttjanderätter till radiospektrum eller till nummerresurser eller rättigheter att installera faciliteter får ändras endast i sakligt motiverade fall och på ett proportionellt sätt, i tillämpliga fall med beaktande av de särskilda villkor som är tillämpliga på överlåtbara nyttjanderätter till radiospektrum eller nummerresurser.

2. Utom i de fall då ändringarna är obetydliga och har överenskommit med innehavaren av rättigheterna eller den allmänna auktorisationen, ska anmälan om avsikten att företa sådana ändringar göras på lämpligt sätt. Berörda parter, inbegripet användare och konsumenter, ska få en tillräcklig tidsfrist för att lämna synpunkter på de föreslagna ändringarna. Den perioden ska vara minst fyra veckor utom under exceptionella omständigheter.

Ändringar ska offentliggöras tillsammans med skälen för respektive ändring.

*Artikel 19***Begränsning eller återkallande av rättigheter**

1. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 30.5 och 30.6 får medlemsstaterna inte begränsa eller återkalla rättigheter att installera faciliteter eller nyttjanderätter till radiospektrum eller nummerresurser före utgången av den tidsperiod för vilken de beviljades, utom när detta är berättigat enligt punkt 2 i den här artikeln och, i tillämpliga fall, enligt bilaga I och enligt relevanta nationella bestämmelser om kompensation för återkallande av rättigheter.
2. I enlighet med behovet av att säkerställa en ändamålsenlig och effektiv användning av radiospektrum eller genomförandet av tekniska genomförandeåtgärder som antagits enligt artikel 4 i beslut nr 676/2002/EG får medlemsstaterna tillåta begränsning eller återkallande av nyttjanderätter till radiospektrum, inbegripet de rättigheter som avses i artikel 49 i detta direktiv, på grundval av på förhand fastställda och tydligt definierade förfaranden, i enlighet med principerna om proportionalitet och icke-diskriminering. I sådana fall får rättsinnehavarna, i lämpliga fall och i enlighet med unionsrätt och relevanta nationella bestämmelser, ersättas på lämpligt sätt.
3. En ändring i användningen av radiospektrum till följd av tillämpningen av artikel 45.4 eller 45.5 ska inte i sig utgöra tillräcklig grund för att återkalla en nyttjanderätt till radiospektrum.
4. Varje avsikt att begränsa eller återkalla rättigheter som följer av den allmänna auktorisationen eller individuella nyttjanderätter till radiospektrum eller nummerresurser utan rättsinnehavarens samtycke ska vara föremål för samråd med berörda parter i enlighet med artikel 23.

*KAPITEL III****Tillhandahållande av information, kartläggningar och samrådsmekanism****Artikel 20***Begäran om information från företag**

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att företag som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster, tillhörande faciliteter eller tillhörande tjänster tillhandahåller all den information, även ekonomisk information, som är nödvändig för att de nationella regleringsmyndigheterna, andra behöriga myndigheter och Berec ska kunna säkerställa att bestämmelserna i, eller beslut eller yttranden som antas i enlighet med, detta direktiv och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1971 ⁽¹⁾ följs. Nationella regleringsmyndigheter och, om det krävs för att de ska kunna fullgöra sina uppgifter, andra behöriga myndigheter, ska särskilt ha befogenheter att kräva att företagen lämnar information om framtida utvecklingar i nät och tjänster som kan påverka de grossisttjänster som de tillhandahåller konkurrenter samt information om elektroniska kommunikationsnät och tillhörande faciliteter som är uppdelad på lokal nivå och tillräckligt detaljerad för att möjliggöra den geografiska kartläggningen och identifieringen av områden i enlighet med artikel 22.

Om den information som har samlats in i enlighet med första stycket är otillräcklig för att de nationella regleringsmyndigheterna, andra behöriga myndigheter och Berec ska kunna genomföra sina regleringsuppgifter enligt unionsrätten, får sådan information efterfrågas från andra relevanta företag som är aktiva inom sektorn för elektronisk kommunikation eller nära anknutna sektorer.

Företag som anses ha ett betydande inflytande på grossistmarknader kan också anmodas att lämna in redovisningsuppgifter om de slutkundmarknader som är förbundna med de aktuella grossistmarknaderna.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1971 av den 11 december 2018 om inrättande av Organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation (Berec) och Byrån för stöd till Berec (Berecbyrån), om ändring av förordning (EU) 2015/2120 och om upphävande av förordning (EG) nr 1211/2009 (se sidan 1 i detta nummer av EUT).

Nationella regleringsmyndigheter och andra behöriga myndigheter får begära information från de centrala informationspunkter som inrättas i enlighet med direktiv 2014/61/EU.

Varje begäran om information ska stå i proportion till uppgiftens utförande och innehålla en motivering.

Företagen ska tillhandahålla begärd information snabbt och enligt den tidsram och med den detaljeringsgrad som krävs.

2. Medlemsstaterna ska säkerställa att de nationella regleringsmyndigheterna och andra behöriga myndigheter på motiverad begäran tillhandahåller kommissionen den information som är nödvändig för att den ska kunna fullgöra sina uppgifter enligt EUF-fördraget. Den information som kommissionen begär ska vara anpassad till vad som behövs för att den ska kunna fullgöra sina uppgifter. Om den information som ges hänför sig till information som tidigare lämnats av företagen på begäran av myndigheten, ska de företagen informeras om detta. I den mån det behövs och om inte den myndighet som tillhandahåller informationen inkommit med en uttrycklig och motiverad begäran om motsatsen får kommissionen göra den information som lämnas tillgänglig för en annan sådan myndighet i en annan medlemsstat.

Om inte annat följer av kraven i punkt 3 ska medlemsstaterna säkerställa att den information som lämnas till en myndighet kan göras tillgänglig för en annan sådan myndighet i samma eller i en annan medlemsstat och för Berec efter en välgrundad ansökan, när det är nödvändigt för att endera myndigheten, eller Berec, ska kunna fullgöra sitt ansvar enligt unionsrätten.

3. Om en nationell regleringsmyndighet eller en annan behörig myndighet anser att information som samlats in enligt punkt 1, inbegripet information som samlats in inom ramen för en geografisk kartläggning, är konfidentiell i enlighet med unionsbestämmelser och nationella bestämmelser om affärshemligheter ska kommissionen, Berec och andra berörda behöriga myndigheter säkerställa denna konfidentialitet. Sådan konfidentialitet får inte hindra ett informationsutbyte i rätt tid mellan den behöriga myndigheten, kommissionen, Berec och andra berörda behöriga myndigheter för ändamål som gäller översyn, övervakning och tillsyn av tillämpningen av detta direktiv.

4. Medlemsstaterna ska, i överensstämmelse med nationella bestämmelser om allmänhetens tillgång till information och i enlighet med unionsbestämmelser och nationella bestämmelser om affärshemligheter och skydd av personuppgifter, säkerställa att nationella regleringsmyndigheter och andra behöriga myndigheter offentliggör information som kan bidra till en öppen marknad med fungerande konkurrens.

5. Nationella regleringsmyndigheter och andra behöriga myndigheter ska offentliggöra de villkor som gäller för allmänhetens tillgång till den information som avses i punkt 4, inklusive förfaranden för att erhålla sådan tillgång.

Artikel 21

Uppgifter som krävs avseende den allmänna auktorisationen, nyttjanderätter och särskilda skyldigheter

1. Utöver sådan information som begärs i enlighet med artikel 20 och uppgifts- och rapporteringsskyldigheter som följer av annan nationell rätt än den allmänna auktorisationen får nationella regleringsmyndigheter och andra behöriga myndigheter kräva att företagen tillhandahåller uppgifter avseende den allmänna auktorisationen, nyttjanderätter eller de särskilda skyldigheter som avses i artikel 13.2 som står i proportion till syftet och är sakligt motiverade i synnerhet med avseende på

- a) systematisk kontroll eller kontroll i enskilda fall, av att villkor 1 i del A, villkoren 2 och 6 i del D, och villkoren 2 och 7 i del E, i bilaga I, samt de skyldigheter som avses i artikel 13.2, är uppfyllda,
- b) kontroll i enskilda fall av att villkoren i bilaga I är uppfyllda när det mottagits klagomål eller när den behöriga myndigheten av andra skäl misstänker att något villkor inte uppfylls eller när den behöriga myndigheten på eget initiativ gör en utredning,

- c) förfaranden för och bedömning av framställningar om beviljande av nyttjanderätter,
- d) offentliggörande av jämförande kvalitets- och prisöversikter över tjänsterna till gagn för konsumenterna,
- e) kollationering av klart definierade statistisk, rapporter eller studier,
- f) de marknadsanalyser som avses i detta direktiv, inbegripet uppgifter om de marknader i efterföljande led eller de slutkundsmarknader som har förbindelse med eller anknytning till de analyserade marknaderna,
- g) tryggandet av en effektiv användning och säkerställande av en ändamålsenlig förvaltning av radiospektrum och av nummerresurser,
- h) utvärdering av sådan framtida utveckling av nät och tjänster som kan påverka de grossisttjänster som gjorts tillgängliga för konkurrenter, den geografiska täckningen, den konnektivitet som är tillgänglig för slutanvändare eller identifieringen av områden i enlighet med artikel 22,
- i) genomförande av geografiska kartläggningar,
- j) svar på motiverade framställningar om uppgifter från Berec.

De uppgifter som avses i första stycket leden a och b och d-j får inte begäras in före ett marknadsinträde eller som villkor för detta.

Berec får vid behov ta fram mallar för begäran om uppgifter för att möjliggöra en samlad presentation och analys av de uppgifter som erhållits.

2. I fråga om nyttjanderätter till radiospektrum ska de uppgifter som avses i punkt 1 särskilt vara kopplade till ändamålsenlig och effektiv användning av radiospektrum samt till efterlevnad av skyldigheter avseende eventuell täckning och tjänstekvalitet som är knutna till nyttjanderätterna till radiospektrum samt kontrollen av denna efterlevnad.

3. Om en nationell regleringsmyndighet eller en annan behörig myndighet kräver att ett företag ska tillhandahålla sådana uppgifter som avses i punkt 1 ska den upplysa företaget om det särskilda ändamål för vilket informationen ska användas.

4. Nationella regleringsmyndigheter eller andra behöriga myndigheter får inte upprepa en begäran om uppgifter som redan framförts av Berec i enlighet med artikel 40 i förordning (EU) 2018/1971 om Berec har gjort de mottagna uppgifterna tillgängliga för dessa myndigheter.

Artikel 22

Geografiska kartläggningar av anläggningar av nät

1. Nationella regleringsmyndigheter och/eller andra behöriga myndigheter ska genomföra en geografisk kartläggning av räckvidden för elektroniska kommunikationsnät som kan erbjuda bredband (nedan kallade *bredbandsnät*) senast den 21 december 2023 och ska därefter uppdatera den minst vart tredje år.

Den geografiska kartläggningen ska innefatta en kartläggning av den aktuella geografiska räckvidden hos bredbandsnät inom deras territorium, enligt vad som krävs för att nationella regleringsmyndigheter och/eller andra behöriga myndigheter ska kunna utföra sina uppgifter enligt detta direktiv och enligt vad som krävs för de kartläggningar som krävs för tillämpningen av regler om statligt stöd.

Den geografiska kartläggningen får också innefatta en prognos för en period som fastställs av den relevanta myndigheten avseende räckvidden hos bredbandsnät, inbegripet nät med mycket hög kapacitet, inom deras territorium.

En sådan prognos ska inbegripa all relevant information, inbegripet information om all anläggning som företag eller offentliga myndigheter planerar av nät med mycket hög kapacitet och betydande uppgraderingar eller utbyggnad av nät till nedladdningshastigheter på minst 100 Mbit/s. För detta ändamål ska nationella regleringsmyndigheter och/eller andra behöriga myndigheter begära att företag och offentliga myndigheter ska tillhandahålla sådan information i den utsträckning den är tillgänglig och kan tillhandahållas med rimlig ansträngning.

Den nationella regleringsmyndigheten ska besluta, med beaktande av uppgifter som tilldelats den specifikt enligt detta direktiv, i vilken omfattning det är lämpligt att stödja sig på all eller delar av den information som samlats in inom ramen för en sådan prognos.

Om den nationella regleringsmyndigheten inte gör någon geografisk kartläggning ska den göras i samarbete med den myndigheten i den utsträckning den kan vara relevant för dess uppgifter.

Den information som samlas in vid den geografiska kartläggningen ska ligga på en lämplig nivå vad gäller lokala detaljuppgifter och ska inbegripa tillräcklig information om tjänstekvalitet och tillhörande parametrar och ska behandlas i enlighet med artikel 20.3.

2. Nationella regleringsmyndigheter och/eller andra behöriga myndigheter får identifiera ett område med tydliga territoriella gränser för vilket det fastställts, på grundval av den information som samlats in och den prognos som utarbetats enligt punkt 1, att inget företag och ingen offentlig myndighet under den aktuella prognosperioden har anlagt eller planerar att anlägga ett nät med mycket hög kapacitet eller att göra betydande uppgraderingar eller utbyggnader av sitt nät så att det klarar nedladdningshastigheter på minst 100 Mbit/s. Nationella regleringsmyndigheter och/eller andra behöriga myndigheter ska offentliggöra uppgifter om vilka områden som identifierats.

3. Inom ett identifierat område får de relevanta regleringsmyndigheterna uppmana företag och offentliga myndigheter att tillkännage sin avsikt att anlägga ett nät med mycket hög kapacitet under den aktuella prognosperioden. I fall där denna uppmaning resulterar i att ett företag eller en offentlig myndighet tillkännager sin avsikt att göra detta får den relevanta myndigheten begära att andra företag och offentliga myndigheter ska tillkännage sina eventuella avsikter att anlägga nät med mycket hög kapacitet eller göra betydande uppgraderingar eller utbyggnader av sitt nät så att det klarar nedladdningshastigheter på minst 100 Mbit/s i detta område. Den relevanta myndigheten ska specificera vilka uppgifter som ska ingå i sådana avsiktsförklaringar, för att säkerställa en detaljnivå som åtminstone är jämförbar med den som beaktas i eventuella prognoser i enlighet med punkt 1. Den ska också informera alla företag eller offentliga myndigheter som uttrycker sitt intresse om huruvida det identifierade området täcks eller sannolikt kommer att täckas av ett nästa generationens accessnät som erbjuder nedladdningshastigheter under 100 Mbit/s på grundval av den information som samlats in enligt punkt 1.

4. Åtgärder enligt punkt 3 ska vidtas i enlighet med ett effektivt, objektiva, transparent och icke-diskriminerande förfarande, varvid inget företag ska vara uteslutet på förhand.

5. Medlemsstaterna ska säkerställa att nationella regleringsmyndigheter och andra behöriga myndigheter samt lokala, regionala och nationella myndigheter med ansvar för fördelning av offentliga medel för anläggning av elektroniska kommunikationsnät, för utformning av nationella bredbandsplaner, för fastställande av täckningsskyldigheter knutna till nyttjanderätter till radiospektrum och för kontroll av tillgången till tjänster som omfattas av skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster inom deras territorier – beaktar resultaten av den geografiska kartläggningen och fastställandet av eventuella identifierade områden enligt punkterna 1, 2 och 3.

Medlemsstaterna ska säkerställa att de myndigheter som utför den geografiska kartläggningen tillhandahåller de resultaten under förutsättning att den mottagande myndigheten säkerställer samma grad av konfidentialitet för och skydd av affärshemligheter som den myndighet som lämnar informationen och informerar de parter som tillhandahållit informationen. Resultaten ska också göras tillgängliga för Berec och kommissionen på deras begäran och på samma villkor.

6. Om den relevanta informationen inte finns tillgänglig på marknaden ska de behöriga myndigheterna göra uppgifter från de geografiska kartläggningarna som inte är konfidentiella i egenskap av affärshemligheter direkt tillgängliga i enlighet med direktiv 2003/98/EG så att de kan utnyttjas vidare. Om sådana verktyg inte finns tillgängliga på marknaden ska de även tillgängliggöra informationsverktyg som gör det möjligt för slutanvändare att fastställa tillgången på konnektivitet inom olika områden, med en detaljnivå som är lämplig för att stödja slutanvändarnas val av operatör eller tjänstetillhandahållare.

7. För att bidra till en enhetlig tillämpning av geografiska kartläggningar och prognoser ska Berc senast den 21 juni 2020, efter samråd med berörda aktörer och i nära samarbete med kommissionen och relevanta nationella myndigheter, utfärda riktlinjer för att bistå nationella regleringsmyndigheter och/eller andra behöriga myndigheter med det enhetliga genomförandet av deras skyldigheter enligt denna artikel.

Artikel 23

Mekanism för samråd och insyn

1. När nationella regleringsmyndigheter eller andra behöriga myndigheter avser att vidta åtgärder i enlighet med detta direktiv eller om de i enlighet med artikel 45.4 och 45.5 avser att införa begränsningar som har betydande inverkan på den relevanta marknaden ska medlemsstaterna, förutom i de fall som omfattas av artikel 26, 27 eller 32.10, säkerställa att de nationella regleringsmyndigheterna eller de andra behöriga myndigheterna ger de berörda parterna möjlighet att yttra sig om det förslaget till åtgärd inom en skälig tidsfrist, med beaktande av frågans komplexitet och den ska vara, utom under exceptionella omständigheter, minst 30 dagar.

2. Vid tillämpning av artikel 35 ska de behöriga myndigheterna vid offentliggörandet underrätta RSPG om varje förslag till åtgärder som omfattas av urvalsförandet grundat på jämförelse eller konkurrens enligt artikel 55.2 och som avser användning av radiospektrum för vilket harmoniserade villkor har fastställts genom tekniska genomförandeåtgärder i enlighet med beslut nr 676/2002/EG i syfte att göra det möjligt att använda det för trådlösa bredbandsnät och -tjänster för elektronisk kommunikation (nedan kallade *trådlösa bredbandsnät och -tjänster*).

3. De nationella regleringsmyndigheterna och andra behöriga myndigheter ska offentliggöra sina nationella samrådsförfaranden.

Medlemsstaterna ska säkerställa att det inrättas en central informationspunkt där det kan erhållas information om alla pågående samrådsförfaranden.

4. Resultaten av samrådsförfarandena ska göras allmänt tillgängliga, utom när det rör sig om konfidentiell information enligt unionsregler och nationella regler om affärshemligheter i unionsrätten och nationell rätt.

Artikel 24

Samråd med berörda parter

1. Medlemsstaterna ska, i den mån det är lämpligt, säkerställa att behöriga myndigheter, i relevanta fall i samverkan med nationella regleringsmyndigheter, tar hänsyn till synpunkter från slutanvändare, särskilt konsumenter, och slutanvändare med funktionsnedsättning, tillverkare och företag som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster i frågor som rör alla slutanvändar- och konsumenträttigheter, inbegripet likvärdig tillgång och utbud för slutanvändare med funktionsnedsättning, avseende allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster, i synnerhet då dessa har en betydande inverkan på marknaden.

Medlemsstaterna ska säkerställa att behöriga myndigheter, i relevanta fall i samverkan med nationella regleringsmyndigheter, inrättar ett samrådssystem som är tillgängligt för slutanvändare med funktionsnedsättning och som säkerställer att vederbörlig hänsyn tas till konsumentintressen i elektroniska kommunikationer vid deras beslut i frågor som gäller alla slutanvändares och konsumenters rättigheter avseende allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster.

2. De berörda parterna får med vägledning från behöriga myndigheter, i relevanta fall i samverkan med nationella regleringsmyndigheter, utarbeta mekanismer som inbegriper konsumenter, användargrupper och tjänestetillhandahållare, i syfte att förbättra tjänsternas allmänna kvalitet, bland annat genom att utarbeta och kontrollera uppförandekoder och genomförandenormer.

3. Utan att det påverkar nationella bestämmelser som är i överensstämmelse med unionsrätt som främjar kultur- och mediepolitiska mål, såsom kulturell och språklig mångfald och mediemångfald, får behöriga myndigheter, i relevanta fall i samverkan med nationella regleringsmyndigheter, främja samarbete mellan företag som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster och de sektorer som har intresse av att främja ett lagenligt innehåll i de elektroniska kommunikationsnäten och kommunikationstjänsterna. Detta samarbete kan även omfatta samordning av den information av allmänt intresse som ska göras tillgänglig i enlighet med artikel 103.4.

Artikel 25

Reglering av tvister utanför domstol

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att den nationella regleringsmyndigheten eller den andra behöriga myndighet som ansvarar för, alternativt minst ett oberoende organ med beprövad sakkunskap om, tillämpningen av artiklarna 102–107 och artikel 115 i det här direktivet förtecknas som alternativt tvistlösningsorgan i enlighet med artikel 20.2 i direktiv 2013/11/EU, med avseende på lösning av tvister mellan tillhandahållare och konsumenter inom ramen för detta direktiv och som gäller fullgörande av avtal. Medlemsstaterna får även ge andra slutanvändare än konsumenter, i synnerhet mikroföretag och småföretag, tillgång till alternativa tvistlösningsförfaranden som erbjuds av den myndigheten eller det organet.

2. Utan att det påverkar tillämpningen av direktiv 2013/11/EU ska medlemsstaterna, om sådana tvister avser parter i olika medlemsstater, samordna sitt arbete för att åstadkomma en lösning av tvisten.

Artikel 26

Lösning av tvister mellan företag

1. Om en tvist uppstår i samband med befintliga skyldigheter enligt detta direktiv mellan tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster i en medlemsstat, eller mellan sådana företag och andra företag i den medlemsstat som drar nytta av skyldigheter i fråga om tillträde eller samtrafik eller mellan tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster i en medlemsstat och tillhandahållare av tillhörande faciliteter, ska den berörda nationella regleringsmyndigheten på begäran av någon av parterna och utan att det påverkar tillämpningen av punkt 2, så snart som möjligt, dock senast inom fyra månader, utom under exceptionella omständigheter, på grundval av tydliga och effektiva förfaranden fatta ett bindande beslut för att lösa tvisten. Medlemsstaten i fråga ska kräva att alla parter samarbetar fullt ut med den nationella regleringsmyndigheten.

2. Medlemsstaterna får ge de nationella regleringsmyndigheterna rätt att vägra lösa en tvist när andra mekanismer, till exempel medling, finns att tillgå och skulle vara bättre ägnade att leda till att tvisten löses inom rimlig tid i enlighet med de mål som anges i artikel 3. Den nationella regleringsmyndigheten ska utan dröjsmål underrätta parterna om detta. Om tvisten inte har lösts inom fyra månader och talan inte har väckts inför domstol av den part som begär prövning, ska den nationella regleringsmyndigheten på begäran av någon av parterna utfärda ett bindande beslut för att lösa tvisten inom en så kort tidsfrist som möjligt, dock senast inom fyra månader.

3. När den nationella regleringsmyndigheten löser en tvist ska den fatta beslut som syftar till att uppnå de mål som anges i artikel 3. Alla skyldigheter som den nationella regleringsmyndigheten ålägger ett företag i samband med att den löser en tvist ska vara förenliga med detta direktiv.
4. Den nationella regleringsmyndighetens beslut ska offentliggöras, varvid eventuella affärshemligheter ska respekteras. Den nationella regleringsmyndigheten ska tillhandahålla de berörda parterna en fullständig redogörelse för de skäl som beslutet grundar sig på.
5. Det förfarande som anges i punkterna 1, 3 och 4 ska inte hindra någon av parterna från att väcka talan vid domstol.

Artikel 27

Lösning av gränsöverskridande tvister

1. Punkterna 2, 3 och 4 i denna artikel ska tillämpas när en tvist inom det område som omfattas av detta direktiv uppkommer mellan företag i olika medlemsstater. Bestämmelserna ska inte tillämpas på tvister som rör samordning av radiospektrum som omfattas av artikel 28.
2. Varje part får hänskjuta tvisten till den eller de berörda nationella regleringsmyndigheterna. Om tvisten påverkar handeln mellan medlemsstaterna ska den eller de behöriga nationella regleringsmyndigheterna anmäla tvisten till Berec för att åstadkomma en konsekvent tvistlösning, i enlighet med de mål som anges i artikel 3.
3. Om en sådan anmälan har gjorts ska Berec utfärda ett yttrande med en uppmaning till den eller de berörda nationella regleringsmyndigheterna att antingen vidta särskilda åtgärder för att lösa tvisten eller avstå från åtgärder, så snart som möjligt och i alla händelser inom fyra månader, utom under exceptionella omständigheter.
4. Den eller de berörda nationella regleringsmyndigheterna ska invänta Berecs yttrande innan de vidtar någon åtgärd för att lösa tvisten. Under exceptionella omständigheter, om det finns ett trängande behov av att trygga konkurrensen eller skydda slutanvändares intressen, får vilken som helst av de behöriga nationella regleringsmyndigheterna, antingen på parternas begäran eller på eget initiativ, anta interimistiska åtgärder.
5. Alla skyldigheter som den nationella regleringsmyndigheten ålägger ett företag som en del av lösningen av tvisten ska vara förenliga med detta direktiv, i största möjliga utsträckning beakta det yttrande som Berec antagit och antas inom en månad från yttrandet.
6. Det förfarande som anges i punkt 2 ska inte hindra någon av parterna från att väcka talan vid domstol.

Artikel 28

Samordning av radiospektrum mellan medlemsstaterna

1. Medlemsstaterna och deras behöriga myndigheter ska säkerställa att användningen av radiospektrum på deras territorium är organiserad på ett sådant sätt att ingen annan medlemsstat hindras från att på sitt territorium tillåta användning av harmoniserat radiospektrum i enlighet med unionsrätten, särskilt på grund av gränsöverskridande skadlig störning mellan medlemsstater.

Medlemsstaterna ska vidta alla åtgärder som krävs för detta ändamål, utan att det påverkar deras skyldigheter enligt internationell rätt och relevanta internationella avtal, exempelvis ITU:s radioreglemente och ITU:s regionala radioavtal.

2. Medlemsstaterna ska samarbeta med varandra och, när så är lämpligt, via RSPG, i den gränsöverskridande samordningen av användningen av radiospektrum för att

- a) säkerställa förenlighet med punkt 1,

b) lösa eventuella problem eller tvister i samband med gränsöverskridande samordning eller gränsöverskridande skadlig störning mellan medlemsstaterna och med tredjeländer som hindrar medlemsstaterna från att använda det harmoniserade radiospektrumet på sina territorier.

3. För att säkerställa efterlevnad av punkt 1 får varje medlemsstat som påverkas begära att RSPG använder sin förmedling för att hantera eventuella problem eller tvister i samband med gränsöverskridande samordning eller gränsöverskridande skadlig störning. I lämpliga fall får RSPG utfärda ett yttrande med förslag om en samordnad lösning på ett sådant problem eller en sådan tvist.

4. Om de åtgärder som avses i punkterna 2 och 3 inte har löst problemet eller tvisten, och på begäran av en medlemsstat som påverkas, får kommissionen, med största möjliga beaktande av ett eventuellt yttrande från RSPG där en samordnad lösning enligt punkt 3 rekommenderas, anta beslut riktade till de medlemsstater som berörs av den olösta skadliga störningen genom genomförandeakter i syfte att lösa gränsöverskridande skadlig störning mellan två eller flera medlemsstater som hindrar dem från att använda det harmoniserade radiospektrumet på sina territorier.

Dessa genomförandeakter ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 118.4.

5. Unionen ska på begäran av varje medlemsstat som påverkas ge rättsligt, politiskt och tekniskt stöd för att lösa frågor om samordning av radiospektrum med unionens grannländer, inbegripet kandidatländer och anslutande länder, på ett sådant sätt att de berörda medlemsstaterna kan iaktta sina skyldigheter enligt unionsrätten. När unionen ger sådant stöd ska den främja genomförandet av unionens politik.

AVDELNING III GENOMFÖRANDE

Artikel 29

Sanktioner

1. Medlemsstaterna ska fastställa regler om sanktioner, om så är nödvändigt inbegripet böter och på förhand fastställda eller återkommande administrativa sanktioner, för överträdelse av nationella bestämmelser som antagits enligt detta direktiv eller av något bindande beslut som antagits av kommissionen, den nationella regleringsmyndigheten eller någon annan behörig myndighet enligt detta direktiv och vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de tillämpas. Inom gränserna för nationell rätt ska nationella regleringsmyndigheter och andra behöriga myndigheter ha befogenhet att ålägga sådana sanktioner. Sanktionerna ska vara lämpliga, effektiva, proportionella och avskräckande.

2. Medlemsstaterna ska föreskriva sanktioner inom ramen för det förfarande som avses i artikel 22.3 endast om ett företag eller en offentlig myndighet medvetet eller genom grov oaktsamhet tillhandahåller vilseledande, felaktig eller ofullständig information.

Vid fastställande av böter eller löpande viten som åläggs ett företag eller en offentlig myndighet som medvetet eller genom grov oaktsamhet tillhandahåller vilseledande, felaktig eller ofullständig information inom ramen för det förfarande som avses i artikel 22.3 ska hänsyn bland annat tas till huruvida företagets eller den offentliga myndighetens handlande har påverkat konkurrensen negativt och i synnerhet huruvida företaget eller den offentliga myndigheten, i strid med den information som ursprungligen lämnats eller en eventuell uppdatering av denna information, antingen har anlagt, byggt ut eller uppgraderat ett nät, eller inte har anlagt ett nät, utan att lämna någon objektiv motivering till de ändrade planerna.

Artikel 30

Uppfyllande av villkoren för den allmänna auktorisationen eller för nyttjanderätter till radiospektrum och till nummerresurser och uppfyllande av särskilda skyldigheter

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att deras berörda behöriga myndigheter övervakar och utövar tillsyn över att företagen uppfyller de villkor som gäller för den allmänna auktorisationen eller nyttjanderätterna till radiospektrum och till nummerresurser, de särskilda skyldigheter som anges i artikel 13.2 och skyldigheten att använda radiospektrum ändamålsenligt och effektivt i enlighet med artiklarna 4, 45.1 och 47.

Behöriga myndigheter ska ha befogenhet att kräva att företag som omfattas av den allmänna auktorisationen eller som har nyttjanderätter till radiospektrum eller nummerresurser tillhandahåller alla de uppgifter som krävs för att kontrollera att företaget uppfyller de villkor som gäller för den allmänna auktorisationen eller nyttjanderätterna till radiospektrum och nummerresurser eller de särskilda skyldigheter som avses i artikel 13.2 eller 47, i enlighet med artikel 21.

2. Om en behörig myndighet finner att ett företag inte uppfyller ett eller flera av villkoren för den allmänna auktorisationen eller nyttjanderätterna till radiospektrum och till nummerresurser eller de särskilda skyldigheter som avses i artikel 13.2, ska den underrätta företaget om detta och ge företaget möjlighet att inom en rimlig tidsperiod inkomma med synpunkter.

3. Den behöriga myndigheten ska ha befogenhet att kräva att det åsidosättande som avses i punkt 2 upphör, antingen omedelbart eller inom en rimlig tidsperiod, och ska vidta lämpliga och proportionella åtgärder för att säkerställa att villkoren uppfylls.

Medlemsstaterna ska i detta syfte ge de behöriga myndigheterna befogenheter att

- a) om så är lämpligt ålägga avskräckande ekonomiska sanktioner, som får inbegripa löpande viten med retroaktiv verkan, och
- b) besluta att tillhandahållandet av en tjänst eller en uppsättning tjänster som vid fortsatt tillhandahållande skulle medföra en avsevärd snedvridning av konkurrensen ska upphöra eller senareläggas tills de tillträdesskyldigheter fullgörs som införts efter en marknadsanalys i enlighet med artikel 67.

De behöriga myndigheterna ska utan dröjsmål informera det berörda företaget om åtgärderna och skälen för dessa samt fastställa en rimlig tidsfrist för företaget för att efterleva åtgärderna.

4. Utan hinder av punkterna 2 och 3 i denna artikel ska medlemsstaterna ge den behöriga myndigheten befogenheter att, om så är lämpligt, ålägga företag ekonomiska sanktioner om de underlåter att lämna information i enlighet med de skyldigheter som införs enligt artikel 21.1 första stycket a eller b och artikel 69 inom en rimlig tidsfrist som ska fastställas av den behöriga myndigheten.

5. Om villkoren för den allmänna auktorisationen, nyttjanderätterna till radiospektrum och till nummerresurser eller de särskilda skyldigheter som avses i artikel 13.2, 47.1 eller 47.2 allvarligt eller upprepat åsidosätts, och om åtgärder enligt punkt 3 i den här artikeln i syfte att säkerställa efterlevnad inte har gett resultat, ska medlemsstaterna ge behöriga myndigheter befogenhet att hindra ett företag från att fortsätta att tillhandahålla elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster eller tillfälligt upphäva eller återkalla nyttjanderätterna. Medlemsstaterna ska ge den behöriga myndigheten befogenhet att ålägga sanktioner som är effektiva, proportionella och avskräckande. Sådana sanktioner får tillämpas för en period som motsvarar åsidosättandets varaktighet, även om åsidosättandet i efterhand har korrigerats.

6. Utan hinder av punkterna 2, 3 och 5 i denna artikel får den behöriga myndigheten, om den har bevis för att villkoren för den allmänna auktorisationen, nyttjanderätterna till radiospektrum och till nummerresurser eller de särskilda skyldigheter som avses i artikel 13.2, 47.1 eller 47.2 har åsidosatts och det utgör ett direkt och allvarligt hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller folkhälsa, eller riskerar att orsaka allvarliga ekonomiska eller operativa problem för andra tillhandahållare eller användare av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster eller andra användare av radiospektrumet, får den vidta brådskande interimistiska åtgärder för att avhjälpa situationen innan den fattar ett slutligt beslut. Den behöriga myndigheten ska ge det berörda företaget en rimlig möjlighet att lämna synpunkter och föreslå åtgärder. När så är lämpligt får den behöriga myndigheten bekräfta de interimistiska åtgärderna, vilka ska vara giltiga under högst tre månader men får utsträckas till att gälla under ytterligare en period om högst tre månader under omständigheter då tillsynsåtgärder ännu inte har avslutats.

7. Företag ska ha rätt att överklaga åtgärder som vidtas enligt denna artikel i enlighet med förfarandet i artikel 31.

Artikel 31

Rätt att överklaga

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att det på nationell nivå finns fungerande system enligt vilka varje användare eller företag som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster eller tillhörande faciliteter, som berörs av ett beslut av en behörig myndighet, har rätt att överklaga beslutet till en överklagandeinstans som är oberoende av de inblandade parterna och gentemot extern inblandning eller politiska påtryckningar som kan äventyra dess oberoende bedömning av frågor som förelagts den. Denna instans, som kan vara en domstol, ska ha den kompetens som är nödvändig för att den effektivt ska kunna utföra sina uppgifter. Medlemsstaterna ska säkerställa att vederbörlig hänsyn tas till ärendet i sak.

I väntan på utgången av överklagandet ska den behöriga myndighetens beslut fortsätta att gälla, såvida inte interimistiska åtgärder beviljas i enlighet med nationell rätt.

2. Om den instans som avses i punkt 1 i denna artikel inte har domstolskaraktär, ska den alltid lämna en skriftlig motivering till sitt beslut. I sådana fall ska dess beslut dessutom kunna prövas av en domstol som avses i artikel 267 i EUF-fördraget.

Medlemsstaterna ska säkerställa att överklagandesystemet är effektivt.

3. Medlemsstaterna ska samla information om det allmänna innehållet i överklaganden, antalet ansökningar om överklagande, överklagandeförfarandenas längd och antalet beslut om att bevilja interimistiska åtgärder. Medlemsstaterna ska tillhandahålla kommissionen och Berec denna information, samt besluten eller domarna, på motiverad begäran från dem.

AVDELNING IV

PROCEDURER INOM DEN INRE MARKNADEN

KAPITEL I

Artikel 32

Stärkande av den inre marknaden för elektroniska kommunikationer

1. De nationella regleringsmyndigheterna ska när de utför sina uppgifter enligt detta direktiv ta så stor hänsyn som möjligt till de mål som anges i artikel 3.

2. De nationella regleringsmyndigheterna ska bidra till utvecklandet av den inre marknaden genom att samarbeta med varandra och med kommissionen och Berec på ett transparent sätt i syfte att säkerställa konsekvent tillämpning i alla medlemsstaterna av detta direktiv. I detta syfte ska de särskilt samarbeta med kommissionen och Berec för att fastställa vilka typer av instrument och korrigeringsåtgärder som är bäst lämpade för att åtgärda särskilda situationer på marknaden.

3. Såvida inget annat anges i rekommendationer eller riktlinjer som antagits i enlighet med artikel 34 ska en nationell regleringsmyndighet efter det att det offentliga samrådet, om detta krävs, enligt artikel 23 har avslutats, då den avser att vidta en åtgärd som

a) omfattas av artiklarna 61, 64, 67, 68 eller 83, och

b) skulle påverka handeln mellan medlemsstaterna,

offentliggöra förslaget till åtgärd och meddela detta till kommissionen, Berec och de nationella regleringsmyndigheterna i andra medlemsstater vid samma tidpunkt, tillsammans med skälen för åtgärden, i enlighet med artikel 20.3. Nationella regleringsmyndigheter, Berec och kommissionen får yttra sig över förslaget till åtgärd inom en månad. En månadsperioden får inte förlängas.

4. Det förslag till åtgärd som avses i punkt 3 i denna artikel får inte antas förrän efter ytterligare två månader om åtgärden syftar till att

a) definiera en relevant marknad som skiljer sig från dem som definierats i den rekommendation som avses i artikel 64.1, eller

b) fastställa att ett företag, enskilt eller tillsammans med andra, ska anses ha ett betydande inflytande på marknaden, i enlighet med artikel 67.3 eller 67.4,

och den skulle påverka handeln mellan medlemsstater och kommissionen har meddelat den nationella regleringsmyndigheten att den anser att den föreslagna åtgärden skulle utgöra ett hinder för den inre marknaden eller hyser allvarliga tvivel om att den är förenlig med unionsrätten, särskilt de mål som avses i artikel 3. Två månadsperioden får inte förlängas. Kommissionen ska i sådana fall informera Berec och nationella regleringsmyndigheter om sina förbehåll, och samtidigt offentliggöra dem.

5. Berec ska offentliggöra ett yttrande om kommissionens förbehåll som avses i punkt 4 och ange om den anser att den föreslagna åtgärden bör behållas, ändras eller dras tillbaka och ska, i lämpliga fall, lägga fram specifika förslag om detta.

6. Under den två månadersperiod som avses i punkt 4 får kommissionen antingen

a) fatta beslut om att den berörda nationella regleringsmyndigheten ska dra tillbaka förslaget till åtgärd, eller

b) fatta beslut om att återkalla de förbehåll som avses i punkt 4.

Kommissionen ska i största möjliga utsträckning beakta Berecs yttrande innan den fattar ett beslut.

Beslut som avses i första stycket led a ska åtföljas av en detaljerad och objektiv analys av varför kommissionen inte anser att den föreslagna åtgärden ska antas, tillsammans med specifika förslag om ändringar av den.

7. När kommissionen har antagit ett beslut i enlighet med punkt 6 första stycket a i denna artikel vilket kräver att den nationella regleringsmyndigheten ska dra tillbaka ett förslag till åtgärd, ska den nationella regleringsmyndigheten ändra eller dra tillbaka förslaget till åtgärd inom sex månader från dagen för kommissionens beslut. Om förslaget till åtgärd ändras ska den nationella regleringsmyndigheten genomföra ett offentligt samråd i enlighet med artikel 23 och anmäla det ändrade förslaget till åtgärd till kommissionen i enlighet med punkt 3 i den här artikeln.

8. Den berörda nationella regleringsmyndigheten ska i största möjliga utsträckning beakta yttrandena från andra nationella regleringsmyndigheter, Berec och kommissionen och får, utom i de fall som omfattas av punkt 4 och punkt 6 a, anta det förslag till åtgärd som följer av detta och ska, om den gör detta, meddela det till kommissionen.

9. Den nationella regleringsmyndigheten ska meddela kommissionen och Berec alla antagna slutliga åtgärder som omfattas av punkt 3 a och b.

10. Under exceptionella omständigheter, när en nationell regleringsmyndighet anser att den måste handla skyndsamt för att säkerställa konkurrensen och skydda användarnas intressen får den, med avvikelse från förfarandet i punkterna 3 och 4, omedelbart vidta proportionella och interimistiska åtgärder. Regleringsmyndigheten ska utan dröjsmål, med en fullständig motivering, underrätta kommissionen, övriga nationella regleringsmyndigheter och Berec om dessa åtgärder. Om den nationella regleringsmyndigheten beslutar att göra sådana åtgärder permanenta eller att förlänga deras tillämpningsperiod ska detta beslut omfattas av punkterna 3 och 4.

11. En nationell regleringsmyndighet får när som helst dra tillbaka ett förslag till åtgärd.

Artikel 33

Förfarande för konsekvent tillämpning av korrigeringsåtgärder

1. Om en planerad åtgärd som omfattas av artikel 32.3 syftar till att införa, ändra eller upphäva ett företags skyldighet i enlighet med artikel 61 eller 67 jämförd med artiklarna 69–76 och 83 får kommissionen, inom den enmånadsperiod som avses i artikel 32.3, meddela den berörda nationella regleringsmyndigheten och Berec varför den anser att den föreslagna åtgärden skulle utgöra ett hinder för den inre marknaden eller varför den hyser allvarliga tvivel om att den föreslagna åtgärden är förenlig med unionsrätten. I sådana fall ska den föreslagna åtgärden inte antas förrän efter ytterligare tre månader från och med kommissionens meddelande.

Om kommissionen inte utfärdar något meddelande kan den berörda nationella regleringsmyndigheten, med största möjliga beaktande av kommissionens, Berecs eller andra nationella regleringsmyndigheters kommentarer, anta förslaget till åtgärd.

2. Under den tidsfrist på tre månader som avses i punkt 1 i denna artikel ska kommissionen, Berec och den berörda nationella regleringsmyndigheten ha ett nära samarbete för att identifiera den effektivaste och lämpligaste åtgärden mot bakgrund av de mål som fastställs i artikel 3 med beaktande av marknadsaktörernas yttranden och behovet av att säkerställa spridningen av en enhetlig regleringspraxis.

3. Inom sex veckor från början av den tidsfrist på tre månader som avses i punkt 1 ska Berec avge ett yttrande om det meddelande från kommissionen som avses i punkt 1 för att ange om den anser att den föreslagna åtgärden bör ändras eller dras tillbaka och, i lämpliga fall, lägga fram specifika förslag om detta. Detta yttrande ska motiveras och offentliggöras.

4. Om Berec i sitt yttrande delar kommissionens allvarliga tvivel ska Berec och den berörda nationella regleringsmyndigheten ha ett nära samarbete för att identifiera den effektivaste och lämpligaste åtgärden. Före utgången av den tidsfrist på tre månader som avses i punkt 1 får den nationella regleringsmyndigheten antingen

a) ändra eller dra tillbaka förslaget till åtgärd, med största möjliga beaktande av det meddelande från kommissionen som avses i punkt 1 och Berecs yttrande, eller

b) behålla den föreslagna åtgärden.

5. Kommissionen får inom en månad efter utgången av den tidsfrist på tre månader som avses i punkt 1 efter att ha tagit yttersta hänsyn till Berecs eventuella yttrande

a) utfärda en rekommendation om att den berörda nationella regleringsmyndigheten ska ändra eller dra tillbaka den föreslagna åtgärden och därvid lägga fram särskilda förslag i detta syfte och ange de skäl som ligger till grund för rekommendationen, särskilt i de fall då Berec inte delar kommissionens allvarliga tvivel,

- b) fatta beslut om att återkalla de förbehåll som den angett i enlighet med punkt 1, eller
- c) när det gäller förslag till åtgärder som omfattas av artikel 61.3 andra stycket eller artikel 76.2, fatta beslut om att den berörda nationella regleringsmyndigheten ska dra tillbaka den föreslagna åtgärden, om Berec delar kommissionens allvarliga tvivel, beslutet ska åtföljas av en detaljerad och objektiv analys av varför kommissionen anser att den föreslagna åtgärden inte bör antas tillsammans med specifika förslag till ändringar av den föreslagna åtgärden, varvid det förfarande som avses i artikel 32.7 gäller i tillämpliga delar.

6. Inom en månad efter det att kommissionen avgett sitt yttrande i enlighet med punkt 5 a eller återkallat sina förbehåll i enlighet med punkt 5 b ska den berörda nationella regleringsmyndigheten meddela kommissionen och Berec om den antagna slutliga åtgärden.

Denna tidsfrist får förlängas så att den nationella regleringsmyndigheten kan företa ett offentligt samråd i enlighet med artikel 23.

7. Den nationella regleringsmyndigheten ska, om den beslutar att inte ändra eller dra tillbaka den föreslagna åtgärden på grundval av den rekommendation som utfärdats enligt punkt 5 a, ange skälen till detta.

8. Den nationella regleringsmyndigheten får när som helst under förfarandets gång dra tillbaka den föreslagna åtgärden.

Artikel 34

Genomförandebestämmelser

Efter ett offentligt samråd och efter samråd med de nationella regleringsmyndigheterna får kommissionen, efter att ha tagit yttersta hänsyn till Berecs yttrande, anta rekommendationer eller riktlinjer i anslutning till artikel 32 i vilka det fastställs form, innehåll och detaljnivå för de anmälningar som krävs i enlighet med artikel 32.3, under vilka omständigheter anmälan inte behöver göras samt beräkningen av tidsfrister.

KAPITEL II

Konsekvent radiospektrumtilldelning

Artikel 35

Processen för sakkunnigbedömning

1. Om den nationella regleringsmyndigheten eller en annan behörig myndighet har för avsikt att genomföra ett urvalsförfarande i enlighet med artikel 55.2 avseende radiospektrum för vilka harmoniserade villkor har fastställts genom tekniska genomförandeåtgärder i enlighet med beslut nr 676/2002/EG i syfte att göra det möjligt att använda dem för trådlösa bredbandsnät och -tjänster ska den, enligt artikel 23, informera RSPG om förslag till åtgärder som omfattas av urvalsförfarandet grundat på jämförelse eller konkurrens enligt artikel 55.2 och ange om och när den avser begära att RSPG ska sammankalla ett forum för sakkunnigbedömning.

RSPG ska på begäran organisera ett forum för sakkunnigbedömning för att diskutera och utbyta åsikter om de förslag till åtgärder som överlämnats och den ska underlätta utbyte av erfarenheter och bästa praxis i fråga om de förslagen till åtgärder.

Forumet för sakkunnigbedömning ska bestå av medlemmarna i RSPG och det ska organiseras av en företrädare för RSPG som även agerar ordförande.

2. Senast under det offentliga samråd som genomförs enligt artikel 23 får RSPG i undantagsfall ta initiativ till att sammankalla ett forum för sakkunnigbedömning i enlighet med bestämmelserna i arbetsordningen om hur sådana organiseras, i syfte att utbyta erfarenheter och bästa praxis i fråga om ett förslag till åtgärder avseende ett urvalsförfarande, om gruppen anser att förslaget till åtgärder på ett betydande sätt skulle äventyra den nationella regleringsmyndighetens eller en annan behörig myndighets förmåga att uppnå de mål som anges i artiklarna 3, 45, 46 och 47.
3. RSPG ska i förväg fastställa och offentliggöra objektiva kriterier för sammankallandet i undantagsfall av forumet för sakkunnigbedömning.
4. Under forumet för sakkunnigbedömning ska den nationella regleringsmyndigheten eller annan behörig myndighet förklara hur förslaget till åtgärd
 - a) främjar utvecklingen av den inre marknaden och det gränsöverskridande tillhandahållandet av tjänster samt konkurrens, maximerar fördelarna för konsumenterna och generellt sett uppfyller de mål som anges i artiklarna 3, 45, 46 och 47 i det här direktivet samt i besluten nr 676/2002/EG och nr 243/2012/EU,
 - b) säkerställer ändamålsenlig och effektiv användning av radiospektrum, och
 - c) säkerställer stabila och förutsebara investeringsvillkor för befintliga och potentiella radiospektrumanvändare i samband med uppbyggnad av nät för tillhandahållande av elektroniska kommunikationstjänster som är beroende av radiospektrum.
5. Forumet för sakkunnigbedömning ska vara öppet för frivilligt deltagande av experter från andra behöriga myndigheter och Berec.
6. Forumet för sakkunnigbedömning ska endast sammankallas en gång under det övergripande nationella förberedelse- och samrådsförfarandet avseende ett och samma urvalsförfarande för ett eller flera frekvensband, såvida inte den nationella regleringsmyndigheten eller en annan behörig myndighet begär att forumet sammankallas igen.
7. RSPG får, på begäran av den nationella regleringsmyndighet eller andra behöriga myndighet som begärde mötet, anta en rapport om hur man genom förslaget till åtgärd uppnår de mål som föreskrivs i punkt 4, varvid åsiktsutbytet i forumet för sakkunnigbedömning ska återspeglas.
8. RSPG ska i februari varje år offentliggöra en rapport om de förslag till åtgärder som diskuterats i enlighet med punkterna 1 och 2. I rapporten ska tillvaratagna erfarenheter och bästa praxis anges.
9. Efter forumet för sakkunnigbedömning kan RSPG, på begäran av den nationella regleringsmyndighet eller andra behöriga myndighet som begärde mötet, anta ett yttrande om förslaget till åtgärd.

Artikel 36

Harmoniserad tilldelning av radiospektrum

Om användningen av radiospektrum har harmoniserats, villkor och förfaranden för tillträde har överenskommit och de företag som ska tilldelas radiospektrum har utsetts i enlighet med internationella avtal och unionsbestämmelser, ska medlemsstaterna bevilja nyttjanderätt till sådana radiospektrum i enlighet med dessa bestämmelser. Under förutsättning att alla nationella villkor i samband med nyttjanderätten till de berörda radiospektrumen har uppfyllts vid ett gemensamt urvalsförfarande, får medlemsstaterna inte införa några ytterligare villkor, ytterligare kriterier eller förfaranden som skulle begränsa, ändra eller fördröja ett korrekt genomförande av den gemensamma tilldelningen av sådana radiospektrum.

*Artikel 37***Gemensamt auktorisationsförfarande för att bevilja individuella nyttjanderätter till radiospektrum**

Två eller flera medlemsstater får samarbeta med varandra och med RSPG, med beaktande av det eventuella intresse som framförts av marknadsaktörer, genom att gemensamt fastställa de gemensamma aspekterna av ett auktorisationsförfarande och, i förekommande fall, också gemensamt genomföra urvalsförfarandet för att bevilja individuella nyttjanderätter till radiospektrum.

När medlemsstaterna utformar det gemensamma auktorisationsförfarandet får de beakta följande kriterier:

- a) De individuella nationella auktorisationsförfarandena ska inledas och genomföras av de behöriga myndigheterna i enlighet med en gemensamt fastställd tidsplan.
- b) Det ska där det är lämpligt föreskriva gemensamma villkor och förfaranden för urvalet och beviljandet av individuella nyttjanderätter till radiospektrum för de berörda medlemsstaterna.
- c) Det ska där det är lämpligt föreskriva gemensamma eller jämförbara villkor som ska vara knutna till de individuella nyttjanderätterna till radiospektrum för de berörda medlemsstaterna, bland annat genom att tillåta att användare tilldelas liknande radiospektrumblock.
- d) Det ska vara öppet för andra medlemsstater hela tiden fram till dess att det gemensamma auktorisationsförfarandet har genomförts.

Om medlemsstaterna, trots det intresse som framförts av marknadsaktörer, inte agerar gemensamt ska de underrätta dessa marknadsaktörer om skälen till sitt beslut.

*KAPITEL III***Harmoniseringsförfaranden***Artikel 38***Harmoniseringsförfaranden**

1. När kommissionen konstaterar att skillnader i de nationella regleringsmyndigheternas eller andra behöriga myndigheters genomförande av de regleringsuppgifter som anges i detta direktiv kan skapa hinder för den inre marknaden får kommissionen med största möjliga beaktande av yttrandet från Berec eller, i relevanta fall, RSPG, anta rekommendationer eller, om inte annat följer av punkt 3 i denna artikel, beslut genom genomförandeakter för att säkerställa en harmoniserad tillämpning av detta direktiv och för att främja uppnåendet av de mål som anges i artikel 3.

2. Medlemsstaterna ska säkerställa att de nationella regleringsmyndigheterna och andra behöriga myndigheter tar största möjliga hänsyn till de rekommendationer som avses i punkt 1 när de utför sina uppgifter. Om en nationell regleringsmyndighet eller en annan behörig myndighet väljer att inte följa en rekommendation ska den meddela kommissionen detta och motivera sin ståndpunkt.

3. Besluten som antas i enlighet med punkt 1 ska bara omfatta en harmoniserad eller samordnad strategi för att hantera följande frågor:

- a) Fall där nationella regleringsmyndigheter på ett inkonsekvent sätt genomfört allmänna regleringsstrategier vid reglering av marknader för elektronisk kommunikation som skett med tillämpning av artiklarna 64 och 67, om detta skapar hinder för den inre marknaden; sådana beslut får inte avse särskilda anmälningar som ingetts av de nationella regleringsmyndigheterna i enlighet med artikel 32; i sådana fall ska kommissionen utarbeta ett förslag till beslut
 - i) tidigast minst två år efter det att kommissionen antagit en rekommendation där samma fråga behandlas, och
 - ii) med största möjliga beaktande av ett yttrande från Berec angående huruvida ett sådant beslut ska antas, vilket Berec ska lämna in senast tre månader efter kommissionens begäran.
- b) Frågor om nummer, inklusive nummerserier, nummerportabilitet och portabilitet av identifierare, översättningssystem för nummer och adresser samt tillträde till alarmeringstjänster genom det gemensamma europeiska nödnumret 112.

4. De genomförandeakter som avses i punkt 1 i denna artikel ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 118.4.

5. Berec får på eget initiativ bistå kommissionen med råd om huruvida en åtgärd bör antas enligt punkt 1.

6. Om kommissionen inte har antagit någon rekommendation eller något beslut inom ett år från och med den dag då Berec antog sitt yttrande om förekomsten av avvikelser i nationella regleringsmyndigheters eller andra behöriga myndigheters genomförande av regleringsuppgifterna i detta direktiv som skulle kunna skapa hinder på den inre marknaden ska kommissionen informera Europaparlamentet och rådet om, samt offentliggöra, skälen till detta.

Om kommissionen har antagit en rekommendation i enlighet med punkt 1 men det inkonsekventa genomförande som skapar hinder på den inre marknaden fortgår i två år därefter ska kommissionen, om inte annat följer av punkt 3, anta ett beslut genom genomförandeakter i enlighet med punkt 4.

Om kommissionen inte har antagit något beslut inom ytterligare ett år efter en rekommendation som antagits enligt andra stycket ska kommissionen informera Europaparlamentet och rådet om, samt offentliggöra, skälen till detta.

Artikel 39

Standardisering

1. Kommissionen ska upprätta en förteckning över icke obligatoriska standarder eller specifikationer som ska fungera som ett stöd för främjandet av ett harmoniserat tillhandahållande av elektroniska kommunikationsnät, elektroniska kommunikationstjänster och tillhörande faciliteter och tillhörande tjänster, samt offentliggöra den i *Europeiska unionens officiella tidning*. Vid behov får kommissionen, efter samråd med den kommitté som inrättas genom direktiv (EU) 2015/1535, begära att standarder ska utarbetas av de europeiska standardiseringsorganen (Europeiska standardiseringskommittén (CEN), Europeiska kommittén för standardisering inom elområdet (Cenelec) och Europeiska institutet för elstandarder (ETSI)).

2. Medlemsstaterna ska främja användningen av sådana standarder eller specifikationer som anges i punkt 1 för tillhandahållande av tjänster, tekniska gränssnitt eller nätfunktioner, i den utsträckning som är absolut nödvändig för att säkerställa interoperabilitet för tjänster, slutanvändarnas möjlighet att nå varandra, underlättande av byte av tillhandahållare och nummerportabilitet och portabilitet av identifierare och för att öka användarnas valfrihet.

I avsaknad av offentliggörande av standarder eller specifikationer i enlighet med punkt 1 ska medlemsstaterna främja tillämpning av standarder eller specifikationer som har antagits av de europeiska standardiseringsorganen.

Om sådana standarder eller specifikationer saknas ska medlemsstaterna främja tillämpningen av internationella standarder eller rekommendationer som har antagits av Internationella teleunionen (ITU), Europeiska post- och telesammanslutningen (CEPT), Internationella standardiseringsorganisationen (ISO) och Internationella elektrotekniska kommissionen (IEC).

Om det finns internationella standarder ska medlemsstaterna uppmana de europeiska standardiseringsorganen att använda dessa, eller tillämpliga delar av dessa, som grundval för de standarder som de utarbetar, utom i de fall då sådana internationella standarder eller tillämpliga delar av dem inte är ändamålsenliga.

De standarder eller specifikationer som avses i punkt 1 eller i den här punkten ska om möjligt inte hindra sådant tillträde som kan krävas i detta direktiv.

3. Om de standarder eller specifikationer som avses i punkt 1 inte har tillämpats på tillfredsställande sätt, så att interoperabilitet för tjänsterna inte kan säkerställas i en eller flera medlemsstater, kan tillämpningen av dessa standarder eller specifikationer göras obligatorisk i enlighet med punkt 4, i den utsträckning som är absolut nödvändig för att säkerställa sådan interoperabilitet och öka användarnas valfrihet.

4. Om kommissionen avser att göra tillämpningen av vissa standarder eller specifikationer obligatorisk, ska den offentliggöra ett meddelande i *Europeiska unionens officiella tidning* och begära in yttranden från alla berörda parter. Kommissionen ska genom genomförandeakter göra tillämpningen av relevanta standarder obligatorisk genom att ange dem som obligatoriska standarder i den förteckning över standarder eller specifikationer som offentliggörs i *Europeiska unionens officiella tidning*.

5. Om kommissionen anser att de standarder eller specifikationer som avses i punkt 1 inte längre bidrar till tillhandahållandet av harmoniserade elektroniska kommunikationstjänster, att de inte längre tillgodoser konsumenternas behov eller att de hindrar den tekniska utvecklingen, ska kommissionen stryka dem från den förteckning över standarder eller specifikationer som anges i punkt 1.

6. Om kommissionen anser att de standarder eller specifikationer som avses i punkt 4 inte längre bidrar till tillhandahållandet av harmoniserade elektroniska kommunikationstjänster, att de inte längre tillgodoser konsumenternas behov eller att de hindrar den tekniska utvecklingen, ska kommissionen genom genomförandeakter stryka dessa standarder eller specifikationer från den förteckning över standarder eller specifikationer som anges i punkt 1.

7. De genomförandeakter som avses i punkterna 4 och 6 i denna artikel ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 118.4.

8. Denna artikel ska inte tillämpas på de väsentliga krav, specifikationer för gränssnitt eller harmoniserade standarder som direktiv 2014/53/EU är tillämpligt på.

AVDELNING V

SÄKERHET

Artikel 40

Säkerhet för nät och tjänster

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att tillhandahållare av allmänna elektroniska kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster vidtar ändamålsenliga och proportionella tekniska och organisatoriska åtgärder för att på ett lämpligt sätt hantera risker som hotar näts och tjänsters säkerhet. Med beaktande av den senaste tekniska utvecklingen ska dessa åtgärder säkerställa en nivå på säkerheten som är lämplig i förhållande till den föreliggande risken. I synnerhet ska åtgärder, inbegripet kryptering när så är lämpligt, vidtas för att förhindra och minimera säkerhetsincidenters inverkan på användare och på andra nät och tjänster.

Europeiska unionens byrå för nät- och informationssäkerhet (Enisa) ska i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 526/2013 ⁽¹⁾ främja samordning mellan medlemsstaterna för att undvika sinsemellan olika nationella krav som kan skapa säkerhetsrisker och hinder på den inre marknaden.

2. Medlemsstaterna ska säkerställa att tillhandahållare av allmänna elektroniska kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster utan onödigt dröjsmål meddelar den behöriga myndigheten om säkerhetsincidenter som har haft en betydande påverkan på driften av nät och tjänster.

För att fastställa hur betydande påverkan en säkerhetsincident har ska särskilt följande parametrar, när sådana finns tillgängliga, beaktas:

- a) Det antal användare som påverkas av säkerhetsincidenten.
- b) Hur länge säkerhetsincidenten varar.
- c) Hur stort det geografiska område som påverkas av säkerhetsincidenten är.
- d) Den utsträckning i vilken nätverkets eller tjänstens funktion påverkas.
- e) Den utsträckning i vilken ekonomisk och samhällelig verksamhet påverkas.

Den berörda behöriga myndigheten ska vid behov informera de behöriga myndigheterna i övriga medlemsstater och Enisa. Den berörda behöriga myndigheten kan informera allmänheten eller kräva att tillhandahållarna gör det, om den slår fast att ett avslöjande av säkerhetsincidenten ligger i allmänhetens intresse.

En gång om året ska den berörda behöriga myndigheten lämna in en sammanfattande rapport till kommissionen och Enisa om de anmälningar som kommit in och de åtgärder som vidtagits i enlighet med denna punkt.

3. Medlemsstaterna ska säkerställa att tillhandahållare av allmänna elektroniska kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster, om det föreligger ett särskilt och betydande hot om en säkerhetsincident i sådana nät eller tjänster, informerar de av sina användare som kan komma att påverkas av ett sådant hot om eventuella skydds- eller motåtgärder som användarna kan vidta. Om så är lämpligt ska tillhandahållarna även informera sina användare om själva hotet.

4. Denna artikel ska inte påverka tillämpningen av förordning (EU) 2016/679 och direktiv 2002/58/EG.

5. Kommissionen får, med största möjliga beaktande av yttrandet från Enisa, anta genomförandeakter som specificerar de tekniska och organisatoriska åtgärder som avses i punkt 1 samt omständigheter, format och förfaranden i samband med anmälningskrav enligt punkt 2. De ska grunda sig på europeiska och internationella standarder i så stor utsträckning som möjligt och får inte hindra medlemsstaterna från att anta ytterligare krav i syfte att eftersträva de mål som anges i punkt 1.

Dessa genomförandeakter ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 118.4.

Artikel 41

Genomförande och efterlevnad

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att de behöriga myndigheterna i syfte att genomföra artikel 40 har befogenheter att utfärda bindande instruktioner, däribland sådana som rör de åtgärder som krävs för att avhjälpa en säkerhetsincident eller förhindra att en sådan uppstår när ett betydande hot har identifierats och tidsfrister för genomförande, till tillhandahållare av allmänna elektroniska kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 526/2013 av den 21 maj 2013 om Europeiska unionens byrå för nät- och informationssäkerhet (Enisa) och om upphävande av förordning (EG) nr 460/2004 (EUT L 165, 18.6.2013, s. 41).

2. Medlemsstaterna ska säkerställa att de behöriga myndigheterna har befogenheter att kräva av tillhandahållare av allmänna elektroniska kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster att de
 - a) tillhandahåller den information som behövs för att kunna bedöma säkerheten i deras nät och tjänster, inbegripet dokumenterade säkerhetspolicyer, och
 - b) underkastar sig en säkerhetsgranskning som utförs av ett kvalificerat oberoende organ eller en behörig myndighet och gör resultatet av granskningen tillgängligt för den behöriga myndigheten; kostnaderna för säkerhetsgranskningen ska betalas av tillhandahållaren.
3. Medlemsstaterna ska säkerställa att de behöriga myndigheterna har alla nödvändiga befogenheter för att undersöka fall av bristande efterlevnad och hur detta påverkar nätens och tjänsternas säkerhet.
4. Medlemsstaterna ska säkerställa att de behöriga myndigheterna, för tillämpningen av artikel 40, har befogenhet att få assistans av en enhet för hantering av it-säkerhetsincidenter (nedan kallad *CSIRT-enhet*) som utsetts enligt artikel 9 i direktiv (EU) 2016/1148 när det gäller frågor som ingår i CSIRT-enheternas uppgifter enligt punkt 2 i bilaga I till det direktivet.
5. De behöriga myndigheterna ska, när det är lämpligt och i enlighet med nationell lagstiftning, samråda och samarbeta med de relevanta nationella brottsbekämpande myndigheterna, de behöriga myndigheterna, i den mening som avses i artikel 8.1 i direktiv (EU) 2016/1148, och de nationella dataskyddsmyndigheterna.

DEL II

NÄT

AVDELNING I

MARKNADSINTRÄDE OCH ANLÄGGNING

KAPITEL I

Avgifter

Artikel 42

Avgifter för nyttjanderätter till radiospektrum och rättigheter att installera faciliteter

1. Medlemsstaterna får låta den behöriga myndigheten införa avgifter för nyttjanderätter till radiospektrum eller för rättigheter att installera faciliteter på, över eller under offentlig eller privat egendom vilka används för tillhandahållande av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster och tillhörande faciliteter, varvid avgifterna ska säkerställa en optimal användning av de resurserna. Medlemsstaterna ska säkerställa att avgifterna är sakligt motiverade, transparenta, icke-diskriminerande och proportionella till det avsedda syftet, och att de tar hänsyn till de allmänna målen för detta direktiv.
2. Vad gäller nyttjanderätter till radiospektrum ska medlemsstaterna sträva efter att säkerställa att tillämpliga avgifter fastställs på en nivå som säkerställer effektiv tilldelning och användning av radiospektrum, bland annat genom att
 - a) fastställa acceptpriser som minimiavgifter för nyttjanderätter till radiospektrum genom att ta hänsyn till nyttjanderätternas värde vid eventuella alternativa användningar,
 - b) ta hänsyn till kostnader som uppkommer till följd av villkor som är knutna till nyttjanderätterna, och
 - c) i största möjliga utsträckning tillämpa betalningsvillkor som är kopplade till radiospektrumets faktiska tillgänglighet för användning.

KAPITEL II

Tillträde till mark

Artikel 43

Ledningsrätter

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att en behörig myndighet som överväger en ansökan om beviljande av rättigheter
 - att installera faciliteter på, över eller under offentlig eller privat egendom för ett företag som godkänts för tillhandahållande av allmänna elektroniska kommunikationsnät, eller
 - att installera faciliteter på, över eller under offentlig egendom för ett företag som godkänts för att tillhandahålla elektroniska kommunikationsnät till andra än allmänheten,
- a) fattar beslut på grundval av enkla, effektiva, transparenta och allmänt tillgängliga förfaranden som tillämpas utan diskriminering och utan dröjsmål, och i alla händelser fattar sitt beslut inom sex månader efter ansökan, utom vid expropriation, och
- b) följer principerna om insyn och icke-diskriminering när den knyter villkor till sådana rättigheter.

De förfaranden som avses i leden a och b får variera beroende på om sökanden tillhandahåller allmänna elektroniska kommunikationsnät eller inte.

2. I fall där offentliga eller lokala myndigheter har äganderätt till eller kontroll över företag som tillhandahåller allmänna elektroniska kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster ska medlemsstaterna säkerställa att det råder en ändamålsenlig strukturell separation mellan den verksamhet som har ansvar för beviljande av de rättigheter som avses i punkt 1 och de verksamheter som har samband med ägande eller kontroll.

Artikel 44

Samlokalisering och gemensamt nyttjande av nätelement och tillhörande faciliteter för tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät

1. När en operatör har utövat rättigheten enligt nationell rätt att installera faciliteter på, över eller under offentlig eller privat egendom, eller utnyttjat ett förfarande för expropriering eller användning av egendom, får behöriga myndigheter föreskriva samlokalisering och gemensamt nyttjande av de nätelement och tillhörande faciliteter som installerats på den grunden, för att skydda miljön, folkhälsan och den allmänna säkerheten eller för att uppnå mål för fysisk planering.

Samlokalisering eller gemensamt nyttjande av installerade nätelement och faciliteter, och gemensamt nyttjande av egendom, får föreskrivas endast efter en skälig tid av offentligt samråd under vilket alla berörda parter ska ges tillfälle att framföra sina synpunkter och endast inom de särskilda områden där sådant gemensamt utnyttjande anses vara nödvändigt för att målen i första stycket ska kunna uppnås. Behöriga myndigheter får föreskriva gemensamt nyttjande av sådana faciliteter eller sådan egendom, inbegripet mark, byggnader, ingångar till byggnader, ledningar i byggnader, master, antenner, torn och andra stödkonstruktioner, kanalisation, rör, inspektionsbrunnar och kopplingskåp eller föreskriva åtgärder som underlättar samordning av offentliga arbeten. När det är nödvändigt får en medlemsstat utse en nationell regleringsmyndighet eller annan behörig myndighet för en eller flera av följande uppgifter:

- a) Samordna det förfarande som föreskrivs i denna artikel.
- b) Fungera som central informationspunkt.

- c) Fastställa regler för fördelning av kostnaderna för gemensamt nyttjande av faciliteter eller egendom och för samordning av bygg- och anläggningsarbeten.
2. De åtgärder som vidtas av en behörig myndighet i enlighet med denna artikel ska vara objektiva, transparenta, icke-diskriminerande och proportionella. I tillämpliga fall ska dessa åtgärder genomföras i samarbete med de nationella regleringsmyndigheterna.

KAPITEL III

Tillträde till radiospektrum

Avsnitt 1

Auktorisationer

Artikel 45

Förvaltning av radiospektrum

1. Med vederbörlig hänsyn till att radiospektrum är en kollektiv nyttighet av stort socialt, kulturellt och ekonomiskt värde ska medlemsstaterna säkerställa en ändamålsenlig förvaltning av radiospektrum för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster inom sitt territorium i enlighet med artiklarna 3 och 4. De ska säkerställa att behöriga myndigheters allokering av, utfärdande av allmänna auktorisationer för och beviljande av individuella nyttjanderätter till radiospektrum för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster grundas på objektiva, transparenta, konkurrensfrämjande, icke-diskriminerande och proportionella kriterier.

Vid tillämpningen av denna artikel ska medlemsstaterna respektera relevanta internationella avtal, inbegripet Internationella telekommunikationsunionens (ITU) radioreglemente och andra avtal som antagits inom ramen för ITU och som är tillämpliga på radiospektrum, däribland det avtal som ingicks vid den regionala radiokommunikationskonferensen 2006, och får ta hänsyn till allmänintresset.

2. Medlemsstaterna ska verka för en harmonisering av användningen av radiospektrum för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster inom unionen, i linje med behovet av en ändamålsenlig och effektiv användning och för att uppnå konsumentfördelar som konkurrens, stordriftsfördelar och interoperabilitet för nät och tjänster. Medlemsstaterna ska i detta sammanhang agera i enlighet med artikel 4 i detta direktiv och med beslut nr 676/2002/EG genom att bland annat

- a) eftersträva trådlös bredbandstäckning av sitt nationella territorium och av sin befolkning med hög kvalitet och hastighet, samt täckning av viktiga nationella och europeiska transportvägar, inbegripet det transeuropeiska transportnät som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1315/2013⁽¹⁾,
- b) underlätta en snabb utveckling i unionen av nya trådlösa kommunikationstekniker och tillämpningar, inbegripet, där det är lämpligt, i en sektorsövergripande strategi,
- c) säkerställa förutsebarhet och konsekvens vid beviljande, förnyelse, ändring, begränsning och återkallande av nyttjanderätter till radiospektrum för att främja långsiktiga investeringar,
- d) säkerställa att gränsöverskridande eller nationell skadlig störning förhindras i enlighet med artiklarna 28 respektive 46, och vidta lämpliga förebyggande och avhjälpande åtgärder i detta syfte,
- e) främja delad användning av radiospektrum mellan liknande och/eller olika radiospektrumanvändningar i enlighet med konkurrensrätten,

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1315/2013 av den 11 december 2013 om unionens riktlinjer för utbyggnad av det transeuropeiska transportnätet och om upphävande av beslut nr 661/2010/EU (EUT L 348, 20.12.2013, s. 1).

- f) tillämpa det mest lämpliga och minst betungande auktorisationssystemet i enlighet med artikel 46 på ett sätt som maximerar flexibiliteten, delningen och effektiviteten vid användning av radiospektrum,
- g) tillämpa regler för beviljande, överlåtelse, förnyelse, ändring och återkallande av nyttjanderätter till radiospektrum som fastställs på ett tydligt och transparent sätt i syfte att garantera rättslig säkerhet, konsekvens och förutsebarhet,
- h) eftersträva konsekvens och förutsebarhet inom hela unionen i fråga om hur auktorisation ges till användning av radiospektrum för att skydda folkhälsan med beaktande av rekommendation 1999/519/EG.

Vid tillämpning av första stycket och i samband med utarbetande av tekniska genomförandeåtgärder för ett frekvensband enligt beslut nr 676/2002/EG, får kommissionen begära att RSPG utfärdar ett yttrande med rekommendation om de lämpligaste ordningarna för att auktorisera användningen av radiospektrum i det bandet eller delar av det. När så är lämpligt, och med största möjliga hänsyn till ett sådant yttrande, får kommissionen anta en rekommendation i syfte att främja ett enhetligt tillvägagångssätt i unionen vad gäller auktorisationsordningarna för användningen av det bandet.

Om kommissionen överväger att anta åtgärder i enlighet med artikel 39.1, 39.4, 39.5 och 39.6, får den begära ett yttrande från RSPG när det gäller konsekvenserna av alla sådana standarder eller specifikationer för samordningen av, harmoniseringen av och tillgången till radiospektrum. Kommissionen ska i största möjliga utsträckning beakta yttrandet från RSPG i alla senare steg.

3. Om det nationellt eller regionalt finns bristande efterfrågan på marknaden avseende användning av ett harmoniserat frekvensband får medlemsstaterna tillåta en alternativ användning av hela eller delar av det bandet, inbegripet den befintliga användningen, i enlighet med punkterna 4 och 5 i denna artikel, under förutsättning att

- a) konstaterandet av bristande efterfrågan på marknaden avseende användning ett sådant band bygger på ett offentligt samråd i linje med artikel 23, inbegripet en framåtblickande bedömning av efterfrågan på marknaden,
- b) sådan alternativ användning inte hindrar eller försvårar tillgången till eller användningen av ett sådant band i andra medlemsstater, och
- c) den berörda medlemsstaten tar vederbörlig hänsyn till den långsiktiga tillgången till eller användningen av ett sådant band i unionen och till stordriftsfördelarna vad gäller utrustning till följd av användningen av det harmoniserade radiospektrumet i unionen.

Alla beslut om att i undantagsfall tillåta alternativ användning ska vara föremål för regelbunden översyn och ska under alla förhållanden omgående ses över vid vederbörligt motiverad begäran av en potentiell användare till den behöriga myndigheten att använda bandet i enlighet med den tekniska genomförandeåtgärden. Medlemsstaten ska underrätta kommissionen och de övriga medlemsstaterna om det beslut som fattats, med tillhörande motivering, samt om resultatet av eventuella översyner.

4. Utan att det påverkar tillämpningen av andra stycket ska medlemsstaterna säkerställa att alla former av teknik som används för tillhandahållande av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster kan användas i det radiospektrum som förklarats tillgängligt för elektroniska kommunikationstjänster i deras nationella frekvensfördelningsplaner i enlighet med unionsrätten.

Medlemsstaterna får dock fastställa proportionella och icke-diskriminerande begränsningar för de former av teknik för radionät eller trådlös kommunikation som används för elektroniska kommunikationstjänster när det är nödvändigt för att

- a) undvika skadlig störning,
- b) skydda folkhälsan mot elektromagnetiska fält, med största möjliga beaktande av rekommendation 1999/519/EG,

- c) säkerställa tjänsternas tekniska kvalitet,
- d) säkerställa maximalt med delad användning av radiospektrum,
- e) garantera en effektiv användning av radiospektrum, eller
- f) säkerställa ett mål av allmänt intresse i enlighet med punkt 5.

5. Utan att det påverkar tillämpningen av andra stycket ska medlemsstaterna säkerställa att alla typer av elektroniska kommunikationstjänster kan tillhandahållas i det radiospektrum som förklarats tillgängligt för elektroniska kommunikationstjänster i deras nationella frekvensfördelningsplan i enlighet med unionsrätten. Medlemsstater kan dock fastställa proportionella och icke-diskriminerande begränsningar för de typer av elektroniska kommunikationstjänster som ska tillhandahållas, inbegripet, när det är nödvändigt, för att uppfylla en bestämmelse enligt ITU:s radioreglemente.

Åtgärder som kräver att en elektronisk kommunikationstjänst tillhandahålls inom ett specifikt band som är tillgängligt för elektroniska kommunikationstjänster ska vara berättigade med hänsyn till säkerställandet av ett mål av allmänt intresse, såsom det fastställts av medlemsstaterna i enlighet med unionsrätten, inbegripet men inte begränsat till

- a) säkerhet för människors liv,
- b) främjande av social, regional eller territoriell sammanhållning,
- c) undvikande av ineffektiv användning av radiospektrum, eller
- d) främjande av kulturell och språklig mångfald och mediemångfald, exempelvis tillhandahållande av radio- och tv-tjänster.

En åtgärd som förbjuder att andra elektroniska kommunikationstjänster tillhandahålls inom ett specifikt band får endast införas där detta är motiverat för att säkerställa tjänster för säkerhet för människors liv. Medlemsstaterna får i undantagsfall också utvidga en sådan åtgärd i syfte att uppfylla andra mål av allmänt intresse såsom de fastställts av medlemsstaterna i enlighet med unionsrätten.

6. Medlemsstaterna ska regelbundet se över behovet av de begränsningar som anges i punkterna 4 och 5 och ska offentliggöra resultatet av dessa översyner.

7. Begränsningar som fastställts före den 25 maj 2011 ska uppfylla kraven i punkterna 4 och 5 senast den 20 december 2018.

Artikel 46

Auktorisation av användning av radiospektrum

1. Medlemsstaterna ska underlätta användningen av radiospektrum, inbegripet delad användning, enligt allmänna auktorisationer och begränsa beviljandet av individuella nyttjanderätter till radiospektrum till situationer där sådana rättigheter är nödvändiga för att maximera den effektiva användningen mot bakgrund av efterfrågan och med beaktande av de kriterier som anges i andra stycket. I alla andra fall ska de fastställa villkoren för användningen av radiospektrum i en allmän auktorisation.

I detta syfte ska medlemsstaterna fatta beslut om den lämpligaste metoden för auktorisation av användning av radiospektrum, med beaktande av

- a) det berörda radiospektrumets särskilda egenskaper,
- b) behovet av att tillhandahålla skydd mot skadlig störning,
- c) utvecklingen av tillförlitliga villkor för radiospektrumdelning, där det är lämpligt,
- d) behovet av att säkerställa kommunikationens eller tjänsternas tekniska kvalitet,

- e) mål av allmänt intresse såsom de fastställts av medlemsstaterna i enlighet med unionsrätten,
- f) behovet av att säkra en effektiv användning av radiospektrum.

När medlemsstater överväger om de ska utfärda allmänna auktorisationer eller bevilja individuella nyttjanderätter till harmoniserat radiospektrum, med beaktande av tekniska genomförandeåtgärder som antagits i enlighet med artikel 4 i beslut nr 676/2002/EG, ska de sträva efter att minimera problem med skadlig störning, inbegripet i fall med delad användning av radiospektrum på grundval av en kombination av allmän auktorisation och individuella nyttjanderätter.

När så är lämpligt ska medlemsstaterna överväga möjligheten att auktorisera användningen av radiospektrum baserat på en kombination av allmän auktorisation och individuella nyttjanderätter, med beaktande av de sannolika konsekvenserna för konkurrens, innovation och marknadsinträde av olika kombinationer av allmänna auktorisationer och individuella nyttjanderätter och av successiva övergångar från en kategori till en annan.

Medlemsstaterna ska sträva efter att minimera begränsningarna av användningen av radiospektrum genom att i lämplig grad beakta tekniska lösningar för hantering av skadlig störning, så att metoden för auktorisation blir så lite betungande som möjligt.

2. När ett beslut fattas enligt punkt 1 i syfte att underlätta delad användning av radiospektrum, ska de behöriga myndigheterna säkerställa att villkoren för delad användning av radiospektrum är tydligt fastställda. Sådana villkor ska underlätta effektiv användning av radiospektrum samt konkurrens och innovation.

Artikel 47

Villkor förbundna med individuella nyttjanderätter till radiospektrum

1. Behöriga myndigheter ska koppla villkor till individuella nyttjanderätter till radiospektrum i enlighet med artikel 13.1 på ett sådant sätt att man säkerställer att radiospektrumet används optimalt och på det mest ändamålsenliga och effektiva sättet. Före tilldelning eller förnyelse av sådana rättigheter ska de tydligt fastställa alla sådana villkor, inbegripet den användningsgrad som krävs och möjligheten att uppfylla kravet genom handel eller uthyrning för att säkerställa genomförandet av dessa villkor i enlighet med artikel 30. Villkor som är knutna till förnyelse av nyttjanderätter till radiospektrum får inte leda till otillbörliga fördelar för befintliga innehavare av dessa rättigheter.

Sådana villkor ska specificera tillämpliga parametrar, inbegripet en eventuell tidsfrist inom vilken rättigheterna till användning ska utövas, vilka – om de inte uppfylls – skulle ge den behöriga myndigheten rätt att återkalla nyttjanderätten eller vidta andra åtgärder.

Behöriga myndigheter ska, i god tid och på ett transparent sätt, samråda med och informera berörda parter om de villkor som är knutna till individuella nyttjanderätter innan de införs. De ska på förhand fastställa kriterierna för bedömning av uppfyllandet av dessa villkor samt på ett transparent sätt informera berörda parter om de kriterierna.

2. När behöriga myndigheter knyter villkor till individuella nyttjanderätter till radiospektrum, får de, särskilt i syfte att säkerställa en ändamålsenlig och effektiv användning av radiospektrum eller att främja förbättrad täckning, föreskriva följande möjligheter:

- a) dela passiv eller aktiv infrastruktur som är beroende av radiospektrum, eller radiospektrum,
- b) kommersiella avtal om roamingtjänstillträde,

- c) gemensam uppbyggnad av infrastruktur för tillhandahållande av nät eller tjänster som är beroende av radiospektrumanvändning.

Behöriga myndigheter får inte förhindra delad användning av radiospektrum på de villkor som är knutna till nyttjanderätterna till radiospektrum. Företags genomförande av villkor som är knutna till nyttjanderätter enligt denna punkt ska fortsätta att omfattas av konkurrensrätten.

Avsnitt 2

Nyttjanderätter

Artikel 48

Beviljande av individuella nyttjanderätter till radiospektrum

1. I fall då det är nödvändigt att bevilja individuella nyttjanderätter till radiospektrum ska medlemsstaterna på begäran bevilja företag sådana rättigheter för tillhandahållandet av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster enligt den allmänna auktorisation som avses i artikel 12, om inte annat följer av artikel 13, artikel 21.1 c eller artikel 55 eller av andra bestämmelser som ska säkerställa att dessa resurser används på ett effektivt sätt i enlighet med detta direktiv.
2. Utan att det påverkar de särskilda kriterier och förfaranden som medlemsstaterna antagit för att bevilja individuella nyttjanderätter till radiospektrum för tillhandahållare av innehåll i radio- och tv-sändningar för att verka för mål av allmänt intresse i enlighet med unionsrätten, ska de individuella nyttjanderätterna till radiospektrum beviljas genom öppna, objektiva, transparenta, icke-diskriminerande och proportionella förfaranden med god insyn och i enlighet med bestämmelserna i artikel 45.
3. Ett undantag från kravet på öppna förfaranden kan tillämpas om det krävs att man beviljar tillhandahållarna av innehållstjänster för radio- eller tv-sändning individuella nyttjanderätter till radiospektrum för att uppnå ett mål av allmänt intresse som medlemsstaterna fastställt det i enlighet med unionsrätten.
4. Behöriga myndigheter ska behandla ansökningar om individuella nyttjanderätter till radiospektrum inom ramen för urvalsförfaranden enligt objektiva, transparenta, proportionella och icke-diskriminerande urvalskriterier som har fastställts i förväg och som avspeglar de villkor som ska knytas till sådana rättigheter. Behöriga myndigheter ska ha möjlighet att begära in all nödvändig information från sökande för att på grundval av dessa kriterier bedöma deras förmåga att uppfylla villkoren. Om den behöriga myndigheten kommer fram till att en sökande inte har den förmåga som krävs, ska den fatta ett vederbörligen motiverat beslut om detta.
5. När medlemsstater beviljar individuella nyttjanderätter till radiospektrum ange om nyttjanderätterna kan överlåtas eller hyras ut av rättsinnehavaren och på vilka villkor detta kan ske. Artiklarna 45 och 51 ska tillämpas.
6. Den behöriga myndigheten ska fatta, meddela och offentliggöra beslut om beviljande av individuella nyttjanderätter till radiospektrum så snart som möjligt efter mottagandet av en fullständig ansökan och, för radiospektrum som förklarats tillgängligt för elektroniska kommunikationstjänster i deras nationella frekvensfördelningsplan, inom sex veckor från samma tidpunkt. Den tidsgränsen får inte påverka tillämpningen av artikel 55.7 och eventuella tillämpliga internationella avtal om användning av radiospektrum eller positioner i omloppsbanor.

Artikel 49

Rättigheters giltighetstid

1. Om en medlemsstat godkänner användning av radiospektrum genom individuella nyttjanderätter för en viss tid ska den säkerställa att nyttjanderätten beviljas för en period som är skäligen med tanke på de mål som eftersträvas i enlighet med artikel 55.2, och i detta sammanhang beakta behovet av att säkerställa konkurrens samt, i synnerhet, ändamålsenlig och effektiv användning av radiospektrum, och att främja innovation och effektiva investeringar, inbegripet genom att medge en tillräckligt lång avskrivningsperiod för investeringarna.

2. Om medlemsstaterna beviljar individuella nyttjanderätter till radiospektrum för vilka harmoniserade villkor har fastställts genom tekniska genomförandeåtgärder i enlighet med beslut nr 676/2002/EG i syfte att göra det möjligt att använda dem för trådlösa elektroniska kommunikationstjänster för bredband (nedan kallade *trådlösa bredbandstjänster*) under en begränsad period ska de säkerställa att regleringen är förutsebar för rättsinnehavarna under en period på minst 20 år vad gäller villkoren för investering i infrastruktur som är beroende av användning av sådana radiospektrum, med beaktande av kraven i punkt 1 i denna artikel. Denna artikel är i relevanta fall tillämplig med förbehåll för eventuella ändringar av de villkor som knutits till dessa nyttjanderätter i enlighet med artikel 18.

I det syftet ska medlemsstaterna säkerställa att sådana rättigheter har en giltighetstid på minst 15 år och, om så krävs för att efterleva första stycket, inkluderar en lämplig förlängning, på de villkor som fastställs i denna punkt.

Innan nyttjanderätten beviljas ska medlemsstaterna på ett transparent sätt och för alla berörda parter tillgängliggöra de allmänna kriterierna för en förlängning av nyttjanderättens giltighetstid, som en del av de villkor som fastställs enligt artikel 55.3 och 55.6. Sådana allmänna kriterier ska avse

- a) behovet att säkerställa en ändamålsenlig och effektiv användning av det berörda radiospektrumet, de mål som eftersträvas i artikel 45.2 a och b, eller behovet av att uppfylla mål av allmänt intresse vad gäller säkerställande av människors liv, allmän ordning, allmän säkerhet eller försvar, och
- b) behovet av att säkerställa en icke snedvriden konkurrens.

Senast två år innan en individuell nyttjanderätts ursprungliga giltighetstid löper ut ska den behöriga myndigheten genomföra en objektiv och framåtblickande bedömning av de allmänna kriterier som fastställts för förlängningen av den nyttjanderätts giltighetstid mot bakgrund av artikel 45.2 c. Under förutsättning att den behöriga myndigheten inte har inlett en tillsynsåtgärd till följd av bristande uppfyllande av villkoren för nyttjanderätten i enlighet med artikel 30 ska den bevilja förlängningen av nyttjanderätts giltighetstid såvida den inte konstaterar att en sådan förlängning inte skulle uppfylla de allmänna kriterier som fastställts i tredje stycket a eller b i denna punkt.

Den behöriga myndigheten ska på grundval av den bedömningen underrätta rättsinnehavaren om huruvida förlängningen av nyttjanderätts giltighetstid ska beviljas.

Om en sådan förlängning inte ska beviljas ska den behöriga myndigheten tillämpa artikel 48 för beviljande av nyttjanderätter till det specifika frekvensbandet.

Åtgärder som vidtas i enlighet med denna punkt ska vara proportionella, icke-diskriminerande och transparenta och åtföljas av en motivering.

Med avvikelse från artikel 23 ska berörda parter ha möjlighet att lämna synpunkter på utkast till åtgärder i enlighet med tredje och fjärde styckena i denna punkt inom en period på minst tre månader.

Denna punkt ska inte påverka tillämpningen av artiklarna 19 och 30.

Medlemsstaterna ska ta hänsyn till den mekanism som föreskrivs i denna punkt när de fastställer avgifter för nyttjanderätter.

3. I vederbörligen motiverade fall får medlemsstaterna avvika från punkt 2 i denna artikel i följande fall:

- a) I begränsade geografiska områden där tillgången till höghastighetsnät är starkt begränsad eller saknas och detta är nödvändigt för att säkerställa att målen i artikel 45.2 uppnås.
- b) För specifika kortvariga projekt.
- c) För experimentell användning.

d) För användning av radiospektrum som, i enlighet med artikel 45.4 och 45.5, kan samexistera med trådlösa bredbandstjänster.

e) För alternativ användning av radiospektrum i enlighet med artikel 45.3.

4. Medlemsstaterna får anpassa giltighetstider för nyttjanderätter som fastställts i denna artikel för att säkerställa att giltighetstiden för rättigheter i ett eller flera band löper ut samtidigt.

Artikel 50

Förnyelse av individuella nyttjanderätter till harmoniserat radiospektrum

1. Nationella regleringsmyndigheter eller andra behöriga myndigheter ska fatta ett beslut om förnyelse av individuella nyttjanderätter till harmoniserat radiospektrum i god tid innan rättigheternas giltighetstid löper ut, utom när möjligheten till förnyelse uttryckligen har uteslutits vid tidpunkten för tilldelningen. I detta syfte ska de myndigheterna bedöma behovet av en sådan förnyelse på eget initiativ eller på begäran av rättsinnehavaren, i det senare fallet tidigast fem år innan de berörda rättigheternas giltighetstid löper ut. Detta ska inte påverka förnyelseklausuler som är tillämpliga på befintliga rättigheter.

2. Behöriga myndigheter ska bland annat beakta följande när de fattar ett beslut enligt punkt 1 i denna artikel:

a) Uppfyllandet av de mål som anges i artiklarna 3, 45.2 och 48.2 samt allmänpolitiska mål inom ramen för unionsrätten eller nationell rätt.

b) Genomförandet av en teknisk genomförandeåtgärd antagen i enlighet med artikel 4 i beslut nr 676/2002/EG.

c) Översynen av tillämpningen av de villkor som är knutna till den berörda rättigheten.

d) Behovet av att främja, eller undvika all snedvridning av, konkurrensen i linje med artikel 52.

e) Behovet av att effektivisera användningen av radiospektrum mot bakgrund av teknikens eller marknadens utveckling.

f) Behovet av att undvika allvarliga störningar i tillhandahållandet av tjänster.

3. Behöriga myndigheter ska, när de överväger en eventuell förnyelse av individuella nyttjanderätter till harmoniserat radiospektrum för vilket antalet nyttjanderätter är begränsat i enlighet med punkt 2 i denna artikel, genomföra ett öppet, transparent och icke-diskriminerande förfarande, och de ska bland annat

a) ge alla berörda parter tillfälle att framföra sina synpunkter via ett offentligt samråd i enlighet med artikel 23, och

b) tydligt ange skälen för en sådan eventuell förnyelse.

När de beslutar huruvida nyttjanderätterna ska förnyas eller ett nytt urvalsförfarande ska anordnas för att bevilja nyttjanderätterna i enlighet med artikel 55 ska nationella regleringsmyndigheter eller andra behöriga myndigheter beakta alla tecken, som framkommer genom samrådet enligt första stycket i denna punkt, på efterfrågan på marknaden från andra företag än de som innehar nyttjanderätter till radiospektrum i det berörda bandet.

4. Ett beslut att förnya de individuella nyttjanderätterna till harmoniserat radiospektrum får åtföljas av en översyn av de avgifter samt de övriga villkor som är förbundna därmed. I förekommande fall får de nationella regleringsmyndigheterna eller andra behöriga myndigheter justera avgifterna för nyttjanderätterna i enlighet med artikel 42.

*Artikel 51***Överlåtelse eller uthyrning av individuella nyttjanderätter till radiospektrum**

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att företag får överlåta eller hyra ut individuella nyttjanderätter till radiospektrum till andra företag.

Medlemsstaterna får besluta att denna punkt inte ska tillämpas om företagets individuella nyttjanderätt till radiospektrum ursprungligen beviljades utan kostnad eller tilldelades för rundradio.

2. Medlemsstaterna ska säkerställa att ett företags avsikt att överlåta eller hyra ut nyttjanderätter till radiospektrum och den faktiska överlåtelsen av dessa anmäls i enlighet med nationella förfaranden till den behöriga myndigheten och att de offentliggörs. I fall då radiospektrum är harmoniserat ska sådan överensstämma med den harmoniserade användningen.

3. Medlemsstaterna ska tillåta överlåtelse eller uthyrning av nyttjanderätter till radiospektrum om de villkor som ursprungligen var knutna till nyttjanderätterna bibehålls. Utan att det påverkar behovet av att säkerställa att det inte förekommer någon snedvridning av konkurrensen, i synnerhet i enlighet med artikel 52, ska medlemsstaterna

a) se till att överlåtelse och uthyrning omfattas av ett förfarande som är så lite betungande som möjligt,

b) inte neka uthyrning av nyttjanderätter till radiospektrum om uthyraren åtar sig att förbli ansvarig för att uppfylla de villkor som ursprungligen var knutna till nyttjanderätterna,

c) inte neka överlåtelsen av nyttjanderätter till radiospektrum, såvida det inte finns en tydlig risk för att den nya innehavaren inte är i stånd att uppfylla de ursprungliga villkoren för nyttjanderätten.

Alla administrativa avgifter som åläggs företag för behandlingen av en ansökan om överlåtelse eller uthyrning av nyttjanderätter till radiospektrum ska vara förenliga med artikel 16.

Första stycket a, b och c ska inte påverka medlemsstaternas behörighet när det gäller att upprätthålla efterlevnaden av de villkor som är knutna till nyttjanderätterna vid vilken tidpunkt som helst både avseende uthyraren och den som hyr, i enlighet med deras nationella lagstiftning.

Behöriga myndigheter ska underlätta överlåtelse eller uthyrning av nyttjanderätter till radiospektrum genom att pröva varje begäran om att anpassa de villkor som är knutna till rättigheten i rätt tid och genom att säkerställa att rättigheterna eller det relevanta radiospektrumet i så stor utsträckning som möjligt kan separeras eller delas upp.

Med hänsyn till eventuella överlåtelser eller uthyrningar av nyttjanderätter till radiospektrum ska behöriga myndigheter göra relevanta uppgifter om överlåtbara individuella rättigheter allmänt tillgängliga i ett standardiserat elektroniskt format när rättigheterna skapas och behålla dessa uppgifter så länge rättigheterna finns kvar.

Kommissionen får anta genomförandeåtgärder för att specificera de relevanta uppgifterna.

Dessa tekniska genomförandeakter ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 118.4.

*Artikel 52***Konkurrens**

1. Nationella regleringsmyndigheter och andra behöriga myndigheter ska främja effektiv konkurrens och undvika snedvridningar av konkurrensen på den inre marknaden när de fattar beslut om beviljande, ändring eller förnyelse av nyttjanderätter till radiospektrum för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster i enlighet med detta direktiv.

2. När medlemsstater beviljar, ändrar eller förnyar nyttjanderätter till radiospektrum får deras nationella regleringsmyndigheter eller andra behöriga myndigheter på grundval av rådgivningen från den nationella regleringsmyndigheten vidta lämpliga åtgärder såsom att

- a) begränsa den mängd frekvensband för vilken nyttjanderätter beviljas ett företag eller, i berättigade fall, knyta villkor till sådana nyttjanderätter, såsom tillhandahållande av tillträde i grossistledet, nationell eller regional roaming, i vissa band eller i vissa grupper av band med liknande egenskaper,
- b) reservera, om det är lämpligt och berättigat med hänsyn till en specifik situation på den nationella marknaden, en viss del av ett frekvensband eller en grupp av band för tilldelning till nya aktörer,
- c) vägra att bevilja nya nyttjanderätter till radiospektrum eller att tillåta ny radiospektrumanvändning i vissa band, eller knyta villkor till beviljandet av nya nyttjanderätter till radiospektrum eller till auktorisation för nya användningar av radiospektrum, för att undvika snedvridning av konkurrensen till följd av tilldelning, överlåtelse eller ackumulering av nyttjanderätter,
- d) inkludera villkor som förbjuder eller ställer villkor för överlåtelser av nyttjanderätter till radiospektrum som inte omfattas av kontroll av företagskoncentrationer på unionsnivå eller nationell nivå, om sådana överlåtelser sannolikt skulle leda till betydande skada för konkurrensen,
- e) ändra befintliga rättigheter i enlighet med detta direktiv om det är nödvändigt för att korrigera en snedvridning av konkurrensen i efterhand till följd av någon överlåtelse eller ackumulering av nyttjanderätter till radiospektrum.

Nationella regleringsmyndigheter och andra behöriga myndigheter ska, med beaktande av marknadsförhållanden och tillgängliga riktmärken, grunda sina beslut på en objektiv och framåtblickande bedömning av marknadens konkurrensvillkor, av huruvida sådana åtgärder är nödvändiga för att upprätthålla eller uppnå effektiv konkurrens och av de sannolika effekterna av sådana åtgärder på marknadsaktörers befintliga och framtida investeringar särskilt för nätuppsygnad. De ska i detta sammanhang beakta den metod för marknadsanalys som anges i artikel 67.2.

3. Vid tillämpning av punkt 2 i denna artikel ska nationella regleringsmyndigheter och andra behöriga myndigheter agera i enlighet med de förfaranden som anges i artiklarna 18, 19, 23 och 35.

Avsnitt 3

Förfaranden

Artikel 53

Samordnat val av tidpunkt för tilldelningar

1. Medlemsstaterna ska samarbeta för att samordna användningen av harmoniserat radiospektrum för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster i unionen med vederbörligt beaktande av de olika nationella marknadssituationerna. Detta kan inbegripa fastställandet av en eller, i förekommande fall, flera gemensamma senaste tillåtna datum för auktorisation av användning av specifikt harmoniserat radiospektrum.

2. I fall då harmoniserade villkor har fastställts genom tekniska genomförandeåtgärder i enlighet med beslut nr 676/2002/EG i syfte att göra det möjligt att använda radiospektrumet för trådlösa bredbandsnät och -tjänster ska medlemsstaterna tillåta användning av det radiospektrumet så snart som möjligt och senast 30 månader efter antagandet av den åtgärden, eller så snart som möjligt efter upphävandet av ett beslut om att tillåta alternativ användning som ett undantagsfall i enlighet med artikel 45.3 i detta direktiv. Detta påverkar inte tillämpningen av beslut (EU) 2017/899 eller kommissionens initiativrätt när det gäller att föreslå lagstiftningsakter.

3. En medlemsstat får förlänga den tidsfrist som föreskrivs i punkt 2 i denna artikel med avseende på ett specifikt band
 - a) om det är motiverat med hänsyn till en begränsning av användningen av bandet som grundar sig på det mål av allmänt intresse som föreskrivs i artikel 45.5 a eller d,
 - b) i fall av olösta gränsöverskridande samordningsproblem som resulterar i skadlig störning med tredjeländer, förutsatt att den medlemsstat som påverkas har, där så är lämpligt, begärt bistånd från unionen i enlighet med artikel 28.5,
 - c) för att skydda nationell säkerhet och försvar, eller
 - d) på grund av force majeure.

Den berörda medlemsstaten ska se över en sådan förlängning minst vartannat år.

4. En medlemsstat får förlänga den tidsfrist som föreskrivs i punkt 2 med avseende på ett specifikt band i den utsträckning som krävs och upp till 30 månader
 - a) i fall av olösta gränsöverskridande samordningsproblem som resulterar i skadlig störning mellan medlemsstater, förutsatt att den medlemsstat som påverkas vidtar alla nödvändiga åtgärder i tid i enlighet med artikel 28.3 och 28.4,
 - b) om det föreligger ett behov av att och svårigheter med att säkerställa teknisk migrering av befintliga användare av bandet.
5. Vid förseningar inom ramen för punkt 3 eller 4 ska den berörda medlemsstaten i god tid informera de andra medlemsstaterna och kommissionen med angivande av skälen.

Artikel 54

Samordnat val av tidpunkt för tilldelningar för specifika 5G-band

1. Senast den 31 december 2020 ska medlemsstaterna, med avseende på markbundna system som kan tillhandahålla trådlösa bredbandstjänster, om så krävs för att underlätta utbyggnaden av 5G vidta alla lämpliga åtgärder för att
 - a) omorganisera och tillåta användning av tillräckligt stora block av bandet 3,4-3,8 GHz,
 - b) tillåta användning av åtminstone 1 GHz av bandet 24,25–27,5 GHz, under förutsättning att det finns tydliga tecken på efterfrågan på marknaden och på att det saknas betydande hinder för migrering av befintliga användare eller tömning av frekvensband.
2. Medlemsstaterna får dock förlänga den tidsfrist som fastställs i punkt 1 i denna artikel, om så är motiverat, i enlighet med artikel 45.3 eller artikel 53.2, 53.3 eller 53.4.
3. Åtgärder som vidtas i enlighet med punkt 1 i denna artikel ska uppfylla de harmoniserade villkor som fastställts genom tekniska genomförandeåtgärder i enlighet med artikel 4 i beslut nr 676/2002/EG.

Artikel 55

Förfarande för att begränsa det antal nyttjanderätter som ska beviljas till radiospektrum

1. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 53 ska en medlemsstat, om den anser att en nyttjanderätt till radiospektrum inte kan omfattas av en allmän auktorisation och om den överväger huruvida den ska begränsa det antal nyttjanderätter som ska beviljas till radiospektrum, bland annat
 - a) tydligt ange skälen för begränsningen av nyttjanderätterna, i synnerhet genom att fästa vederbörlig vikt vid behovet av att ge användarna så stort utbyte som möjligt och underlätta utvecklingen av konkurrens och, beroende på vad som är lämpligt, ompröva begränsningen med regelbundna intervall eller på rimlig begäran av berörda företag,

b) ge alla berörda parter, inbegripet användare och konsumenter, tillfälle att lägga fram synpunkter på alla begränsningar genom ett offentligt samråd i enlighet med artikel 23.

2. När en medlemsstat anser att antalet nyttjanderätter ska begränsas ska den tydligt fastställa och motivera de eftersträvade målen genom ett urvalsförfarande grundat på jämförelse eller konkurrens, och om möjligt kvantifiera dem, varvid vederbörlig vikt ska fästas vid behovet av att uppfylla nationella mål och mål för den inre marknaden. De mål som medlemsstaten får fastställa i syfte att utforma det aktuella urvalsförfarandet ska, utöver att främja konkurrens, vara begränsade till ett eller flera av följande:

a) Främja täckning.

b) Säkerställa erforderlig tjänstekvalitet.

c) Främja ändamålsenlig användning av radiospektrum, bland annat genom beaktande av villkoren knutna till nyttjanderätterna och nivån på avgifterna.

d) Främja innovation och affärsutveckling.

Den nationella regleringsmyndigheten eller andra behöriga myndigheter ska tydligt fastställa urvalsförfarandet och motivera valet av detta, inbegripet eventuella preliminära faser som föregår tillträdet till urvalsförfarandet. Den ska också tydligt ange resultatet av eventuella tillhörande bedömningar av konkurrenssituationen samt den tekniska och ekonomiska situationen på marknaden och ange skäl för eventuella användningar och val av åtgärder enligt artikel 35.

3. Medlemsstaterna ska offentliggöra alla beslut om urvalsförfarandet och relaterade regler och tydligt ange skälen för beslutet. De ska också offentliggöra de villkor som ska knytas till nyttjanderätterna.

4. Efter att ha fastställt urvalsförfarandet ska medlemsstaten inbjuda till ansökningar om nyttjanderätter.

5. Om en medlemsstat konstaterar att ytterligare nyttjanderätter till radiospektrum eller en kombination av allmän auktorisation och individuella nyttjanderätter kan beviljas ska den offentliggöra detta och inleda förfarandet för beviljande av sådana rättigheter.

6. Om beviljandet av nyttjanderätter till radiospektrum måste begränsas ska medlemsstaterna bevilja sådana rättigheter på grundval av urvalskriterier och ett urvalsförfarande som är objektiva, transparenta, icke-diskriminerande och proportionella. Med avseende på urvalskriterierna ska vederbörlig vikt fästas vid uppnåendet av målen och kraven i artiklarna 3, 4, 28 och 45.

7. Om urvalsförfaranden grundade på jämförelse eller konkurrens ska användas får medlemsstaterna förlänga den period på högst sex veckor som anges i artikel 48.6 med så lång tid som behövs, dock högst med åtta månader, för att säkerställa rättvisa, rimliga, öppna och transparenta förfaranden för alla berörda parter, med förbehåll för eventuella särskilda tidtabeller som upprättas i enlighet med artikel 53.

Dessa tidsfrister ska inte påverka tillämpningen av bestämmelser i tillämpliga internationella överenskommelser om användning av radiospektrum och satellitsamordning.

8. Denna artikel ska inte påverka överlåtelse av nyttjanderätter till radiospektrum enligt artikel 51.

KAPITEL III

Ibruktagande och användning av utrustning för trådlösa nät

Artikel 56

Tillgång till trådlösa lokala nät

1. Behöriga myndigheter ska tillåta tillhandahållande av tillgång via RLAN till ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät samt användning av det harmoniserade radiospektrumet för detta tillhandahållande, med förbehåll endast för sådana tillämpliga villkor för användning av radiospektrum i allmän auktorisation som avses i artikel 46.1.

Om tillhandahållandet inte är en del av en ekonomisk verksamhet eller är en sidotjänst till en ekonomisk verksamhet eller en allmännyttig tjänst som inte är beroende av överföring av signaler via sådana nät, ska företag, offentliga myndigheter eller slutanvändare som tillhandahåller sådant tillträde inte omfattas av någon allmän auktorisation för tillhandahållande av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster enligt artikel 12, av skyldigheter avseende slutanvändares rättigheter enligt del III avdelning II eller av skyldigheter att sammankoppla sina nät i enlighet med artikel 61.1.

2. Artikel 12 i direktiv 2000/31/EG ska tillämpas.

3. Behöriga myndigheter får inte hindra tillhandahållare av allmänna kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster från att ge allmänheten tillgång till sina nät, via trådlösa lokala nät, som kan vara belägna i en slutanvändares lokaler, under förutsättning att tillämpliga villkor för allmän auktorisation uppfylls samt att slutanvändaren lämnar sitt förhandsgodkännande.

4. Särskilt i enlighet med artikel 3.1 i förordning (EU) 2015/2120 ska behöriga myndigheter säkerställa att tillhandahållare av allmänna elektroniska kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster inte ensidigt begränsar eller hindrar slutanvändare från att

a) efter eget val skaffa sig tillgång till trådlösa lokala nät som tillhandahålls av tredje part, eller

b) ömsesidigt eller mer allmänt tillåta att andra slutanvändare får tillgång till sådana tillhandahållares nät via trådlösa lokala nät, även på grundval av tredje parts initiativ som förenar olika slutanvändares trådlösa lokala nät och gör dem allmänt tillgängliga.

5. Behöriga myndigheter får inte begränsa eller hindra slutanvändare från att tillåta att andra slutanvändare får tillträde, ömsesidigt eller på annat sätt, till deras trådlösa lokala nät, inbegripet på grundval av tredje parts initiativ som förenar olika slutanvändares trådlösa lokala nät och gör dem allmänt tillgängliga.

6. Behöriga myndigheter får inte otillbörligt begränsa tillhandahållandet av tillträde för allmänheten till trådlösa lokala nät

a) från offentliga myndigheter eller på offentliga platser i närheten av lokaler där sådana offentliga myndigheter är inhysta, när tillhandahållandet är en sidotjänst till de offentliga tjänster som tillhandahålls i lokalerna,

b) genom initiativ från icke-statliga organisationer eller offentliga myndigheter för att förena och ömsesidigt eller mer allmänt göra olika slutanvändares trådlösa lokala nät tillgängliga, i tillämpliga fall inklusive trådlösa lokala nät till vilka allmänt tillträde tillhandahålls i enlighet med led a.

Artikel 57

Ibruktagande och drift av trådlösa accesspunkter med kort räckvidd

1. Behöriga myndigheter får inte otillbörligt begränsa ibruktagandet av trådlösa accesspunkter med kort räckvidd. Medlemsstaterna ska söka säkerställa att alla regler som styr ibruktagandet av accesspunkter med kort räckvidd är enhetliga på nationell nivå. Sådana regler ska offentliggöras innan de tillämpas.

De behöriga myndigheterna får särskilt inte kräva något enskilt stadsplaneringstillstånd eller något annat enskilt förhandstillstånd för ibruktagandet av accesspunkter med kort räckvidd som har de egenskaper som fastställts enligt punkt 2.

Genom avvikelser från andra stycket i denna punkt får behöriga myndigheter begära tillstånd för ibruktagandet av accesspunkter med kort räckvidd på byggnader eller platser med ett arkitektoniskt eller historiskt värde eller med ett naturvärde som är skyddade i enlighet med nationell lag eller, om så behövs, med hänsyn till den allmänna säkerheten. Artikel 7 i direktiv 2014/61/EU ska tillämpas på beviljandet av sådana tillstånd.

2. Kommissionen ska genom genomförandeakter specificera de fysiska och tekniska egenskaperna, såsom maximal storlek, vikt och, i lämpliga fall, utstrålad effekt från accesspunkter med kort räckvidd.

Dessa genomförandeakter ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 118.4.

De första av sådana genomförandeakter ska antas senast den 30 juni 2020.

3. Denna artikel påverkar inte de väsentliga krav som fastställs i direktiv 2014/53/EU eller den metod för auktorisation som är tillämplig på användningen av relevant radiospektrum.

4. Medlemsstaterna ska genom att i relevanta fall tillämpa de förfaranden som antagits i enlighet med direktiv 2014/61/EU, säkerställa att operatörer får tillträde till all fysisk infrastruktur som förvaltas av nationella, regionala eller lokala offentliga myndigheter och tekniskt lämpar sig som värd för trådlösa accesspunkter med kort räckvidd eller som behövs för att sådana accesspunkter ska kunna förbindas med ett stamnät, bland annat väg- och gatuutrustning såsom lyktstolpar, trafikmärken, trafikljus, annonsplattor, buss- och spårvagnshållplatser och tunnelbanestationer. Myndigheterna ska tillgodose varje rimlig begäran om tillträde enligt rättvisa, skäliga, transparenta och icke-diskriminerande villkor, som ska medge insyn via en central informationspunkt.

5. Utan att det påverkar tillämpningen av några affärsmässiga avtal får ibruktagandet av accesspunkter med kort räckvidd inte omfattas av några avgifter utöver de administrativa avgifterna i enlighet med artikel 16.

Artikel 58

Tekniska föreskrifter om elektromagnetiska fält

De förfaranden som fastställs i direktiv (EU) 2015/1535 ska tillämpas på medlemsstaters utkast till åtgärder som skulle medföra andra krav på ibruktagande av trådlösa accesspunkter med kort räckvidd med avseende på elektromagnetiska fält än de som anges i rekommendation 1999/519/EG.

AVDELNING II

TILLTRÄDE

KAPITEL I

Allmänna bestämmelser, tillträdesprinciper

Artikel 59

Allmänt ramverk för tillträde och samtrafik

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att det inte förekommer några restriktioner som hindrar företag i samma medlemsstat eller i olika medlemsstater från att förhandla med varandra om avtal rörande tekniska och kommersiella lösningar för tillträde eller samtrafik, i enlighet med unionsrätten. Ett företag som begär tillträde eller samtrafik behöver inte ha auktorisation för att bedriva verksamhet i den medlemsstat där företaget begär tillträde eller samtrafik, om företaget inte tillhandahåller några tjänster och inte är nätoperatör i den medlemsstaten.

2. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 114 får medlemsstaterna inte bibehålla rättsliga eller administrativa åtgärder enligt vilka företag, när de beviljar tillträde eller samtrafik, är skyldiga att erbjuda olika företag olika villkor för likvärdiga tjänster eller åtgärder som medför skyldigheter som inte är kopplade till de tjänster avseende tillträde eller samtrafik som faktiskt tillhandahålls utan att det påverkar de villkor som fastställs i bilaga I.

Artikel 60

Rättigheter och skyldigheter för företag

1. Operatörer av allmänna elektroniska kommunikationsnät ska ha rätt och, när så begärs av andra företag som har rätt till det i enlighet med artikel 15, skyldighet att förhandla med varandra om samtrafik i syfte att tillhandahålla allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster, så att tillhandahållandet av och interoperabilitet för tjänster kan säkerställas inom hela unionen. Operatörer ska erbjuda andra företag tillträde och samtrafik på villkor som överensstämmer med de skyldigheter som den nationella regleringsmyndigheten inför i enlighet med artiklarna 61, 62 och 68.

2. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 21 ska medlemsstaterna kräva att företag som får del av upplysningar från ett annat företag före, under eller efter förhandlingarna om tillträde eller samtrafik endast använder dessa upplysningar för det syfte för vilket de tillhandahölls och hela tiden respekterar den sekretess som gäller för upplysningar som överförs eller lagras. Sådana företag får inte lämna vidare de mottagna upplysningarna till andra, till exempel andra avdelningar, dotterbolag eller samarbetspartner, som skulle kunna få konkurrensfördelar genom dem.

3. Medlemsstaterna får föreskriva att förhandlingar via neutrala medlare ska genomföras när konkurrensförhållandena så kräver.

KAPITEL II

Tillträde och samtrafik

Artikel 61

Nationella regleringsmyndigheters och andra behöriga myndigheters befogenheter och ansvarsområden när det gäller tillträde och samtrafik

1. Nationella regleringsmyndigheter eller andra behöriga myndigheter i de fall som anges i punkt 2 första stycket b och c i denna artikel ska i enlighet med de mål som anges i artikel 3 främja och i förekommande fall säkerställa adekvat tillträde och samtrafik samt interoperabilitet för tjänster, i enlighet med det här direktivet, och därvid utföra sina ålägganden på ett sätt som främjar effektivitet, hållbar konkurrens, anläggning av nät med mycket hög kapacitet, effektiva investeringar och innovation samt medför största möjliga nytta för slutanvändarna.

De ska tillhandahålla vägledning och offentliggöra de förfaranden som är tillämpliga för beviljande av tillträde och samtrafik för att säkerställa att små och medelstora företag och operatörer med en begränsad geografisk utbredning kan dra nytta av de skyldigheter som införs.

2. Utan att det påverkar de åtgärder som kan vidtas när det gäller företag som anses ha betydande inflytande på marknaden i enlighet med artikel 68 ska de nationella regleringsmyndigheterna, eller andra behöriga myndigheter i de fall som anges i detta stycke b och c, kunna införa särskilt,

a) skyldigheter för företag som omfattas av allmän auktorisation och som kontrollerar tillträde till slutanvändarna, i den utsträckning som är nödvändig för att säkerställa slutanvändarnas möjlighet att nå varandra, bland annat, när detta är motiverat, skyldigheten att bedriva samtrafik mellan sina nät om detta inte redan sker,

- b) skyldigheter för företag som omfattas av allmän auktorisation och som kontrollerar tillträde till slutanvändarna i syfte att säkerställa interoperabilitet mellan tjänsterna, när det är motiverat och i den utsträckning som är nödvändig,
- c) när det är motiverat, skyldigheter för berörda tillhandahållare av nummeroberoende interpersonella elektroniska kommunikationstjänster som har betydande täckningsgrad och användarantal på marknaden att säkerställa interoperabilitet mellan tjänster, om det finns risk för att slutanvändarna inte kan nå varandra på grund av bristande interoperabilitet mellan interpersonella kommunikationstjänster och i den utsträckning som är nödvändig för att säkerställa slutanvändarnas möjlighet att nå varandra,
- d) skyldigheter för operatörer att tillhandahålla tillträde till sådana andra faciliteter som avses i bilaga II del II på rättvisa, rimliga och icke-diskriminerande villkor, i den utsträckning som är nödvändig för att säkerställa slutanvändarnas tillgång till digitala radio- och tv-sändningar och därtill hörande tilläggstjänster som angetts av medlemsstaten.

De skyldigheter som avses i första stycket c får införas endast

- i) i den utsträckning som är nödvändig för att säkerställa interoperabilitet för interpersonella kommunikationstjänster och får inbegripa proportionella skyldigheter för tillhandahållare av dessa tjänster att offentliggöra och godkänna myndigheters och andra tillhandahållares användning, ändring och omfördelning av relevant information, eller att tillämpa och genomföra standarder eller specifikationer som förtecknas i artikel 39.1 eller eventuella andra relevanta europeiska eller internationella standarder,
- ii) om kommissionen, efter samråd med Berec och med största möjliga beaktande av dess yttrande, har konstaterat att det i hela unionen eller inom minst tre medlemsstater finns en avsevärd risk för att slutanvändare inte kan nå varandra och har antagit genomförandebestämmelser som anger arten och omfattningen av eventuella skyldigheter som får införas.

De genomförandeåtgärder som anges i andra stycket ii ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 118.4.

3. I synnerhet, och utan att det påverkar tillämpningen av punkterna 1 och 2, får nationella regleringsmyndigheter införa skyldigheter att, efter rimlig begäran, bevilja tillträde till ledningar och kablar och tillhörande faciliteter inuti byggnader eller fram till den första koncentrations- eller distributionspunkten som fastställts av den nationella regleringsmyndigheten, om denna punkt är belägen utanför byggnaden. Om det är motiverat på grund av att parallell anläggning av sådana nätelement skulle vara ekonomiskt ineffektiv eller fysiskt ogenomförbar får sådana skyldigheter införas för tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät eller för ägarna till sådana ledningar och kablar om företagen inte är tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät. Införda tillträdesvillkor får inbegripa särskilda regler för tillträde till sådana nätelement och tillhörande faciliteter och tjänster, för insyn och icke-diskriminering och för fördelning av kostnaderna för tillträde, vilka i förekommande fall ska justeras för att ta hänsyn till riskfaktorer.

Om en nationell regleringsmyndighet, i förekommande fall med beaktande av skyldigheter som följer av relevanta marknadsanalyser, kommer fram till att skyldigheter införda i enlighet med första stycket inte är tillräckliga för att åtgärda stora och icke tillfälliga ekonomiska eller fysiska hinder mot parallell anläggning som ligger bakom en befintlig eller framväxande marknadssituation som i betydande omfattning begränsar resultatet för slutanvändarna som står sig i konkurrens får den utvidga införandet av sådana tillträdesskyldigheter, på rättvisa och rimliga villkor, bortom den första koncentrations- eller distributionspunkten, till en punkt som den avgör är den punkt närmast slutanvändarna som kan hysa ett tillräckligt antal slutanvändaranslutningar för att vara kommersiellt hållbart för en effektiv tillträdessökande. Den nationella regleringsmyndigheten ska ta största möjliga hänsyn till relevanta riktlinjer från Berec vid fastställandet av omfattningen på en utvidgning bortom den första koncentrations- eller distributionspunkten. Nationella regleringsmyndigheter får införa aktiva eller virtuella tillträdesskyldigheter om det är berättigat av tekniska eller ekonomiska skäl.

Nationella regleringsmyndigheter får inte införa skyldigheter för tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät i enlighet med andra stycket om de fastställer att

- a) tillhandahållaren har de egenskaper som förtecknas i artikel 80.1 och tillgängliggör en hållbar och likvärdig alternativ lösning för att nå slutanvändare genom att erbjuda tillträde till ett nätverk med mycket hög kapacitet till alla företag, på rättvisa, icke-diskriminerande och rimliga villkor; nationella regleringsmyndigheter får utvidga det undantaget till andra tillhandahållare som erbjuder tillträde till nät med mycket hög kapacitet på rättvisa, icke-diskriminerande och rimliga villkor, eller
- b) införandet av skyldigheter skulle äventyra den ekonomiska eller finansiella hållbarheten för anläggningen av ett nytt nät, särskilt i små lokala projekt.

Med avvikelse från tredje stycket a får nationella regleringsmyndigheter införa skyldigheter för tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät som uppfyller kriterierna i led a om det berörda nätet finansieras med offentliga medel.

Senast den 21 december 2020 ska Berec offentliggöra riktlinjer för att främja en konsekvent tillämpning av denna punkt genom att ange de relevanta kriterierna för fastställande av

- a) den första koncentrations- eller distributionspunkten,
- b) den punkt bortom den första koncentrations- eller distributionspunkten som kan hysa ett tillräckligt antal slutanvändaranslutningar för att göra det möjligt för ett effektivt företag att övervinna de betydande hinder mot parallell anläggning som identifierats,
- c) vilka anläggningar av nät som kan anses vara nya,
- d) vilka projekt som kan anses vara små, och
- e) vilka ekonomiska eller fysiska hinder mot parallell anläggning som är stora och icke tillfälliga.

4. Utan att det påverkar tillämpningen av punkterna 1 och 2 ska medlemsstaterna säkerställa att behöriga myndigheter har befogenhet att ålägga företag som tillhandahåller eller är auktoriserade att tillhandahålla elektroniska kommunikationsnät skyldigheter avseende gemensamt nyttjande av passiv infrastruktur eller skyldigheter att ingå tillträdesavtal om lokaliserad roaming, i båda fallen om det är direkt nödvändigt för det lokala tillhandahållandet av tjänster som är beroende av radiospektrumanvändning, i enlighet med unionsrätten, och förutsatt att ingen hållbar och likvärdig alternativ lösning för tillträde till slutanvändare görs tillgänglig för alla företag på rättvisa och rimliga villkor. De behöriga myndigheterna får ålägga sådana skyldigheter enbart om denna möjlighet tydligt fastställts vid beviljandet av nyttjanderätten till radiospektrum, och det är motiverat på den grunden att den marknadsdrivna anläggningen av infrastruktur som kan användas för att tillhandahålla tjänster eller nät som är beroende av radiospektrumanvändning, på området som omfattas av sådana skyldigheter, är föremål för oöverstigliga ekonomiska eller fysiska hinder och tillträdet till tjänster eller nät därför är starkt begränsat eller saknas. I de fall tillträde och gemensamt nyttjande av passiv infrastruktur inte räcker för att åtgärda situationen får de nationella regleringsmyndigheterna införa skyldigheter om gemensamt nyttjande av aktiv infrastruktur.

Behöriga myndigheter ska beakta följande:

- a) Behovet av att maximera konnektiviteten i hela unionen längs viktiga transportvägar och i särskilda territoriella områden, och möjligheten att avsevärt öka utbudet och höja tjänsternas kvalitet för slutanvändare.
- b) Effektiv användning av radiospektrum.
- c) Den tekniska genomförbarheten i fråga om gemensamt nyttjande och därmed förbundna villkor.

- d) Konkurrenssituationen på infrastruktur- respektive tjänstenivå.
- e) Teknisk innovation.
- f) Det helt avgörande behovet av att understödja världens incitament att anlägga infrastrukturen från första början.

Vid tvistlösning får behöriga myndigheter, bland annat, ålägga de som gynnas av skyldigheten om gemensamt nyttjande eller tillträdesskyldigheten en skyldighet att dela användningen av radiospektrum med infrastrukturvärden i det aktuella området.

5. Skyldigheter och villkor som införs i enlighet med punkterna 1– 4 i denna artikel ska vara objektiva, transparenta, proportionella och icke-diskriminerande, och de ska tillämpas i enlighet med förfarandena i artiklarna 23, 32 och 33. De nationella regleringsmyndigheter och andra behöriga myndigheter som har infört sådana skyldigheter och villkor ska bedöma resultaten av dessa senast fem år efter antagandet av den föregående åtgärd som antagits avseende samma företag och bedöma huruvida det skulle vara lämpligt att återkalla eller ändra dem mot bakgrund av ändrade förhållanden. De myndigheterna ska informera om resultatet av sin bedömning i enlighet med de förfaranden som avses i artiklarna 23, 32 och 33.

6. Vid tillämpningen av punkterna 1 och 2 i denna artikel ska medlemsstaterna säkerställa att den nationella regleringsmyndigheten har befogenhet att ingripa på eget initiativ, när detta är motiverat för att säkerställa de politiska mål som anges i artikel 3, i enlighet med detta direktiv och i synnerhet med de förfaranden som avses i artiklarna 23 och 32.

7. För att främja ett konsekvent fastställande av var nätanslutningspunkter är belägna ska Berec, senast den 21 juni 2020, efter att ha samrått med berörda aktörer och i nära samarbete med kommissionen, anta riktlinjer om gemensamma tillvägagångssätt för identifiering av nätanslutningspunkten i olika nättopologier. Nationella regleringsmyndigheter ska i största möjliga utsträckning beakta dessa riktlinjer när de fastställer var nätanslutningspunkter är belägna.

Artikel 62

System för villkorad tillgång och andra faciliteter

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att de villkor som fastställs i del I i bilaga II tillämpas när det gäller villkorad tillgång till digitala radio- och tv-sändningar till tittare och lyssnare inom unionen, oavsett överföringssätt.
2. Om en nationell regleringsmyndighet efter en marknadsanalys utförd i enlighet med artikel 67.1 finner att ett eller flera företag inte har ett betydande inflytande på den relevanta marknaden får den ändra eller upphäva villkoren för de företagen i enlighet med förfarandena i artiklarna 23 och 32 endast i den utsträckning som
 - a) slutanvändarnas tillgång till radio- och tv-sändningar samt sändningskanaler och -tjänster, som anges i enlighet med artikel 114, inte påverkas negativt av sådana ändringar eller upphävanden, och
 - b) förutsättningarna för effektiv konkurrens på följande marknader inte skulle påverkas negativt av sådana ändringar eller upphävanden:
 - i) Digitala tv- och radiosändningstjänster till slutkund.
 - ii) System för villkorad tillgång och andra tillhörande faciliteter.

De parter som påverkas av sådana ändringar eller upphävanden av villkor ska ges en lämplig tidsfrist.

3. De villkor som tillämpas i enlighet med denna artikel ska inte påverka medlemsstaternas möjlighet att införa skyldigheter när det gäller utformningen av EPG:er och liknande listnings- och navigeringsfaciliteter.

4. Trots punkt 1 i denna artikel får medlemsstaterna tillåta sina nationella regleringsmyndigheter att, så snart som möjligt efter den 20 december 2018 och regelbundet därefter, se över de villkor som tillämpas enligt denna artikel genom att utföra en marknadsanalys enligt artikel 67.1 för att bedöma om de villkor som tillämpas ska bibehållas, ändras eller upphävas.

KAPITEL III

Marknadsanalys och betydande inflytande på marknaden

Artikel 63

Företag med betydande inflytande på marknaden

1. I de fall där nationella regleringsmyndigheter i enlighet med kraven i detta direktiv ska avgöra huruvida företag har ett betydande inflytande på marknaden i enlighet med förfarandet i artikel 67, ska punkt 2 i den här artikeln tillämpas.

2. Ett företag ska anses ha ett betydande inflytande på marknaden om det, antingen enskilt eller tillsammans med andra, har en ställning som är likvärdig med dominans, närmare bestämt en ställning av sådan ekonomisk styrka att det i betydande omfattning kan uppträda oberoende av sina konkurrenter, sina kunder och i sista hand av konsumenterna.

De nationella regleringsmyndigheterna ska särskilt, när de bedömer om två eller flera företag tillsammans har en dominerande ställning på en viss marknad, agera i enlighet med unionsrätten och ta största möjliga hänsyn till de riktlinjer för marknadsanalys och bedömning av ett företags betydande inflytande på marknaden som ska offentliggöras av kommissionen enligt artikel 64.

3. Om ett företag har ett betydande inflytande på en specifik marknad kan det också anses ha ett betydande inflytande på en närliggande marknad när sambanden mellan de två marknaderna tillåter att inflytandet på den specifika marknaden överförs till den närliggande marknaden, varigenom företagets inflytande på marknaden stärks. Åtgärder som syftar till att förhindra en sådan överföring av marknadsinflytande får följaktligen tillämpas på den närliggande marknaden enligt artiklarna 69, 70, 71 och 74.

Artikel 64

Förfarande för identifiering och fastställande av marknader

1. Efter offentligt samråd, inbegripet med de nationella regleringsmyndigheterna, och med största möjliga beaktande av Berecs yttrande ska kommissionen anta en rekommendation om relevanta produkt- och tjänstemarknader (nedan kallad *rekommendationen*). Rekommendationen ska det anges vilka produkt- och tjänstemarknader inom sektorn för elektronisk kommunikation som har sådana särdrag att det kan vara motiverat att införa regleringsskyldigheter enligt detta direktiv, utan att det påverkar marknader som i vissa fall kan komma att avgränsas med stöd av konkurrensrätten. Kommissionen ska avgränsa marknaderna i enlighet med konkurrensrättsliga principer.

Kommissionen ska inkludera produkt- och tjänstemarknader i rekommendationen om den efter att ha observerat övergripande trender i unionen konstaterar att samtliga tre kriterier i artikel 67.1 är uppfyllda.

Kommissionen ska se över rekommendationen senast den 21 december 2020 och därefter regelbundet.

2. Efter samråd med Berec ska kommissionen offentliggöra riktlinjer för marknadsanalys och bedömning av ett företags betydande inflytande på marknaden (nedan kallade *riktlinjerna för betydande inflytande på marknaden*), vilka ska överensstämma med relevanta konkurrensrättsliga principer. Riktlinjerna för betydande inflytande på marknaden ska innehålla vägledning till de nationella regleringsmyndigheterna om den specifika tillämpningen av begreppet betydande inflytande på marknaden i samband med förhandsreglering av marknader för elektronisk kommunikation, med beaktande av de tre kriterierna i artikel 67.1.

3. De nationella regleringsmyndigheterna ska, med största möjliga beaktande av rekommendationen och riktlinjerna för betydande inflytande på marknaden, avgränsa relevanta marknader i enlighet med de nationella förhållandena, i synnerhet relevanta geografiska marknader inom deras territorium, genom att bland annat beakta graden av infrastrukturkonkurrens inom dessa områden, i överensstämmelse med konkurrensrättsliga principer. De nationella regleringsmyndigheterna ska i relevanta fall även beakta resultaten av den geografiska kartläggning som genomförts i enlighet med artikel 22.1. De ska följa förfarandena i artiklarna 23 och 32 innan de avgränsar de marknader som avviker från dem som identifierats i rekommendationen.

Artikel 65

Förfarande för fastställande av gränsöverskridande marknader

1. Om kommissionen eller minst två berörda nationella regleringsmyndigheter överlämnar en motiverad begäran med stöddokumentation ska Berec genomföra en analys av en potentiell gränsöverskridande marknad. Efter att ha samrått med berörda parter och med största möjliga beaktande av den analys som Berec har utfört, får kommissionen anta beslut om fastställande av gränsöverskridande marknader i enlighet med konkurrensrättsliga principer och med största möjliga beaktande av rekommendationen och de riktlinjer för betydande inflytande på marknaden som antagits i enlighet med artikel 64.

2. För de gränsöverskridande marknader som ska fastställas i enlighet med punkt 1 i denna artikel ska de berörda nationella regleringsmyndigheterna gemensamt genomföra marknadsanalysen med största möjliga beaktande av riktlinjerna för betydande inflytande på marknaden samt gemensamt besluta om huruvida de regleringsskyldigheter som anges i artikel 67.4 ska införas, behållas, ändras eller upphävas. De berörda nationella regleringsmyndigheterna ska gemensamt till kommissionen anmäla sina utkast till åtgärder avseende marknadsanalysen och eventuella regleringsskyldigheter enligt artiklarna 32 och 33.

Två eller flera nationella regleringsmyndigheter får också gemensamt anmäla sina utkast till åtgärder avseende marknadsanalys och eventuella regleringsskyldigheter i frånvaro av gränsöverskridande marknader, när de anser att marknadsförhållandena inom deras respektive jurisdiktioner är tillräckligt homogena.

Artikel 66

Förfarande för fastställande av gränsöverskridande efterfrågan

1. Berec ska genomföra en analys av gränsöverskridande efterfrågan från slutanvändare avseende produkter och tjänster som tillhandahålls inom unionen på en eller flera av de marknader som anges i rekommendationen, om Berec tar emot en motiverad begäran med stöddokumentation från kommissionen eller från minst två av de berörda nationella regleringsmyndigheterna som tyder på att det finns ett allvarligt efterfrågeproblem som måste lösas. Berec får också genomföra en sådan analys om Berec från marknadsaktörer mottar en motiverad begäran med tillräcklig stöddokumentation och anser att det finns ett allvarligt efterfrågeproblem som måste lösas. Bercs analys påverkar inte eventuella slutsatser om gränsöverskridande marknader i enlighet med artikel 65.1 eller nationella regleringsmyndigheters slutsatser om nationella eller subnationella geografiska marknader i enlighet med artikel 64.3.

Analysen av gränsöverskridande efterfrågan från slutanvändare får inbegripa produkter och tjänster som tillhandahålls på produkt- eller tjänstemarknader som har definierats på olika sätt av en eller flera nationella regleringsmyndigheter med beaktande av nationella förhållanden, förutsatt att dessa produkter och tjänster är utbytbara mot de produkter och tjänster som tillhandahålls på en av de marknader som anges i rekommendationen.

2. Om Berec anser att gränsöverskridande efterfrågan från slutanvändare föreligger, är betydande och inte i tillräcklig utsträckning möts genom utbud på kommersiell eller reglerad grund ska Berec, efter samråd med berörda aktörer och i nära samarbete med kommissionen, utfärda riktlinjer om gemensamma tillvägagångssätt avseende hur de nationella regleringsmyndigheterna kan möta den konstaterade gränsöverskridande efterfrågan, inklusive, när så är lämpligt, när de inför korrigeringsåtgärder i enlighet med artikel 68. De nationella regleringsmyndigheterna ska i största möjliga utsträckning beakta dessa riktlinjer när de utför sina regleringsuppgifter inom sin jurisdiktion. Dessa riktlinjer får utgöra grunden för interoperabilitet för tillträdesprodukter i grossistledet över hela unionen och får ge vägledning för harmoniseringen av de tekniska specifikationerna av tillträdesprodukter i grossistledet som kan möta sådan konstaterad gränsöverskridande efterfrågan.

Artikel 67

Förfarande för marknadsanalys

1. De nationella regleringsmyndigheterna ska avgöra om en relevant marknad som definierats i enlighet med artikel 64.3 är sådan att den kan motivera införandet av de regleringsskyldigheter som anges i detta direktiv. Medlemsstaterna ska säkerställa att en analys, när så är lämpligt, genomförs i samarbete med de nationella konkurrensmyndigheterna. De nationella regleringsmyndigheterna ska i största möjliga utsträckning beakta riktlinjerna för betydande inflytande på marknaden och ska följa de förfaranden som avses i artiklarna 23 och 32 när de genomför sådana analyser.

En marknad kan anses motivera införandet av regleringsskyldigheter som anges i detta direktiv om samtliga följande kriterier är uppfyllda:

- a) Det finns stora och icke tillfälliga strukturella, rättsliga eller regulatoriska hinder för marknadsinträde.
- b) Det finns en marknadsstruktur som inte tenderar att utvecklas i riktning mot effektiv konkurrens inom den tillämpliga tidshorisonten, med beaktande av situationen i fråga om infrastrukturbaserad konkurrens och andra förutsättningar för konkurrens bakom hindren för marknadsinträde.
- c) Enbart konkurrensrätt kan inte i tillräcklig grad avhjälpa det eller de aktuella marknadsmisslyckandena.

När en nationell regleringsmyndighet genomför en analys av en marknad som anges i rekommendationen ska den anse att andra stycket a, b och c har uppfyllts, såvida inte den nationella regleringsmyndigheten konstaterar att ett eller flera av dessa kriterier inte är uppfyllda under de specifika nationella omständigheterna.

2. Om en nationell regleringsmyndighet genomför den analys som krävs enligt punkt 1 ska den beakta utvecklingen ur ett framåtblickande perspektiv i frånvaro av reglering som införts på grundval av denna artikel på den relevanta marknaden, och med beaktande av samtliga följande omständigheter:

- a) Marknadsutveckling som påverkar sannolikheten för att den relevanta marknaden ska tendera att utvecklas i riktning mot effektiv konkurrens.
- b) Allt relevant konkurrenstryck, på grossist- och slutkundsnivå, oberoende av om källorna till sådant konkurrenstryck anses vara elektroniska kommunikationsnät, elektroniska kommunikationstjänster eller andra typer av tjänster eller tillämpningar som är jämförbara ur slutanvändarens perspektiv, och oberoende av om sådant konkurrenstryck är en del av den relevanta marknaden.
- c) Andra typer av reglering eller åtgärder som införts och som påverkar den relevanta marknaden eller de närliggande slutkundsmarknaderna under hela den relevanta perioden, inbegripet, men inte begränsat till, skyldigheter som införts i enlighet med artiklarna 44, 60 och 61.
- d) Reglering som införts på andra relevanta marknader på grundval av denna artikel.

3. I de fall då en nationell regleringsmyndighet konstaterar att en relevant marknad inte motiverar införandet av regleringsskyldigheter i enlighet med förfarandet i punkterna 1 och 2 i denna artikel, eller om villkoren i punkt 4 i denna artikel inte är uppfyllda, får den inte införa eller bibehålla någon specifik regleringsskyldighet i enlighet med artikel 68. Om det redan finns sektorsspecifika regleringsskyldigheter som införts i enlighet med artikel 68, ska den upphäva sådana skyldigheter som ålagts företag på den relevanta marknaden.

Nationella regleringsmyndigheter ska säkerställa att parter som berörs av ett sådant upphävande av skyldigheter ges en lämplig övergångsperiod, som fastställs genom en avvägning mellan behovet av att säkerställa en hållbar övergång för dem som drar nytta av dessa skyldigheter och slutanvändare, behovet av att säkerställa slutanvändarnas valmöjligheter och behovet av att säkerställa att regleringen inte fortsätter längre än vad som är nödvändigt. Vid fastställandet av en sådan övergångsperiod får nationella regleringsmyndigheter fastställa särskilda villkor och övergångsperioder med hänsyn till befintliga tillträdesavtal.

4. Om en nationell regleringsmyndighet fastslår att införandet av regleringsskyldigheter i enlighet med punkterna 1 och 2 i denna artikel är motiverat på en relevant marknad, ska den identifiera alla företag som enskilt eller tillsammans med andra har ett betydande inflytande på den relevanta marknaden i enlighet med artikel 63. Den nationella regleringsmyndigheten ska ålägga dessa företag lämpliga specifika regleringsskyldigheter i enlighet med artikel 68 eller bibehålla eller ändra sådana skyldigheter om de redan existerar om den anser att utfallet för slutanvändarna inte i tillräcklig grad skulle stå sig i konkurrens utan sådana skyldigheter.

5. Åtgärder som vidtas i enlighet med punkterna 3 och 4 i denna artikel ska omfattas av förfarandena i artiklarna 23 och 32. De nationella regleringsmyndigheterna ska göra en analys av de relevanta marknaderna och anmäla motsvarande förslag till åtgärder i enlighet med artikel 32

a) inom fem år från antagandet av en tidigare åtgärd om den nationella regleringsmyndigheten har fastställt den relevanta marknaden och fastställt vilka företag som har betydande inflytande på marknaden; denna femårsperiod får undantagsvis förlängas med upp till ett år om den nationella regleringsmyndigheten har delgett kommissionen ett motiverat förslag till förlängning senast fyra månader före utgången av femårsperioden, och kommissionen inte har gjort några invändningar senast en månad före förlängningens början,

b) inom tre år från antagandet av en reviderad rekommendation om relevanta marknader, för marknader som inte tidigare anmälts till kommissionen, eller

c) inom tre år efter anslutningen, för medlemsstater som nyligen anslutit sig till unionen.

6. Om en nationell regleringsmyndighet anser att den eventuellt inte kommer att kunna slutföra eller inte har slutfört den analys av en relevant marknad som anges i rekommendationen inom den tidsfrist som fastställs i punkt 5 i denna artikel ska Berec på begäran bistå den berörda nationella regleringsmyndigheten med att slutföra analysen av den specifika marknaden och de särskilda skyldigheter som ska införas. Med detta bistånd ska den berörda nationella regleringsmyndigheten inom sex månader före utgången av den tidsfrist som anges i punkt 5 i denna artikel meddela kommissionen om förslaget till åtgärd i enlighet med artikel 32.

KAPITEL IV

Korrigeringsåtgärder avseende tillträde för företag med betydande inflytande på marknaden

Artikel 68

Införande, ändring eller upphävande av skyldigheter

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att de nationella regleringsmyndigheterna har befogenhet att införa de skyldigheter som anges i artiklarna 69–74 och 76–81.

2. Om ett företag efter en marknadsanalys som utförts i enlighet med artikel 67 anses ha betydande inflytande på en specifik marknad, ska de nationella regleringsmyndigheterna, beroende på vad som är lämpligt, införa någon av de skyldigheter som anges i artiklarna 69–74, 76 och 80. I enlighet med proportionalitetsprincipen ska en nationell regleringsmyndighet välja det minst ingripande sättet att åtgärda de problem som identifierats i marknadsanalysen.

3. Nationella regleringsmyndigheter ska införa de skyldigheter som anges i artiklarna 69–74, 76 och 80 enbart för företag som anses ha betydande inflytande på marknaden i enlighet med punkt 2 i denna artikel, utan att detta påverkar tillämpningen av

a) artiklarna 61 och 62,

b) artiklarna 44 och 17 i detta direktiv, villkor 7 i del D i bilaga I såsom de ska tillämpas enligt artikel 13.1 i detta direktiv, artiklarna 97 och 106 i detta direktiv och de relevanta bestämmelserna i direktiv 2002/58/EG som innehåller skyldigheter för andra företag än sådana som anses ha ett betydande inflytande på marknaden, eller

c) behovet av att fullfölja internationella åtaganden,

Under exceptionella omständigheter ska en nationell regleringsmyndighet, när den avser att, för företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden, införa andra skyldigheter avseende tillträde eller samtrafik än de som anges i artiklarna 69–74, 76 och 80, lämna en begäran om detta till kommissionen.

Kommissionen ska, efter att ha tagit yttersta hänsyn till Berecs yttrande, genom genomförandeakter anta beslut som tillåter eller förhindrar den nationella regleringsmyndigheten att vidta sådana åtgärder.

Dessa genomförandeakter ska antas i enlighet med det rådgivande förfarande som avses i artikel 118.3.

4. Skyldigheter som införs i enlighet med denna artikel ska

a) grundas på arten av det problem som en nationell regleringsmyndighet har identifierat i sin marknadsanalys, om lämpligt med beaktande av gränsöverskridande efterfrågan som identifierats enligt artikel 66,

b) vara proportionella, om möjligt med beaktande av kostnader och fördelar,

c) vara motiverade mot bakgrund av målen i artikel 3, och

d) läggas efter samråd i enlighet med artiklarna 23 och 32.

5. När det gäller det behov av att fullfölja internationella åtaganden so avses i punkt 3 i denna artikel ska de nationella regleringsmyndigheterna till kommissionen anmäla beslut om att införa, ändra eller upphäva skyldigheter för företag, i enlighet med förfarandet i artikel 32.

6. Nationella regleringsmyndigheter ska beakta följderna av ny marknadsutveckling, exempelvis med hänsyn till affärsavtal, inbegripet saminvesteringsavtal, som påverkar konkurrensdynamiken.

Om denna utveckling inte är tillräckligt betydelsefull för att motivera en ny marknadsanalys i enlighet med artikel 67, ska den nationella regleringsmyndigheten utan dröjsmål bedöma om det är nödvändigt att se över de skyldigheter som ålagts företag som anses ha betydande inflytande på marknaden och ändra tidigare beslut, inbegripet genom att återkalla skyldigheter eller införa nya skyldigheter, i syfte att säkerställa att sådana skyldigheter fortfarande uppfyller villkoren i punkt 4 i den här artikeln. Sådana ändringar ska införas endast efter samråd i enlighet med artiklarna 23 och 32.

*Artikel 69***Skyldigheter avseende insyn**

1. Nationella regleringsmyndigheter får i enlighet med artikel 68 införa skyldigheter avseende insyn när det gäller samtrafik eller tillträde som innebär att företag ska offentliggöra vissa uppgifter, till exempel uppgifter om redovisning, priser, tekniska specifikationer, nätegenskaper och deras förväntade utveckling, samt villkor för tillhandahållande och användning, inklusive villkor som ändrar tillträde till eller användning av tjänster och applikationer, särskilt med avseende på migrering från tidigare generations infrastruktur, om sådana villkor tillåts av medlemsstaterna i enlighet med unionsrätten.

2. I synnerhet när ett företag omfattas av skyldigheter avseende icke-diskriminering får de nationella regleringsmyndigheterna ålägga det företaget att offentliggöra ett referenserbjudande som ska vara tillräckligt specificerat för att säkerställa att andra företag inte tvingas betala för faciliteter som inte är nödvändiga för den begärda tjänsten. Erbjudandet ska innehålla en beskrivning av de berörda erbjudanden som redovisas uppdelade på olika komponenter i enlighet med marknadens behov, samt därmed förbundna villkor, inbegripet prissättning. De nationella regleringsmyndigheterna får bland annat införa ändringar i referenserbjudanden för att ge effekt åt skyldigheter som införs enligt detta direktiv.

3. De nationella regleringsmyndigheterna får specificera exakt vilka uppgifter som ska tillhandahållas, hur detaljerade de ska vara samt på vilket sätt de ska offentliggöras.

4. Senast den 21 december 2019, i syfte att bidra till en enhetlig tillämpning av insynsskyldigheter, ska Berec, efter att ha samrått med berörda parter och i nära samarbete med kommissionen, utfärda riktlinjer om minimikriterierna för ett referenserbjudande och därefter se över dem när det är nödvändigt för att anpassa dem till teknisk utveckling och marknadsutveckling. Vid tillhandahållandet av sådana minimikriterier ska Berec sträva efter att uppfylla målen i artikel 3 samt ta hänsyn till behoven hos dem som drar nytta av tillträdesskyldigheterna och hos slutanvändare som är verksamma i mer än en medlemsstat samt till alla riktlinjer från Berec i vilka gränsöverskridande efterfrågan identifieras i enlighet med artikel 66 och till alla därmed sammanhängande kommissionsbeslut.

Utän hinder av vad som sägs i punkt 3 i denna artikel ska de nationella regleringsmyndigheterna, i de fall ett företag har skyldigheter enligt artikel 72 eller 73 med avseende på grossisttillträde till nätinfrastruktur, säkerställa att ett referenserbjudande offentliggörs med största möjliga beaktande av Berecs riktlinjer om minimikriterierna för ett referenserbjudande och att nyckeltal för prestanda anges, där det är relevant, och motsvarande servicenivåer, samt noga övervaka och säkerställa att de efterlevs. De nationella regleringsmyndigheterna får dessutom, när så krävs, på förhand fastställa tillhörande straffavgifter i enlighet med unionsrätten och nationell rätt.

*Artikel 70***Skyldigheter avseende icke-diskriminering**

1. En nationell regleringsmyndighet får i enlighet med artikel 68 införa skyldigheter avseende icke-diskriminering när det gäller samtrafik eller tillträde.

2. Skyldigheter avseende icke-diskriminering ska särskilt säkerställa att företaget under likvärdiga omständigheter tillämpar likvärdiga villkor för andra tillhandahållare av likvärdiga tjänster, samt att företaget erbjuder tjänster och information till andra på samma villkor och med samma kvalitet som gäller för företagets egna tjänster eller för dotterbolags eller samarbetspartners tjänster. Nationella regleringsmyndigheter får ålägga företaget skyldigheter att leverera tillträdesprodukter och tillträdestjänster till alla företag, inbegripet det egna företaget, med samma leveranstider och på samma villkor, inklusive pris- och servicenivåer, samt med hjälp av samma system och förfaranden, i syfte att säkerställa likvärdigt tillträde.

*Artikel 71***Skyldigheter avseende särredovisning**

1. En nationell regleringsmyndighet får i enlighet med artikel 68 införa skyldigheter avseende särredovisning när det gäller specificerad verksamhet med anknytning till samtrafik eller tillträde.

En nationell regleringsmyndighet får särskilt ålägga ett vertikalt integrerat företag att ge insyn i sina grossistpriser och sina priser vid intern försäljning, bland annat för att säkerställa efterlevnad om det finns en skyldighet avseende icke-diskriminering enligt artikel 70 eller, om så är nödvändigt, för att förhindra oskälig korssubventionering. De nationella regleringsmyndigheterna får ange vilket format och vilken redovisningsmetod som ska användas.

2. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 20 ska de nationella regleringsmyndigheterna, för att underlätta kontrollen av att skyldigheterna avseende insyn och icke-diskriminering efterlevs, ha befogenhet att kräva att redovisning, inbegripet uppgifter om intäkter från tredje part tillhandahålls på begäran. De nationella regleringsmyndigheterna får offentliggöra uppgifter som bidrar till en öppen marknad med fungerande konkurrens, med beaktande av unionsregler och nationella regler om affärshemligheter.

*Artikel 72***Tillträde till anläggningsinfrastruktur**

1. En nationell regleringsmyndighet får i enlighet med artikel 68 införa skyldigheter för företag att tillgodose varje rimlig begäran om tillträde till och användning av anläggningsinfrastruktur, inbegripet, men inte begränsat till, byggnader eller ingångar till byggnader, ledningar i byggnader inklusive fastighetsnät, antenner, torn och andra stödkonstruktioner, stolpar, master, kanalisation, rör, tillsynsbrunnar, inspektionsbrunnar och kopplingskåp, i situationer där den nationella regleringsmyndigheten efter att ha beaktat marknadsanalysen kommer fram till att nekat tillträde, eller tillträde som ges på orimliga villkor som ger en liknande verkan, skulle hindra uppkomsten av en marknad med hållbar konkurrens och att det inte skulle ligga i slutanvändarnas intresse.

2. Nationella regleringsmyndigheter får införa skyldigheter för ett företag att tillhandahålla tillträde i enlighet med denna artikel, oberoende av om de tillgångar som påverkas av skyldigheten utgör en del av den relevanta marknaden enligt marknadsanalysen, förutsatt att skyldigheten är nödvändig för att uppnå, och står i proportion till, målen i artikel 3.

*Artikel 73***Skyldigheter avseende tillträde till och användning av specifika nätelement och tillhörande faciliteter**

1. Nationella regleringsmyndigheter får, i enlighet med artikel 68, införa skyldigheter för företag att tillgodose varje rimlig begäran om tillträde till och användning av specifika nätelement och tillhörande faciliteter, i situationer då de nationella regleringsmyndigheterna anser att ett nekat tillträde eller orimliga villkor som ger liknande verkan skulle hindra uppkomsten av en hållbar konkurrens på slutkundsmarknaden och att det inte skulle ligga i slutanvändarnas intresse.

Nationella regleringsmyndigheter får ålägga företag bland annat att

- a) bevilja tredje part tillträde till och användning av specifika fysiska nätelement och tillhörande faciliteter, beroende på vad som är lämpligt, inklusive separat tillträde till accessnät och delaccessnät,
- b) bevilja tredje part tillträde till specifika aktiva eller virtuella nätelement och nättjänster,
- c) förhandla med god vilja med företag som begär tillträde,
- d) inte upphäva ett redan beviljat tillträde till faciliteter,

- e) erbjuda specificerade tjänster i grossistledet för återförsäljning av tredje part,
- f) bevilja öppet tillträde till tekniska gränssnitt, protokoll och annan nyckelteknik som är nödvändig för interoperabilitet för tjänster eller virtuella nättjänster,
- g) erbjuda samlokalisering eller andra möjligheter till gemensamt nyttjande av tillhörande faciliteter,
- h) erbjuda specifika tjänster som är nödvändiga för att säkerställa interoperabilitet för tjänster ända fram till slutanvändarna, eller roaming i mobilnät,
- i) erbjuda tillträde till driftstödssystem eller liknande mjukvarusystem som krävs för att säkerställa sund konkurrens när det gäller tillhandahållande av tjänster,
- j) förbinda nät eller nätfaciliteter,
- k) erbjuda tillträde till tillhörande tjänster, såsom identitets-, lokaliserings- och närvarotjänster.

De nationella regleringsmyndigheterna får förena dessa skyldigheter med villkor om rättvis behandling, rimlighet och läglighet.

2. När de nationella regleringsmyndigheterna överväger lämpligheten i att införa någon av de möjliga specifika skyldigheter som avses i punkt 1 i denna artikel och i synnerhet när de i enlighet med proportionalitetsprincipen bedömer om och hur sådana skyldigheter ska införas, ska de analysera huruvida andra former av tillträde till resurser i grossistledet, antingen på samma marknad eller på en närliggande grossistmarknad, skulle vara tillräckliga för att avhjälpa det identifierade problemet i slutanvändarnas intresse. Bedömningen ska inbegripa kommersiella tillträdeserbjudanden, reglerat tillträde enligt artikel 61, eller befintligt eller planerat reglerat tillträde till andra resurser i grossistledet enligt denna artikel. Nationella regleringsmyndigheter ska särskilt beakta följande faktorer:

- a) Den tekniska och ekonomiska bärkraften för användning och installation av konkurrerande faciliteter i ljuset av marknadsutvecklingen, med beaktande av arten och typen av samtrafik eller tillträde, bland annat bärkraften för andra tillträdesalternativ i tidigare led, såsom tillträde till kanalisering.
- b) Hur den förväntade tekniska utvecklingen kommer att påverka nätens utformning och förvaltning.
- c) Behovet av att säkerställa teknikneutralitet för att möjliggöra för parterna att utforma och förvalta sina egna nät.
- d) Möjligheten att tillhandahålla det erbjudna tillträdet med tanke på den tillgängliga kapaciteten.
- e) Den ursprungliga investeringen för ägaren till faciliteten, med beaktande av varje offentlig investering och de risker som investeringen medför med särskilt beaktande av investeringar i och risknivåer förknippade med nät med mycket hög kapacitet.
- f) Behovet av att värna om konkurrensen på lång sikt, särskilt vad gäller ekonomiskt effektivt infrastrukturbaserad konkurrens och innovativa affärsmodeller som stöder hållbar konkurrens, till exempel sådana som bygger på saminvestering i nät.
- g) Alla berörda immateriella rättigheter, när så är lämpligt.
- h) Tillhandahållande av alleuropeiska tjänster.

Om en nationell regleringsmyndighet i enlighet med artikel 68 överväger att införa skyldigheter på grundval av artikel 72 eller den här artikeln, ska den undersöka om införande av skyldigheter enbart i enlighet med artikel 72 skulle vara ett proportionellt sätt att främja konkurrens och slutanvändarens intressen.

3. När ett företag åläggs skyldigheter att tillhandahålla tillträde i enlighet med denna artikel, får de nationella regleringsmyndigheterna föreskriva tekniska eller operativa villkor för tillhandahållaren eller den som ges sådant tillträde om det är nödvändigt för att säkerställa normal drift av nätet. Skyldigheter att följa särskilda tekniska standarder eller specifikationer ska vara förenliga med de standarder och specifikationer som fastställts i enlighet med artikel 39.

Artikel 74

Skyldigheter avseende priskontroll och kostnadsredovisning

1. En nationell regleringsmyndighet får i enlighet med artikel 68 införa skyldigheter som rör kostnadstäckning och priskontroll, inbegripet skyldigheter att tillämpa kostnadsorienterad prissättning och kostnadsredovisningssystem, för vissa specifika typer av samtrafik eller tillträde, i situationer då en marknadsanalys visar att en brist på effektiv konkurrens innebär att det berörda företaget kan ta ut överpriser eller tillämpa marginalklämning till skada för slutanvändarna.

När nationella regleringsmyndigheter avgör om skyldigheter avseende priskontroll skulle vara lämpliga ska de ta hänsyn till behovet av att främja konkurrens och slutanvändares långsiktiga intressen med avseende på anläggningen och användningen av nästa generations nät, i synnerhet nät med mycket hög kapacitet. För att uppmuntra företagen till investeringar, bland annat i nästa generations nät, ska de nationella regleringsmyndigheterna i synnerhet ta hänsyn till den investering som gjorts av företaget. Om de nationella regleringsmyndigheterna anser att skyldigheter avseende priskontroll är lämpliga ska de medge företaget en rimlig avkastning på sysselsatt kapital, med beaktande av eventuella risker som är specifika för ett visst nytt nätinvesteringsprojekt.

Nationella regleringsmyndigheter ska överväga att inte införa eller bibehålla skyldigheter enligt denna artikel om de konstaterar att det finns en påvisbar återhållande effekt på slutkundspriset och att alla skyldigheter som ålagts i enlighet med artiklarna 69–73, inbegripet i synnerhet eventuella ekonomiska replikerbarhetstest som införts enligt artikel 70, säkerställer ett effektivt och icke-diskriminerande tillträde.

När nationella regleringsmyndigheter bedömer att det är lämpligt att införa priskontrollskyldigheter för tillträde till befintliga nätelement ska de också ta hänsyn till fördelarna med förutsebara och stabila grossistpriser när det gäller att säkerställa ett effektivt marknadsinträde och tillräckliga incitament för alla företag att anlägga nya och förbättrade nät.

2. De nationella regleringsmyndigheterna ska säkerställa att varje metod för kostnadstäckning eller för prissättning som föreskrivs bidrar till att främja anläggningen av nya och förbättrade nät, effektivitet och hållbar konkurrens samt ger största möjliga hållbara nytta för slutanvändarna. I detta avseende får de nationella regleringsmyndigheterna även beakta priserna på jämförbara marknader med fungerande konkurrens.

3. Om ett företag ålagts en skyldighet att kostnadsorientera sin prissättning, ska bevisbördan för att avgifterna härleds ur kostnaderna, inklusive en rimlig avkastning på investerat kapital, åligger det berörda företaget. För att beräkna kostnaden för att tillhandahålla tjänster på ett effektivt sätt får de nationella regleringsmyndigheterna använda andra metoder för kostnadsredovisning än de som företaget använder. De nationella regleringsmyndigheterna får ålägga ett företag att fullt ut motivera sina priser och, när så är lämpligt, kräva att priserna justeras.

4. Om det krävs att ett kostnadsredovisningssystem införs för att möjliggöra priskontroll, ska de nationella regleringsmyndigheterna säkerställa att en beskrivning av kostnadsredovisningssystemet görs tillgänglig för allmänheten av vilken åtminstone kostnadernas huvudkategorier och reglerna för kostnadsfördelningen framgår. Ett kvalificerat oberoende organ ska kontrollera att kostnadsredovisningssystemet efterlevs och årligen offentliggöra en redogörelse för efterlevnaden.

Artikel 75

Termineringstaxor

1. Senast den 31 december 2020 ska kommissionen, efter att ha tagit yttersta hänsyn till Berecs yttrande, anta en delegerad akt i enlighet med artikel 117 som kompletterar detta direktiv genom att fastställa en enda unionsomfattande högsta termineringstaxa för röstsamtal i mobila nät och en enda unionsomfattande högsta termineringstaxa för röstsamtal i fasta nät (tillsammans kallade *unionsomfattande termineringstaxor för röstsamtal*), vilka åläggs varje tillhandahållare av röstsamtalstermineringstjänster i mobila eller fasta nät i någon medlemsstat.

Kommissionen ska i detta syfte

- a) följa de principer, kriterier och parametrar som anges i bilaga III,
- b) när den för första gången fastställer de unionsomfattande termineringstaxorna för röstsamtal, ta hänsyn till det viktade genomsnittet av effektiva kostnader i fasta och mobila nät som fastställts i enlighet med principerna i bilaga III som tillämpas i hela unionen; de unionsomfattande termineringstaxorna för röstsamtal får i den första delegerade akten inte överstiga den högsta taxan av de taxor som var i kraft sex månader före antagandet av den delegerade akten i alla medlemsstater, efter eventuella nödvändiga anpassningar till exceptionella nationella omständigheter,
- c) ta hänsyn till det totala antalet slutanvändare i varje medlemsstat, för att säkerställa en korrekt viktning av de högsta termineringstaxorna samt nationella omständigheter som resulterar i betydande skillnader mellan medlemsstaterna vid fastställandet av de högsta termineringstaxorna i unionen,
- d) beakta den marknadsinformation som tillhandahålls av Berec, nationella regleringsmyndigheter eller, direkt, genom företag som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster, och
- e) bedöma behovet av att tillåta en övergångsperiod på högst 12 månader för att möjliggöra anpassningar i medlemsstater där detta är nödvändigt på grundval av tidigare införda taxor.

2. Kommissionen ska, efter att ha tagit yttersta hänsyn till Berecs yttrande, vart femte år se över den delegerade akt som antagits enligt denna artikel och ska vid varje sådant tillfälle, genom tillämpning av de kriterier som är förtecknade i artikel 67.1, överväga om det fortfarande är nödvändigt att fastställa unionsomfattande termineringstaxor för röstsamtal. Om kommissionen, efter sin översyn i enlighet med denna punkt, beslutar att inte införa en högsta termineringstaxa för röstsamtal i mobila nät eller för röstsamtal i fasta nät, eller att inte införa en sådan taxa för någon av dessa kategorier, får de nationella regleringsmyndigheterna genomföra marknadsanalyser av marknaderna för röstsamtalsterminering i enlighet med artikel 67 för att bedöma om det är nödvändigt att införa regleringsskyldigheter. Om en nationell regleringsmyndighet till följd av en sådan analys inför kostnadsorienterade termineringstaxor på en relevant marknad ska den följa de principer, kriterier och parametrar som anges i bilaga III och dess utkast till åtgärd ska omfattas av de förfaranden som avses i artiklarna 23, 32 och 33.

3. De nationella regleringsmyndigheterna ska noga övervaka och säkerställa att tillhandahållare av termineringstjänster för röstsamtal tillämpar de unionsomfattande termineringstaxorna för röstsamtal. De nationella regleringsmyndigheterna får när som helst kräva att en tillhandahållare av termineringstjänster för röstsamtal ska ändra taxan den tar ut av andra företag om den inte rättar sig efter den delegerade akt som avses i punkt 1. Nationella regleringsmyndigheter ska varje år rapportera till kommissionen och Berec om tillämpningen av denna artikel.

Artikel 76

Reglering av nya nätelement med mycket hög kapacitet

1. Företag som anses ha ett betydande inflytande på en eller flera relevanta marknader i enlighet med artikel 67 får erbjuda åtaganden, i enlighet med förfarandet i artikel 79 och med förbehåll för andra stycket i denna punkt, för att ge möjlighet till saminvestering i anläggningen av nät med mycket hög kapacitet som består av fiberoptiska element fram till slutanvändarnas lokaler eller basstationen, till exempel genom att erbjuda medägarskap, långsiktig riskdelning genom samfinansiering eller genom inköpsavtal som ger upphov till särskilda rättigheter av strukturell karaktär för andra tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster.

När den nationella regleringsmyndigheten bedömer de åtagandena ska den särskilt avgöra om erbjudandet om saminvestering uppfyller samtliga följande villkor:

- a) Det är öppet när som helst under nätets livstid för alla tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster.
- b) Det gör det möjligt för andra saminvesterare som är tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster att långsiktigt konkurrera på ett effektivt och hållbart sätt på marknader i efterföljande led där ett företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden är verksamt, på villkor som innefattar
 - i) rättvisa, rimliga och icke-diskriminerande villkor som medger tillträde till nätets hela kapacitet i den utsträckning det är föremål för saminvestering,
 - ii) flexibilitet i fråga om värdet på och tidpunkten för varje saminvesterares deltagande,
 - iii) möjlighet att öka ett sådant deltagande i framtiden, och
 - iv) ömsesidiga rättigheter beviljade av saminvesterarna efter anläggningen av den saminvesterade infrastrukturen.
- c) Det offentliggörs i god tid av företaget och, om företaget inte har de egenskaper som förtecknas i artikel 80.1, minst sex månader innan anläggningen av det nya nätet påbörjas; denna period får förlängas på grundval av nationella omständigheter.
- d) De som ansöker om tillträde men inte deltar i saminvesteringen kan från början erhålla samma kvalitet, hastighet, villkor och möjligheter att nå slutanvändare som före anläggningen, åtföljt av en mekanism för successiv anpassning, bekräftad av den nationella regleringsmyndigheten mot bakgrund av utvecklingen på berörda slutkundsmarknader, vilken bibehåller incitamenten att delta i saminvesteringen; en sådan mekanism ska säkerställa att de som ansöker om tillträde har tillträde till nätelementen med mycket hög kapacitet vid en tidpunkt och på transparenta och icke-diskriminerande villkor som på ett rättvisande sätt återspeglar de grader av risk som de respektive saminvesterarna utsätts för i olika skeden av anläggningen och tar i beaktande konkurrenssituationen på slutkundsmarknader.
- e) Det överensstämmer åtminstone med kriterierna i bilaga IV och avges med ärligt uppsåt.

2. Om den nationella regleringsmyndigheten, med beaktande av resultaten av det marknadstest som utförts i enlighet med artikel 79.2, konstaterar att det erbjudna saminvesteringsåtagandet uppfyller villkoren i punkt 1 i den här artikeln ska den göra åtagandet bindande enligt artikel 79.3 och får inte införa några ytterligare skyldigheter enligt artikel 68 vad gäller de delar av det nya nätet med mycket hög kapacitet som är föremål för åtagandena, om minst en potentiell saminvesterare har ingått ett saminvesteringsavtal med det företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden.

Första stycket ska inte påverka regleringen av omständigheter som inte uppfyller villkoren i punkt 1 i denna artikel, med beaktande av resultaten av ett eventuellt marknadstest som utförts i enlighet med artikel 79.2, men som påverkar konkurrensen och beaktas vid tillämpningen av artiklarna 67 och 68.

Med avvikelse från första stycket i denna punkt får en nationell regleringsmyndighet i vederbörligen motiverade fall ålägga, bibehålla eller anpassa korrigeringsåtgärder i enlighet med artiklarna 68–74 för nya nät med mycket hög kapacitet för att åtgärda betydande konkurrensproblem på vissa marknader om den nationella regleringsmyndigheten, mot bakgrund av dessa marknaders särdrag, fastställer att de konkurrensproblemen annars inte skulle bli åtgärdade.

3. De nationella regleringsmyndigheterna ska kontinuerligt övervaka efterlevnaden av villkoren i punkt 1 och får kräva att det företag som anses ha betydande inflytande på marknaden årligen lämnar in redogörelser för efterlevnaden.

Denna artikel påverkar inte en nationell regleringsmyndighets befogenhet att fatta beslut enligt artikel 26.1 om det uppstår en tvist mellan företag i samband med ett saminvesteringsavtal som den anser uppfylla villkoren i punkt 1 i den här artikeln.

4. Efter samråd med intressenter och i nära samarbete med kommissionen ska Berec offentliggöra riktlinjer i syfte att bidra till att de nationella regleringsmyndigheterna tillämpar villkoren i punkt 1 och kriterierna i bilaga IV på ett konsekvent sätt.

Artikel 77

Funktionell separation

1. Om den nationella regleringsmyndigheten drar slutsatsen att effektiv konkurrens inte har kunnat uppnås genom att införa lämpliga skyldigheter enligt artiklarna 69–74 och att betydande och kvarstående konkurrensproblem eller marknadsmisslyckanden har fastställts med avseende på tillhandahållandet av grossisttjänster på vissa tillträdesproduktmarknader får den undantagsvis, i enlighet med artikel 68.3 andra stycket, ålägga en skyldighet för vertikalt integrerade företag att förlägga verksamhet som har anknytning till grossistleveranser av relevanta tillträdesprodukter till en oberoende operativ affärsenhet.

Denna affärsenhet ska leverera tillträdesprodukter och tillträdestjänster till alla företag, inklusive andra affärsenheter inom moderbolaget, med samma leveranstider och på samma villkor, inbegripet när det gäller pris- och servicenivåer, samt med hjälp av samma system och förfaranden.

2. När en nationell regleringsmyndighet har för avsikt att ålägga en skyldighet om funktionell separation ska den lämna en begäran till kommissionen som omfattar

- a) bevis som motiverar den nationella regleringsmyndighetens slutsatser enligt punkt 1,
- b) en motiverad bedömning i vilken det konstateras att det saknas eller finns små utsikter till effektiv och hållbar infrastrukturbaserad konkurrens inom rimlig tid,
- c) en analys av den förväntade effekten på den nationella regleringsmyndigheten, på företaget, särskilt på personalen i det separerade företaget, och på sektorn för elektronisk kommunikation som helhet och på incitamenten att investera i denna, särskilt med beaktande av behovet att säkerställa social och territoriell sammanhållning, samt på andra intressenter, i synnerhet den förväntade effekten på konkurrensen, och alla potentiella följd effekter för konsumenterna,
- d) en analys av de skäl som motiverar att denna skyldighet skulle vara det effektivaste sättet att genomdriva åtgärder i syfte att komma till rätta med de konkurrensproblem eller marknadsmisslyckanden som fastställts.

3. Förslaget till åtgärd ska omfatta
 - a) en exakt beskrivning av separationens art och nivå, särskilt en specifikation av den separata affärsenhetens rättsliga status,
 - b) identifiering av den separata affärsenhetens tillgångar och de produkter eller tjänster som ska levereras av denna enhet,
 - c) hur företagsstyrningen är upplagd för att säkerställa personalens oberoende i den separata affärsenheten och den motsvarande incitamentsstrukturen,
 - d) regler för att säkerställa att skyldigheterna efterlevs,
 - e) regler för att säkerställa insyn i operativa förfaranden, i synnerhet gentemot andra intressenter,
 - f) ett övervakningsprogram för att säkerställa efterlevnad, inklusive en årlig rapport.

Efter kommissionens beslut i enlighet med artikel 68.3 angående förslaget till åtgärd ska den nationella regleringsmyndigheten utföra en samordnad analys av de olika marknaderna med anknytning till accessnätet i enlighet med förfarandet i artikel 67. På grundval av den analysen ska den nationella regleringsmyndigheten införa, bibehålla, ändra eller upphäva skyldigheter i enlighet med förfarandena i artiklarna 23 och 32.

4. Ett företag som ålagts funktionell separation får omfattas av de skyldigheter som anges i artiklarna 69–74 på specifika marknader på vilka det anses ha ett betydande inflytande i enlighet med artikel 67, eller av andra skyldigheter som godkänts av kommissionen enligt artikel 68.3.

Artikel 78

Frivillig separation av ett vertikalt integrerat företag

1. Företag som anses ha ett betydande inflytande på en eller flera relevanta marknader i enlighet med artikel 67 ska meddela den nationella regleringsmyndigheten minst tre månader i förväg om de avser att överföra en betydande del av eller samtliga tillgångar i det lokala accessnätet till en separat juridisk person under ett annat ägarskap eller att inrätta en separat affärsenhet i syfte att erbjuda samtliga tjänstetillhandahållare, inklusive sina egna, fullt likvärdiga tillträdesprodukter.

De företagen ska också underrätta den nationella regleringsmyndigheten om eventuella ändringar av denna avsikt samt om slutresultatet av separationsprocessen.

Sådana företag kan också erbjuda åtaganden beträffande villkor för tillträde som ska tillämpas på deras nät under en genomförandeperiod efter det att den föreslagna formen av separation har genomförts, i syfte att säkerställa ett effektivt och icke-diskriminerande tillträde för tredje part. Erbjudandet om åtaganden ska innehålla tillräckligt detaljerade uppgifter, bland annat i fråga om tidsplanen för genomförande och varaktighet, så att den nationella regleringsmyndigheten ska kunna utföra sina uppgifter i enlighet med punkt 2 i denna artikel. Sådana åtaganden får förlängas utöver den maximiperiod för marknadsöversyner som fastställs i artikel 67.5.

2. Den nationella regleringsmyndigheten ska bedöma effekten av den avsedda transaktionen, i förekommande fall tillsammans med de erbjudna åtagandena, på befintliga regleringsskyldigheter enligt detta direktiv.

För detta ändamål ska den nationella regleringsmyndigheten genomföra en analys av de olika accessnätmarknaderna i enlighet med förfarandet i artikel 67.

Den nationella regleringsmyndigheten ska ta hänsyn till alla de åtaganden som erbjudits av företaget, med beaktande av i synnerhet målen i artikel 3. I samband med detta ska den nationella regleringsmyndigheten samråda med tredje parter i enlighet med artikel 23, och ska särskilt rikta sig till de tredje parter som direkt påverkas av den planerade transaktionen.

Den nationella regleringsmyndigheten ska på grundval av sin analys införa, bibehålla, ändra eller upphäva skyldigheter i enlighet med artiklarna 23 och 32, om så är lämpligt med tillämpning av artikel 80. Den nationella regleringsmyndigheten får i sitt beslut göra åtagandena bindande, helt eller delvis. Med avvikelse från artikel 67.5 får den nationella regleringsmyndigheten göra åtagandena bindande, helt eller delvis, för hela den period för vilken de erbjuds.

3. Utan att det påverkar artikel 80 kan den juridiskt eller operativt separata affärsenhet som anses ha ett betydande inflytande på en specifik marknad i enlighet med artikel 67 omfattas, beroende på vad som är lämpligt, av någon av de skyldigheter som anges i artiklarna 69–74 eller andra skyldigheter som godkänts av kommissionen enligt artikel 68.3 i de fall då eventuella erbjudanden om åtaganden är inte är tillräckliga för att målen i artikel 3 ska kunna uppnås.

4. Den nationella regleringsmyndigheten ska övervaka genomförandet av de åtaganden som erbjudits av företagen och som den gjort bindande i enlighet med punkt 2, och ska överväga en förlängning av dem när den ursprungliga period för vilken de ursprungligen erbjudits har löpt ut.

Artikel 79

Åtagandeförfarande

1. Företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden får erbjuda de nationella regleringsmyndigheterna åtaganden beträffande villkor för tillträde eller saminvestering, eller både och, tillämpliga på deras nät, bland annat vad gäller

- a) samarbetsöverenskommelser av betydelse för bedömningen av lämpliga och proportionella skyldigheter enligt artikel 68,
- b) saminvestering i nät med mycket hög kapacitet enligt artikel 76, eller
- c) effektivt och icke-diskriminerande tillträde för tredje part enligt artikel 78, både under en genomförandeperiod för frivillig separation av ett vertikalt integrerat företag och efter det att den föreslagna formen av separation har genomförts.

Erbjudandet om åtaganden ska vara tillräckligt detaljerat, bland annat när det gäller tidsplan och omfattning vad gäller åtagandenas genomförande och deras varaktighet, för att den nationella regleringsmyndigheten ska kunna göra sin bedömning enligt punkt 2 i denna artikel. Sådana åtaganden får förlängas utöver de perioder för utförande av marknadsanalyser som fastställs i artikel 67.5.

2. I syfte att göra en bedömning av åtaganden som ett företag erbjudit enligt punkt 1 i denna artikel ska den nationella regleringsmyndigheten, utom när det är uppenbart att sådana åtaganden inte uppfyller ett eller flera relevanta villkor eller kriterier, utföra ett marknadstest, särskilt av erbjudandets villkor, genom offentligt samråd med berörda parter, särskilt de tredje parter som påverkas direkt. Potentiella saminvesteringar eller tillträdesökande får yttra sig om hur de erbjudna åtagandena överensstämmer med villkoren i artikel 68, 76 eller 78, beroende på vad som är tillämpligt, och får föreslå ändringar.

När det gäller de åtaganden som erbjuds inom ramen för denna artikel ska den nationella regleringsmyndigheten vid bedömningen av skyldigheter enligt artikel 68.4 särskilt beakta

- a) bevis för att de erbjudna åtagandena är rättvisa och rimliga,
- b) om åtagandena är öppna för alla marknadsaktörer,
- c) huruvida tillträdet är tillgängligt i god tid och på rättvisa, rimliga och icke-diskriminerande villkor, inbegripet till nät med mycket hög kapacitet, innan relaterade slutkundstjänster börjar tillhandahållas, och

- d) de erbjudna åtagandenas sammantagna lämplighet för att möjliggöra hållbar konkurrens på marknader i efterföljande led och för att underlätta gemensam anläggning och användning av nät med mycket hög kapacitet i slutanvändarnas intresse.

Med beaktande av alla åsikter som framkommit under samrådet och av hur representativa dessa åsikter är för olika berörda parter, ska den nationella regleringsmyndigheten till det företag som anses ha betydande inflytande på marknaden meddela sina preliminära slutsatser om huruvida de erbjudna åtagandena uppfyller de mål, kriterier och förfaranden som anges i denna artikel och i artikel 68, 76 eller 78, beroende på vad som är tillämpligt, samt under vilka omständigheter det skulle kunna överväga att göra åtagandena bindande. Företaget får se över sitt ursprungliga erbjudande för att ta hänsyn till den nationella regleringsmyndighetens preliminära slutsatser och i syfte att uppfylla kriterierna i denna artikel och, beroende på vad som är tillämpligt, i artikel 68, 76 eller 78.

3. Utan att det påverkar artikel 76.2 första stycket får den nationella regleringsmyndigheten fatta beslut om att göra åtagandena bindande, helt eller delvis.

Med avvikelse från artikel 67.5 får den nationella regleringsmyndigheten göra vissa eller alla åtaganden bindande för en viss period, som får vara hela den period för vilken de erbjuds, och vad gäller saminvesteringsåtaganden som gjorts bindande enligt artikel 76.2 första stycket ska den nationella regleringsmyndigheten göra dem bindande för en period på minst sju år.

Om inte annat följer av artikel 76 ska denna artikel inte påverka tillämpningen av förfarandet för marknadsanalys enligt artikel 67 och införandet av skyldigheter i enlighet med artikel 68.

Om den nationella regleringsmyndigheten gör åtaganden bindande enligt denna artikel ska den inom ramen för artikel 68 bedöma det beslutets konsekvenser för marknadsutvecklingen och lämpligheten i eventuella skyldigheter som den infört eller som den skulle ha övervägt att införa enligt den artikeln och artiklarna 69–74 i frånvaro av de åtagandena. När den nationella regleringsmyndigheten anmäler det relevanta förslaget till åtgärd enligt artikel 68 i enlighet med artikel 32 ska den bifoga beslutet om åtaganden till det anmälda förslaget till åtgärd.

4. Den nationella regleringsmyndigheten ska övervaka, utöva tillsyn över och säkerställa efterlevnaden av de åtaganden som den gjort bindande i enlighet med punkt 3 i denna artikel på samma sätt som den övervakar, utövar tillsyn över och säkerställer efterlevnaden av skyldigheter som införts enligt artikel 68 och ska överväga en förlängning av den tid för vilken de har gjorts bindande när den ursprungliga perioden löper ut. Om den nationella regleringsmyndigheten kommer fram till att ett företag inte har uppfyllt de åtaganden som gjorts bindande i enlighet med punkt 3 i denna artikel får den ålägga detta företag sanktioner i enlighet med artikel 29. Utan att det påverkar förfarandet för att säkerställa uppfyllandet av särskilda skyldigheter enligt artikel 30 får den nationella regleringsmyndigheten göra en ny bedömning av de skyldigheter som införts i enlighet med artikel 68.6.

Artikel 80

Rena grossistföretag

1. En nationell regleringsmyndighet som fastställer att ett företag som inte är närvarande på någon slutkundsmarknad för elektroniska kommunikationstjänster betydande inflytande på en eller flera grossistmarknader i enlighet med artikel 67 ska överväga om det företaget har följande egenskaper:

- a) Samtliga företag och verksamhetsenheter inom företaget, alla företag som kontrolleras men inte nödvändigtvis uteslutande ägs av samma slutliga ägare samt varje aktieägare med förmåga att utöva kontroll över företaget bedriver och avser att bedriva verksamhet uteslutande på grossistmarknader för elektroniska kommunikationstjänster och bedriver därför inte verksamhet på någon slutkundsmarknad för elektroniska kommunikationstjänster som tillhandahålls slutanvändare i unionen.
- b) Företaget är inte skyldigt att handla med något enskilt och separat företag med verksamhet i senare led som verkar på någon slutkundsmarknad för elektroniska kommunikationstjänster riktade till slutanvändare på grund av ett exklusivt avtal, eller ett avtal som i praktiken utgör ett exklusivt avtal.

2. Om den nationella regleringsmyndigheten konstaterar att de villkor som föreskrivs i punkt 1 i denna artikel är uppfyllda, får den för det företaget införa enbart skyldigheter enligt artiklarna 70 och 73 eller i fråga om rättvis och rimlig prissättning, om det är motiverat med stöd av en marknadsanalys inbegripet en framåtblickande bedömning av hur det företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden sannolikt kommer att agera.

3. Den nationella regleringsmyndigheten ska när som helst se över de skyldigheter som införts för företaget i enlighet med denna artikel om den konstaterar att de villkor som anges i punkt 1 i denna artikel inte längre är uppfyllda, och det ska tillämpa artiklarna 67–74, beroende på vad som är lämpligt. Företagen ska utan onödigt dröjsmål underrätta den nationella regleringsmyndigheten om varje ändring av omständigheterna som är relevant för punkt 1 a och b i den här artikeln.

4. Den nationella regleringsmyndigheten ska också se över de skyldigheter som införts för företaget i enlighet med denna artikel, om den på grundval av bevis angående villkor som företaget erbjuder sina kunder i efterföljande led drar slutsatsen att konkurrensproblem har uppstått eller sannolikt kommer att uppstå till skada för slutanvändarna vilket kräver att en eller flera av de skyldigheter som anges i artikel 69, 71, 72 eller 74 åläggs, eller att de skyldigheter som ålagts i enlighet med punkt 2 i den här artikeln ändras.

5. Införandet av skyldigheter och översynen av dem i enlighet med denna artikel ska genomföras i enlighet med de förfaranden som avses i artiklarna 23, 32 och 33.

Artikel 81

Migrering från tidigare generations infrastruktur

1. Företag som anses ha ett betydande inflytande på en eller flera relevanta marknader i enlighet med artikel 67 ska anmäla till den nationella regleringsmyndigheten i förväg och i god tid när de planerar att avveckla eller byta ut delar av nätet, inbegripet tidigare generations infrastruktur som krävs för att driva ett kopparnät, som omfattas av skyldigheter enligt artiklarna 68–80, med ny infrastruktur.

2. Den nationella regleringsmyndigheten ska säkerställa att avvecklings- eller utbytesförfarandet inkluderar en transparent tidsplan och transparenta villkor, bland annat en lämplig övergångstid, och fastställer tillgång till alternativa produkter av åtminstone jämförbar kvalitet som ger tillträde till den uppgraderade nätinfrastruktur som ersätter de utbytta delarna, om detta är nödvändigt för att skydda konkurrensen och slutanvändarnas rättigheter.

När det gäller nätdelar som föreslås för avveckling eller utbyte får den nationella regleringsmyndigheten upphäva skyldigheterna efter att ha försäkrat sig om att den som tillhandahåller tillträdet

a) har fastställt lämpliga villkor för migreringen, vilka bland annat omfattar tillgängliggörande av en alternativ tillträdesprodukt av åtminstone jämförbar kvalitet som den som var tillgänglig vid användning av den tidigare generationens infrastruktur och som gör det möjligt för de som ansöker om tillträde att nå samma slutanvändare, och

b) har uppfyllt de villkor och förfaranden som anmäls till den nationella regleringsmyndigheten i enlighet med denna artikel.

Ett sådant upphävande ska genomföras i enlighet med de förfaranden som avses i artiklarna 23, 32 och 33.

3. Tillämpningen av denna artikel ska inte påverkas av tillgången till reglerade produkter som den nationella regleringsmyndigheten ålagt i enlighet med de förfaranden som anges i artiklarna 67 och 68 med avseende på den uppgraderade nätinfrastrukturen.

*Artikel 82***Berecs riktlinjer för nät med mycket hög kapacitet**

Senast den 21 december 2020 ska Berec, efter samråd med intressenter och i nära samarbete med kommissionen, utfärda riktlinjer för de kriterier som ett nät ska uppfylla för att anses vara ett nät med mycket hög kapacitet, i synnerhet i fråga om ned- och upplänksbandbredd, resiliens, felrelaterade parametrar samt fördröjning och jitter. De nationella regleringsmyndigheterna ska beakta dessa riktlinjer i största möjliga utsträckning. Berec ska uppdatera riktlinjerna senast den 31 december 2025 och därefter regelbundet.

*KAPITEL V***Reglering av tjänster som riktar sig till slutkunder***Artikel 83***Reglering av tjänster som riktar sig till slutkunder**

1. Medlemsstaterna får säkerställa att de nationella regleringsmyndigheterna inför lämpliga regleringsskyldigheter för företag som anses ha ett betydande inflytande på en viss slutkundsmarknad i enlighet med artikel 63 om

- a) en nationell regleringsmyndighet till följd av en marknadsanalys som utförts i enlighet med artikel 67 fastställer att det inte råder någon effektiv konkurrens på en viss slutkundsmarknad som identifierats i enlighet med artikel 64, och
- b) den nationella regleringsmyndigheten fastslår att skyldigheter som införs enligt artiklarna 69–74 inte skulle leda till att målen i artikel 3 uppfylls.

2. Skyldigheter som införs enligt punkt 1 i denna artikel ska grundas på det fastställda problemets art, vara proportionerliga och motiverade mot bakgrund av målen i artikel 3. Skyldigheterna kan omfatta krav enligt vilka de identifierade företagen inte får ta ut för höga priser, hindra marknadsinträde eller begränsa konkurrensen genom att praktisera underprissättning, ge otillbörligt företräde till vissa slutanvändare eller kombinera tjänsterna på ett oskäligt sätt. De nationella regleringsmyndigheterna får för sådana företag vidta lämpliga prisbegränsande åtgärder, åtgärder för att kontrollera individuella taxor eller åtgärder för att anpassa taxorna till kostnaderna eller priserna på jämförbara marknader för att skydda slutanvändarnas intressen samtidigt som en effektiv konkurrens främjas.

3. Om ett företag är föremål för reglering av taxorna till slutkunder, eller andra relevanta kontroller på slutkundsmarknaden, ska de nationella regleringsmyndigheterna säkerställa att nödvändiga och lämpliga kostnadsredovisningssystem införs. De nationella regleringsmyndigheterna får ange vilket format och vilken redovisningsmetod som ska användas. Ett kvalificerat oberoende organ ska kontrollera att kostnadsredovisningssystemet efterlevs. De nationella regleringsmyndigheterna ska säkerställa att en redogörelse för efterlevnaden offentliggörs årligen.

4. Utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 85 och 88 får de nationella regleringsmyndigheterna inte tillämpa kontrollsystem för slutkundsmarknader enligt punkt 1 i den här artikeln på geografiska marknader eller slutkundsmarknader där de anser att det råder effektiv konkurrens.

DEL III
TJÄNSTER

AVDELNING I

SKYLDIGHETER ATT TILLHANDAHÅLLA SAMHÄLLSOMFATTANDE TJÄNSTER

Artikel 84

Samhällsomfattande tjänster till överkomliga priser

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att samtliga konsumenter inom deras territorium har tillgång, till ett överkomligt pris med hänsyn till de specifika nationella förhållandena, till en tillgänglig adekvat internetanslutningstjänst via bredband och till talkommunikationstjänster med den kvalitet som anges inom deras territorium, inbegripet den underliggande förbindelsen, på en fast plats.

2. Dessutom får medlemsstaterna även säkerställa att de tjänster som avses i punkt 1 och som inte tillhandahålls på en fast plats erbjuds till överkomliga priser, när de anser att detta är nödvändigt för att säkerställa konsumenternas fullständiga deltagande i det sociala och ekonomiska samhällslivet.

3. Varje medlemsstat ska, mot bakgrund av nationella förhållanden och den minimibandbredd som de flesta konsumenter inom den medlemsstatens territorium har, och med hänsyn till Berecs rapport om bästa praxis, definiera den adekvata internetanslutningstjänsten via bredband vid tillämpningen av punkt 1 i syfte att säkerställa den bandbredd som krävs för deltagande i det sociala och ekonomiska samhällslivet. Den adekvata internetanslutningstjänsten via bredband ska ha kapacitet att leverera den bandbredd som behövs för att stödja åtminstone det minimiutbud av tjänster som anges i bilaga V.

Senast den 21 juni 2020 ska Berek, för att bidra till att denna artikel tillämpas konsekvent, efter samråd med intressenter och i nära samarbete med kommissionen samt med hänsyn tagen till uppgifter som finns att tillgå hos kommissionen (Eurostat), utarbeta en rapport om medlemsstaternas bästa praxis till stöd för definitionen av den adekvata internetanslutningstjänsten via bredband enligt första stycket. Den rapporten ska uppdateras regelbundet för att återspegla den tekniska utvecklingen och konsumenternas förändrade användningsmönster.

4. På begäran av en konsument får den anslutning som avses i punkt 1 och, i tillämpliga fall, i punkt 2 vara begränsad till att stödja talkommunikationstjänster.

5. Medlemsstaterna får utöka tillämpningsområdet för denna artikel till slutanvändare som är mikroföretag, små och medelstora företag samt organisationer som drivs utan vinstsyfte.

Artikel 85

Tillhandahållande av samhällsomfattande tjänster till överkomliga priser

1. De nationella regleringsmyndigheterna ska, i samverkan med andra behöriga myndigheter, övervaka utvecklingen av och nivån på slutkundspriser som är tillgängliga på marknaden för de tjänster som anges i artikel 84.1, särskilt i förhållande till nationella priser och nationella konsumentinkomster.

2. Om medlemsstaten fastställer, mot bakgrund av nationella förhållanden, att slutkundspriserna för de tjänster som avses i artikel 84.1 inte är överkomliga på grund av att konsumenter med låga inkomster eller särskilda sociala behov hindras från att få tillgång till sådana tjänster, ska de vidta åtgärder för att säkerställa att en adekvat internetanslutningstjänst via bredband och talkommunikationstjänster erbjuds till överkomliga priser för sådana konsumenter åtminstone på en fast plats.

Medlemsstaterna får i detta syfte säkerställa att stöd tillhandahålls sådana konsumenter för kommunikationssyften eller kräva att tillhandahållare av sådana tjänster erbjuder de konsumenterna olika prisalternativ eller prispaket, eller både och, som skiljer sig från dem som erbjuds under normala kommersiella villkor. För detta ändamål får medlemsstaterna kräva att sådana tillhandahållare tillämpar gemensamma taxor, inklusive geografisk utjämning, på hela territoriet.

Under exceptionella omständigheter, särskilt om införande av skyldigheter enligt andra stycket i denna punkt för alla tillhandahållare skulle leda till en påvisbar alltför stor administrativ eller ekonomisk börda för tillhandahållarna eller medlemsstaten, får en medlemsstat undantagsvis besluta att införa skyldigheten att erbjuda dessa specifika prisalternativ eller prispaket endast för utsedda företag. Artikel 86 ska gälla i tillämpliga delar då företag utses för detta ändamål. Om en medlemsstat utser företag ska den säkerställa att alla konsumenter med låga inkomster eller särskilda sociala behov kan välja mellan olika företag som erbjuder prisalternativ som tillgodoser deras behov, såvida det inte är omöjligt eller skulle medföra en alltför stor ytterligare organisatorisk eller ekonomisk börda att säkerställa en sådan valmöjlighet.

Medlemsstaterna ska säkerställa att konsumenter som har rätt till sådana prisalternativ eller prispaket har rätt att ingå avtal antingen med ett företag som tillhandahåller de tjänster som anges i artikel 84.1, eller med ett företag som utsetts i enlighet med denna punkt, att deras nummer fortsätter att vara tillgängligt för dem under en lämplig period och att tjänsten inte avbryts på oberättigade grunder.

3. Medlemsstaterna ska säkerställa att företag som erbjuder konsumenter med låga inkomster eller särskilda sociala behov olika prisalternativ eller prispaket enligt punkt 2 informerar de nationella regleringsmyndigheterna och andra behöriga myndigheter om detaljerna i sådana erbjudanden. De nationella regleringsmyndigheterna ska, i samverkan med andra behöriga myndigheter, säkerställa att de villkor enligt vilka företag erbjuder olika prisalternativ eller prispaket enligt punkt 2 är fullt transparenta och att de offentliggörs och tillämpas i enlighet med principen om icke-diskriminering. De nationella regleringsmyndigheterna får, i samverkan med andra behöriga myndigheter, kräva att sådana prisalternativ eller prispaket ändras eller dras tillbaka.

4. Medlemsstaterna ska säkerställa, med beaktande av nationella förhållanden, att stöd ges på lämpligt sätt till konsumenter med funktionsnedsättning och, när så är lämpligt, att andra särskilda åtgärder vidtas för att säkerställa att tillhörande terminalutrustning, och särskild utrustning och särskilda tjänster som förbättrar likvärdigt tillträde, vid behov inbegripet totaltalskonversationstjänster och samtalsförmedlande tjänster, finns tillgängliga och erbjuds till överkomliga priser.

5. Vid tillämpningen av denna artikel ska medlemsstaterna sträva efter minsta möjliga snedvridning av marknaden.

6. Medlemsstaterna får utöka tillämpningsområdet för denna artikel till att gälla för slutanvändare som är mikroföretag, små och medelstora företag samt organisationer som drivs utan vinstsyfte.

Artikel 86

Tillgång till samhällsomfattande tjänster

1. Om en medlemsstat har fastställt, med beaktande av resultaten, där sådana finns tillgängliga, av den geografiska kartläggning som ska utföras i enlighet med artikel 22.1, och eventuell ytterligare bevisning om så krävs, att tillgång på en fast plats till en adekvat internetanslutningstjänst via bredband, såsom den definieras i enlighet med artikel 84.3, och till talkommunikationstjänster inte kan säkerställas under normala kommersiella villkor eller genom andra potentiella politiska verktyg på dess nationella territorium eller olika delar av detta, får den införa lämpliga skyldigheter att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster för att tillgodose varje rimlig begäran från slutanvändare om tillgång till sådana tjänster på de relevanta delarna av dess territorium.

2. Medlemsstaterna ska besluta vilket tillvägagångssätt som är mest effektivt och lämpligt för att säkerställa tillgång på en fast plats till en adekvat internetanslutningstjänst via bredband enligt definitionen i enlighet med artikel 84.3 och till talkommunikationstjänster med beaktande av principerna om objektivitet, insyn, icke-diskriminering och proportionalitet. Medlemsstaterna ska sträva efter minsta möjliga snedvridning av marknaden, särskilt vad gäller tillhandahållande av tjänster till priser eller under andra villkor som avviker från normala kommersiella villkor, samtidigt som de ska beakta allmänintresset.

3. I synnerhet, när medlemsstater beslutar att införa skyldigheter för att säkerställa slutanvändares tillgång på en fast plats till en adekvat internetanslutningstjänst via bredband enligt definitionen i enlighet med artikel 84.3 och till talkommunikationstjänster, får de utse ett eller flera företag som ska säkerställa sådan tillgång i hela det nationella territoriet. Medlemsstaterna får utse olika företag eller företagsgrupper som ska tillhandahålla en adekvat internetanslutningstjänst via bredband och talkommunikationstjänster på en fast plats eller täcka olika delar av det nationella territoriet.

4. När medlemsstaterna utser företag i delar av eller hela det nationella territoriet för att säkerställa tillgång till tjänster i enlighet med punkt 3 i denna artikel ska de använda ett effektivt, objektiva, transparent och icke-diskriminerande urvalssystem, varigenom inget företag på förhand är uteslutet från möjligheten att bli utsett. Sådana metoder för att utse företag ska säkerställa att en adekvat internetanslutningstjänst via bredband och talkommunikationstjänster på en fast plats tillhandahålls på ett kostnadseffektivt sätt och får användas som ett medel för att fastställa nettokostnaden för skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster i enlighet med artikel 89.

5. När ett företag som utsetts i enlighet med punkt 3 i denna artikel har för avsikt att avyttra en betydande del av eller samtliga sina tillgångar i det lokala accessnätet till en separat juridisk enhet med ett annat ägarskap, ska den meddela den nationella regleringsmyndigheten eller en annan behörig myndighet om detta i förväg och i god tid för att denna myndighet ska kunna bedöma effekten av den avsedda transaktionen på tillhandahållandet på en fast plats av en adekvat internetanslutningstjänst via bredband enligt definitionen i enlighet med artikel 84.3 och av talkommunikationstjänster. Den nationella regleringsmyndigheten eller en annan behörig myndighet får införa, ändra eller upphäva särskilda skyldigheter i enlighet med artikel 13.2.

Artikel 87

Status för befintliga samhällsomfattande tjänster

Medlemsstaterna får fortsätta att säkerställa tillgång till eller överkomliga priser för andra tjänster än en adekvat internetanslutningstjänst via bredband enligt definitionen i enlighet med artikel 84.3 och talkommunikationstjänster på en fast plats som var i kraft den 20 december 2018 om behovet av sådana tjänster fastställs mot bakgrund av nationella förhållanden. När medlemsstaterna utser företag i delar av eller hela det nationella territoriet som ska tillhandahålla dessa tjänster, ska artikel 86 tillämpas. Finansieringen av dessa skyldigheter ska ske i enlighet med artikel 90.

Medlemsstaterna ska se över de skyldigheter som införts enligt denna artikel senast den 21 december 2021 och därefter vart tredje år.

Artikel 88

Kontroll av utgifter

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att tillhandahållare av en adekvat internetanslutningstjänst via bredband och talkommunikationstjänster i enlighet med artiklarna 84–87, när de erbjuder faciliteter och tjänster utöver de som anges i artikel 84, fastställer villkor på ett sådant sätt att slutanvändaren inte är skyldig att betala för faciliteter eller tjänster som inte är nödvändiga eller som inte krävs för den begärda tjänsten.

2. Medlemsstaterna ska säkerställa att tillhandahållare av en adekvat internetanslutningstjänst via bredband och talkommunikationstjänster som avses i artikel 84 som tillhandahåller tjänster enligt artikel 85 erbjuder de särskilda faciliteter och tjänster som anges i del A i bilaga VI, beroende på vad som är tillämpligt, så att konsumenterna kan övervaka och kontrollera sina utgifter. Medlemsstaterna ska säkerställa att sådana tillhandahållare inrättar ett system för att undvika att talkommunikationstjänster eller en adekvat internetanslutningstjänst via bredband avbryts på ooberättigade grunder för de konsumenterna som avses i artikel 85, inbegripet en lämplig mekanism för att kontrollera det fortsatta intresset för att använda tjänsten.

Medlemsstaterna får utöka tillämpningsområdet för denna punkt till slutanvändare som är mikroföretag, små och medelstora företag samt organisationer som drivs utan vinstsyfte.

3. Medlemsstaterna ska säkerställa att den behöriga myndigheten kan besluta att inte tillämpa kraven i punkt 2 i hela eller i delar av sitt nationella territorium om den behöriga myndigheten anser att det finns vidsträckt tillgång till faciliteten.

Artikel 89

Kostnad för skyldigheter att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster

1. Om de nationella regleringsmyndigheterna anser att tillhandahållandet av en adekvat internetanslutningstjänst via bredband enligt definitionen i enlighet med artikel 84.3 och talkommunikationstjänster enligt artiklarna 84, 85 och 86 eller ett fortsatt tillhandahållande av befintliga samhällsomfattande tjänster enligt artikel 87 kan utgöra en oskälig börda för de tillhandahållare av sådana tjänster som begär ersättning, ska de nationella regleringsmyndigheterna beräkna nettokostnaderna av sådant tillhandahållande.

I detta syfte ska de nationella regleringsmyndigheterna

- a) beräkna nettokostnaden för skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster med hänsyn till eventuella marknadsfördelar för en tillhandahållare av en adekvat internetanslutningstjänst via bredband enligt definitionen i enlighet med artikel 84.3 och talkommunikationstjänster enligt artiklarna 84, 85 och 86 eller för det fortsatta tillhandahållandet av de befintliga samhällsomfattande tjänsterna enligt artikel 87, i enlighet med bilaga VII, eller
- b) använda nettokostnader för tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster som fastställts genom ett urvalssystem enligt artikel 86.4.

2. Redovisning och annan information som tjänar som grundval för beräkningen av nettokostnaden för skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster enligt punkt 1 andra stycket a ska granskas eller verifieras av den nationella regleringsmyndigheten eller ett organ som är oberoende av de berörda parterna och har godkänts av den nationella regleringsmyndigheten. Resultatet av kostnadskalkylen och slutsatserna av revisionen ska vara tillgängliga för allmänheten.

Artikel 90

Finansiering av skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster

1. Om de nationella regleringsmyndigheterna på grundval av den nettokostnadskalkyl som avses i artikel 89 konstaterar att den ekonomiska bördan blir oskälig för en tillhandahållare, ska en medlemsstat på den berörda tillhandahållarens begäran besluta att vidta någon av eller båda de följande åtgärderna:

- a) Införa ett system för att i enlighet med transparenta villkor via offentliga medel ersätta tillhandahållaren för de fastställda nettokostnaderna.
- b) Fördela nettokostnaden för skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster mellan tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster.

2. Om nettokostnaden fördelas i enlighet med punkt 1 b i denna artikel ska medlemsstaterna införa ett fördelningssystem som förvaltas av den nationella regleringsmyndigheten eller ett organ som är oberoende av de förmånstagare som står under den nationella regleringsmyndighetens tillsyn. Endast nettokostnaden, beräknad i enlighet med artikel 89, för de skyldigheter som fastställs i artiklarna 84–87 får finansieras.

Fördelningssystemet ska respektera principerna om insyn, minsta möjliga snedvridning av marknaden, icke-diskriminering och proportionalitet, i enlighet med principerna i bilaga VII del B. Medlemsstaterna får välja att inte kräva bidrag från företag vars nationella omsättning understiger en viss gräns.

Avgifter i samband med fördelningen av kostnaden för skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster ska skiljas från varandra och fastställas separat för varje företag. Sådana avgifter får inte påföras eller krävas in från företag som inte tillhandahåller tjänster inom den medlemsstats territorium där fördelningssystemet har införts.

Artikel 91

Insyn

1. Om nettokostnaderna för skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster ska beräknas i enlighet med artikel 89, ska de nationella regleringsmyndigheterna säkerställa att principerna för nettokostnadsberäkning, inbegripet närmare uppgifter om den metod som ska användas görs tillgängliga för allmänheten.

Om ett system för att fördela nettokostnaderna för skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster som avses i artikel 90.2 inrättas, ska de nationella regleringsmyndigheterna säkerställa att principerna för kostnadsfördelning och kompensation av nettokostnaderna görs tillgängliga för allmänheten.

2. Med förbehåll för unionsbestämmelser och nationella bestämmelser om affärshemligheter ska de nationella regleringsmyndigheterna offentliggöra en årlig rapport med närmare uppgifter om den beräknade kostnaden för skyldigheter att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster, med uppgift om de bidrag som har gjorts av samtliga berörda företag, inbegripet de eventuella marknadsfördelar som företagen har åtnjutit till följd av de skyldigheter att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster som fastställs i artiklarna 84–87.

Artikel 92

Ytterligare obligatoriska tjänster

Medlemsstaterna får besluta att göra tjänster utöver dem som ingår i de skyldigheter att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster som avses i artiklarna 84–87 allmänt tillgängliga inom det egna territoriet. Under sådana omständigheter får inte något ersättningsystem för särskilda företag införas.

AVDELNING II

NUMMERRESURSER

Artikel 93

Nummerresurser

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att de nationella regleringsmyndigheterna eller andra behöriga myndigheter kontrollerar beviljandet av nyttjanderätter till alla nationella nummerresurser samt förvaltningen av de nationella nummerplanerna och att de tillhandahåller adekvata nummerresurser för tillhandahållandet av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster. Medlemsstaterna ska säkerställa att objektiva, transparenta och icke-diskriminerande förfaranden för beviljande av nyttjanderätter till nationella nummerresurser fastställs.

2. De nationella regleringsmyndigheterna eller andra behöriga myndigheter får också bevilja andra företag än tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster nyttjanderätter till nummerresurser från nationella nummerplaner, förutsatt att adekvata nummerresurser görs tillgängliga för att tillgodose nuvarande och förutsebar framtida efterfrågan. Dessa företag ska visa att de har förmåga att förvalta nummerresurserna och uppfylla alla relevanta krav som fastställts enligt artikel 94. De nationella regleringsmyndigheterna eller andra behöriga myndigheter får uppskjuta ytterligare beviljande av nyttjanderätter till nummerresurser till sådana företag om det bevisas att det finns en risk för uttömning av nummerresurserna.

För att bidra till en enhetlig tillämpning av denna punkt ska Berec senast den 21 juni 2020, efter samråd med intressenter och i nära samarbete med kommissionen, anta riktlinjer om gemensamma kriterier för bedömning av förmågan att förvalta nummerresurser och om risken för uttömning av nummerresurserna.

3. De nationella regleringsmyndigheterna eller andra behöriga myndigheter ska säkerställa att nationella nummerplaner och därmed förknippade förfaranden tillämpas så att alla tillhandahållare av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster och de företag som är berättigade i enlighet med punkt 2 behandlas lika. Medlemsstaterna ska särskilt säkerställa att ett företag som har beviljats nyttjanderätt till nummerresurser inte diskriminerar andra tillhandahållare av elektroniska kommunikationstjänster i fråga om de nummerresurser som används för att ge tillträde till deras tjänster.

4. Varje medlemsstat ska säkerställa att de nationella regleringsmyndigheterna eller andra behöriga myndigheter tillgängliggör en serie av icke-geografiska nummer som får användas för att tillhandahålla andra elektroniska kommunikationstjänster än interpersonella kommunikationstjänster i hela unionen, utan att det påverkar tillämpningen av förordning (EU) nr 531/2012 och artikel 97.2 i detta direktiv. När nyttjanderätter till nummerresurser har beviljats andra företag än tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster i enlighet med punkt 2 i den här artikeln ska denna punkt tillämpas på de specifika tjänster med avseende på vilka nyttjanderätterna har beviljats.

De nationella regleringsmyndigheterna eller andra behöriga myndigheter ska säkerställa att de villkor som anges i bilaga I del E som kan vara knutna till de nyttjanderätter till nummerresurser som används för att tillhandahålla tjänster utanför den medlemsstat landskoden tillhör och deras tillämpning är lika stränga som de villkor och den tillämpning som gäller för tjänster som tillhandahålls inom den medlemsstat landskoden tillhör, i enlighet med detta direktiv. De nationella regleringsmyndigheterna eller andra behöriga myndigheter ska också i enlighet med artikel 94.6 säkerställa att tillhandahållare som använder nummerresurser tillhörande deras landskod i andra medlemsstater följer de konsumentskyddsbestämmelser och andra nationella bestämmelser om nummerresursanvändning som är tillämpliga i de medlemsstater där nummerresurserna används. Denna skyldighet påverkar inte de behöriga nationella myndigheternas genomförandebefogenheter i de medlemsstaterna.

Berec ska bistå de nationella regleringsmyndigheterna eller andra behöriga myndigheter, på deras begäran, vid samordningen av deras verksamhet för att säkerställa en ändamålsenlig förvaltning av nummerresurser med rätt till extraterritoriell användning inom unionen.

För att göra det lättare för de nationella regleringsmyndigheterna eller andra behöriga myndigheter att övervaka efterlevnaden av kraven i denna punkt ska Berec upprätta en databas för nummerresurser med rätt till extraterritoriell användning inom unionen. I detta syfte ska de nationella regleringsmyndigheterna eller andra behöriga myndigheter överlämna relevant information till Berec. När nummerresurser med rätt till extraterritoriell användning inom unionen inte beviljas av den nationella regleringsmyndigheten ska den behöriga myndigheten med ansvar för beviljande eller förvaltning av dem samråda med den nationella regleringsmyndigheten.

5. Medlemsstaterna ska säkerställa att prefixet 00 är det standardiserade internationella prefixet. Särskilda system för användning av nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster mellan närliggande orter belägna inom olika medlemsstater får införas eller förlängas.

Medlemsstaterna får komma överens om att dela en gemensam nummerplan för alla eller vissa kategorier av nummer.

Slutanvändare som påverkas av sådana system eller överenskommelser ska ges fullständig information.

6. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 106 ska medlemsstaterna främja over-the-air-tillhandahållande – om det är tekniskt möjligt – för att underlätta för slutanvändare att byta tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster, särskilt när det är fråga om tillhandahållare och slutanvändare av maskin till maskin-tjänster.

7. Medlemsstaterna ska säkerställa att de nationella nummerplanerna och alla senare tillägg eller ändringar i dessa offentliggörs, med förbehåll endast för begränsningar som har ålagts med hänsyn till nationell säkerhet.

8. Medlemsstaterna ska stödja harmonisering av specifika nummer eller nummerserier inom unionen när det främjar både den inre marknadens funktion och utvecklingen av alleuropeiska tjänster. För att komma till rätta med gränsöverskridande eller alleuropeisk efterfrågan på nummerresurser som inte möts ska kommissionen, där så krävs och efter att ha tagit yttersta hänsyn till Berecs yttrande, anta genomförandeakter om harmonisering av specifika nummer eller nummerserier.

Dessa genomförandeakter ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 118.4.

Artikel 94

Förfarande för beviljande av nyttjanderätter till nummerresurser

1. I fall då det är nödvändigt att bevilja individuella nyttjanderätter till nummerresurser ska nationella regleringsmyndigheter eller andra behöriga myndigheter på begäran bevilja företag sådana rättigheter för tillhandahållandet av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster som omfattas av en allmän auktorisation enligt artikel 12, om inte annat följer av artiklarna 13 och 21.1 c eller andra bestämmelser som ska säkerställa att dessa nummerresurser används på ett effektivt sätt i enlighet med detta direktiv.

2. Nyttjanderätter till nummerresurser ska beviljas genom öppna, objektiva, transparenta, icke-diskriminerande och proportionella förfaranden.

Nationella regleringsmyndigheter eller andra behöriga myndigheter ska vid beviljandet av nyttjanderätter till nummerresurser ange om dessa kan överlåtas av rättsinnehavaren och på vilka villkor detta kan ske.

Om nationella regleringsmyndigheter eller andra behöriga myndigheter beviljar nyttjanderätter till nummerresurser för en viss tid ska den tidslängden vara lämplig för den berörda tjänsten med tanke på det eftersträfvade målet, och behovet av en tillräckligt lång avskrivningsperiod för investeringarna ska i detta sammanhang beaktas.

3. Nationella regleringsmyndigheter eller andra behöriga myndigheter ska fatta beslut om beviljande av nyttjanderätter till nummerresurser så snart som möjligt efter mottagandet av en fullständig ansökan och, för nummerresurser som har allokerats för särskilda ändamål i den nationella nummerplanen, inom tre veckor från samma tidpunkt. Sådana beslut ska offentliggöras.

4. Om nationella regleringsmyndigheter eller andra behöriga myndigheter, efter samråd med berörda parter i enlighet med artikel 23, har fastställt att nyttjanderätter till nummerresurser av exceptionellt ekonomiskt värde ska beviljas genom konkurrensförfaranden eller jämförande urvalsförfaranden får nationella regleringsmyndigheter eller andra behöriga myndigheter förlänga den treveckorsperiod som avses i punkt 3 i den här artikeln med högst ytterligare tre veckor.

5. Nationella regleringsmyndigheter eller andra behöriga myndigheter får inte begränsa antalet individuella nyttjanderätter som ska beviljas annat än när detta är nödvändigt för att säkerställa en effektiv användning av nummerresurser.

6. Om nyttjanderätterna till nummerresurser omfattar extraterritoriell användning inom unionen i enlighet med artikel 93.4 ska nationella regleringsmyndigheter eller andra behöriga myndigheter knyta specifika villkor till dessa nyttjanderätter i syfte att säkerställa efterlevnad av alla tillämpliga nationella konsumentskyddsbestämmelser och nationell rätt om användning av nummerresurser som är tillämpliga i de medlemsstater där nummerresurserna används.

På begäran från en nationell regleringsmyndighet eller annan behörig myndighet i en medlemsstat där nummerresurserna används, som visar på en överträdelse av den medlemsstatens tillämpliga konsumentskyddsbestämmelser eller nationella rätt om användning av nummerresurser, ska de nationella regleringsmyndigheterna eller andra behöriga myndigheter i den medlemsstat där nyttjanderätterna till nummerresurserna har beviljats upprätthålla efterlevnaden av de därtill knutna villkoren i första stycket i denna punkt i enlighet med artikel 30, inbegripet, i allvarliga fall, genom att återkalla rättigheterna till extraterritoriell användning av de nummerresurser som beviljats det berörda företaget.

Berec ska underlätta och samordna utbytet av information mellan de behöriga myndigheterna i de olika berörda medlemsstaterna och säkerställa lämplig samordning av arbetet mellan dem.

7. Denna artikel ska också tillämpas när nationella regleringsmyndigheter eller andra behöriga myndigheter beviljar andra företag än tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster nyttjanderätter till nummerresurser i enlighet med artikel 93.2.

Artikel 95

Avgifter för nyttjanderätter till nummerresurser

Medlemsstaterna får låta nationella regleringsmyndigheter eller andra behöriga myndigheter införa avgifter för nyttjanderätter till nummerresurser som återspeglar behovet av att säkerställa en optimal användning av dessa resurser. Medlemsstaterna ska säkerställa att avgifterna är sakligt motiverade, transparenta, icke-diskriminerande och proportionella i förhållande till det avsedda syftet, och att de tar hänsyn till de mål som anges i artikel 3.

Artikel 96

Jourlinjer för anmälan av försvunna barn och för stöd till barn

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att slutanvändarna utan kostnad har tillgång till en tjänst med en jourlinje för anmälan av försvunna barn. Jourlinjen ska kunna nås på nummer 116000.
2. Medlemsstaterna ska säkerställa att slutanvändare med funktionsnedsättning kan få tillträde till tjänster som tillhandahålls på nummer 116000 i största möjliga utsträckning. Åtgärder för att underlätta för slutanvändare med funktionsnedsättning att få tillträde till sådana tjänster när de reser i andra medlemsstater ska bygga på efterlevnad av relevanta standarder eller specifikationer som fastställts i enlighet med artikel 39.
3. Medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att den myndighet eller det företag som tilldelats nummer 116000 anslår nödvändiga resurser för att driva jourlinjen.
4. Medlemsstaterna och kommissionen ska säkerställa att slutanvändarna får tillräcklig information om förekomsten av de tjänster som tillhandahålls på nummer 116000 och, i lämpliga fall, 116111, samt om hur de används.

Artikel 97

Tillgång till nummer och tjänster

1. Medlemsstaterna ska, om det är ekonomiskt genomförbart, utom där den uppringda slutanvändaren av kommersiella skäl har valt att begränsa tillträdet för uppringande från vissa geografiska områden, säkerställa att berörda nationella regleringsmyndigheter eller andra behöriga myndigheter vidtar alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att slutanvändare har
 - a) tillgång till och kan använda tjänster, via icke-geografiska nummer inom unionen, och
 - b) tillgång till samtliga nummer som tillhandahålls inom unionen, oavsett vilken teknik och utrustning operatören använder, inbegripet dem i medlemsstaternas nationella nummerplaner och den allmänna internationella fri-samtalstjänsten (UIFN).

2. Medlemsstaterna ska säkerställa att nationella regleringsmyndigheter eller andra behöriga myndigheter kan kräva av tillhandahållare av allmänna elektroniska kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster att från fall till fall blockera tillgången till nummer eller tjänster om detta är motiverat av skäl som rör bedrägeri eller missbruk, och i sådana fall kräva att tillhandahållare av elektroniska kommunikationstjänster håller inne intäkter från relevant samtrafik eller andra tjänster.

AVDELNING III

SLUTANVÄNDARES RÄTTIGHETER

Artikel 98

Undantag för vissa mikroföretag

Denna avdelning – förutom artiklarna 99 och 100 – ska inte vara tillämplig på mikroföretag som tillhandahåller nummerberoende interpersonella kommunikationstjänster, såvida de inte tillhandahåller även andra elektroniska kommunikationstjänster.

Medlemsstaterna ska säkerställa att slutanvändare informeras om undantag enligt första stycket innan de ingår ett avtal med ett mikroföretag som omfattas av ett sådant undantag.

Artikel 99

Icke-diskriminering

Tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster får inte tillämpa olikartade krav eller allmänna villkor för tillträde till eller användning av nät eller tjänster på slutanvändare av skäl som rör slutanvändarens nationalitet eller bosättnings- eller etableringsort, om inte sådan särbehandling är objektivt motiverad.

Artikel 100

Garantier till skydd av grundläggande rättigheter

1. Nationella åtgärder angående slutanvändares tillgång till eller användning av tjänster och applikationer genom elektroniska kommunikationsnät ska vara förenliga med Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad *stadgan*) och de allmänna principerna i unionsrätten.

2. Åtgärder angående slutanvändares tillgång till eller användning av tjänster och applikationer genom elektroniska kommunikationsnät som kan begränsa utövandet av de rättigheter eller friheter som erkänns i stadgan får införas endast om de föreskrivs enligt lag och är förenliga med dessa rättigheter eller friheter, är proportionella, nödvändiga och faktiskt svarar mot mål av allmänt intresse som erkänns av unionsrätten eller behovet att skydda andra människors rättigheter och friheter i linje med artikel 52.1 i stadgan och med allmänna principer i unionsrätten, inbegripet rätten till ett effektivt rättsmedel och till en rättvis rättegång. Följaktligen får sådana åtgärder vidtas endast med vederbörlig respekt för principen om oskuldspresumtion och rätten till integritet. Ett föregående, rättvist och opartiskt förfarande ska garanteras, inbegripet den eller de berörda personernas rätt att höras, med förbehåll för behovet av lämpliga förutsättningar och processuella arrangemang i vederbörligen underbyggda brådskande fall i enlighet med stadgan.

*Artikel 101***Harmoniseringsnivå**

1. Medlemsstaterna får inte i sin nationella rätt bibehålla eller införa bestämmelser om skydd för slutanvändare som avviker från artiklarna 102–115, inklusive strängare, eller mindre stränga, bestämmelser för att säkerställa en annan skyddsnivå, om inget annat anges i denna avdelning.

2. Fram till och med den 21 december 2021 får medlemsstaterna fortsätta att tillämpa strängare nationella konsumentskyddsbestämmelser som avviker från dem i artiklarna 102–115, förutsatt att de bestämmelserna var i kraft den 20 december 2018 och att eventuella begränsningar av den inre marknadens funktion som är en följd därav står i proportion till målet att skydda konsumenterna.

Medlemsstaterna ska senast den 21 december 2019 till kommissionen anmäla eventuella nationella bestämmelser som ska tillämpas på grundval av denna punkt.

*Artikel 102***Informationskrav i samband med avtal**

1. Innan en konsument blir bunden av ett avtal eller ett motsvarande erbjudande ska tillhandahållare av andra allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster än överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin till maskin-tjänster lämna den information som avses i artiklarna 5 och 6 i direktiv 2011/83/EU, och därutöver den information som anges i förteckningen i bilaga VIII till det här direktivet, i den utsträckning den informationen gäller en tjänst som de tillhandahåller.

Information ska lämnas på ett klart och begripligt sätt och på ett varaktigt medium enligt definitionen i artikel 2.10 i direktiv 2011/83/EU eller, när det inte är möjligt att lämna den på ett varaktigt medium, i ett dokument som är lätt att ladda ner och som tillgängliggörs av tillhandahållaren. Tillhandahållaren ska uttryckligen uppmärksamma konsumenten på att det dokumentet finns tillgängligt och på vikten av att ladda ned det för dokumentation, framtida användning och oförändrad återgivning.

Informationen ska på begäran lämnas i ett format som är tillgängligt för slutanvändare med funktionsnedsättning i enlighet med unionsrätt om harmonisering av tillgänglighetskraven för produkter och tjänster.

2. Den information som avses i punkterna 1, 3 och 5 ska också lämnas till slutanvändare som är mikroföretag eller små företag eller organisationer som drivs utan vinstsyfte, såvida de inte uttryckligen har samtyckt till att alla eller några av dessa bestämmelser frångås.

3. Tillhandahållare av andra allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster än överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin till maskin-tjänster ska ge konsumenterna en kortfattad och lättläst sammanfattning av avtalet. Den sammanfattningen ska innehålla de viktigaste delarna av informationskraven i enlighet med punkt 1. De viktigaste delarna ska omfatta åtminstone följande:

a) Tillhandahållarens namn, adress och kontaktuppgifter samt eventuella särskilda kontaktuppgifter för klagomål.

b) De huvudsakliga egenskaperna hos varje tjänst som tillhandahålls.

c) Respektive priser för aktivering av den elektroniska kommunikationstjänsten och för eventuella återkommande eller förbrukningsrelaterade avgifter, när tjänsten tillhandahålls mot direkt betalning i pengar.

d) Avtalets löptid och villkor för dess förlängning och uppsägning.

e) I vilken utsträckning produkterna eller tjänsterna är utformade för slutanvändare med funktionsnedsättning.

- f) När det gäller internetanslutningstjänster, en sammanfattning av den information som krävs enligt artikel 4.1 d och e i förordning (EU) 2015/2120.

Senast den 21 december 2019 ska kommissionen efter att ha hört Berc anta genomförandeakter med närmare angivelser om en mall för sammanfattning av avtalet som tillhandahållarna ska använda för att fullgöra sina skyldigheter enligt denna punkt.

Dessa genomförandeakter ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 118.4.

Tillhandahållare som omfattas av skyldigheterna enligt punkt 1 ska fylla i mallen för sammanfattning av avtalet med den information som krävs och avgiftsfritt lämna sammanfattningen av avtalet till konsumenterna innan avtalet ingås, och detta ska också gälla distansavtal. Om det av objektiva tekniska skäl är omöjligt att lämna sammanfattningen av avtalet i detta skede ska den utan onödigt dröjsmål lämnas senare, och avtalet ska träda i kraft när konsumenten har bekräftat sitt samtycke efter att ha mottagit sammanfattningen av avtalet.

4. Den information som avses i punkterna 1 och 3 ska utgöra en integrerad del av avtalet och får inte ändras såvida inte parterna uttryckligen enas om detta.

5. När internetanslutningstjänster eller allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster faktureras utifrån förbrukning i volym eller tid ska tillhandahållarna av dessa tjänster erbjuda konsumenterna en funktion för övervakning och kontroll av användningen av var och en av dessa tjänster. Denna funktion ska ge tillgång till aktuell information om förbrukningen för de tjänster som ingår i en prisplan. Framför allt ska tillhandahållarna meddela konsumenterna innan eventuella förbrukningsgränser – som fastställts av behöriga myndigheter, i relevanta fall i samverkan med nationella regleringsmyndigheter, och som ingår i deras prisplan – uppnås samt när en tjänst som ingår i deras prisplan är helt förbrukad.

6. Medlemsstaterna får i nationell rätt bibehålla eller införa bestämmelser med krav på att tillhandahållarna ska tillhandahålla tilläggsinformation om förbrukningsnivån och tillfälligt förhindra fortsatt användning av den relevanta tjänsten som skulle överskrida en ekonomisk eller volymmässig gräns som fastställts av den behöriga myndigheten.

7. Det står medlemsstaterna fritt att i nationell rätt bibehålla eller införa bestämmelser avseende frågor som inte regleras i denna artikel, framför allt för att kunna ta itu med uppkommande problem.

Artikel 103

Insyn, jämförelse av erbjudanden och offentliggörande av information

1. Om tillhandahållare av internetanslutningstjänster eller allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster sätter upp villkor för tillhandahållandet av de tjänsterna ska de behöriga myndigheterna, i relevanta fall i samverkan med de nationella regleringsmyndigheterna, säkerställa att alla sådana tillhandahållare – eller den behöriga myndigheten själv, i relevanta fall i samverkan med den nationella regleringsmyndigheten – offentliggör den information som avses i bilaga IX på ett tydligt, heltäckande och maskinläsbart sätt och i ett format som är tillgängligt för slutanvändare med funktionsnedsättning i enlighet med unionsrätt om harmonisering av tillgänglighetskraven för produkter och tjänster. Sådan information ska uppdateras regelbundet. Behöriga myndigheter, i relevanta fall i samverkan med nationella regleringsmyndigheter, får ange ytterligare krav avseende i vilken form sådan information ska offentliggöras. Informationen ska på begäran lämnas till den behöriga myndigheten och, där detta är relevant, till den nationella regleringsmyndigheten, innan den offentliggörs.

2. De behöriga myndigheterna, i relevanta fall i samverkan med de nationella regleringsmyndigheterna, ska säkerställa att slutanvändarna har kostnadsfri tillgång till minst ett oberoende jämförelseverktyg som gör det möjligt att jämföra och utvärdera olika internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster samt, i tillämpliga fall, allmänt tillgängliga nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster vad gäller

- a) priser och taxor för tjänster som tillhandahålls mot återkommande eller förbrukningsbaserad direkt betalning i pengar, och

b) kvaliteten på tjänstprestanda när en lägsta tjänstekvalitet erbjuds eller när det krävs av företaget att det offentliggör sådan information enligt artikel 104.

3. Det jämförelseverktyg som avses i punkt 2 ska

a) vara operativt oberoende från tillhandahållarna av sådana tjänster, varigenom det säkerställs att alla de tillhandahållarna behandlas på samma sätt i sökresultaten,

b) tydligt informera om vilka som äger och driver jämförelseverktyget,

c) ange tydliga och objektiva kriterier på vilka jämförelsen ska grundas,

d) använda ett klart och otvetydigt språk,

e) ge korrekt och aktuell information samt ange tidpunkten för den senaste uppdateringen,

f) vara öppet för alla tillhandahållare av internetanslutningstjänster eller allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster som tillgängliggör relevant information och innefatta ett brett urval av erbjudanden som täcker en betydande del av marknaden och, när den presenterade informationen inte utgör en fullständig bild av marknaden, en tydlig angivelse av detta innan resultaten visas,

g) erbjuda effektiva rutiner för rapportering av felaktig information,

h) innefatta möjligheten att jämföra pris, taxa och kvalitet för olika tjänsteerbjudanden som är tillgängliga för konsumenterna och, om medlemsstaterna så kräver, för dessa erbjudanden och de standarderbjudanden som är allmänt tillgängliga för andra slutanvändare.

Jämförelseverktyg som uppfyller kraven i leden a–h ska på begäran av den som tillhandahåller verktyget certifieras av de behöriga myndigheterna, i relevanta fall i samverkan med de nationella regleringsmyndigheterna.

Tredje parter ska i syfte att tillhandahålla sådana oberoende jämförelseverktyg ha rätt att kostnadsfritt och i öppna dataformat använda information som offentliggjorts av tillhandahållare av internetanslutningstjänster eller allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster.

4. Medlemsstaterna får kräva att tillhandahållare av internetanslutningstjänster eller allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster, eller båda, vid behov sprider kostnadsfri information av allmänintresse till befintliga och nya slutanvändare med hjälp av de metoder som de normalt använder för att kommunicera med slutanvändarna. I så fall ska informationen av allmänintresse tillhandahållas av de berörda offentliga myndigheterna i ett standardiserat format och bland annat omfatta

a) de vanligaste sätten att använda internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster för att bedriva olaglig verksamhet eller sprida skadligt innehåll, särskilt när det kan skada respekten för andras fri- och rättigheter, inklusive intrång i dataskydds rättigheter, upphovsrätt och närstående rättigheter, och de rättsliga följderna av detta, och

b) metoder för att skydda sig mot risker för personlig säkerhet, integritet och personuppgifter vid användning av internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster.

*Artikel 104***Tjänstekvalitet i samband med internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster**

1. De nationella regleringsmyndigheterna i samverkan med andra behöriga myndigheter får kräva att tillhandahållare av internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster offentliggör uttömmande, jämförbar, tillförlitlig, användarvänlig och aktuell information om tjänsternas kvalitet till slutanvändarna, i den utsträckning som de utövar kontroll över åtminstone några delar av nätet antingen direkt eller genom ett tjänstenivåavtal om detta, och om åtgärder som vidtagits för att säkerställa likvärdigt tillträde för slutanvändare med funktionsnedsättning. De nationella regleringsmyndigheterna i samverkan med andra behöriga myndigheter får också kräva att tillhandahållare av allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster ska informera konsumenter om kvaliteten på de tjänster som de tillhandahåller är beroende av externa faktorer, såsom kontroll av överföringen av signaler eller internetuppkopplingens kvalitet.

Informationen ska på begäran lämnas till den nationella regleringsmyndigheten och, där det är relevant, till andra behöriga myndigheter innan den offentliggörs.

Åtgärderna i syfte att säkerställa tjänsternas kvalitet ska överensstämma med förordning (EU) 2015/2120.

2. De nationella regleringsmyndigheterna i samverkan med andra behöriga myndigheter ska, med största möjliga beaktande av Berecs riktlinjer, specificera parametrar för att mäta tjänsternas kvalitet och de tillämpliga mätmetoderna samt innehållet i och formen och sättet för hur informationen ska offentliggöras, inbegripet eventuella mekanismer för kvalitetscertifiering. Vid behov ska parametrarna, definitionerna och mätmetoderna i bilaga X användas.

För att bidra till en enhetlig tillämpning av denna punkt och av bilaga X ska Berec senast den 21 juni 2020, efter att ha samrått med berörda aktörer och i nära samarbete med kommissionen, anta riktlinjer med angivelser om de relevanta parametrarna för tjänstekvalitet, inbegripet parametrar som är relevanta för slutanvändare med funktionsnedsättning, tillämpliga mätmetoder, innehållet i och formatet för offentliggörande av informationen och mekanismer för kvalitetscertifiering.

*Artikel 105***Avtalets löptid och uppsägning av avtal**

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att villkor och förfaranden vid uppsägning av avtal inte hämmar byte av tjänstetillhandahållare och att avtal som ingås mellan konsumenterna och tillhandahållare av andra allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster än nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster och överföringstjänster för tillhandahållande av maskin till maskin-tjänster inte föreskriver en bindningstid som överstiger 24 månader. Medlemsstaterna får anta eller bibehålla bestämmelser som föreskriver kortare maximala bindningstider.

Denna punkt gäller inte för löptiden för ett avbetalningskontrakt där konsumenten i ett separat avtal har gått med på att göra avbetalningar enbart för anläggning av en fysisk anslutning, i synnerhet till nät med mycket hög kapacitet. Ett avbetalningskontrakt för anläggning av en fysisk anslutning får inte innefatta terminalutrustning, såsom en router eller ett modem, och får inte hindra konsumenter från att utöva sina rättigheter enligt denna artikel.

2. Punkt 1 gäller även för slutanvändare som är mikroföretag, små företag eller organisationer som drivs utan vinstsyfte, såvida de inte uttryckligen har samtyckt till att dessa bestämmelser frångås.

3. Om det av ett avtal eller nationell rätt följer att ett tidsbegränsat avtal för andra elektroniska kommunikationstjänster än nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster och överföringstjänster för tillhandahållande av maskin till maskin-tjänster får förlängas automatiskt ska medlemsstaterna säkerställa att slutanvändare, efter en sådan förlängning, har rätt att när som helst säga upp avtalet med högst en månads uppsägningstid, i enlighet med vad som fastställts av medlemsstaterna, utan annan kostnad än avgifterna för erhållandet av tjänsten under uppsägningstiden. Innan avtalet förlängs automatiskt ska tillhandahållaren tydligt, i god tid och på ett varaktigt medium informera slutanvändarna om när avtalet löper ut och om hur avtalet kan sägas upp. Tillhandahållarna ska samtidigt ge slutanvändarna råd om de förmånligaste prisvillkor som gäller för slutanvändarens tjänster. Tillhandahållare ska minst en gång per år ge slutanvändarna information om förmånligaste prisvillkor.

4. Slut användare ska ha rätt att säga upp sitt avtal utan ytterligare kostnad vid meddelande om ändringar av avtalsvillkoren som föreslås av tillhandahållare av andra allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster än nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster, med undantag för fall där de föreslagna ändringarna enbart är till slutanvändarens fördel, är av rent administrativ karaktär och inte får några negativa konsekvenser för slutanvändaren eller föreskrivs direkt genom unionsrätt eller nationell rätt.

Tillhandahållarna ska underrätta slutanvändarna om ändringar i avtalsvillkoren minst en månad i förväg och samtidigt informera dem om att de har rätt att säga upp avtalet utan ytterligare kostnad om de inte godtar de nya villkoren. Rätten att säga upp avtalet ska kunna utövas inom en månad från underrättelsen. Medlemsstaterna får förlänga den tidsfristen med högst tre månader. Medlemsstaterna ska säkerställa att underrättelsen görs på ett tydligt och begripligt sätt, på ett varaktigt medium.

5. Alla betydande ihållande eller ofta återkommande skillnader mellan den faktiska prestandan på andra elektroniska kommunikationstjänster än internetanslutningstjänster eller nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster och den prestanda som anges i avtalet ska anses som skäl att aktivera de påföljder som konsumenten har tillgång till i enlighet med nationell rätt, inbegripet rätten att säga upp avtalet utan kostnad.

6. Om en slut användare har rätt att säga upp ett avtal avseende en annan allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst än en nummeroberoende interpersonell kommunikationstjänst före utgången av den överenskomna avtalsperioden i enlighet med detta direktiv, andra bestämmelser i unionsrätten eller nationell lagstiftning ska slutanvändaren inte vara skyldig att betala någon annan ersättning än för subventionerad terminalutrustning som denne behåller.

Om slutanvändaren väljer att behålla terminalutrustning som vid tidpunkten för avtalets ingående ingår i ett paket ska den eventuella ersättningen inte överstiga det tidsproportionella värde för utrustningen i enlighet med vad som överenskommits vid tidpunkten för avtalets ingående eller den kvarstående delen av serviceavgiften fram till utgången av avtalet, beroende på vilket belopp som är lägst.

Medlemsstaterna får fastställa andra metoder för beräkning av ersättningen, under förutsättning att metoden inte leder till att ersättningen överstiger den ersättning som beräknats i enlighet med andra stycket.

Tillhandahållaren ska kostnadsfritt häva eventuella förbehåll avseende användningen av den terminalutrustningen på andra nät vid en tidpunkt som fastställts av medlemsstaterna, dock senast vid betalningen av ersättningen.

7. Vad gäller överföringstjänster som används för maskin till maskin-tjänster ska de rättigheter som nämns i punkterna 4 och 6 endast gälla till förmån för slutanvändare som är konsument, mikroföretag, små företag eller organisationer som drivs utan vinstsyfte.

Artikel 106

Byte av tillhandahållare och nummerportabilitet

1. I händelse av byte mellan tillhandahållare av internetanslutningstjänster ska de berörda tillhandahållarna ge slutanvändaren lämplig information före och under bytesförandet och säkerställa internetanslutningstjänstens kontinuitet, såvida inte detta är tekniskt ogenomförbart. Den mottagande tillhandahållaren ska säkerställa att aktiveringen av internetanslutningstjänsten sker snarast möjligt den dag och inom den tidsram som uttryckligen avtalats med slutanvändaren. Den överlämnande tillhandahållaren ska fortsätta att tillhandahålla sin internetanslutningstjänst på samma villkor till dess att den mottagande tillhandahållaren aktiverar sin internetanslutningstjänst. Eventuella avbrott i tjänsten under bytet får inte överstiga en arbetsdag.

De nationella regleringsmyndigheterna ska säkerställa att bytesförandet är effektivt och enkelt för slutanvändaren.

2. Medlemsstaterna ska säkerställa att alla slutanvändare med nummer från den nationella nummerplanen har rätt att på begäran behålla sina nummer oberoende av vilket företag som tillhandahåller tjänsten, i enlighet med bilaga VI del C.

3. När en slutanvändare säger upp ett avtal ska medlemsstaterna säkerställa att slutanvändaren kan behålla rätten att portera ett nummer från den nationella nummerplanen till en annan tillhandahållare under minst en månad efter dagen för avtalets upphörande, såvida inte slutanvändaren avsägar sig denna rättighet.

4. De nationella regleringsmyndigheterna ska säkerställa att prissättning tillhandahållare emellan som avser nummerportabilitet är kostnadsorienterad och att inga direkta avgifter tas ut av slutanvändare.

5. Porteringsavtal och efterföljande aktivering av dem ska utföras snarast möjligt den dag som uttryckligen avtalats med slutanvändaren. En slutanvändare som ingått ett avtal om portering av ett nummer till en ny tillhandahållare ska under alla omständigheter få numret aktiverat inom en arbetsdag från och med den dag som avtalats med slutanvändaren. Om porteringsförandet misslyckas ska den överlämnande tillhandahållaren återaktivera slutanvändarens nummer och tillhörande tjänster till dess att porteringen lyckas. Den överlämnande tillhandahållaren ska fortsätta att tillhandahålla sina tjänster på samma villkor till dess att den mottagande tillhandahållarens tjänster är aktiverade. Avbrott i tjänsten under bytet av tillhandahållare och nummerporteringen får under inga omständigheter överstiga en arbetsdag. Operatörer vars accessnät eller faciliteter används av antingen den överlämnande eller den mottagande tillhandahållaren, eller av båda, ska säkerställa att det inte förekommer avbrott i tjänsten som försenar bytes- och porteringsförandet.

6. Den mottagande tillhandahållaren ska leda det bytes- och porteringsförande som anges i punkterna 1 och 5 och både den mottagande och den överlämnande tillhandahållaren ska samarbeta lojalt. De ska inte försena eller missbruka bytes- och porteringsförandet och inte heller portera nummer eller byta slutanvändare utan slutanvändarnas uttryckliga samtycke. Slutandarnas avtal med den överlämnande tillhandahållaren ska automatiskt upphöra att gälla när bytesförandet avslutas.

Nationella regleringsmyndigheter får fastställa detaljerna i bytesförandet och porteringsförandet, med hänsyn till nationella bestämmelser om avtal, teknisk genomförbarhet och slutanvändarens behov av en tjänst utan avbrott. Detta ska, om tekniskt möjligt, omfatta ett krav på att nummerportabilitet ska genomföras med hjälp av over-the-air-tillhandahållande, om inte slutanvändaren begär något annat. De nationella regleringsmyndigheterna ska också vidta lämpliga åtgärder som säkerställer att slutanvändarna på lämpligt sätt informeras och skyddas under hela bytes- och porteringsförandena och att deras tillhandahållare inte byts ut till en annan mot slutanvändarnas vilja.

Den överlämnande tillhandahållaren ska på begäran betala tillbaka eventuella kvarstående tillgodohavanden till konsumenter som använder förhandsbetalda tjänster. Återbetalning får medföra en avgift endast om detta anges i avtalet. En sådan avgift ska vara proportionell och motsvara de faktiska kostnader som återbetalningen medför för den överlämnande tillhandahållaren.

7. Medlemsstaterna ska fastställa regler om sanktioner för en tillhandahållares underlåtelse att uppfylla de skyldigheter som föreskrivs i denna artikel, inbegripet tillhandahållares förseningar vid eller missbruk av portering eller sådana förseningar eller sådant missbruk som sker på tillhandahållarens vägnar.

8. Medlemsstaterna ska fastställa regler om att tillhandahållare enkelt och snabbt ska ersätta slutanvändare om en tillhandahållare underlåter att uppfylla de skyldigheter som föreskrivs i denna artikel samt i fall av förseningar vid eller missbruk av porterings- och bytesförfaranden, och missade service- och installationstillfällen.

9. Utöver den information som krävs enligt bilaga VIII ska medlemsstaterna säkerställa att slutanvändarna får lämplig information om deras rätt till ersättning enligt punkterna 7 och 8.

Artikel 107

Paketerbudanden

1. Om ett paket av tjänster eller ett paket av tjänster och terminalutrustning som erbjuds en konsument omfattar minst en internetanslutningstjänst eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst, ska artiklarna 102.3, 103.1, 105 och 106.1 gälla alla delar av paketet; de ska härvid i tillämpliga delar gälla även de delar som annars inte omfattas av de bestämmelserna.

2. Om konsumenten enligt unionsrätten, eller nationell rätt i enlighet med unionsrätten, har rätt att säga upp någon del av det paket som avses i punkt 1 före utgången av den överenskomna avtalsperioden på grund av bristande överensstämmelse med avtalet eller underlåtenhet att leverera, ska medlemsstaterna föreskriva att konsumenten har rätt att säga upp avtalet med avseende på alla delar av paketet.

3. Eventuella abonnemang på ytterligare tjänster eller terminalutrustning som levereras eller tillhandahålls av samma tillhandahållare av internetanslutningstjänster eller allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster får inte innebära en förlängning av den ursprungliga löptiden för det avtal till vilket sådana tjänster eller sådan terminalutrustning läggs till, såvida konsumenten inte uttryckligen samtycker till annat vid tecknandet av ett abonnemang på ytterligare tjänster eller terminalutrustning.

4. Punkterna 1 och 3 ska även gälla för slutanvändare som är mikroföretag, små företag eller organisationer som drivs utan vinstsyfte, såvida de inte uttryckligen har samtyckt till att alla eller några av dessa bestämmelser frångås.

5. Medlemsstaterna får även tillämpa punkt 1 när det gäller andra bestämmelser som fastställs i denna avdelning.

Artikel 108

Tillgång till tjänster

Medlemsstaterna ska vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa största möjliga tillgång till de talkommunikations- och internetanslutningstjänster som tillhandahålls i allmänna elektroniska kommunikationsnät i händelse av nätsammanbrott av katastrofkaraktär eller i fall av force majeure. Medlemsstaterna ska säkerställa att tillhandahållare av talkommunikationstjänster vidtar alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa en oavbruten tillgång till alarmeringstjänster och oavbruten utsändning av varningar till allmänheten.

Artikel 109

Nödkommunikation och det gemensamma europeiska nödnumret

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att samtliga slutanvändare av de tjänster som avses i punkt 2, inbegripet användare av allmänna telefonautomater, har tillträde till alarmeringstjänster via nödkommunikation avgiftsfritt och utan att behöva använda sig av något betalningsmedel genom att använda det gemensamma europeiska nödnumret 112 och eventuella nationella nödnummer som specificerats av medlemsstaterna.

Medlemsstaterna ska främja tillträdet till alarmeringstjänster via det gemensamma europeiska nödnumret 112 från elektroniska kommunikationsnät som inte är allmänt tillgängliga men som möjliggör samtal till allmänna nät, särskilt när företaget med ansvar för det nätet inte tillhandahåller något alternativt och enkelt tillträde till en alarmeringstjänst.

2. Medlemsstaterna ska, efter samråd med nationella regleringsmyndigheter och alarmeringstjänster samt tillhandahållare av elektroniska kommunikationstjänster säkerställa att tillhandahållare av allmänt tillgängliga nummerbase-rade interpersonella kommunikationstjänster, om dessa tjänster för slutanvändare möjliggör uppringning av samtal till nummer i en nationell eller internationell nummerplan, ger tillgång till alarmeringstjänster via nödkommunikation till den lämpligaste alarmeringscentralen.

3. Medlemsstaterna ska säkerställa att all nödkommunikation till det gemensamma europeiska nödnumret 112 besvaras korrekt och behandlas på det sätt som bäst passar den nationella organisationen för alarmering. Denna nödkommunikation ska besvaras och hanteras minst lika snabbt och effektivt som nödkommunikation till nationella nödnummer, där sådana fortfarande används.

4. Senast den 21 december 2020 och vartannat år därefter, ska kommissionen lägga fram en rapport för Europaparlamentet och rådet om ändamålsenligheten i genomförandet av det gemensamma europeiska nödnumret 112.

5. Medlemsstaterna ska säkerställa att tillträde för slutanvändare med funktionsnedsättning till alarmeringstjänster är tillgängligt via nödkommunikation och är likvärdigt med det tillträde som åtnjuts av andra slutanvändare, i enlighet med unionsrätten om harmonisering av tillgänglighetskraven för produkter och tjänster. Kommissionen och de nationella regleringsmyndigheterna eller andra behöriga myndigheter ska vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att slutanvändare med funktionsnedsättning som reser i en annan medlemsstat har tillträde till alarmeringstjänster på likvärdiga villkor som andra slutanvändare, om detta är möjligt, utan förhandsregistrering. Dessa åtgärder ska syfta till att säkerställa interoperabilitet mellan medlemsstater och i största möjliga utsträckning bygga på europeiska standarder eller specifikationer som fastställts i enlighet med artikel 39. Sådana åtgärder ska inte hindra medlemsstaterna från att anta ytterligare krav i syfte att nå de mål som fastställs i denna artikel.

6. Medlemsstaterna ska säkerställa att information om varifrån samtalet kommer görs tillgänglig för den lämpligaste alarmeringscentralen utan dröjsmål efter det att nödkommunikationen har upprättats. Detta ska inbegripa nätbaserad lokalisering information och, om sådan finns tillgänglig, information från terminaler om varifrån samtalet kommer. Medlemsstaterna ska säkerställa att fastställandet och överföringen av informationen om varifrån samtalet kommer är avgiftsfria för slutanvändaren och alarmeringscentralen i fråga om all nödkommunikation till det gemensamma europeiska nödnumret 112. Medlemsstaterna får utvidga den skyldigheten till att även omfatta nödkommunikation till nationella nödnummer. De behöriga regleringsmyndigheterna ska, vid behov efter samråd med Berec, fastställa kriterier för korrekthet och tillförlitlighet när det gäller informationen om varifrån samtalet kommer.

7. Medlemsstaterna ska säkerställa att slutanvändarna får tillräcklig information om att det gemensamma europeiska nödnumret 112 finns, om hur det kan användas och om dess tillgänglighetsfunktioner, bland annat genom initiativ speciellt riktade till personer som reser mellan olika medlemsstater och slutanvändare med funktionsnedsättning. Informationen ska ges i lättillgängliga format och ta hänsyn till olika typer av funktionsnedsättning. Kommissionen ska stödja och komplettera medlemsstaternas åtgärder.

8. För att säkerställa en effektiv tillgång till alarmeringstjänster via nödkommunikation till det gemensamma europeiska nödnumret 112 i medlemsstaterna ska kommissionen, efter samråd med Berec, anta delegerade akter i enlighet med artikel 117 för att komplettera punkterna 2, 5 och 6 i den här artikeln om de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa kompatibilitet, interoperabilitet, kvalitet, tillförlitlighet och kontinuitet i nödkommunikation i unionen i fråga om lösningar för information om varifrån samtalet kommer, tillträde för slutanvändare med funktionsnedsättning och dirigerering till den lämpligaste alarmeringscentralen. De första av dessa delegerade akter ska antas senast den 21 december 2022.

Dessa delegerade akter ska antas utan att det påverkar organisationen av alarmeringstjänster, som fortsatt tillhör medlemsstaternas exklusiva behörighetsområde.

Berec ska upprätthålla en databas med E.164-nummer för medlemsstaternas alarmeringstjänster i syfte att säkerställa att dessa kan kontakta varandra från en medlemsstat till en annan, om inte någon annan organisation redan har en sådan databas.

Artikel 110

System för varning till allmänheten

1. Senast den 21 juni 2022 ska medlemsstaterna säkerställa att, när system för varningar till allmänheten avseende överhängande eller nära förestående större nödsituationer och katastrofer har inrättats, varningar till allmänheten, sänds till berörda slutanvändare av tillhandahållare av mobila nummerbaserade kommunikationstjänster.

2. Utan hinder av punkt 1 får medlemsstaterna besluta att varningar till allmänheten ska sändas via allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster som varken är sådana som avses i punkt 1 eller sändningstjänster, eller att de ska sändas via en mobil applikation som är beroende av internetanslutning, under förutsättning att systemet för varning till allmänheten är lika verkningsfullt när det gäller täckning och kapacitet att nå slutanvändare, inbegripet de som endast tillfälligt befinner sig i det berörda området, med största möjliga beaktande av Berecs riktlinjer. Det ska vara lätt för slutanvändare att ta emot varningar till allmänheten.

Senast den 21 juni 2020 och efter samråd med de myndigheter som ansvarar för alarmeringscentraler ska Berec offentliggöra riktlinjer för hur man ska bedöma huruvida system för varningar till allmänheten enligt denna punkt har likvärdig verkningsgrad som systemen enligt punkt 1.

Artikel 111

Likvärdig tillgång och likvärdigt utbud för slutanvändare med funktionsnedsättning

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att de behöriga myndigheterna specificerar de krav som ska uppfyllas av tillhandahållare av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster för att säkerställa att slutanvändare med funktionsnedsättning

a) får tillgång till elektroniska kommunikationstjänster, inklusive tillhörande avtalsinformation som lämnats i enlighet med artikel 102, i samma utsträckning som flertalet slutanvändare, och

b) kan dra nytta av ett utbud av företag och tjänster som är likvärdigt med det som flertalet slutanvändare har tillgång till.

2. När medlemsstaterna vidtar de åtgärder som avses i punkt 1 i denna artikel ska de främja efterlevnaden av de relevanta standarder eller specifikationer som fastställts i enlighet med artikel 39.

Artikel 112

Nummerupplysningstjänster

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att samtliga tillhandahållare av nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster som tilldelar nummer från en nummerplan tillmötesgår varje rimlig begäran om att de ska, för tillhandahållandet av allmänt tillgängliga nummerupplysningstjänster och abonnentförteckningar, tillgängliggöra den relevanta informationen i ett avtalat format på villkor som är rättvisa, objektiva, kostnadsorienterade och icke-diskriminerande.

2. De nationella regleringsmyndigheterna ska ha befogenhet att införa skyldigheter och villkor för företag som kontrollerar slutanvändarnas tillgång, vad gäller nummerupplysningstjänster, i enlighet med artikel 61. Sådana skyldigheter och villkor ska vara objektiva, rättvisa, icke-diskriminerande och transparenta.

3. Medlemsstaterna får inte behålla några regulatoriska begränsningar som hindrar slutanvändare i en medlemsstat från att direkt få tillgång till nummerupplysningstjänsten i en annan medlemsstat genom taltelefoni eller sms, och ska vidta åtgärder för att säkerställa sådan tillgång i enlighet med artikel 97.
4. Denna artikel är tillämplig i den mån inte annat följer av unionsrätt om skydd av personuppgifter och för privatlivet, särskilt artikel 12 i direktiv 2002/58/EG.

Artikel 113

Interoperabilitet för bilradiomottagare och radiomottagare för konsumenter och digital tv-utrustning för konsumenter

1. Medlemsstaterna ska säkerställa interoperabilitet för bilradiomottagare och digital tv-utrustning för konsumenter i enlighet med bilaga XI.
2. Medlemsstaterna får anta åtgärder för att säkerställa interoperabilitet för andra radiomottagare för konsumenter samtidigt som de begränsar inverkan på marknaden för rundradiomottagare av lågt värde och säkerställer att sådana åtgärder inte tillämpas på produkter där radiomottagaren endast har en underordnad funktion, såsom smartphones, eller för utrustning som används av radioamatörer.
3. Medlemsstaterna ska uppmuntra tillhandahållarna av digitala tv-tjänster att, när så är lämpligt, säkerställa att den digitala tv-utrustning de tillhandahåller sina slutanvändare är interoperabel så att den digitala tv-utrustningen när det är tekniskt möjligt kan återanvändas med andra tillhandahållare av digitala tv-tjänster.

Utan att det påverkar artikel 5.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/19/EU ⁽¹⁾ ska medlemsstaterna säkerställa att slutanvändarna vid avtalens utgång har möjlighet att återlämna den digitala tv-utrustningen genom en avgiftsfri och enkel process, såvida inte tillhandahållaren kan visa att det råder fullständig interoperabilitet mellan den utrustningen och andra tillhandahållares digitala tv-tjänster, inbegripet de som slutanvändaren har bytt till.

Digital tv-utrustning som överensstämmer med harmoniserade standarder för vilka referensuppgifterna har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*, eller med delar av sådana standarder, ska anses uppfylla det krav på interoperabilitet som anges i andra stycket och som omfattas av dessa standarder eller delar av dem.

Artikel 114

Sändningsplikt ("must carry")

1. Företag som omfattas av medlemsstaternas jurisdiktion och som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster som används för distribution av radio- och tv-sändningar till allmänheten, där ett betydande antal slutanvändare av sådana nät och tjänster använder dem som sitt huvudsakliga medel för att ta emot radio- och tv-sändningar, får av medlemsstaterna åläggas skälig *sändningsplikt (must carry)* för överföring av vissa angivna radio- och tv-sändningar och därtill hörande tilläggstjänster, särskilt tjänster för att ge slutanvändare med funktionsnedsättning lämpligt tillträde och data som stöder uppkopplade tv-tjänster och EPG:er. Sådan sändningsplikt ska införas endast när det är nödvändigt för att uppfylla mål avseende allmänintresset som klart definierats av varje medlemsstat, och de ska vara proportionella och transparenta.
2. Senast den 21 december 2019 och därefter vart femte år ska medlemsstaterna se över de skyldigheter som anges i punkt 1, utom när medlemsstaterna har genomfört en sådan översyn under de föregående fyra åren.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/19/EU av den 4 juli 2012 om avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk och elektronisk utrustning (WEEE) (EUT L 197, 24.7.2012, s. 38).

3. Varken punkt 1 i denna artikel eller artikel 59.2 ska påverka medlemsstaternas förmåga att bestämma lämplig ersättning, om sådan utgår, med avseende på åtgärder som vidtas i enlighet med denna artikel, medan de också ska garantera att det under liknande förhållanden inte förekommer någon diskriminerande behandling av tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster. Om ersättning utgår, ska medlemsstaterna säkerställa att ersättningsskyldigheten klart fastställs i nationell lagstiftning, inbegripet, i förekommande fall, kriterier för beräkning av sådan ersättning. Medlemsstaterna ska även säkerställa att den tillämpas på ett proportionellt och transparent sätt.

Artikel 115

Tillhandahållande av ytterligare faciliteter

1. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 88.2 ska medlemsstaterna säkerställa att de behöriga myndigheterna, i relevanta fall i samverkan med de nationella regleringsmyndigheterna, har möjlighet att kräva att alla tillhandahållare av internetanslutningstjänster eller allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster avgiftsfritt erbjuder samtliga eller delar av de ytterligare faciliteter som förtecknas i bilaga VI del B, förutsatt att det är tekniskt genomförbart, liksom samtliga eller delar av de ytterligare faciliteter som förtecknas i bilaga VI del A.

2. Vid tillämpningen av punkt 1 får medlemsstaterna gå längre än förteckningen över ytterligare faciliteter i bilaga VI delarna A och B för att säkerställa en högre nivå av konsumentskydd.

3. En medlemsstat får besluta att inte tillämpa punkt 1 på hela eller delar av sitt territorium om den, sedan den beaktat de berörda parternas synpunkter, anser att det finns tillräcklig tillgång till dessa faciliteterna.

Artikel 116

Anpassning av bilagorna

Kommissionen ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 117 om ändring av bilagorna V, VI, IX, X och XI för att ta hänsyn till den tekniska och sociala utvecklingen eller till förändringar av efterfrågan på marknaden.

DEL IV

SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 117

Utövande av delegering

1. Befogenheten att anta delegerade akter ges till kommissionen med förbehåll för de villkor som anges i denna artikel.

2. Den befogenhet att anta delegerade akter som avses i artiklarna 75, 109 och 116 ska ges till kommissionen för en period på fem år från och med den 20 december 2018. Kommissionen ska utarbeta en rapport om delegeringen av befogenhet senast nio månader före utgången av perioden på fem år. Delegeringen av befogenhet ska genom tyst medgivande förlängas med perioder av samma längd, såvida inte Europaparlamentet eller rådet motsätter sig en sådan förlängning senast tre månader före utgången av perioden i fråga.

3. Den delegering av befogenhet som avses i artiklarna 75, 109 och 116 får när som helst återkallas av Europaparlamentet eller rådet. Ett beslut om återkallelse innebär att delegeringen av den befogenhet som anges i beslutet upphör att gälla. Beslutet får verkan dagen efter det att det offentliggörs i *Europeiska unionens officiella tidning*, eller vid ett senare i beslutet angivet datum. Det påverkar inte giltigheten av delegerade akter som redan har trätt i kraft.

4. Innan kommissionen antar en delegerad akt, ska den samråda med experter som utsetts av varje medlemsstat i enlighet med principerna i det interinstitutionella avtalet av den 13 april 2016 om bättre lagstiftning.

5. Så snart kommissionen antar en delegerad akt ska den samtidigt delge Europaparlamentet och rådet denna.
6. En delegerad akt som antas enligt artiklarna 75, 109 och 116 ska träda i kraft endast om varken Europaparlamentet eller rådet har gjort invändningar mot den delegerade akten inom en period på två månader från den dag då akten delgavs Europaparlamentet och rådet, eller om både Europaparlamentet och rådet, före utgången av den perioden, har underrättat kommissionen om att de inte kommer att invända. Denna period ska förlängas med två månader på Europaparlamentets eller rådets initiativ.

Artikel 118

Kommittéförfarande

1. Kommissionen ska biträdas av en kommitté (nedan kallad *kommunikationskommittén*). Denna kommitté ska vara en kommitté i den mening som avses i förordning (EU) nr 182/2011.
2. För de genomförandeakter som avses i artikel 28.4 andra stycket ska kommissionen biträdas av den radiospektrumkommitté som inrättats i enlighet med artikel 3.1 i beslut nr 676/2002/EG. Denna kommitté ska vara en kommitté i den mening som avses i förordning (EU) nr 182/2011.
3. När det hänvisas till denna punkt ska artikel 4 i förordning (EU) nr 182/2011 tillämpas.

Om kommitténs yttrande ska inhämtas genom skriftligt förfarande, ska det förfarandet avslutas utan resultat om kommitténs ordförande, inom tidsfristen för att avge yttrandet, så beslutar eller en kommittéledamot så begär. I det fallet ska ordföranden kalla till ett kommittémöte inom skälig tid.

4. När det hänvisas till denna punkt ska artikel 5 i förordning (EU) nr 182/2011 tillämpas, med beaktande av artikel 8 i den förordningen.

Om kommitténs yttrande ska inhämtas genom ett skriftligt förfarande, ska det förfarandet avslutas utan resultat om kommitténs ordförande, inom tidsfristen för att avge yttrandet, så beslutar eller en kommittéledamot så begär. I det fallet ska ordföranden kalla till ett kommittémöte inom skälig tid.

Artikel 119

Utbyte av information

1. Kommissionen ska ge kommunikationskommittén all relevant information om resultatet av de regelbundna överläggningarna med företrädare för nätoperatörer, tjänstetillhandahållare, användare, konsumenter, tillverkare, fackliga organisationer samt tredje länder och internationella organisationer.
2. Kommunikationskommittén ska, med beaktande av unionens politik inom området elektronisk kommunikation, främja informationsutbytet mellan medlemsstaterna och mellan medlemsstaterna och kommissionen när det gäller läget för och utvecklingen av regleringsverksamheten avseende elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster.

Artikel 120

Offentliggörande av information

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att aktuell information rörande genomförandet av detta direktiv görs tillgängliga för allmänheten i en form som säkerställer att alla berörda parter lätt kan få tillgång till den. De ska offentliggöra ett meddelande i sina officiella kungörelseorgan med uppgift om hur och var informationen har offentliggjorts. Det första meddelandet ska offentliggöras före den 21 december 2020, och därefter ska ett meddelande offentliggöras vid varje ändring av informationen i detta.
2. Medlemsstaterna ska lämna en kopia av alla sådana meddelanden till kommissionen i samband med offentliggörandet. Informationen ska genom kommissionens försorg i tillämpliga fall delges kommunikationskommittén.

3. Medlemsstaterna ska säkerställa att all relevant information om rättigheter, villkor, förfaranden, administrativa avgifter, avgifter och beslut som rör allmänna auktorisationer, nyttjanderätter och rättighet att installera faciliteter offentliggörs och hålls aktuell på ett lämpligt sätt så att alla berörda parter lätt kan få tillgång till informationen.

4. Om den information som avses i punkt 3 finns att tillgå på olika förvaltningsnivåer, särskilt information som rör förfaranden och villkor för rättigheter att installera faciliteter, ska den behöriga myndigheten med beaktande av de kostnader som är involverade göra alla rimliga ansträngningar för att utarbeta en användarvänlig översikt över all sådan information, inklusive uppgifter om berörd förvaltningsnivå och ansvariga myndigheter, så att det blir lättare att ansöka om rättigheter att installera faciliteter.

5. Medlemsstaterna ska säkerställa att de särskilda skyldigheter som införs för företag i enlighet med detta direktiv offentliggörs, med uppgift om de specifika produkterna och tjänsterna samt de geografiska marknaderna. Med förbehåll för behovet av att skydda affärshemligheter ska de säkerställa att aktuell information görs tillgänglig för allmänheten i en form som garanterar att alla berörda parter lätt kan få tillgång till den.

6. Medlemsstaterna ska tillhandahålla kommissionen information som görs tillgänglig för allmänheten enligt punkt 5. Kommissionen ska göra den informationen tillgänglig i lättillgänglig form och ska på lämpligt sätt vidarebefordra den till kommunikationskommittén.

Artikel 121

Anmälan och övervakning

1. De nationella regleringsmyndigheterna ska senast den 21 december 2020, och därefter omedelbart vid eventuella ändringar, till kommissionen anmäla namnen på företag som har utsetts till att inneha skyldigheter att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster enligt artikel 85.2, 86 eller 87.

2. De nationella regleringsmyndigheterna ska till kommissionen anmäla namnen på de företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden enligt detta direktiv samt de skyldigheter som införs för dem enligt detta direktiv. Varje förändring som påverkar de skyldigheter som införts för företag eller av de företag som berörs av detta direktiv ska utan dröjsmål anmälas till kommissionen.

Artikel 122

Översynsförfarande

1. Senast den 21 december 2025 och därefter vart femte år ska kommissionen se över hur detta direktiv fungerar och rapportera resultatet till Europaparlamentet och rådet.

En sådan översyn ska särskilt omfatta en utvärdering av konsekvenserna för marknaden av artiklarna 61.3, 76, 78 och 79 och av huruvida befogenheterna att ingripa på förhand och andra befogenheter att ingripa enligt detta direktiv är tillräckliga för att nationella regleringsmyndigheter ska kunna hantera icke konkurrenskraftiga oligopolistiska marknadsstrukturer och säkerställa att konkurrensen på marknaderna för elektronisk kommunikation fortsätter att blomstra till gagn för slutanvändarna.

I detta syfte får kommissionen begära in upplysningar från medlemsstaterna, vilka ska lämnas utan onödigt dröjsmål.

2. Senast den 21 december 2025 och därefter vart femte år ska kommissionen se över omfattningen av den samhällsomfattande tjänsten, särskilt med syftet att föreslå Europaparlamentet och rådet att omfattningen ändras eller omformuleras.

Den översynen ska ske mot bakgrund av den sociala, ekonomiska och tekniska utvecklingen, med beaktande av bl.a. mobilitet och dataöverföringshastighet mot bakgrund av den aktuella teknik som används av majoriteten av slutanvändarna. Kommissionen ska lägga fram en rapport för Europaparlamentet och rådet om resultatet av översynen.

3. Berec ska, senast den 21 december 2021 och därefter vart tredje år, offentliggöra ett yttrande om det nationella genomförandet av den allmänna auktorisationen, om dess funktion och om hur de påverkar den inre marknads funktion.

Kommissionen får, med största möjliga beaktande av Berecs yttrande, offentliggöra en rapport om tillämpningen av avdelning II kapitel II och av bilaga I och får lägga fram ett lagstiftningsförslag om ändring av dessa bestämmelser om den anser att det är nödvändigt för att åtgärda hinder för den inre marknads goda funktion.

Artikel 123

Specifikt översynsförfarande avseende slutanvändares rättigheter

1. Berec ska övervaka marknaden och den tekniska utvecklingen vad gäller de olika typerna av elektroniska kommunikationstjänster och ska, senast den 21 december 2021 och därefter vart tredje år, eller efter en motiverad begäran från minst två av dess medlemmar som är medlemsstater, offentliggöra ett yttrande om sådan utveckling och om hur den påverkar tillämpningen av del III avdelning III.

I yttrandet ska Berec bedöma i vilken utsträckning del III avdelning III uppfyller de mål som anges i artikel 3. Yttrandet ska i synnerhet ta hänsyn till tillämpningsområdet för del III avdelning III vad gäller de typer av elektroniska kommunikationstjänster som omfattas. Berec ska särskilt grunda yttrandet på en analys av

- a) i vilken utsträckning slutanvändare av alla elektroniska kommunikationstjänster kan göra fria och välgrundade val, inbegripet på grundval av fullständig avtalsinformation, och enkelt kan byta tillhandahållare av elektroniska kommunikationstjänster,
- b) i vilken utsträckning en eventuell avsaknad av de möjligheter som anges i led a har lett till snedvridning av marknaden eller skada för slutanvändaren,
- c) i vilken utsträckning effektivt tillträde till alarmeringstjänster i praktiken är hotat av bristande interoperabilitet eller av den tekniska utvecklingen, särskilt på grund av ökad användning av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster,
- d) den troliga kostnaden för potentiell anpassning av skyldigheter i del III avdelning III eller inverkan på innovation för tillhandahållare av elektroniska kommunikationstjänster.

2. Kommissionen ska, med största möjliga beaktande av yttrandet från Berec, offentliggöra en rapport om tillämpningen av del III avdelning III och lägga fram ett lagstiftningsförslag om ändring av den avdelningen om kommissionen anser att detta behövs för att säkerställa att de mål som anges i artikel 3 fortfarande är uppfyllda.

Artikel 124

Införlivande

1. Medlemsstaterna ska senast den 21 december 2020 anta och offentliggöra de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv. De ska genast överlämna texten till dessa bestämmelser till kommissionen.

Medlemsstaterna ska tillämpa dessa bestämmelser från och med den 21 december 2020.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. De ska även innehålla en uppgift om att hänvisningar i befintliga lagar och andra författningar till de direktiv som upphävs genom detta direktiv ska anses som hänvisningar till detta direktiv. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras och om hur uppgiften ska formuleras ska varje medlemsstat själv utfärda.

2. Med avvikelse från punkt 1 i denna artikel ska artikel 53.2, 53.3 och 53.4 i detta direktiv tillämpas från och med den 20 december 2018 i fall då harmoniserade villkor har fastställts genom tekniska genomförandeåtgärder i enlighet med beslut nr 676/2002/EG i syfte att göra det möjligt att använda radiospektrumet för trådlösa bredbandsnät och -tjänster. I fråga om frekvensband för vilka harmoniserade villkor inte har fastställts senast den 20 december 2018 ska artikel 53.2, 53.3 och 53.4 i detta direktiv tillämpas från och med dagen för antagandet av de tekniska genomförandeåtgärderna i enlighet med artikel 4 i beslut nr 676/2002/EG.

Med avvikelse från punkt 1 i den här artikeln ska medlemsstaterna tillämpa de åtgärder som är nödvändiga för att följa artikel 54 från och med den 31 december 2020.

3. Medlemsstaterna ska till kommissionen överlämna texten till de centrala bestämmelser i nationell rätt som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 125

Upphävande

Direktiven 2002/19/EG, 2002/20/EG, 2002/21/EG och 2002/22/EG, såsom de förtecknas i del A i bilaga XII, ska upphöra att gälla med verkan från och med den 21 december 2020, utan att det påverkar medlemsstaternas skyldigheter när det gäller de tidsfrister för införlivande med nationell rätt och datum för tillämpning av direktiven som anges i del B i bilaga XII.

Artikel 5 i beslut nr 243/2012/EU ska utgå med verkan från och med den 21 december 2020.

Hänvisningar till de upphävda direktiven ska anses som hänvisningar till det här direktivet och läsas i enlighet med jämförelsetabellen i bilaga XIII.

Artikel 126

Ikraftträdande

Detta direktiv träder i kraft den tredje dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 127

Adressater

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Strasbourg den 11 december 2018.

På Europaparlamentets vägnar

A. TAJANI

Ordförande

På rådets vägnar

J. BOGNER-STRAUSS

Ordförande

BILAGA I

FÖRTECKNING ÖVER VILLKOR SOM FÅR KNYTAS TILL ALLMÄNNA AUKTORISATIONER, NYTTJANDERÄTTER TILL
RADIOSEKTRUM OCH NYTTJANDERÄTTER TILL NUMMERRESURSER

Denna bilaga innehåller en uttömmande förteckning över villkor som får knytas till allmänna auktorisationer för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster med undantag för nummerberoende interpersonella kommunikationstjänster (del A), elektroniska kommunikationsnät (del B), elektroniska kommunikationstjänster med undantag för nummerberoende interpersonella kommunikationstjänster (del C), nyttjanderätter till radiospektrum (del D) och nyttjanderätter till nummerresurser (del E)

- A. Allmänna villkor som får knytas till allmänna auktorisationer
1. Administrativa avgifter i enlighet med artikel 16.
 2. Skydd av personuppgifter och privatliv som är specifikt för sektorn för elektronisk kommunikation i enlighet med direktiv 2002/58/EG.
 3. Information som ska tillhandahållas i enlighet med ett anmälningsförfarande enligt artikel 12 eller för andra ändamål, som är upptagna i artikel 21.
 4. Möjliggörande av laglig avlyssning för behöriga nationella myndigheter i enlighet med förordning (EU) 2016/679 och direktiv 2002/58/EG.
 5. Villkor för användning för meddelanden från offentliga myndigheter till allmänheten för att varna för överhängande hot och lindra konsekvenserna av stora katastrofer.
 6. Villkor för användning vid stora katastrofer eller nationella nödsituationer för att säkerställa kommunikationen mellan alarmeringstjänster och myndigheter.
 7. Andra tillräddesskyldigheter än de som avses i artikel 13 som gäller för företag som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster.
 8. Åtgärder för att säkerställa överensstämmelse med de standarder eller specifikationer som avses i artikel 39.
 9. Insynsskyldigheter för tillhandahållare av allmänna elektroniska kommunikationstjänster som tillhandahåller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationsnät i syfte att säkerställa slutanvändarnas möjlighet att nå varandra, i enlighet med de mål och principer som fastställs i artikel 3 samt, om det är nödvändigt och proportionerligt, tillgång för behöriga myndigheter till sådana uppgifter som de behöver för att kunna kontrollera att sådant utlämnande är korrekt.
- B. Särskilda villkor som får knytas till en allmän auktorisation för tillhandahållande av elektroniska kommunikationsnät
1. Samtrafik mellan nät i enlighet med detta direktiv.
 2. Sändningsplikt (*must carry*) i enlighet med detta direktiv.
 3. Åtgärder för att skydda folkhälsan mot elektromagnetiska fält från elektroniska kommunikationsnät i enlighet med unionsrätt, med största möjliga beaktande av rekommendation 1999/519/EG.
 4. Upprätthållande av de allmänna elektroniska kommunikationsnätens integritet i enlighet med detta direktiv, inbegripet villkor för att förhindra elektromagnetiska störningar mellan elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster i enlighet med direktiv 2014/30/EG.
 5. Säkerhet för allmänna nät mot otillåtet tillträde i enlighet med direktiv 2002/58/EG.
 6. Villkor för användning av radiospektrum, i enlighet med artikel 7.2 i direktiv 2014/53/EU, om sådan användning inte förutsätter att individuella nyttjanderätter beviljas enligt artiklarna 46.1 och 48 i det här direktivet.
- C. Särskilda villkor som får knytas till en allmän auktorisation för tillhandahållande av elektroniska kommunikationstjänster, med undantag för nummerberoende interpersonella kommunikationstjänster
1. Interoperabilitet för tjänster i enlighet med detta direktiv.

2. Slutanvändares tillgång till nummer i den nationella nummerplanen, nummer från UIFN samt, när detta är tekniskt och ekonomiskt genomförbart, från andra medlemsstaters nummerplaner, och villkor i enlighet med detta direktiv.
 3. Konsumentskyddsbestämmelser som är specifika för sektorn för elektronisk kommunikation.
 4. Begränsningar i fråga om överföring av olagligt innehåll i enlighet med direktiv 2000/31/EG och begränsningar i fråga om överföring av skadligt innehåll i enlighet med direktiv 2010/13/EU.
- D. Villkor som får knytas till nyttjanderätter till radiospektrum
1. Skyldighet att tillhandahålla en tjänst eller använda en typ av teknik inom ramen för artikel 45, i förekommande fall inbegripet krav på tjänstens täckning och kvalitet.
 2. Ändamålsenlig och effektiv användning av radiospektrum i enlighet med detta direktiv.
 3. Tekniska och operativa villkor som är nödvändiga för att undvika skadlig störning och för att skydda folkhälsan mot elektromagnetiska fält, varvid största möjliga hänsyn tas till rekommendation 1999/519/EG när sådana villkor skiljer sig från dem som ingår i den allmänna auktorisationen.
 4. Maximal giltighetstid i enlighet med artikel 49, med förbehåll för eventuella ändringar i den nationella frekvensfördelningsplanen.
 5. Överlåtelse eller uthyrning av rättigheter på rättsinnehavarens initiativ och villkor för sådan överlåtelse i enlighet med detta direktiv.
 6. Avgifter för nyttjanderätter i enlighet med artikel 42.
 7. Varje åtagande som har gjorts av det företag som erhåller nyttjanderätten inom ramen för en auktorisationsprocess eller process för förnyelse av auktorisation innan auktorisationen beviljas eller, i förekommande fall, före inbjudan att ansöka om nyttjanderätt.
 8. Skyldigheter att lägga samman eller dela radiospektrum eller ge tillträde till radiospektrum för andra användare i särskilda regioner eller på nationell nivå.
 9. Skyldigheter enligt relevanta internationella avtal i fråga om användning av frekvensband.
 10. Skyldigheter som särskilt avser experimentell användning av frekvensband.
- E. Villkor som får knytas till nyttjanderätter till nummerresurser
1. Angivande av den tjänst som numret ska användas för, inbegripet varje krav som ställs för tillhandahållandet av tjänsten och, för att undvika oklarheter, taxepprinciper och maximipriser vilka kan gälla särskilda nummerserier i syfte att säkerställa skyddet av konsumenterna i enlighet med artikel 3.2 d.
 2. Ändamålsenlig och effektiv användning av nummerresurser i enlighet med detta direktiv.
 3. Krav på nummerportabilitet i enlighet med detta direktiv.
 4. Skyldighet att tillhandahålla allmänt tillgänglig information om slutanvändare för allmänna abonnentförteckningar för tillämpningen av artikel 112.
 5. Maximal tidslängd i enlighet med artikel 94 med förbehåll för eventuella ändringar i den nationella nummerplanen.
 6. Överlåtelse av rättigheter på initiativ av rättsinnehavaren och villkor för en sådan överlåtelse i enlighet med detta direktiv, inbegripet eventuella villkor om att nyttjanderätten till ett nummer ska vara bindande för de företag till vilka rättigheterna överläts.
 7. Avgifter för nyttjanderätter i enlighet med artikel 95.
 8. Varje åtagande som under loppet av ett urvalsförfarande grundat på jämförelse eller konkurrens har gjorts av det företag som erhåller nyttjanderätten.
 9. Skyldigheter i enlighet med tillämpliga internationella avtal i fråga om användning av nummer.
 10. Skyldigheter rörande extraterritoriell användning av nummer inom unionen för att säkerställa överensstämmelse med konsumentskyddsbestämmelser och andra nummerrelaterade bestämmelser i andra medlemsstater än landskodsmedlemsstaten.
-

BILAGA II

VILLKOR FÖR TILLGÅNG TILL DIGITALA RADIO- OCH TV-SÄNDNINGAR TILL TITTARE OCH LYSSNARE INOM UNIONEN

Del I

Villkor för system för villkorad tillgång som ska tillämpas i enlighet med artikel 62.1

När det gäller villkorad tillgång till digitala radio- och tv-sändningar till tittare och lyssnare inom unionen, oavsett överföringssätt, ska medlemsstaterna i enlighet med artikel 62 säkerställa att följande villkor tillämpas:

- a) Alla företag som tillhandahåller tjänster som bygger på villkorad tillgång, oavsett överföringssätt, och som tillhandahåller tjänster som avser tillträde till digitala radio- och tv-tjänster och vars tillträdestjänster sändningsföretag är beroende av för att nå varje grupp av potentiella tittare eller lyssnare ska
 - på skäliga, rimliga och icke-diskriminerande villkor förenliga med unionens konkurrensrätt erbjuda alla sändningsföretag de tekniska tjänster som möjliggör att sändningsföretagets digitalt överförda tjänster kan tas emot av tittare eller lyssnare som getts tillgång till dessa tjänster med hjälp av dekodrar administrerade av tjänsteoperatörerna, i enlighet med unionens konkurrensrätt,
 - föra separata räkenskaper för den verksamhet som gäller deras roll som tillhandahållare av villkorad tillgång.
- b) Vid licensgivning för tillverkare av konsumentutrustning, ska innehavare av immateriella rättigheter avseende produkter och system för villkorad tillgång säkerställa att detta görs på skäliga, rimliga och icke-diskriminerande villkor. Med beaktande av tekniska och kommersiella faktorer får innehavare av rättigheter inte koppla licensgivningen till villkor som förbjuder, hindrar eller avskräcker från att i samma produkt använda:
 - ett gemensamt gränssnitt som möjliggör uppkoppling till flera andra system för tillträde, eller
 - metoder som är specifika för ett annat system för tillträde, förutsatt att licensinnehavaren följer de relevanta och rimliga villkor som, vad denne själv beträffar, säkerställer att transaktioner utförda av operatörer av system för villkorad tillgång är säkra.

Del II

Andra faciliteter på vilka villkor kan tillämpas enligt artikel 61.2 D

- a) Tillträde till API:er.
 - b) Tillträde till EPG:er.
-

BILAGA III

KRITERIER FÖR FASTSTÄLLANDE AV TERMINERINGSTAXOR FÖR RÖSTSAMTAL I GROSSISTLEDET

Principer, kriterier och parametrar för beräkningen av termineringstaxor för röstsamtal i grossistledet på marknaderna för fast och mobil telefoni, som avses i artikel 75.1:

- a) Taxor ska baseras på täckning av de kostnader som en effektiv operatör haft; utvärderingen av effektiva kostnader ska baseras på nuvärdeskostnader; kostnadsmetoden för att beräkna effektiva kostnader ska grundas på en "nedifrån och upp"-metod utifrån långsiktiga trafikrelaterade marginalkostnader för tillhandahållandet av en termineringstjänst för röstsamtal i grossistledet till tredje parter.
- b) De relevanta marginalkostnaderna för en termineringstjänst för röstsamtal i grossistledet ska fastställas genom skillnaden mellan de sammanlagda långsiktiga kostnaderna för en operatör som tillhandahåller hela sitt utbud av tjänster och de sammanlagda långsiktiga kostnaderna för denna operatör när en termineringstjänst för röstsamtal i grossistledet inte tillhandahålls till tredje parter.
- c) Endast de trafikrelaterade kostnader som skulle undvikas om en termineringstjänst för röstsamtal i grossistledet inte tillhandahölls ska fördelas till det relevanta termineringstillägget.
- d) Kostnader i samband med ytterligare nätkapacitet ska inbegripas endast i den mån de har sin grund i behovet att öka kapaciteten för att överföra ytterligare termineringstrafik för röstsamtal i grossistledet.
- e) Radiospektrumavgifter ska uteslutas från termineringstillägget för röstsamtal i mobila nät.
- f) Endast de affärskostnader i grossistledet som har ett direkt samband med tillhandahållandet av termineringstjänster för röstsamtal i grossistledet till tredje parter ska tas med.
- g) Alla operatörer som driver fasta nät ska anses tillhandahålla termineringstjänster för röstsamtal till samma enhetskostnader som den effektiva operatören, oberoende av deras storlek.
- h) För mobilnätoperatörer ska minsta effektiva volym fastställas som en marknadsandel på minst 20 %.
- i) Den relevanta metoden för avskrivning av tillgångar ska vara ekonomisk avskrivning.
- j) Den teknik som väljs för nätverksmodellerna ska vara framåtblickande, baserade på ett ip-baserat stamnät, med beaktande av de olika tekniker som sannolikt kommer att användas under giltighetstiden för den högsta taxan; när det gäller fasta nät ska samtal anses vara uteslutande paketförmedlade.

BILAGA IV

KRITERIER FÖR BEDÖMNING AV ERBJUDANDE OM SAMINVESTERING

Vid bedömningen av ett erbjudande om saminvestering enligt artikel 76.1 ska den nationella regleringsmyndigheten kontrollera om åtminstone kriterierna nedan är uppfyllda. De nationella regleringsmyndigheterna får ta hänsyn till ytterligare kriterier i den mån det krävs för att säkerställa potentiella investerares tillgång till saminvesteringen, mot bakgrund av särskilda lokala villkor och den lokala marknadsstrukturen:

- a) För nät som byggs inom ramen för ett erbjudande om saminvestering ska erbjudandet om saminvestering vara öppet för alla företag under hela nätets livstid på ett icke-diskriminerande sätt. Det företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden får förse erbjudandet med rimliga villkor rörande den finansiella kapaciteten hos varje företag, till exempel att potentiella saminvesterare ska styrka sin förmåga att göra etappvisa betalningar utifrån vilka anläggningen planeras, godkänna en strategisk plan på grundval av vilken planer för anläggning på medellång sikt utarbetas och så vidare.
- b) Erbjudandet om saminvestering ska vara transparent:
- Erbjudandet ska vara tillgängligt och lätt att hitta på webbplatsen för det företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden.
 - Fullständiga villkor ska ställas till förfogande utan onödigt dröjsmål till alla potentiella anbudsgivare som har uttryckt ett intresse, inklusive saminvesteringsavtalets rättsliga form och – i förekommande fall – de väsentliga delarna av saminvesteringsinstrumentets styrningsregler.
 - Processen, liksom färdplanen för inrättandet och utvecklingen av saminvesteringsprojektet, ska fastställas i förväg, ska tydligt förklaras i skriftlig form för alla potentiella saminvesterare, och alla viktiga etappmål ska tydligt meddelas alla företag utan diskriminering.
- c) Saminvesteringserbjudandet ska rymma villkor för potentiella saminvesterare som främjar hållbar konkurrens på lång sikt, särskilt följande:
- Alla företag ska ges rättvisa, rimliga och icke-diskriminerande villkor för deltagande i saminvesteringsavtalet i förhållande till den tidpunkt då de ansluter sig, bland annat när det gäller de ekonomiska övervägandena beträffande förvärv av särskilda rättigheter, i fråga om det skydd som erbjuds dessa saminvesterare genom de rättigheterna både under byggfasen och under nyttjande, exempelvis genom att bevilja oåterkalleliga nyttjanderätter under det saminvesterade nätets förväntade livstid, och i fråga om villkoren för anslutning till och eventuellt avslutande av saminvesteringsavtalet. Icke-diskriminerande villkor i detta sammanhang innebär inte att alla potentiella saminvesterare ska erbjudas exakt samma villkor, inklusive ekonomiska villkor, utan att alla ändringar av de erbjudna villkoren ska motiveras utifrån samma objektiva, öppna, icke-diskriminerande och förutsebara kriterier, såsom antalet linjer för slutanvändarna enligt åtagandet.
 - Erbjudandet ska vara flexibelt i fråga om värdet och tidpunkten för det åtagande som lämnats av varje saminvesterare, till exempel genom en gemensam och potentiellt ökande procentandel av det totala antalet förbindelser för slutanvändare i ett visst område, som saminvesterarna har möjlighet att förbinda sig till stegvis och som fastställs till en enhetsnivå som gör det möjligt för mindre saminvesterare med begränsade resurser att delta i saminvesteringen i rimligt liten skala och att gradvis öka sitt deltagande samtidigt som en tillräcklig nivå på det ursprungliga åtagandet säkerställs. Fastställandet av den ekonomiska ersättning som ska lämnas av varje saminvesterare måste återspegla det faktum att tidiga investerare är villiga att ta större risker och satsar kapital tidigare.
 - Ett bidrag som ökar med tiden ska anses motiverat för åtaganden som gjorts i senare skeden och för nya saminvesterare som går med i saminvesteringen efter det att projektet har inletts, för att återspegla de minskande riskerna och motverka alla incitament att hålla inne kapital under de tidigare skedena.
 - Saminvesteringssavtalet ska tillåta överlåtelse av rättigheter som förvärvats av saminvesterare till andra saminvesterare eller till tredje parter som är villiga att gå med i saminvesteringsavtalet under förutsättning att det mottagande företaget är skyldigt att fullgöra överlåtarens samtliga ursprungliga förpliktelser i enlighet med saminvesteringsavtalet.

-
- Saminvesterarna ska bevilja varandra ömsesidiga rättigheter på rättvisa och rimliga villkor för att få tillgång till den saminvesterade infrastrukturen i syfte att tillhandahålla tjänster i senare led, inbegripet till slutanvändare, i enlighet med transparenta villkor som ska uttryckas på ett transparent sätt i saminvesteringserbudandet och påföljande saminvesteringsavtal, särskilt när saminvesterarna är individuellt ansvariga för anläggningen av specifika delar av nätet. Om ett saminvesteringsinstrument skapas ska det ge tillträde till nätet för alla saminvesterare, antingen direkt eller indirekt, motsvarande insatserna och i enlighet med rättvisa och rimliga villkor, inbegripet finansiella villkor som återspeglar de olika risknivåer som godtagits av de enskilda saminvesterarna.
- d) Saminvesteringserbudandet ska säkerställa en hållbar investering som sannolikt tillgodoser framtida behov genom att man anlägger nya nätelement som väsentligt bidrar till anläggningen av nät med mycket hög kapacitet.
-

BILAGA V

MINIMIUTBUD AV TJÄNSTER SOM DEN ADEKVATA INTERNETANSLUTNINGSTJÄNST VIA BREDBAND SOM AVSES I
ARTIKEL 84.3 SKA HA KAPACITET ATT STÖDJA

1. E-post
 2. Sökmotorer som gör det möjligt att söka och finna alla typer av information
 3. Grundläggande nätbaserade verktyg för utbildning och fortbildning
 4. Nätbaserade tidningar eller nyheter
 5. Köp eller beställning av varor eller tjänster på nätet
 6. Arbetsökning och arbetssökningsverktyg
 7. Yrkesmässigt arbete i nätverk
 8. Internetbank
 9. Användning av e-tjänster som erbjuds av offentlig sektor
 10. Sociala medier och snabbmeddelanden
 11. Samtal och videosamtal (standardkvalitet)
-

BILAGA VI

BESKRIVNING AV DE FACILITETER OCH TJÄNSTER SOM AVSES I ARTIKEL 88 (KONTROLL AV UTGIFTER), ARTIKEL 115 (YTTERLIGARE FACILITETER) OCH ARTIKEL 106 (BYTE AV TILLHANDAHÅLLARE OCH NUMMERPORTABILITET)

Del A

Faciliteter och tjänster som avses i artiklarna 88 och 115

När del A tillämpas på grundval av artikel 88 är den tillämplig på konsumenter och andra kategorier av slutanvändare om medlemsstaterna har beslutat att utvidga tillämpningsområdet för artikel 88.2.

När del A tillämpas på grundval av artikel 115 är den tillämplig på de kategorier av slutanvändare som fastställs av medlemsstaterna, med undantag för leden c, d och g i den här delen som endast är tillämpliga på konsumenter.

a) Specificerad fakturering

Medlemsstaterna ska säkerställa att behöriga myndigheter, i relevanta fall i samverkan med de nationella regleringsmyndigheterna, med förbehåll för kraven i tillämplig rätt om skydd av personuppgifter och skydd för privatlivet, kan fastställa den grundläggande detaljeringsgraden för specificerade fakturor som ska erbjudas avgiftsfritt av tillhandahållare till slutanvändarna för att dessa ska kunna:

- i) kontrollera sina avgifter för användningen av internetanslutningstjänster eller talkommunikationstjänster, eller nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster enligt artikel 115, och
- ii) på lämpligt sätt övervaka sin användning och sina utgifter och därigenom ha rimlig kontroll över sina fakturor.

Vid behov kan en mer detaljerad specifikation erbjudas slutanvändarna till ett överkomligt pris eller utan avgift.

Sådana specificerade fakturor ska innehålla en tydlig uppgift om tillhandahållaren och varaktigheten på de tjänster som debiteras slutanvändare genom betalnummer, såvida slutanvändaren inte har begärt att dessa uppgifter ska utelämnas.

Det får inte uppställas krav på att samtal som är avgiftsfria för den uppringande slutanvändaren, inbegripet samtal till hjälplinjer, ska anges på den uppringande slutanvändarens specificerade faktura.

De nationella regleringsmyndigheterna får kräva att operatörerna erbjuder nummerpresentation avgiftsfritt.

b) Selektiva samtalsspärrar för utgående samtal eller sms med förhöjd taxa (Premium sms eller mms), eller där så är tekniskt möjligt andra typer av liknande funktioner, avgiftsfritt

Detta betyder en facilitet med hjälp av vilken slutanvändaren på begäran riktad till tillhandahållaren av talkommunikationstjänster, eller nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster enligt artikel 115, avgiftsfritt kan spärra utgående samtal eller sms med förhöjd taxa (Premium sms eller mms) eller andra typer av liknande funktioner från eller till vissa typer av nummer.

c) System för förhandsbetalning

Medlemsstaterna ska säkerställa att behöriga myndigheter, i relevanta fall i samverkan med de nationella regleringsmyndigheterna, får kräva att tillhandahållare erbjuder konsumenterna möjligheten att förhandsbetala tillträde till det allmänna elektroniska kommunikationsnätet och användning av talkommunikationstjänster, internetanslutningstjänster eller nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster enligt artikel 115.

d) Betalningar av anslutningsavgifter som är fördelade över tiden

Medlemsstaterna ska säkerställa att behöriga myndigheter, i relevanta fall i samverkan med de nationella regleringsmyndigheterna, får kräva att tillhandahållare tillåter konsumenterna att betala för anslutning till det allmänna elektroniska kommunikationsnätet genom betalningar som är fördelade över tiden.

e) Utebliven betalning av fakturor

Medlemsstaterna ska tillåta särskilda åtgärder, som ska vara proportionella, icke-diskriminerande och offentligtgjorda, och som ska vidtas vid utebliven betalning av fakturor utfärdade av tillhandahållare. Åtgärderna ska säkerställa att slutanvändaren vederbörligen varnas innan tjänsten avbryts eller stängs av. Med undantag för fall av bedrägeri, upprepad försenad betalning eller utebliven betalning ska dessa åtgärder säkerställa, så långt det är tekniskt möjligt, att alla avbrott

endast påverkar den berörda tjänsten. Avstängning på grund av utebliven betalning av fakturor får endast ske efter det att slutanvändaren i vederbörlig ordning erhållit en varning. Medlemsstaterna får föreskriva att fullständig avstängning endast får göras efter en angiven tidsfrist, under vilken samtal som inte ger upphov till någon avgift för slutanvändaren (till exempel samtal till 112-numret) och en lägsta tjänstenivå när det gäller internetanslutningstjänster, som fastställs av medlemsstaterna mot bakgrund av nationella förhållanden, är tillåtna.

f) Råd om taxor

Detta betyder en facilitet med hjälp av vilken slutanvändare kan begära att tillhandahållaren upplyser om alternativa taxor till lägre kostnad, om sådana är tillgängliga.

g) Kostnadskontroll

Detta betyder en facilitet där tillhandahållare, om behöriga myndigheter, i relevanta fall i samverkan med nationella regleringsmyndigheter, anser det vara lämpligt, erbjuder andra sätt att kontrollera kostnaderna för talkommunikationstjänster, internetanslutningstjänster, eller nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster enligt artikel 115, däribland kostnadsfria varningsmeddelanden till konsumenter om onormala konsumtionsmönster observerats.

h) Facilitet för avstängning av tredjepartsfakturer

Detta betyder en facilitet som gör det möjligt för slutanvändare att stänga av möjligheten för tredjepartstillhandahållare att via en faktura från en internetleverantör eller en tillhandahållare av allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster ta betalt för sina produkter eller tjänster.

Del B

Faciliteter som avses i artikel 115

a) Nummerpresentation

Detta innebär att den uppringande partens telefonnummer visas hos den som blir uppringd innan samtalet påbörjas.

Denna facilitet ska tillhandahållas i enlighet med relevant rätt avseende skydd av personuppgifter och för privatlivet, särskilt direktiv 2002/58/EG.

Operatörerna ska i den mån det är tekniskt möjligt tillhandahålla uppgifter och signaler som gör det lättare att erbjuda nummerpresentation och tonvalstjänster mellan olika medlemsstater.

b) Vidarebefordran av e-postmeddelanden eller tillgång till e-postmeddelanden när ett avtal med en internetleverantör har sagts upp.

Denna facilitet ska på begäran och avgiftsfritt göra det möjligt för slutanvändare som säger upp sitt avtal med en internetleverantör antingen att kan få tillgång till de e-postmeddelanden som de har fått till en eller flera e-postadresser som är baserade på den tidigare leverantörens firmanamn eller varumärke, under en tidsperiod som den nationella regleringsmyndigheten anser nödvändig och proportionerlig, eller att under den nämnda perioden överföra e-post som sänts till den eller de adresserna till en ny e-postadress som slutanvändaren anger.

Del C

Genomförande av bestämmelserna om nummerportabilitet i artikel 106

Kravet att samtliga slutanvändare med nummer från den nationella telefonnummerplanen som begär det får behålla sina nummer oberoende av vilket företag som tillhandahåller tjänsten ska tillämpas

a) om det gäller ett geografiskt nummer, på en viss plats, och

b) om det gäller icke-geografiska nummer, på vilken plats som helst.

Denna del gäller inte nummerportabilitet mellan nät som tillhandahåller tjänster på en fast plats och mobilnät.

BILAGA VII

BERÄKNING AV EVENTUELLA NETTOKOSTNADER FÖR SKYLDIGHETEN ATT TILLHANDAHÅLLA SAMHÄLLSOMFATTANDE TJÄNSTER OCH FÖR ATT INRÄTTA ETT EVENTUELLT SYSTEM FÖR ERSÄTTNING ELLER FÖRDELNING I ENLIGHET MED ARTIKLARNA 89 OCH 90

Del A

Beräkning av nettokostnaden

Skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster avser de skyldigheter som åläggs ett företag av en medlemsstat och gäller tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster såsom anges i artiklarna 84–87.

De nationella regleringsmyndigheterna ska överväga alla metoder för att motivera företagen (utsedda eller inte) att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster på ett kostnadseffektivt sätt. Nettokostnaden för samhällsomfattande tjänster ska beräknas som skillnaden mellan nettokostnaden för varje företag att bedriva verksamheten med tillhandahållandet av de samhällsomfattande tjänsterna och kostnaden för att bedriva verksamheten utan samhällsomfattande tjänster. Man ska bemöda sig om att göra en korrekt bedömning av de kostnader som företag skulle ha valt att undvika om skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster inte hade förelegat. Vid nettokostnadsräkningen ska fördelarna, inklusive immateriella värden, bedömas för den tillhandahållare som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster.

Beräkningen ska bygga på kostnader som kan hänföras till följande:

- i) Delar av de angivna tjänsterna som endast kan tillhandahållas med förlust eller på ekonomiska villkor som faller utanför normala kommersiella villkor.

Denna kategori får inbegripa tjänstekomponenter som tillgång till alarmeringstjänster, tillhandahållande av vissa telefonautomater, tillhandahållande av vissa tjänster eller viss utrustning för slutanvändare med funktionsnedsättning och så vidare.

- ii) Vissa slutanvändare eller grupper av slutanvändare, som med beaktande av kostnaden för att tillhandahålla det angivna nätet och den angivna tjänsten, den intäkt som uppkommer samt den geografiska utjämning av priserna som åläggs av en medlemsstat, endast kan betjänas med förlust eller på ekonomiska villkor som faller utanför normala kommersiella villkor.

Denna kategori inbegriper de slutanvändare eller grupper av slutanvändare som inte skulle erhålla tjänsten från en kommersiell tillhandahållare som inte var skyldig att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster.

Nettokostnaden för vissa delar av skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster ska beräknas för sig för att undvika dubbelberäkning av direkta eller indirekta förmåner och kostnader. Den totala nettokostnaden för ett företags skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster ska beräknas som summan av nettokostnaderna för varje särskild del av de samhällsomfattande tjänsterna med beaktande av eventuella immateriella förmåner. Ansvaret för kontrollen av nettokostnaderna faller på den nationella regleringsmyndigheten.

Del B

Ersättning för nettokostnader för skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster

Täckning eller finansiering av eventuella nettokostnader för skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster kan innebära att utsedda företag med skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster måste ersättas för de tjänster de tillhandahåller på icke-kommersiella villkor. Eftersom sådan ersättning innebär finansiella överföringar ska medlemsstaterna säkerställa att dessa görs på ett objektiva, transparent, icke-diskriminerande och proportionellt sätt. Detta innebär att överföringarna medför minsta möjliga snedvridning av konkurrensen och efterfrågan från användarna.

I enlighet med artikel 90.3 bör ett fördelningssystem som grundar sig på en fond använda en metod för att samla in bidragen som är transparent och neutral och som gör att man kan undvika att bidrag påförs företagen både på utgifts- och intäktsidan.

Det oberoende organ som förvaltar fonden ska ansvara för att samla in bidrag från företag som bedöms vara skyldiga att bidra till nettokostnaden för skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster i medlemsstaten och även övervaka överföringen av summor som ska betalas eller administrativa utbetalningar till företag som är berättigade till ersättning från fonden.

BILAGA VIII

INFORMATIONSKRAV I ENLIGHET MED ARTIKEL 102 (INFORMATIONSKRAV FÖR AVTAL)

- A. Informationskrav för tillhandahållare av andra allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster än överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin till maskin-tjänster

Tillhandahållare av andra allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster än överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin till maskin-tjänster ska tillhandahålla följande information:

1. Som en del av huvuddragen hos varje tjänst som tillhandahålls, minimitjänstekvalitet i den mån sådan erbjuds och, för andra tjänster än internetanslutningstjänster, de särskilda kvalitetsparametrar som garanteras.

Om det inte erbjuds någon minimitjänstekvalitet ska detta uppges.

2. Som en del av informationen om priset, om och i den mån det är tillämpligt, respektive priser för aktivering av den elektroniska kommunikationstjänsten och för eventuella återkommande eller förbrukningsrelaterade avgifter.

3. Som en del av informationen om löptid och villkor för förlängning och uppsägning av avtalet, inklusive eventuella uppsägningsavgifter, i den mån sådana villkor gäller,

- i) eventuella krav på minsta användning eller kortaste löptid som gäller för att man ska kunna utnyttja kampanjerbjudanden,

- ii) eventuella avgifter för byte av tillhandahållare och system för ersättning och återbetalning vid förseningar eller missbruk i samband med byten, liksom information om respektive förfarande,

- iii) information om rätten för konsumenter som använder förhandsbetalda tjänster att på begäran få tillbaka eventuella kvarstående tillgodohavanden vid byte i enlighet med artikel 106.6,

- iv) eventuella avgifter vid uppsägning av avtalet i förtid, inklusive information om upplåsning av terminalutrustningen och eventuell kostnadstäckning med avseende på terminalutrustning.

4. De ersättnings- och återbetalningssystem, inklusive en uttrycklig hänvisning till konsumentens rättigheter i tillämpliga fall, som gäller om avtalade tjänstekvalitetsnivåer inte uppfylls eller om tillhandahållaren agerar på ett otillfredsställande sätt vid en säkerhetsincident, ett hot eller utsatt läge.

5. Vilken typ av åtgärder som tillhandahållaren kan tänkas vidta i samband med säkerhetsincidenter, hot eller sårbarhet.

- B. Informationskrav för tillhandahållare av internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster

- I. Utöver de krav som fastställs i del A ska tillhandahållare av internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster tillhandahålla följande information:

1. Som en del av de viktigaste egenskaperna hos varje tjänst som tillhandahålls,

- i) minimitjänstekvalitetsnivåer, i den mån sådan erbjuds, och med största möjliga beaktande av Berecs riktlinjer som antagits i enlighet med artikel 104.2 i fråga om,

— för internetanslutningstjänster, åtminstone fördröjning, jitter och paketförluster,

— för allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster, om tillhandahållarna utövar kontroll över åtminstone några delar av nätet eller har ett servicenivåavtal om detta med företag som tillhandahåller tillträde till nätet, åtminstone tidsåtgång för den initiala uppkopplingen, sannolikhet för fel och fördröjningar i samtalssignalering i enlighet med bilaga X, och

- ii) utan att det påverkar slutanvändares rätt att använda terminalutrustning efter eget val i enlighet med artikel 3.1 i förordning (EU) 2015/2120, eventuella villkor, till exempel avgifter, som åläggs av tillhandahållaren när det gäller användningen av tillhandahållens terminalutrustning.

2. Som en del av informationen om priset, om och i den mån det är tillämpligt, respektive priser för aktivering av den elektroniska kommunikationstjänsten och för eventuella återkommande eller förbrukningsrelaterade avgifter,
 - i) uppgifter om en särskild prisplan eller särskilda prisplaner enligt avtalet och för var och en av dessa prisplaner den typ av tjänst som erbjuds, inbegripet, i förekommande fall, kommunikationsvolym (till exempel MB, minuter, meddelanden) som ingår per faktureringsperiod, och priset för ytterligare användning,
 - ii) om en eller flera prisplaner med en förutbestämd kommunikationsvolym tillämpas, konsumentens möjlighet att föra över outnyttjade volymer från den föregående faktureringsperioden till följande faktureringsperiod, om detta alternativ innefattas i avtalet,
 - iii) möjligheter att garantera tydlig information i fakturorna och övervaka konsumtionsnivån,
 - iv) prisinformation avseende eventuella nummer eller tjänster som omfattas av särskilda prissättningsvillkor; när det gäller enskilda tjänstekategorier får de behöriga myndigheterna, i relevanta fall i samverkan med de nationella regleringsmyndigheterna, kräva att sådan information dessutom tillhandahålls omedelbart innan samtalet kopplas eller innan man kopplas till tillhandahållaren av tjänsten,
 - v) för pakettjänster och paket som innehåller både tjänster och terminalutrustning, priset på de enskilda delarna i paketet om de även marknadsförs separat,
 - vi) detaljerad information och villkor, inbegripet avgifter, för eventuella eftermarknadstjänster, eventuellt underhåll och eventuell kundsupport, och
 - vii) på vilket sätt aktuell information om taxor och underhållskostnader kan erhållas.
 3. Som en del av informationen om avtalstid för kombinerade tjänster och villkoren för förlängning och uppsägning av avtalet, i förekommande fall, villkoren för uppsägning av hela eller delar av paketet.
 4. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 13 i förordning (EU) 2016/679, information om vilka personuppgifter som ska tillhandahållas före utförandet av tjänsten eller samlas in i samband med tillhandahållandet av tjänsten.
 5. Information om produkter och tjänster som är anpassade för slutanvändare med funktionsnedsättning och hur uppdateringar av denna information kan erhållas.
 6. Metoden för inledande av förfaranden för tvistlösning, inbegripet nationella och gränsöverskridande tvister, i enlighet med artikel 25.
- II. Utöver de krav som fastställs i del A och i punkt I ska tillhandahållare av allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster även tillhandahålla följande information:
1. Eventuella begränsningar av tillgången till alarmeringstjänster eller lokaliseringsuppgifter på grund av bristande teknisk genomförbarhet, om tjänsten tillåter slutanvändare att ringa samtal till ett nummer i en nationell eller internationell nummerplan.
 2. Slut användarens rätt att avgöra huruvida de vill föra in sina personuppgifter i en förteckning och om vilka typer av uppgifter som berörs, i enlighet med artikel 12 i direktiv 2002/58/EG.
- III. Utöver de krav som fastställs i del A och punkt I ska tillhandahållare av internetanslutningstjänster även tillhandahålla den information som krävs enligt artikel 4.1 i förordning (EU) 2015/2120.
-

BILAGA IX

INFORMATION SOM SKA OFFENTLIGGÖRAS I ENLIGHET MED ARTIKEL 103 (INSYN OCH OFFENTLIGGÖRANDE AV INFORMATION)

Den behöriga myndigheten, i relevanta fall i samverkan med den nationella regleringsmyndigheten, ansvarar för att säkerställa att informationen i denna bilaga offentliggörs i enlighet med artikel 103. Den behöriga myndigheten, i relevanta fall i samverkan med den nationella regleringsmyndigheten, ska avgöra vilken information som är relevant och som ska offentliggöras av tillhandahållare av internetanslutningstjänster eller allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster och vilken information som ska offentliggöras av den behöriga myndigheten själv, i relevanta fall i samverkan med den nationella regleringsmyndigheten, för att därigenom säkerställa att alla slutanvändare kan göra välinformerade val. Om det anses lämpligt får de behöriga myndigheterna, i relevanta fall i samverkan med nationella regleringsmyndigheter, främja själv- eller samregleringsåtgärder innan någon skyldighet åläggs.

1. Företagets kontaktuppgifter
 2. Beskrivning av de tjänster som erbjuds
 - 2.1. Omfattning hos de tjänster som erbjuds och de huvudsakliga egenskaperna för varje tillhandahållen tjänst, däribland eventuella erbjudna minimitjänstekvalitetsnivåer och eventuella restriktioner som åläggs av tillhandahållaren när det gäller användningen av tillhandahållen terminalutrustning.
 - 2.2. Taxor för de tjänster som erbjuds, bl.a. information om kommunikationsvolym (till exempel begränsningar avseende dataanvändning, antal samtalsminuter och antal meddelanden) för särskilda prisplaner och gällande taxor för ytterligare kommunikationsenheter, nummer eller tjänster som omfattas av särskilda prisvillkor, tillträdes- och underhållsavgifter, alla typer av användningsavgifter, särskilda eller riktade taxor och eventuella tillkommande avgifter samt kostnader för terminalutrustning.
 - 2.3. Eftermarknads-, underhålls-, och kundsupporttjänster som erbjuds samt deras kontaktuppgifter.
 - 2.4. Villkor för standardavtal, inklusive, om det är tillämpligt, avtalstid, avgifter för förtida uppsägning av avtalet, rättigheter kopplade till uppsägning av paketerbudanden eller delar därav, förfaranden och direkta avgifter i samband med nummerportabilitet och portabilitet av andra identifierare.
 - 2.5. Om företaget tillhandahåller nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster, information om tillgång till alarmeringstjänster och uppgifter om varifrån samtalet kommer eller eventuella begränsningar i fråga om det sistnämnda. Om företaget tillhandahåller nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster, information om i hur hög grad tillgång till alarmeringstjänster kan stödjas eller inte.
 - 2.6. De delar av produkter och tjänster, däribland funktioner, metoder, riktlinjer och förfaranden, liksom ändringar i driften av tjänsten, som har utformats särskilt för slutanvändare med funktionsnedsättning, i enlighet med den unionsrätt som harmoniserar tillgänglighetskraven för produkter och tjänster.
 3. Tvistlösningsförfaranden, inbegripet sådana som har utarbetats av företaget.
-

BILAGA X

PARAMETRAR FÖR TJÄNSTERNAS KVALITET

Parametrar för tjänsternas kvalitet, definitioner och mätmetoder som avses i artikel 104

För tillhandahållare av tillträde till ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät

PARAMETER (Anmärkning 1)	DEFINITION	MÄTMETOD
Leveranstid för basanslutning till nätet	ETSI EG 202 057	ETSI EG 202 057
Felfrekvens per anslutning	ETSI EG 202 057	ETSI EG 202 057
Väntetid för reparation av fel	ETSI EG 202 057	ETSI EG 202 057

För tillhandahållare av interpersonella kommunikationstjänster som utövar kontroll över åtminstone några delar av nätet eller har ett servicenivåavtal om detta med företag som tillhandahåller tillträde till nätet

PARAMETER (Anmärkning 2)	DEFINITION	MÄTMETOD
Väntetid för koppling av samtal	ETSI EG 202 057	ETSI EG 202 057
Klagomål rörande felaktiga fakturor	ETSI EG 202 057	ETSI EG 202 057
Röstförbindelsekvalitet	ETSI EG 202 057	ETSI EG 202 057
Antal förlorade samtal	ETSI EG 202 057	ETSI EG 202 057
Felfrekvens vid uppkoppling av samtal (Anmärkning 2)	ETSI EG 202 057	ETSI EG 202 057
Sannolikhet för fel		
Fördröjningar i samtalssignalering		

Versionsnumret för ETSI EG 202 057-1 är 1.3.1 (juli 2008)

För tillhandahållare av internetanslutningstjänster

PARAMETER	DEFINITION	MÄTMETOD
Fördröjning	ITU-T Y.2617	ITU-T Y.2617
Jitter	ITU-T Y.2617	ITU-T Y.2617
Paketförluster	ITU-T Y.2617	ITU-T Y.2617

Anmärkning 1

Parametrarna bör göra det möjligt att analysera hur tjänsten fungerar på regional nivå (närmare bestämt lägst nivå 2 i nomenklaturen för statistiska territoriella enheter (Nuts), som upprättats av Eurostat).

Anmärkning 2

Medlemsstaterna får besluta att inte kräva att aktuella uppgifter för dessa två parametrar sparas om det finns belegg för att båda områdena fungerar tillfredsställande.

BILAGA XI

INTEROPERABILITET FÖR BILRADIOMOTTAGARE OCH DIGITAL TV-UTRUSTNING FÖR KONSUMENTER SOM AVSES
I ARTIKEL 113

1. Gemensam krypteringsalgoritm och mottagning av luftburen sändning
Konsumentutrustning som är avsedd för mottagning av digitala tv-signaler (närmare bestämt sändning via marksändningar, kabel eller satellit) som säljs, hyrs ut eller på annat sätt görs tillgänglig inom unionen, och som kan dekryptera digitala tv-signaler ska möjliggöra följande:
 - a) Dekryptering av sådana signaler i enlighet med en gemensam europeisk krypteringsalgoritm som administreras av en erkänd europeisk standardiseringsorganisation, för närvarande ETSI.
 - b) Återgivning av signaler som har sänts okodade under förutsättning att hyrestagaren följer det relevanta hyresavtalet om utrustningen är hyrd.
 2. Interoperabilitet för digitala tv-apparater
Alla digitala tv-apparater med en inbyggd skärm vars synliga diagonal är över 30 cm, och som saluförs eller hyrs ut inom unionen ska vara utrustade med minst ett öppet gränssnitt antingen standardiserat av, eller överensstämmande med en standard som antagits av, en erkänd europeisk standardiseringsorganisation eller i enlighet med en specifikation som antagits av hela branschen vilket möjliggör enkel anslutning av kringutrustning, och kan överföra samtliga relevanta delar av den digitala tv-signalen inbegripet information om interaktiva tjänster och tjänster med villkorad tillgång.
 3. Interoperabilitet för bilradiomottagare
Alla bilradiomottagare som byggts in i ett nytt fordon i kategori M som görs tillgänglig på marknaden för försäljning eller uthyrning inom unionen från och med den 21 december 2020 ska innefatta en mottagare som kan ta emot och återge åtminstone radiotjänster som tillhandahålls via digital markbunden radiosändning. Mottagare som överensstämmer med harmoniserade standarder för vilka referensuppgifterna har offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning, eller med delar av sådana standarder, ska anses uppfylla det kravet som omfattas av dessa standarder eller delar av dem.
-

BILAGA XII

Del A

Upphävda direktiv och en förteckning över ändringar av dem

(som det hänvisas till i artikel 125)

Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/21/EG

(EGT L 108, 24.4.2002, s. 33)

Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/140/EG artikel 1

(EUT L 337, 18.12.2009, s. 37)

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) 544/2009 artikel 2

(EUT L 167, 29.6.2009, s. 12)

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 717/2007 artikel 10

(EUT L 171, 29.6.2007, s. 32)

Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/20/EG

(EGT L 108, 24.4.2002, s. 21)

Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/140/EG artikel 3 och bilagan

(EUT L 337, 18.12.2009, s. 37)

Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/19/EG

(EGT L 108, 24.4.2002, s. 7)

Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/140/EG artikel 2

(EUT L 337, 18.12.2009, s. 37)

Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/22/EG

(EGT L 108, 24.4.2002, s. 51)

Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/136/EG artikel 1 och bilaga I

(EUT L 337, 18.12.2009, s. 11)

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/2120 artikel 8

(EUT L 310, 26.11.2015, s. 1)

Del B

Tidsfrister för införlivande med nationell rätt och tillämpningsdatum

(som det hänvisas till i artikel 125)

Direktiv	Tidsfrist för införlivande	Tillämpningsdatum
2002/19/EG	24 juli 2003	25 juli 2003
2002/20/EG	24 juli 2003	25 juli 2003
2002/21/EG	24 juli 2003	25 juli 2003
2002/22/EG	24 juli 2003	25 juli 2003

BILAGA XIII

JÄMFÖRELSETABELL

Direktiv 2002/21/EG	Direktiv 2002/20/EG	Direktiv 2002/19/EG	Direktiv 2002/22/EG	Detta direktiv
Artikel 1.1, 1.2 och 1.3				Artikel 1.1, 1.2 och 1.3
Artikel 1.3a				Artikel 1.4
Artikel 1.4 och 1.5				Artikel 1.5 och 1.6
Artikel 2 a				Artikel 2.1
—	—	—	—	Artikel 2.2
Artikel 2 b				Artikel 2.3
Artikel 2 c				Artikel 2.4
—	—	—	—	Artikel 2.5
—	—	—	—	Artikel 2.6
—	—	—	—	Artikel 2.7
Artikel 2 d				Artikel 2.8
Artikel 2 da				Artikel 2.9
Artikel 2 e				Artikel 2.10
Artikel 2 ea				Artikel 2.11
Artikel 2 f				Artikel 2.12
Artikel 2 g				—
Artikel 2 h				Artikel 2.13
Artikel 2 i				Artikel 2.14
Artikel 2 j				—
Artikel 2 k				—
Artikel 2 l				—
Artikel 2 m				Artikel 2.15
Artikel 2 n				Artikel 2.16
Artikel 2 o				Artikel 2.17
Artikel 2 p				Artikel 2.18
Artikel 2 q				Artikel 2.19
Artikel 2 r				Artikel 2.20
Artikel 2 s				Artikel 2.31
—	—	—	—	Artikel 2.22
Artikel 3.1				Artikel 5.1
—	—	—	—	Artikel 5.2
Artikel 3.2				Artikel 6.1
Artikel 3.3				Artikel 6.2

Direktiv 2002/21/EG	Direktiv 2002/20/EG	Direktiv 2002/19/EG	Direktiv 2002/22/EG	Detta direktiv
Artikel 3.3a första stycket				Artikel 8.1
—	—	—	—	Artikel 8.2
—	—	—	—	Artikel 7.1
Artikel 3.3a andra stycket				Artikel 7.2 och 7.3
Artikel 3.3a tredje stycket				Artikel 9.1 och 9.3
—	—	—	—	Artikel 9.2
Artikel 3.3b				Artikel 10.1
Artikel 3.3c				Artikel 10.2
Artikel 3.4				Artikel 5.3
Artikel 3.5				Artikel 11
Artikel 3.6				Artikel 5.4
Artikel 4				Artikel 31
Artikel 5				Artikel 20
—	—	—	—	Artikel 22
Artikel 6				Artikel 23
Artikel 7				Artikel 32
Artikel 7a				Artikel 33
—	—	—	—	Artikel 33.5 c
Artikel 8.1 och 8.2				Artikel 3.1 och 3.2
Artikel 8.5				Artikel 3.3
Artikel 8a.1 och 8.2				Artikel 4.1 och 4.2
—	—	—	—	Artikel 4.3
Artikel 8a.3				Artikel 4.4
—	—	—	—	Artikel 29
Artikel 9.1 och 9.2				Artikel 45.1 och 45.2
—	—	—	—	Artikel 45.3
Artikel 9.3				Artikel 45.4
Artikel 9.4 och 9.5				Artikel 45.5 och 45.6
Artikel 9.6 och 9.7				—
Artikel 9a				—
Artikel 9b.1 och 9b.2				Artikel 51.1 och 51.2

Direktiv 2002/21/EG	Direktiv 2002/20/EG	Direktiv 2002/19/EG	Direktiv 2002/22/EG	Detta direktiv
Artikel 9b.3				Artikel 51.4
—	—	—	—	Artikel 51.3
Artikel 10.1				Artikel 95.1
Artikel 10.2				Artikel 95.3
—	—	—	—	Artikel 95.2
—	—	—	—	Artikel 95.4
—	—	—	—	Artikel 95.5
—	—	—	—	Artikel 95.6
Artikel 10.3				Artikel 95.7
Artikel 10.4				Artikel 95.8
Artikel 10.5				—
Artikel 11				Artikel 43
Artikel 12.1				Artikel 44.1
Artikel 12.2				—
Artikel 12.3				Artikel 61.2
Artikel 12.4				—
Artikel 12.5				Artikel 44.2
Artikel 13				Artikel 17
Artikel 13a.1, 13a.2 och 13a.3				Artikel 40.1, 40.2 och 40.3
Artikel 13a.4				—
—				Artikel 40.5
—	—	—	—	Artikel 40.4
Artikel 13b.1, 13b.2 och 13b.3				Artikel 41.1, 41.2 och 41.3
—	—	—	—	Artikel 41.4
Artikel 13b.4				Artikel 41.7
—	—	—	—	Artikel 41.5
—	—	—	—	Artikel 41.6
Artikel 14				Artikel 63
Artikel 15.1, 15.2, 15.3				Artikel 62.1, 62.2, 62.3
Artikel 15.4	—	—	—	—
—	—	—	—	Artikel 66
Artikel 16				Artikel 67
Artikel 17				Artikel 39
Artikel 18				—
Artikel 19				Artikel 38

Direktiv 2002/21/EG	Direktiv 2002/20/EG	Direktiv 2002/19/EG	Direktiv 2002/22/EG	Detta direktiv
Artikel 20				Artikel 26
Artikel 21.1				Artikel 27.1
Artikel 21.2 första och andra styckena				Artikel 27.2
Artikel 21.2 tredje stycket				Artikel 27.3
Artikel 21.2 fjärde och femte styckena				Artikel 27.4
—				Artikel 27.5
Artikel 21.3				—
Artikel 21.4				Artikel 27.6
Artikel 21a				Artikel 29
Artikel 22.1				Artikel 118.1
Artikel 22.2				Artikel 118.3
Artikel 22.3				Artikel 118.4
—	—	—	—	Artikel 11.2
—	—	—	—	Artikel 118.5
—	—	—	—	Artikel 117
Artikel 23				Artikel 119
Artikel 24				Artikel 120.1 och 120.2
Artikel 25				Artikel 122.1
Artikel 26				Artikel 125
Artikel 28				Artikel 124
Artikel 29				Artikel 127
Artikel 30				Artikel 128
Bilaga II				—
	Artikel 1			Artikel 1.1
	Artikel 2.1			—
	Artikel 2.2			Artikel 2.22
—	—	—	—	Artikel 2.23
—	—	—	—	Artikel 2.24
—	—	—	—	Artikel 2.25
—	—	—	—	Artikel 2.26
	Artikel 3.1			Artikel 12.1
	Artikel 3.2 första meningen			Artikel 12.2
	Artikel 3.2 andra, tredje och fjärde meningarna			Artikel 12.3

Direktiv 2002/21/EG	Direktiv 2002/20/EG	Direktiv 2002/19/EG	Direktiv 2002/22/EG	Detta direktiv
—	Artikel 3.3	—	—	Artikel 12.4
—	—	—	—	—
—	Artikel 4	—	—	Artikel 15
—	Artikel 5.1	—	—	Artikel 46.1
—	—	—	—	Artikel 46.2 och 46.3
—	Artikel 5.2 första stycket	—	—	Artikel 48.1
—	Artikel 5.2 andra stycket första meningen	—	—	Artikel 48.2
—	Artikel 5.2 tredje stycket	—	—	Artikel 48.5
—	Artikel 5.2 andra stycket andra meningen	—	—	Artikel 48.3
—	—	—	—	Artikel 48.4
—	Artikel 5.3	—	—	Artikel 48.6
—	Artikel 5.4 och 5.5	—	—	Artikel 93.4 och 93.5
—	Artikel 5.6	—	—	Artikel 52
—	—	—	—	Artikel 93
—	Artikel 6.1, 6.2, 6.3 och 6.4	—	—	Artikel 13
—	—	—	—	Artikel 47
—	Artikel 7	—	—	—
—	—	—	—	Artikel 55
—	Artikel 8	—	—	Artikel 36
—	Artikel 9	—	—	Artikel 14
—	Artikel 10	—	—	Artikel 30
—	—	—	—	—
—	Artikel 11	—	—	Artikel 21
—	Artikel 12	—	—	Artikel 16
—	Artikel 13	—	—	Artikel 42
—	—	—	—	Artikel 94
—	Artikel 14.1	—	—	Artikel 18
—	Artikel 14.2	—	—	Artikel 19
—	Artikel 15	—	—	Artikel 120.3 och 120.4
—	Artikel 16	—	—	—
—	Artikel 17	—	—	—

Direktiv 2002/21/EG	Direktiv 2002/20/EG	Direktiv 2002/19/EG	Direktiv 2002/22/EG	Detta direktiv
	Artikel 18			—
	Artikel 19			—
	Artikel 20			—
	Bilaga			Bilaga I
		Artikel 1.1 och 1.2		Artikel 1.2 och 1.3
		Artikel 2 a		Artikel 2.27
		Artikel 2 b		Artikel 2.28
		Artikel 2 c		Artikel 2.29
		Artikel 2 d		—
		Artikel 2 e		Artikel 2.30
		Artikel 3		Artikel 59
		Artikel 4		Artikel 60
		Artikel 5		Artikel 61
		Artikel 6		Artikel 62
				—
		Artikel 8		Artikel 68
		Artikel 9		Artikel 69
		Artikel 10		Artikel 70
		Artikel 11		Artikel 71
—	—	—	—	Artikel 72
		Artikel 12		Artikel 73
		Artikel 13		Artikel 74
—	—	—	—	Artikel 75
—	—	—	—	Artikel 76
		Artikel 13a		Artikel 77
		Artikel 13b		Artikel 78
—	—	—	—	Artikel 80
—	—	—	—	Artikel 81
		Artikel 14		—
		Artikel 15		Artikel 120.5
		Artikel 16.1		—
		Artikel 16.2		Artikel 121.4
		Artikel 17		—
		Artikel 18		—
		Artikel 19		—
		Artikel 20		—

Direktiv 2002/21/EG	Direktiv 2002/20/EG	Direktiv 2002/19/EG	Direktiv 2002/22/EG	Detta direktiv
		Bilaga I		Bilaga II
		Bilaga II		—
—	—	—	—	Bilaga III
			Artikel 1	Artikel 1.4 och 1.5
			Artikel 2 a	—
			Artikel 2 c	Artikel 2.32
			Artikel 2 d	Artikel 2.33
			Artikel 2 f	Artikel 2.34
—	—	—	—	Artikel 2.35
—	—	—	—	Artikel 2.37
—	—	—	—	Artikel 2.38
—	—	—	—	Artikel 2.39
—	—	—	—	Artikel 84
—	—	—	—	Artikel 85
			Artikel 3	Artikel 86.1 och 85.2
			Artikel 4	—
			Artikel 5	—
			Artikel 6	—
			Artikel 7	—
			Artikel 8.1	Artikel 86.3
			Artikel 8.2	Artikel 86.4
			Artikel 8.3	Artikel 86.5
			Artikel 9	—
—	—	—	—	Artikel 87
			Artikel 10	Artikel 88
			Artikel 11	—
			Artikel 12	Artikel 89
			Artikel 13	Artikel 90
			Artikel 14	Artikel 91
			Artikel 15	Artikel 122.2 och 122.3
			Artikel 17	—
—	—	—	—	Artikel 99
—	—	—	—	Artikel 101
			Artikel 20.1	Artikel 102

Direktiv 2002/21/EG	Direktiv 2002/20/EG	Direktiv 2002/19/EG	Direktiv 2002/22/EG	Detta direktiv
			Artikel 20.2	Artikel 105.3
			Artikel 21	Artikel 103
			Artikel 22	Artikel 104
			Artikel 23	Artikel 108
			Artikel 23a	Artikel 111
			Artikel 24	Artikel 113
			Artikel 25	Artikel 112
			Artikel 26	Artikel 109
			Artikel 27	—
			Artikel 27a	Artikel 96
			Artikel 28	Artikel 97
			Artikel 29	Artikel 115
			Artikel 30.1	Artikel 106.2
			Artikel 30.2	Artikel 106.4
			Artikel 30.3	Artikel 106.4
			Artikel 30.4	Artikel 106.5
			Artikel 30.5	Artikel 105.1
			Artikel 31	Artikel 114
			Artikel 32	Artikel 92
			Artikel 33	Artikel 24
			Artikel 34	Artikel 25
			Artikel 35	Artikel 116
			Artikel 36	Artikel 121
			Artikel 37	—
			Artikel 38	—
			Artikel 39	—
			Artikel 40	—
			Bilaga I	Bilaga V
			Bilaga II	Bilaga VII
			Bilaga III	Bilaga IX
			Bilaga IV	Bilaga VI
			Bilaga V	—
			Bilaga VI	Bilaga X
				Bilaga IV

I

(Lagstiftningsakter)

FÖRORDNINGAR

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) 2018/1971

av den 11 december 2018

om inrättande av Organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation (Berec) och Byrån för stöd till Berec (Berecbyrån), om ändring av förordning (EU) 2015/2120 och om upphävande av förordning (EG) nr 1211/2009

(Text av betydelse för EES)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 114,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽¹⁾,

efter att ha hört Regionkommittén,

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ⁽²⁾, och

av följande skäl:

- (1) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 ⁽³⁾ syftar till att skapa en inre marknad för elektronisk kommunikation inom unionen, samtidigt som ökad konkurrens utnyttjas för att säkerställa en hög investerings- och innovationsnivå och ett starkt konsumentskydd. Det direktivet fastställer också ett betydande antal uppgifter för Organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation (nedan kallat Berec), t.ex. att utfärda riktlinjer inom flera områden, avlägga rapport om tekniska frågor, föra register, upprätta förteckningar eller databaser och avge yttranden om procedurer inom den inre marknaden för förslag till nationella åtgärder om reglering av marknaden.
- (2) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 531/2012 ⁽⁴⁾ kompletterar och stöder, i fråga om unionsomfattande roaming, regelverket för elektronisk kommunikation och fastställer vissa uppgifter för Berec.

⁽¹⁾ EUT C 125, 21.4.2017, s. 65.

⁽²⁾ Europaparlamentets ståndpunkt av den 14 november 2018 (ännu ej offentliggjord i EUT) och rådets beslut av den 4 december 2018.

⁽³⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 av den 11 december 2018 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation (se sidan 36 i detta nummer av EUT).

⁽⁴⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 531/2012 av den 13 juni 2012 om roaming i allmänna mobilnät i unionen (EUT L 172, 30.6.2012, s. 10).

- (3) I Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/2120⁽¹⁾ fastställs ytterligare uppgifter för Berec i fråga om öppen internetanslutning. Vidare har Berec-riktlinjerna av den 30 augusti 2016 för de nationella regleringsmyndigheternas genomförande av europeiska bestämmelser om nätneutralitet välkomnats som ett värdefullt förtydligande av garantin för ett starkt, fritt och öppet internet genom att säkerställa en konsekvent tillämpning av reglerna för säkerställande av likvärdig och icke-diskriminerande behandling av trafiken vid tillhandahållande av internetanslutningstjänster och därtill kopplade rättigheter för slutanvändare.
- (4) Med hänsyn till behovet av konsekvent regleringspraxis och konsekvent tillämpning av unionens regelverk bildade kommissionen genom kommissionens beslut 2002/627/EG⁽²⁾ Europeiska gruppen av regleringsmyndigheter för nät och tjänster inom området elektronisk kommunikation (nedan kallad *Europeiska gruppen av regleringsmyndigheter*), med uppgift att vara rådgivare till kommissionen och bistå den med stärkandet av den inre marknaden för nät och tjänster inom området elektronisk kommunikation och, mer allmänt, fungera som en förmedlande länk mellan nationella regleringsmyndigheter och kommissionen.
- (5) Berec och byrån inrättades genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1211/2009⁽³⁾. Berec ersatte Europeiska gruppen av regleringsmyndigheter och skulle bidra dels till att stärka den inre marknaden för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster, dels till att förbättra dess funktion genom att verka för att säkerställa att regelverket för elektronisk kommunikation tillämpas på ett enhetligt sätt. Berec fungerar som forum för samarbete mellan de nationella regleringsmyndigheterna och mellan dessa myndigheter och kommissionen vid utövningen av alla deras arbetsuppgifter enligt unionens regelverk. Berec inrättades för att stå till tjänst med sakkunskap och agera på ett oberoende och transparent sätt.
- (6) Berec fungerar också som ett organ för reflektion, diskussion och rådgivning för Europaparlamentet, rådet och kommissionen på området elektronisk kommunikation.
- (7) Byrån inrättades som ett gemenskapsorgan med status som juridisk person för att utföra de uppgifter som avses i förordning (EG) nr 1211/2009, särskilt när det gäller att förse Berec med sakkunnigt och administrativt stöd. Byrån gavs rättsligt, administrativt och finansiellt oberoende för att effektivt kunna stödja Berec.
- (8) Genom beslut 2010/349/EU⁽⁴⁾ beslutade företrädarna för medlemsstaternas regeringar att byrån skulle ha sitt säte i Riga. Avtalet om säte mellan Republiken Lettlands regering och byrån trädde i kraft den 5 augusti 2011.
- (9) I sitt meddelande *En strategi för en inre digital marknad i Europa* av den 6 maj 2015 planerade kommissionen att under 2016 lägga fram förslag om en långtgående översyn av regelverket för elektronisk kommunikation, bland annat för att skapa ett effektivare institutionellt regelverk för att göra reglerna om elektronisk kommunikation ändamålsenliga som en del i arbetet med att skapa de rätta förutsättningarna för den digitala inre marknaden. Till dessa hör utbyggnaden av nät med mycket hög kapacitet, mer samordnad förvaltning av radiospektrum för trådlösa nät och skapandet av lika villkor för avancerade digitala nät och innovativa tjänster. I meddelandet påpekas att marknadens och den tekniska miljöns föränderlighet gör det nödvändigt att förstärka den institutionella ramen genom en utveckling av Berecs roll.
- (10) I sin resolution *Mot en rättsakt för den digitala inre marknaden* av den 19 januari 2016 uppmanade Europaparlamentet kommissionen att ytterligare integrera den digitala inre marknaden genom att skapa en effektivare institutionell ram.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/2120 av den 25 november 2015 om åtgärder rörande en öppen internetanslutning och om ändring av direktiv 2002/22/EG om samhällsomfattande tjänster och användares rättigheter avseende elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster och förordning (EU) nr 531/2012 om roaming i allmänna mobilnät i unionen (EUT L 310, 26.11.2015, s. 1).

⁽²⁾ Kommissionens beslut 2002/627/EG av den 29 juli 2002 om att bilda Europeiska gruppen av regleringsmyndigheter för nät och tjänster inom området elektronisk kommunikation (EGT L 200, 30.7.2002, s. 38).

⁽³⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1211/2009 av den 25 november 2009 om inrättande av organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation (Berec) och byrån (EUT L 337, 18.12.2009, s. 1).

⁽⁴⁾ Beslut som fattats gemensamt av företrädarna för medlemsstaternas regeringar av den 31 maj 2010 om sätet för byrån för organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation (Berec) (2010/349/EU) (EUT L 156, 23.6.2010, s. 12).

- (11) Berec och byrån har bidragit positivt till ett konsekvent genomförande av regelverket för elektronisk kommunikation. Det föreligger emellertid fortfarande stora skillnader mellan medlemsstaterna i fråga om regleringspraxis, något som påverkar företag som bedriver gränsöverskridande verksamhet eller som är verksamt i ett betydande antal medlemsstater, inbegripet där det finns Berec-riktlinjer men där dessa skulle kunna vidareutvecklas. För att ytterligare bidra till utvecklingen av den inre marknaden för elektronisk kommunikation i hela unionen samt till främjande av tillgång till, och användning av, nät med mycket hög kapacitet, konkurrens vid tillhandahållandet av elektroniska kommunikationsnät, kommunikationstjänster och tillhörande faciliteter samt unionsmedborgarnas intressen, är syftet med denna förordning att stärka Berecs roll. En sådan starkt roll skulle komplettera Berecs stärkta roll till följd av förordningarna (EU) nr 531/2012 och (EU) nr 2015/2120 samt direktiv (EU) 2018/1972.
- (12) Mot bakgrund av utvecklingen på marknaden och på det tekniska området, som ofta förstärker den gränsöverskridande dimensionen, och hittills förvärvade erfarenheter när det gäller att säkerställa ett enhetligt genomförande på området elektronisk kommunikation är det nödvändigt att bygga vidare på Berecs och byråns arbete. Deras ledning och verksamhet bör vara effektiv och anpassad för de uppgifter de ska utföra. Med beaktande av vedertagna förfaranden och de nya uppgifter som tilldelats Berec och byrån och i syfte att effektivisera dem bör ytterligare stabilitet föreskrivas för förvaltningen av dem och beslutsprocessen bör förenklas.
- (13) Berec bör tillhandahålla sakkunskap och skapa förtroende genom att vara oberoende, ge råd och information av hög kvalitet, hålla förfaranden och arbetsmetoder öppna för insyn och utföra uppgifter på ett noggrant sätt. Berecs oberoende bör inte hindra nämnden för regleringsmyndigheterna från att överlägga om utkast som utarbetats av arbetsgrupper.
- (14) Byråns nya officiella namn bör vara "Byrån för stöd till Berec" (nedan kallad *Berecbyrån*). Benämningen "Berecbyrån" bör användas som byråns kortnamn. Berecbyrån bör vara rättsligt, administrativt och finansiellt oberoende. Det är därför nödvändigt och lämpligt att Berecbyrån bör vara ett unionsorgan som är en juridisk person som utövar de befogenheter som den tilldelats. I egenskap av en av unionens decentraliserade byråer bör Berecbyrån verka inom sitt uppdrag och den befintliga institutionella ramen. Den bör inte anses företräda unionens ståndpunkt gentemot omvärlden eller binda unionen till rättsliga förpliktelser.
- (15) Reglerna för Berecbyråns ledning och drift bör dessutom, när så är lämpligt, anpassas till principerna i det gemensamma uttalandet från Europaparlamentet, rådet och Europeiska kommissionen av den 19 juli 2012 om decentraliserade organ.
- (16) Unionens institutioner och de nationella regleringsmyndigheterna bör ha rätt till bistånd och råd från Berec, även med avseende på relevant lagstiftnings inverkan på allt som har att göra med dynamiken på de digitala marknaderna överlag eller med avseende på relationer, diskussioner och utbyten med tredje parter samt spridning av bästa regleringspraxis till tredje parter. Dessutom bör Berec, utöver sitt bidrag till kommissionens offentliga samråd, vid begäran ge kommissionen råd när lagstiftningsförslag förbereds. Berec bör också ha möjlighet att ge råd till Europaparlamentet och rådet när de begär det eller på eget initiativ.
- (17) Berec är, i egenskap av tekniskt organ med sakkunskap om elektronisk kommunikation sammansatt av företrädare för de nationella regleringsmyndigheterna och kommissionen, bäst lämpat att anförtros sådana uppgifter som att bidra till effektiva procedurer inom den inre marknaden för förslag till nationella åtgärder för marknadsreglering, ge de nationella regleringsmyndigheterna och andra behöriga myndigheter nödvändiga riktlinjer för utarbetande av gemensamma kriterier och en konsekvent regleringsstrategi samt föra vissa register och upprätta vissa förteckningar och databaser på unionsnivå. Detta påverkar inte de uppgifter som fastställts för de nationella regleringsmyndigheterna, som befinner sig närmast marknaderna för elektronisk kommunikation och lokala villkor.
- (18) För att kunna utföra sina uppgifter bör Berec fortsätta att sammanföra sakkunskap från nationella regleringsmyndigheter. Berec bör sträva efter att säkerställa att samtliga nationella regleringsmyndigheter medverkar till fullgörandet av organets regleringsuppgifter och funktion. För att Berec ska bli starkare och mer representativt, samt för att slå vakt om dess sakkunskap, erfarenhet och kännedom om den särskilda situationen på samtliga nationella marknader, bör varje medlemsstat säkerställa att dess nationella regleringsmyndighet har tillräckliga finansiella och personella resurser för att kunna delta fullt ut i Berecs arbete.

- (19) Mot bakgrund av dels den allt större konvergensen mellan de sektorer som tillhandahåller elektroniska kommunikationstjänster, dels den övergripande dimensionen av regleringsfrågor som hänför sig till utvecklingen av dem bör Berec och Berecbyrån ha rätt att samarbeta med nationella regleringsmyndigheter samt andra av unionsorgan, -byråer och rådgivande grupper, utan att det påverkar deras roller, särskilt gruppen för radiospektrumpolitik, som inrättats genom kommissionens beslut 2002/622/EG⁽¹⁾, Europeiska datatillsynsmannen, som inrättats genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1725⁽²⁾, Europeiska dataskyddsstyrelsen, som inrättats genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679⁽³⁾, den europeiska gruppen av regleringsmyndigheter för audiovisuella medietjänster, som inrättats genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/13/EU⁽⁴⁾, Europeiska unionens byrå för nät- och informationssäkerhet, som inrättats genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 526/2013⁽⁵⁾, Europeiska byrån för GNSS, som inrättats genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 912/2010⁽⁶⁾, nätverket för konsumentskyddssamarbete, som inrättats genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2006/2004⁽⁷⁾, Europeiska konkurrensnätverket och europeiska standardiseringsorganisationer samt med befintliga kommittéer (t.ex. kommunikationskommittén och radiospektrumkommittén). Berec och Berecbyrån bör också kunna samarbeta med de berörda behöriga myndigheter i medlemsstaterna som ansvarar för konkurrensfrågor, konsumentskydd och dataskydd, med behöriga myndigheter i tredjeländer, särskilt regleringsmyndigheterna på området elektronisk kommunikation eller grupper av sådana myndigheter och med internationella organisationer när så krävs för att de ska kunna fullgöra sina uppgifter. Berec bör också kunna samråda med berörda parter genom offentliga samråd.
- (20) Berec bör ha rätt att upprätta arbetsöverenskommelser med behöriga unionsorgan, unionsbyråer och rådgivande grupper, med behöriga myndigheter i tredjeländer och med internationella organisationer, vilket inte bör medföra några rättsliga förpliktelser. Målet med en sådan arbetsöverenskommelse skulle exempelvis kunna vara att utveckla samarbetsförbindelser och diskutera regleringsfrågor. Kommissionen bör säkerställa att de nödvändiga arbetsöverenskommelserna är förenliga med unionens politik och prioriteringar samt att Berec verkar inom ramen för sitt uppdrag och den befintliga institutionella ramen och inte anses företräda unionens ståndpunkt gentemot omvärlden eller binda unionen till internationella skyldigheter.
- (21) Berec bör bestå av nämnden för regleringsmyndigheterna och arbetsgrupper. Avsikten med att nämnden för regleringsmyndigheterna har ett roterande ordförandeskap är att säkerställa kontinuiteten i Berecs arbete. Även rotation av vice ordförandena som företräder olika nationella regleringsmyndigheter främjas.
- (22) Berec bör kunna agera i unionens intresse oberoende av ingripande utifrån, inbegripet politiska påtryckningar eller kommersiell inblandning. Det är således viktigt att säkerställa högsta möjliga garantier för att de som utnämns till ledamöter nämnden för regleringsmyndigheterna är personligt och funktionellt oberoende. Chefen för en nationell regleringsmyndighet eller en ledamot av dess kollegieorgan, eller ersättare för någon av dessa, är i sådan utsträckning personligt och funktionellt oberoende. Mer specifikt bör de agera oberoende och objektivt och inte begära eller ta emot instruktioner vid utövandet av sina funktioner, och de bör skyddas mot godtycklig avsättning. Den funktion

⁽¹⁾ Kommissionens beslut 2002/622/EG av den 26 juli 2002 om upprättande av en grupp för radiospektrumpolitik (EGT L 198, 27.7.2002, s. 49).

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1725 av den 23 oktober 2018 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter som utförs av unionens institutioner, organ och byråer och om det fria flödet av sådana uppgifter samt om upphävande av förordning (EG) nr 45/2001 och beslut nr 1247/2002/EG (EUT L 295, 21.11.2018, s. 39).

⁽³⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) (EUT L 119, 4.5.2016, s. 1).

⁽⁴⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/13/EU av den 10 mars 2010 om samordning av vissa bestämmelser som fastställs i medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillhandahållande av audiovisuella medietjänster (direktiv om audiovisuella medietjänster) (EUT L 95, 15.4.2010, s. 1).

⁽⁵⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 526/2013 av den 21 maj 2013 om Europeiska unionens byrå för nät- och informationssäkerhet (Enisa) och om upphävande av förordning (EG) nr 460/2004 (EUT L 165, 18.6.2013, s. 41).

⁽⁶⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 912/2010 av den 22 september 2010 om inrättande av Europeiska byrån för GNSS och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1321/2004 om inrättandet av strukturer för förvaltningen av de europeiska programmen för satellitbaserad radionavigering och om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 683/2008 (EUT L 276, 20.10.2010, s. 11).

⁽⁷⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2006/2004 av den 27 oktober 2004 om samarbete mellan de nationella tillsynsmyndigheter som ansvarar för konsumentskyddslagstiftningen ("förordningen om konsumentskyddssamarbete") (EUT L 364, 9.12.2004, s. 1).

som en suppleant i nämnden för regleringsmyndigheterna har skulle även kunna utövas av chefen för den nationella regleringsmyndigheten, en ledamot av dess kollegieorgan, en ersättare för någon av dessa eller annan personal från den nationella regleringsmyndigheten, som ska representera den ersatta ledamoten i nämnden för regleringsmyndigheterna inom ramen för ledamotens uppdrag.

- (23) Erfarenheten har visat att de flesta av Berecs uppgifter utförs bättre genom arbetsgrupper, vilka alltid bör säkerställa att lika stor hänsyn tas till alla nationella regleringsmyndigheters synpunkter och bidrag. Därför bör nämnden för regleringsmyndigheterna inrätta arbetsgrupper och utnämna ordförande för dessa. De nationella regleringsmyndigheterna bör snabbt svara på en nomineringsbegäran för att säkerställa ett snabbt inrättande av arbetsgrupper, särskilt de som har anknytning till förfaranden med tidsfrister. Arbetsgrupperna bör stå öppna för deltagande av sakkunniga från kommissionen. Berecbyråns personal bör stödja och bidra till arbetsgruppernas verksamhet.
- (24) Nämnden för regleringsmyndigheterna och styrelsen bör vid behov, efter en bedömning från fall till fall, kunna bjuda in personer vars synpunkter kan vara av intresse att delta i deras möten som observatörer.
- (25) När så är lämpligt, och beroende på fördelningen av uppgifter till myndigheter i varje medlemsstat, bör synpunkter från andra behöriga myndigheter beaktas i den relevanta arbetsgruppen, exempelvis genom samråd på nationell nivå eller genom att dessa andra myndigheter bjuds in till relevanta möten där deras expertis behövs. Berecs oberoende bör i alla händelser upprätthållas.
- (26) Nämnden för regleringsmyndigheterna och styrelsen bör fungera parallellt, varvid den förstnämnda fattar beslut om regleringsfrågor och den sistnämnda om administrativa frågor som budget, personal och revision. I princip och utöver kommissionens företrädare bör de nationella regleringsmyndigheternas företrädare i styrelsen vara samma personer som de som är utsedda till nämnden för regleringsmyndigheterna, men de nationella regleringsmyndigheterna bör kunna utse andra företrädare som uppfyller samma krav.
- (27) Tidigare utövades tillsättningsmyndighetens befogenheter av vice ordföranden för byråns förvaltningskommitté. I denna förordning föreskrivs att styrelsen delegerar relevanta tillsättningsbefogenheter till direktören, som är bemyndigad att vidaredelegera dessa befogenheter. Detta är avsett att bidra till en effektiv förvaltning av Berecbyråns personal.
- (28) Nämnden för regleringsmyndigheterna och styrelsen bör hålla åtminstone två ordinarie sammanträden per år. Mot bakgrund av tidigare erfarenheter och Berecs stärkta roll kan det bli nödvändigt för nämnden för regleringsmyndigheterna eller styrelsen att hålla ytterligare möten.
- (29) Direktören bör förbli Berecbyråns företrädare i juridiska och administrativa frågor. Styrelsen bör utse direktören efter ett öppet och transparent urvalsförfarande i syfte att garantera en strikt utvärdering av kandidaterna och en hög nivå av oberoende. Mandatperioden för byråns förvaltningsdirektör var tidigare tre år. Direktören måste ha en tillräckligt lång mandatperiod för att kunna säkerställa stabilitet och en långfristig strategi för Berecbyrån.
- (30) Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 1271/2013 ⁽¹⁾ bör vara tillämplig på Berecbyrån.
- (31) Berecbyrån bör ge Berec allt sakkunnigt och administrativt stöd som behövs i arbetet, bland annat ekonomiskt, organisatoriskt och logistiskt stöd, och bör bidra till Berecs regleringsarbete.
- (32) För att garantera Berecbyråns självständighet och oberoende, och för att den ska kunna ge stöd till Berecs arbete, bör Berecbyrån ha en egen budget som huvudsakligen bör härröra från ett bidrag från unionen. Budgeten bör vara adekvat och återspegla såväl de ytterligare tilldelade uppgifterna som Berecs och Berecbyråns stärkta roll. Finansiering av Berecbyrån bör medges under förutsättning att budgetmyndigheten har nått en överenskommelse enligt punkt 31 i det interinstitutionella avtalet av den 2 december 2013 mellan Europaparlamentet, rådet och kommissionen om budgetdisciplin, samarbete i budgetfrågor och sund ekonomisk förvaltning ⁽²⁾.

⁽¹⁾ Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 1271/2013 av den 30 september 2013 med rambudgetförordning för de organ som avses i artikel 208 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) nr 966/2012 (EUT L 328, 7.12.2013, s. 42).

⁽²⁾ EUT C 373, 20.12.2013, s. 1.

- (33) Berecbyrån bör ha tillräckligt med personal för att kunna utföra sina uppgifter. Alla uppgifter som tilldelats Berecbyrån, inbegripet tjänster som avser sakkunnigt och administrativt stöd till Berec i dess utövande av sina regleringsuppgifter, liksom iakttagandet av de ekonomiska föreskrifterna, tjänsteföreskrifterna och andra tillämpliga föreskrifter samt de i förhållande till de administrativa uppgifterna allt mer betungande operativa uppgifter som Berecbyrån ska utföra, bör vederbörligen bedömas och avspeglas i resursplaneringen.
- (34) För att ytterligare öka enhetligheten i genomförandet av regelverket för elektronisk kommunikation bör nämnden för regleringsmyndigheterna, arbetsgrupperna och styrelsen vara öppna för deltagande från regleringsmyndigheter i tredjeländer med behörighet på området elektronisk kommunikation där dessa tredjeländer har ingått avtal med unionen i detta syfte, såsom Eftastater i EES och kandidatländer.
- (35) I enlighet med principen om insyn bör Berec och Berecbyrån i relevanta fall offentliggöra information om sitt arbete på sin webbplats. Berec bör i synnerhet offentliggöra eventuella slutliga dokument som utfärdats när det utför sina uppgifter, till exempel yttranden, riktlinjer, rapporter, rekommendationer, gemensamma ståndpunkter och bästa praxis samt eventuella studier som beställts som stöd till dess uppgifter. Berec och Berecbyrån bör även offentliggöra uppdaterade förteckningar över sina uppgifter och uppdaterade förteckningar över ledamöter, suppleanter och andra deltagare i förvaltningsorganens möten, samt de intresseförklaringar som avgetts av nämnden för regleringsmyndigheternas ledamöter, styrelsens ledamöter och direktören.
- (36) Berec bör, med stöd av Berecbyrån, kunna bedriva kommunikationsverksamhet inom sitt behörighetsområde som inte inverkar negativt på Berecs huvuduppgifter. Innehållet i Berecs kommunikationsstrategi och dess genomförande bör vara konsekvent, objektivt, relevant och samordnat med kommissionens och övriga institutioners strategier och åtgärder, i syfte att beakta den allmänna bilden av unionen. Berecbyråns kommunikationsverksamhet bör utföras i enlighet med relevanta planer för kommunikation och informations spridning som antas av styrelsen.
- (37) För att Berec och Berecbyrån ska kunna utföra sina uppgifter på ett ändamålsenligt sätt bör de ha rätt att begära all nödvändig information från kommissionen, de nationella regleringsmyndigheterna och, i sista hand, andra myndigheter och företag. En begäran om information bör ange skälen för begäran, stå i proportion till syftet och bör inte vara orimligt betungande för de berörda. De nationella regleringsmyndigheterna bör samarbeta med Berec och Berecbyrån och förse dem med aktuell och korrekt information för att säkerställa att Berec och Berecbyrån kan utföra sina uppgifter. Berec och Berecbyrån bör också, enligt principen om lojalt samarbete, dela nödvändig information med kommissionen, de nationella regleringsmyndigheterna och andra behöriga myndigheter. I relevanta fall bör informationens konfidentialitet säkerställas. Vid bedömningen av huruvida en begäran är berättigad bör Berec ta hänsyn till om den begärda informationen har anknytning till utförandet av sådana uppgifter som uteslutande tilldelats relevanta myndigheter.
- (38) Berecbyrån bör upprätta ett gemensamt informations- och kommunikationssystem för att undvika dubbla informationsinhämtningar och underlätta kommunikationen mellan alla berörda myndigheter.
- (39) För att en hög nivå av konfidentialitet ska säkerställas och intressekonflikter undvikas bör reglerna om dessa frågor som tillämpas på ledamöter av Berecs och Berecbyråns förvaltningsorgan också tillämpas på deras suppleanter.
- (40) Eftersom Berec och Berecbyrån genom denna förordning får nya uppgifter och de genom andra unionsrättsakter kan komma att få ytterligare uppgifter, bör kommissionen regelbundet utvärdera hur Berec och Berecbyrån fungerar, liksom hur ändamålsenlig deras institutionella struktur är i en föränderlig digital omgivning. Om utvärderingen resulterar i att kommissionen konstaterar att den institutionella strukturen inte är lämplig för utförandet av Berecs och Berecbyråns uppgifter och, framför allt, för att säkerställa ett konsekvent genomförande av regelverket för elektronisk kommunikation bör den undersöka alla möjligheter till förbättring av strukturen.
- (41) Byrån, som inrättades som ett gemenskapsorgan med status som juridisk person genom förordning (EG) nr 1211/2009, efterträds av den Berecbyrå som inrättas genom den här förordningen när det gäller all äganderätt och alla avtal, inbegripet avtalet om säte, rättsliga förpliktelser, anställningskontrakt, finansiella åtaganden och ansvarsskyldigheter. Berecbyrån bör ta över byråns personal, vars rättigheter och skyldigheter inte bör påverkas. För att säkerställa kontinuiteten i Berecs och Berecbyråns arbete bör deras representanter, närmare bestämt ordföranden och de vice ordförandena för nämnden för regleringsmyndigheterna, förvaltningskommittén och förvaltningsdirektören, sitta kvar tills deras mandatperiod löper ut.

- (42) Ett betydande antal konsumenter i de flesta medlemsstater använder fortfarande traditionell internationell kommunikation såsom telefonsamtal och sms-meddelanden, trots att ett ökande antal av konsumenterna har tillgång till nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster för att ringa utomlands till lägre pris än via traditionella tjänster eller utan penningbetalning.
- (43) Kommissionen lade 2013 fram ett förslag till en konsekvensutredd förordning som innehöll en bestämmelse med regleringsåtgärder tillämpliga på kommunikation inom EU. Från 2017 till 2018 samlade Berec och kommissionen in ytterligare uppgifter om kommunikationsmarknaden inom EU via en kommissionsstudie och via Eurobarometern. Dessa uppgifter visar att betydande prisskillnader kvarstår, både för fast och för mobil kommunikation, mellan nationell talkommunikation och sms-kommunikation och sådan som terminerar i en annan medlemsstat i en situation där priserna varierar betydligt mellan länder, leverantörer och prispaket samt mellan mobil och fast talkommunikation. Leverantörer av allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster debiterar ofta konsumtionsbaserade priser för kommunikation inom EU som är mycket högre än priserna för nationella taxor plus tilläggskostnader. I genomsnitt tenderar standardpriset för ett fast eller mobilt samtal inom EU att vara tre gånger högre än standardpriset för ett nationellt samtal, och standardpriset för ett sms inom EU att vara mer än två gånger högre än för ett nationellt sms. Bakom dessa aritmetiska genomsnittsvärden döljer sig dock betydande skillnader mellan medlemsstaterna. I vissa fall kan standardpriset för ett samtal inom EU vara upp till åtta gånger högre än standardpriset för ett nationellt samtal. Till följd av detta utsätts kunder i flera medlemsstater för väldigt höga priser för kommunikation inom EU. Dessa höga priser påverkar huvudsakligen konsumenter, särskilt konsumenter som använder sådan kommunikation sällan eller som har en låg konsumtionsvolym, vilket är den stora majoriteten av konsumenter som använder kommunikation inom EU. Samtidigt tillhandahåller flera leverantörer speciella erbjudanden som är särskilt attraktiva för företagskunder och konsumenter med en hög konsumtion av kommunikation inom EU. Dessa erbjudanden debiteras ofta inte baserat på faktisk konsumtion och kan bestå av ett visst antal minuter eller ett visst antal sms-meddelanden inom EU för en fast månadsavgift (tilläggserbjudande) eller ett visst antal minuter eller ett visst antal sms-meddelanden inom EU som ingår i månadsporten för samtalsminuter eller sms-meddelanden, antingen utan tilläggsavgift, eller med en låg tilläggsavgift. Villkoren för dessa erbjudanden är dock ofta inte attraktiva för kunder med enbart enstaka, oförutsägbara eller relativt låga volymer kommunikation inom EU. Därför riskerar dessa konsumenter att få betala överpris för kommunikation inom EU och de bör skyddas.
- (44) Dessutom utgör höga priser för kommunikation inom EU ett hinder för den inre marknadens funktion eftersom de avskräcker från att söka efter och köpa varor och tjänster från en leverantör i en annan medlemsstat. För att eliminera sådana höga priser är det därför nödvändigt att fastställa exakta och proportionella gränser för de priser som leverantörer av allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster får debitera konsumenter för kommunikation inom EU.
- (45) När leverantörer av allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster debiterar sina konsumenter för kommunikation inom EU med taxor som helt eller delvis baseras på konsumtionen av sådana tjänster, inklusive vid konsumtionsbaserade avdrag från en månadsport eller förbetald pott för sådana tjänster, bör taxorna inte överstiga 0,19 EUR per minut för samtal och 0,06 EUR per sms-meddelande. Dessa tak motsvarar de högsta tillåtna priser som för närvarande gäller för reglerade roamingsamtal respektive sms-meddelanden. Vid roaming i unionen skyddas konsumenter av eurotaxan för rösttelefoni och sms-eurotaxan, som steg för steg har ersatts av "roaming som hemma". Taken anses också vara ett lämpligt riktmärke vid fastställandet av en maxtaxa för reglerade kommunikationer inom EU för fem år från och med den 15 maj 2019. Takets nuvarande nivå är ett enkelt, öppet och beprövat skyddsnät mot höga priser och är lämplig som ett tak för slutkundspriser för all reglerad kommunikation inom EU. Både roamingsamtal inom unionen och samtal inom EU har en liknande kostnadsstruktur.
- (46) Taken bör hjälpa leverantörerna av allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster att täcka sina kostnader, vilket säkerställer att ingripandet är proportionellt både på marknaden för mobilsamtal och på marknaden för fasta samtal. Taken kommer att tillämpas direkt endast på taxor baserade på faktisk konsumtion. De

bör ha en disciplinerande inverkan även på de erbjudanden där en viss kommunikationsvolym inom EU ingår utan att debiteras separat, eftersom konsumenterna kan välja att byta till en taxa baserad på konsumtion för sin kommunikation inom EU. Kommunikationsvolymerna inom EU som överskrider dem som ingår i ett paket och som debiteras separat bör omfattas av taken. Åtgärden bör på ett proportionellt sätt säkerställa att konsumenter med låg konsumtionsnivå när det gäller kommunikation inom EU skyddas från höga priser och bör samtidigt ha enbart måttlig inverkan på leverantörer.

- (47) Leverantörer av allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster bör kunna föreslå konsumenterna alternativa priserbjudanden för internationell kommunikation med olika taxor för reglerad kommunikation inom EU, och konsumenterna bör uttryckligen kunna välja sådana erbjudanden samt när som helst och kostnadsfritt byta tillbaka, även när det gäller abonnemang som konsumenterna tecknade före ikraftträdandet av sådana bestämmelser. Endast alternativa erbjudanden för internationell kommunikation, som till exempel omfattar alla eller vissa tredjeländer, bör, om erbjudandet accepteras av en konsument, kunna befria en leverantör från skyldigheten att inte överskrida taken för reglerad kommunikation inom EU. Andra fördelar som leverantörer erbjuder konsumenter, såsom subventionerad terminalutrustning eller rabatter på andra elektroniska kommunikationstjänster, är en normal del av konkurrensen och bör inte påverka tillämpningen av pristaken för reglerad kommunikation inom EU.
- (48) Vissa leverantörer av allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster kan påverkas betydligt mer än majoriteten av andra leverantörer i unionen av ett pristak för reglerad kommunikation inom EU. Detta kan särskilt vara fallet för de leverantörer som genererar en särskilt hög andel av sina intäkter eller vinster från kommunikation inom EU eller vars inhemska marginaler är små i förhållande till referensvärden för branschen. Det kan hända att en leverantör, till följd av snävare vinstmarginaler när det gäller reglerad kommunikation inom EU, inte kan upprätthålla sin inhemska prissättningsmodell. Sådana scenarier är högst osannolika, eftersom de högsta tillåtna priserna klart överstiger kostnaderna för att tillhandahålla kommunikation inom EU. För att hantera sådana ytterst exceptionella scenarier på ett proportionellt sätt bör de nationella regleringsmyndigheterna kunna bevilja undantag på begäran av en sådan leverantör, i berättigade undantagsfall.
- (49) Eventuella undantag bör beviljas endast om en leverantör kan visa, mot ett relevant referensvärde som fastställts av Berec, att den påverkas betydligt mer än de flesta andra leverantörer i unionen, och att denna påverkan avsevärt försvagar den leverantörens förmåga att behålla sin avgiftsmodell för inhemsk kommunikation. Om en nationell regleringsmyndighet beviljar ett undantag bör den fastställa den högsta prisnivå som en leverantör får tillämpa för reglerad kommunikation inom EU och som kan göra det möjligt för leverantören att upprätthålla en konkurrenskraftig prisnivå för inhemsk kommunikation. Varje sådant undantag bör begränsas till ett år och bör kunna förnyas om leverantören visar att villkoren för ett undantag är fortsatt uppfyllda.
- (50) Mot bakgrund av proportionalitetsprincipen bör tillämpningen av prisbegränsningen för reglerad kommunikation inom EU vara tidsbegränsad och upphöra att gälla fem år efter dess ikraftträdande. Denna begränsade tidsperiod bör göra det möjligt att göra en ordentlig bedömning av åtgärdernas effekter och en ordentlig utvärdering av i vilken utsträckning det finns ett fortsatt behov av att skydda konsumenterna.
- (51) För att säkerställa ett unionsomfattande konsekvent, snabbt och mycket ändamålsenligt skydd för konsumenter som påverkas negativt av de betydande skillnaderna i pris för kommunikation inom EU bör sådana bestämmelser vara direkt tillämpliga och ingå i en förordning. Den lämpligaste förordningen för detta ändamål är förordning (EU) 2015/2120, som antogs efter en konsekvensbedömning i vilken det bland annat föreslogs en bestämmelse om kommunikation inom EU som ett nödvändigt sätt att fullborda den inre marknaden för elektronisk kommunikation. De sannolika effekterna på leverantörers intäkter som genereras av tillhandahållandet av kommunikation inom EU

begränsas ytterligare genom tillämpningen av eurotaxan för rösttelefoni och sms-eurotaxan vid roaming, som tak för både fast och mobil kommunikation, som tjänar som en säkerhetsmekanism, och genom det bevis, som framgår av Berecs analys 2018, på att relevanta volymer av fast trafik som påverkas av åtgärden har sjunkit markant under perioden för ingripandet. De bestämmelserna bör därför införas som en ändring till förordning (EU) 2015/2120, vilken dessutom bör anpassas för att säkerställa att medlemsstaterna antar regler om sanktioner för överträdelse av sådana bestämmelser.

- (52) Eftersom målen med denna förordning, nämligen att säkerställa en konsekvent tillämpning av regelverket för elektronisk kommunikation, särskilt med avseende på gränsöverskridande aspekter och genom effektiva procedurer inom den inre marknaden för förslag till nationella åtgärder, och av att säkerställa att konsumenter inte debiteras alltför höga priser för nummerbaserad interpersonell kommunikation som originerar i den medlemsstat där konsumentens nationella leverantör är etablerad och som terminerar i ett fast nummer eller mobilnummer i en annan medlemsstat, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna utan snarare, på grund av åtgärdens omfattning och verkningar, kan uppnås bättre på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går denna förordning inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.
- (53) Denna förordning ändrar och utvidgar tillämpningsområdet för förordning (EG) nr 1211/2009. Eftersom de ändringar som föreslås är av omfattande slag bör den rättsakten för tydlighetens skull upphävas. Hänvisningar till den upphävda förordningen ska anses som hänvisningar till den här förordningen.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

SYFTE OCH TILLÄMPNINGSSOMRÅDE

Artikel 1

Syfte och tillämpningsområde

1. Genom denna förordning inrättas Organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation (nedan kallat *Berec*) och Byrån för stöd till Berec (nedan kallad *Berecbyrån*).
2. Berec respektive Berecbyrån ska ersätta och efterträda organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation respektive byrån, som inrättades genom förordning (EG) nr 1211/2009.

Artikel 2

Berecbyrån som juridisk person

1. Berecbyrån ska vara ett unionsorgan. Den ska vara en juridisk person.
2. Berecbyrån ska i varje medlemsstat ha den mest vittgående rättskapacitet som enligt medlemsstatens nationella rätt tillerkänns juridiska personer. Berecbyrån ska särskilt kunna förvärva och avyttra fast och lös egendom samt vara part i rättsliga förfaranden.
3. Berecbyrån ska företrädas av sin direktör.
4. Berecbyrån ska ensam ansvara för de uppgifter och befogenheter som den tilldelats.
5. Berecbyrån ska ha sitt säte i Riga.

KAPITEL II
BERECS MÅL OCH UPPGIFTER

Artikel 3

Berecs mål

1. Berec ska verka inom tillämpningsområdet för förordningarna (EU) nr 531/2012 och (EU) 2015/2120 och direktiv (EU) 2018/1972.
2. Berec ska eftersträva de mål som anges i artikel 3 i direktiv (EU) 2018/1972. Berec ska särskilt ha som mål att säkerställa ett konsekvent genomförande av regelverket för elektronisk kommunikation inom det tillämpningsområde som anges i punkt 1 i denna artikel.
3. Berec ska utföra sina uppgifter på ett oberoende, opartiskt och öppet sätt och med erforderlig skyndsamhet.
4. Berec ska stödja sig på den sakkunskap som finns inom de nationella regleringsmyndigheterna.
5. I enlighet med artikel 9.3 i direktiv (EU) 2018/1972 ska varje medlemsstat säkerställa att dess nationella regleringsmyndighet fullt ut kan delta i det arbete som Berecs förvaltningsorgan bedriver.
6. I medlemsstater där mer än en nationell regleringsmyndighet är ansvarig enligt direktiv (EU) 2018/1972 ska de nationella regleringsmyndigheterna ombesörja samordning mellan sig efter behov.

Artikel 4

Berecs regleringsuppgifter

1. Berec ska ha följande regleringsuppgifter:
 - a) Att bistå och ge råd till de nationella regleringsmyndigheterna, Europaparlamentet, rådet och kommissionen och samarbeta med de nationella regleringsmyndigheterna och kommissionen, på begäran eller på eget initiativ, beträffande alla tekniska frågor om elektronisk kommunikation inom ramen för sin behörighet.
 - b) Att på begäran bistå och ge råd till kommissionen om utarbetande av lagstiftningsförslag på området elektronisk kommunikation, inbegripet eventuella förslag till ändringar av denna förordning eller av direktiv (EU) 2018/1972.
 - c) Att avge sådana yttranden som avses i förordning (EU) nr 531/2012 och direktiv (EU) 2018/1972, särskilt om
 - i) lösning av gränsöverskridande tvister i enlighet med artikel 27 i direktiv (EU) 2018/1972,
 - ii) förslag till nationella åtgärder med koppling till procedurerna inom den inre marknaden för reglering av marknaden i enlighet med artiklarna 32, 33 och 68 i direktiv (EU) 2018/1972,
 - iii) utkast till beslut om och rekommendationer om harmonisering i enlighet med artiklarna 38 och 93 i direktiv (EU) 2018/1972,
 - iv) möjligheten för slutanvändare att nå varandra i enlighet med artikel 61.2 i direktiv (EU) 2018/1972,
 - v) fastställandet av en enda unionsomfattande högsta termineringstaxa för röstsamtal i mobila nät och en enda unionsomfattande högsta termineringstaxa för röstsamtal i fasta nät i enlighet med artikel 75 i direktiv (EU) 2018/1972,
 - vi) mallen för sammanfattning av avtalet i enlighet med artikel 102 i direktiv (EU) 2018/1972,

- vii) det nationella genomförandet och tillämpningen av den allmänna auktorisationen samt hur de påverkar den inre marknads funktion i enlighet med artikel 122.3 i direktiv (EU) 2018/1972,
 - viii) om relevant, marknadsutvecklingen och den tekniska utvecklingen vad gäller de olika typerna av elektroniska kommunikationstjänster och hur de påverkar tillämpningen av del III avdelning III i direktiv (EU) 2018/1972 i enlighet med artikel 123.1 i det direktivet.
- d) Att utfärda riktlinjer om genomförandet av unionens regelverk för elektronisk kommunikation, särskilt, i enlighet med vad som avses i förordningarna (EU) nr 531/2012 och (EU) 2015/2120 och direktiv (EU) 2018/1972, om
- i) anmälningsmallen i enlighet med artikel 12 i direktiv (EU) 2018/1972,
 - ii) det enhetliga genomförandet av skyldigheter med avseende på geografiska kartläggningar och prognoser i enlighet med artikel 22 i direktiv (EU) 2018/1972,
 - iii) relevanta kriterier för att främja en konsekvent tillämpning av artikel 61.3 i direktiv (EU) 2018/1972,
 - iv) gemensamma strategier för identifiering av nätanslutningspunkten i olika nättopologier i enlighet med artikel 61.7 i direktiv (EU) 2018/1972,
 - v) gemensamma strategier för att tillgodose gränsöverskridande efterfrågan från slutanvändare i enlighet med artikel 66 i direktiv (EU) 2018/1972,
 - vi) minimikriterier för ett referenserbjudande i enlighet med artikel 69 i direktiv (EU) 2018/1972,
 - vii) främjande av nationella regleringsmyndigheters konsekventa tillämpning av villkoren i artikel 76.1 i, och kriterierna i bilaga IV till, direktiv (EU) 2018/1972,
 - viii) kriterier för när ett nät ska anses vara ett nät med mycket hög kapacitet i enlighet med artikel 82 i direktiv (EU) 2018/1972,
 - ix) gemensamma kriterier för bedömning av förmågan att förvalta nummerresurser och risken för uttömning av nummerresurser i enlighet med artikel 93 i direktiv (EU) 2018/1972,
 - x) relevanta parametrar för att mäta tjänsternas kvalitet, de tillämpliga mätmetoderna, innehållet i och formatet för offentliggörande av informationen och mekanismer för kvalitetscertifiering i enlighet med artikel 104 i direktiv (EU) 2018/1972,
 - xi) hur bedömningen ska göras av huruvida de system för varning till allmänheten som avses i artikel 110.2 i direktiv (EU) 2018/1972 har likvärdig verkningsgrad som de som avses i punkt 1 i den artikeln,
 - xii) roamingtjänstillträde i grossistledet i enlighet med artikel 3.8 i förordning (EU) nr 531/2012,
 - xiii) genomförandet av de nationella regleringsmyndigheternas skyldigheter med avseende på öppen internetanslutning i enlighet med artikel 5.3 i förordning (EU) 2015/2120,
 - xiv) de parametrar som ska beaktas av nationella regleringsmyndigheter vid bedömningen av om de nationella avgiftsmodellerna i enlighet med artikel 5a.6 i förordning (EU) 2015/2120 är hållbara.
- e) Att utfärda andra riktlinjer som säkerställer konsekvent tillämpning av regelverket för elektronisk kommunikation och konsekvent beslutsfattande i regleringsfrågor från de nationella regleringsmyndigheternas sida, antingen på eget initiativ eller på begäran av en nationell regleringsmyndighet, Europaparlamentet, rådet eller kommissionen, särskilt i regleringsfrågor som påverkar ett betydande antal medlemsstater eller har ett gränsöverskridande inslag.

- f) I relevanta fall att medverka i sakkunnigforumet om förslag till åtgärder om urvalsförfaranden i enlighet med artikel 35 i direktiv (EU) 2018/1972.
- g) Att medverka i frågor som rör dess befogenheter inom marknadsreglering och konkurrens med avseende på radiospektrum i enlighet med artikel 4 i direktiv (EU) 2018/1972.
- h) Att genomföra analyser av potentiella gränsöverskridande marknader i enlighet med artikel 65 i direktiv (EU) 2018/1972 och av gränsöverskridande efterfrågan från slutanvändare i enlighet med artikel 66 i det direktivet.
- i) Att övervaka och samla information samt, i förekommande fall, offentliggöra aktuell information om tillämpningen av förordning (EU) nr 531/2012 i enlighet med artiklarna 16 och 19 i den förordningen.
- j) Att rapportera om tekniska frågor inom sitt befogenhetsområde, särskilt om
- i) den praktiska tillämpningen av de yttranden och riktlinjer som avses i leden c, d och e,
 - ii) medlemsstaternas bästa praxis till stöd för fastställandet av en adekvat internetanslutningstjänst via bredband i enlighet med artikel 84 i direktiv (EU) 2018/1972.
 - iii) utvecklingen av prissättnings- och konsumtionsmönster för såväl nationella tjänster som roamingtjänster, utvecklingen av faktiska roamingavgifter i grossistledet för obalanserad trafik, förhållandet mellan slutkundspriser, grossistavgifter och grossistkostnader för roamingtjänster samt insyn och jämförbarhet beträffande taxor i enlighet med artikel 19 i förordning (EU) nr 531/2012,
 - iv) resultaten av de årliga rapporter som de nationella regleringsmyndigheterna ska översända i enlighet med artikel 5 i förordning (EU) 2015/2120, genom offentliggörande av en årlig sammanfattande rapport,
 - v) marknadsutvecklingen inom sektorn för elektronisk kommunikation på årlig basis.
- k) Att utfärda rekommendationer och gemensamma ståndpunkter och sprida exempel på bästa regleringspraxis riktade till de nationella regleringsmyndigheterna i syfte att främja en konsekvent och bättre tillämpning av regelverket för elektronisk kommunikation,
- l) Att upprätta och upprätthålla en databas med
- i) anmälningar som gjorts till de behöriga myndigheterna av företag som är underkastade allmän auktorisation i enlighet med artikel 12 i direktiv (EU) 2018/1972,
 - ii) nummerresurser med rätt till extraterritoriell användning inom unionen i enlighet med artikel 93.4 fjärde stycket i direktiv (EU) 2018/1972,
 - iii) i relevanta fall E.164-nummer för medlemsstaternas alarmeringstjänster i enlighet med artikel 109.8 tredje stycket i direktiv (EU) 2018/1972,
- m) Att utvärdera behoven av innovativ reglering och samordna åtgärder mellan nationella regleringsmyndigheter för att möjliggöra utveckling av ny innovativ elektronisk kommunikation.
- n) Att verka för modernisering, samordning och standardisering av de nationella regleringsmyndigheternas datainsamling; dessa uppgifter ska göras tillgängliga för allmänheten på Berecs webbplats och den europeiska dataportalen i ett öppet och maskinläsbart format som kan vidareutnyttjas, utan att det påverkar immateriella rättigheter, regler om skydd av personuppgifter och den erforderliga graden av konfidentialitet
- o) Att utföra andra uppgifter som Berc tilldelats genom unionsrättsakter, särskilt genom förordningarna (EU) nr 531/2012 och (EU) 2015/2120 och direktiv (EU) 2018/1972.

2. Berec ska offentliggöra sina regleringsuppgifter och uppdatera denna information när den tilldelas nya uppgifter.
3. Berec ska offentliggöra alla sina slutliga yttranden, riktlinjer, rapporter, rekommendationer och gemensamma ståndpunkter, all bästa praxis och alla eventuella studier som beställs samt de relevanta utkasten till dokument för de offentliga samråd som avses i punkt 5.
4. Utan att det påverkar tillämpningen av relevant unionsrätt ska nationella regleringsmyndigheter och kommissionen ta största möjliga hänsyn till riktlinjer, yttranden, rekommendationer, gemensamma ståndpunkter och bästa praxis som antagits av Berec i syfte att säkerställa ett konsekvent genomförande av regelverket för elektronisk kommunikation inom det tillämpningsområde som avses i artikel 3.1.

Om en nationell regleringsmyndighet avviker från de riktlinjer som avses i punkt 1 e ska den ange skälen till detta.

5. Berec ska, när så är lämpligt, samråda med berörda parter och ge dem möjlighet att komma med synpunkter inom en rimlig tidsfrist som fastställs med hänsyn till frågans komplexitet. Den perioden får inte, annat än under exceptionella omständigheter, vara kortare än 30 dagar. Berec ska göra resultaten av sådana offentliga samråd allmänt tillgängliga utan att det påverkar tillämpningen av artikel 38. Sådana samråd ska ske så tidigt som möjligt under beslutsfattandet.
6. Berec får, när så är lämpligt, samråda och samarbeta med relevanta nationella myndigheter, till exempel de med behörighet på områdena konkurrens, konsumentskydd och dataskydd.
7. Berec får, när så är lämpligt, samarbeta med unionens behöriga organ, byråer och rådgivande grupper, samt med behöriga myndigheter i tredjeländer och med internationella organisationer i enlighet med artikel 35.1.

KAPITEL III

BERECBYRÅNS UPPGIFTER

Artikel 5

Berecbyråns uppgifter

Berecbyrån ska ha följande uppgifter:

- a) Att ge Berec professionellt och administrativt stöd, särskilt när det gäller fullgörandet av dess regleringsuppgifter enligt artikel 4.
- b) Att samla information från de nationella regleringsmyndigheterna samt att utbyta och översända information med anknytning till de regleringsuppgifter som Berec tilldelats enligt artikel 4.
- c) Att utifrån den information som avses i led b utarbeta regelbundna rapporter om specifika aspekter av utvecklingen av den europeiska marknaden för elektronisk kommunikation, såsom rapporter om roaming och benchmarking, vilka ska läggas fram för Berec.
- d) Att sprida bästa regleringspraxis bland de nationella regleringsmyndigheterna, i enlighet med artikel 4.1 k.
- e) Att hjälpa Berec att upprätta och upprätthålla register och databaser i enlighet med artikel 4.1 l.
- f) Att hjälpa Berec att upprätta och förvalta ett informations- och kommunikationssystem i enlighet med artikel 41.
- g) Att hjälpa Berec att hålla offentliga samråd i enlighet med artikel 4.5.

- h) Att hjälpa till att förbereda nämnden för regleringsmyndigheternas arbete och ge annat administrativt och innehållsrelaterat stöd för att nämnden för regleringsmyndigheterna ska fungera väl.
- i) Att på nämnden för regleringsmyndigheternas begäran hjälpa till att inrätta arbetsgrupper, bidra till dessas regleringsarbete och ge dem administrativt stöd för att säkerställa att dessa grupper fungerar väl.
- j) Att utföra andra uppgifter som Berecbyrån tilldelas genom denna förordning eller andra unionsrättsakter.

KAPITEL IV

BERECS ORGANISATION

Artikel 6

Berecs organisationsstruktur

Berec ska innefatta

- a) en tillsynsnämnd,
- b) arbetsgrupper.

Artikel 7

Nämnden för regleringsmyndigheternas sammansättning

1. Nämnden för regleringsmyndigheterna ska bestå av en ledamot för varje medlemsstat. Varje ledamot ska ha rösträtt.

Varje ledamot ska utses av den nationella regleringsmyndighet som har huvudansvaret för tillsyn över den löpande verksamheten på marknaderna för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster inom ramen för direktiv (EU) 2018/1972. Ledamoten ska utses inom en grupp bestående av chefen för den nationella regleringsmyndigheten, en ledamot av dess kollegieorgan eller ersättaren för någon av dessa.

2. Varje ledamot i nämnden för regleringsmyndigheterna ska ha en suppleant som utses av den nationella regleringsmyndigheten. Suppleanten ska företräda ledamoten i dennes frånvaro. Suppleanten ska utses inom en grupp bestående av chefen för den nationella regleringsmyndigheten, en ledamot av dess kollegieorgan, ersättaren för någon av dessa eller den nationella regleringsmyndighetens personal.

3. Ledamöterna i nämnden för regleringsmyndigheterna och deras suppleanter ska utses på grundval av sina kunskaper på området elektronisk kommunikation, med särskild hänsyn till relevanta färdigheter som rör ledarskap, administration och budget. För att säkerställa kontinuiteten i arbetet i nämnden för regleringsmyndigheterna ska alla nationella regleringsmyndigheter som utser ledamöter och suppleanter bemöda sig om att begränsa omsättningen av sina ledamöter och, där så är möjligt, suppleanter, och ska ha som mål att uppnå en jämn könsfördelning.

4. Kommissionen ska utan rösträtt delta vid alla nämnden för regleringsmyndigheternas överläggningar och företrädas på en lämpligt hög nivå.

5. En aktuell förteckning över ledamöterna i nämnden för regleringsmyndigheterna och deras suppleanter ska offentliggöras tillsammans med deras intresseförklaringar.

Artikel 8

Nämnden för regleringsmyndigheternas oberoende

1. Nämnden för regleringsmyndigheterna ska vid utförandet av de uppgifter som den tilldelats, utan att det påverkar dess ledamöter som agerar på sin nationella regleringsmyndighets vägnar, agera oberoende och objektivt i unionens intresse, oavsett eventuella särskilda nationella eller personliga intressen.

2. Utan att det påverkar sådan samordning som avses i artikel 3.6 får ledamöterna i nämnden för regleringsmyndigheterna och deras suppleanter varken begära eller ta emot instruktioner från någon regering, institution eller person eller från något organ.

*Artikel 9***Nämnden för regleringsmyndigheternas funktioner**

Nämnden för regleringsmyndigheterna ska ha följande funktioner:

- a) Utföra Berecs regleringsuppgifter som anges i artikel 4, nämligen att anta de yttranden, riktlinjer, rapporter, rekommendationer och gemensamma ståndpunkter, och sprida den bästa praxis, som avses i den artikeln, och därvid utgå från arbetsgruppernas förberedande arbete.
- b) Fatta administrativa beslut om hur Berecs arbete organiseras.
- c) Anta Berecs årliga arbetsprogram, som avses i artikel 21.
- d) Anta årsrapporten om Berecs verksamhet, som avses i artikel 22.
- e) Anta bestämmelser för förebyggande och hantering av intressekonflikter i enlighet med vad som avses i artikel 42 samt med avseende på medlemmarna i arbetsgrupperna.
- f) Anta närmare bestämmelser om rätt till tillgång till handlingar som finns hos Berec, i enlighet med artikel 36.
- g) Anta och regelbundet uppdatera de planer för kommunikation och informationsspridning som avses i artikel 37.2, med utgångspunkt i en behovsanalys.
- h) Med två tredjedelars majoritet av ledamöterna anta och offentliggöra sin arbetsordning.
- i) Tillsammans med direktören godkänna ingåendet av arbetsöverenskommelser med unionens behöriga organ, byråer och rådgivande grupper, samt med behöriga myndigheter i tredjeländer och med internationella organisationer i enlighet med artikel 35.
- j) Inrätta arbetsgrupper och utse ordförandena för dessa.
- k) Ge direktören för Berecbyrån vägledning angående utförandet av Berecbyråns uppgifter.

*Artikel 10***Nämnden för regleringsmyndigheternas ordförande och vice ordförande**

1. Nämnden för regleringsmyndigheterna ska med två tredjedelars majoritet av sina ledamöter utse en ordförande och minst två vice ordförande bland sina ledamöter.
2. En av vice ordförandena ska automatiskt ersätta ordföranden om denne inte kan utföra sitt uppdrag.
3. Ordförandens mandatperiod ska vara ett år och kan förlängas en gång. För att säkerställa kontinuiteten i Berecs arbete ska den tillträdande ordföranden om möjligt verka minst ett år som vice ordförande före sin mandatperiod som ordförande. I arbetsordningen ska det föreskrivas en kortare mandatperiod i de fall där den tillträdande ordföranden inte kan verka ett år som vice ordförande före sin mandatperiod som ordförande.
4. Utan att det påverkar nämnden för regleringsmyndigheternas roll när det gäller ordförandens uppgifter får ordföranden varken begära eller ta emot instruktioner från någon regering, institution eller person eller från något organ.
5. Ordföranden ska på begäran rapportera till Europaparlamentet och rådet om utförandet av Berecs uppgifter.

*Artikel 11***Nämnden för regleringsmyndigheternas möten**

1. Ordföranden ska sammankalla nämnden för regleringsmyndigheternas möten och fastställa dagordningen för dessa möten, vilken ska offentliggöras.
2. Nämnden för regleringsmyndigheterna ska hålla åtminstone två ordinarie möten per år.

Extra möten ska sammankallas på initiativ av ordföranden, på begäran av minst tre av ledamöterna eller på begäran av kommissionen.
3. Berecbyråns direktör ska delta i alla överläggningar utan rösträtt.
4. Nämnden för regleringsmyndigheterna får till sina möten som observatörer bjuda in personer vars synpunkter kan vara av intresse för nämnden.
5. Ledamöterna i nämnden för regleringsmyndigheterna och deras suppleanter får, med förbehåll för dess arbetsordning, låta sig biträdas av sina rådgivare eller andra experter vid mötena.
6. Berecbyrå ska bistå nämnden för regleringsmyndigheterna med ett sekretariat.

*Artikel 12***Omröstningsbestämmelser för nämnden för regleringsmyndigheterna**

1. Nämnden för regleringsmyndigheterna ska fatta beslut med enkel majoritet av sina ledamöter, såvida inte annat föreskrivs i denna förordning eller i någon annan unionsrättsakt.

Två tredjedelars majoritet av nämnden för regleringsmyndigheternas ledamöter ska krävas för de yttranden som avses i artikel 4.1 c ii och v och de riktlinjer som avses i artikel 4.1 d i–iv, vi, vii och x.

Utän hinder av andra stycket i denna punkt får nämnden för regleringsmyndigheterna med enkel majoritet och från fall till fall besluta om att med enkel majoritet anta sådana yttranden som avses i artikel 4.1 c ii i denna förordning, om förslag till åtgärder som omfattas av artikel 76.2 i direktiv (EU) 2018/1972 som leder till att förfarandet i artikel 33.5 i det direktivet inleds.

Nämnden för regleringsmyndigheternas beslut ska offentliggöras, och reservationer från ledamöter ska redovisas i besluten på ledamotens begäran.

2. Varje ledamot ska ha en röst. Om en ledamot är frånvarande ska suppleanten ha rätt att utöva den ledamotens rösträtt.

Om en ledamot och dennes suppleant är frånvarande får rösträtten delegeras till en annan ledamot.

Ordföranden får när som helst delegera sin rösträtt. Ordföranden ska delta i omröstningen såvida inte han eller hon delegerat rösträtten.

3. Nämnden för regleringsmyndigheternas arbetsordning ska innefatta närmare bestämmelser om omröstningsförfaranden, inklusive på vilka villkor en ledamot får agera på en annan ledamots vägnar, samt bestämmelser om beslutsförhet och kallelsefrister inför möten. Dessutom ska arbetsordningen säkerställa att ledamöterna i nämnden för regleringsmyndigheterna inför varje möte får den fullständiga dagordningen och utkast till förslag, så att de kan lägga fram ändringsförslag före omröstningen. I arbetsordningen får bland annat anges ett omröstningsförfarande vid brådskande ärenden och andra praktiska arrangemang för arbetet i nämnden för regleringsmyndigheterna.

*Artikel 13***Arbetsgrupper**

1. Vid behov, särskilt för att genomföra Berecs årliga arbetsprogram, får nämnden för regleringsmyndigheterna inrätta arbetsgrupper.

2. Nämnden för regleringsmyndigheterna ska utse ordförandena för arbetsgrupperna som, där så är möjligt, företräder olika nationella regleringsmyndigheter.

3. Arbetsgrupperna ska vara öppna för deltagande av experter från alla nationella regleringsmyndigheter som deltar i Berecs arbete och kommissionen.

Arbetsgrupperna ska också vara öppna för deltagande av Berecbyråns personal, som ska bidra till arbetsgruppernas regleringsarbete och ge arbetsgrupperna administrativt stöd.

I fråga om de arbetsgrupper som inrättas för att utföra de uppgifter som avses i artikel 4.1 c ii ska experterna från kommissionen inte delta.

Inom arbetsgrupper som inrättas för att utföra de uppgifter som avses i artikel 4.1 c iv, vi, vii och viii, d i, ii, ix, x och xi, j ii, artikel 4.1 l och, i relevanta fall, artikel 4.1 c iii och j i i denna förordning ska synpunkter från experter från andra relevanta behöriga myndigheter som anmälts enligt artikel 5.4 i direktiv (EU) 2018/1972 beaktas.

Nämnden för regleringsmyndigheterna eller ordförandena för arbetsgrupperna får vid behov, efter en bedömning i det enskilda fallet, bjuda in enskilda experter med erkänd kompetens på det relevanta området för att delta i arbetsgruppernas möten.

4. Nämnden för regleringsmyndigheterna ska anta en arbetsordning som reglerar de praktiska arrangemangen för hur arbetsgrupperna ska fungera i praktiken.

KAPITEL V

BERECBYRÅNS ORGANISATION

Artikel 14

Berecbyråns organisationsstruktur

Berecbyrån ska innefatta

- a) en styrelse,
- b) en direktör.

Artikel 15

Styrelsens sammansättning

1. Styrelsen ska bestå av de personer som utsetts till ledamöter i nämnden för regleringsmyndigheterna och av en företrädare på hög nivå för kommissionen. Alla styrelseledamöter ska ha rösträtt.

Varje nationell regleringsmyndighet, i enlighet med vad som avses i artikel 7.1 andra stycket får som utse en annan person än ledamoten i nämnden för regleringsmyndigheterna till ledamot i styrelsen. Den personen ska vara chef för den nationella regleringsmyndigheten, ledamot av dess kollegieorgan eller ersättare för någon av dessa.

2. Varje ledamot i styrelsen ska ha en suppleant som företräder ledamoten i dennes frånvaro.

Suppleanterna för varje ledamot ska vara de personer som utsetts till suppleanter för ledamöterna i nämnden för regleringsmyndigheterna. Även kommissionens företrädare ska ha en suppleant.

Varje nationell regleringsmyndighet som utser ledamöter och suppleanter, i enlighet med vad som avses i artikel 7.1 andra stycket, får utse en annan person än suppleanten för ledamoten i nämnden för regleringsmyndigheterna till suppleant för ledamoten i styrelsen. Den personen ska vara chef för den nationella regleringsmyndigheten, ledamot av dess kollegieorgan eller ersättare för någon av dessa, eller tillhöra den nationella regleringsmyndighetens personal.

3. Styrelsens ledamöter och deras suppleanter får varken begära eller ta emot instruktioner från någon regering, institution eller person eller från något organ.
4. En förteckning över ledamöterna i styrelsen och deras suppleanter ska offentliggöras tillsammans med deras intresseförklaring.

Artikel 16

Styrelsens administrativa funktioner

1. Styrelsen ska ha följande administrativa funktioner:
 - a) Utfärda allmänna riktlinjer för Berecbyråns verksamhet och på årlig basis anta Berecbyråns samlade programdokument med två tredjedelars majoritet av ledamöterna, med beaktande av kommissionens yttrande och i enlighet med artikel 23.
 - b) Med två tredjedelars majoritet av ledamöterna anta Berecbyråns årliga budget och utöva andra funktioner med avseende på Berecbyråns budget i enlighet med kapitel VII.
 - c) Anta, offentliggöra och fortsätta med bedömningen av Berecbyråns konsoliderade årliga verksamhetsrapport som avses i artikel 27 och senast den 1 juli varje år översända både rapporten och bedömningen till Europaparlamentet, rådet, kommissionen och revisionsrätten.
 - d) Anta de finansiella regler som är tillämpliga på Berecbyrån i enlighet med artikel 29.
 - e) Anta en strategi för bedrägeribekämpning som står i proportion till risken för bedrägerier, med beaktande av kostnaderna för och fördelarna med de åtgärder som ska genomföras.
 - f) Säkerställa lämplig uppföljning av resultat och rekommendationer som härrör från de interna eller externa revisionsrapporterna och utvärderingarna samt från utredningar som utförs av Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf).
 - g) Anta bestämmelser för förebyggande och hantering av intressekonflikter i enlighet med vad som avses i artikel 42.3.
 - h) Anta och regelbundet uppdatera de planer för kommunikation och informations spridning som avses i artikel 37.2, med utgångspunkt i en behovsanalys.
 - i) Anta sin arbetsordning.
 - j) Anta genomförandebestämmelser för att ge verkan åt tjänsteföreskrifterna för tjänstemän i Europeiska unionen och anställningsvillkoren för övriga anställda i Europeiska unionen⁽¹⁾ i enlighet med artikel 110 i tjänsteföreskrifterna.
 - k) Utan att det påverkar det beslut som avses i punkt 2 första stycket utöva, med avseende på Berecbyråns personal, de befogenheter som i tjänsteföreskrifterna för tjänstemän tilldelas tillsättningsmyndigheten och i anställningsvillkoren för övriga anställda tilldelas den myndighet som är behörig att sluta anställningsavtal (nedan kallade *tillsättningsbefogenheter*).
 - l) Utse direktören och i relevanta fall förlänga hans eller hennes mandatperiod eller avsätta honom eller henne från sin post i enlighet med artikel 32.
 - m) Utse en räkenskapsförare som omfattas av tjänsteföreskrifterna för tjänstemän och anställningsvillkoren för övriga anställda och som ska agera helt oberoende vid utförandet av sina arbetsuppgifter.
 - n) Fatta alla beslut som rör inrättandet av Berecbyråns interna strukturer och, vid behov, ändringar av dessa, med beaktande av Berecbyråns verksamhetsbehov och med avseende på en sund budgetförvaltning.

⁽¹⁾ Rådets förordning (EEG, Euratom, EKSG) nr 259/68 av den 29 februari 1968 om fastställande av tjänsteföreskrifter för tjänstemännen i Europeiska gemenskaperna och anställningsvillkor för övriga anställda i dessa gemenskaper samt om införande av särskilda tillfälliga åtgärder beträffande kommissionens tjänstemän (EGT L 56, 4.3.1968, s. 1).

Vid tillämpning av första stycket får Berecbyrån utse samma räkenskapsförare som ett annat unionsorgan eller en annan unionsinstitution. Berecbyrån och kommissionen får särskilt enas om att kommissionens räkenskapsförare också ska fungera som räkenskapsförare för Berecbyrån.

2. Styrelsen ska, i enlighet med artikel 110 i tjänsteföreskrifterna, anta ett beslut grundat på artikel 2.1 i tjänsteföreskrifterna och artikel 6 i anställningsvillkoren för övriga anställda om att delegera relevanta tillsättningsbefogenheter till direktören och ange på vilka villkor denna delegering av befogenheter kan dras in. Direktören ska ha bemyndigande att vidaredelegera dessa befogenheter.

Om exceptionella omständigheter så kräver får styrelsen genom ett beslut tillfälligt upphäva delegeringen av tillsättningsbefogenheterna till direktören och de befogenheter som denne vidaredelegerat, för att i stället utöva dem på egen hand eller delegera dem till en av sina ledamöter eller till någon annan anställd än direktören.

Artikel 17

Styrelsens ordförande och vice ordförande

1. Ordföranden och de vice ordförandena för styrelsen ska vara de personer som utses till ordförande och vice ordförande för nämnden för regleringsmyndigheterna. Samma mandatperiod ska vara tillämplig.

Genom undantag från första stycket får styrelsen, med två tredjedelars majoritet av sina ledamöter, välja andra ledamöter i styrelsen till ordförande eller vice ordförande bland sina ledamöter som företräder medlemsstater. Deras mandatperiod ska vara densamma som för ordföranden och de vice ordförandena för nämnden för regleringsmyndigheterna.

2. En av vice ordförandena ska automatiskt ersätta ordföranden om denne inte kan utföra sitt uppdrag.

3. Styrelsens ordförande ska på begäran rapportera till Europaparlamentet och rådet om utförandet av Berecbyråns uppgifter.

Artikel 18

Styrelsens möten

1. Ordföranden ska sammankalla styrelsens möten.

2. Berecbyråns direktör ska delta i överläggningarna, utom de som rör artikel 32, utan rösträtt.

3. Styrelsen ska hålla åtminstone två ordinarie möten per år. Dessutom ska ordföranden sammankalla extra möten på eget initiativ, på begäran av kommissionen eller på begäran av minst tre av ledamöterna.

4. Styrelsen får bjuda in personer vars synpunkter kan vara av intresse som observatörer till sina möten.

5. Styrelseledamöterna och deras suppleanter får, med förbehåll för styrelsens arbetsordning, låta sig biträdas av rådgivare eller experter vid mötena.

6. Berecbyrån ska bistå styrelsen med ett sekretariat.

Artikel 19

Omröstningsbestämmelser för styrelsen

1. Styrelsen ska fatta beslut med enkel majoritet av sina ledamöter, om inget annat föreskrivs i denna förordning.

2. Varje ledamot ska ha en röst. Om en ledamot är frånvarande ska suppleanten ha rätt att utöva rösträtten.

Om en ledamot och dennes suppleant är frånvarande får rösträtten delegeras till en annan ledamot.

3. Ordföranden får när som helst delegera rösträtten. Han eller hon ska delta i omröstningen såvida inte han eller hon har delegerat rösträtten.

4. Närmare bestämmelser om röstningsförfarandena ska fastställas i styrelsens arbetsordning, särskilt förfaranden för omröstning i brådskande ärenden och på vilka villkor som en ledamot får agera på en annan ledamots vägnar.

Artikel 20

Direktörens ansvarsområden

1. Direktören ska stå för Berecbyråns administrativa ledning. Direktören ska vara ansvarig inför styrelsen.
2. Direktören ska bistå ordföranden för nämnden för regleringsmyndigheterna och styrelsens ordförande vid förberedelserna inför deras respektive organs möten.
3. Direktören ska, utan att det påverkar nämnden för regleringsmyndigheternas, styrelsens och kommissionens befogenheter, vara oberoende när denne utför sitt uppdrag och får varken begära eller ta emot instruktioner från någon regering, institution eller person eller från något organ.
4. Direktören ska på begäran rapportera till Europaparlamentet och rådet om uppdragets utförande.
5. Direktören ska vara den rättsliga företrädaren för Berecbyrån.
6. Direktören ska ansvara för att Berecbyråns uppgifter utförs och för att vägledningen från nämnden för regleringsmyndigheterna och styrelsen följs. Direktören ska särskilt ha ansvaret för
 - a) Berecbyråns löpande administration,
 - b) genomförandet av nämnden för regleringsmyndigheternas och styrelsens administrativa beslut,
 - c) utarbetandet av det samlade programdokument som avses i artikel 23 och överlämnandet av detta till styrelsen,
 - d) hjälp till nämnden för regleringsmyndigheterna vid utarbetandet av Berecs årliga verksamhetsrapport som avses i artikel 22,
 - e) hjälp till nämnden för regleringsmyndigheterna vid utarbetandet av Berecs årliga arbetsprogram som avses i artikel 21,
 - f) genomförandet av det samlade programdokumentet och rapportering till styrelsen om dess genomförande,
 - g) utarbetandet av utkastet till den konsoliderade årliga rapport om Berecbyråns verksamhet som avses i artikel 27 samt framläggande av denna för styrelsen för bedömning och antagande,
 - h) utarbetandet av en åtgärdsplan på grundval av slutsatserna från interna eller externa revisionsrapporter och utvärderingar, liksom undersökningar utförda av Olaf samt lägesrapportering minst en gång om året till styrelsen,
 - i) skyddandet av unionens ekonomiska intressen genom att förebyggande åtgärder vidtas mot bedrägeri, korruption och annan olaglig verksamhet, genom att effektiva kontroller genomförs och, om oriktigheter upptäcks, genom att betalningar som skett på felaktig grund återkrävs, samt, där så är lämpligt, genom att effektiva, proportionella och avskräckande administrativa åtgärder, bland annat ekonomiska sanktioner, införs,
 - j) framtagandet av en strategi för bedrägeribekämpning för Berecbyrån och framläggande av den för styrelsen för godkännande,

- k) utarbetandet av ett utkast till finansiella regler som ska tillämpas på Berecbyrån,
- l) utarbetandet av Berecbyråns preliminära beräkning av inkomster och utgifter och genomförandet av dess budget,
- m) godkännandet, tillsammans med nämnden för regleringsmyndigheterna, av ingåendet av arbetsöverenskommelser med unionens behöriga organ, byråer och rådgivande grupper, samt med behöriga myndigheter i tredjeländer och med internationella organisationer i enlighet med artikel 35.

7. Direktören ska under styrelsens överinseende vidta nödvändiga åtgärder, särskilt vad avser antagande av interna administrativa instruktioner och offentliggörande av meddelanden, för att säkerställa att Berecbyrån i sitt arbete följer denna förordning.

8. Direktören ska efter förhandsgodkännande från kommissionen, styrelsen och berörda medlemsstater, besluta huruvida det är nödvändigt att förlägga en eller flera anställda till en eller flera medlemsstater för att Berecbyrån ska kunna utföra sina uppgifter på ett effektivt och ändamålsenligt sätt. I beslutet ska omfattningen av den verksamhet som ska bedrivas anges på ett sätt som medför att onödiga kostnader och dubbelarbete i Berecbyråns administrativa arbetsuppgifter undviks. Innan något sådant beslut fattas ska beslutets konsekvenser för personalfördelningen och budgeten anges i det fleråriga programdokument som avses i artikel 23.4.

KAPITEL VI

BERECS PROGRAMPLANERING

Artikel 21

Berecs årliga arbetsprogram

1. Nämnden för regleringsmyndigheterna ska anta utkastet till det årliga arbetsprogrammet senast den 31 januari det år som föregår det år till vilket det årliga arbetsprogrammet hänförs. Nämnden för regleringsmyndigheterna ska senast den 31 december samma år anta det slutliga årliga arbetsprogrammet, efter samråd med Europaparlamentet, rådet och kommissionen om deras prioriteringar samt med andra berörda parter i enlighet med artikel 4.5.
2. Nämnden för regleringsmyndigheterna ska, så fort det årliga arbetsprogrammet antagits, överlämna det till Europaparlamentet, rådet och kommissionen.

Artikel 22

Berecs årliga verksamhetsrapport

1. Nämnden för regleringsmyndigheterna ska anta Berecs årliga verksamhetsrapport.
2. Nämnden för regleringsmyndigheterna ska senast den 15 juni varje år översända den årliga verksamhetsrapporten till Europaparlamentet, rådet, kommissionen och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén.

KAPITEL VII

BERECBYRÅNS BUDGET OCH PROGRAMPLANERING

Artikel 23

Årlig och flerårig programplanering

1. Direktören ska varje år utarbeta ett utkast till programplaneringsdokument som innehåller årlig och flerårig programplanering (nedan kallat *samlat programdokument*) i linje med artikel 32 i delegerad förordning (EU) nr 1271/2013 med beaktande av riktlinjer som kommissionen fastställt.

Senast den 31 januari varje år ska styrelsen anta utkastet till samlat programdokument och översända det till kommissionen som ska avge sitt yttrande. Utkastet till samlat programdokument ska också översändas till Europaparlamentet och rådet.

Styrelsen ska därefter anta det samlade programdokumentet med beaktande av kommissionens yttrande. Den ska översända det samlade programdokumentet och eventuella uppdaterade versioner till Europaparlamentet, rådet och kommissionen.

Det samlade programdokumentet ska bli slutgiltigt efter det att unionens allmänna budget har antagits och vid behov anpassas i enlighet därmed.

2. Det årliga programplaneringsdokumentet ska inbegripa detaljerade målsättningar och förväntade resultat, inbegripet resultatindikatorer. Det ska också innehålla en beskrivning av de åtgärder som ska finansieras och uppgifter om vilka finansiella resurser och personalresurser som anslås till varje åtgärd, i enlighet med principerna för verksamhetsbaserad förvaltning och verksamhetsbaserad budgetering och med vad som anges i artikel 31. Det årliga programplaneringsdokumentet ska vara konsekvent med Berecs utkast till årligt arbetsprogram och det slutliga årliga arbetsprogrammet i enlighet med vad som avses i artikel 21 samt med Berecbyråns fleråriga programplaneringsdokument som avses i punkt 4 i den här artikeln. I programmet ska klart anges vilka uppgifter som har lagts till, ändrats eller strukits jämfört med föregående budgetår.

3. Styrelsen ska, vid behov, ändra det årliga programplaneringsdokumentet när Berecs slutliga årliga arbetsprogram som avses i artikel 21 har antagits och när Berec eller Berecbyrån tilldelas en ny uppgift.

Varje betydande ändring av det årliga programplaneringsdokumentet ska antas enligt samma förfarande som det som användes för att anta det ursprungliga programplaneringsdokumentet. Styrelsen får delegera befogenheten att göra icke-väsentliga ändringar av det årliga programplaneringsdokumentet till direktören.

4. I det fleråriga programplaneringsdokumentet ska den övergripande strategiska planeringen, inbegripet mål, förväntade resultat och resultatindikatorer, fastställas. I det ska även resursplanering, inklusive flerårig budget och personal, fastställas.

Resursplaneringen ska uppdateras årligen. Den strategiska programplaneringen ska uppdateras vid behov, särskilt med anledning av resultatet av den utvärdering som avses i artikel 48.

5. Berecbyråns samlade programdokument ska inbegripa genomförande av Berecs strategi för förbindelserna med unionens behöriga organ, byråer och rådgivande grupper, med behöriga myndigheter i tredjeländer och med internationella organisationer i enlighet med vad som avses i artikel 35.3, de åtgärder som är förbundna med den strategin och specificerande av tillhörande resurser.

Artikel 24

Upprättandet av budgeten

1. Direktören ska varje år göra ett preliminärt utkast till beräkning av Berecbyråns inkomster och utgifter (nedan kallat *utkastet till beräkning*) för påföljande budgetår, inbegripet tjänsteförteckningen, och lämna det till styrelsen.

Informationen i utkastet till beräkning ska vara konsekvent med det utkast till samlat programdokument som avses i artikel 23.1.

2. Direktören ska lämna utkastet till beräkning till kommissionen senast den 31 januari varje år.

3. Kommissionen ska lämna utkastet till beräkning till budgetmyndigheten, tillsammans med förslaget till unionens allmänna budget.

4. På grundval av utkastet till beräkning ska kommissionen föra in beräkningar av vad den anser vara nödvändigt för tjänsteförteckningen och beloppet för det bidrag som ska belasta den allmänna budgeten i det förslag till unionens allmänna budget som kommissionen ska lägga fram för budgetmyndigheten i enlighet med artiklarna 313 och 314 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget).

5. Budgetmyndigheten ska bevilja anslagen till bidraget till Berecbyrån.

6. Berecbyråns tjänsteförteckning ska godkännas av budgetmyndigheten.
7. Styrelsen ska anta Berecbyråns budget. Budgeten ska bli slutlig när unionens allmänna budget slutgiltigt har antagits. Vid behov ska den anpassas i enlighet med det slutgiltiga antagandet.
8. Alla fastighetsprojekt som kan få betydande konsekvenser för Berecbyråns budget ska omfattas av delegerad förordning (EU) nr 1271/2013.

Artikel 25

Budgetens struktur

1. Beräkningar av Berecbyråns alla inkomster och utgifter ska utarbetas varje budgetår, motsvarande ett kalenderår, och redovisas i Berecbyråns budget.
2. I Berecbyråns budget ska inkomster och utgifter balansera varandra.
3. Utan att det påverkar andra medel ska Berecbyråns inkomster inbegripa
 - a) ett bidrag från unionen,
 - b) eventuella frivilliga ekonomiska bidrag från medlemsstaterna eller de nationella regleringsmyndigheterna,
 - c) avgifter som tas ut för publikationer och andra tjänster som tillhandahålls av Berecbyrån,
 - d) bidrag från tredjeländer eller de behöriga regleringsmyndigheterna på området elektronisk kommunikation i tredjeländer som, enligt artikel 35, deltar i Berecbyråns arbete.
4. Berecbyråns utgifter ska omfatta löner till personalen, kostnader för administration och infrastruktur samt driftskostnader.

Artikel 26

Budgetgenomförandet

1. Direktören ska genomföra Berecbyråns budget.
2. Direktören ska varje år till Europaparlamentet och rådet skicka alla uppgifter som rör resultatet av utvärderingsförfarandena.

Artikel 27

Konsoliderad årlig verksamhetsrapport

1. Styrelsen ska anta konsoliderade årliga verksamhetsrapporter i enlighet med artikel 47 i delegerad förordning (EU) nr 1271/2013, med beaktande av riktlinjer som kommissionen fastställt.

Artikel 28

Redovisning och förfarande för beviljande av ansvarsfrihet

1. Berecbyråns räkenskapsförare ska senast den 1 mars påföljande budgetår överlämna den preliminära redovisningen för budgetåret till kommissionens räkenskapsförare och till revisionsrätten.
2. Berecbyrån ska senast den 31 mars påföljande budgetår överlämna rapporten om budgetförvaltningen och den ekonomiska förvaltningen till Europaparlamentet, rådet och revisionsrätten.
3. Efter att ha mottagit revisionsrättens iakttagelser i fråga om Berecbyråns preliminära redovisning ska Berecbyråns räkenskapsförare upprätta Berecbyråns slutliga redovisning på eget ansvar. Direktören ska överlämna den slutliga redovisningen till styrelsen för ett yttrande.
4. Styrelsen ska avge ett yttrande om Berecbyråns slutliga redovisning.

5. Senast den 1 juli efter utgången av varje budgetår ska direktören överlämna den slutliga redovisningen, tillsammans med styrelsens yttrande, till Europaparlamentet, rådet, kommissionen och revisionsrätten.
6. Berecbyrån ska offentliggöra den slutliga redovisningen i *Europeiska unionens officiella tidning* senast den 15 november påföljande år.
7. Direktören ska senast den 30 september det påföljande budgetåret ge revisionsrätten svar på dess iakttagelser. Direktören ska också sända detta svar till styrelsen.
8. Direktören ska för Europaparlamentet, på dess begäran och i enlighet med artikel 165.3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) 2018/1046 ⁽¹⁾, lägga fram alla uppgifter som krävs för att förfarandet för beviljande av ansvarsfrihet för det berörda budgetåret ska kunna tillämpas på ett smidigt sätt.
9. Europaparlamentet ska före den 15 maj år n + 2 på rekommendation av rådet, som ska fatta sitt beslut med kvalificerad majoritet, bevilja direktören ansvarsfrihet beträffande genomförandet av budgeten för år n.

Artikel 29

Finansiella regler

De finansiella regler som är tillämpliga på Berecbyrån ska antas av styrelsen efter samråd med kommissionen. De får inte avvika från delegerad förordning (EU) nr 1271/2013 såvida det inte föreligger ett särskilt behov av en sådan avvikelse för Berecbyråns verksamhet och kommissionen har gett sitt förhandsgodkännande.

KAPITEL VIII

BERECBYRÅNS PERSONAL

Artikel 30

Allmänna bestämmelser

Tjänsteföreskrifterna och anställningsvillkoren för övriga anställda samt de bestämmelser som har antagits gemensamt av unionens institutioner för tillämpningen av dessa tjänsteföreskrifter och anställningsvillkor för övriga anställda ska gälla för Berecbyråns personal.

Artikel 31

Storleken på Berecbyråns personal

1. Berecbyrån ska i överensstämmelse med principen om aktivitetsbaserad förvaltning av personalresurser ha den personal som den behöver för att kunna utföra sina uppgifter.
2. Förslag om personalens storlek och motsvarande finansiella resurser ska läggas fram i enlighet med artiklarna 23.2, 23.4 och 24.1, med beaktande av artikel 5 a, av samtliga övriga uppgifter som Berecbyrån tilldelas genom denna förordning eller andra unionsrättsakter och av behovet av efterlevnad av de förordningar som är tillämpliga på alla unionens decentraliserade byråer.

Artikel 32

Utnämning av direktören

1. Direktören ska anställas som tillfälligt anställd vid Berecbyrån enligt artikel 2 a i anställningsvillkoren för övriga anställda.
2. Direktören ska utnämnas av styrelsen efter ett öppet och transparent urvalsförfarande på grundval av meriter, färdigheter när det gäller ledarskap, förvaltning och budget samt färdigheter och erfarenhet när det gäller relevans för elektroniska kommunikationsnät och tjänster.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) 2018/1046 av den 18 juli 2018 om finansiella regler för unionens allmänna budget, om ändring av förordningarna (EU) nr 1296/2013, (EU) nr 1301/2013, (EU) nr 1303/2013, (EU) nr 1304/2013, (EU) nr 1309/2013, (EU) nr 1316/2013, (EU) nr 223/2014, (EU) nr 283/2014, och beslut nr 541/2014/EU samt om upphävande av förordning (EU, Euratom) nr 966/2012 (EUT L 193, 30.7.2018, s. 1).

Förteckningen över kandidater får inte föreslås av endast ordföranden eller en vice ordförande. Styrelsens arbetsordning ska innehålla närmare bestämmelser om arrangemangen för ett förfarande för att föra upp antalet behöriga sökande på slutlistan och om ett omröstningsförfarande.

3. Berekbyrån ska företrädas av styrelseordföranden när den ingår avtalet om anställning av direktören.
4. Den kandidat som styrelsen väljer ska före utnämningen uppmanas att göra ett uttalande inför behörigt utskott i Europaparlamentet och besvara frågor från ledamöterna.
5. Direktörens mandatperiod ska vara fem år. I slutet av denna period ska styrelsens ordförande göra en bedömning som beaktar direktörens arbetsinsats och Berekbyråns uppgifter och utmaningar. Denna bedömning ska översändas till Europaparlamentet och rådet.
6. Styrelsen får, med beaktande av den bedömning som avses i punkt 5, förlänga direktörens mandatperiod en gång, med högst fem år.
7. Styrelsen ska underrätta Europaparlamentet om den har för avsikt att förlänga direktörens mandatperiod. Inom en månad före varje sådan förlängning får direktören uppmanas att göra ett uttalande inför behörigt utskott i Europaparlamentet och besvara frågor från ledamöterna.
8. En direktör vars mandatperiod förlängts får inte delta i något ytterligare urvalsförfarande för samma befattning efter utgången av den sammanlagda mandatperioden.
9. Om mandatperioden inte förlängs ska direktören, efter ett beslut av styrelsen, förbli i tjänst efter utgången av den ursprungliga mandatperioden tills en efterträdare utnämns.
10. Direktören får avsättas från sin post endast efter styrelsebeslut, på förslag av en ledamot.
11. Styrelsen ska fatta beslut om att utnämna, förlänga mandatperioden för eller avsätta direktören med två tredjedelars majoritet av ledamöternas röster.

Artikel 33

Utstationerade nationella experter och annan personal

1. Berekbyrån får använda sig av utstationerade nationella experter eller annan personal som inte är anställd av den. Tjänsteföreskrifterna och anställningsvillkoren för övriga anställda ska inte gälla för sådan personal.
2. Styrelsen ska anta ett beslut om regler för utstationering av nationella experter till Berekbyrån.

KAPITEL IX

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 34

Immunitet och privilegier

Berekbyrån och dess personal ska omfattas av protokollet om Europeiska unionens immunitet och privilegier.

Artikel 35

Samarbete med unionsorgan, tredjeländer och internationella organisationer

1. I den mån det är nödvändigt för att uppfylla de syften som fastställs i denna förordning och för att utföra sina uppgifter får Berek och Berekbyrån, utan att det påverkar de respektive behörighetsområdena för medlemsstaterna och unionens institutioner, samarbeta med unionens behöriga organ, byråer och rådgivande grupper, med behöriga myndigheter i tredjeländer och med internationella organisationer.

I detta syfte får Berec och Berecbyrån, efter förhandsgodkännande från kommissionen, upprätta arbetsöverenskommelser. Dessa överenskommelser får inte medföra några rättsliga förpliktelser.

2. Nämnden för regleringsmyndigheterna, arbetsgrupperna och styrelsen ska vara öppna för deltagande av regleringsmyndigheter i tredjeländer som har huvudansvaret på området elektronisk kommunikation i fall då dessa tredjeländer har ingått avtal med unionen om detta.

Inom ramen för de relevanta bestämmelserna i dessa avtal, ska arbetsöverenskommelser utarbetas om framför allt karaktären, omfattningen och utformningen av deltagandet, utan rösträtt, av dessa regleringsmyndigheter från de berörda tredjeländerna i Berecs och Berecbyråns arbete, inbegripet bestämmelser om deltagande i Berecs initiativ och vad gäller ekonomiska bidrag och personal till Berecbyrån. När det gäller personalfrågor ska dessa överenskommelser under alla förhållanden vara förenliga med tjänsteföreskrifterna.

3. Som ett inslag i det årliga arbetsprogram som avses i artikel 21 ska nämnden för regleringsmyndigheterna anta Berecs strategi för förbindelserna med unionens behöriga organ, byråer och rådgivande grupper, med behöriga myndigheter i tredjeländer och med internationella organisationer i de frågor där Berec har behörighet. Kommissionen, Berec och Berecbyrån ska ingå en lämplig arbetsöverenskommelse i syfte att säkerställa att Berec och Berecbyrån verkar inom ramen för sitt uppdrag och den befintliga institutionella ramen.

Artikel 36

Tillgång till handlingar och dataskydd

1. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1049/2001 ⁽¹⁾ ska tillämpas på handlingar som finns hos Berec och Berecbyrån.

2. Nämnden för regleringsmyndigheterna och styrelsen ska senast den 21 juni 2019 anta närmare föreskrifter för tillämpning av förordning (EG) nr 1049/2001.

3. Berecs och Berecbyråns behandling av personuppgifter ska ske i enlighet med förordning (EU) 2018/1725.

4. Nämnden för regleringsmyndigheterna och styrelsen ska, senast den 21 juni 2019, fastställa bestämmelser för Berecs och Berecbyråns tillämpning av förordning (EU) 2018/1725, inbegripet bestämmelser om utnämning av ett uppgiftsskyddsombud vid Berecbyrån. Bestämmelserna ska fastställas efter samråd med Europeiska datatillsynsmannen.

Artikel 37

Insyn och kommunikation

1. Berec och Berecbyrån ska utföra sin verksamhet med en hög grad av insyn. Berec och Berecbyrån ska säkerställa att allmänheten och alla berörda parter ges lämplig, objektiv, tillförlitlig och lättåtkomlig information, särskilt vad gäller deras uppgifter och resultaten av deras arbete.

2. Berec får, med stöd av Berecbyrån, bedriva kommunikationsverksamhet på eget initiativ inom sitt behörighetsområde och i enlighet med relevanta planer för kommunikation och informationsspridning som nämnden för regleringsmyndigheterna antagit. Tilldelningen av resurser för sådant stöd till kommunikationsverksamhet inom ramen för Berecbyråns budget får inte inverka menligt på det effektiva utförandet av Berecs uppgifter enligt artikel 4 eller Berecbyråns uppgifter enligt artikel 5.

Brecbyråns kommunikationsverksamhet ska utföras i enlighet med de relevanta planer för kommunikation och informationsspridning som styrelsen antagit.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1049/2001 av den 30 maj 2001 om allmänhetens tillgång till Europaparlamentets, rådets och kommissionens handlingar (EGT L 145, 31.5.2001, s. 43).

*Artikel 38***Konfidentialitet**

1. Utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 36.1 och 40.2 ska Berec och Berecbyrån inte för tredje part avslöja uppgifter som de behandlar eller tar emot, om det i en motiverad ansökan har begärts att uppgifterna helt eller delvis ska behandlas konfidentiellt.
2. Ledamöter och andra som deltar i nämnden för regleringsmyndigheternas, styrelsens och arbetsgruppernas möten samt direktören, utstationerade nationella experter och annan personal som inte är anställd av Berecbyrån ska uppfylla de sekretesskrav som anges i artikel 339 i EUF-fördraget, även efter det att deras uppdrag har upphört.
3. Nämnden för regleringsmyndigheterna och styrelsen ska fastställa hur de regler om konfidentialitet som avses i punkterna 1 och 2 ska tillämpas praktiskt.

*Artikel 39***Säkerhetsbestämmelser om skydd av säkerhetsskyddsklassificerade och känsliga icke säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter**

Brec och Berecbyrån ska anta egna säkerhetsbestämmelser som motsvarar kommissionens säkerhetsbestämmelser för skydd av säkerhetsskyddsklassificerade EU-uppgifter och känsliga icke-säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter, bland annat bestämmelser om utbyte, behandling och lagring av sådana uppgifter, i enlighet med kommissionens beslut (EU, Euratom) 2015/443 ⁽¹⁾ och (EU, Euratom) 2015/444 ⁽²⁾. Alternativt får Berec eller Berecbyrån anta ett beslut med tillämpning av kommissionens regler i tillämpliga delar.

*Artikel 40***Utbyte av information**

1. Efter motiverad begäran från Berec eller Berecbyrån ska kommissionen, de nationella regleringsmyndigheter som är företrädare i nämnden för regleringsmyndigheterna och andra behöriga myndigheter i god tid och på ett korrekt sätt förse Berec eller Berecbyrån med all information som krävs för att de ska kunna utföra sina uppgifter, under förutsättning att de har laglig tillgång till den relevanta informationen och att begäran om information är nödvändig med avseende på den aktuella uppgiftens art.

Brec eller Berecbyrån får även begära att sådana uppgifter ska tillhandahållas med regelbundna intervall och i angivna format. Vid en sådan begäran ska, i möjligaste mån, gemensamma rapporteringsformat användas.

2. Efter motiverad begäran från kommissionen eller en nationell regleringsmyndighet ska Berec eller Berecbyrån i god tid och på korrekt sätt tillhandahålla den information som krävs för att kommissionen, den nationella regleringsmyndigheten eller en annan behörig myndighet ska kunna utföra sina uppgifter enligt principen om lojalt samarbete. Om Berec eller Berecbyrån anser information vara konfidentiell, ska kommissionen, den nationella regleringsmyndigheten eller den andra behöriga myndigheten säkerställa sådan konfidentialitet i enlighet med unionsrätten och nationell rätt, inbegripet förordning (EG) nr 1049/2001. Affärshemligheter får inte hindra utbyte av information i rätt tid.
3. Innan myndigheten begär information i enlighet med denna artikel, och för att undvika dubbla rapporteringskrav, ska Berec eller Berecbyrån beakta all relevant befintlig information som är allmänt tillgänglig.
4. Om information inte görs tillgänglig i tid av de nationella regleringsmyndigheterna, får Berec eller Berecbyrån rikta en motiverad begäran antingen till andra nationella regleringsmyndigheter och andra behöriga myndigheter i den berörda medlemsstaten eller direkt till de berörda företag som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät, kommunikationstjänster och tillhörande faciliteter.

⁽¹⁾ Kommissionens beslut (EU, Euratom) 2015/443 av den 13 mars 2015 om säkerhet inom kommissionen (EUT L 72, 17.3.2015, s. 41).

⁽²⁾ Kommissionens beslut (EU, Euratom) 2015/444 av den 13 mars 2015 om säkerhetsbestämmelser för skydd av säkerhetsskyddsklassificerade EU-uppgifter (EUT L 72, 17.3.2015, s. 53).

Berec eller Berecbyrån ska underrätta de nationella regleringsmyndigheter som underlåtit att tillhandahålla informationen om varje begäran i enlighet med första stycket.

På begäran av Berec eller Berecbyrån ska de nationella regleringsmyndigheterna bistå Berec vid insamlingen av informationen.

5. Medlemsstaterna ska säkerställa att nationella regleringsmyndigheter och andra behöriga myndigheter har befogenhet att kräva att andra ansvariga nationella myndigheter eller företag som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät, kommunikationstjänster, tillhörande faciliteter eller tillhörande tjänster ska lämna all information som krävs för att de ska kunna utföra sina uppgifter enligt denna artikel.

Andra ansvariga nationella myndigheter eller företag som avses i första stycket ska tillhandahålla sådan information snabbt på begäran och i enlighet med den tidsplan och detaljrikedom som krävs.

Medlemsstaterna ska säkerställa att de nationella regleringsmyndigheterna och andra behöriga myndigheter genom att införa effektiva, proportionella och avskräckande sanktioner har befogenhet att säkerställa att en sådan begäran om information verkställs.

Artikel 41

Informations- och kommunikationssystem

1. Berecbyrån ska upprätta och underhålla ett informations- och kommunikationssystem med åtminstone följande funktioner:

- a) En gemensam plattform för informationsutbyte som ger Berec, kommissionen och nationella regleringsmyndigheter nödvändig information för ett konsekvent genomförande av unionens regelverk för elektronisk kommunikation.
- b) Ett för ändamålet särskilt framtaget gränssnitt för begäranden om information och underrättelser om sådana begärandena enligt vad som avses i artikel 40 för åtkomst av Berec, Berecbyrån, kommissionen och nationella regleringsmyndigheter.
- c) En plattform för fastställande i ett tidigt skede av vad som behövs för samordning mellan nationella regleringsmyndigheter.

2. Styrelsen ska anta de tekniska och funktionsmässiga specifikationerna i syfte att inrätta det informations- och kommunikationssystem som avses i punkt 1. Systemet ska respektera immateriella rättigheter och ha den konfidentialitetsnivå som krävs.

3. Informations- och kommunikationssystemet ska kunna tas i bruk senast den 21 juni 2020.

Artikel 42

Intresseförklaringar

1. Ledamöterna i nämnden för regleringsmyndigheterna och styrelsen, direktören, utstationerade nationella experter och annan personal som inte är anställd av Berecbyrån ska var och en avge en skriftlig förklaring innehållande en åtagandeförklaring och en förklaring som anger om det föreligger eller inte föreligger några direkta eller indirekta intressen som skulle kunna anses inverka negativt på deras oberoende.

Sådana förklaringar ska göras vid tillträdet, vara tillförlitliga och fullständiga, och uppdateras närhelst det riskerar att föreligga direkta eller indirekta intressen som skulle kunna anses inverka negativt på oberoendet för den person som gjort förklaringen.

Förklaringarna från ledamöterna i nämnden för regleringsmyndigheterna, styrelseledamöterna och direktören ska offentliggöras.

2. Ledamöter i nämnden för regleringsmyndigheterna, styrelsen och arbetsgrupperna samt andra som deltar i deras möten, direktören, utstationerade nationella experter och annan personal som inte är anställd av Berecbyrån ska var och en senast vid inledningen av varje möte ge en exakt och fullständig förklaring om eventuella intressen som skulle kunna anses inverka negativt på deras oberoende när det gäller frågorna på dagordningen, och de ska avstå ifrån att delta i diskussioner och omröstningar om sådana frågor.

3. Nämnden för regleringsmyndigheterna och styrelsen ska anta bestämmelser för förebyggande och hantering av intressekonflikter, i synnerhet om de praktiska arrangemangen för tillämpning av punkterna 1 och 2.

Artikel 43

Bekämpning av bedrägeri

1. För att underlätta bekämpningen av bedrägeri, korruption och annan olaglig verksamhet inom ramen för Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) nr 883/2013⁽¹⁾ ska Berecbyrån senast den 21 juni 2019, ansluta sig till det interinstitutionella avtalet av den 25 maj 1999 mellan Europaparlamentet, Europeiska unionens råd och Europeiska gemenskapernas kommission om interna utredningar som utförs av Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf)⁽²⁾ och anta lämpliga bestämmelser som ska vara tillämpliga på all personal vid Berecbyrån genom att använda den mall som anges i bilagan till det avtalet.

2. Revisionsrätten ska ha befogenhet att utföra revision, på grundval av handlingar och inspektioner på plats, hos alla stödmottagare, uppdragstagare och underleverantörer som erhållit unionsfinansiering från Berecbyrån.

3. Olaf får utföra utredningar, däribland kontroller och inspektioner på platsen, i enlighet med bestämmelserna och förfarandena i förordning (EU, Euratom) nr 883/2013 och rådets förordning (Euratom, EG) nr 2185/96⁽³⁾, för att fastställa om det förekommit bedrägerier, korruption eller annan olaglig verksamhet som riktar sig mot unionens ekonomiska intressen i samband med ett bidragsavtal, ett bidragsbeslut eller ett avtal som finansieras av Berecbyrån.

4. Utan att det påverkar tillämpningen av punkterna 1, 2 och 3 ska samarbetsavtal med tredjeländer och internationella organisationer, avtal, bidragsavtal och bidragsbeslut innehålla bestämmelser som uttryckligen tillerkänner revisionsrätten och Olaf rätten att utföra sådan revision och sådana utredningar i enlighet med sina respektive befogenheter.

Artikel 44

Ansvar

1. Berecbyråns avtalsrättsliga ansvar ska regleras av den lag som är tillämplig på avtalet i fråga.

2. Europeiska unionens domstol (domstolen) ska vara behörig att träffa avgöranden med stöd av skiljedoms klausuler som ingår i ett avtal som slutits av Berecbyrån.

3. Vad beträffar utomobligatoriskt ansvar ska Berecbyrån, i enlighet med de allmänna principer som är gemensamma för medlemsstaternas rättsordningar, ersätta skada som orsakats av dess avdelningar eller av dess personal under tjänsteutövning.

4. Domstolen ska vara behörig att avgöra tvister om skadestånd för sådan skada som avses i punkt 3.

5. Personalens personliga ansvar gentemot Berecbyrån ska regleras av de bestämmelser i tjänsteföreskrifterna eller anställningsvillkoren för övriga anställda som är tillämpliga på dem.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) nr 883/2013 av den 11 september 2013 om utredningar som utförs av Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf) och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1073/1999 och rådets förordning (Euratom) nr 1074/1999 (EUT L 248, 18.9.2013, s. 1).

⁽²⁾ EUT L 136, 31.5.1999, s. 15.

⁽³⁾ Rådets förordning (Euratom, EG) nr 2185/96 av den 11 november 1996 om de kontroller och inspektioner på platsen som kommissionen utför för att skydda Europeiska gemenskapernas finansiella intressen mot bedrägerier och andra oegentligheter (EGT L 292, 15.11.1996, s. 2).

*Artikel 45***Administrativa undersökningar**

Berecs och Berecbyråns verksamhet ska omfattas av Europeiska ombudsmannens undersökningar i enlighet med bestämmelserna i artikel 228 i EUF-fördraget.

*Artikel 46***Språkordning**

1. Förordning nr 1⁽¹⁾ ska tillämpas på Berecbyrån.
2. De översättningstjänster som krävs för Berecbyråns verksamhet ska tillhandahållas av Översättningscentrum för Europeiska unionens organ.

KAPITEL X

SLUTBESTÄMMELSER*Artikel 47***Avtal om säte och förutsättningar för verksamheten**

1. Arrangemangen beträffande Berecbyråns lokaler i värdmedlemsstaten och de resurser som värdmedlemsstaten ska ställa till Berecbyråns förfogande samt de särskilda regler som i värdmedlemsstaten är tillämpliga på direktören, styrelseledamöterna, Berecbyråns personal och deras familjemedlemmar ska fastställas i ett avtal om säte mellan Berecbyrån och värdmedlemsstaten som ska ingås efter styrelsens godkännande, dock senast den 21 december 2020.
2. Värdmedlemsstaten ska tillhandahålla nödvändiga förutsättningar för att säkerställa att Berecbyrån fungerar väl och effektivt, inbegripet flerspråkig skolundervisning med europeisk inriktning och lämpliga transportförbindelser.

*Artikel 48***Utvärdering**

1. Senast den 21 december 2023, och därefter vart femte år, ska kommissionen göra en utvärdering i enlighet med kommissionens riktlinjer för att bedöma Berecs och Berecbyråns resultat i förhållande till deras mål, uppdrag, uppgifter och geografiska placering. Vid utvärderingen ska särskilt övervägas det eventuella behovet av att ändra Berecs och Berecbyråns struktur eller uppdrag och vilka ekonomiska konsekvenser en sådan ändring kan få.
2. Om kommissionen finner att Berecs eller Berecbyråns existens inte längre är motiverad med hänsyn till dess tilldelade mål, uppdrag och uppgifter, får kommissionen föreslå att denna förordning ändras eller upphävs i enlighet med detta.
3. Kommissionen ska meddela resultatet av utvärderingen till Europaparlamentet, rådet och styrelsen och offentliggöra det.

*Artikel 49***Övergångsbestämmelser**

1. Berecbyrån ska efterträda den byrå som inrättades genom förordning (EG) nr 1211/2009 när det gäller all äganderätt, avtal, rättsliga skyldigheter, anställningskontrakt, finansiella åtaganden och ansvarsskyldigheter.

⁽¹⁾ Förordning nr 1 om vilka språk som skall användas i Europeiska ekonomiska gemenskapen (EGT 17, 6.10.1958, s. 385).

Denna förordning ska i synnerhet inte påverka rättigheter och skyldigheter för personal vid byrån. Deras avtal får förlängas i enlighet med denna förordning, i överensstämmelse med tjänsteföreskrifterna och anställningsvillkoren för övriga anställda och i överensstämmelse med Berechbyråns budgetbegränsningar.

2. Med verkan från och med den 20 december 2018 ska den förvaltningsdirektör som utsetts på grundval av förordning (EG) nr 1211/2009 fungera som direktör med de funktioner som föreskrivs i den här förordningen. De övriga villkoren i förvaltningsdirektörens avtal förblir oförändrade.

3. Styrelsen får besluta att förnya mandatperioden för den direktör som avses i punkt 2 i den här artikeln med ytterligare en mandatperiod. Artikel 32.5 och 32.6 ska gälla i tillämpliga delar. Direktörens sammanlagda mandatperiod får inte överstiga tio år.

4. Den tillsynsnämnd och den styrelse som avses i artikel 7 respektive 15 i denna förordning ska bestå av ledamöterna i den tillsynsnämnd och den förvaltningskommitté som avses i artikel 4 respektive 7 i förordning (EG) nr 1211/2009, tills nya företrädare har utsetts.

5. Ordförandena och vice ordförandena för nämnden för regleringsmyndigheterna och förvaltningskommittén som utsetts på grundval av förordning (EG) nr 1211/2009, ska sitta kvar som ordförande respektive vice ordförande för nämnden för regleringsmyndigheterna enligt artikel 10 i den här förordningen och som ordförande respektive vice ordförande för styrelsen enligt artikel 17 i den här förordningen för återstoden av sin ettårsperiod. Utnämningar av ordförande och vice ordförande för nämnden för regleringsmyndigheterna och för förvaltningskommittén på grundval av förordning (EG) nr 1211/2009 före den 20 december 2018 men sträcker sig förbi detta datum ska respekteras.

6. Förfarandet för beviljande av ansvarsfrihet för den budget som fastställts på grundval av artikel 11 i förordning (EG) nr 1211/2009 ska genomföras i enlighet med bestämmelserna i den förordningen.

Artikel 50

Ändringar av förordning (EU) 2015/2120

Förordning (EU) 2015/2120 ska ändras på följande sätt:

1. Rubriken ska ersättas med följande:

”Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/2120 av den 25 november 2015 om åtgärder rörande en öppen internetanslutning och slutkundsavgifter för reglerad kommunikation inom EU och om ändring av direktiv 2002/22/EG och förordning (EU) nr 531/2012”.

2. I artikel 1 ska följande punkt läggas till:

”3. I denna förordning fastställs även gemensamma regler som ska säkerställa att konsumenter inte debiteras alltför höga priser för nummerbaserad interpersonell kommunikation som originerar i den medlemsstat där konsumentens nationella leverantör är etablerad och som terminerar i ett fast nummer eller mobilnummer i en annan medlemsstat.”

3. I artikel 2 andra stycket ska följande led läggas till:

”3. reglerad kommunikation inom EU: nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster som originerar i den medlemsstat där konsumentens nationella leverantör är etablerad och som terminerar i ett fast nummer eller ett mobilnummer i en annan medlemsstats nationella nummerplan, och som helt eller delvis debiteras baserat på faktisk konsumtion.

4. nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst: nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst enligt definitionen i artikel 2.6 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 (*).

(*) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 av den 11 december 2018 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation (EUT L 321, 17.12.2018, s. 36).”

4. Följande artikel ska införas:

”Artikel 5a

Slutkundsavgifter för reglerad kommunikation inom EU

1. Från och med den 15 maj 2019 får inga slutkundspriser (exklusive mervärdesskatt) som konsumenter debiteras för reglerad kommunikation inom EU överstiga 0,19 EUR per minut för samtal och 0,06 EUR per sms-meddelande.

2. Trots skyldigheterna i punkt 1 får leverantörer av reglerad kommunikation inom EU dessutom erbjuda, och konsumenter får uttryckligen välja, en taxa för internationell kommunikation inklusive reglerad kommunikation inom EU som skiljer sig från den som fastställts i enlighet med punkt 1, genom vilken konsumenterna får en annan taxa för reglerad kommunikation inom EU än vad de skulle ha beviljats om inget sådant val hade gjorts. Innan konsumenter väljer en sådan annan taxa ska leverantören av reglerad kommunikation inom EU informera dem om vilka fördelar som de i ett sådant fall skulle gå miste om.

3. När en sådan taxa för reglerad kommunikation inom EU som avses i punkt 2 är högre än de tak som fastställs i punkt 1, ska konsumenter som inom en tvåmånadersperiod från den 15 maj 2019 inte har bekräftat eller uttryckt ett val av någon taxa som avses i punkt 2 automatiskt få de taxor som föreskrivs i punkt 1.

4. Konsumenter får kostnadsfritt byta till eller från de taxor som föreskrivs i punkt 1 inom en arbetsdag från det att leverantören mottar begäran, och leverantörer ska säkerställa att ett sådant byte inte är förenat med villkor eller restriktioner rörande andra delar av abonnemangen än reglerad kommunikation inom EU.

5. När de högsta tillåtna priser som avses i punkt 1 anges i en annan valuta än euron ska de första taken fastställas i de valutorna genom tillämpning av genomsnittet av de referensväxelkurser som offentliggjorts den 15 januari, den 15 februari och den 15 mars 2019 av Europeiska centralbanken i *Europeiska unionens officiella tidning*. Taken i andra valutor än euron ska revideras årligen från år 2020. De årligen reviderade taken i dessa valutor ska tillämpas från och med den 15 maj med användning av genomsnittet av de referensväxelkurser som offentliggjorts den 15 januari, den 15 februari och den 15 mars samma år.

6. De nationella regleringsmyndigheterna ska övervaka marknads- och prisutvecklingen för reglerad kommunikation inom EU och rapportera till kommissionen.

Om en leverantör av reglerad kommunikation inom EU fastställer att tillämpningen av det tak som avses i punkt 1, på grund av specifika och exceptionella omständigheter som särskiljer den från de flesta andra leverantörer i unionen, skulle ha betydande inverkan på dess förmåga att behålla sina befintliga priser för inhemsk kommunikation får en nationell regleringsmyndighet på den leverantörens begäran bevilja ett undantag från punkt 1, dock endast i den utsträckning som det är nödvändigt och för en ettårsperiod med möjlighet till förlängning. Bedömningen av den nationella avgiftsmodellens hållbarhet ska grunda sig på relevanta objektiva faktorer som är specifika för leverantören av reglerad kommunikation inom EU och de nationella pris- och intäktsnivåerna.

Om den ansökande leverantören har uppfyllt den gällande bevisbördan ska den nationella regleringsmyndigheten fastställa den högsta tillåtna prisnivå överstigande ett av eller båda de tak som anges i punkt 1 som är nödvändiga för att säkerställa att leverantörens nationella avgiftsmodell är hållbar. Berc ska offentliggöra riktlinjer för vilka parametrar som de nationella regleringsmyndigheterna ska beakta vid sina bedömningar.”

5. I artikel 6 ska följande punkt läggas till:

”Medlemsstaterna ska fastställa regler om sanktioner för överträdelser av artikel 5a och vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de tillämpas. Sanktionerna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande. Medlemsstaterna ska till kommissionen senast den 15 maj 2019 anmäla de regler och åtgärder som fastställs för att säkerställa tillämpningen av artikel 5a samt, utan dröjsmål, eventuella ändringar som berör dem.”

6. I artikel 10 ska följande punkt läggas till:

”5. Artikel 5a ska upphöra att gälla den 14 maj 2024.”

Artikel 51

Upphävande

Förordning (EG) nr 1211/2009 ska upphöra att gälla.

Hänvisningar till den upphävda förordningen ska anses som hänvisningar till den här förordningen och läsas i enlighet med jämförelsetabellen i bilagan.

Artikel 52

Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den tredje dagen efter det att den har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Strasbourg den 11 december 2018.

På Europaparlamentets vägnar

A. TAJANI

Ordförande

På rådets vägnar

J. BOGNER-STRAUSS

Ordförande

BILAGA

Jämförelsetabell

Förordning (EG) nr 1211/2009	Denna förordning
Artikel 1.1	Artikel 1
Artikel 1.2	Artikel 3.1
Artikel 1.3	Artikel 3.2 och 3.3
Artikel 1.4	Artikel 3.4 och artikel 4.1 a och b
Artikel 2	Artikel 4
Artikel 3	Artikel 4
Artikel 4.1	Artikel 6
Artikel 4.2	Artikel 7.1, 7.2 och 7.4, artikel 8.1 och 8.2
Artikel 4.3	Artikel 11.4, 11.5 och artikel 36
Artikel 4.4	Artikel 10.1, 10.2 och 10.3
Artikel 4.5	Artikel 10.4
Artikel 4.6	Artikel 11
Artikel 4.7	Artikel 13
Artikel 4.8	Artikel 7.4
Artikel 4.9	Artikel 12.1 och 12.2
Artikel 4.10	Artikel 12.3
Artikel 4.11	Artikel 5
Artikel 5	Artikel 4
Artikel 6.1	Artikel 2.1
Artikel 6.2	Artikel 5
Artikel 6.3	Artikel 14.1
Artikel 6.4	Artikel 2.2
Artikel 6.5	Artikel 20 och artikel 31
Artikel 7.1	Artikel 15.1
Artikel 7.2	Artikel 32
Artikel 7.3	Artikel 20.6
Artikel 7.4	Artikel 16.1 k
Artikel 7.5	Artikel 13
Artikel 8	Artikel 32
Artikel 9	Artikel 20
Artikel 10.1	Artikel 30 och artikel 34
Artikel 10.2	Artikel 16.1 j
Artikel 10.3	Artikel 16.2
Artikel 10.4	Artikel 33

Förordning (EG) nr 1211/2009	Denna förordning
Artikel 11	Artikel 25
Artikel 12	Artikel 24
Artikel 13	Artikel 26
Artikel 14	—
Artikel 15	Artikel 29
Artikel 16	Artikel 43
Artikel 17	Artikel 4.5
Artikel 18	Artikel 37
Artikel 19	Artikel 39 och artikel 40
Artikel 20	Artikel 38
Artikel 21	Artikel 42
Artikel 22	Artikel 36
Artikel 23	Artikel 34
Artikel 24	Artikel 44
Artikel 25	Artikel 48
Artikel 26	Artikel 52